N M-3 715

GADSKĀRTU IERAŽU DZIESMAS

0308051171
88-45.561

Latviešu tautas mūzika

Latvijas PSR Zinātņu akadēmija
Andreja Upīša
Valodas un literatūras
institūts

Latviešu tautas

mūzika

Izdevniecība «Zinātne»

N M-3 715

dubl. N

Jēkabs Vītoliņš

Gadskārtu ieražu dziesmas

Rīgā 1973

78L1
Vi 883

Екаб Янович Витолинь
КАЛЕНДАРНЫЕ ОБРЯДОВЫЕ ПЕСНИ
(ЛАТЫШСКАЯ НАРОДНАЯ МУЗЫКА)
(АН ЛатвССР, Институт языка
и литературы им. Андрея Упита)
Издательство «Зинатне»
Рига 1973
На латышском языке

Zinātniskie redaktori:
A. Breidaks, V. Greble, E. Kokare.

Vija Lāča Latv. PSR
VALSTS BIBLIOTĒKA
88 — 45.561

Vinjetes zīmējis Gunārs Vīndedzis.
Notis zīmējis Jānis Vītols.

Sērijas emblēmu un titulu
zīmējis G. Elers.

© Izdevniecība «Zinātne», 1973.

V $\frac{0\text{-}7\text{-}2\text{-}2\text{-}149}{M811(11)\text{-}73}$ 56-73

Latviešu gadskārtu ieražu dziesmu melodijas

Gadskārtu ieražu dziesmas latviešu folklorā ir plaši attīstīts cikls, kas saistīts ar zemkopju darba gadu un saulgriežu svētkiem. Līdzīgi citu zemkopju tautu analoģiskām ieražām latviešu gadskārtu ieražas veidojušās kopš tālas senatnes, izaugušas no agrārās maģijas ticējumiem, saules kulta un auglības ritiem. To elementus šā cikla dziesmas un ieražas nesušas līdzi visā savā attīstības laikā, arī vēlākajā periodā, kad ieražas kļuvušas par tradicionālu rotaļu. Par latviešu gadskārtu ieražu dziesmu senumu liecina arī to īpatā muzikāli žanriskā noteiktība un savdabīgums un lielais pirmatnēju tipu melodikas īpatsvars. Baznīca latviešu tautā ar šīm dziesmām un ieražām ir vedusi niknu cīņu, kristiānisma gadsimtos tās vairāk vai mazāk piesaistījušās baznīcas kalendāra dienām, tomēr pašu ieražu būtība, saturs un izpausmes veids nav izmainījies.

Zemkopja darba gads ir radījis divējāda tipa dziesmas. Vienas no tām ir plaši sazarotais latviešu tautas darba dziesmu slānis, dziesmas, kas savās funkcijās un saturā savijušās ap daudzveidīgajiem zemkopja darbiem gada norisē. Daudzas no tām, piemēram, ganu dziesmas, pieguļnieku, arāju, siena pļaujas, rudzu lauka, linu druvas, kūlēju, malēju, talku u. c. dziesmas, ieguvušas īpašu muzikāli poētisko specifiku.[1]

Otra grupa — gadskārtu svētku dziesmas — ir dziedātas zināmās kalendāra dienās vai gadalaikos, īpaši ziemas un vasaras saulgriežu svētkos, un ir ieražu būtiska daļa. Šīs dziesmas nepiesaistās darba procesiem, lai gan tās sakņojas zemkopja darba dzīvē, izaug no tās. To visplašāk attīstītie cikli ir ziemas un vasaras saulgriežu dziesmas, kurām tuvas samērā nedaudzās rudens un pavasara ieražu dziesmas. Funkciju un stila kopība ļauj gadskārtu ieražu dziesmas apvienot divās lielās grupās: a) rudens un ziemas dziesmās, kuras iekļaujas masku gājienos un kurās stipri izpausti dejas elementi, b) pavasara un vasaras dziesmās, kuru būtību nosaka pacilāts lirisms, brīvā dabā dziedātu dziesmu plašums un poētiskums.

RUDENS UN ZIEMAS MASKU GĀJIENU DZIESMAS

Latviešu ieražās masku gājieni sākās rudenī, appļāvību, apkūlību un cūku bēru laikā — ap Miķeļiem (29. septembrī), Mārtiņiem (10. novembrī), Katrīnām (25. novembrī) un Andrejiem (30. novembrī), bet visvairāk tie

[1] Latviešu tautas mūzika. Darba dziesmas. Sakārtojis J. Vītoliņš. Rīgā, 1958.

notika ziemas saulgriežu laikā — ziemsvētkos (25. decembrī) un sagaidot jaungadu, un izbeidzās ar meteni jeb vastlāvi (februārī), ziemai pret pavasari ejot. Masku gājienu ieražas bija saistītas ar t. s. producējošo maģiju, ar zemkopja pirmatnējiem ticējumiem, ka ar simboliskām izdarībām iespējams nodrošināt bagātu ražu, svētību un auglību mājās. To norisēs — izdarībās, maskās, dziesmās un dejās — visspilgtāk izpausti latviešu tautas teātra elementi.

Masku gājieniem Latvijā dažādos apvidos bija dažādi nosaukumi (ķekatās, budēļos, čigānos iet, kaladot u. c.), arī atšķirīgas ieražas un dziesmas. Minētie masku gājienu nosaukumi ir tiklab vairāk vai mazāk vispārināti, kā lokāli norobežoti. To it īpaši redzam dziesmu tekstos un muzikālajās iezīmēs. Tā, piemēram, melodiju materiāls rāda īpašu kaladu dziesmu zonu — Latgali ar Vidzemes austrumdaļu, Nīcas un Bārtas ķekatu dziesmas, budēļu dziesmas — Zemgales rietumdaļā un Kurzemē, «čigānu» dziesmas — Kurzemē un šur tur Vidzemē.

Masku gājieni, masku dejas, masku teātris ir visā pasaulē sensenis daudzu tautu kopta tradīcija. Arī senajā latviešu kultūrā maskām bijusi sevišķa nozīme. J. A. Jansons, pētīdams latviešu masku gājienus [2], īpašu vērību veltījis masku gājienu funkcijām un laikam, masku tipiem un izdarību veidiem. Jurjānu Andrejs savā «Latviešu tautas mūzikas materiālu» II burtnīcā (1903.), aplūkodams ziemas laikmeta dziesmas, analizē latviešu masku gājienu radniecību ar attiecīgajām slāvu ieražām, arī ar sengrieķu Dionīsa kultu.

Masku gājienos piedalījās visāda vecuma cilvēki, parasti jauktā pulkā, kuru vadīja grupas «tēvs» («ķekatu tēvs», «budēļu tēvs»), pārējie bija «bērni» («Mārtiņu bērni», «danča bērni», sk. 227, «čigāna bērni», sk. 173 u. tml.). Gājiena dalībniekus sauca par ķekatām, ķekatniekiem, budēļiem, «čigāniem», kaļedām, bukiem, nabagiem un citādi. Dalībnieki dažādi pārģērbās, lai tos nevarētu pazīt, centās izmainīt balsi, augumu, nosmērēt vai apsegt seju u. tml. Nereti pārģērbās pretējā dzimuma drēbēs, maskojās īpašās cilvēku vai dzīvnieku (visbiežāk lāča, zirga, āža, kazas, dzērves) u. c. maskās. Iemīļotas maskas bija ar «čigāni», «žīdi», «dzīvais mironis», «garā sieva», «mazais vīriņš» u. c.

Maskotie gājiena dalībnieki trokšņainā pulkā devās no mājas uz māju, dziedādami, lēkādami, dejodami, visādi jokodamies. Dziesmas un skaļa mūzika, kuru taisīja ar dažādiem sitamiem rīkiem — pannām, katliem, pudelēm u. tml. —, arī ar dūdām u. c. instrumentiem, bija nešķirama masku gājienu daļa. Šādiem masku gājieniem kā līksmai izpriecas ieražai ir zināma līdzība ar karnevāliem, kādi notiek daudzās katolicisma zemēs pirms lielā gavēņa.

Masku gājienu interesantākā un raibākā daļa sākas, nonākot ciemos. Ķekatnieki istabā taisa milzīgu troksni, klaigā katrs savā balsī, lēkā, ar rīkstēm per sievietes un bērnus (auglībai un veselībai — «Buduli, tēvaini, kur lauzi rīkstu? Sudraba birzē, bērziņa galā», 172), prasa ēst un dzert, cenšas paņemt vai noslēpt visādas sīkas lietas, dzied masku gājienu dziesmas, dejo pēc dziesmu takts, ko vecākās sievas, dziedāšanas vadītājas, vēl pastiprina, sitot ar ērkuli vai eglīti pa grīdu. Tāpēc masku gājienu dziesmās tik liela ir deju ritmu loma.

Visu šo izdarību simboliskā jēga slēpās apstāklī, ka ķekatas agrārajos ticējumos bija māju labie gari, izteica vēlējumus dārziem, lopiem, ar lēkāšanu un deju veicināja auglību, tādējādi izskaidrojami arī seksuālie elementi masku gājienu ieražās un dziesmās.

[2] J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933.

Ieražu funkcijas nosaka arī to, ka visas masku gājienu dziesmas ir kolektīvas, pulkā dziedamas. Tajās nav norobežojamas vīriešu vai sieviešu dziesmas; vienas un tās pašas melodijas var dziedāt gan ar vieniem, gan citiem vārdiem. Bet melodijas stipri atšķiras dažādos apvidos un dažādos masku gājienu ieražu un dziesmu paveidos. Latgales kaladas ir svinīgākas, gausākas nekā ātrās budēļu dziesmas ar to biedīgajiem iesaucieniem, Nīcas vieglās ķekatu dziesmas vai humoristiskās «čigāniskās» dziesmas. Tāpat kā dziesmu metrikā pilnīgi dominē gājiena resp. latviešu dejas pamatmetrs — divdaļīgums, to melodiku noteic deklamatoriskums.

Lai gan rudens svētki — Mārtiņi, Miķeļi, Katrīnas u. c., kā arī meteņi svinēti diezgan plaši, rudens un meteņu īpašo dziesmu skaits nav liels, jo šais svētkos dziedāja arī vispārējās ķekatu, budēļu, «čigānu» dziesmas.

Latvijā feodālā baznīca jau kopš kristiānisma ieviešanas sākumiem sāka apkarot vietējās pagānisma ieražas. Ziemas saulgriežu ieražu skaļums un deju prieks nepavisam neatbilda baznīcas ziemsvētku svinīgajam klusumam. Baznīca un vācu mācītāji asi uzbruka latviešu ziemas un vasaras saulgriežu svētku ieražām. Šie uzbrukumi, kas kopš XVII gs. pirmās puses parādās publicējumos, sniedz mums spilgtus dokumentārus liecinājumus par ķekatu un budēļu dziesmu vēsturi, dzīvi šai laikā. Mācītāju spredikos, rakstos, zemnieku pamācībās daudz žults ir izliets gan pār ziemas masku gājienu ieražām, gan pār Līgo svētkiem un līgotnēm. Stipri ietekmēdams baznīcas un mācītāju darbību, pat vēl nākamajos gadsimtos, Kurzemes baznīcas superintendents P. Einhorns, kurš pats dzimis un uzaudzis Iecavā un bijis latviešu valodas pratējs, vairākkārt savos darbos nikni uzbruka latviešu ziemas saulgriežu tradīcijām Kurzemē: «Kaut vai vēl no viņu elku dievības atliekām var pietiekami redzēt, kā tie kalpojuši bezkaunīgiem dievīem, tā arī svinējuši to nešķīstos un bezkaunīgos svētkus. Un vēl tagad mūsu Kristus naktī un vakarā pirms tam viņi notur nešķīstus svētkus ar rīšanu, dzeršanu, dejošanu, lēkāšanu un klaigāšanu, kuros viņi iet apkārt no mājas uz māju ar tādu negantīgu bļaušanu, tāpēc arī viņi Kristus vakaru savā starpā nesauc citādi kā par danču vakaru, jo viņi vakaru un cauru nakti pavada dancodami, dziedādami un lēkādami. To pašu vakaru sauc arī par bluķu vakaru («Bluckwackar»), jo viņi tad ar lielu kliegšanu vilkuši apkārt bluķi, kuru pēc tam sadedzinājuši . .»[3] Gadus desmit vēlāk, rakstīdams latviešu tautas vēsturi, P. Einhorns apgalvo, ka latvieši šos svētkus pārņēmuši no grieķiem un citām pagānu tautām: «Šos nešķīstos svētkus viņi, bez šaubām, senatnē pārņēmuši no senajiem bezdievīgajiem pagāniem — grieķiem un citiem, kuri arī šai laikā, decembra mēnesī, svinēja tādus pašus nekaunīgus svētkus elku dievam Komo, kas bija rīšanas, dzeršanas un nešķīstības dievs.»[4]

Vēlāk citi autori devuši līdzīgus bluķu vakara aprakstus kā P. Einhorns savā «Reformatio Gentis Letticae in Ducatu Curlandiae». G. Fr. Stenders XVIII gs. savā darbā «Lettische Grammatik» (1783.) apgalvo, ka bluķu vakars simbolizē pārvarētu zemkopja darba gada smagumu. No minētā P. Einhorna darba, kur viņš raksta par latviešu ieražu ziemsvētkos upurēt vilkam kazu, lai vilki neaiztiktu lopus, gūstam arī liecību par Vidzemē un Latgalē ļoti izplatītās ziemsvētku rotaļdziesmas «Vilks un kaza» dzīvi jau XVII gs. sākumā; dziesma simbolizēja gaismas un tumsas cīņu.

Latviešu ziemas saulgriežu svētku dziesmu melodiju pirmo zinātnisko

[3] P. Einhorn. Reformatio Gentis Letticae in Ducatu Curlandiae. Riga, 1636, IV Capitel.

[4] P. Einhorn. Historia lettica. Dorpt in Liefland, 1649, IV Capitel.

publicējumu un pētījumu devis Jurjānu Andrejs 1903. gadā.[5] Viņš uzsver, ka rudens laikmetam nav bijis «tādu dziesmu kā ziemas laikmetam kaļedošana, pavasara un vasaras laikmetam rotošana un līgošana, bet bij dziesmas, ko dziedāja, dažādus kopīgus rudens darbus darot, gan mājās, gan gaitā ejot, gan appļāvības, apkūlības un citas dzīres svinot».[6] Tāpēc arī Jurjāna publicējumā rudens dziesmās atrodam tikai darba dziesmu (kūlēju, malēju un vērpēju), pāris citu dziesmu melodijas ar piezīmi, ka daži šie darbi turpinājās arī ziemā. Gadskārtu ieražu dziesmu melodijas Jurjānu Andrejs sniedz ar nosaukumu «Ziemas svētku dziesmas». Tajās ietvertas viņa 1891. gada folkloristiskajā ceļojumā pa Vidzemi un Kurzemi savāktās attiecīgās melodijas, kas visas pārstāv refrēnisko Malienas kaladu dziesmu tipu un tikai pa dažai atsevišķai «čigānu», ķekatu, meteņu, budēļu dziesmu melodijai, kopā 22 melodijas. Jurjānu Andrejs tās sauc par «kaļadām» jeb «koļadām» un uzskata, ka tautā «kaļedošana» saglabājusies tikai vecu ļaužu atmiņā un pie tam tikai Latvijas malienē, kur ļaudis vairāk dzīvo sādžās nekā savrup, turpretī vidienē to nemaz nepazīstot.

Savā pētījumā Jurjānu Andrejs, balstīdamies uz slāvu tautu — ukraiņu, baltkrievu, krievu, bulgāru, serbu u. c. — ziemsvētku un jaungada kaladošanas ieražām, norāda, ka arī latviešu ziemsvētku dziesmām, kādas dziedāja, «bukos» vai «čigānos» ejot, būs bijusi tāda pati nozīme kā slāvu koļadām. Viņš domā arī, ka šī ieraža var būt nākusi jau no sengrieķu Dionīsa kulta, kurā upurēja buku un kur Dionīsa pavadoņi skraidīja, apjozušies buku ādām.

Katrā ziņā latviešu kaladu dziesmas ietilpst Austrumeiropas tautu, īpaši slāvu, bet arī rumāņu, igauņu, lietuviešu u. c., ziemas saulgriežu ieražu tradīcijas areālā. Tomēr latviešu kaladu dziesmās, kas pierakstītas ar melodijām, daudz mazāk sastopamas kristiānisma tematikas ziemsvētku dziesmas par dieva dzimšanu, kādas bija radušās klosteros un baznīcās daudzās minētā areāla tautās XV—XVI gs. un, saplūzdamas ar seno tautas tradīciju, saglabājušās līdz mūsdienām. Tikai Latgalē latviešu kaladu dziesmās ir zināmā mērā vērojama šī baznīcas ietekme, bet kopumā kaladu, ķekatu, budēļu, «čigānu» dziesmas ir laicīga tradīcija ar pirmatnēji maģisko auglības kultu funkcijām.

Nedaudzās **rudens** gadskārtas **dziesmu** melodijas (1—13), kas iegūtas kopš XIX gs. 80. gadiem, dažas XX gs. 30. gados un puse vēl padomju perioda folkloristiskajās ekspedīcijās 60. gados, aptver Miķeļdienas, vairākas Mārtiņu un atsevišķas Katrīnu un Andrejdienas ieražu dziesmas. Tās nāk no Vidzemes, arī no Kurzemes (abas Trīnes, resp., Katrīnu, vakara dziesmas Aizputes Dunalkā un Dzērvē) un Zemgales (Katlakalnā pierakstītie Kaucmindes Mārtiņu dziesmas melodijas varianti). Pēc satura tās ir tipiskas rudens dziesmas, kas daudzina ražas novākšanu — Miķeļa «auzu gubas», Mārtiņu, kas atbrauc ar «deviņi ratiņi, simts kumeliņi», atnāk «pašā maizes laiciņā», «rudentiņu, bagāto vīru». Dziesmas atbilst gadskārtas laikam no septembra beigām līdz decembra sākumam, kad dienas kļuva arvien īsākas, iestājās garās naktis. Tad iesākās skaļie rudens perioda masku gājieni, bet pēc Miķeļiem bija arī klusais veļu laiks, kad, pēc seniem ticējumiem, mirušie — veļi — nāca zemes virsū sērst pie savējiem, kur tos «baroja», lai tie nestu svētību arī nākamajam gadam. Bija īpašas «veļu laika» dziesmas.[7]

[5] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, II. Rīgā, 1903., 25.—35. lpp.
[6] Turpat, 7. lpp.
[7] Jurjānu Andrejs. Ievērojumi, latviešu tautas mūzikas materiālus krājot. — Balss, 1892., 7., 8. nr.

Dziesmu teksti, kā arī pierakstītāju piezīmes pie dziesmām liecina, ka masku gājieni notikuši svētku dienu priekšvakarā, tās sagaidot. Dziesmas dzied par Mārtiņvakaru, Trīnes vakaru, Andreja vakaru. Melodiju skaits (Vidzemē, Kurzemē, Zemgalē) ļauj secināt, ka rudenī visplašāk izplatīta ir bijusi Mārtiņu tradīcija. «Mārtiņbērni» ir īpaši Vidzemē viens no pazīstamākajiem masku gājienu dalībnieku nosaukumiem («Labvakaru, mājas māt, vai gaidījāt Mārtiņ' bērn'?», 6), tāpat sastopami nosaukumi «Mārtiņu nabagi», «Mārtiņu ubagi» u. c.[8] Mārtiņbērni apsveic mājas māti, prasa dāvaņas, viņus sagaida, aicina istabā, pacienā, apdāvina, pavada. Ja viņus neuzņem, viņi draud atriebties, nodarīt ko sliktu. Tās visas ir jau ieražas, kādas sastopam visizplatītākajās ziemas saulgriežu masku gājienu tradīcijās.

Minēto dziesmu melodikā viszīmīgākā īpašība ir to dejiskais raksturs, kas gan tomēr nav vienādi izpausts. Vistipiskākais tajās ir divdaļīgais deju metrs; liriski elēģiskas dabas daktiliskā trijdaļu metra ļoti ekspresīvā melodija Mārtiņu dziesmai «Kas dimd, kas rīb» (7—9) pazīstama Zemgalē arī kā āžraga vai ganu melodija. Tādas liriskas migrējošas melodijas kā «Mārtiņami gaili kāvu» (4) masku gājienu dziesmām nav tipiskas.

Rudens masku gājienu dziesmām nav izveidojušies īpaši refrēni. Vienīgais šāds refrēns ir «katrī, katrī!» Rūjienā pierakstītajā Katrīnas dziesmas melodijā (11). Tas varbūt radies igauņu Katrīnas dziesmu ietekmē.

Tiešo rudens gadskārtu svētku dziesmu melodiju skaits tomēr ir niecīgs. Taču jāievēro, ka rudenī dziedāja arī citas ziemas saulgriežu masku gājienu dziesmas.

Ziemas saulgriežu masku gājienu **dziesmās** Latgalē un visgarām Vidzemes austrumdaļai ir tipiski piegavilējumu, izsaucienu refrēni. Latgales dziesmās šādi visbiežāk sastopamie refrēni ir «kaladū, kaladū!», «kalado, kalado!», dažkārt to pārveidojumi — «kolado!», «kolando!», «kolada!», «kaledō!», «kaladā!», «koļada!», «ladu, ladu!». Šādu refrēnveida dziesmu norobežošanās Latvijas austrumdaļā ir tik konstanta, ka to parādīšanās citos apgabalos uzskatāma par dziesmu migrācijas procesu. Vidzemē, Zemgalē un Kurzemē šādas dziesmas dažkārt ienāca ar latgaliešu laukstrādniekiem, kas gāja par kalpiem pie bagātajiem turienes saimniekiem.

Jurjānu Andreja 1891. gada pierakstos gar Vidzemes malieni — Alūksnē, Alsviķos, Lejasciemā, Vecgulbenē un Jaungulbenē — iegūtas ziemsvētku dziesmas ar piegavilējumu «totari, totari!» (20, 24, 42, 43, 112, 118), arī «tātari, tātari!» (Ilzenē, 110). Meklējot šā vārda izskaidrojumu, Jurjānu Andrejs norāda, ka tas varētu būt cēlies no vārda «totari», kāds dažās dziesmās sastopams «čigānu» — masku gājienu dalībnieku — nozīmē, piemēram: «Čigāniņi, totariņi, pa pasauli vazājās» (46), «Čigāniņi, totariņi, kur šo nakti gulējāt?» (134).[9] Drīzāk gan domājams, ka vārds «totariņi» dziesmās ieviesies no refrēnvārda «totari». Šiem piegavilējumiem tuvs ir piedziedājums «tondaro, tondaro!» (109, Kraukļos), kas pieslejas iepriekšējo izplatības areālam, arī «toldarā, toldarā!» (113), «tolderā, tolderā!» (141), «taldaro, taldaro!» (44), «dalderu, dalderu!» (101) Latgales dienvidrietumdaļā — Krustpilī, Līvānos, Kapiņos, Vīpē. Cita tipa piegavilējumi — «duido, duido!» (132, 134—135) un «olilo, olilo!» (133) — sastopami dažās dziesmās, ko Jurjānu Andrejs pierakstījis Jēkabpils apriņķa Vārnavā. Piegavilējumu «olilo, olilo!» Jurjānu Andrejs mēģina skaidrot ar lietuviešu folkloras ietekmi,[10] arī teicēji nav spējuši dot paskaidrojumus par šā piedziedājuma nozīmi. Atsevišķās dziesmās Latgalē sastopami vēl

[8] J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge, 37. lpp.
[9] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, II, 28. lpp.
[10] Turpat.

citi refrēni — «udobru, judobru!» Varakļānos (14), «judabrū, judabrū!» Vārkavā (25), «dobulu, dobulu!» Viļānos (47), «tabaro, tabaro!» Ludzā (96), «nukaka, kamudze!» Gaigalavā (140), «ruduku, ruduku!» Mērdzenē (22), arī «kučo!» Lubānā (45) u. c., kuri, šķiet, radušies refrēnu gadījumveida izcelsmes procesos, iekļaujot refrēnu vietās neparasti, «čigāniski» skanošus vārdus.

Tipiskākie satura motīvi refrēnveida ziemas masku gājienu dziesmās ir ziemsvētku sagaidīšana, «čigānos» iešana, ziemsvētku, masku rotaļas. Dažās ziemsvētku sagaidīšanas dziesmās pirmatnēji pagāniskie priekšstati savijušies ar kristiānisma elementiem. Tekstu «Dieviņš stāvēj' aiz vārtiem nosvīdušu kumeliņu», «Dievs ienāca istabāi», «Jezeņš taki pa celeņu bosajomi kōjeņomi» u. tml. dzejas tēli rāda «dieviņa» personificējumu naivā sadzīviskumā. Dziesmās «ziemas svētki sabraukuši rakstītāmi kamanām», «simtiem nāca budelīšu, citi lieli, citi mazi», ziemsvētki atnes «klāvā raibu raibaleņu, stallī sērmu kumeleņu», «atnes pupu, atnes zērņu, atnes cyukas smecereiti», «i bitīte padziedāja ziemas svētku naksniņāi» (lai būtu silta vasara) — visu šo un līdzīgu poētisko tēlu pamatā ir maģiskie auglības un ražības riti un ticējumi, ar kādiem pavadīja aizejošo un sagaidīja jauno gadu.

Daudzas refrēndziesmas ir tiešas masku gājienu dziesmas, ar kādām kaladotāju pulks gāja sētās, apsveica saimnieci, prasīja dāvanas, dziedāja humoristiskas apdziedāšanas u. tml. dziesmas («Īsim, bārni, čigōnūsi zīmas svātku vokorāi!», 120, 130, «Ejma, bērni, čigānosi, čigānosi laba dzīve!», 118, «Čygonūsi laizdamōsi, treis kuleitis leidza jēmu», 49, 117, «Kaladnīki sabraukuši, prosa cymdu, prosa zeķu», 79, «Labvakari, saiminiece, vai gaidīji čigāniņus?», 121, «Čigāniņi, bāleliņi, kur šo nakti gulēsim?», 54, 113, 134, 141 utt.). Daudz kaladu dziesmu dziedāts par pelīti, kurai ziemsvētku vakarā jāatnes zirņi, pupas, cūkas smecerītis, piemēram, «Aj, peleite, zērņu zogtu, atnes man pīzoguse!» (36, 53, 56 u. c.), «Kur tu teci, dūra pele? Uz stateņu zērņu zagti» (47, 48, 123 u. c.). Dziesma «Kur tu teci, dura pele?» veidota tipiskajā bērnu dziesmu jautājumu un atbilžu formā, dažkārt abas dziesmas savā starpā kontaminējas.

Dziesmās par pelīti melodiju variantu refrēnos dažkārt iekļūst arī vārdi «rūtō!» (15, Varakļānos), «rūtū!» (31, Varakļānos), «līgo!» (51, Bārtā), taču tāpēc attiecīgās dziesmas nav jāuzskata par līgotnēm. Dažādu elementu sakopojums šo dziesmu žanrisko piederību padara nenoteiktāku. Jurjānu Andrejs, ievietodams vienu tās variantu līgotnēs,[11] piebilst: «Lejaskurzemē, kur līgošana liekas pavisam piemirsta, māmiņas, kad uzaicina, lai līgo, palaikam līgo šos vārdus, lai gan viņi, pēc satura spriežot, pieskaitāmi šūpuļa dziesmām.» Kr. Barons «Latvju dainās» vairākus tās teksta variantus ievieto «dažādās budēļu dziesmās» (LD 33494). Tematikas kopība un dziesmu melodiju daudzi citi varianti ar ziemsvētku dziesmu refrēniem liek izprast arī variantus ar «līgo!» un «rūtō!», «rūtū!» piedziedājumu kā kaladu dziesmas.

Visizplatītākā ziemsvētku refrēnveida rotaļu dziesma Latgalē daudzās melodijās un to variantos ir «Kaza un vilks» («Vakar koza velējās», 41, 50, 88 u. c., «Vylks ar kozu saderēja» 14, 32, 35 u. c.). Rotaļā dalībnieki iet aplī, resp., dārziņā, kura vidū ir meita (kaza), ārpusē — puisis (vilks), kas lūko kazu noķert. Īpatns šīs rotaļdziesmas variants ir divdaļformā veidotā melodija «Vylks dora olu» (33, 34, 146) ar daktila un trohaja maiņu tekstos, līdzi tai ar trijdaļīga (arī nesimetriska salikta, 146) un divdaļīga metra maiņu melodijā, tāpat ar lēna un ātra tempa maiņām. Latgalē pa-

[11] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, I. Rīgā, 1894., 14. lpp.

zīstama rotaļdziesma ir «Lobs vokorsi, meitu mōte, dūsi maņ(e) malējeni?» (52, 68, 102, 143, 145) ar piedziedājumiem «kaladū!» vai «kaladō!», kura saukta arī par «Preciniekiem». Ar refrēnu «tabaro, tabaro!» dziedāta rotaļas «Īkorus (gredzenus) daleit» (96) melodija, kuras pilnīgāks teksts pierakstīts bez piegavilējuma (97). Kaladu dziesmās ir arī «Kaķīšami bārns nūmira zīmas svātku vokarāi» un tās variējumi (40, 64, 95), dažkārt arī ar piedziedājumu «totari» (112), un «Začīšami bārns nūmyra» (99).

Refrēndziesmu melodika ir ļoti konstanta savā metroritmikā un formā. To absolūti dominējošais dzejas metrs ir trohajs, melodikā — $\frac{2}{4}$ taktsmērs ritmiskajā zīmējumā $\frac{2}{4}$ 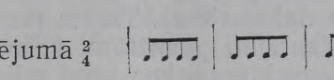, astoņu taktu pe-

rioda formā, ar tieši vai variēti atkārtotu pirmo teikumu. Reti sastopami daktiliski teksti (rotaļdziesmās «Vylks dora olu», 34 u. c., mijoties ar trohajiem, «Padolu īkorus», 96, 97). Piegavilējumus «kaladū, kaladū!» vai citus dzied ik pēc katras teksta rindas, ļoti noteikti refrēnvārdus izsauc divreiz, tikai izņēmuma kārtā — vienreiz. Melodiju dzied stingri sillabiski, pavisam reti melodijā parādās locījumi vai refrēna ritmisks paildzinājums kā līgotnēs (85, 87). Reti ir arī plašāki muzikālās formas veidojumi, kā jau minētajā rotaļdziesmā «Vylks dora olu» un vēl pāris citās dziesmās (119, 122). Dažkārt dziesmas beigās piedziedājumu aprauj pusē, tā rodas 4 + 3 taktu struktūras (93, 95, 99). Neparasto refrēnu «kučo!» izsauc tikai vienreiz katras teksta rindas galā (45). Refrēndziesmās reti sastopams ir arī tāds ritmiski divkārt paildzināts $\frac{4}{4}$ piedziedājums («tondaro, tondaro!») kā Kraukļos pierakstītajā dziesmā «Atiet mana kristamāt'!» (109).

Refrēndziesmas, tāpat kā visas masku gājienu dziesmas, dzied pulkā, parasti kopā unisonā. Tomēr ir dažādu vairākbalsības paraugu pieraksti. No tiem parastākie sniedz harmoniska tipa paralēlu tercu divbalsību, kuru brīžam pārtrauc unisoni, kvartas vai kvintas (18, 57, 64, 145). Pēdējā minētajā dziesmā (145) Kārsavas teicējas melodiju dzied apakšējā balsī, bet augšējās balsis uztver dziesmu 2. un 5. taktī gaišās tercas intonācijā. Tomēr sastopami daži visai savdabīgi figurētas vilcēju divbalsības gadījumi. Tāds spēcīgs, melodiski figurētā ērģeļpunktā minora tonikā izturētas divbalsības paraugs ir dziesmā «Čigāns savu čigāniet'» (107), kur teicējas dziedātajā melodijā nemaz nav piedziedājuma, bet locītājas atkārtoti dzied tonikā ar harmonisko ievadtoni «koladō!». Dziesmā «Čigāns saka čigānami» (132) locītājas pievienojas līdz ar refrēnu «duido, duido!» un tālāk dzied sekundas intonācijās veidotu apakšējo balsi, virs kuras teicējas balss sacērtas sekundās, tercās, unisonos.

Kaladu dziesmas parasti dzied enerģiski un spēcīgi, mērenā, nesasteigtā tempā.

Vairums (ap 86%) refrēnisko masku gājienu dziesmu melodiju intonatīvi ir veidotas šaurajās dažādu veidu tetrahorda un tercu skaņkārtās un tikai apmēram 14% iesniedzas kvintas un plašākā ambitusā. Tas neapšaubāmi liecina par šo masku gājienu dziesmu dziļu un senu tradīciju un tās kontinuitāti, taču tas nebūt nav jāuzlūko kā šo dziesmu primitīvisms, bet gan kā to specifiska žanra īpatnība. Masku gājienu dziesmas neprasīja melodisku rotājumu, bet pusdziedātu, pusteiktu, vienkāršu un skaidru melodiku. Tāda šī melodika saglabājusies arī mūsdienās, kā to liecina vairāk par 60% šo melodiju pierakstījumu pēckara padomju perioda folkloristiskajās ekspedīcijās.

Liepājas novadā — Nīcā un Bārtā — dzīvo savas īpašas **ķekatu dziesmas** (149—171). Ķekatās iešana, ķekatās lēkšana ir visai izplatīts masku gājienu nosaukums vispār, bet Liepājas novadā it sevišķi. Ķekatu dziesmu saturs tāpat cieši saistīts ar ražības un auglības ticējumiem, taču tajās ir arī savas tematiskas un stila īpatnības. Ķekatas nes mājās pārpilnību, sadzen stallī «bērus kumeliņus», «raibas raibaliņas», izmin zāles linu druvā, lec kāļu dārziņā, «lai aug kāļi, kāpostiņi apaļāmi galviņām», apdzied mielastu, pašus ķekatniekus — ķekatu tēvu, ķekatu māti, saimnieces labklājību. Dziesmas lokalizējušās šaurā lokā, maz pārgājušas Nīcas un Bārtas robežas. Īstenībā te ir tikai 2—3 melodiju tipi ar daudzveidīgiem variējumiem (150—154, 156—168, 169 un dažas citas). Tekstu metros līdzīgi dažiem citiem šā novada dziesmu žanriem, piemēram, kristību dziesmām, daudz sastopamas vieglās daktilu struktūras, kas brīvi mijas ar trohajiskām rindām, nereti vienā un tajā pašā dziesmā. Tādējādi ķekatu dziesmu melodikā blakus $\frac{2}{4}$ taktsmēram arvien parādās arī $\frac{3}{8}$ taktsmērs, kāda gandrīz nav citu novadu masku gājienu dziesmās. Teksta metrisko struktūru maiņās viegli mijas arī abi šie taktsmēri (157—160). Tas viss Nīcas ķekatu dziesmām piešķir sevišķu vijīgumu un vieglumu. Dziesmu skandējums, tāpat kā visās masku gājienu dziesmās, ir sillabisks, bez jebkādiem locījumiem vai melodijas rotājumiem. Melodiju intonatīvā sfēra pretēji budēļu un «čigānu» dziesmām paliek šaurā teikto dziesmu ielokā, galvenokārt ar apakšējo ievadtoni paplašinātas mažora tercas apjomā. Šā tipa minora variantus var redzēt dziesmās 166—168. Dažas melodijas veidotas ar raksturīgu šaura intonatīva apjoma pirmā teikuma atkārtojumu kvartu vai tercu zemāk. Šāds atkārtojums rada īpatas it kā divu tonālu plākšņu, dažkārt pentatoniskas, struktūras (150—152 u. c.). Dziesmas ir ātras, saistītas ar kustībām («ķekatas lec»), ar spriegiem ritmiskiem akcentējumiem, ko dziedāšanas vadītājas vēl pasvītro, sitot ritmā pret grīdu ērkuli vai eglīti. Tāda liriska melodija kā «Sen dzirdēju, nu redzēju» (171), lai gan ar ķekatu dziesmu tekstu, nemaz nav raksturīga masku gājienu dziesmām. Divu bezrefrēnu ķekatu dziesmu melodiju (151, 155) pierakstu vieta nav zināma.

Spilgta muzikāla specifika piemīt **budēļu dziesmām** (172—196). Spriežot pēc melodiju pierakstiem, budēļu dziesmu tradīcija visvairāk izplatīta Zemgales rietumdaļā un Kurzemē, īpaši Saldus, Tukuma, Talsu, arī Dobeles rajonā, bet šo dziesmu melodijas nemaz nav uztvertas Vidzemē, Latgalē un Zemgalē no Jelgavas uz austrumiem. Lielumlielā to pierakstu daļa ir jauna, iegūta pēckara perioda folkloristiskajās ekspedīcijās kopš 1948. gada (ekspedīcijas Tukuma rajonā) un it īpaši 60. gados, tātad liecina par budēļu dziesmu jo dzīvu tradīciju.

Dziesmu tekstu loks visai cieši saistās ar masku gājienu tradicionālo ieražu un izdarību saturu. Te ir budēļu ierašanās un apsveikuma dziesmas (176, 182, 184, 185 u. c.), apdziedāšanas (173, 178, 192), mielasta (179, 180, 186—189), daudzas maģisku simbolisku izdarību (172—175, 177, 178, 193 u. c.), iezīmīgu masku (194), atvadu dziesmas (176, 194); nereti ar vienu melodiju dzied virkni tekstu.

Dziesmas ir ātras, trokšņaini skaļas, tajās bieži vien iedzied baidošus izsaucienus vai iekliedzienus, dažkārt nobeidz ar iekliedzieniem «bū!», «ū!», «ūrr!», «brrr!» u. tml. (188, 190, 193, 196 u. c.). Daži pierakstījumi raksturo šos iekliedzienus: «Šad un tad iebļaujas «bū!»» (178); «Šad un tad dusmīgi ierūcas «brrr!»» (182); «Viena sieva saka vārdus, citi staigā riņķī, rūkdami «bb!, vv!»» (192).

Melodijās sastopam vienīgi divdaļmetrus, galvenokārt deklamatoriskā sillabiskā ritmikā. Daudzu dziesmu intonācijās tipiska ir kvartu intervā-

lika, kas izriet no ātra, pusteikta un pusdziedāta skandējuma ar stipriem metriski intonatīviem akcentējumiem. Bieži melodikā savienotas divas viena virs otras tvertas kvartu intonācijas re^1-sol^1-do^2 (177—181); rets tādas intonācijas variants ir minora sekstakords ar pasvītroti tumšo akorda tercas intonāciju (186, 187). Visai iezīmīga ir arī melodiju veidošanās mažora trijskanī, galvenokārt kvartsekstakorda stāvoklī, to zināms fanfaru raksturs (173—183 u. c.), varbūt instrumentālas cilmes — no masku gājienu instrumentālajiem pavadījumiem. Melodiju ambituss ir no kvintas līdz oktāvai, visbiežāk sekstā un septimā, dažus šaurāka apjoma izņēmumus rāda vienīgi lielā sekundā veidota budēļu dziesmu melodija «Kur tie bērni palikuši?» (188) un vienas pašas kvartas krītošā intonācijā veidota «Budelīti, tēvainīti» (189). Ir arī dažas izveidotas, īstas lielās dziedamās melodijas, piemēram, «Budelīti, tēvainīti» (183), «Čīgu, čāgu zaķīts lēca» (184) u. c.

Refrēndziesmas vairumā ir arī t. s. **«čigānu» dziesmas,** dziesmas, «čigānos ejot» (197—220). Taču šajās dziesmās refrēnu semantiskais saturs un struktūra ir citāda. Kaladu dziesmās refrēnu tipi ir senas vēsturiskas ieražu tradīcijas nosacīti, to vieta un forma stingri vienādota, tie ir īsi un parasti aizņem melodijas otro un ceturto frāzi. «Čigānu» dziesmās refrēni radušies no izplatītās ieražas masku gājienos pārģērbties par čigāniem, tāpēc daudzos Latvijas apvidos masku gājienu dalībniekus sauc par «čigāniem» (Latgalē un arī apvidū Rīga—Jelgava—Bauska—Jēkabpils [12]). «Mana balta māmuliņa, man jāieti čigānos!» (205), «Es čigāna meita biju», «Es čigāna sieva biju», «Čigāns manis tēvis bija», «Čigāns bija mans vīriņis», «Čigāns mani iemācīja visus savus amatiņ's» u. c. — tie ir daži no tipiskākajiem «čigānu» dziesmu satura motīviem. Pie «čigānu» maskām (kāds vecs apģērbs, vīriešiem rokās pātaga — džindžala, sievietēm — savīstīta lupatu lelle) to izskata un raksturīguma pastiprināšanai piederēja arī «čigāniskas» dziesmas, tāpēc tās centās veidot īpašā kolorītā, ar neparastu, šķietami čigānisku izsaucienu pievirknējumiem. Tāpēc šo dziesmu refrēni ir gari, parasti aizņem visu dziesmas otro pusi, bieži vien to vēl atkārto, pat visu melodiju atkārto ar refrēnu vārdiem. Pēc sava muzikālā tipa lielākajai daļai «čigānu» dziesmu ir divdaļmetra deju vai rotaļu melodijas, no kurām daudzas visai populāras un izplatītas (daudzie 201. varianti u. c.). Savā kolorītā viseksotiskākā ir minora melodija (212—220), kuras dejisko divdaļmetru dažos variantos tomēr lauž pēkšņi trijdaļmetra iestarpinājumi. Dažās melodijās parādās pat sinkopēti ritmi (203, 217). Kopumā «čigānu» dziesmās ir jaunāku slāņu mažora, arī minora melodika plašākā sekstas, septimas, oktāvas skaņu apjomā. Dažas šaurāka ambitusa melodijas dziļāk sakņojas tradicionālajā latviešu tautas dziesmā (tetrahordiskās «Čigāns mani iemācīja», 198, budēļu melodijas tipa «Dui, dui, čigāniņi dieva bērni», 210, arī «Čigānami daudzi bērnu», 197), ir arī bez tipiskajiem refrēniem. Dziesma «Laiž, māmiņa, istabāi, neba mēsi daudz bijām! Bijām pieci, bijām seši, līdz trijami desmitam» (212) ir masku gājiena ierašanās dziesma, kas dziedāta arī meteņos. «Čigānu» dziesmu melodijas pierakstītas galvenokārt Kurzemē, vietumis Vidzemē un Zemgales rietumdaļā, turpretī Latgalei tās nemaz nav raksturīgas, lai gan, pēc J. A. Jansona jau minētajiem masku gājienu pētījumiem, čigānu maskas Latgalē izplatītas. Pie «čigānu» dziesmām pieslejas dažas dziesmas, kam nav stingri noteiktas īpašas muzikālās specifikas. Ar dziesmu «Prūjom, prūjom, vysi dīdeļnīki!» (221) mājinieki humoristiski atvadās no «čigāniem» vai kaladniekiem. «Danco, lāci, danco, lāci!» (222) un «Vecais āzis kruķos lēca» (223) ir ķekatnieku jeb budēļu apdziedāšanas dziesmas.

[12] J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge, 46. lpp.

Ap ziemsvētku sagaidīšanas tradīciju, kas atspoguļojas daudzās Latgales kaladu dziesmās, savijušās arī liriskas bezrefrēnu vai neitrālu refrēnu dziesmas («Kaķīšami bērns nomira», 224, «Ai, bagāti ziemas svētki!», 225, «Dedzit skolu, pyutit guni!», 226, «Sudrabiņa lietiņš lija», 227, kurā ļoti poētiski ietverta visa ziemas saulgriežu svētku tēlainība).

Cūku patrona **Teņa dienu** atzīmēja 17. janvārī ar dziesmām, kuru paraugi ir «Āk tu, cūku Tenīsiņ, tavu slaidu sivēniņ'» (228) un «Paldies cūku tunnītimi, man cūkīnu diesin gan» (229). Šādas dziesmas dziedātas, dancojot kūtī ap cūkas sili.

Spriežot pēc dziesmu satura un teicēju norādījumiem, **meteņu dziesmu** melodiju nav daudz (230—235), meteņu motīvi ir arī dažās ziemas saulgriežu dziesmās. Meteņdiena jeb vastlāvis (6. februāris) bija lielākā zemkopju svētku diena laikā starp ziemsvētkiem un lieldienām un reizē pēdējie ziemas cikla svētki. Īpašas vienveida muzikālās specifikas meteņu dziesmām nav, savās raksturīgajās īpatnībās tās pieslejas citām, gan refrēniskajām, gan bezrefrēna masku gājienu dziesmām, tās atšķir tikai tekstu saturs un dažās dziesmās refrēnu vārdi: «Paņudis, paņudis!» (233) vai «Ē, vastalāvi!» (234).

PAVASARA UN VASARAS DZIESMAS

Pavasaris un vasara latviešu folklorā plaši paver dziesmu lirikas sfēru. Tas izpaužas tiklab daudzveidīgajās darba dziesmās, kā arī šo gadskārtu ieražu un svētku dziesmās. Dziesmām apvīts bija zemnieka darbs lauku ārēs, dziesmas skanēja kopš agra pavasara «sudrabiņa kalniņā», krāšņi saplauka vasarā. Brīvā dabā tika dziedātas dziesmas dabas atmodai un skaistumam, cilvēka ražīgam darbam, dzīves pilnības izpausmei. Pavasara ciklā bija pavasara sagaidīšanas — lieldienu, šūpoļu, putnu dzīšanas dziesmas, rotāšanas un savdabīgās lēnās gavilēšanas dziesmas, Jurģu dienas, resp., Ūsiņa dienas (23. aprīlis), un vasarsvētku dziesmas, bet vasaras saulgriežu ciklā — Jāņu dienas (24. jūnijs) līgotņu milzīgais kopums.

PAVASARA DZIESMAS

Tradīcijas, kas saistītas ar pavasari, latviešu tautas dziesmu melodikā ir izpaudušās divās nevienādu funkciju dziesmu grupās: a) dziesmās, kas cieši saistās ar noteiktām svētku dienām un ir to ieražu nosacītas (lieldienu un šūpoļu, putnu dzīšanas, Jurģu — Ūsiņa dienas, vasarsvētku dziesmas), un b) vispārinātāka rakstura pavasara dziesmās (rotāšanas, gavilēšanas dziesmas). Pirmās grupas dziesmu funkcijas izriet galvenokārt no agrārās maģijas un auglības ritu ticējumiem, ir saistītas ar dažādām simboliskām izdarībām, bet otrās grupas dziesmas iesniedzas dabas lirikā, jauniešu savstarpējo attieksmju un arī darba sfērā, to melodiju skaits ir lielāks.

Pavasara senās ieražu dziesmas pie mums nonākušas kontaminējumā ar baznīcas lieldienu svētku uzslāņojumiem. Dziesmās atspoguļojusies pavasara sagaidīšanas raksturīgākā un izplatītākā tradīcija — šūpoļu kāršana un šūpošanās, tāpēc daļu šo dziesmu var saukt arī par šūpoļu dziesmām.

Pierakstītas nedaudzas **lieldienu** un **šūpoļu dziesmu** melodijas (236—252), galvenokārt Latgalē. Atskaitot lieldienu nosaukumu, tikai pāris dziesmās satura motīvi saistās ar baznīcas tradīciju — humoristiski tiek pieminēts gavēnis (247), Māra iet baznīcā (239). Lieldienu sagaidīšana te, domājams, saistās ar Māras dienas (25. marts) tradīciju kopīgu pavasara svētku nozīmē.

Lieldienu dziesmas dzied par lieldienu sagaidīšanu, pavasara atnākšanu, šūpoļu kāršanu un šūpošanos, lieldienu olu krāsošanu un izdalīšanu. Šīs dziesmas dziedāja lieldienu svētku laikā, šūpoļu dziesmas — parasti birztalas malā vai piekalnē, kur kāra šūpoles un sanāca daudz jauniešu.

Gandrīz visas šo dziesmu melodijas pieder pie pirmatnēja tipa, galvenokārt pie dažādiem tetrahordiskiem skaņkārtu veidojumiem, sastopamas dažkārt pat mazas tercas apjomā (246), reti intonācijas paplašinās līdz kvintai (237) vai minora tetrahordiskajā melodijā aiztver subkvartu (250). Plašākas sekstas apjoma melodijas (244, 245) lieldienu jeb šūpoļu dziesmās, šķiet, iekļuvušas no citiem dziesmu žanriem. Vairums dziesmu tomēr nav teicamas vai deklamatoriskas, bet ar dažādotu ritmiku, dažkārt pat ar ļoti izrotātu melodiku (240, 243). Polifonā divbalsība dziesmā «Kū as devu šyupeļame» (240) ir visai interesanta tai ziņā, ka tur gandrīz nav nosakāma galvenā melodiskā balss: par tādu var iedomāties apakšējo balsi, salīdzinot ar tās otru vienbalsīgo variantu (243), arī augšējo, kurai ļoti tuva melodija «Zaļa zied zālīte lieldienas rītā» (239). Tipiskajā teicamo dziesmu melodikā un vilcēju vairākbalsībā Alūksnē dziedāta «Es ar savu mīļāko lieldienāsi šūpojos» (238). Lieldienu melodijās pretēji masku gājienu dziesmu dominējošajam metriskajam divdaļīgumam rodas samērā brīvi un daudzveidīgi metri — $\frac{2}{4}$, arī $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$, pat jaukti $\frac{6}{8}$ $\frac{4}{8}$, $\frac{4}{8}$ $\frac{3}{8}$ taktsmēri, kas jau pauž šo dziesmu lirisko, kantābilo dabu. Tajās nemaz nav refrēnu. Visprimitīvākais melodijas tips sastāv no viena vienīga daudz atkārtota īsa motīva (236, 242). Abi šie varianti acīmredzot ir vienas un tās pašas melodijas divbalsība.

Maz pazīstama, bet visai savdabīga pavasara un lieldienu tradīcija ir **«putnu dzīšana»**, kas konstatēta dažos Lejaskurzemes apvidos, it īpaši ap Užavu. Tai tuva ir «putnu saukšanas» jeb «putnu modināšanas» tradīcija lībiešu apdzīvotajā joslā gar Kurzemes ziemeļu un ziemeļrietumu piekrasti. Šīs ieražas stipri saaugušas ar dziesmām, kurām gan nav fiksētas Užavas putnu dzīšanas melodijas, bet no teicējām Košragā, Ventspilī un Talsos vairākos variantos pierakstīta lībiešu putnu saukšanas dziesmas melodija.

Pēc K. Auziņa [13] u. c. aprakstiem, Užavas apvidū bijusi ieraža lieldienu rītā agri iziet kalniņā, kur dziedāja pirmās lieldienu dziesmas, meta šautras mežā, putnus dzenot: «Tiš mežā! prom mežā! no mājām ārā!» Ventspils Sarkanmuižā putnu dzinēji ar izplaucētiem bērzu zariem rokās klieguši: «Tiš, tiš, vārnas, kraukļi, pūces, vanagi un citas nelaimes!» Cirpstenē putnu dzinēji gājuši uz jūru pie zvejniekiem, kur sprauduši zemē mazu priedīti vai eglīti, lai zivis labi ķertos. Mājās pārnākuši, putnu dzinēji ar bērzu rīkstēm pēruši gulētājus. Tad gājuši uz šūpolēm, dziedot šūpoļu dziesmas. Otrajās lieldienās puiši staigājuši pa mājām, olas vākdami («olas šauzdami»).

Visām šīm ieražām — pēršanai ar «dzīvības rīksti», lieldienu olu (saules simbols) vākšanai u. c. — pamatā bija seni ticējumi par ļaunu garu aizdzīšanu, auglības burvību ieražas.

Užavas putnu dzīšanas dziesmu tekstu pierakstos bieži sastopami refrēni «šūvo!» un «līgo!», kas šīs dziesmas saista ar vispārējo gadskārtu ieražu dziesmu tradīciju:

Nākat, putnu dzinējiņi, šūvo, šūvo!
Pa sētmaļu sētmāļieme! šūvo, šūvo!

Vilki, lāči Vāczemē, šūvo, šūvo!
Sīki putni Kurzemē! līgo, līgo!

[13] K. Auziņš. Putnu dzīšana un pautu šaušana. — Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas 13. rakstu krājums. Rīgā, 1901.

Mēs putniņus nodzinuši,
Vilki, lāči Vāczemē!

Maģas meitas putnus dzina, šūvo, šūvo!
Dižas guļ midzenāje, šūvo, šūvo!

Mēs putniņus nodzinuši, līgo, līgo!
Šķīsta mūsu lopu taka, līgo, līgo!

Pēc teicēja piezīmēm, refrēns «šūvo!» esot lietots ļaunākā nozīmē, bet «līgo!» — kā labāka vēlējuma vārds. Refrēnu pieraksti arī nepārprotami rāda, ka dziesmām tanī laikā vēl ir bijušas savas melodijas, kas tikai nav fiksētas.

Lībiešu «putnu saukšanas» un «putnu modināšanas» dziesmas sīkāk pētījuši O. Loritss[14] un H. Tampere[15]. Visos «putnu modināšanas» ieražas aprakstos minēts, ka lieldienu pirmajā rītā, vēl pirms saules lēkta, puiši un meitas gāja uz jūras krastu vai kalniņu, lai modinātu sīkos putniņus, tur dziedāja putnu saukšanas dziesmas, līdz sagaidīja lēcam sauli, kas, pēc seniem nostāstiem, lieldienu rītā šūpojoties jeb dejojot. Pēc tam puiši un meitas pacenāja cits citu ar ēdieniem un alu, savstarpēji apdziedājās. Šī «putnu saukšanas» ieraža, kas izaugusi no pieredzes, ka līdz ar pirmajām pavasara dienām atlido gāju putni, pamatojas uz ticējumiem, ka tie nekur tālu neaizlaižas, bet guļ, paslēpušies tuvumā kaut kur upju, ezeru, jūras krastos, no kurienes tie ir jāizvilina, lai drīzāk atnāktu arī pavasaris.[16]

Līdzīgas dziesmas ir krievu folklorā «vesņankas», kur putnus sauc atnest pavasari; bērni mētā paštaisītus «cīrulīšus», klaigādami: «Cīrulīši atlaidušies! pavasaris atnācis!»

Melodiju varianti, kas atrodas Valodas un literatūras institūta fondos, sniedz vienas un tās pašas lībiskās putnu saukšanas jeb putnu modināšanas dziesmas variējumus.[17] Dziesmas teksts latviskajā tulkojumā ir aptuveni šāds[18]:

1. Čičor putni, čičor putni,
   Nu jums laiks piecelties!
   Čičo, čičo!
2. Treknas butes mūsu jūrā,
   Vājas butes mazā jūrā (Rīgas līcī)!
3. Labi puiši mūsu ciemā,
   Slikti puiši viņā ciemā!
4. Skaistas meitas mūsu ciemā,
   Laiskas meitas viņā ciemā!

Maģiskā inkantācija — putnu modināšana — īstenībā izskan tikai dziesmas pirmajā pantā ar onomatopoētiskajiem saucieniem «čičor!», «čičo!», kas acīm redzami radušies, atdarinot sīko putniņu balsis. Refrēns «čičo!» vijas cauri visiem pantiem, kuru tematika skar gan veiksmīgas zvejas vēlējumus zvejniekiem, gan puišu un meitu savstarpēju apdziedāšanos. Dažos citos šīs dziesmas variantos ir arī «putnu dzīšanas» ieražām tuvi motīvi: «Brieži, zaķi mūsu mežos, vilki, lāči — citos mežos!»

Arī dziesmas melodiju pierakstos sastopams gandrīz tikai viens melodiskais tips dažādos tonālos aspektos.

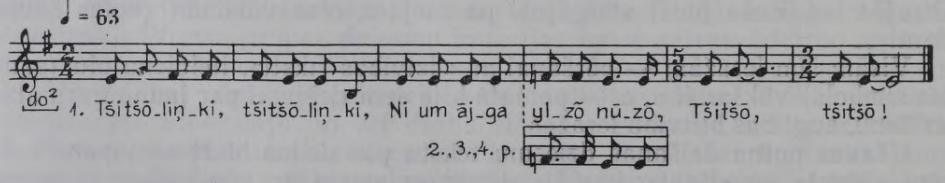

[14] O. Loorits. Volkslieder der Liven. Tartu, 1936, 215.—223. lpp.

[15] H. Tampere. «Lindude äratamine» liivlaste rahvatraditsioonis. — Läänemeresoomlaste rahvakultuurist. Tallinn, 1970, 193.—223. lpp.

[16] Turpat, 222. lpp.

[17] Katrīna Volganska Košragā, pierakstījis E. Melngailis 1923. FS 1045, 35. Grieta Skadiņa Košragā, pierakstījis E. Melngailis 1923. FS 1045, 39. Augusts Lepste Ventspilī, pierakstījis D. Kļaviņš 1961. FS 1955, 19558. Katrīne Krasone Košragā, ieskaņojis L. Ceplītis 1962, atšifrējis V. Bendorfs. FS 1960, 4651. Hilda Grīva Talsos, ieskaņojis L. Ceplītis 1962, atšifrējis V. Bendorfs. FS 1960, 4623.

[18] O. Loorits. Volkslieder der Liven, 215.—216. lpp.

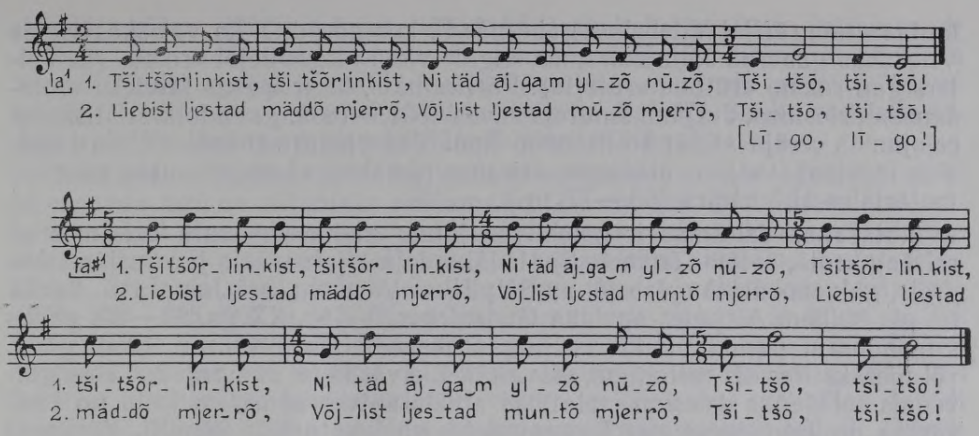

Melodijas galvenais tonālais veids ir minora mazā tercā ar apakšējās kvartas vai sekundas papildinājumu un visai neparastu II pakāpes frīģisku pazeminājumu dziesmas otrajā pusē, dažkārt arī nobeigumā. Dažos variantos tā pati melodiskā līnija tonāli ietveras mažora tonikas kvintas apjomā. Tās tālāks variants ir arī Košragā E. Melngaiļa pierakstītais īsais fanfarīgais sauciens, ko E. Melngailis dēvē par «Lieldienu lelošanu pie kuršiem» (LMFM I, 13. lpp. 25. nr.). Stilistiski dziesma apvieno teikto jeb deklamatorisko pamatni ar mierīgi, nopietni dziedātas dziesmas plūdumu. Rečitatīviski brīvi izpildītas dziesmas paraugs, gandrīz bez metriska takts pulsējuma, ir kādā H. Tamperes pierakstītā variantā. H. Tampere savā pētījumā norāda uz zīmīgām šīs melodijas paralēlēm dažās latviešu līgotņu, meteņu un šūpļa dziesmās.

Lībiešu «putnu saukšanas» un Užavas «putnu dzīšanas» tradīciju tuvums vedina domāt par dažām tagad jau gandrīz izzudušām lībiešu ietekmēm šā novada pavasara dziesmās un ieražās.

Varētu jautāt, vai šādām putnu modināšanas dziesmām nav kāds sakars ar pazīstamajām bērnu dziesmām, kur ir līdzīgi onomatopoētiskie vārdi — «Čirksti, virksti, puteniņi», «Čim, čim, putniņ», «Ci, ci, zīlīte» u. tml. Taču šo bērnu dziesmu melodiju pierakstos nav nekādu norādījumu par kādām ieražu dziesmu funkcijām.

Laikā pēc lieldienām līdz Jāņiem vienīgās svētku dienas bija **Jurģu diena** (23. aprīlis) un **vasarsvētki** — sazaļojušās dabas svētki. Jurģi jeb Ūsiņa diena bija zemniekam jauna darba gada sākums, kad, pirmo reizi izlaižot lopus ganībās un zirgus pieguļā, nodeva tos zirgu patrona Ūsiņa rokās. Īpašu ieražu dziesmu melodiju šie svētki ir atstājuši maz, pieguļnieku dziesmas ar savu muzikāli poētisko specifiku funkcionāli un tematikā pieder pie darba dziesmām, bet to plašajās melodijās dažkārt dzied arī Ūsiņa dziesmas (255). Divas Ūsiņa dziesmu melodijas Jurjānu Andreja materiālos no XIX gs. beigu pierakstiem Krustpilī un Lazdonā (253, 254) ir parastajā teicamo dziesmu stilā, viena mažora tercas, otra ar ievadtoni paplašināta tetrahorda apjomā, 5 frāžu struktūrā («ar uzviju»).

Pavasara dziesmas, kuras nesaistās ar noteiktām kalendāra dienām, bet kuras dzied ilgākā laika periodā, ir **rotāšanas** un īpašās lēnās **gavilēšanas dziesmas** Lejaskurzemes dienvidrietumu stūrī. Rotāšanas dziesmas aprakstījis un pētījis Jurjānu Andrejs.[19] Viņš piebilst, ka tās pētīt viņu ierosinājusi piezīme K. Veiriha sastādītā kora dziesmu krājuma «Dziesmu vainaks» (1857.) priekšvārdā, kur līdzās līgošanai minēta arī «rotēšana». Šī piezīme attiecas uz Dignāju Augšzemē, par kuru K. Veirihs saka, ka tur dzirdot tikai meldijas ar piedziedājumu «līgo», citur arīdzan ar «rotē». Tālāk Jurjānu Andrejs piemin E. Voltera pētījumu «Materiāli latviešu

[19] Jurjānu Andrejs. Latvju rotošana. — «Dienas Lapas» etnogr. pielikums, III, 1893.
Jurjānu Andrejs. Pavasara laikmeta dziesmas. — Latvju tautas mūzikas materiāli, II, 35.—54. lpp.

Vīļa Lāča Latv. PSR
VALSTS BIBLIOTĒKA
88 — 45.561

tautas etnogrāfijai Vitebskas guberņā»[20], kur norādīts, ka vairākās vietās Vitebskas guberņā Jāņu dziesmās «līgo!» vietā piegavilējot «roto!» (E. Volters gan raksta «rūtō!», «rūtoj!»). Pārliecināts, ka ir īpašas latviešu «rotāšanas» dziesmas, Jurjānu Andrejs savos 1891.—1892. gada folkloristiskajos ceļojumos cerēja atklāt šo dziesmu tipu. Tas viņam arī izdevās, un rezultāts ir viņa savākto rotāšanas dziesmu pieraksti «Latvju tautas mūzikas materiālu» II burtnīcā (68.—77. nr.).

Rotāšanas dziesmas ir kolektīvas jaunu meitu pavasara dziesmas ar refrēnu «rotā, rotā!». To melodiju lielāko daļu bija savācis jau Jurjānu Andrejs, galvenokārt Augšzemē, ap Sēlpili un Vārnavu, arī Jumpravā, Saukā un pie suitiem Aizputes apriņķa Gudeniekos. Vēlāk, XX gs. 20.—30. gados un padomju perioda folkloristiskajās ekspedīcijās 1949. un 1950. gadā, vēl pierakstītas šīs melodijas, visvairāk Lielvārdē un Jumpravā. Tātad galvenais rotāšanas dziesmu izplatības areāls aptver apmēram joslu no Lielvārdes un Jumpravas gar Daugavas kreiso krastu līdz Sēlpilij, Vārnavai un Saukai, kā arī nelielu ieloku pie suitiem Gudeniekos. Par rotāšanas tradīciju Jurjānu Andrejs ziņas ieguvis arī Lubānā, lai gan šādu melodiju viņš tur nav dzirdējis. Tā kā Jurjānu Andrejs netika nokļuvis Latgalē, tiešās pieredzes par turienes dziesmām viņš neieguva, tomēr viņš bija pārliecināts, ka «līgo!» vietā tur nekad nedziedot «rotā!» un ka E. Voltera domas par Latgales līgo dziesmām ar piedziedājumu «roto!» esot pilnīgi aplamas. Atstājot šo jautājumu tālākam iztirzājumam sakarā ar līgotņu melodijām, jāsaka, ka pretēji Jurjānu Andreja uzskatam Latgales attiecīgās dziesmas tomēr nav identiskas ar rotāšanas dziesmām; tāpat rotāšanu nepazīst arī Vidzemes un Kurzemes vidienē.

Visi rotāšanas apraksti vienlīdz liecina, ka rotāt sākts agrā pavasarī, tiklīdz nokūst sniegs, klusos, siltos vakaros brīvā dabā, kalniņā. Ar rotāšanu saņēma pavasari, pat vēl dažkārt pirms lieldienām, un rotājuši līdz tam laikam, kad sākusies līgošana.

Rotāšanas dziesmās apdziedāja pavasara ziedošo dabu, ievziedus un ābeļziedus, ar šīm dziesmām meitas kairināja puišus, tāpēc dziesmās ir daudz līgavas lūkošanās, precību, kāzu motīvu, meitas dzied vakarā, jo «vakarā tālu skan, tālu tautas klausījās», rotājot daudzināja dziedāšanas prieku un skaistumu. Viena no skaistākajām un tipiskākajām rotāšanas dziesmām ir «Noriet saule vakarāi, zelta starus starodama; aiziet māsa tautiņāsi, brāleliņus pušķodama» (267), kurā ievīta arī poētiska dabas glezna.

Lielākā daļa rotāšanas dziesmu melodiju pierakstīta vairākbalsīgā dziedājumā; nevienā citā dziesmu žanrā nav relatīvi tik daudz vairākbalsīgu pierakstu. Kā liecina Jurjānu Andreja pieraksti, ap Sēlpili un Vārnavu dziesmas dziedātas vilcēju vairākbalsībā (260—265, 267), ap Lielvārdi un Jumpravu — turienes raksturīgajā divbalsībā «ar paņemšanu». Pēc kādas Jurjānu Andreja teicējas skaidrojuma, Sēlpilī «dziesmu vārdus teikušas divas rotātājas — viena sīki, otra reši, rupji, pie «rotā, rotā!» visas citas iekrīt līdz dūkdamas».[21]

Dziesmu pierakstos redzami dažādi balsu nosaukumi: teicēja, saucēja, rakstītāja, lasītājas, locītājas, vilcējas, dūcējas, arī sīkrotātāja, reširotātāja (260—263), sīkaliņa, resnaļa (277) u. c.

Piedziedājumu «rotā, rotā!», tāpat kā līgotnēs, dzied ik pēc katras teksta rindas. Dažkārt dziesmas nobeigumā piedziedājums variējas par «rotāja!» (260—263), «rotāi!» (264, 267). Saukā pierakstītajā dziesmā «Ik vakara

[20] Э. Вольтер. Материалы для этнографии латышского племени Витебской губернии. СПб., 1890.

[21] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, II, 36. lpp.

dziedāt gāju» (266) refrēns, tāpat kā latgaliskajās Jāņu dziesmās, ir «rūto!». Par rotāšanas dziesmu to pieņemt ļauj tās rotāšanai tipiskais teksts, kā arī apstāklis, ka Latgales Jāņu dziesmu josla ar piedziedājumiem «rūto!» nepavisam neiesniedzas līdz Saukai. Ka Saukā rotāšana bijusi izplatīta, liecina arī pierakstītāja Bucleru Mārča apraksts.

Rotāšanas dziesmu melodika visos pierakstos ir teicamo dziesmu stilā, ar vienāda ilguma sillabisku deklamatorisku ritmiku divdaļīgā metrā, sakoncentrējot visu lirisko virsotni piedziedājumos «rotā, rotā!», kur melodija izaug ritmiskā plašumā, bieži vien ar fermatētām skaņām, laužot takts metru, it īpaši plaši dažu melodisko tipu ilgajos nobeiguma rotājumos (258, 260—265, 267 u. c.). Melodiju intonatīvais apjoms ir šaurs, paliek galvenokārt dažāda veida tetrahorda, pat mazas tercas apjomos, reti aizsniedzot kvintas vai sekstas plašumu. Jāpiebilst, ka dziesmas 261—263 īstenībā ir talantīgu teicēju dziedāti vienas un tās pašas melodijas dažādi variējumi, kā to liecina Jurjānu Andreja oriģinālpieraksts Sēlpils Ģērcānos. Melodijas publicējumā «Latviešu mūzikas folkloras materiālu» II burtnīcā Jurjānu Andrejs devis katram variantam patstāvīgu tekstu, un tādējādi katrs variants kļuvis par īpašu dziesmu.

Melodikas īpatnībās Sēlpils un Vārnavas rotāšanas dziesmas krasi atšķiras no Lielvārdes un Jumpravas melodiju tipa (272—278) un arī no dažām citām melodijām, kuru specifika un funkcijas mazāk noteiktas, dažkārt ļauj tās izmantot arī par līgotnēm ar refrēnu «līgo!». Ir arī melodijas (280, 281), kas rotāšanas dziesmās ienākušas tieši no līgotņu cikla.

Minētās melodiju iezīmes ļauj uzskatīt rotāšanas dziesmas par ļoti senu dziesmu tipu. Savos raksturīgākajos paraugos tās saglabājušas daudzus pirmatnējākos latviešu tautas melodikas elementus.

Vīgneru Ernesta Lielvārdē pierakstīto dziesmu «Viņpus upes ozoliņi» (282) Jurjānu Andrejs publicējis ar piezīmi «Vasaras svētku dziesma». Tā ir tipiska jauniešu apdziedāšanās dziesma ar poētiskām, no vasaras dabas ņemtām metaforām, vilcēju vairākbalsībā, kurai iezīmīgu Lielvārdes vairākbalsības niansi («ar paņemšanu») piešķir locītāja, pārtverot melodiju pusvārdā. Visai neparastas maiņu skaņkārtas raksturu melodijai piešķir teicējas sākuma intonācija ar pazemināta minora II pakāpi, kas rada VII naturālās pakāpes minora iespaidu, un locītājas pēkšņā pāreja sekundu augstāk uz pamattoņkārtas tonikas tetrahordu.

Īpašas pavasara un arī vasaras dziesmas ir Bārtā, Nīcā, Rucavā un Dunikā izplatītās **gavilēšanas dziesmas** jeb **«garie saucieni»**. Šīs savdabīgās dziesmas daļēji zināmas jau kopš Jurjānu Andreja 1891. gada folkloristiskā ceļojuma un viņa publicējumiem «Latvju tautas mūzikas materiālu» II burtnīcā (79.—81. nr.). Par tām viņš raksta, ka pavasara laikmetam «pieskaitāmas arī dziesmas, ko dažās vietās Lejaskurzemē dziedājušas meitas pavasara un vasaras vakaros bez «rotā» piegavilējuma, kā arī darbinieki, no darba pārnākdami»[22]. Plaši šis gavilēšanas dziesmu slānis atklāts vēlākajās folkloristiskajās ekspedīcijās 20.—30. gados (E. Melngailis, A. Salaks u. c.), kā arī joprojām vēl mūsdienās, Zinātņu akadēmijas organizētajās folkloristiskajās ekspedīcijās 40.—60. gados. Publicēts arī teorētisks pētījums[23] par šo dziesmu ceru. Dziesmu savdabīgums, sevišķais emocionālais raksturs un mākslinieciskā nozīmība šim agrāk maz zināmo dziesmu slānim tagad piesaistījusi arī komponistu ievērību, radušās vairākas to interpretācijas mūzikas lielajās formās: J. Graubiņa klavieru kvintetā

[22] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, II, 52. lpp.

[23] J. Vītoliņš. Liepājas novada gadskārtu ieražu dziesmu melodijas. — ZA Valodas un literatūras institūta raksti, XI. Rīgā, 1959., 339.—394. lpp.

«Sudraba vakars», M. Zariņa operā «Zaļās dzirnavas», Alfr. Kalniņa kora dziesmās u. c.

Gavilēšanas dziesmas jeb «garie saucieni» ir izplatībā ļoti norobežots plašs dziesmu cikls, kura tematika līdzīgi rotāšanas dziesmām ietver jauniešu attieksmju, kairināšanas, līgavas lūkošanās motīvus un savijas arī ar darba tēmām. Visas šīs dziesmas ir āra dziesmas: gavilē laukā, «sidrabiņa kalniņā» pavasara, vasaras vakaros. Tām ir samērā nedaudz melodiju, bet tās izplatītas daudzos variantos, un to raksturīgākā īpašība ir sevišķs plašums, nopietnība, gari vilktu dziesmu daba. Tāpēc Bārtā, Nīcā šīs dziesmas dēvē arī par «garo saucienu», «leiti» (šķiet, nosaukums radies Dunikā, pēc analoģijas ar lietuviešu lēnajām tautas dziesmām). Dziesmas parasti dziedātas vairākas pēc kārtas, veselā vītnē, izveidojot it kā īpašu uzvedumu.

«Visās šais dziesmās vadošā vienmēr ir tikai viena sieviešu balss — saucēja, citi piedzied. Telpā šo dziesmu nekad nedzied. Kaimiņi vienmēr dzird, klausās . . ,» — tā šīs dziesmas raksturo teicējs J. Ķīburis no Bārtas. Pēc viņa stāstījuma, vienā vakarā dziedāts viens «garais sauciens» un divi trīs «leiši», vairāk neesot bijis iespējams izdziedāt. Dziedāts uzkalnā, no kurienes balsis tālu nesa.

No kopējā Bārtas un Nīcas gavilējamo dziesmu repertuāra, spriežot pēc pierakstītāju un teicēju izteikumiem, par «garo saucienu» visbiežāk tiek saukti trīs melodiju tipi: 1) galvenokārt Bārtā, bet arī Nīcā, Dunikā pierakstītā melodija (283—289) ar vārdiem — «Ik vakara dziedāt gāju sudrabiņa kalniņāi», «Droši dziedu, gavilēju», «Pēc leitīšu es dziedāju» (par «leitīšiem» Bārtā sauca arī dunicēnus, kas dzīvoja leišmalē), «Noriet saule vakarāja, mežu galus zeltīdam'» u. c.; 2) Nīcā visvairāk dziedātā melodija (290—296) ar vārdiem — «Skan balsīnis rītā agri, skan jo vēlu vakarā», «Sanākata, ciema puiši, kad es saucu vakarā», «Nebēdāju piekususe, priecājos padarīj's» u. c.; 3) īpaši Bārtai raksturīgā melodija (297—303) ar līdzīgiem un citiem vārdiem — «Bērziņš auga ceļmalāi», «Tumsināja vakarāja greznu dziesmu padziedāju» u. c.

«Garā sauciena» dziesmu vienmēr dzied gavilēšanas ievadā, ļoti gari izsaucot sākumu.

No citām melodijām, kas sekoja pirmajiem «garajiem saucieniem», atzīmējama Bārtā, Nīcā un arī Rucavā daudz dziedātā gavilējamā melodija ar dažādiem tekstiem (304—324), kuros svarīga arī darba tēma. Šajos variantos gavilēšanas dziesmas cieši savijas ar darba dziesmām. Ar šo melodiju dzied gan tekstus «Droši dziedu, gavilēju», «Skan balsīnis rītā agri, vēl skaņāki vakarāja», «Skaļi dziedu, gavilēju», «Rāmi, rāmi padziedāju bez saulītes vakarāji», «Sanākata, ciema puiši, kad es saucu vakarāja», gan arī darba dziesmas — «Nelīst', lietus, nemigloji, šodien tevis nevajaga», «Rudzu spaile lielījāsa locīt manu muguriņu», «Nevienami tāds mūžiņis, kāds mūžiņis liniņami», «Saule saka noiedama: nu, ļautiņi, svēts vakaris», «Leiši, leiši, mani brāļi, garām manu sētu brauca», «Gaidi, gaidi, māmulīte, nu nāk tavi darbinieki, Tev darbīnu nodarīj'ši, linu riju izmīstīj'ši» u. c. Pēc teicēju ziņām, gavilē arī pēc pulkā padarīta darba, kad pabeidz mīstīt linus, noņem kartupeļus, ar «garo saucienu» paziņo, ka darbs ir padarīts, ka te vakarā sanāks meitas un puiši. Tā rodas dažu gavilējamo dziesmu simbioze ar darbu, īpaši ar kopīgu darbu, ar talkām, un reizē stipri paplašinās šo dziesmu dziedāšanas laiks: tās dzied arī vēlā vasarā vai pat rudenī. Šādas dziesmas kļūst par darba dziesmām, kurām gavilējamo dziesmu melodijas piešķir savu īpato gari vilkto dziesmu raksturu, bet kuras zaudē tiešās saites ar pavasara ieražu tradīciju. Var pat teikt, ka te izveidojusies kāda jaunāka gavilējamo dziesmu funkcija, un šo

dziesmu melodiju vispārējās iemīļotības dēļ tās nereti ieviešas arī darba dziesmu ciklos. Krājumā «Gadskārtu ieražu dziesmas» šādas dziesmas nav ietvertas, bet atstātas attiecīgajiem tematiskajiem cikliem.

Gavilēšanas dziesmu izskaņā Bārtā, Nīcā sekojusi locīšanas dziesma (328—330), kas dziedāta ar dažādiem vārdiem: «Rāmi, rāmi es dziedāju», «Locīdama es dziedāju, locīdama gavilēju», «Bij man dziesmu, labu dziesmu, nebij labu līdzētāju» u. c. Tai radniecīgi arī 325—327 varianti.

Dažas citas gavilējamo dziesmu melodijas (331—337) nav ieguvušas plašākus variējumus, dažas no tām stilistiski ir teicamās dziesmas.

«Garo saucienu» melodijām ir īpata muzikālā forma un struktūra. Tā kā tās dzied ļoti lēni un gari, tās ir īsas, 5—6 taktu, resp., 2—3 frāžu, melodijas. Pirmā tipa melodijām piecu taktu struktūrā (283—289) vidū dažkārt atkārtojas teksta pirmās rindas otrā puse, otrā dipodija:

Ik vakara dziedāt gāju,
dziedāt gāju (283),

vai arī vispirms patstāvīgi tiek dziedāta otrās rindas pirmā puse, kam seko pilna otrā rinda ar pirmās dipodijas otrreizēju izdziedājumu:

Noriet saule vakarāja,
Mežu galus,
Mežu galus zeltīdam'. (289)

Sešu taktu, resp., triju frāžu, dziesmās atkārtojas visa otrā rinda (290—296). Trešā tipa «garajiem saucieniem» (297—303) ir dažādāki veidojumi: sastopamas gan regulāras 4 un 6 taktu, resp., divu un trīs rindu (otrā atkārtota), struktūras, bet visbiežāk 5 taktu forma ar otrās rindas otrās puses atkārtojumu:

Nāc, puisīti, nelepoje,
Kad es saucu vakarāje,
Vakarāje! (300)

Līdzīgi otrā dipodija dažkārt atkārtota abās rindās (298).

Visi šie gadījumi rāda noteiktas šo dziesmu veidojuma likumības, kas izriet no to īpatnējā atskaņojuma veida. Dziesmas ir pārpilnas ar ilgi izturētiem toņiem, īpaši frāžu un visas dziesmas nobeigumos, dažkārt vai ikkatrā taktī (297—303), tā ka nemaz vairs nav sajūtams metriskais takts pulsējums, vai arī izturētie dipodiju nobeigumi rada piecdaļīgus metriskus veidojumus (300—303). Abu pirmo «garo saucienu» melodiskie tipi (283—289, 290—296 u. c.) ir veidojušies latviešu tautas mūzikai neparastā skaņkārtā — pamazinātas kvartas tetrahordā resp. minora tercas pamatnē ar harmonisku apakšējo ievadtoni. Šādas skaņkārtas tonālā struktūra visos variantos ir izturēta tik noteikti, ka kļūst par vienu no būtiskākajiem «garo saucienu» muzikālās izteiksmes līdzekļiem. Par šā melodiskā tipa sevišķo emocionālo un māksliniecisko nozīmīgumu liecina līdzīgu tēmu parādīšanās vairāku komponistu darbos. Piemēram, Bārtas «Ik vakara dziedāt gāju» melodijas sākums (283) ir identisks J. S. Baha slavenās do ♯ minora fūgas «Wohltemperiertes Klavier» I daļas tēmai, tāpat Fr. Šuberta dziesmas «Līdzenieks» sākuma klavierpavadījumam oktāvās. Līdzīga tipa pamazinātas kvartas apjoma melodika sastopama arī dažās lietuviešu darba dziesmās.

«Garo saucienu» izpildījumam raksturīga arī vilcēju vairākbalsība, kas gan ne visos pierakstos ir fiksēta. Lēnais temps, brīvais ritms, šaurais intonatīvais apjoms, intensīvi ekspresīvais dziedājuma veids savijumā ar

dziesmas skanējumu brīvajā dabā klusajos vakaros rada šo dziesmu neparasto savdabīgumu.

Lielā gavilēšanas dziesmu melodiju variantu grupa, ko teicēji dažkārt sauc arī par «leiti» un kas tekstu brīvajā daudzējādībā bieži vien kļūst par darba dziesmu (304—324), ir pavisam citāda. Tur ir stingrs metriskais plūdums, visbiežāk divdaļīgs, nereti četrdaļīgs ar sīkāku ritmu dziesmu ievadā, mažora pentahorda skaņkārtas pamats ar raksturīgo frīģisko nobeigumu III pakāpē un dažkārt visai neparasto IV pakāpes paaugstinājumu (304, 305, 322), kas ienes melodijā lidiskas skaņkārtas elementus. Šajās dziesmās visa otrā puse tiek dziedāta ar trallu refrēniem. Tur nav arī vilcēju vairākbalsības, gan dažkārt harmoniski polifonā tipa div- vai trīsbalsība (310, 321—323). Ar šīs variantu grupas strukturālajām īpatnībām sasaucas arī dažādas citas gavilējamo dziesmu melodijas (325—334), to vidū «locīšanas» dziesmas (328—330), kur tonālais apjoms dažkārt izplešas jau mažora heksahordā. Starp citu, «locīšanas» dziesmā sastopams vairākbalsības gadījums, kad pēc saucējas ievada dziesmu turpina nevis vilcēju vairākbalsībā, bet melodiskā divbalsībā (329). Šo un citu vairāk deklamatorisko dziesmu (335—337) stila iezīmes rāda citus gavilēšanas dziesmu aspektus un īpatnības, kas vēl papildina visa dziesmu cikla savdabīgo muzikālo dramaturģiju tā dziedājumos «sudrabiņa kalniņā».

Ar lēnajām Bārtas, Nīcas gavilēšanas dziesmām jeb «garajiem saucieniem» nav identificējamas ganu gavilēšanas dziesmas, ne arī gavilēšanas dziesmas, ko meitas dzied klajumā vai kalniņā neatkarīgi no ieražu tradīcijām un kas iekļaujas daudzveidīgajās liriskajās dziesmās par dziedāšanu.

LĪGOTNES

Līgotnes, līgo dziesmas jeb Jāņu dziesmas ir visizplatītākais, universālākais, reizē viskrāšņākais un daudzveidīgākais latviešu gadskārtu ieražu dziesmu žanrs. Šīs dziesmas dziedātas vasaras visskaistākā saplaukuma, ziedu rotas laikā, vasaras saulgriežos, kad visgarākā diena un visīsākā nakts, kad veikti pirmie vasaras darbi, tās ir zemnieka darba svētku dziesmas, to visplašākais cikls. Iespējams, ka tieši līgotnes cittautiešu vēsturiskajos avotos dažkārt sauktas par zemnieku svētku dziesmām, himnām.[24]

Līgotņu melodiju pierakstu skaits tagad, pēc gandrīz divsimt gadu ilgās krāšanas, pārsniedzis tūkstoš variantu. To vidū ir pirmais līgotņu melodijas publicējums — tīras un skaidras vilcēju vairākbalsības pieraksts A. V. Hupela grāmatas «Topographische Nachrichten von Lief- und Ehstland» otrajā sējumā, kas iznāca 1777. gadā (782). Jau pirms šī publicējuma, kopš XVII gs. pirmās puses, daudzi latviešu zemnieku līgo svētku un līgo dziesmu tradīcijas apraksti atrodami dažādos cittautiešu etnogrāfiskos, vēsturiskos darbos, mācītāju spredikos un citos rakstos. Līgo svētku ieražas XVII un XVIII gs. nikni apkaroja vācu mācītāji P. Einhorns, G. Mancelis, G. Fr. Stenders, Kr. D. Lencs u. c., jo saskatīja tajās pagānisma paliekas. Kā etnogrāfisku raritāti šīs paražas aprakstīja filozofi un vēsturnieki J. Hamans, J. G. Herders, A. V. Hupels, G. Merķelis u. c.

[24] J. G. Herder. Stimmen der Völker in Liedern. Halle a. S. [b. g.], 84. lpp.: «Ausser ihren Staatsliedern, d. i. solchen, die bei gewissen feierlichen Gelegenheiten gesungen werden, machen sie ihre meisten Poesien aus dem Stegreif.» Jēdziens «Staatsliedern» ir grūti precizējams, taču no visiem latviešu tautas dziesmu žanriem šādai svētku dziesmu interpretācijai vistuvākās varētu būt attīstītās līgotņu melodijas. Jau G. Mancelis runāja par «hymni deorum», ko latvieši dziedot savām dievībām — «mātēm», un vēl Jurjānu Andrejs mēģināja pierādīt Līgo dievības esamību latviešu mitoloģijā.

Arī XIX gs. 30.—40. gados publicēti latviešu tautas dziesmu un līgotņu apraksti, pie tam cittautiešu ievērību visvairāk saistīja vilcēju vairākbalsība. Par līgo dziesmām rakstīja Latviešu literārās biedrības (Lettisch-Literärische Gesellschaft) rakstu krājumos «Magazin» H. E. Ķaterfelds (1835. g.), G. Fr. Bitners (1844. g.). Vācu ceļotājs un ģeogrāfs J. G. Ķols savā etnogrāfiskajā pētījumā par Kurzemi, Vidzemi un Igauniju (1841. g.) atzīmēja: «Kā agrāk var redzēt visos uzkalnos jāņugunis iedegamies, un vēl tagad var dzirdēt sensenās līgo dziesmas. Šo dziesmu refrēns ir joprojām gavilējošais «Līgo, līgo!», ko izsauc pāri plūstošā sajūsmā, kā grieķu «evohe, Bacchus!».»[25]

Vācu mūzikas zinātnē ir izteikta hipotēze, ka R. Vāgnera operas «Meistardziedoņi» Jāņu nakts skatus varētu būt ierosinājuši latviešu Līgo svētki, ko komponists vērojis savos Rīgā aizvadītajos gados.[26] R. Vāgners, kā zināms, bija Rīgas operas diriģents 1837.—1839. gadā. Attiecīgā pētījuma autors E. Arro citē arī kādas populāras līgotņu melodijas fragmentu salīdzinājumā ar «Meistardziedoņu» 3. cēliena mācekļu dejas motīviem. Nemēģinot apstiprināt vai noliegt šo hipotēzi, varam tomēr norādīt uz dažām izplatītām līgotņu melodijām, kuru muzikālais tematisms zināmā mērā sasaucas ar minēto melodiju, it īpaši dažos «līgo!» refrēnos un trihordiskās intonācijās (E. Arro dotais līgotnes fragmenta citējums nav precīzs, bet attiecas uz variantiem 1231—1250, sk. arī variantus 1469—1472).

Tikai 1858. gadā parādījās jauns līgo dziesmas melodijas publicējums J. Kaktiņa un J. Caunīša «100 dziesmās un ziņģēs», un 1872. gadā J. Cimzes «Dziesmu rotas» «Lauka puķu» daļa ar 8 līgotņu melodijām vīru kora apdarēs ievada arī šo latviešu tautas melodiju sistemātisku krāšanu. «Dziesmu rotas» publicējumus plaši izmantoja kori, vēlāk šīs melodijas kā agrīnākais pierakstu slānis iekļuva arī Jurjānu Andreja līgotņu zinātniskajā publicējumā.

No visām latviešu tautas dziesmu melodijām līgotnes ir zinātniski visvairāk pētītas, mākslinieciski izmantotas vai ikviena latviešu komponista darbos. Ar līgo dziesmām Jurjānu Andrejs 1894. gadā sāka «Latvju tautas mūzikas materiālu» publicējumus, kam gandrīz pēc pusgadsimta sekoja Jūlija Sproģa publicētie Latviešu folkloras krātuves materiāli — «Jāņu dziesmu melodijas». Pazīstamas ir J. Cimzes, J. Sērmūkšļa, Vīgneru Ernesta, P. Jurjāna, E. Melngaiļa u. c. līgotņu vītnes koriem, J. Vītola — solo balsij ar klavierēm, to melodijas plaši izmantotas lielas formas skaņdarbos: J. Vītola simfoniskajā tēlojumā «Līgo», A. Kalniņa operā «Baņuta», M. Zariņa oratorijā «Valmieras varoņi» u. c. Nav Latvijā novada, kur līgotnes netiktu dziedātas, lai gan ne visos novados ir iegūts vienlīdz daudz šo melodiju pierakstu.

Jurjānu Andreja līgotņu melodiju publicējums līdz ar citām viņa «Latvju tautas mūzikas materiālu» burtnīcām ir izcils muzikāli etnogrāfisks pētījums, kas ieņēmis nozīmīgu vietu arī starptautiskajā muzikāli etnogrāfiskajā zinātnē. Tas bija pirmais zinātniskais latviešu tautas dziesmu melodiju publicējums, pēc nozīmes līdzīgs Kr. Barona «Latvju dainām», kuru pirmais sējums arī iznāca 1894. gadā. Līgotņu melodiju pētījumā Jurjānu Andreja atziņas sasaucas ar tā laika krievu tautas mūzikas pētnieku P. Sokaļska, A. Famincina, franču mūzikas vēsturnieka L. A. Burgo-Dikudrē u. c. zinātniskajiem atzinumiem par indoeiropiešu tautu pirmatnējo mūziku, par kopībām tās skaņkārtu sistēmu pamatos. Balstīdams latviešu līgotņu

[25] J. G. Kohl. Die deutsch-russischen Ostseeprovinzen oder Natur und Völkerleben in Kur-, Liv- und Ehstland, II. Dresden und Leipzig, 1841, 25. lpp.

[26] E. Arro. Richard Wagners Rigaer Wanderjahre. — Musik des Ostens, 3. Kassel, 1965, 160.—164. lpp.

melodiju sistematizāciju uz grieķu skaņkārtu, īpaši uz tetrahordu teorijas, pamatiem, Jurjānu Andrejs tiecas parādīt latviešu līgotņu melodiju dziļo senatnīgumu un to vienādos pamatus ar citām indoeiropiešu tautām.

Jurjānu Andrejs savā publicējumā devis 187 līgotņu melodiju variantus, ko viņš ietvēris 74 pamatmelodiju grupās un kas atspoguļo apmēram $^3/_4$ Vidzemē, pārējās tolaik Kurzemē savāktās līgotņu melodijas. Lielākā pierakstu daļa bija iegūta 1891. gadā viņa folkloristiskajā ceļojumā pa maršrutu Ērgļi—Jumurda—Cesvaine—Kraukļi—Lejasciems—Ilzene—Alsviķi—Alūksne—Gulbene—Lubāna—Lazdona—Bērzaune—Ērgļi un Vecauce—Rāva—Dunalka—Gudenieki—Cīrava—Grobiņa—Dižkrūte—Bārta—Nīca—Liepāja un 1892. gadā Sēlpilī, kā arī no viņa korespondentu savākumiem šajos pašos apvidos. It īpaši Vidzemē minētajos apvidos arī vēlāk pierakstīts visvairāk līgotņu melodiju. Tas liecina arī par ilgstošas sistemātiskas vācēju darbības nozīmi kāda apvidus melodiju apguvē.

Savā pētījumā Jurjānu Andrejs plaši iztirzā līgotņu melodiju īpatnības, to vēsturiskās cilmes, skaņkārtisko pamatu, melodiju rakstura, harmonizējumu principu jautājumus. Uzlūkodams līgotnes par vissenākajām latviešu melodijām, kas vairāk vai mazāk dibinātas uz senās grieķu tetrahordu sistēmas un radušās jau pirms kristiānisma iespiešanās Latvijā, Jurjāns uzsver, ka ne kristīgās ticības, ne garīgās mūzikas vai jaunākās laicīgās mūzikas ietekme nav spējusi iznīcināt līgošanas ieražu vai līgotņu melodiju pirmatnīgo veidu. Viņa hipotēze par «līgo!» refrēnu mitoloģisko cilmi no kādas iedomātas latviešu mīlestības un auglības «Līgo» dievības zinātniski vairs nav aizstāvama. Uz līgotņu melodiskā materiāla izvirzītā Jurjāna tēze par latviešu tautas dziesmu melodikas trim vēsturiskajiem slāņiem kopumā nav zaudējusi savu nozīmi, lai gan viņa melodiju tonālā apjoma kritēriji melodiju senuma noteikšanai lietoti pārāk vienpusīgi un mehāniski. Jāievēro, ka šaurāka vai plašāka apjoma melodiku latviešu tautas mūzikā lielā mērā nosaka arī teicamo vai dziedāto melodiju stils, tātad dziesmu žanra īpatnības, bet ne tikai zemāka vai augstāka tautas attīstības pakāpe. Sevišķi nozīmīgi latviešu melodiju izpratnei kļuvuši Jurjānu Andreja norādījumi par līgotņu melodiju harmonizēšanas principiem.

J. Sproģa pētījums un līgotņu melodiju publicējums[27] bāzējas uz īpašas metodes. Autors jau ievadā precizē, ka viens no viņa grāmatas uzdevumiem bijis «sameklēt, uztaustīt tos ceļus, kā mūsu tautas dziesmu melodijas ievijas Eiropas tautu tautas, baznīcas, deju mūzikā — Eiropas tautu mūzikas vēsturē»,[28] viņš sev izvirza mērķi «noskaidrot pamattipus (pamatmotīvus) un viņu variantus dažādās zemēs un tautās, lai tālāk noskaidrotos šo materiālu īstā piederība, to īstie pirmcēloņi (pirmvietas) un tālākie veidojumi».[29] Pētījumam tātad ir klaji izteikti aizguvumu teorijas principiālie pamati. Publicēdams ap 450 līgotņu melodiju 79 variantu grupās, J. Sproģis papildina šīs grupas ar 43 cittautu un ap 120 latviešu tautas dziesmu melodijām un teorētiskajā daļā vēl ar 19 salīdzinājuma piemēriem «no Eiropu pārstaigājušām garīgām dziesmām un svešu tautu tautas dziesmu melodijām, kas satur vienu otru mūsu Jāņu dziesmu melodiju sākuma motīvu».[30] Šādu aizguvumu, pārņemšanas, melodiju variēšanās piemērus J. Sproģis atrod galvenokārt viduslaiku Eiropas mūzikā — katoļu baznīcas dziedājumos, daudzu, bieži vien mums jo tālu, Eiropas tautu tautas dziesmu, deju, kara un citādās melodijās, pat trubadūru, seno grieķu odu un himnu dziesmās. Lasītājam rodas priekšstats, ka lielākā daļa

[27] J. Sproģis. Jāņu dziesmu melodijas. Rīgā, 1941.
[28] Turpat, 3. lpp.
[29] Turpat, 25. lpp.
[30] Turpat, 26. lpp.

līgotņu melodiju ir cēlušās no svešu dziesmu elementiem. Šāds viedoklis katrā ziņā ir uzņemams kritiski, dotie salīdzinājuma piemēri parasti dibinās uz atsevišķām, no dziesmas kopuma izrautām gadījuma analoģijām, kādas mūzikā var bieži sameklēt un kas paliek tomēr nenoteiktas, neskaidras.

J. Sproģa grāmatā ir izziņas bagāts apskats par latviešu tautas dziesmu melodiju pierakstīšanas un publicējumu vēsturi, par latviešu tautas dziesmu dziedāšanas veidiem. Tajā ir arī milzīgs detalizēts analītisks materiāls — rādītāji, tabulas par «melodiju augsmi», to garumu, «līgo» garumu un stāvokli melodijā, taktsmēru, melodiju loku, «atsevišķu melodiju daļu savstarpējo toņu apmēru attiecību», melodiju toņu rindu, «līgo» dažādo veidu un apmēru, kā arī par to stāvokli un nozīmi melodijas izveidošanā u. c. Šis materiāls diemžēl dots bez vajadzīgajiem vispārinājumiem un paliek formāli mehānisku analīzes materiālu pakāpē.

Līgotņu melodiju savākumi strauji uzkrājās Jurjānu Andreja, vēlāk, 20.—30. gados, E. Melngaiļa un citu Latviešu folkloras krātuves līdzstrādnieku darbā. Daudz līgotņu melodiju pierakstīts pēckara periodā gandrīz visās Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas folkloristiskajās ekspedīcijās.

Līgotnes vēl joprojām ir visiemīļotākais latviešu tautas dziesmu žanrs. Līgo svētku tradīcija saglabājusi daudzas šo līksmo un skaisto svētku simboliskas izdarības. Ap Līgo svētkiem ir izveidojusies vesela uzveduma dramaturģija, kas ietver zāļu vakara un Jāņu nakts norises: Jāņiem gatavojas, dara alu un sien sieru, zāļu dienā plūc jāņuzāles, pin vainagus un pušķo mājas un sētu ar zaļumiem, Jāņus sagaida un ielīgo. Vakarā, vainagiem galvā un zālēm rokās, salasās Jāņu bērni, aplīgo Jāņu tēvu un Jāņu māti vai līgodami iet uz kaimiņiem, kur tos saņem ar atbildes dziesmām, ar sieru un alu. Pakalnos, upju un ezeru krastos sakur Jāņu nakts ugunskurus vai aizdedzina darvas mucas garas kārts galā. Ap jāņugunīm dzied līgotnes, dejo, iet rotaļās, lec pār ugunskuru. Dziesmās daudzina Jāni, aplīgo darba darītājus un sliņķus, meitas aplīgo puišus, un otrādi, aplīgo dārzus un laukus. Jāņu nakti neguļ, sagaida sauli rītā uzlecam un rotājamies trejdeviņās krāsās, Jāņu nakti zied paparde, jaunieši iet to meklēt, Jāņu nakts ir mīlestības nakts. Beidzot Jāņu nakti ar dziesmām aizvada līdz nākamajam gadam.

Līgo svētku norise dažādos Latvijas apvidos ir aptuveni vienāda, taču to dziesmu tipi un dziesmu repertuārs krasi atšķiras. Jāņu dziesmu melodiju izplatība ir ļoti dažāda. Ir melodijas, ko koriskās apdares izplatījušas pa visu Latviju un kam dažkārt vairs pat nevar īsteni noteikt to cilmes vietu. Taču ir arī melodijas, kas dzīvo šaurākā lokā, gan plašākās dialektu robežās (piemēram, Latgales melodijas), gan dažkārt nelielās atsevišķās zonās. Vienā novadā parasti dzīvo samērā nedaudzas līgotņu melodijas, bet ar tām dzied visādus Jāņu dziesmu tekstus. Jāņu dziesmās pilnīgi valda viena dziesmu žanra tekstu vienība ar melodiju, tas ir, līgojot ar vienu melodiju var dziedāt visdažādākos tekstus, kas saistīti ar Jāņu dziesmu tipisko tematiku, nav gadījumu, kad ar vienu melodiju dziedātu tikai vienu tekstu. To pieļauj vienādie līgotņu tekstu trohajiskie metri (daktils tikai retumis), melodiju regulārais divdaļīgums un sillabiski deklamatoriskais ritms, kas izmainās, paplašinādamies vienīgi piegavilējumos «līgo!». Jāņu dziesmas plaši aptver darba, dabas, vasaras košuma, mīlestības, ieražu, primitīvu ticējumu tēmas, izaug pacilātā lirismā, apdziedoties kļūst arī sociāli satīriskas. Potenciālā iespēja izdziedāt ar līgotņu melodiju kuru katru tekstu ievieš līgotņu melodijās nereti arī to tradīcijai neorganiskus, neatbilstošus tekstus, kādi atspoguļoti arī melodiju pierakstos. Taču to robežas nav nepārprotami nosakāmas, ar līgotņu melodijām nereti dzied arī

stāstošus, liriski episkus tekstus, ne tik daudz pulkā Jāņu naktī, cik atsevišķas personas savā nodabā līgošanas periodā.

Līgotnes ir cieši saistītas ar noteiktu laika periodu. Pēc tradīcijas, līgot sāk apmēram divi nedēļas pirms Jāņiem un dažkārt līgo vēl līdz Pēteriem. Tātad tās ir tipiskas vasaras saulgriežu dziesmas, citā laikā tās nedzied, tās liekas nepiemērotas un svešas. Te ir tāds pats ieražu nosacījums kā, piemēram, indiešu ragās, kuru dziedājumi tāpat stingri saistīti ar zināmu laiku, dienām, rītu un vakaru.

Līgotnes dzied visā Latvijā. Tomēr to reģionālā izplatība nav vienāda. Pierakstu topogrāfiskā analīze rāda, ka ir apvidi ar līgotņu melodiju visai blīvu izplatību. Tāda ir it īpaši visa Vidzemes vidiene joslā no līnijas Cēsis—Lielvārde uz austrumiem līdz Gaujienai un uz ziemeļiem līdz Alūksnei un visa Maliena līdz līnijai Alūksne—Gulbene—Lubāna—Krustpils—Līvāni un Augšzemē Rubene—Bebrene—Laši (apmēram sēlisko izlokšņu joslā), Rīga, Latgales austrumdaļa ap Ludzu, Rēzekni, Dagdu, Zemgales dienvidu josla, īpaši ap Bausku, Rundāli, Skaistkalni, arī Vecauci, Saldu, relatīvi mazāk pierakstu ir no Kurzemes ziemeļaustrumdaļas ap Dundagu, Talsiem. Pavisam maz šo dziesmu melodiju iegūts Vidzemes rietumdaļā gar jūru (Vidzemes lībisko izlokšņu joslā), Latgales ziemeļ- un dienviddaļā, Zemgales vidienē, Kurzemes vidienē un rietumkrastā no Ovīšiem un Lielirbes līdz Leišmalei, izņemot dažas līgotņu «saliņas» ap Rāvu un Dunalku, Rucavu un Ezeri. Šādu līgotņu melodiju pierakstu reģionālo karti gan nevar uzskatīt par pilnīgi atbilstošu to izplatībai dabā, jo ne visas vietas un novadus vienlīdz ir apstaigājuši un izpētījuši tautas melodiju vācēji. Taču pārsteidz, piemēram, apstāklis, ka melodijām tik bagātos apvidos kā Nīca, Bārta, Alsunga un citi suitu apgabali, kurus vācēji daudz izstaigājuši, līgotņu melodiju pierakstīts maz; jau Jurjānu Andrejs atzīst, ka līgošana Lejaskurzemē šķiet aizmirsta. Varbūt nepietiekamā izpētē rodams izskaidrojums tik niecīgam pierakstu skaitam Latgalē, joslā Viļaka—Varakļāni—Malta—Daugavpils—Krāslava līdz Baltkrievijas PSR robežai, starp abām visblīvākajām līgotņu melodiju pierakstes zonām — Vidzemi un Latgales austrumdaļu.

Par līgotnēm parasti sauc dziesmas, kur ik pēc teksta rindas piegavilē «līgo, līgo!», gan dziesmas vidū, gan beigās. Tomēr melodiju pieraksti liecina, ka līgotnēm ir arī citi piegavilējumi, kas atvasināti no «līgo» — «līgā!» (Bauskā, Rundālē, Skaistkalnē, Lielvārdē, Birzgalē, Suntažos, Tirzā u. c.), «līgō!», «līgŏ!», «leigū!» un «leigō!» Latgales vidienē, «leigō!» it īpaši vēl Krustpilī—Līvānos—Augšzemē (Rubenē, Bebrenē, Asarē, Neretā), «līgo, Jānīti!» (Dundagā), «līgo, Jāni!», «līgojam!», «līgoja!», «līgojē!», plašā Latgales austrumu joslā un daļēji arī Latgales vidienē «rūtō!», «rūtoj!» — šie abi piegavilējumi nav samaināmi ar rotāšanas dziesmām —, arī «rūtā!», «veju!», un ir arī līgotnes bez piegavilējuma (Dagdā, Asūnē, Ezerniekos, Šķaunē, Krustpilī, Preiļos, vietumis Zemgalē un Kurzemē).

Jautājums par dziesmu ar refrēnu «rūtō!» žanrisko piederību ir dažādi interpretēts. Jurjānu Andrejs un J. Sproģis[31] šādas dziesmas uzskatīja par rotāšanas dziesmām, ko dzied pavasarī. Taču jau 1890. gadā E. Volters pētījumā par latgaliešu etnogrāfiju[32] bija izvirzījis tēzi, ka latgaliešu dziesmās piedziedājumi «leigō! un «rūtō!» nozīmē vienu un to pašu, ka tās pašas dziesmas, ko Kurzemē vai Vidzemē dzied ar piegavilējumu «līgo!» (latgaliski «leigō!»), dažos Latgales apgabalos dzied ar piegavilējumu «rūtō!». Pēc E. Voltera domām, refrēni «rūtō!», «rūtoj!» Latgalē ieviesušies

[31] J. Sproģis. Jāņu dziesmu melodijas, 5. lpp.

[32] Э. Вольтер. Материалы для этнографии латышского племени Витебской губернии, 46.—52. lpp.

katolicisma ietekmē, aizstāj it kā pagānisko «līgo!». Katrā ziņā melodiju pieraksti liecina, ka Jāņu dziesmu tradīcija no Malienas joslas refrēniem «leigō!» un «leigū!» Latgales vidienē un austrumdaļā pakāpeniski pāriet uz «rūtō!» un «rūtoj!» piedziedājumiem, kuri pilnīgi dominē Ludzas un Dagdas apvidū. To pierāda arī daudzas dziesmas, kur refrēns «rūtō!» savienojies ar tādiem nepārprotamiem Jāņu dziesmu tekstiem kā, piemēram:

Jōneits munas gūvis gona,
Rūtō, rūtō!
Es Jōneiša kumeleiti,
Rūtō, rūtō! (730, Preiļos)
Jōneits gōja par teirumu,
Rūtō, rūtō! (519, Ludzas Ciblā)
Jōneišami daudzi bārni,
Rūtō, rūtō! (520, Ludzas Nirzā)
Jōneits sēde kaļneņāi,
Rūtō, rūtō! (525, Dagdas Ezerniekos) u. c.

Ja līgotni ar refrēnu «rūtō!» vai «rotā!» reizēm sastopam kaut kur Vidzemē vai Zemgalē, tad parasti to tur ienesuši Latgales laukstrādnieki.

Kaut gan līgotņu melodiju tekstu skandējuma metroritmika ir vienāda, tipoloģiski tās ir visai daudzveidīgas, attīstās no visprimitīvākajām deklamatoriskajām dziesmām līdz viskrāšņāko lirisko dziesmu skaistumam. To izteiksmība kulminējas «līgo!» piegavilējuma sevišķajā pacilātībā, kas raksturo visu līgotņu žanru. Pat līgotņu teicamā tipa melodika atšķirībā no godu apdziedāšanās dziesmām sintezē deklamatoriskumu ar liriku.

Līgotņu melodijās ir milzīga variantu bagātība. Ap daudzām līgotņu melodijām ir saaudzis vesels variējumu mežs dažādu apvidu, dažāda laika un dažādu teicēju repertuārā, kur noturīgākie bieži vien paliek tikai piegavilējumi «līgo!». Šādi variējumi izpaužas gan melodiju intonācijās, gan formā, dažādos melodiju posmu atkārtojumos, gan refrēna «līgo!» ilgumos, gan nereti dažādu melodikas elementu kontaminējumos, kas bieži līgotņu dažādo melodisko tipu robežas padara plūstošas, tāpēc arī nav iespējams stingri nosacīt līgotņu melodiju atsevišķus patstāvīgus tipus.

Visai liels līgotņu dziesmās ir šaura tonāla apjoma melodikas īpatsvars. Tercas, kvartas, kvintas apjomā ir gandrīz puse līgotņu melodiju pierakstu (pāri par 500 variantu). Ir pat veselas zonas, kur dominē tetrahordiska melodika, piemēram, Latgales austrumjoslā, Ludzas un Dagdas rajonā, sastopam līgotņu melodijas galvenokārt tetrahordu, arī trihordu ietvaros un visvairāk arī izplatīti refrēni «rūtō!» un «rūtoj!». Tieši šais Latgales melodijās visspilgtāk redzams, kā tās ietekmē vietējā dziesmu tradīcija — tradīcija izrotāt arī šaura apjoma melodiku, gan piedziedājumos «rūtō!», gan pašā teksta dziedājumā. Daudz šauru tetrahordisku un arī trihordisku melodiju redzams arī Vidzemes malienē un Zemgalē, Bauskas—Rundāles—Skaistkalnes apvidū, tas ir, līgotņu vislielākā sablīvējuma vietās, bet daudz mazākā skaitā citos apgabalos.

Trihordiskajām un tetrahordiskajām melodijām vispār piemīt teicamo dziesmu raksturs. Tomēr līgotņu melodijās šis apzīmējums jāpieņem tikai nosacīti un tas attiecas galvenokārt uz melodiju sillabisko vienāda ilguma ritmiku tekstos, kura raksturīga līgotņu melodijām neatkarīgi no to tonālās amplitūdas. Arī pašās šaurākajās līgotņu trihordiskajās melodijās var redzēt patstāvīga melodiska zīmējuma noteiktu melodisko līniju strukturālās īpašības, kas izpaužas arī to atkārtojumos un būtībā atšķiras, piemēram, no teikto apdziedāšanās dziesmu stila, kur primārais vienmēr ir vārds un tā skandējums. Šīs parādības apstiprinājums rodams koklētāja N. Heņķa teiktajā Alsungas līgotnē (785), kura dziedāta pēc suitu kāzu balsa, bez

«līgo!» refrēniem un kurā ik pantā saucējas intonācijas variējas atkarībā no teksta izrunas, nemaz neizveidojot noturīgu melodiku. Līgotņu refrēni šaurā apjoma melodijās neizceļas kā intonatīvas virsotnes, jo ierobežotais skaņu loks nedod šādu iespēju, pilnu skaņu apjomu prasa jau pats līgotnes teksts, melodiju virsotnes bieži vien iezīmējas šais teksta posmos jau sākumā (356, 379, 483 u. c.) vai otrajā teikumā, pat pentahordiskajās melodijās (430—443 u. c.). Tāpēc šādu melodiju intonatīvais zīmējums rit it kā vienā plāksnē, bez izceltām kulminācijām (393—414 u. c.). Tomēr, arī nekļūdami par melodiju intonatīvo kulmināciju, refrēni vienmēr atšķiras ar jaunu tematisko graudu un ar divkārt vai vairāk paildzinātu ritmu (pirmajā gadījumā tie saglabā divdaļīgo taktsmēru, otrajā — pāriet trijdaļīgajā), kas tiem piešķir īpašu kontrastu un ekspresīvo svaru dziesmas veidojumā. Cik dažkārt šāds kontrasts var būt spilgts ļoti šaura apjoma melodijā, rāda gluži neparastā vieglā un ātrā ērglēniešu melodija ar sinkopētajiem «līgo!», kuru 1874. gadā publicējis J. Cimze savā tikpat interesantajā kora apdarē «Dziesmu rotas» 4. burtnīcā (342) un kuru izmantojis arī J. Vītols savā simfoniskajā tēlojumā «Līgo».

Šaurā tonālā apjoma līgotņu melodiju forma parasti ir 8 vai 7 taktis, bieži ar tiešu vai variētu pirmā teikuma atkārtojumu (338—340, 345—347 u. c.). Samērā reti šaura ambitusa melodijās ir plašāki pagarinājumi, galvenokārt otrā teikuma atkārtojums, kas dod 11 un 12 taktu melodijas (371, 400, 791 u. c.), vai arī dažādi atsevišķi pagarinājumu gadījumi, nereti teikums trīsreiz atkārtots (392, 415, 472 u. c.), tāpat sastopamas īsākas 4 vai 6 taktu melodijas (464, 500, 784), bez «līgo!» refrēniem (480—482 u. c.).

Līgotnēs atrodamas triju tipu trihordiskas — tercu apjoma — melodijas: mazas tercas ar pustoni apakšā (si-do-re), mažora tercas un minora tercas. Pirmā tipa melodijās (338—355) sevišķi izcelta augšējā skaņa, funkcionāli tās pieder pie mažora skaņkārtas dominantes zonas (III, IV, V pakāpe), parasti beidzas III pakāpē. Daži to vairākbalsīgie pieraksti Latgalē — paralēlu tercu divbalsībā (349) un paralēlos sekstakordos jeb foburdonā (348) — it īpaši pasvītro šo mažora tonālo dabu. Šādas melodijas visvairāk izplatītas Latgalē. Minora trihorda melodijas (782—790) ar saviem kadencējumiem tonikā un II pakāpē ir pirmatnējākais prototips daudzo minora līgotņu melodiju līdzīgiem kadencējumu veidojumiem.

Perfekcija, kādā veidota A. V. Hupela 1777. gadā publicētā līgotne «Jānis sēde kalniņā» (782), tās vienkāršā mazas tercas apjoma melodija, pat ar nelieliem variējumiem, tipiski izturētie «līgo!», vilcēju vairākbalsība tonikā, metriski tīrais teksts liecina tiklab par pilnīgi izveidotu latviešu klasisko tautas dziesmu, kā par pierakstītāja latviešu valodas un mūzikas izpratni.

Mažora trihorda melodijas (457—473) var uzskatīt par jaunāku slāņu līgotņu melodikas pamatni, tām piekļaujas arī melodijas, kas paplašinātas ar apakšējo ievadtoni (474—482). Neparastas izteiksmes viennosaukuma minora un mažora tercas koeksistences gadījumu sniedz Tukuma Dzirciema melodija (461); sākuma minors ar tālāku melodijas kāpinājumu pārvēršas par mažoru, si ♭ — par si ♮. Vietalvā un Sēlpilī pierakstītās divbalsīgās līgotnes (471, 472) rāda laika ritējumā vienkāršojušos divbalsību ar saucēju un locītājām, — pamatmelodija paliek apakšējā balsī, bet locītāju pabalsīte skan augšējā balsī; jaunākajā pierakstā divbalsīgā polifonija pārvērtusies par paralēlu tercu secību, melodijas forma no triju teikumu perioda — par triju taktu teikuma četrreizēju atkārtojumu.

Apmēram piektā daļa visa līgotņu melodiju kopuma ir dažādas iekšējas struktūras tetrahordu veidojums. Šo melodiju izteiksmība ir plašāka un

diferencētāka par trihordiskajām līgotnēm. Lielākā daļa tetrahordisko melodiju ir ar minorīgu noslieci. Tādas ir melodijas, kas rodas no mazās tercas si^1-do^2-re^2 kodola, to apvijot, paplašinot ar sekundu uz augšu un iegūstot frīģisku tetrahordu si^1-do^2-re^2-mi^2 (356—392) vai paplašinot ar sekundu uz leju, kā rodas melodijas doriskajā la^1-si^1-do^2-re^2 tetrahordā (393—429). Abos gadījumos vistipiskākie ir frīģiskas dabas kadencējumi. Abu struktūru melodijas visvairāk izplatītas Latgalē un Vidzemē, pirmās ar pārsvaru Latgalē, otrās — Vidzemes malienē. Daudzās minora tetrahorda melodijas (791—836) iedalāmas divās grupās: melodijas ar ļoti tipisko nobeigumu minora II pakāpē, kas it kā prasās pēc tālāka turpinājuma, pierakstītas galvenokārt Vidzemes malienē, bet melodijas ar kadencējumu minora tonikā ir lokalizējušās pavisam citās joslās Latgalē, Zemgalē, daļēji arī Vidzemē un Kurzemē. Jāpiebilst, ka divi vienādās tonālās struktūras tetrahordi ar pustoni vidū la^1-si^1-do^2-re^2 un mi-fa♯-sol-la katrs ietver dažādus melodiju tipus dažādās melodiju zonās tetrahordā, ar dažādām atbalsta skaņām un gravitācijām. Pirmās grupas melodijās ar ambitusu la^1-si^1-do^2-re^2 (393—429) dominē tetrahorda augstākā pakāpe, kas tās saista ar mazās tercas si^1-do^2-re^2 melodijām, ar mažora dominantes sfēru. Otrās grupas melodijās ar ambitusu mi-fa♯-sol-la (791—836) dominē minora trijskaņa apakšējās I un III pakāpes; to apstiprina arī divbalsīgais pieraksts Bērzaunē, kur minora toniku izceļ vēl subkvartas dominante (796).

Mažora tetrahorda līgotņu melodijas (483—557) ir tipiskākas Latgalei un Zemgalei, it īpaši Bauskas novadam, sastopamas arī citur Kurzemē, Vidzemē. Refrēni «līgo!», «rūtō!» tur gandrīz vienmēr ir tikai ritmiski intonatīvais kontrasts, bet tonālajā ietvarā tie pakļauti teksta melodijai. To vidū ir dažas slavenākās līgotņu melodijas, kas pārgājušas arī komponistu darbos, piemēram, Jelgavas Jēkabniekos pierakstīto daktilisko melodiju (484) Jurjānu Andrejs izmantojis par pamatu savas kantātes «Līgojiet, līksmojiet!» galvenajā tēmā, Sabiles (548) un Blīdenes (547) melodijas pārgājušas E. Melngaiļa «Jāņu vakarā», kā patstāvīgas melodijas dzīvo Bauskas Jāņu dienas aizvadīšanas melodijas otra puse, variantos arī ar subkvartu (485—488, sal. 1185—1188), u. c. Mažora tetrahorda melodiju grupā ir arī ļoti izrotātās Latgales līgotnes, to vidū «Rūtoj saule, rūtoj bite» daudzos variantos u. c. Jau trihordikā sastaptajai vienvārda minora un mažora maiņai Tukuma melodijā (461) atrodam paralēli pavisam citā vietā — Ērgļos Jurjānu Andreja pierakstos (551), turpat arī bez šīs maiņas (550). Miksolidiskais tetrahords re-mi-fa♯-sol (1041—1065) ietver galvenokārt minora tercas melodijas ar kadencējumu minora tonikā (mi) un «re» kā apakšējo ievadtoni (1041—1055), arī ar refrēnu minora tercā. Otra tipa melodijās ar miksolidisku kadencējumu (re) piedziedājumi «līgo!» visbiežāk atrodas tonikas plāksnē melodijas zemākajā zonā (1058—1064). Ludzas, Dagdas variantos (1056, 1057) sastopam latviešu tautas dziesmu melodikā reto pamazinātās kvartas apjomu, kas līdzīgs dažām Bārtas un Nīcas gavilēšanas dziesmām.

Kvintas apjoma vai dažādas pentahordiskas struktūras līgotņu melodiju skaits ir vislielākais tūlīt pēc oktāvas apjoma melodijām, — tās sasniedz ceturto daļu no visiem līgotņu melodiju variantiem. Sevišķi daudz šādu melodiju pierakstīts Vidzemes vidienē Cēsu—Ērgļu un Alūksnes—Tirzas—Cesvaines—Bērzaunes apkaimē, Augšzemē, arī Latgales dienvidrietumos ap Krustpili un Līvāniem, Kurzemē visvairāk Dundagas un Rucavas apvidū. Paplašinoties līdz kvintai, melodijas pilnīgi izvēršas par «dziedamajām», iegūst noturīgākus intonatīvos tipus. Skaņkārtiskās struktūras līgotņu pentahordiskajās melodijās ir visai dažādas, modificējas atkarībā no atbalstu skaņām un kadencējumiem un sniedz gan naturālo diatonisko

skaņkārtu (frīģiskā, doriskā, eoliskā, resp., naturālā minora, joniskā), gan mažora pirmatnējākos veidojumus. No doriskā pentahorda la^{1}-mi^{2} (430—455) jāatzīmē jau kopš J. Cimzes pierakstītais vieglais un saulainais variablais vidzemnieku melodijas tips, kam melodijas kulminācija ir tikai otrajā teikumā un frīģisks kadencējums (430—443). Šāds skaņkārtas pamats ir arī oriģinālajai Vecauces melodijai «Kas to celiņu sudrabiem nolēja?» (444), vienai no pāris daktiliskajām līgotnēm, kuras «līgo!» intonācijas un ritmu Jurjānu Andrejs izmantojis par kodolu savas kantātes «Līgojiet, līksmojiet!» pamattēmai. Apbrīnojamu melodijas noturību laika plūsmā rāda Vecauces melodija (442, 443), kuras pirmo variantu 1891. gadā bija pierakstījis Jurjāns un kuru gandrīz 80 gadus vēlāk, 1969. gadā, citā Latvijas malā — Alūksnē — cita teicēja, kas melodiju dzirdējusi no kurzemniekiem, bija dziedājusi gandrīz neizmainījušos.

Joniskā jeb mažora pentahorda melodijās (558—625) kadencējumi ir galvenokārt doriski vai frīģiski, liela daļa mažora tonikā, kur iezīmējas arī tonikas un dominantes harmoniski funkcionālās attiecības. Te ir viena no pazīstamākajām līgotņu melodijām no Krustpils—Bebrenes apvidus (613—624), kas P. Jurjāna līgotņu vītnē pārstaigājusi visu Latviju un vairākos variantos pierakstīta arī tagad dažādās vietās; vienu no tās variantiem Krustpilī 1891. gadā pierakstījis komponists J. Vītols. Dažas Kārsavas melodijas (578, 580) dziedātas Latgales tipiskajā harmoniski polifoniskajā trīs- un četrbalsībā. Rucavā radusies arī daktiliska līgotne ar melodiju divdaļīgā metrā (611).

Eoliskā jeb naturālā minora pentahordā (837—993) ir divas lielas melodiju grupas: ar frīģisku kadencējumu (837—869) un biežāk ar kadenci minora tonikā (870—987). Skaņkārtiskais pamats melodijām piešķir smeldzīguma, elēģiski grūtsirdīgu noskaņu. Te sevišķi var redzēt līgotņu gluži vai neizsmeļamo variēšanās bagātību, kur melodijas saaug kopā vienādos atbalsta toņos un arvien diferencējas vārdu intonācijās. Šā skaņkārtiskā tipa līgotņu melodijas plaši izplatītas visā Vidzemē, daudzas no tām pieder pie visagrāk pierakstītajām, to vidū J. Kaktiņa un J. Caunīša «100 dziesmu un ziņģu» krājumā 1858. gadā publicētā «Visa laba Jāņa zāle», virkne J. Cimzes «Dziesmu rotas» līgotņu melodiju, daudzas Jurjānu Andreja 1891. gadā Vidzemē savāktās melodijas. Tāpat šīs melodijas izkaisītas pa Kurzemi un Zemgali, ir vienas no nedaudzajām Latgalē sastopamajām minorīgajām melodijām, kur vai vienīgi Dagdā un pašos rietumos — Krustpilī, Līvānos — ir nelielas minora līgotņu saliņas.

Miksolidiskais pentahords re^{1}-la^{1} (1066—1099) ietver divu skaņkārtisku veidojumu melodijas: ar kadencējumu minora tonikā, kam «re» ir naturālais ievadtonis (1066—1093), un ar miksolidisku kadencējumu (1094—1099). No pirmajām Lielvārdes melodija (1066—1072) tiek dziedāta arī kā rotāšanas dziesma ar piedziedājumu «rotā!». Līgotņu teksts «Aite, meitas, kōdeilōsi!» (1087) Latgalē dziedāts gan ar refrēnu, gan bez tā; melodija ir abu pārējo Dagdas līgotņu (1086, 1088) variējums.

Plašāka tonāla apjoma līgotņu melodijas sastopamas galvenokārt heksahorda un pilnas oktāvas skaņkārtās. No pirmajām it īpaši izplatītas mažorīgas noslieces melodijas mažora tonikas sekstā (sol^{1}-mi^{2}) un minora noslieces melodijas gan minora tonikas sekstā (mi^{1}-do^{2}), gan minora naturālā ievadtoņa sekstā (re^{1}-si^{1}). Lielāka grupa miksolidisku, mažora un minora kadencējumu melodiju ir dominantes septimas apjomā (1155—1192). Oktāvas apjomā visbiežākās ir mažora melodijas dominantes oktāvā (re^{1}-re^{2}), ar kadencējumiem dominantē un tonikā, un mažora melodijas tonikas oktāvā (sol^{1}-sol^{2}); dažādu skaņkārtisku tipu melodijas sastopamas III pakāpes oktāvā (si-si^{1}).

Šaura (līdz kvintai ieskaitot) un plaša tonāla apjoma melodiju līgotnēs ir apmēram attiecībā 0,48:0,52. Nepilnas oktāvas apjoma melodiju kopējais daudzums, ja tajā iekļauj vēl arī sekstas un septimas apjoma melodijas, salīdzinājumā ar pilnas oktāvas un plašākajām melodijām aptuveni izsakāms kā attiecība 0,7:0,3. Līgotņu melodiju veidošanās procesi tautā sakņojas joprojām arī XX gs. kādā dziļā un senā tradīcijā, kurā jaunlaiku mažora sistēmas nozīme ir stipri mazāka nekā lirisko sadzīves dziesmu žanros.

Galvenokārt Vidzemes līgotņu melodikas tipus sastopam heksahorda sol^1-mi^2 (I—IV) tonālajos ietvaros (626—696). It īpaši varianti 626—669, 675—682 daudzveidīgos variējumos sniedz raksturīgu Vidzemes mažora melodiju, kas plaši pazīstama jau kopš J. Cimzes «Dziesmu rotas» un kam savu niansi devusi arī Augšzeme un Latgale (Līvāni, sk. 648—656 variantus). Melodijas pamata intonācijas ietveras kāpjošā mažora kvintā, kas centrālajā piegavilējumā «līgo!» paplašinās līdz sekstai un rada plaši vērstas gaišas, saulainas melodijas iespaidu. Blakus mažora pamatveidiem melodija iegūst arī doriskus (626—633) un frīģiskus (675—682) aspektus. Mažora kadencējumi daudzos gadījumos paplašinās ar atbalstu uz subkvartas resp. dominantes (663—670 u. c.). Kurzemē, Ezerē—Rubā, pierakstīta līgotne ar trīsreizīgu piegavilējumu «līgo!» tikai beigās (672) vai pat ar atkārtotu, sešreizīgu «līgo!» nobeigumā (671). Vēl neparastāka analoģiska struktūra uztverta Gulbenes rajona Lejasciemā 1969. gadā no 84 gadus vecas māmiņas — $\frac{6}{8}$ taktsmērā trīskārtīgs «līgo!» dziesmas beigās pēc piecdaļīga metra teksta frāzē (688). Ka arī unikālu pierakstu melodijas tautas tradīcijā nepazūd ilgā laika ritējumā, liecina 1965. gadā Saldus rajona Gaiķu ciemā D. Lucavas pierakstītās «Treju žuburu slotiņas sēju» miksolidiskās melodijas ar daktilisko tekstu $\frac{6}{8}$ taktsmērā (692) vienādā cilme ar Jurjānu Andreja 1891. gadā fiksēto Vecauces pentahordisko melodiju «Kas to celiņu sudrabiem nolēja?» (444, sk. arī 30. lpp.). Galvenokārt Zemgalē dzirdētas arī dažas citas heksahorda miksolidiskas melodijas ar spilgti izceltu pamatni (693—694). Daugavpils Vīpē pierakstīts līgotnes variants, kur nav refrēna «līgo!», bet tā vietā abās rindās atkārtota teksta otrā dipodija:

Kas Jānīti ielīgāja,
Ielīgāja
Jāņa dienas vakarāi,
Vakarāi? (645)

Šai pašā intonatīvajā ielokā centrējas arī dažas citas Vidzemes mažora melodijas gan ar apakšējā ievadtoņa papildinājumu, gan ar variētu otrā teikuma atkārtojumu, kas iesniedzas pat līdz lielās nonas apjomam; šo melodiju vairumu vieno arī refrēns «līgojam!», «līgo, Jān!», «līgoja!» vai tā intonācijas (697—704). Variētā veidā šā refrēna intonācijas dzirdamas arī Kandavas melodijā (705), kas ir vienreizēja gan kā lidiskas skaņkārtas paraugs līgotnēs, gan ar savu stingro trijdaļīgo formu. Zināma intonatīva tuvība ar Kandavas melodiju (lielās septimas apjoms, tritonisks variējums) ir arī Bērzaunes melodijai (706).

Heksahorda mi^1-do^2 (994—1032) melodijas pieder pie minora sfēras (I—VI) ar kadencējumiem parasti tonikā, bet arī II pakāpē. Tās visvairāk sastopamas Vidzemē, šur tur dzirdamas arī Latgalē, Kurzemē, Zemgalē. Melodiju tipi veidojas ar ievada frāzi visbiežāk kvartas apjomā, arī tercā un kvintā, sasniedz intonatīvo un ekspresīvo virsotni piegavilējumā «līgo!» dominantē ar sekundu aprotājumu un visbiežāk elēģiskas noskaņas lejupslīdējumu VI—V, kam tālāk melodijas otrajā pusē seko krītoša virziena attīstība atpakaļ uz toniku.

Skaņkārtiski daudzveidīga ir heksahorda re^1-si^1 melodiju grupa (1100—1154). Vairums tur ir minora melodiju, to vidū Talsu novada melodija (1100—1121), kas pierakstīta Talsos, Dundagā, Mērsragā, Ārlavā, Cērē, pat ar lībisku tekstu (1108), un sastopama līdz Ventspilij, Sabilei, Ŗemtei, bet nemaz nav pārgājusi uz Vidzemi, Latgali, arī tālāk uz Zemgali. Melodija gandrīz visos variantos patur savu 7 taktu struktūru ar vienu «līgo!» nobeigumā. Vidzemē izveidojusies vesela virkne minora melodiju šai tonālajā apjomā (1122—1126 u. c.), bet tās nav ieguvušas plašāku izplatību. Arī dažās Vidzemes un Dundagas melodijās ar minora II pakāpes kadencējumu (1130—1132) ir 7 taktu struktūras, dažkārt pagarinātas. Savdabīgas analoģiskas elēģiskas minora melodijas ar kadencējumu tercā ir pierakstītas ar 80 gadu starplaiku Koknesē un Cesvainē (1133, 1134). Šajā grupā ir arī spēcīgas mažora melodijas ar kvartu sākumiem (1135, 1136), Talsu novada melodijas ar refrēnu «līgo, Jānīti!» (1139—1143), kuras uztvertas arī plašākā apkaimē, dažādu apvidu melodijas ar kadencējumiem mažora dominantē vai miksolidiski.

Vidzemē — Mālpilī, Kraukļos, Cesvainē, Lubānā —, arī Latgalē, Rudzētos, pierakstīti minora melodijas varianti, kur «līgo!» piegavilējumā melodija kāpj līdz tonikas septimai (1033—1037). Šāds tonālais apjoms līgotņu melodijās ir visai rets (1033—1040). Sevišķi savdabīgu, tonāli vairākplākšņainu šāda ambitusa melodiju, nobeigumā ar modulāciju uz minora dominantes tonalitāti, pierakstījis Ald. Kalniņš Latgalē, Maltas rajonā (1040).

Tonāli vairākslāņainas izvēršas arī mazas septimas re^1-do^2 apjoma līgotņu melodijas (1155—1192). Šajās melodijās dažkārt apjoma augstākais tonis kulminējas centrālajā «līgo!» (1155—1173). Tādas ir Vidzemes dažādās minora melodijas (1155—1158 u. c.) un mažora dominantes kadencējuma melodijas (1164—1173). Citās melodijās šī augstākā virsotne tiek sasniegta tikai dziesmas otrajā pusē, pēc refrēna «līgo!». Tādi ir Latgales pazīstamās sadzīves dziesmas «Lobs ar lobu sasatika» līgotņu varianti, kur tiešais refrēns «leigū!» tiek dziedāts tikai vienu reizi dziesmas vidū (1174—1177 u. c.) un kur var izsekot arī dziesmas tālākās melodiskās pārvēršanās procesiem (1178, 1179). Šā apjoma mažora melodiju vidū redzam arī slaveno Jāņu nakts aizvadīšanas melodiju, kas nāk no Jurjānu Andreja pierakstiem Bauskā un ko krāšņi izmantojuši Pāvuls Jurjāns savā līgotņu koru apdaru otrajā vijā un Alfrēds Kalniņš operas «Baņuta» pēdējā cēlienā (1184—1191). Unikāls līgotnēs ir daktila un trohaja savienojums vienā dziesmā (1190). Ludzā iegūtajos pierakstos ar variantiem, kas atgādina trīsbalsību, izceļas melodija «Jōneišami daudzi bārni» (1192).

Pilnu oktāvu un plašāku skaņurindu līgotņu melodijas ir galvenokārt dažāda veida mažorīgo melodiju tonālā zona. To vidū ir daudzas izplatītākās liriski attīstītās dziedamā tipa līgotņu melodijas. Tām ir noturīgi melodiskie tipi tiklab tekstu, kā refrēnu intonatīvajos veidojumos, kas tomēr intensīvi variējas, it īpaši tekstu skandējumos. Oktāvas I—VIII (sol^1-sol^2, 712—781) skaņurinda ietver gandrīz vienīgi mažora melodijas, kurās intonatīvi augstākā skaņa — tonikas oktāva — vienmēr ir centrālajā «līgo!», izceļot to kā melodijas lirisko kulmināciju. Gandrīz vienmēr melodija sākas apakšējā tonikā, drīz sasniedz dominanti (dažkārt, piemēram, 718—720, melodija sākas dominantē), kas visai izcelta, un pēc «līgo!» virsotnes oktāvā pakāpeniski atslīd uz apakšējo toniku. Tādējādi melodiju intonatīvā un dinamiskā līnija attīstās *crescendo* un *decrescendo* izaugsmē. Augšzemē Ilūkstes un Jēkabpils novados izplatīta, varbūt no turienes nākusi (pieraksti Ābeļos, Saukā, arī Lazdonā 1891.—1892. gadā), ir melodija ar plaši kvartas lēcienā ņemtu «līgo!» virsotni, pēc tam refrēna intonācijas pakāpeniski slīd uz leju (712—762). Melodija sastapta arī apkārtējos Vidzemes un Latgales

apvidos un citur, kur tā ieguvusi vēl dažus variējumus, dažkārt kontaminēdamās ar citiem melodiju tipiem. Tipiska analoģiska struktūra vērojama krāšņā Vidzemes melodijā (765—773), kuras varianti iegūti arī Zemgalē un Latgalē: pēc pirmā melodijas viļņa seko akordisks «līgo!» visā oktāvas apjomā un pakāpenisks melodijas kritinājums. Dažos bezvariantu melodiju pierakstos teksta un refrēna attiecības kļūst iregulāras: vai nu «līgo!» izvietojums atbilst parasto refrēnu stāvoklim un tādējādi zināmā mērā zaudē līgotņu specifiku (776), vai melodija rečitatīviski izvērsta neparastā garumā īpaši izceltā teksta dēļ, kur tās atkārtojumos atmests «līgo!» refrēns (778).

Oktāvas re^1-re^2 skaņurindā (1193—1358) ir veidojies visvairāk mažorīgo līgotņu melodiju, pie tam galvenokārt ar miksolidisku noslieci. Tādi ir daudzie mažora melodiju varianti ar kadencējumu dominantē (1193—1315), kurš tām piešķir miksolidisku nokrāsu, kas tik iemīļota latviešu tautas mūzikā. Miksolidiskā tonālā daba pilnīgi izpausta daļā analoģisku un citu melodiju (1300—1314) ar plašāk attīstītiem miksolidiskiem nobeigumiem. Miksolidisko kadencējumu īpašo izteiksmību var sevišķi sajust salīdzinājumā ar šo pašu melodisko tipu variantiem vēlīnākas cilmes mažora tonikas kadencējumos (1316—1323). Visos šais melodiskajos tipos ir sevišķi aktīvas un enerģiskas melodijas plašā intervālikā, ar īpaši izceltu gan kāpjošu, gan krītošu sākuma kvartu. Arī te centrālais piegavilējums «līgo!» ir visas melodijas augstākais intonatīvais un dinamiskais pacēlums dažādos veidojumos, kāpjošā virzienā, ar dominanti kā kulmināciju. Bieži vien refrēns veidots fanfarīgi mažora trijskaņa intonācijās (1193—1224, 1332—1341, 1347—1349 u. c.). Dažas šīs melodijas ir vēl mūsdienās tautā plaši pazīstamas un dziedātas. To pierakstu varianti nāk visvairāk no lielajām līgotņu melodiju pierakstu vietām Vidzemes vidienē un malienē (agrīnākie kopš 1891. gada Gulbenē, Cesvainē, Kraukļos, Lubānā, Lazdonā, Viesienā), no Augšzemes, Zemgales un Kurzemes, nedaudzas no Latgales, gandrīz nemaz no Vidzemes rietumdaļas. Gaujienā 1969. gadā pierakstītā dziesma «Neviens mani tā nemīlē» (1315) ir J. Vītola kora dziesmas «Rudens» fragmenta «Bagātaja druvu māte» variējums. Tā kā pieraksts ir vienīgais un tikai nesen iegūts, nav nosakāms, vai dziesmā ir izmantota tieša tautas melodija un no kurienes tā nākusi, vai, otrādi, komponista radīta melodija folklorizējusies. Atšķirdamās tikai nedaudzās intonācijās, tā pilnīgi iekļaujas šīs grupas līgotņu variantos.

Visai spriegu melodijas un divbalsības variēšanos sniedz fonopieraksts no Nīcas (1318). Daudzos jaunākas cilmes mažora melodiju variantos vērojama sevišķi plašas intervālikas tendence, pat sekstu, septimu, oktāvu gājieni (1325—1354), līdz ar to par melodijas virsotni dažkārt izcelts pēdējais «līgo!» (1329—1331, 1353—1354), reizumis melodijas kulminācija, kas sasniegta pirmajā «līgo!», tiecas noturēties ilgāk, pat izveidojas otra teikuma sākumā (1343). Unikālu Latgales melodiju ar vieglu un līksmu «li li li ļā» trallu un līgotņu refrēna savienojumu pierakstījis E. Melngailis (1351).

Oktāvas si-si^1 apjomā (1400—1486) ir dažas no visplašāk attīstītajām liriskajām līgotņu melodijām, kas pierakstītas daudzos variantos, it īpaši pa Vidzemes malieni un vidieni, arī daudzos citos rajonos. Miksolidiskos, frīģiskos un arī mažora variantos sastopama viena no visskaistākajām līgotņu melodijām (1400—1442), kuras variantos visur noturīgi saglabājas raksturīgais intonatīvais ievads ar mierīgu atvirzi uz leju, no kurienes melodija kāpjoši paceļas līdz oktāvas plašumam «līgo!» refrēnā un atkal atgriežas sākotnē. Melodiju dzied plašā elpā, mierīgi un koncentrēti, klausoties tās tālo aizskaņu. Tās izplatības josla ietver visu Malienu un daļēji

Vidzemes vidieni (no Lazdonas, Lubānas, Odzienas, Krustpils un Sēlpils nāk arī tās pirmie pieraksti 1891.—1892. g.), Augšzemi (Viesīti, Neretu, Bebreni, Aknīsti), iesniedzas arī Latgales novados, dažādās vietās Zemgalē un Kurzemē.

Vispārējās kontūrās radniecīga minētajai melodijai, bet ar līgotnēs reti sastopamu garāku — teksta divrindes — dziesmas ievadu un arī ar dažām izmaiņām centrālā «līgo!» nobeigumā un melodijas tālākajā attīstībā ir apmēram tais pašos Vidzemes, Augškurzemes un Latgales novados daudzos variantos pierakstītā (1456—1477) melodija. Tai sevišķi raksturīgs atbalsts uz aprotātas dominantes un visbiežāk ir pilnīgs frīģisks nobeigums (1457—1475). Parasti melodija pirmajā pusē vēl paplašinās uz leju, izvēršas līdz nonas vai decimas ambitusam, kas vēl vairāk izceļ sekojošā «līgo!» augsto kulmināciju.

Galvenokārt Vidzemē pierakstītas dažas citas minētajiem tipiem tuvas melodijas, kur īpatni paplašinājies centrālais lejupslīdošais «līgo!», kas pēc tam atkal kāpienā sasniedz virsotni. Tā rodas trīs «līgo!» izsaucieni dziesmas vidū (1444—1449) vai arī tā paša intonatīvā kodola īsināti «līgo!» refrēni Vidzemes vidienes mažora melodijas variantos ar izceltu sākuma dominantes intonāciju (1450—1455). Dažas minora melodijas dominantes oktāvas apjomā (1481—1486) ir gandrīz bez variantiem; tās nāk no dažādiem Vidzemes un Kurzemes apvidiem.

Līgotņu melodijas samērā reti pārsniedz oktāvas plašumu. Dažkārt šādi paplašinājumi rodas kā varianti pie oktāvas apjoma melodijām. Iekšējā struktūrā visplašākās ir dažas nonas apjoma līgotņu melodijas, kuru tipiskie tonālie ietvari ir mažora dominantes vai minora dominantes nona. Melodiju plašā ekspansija rodas galvenokārt refrēnos, pirmajos «līgo!» izsaucienos, kur sakoncentrēta melodijas augstākā liriskā ekspresija. Tāda ir, piemēram, īpaši Vidzemes malienē izplatītā un daudzos variantos pierakstītā dominantes nonā ietvertā mažora melodija (1359—1390), kurā centrālais «līgo!» kāpjošā mažora tonikas trijskanī aizsniedz oktāvu un ar vēl augstāku pakāpienu vainago melodiju nonā. Daži šīs melodijas varianti kadencējas miksolidiski (1375—1377), viens no tiem (1375) «līgo!» divbalsībā savdabīgi savieno divus dažādus patstāvīgus «līgo!» refrēnus. Analoģiska struktūra ir dažām minora melodijām (1487—1490), kuru pilnīgākajos variantos refrēns «līgo!» plaši kāpj dominantes oktāvas intervālā, jaunā pacēlumā pievieno nonu, kas vēl atkārtojas tālākajā melodijas risinājumā (1487, 1488). Prieks par melodijas attīstību it kā liek dziedātājiem vēlreiz izjust šā otrā teikuma skaistumu, to atkārtojot. Patiesi lieliska melodijas būve! Melodija pierakstīta Vidzemē, visagrāk Cesvainē un Zalgauskā, domājams, kopš Jurjānu Andreja 1891. gada folkloristiskā ceļojuma, viņa līdzstrādnieku pierakstos, vēlāk arī Druvienā, ir dziedāta P. Jurjāna apdarē (otrā līgotņu vītne). No teicējiem tā atkal pierakstīta tikai 1966. un 1970. gadā Matīšos un Viesienā. Citu tās savdabīgu variantu redzam arī jau LTMM pirmajā burtnīcā 1894. gadā (1492). Tur «līgo!» refrēns oktāvas kāpienā iet nevis no dominantes, bet no minora tonikas un mazās nonas virsotni aizsniedz tikai melodijas turpinājumā, ar frīģisku otro pakāpi, to alterējot, tādējādi melodijā II pakāpe parādās hromatizēti divos veidos.

Vairākas citas mažora dominantes nonas apjoma melodijas ietver dažādus jaunāka ģenētiska slāņa elementus — gan dziesmās ar refrēnu «līgo, Jānīt!» līgotnēm netipiskas melodiskas struktūras — netipiskas piedziedājumu vietas, ritmus un intonācijas, $\frac{6}{8}$ taktsmērus, galda dziesmu fanfariskus melodiju veidojumus u. tml. (1384—1389).

Cēla, pacilāti skaista līgotņu melodija ir A. Kalniņa operas «Baņuta» 3. cēlienā (1390), kuras cilme nav noskaidrota.

Dažās citās nonas apjoma melodijās kulminācija izpaužas ne tik daudz «līgo!» piegavilējumā, cik melodijas tālākajā attīstībā (1380—1383, 1491). Visai neparasta ir tikai vienā variantā Alūksnē pierakstītā garā melodija decimas apjomā ar 7 «līgo!» piegavilējumiem beigās (1478). Melodijas plašais veidojums tajā rodas nevis no atkārtojumiem, bet īpašā «līgo!» pagarinājumā, nepārtrauktā tālākajā attīstībā, kas daļēji sasaucas ar citu melodiju kontaminējumiem.

Līgotņu dominējošais dzejas metrs ir trohajs un melodikas pamata taktsmērs $\frac{2}{4}$, ļoti reti, tikai izņēmuma kārtā — daktils un $\frac{3}{8}$ vai $\frac{6}{8}$ taktsmērs, tāpat nesimetrisks $\frac{5}{8}$ taktsmērs. Visus tekstus līgotnēs dzied sillabiski, vienādos skandējuma ilgumos astotdaļu ritmos, reti kad ar locījumiem (galvenokārt Latgales tradīcijā). Refrēni «līgo!», «rūtō!» u. c. piegavilējumi līgotnēs šaura apjoma teicamā tipa melodijās ir to intonatīvi ritmiskie kontrasta elementi, plašākā apjoma melodijās centrālie «līgo!» parasti ir dziesmu intonatīvās un emocionālās virsotnes, kur melodika no teksta deklamācijas izvēršas plašākos ilgumos, patētiskajā kulminācijā tiecas apstāties ilgāk. Tā līgotņu refrēnos divkārt pagarinās ritmiskie ilgumi, no astotdaļām pāriet ceturtdaļās, divdaļīgais taktsmērs bieži izvēršas trijdaļīgā. Refrēnu ilgumi bieži vien ir ritmiski noteikti, ilgāk izturamās skaņas parasti iekļaujas $\frac{3}{4}$ taktī uz «līgo!» otrās zilbes. Bet daudzos gadījumos šādi ilgumi ir arī nenoteiktāki, brīvāki, pagarinātāki vai arī īsinātāki, tāpēc pierakstos, īpaši agrīnākajos, nereti ir notēti ar fermātu $\frac{2}{4}$ taktī. Vēlākajā praksē, jo sevišķi līgotņu apdarēs koriem, šādas fermatētās notis parasti pārvērstas par pusnotīm. Tas tomēr ne vienmēr ir stingri pamatojams.

Līgotņu melodiju forma ir cieši saistīta ar «līgo!» refrēnu vietu un garumu dziesmā, atkarīga arī no dažādajiem īsākiem vai garākiem melodijas fragmentu atkārtojumiem. Vistipiskākās vienkāršās līgotņu melodiju struktūras ir 7 vai 8 taktu periods ar diviem «līgo!» piegavilējumiem vidū un vienu vai diviem «līgo!» nobeigumā (katrs «līgo!» atbilst vienai melodijas taktij). Refrēnu izsauc ik pēc katras teksta rindas, tātad pilna līgotnes melodija ietver teksta divrindi. Pēc muzikāli tematiskā satura šādas vienkāršākās formas līgotņu melodijas parasti ir *abcd,* šaura tonāla apjoma melodijas bieži *abab* veidojumā, kur «līgo!» aizņem 2. un 4. frāzi. Šādām līgotņu melodiju pamatstruktūrām var būt daudz variējumu: gan īsinājums ar tikai vienreizēju, resp., vienas takts, «līgo!» dziesmas vidū un beigās, tātad melodija 6 taktis gara, dažkārt ir pat tikai viena teikuma formā 4 vai 5 taktis, gan melodijas pagarinātas no 9 līdz pat 16 un vairākām taktīm, pie tam sevišķi bieži sastopami 10, 11, 12, 14 taktu varianti. Līgotnēm tik tipiskie atsevišķu melodijas posmu atkārtojumi izriet no tieksmes melodiju paildzināt, tos dzied patikas un estētiska pārdzīvojuma dēļ, kas liek atkal un atkal atgriezties pie «līgo!» refrēnos ietvertajām melodijas kulminācijām. Tāpēc atkārtojumos ir improvizācijas elementi, — tos var izdziedāt, var arī atmest. Šādi atkārtoti posmi var būt visa melodijas otrā puse, tādējādi var izveidoties 10 taktu struktūras no 7 taktu melodijām (654) vai 12 taktu struktūras no 8 taktu melodijām (636, 693); dažkārt šādos atkārtojumos nobeiguma refrēns īsināts uz pusi, tā rodas 11 taktu melodijas (626, 630, 1290 u. c.). Bieži atkārtojumu sāk jau ar abiem pirmajiem «līgo!», kas paplašina iepriekšminēto formu, un tā var rasties biežais 12 taktu veidojums (1203, 1250 u. c.), 14 taktu (682, 1302 u. c.) u. c. veidojumi. Ir daudz atsevišķu individuāli veidotu melodiju ar dažādiem «līgo!» un atkārtojumu izvietojumiem.

Ir arī melodijas, kur «līgo!» izsaucieni parādās tikai dziesmas nobeigumā, dažkārt pat trīs vai seši «līgo!» (671, 672); ir arī bezrefrēnu līgotnes.

Līgotņu tempi pierakstos diemžēl ir apzīmēti ļoti reti, daļēji tāpēc, ka tie svārstās atkarībā no tā, kas dzied, kādos apstākļos līgo u. tml. Kopumā līgotnes dzied mierīgi un plaši, nesteidzoties, silti liriski, bet ir arī ātras un enerģiskas, īpaši mažorīgās melodijas, kā arī ļoti vieglas un gaišas šaura apjoma teicamā tipa melodijas, tāpat lēnas līgotnes, īpaši minorīgās, un dažas plaša apjoma dziedamās melodijas ar sevišķi izceltiem refrēniem. Uz līgotņu melodiju tipu un izteiksmes kontrastiem dibinās to vītņu vai ciklu muzikālās dramaturģijas izveide komponistu apdarēs.

Līgotņu senākais, tradicionālais izpildījums, domājams, ir bijusi vilcēju vairākbalsība, kas tipiska to teicamām melodijām, milzīgajam līgotņu pamatslānim. To arī liecina gan vēsturiskie avoti, gan senākie pieraksti. Vēl Jurjānu Andrejs raksta, ka «līgošana tautā gandrīz arvien top izdarīta no teicējas vai saucējas, locītājām un vilcējām».[33] Tomēr vairums līgotņu melodiju pierakstīts vienbalsīgi, un šādos pierakstos pa lielākajai daļai nav īsti nosakāms, kāds bijis vairākbalsīgais izpildījums. Vēlākie līgotņu melodikas lirizēšanās procesi, plašāka apjoma un it īpaši septiņu pakāpju skaņkārtu melodikas izplatīšanās līgotnēs radīja citus vairākbalsības veidus — gan harmoniski nosacītos, gan polifoni harmoniska stila div- un trīsbalsības ieviešanos jaunāku un pat primitīvāku slāņu līgotņu izpildījumā. Zināmā mērā to veicināja jau gadsimtu ilgā līgotņu apdaru plašā izplatība koros.

*

Gadskārtu ieražu dziesmu melodijas kopumā atspoguļo daudzām senām ieražām apvītu tautas dzīves tradīciju, kas saglabājusies vēl mūsdienās. To uzkrātie materiāli pieder pie latviešu mūzikas kultūras pamatvērtībām, ir nozīmīgi gan kā etnogrāfiska liecība par latviešu muzikāli poētiskās daiļrades dziļo vēsturisko senumu, gan ar pasaules folklorā unikālā līgotņu žanra sevišķo mākslinieciskо spilgtumu un savdabīgumu.

Līgotņu un refrēnisko masku gājienu dziesmu melodiju publicējuma sistematizēšanas pamatā likts melodiju tonāli strukturālais princips. Tām nav piemērojami dziesmu tematiskā vai funkcionālā kārtojuma principi, jo it īpaši līgotņu melodijām nav cieša sakara ar noteiktu tekstu vai ar kādiem atsevišķiem ieražu izdarību momentiem. Lai atspoguļotu līgotņu un kaladu melodiju tonālo daudzveidību, tās sakārtotas pēc to augsmes grupām un stāvokļa skaņurindā. Šāds sistematizējums palīdz pārredzēt viena tipa melodijas kopumā, savākt vienkopus to variantus. Kārtojot melodijas, meklēts pēc ikreizēji svarīgākajām, noteicošām melodikas iezīmēm, kas var izpausties intonāciju, motīvu, noturīgo atbalsta skaņu, refrēnu, kadenču un citās kopībās.

Melodiju materiālā ietverti galvenokārt vēl nepublicētie materiāli, kas uzkrāti Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Andreja Upīša Valodas un literatūras institūta gadskārtējās folkloristiskajās ekspedīcijās, kā arī agrākie līgotņu un citu gadskārtu ieražu dziesmu melodiju publicējumi. Tādējādi publicētie materiāli atspoguļo vairāk nekā simt gadu ilgu līgotņu melodiju vākšanas vēsturi, bet, ja ievēro arī pašu agrīnāko līgotņu melodijas publicējumu XVIII gs., tad gandrīz divsimt gadu ilgu vēsturisko retrospektīvu. Melodijas publicētas tikai ar tiem tekstiem, kas pierakstīti kopā ar melodiju. Tāpēc daļa melodiju ir arī bez tekstiem, kur tādus nav devuši līgotņu melodiju pierakstītāji. Izmantojot Jurjānu Andreja «Latvju tautas mūzikas

[33] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, I, 77. lpp.

materiālu» līgotņu melodiju publicējumus, bija jāievēro, ka tajos nereti pret atsevišķu melodijas variantu ir tikai viena teksta divrinde un tās otru pusi var atrast pie cita blakus varianta, kas bieži vien pierakstīts citā vietā, no cita teicēja. Šādās vietās Jurjāns acīmredzot vienam vai otram variantam pats pievienojis tekstus, un atsevišķs variants par sevi, domājams, īsuma labad, te dod tikai četrrindes pirmo vai otro pusi. Visos šādos gadījumos mūsu publicējumā kvadrātiekavās ietverts arī četrrindes papildinājuma teksts.

Latgaliešu tautas dziesmu teksti rediģēti saskaņā ar 1929. gada ortogrāfijas principiem. Tikai trīs tautas dziesmas, kas ņemtas no krājuma «Zbiór wiadomości do antropologii krajowej» (Krakóv, 1892), atstātas vecajā ortogrāfijā.

Rediģēšanas procesā ir vienādoti melodiju metrizēšanas principi, melodijas transponētas viena diēza salīdzināmajā tonālajā sistēmā, atzīmējot nošu sistēmas sākumā melodijas etnogrāfiskā pieraksta sākuma noti. Kur šādas norādes nav, melodijas pieraksts bijis publicējuma tonalitātē. Dziesmām doti tikai melodiju pierakstītāju norādītie tempi. Diemžēl šīs norādes ir ļoti trūcīgas un vispārinātas (vidēji, lēni, plaši, ātri u. tml.). Visas nepieciešamākās ziņas par melodiju ietvertas tās folkloristiskajā «pasītē» — teicēja vārds, dzīves vieta, dzimšanas gads un vieta, pierakstītāja vārds un pierakstījuma gads, materiāla arhīva šifrs LPSR Zinātņu akadēmijas Andreja Upīša Valodas un literatūras institūta Folkloras sektora fondos vai citu avotu norāde. Ja teicēja dzimšanas vieta saskan ar pierakstījuma, resp., viņa dzīves, vietu, tad tā netiek īpaši izrakstīta. Vietu apzīmējumi doti pēc pierakstu laika teritoriāli administratīvā iedalījuma, ar pirmo vietas nosaukumu apzīmēts plašākais administratīvais jēdziens — rajons vai apriņķis, ar otro — ciems vai pagasts.

Dziļākā pateicība visiem, kas darbojušies līdzi publicējuma sagatavošanā, īpaši LPSR Zinātņu akadēmijas Andreja Upīša Valodas un literatūras institūta Folkloras sektora vecākajai laborantei M. Berzinskai par materiālu ekscerpēšanu, zinātniskajam līdzstrādniekam V. Bendorfam, kas palīdzējis materiālus ekscerpēt un lasīt nošu korektūras, zinātniskajam līdzstrādniekam dialektologam A. Breidakam par izlokšņu formu un īpatnību precizējumiem.

Мелодии латышских календарно-обрядовых песен

Календарно-обрядовые песни в латышском фольклоре представляют обширный и развитый цикл, связанный с земледельческим трудовым годом и праздниками солнцестояния. Подобно аналогичным обрядам других земледельческих народов календарные обряды латышей сложились в глубокой древности. Они возникли из аграрной магии и верований, культа солнца и обрядов плодородия. Песни и обряды данного цикла сохраняли элементы этих явлений на протяжении всего своего развития, включая и более позднее время, когда они преобразовались в традиционную игру. О древности латышских календарно-обрядовых песен свидетельствуют их специфическая жанровая выраженность и своеобразие, а также значительная роль мелодики примитивных типов. Церковь вела ожесточенную борьбу с этими песнями и обрядами латышского народа. В течение столетий господства христианской религии они в большей или меньшей мере приурочивались к праздникам церковного календаря, однако сущность, содержание и способы их выражения оставались неизменными.

Земледельческий трудовой год послужил основой для формирования песен двух типов. Один из них представлен широко разветвленными группами латышских народных трудовых песен, которые по своим функциям и содержанию тесно связаны с различными сезонными земледельческими работами. Многим из них присуща особая музыкально-поэтическая специфика. Таковы песни пастухов, пахарей, песни, распевавшиеся в ночном, на сенокосе, на ржаном и льняном полях, песни молотильщиков, помольщиков, толочан, рыбаков и пр.[1] Второй тип — праздничные календарные песни, относящиеся к определенным календарным дням или временам года, в особенности к праздникам зимнего и летнего солнцестояния, и являющиеся их существенной частью. Эти песни не связаны с определенным трудовым процессом, хотя и коренятся в трудовой жизни крестьянина и выросли из нее. Наиболее распространенными являются песни зимнего и летнего солнцестояния, к которым примыкают немногочисленные песни, связанные с осенними и весенними обрядовыми праздниками. Функциональная и стилевая общность позволяет разделить календарно-обрядовые песни на две

[1] Latviešu tautas mūzika. Darba dziesmas. Sakārtojis J. Vītoliņš. Rīgā, 1958.

большие группы: 1) осенние и зимние песни, сопровождавшие шествия ряженых и содержавшие выраженные плясовые элементы; 2) весенние и летние песни, сущность которых определяется приподнятым лиризмом, привольным и поэтичным звучанием на лоне природы.

ОСЕННИЕ И ЗИМНИЕ КАЛЕНДАРНЫЕ ПЕСНИ РЯЖЕНЫХ

Обрядовые шествия ряженых в Латвии начинались осенью — под праздники дожинок, обмолота и дни Микеля (29 сентября), Мартына (10 ноября), Катрины (25 ноября) и Андрея (30 ноября). Однако наиболее широко они проводились в период зимнего солнцестояния — на рождество (25 декабря) и под Новый год — в честь праздника солнца, возрождения жизни, победы света. Они завершались на масленицу (в феврале), с поворотом зимы на весну. Обычай шествия ряженых связан с так называемой продуктивной магией, первобытными верованиями земледельца, полагавшего, что с помощью магических действ можно добиться хорошего урожая, благоденствия и плодородия в доме. В этих обрядах, масках, песнях и танцах наиболее яркое выражение нашли элементы латышского народного театра.

Участие в шествии масок в различных местностях Латвии называлось по-разному: ходить кекатами, буделями, цыганами, колядовать; наблюдались и некоторые местные различия в обычаях и особенно в песнях. Приведенные названия носили как более или менее обобщенный, так и региональный характер. Местные различия особенно ярко были выражены в песнях — их текстах и музыкальном строе. Например, мелодический материал указывает на существование особой зоны колядных песен — в Латгале и восточной части Видземе, песен «кекат» — в Ницe и Барте, «буделей» — в западной части Земгале и в Курземе, «цыган» — в Курземе и кое-где в Видземе.

Шествия, танцы и театр масок во всем мире являются древнейшей традицией, сохраняемой многими народами. В древней латышской культуре маски также играли особую роль. Я. А. Янсон, исследуя шествия ряженых у латышей [2], уделил особое внимание функциям и времени проведения этих шествий, типам масок и видам действ. Андрей Юрьян, рассматривая во 2-м выпуске своих «Материалов латышской народной музыки» (1903 г.) зимние песни, анализирует связь между шествиями ряженых у латышей и соответствующими обрядами славян, а также древнегреческим культом Дионисия.

В шествиях ряженых участвовали люди различного возраста; шли обычно смешанной толпой, которой руководил «отец» группы («отец кекат», «отец буделей»); прочие участники именовались «детьми» («Мартыновы дети», «дети-плясуны», 227, «цыганские дети», 173). Участников шествия называли «кекаты», «будели», «цыгане», «каледы», «козлы», «нищие» и т. п. Они всячески переодевались, чтобы их нельзя было узнать; каждый старался изменить голос, фигуру, измазать или прикрыть лицо и т. п. Часто переодевались в одежду лиц противоположного пола, надевали особые маски — человеческие личины или маски животных. Наиболее распространенными были маски «медведь», «конь», «козел», «коза», «журавль», а также «цыган», «еврей», «живой труп», «долговязая тетка», «мужичок-с-ноготок» и др.

Шумной толпой ряженые ходили из дома в дом, распевая песни,

[2] J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933.

прыгая, приплясывая, затевая различные шутки. Песни и громкие звуки, производившиеся различными предметами — сковородами, котелками, бутылками и т. п., а также музыка волынок и других инструментов являлись неотъемлемой частью шествия масок. Подобные шествия, проникнутые весельем, в известной мере сходны с карнавалами, происходящими во многих католических странах перед великим постом.

Наиболее интересная и пестрая часть шествия масок начиналась после входа в дом. Ряженые поднимали в горнице невероятный шум, голосили вразнобой, скакали, хлестали розгами женщин и детей, что должно было принести им плодородие и здоровье («Ряженый, детинушка, где розги наломал? — В серебристом березняке, на верхушке березы», 172), требовали есть и пить, пытались схватить и спрятать различные мелкие предметы, пели песни ряженых, приплясывали в такт песне. Старшие женщины, руководительницы пения, отбивали такт, постукивая по полу специальным музыкальным инструментом («эркулис») или елочкой. Поэтому в песнях ряженых большую роль играет танцевальный ритм.

Символический смысл этих действ заключался в том, что ряженые, которые в соответствии с аграрной магией являлись добрыми домашними духами, высказывали добрые пожелания относительно урожая и продуктивности скота, прыжками и пляской как бы стремились способствовать плодородию. Последним объясняются и сексуальные элементы в обрядах и песнях ряженых.

Функциональными моментами определяется также коллективное исполнение песен ряженых. В них не выделяются песни мужчин и женщин, одни и те же мелодии поются на разные слова. Однако в мелодическом отношении песни ряженых значительно отличаются как по местностям, так и по разновидностям обрядов. Латгальские коляды торжественнее быстрых песен «буделей», сопровождавшихся устрашающими выкриками, распространенных в Нице легких песен «кекат», а также юмористических «цыганских» песен.

Немногочисленность осенних песен, связанных с Мартыновым, Микелевым, Катрининым днем, а также с масленицей, несмотря на довольно широкое распространение некоторых из этих праздников, в особенности Мартынова дня и масленицы, объясняется тем, что общие песни ряженых («кекат», «буделей», «цыганские») пелись и в эти праздники.

Феодальная церковь с самого начала введения христианства в Латвии всячески старалась искоренить местные языческие обряды. Шумные действа праздника зимнего солнцестояния с жизнерадостными плясками никак не соответствовали торжественности празднования рождества. Выступления церкви и немецких пасторов против обрядов латышских праздников зимнего и летнего солнцестояния, которые с первой половины XVII века появляются в публикациях, представляют собой весьма конкретные, документальные свидетельства бытования в современный им период песен «буделей» и «кекат». Проповеди, статьи, поучения пасторов, адресованные крестьянам, с желчью обрушиваются на обычай шествия ряженых, на праздник «Лиго» и на его песни. Курляндский суперинтендент П. Эйнгорн, который родился и вырос в Иецаве, хорошо знал латышский язык и оказал значительное влияние на деятельность церкви и пасторов, в своих трудах многократно и яростно нападал на традиции латышского праздника зимнего солнцестояния в Курземе: «Остатки их идолопоклонничества тоже достаточно хорошо свидетельствуют о том, как они поклонялись своим бесстыдным богам, как праздновали эти нечестивые и бесстыдные праздники. Еще и сейчас

в нашу Христову ночь и в вечер до нее они устраивают нечестивые празднества со жратвой, питьем, плясками, скаканием и воплями, с которыми они бродят от хутора к хутору под неистовые крики, поэтому Христов вечер они между собой называют не иначе, как вечером плясок, ибо они вечер и ночь напролет проводят в плясках, пении и скакании. Этот вечер они называют также колодным вечером («Bluckwackar»), ибо под громкие крики таскают повсюду за собой колоду, которую затем сжигают...»[3]. Лет десять спустя, создавая Историю латышей, Эйнгорн пришел к выводу, что латыши, несомненно, переняли этот праздник от греков и других язычников: «Этот нечестивый праздник они, без сомнения, в старину переняли от древних безбожных язычников — греков и иных, которые в это же время, в декабре месяце, справляли такой же бесстыдный праздник своего идола Комо, бывшего богом обжорства, пьянства и нечестивости»[4].

Описания колодного вечера, подобные тому, которое Эйнгорн приводит в своем «Reformatio Gentis Letticae», встречаются в многочисленных работах других авторов. Г. Ф. Стендер в XVIII веке в своей «Lettische Grammatik» (1783) пытается объяснить действа колодного вечера как символическое изображение тягот, преодоленных земледельцем в течение трудового года. Из упомянутого труда Эйнгорна, в котором он говорит об обычае латышей жертвовать на рождество волку козу, с тем чтобы волки не трогали скота, мы узнаем о бытовании еще в начале XVII века широко распространенной в Видземе и Латгале рождественской хороводной песни «Волк и коза», символизировавшей борьбу тьмы и света.

Первую научную публикацию мелодий песен праздника зимнего солнцестояния на основании своих исследований подготовил Андрей Юрьян в 1903 году[5]. Автор отмечает, что для осени отсутствовали такие песни, какими для зимнего периода были коляды, для весеннего и летнего — песни «роташанас» и «лиго»; бытовали же песни, которые пелись при выполнении некоторых общих домашних и полевых работ, по дороге в поле, на праздниках дожинок, обмолота и других торжествах[6]. Вследствие этого в публикации Юрьяна в числе осенних песен мы находим только трудовые песни — молотильщиков, помольщиков, прядильщиц, несколько мелодий других песен с примечанием о том, что некоторые работы, связанные с сельским хозяйством, продолжались и зимой. Мелодии песен календарных обрядов Юрьян приводит под названием «Рождественские песни». Сюда вошли мелодии, собранные во время его фольклористической экспедиции по Видземе и Курземе в 1891—1892 годах. Все они представляют тип рефренных колядовальных песен восточной части Латвии и лишь некоторые мелодии — «цыганские», песни «кекат», «буделей» и масленичные (всего 22 мелодии). Юрьян называет их «колядами» и считает, что в народе колядование сохранилось только в памяти стариков, и то лишь в восточной части Латвии, где люди больше живут деревнями, чем хуторами; в центральной же части «коляды» вовсе неизвестны.

В своем исследовании Андрей Юрьян, ссылаясь на рождественские и новогодние колядовальные обряды славянских народов — украинцев,

[3] P. Einhorn. Reformatio Gentis Letticae in Ducatu Curlandiae. Riga, 1636, IV Capitel.

[4] P. Einhorn. Historia lettica. Dorpt in Liefland, 1649. IV Capitel.

[5] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, II. Rīgā, 1903., стр. 25—35.

[6] Там же, стр. 7.

белорусов, русских, болгар, сербов и др., — указывает, что латышские рождественские песни, которые латыши пели, когда ходили «цыганами» или «козлами», имели, вероятно, то же значение, что и славянские коляды. Он предполагает, что этот обычай произошел от древнегреческого культа Дионисия, когда в жертву приносился козел, а участники действа бегали, завернувшись в козлиные шкуры. Во всяком случае, колядовальные песни латышей входят в общий ареал традиций празднования зимнего солнцестояния у восточно-европейских народов, в особенности у славян, но также и у румын, эстонцев, литовцев и др. Все же в латышских колядках, записанных с мелодиями, встречается намного меньше рождественских песен с христианской тематикой о рождении бога, которые типичны для многих народов данного ареала и возникали в монастырях в XV—XVI столетиях. Впоследствии слившись с древней народной традицией, они сохранились до наших дней. Лишь в латышских колядках Латгале в некоторой степени заметно это влияние церкви, но в общем латышские колядки являются светской традицией с пережитками функций первобытных магических культов плодородия.

Мелодии немногих **осенних** календарных **песен** (1—13), которые собраны в период с 80-х годов XIX века до наших дней, охватывают обрядовые песни Микелева дня, частично Мартынова дня и отдельные песни, связанные с Катрининым и Андреевым днями. Они происходят из Видземе, но некоторые и из Курземе (обе песни Катринина вечера из Дуналки и Дзерве близ Айзпуте) и Земгале (записанные в Катлакалнсе мелодии песни Мартынова дня происходят из Кауцминде). По своему содержанию это типичные осенние календарные песни, в которых поется об урожае, о «копнах овса» на Микелев день, о Мартыне, приезжающем «на девяти возах стóконь» «в самое хлебное времечко», об «осени богачке». По своему содержанию эти песни охватывают период с конца сентября до начала декабря, когда дни становятся короткими, а ночи — длинными. В это время начинались шумные осенние шествия ряженых, но вскоре, после Микелева дня, наступала тихая пора поминовения усопших, когда, по древним поверьям, души умерших являлись на землю погостить у своих, где их «кормили», чтобы они дали живым свое благословение и на следующий год. С этим были связаны особые песни[7].

Тексты песен, а также примечания собирателей указывают на то, что шествия ряженых происходили вечером накануне праздника. В ожидании его пелись песни о вечере Мартынова, Катринина или Андреева дней. Наибольшее число мелодий (в Видземе, Курземе, Земгале), посвященных Мартынову дню, свидетельствует о том, что традиция встречи Мартынова дня была наиболее распространенной. «Мартыновы дети» — одно из самых известных, особенно в Видземе, названий участников шествий ряженых (...«Добрый вечер, хозяюшка, ждали ль вы Мартыновых детей?», 6), равно как и названия «Мартыновы бедняки», «Мартыновы нищие» и др.[8] Они приветствовали хозяйку дома, требовали подарков; хозяева их встречали, вели в горницу, там угощали, одаривали, а затем провожали. Если ряженых не принимали, они грозили отомстить и причинить какой-либо ущерб. Все эти обычаи характерны и для наиболее распространенных и развитых традиций шествий ряженых, приуроченных к празднику зимнего солнцестояния.

[7] Jurjānu Andrejs. Ievērojumi, latviešu tautas mūzikas materiālus krājot. — Balss, 1892, 7., 8. nr.

[8] J. A. Janson. Указ. соч., стр. 37.

В мелодике упомянутых песен самыми существенными являются плясовые элементы, которые, однако, не всегда одинаково выражены. Наиболее типичен для них двудольный плясовой метр. Весьма экспрессивная лирико-элегическая мелодия дактильного трехдольного метра песни Мартынова вечера «Что (там) гремит, что грохочет» (7—9) в Земгале известна и как мелодия для козлиного рожка (ажрагс) или как пастушеский напев. Мигрирующие лирические мелодии, подобные «Я Мартыну петуха забила» (4), не типичны для песен ряженых.

В песнях, исполнявшихся во время осенних шествий ряженых, нет специфических рефренов. Единственным рефреном такого рода является «катри, катри!» в записанной в Руиене песне Катринина дня (11). Этот рефрен, по-видимому, перенят из эстонских песен, посвященных Катринину дню.

Мелодии собственно осенних песен очень малочисленны, однако осенью пелись и другие песни ряженых, относящиеся к празднику зимнего солнцестояния.

Песни, исполнявшиеся ряжеными в праздник зимнего солнцестояния, в Латгале и во всей восточной части Видземе имели характерные рефрены. В Латгале такими наиболее часто встречающимися рефренами яляются «каладу, каладу!», «каладо, каладо!», а иногда преобразованные из них — «коладо!», «коландо!», «колада!», «каледо!», «коляда!», «ладу, ладу!». Сосредоточение рефренных песен на территории восточной Латвии носит столь определенный характер, что появление таких песен в других ее районах следует считать не автохтонным, а заимствованным явлением, результатом миграции песен. Иногда такие песни приносили латгальские батраки, которые нанимались к богатым хозяевам в Видземе, Земгале и Курземе.

В записях Андрея Юрьяна, сделанных в 1891 году в северо-восточной части Видземе — в Алуксне, Алсвики, Леясциемсе, Вецгулбене и Яунгулбене, — имеются рождественские песни с рефреном «тотари, тотари!» (20, 24, 42, 43, 112, 118 и др.). Пытаясь объяснить происхождение этого припева, Андрей Юрьян указал, что он может быть связан со словом «тотари», которое встречается в некоторых песнях и обозначает «цыган» — участников шествия ряженых, например: «Цыганушки, тотарушки, по свету слонялись» (46), «Цыганушки, тотарушки, где ночку ночевали?» (134)[9]. Скорее, однако, можно представить себе обратный процесс, в результате которого слово «тотари» вошло в песни под влиянием такого рефрена. Близки этому рефрену припевы «тондаро, тондаро!» (109), бытующие в Краукли, примыкающем к ареалу распространения предыдущего рефрена, а также «толдара, толдара!» (113), «толдера, толдера!» (141), «талдаро, талдаро!» (44), «далдеру, далдеру!» (101), возникшие в юго-западной части Латгале — в Крустпилсе, Ливаны, Капини и Випе.

Рефрены другого типа — «дуйдо, дуйдо!» (132, 134, 135) и «олило, олило!» (133) — встречаются в некоторых песнях, записанных Андреем Юрьяном в Варнаве Екабпилсского уезда. Последний — «олило!» — Юрьян пытается связать с влиянием литовского фольклора[10]; сказители не смогли объяснить значение этого припева. В Латгале некоторые песни имеют и другие рефрены: «удобру, удобру!» (Варакляны, 14), «добулу, добулу!» (Виляны, 47), «табаро, табаро!» (Лудза, 96), «ну-кака, камудзе!» (Гайгалава, 140), «рудуку, рудуку!» (Мердзене, 22), также «кучо!» (Лубана, 45) и др., происхождение которых объясняется,

[9] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, II, стр. 28.
[10] Там же.

по-видимому, общими процессами случайного образования рефрена, когда в припев специально вставлялись слова, звучащие необычно, на «цыганский» лад.

Наиболее типичными мотивами содержания рефренных песен ряженых являются встреча рождества, шествие «цыган», рождественские хороводы масок. В некоторых предрождественских песнях первобытные языческие представления переплетаются с элементами христианства. В поэтических образах текстов песен «Стоял боженька у ворот со взмыленным конем» (76, 83), «Бог вошел в горницу» (119), «Шел Иисус по дорожке босыми ножками» (17) и т. п. дано олицетворение «боженьки» в духе наивного бытовизма. В песнях «Рождество прикатило на расписных санях», «Сотни ряженых-буделей идут, и большие, и малые», говорится, что рождество приносит «в хлев пеструю коровушку, в конюшню гнедого коня», «приносит бобы, приносит горох, приносит сальце свиное» (126). «И пчелка пела в рождественскую ночку», чтобы лето было теплым (23). В основе всех этих и подобных им поэтических образов лежат магические обряды плодородия, которыми провожали уходящий и встречали наступающий год.

Многие рефренные песни являются собственно песнями ряженых, с которыми они гурьбой ходили по хуторам, приветствовали хозяйку, просили подарков и т. п. Таковы песни «Пойдем, ребята, цыганить в рождественский вечерок!» (120, 130), «Айда, ребята, цыганить, у цыган хорошая жизнь!» (118), «Отправляясь цыганить, я три мешочка брал с собой» (49, 117), «Колядники съехались, просят варежек, просят чулок» (79), «Добрый вечер, хозяюшка, ждала ли цыганушек?» (121), «Цыганушки, поганушки, где нынче заночуем!» (54, 113, 134, 141) и т. д. Много пелось колядовальных песен о мышке, которая в рождественский вечер должна принести горох, бобы, свиной пятачок («Ступай, мышка, горох воровать, как наворуешь, мне принеси», 36, 53, 56, 62, 63 и мн. др., «Куда бежишь, дура-мышь? — К сусеку горох красть», 47, 48, 123 и др.). Последняя песня сложена как типичная детская, в форме вопросов и ответов. Иногда обе песни контаминируют.

В вариантах мелодий песен о мышке иногда появляется и рефрен «лиго!» (Барта, 51), также «руто» (Варакляны, 15), «рута» (Варакляны, 31), что, однако, не позволяет считать их песнями праздника «Лиго». Совмещение различных элементов делает их жанровую принадлежность неопределенной. Андрей Юрьян, поместивший один из вариантов этих песен в раздел песен «лиго»[11], отметил: «В Леяскурземе, где празднование «Лиго», по-видимому, вовсе забыто, старушки в ответ на просьбу спеть песни «лиго» иногда поют эти слова на мелодию песен «лиго», хотя они (эти слова — *Е. В.*), судя по содержанию, должны быть отнесены к колыбельным песням.» Кр. Барон в «Латышских дайнах» поместил несколько вариантов текстов песен о мышке в раздел «разные песни буделей» (LD 33494). Тематическая общность и многочисленные другие варианты мелодий этой песни с рефренами рождественских песен заставляют считать и варианты с припевами «лиго!», «руто, руто!» песнями «буделей».

Наиболее распространенной в Латгале рефренной хороводной песней с многочисленными мелодиями и их вариантами является «Коза и волк» («Вчера коза белье отбивала», 41, 50, 88 и др., «Волк с козой побились об заклад», 14, 32, 35 и др.). Исполняющие песню ведут хоровод, посередине стоит девушка («коза»), а снаружи парень («волк»),

[11] Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, I. Rīgā, 1894, стр. 14.

ловящий «козу». Своеобразным вариантом этой хороводной песни является мелодия двухчастной формы «Волк варит пиво» (33, 34, 146) с чередованием дактиля и хорея в тексте и связанной с этим сменой трехдольного (также и несимметричного, 146) размера двудольным, равно как и с чередованием быстрого и замедленного темпа. В Латгале распространена песня «Добрый вечер, матушка, дашь ли мне помольщицу?» (52, 68, 102, 145) с рефреном «каладу!» или «каладо!», известная также под названием «Сваты». С рефреном «табаро, табаро!» пелась хороводная мелодия «Кольца раздавать» (96), наиболее полный текст которой записан с мелодией без припева (97). К колядовальным песням относятся также «У кошечки дитя померло в рождественский вечерок» и ее варианты (40, 64, 95), которые иногда исполнялись с припевом «тотари!» (112), либо «У зайчика дитя померло» (99).

Мелодика рефренных песен весьма постоянна по своей метроритмике и структуре формы. Абсолютно доминирующим размером стиха является хорей, в мелодике — тактовый размер $\frac{2}{4}$ с ритмическим рисунком

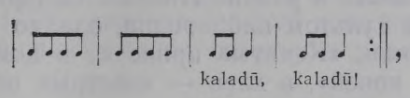

в форме 8-тактного периода с повторенным, иногда варьированным, первым предложением. Весьма редки дактилические тексты (хороводные песни «Волк варит пиво», 34, «Кольца раздавать», 96, 97). «Каладу, каладу!» или другой припев следует за каждой строчкой текста, причем слова рефрена, как правило, произносятся дважды и лишь в порядке исключения — один раз. Мелодия поется строго силлабически, очень редко в ней появляются распевы либо ритмические продления рефрена, как в песнях «лиго» (85, 87). Редкими являются структуры более развернутой музыкальной формы, например, в упомянутой хороводной песне «Волк варит пиво» и нескольких других (119, 122). Зачастую в конце песни припев обрывается на половине, что порождает структуры из 4+3 тактов (93, 95, 99). Необычный рефрен «кучо!» выкликается лишь один раз в конце каждой строки, без повторения (45). В рефренных песнях очень редко встречается также ритмически увеличенный вдвое припев в $\frac{4}{4}$ («тондаро, тондаро!»), как в записанной в Краукли песне «Идет моя крестная» (109).

Так же как и все песни ряженых, рефренные песни поются коллективно, обычно в унисон. Однако существуют записи различных образцов многоголосия. Наиболее распространенные из них представляют собой двухголосие гармонического типа в параллельных терциях, сменяющееся унисонами, квартами или квинтами (18, 57, 64, 145). В последней песне (145) карсавские исполнительницы ведут мелодию в нижнем голосе, а верхние голоса подхватывают во 2-м и 5-м тактах светлой терцией. Встречаются и случаи весьма своеобразного фигурированного бурдонного двухголосия. Ярким примером подобного двухголосия, выдержанного на мелодически фигурированном органном пункте минорной тоники, является песня «Цыган свою цыганку» (107). Здесь в мелодии, исполняемой запевалой, вовсе отсутствует припев, но вторые голоса непрерывно повторяют «коладо!» на тонике с гармоническим вводным тоном. В песне «Цыган сказал цыгану» (132) голоса, подхватывающие напев («лоцитаяс»), вступают с рефреном «дуйдо, дуйдо!» и далее продолжают вести нижний голос как фигурированный органный пункт, над которым голос запевалы звучит в секундах, терциях, унисонах.

Колядовальные песни поются очень энергично, с силой, в умеренном темпе.

Абсолютное большинство (86%) мелодий рефренных песен ряженых интонационно представлено различного вида узкими тетрахордными и терцовыми ладовыми структурами, и лишь примерно 14% достигает амбитуса квинты или превосходит его. Это, бесспорно, указывает на весьма глубокую и древнюю традицию песен ряженых и ее преемственность, что отнюдь не может быть истолковано как их примитивизм, а лишь как специфическая особенность жанра. Песни ряженых нуждались не в мелодических украшениях, а в полунапевной-полудекламационной простой и лапидарной ясной мелодике. Такой эта мелодика сохранилась до наших дней, о чем свидетельствуют более 60% записей мелодий, сделанных фольклористами в послевоенные годы.

В Нице и Барте Лиепайского района бытуют специфические **песни «кекат»** (149—171). «Кекаты», «ходить, прыгать кекатами» — вообще весьма распространенные обозначения шествий ряженых, но они особенно прочно укоренились в районе Лиепаи. Содержание песен «кекат» тоже тесно связано с культом плодородия, однако им присущи особенности тематики и стиля. «Кекаты» приносят в дом изобилие, сгоняют в конюшню «гнедых коней», в хлев — «пестрых пеструшек», вытаптывают траву в льняном поле, скачут в огороде, «чтобы росли брюква, капуста — круглые головки», воспевают угощение, самих «кекат» — «отца кекат», «мать кекат», тороватость хозяйки. Эти песни локализовались в узкой местности и редко выходили за пределы Ницы и Барты. Фактически тут существуют лишь 2—3 типа мелодий с многообразными их вариациями (150—154, 169, 156—168 и несколько других). В метрике текстов, так же как и в песнях других жанров этой местности, например в крестинных песнях, часто встречаются легкие дактилические структуры, свободно чередующиеся с хорейными строками, зачастую в пределах одной и той же песни. Таким образом, в мелодике песен «кекат» наряду с размером $\frac{2}{4}$ постоянно появляется также размер $\frac{3}{8}$, почти совершенно отсутствующий в песнях ряженых других областей. Вместе со сменой метрической структуры текста легко чередуются и оба указанных размера в мелодике (157—160). Все это придает песням «кекат» гибкость и легкость. Декламация этих песен, как и всех песен ряженых, силлабическая, без каких бы то ни было распевов или мелодических украшений. Интонационная сфера мелодий в противоположность мелодиям песен «буделей» и «цыган» не выходит за пределы узкого объема речитативных песен. Для нее характерен преимущественно объем мажорной терции, расширенной нижним вводным тоном. Существуют и минорные варианты этого типа (166—168). Некоторые мелодии узкого интонационного объема образованы с характерным повтором первого предложения квартой или терцией ниже, вследствие чего появляются как бы две своеобразные тональные плоскости, иногда пентатонической структуры (150—152 и др.). Песни обычно поются в быстром темпе и связаны с движениями («кекаты скачут»), они имеют выраженные ритмические акценты, которые запевалы подчеркивают ударами «эркулиса» или елочки об пол. Лирические же мелодии, как, например, «Давно слышал, а нынче увидел» (171), хотя и поются с текстом песен «кекат», совершенно не характерны для песен ряженых.

Место записи двух безрефренных мелодий песен «кекат» (149, 155) неизвестно.

Своеобразная музыкальная специфика присуща **песням «буделей»** (172—196). Судя по записям мелодий, традиция песен «буделей» наи-

более распространена в западной части Земгале и в Курземе, особенно в Салдусском, Тукумском, Талсинском, а также Добельском районах. Мелодии этих песен не обнаружены в Видземе, Латгале и в Земгале — восточнее Елгавы. Подавляющее большинство записей этих песен произведено фольклористическими экспедициями в послевоенный период, главным образом в 60-е годы. Они свидетельствуют о том, что традиции песен «буделей» продолжают жить.

Тексты песен «буделей» весьма тесно связаны с содержанием обрядов и действ традиционных шествий ряженых. К ним принадлежат песни прихода и приветствия «буделей» (176, 182, 184—185 и др.), опевальные (173, 178, 192), застольные (179, 180, 186—189), песни магических действ (172—175, 177, 178, 193), характерных масок (194), прощальные песни (176, 194). Зачастую на одну и ту же мелодию поется целый ряд текстов. Песни эти поются быстро, громко, в них вставляются угрожающие выкрики или восклицания, а иногда песня завершается ими: «бу!», «у!», «урр!», «брр!» и т. п. (188, 190, 193, 196 и др.). В записях эти выкрики иногда характеризуются следующим образом: «Время от времени выкрикивает: «бу!» (178), «иногда сердито восклицает: «брррр!» (182), одна из женщин произносит текст, остальные ходят по кругу и рычат: «бб!вв!» (192).

В мелодике песен встречаются лишь двудольные метры, в основном с декламационно-силлабической ритмикой. Интонационно во многих песнях весьма характерно выделяется квартовая интервалика, вырастающая из быстрой, полуречитативной-полунапевной декламации с сильным метрически-интонационным акцентированием. Нередко в мелодике совмещаются наслоения двух квартовых интонаций ре^1-соль^1-до^2 (177—181). Особым вариантом мелодики является минорный секстаккорд с подчеркнуто низкой терцовой интонацией (186, 187). Весьма характерно также формирование мелодий в мажорном трезвучии, главным образом в положении квартсекстаккорда, с некоторой фанфарностью звучания (173—183), возможно, инструментального происхождения (от инструментального сопровождения шествия ряженых). Амбитус мелодий — от квинты до октавы, чаще всего в сексте и септиме. Исключением являются лишь напев песни «буделей» в большой секунде «Куда ж дети подевались?» (188) и мелодия в интонации нисходящей кварты — «Буделит, детинушка» (189). В то же время имеются весьма развитые, по-настоящему распевные мелодии, например «Буделит, детинушка» (183), «Чигу-чагу зайчик скачет» (184) и др.

К числу рефренных песен относятся в большинстве своем и так называемые **«цыганские песни»**, т. е. песни «шествий цыган» (197—220). Однако семантика и структура их рефренов иные. В колядовальных песнях типы рефрена обусловлены древней исторической традицией обрядов, их место и форма строго определены, они коротки и, как правило, занимают место второй и четвертой фраз мелодии. Рефрены в «цыганских» песнях ведут свое происхождение от весьма распространенного обычая переодеваться цыганами, из-за чего во многих областях Латвии ряженых вообще называют «цыганами» (в Латгале и в районе Рига—Елгава—Бауска—Екабпилс)[12]. «Добрая моя матушка, стану я цыганом» (205), «Я дочь цыгана», «Я жена цыгана», «Цыган батюшка мой», «Муженек мой цыган», «Цыган обучил меня всем своим ремеслам» и др. — таковы некоторые наиболее типичные мотивы содержания «цыганских» песен. Неотъемлемой частью «цыганских» масок

[12] J. A. Jansons. Указ. соч., стр. 46.

(ветхая одежда, у мужчин в руках кнут — «джин-джала», у женщин — тряпичная кукла-«ребенок») и были «цыганские» песни, призванные усилить характерность, создать особый колорит необычными «цыганскими» выкриками. Поэтому рефрены этих песен длинные, обычно занимают всю вторую половину песни; они зачастую повторяются, иногда повторяется вся мелодия на слова рефрена. По своему музыкальному типу «цыганские» песни большей частью являются плясовыми или хороводными напевами с двудольным метром. Многие из них весьма популярны и распространены (см. многочисленные варианты 201 и др.). По общему колориту наиболее экзотична минорная мелодия (тоже имеющая многочисленные варианты 212—220), в которой плясовой двудольный размер внезапно прерывается трехдольными вставками. В некоторых мелодиях появляются даже синкопированные ритмы (203, 217). В целом для «цыганских» песен характерна мажорная и минорная мелодика позднейшего слоя в широком амбитусе сексты, септимы и октавы. Некоторые мелодии более узкого амбитуса глубже коренятся в традиционной латышской народной песне (тетрахордные «Цыган меня научил», 198, мелодии «буделей» типа «Дуй-дуй, цыганушки, божьи дети», 210, а также «У цыгана много детей», 197) и не имеют типичных рефренов. С песней «Пусти, матушка, в горницу, нас тут немного! «Пятеро, шестеро, до трех десятков» (212) ряженые являлись в дом. Мелодии «циганских» песен записаны в основном в Курземе, местами — в Видземе и западной части Земгале. Они не характерны для Латгале, хотя, судя по упомянутым исследованиям Я. А. Янсона, маски «цыган» в Латгале были распространены. К «цыганским» песням примыкают некоторые песни, не обладающие собственной ярко выраженной музыкальной спецификой. Песня «Прочь, прочь, все попрошайки» (221) представляет собой юмористическое прощание с «цыганами» или колядниками. «Пляши, мишка, пляши, мишка» (222), «Старый козел на костылях скачет» (223) представляют собой опевальные песни «кекат» или «буделей».

С традицией встречи рождественских праздников, нашедшей отражение во многих колядовальных песнях, связаны также некоторые лирические безрефренные либо имеющие нейтральный рефрен песни («У кошечки дитя померло», 224, «Разжигайте лучину, раздувайте огонь», 226, «Серебряный дождик лил», 227, и др. В последней весьма поэтически отражена вся система образов праздника зимнего солнцестояния).

День покровителя свиней **Тениса** отмечается 17 января такими песнями, как «Ах ты, Тенисинь, уж и ладны твои поросята» или «Спасибо Тенису, вдоволь у меня свиной колбаски» (228, 229). Эти песни пелись в свинарнике, причем исполнители их плясали вокруг свиного корыта.

Содержание песен и указания сказительниц позволяют выделить лишь немного песен, непосредственно относящихся к празднику **масленицы** (230—235), но мотивы масленицы встречаются и в некоторых песнях праздника зимнего солнцестояния. Масленица (6 февраля) была самым большим праздником земледельца в период между рождеством и пасхой и одновременно — последним праздником зимнего цикла. Выраженной собственной музыкальной спецификой песни праздника масленицы не обладают. По своим характерным особенностям они примыкают к другим как рефренным, так и безрефренным песням ряженых. Их отличают лишь текстовое содержание, а также некоторые слова рефрена: «Панюдис, панюдис» (233) или «Э, масленица!» (234).

ВЕСЕННИЕ И ЛЕТНИЕ ПЕСНИ

В латышском фольклоре с весной и летом связана обширная сфера песенной лирики. Это находит отражение как в трудовых, так и в соответствующих календарно-обрядовых и праздничных песнях. Песня сопровождала крестьянина в поле, она звучала с самой ранней весны «на серебристом пригорке», пышно расцветала летом. Эти песни, исполнявшиеся под открытым небом, воспевали пробуждение и расцвет природы, ее красоту, плодотворный труд человека, полноту жизни. В цикл весенних песен входили песни встречи весны — пасхальные, качельные, песни «сгона птиц», весенние ликовальные песни «роташанас» и своеобразные медленные песни «гавилешанас», песни Юрьева дня, или дня Усиня (23 апреля), а также Троицы. Песни праздника летнего солнцестояния составляют огромный цикл песен «лиго», связанных с Яновым днем (24 июня) и распространенных во всей Латвии.

ВЕСЕННИЕ ПЕСНИ

Традиции праздника весны нашли выражение в двух функционально не одинаковых группах латышских народных песен: 1) в песнях, которые тесно связаны с определенными праздничными днями и обусловлены их традициями (пасхальные, качельные, песни «сгона птиц», песни Юрьева дня, или дня Усиня, Троицы) и 2) в весенних песнях общего характера («роташанас», ликовальные).

Функции песен первой группы восходят в основном к аграрной магии и культу плодородия, они связаны с различными символическими обрядовыми действами. Песни второй группы в большей мере связаны с лирикой природы, взаимоотношениями молодежи и со сферой труда; эта группа значительно богаче мелодиями.

Древние обрядовые песни весны подверглись контаминации и дошли до нас с наслоениями элементов церковного праздника пасхи. В песнях нашла отражение наиболее характерная и самая распространенная традиция встречи весны — подвешивание качелей и качание на них, поэтому некоторые из этих песен могут быть названы качельными.

Записаны лишь немногочисленные мелодии **пасхальных** и **качельных песен** (236—252), в основном только в Латгале. Если не считать самого названия праздника пасхи, содержание песен совершенно не связано с церковной традицией. Лишь в нескольких песнях с юмором говорится о посте (247), рассказывается, как Мара является в церковь (239). Празднование пасхи, таким образом, было, по-видимому, приурочено ко дню Мары (25 марта), т. е. празднику начала весны.

Основное содержание пасхальных песен — встреча пасхи, приход весны, подвешивание качелей и качание на них, крашение пасхальных яиц и их раздача. Эти песни распевались во время праздника пасхи, качельные песни — у качелей, на опушке березовой рощи или у подножия холма, где вешали качели и собиралась молодежь.

Мелодии всех этих песен принадлежат к примитивному типу, главным образом к различного вида тетрахордным образованиям, иногда имеют даже объем малой терции (246); изредка они интонационно расширяются до квинты (237) либо захватывают субкварту (250). Некоторые мелодии в объеме сексты (244, 245) перешли в разряд пасхальных или качельных песен вследствие миграции текстов, из песен других жанров. Однако, в большинстве своем эти песни не являются

речитативными или декламационными, ритмика их многообразна, а мелодика иногда очень развита (240, 243). Полифоническое двухголосие в песне «Что я дам качелям» (240) интересно тем, что почти невозможно определить основной мелодический голос; сопоставление с другим, одноголосым вариантом (243) позволяет предположить, что им является нижний, однако в такой же мере он может быть и верхним, так как мелодия песни близка напеву «Зеленым-зелена травушка в пасхальное утро» (239). В типичной мелодике речитативных песен и в бурдонном многоголосии исполнялась песня «Я со своим любимым в пасху на качелях качалась» (238).

В мелодиях этих песен в противоположность доминирующему в песнях ряженых двудольному метру встречаются многообразные метры — помимо $\frac{2}{4}$, также $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$ и даже смешанные метры — $\frac{4}{8}\frac{6}{8},\frac{4}{8}\frac{3}{8}$, что отражает лирическую, напевную природу песен. В них совершенно отсутствует рефрен. Наиболее примитивный тип мелодии представляет собой повторение одного и того же короткого мотива (236, 242). Оба варианта, записанные в разное время, по существу представляют двухголосие одной и той же мелодии.

Малоизвестной и весьма своеобразной является весенняя пасхальная традиция **«сгона птиц»**, отмеченная в некоторых местностях западной части бывшей Курляндской губернии, особенно в окрестностях Ужавы. К ней близка традиция «скликания птиц» или «пробуждения птиц» в ливских районах северного и северо-западного побережья Курземе. Эти обычаи весьма тесно связаны с песнями, записанными в Ужаве без мелодии. Но во многих вариантах от сказительниц в Кошрагсе, Вентспилсе и Талсы записана мелодия ливской песни «скликания птиц».

По описанию К. Аузиня[13] и других, в окрестностях Ужавы существовал обычай выходить ранним утром на холм, петь пасхальные песни и пускать стрелы в лес, прогоняя птиц: «Кыш в лес! Прочь в лес! Вон из дому!». В Сарканмуйже близ Вентспилса «птицегоны», взяв в руки зеленую березовую ветку, кричали: «Кыш, кыш, вороны, во́роны, совы, ястребы и другие напасти!». В Цирпстене «птицегоны» еще выходили на берег моря, где втыкали в землю небольшую сосенку или елочку, чтобы рыба хорошо ловилась. Вернувшись домой, они березовыми розгами хлестали спящих. Затем, распевая качельные песни, отправлялись на качели. На второй день пасхи парни ходили по домам, собирая яйца.

В основе всех этих обычаев — порки «розгой жизни», собирания пасхальных яиц (яйцо — символ солнца) — были древние верования, связанные с изгнанием злых духов и с культом плодородия.

В тексте ужавских песен «сгона птиц» встречаются рефрены «шуво!» и «лиго!», связывающие их с традицией календарно-обрядовых песен:

Приходите «птицегоны», шуво, шуво!
Вдоль забора, вдоль забора, шуво, шуво!
Волки и медведи — в Неметчину, шуво, шуво!
Мелкие птицы в Курземе, лиго, лиго!
Мы птичек прогнали,
Волки, медведи — в Неметчину!
Малые девчонки птиц гоняют, шуво, шуво!
А большие спят в постели, шуво, шуво!
Мы птичек прогнали, лиго, лиго!
Чиста наша скотная тропа, лиго, лиго!

[13] K. Auziņš. Putnu dzīšana un pautu šaušana. — RLB Zinību komisijas 13. rakstu krājums. Rīgā, 1901.

По словам сказителя, рефрен «шуво!» употреблялся в отрицательном смысле, а «лиго» — в положительном.

Ливские песни «скликания птиц» и «пробуждения птиц» детально исследовали О. Лоритс [14] и Х. Тампере [15]. Во всех описаниях обряда «пробуждения птиц» указывается, что в первое пасхальное утро перед восходом солнца парни и девушки шли на берег моря или поднимались на холм, чтобы разбудить мелких птиц, пели там песни «скликания птиц», встречали восход солнца, которое, по древним поверьям, в пасхальное утро «качается» или «танцует». Затем они угощали друг друга лакомствами и пивом, обменивались добрыми пожеланиями в песнях. Обычай «скликания птиц» связан с возвращением перелетных птиц в первые дни весны и основывается на поверье, что они зимой не улетают далеко, а спят, спрятавшись на побережье рек, озер, моря, откуда их надо выманить, чтобы быстрее пришла весна [16].

Аналогичными песнями в русском фольклоре являются «веснянки», в которых птиц также призывают принести весну; дети подбрасывают самодельных жаворонков, восклицая: «Жаворонки вернулись! Весна пришла!»

Тексты вариантов мелодий, имеющихся в архивных фондах латышских фольклорных материалов, представляют собой вариации одной и той же ливской песни «скликания птиц» или «пробуждения птиц». Текст песни в переводе звучит примерно так [17]:

1. Чичор, птицы, чичор, птицы!
   Пора вам уж вставать!
   Чичо, чичо!
2. Жирна камбала в нашем море,
   Тоща камбала в малом море [Рижском заливе]!
3. Хороши парни в нашем поселке,
   Плохи парни в том поселке!
4. Красивы девушки в нашем поселке,
   Ленивы девушки в том поселке!

Магическое обращение содержит фактически только первая строфа песни с ономатопоэтическими восклицаниями «чичор!», «чичо!», которые, по-видимому, происходят от подражания крику мелких птиц. Рефрен «чичо»! проходит через все строфы, тематика которых связана как с пожеланием успешного промысла рыбакам, так и со взаимным опеванием парней и девушек. Другая строфа этой песни, которая отсутствует в записях вариантов мелодии, содержит также мотивы, близкие к обычаю «сгона птиц»: «Олени, зайцы — в наших лесах, волки, медведи — в других лесах!»

Варианты мелодий, хранящихся в фондах Института языка и литературы АН ЛатвССР, обнаруживают почти один единственный мелодический тип в различных тональных аспектах (см. 17-е примечание на стр. 16).

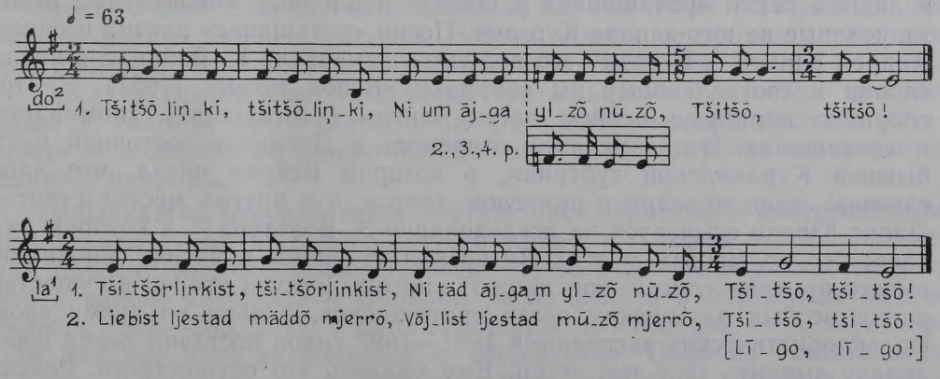

[14] O. Loorits. Volkslieder der Liven. Tartu, 1936, стр. 215—223.
[15] H. Tampere. «Lindude äratamine» liivlaste rahvatraditsioonis. — Läänemeresoomlaste rahvakultuurist. Tallinn, 1970, стр. 193—223.
[16] Там же, стр. 222.
[17] O. Loorits. Указ. соч., стр. 215—216.

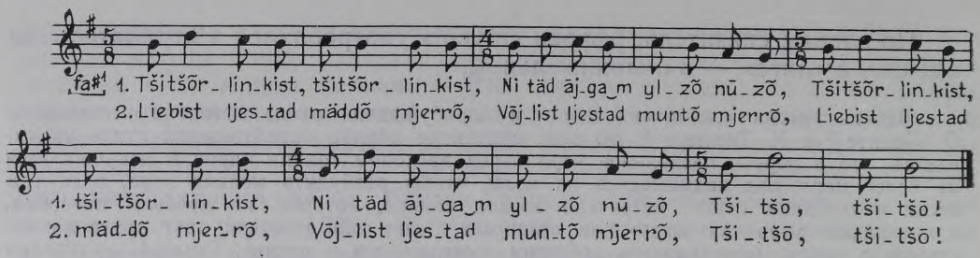

Основная ладовая структура напева — минорная терция с дополнением в субкварту или нижнюю секунду и с весьма необычной пониженной фригийской II ступенью во второй половине напева. В некоторых вариантах та же мелодическая линия тонально развивается в амбитусе мажорной квинты. Стилистически в песне соединяется речитативная основа со спокойной, серьезной напевностью. В своем исследовании Х. Тампере указывает на характерные параллели этой мелодии в некоторых латышских песнях «лиго», масленичных и колыбельных песнях.

Близость ливских традиций «скликания птиц» и ужавских — «сгона птиц» наводит на мысль о возможном влиянии ливских традиций на весенние песни Ужавы и их образы.

Может возникнуть вопрос, не связаны ли песни «пробуждения птиц» с некоторыми детскими песнями, в которых имеются сходные ономатопоэтические слова, както: «чирксти, виркстн», «чим, чим», «ци, ци» и т. п. Однако в записях мелодий отсутствуют указания на какие-либо обрядовые функции этих песен.

В период между пасхой и Яновым днем были только два праздника — **Юрьев день** (23 апреля) и **Троица** — праздник поры цветения. Юрьев день, или день Усиня, знаменовал собой для крестьянина начало нового трудового года, когда в первый раз выгоняли скот на пастбище и вели коней в ночное, причем поручали их покровителю лошадей Усиню. Мелодий песен, связанных с этими обычаями, сохранилось мало. Песни табунщиков в ночном по своей музыкально-поэтической специфике функционально и тематически принадлежат к трудовым песням, на их широко-распевные мелодии иногда поются и песни Усиня (255). Две мелодии песен Усиня в записях Андрея Юрьяна, относящихся к концу XIX века и сделанных в Крустпилсе и Лаздоне (253, 254), по стилю представляют собой обычные речитативные песни (одна — в объеме мажорной терции, вторая — в объеме тетрахорда), а структурно состоят из 5 фраз.

Весенними песнями, которые не связаны с определенными календарными днями, а поются в течение более или менее длительного периода, являются песни **«роташанас»** и особые медленные **ликовальные песни,** записанные на юго-западе Курземе. Песни «роташанас» изучил и описал Андрей Юрьян [18]. К этому его побудило замечание К. Вейриха в предисловии к составленному им сборнику «Венок песен» (1857). В этом сборнике наряду с пением песен «лиго» («лигошана») упоминается и «роташана». Это замечание относится к Дигнае в восточной части бывшей Курляндской губернии, о которой Вейрих писал, что здесь слышны лишь мелодии с припевом «лиго», а в других местах и «рота». Далее Юрьян ссылается на исследование Э. Вольтера [19], в котором указано, что во многих местах Витебской губернии в песнях Янова дня вместо припева «лиго!» восклицают «рото!». Будучи уверен в существовании особых латышских песен «роташанас», Юрьян во время своих фольклористических экспедиций 1891—1892 годов поставил перед собой задачу выявить этот тип песен. Ему удалось это осуществить. Резуль-

[18] Jurjānu Andrejs. Latvju rotošana. — «Dienas Lapas» etnogr. pielikums, III, 1893; Jurjānu Andrejs. Pavasara laikmeta dziesmas. — Latvju tautas mūzikas materiāli, II, стр. 35—54.

[19] Э. Вольтер. Материалы для этнографии латышского племени Витебской губернии. СПб., 1890.

татом явились записи песен «роташанас», опубликованные во 2-м выпуске «Материалов латышской народной музыки» (№ 68—77).

Песни «роташанас» представляют собой коллективные весенние песни молодых девушек с рефреном «рота, рота!». Эти мелодии были собраны в основном А. Юрьяном, главным образом в восточной части бывшей Курляндской губернии, в районе Селпилса и Варнавы, а также в Юмправе, Сауке и у «суйтов» в Гудениеки Айзпутского уезда. Позднее, в 20—30-х годах XX века, а также в советский период фольклористическими экспедициями в 1949 и 1950 годах были сделаны новые записи, в основном в Лиелварде, Юмправе и других местах. Таким образом, основной ареал распространения песен «роташанас» охватывает полосу примерно от Лиелварде и Юмправы вдоль левого берега Даугавы до Селпилса, Варнавы и Сауки, а также небольшую излучину — территорию «суйтов» в Гудениеки. Согласно описанию А. Юрьяна, традиция «роташанас» бытовала и в Лубане, хотя мелодий он там не зафиксировал. Ввиду того что в Латгале Юрьяну не удалось побывать, он не имел непосредственных наблюдений относительно бытования там песенных традиций. Тем не менее, он выразил уверенность в том, что вместо «лиго» никогда не поют «рота» и что описание Э. Вольтером латгальских песен «лиго» с рефреном «рото» является ошибочным. Оставляя этот вопрос для дальнейшего выяснения в разделе, посвященном мелодиям «лиго», мы здесь отметим лишь, что вопреки точке зрения Юрьяна соответствующие песни в Латгале все же не идентичны песням «роташанас». Последние неизвестны также в центральной части Видземе и Курземе.

Все описания сходятся в том, что «роташана» начиналась весной, непосредственно после того, как таял снег. Песни эти пелись тихими теплыми вечерами, под открытым небом, на холмах и пригорках. Этим обрядом встречали весну, иногда еще до пасхи, и продолжалась «роташана» до тех пор, пока не наступало время «лиго». Вряд ли правильно считать, что «роташана» начиналась только на Троицу, как говорится в примечаниях некоторых собирателей.

В песнях «роташанас» воспевалась весенняя расцветающая природа, цветение черемухи и яблони. Песнями «роташанас» девушки дразнили парней, поэтому в них обнаруживается много мотивов, связанных со смотринами, сватовством и свадьбой. В песнях прославлялись радость и красота пения. Девушки пели вечером, так как песня «вечером далеко звучит, далеко парни слушают». В этих песнях говорится о том, как девушки поют, а парни приближаются, играя на кокле, и т. д.

Одна из самых известных песен «роташанас» — «Солнце вечером садится, золотом лучей светясь; Сестра замуж выходит, братцев украшает» — содержит не только бытовой мотив, но и глубоко поэтическую картину природы.

Большинство мелодий песен «роташанас» записано в многоголосном исполнении — нет ни одного другого жанра, в котором был бы так велик процент многоголосных записей. Из записей А. Юрьяна следует, что в районе Селпилса и Варнавы песни пелись в бурдонном многоголосии (260—265, 267), а близ Лиелварде и Юмправы — в характерном для тех мест двухголосии «с подхватом». Одна из сказительниц Юрьяна в Селпилсе пояснила, что «слова песни сказывали две запевалы, одна высоким, другая низким голосом; при словах «рота, рота!» все остальные вступали гудением».[20]

[20] Jurjānu Andrejs. Указ. соч., стр. 36.

В записях песен встречаются различные названия голосов.

Припев «рота, рота!», как и «лиго!», поется после каждой строчки текста. В некоторых случаях в заключительной части припев варьирует в «ротая!» (260—263), «ротаи!» (264, 267).

Мелодика песен «роташанас» во всех записях представляет стиль речитативных песен с их силлабо-декламационной ритмикой одинаковой длительности в двудольном метре. Весь их лиризм сконцентрирован в припевах «рота, рота!», в которых мелодия расширяется ритмически, зачастую с ферматами, ломая текстовой метр, особенно в протяжных завершающих припевах некоторых мелодических типов (258, 260—265, 267). Интонационный объем мелодий узкий, в основном не выходит за пределы тетрахорда различной структуры и даже малой терции. В редких случаях он достигает амбитуса квинты или сексты. Следует отметить, что песни 261—263 фактически представляют собой различные варианты одной и той же мелодии, исполненные талантливыми сказительницами, как об этом свидетельствует оригинальная запись А. Юрьяна, сделанная в Герцаны близ Селпилса в 1892 году. Во 2-м выпуске «Материалов латышского музыкального фольклора», изданном в 1903 году, Юрьян снабдил каждый вариант самодеятельным текстом, и таким образом все они превратились в самостоятельные песни.

Специфика селпилсских и варнавских мелодий песен «роташанас» сильно отличает их от песен лиелвардского и юмправского типа (272—278), а также от ряда других песен; рефрены песен «роташанас» иногда перекликаются с рефренами песен «лиго». Непосредственно из цикла песен «лиго» в число песен «роташанас» вошли мелодии 280, 281.

Специфика мелодий песен «роташанас» позволяет отнести их к весьма древнему типу обрядовых песен, которые в своих наиболее типичных образцах сохранили много первобытных элементов латышской народной мелодики.

Записанную Эрнестом Вигнером в Лиелварде песню «За рекой дубки» (282) Андрей Юрьян опубликовал с примечанием «песня Троицына дня». Это типичная молодежная опевальная песня с метафорами, источниками которых явилась летняя природа. Бурдонное многоголосие имеет характерную местную (лиелвардскую) специфику: голоса, подхватывающие напев, перенимают его на полуслове. Весьма необычный характер переменного лада придает мелодии запев с фригийской, пониженной II ступенью минора, которая создает впечатление минора VII натуральной ступени, а также внезапное повышение голоса, подхватывающего напев, на тонический тетрахорд основной тональности.

В округе Лиепаи особый вид весенних и летних песен представляют собой распространенные в Барте, Нице, Руцаве и Дунике **ликовальные песни, («гавилешанас»),** или **«протяжные призывы»**. Эти своеобразные песни частично известны еще со времени фольклористической экспедиции А. Юрьяна в 1891 году и его публикаций 1903 года во 2-м выпуске «Материалов латышской народной музыки» (№ 79—81). По словам А. Юрьяна, к весеннему периоду «следует отнести также песни, которые без рефрена «рота» кое-где в Леяскурземе пели девушки весенними и летними вечерами, равно как и работники, возвращаясь с работы»[21]. Большая группа этих ликовальных песен выявлена как фольклористическими экспедициями в 20—30-е годы XX века (Э. Мелнгайлис, А. Салак и др.), так и экспедициями Академии наук Латвийской ССР в 40—60-е годы. В настоящее время осуществлено и теорети-

[21] Jurjānu Andrejs. Указ. соч., стр. 52.

ческое исследование этого пласта песен[22]. Благодаря своеобразию, необычайному эмоциональному характеру и художественной значимости эти до сих пор малоизвестные песни ныне привлекли внимание композиторов. Появился ряд их интерпретаций в произведениях крупных музыкальных форм — в фортепианном квинтете «Серебристый вечер» Е. Граубиня, в опере М. Зариня «Зеленая мельница», в хоровых песнях Алфр. Калныня и др.

Ликовальные песни, или «протяжные призывы», представляют замкнутый по своему распространению, весьма специфический, обширный песенный цикл, тематика которого, подобно тематике песен «роташанас», охватывает главным образом взаимоотношения молодежи, подзадоривающие и смотринные мотивы и переплетается с темой труда. Все эти песни пелись под открытым небом, на «серебристом пригорке», весенними и летними вечерами. Они имеют сравнительно немногочисленные, но распространенные во многих вариантах мелодии. Наиболее характерны для этих мелодий особая широта, серьезность и протяжность напева. Именно поэтому в Барте и Нице такие мелодии называют «протяжными призывами», «лейтис» (название, зародившееся, по-видимому, в Дунике вследствие аналогии с протяжными литовскими народными песнями). Песни обычно исполняли по нескольку подряд, целой цепочкой, что создавало впечатление цикла, своеобразной игры. «Во всех этих песнях ведет всегда только один женский голос — запевала, остальные подпевают. В помещении эти песни никогда не поются», — так характеризует их талантливый сказитель из Барты Я. Кибур. По его описанию, в один вечер пели один «протяжный призыв» и два-три «лейтиса» — больше невозможно было спеть. Пели на пригорке, откуда звуки голосов разносились далеко.

Из общего репертуара ликовальных песен Барты и Ницы, судя по характеристикам собирателей и сказителей, три типа мелодий чаще всего назывались «протяжными призывами»: 1) варианты мелодии 283—289, записанные в Барте, а также в Нице и Дунике со словами: «Каждый вечер петь ходила на серебристый пригорок», «Солнце вечером садится, лес лучами золотя», «Смело пела, ликовала», «На литовский манер пела» («литовцами» в Барте называли также выходцев из Дуники, которые жили на границе с Литвой) и др.; 2) наиболее популярная в Нице мелодия (290—296) со словами: «Звучат голосочки рано поутру, звучат поздним вечерком», «Собирайтесь, парни, вместе, когда вечером пою», «Не горюю, что устала» и др.; 3) особенно характерная для Барты мелодия (297—303) со сходными и другими словами: «Темнехоньким вечерком раскрасивую песню пою», «Росла березка на обочине» и др.

«Протяжный призыв» обычно исполнялся как вступление к ликованию, причем подчеркнуто протяжно пелось его начало.

Среди мелодий, которые пелись вслед за «протяжным призывом», в Барте, Нице и особенно часто в Руцаве исполнялась ликовальная мелодия (304—324) с весьма разнообразными текстами, в записях вариантов которой значительное место занимает также трудовая тематика. Таким образом, ликовальные песни тесно переплетались с песнями трудовыми. На эту мелодию пели тексты: «Смело пела, ликовала», «Звучен голосок поутру, а еще звучнее вечером», «Громко пела, ликовала», «Тихо, тихо пела я вечерком без солнышка», «Собирайтесь, парни,

[22] J. Vītoliņš. Liepājas novada gadskārtu ieražu dziesmu melodijas. — ZA Valodas un literatūras institūta raksti, XI. Rīgā, 1959, стр. 339—394.

вместе, когда вечером пою», а также трудовые песни: «Стихни дождь, не мороси, нынче нет в тебе нужды», «Ржи прокос все похвалялся мою спинушку согнуть», «Солнышко, садясь, людям говорит», «Литовцы, литовцы, братья мои, ехали мимо моей усадьбы», «Жди-пожди, матушка, вот идут твои работнички, они на славу потрудились, ригу льна намяли». Судя по описаниям сказителей, «ликовали» и после завершенной работы, когда кончали мять лен, убирать картофель. Несколько человек собирались вместе, извещая «протяжным призывом», что работа окончена, что вечером здесь соберутся девушки и парни. Таким образом, возник симбиоз ликовальных песен с трудовыми процессами, в особенности с коллективным трудом, с толоками. Одновременно период исполнения этих песен значительно расширился, захватывая лето и даже осень. Они становились трудовыми песнями, которым мелодии ликовальных песен придавали свой специфический характер «протяжных призывов». Однако одновременно утрачивалась непосредственная связь с весенними обрядовыми традициями. Можно даже сказать, что ликовальные песни стали выполнять некую новую функцию — общения. Популярность этих мелодий нередко приводила к тому, что они появлялись и в циклах трудовых песен. В наше собрание такие песни не были включены, они должны войти в сборники соответствующих тематических циклов.

В завершение ликовальных песен в Барте и Нице исполнялась распевная песня («лоцишанас», 328—330), которую также пели на различные слова: «Нараспев я пою, нараспев ликую», «Есть у меня песни, хорошие песни, нет лишь добрых подпевал». Близки к ней и варианты 325—327.

Некоторые другие мелодии ликовальных песен (331—337) не имеют многочисленных вариантов. Часть из них по стилю представляют собой речитативные песни.

Мелодии «протяжных призывов» имеют специфическую музыкальную форму и структуру. Их поют очень медленно и протяжно, поэтому они коротки и состоят всего из 5—6 тактов — 2—3 музыкальных фраз. В мелодиях первого типа — 5-тактной структуры (283—289) — повторяется вторая половина первой строчки — вторая диподия:

Каждый вечер петь ходила,
петь ходила, (283)

либо после первой строчки вначале поется отдельно первая половина второй строчки, за которой следует вся вторая строка:

Солнце вечером садится,
Лес лучами,
Лес лучами золотя. (289)

В 6-тактных песнях из трех фраз повторяется вся вторая строка (290—296). «Протяжные призывы» третьего типа (297—303) более разнообразны: встречаются среди них регулярные 4- и 6-тактные — двух- и трехстрочные структуры (вторая строка повторяется), однако наиболее распространена 5-тактная форма с повторением второй половины второй строки:

Приходи, паренек, не будь гордым,
Когда зову под вечер,
Под вечер! (300)

В некоторых случаях вторая диподия аналогично повторяется в обеих строчках (298).

Все рассмотренные случаи указывают на определенные закономерности структуры этих песен, вытекающие из специфического их исполнения. Песни насыщены долго выдерживаемыми звуками, особенно в окончаниях фраз и всей песни, иногда почти в каждом такте (297—303), так что метрические акценты почти не ощущаются, либо протяжные окончания диподий образуют пятидольную метрику (300—303). Оба первых мелодических типа «протяжных призывов» (283—289, 290—296 и др.) сложены на необычной для латышской народной музыки ладовой основе в тетрахорде уменьшенной кварты, т. е. в минорной терции с гармоническим вводным тоном. Тональная структура этого лада во всех вариантах выдерживается с таким постоянством, что является одним из наиболее существенных музыкальных средств «протяжных призывов». Для исполнения «протяжных призывов» характерно также бурдонное многоголосие, которое, правда, зафиксировано не во всех записях. Медленный темп, свободная ритмика, узкий интонационный объем, выраженно экспрессивный стиль исполнения в сочетании со звучанием в тихом вечернем воздухе придают этим песням неповторимое своеобразие.

Нельзя не заметить родство этого мелодического типа с некоторыми эмоционально особенно экспрессивными темами в творчестве ряда композиторов. Так, например, тема фуги cis-moll И. С. Баха из первой части «Wohltemperiertes Klavier» и басовая тема в октавах начала песни Ф. Шуберта «Двойник» вполне идентичны интонационному ядру мелодии из Барты «Каждый вечер петь ходила» (283). Мелодика подобного амбитуса уменьшенной кварты встречается и в некоторых литовских трудовых народных песнях.

Большая группа вариантов ликовальных песен, обозначаемых сказителями иногда как «лейтис» и благодаря свободному многообразию текстов зачастую превращающихся в трудовые песни (304—324), имеет совершенно иной, тоже глубоко специфический облик. Структура их строго метричная, чаще всего двудольная, но нередко четырехдольная с более дробным ритмом в зачине. Основу образует лад мажорного пентахорда с характерным фригийским кадансом на III ступени, а иногда и весьма необычным повышением IV ступени (304, 305, 322), вносящим в мелодию элементы лидийского лада. В этих песнях вся вторая половина исполняется с рефренами «тралла». Отсутствует здесь и бурдонное многоголосие, но иногда встречается двух- или трехголосие гармонически-полифонического типа (321—323). Со структурными особенностями этой группы перекликаются особенности мелодий некоторых других ликовальных песен (325—334), в частности песен «лоцишанас» (328—330), амбитус которых иногда достигает объема мажорного гексахорда. В стилистических особенностях этих и других выраженных речитативных песен (335—337) раскрываются также новые аспекты и особенности ликовальных песен. Совокупность этих черт объясняет своеобразную музыкальную драматургию всего цикла песен, исполняемых на «серебристом пригорке».

С медленными ликовальными песнями, или «протяжными призывами», бытующими в Барте и Нице, не следует идентифицировать пастушеские ликовальные песни, обладающие своей особой спецификой, равно как и ликовальные песни, которые пелись девушками в поле или на пригорках и не были связаны с обрядовыми традициями. Эти последние песни входят в многообразную группу лирических песен о пении.

ПЕСНИ «ЛИГО»

Песни «лиго», «лиготнес», или песни Яниса, — самый распространенный, универсальный и одновременно наиболее яркий и разнообразный жанр латышских календарно-обрядовых песен. Эти песни поются в чудесную пору расцвета природы, во время летнего солнцестояния, когда наступают самые длинные дни и самые короткие ночи в году, когда завершены первые летние полевые работы. Это песни трудового праздника крестьянина, самый обширный их цикл. Возможно, что именно они подразумеваются в некоторых иностранных исторических источниках, когда в них говорится о гимнах, праздничных песнях крестьян [23].

Количество записей мелодий песен «лиго» за почти двухсотлетнюю историю их накопления превысило сейчас тысячу вариантов. В их число входит первая публикация мелодии песни «лиго» во 2-м томе книги А. В. Гупеля «Topographische Nachrichten von Lief- und Ehstland» (Рига, 1777) — запись выраженного бурдонного многоголосия. Этой публикации предшествовали многочисленные описания традиций празднования «лиго» латышскими крестьянами и песен «лиго» в работах этнографического и исторического характера, написанных авторами-нелатышами, желчные упоминания этих традиций в сборниках церковных проповедей и т. д. уже с первой половины XVII века. В XVII и XVIII веках против обрядов праздника «лиго» яростно выступали пасторы-немцы П. Эйнгорн, Г. Манцель, Г. Фр. Стендер, Кр. Д. Ленц и другие, видевшие в них остатки язычества, которые мешали укреплению власти церкви и ее политики. Эти обряды как этнографический раритет были описаны историками и философами И. Гаманом, И. Г. Гердером, А. В. Гупелем, Г. Меркелем и др.

В 30—40-е годы XIX века также появились описания латышских народных песен и песен «лиго». Чаще всего бурдонное многоголосие этих песен привлекало внимание исследователей-нелатышей. Об этом писали в журнале Латышского литературного общества «Магазин» Г. Э. Катерфельд (1835 г.) и Г. Ф. Битнер (1844 г.), а также И. Г. Коль в своем исследовании по этнографии Курземе, Видземе и Эстонии (1841 г.): «Как и раньше, можно видеть на всех пригорках зажженные Яновы костры, и сейчас еще можно слышать древние песни «лиго». До сих пор припев этих песен — ликующее «лиго, лиго!», который поется с бьющим через край восторгом, подобно «Эвое Бахус!» у греков» [24].

В немецком музыковедении высказана гипотеза, что сцены Ивановой ночи в опере Р. Вагнера «Мейстерзингеры», возможно, навеяны впечатлениями от праздника «Лиго», полученными композитором в годы его жизни в Риге [25]. Р. Вагнер, как известно, в 1837—1839 годах был

[23] J. G. Herder. Stimmen der Völker in Liedern. Halle a. S., стр. 84. «Ausser ihren Staatsliedern, d. i. solchen, die bei gewissen feierlichen Gelegenheiten gesungen werden, machen sie ihre meisten Poesien aus dem Stegreif». Понятие «Staatslieder» трудно точно определить, однако из всех жанров латышских народных песен ближе всего к этой гимновой интерпретации развитые мелодии песен «лиго». Уже Г. Манцель говорил о «hymni deorum», которые латыши поют в честь своих божеств — «матерей», и еще Андрей Юрьян пытался доказать существование божества «лиго» в латышской мифологии.

[24] J. G. Kohl. Die deutsch-russischen Ostseeprovinzen oder Natur- und Völkerleben in Kur-, Liv- und Estland, II. Dresden und Leipzig, 1841, стр. 25.

[25] E. Arro. Richard Wagners Rigaer Wanderjahre. — Musik des Ostens, 3. Kassel, 1965, стр. 160—164.

дирижером Рижского оперного театра. Автор посвященного Вагнеру исследования Э. Арро приводит также фрагмент одной из мелодий латышских «лиго», сравнивая ее с мотивами танца подмастерьев из 3-го действия «Мейстерзингеров». Не пытаясь защитить или отвергнуть эту гипотезу, мы можем все же указать на излюбленные мелодии песен «лиго», музыкальный тематизм которых в какой-то степени перекликается с данной мелодией танца, в особенности с интонациями некоторых рефренов «лиго!» и трихордики (приведенный Э. Арро фрагмент песни «Лиго» неточен, но относится к вариантам 1231—1250, см. также варианты 1469—1472).

В 1858 году появилась новая публикация мелодии песни «лиго» в издании «100 песен и зиньгес», подготовленном Я. Кактынем и Ю. Цауните. Я. Цимзе в сборнике «Краса песен» («Dziesmu rota», 1872 г.) в разделе «Полевые цветы» поместил 8 мелодий «лиго» в обработке для мужского хора. Этим было положено начало систематическому собиранию мелодий латышских народных песен этого жанра. Мелодии, опубликованные в сборнике «Краса песен», широко использовались хоровыми коллективами и впоследствии были включены в научную публикацию песен «лиго» А. Юрьяна, где составили слой ранних записей.

Из всех мелодий латышских народных песен мелодии «лиго» наиболее полно исследованы и больше всего использованы латышскими композиторами в их художественном творчестве. Песнями «лиго» А. Юрьян начал в 1894 году публикацию своих «Материалов латышской народной музыки». Почти через полстолетия, в 1941 году, Ю. Спрогис подготовил к изданию материалы Хранилища латышского фольклора под названием «Мелодии песен Янова дня». Общеизвестны циклы песен «лиго», которые для хоров составили Я. Цимзе, Я. Сермукслис, Э. Вигнер, П. Юрьян, Э. Мелнгайлис и другие, а для голоса соло с фортепиано — Я. Витол. Эти мелодии широко использованы и в музыкальных произведениях крупных форм — в симфонической поэме «Лиго» Я. Витола, в опере «Банюта» А. Калныня, в оратории «Герои Валмиеры» М. Зариня и др. В Латвии нет местности, где бы не пелись песни «лиго», хотя мелодии эти записаны не повсеместно.

Публикация мелодий песен «лиго» А. Юрьяна вместе с другими тетрадями его «Материалов латышской народной музыки» — выдающееся музыкально-этнографическое исследование, занимавшее важное место в современном Юрьяну международном этнографическом музыковедении. Это была первая научная публикация мелодий латышских песен вообще, поставившая «Материалы латышской народной музыки» Юрьяна по своему значению рядом с «Латышскими дайнами» Кр. Барона (первый том издания Юрьяна вышел в свет тоже в 1894 году). Мысли, высказанные А. Юрьяном, перекликаются с высказываниями исследователей русской народной музыки П. Сокальского и А. Фаминцына, а также французского историка музыки Л. А. Бурго-Дюкудре и других о прамузыке индоевропейских народов, об общности основ их ладовых систем. Положив в основу систематизации мелодий латышских песен «лиго» древнегреческие лады, в частности теорию тетрахордов, А. Юрьян стремился показать глубокую древность мелодий латышских песен «лиго» и их общие корни с музыкой других индоевропейских народов.

А. Юрьян в своей публикации привел 187 вариантов мелодий «лиго», объединив их в 74 группы по основным мелодиям; примерно три четверти мелодий записаны в Видземе, остальные — в Курземе. Бóльшая

часть записей получена Юрьяном во время его фольклористической экспедиции в 1891—1892 годах по следующим маршрутам — в Видземе: Эргли—Юмурда—Цесвайне—Краукли—Леясциемс—Илзене—Алсвики—Алуксне—Гулбене—Лубана—Лаздона—Берзауне—Эргли, в Курземе: Вецауце—Рава—Дуналка—Гудениеки—Цирава—Гробиня—Дижкруте—Барта—Ница—Лиепая, во время поездки в Селпилс в 1892 году, а также от его корреспондентов из этих местностей. Перечисленные населенные пункты Видземе и впоследствии дали самые богатые сборы мелодий песен «лиго». Это свидетельствует также о положительном значении длительной систематической работы собирателей для освоения мелодий какой-либо местности.

В своем исследовании Юрьян глубоко анализирует особенности мелодий песен «лиго», их исторические корни, ладовые основы, а также характер мелодики и принципы гармонизации. Относя песни «лиго» к самым древним латышским мелодиям, в большей или меньшей степени основывающимся на древнегреческой тетрахордной системе и возникшим задолго до введения христианства в Латвии, Юрьян подчеркивает, что ни христианская религия, ни влияние церковной и более поздней светской музыки не смогли уничтожить традиции «Лиго», первобытно-своеобразный характер мелодий «лиго». Сейчас доказана ненаучность предположения Юрьяна о мифологическом происхождении рефрена «лиго» от имени гипотетического латышского божества любви и плодородия Лиго. Тезис Юрьяна о трех исторических слоях латышской народной музыки, выдвинутый на основе анализа мелодий песен лиго, в общем сохранил свое значение, хотя его критерии тонального объема мелодий в качестве принципов, определяющих их древность, использованы слишком односторонне и механически. Следует иметь в виду, что узкий или широкий амбитус мелодики в латышской народной музыке в большой мере определяется также декламационным или напевным стилем мелодий, следовательно, особенностями песенного жанра, а не только степенью развития народа. Особенно большое значение для понимания латышских мелодий имеют суждения Юрьяна о принципах гармонизации мелодий «лиго».

Юлий Спрогис при изучении и публикации[26] мелодий песен «лиго» пользовался иным методом. Автор уже во введении указывает, что одна из задач книги состоит в том, чтобы «найти, нащупать пути, по которым мелодии песен нашего народа вплетаются в народную, церковную, плясовую музыку народов Европы — в историю музыки европейских народов»[27]. Он ставит себе целью «выяснить основные типы (основные мотивы) и их варианты в разных странах и у разных народов, с тем чтобы в дальнейшем установить истинную принадлежность этих материалов, их истинные первопричины (исходные места) и дальнейшие видоизменения»[28]. Таким образом, в основу исследования положены ясно выраженные принципы теории заимствования. Публикуя около 450 мелодий «лиго», распределенных на 79 групп вариантов, автор дополняет их (в составе этих групп) еще 43 мелодиями песен других народов и 120 мелодиями латышских народных песен. Теоретическая часть содержит еще 19 примеров, относящихся «к духовным песнопениям, обошедшим Европу, и к мелодиям песен других народов, содержащим некоторые первичные мотивы мелодий наших песен Янова

[26] J. Sprogis. Jāņu dziesmu melodijas. Rīgā, 1941.

[27] Там же, стр. 3.

[28] Там же, стр. 25.

дня»[29]. Истоки таких заимствований Ю. Спрогис находит главным образом в музыке средневековой Европы — в католических церковных песнопениях, в народных песнях многих, часто значительно отдаленных от нас народов Европы, в плясовых, военных и прочих мелодиях, даже в песнях трубадуров, одах и гимнах древних греков. В результате у читателя создается представление, что бóльшая часть мелодий «лиго» возникла из чужеродных песенных элементов. К такой теории следует подойти критически: приведенные примеры, как правило, основаны на отдельных, вырванных из песен случайных аналогиях, встречающихся в музыке достаточно часто, и тем не менее весьма неясных и неопределенных по характеру.

Книга представляет собой богатый фактическим материалом обзор истории собирания и публикаций мелодий латышских народных песен и видов их исполнения. В ней обобщен обширный и детализированный аналитический материал, приведены таблицы, указатели и перечни, содержащие данные о «росте мелодии», ее долготе, о положении рефрена «лиго!» в напеве, о тактовых размерах, «мелодических дуах», о «соотношении тонального объема отдельных частей мелодий», ладовой структуре мелодий, о различных видах и размерах рефрена «лиго», а также о положении и роли рефрена в формировании мелодии и т. п. Однако все это дано без необходимых обобщений и осталось в стадии формально-механистического анализа.

Число собранных мелодий «лиго» резко возросло в результате деятельности А. Юрьяна, а позднее — в 1920—1930-е годы — Э. Мелнгайлиса и других собирателей латышского фольклора. Мелодии песен «лиго» в большом количестве были записаны почти всеми фольклористическими экспедициями, организованными АН Латвийской ССР в послевоенный период.

Песни «лиго» и в настоящее время — наиболее популярный латышский песенный жанр. Традиция праздников «Лиго» сохранила многие символические действа этого радостного и красочного праздника. Вокруг праздника «Лиго» создавалась настоящая драматургия, определяющая порядок проведения «вечера трав» и Яновой ночи: готовясь к Янову дню, варят пиво и делают сыр, в «день трав», т. е. накануне Яновой ночи, рвут Янову траву, плетут венки и украшают дома и дворы зеленью, песнями встречают праздник. Вечером с венками на головах и пучками травы в руках собираются «Яновы дети», чтобы в песнях величать «Янова отца и мать» или идти к соседям, где их встречают ответными песнями, сыром и пивом. На возвышенных местах, на берегах рек и озер зажигают Яновы костры или жгут бочки с дегтем на высоких шестах, собравшись вокруг них, поют песни «лиго», пляшут, играют, прыгают через костер. В песнях величают Яниса, опевают трудолюбивых и лентяев, девушки опевают парней, а парни — девушек; опеваются также сады и поля. В Янову ночь не спят, дожидаются утра — красочного восхода солнца; в эту ночь цветет папоротник, молодежь ищет цвет папоротника; Янова ночь — ночь любви. Наконец, Янову ночь с песнями провожают и прощаются с ней до следующего года.

Ход праздника «Лиго» в разных местностях Латвии примерно одинаков, хотя заметно различаются типы песен и их репертуар. Распространенность мелодий песен Янова дня очень различна. Есть мелодии, которые благодаря хоровым обработкам распространились по всей Латвии, поэтому трудно точно определить место их происхождения. Но

[29] J. Sprogis. Указ. соч., стр. 26.

есть также напевы, бытующие в более узких границах, характерные как для ареалов сравнительно широко распространенных говоров (например, мелодии Латгале), так и иногда для совсем небольших зон. В отдельных местностях обычно бытует сравнительно небольшое число мелодий «лиго», на которые поются разнообразные тексты песен Янова дня. Для песен Янова дня характерен принцип единства текстов одного песенного жанра с его мелодикой — на одну мелодию можно петь самые разнообразные тексты, связанные с типичной для Яновых песен тематикой. Нет случая, когда бы на одну мелодию пелся только один текст. Это возможно благодаря почти универсальному хореическому размеру текстов песен «лиго» (дактиль встречается в виде редкого исключения), регулярности двудольной мелодики и силлабическому декламационному ритму, который меняется, расширяясь, только в припеве «лиго!». Песни Янова дня охватывают темы труда, природы, красоты летней поры, любви, обычаев, примитивных верований, поднимаются до возвышенного лиризма; во взаимных опеваниях они приобретают социально-сатирический характер. Потенциальная возможность спеть на мелодию «лиго» любой текст приводит к тому, что иногда в этих мелодиях появляются неорганические и не соответствующие традиции тексты. Однако тексты песен «лиго» невозможно отграничить от других с полной определенностью. Это нашло отражение в записях мелодий: на мелодии «лиго» нередко поют также повествовательные лирико-эпические тексты.

Песни «лиго» строго определены во временном отношении. По традиции, песни «лиго» начинают петь примерно за две недели до Янова дня, а заканчивают иногда только к Петрову дню. Таким образом, это типичные песни летнего солнцестояния — в другое время года их не поют, тогда они кажутся совершенно неподходящими, чуждыми. Здесь налицо такая же обусловленность глубинным смыслом обряда, как, например, в индийских «рагах», исполнение которых также строго приурочено к определенному времени, даже к части дня (утру или вечеру).

Песни «лиго» поются по всей Латвии. Однако их региональное распространение неодинаково. Топографический анализ записей показывает, что есть местности с очень плотным распространением мелодий «лиго». Такова вся средняя полоса Видземе к востоку от линии Цесис—Лиелварде до Гауиены и Алуксне на севере и вся восточная окраина ее до линии Алуксне—Гулбене—Лубана—Крустпилс—Ливаны, восточная часть бывшей Курляндской губернии — Рубене—Бебрене—Лаши (примерно в полосе говора селов), Рига, восточная часть Латгале, включая районы Лудзы, Резекне, Дагды, южная полоса Земгале, особенно вокруг Бауски, Рундале, Скайсткалне, а также Вецауце и Салдус. Относительно меньше распространены песни «лиго» в северо-восточной части Курземе — в окрестностях Дундаги и Талсы. Значительно более «пустые» полосы — вся западная часть Видземе вдоль моря (полоса говора ливов в Видземе), северная и южная части Латгале, центральные части Земгале и Курземе, западное побережье (Овиши—Лиелирбе) до литовской зоны, за исключением нескольких островков распространения песен «лиго» у Равы и Дуналки, Руцавы и Эзере. Нельзя считать, что данная региональная карта записей мелодий «лиго» полностью отражает фактическое распространение этих мелодий, так как не все местности одинаково изучены собирателями народной музыки. Однако непонятно, например, что в таких богатых мелодиями местностях, как Ница, Барта, Алсунга и другие районы «суйтов», исхоженных собирателями, мелодий «лиго» встречалось

мало. Еще А. Юрьян отметил, что в западной части бывшей Курляндской губернии песни «лиго», видимо, забыты. Возможно, что существование такой поразительно длинной полосы с незначительным числом записей в Латгале (Виляка—Варакляны—Даугавпилс—Краслава, до границы с Белоруссией) между двумя зонами, наиболее богатыми мелодиями «лиго» (Видземе и восточная Латгале), является результатом недостаточного изучения.

В песнях «лиго» обычно после каждой строки текста повторяется рефрен «лиго, лиго!» как в середине песни, так и в конце. Однако записи показывают, что в песнях «лиго» бывают и другие рефрены, производные от «лиго», нередко с различной долготой слогов: «лига!» (Бауска, Рундале, Скайсткалне, Лиелварде, Бирзгале, Сунтажи, Тирза и др.), «лиго!», «лейгу!» и «лейго!» — в средней части Латгале (последний рефрен еще особенно характерен для полосы Крустпилс—Ливаны, восточной части бывшей Курляндской губернии — Рубене, Бебрене, Асаре, Нерета) или «лиго, Янити!» (Дундага), «лиго, Яни!», «лигоям!», «лигоя!», «лигое!»; для широкой полосы восточной и частично центральной Латгале характерен рефрен «руто!», «рутой!» (песни «лиго» с этим рефреном не следует смешивать с песнями «роташанас»), а также «рута!», «вею!». Существуют песни «лиго» и без рефрена (Дагда, Асуне, Эзерниеки, Шкяуне, Крустпилс, Прейли, отдельные местности в Земгале и Курземе).

Вопрос о жанровой принадлежности песен с рефреном «руто!» в свое время имел разные толкования. А. Юрьян и Ю. Спрогис[30] относили их к песням «роташанас», которые поют весной. Однако еще в 1890 году Э. Вольтер в своем исследовании по этнографии латгалов[31] утверждал, что в латгальских песнях рефрены «лейго!» и «руто!» обозначают одно и то же. Он также писал, что песни, которые в Курземе и Видземе поют с рефреном «лиго!» (по-латгальски «лейго!»), в некоторых местностях Латгале поются с рефреном «руто!». По мысли Э. Вольтера, рефрены «руто!» и «рутой!» появились в Латгале под влиянием католицизма — как бы в замену языческого «лиго!». Во всяком случае записи мелодий убедительно показывают, что в песнях Янова дня рефрены «лейго!» и «лейгу!», бытующие в северо-восточной части Видземе (Малиене), по направлению к центральной и восточной Латгале постепенно переходят в рефрены «руто!» и «рутой!», доминирующие в районах Лудзы и Дагды. Об этом свидетельствуют многие песни, в которых рефрен «руто!» сопровождает тексты, вне всякого сомнения относящиеся к Янову дню, например:

Йонейтс моих коров пасет,
Руто, руто!
Я — Йонейтсова коня,
Руто, руто!
(730, Прейли)
Идет Йонейтс через поле,
Руто, руто!
(519, Цибла Лудзенского уезда)
У Йонейтса много деток,
Руто, руто!
(520, Нирза Лудзенского уезда)
Сидит Йонейтс на пригорке,
Руто, руто!
(525, Эзерниеки Дагдского района).

[30] J. Sprogis. Указ. соч., стр. 5.
[31] Э. Вольтер. Указ. соч., стр. 46—52.

Если где-нибудь в Видземе или Земгале встречается песня праздника «Лиго» с рефреном «руто!» или «рота!», то обычно она туда занесена латгальскими батраками.

Мелодии песен «лиго», несмотря на их метроритмическое однообразие, типологически очень различны, начиная с примитивных речитативных до наиболее развитых лирических песен. Их выразительность достигает своей кульминации в особой приподнятости рефрена «лиго!», который определяет и характеризует весь жанр. Даже в мелодике песен «лиго» речитативного типа, в отличие от такой же мелодики свадебных опевальных песен, наблюдается синтез декламационности и лиризма.

Огромно вариационое богатство песен «лиго». Многие мелодии обросли большим числом вариаций, возникших в репертуаре разных местностей, разных эпох и сказителей; наиболее устойчивым элементом в них зачастую оказывались рефрены «лиго!». Это варьирование находит выражение как в интонациях, так и в форме, в повторении различных звеньев мелодий, в длительности рефрена «лиго!» или, нередко, в контаминации различных мелодических элементов. Все это делает границы различных мелодических типов весьма изменчивыми. Поэтому невозможно строго разграничить отдельные самостоятельные типы мелодий «лиго».

В песнях «лиго» весьма велик удельный вес мелодики узкой ладовой структуры. Почти половина записей мелодий «лиго» (более 500 вариантов) имеет объем терции, кварты или квинты. Существуют целые зоны, в которых доминирующей является тетрахордная мелодика, например в Лудзенском и Дагдском районах на востоке Латгале, где в основном бытуют мелодии «лиго» в амбитусе тетрахорда. Именно в этих местностях более всего распространены рефрены «руто!» и «рутой!». Именно в этих латгальских мелодиях ярче всего проявляется влияние местной песенной традиции — стремление украсить мелодику узкого амбитуса, причем не только в рефренах «руто!», но и при выпевании самого текста. Значительное количество тетрахордных и трихордных мелодий узкого амбитуса встречается также в восточной части Видземе и в Земгале — в районе Бауска—Рундале—Скайсткалне, т. е. в местах наибольшего распространения песен «лиго». В других же местностях таких мелодий значительно меньше.

Трихордным и тетрахордным мелодиям вообще присущ характер речитативных песен. Однако для мелодий «лиго» это определение может быть принято только условно; оно относится главным образом к силлабической ритмике одинаковой протяженности в текстах мелодий, что характерно для мелодий «лиго» вообще независимо от амбитуса. Даже в наиболее узких по звуковому объему трихордных мелодиях «лиго» можно различить структурные особенности определенного самостоятельного мелодического рисунка. Это находит выражение также в мелодических повторах и существенно отличает стиль песен «лиго» от стиля, например, речитативных опевальных песен, где первичными всегда являются слово и декламация. Характерное подтверждение этому представляет песня «лиго», записанная в Алсунге от исполнителя ее на кокле Н. Хенкиса (785). Она поется на мелодию свадебной песни «суйтов» без рефренов «лиго!», и в каждом куплете интонация запевалы меняется в зависимости от произнесения текста, не образуя устойчивой мелодики.

Рефрены «лиго!» в мелодиях узкого объема не выделяются как интонационные кульминации, так как этому препятствует узость звуко-

ряда — интонационный потолок достигается уже самим текстом песни; кульминации иногда выявляются в начале песни (356, 379, 483) либо во втором предложении, даже в пентахордных мелодиях (430—443 и др.). Поэтому интонационный рисунок подобных мелодий ровный, без подчеркнутых кульминаций (393—414 и др.). Хотя рефрены и не становятся здесь интонационными кульминациями мелодии, все же они всегда выделяются музыкально-тематически, а также вдвое и даже более расширенным ритмом (в первом случае — с сохранением двудольного размера, во втором — с переходом к трехдольному). Это контрастно выделяет их, усиливает их экспрессивную роль в песне. Насколько подобная контрастность может быть иногда яркой в мелодиях очень узкого объема, свидетельствует бытующая в Эргли необычно легкая и быстрая мелодия с синкопированными «лиго!», опубликованная Я. Цимзе в его интересной хоровой обработке в сборнике «Краса песен» («Dziesmu rota», IV, 1875 г.; 342) и использованная также Я. Витолом в его симфонической поэме «Лиго».

Мелодии «лиго» узкого тонального объема имеют обычно 8- или 7-тактную структуру, зачастую с прямым или варьированным повторением первого предложения (338—340, 345—347 и др.). Сравнительно редко в мелодиях узкого амбитуса встречаются значительные расширения формы, образованные в основном повторением второго предложения. Так образуются 11- и 12-тактные мелодии (371, 400, 791 и др.) и различные другие виды расширенной формы (392, 415, 472, 788 и др). Встречаются также более короткие 4- или 6-тактные мелодии (464, 500, 784) и без рефренов «лиго!» (480—482 и др.).

В песнях «лиго» обнаруживаются три типа трихордных мелодий в объеме терции: мелодика малой терции с нижним полутоном (си-доре), мажорной терции и минорной терции. В мелодиях первого из них (338—355) особенно выделяется верхний звук, функционально они принадлежат к зоне доминанты мажорного лада (III, IV, V ступени) и обычно каденцируются на его III ступени. Некоторые их многоголосные записи из Латгале — двухголосные в параллельных терциях (349) и в параллельных секстаккордах, в фобурдоне (348) — особенно подчеркивают этот мажорный характер. Подобного рода мелодии особенно распространены в Латгале. Мелодии минорного трихорда (782—790) с каденцированиями в тонике и на II ступени представляют собой прототип аналогичных кадансовых структур многих минорных мелодий «лиго».

Совершенство формы опубликованной А. В. Гупелем в 1777 году песни «лиго» «Сидел Янис на пригорке» (782), ее простая мелодия в объеме малой терции, даже с небольшими варьированиями, типичные рефрены «лиго!», бурдонное многоголосие в тонике, метрическая чистота текста указывают на зрелость и совершенство этого образца классической латышской народной песни. Они свидетельствуют также о чистоте записи на латышском языке и тонком понимании музыки автором записи. Мажорные трихордные мелодии (457—473) несут в себе черты основ позднейшего пласта мелодий «лиго»; к ним примыкают мелодии, расширенные нижним вводным тоном (474—482).

Весьма необычный случай сосуществования одноименных минорной и мажорной терций представлен в мелодии, записанной в Дзирциемсе близ Тукумса (461): первоначальный минор в дальнейшем развитии мелодии превращается в мажор, си ♭ и си ♮. Записанные в Селпилсе и Виеталве двухголосные мелодии «лиго» (471, 472) представляют собой образец упростившегося с течением времени двухголосия с

запевалой и голосами «лоцитаяс», подхватывающими и продолжающими напев. В них основную мелодию продолжает вести нижний голос, в то время как подголосок подхватывающих напев звучит в верхнем регистре. В позднейшей записи двухголосная полифония преобразовалась в последовательность параллельных терций, период из трех предложений превратился в четырехкратное повторение трехтактного предложения.

Примерно пятую часть всех мелодий «лиго» составляют тетрахордные образования с различной внутренней структурой. Выразительность этих мелодий значительно более широкая и дифференцированная. Бóльшая часть тетрахордных мелодий имеет уклон в минор. Таковы мелодии, образованные из ядра малой терции си^1-до^2-ре^2 расширением ее на секунду вверх до фригийского тетрахорда си^1-до^2-ре^2-ми^2 (356—392) или на секунду вниз — до дорийского тетрахорда ля^1-си^1-до^2-ре^2 (393—429). В обоих случаях наиболее типичны фригийские кадансы. Мелодии обеих названных структур наиболее распространены в Латгале и Видземе, первые преобладают в Латгале, вторые — в северо-восточной части Видземе. Многочисленные мелодии минорного тетрахорда (791—836) разделяются на две группы: одни бытуют в основном в восточной Видземе и обладают весьма типичным завершением на II ступени минора, как бы требующим дальнейшего продолжения; другие, с каденцированием в минорной тонике, локализовались совсем в других зонах — в Латгале и Земгале, а частично также в Видземе и Курземе. Следует отметить, что два тетрахорда одинаковой тональной структуры с полутоном посередине — ля^1-си^1-до^2-ре^2 и ми^1-фа♯^{1}-соль^1-ля^1 — включают мелодии весьма разных типов в разных зонах тетрахорда, с различными опорными звуками и гравитациями. В мелодиях первой группы в амбитусе ля^1-си^1-до^2-ре^2 (393—429) всюду доминирует высшая ступень тетрахорда, что связывает их с мелодиями малой терции си^1-до^2-ре^2, со сферой мажорной доминанты. В мелодиях второй группы в амбитусе ми^1-фа ♯^{1}-соль^1-ля^1 (791—836) доминируют нижние I и III ступени минорного трезвучия. Это подтверждает и двухголосная запись, сделанная в Берзауне: минорная тоника здесь дополнительно выделяется субквартовой доминантой (796).

Мелодии «лиго» мажорного тетрахорда (483—557) наиболее типичны для Латгале и Земгале, в особенности для Бауского уезда, но встречаются и в других местах Курземе и Видземе. Рефрены «лиго!», «руто!» здесь часто выявляют лишь ритмический контраст, но интонационно подчинены мелодике текста. Встречаются некоторые наиболее известные мелодии «лиго», вошедшие и в произведения композиторов. Таковы записанная в Екабниеки близ Елгавы дактилическая мелодия (484), которую А. Юрьян использовал в качестве ядра главной темы в кантате «Празднуйте лиго, ликуйте!», мелодии из Сабиле (548) и Блидене (547), вошедшие в «Вечер Лиго» Э. Мелнгайлиса; как самостоятельный напев бытует вторая половина записанной в Бауске мелодии провожальной песни «лиго» (в вариантах 485—488, ср. 1185—1188). К напевам мажорного тетрахорда относятся весьма богатые по своей мелодике латгальские песни «лиго», например, многочисленные варианты «Руто, солнце, руто, пчелка» и др. Для упоминавшейся уже тукумской мелодии со сменой одноименного минора и мажора в трихордной структуре (461) мы находим параллель в записях, сделанных Андреем Юрьяном в Эргли (551). Миксолидийский тетрахорд ре^1-ми^1-фа ♯^{1}-соль^1 (1041—1065) охватывает в основном мелодии минорной терции с каденцированием в минорной тонике (ми) и «ре» в ка-

честве нижнего вводного тона (1041—1055), также с рефреном в минорной терции. В мелодиях второго типа с миксолидийским каденцированием (ре) рефрены «лиго!» чаще всего находятся на уровне тоники в нижней зоне мелодии (1058—1064). В вариантах из Лудзы и Дагды (1056, 1057) встречается редкий в мелодии латышских народных песен амбитус уменьшенной кварты, аналогичный некоторым ликовальным песням из Барты—Ницы.

Мелодии песен «лиго» различной пентахордной структуры наиболее многочисленны после мелодий в объеме октавы и составляют примерно четвертую часть всего количества вариантов мелодий «лиго». Особенно много записей таких мелодий сделано в центральной части Видземе — в зонах Цесис—Эргли и Алуксне—Тирза—Цесвайне—Берзауне, в восточной части бывшей Курляндской губернии, а также в юго-западной Латгале — в окрестностях Крустпилса и Ливаны, а в Курземе главным образом в районах Дундаги и Руцавы. Расширяясь до амбитуса квинты, мелодии развиваются полностью до «напевных», приобретают более устойчивый интонационный тип. Ладовая структура пентахордных мелодий «лиго» весьма разнообразна, модифицируется в зависимости от опорных звуков и каденцирований. Она представляет первичные образования как натуральных диатонических ладов (фригийского, дорийского, эолийского — натурального минора, ионийского), так и мажора. В дорийском пентахорде ля^1-ми^2 (430—455) следует отметить записанный еще Я. Цимзе тип легкой и солнечной видземской мелодии, весьма изменчивой по форме, с кульминацией мелодии лишь во втором предложении и с фригийским каденцированием (430—443). Ту же ладовую основу имеет самобытная мелодия из Вецауце «Кто дорожку серебром полил?» (444) — одна из немногих дактилических песен «лиго». Интонации рефрена и ритм этой песни А. Юрьян использовал в основной теме своей кантаты «Празднуйте лиго, ликуйте!». Удивительная устойчивость напева обнаружилась в вариантах (442 и 443) мелодии из Вецауце, первый вариант которой записан в 1891 году А. Юрьяном. Почти через 80 лет, в 1969 году, на другом краю Латвии, в Алуксне, другая сказительница, заимствовавшая эту мелодию у выходцев из Курземе, исполнила ее почти без изменений.

Мелодии ионийского, или мажорного, пентахорда (558—625) обычно имеют дорийские или фригийские кадансы; значительная часть из них также в мажорной тонике, где возникают и тонико-доминантные связи. Среди них одна из наиболее известных мелодий «лиго», записанная в окрестностях Крустпилса—Бебрене (613—624). В хоровом цикле песен «лиго» П. Юрьяна эта мелодия обошла всю Латвию и в нескольких вариантах записана в разных местах и сейчас. Один из ее вариантов записал в Крустпилсе в 1891 году композитор Я. Витол. Некоторые карсавские напевы (578, 580) исполнялись в Латгале в типичном гармонически-полифоническом трех- и четырехголосии с мелодией в среднем голосе. Из Руцавы происходит дактилическая песня «лиго» с мелодией двудольного метра (611).

Мелодии эолийского, или натурального минорного, пентахорда (837—993) представлены двумя крупными группами: с фригийским каденцированием (837—869) и, чаще всего, с каденцированием в минорной тонике (870—987). Ладовая основа придает мелодиям щемящее, элегически-задумчивое звучание. Здесь особенно проявляется богатая, почти неисчерпаемая вариационность песен «лиго», мелодии которых срастаются в одинаковых опорных звуках и вместе с тем постоянно и многообразно различаются интонациями слов. Мелодии этого

ладового типа широко бытуют по всей Видземе, многие из них принадлежат к самым ранним записям. В числе последних — песня «Хороша вся Янова трава», опубликованная в 1858 году в сборнике Я. Кактыня и Ю. Цауните «100 песен и зиньгес», ряд мелодий «лиго» из сборника Я. Цимзе «Краса песен», много песен, собранных А. Юрьяном в Видземе в 1891 году. Эти мелодии распространены во всей Курземе и Земгале. Они же представляют весьма редко встречающиеся в Латгале минорные напевы (только в Дагде и в западной части Латгале — в Крустпилсе и Ливаны — существуют небольшие островки ареала распространения минорных мелодий «лиго»).

Миксолидийский пентахорд ре^1-ля^1 (1066—1099) включает мелодии двоякого ладового строя: с каденцированием в минорной тонике, где «ре» является натуральным вводным тоном (1066—1093), и с миксолидийским каденцированием (1094—1099). Из числа первых мелодия, бытующая в Лиелварде (1066—1072), исполняется и как песня «рота-шанас» с припевом «рота!». Текст песни «лиго» «Пойдем, девушки, цветы собирать» (1087) в Латгале поется как с рефреном, так и без него; мелодия представляет собой вариацию двух других напевов «лиго», записанных в Дагде (1086, 1088).

Мелодии «лиго» большего тонального объема встречаются главным образом в ладах гексахорда или полной октавы. Среди первых особенно распространены мелодии мажорного наклонения в сексте мажорной тоники (соль^1-ми^2) и минорного наклонения как в сексте минорной тоники (ми^1-до^2), так и в сексте натурального вводного тона минора (ре^1-си^1). Значительная группа миксолидийских, мажорных и минорных мелодий имеет объем доминантной септимы (1155—1192). В объеме октавы наиболее распространены мажорные мелодии доминантной октавы (ре^1-ре^2) с каденцированием в доминанте и тонике и мажорные мелодии в октаве тоники (соль^1-соль^2). Мелодии различных ладовых типов встречаются в октаве III ступени (си-си^1).

Количество мелодий «лиго» узкого (до квинты включительно) и широкого амбитуса находится в примерном соотношении 0,48 : 0,52. Общее же количество мелодий в объеме неполной октавы, если включить в них и мелодии в объеме сексты и септимы, относится к количеству мелодий полной октавы и более широкого амбитуса как 0,7 : 0,3. По-видимому, процессы формирования мелодий «лиго» в народе и по сей день, т. е. в нашем столетии, основываются на какой-то глубокой, древней традиции, в которой роль современной системы мажора значительно меньше, чем в лирических бытовых песнях.

Преимущественно видземские мелодические типы песен «лиго» представлены в тональном охвате гексахорда соль^1-ми^2 (626—696). Варианты 626—669 и 675—682 особенно ярко представляют характерную видземскую мажорную мелодию в многообразных вариациях, широко известную еще со времени выхода в свет сборника Я. Цимзе «Краса песен». Эта мелодия имеет своеобразные варианты и в восточной части бывшей Курляндской губернии, и в Латгале (Ливаны, см. варианты 648—656). Основные интонации мелодии образуются восходящей мажорной квинтой, которая в центральном рефрене «лиго!» расширяется до сексты, благодаря чему создается впечатление широкой, светлой и солнечной мелодии. Наряду с мажорной основой мелодия приобретает также дорийский (626—633) и фригийский (675—682) аспекты. Мажорные каденцирования во многих случаях расширяются с опорой на субкварту, т. е. на доминанту (663—670 и др.). В окрестностях Эзере и Рубы в Курземе возникла песня с троекратным восклицанием

«лиго!» только в конце песни или даже с шестикратным повторением «лиго!» в окончании (671, 672). Еще более необычна аналогичная структура, записанная в Леясциемсе Гулбенского района в 1969 году от 84-летней женщины. Здесь троекратное «лиго!» в размере $\frac{6}{8}$ следует за текстовой фразой пятидольного метра (688). О том, что и единичные мелодии не исчезают со временем в народной традиции, свидетельствует записанная Д. Луцавой в 1965 году в Гайки Салдусского района миксолидийская мелодия с дактилическим текстом в размере $\frac{6}{8}$ «Вязала веники в три пучка» (692), основа которой одного происхождения с ядром пентахордной мелодии «Кто дорожку серебром полил?», зафиксированной А. Юрьяном в 1891 году в Вецауце (444) (см. также стр. 67). Главным образом в Земгале обнаружены и некоторые другие гексахордные мелодии с ярко выделяющейся доминантой (693—694). В Випе близ Даугавпилса записан вариант песни «лиго», в которой отсутствует рефрен «лиго!», а вместо него в обеих строках в ритме припева «лиго!» повторяется вторая диподия текста:

Кто тут Яновы песни запел, запел
В канун Янова дня вечерком, вечерком? (645)

В той же интонационной сфере концентрируются и некоторые другие видземские мажорные мелодии как с дополнением нижнего вводного тона, так и с варьированным повтором второго предложения. Эти мелодии достигают даже объема большой ноны. Большинство из них объединяют также рефрены «лигоям!», «лиго, Ян!», «лигоя!» либо его интонации (697—704). В варьированном виде интонации этого рефрена слышатся в кандавской мелодии (705), которая представляет собой исключительный образец песен «лиго» лидийского лада, выделяющийся также своей строго трехчастной формой. Известную интонационную близость с предыдущей (объем большой септимы, тритоновый вариант) имеет также мелодия из Берзауне (706).

Гексахордные мелодии ми^1-до^2 (994—1032) принадлежат к сфере минора (I—VI) с каденцированием обычно в тонике, но и на II ступени. Они также более всего распространены в Видземе, но встречаются кое-где и в Латгале, Курземе, Земгале. Данные мелодические типы образуются с вводной фразой, чаще всего в объеме кварты, а также терции или квинты, достигают интонационной и экспрессивной вершины в рефрене «лиго!» на доминанте с секундным обрамлением. Обычно далее следует элегическое скольжение обратно к доминанте VI—V, а во второй части мелодии — нисходящее развитие ее назад к тонике.

Ладовым многообразием отличается группа гексахордных мелодий ре^1-си^1 (1100—1154). Преобладают здесь мелодии минорные; среди них выделяется талсинский напев (1100—1121), записанный в Талсы, Дундаге, Мерсрагсе, Арлаве, Цере, даже с ливским текстом (1108), распространенный вплоть до Вентспилса, Сабиле, Ремте, но не перешедший в Видземе, Латгале и вглубь Земгале. Почти во всех вариантах мелодия сохраняет 7-тактную структуру с одним «лиго!» в окончании. В Видземе сложилась целая группа минорных мелодий этого тонального объема (1122—1126 и др.), не получивших, однако, широкого распространения. Семитактной структурой, иногда расширенной, обладают также некоторые видземские и дундагские мелодии с каденцированием на II ступени минора (1130—1132). Своеобразные аналогичные элегические минорные мелодии с каденцированием в терции записаны

здесь с 80-летним перерывом в Цесвайне и затем в Кокнесе (1133, 1134). Здесь отмечены и энергичные мажорные напевы подобного тонального охвата с зачином в кварте (1135, 1136), талсинские мелодии с рефреном «лиго, Янити!» (1139—1143), обнаруженные и в более широкой округе, различные местные мелодии с каденцированием в доминанте мажора либо с миксолидийским заключением.

В Видземе — Малпилсе, Краукли, Цесвайне, Лубане, а также в Латгале — в Рудзеты — записаны варианты минорного напева, в котором в рефрене «лиго!» мелодия поднимается до тонической септимы (1033—1037). Такой тональный объем для мелодий «лиго» весьма редок (1033—1040). Особенно своеобразную, тонально разнопластовую мелодию этого амбитуса в заключении с модуляцией в тональность минорной доминанты записал Алдонис Калнынь в Малтском районе Латгале (1040).

В нескольких тональных пластах развертываются мелодии «лиго» и в объеме малой септимы ре^1-до^2 (1155—1192). У части этих мелодий кульминация достигается в центральном «лиго!» (1155—1173). Сказанное относится к различным видземским минорным напевам (1155—1158 и др.) и мелодиям с каденцированием на мажорной доминанте (1164—1173). В других мелодиях эта кульминация достигается лишь во второй части песни — после рефрена «лиго!». Таковы варианты известной в Латгале бытовой песни «Добрый с добрым ладит», которая вследствие миграции текстов проникла и в песни «лиго» с однократным рефреном «лейгу!» в середине песни (1174—1177 и др.). Здесь прослеживаются и процессы дальнейшего варьирования мелодии (1178, 1179). В числе мажорных мелодий этого тонального объема мы встречаем также известную мелодию провожальной песни Яновой ночи, которую записал в Бауске в 1891 году А. Юрьян и великолепно использовали Павул Юрьян во II цикле своих хоровых песен «лиго» и Алфред Калнынь в последнем акте оперы «Банюта» (1184—1191). Уникальным для песен «лиго» является совмещение дактиля и хорея в одной песне (1190). Среди лудзенских записей своими вариантами, напоминающими трехголосие, выделяется мелодия «У Янитиса много деток» (1192).

Мелодии «лиго» полной октавы и более широкого звукоряда представляют в основном тональную зону мажорных мелодий различного вида. Среди них встречаем целый ряд наиболее распространенных лирически развитых мелодий «лиго» напевного типа. Интонационный характер как текста, так и рефренов представлен устойчивыми мелодическими образованиями, но все же они интенсивно варьируются, особенно в текстовой мелодике. Звукоряд октавы I—VIII (соль^1-соль^2, 712—781) охватывает почти исключительно мажорные мелодии, у которых, как правило, высший звук тонической октавы приходится на центральное «лиго!», выделяющееся в качестве лирической кульминации напева. Почти всегда мелодия начинается в нижней тонике, быстро достигает доминанты (в некоторых случаях она начинается именно доминантой — см., например, 718—720), которая весьма выделена и, поднявшись до кульминации «лиго» в октаве, постепенно соскальзывает в нижнюю тонику. Таким образом, интонационная и динамическая линия мелодий развивается крешендо и декрешендо $<\ >$. Широко распространена в восточной части бывшей Курляндской губернии — в окрестностях Илуксте и Екабпилса — и, возможно, оттуда же ведет свое происхождение (записи в Абели, Сауке, а также в Лаздоне, 1891—1892 гг.) мелодия, в которой кульминация «лиго!» достигается широким ходом кварты, после чего интонации рефрена соскальзывают вниз (712—762).

Мелодия эта часто встречалась также в близлежащих областях Видземе и Латгале, где она обогатилась другими вариантами, иногда контаминируя с мелодиями иных типов. Аналогичной структурой обладает прекрасная видземская мелодия (765—773), варианты которой записаны также в Земгале и Латгале: за первой волной мелодии следуют аккордовое «лиго!» в объеме всей октавы и постепенный спад мелодии. В некоторых записях безвариантных мелодий взаимоотношения текста и рефрена становятся иррегулярными. При этом «лиго!» располагается либо в том месте, которое соответствует положению обычных рефренов лирических песен, благодаря чему в известной мере утрачивается специфика песен «лиго» (776), либо мелодия речитативно разворачивается до необычной длины из-за особо выделенного текста, в повторениях которого отбрасывается рефрен «лиго!» (778).

В звукоряде октавы $ре^1$-$ре^2$ (V—V, 1193—1358) образована преобладающая часть мажорных мелодий «лиго», причем в основном с миксолидийским наклонением. Таковы многочисленные варианты мажорных мелодий с каденцированием в доминанте (1193—1315), которое придает им миксолидийский оттенок, столь излюбленный в латышской народной музыке. Миксолидийский характер полностью выражен в части аналогичных и других мелодий (1300—1314) с развитыми миксолидийскими окончаниями. Особая выразительность миксолидийских каденцирований наиболее ярко проявляется в сравнении с вариантами тех же мелодических типов более позднего происхождения, для которых характерно каденцирование в мажорной тонике (1316—1323). Мелодии всех этих типов особенно активны и энергичны, обладают широкой интерваликой с выраженной ролью начальной кварты, как восходящей, так и нисходящей. И здесь центральный рефрен «лиго!» представляет собой динамическую и интонационную вершину всей мелодии, развивающейся по восходящей линии с доминантой в качестве кульминации. Зачастую рефрен приобретает фанфарное звучание в интонациях мажорного трезвучия (1193—1224, 1332—1341, 1347—1349 и др.). Некоторые из этих мелодий относятся к числу наиболее популярных в настоящее время. Записи их вариантов сделаны в основном в местах, где бытует особенно много песен «лиго» — в центральной и восточной частях Видземе (самые ранние записи сделаны в 1891 году в Гулбене, Цесвайне, Краукли, Лубане, Лаздоне, Виесиене), в восточной и западной частях бывшей Курляндской губернии, в Земгале, немногие — в Латгале, совсем незначительное число — в западной Видземе. Записанная в Гауиене в 1969 году мелодия «Никто меня так не любит» (1315) является вариацией фрагмента «Богата мать-земля» хоровой песни Я. Витола «Осень». Поскольку запись эта единственная и сделана недавно, невозможно определить, использована ли в песне народная мелодия и откуда она произошла, либо, наоборот, созданная композитором мелодия фольклоризовалась. Этот напев, отличающийся от данной группы песен «лиго» лишь немногими интонациями, вполне укладывается в эту группу песен.

Весьма интенсивное варьирование мелодии и двухголосия представлено в звукозаписи, сделанной в 1928 году в Нице (1318). Во многих вариантах мажорных мелодий более позднего происхождения обнаруживается особенно широкая интервалика, даже ходы сексты, септимы, октавы (1325—1354). В качестве кульминации мелодии, таким образом, иногда выделяется завершающее «лиго!» (1329—1331, 1353—1354) либо кульминация, достигнутая в первом «лиго!», стремится к продлению, а иногда даже повышается в начале второго предложения (1343). Еди-

ничную латгальскую мелодию, в которой легкое и ликующее «ли-ли-ли-ля» совмещено с рефреном «лиго!», записал Э. Мелнгайлис (1351).

В объеме октавы си-си^1 (1400—1486) сложены некоторые из наиболее развитых лирических мелодий «лиго!», записанные в многочисленных вариантах, особенно в восточной и центральной частях Видземе, а также во многих других местностях. В миксолидийских, фригийских, а также мажорных вариантах встречается одна из самых красивых мелодий «лиго» (1400—1442), причем всюду весьма устойчиво сохраняется характерный интонационный зачин со спокойным отклонением вниз, откуда мелодия поднимается до объема октавы в рефрене «лиго!» и вновь возвращается к исходной интонации. Мелодию поют широким дыханием, спокойно и сосредоточенно, вслушиваясь в ее дальний отзвук. Зона ее распространения проходит через всю восточную и часть центральной Видземе (в Лаздоне, Одзиене, Лубане, Крустпилсе и Селпилсе произведены также ее первые записи в 1891—1892 гг.), через восточную часть бывшей Курляндской губернии (Виесите, Нерета, Бебрене, Акнисте) и достигает Латгале, а местами — Земгале и Курземе.

Этому напеву в общих чертах родственна мелодия (1456—1477), записанная в многочисленных вариантах примерно в тех же местностях Видземе, восточной части бывшей Курляндской губернии и Латгале. Она отличается сравнительно редким в песнях «лиго» растянутым зачином из двух строк текста, а также некоторыми изменениями в окончании центрального «лиго!» и в дальнейшем развитии мелодии. Для нее особенно характерна опора на доминанту и чаще всего полное фригийское окончание (1457—1475). Обычно в первой половине мелодия расширяется книзу, достигая амбитуса ноны или децимы, что еще сильнее подчеркивает следующую высокую кульминацию рефрена «лиго!». Лишь в виде исключения встречается в вариантах этой мелодии одна строчка зачина текста (1456, 1463—1464).

Главным образом в Видземе записаны некоторые другие близкие этим типам мелодии, в которых особенно развернуто центральное «лиго!», скользящее вниз и вновь поднимающееся до кульминации. Так появились трехкратное восклицание «лиго!» в середине песни (1444—1449) или сокращенные рефрены «лиго!» с тем же интонационным ядром в вариантах мажорной мелодии из центральной Видземе с сильно акцентированной интонацией начальной доминанты (1450—1455). Почти все немногочисленные минорные мелодии в амбитусе доминантной октавы являются единичными и не имеют вариантов; происходят они из различных районов Видземе и Курземе (1481—1486).

Мелодии «лиго» сравнительно редко превосходят объем октавы. Иногда мелодии с подобными расширениями представляют собой варианты напевов в основном октавного амбитуса. Органически, по своей внутренней структуре наиболее объемны некоторые мелодии «лиго» в амбитусе ноны, в типичной тональной зоне ноны мажорной или минорной доминанты. Яркая экспансивность мелодии проявляется в основном в рефренах, в первых восклицаниях «лиго!», в которых концентрируется большая лирическая выразительность. Такова, например, особенно распространенная в северо-восточной Видземе и записанная в многочисленных вариантах мажорная мелодия в амбитусе доминантной ноны (1359—1390). Центральное «лиго!» в восходящем трезвучии мажорной тоники достигает октавы и, поднимаясь еще на ступень, венчает мелодию в ноне. Некоторые варианты этой мелодии каденцируются миксолидийски (1375—1377); в одном из них (1375) в двухголосии

«лиго!» своеобразно сочетаются два интонационно самостоятельных рефрена «лиго!». Аналогичную структуру имеют некоторые минорные мелодии (1487—1490), причем в наиболее совершенных вариантах рефрен «лиго!» в широком звучании восходит в интервале доминантной октавы, далее захватывает нону, что повторяется и в дальнейшем развитии мелодии (1487, 1488). Развитие мелодии заставляет поющего как бы снова прочувствовать красоту второго предложения, повторив его. Мелодия зафиксирована в Видземе, ранее всего — в Цесвайне и Зелгауске впервые, по-видимому, А. Юрьяном в 1891 году, затем его сотрудниками, а позднее и в Друвиене. Ее пели и в обработке П. Юрьяна («II цикл песен лиго»). От сказителей она вновь была записана в 1966 и 1970 годах в Матиши и Виесиене. Другой выдающийся ее вариант дан в первой публикации «Материалов латышской народной музыки» А. Юрьяна в 1894 году (1492). Здесь рефрен «лиго!» поднимается в октаву не от доминанты, а от минорной тоники и достигает кульминации в малой ноне лишь в продолжении мелодии, с пониженной фригийской II ступенью. Таким образом, II ступень в мелодии появляется хроматизированной, в двух видах.

Многие другие мелодии объема ноны мажорной доминанты включают различные элементы позднейшего генетического слоя. Таковы нетипичные мелодические структуры в песнях с рефреном «лиго, Янит!» — нетипичные местоположения рефрена, ритмы и интонации, метр $\frac{6}{8}$, фанфарное звучание, присущее застольным мелодиям, и т. п. (1384—1389).

Возвышенно прекрасна мелодия «лиго» в 3-м действии оперы А. Калныня «Банюта», происхождение которой не выяснено (1390).

В некоторых других мелодиях в объеме ноны кульминация наступает не столько в рефрене «лиго!», сколько в дальнейшем развитии мелодии (1380—1383, 1491). Весьма необычная единичная запись, сделанная в Алуксне в 1969 году, представляет собой длинную фригийскую мелодию в объеме децимы с семью рефренами «лиго!» в конце (1478). Развернутость мелодии здесь определяется не повторами, а особого рода продлением рефрена, непрерывностью дальнейшего развития, которое частично вызвано контаминацией с другими мелодиями.

Нормальный, абсолютно доминирующий стихотворный размер песен «лиго» — это хорей, а в основе мелодики — метр $\frac{2}{4}$; в редких случаях, в порядке исключения, встречаются дактиль и метр $\frac{3}{8}$ либо $\frac{6}{8}$, а также несимметричный метр $\frac{5}{8}$. Все тексты песен «лиго» поются силлабически, в одинаковой декламационной долготе, в редких случаях — с распевами (в основном латгальская традиция). Рефрены «лиго!», «руто!» и другие в мелодиях узкого объема и речитативного типа представляют собой интонационно-ритмические элементы контраста. В мелодиях широкого амбитуса центральные «лиго!» обычно являются вершиной, на которой декламационный текст мелодики расширяется, стремясь продлить патетическую кульминацию. Так, в рефренах «лиго!» вдвое увеличивается ритмическая длительность мелодики, двудольный метр превращается в трехдольный. Длительность рефренов часто ритмически определенна, продленные звуки в такте $\frac{3}{4}$ обычно приходятся на второй слог рефрена «лиго!». Однако во многих случаях такого рода долготы более неопределенны, свободны, удлинены либо укорочены и поэтому в записях, особенно ранних, зачастую нотируются ферматой в такте $\frac{2}{4}$. В практике более позднего времени, особенно в хоровых обработках песен «лиго», такие ферматы уточняются как половинные ноты, что не всегда достаточно строго обосновано.

Форма мелодий «лиго» тесно связана с местоположением и протяженностью рефренов «лиго!» и зависит также от повторения различных коротких или длинных фрагментов мелодии. Наиболее типичные простейшие мелодии «лиго» представляют собой 7- или 8-тактовые периоды с двумя рефренами в середине и одним или двумя в окончании (каждое «лиго!» соответствует одному такту мелодии). Рефрен поют после каждой строчки текста, таким образом, полная мелодия песни охватывает двустишие текста. Музыкально-тематически такие простейшие мелодии «лиго» обычно представляют собой структуру abcd, мелодии узкого тонального объема — зачастую abab, причем рефрен занимает вторую и четвертую фразы. Подобного рода основные структуры мелодий «лиго» могут иметь множество вариаций. Такие вариации могут быть в виде сокращений с однократным, т. е. однотактным, «лиго!» в середине и в конце мелодии, которая, таким образом, становится 6-тактной (иногда даже в виде одного предложения в 4 или 5 тактов). Варьирование формы возможно и в виде ее расширения от 9 до 16 и более тактов, причем особенно часто встречаются 10-, 11-, 12-, 14-тактные варианты. Типичность повторов отдельных звеньев мелодии в песнях «лиго» вытекает из тенденции удлинить ее. Песня поется ради удовольствия и эстетических ощущений, что заставляет вновь и вновь возвращаться к кульминациям мелодии, выраженным в рефренах «лиго!». Именно поэтому повторам присущи элементы импровизации, их можно пропеть, а можно и опустить. Подобного рода повторенные звенья могут составлять всю вторую половину мелодии, и таким образом могут образовываться 10-тактные структуры из 7-тактных мелодий (654 и др.) либо 12-тактные структуры из 8-тактных мелодий (636, 693 и др.). В некоторых случаях в таких повторениях завершающий рефрен сокращен наполовину, благодаря чему образуются 11-тактные мелодии (626, 630, 1290 и др.). Зачастую повтор начинают уже двумя первыми «лиго!», что расширяет упомянутую выше форму и приводит к образованию 12-тактных (1203, 1250 и др.), 14-тактных (682, 1302 и др.) и других структур. Существует также много мелодий индивидуальной формы с различным размещением рефрена и повторов.

Имеются мелодии, в которых восклицания «лиго!» появляются лишь в завершающей части песни, даже с троекратным, а иногда и с шестикратным повтором (671, 672). Существуют также безрефренные песни «лиго».

К сожалению, в записях песен «лиго» очень редко отмечен темп; частично это связано с тем, что он значительно колеблется в зависимости от того, кто и в каких условиях поет их. В общем песни «лиго» поются спокойно и широко, неспешно и прочувствованно, лирически. Имеются, однако, быстрые и энергичные, особенно мажорные мелодии, и очень легкие, светлые речитативные мелодии узкого объема, а также медленные — минорные и некоторые напевные мелодии широкого объема с весьма выделенными рефренами. На контрасте типов мелодий «лиго» и их выразительности основана музыкально-драматургическая компоновка циклов этих песен в обработке композиторов.

Древнейший традиционный вид исполнения песен «лиго», по-видимому, представлял собой бурдонное многоголосие. Оно типично для речитативных мелодий — огромного первичного пласта песен «лиго». О том же свидетельствуют как исторические источники, так и ранние записи. Еще А. Юрьян писал, что «лиго» в народе почти всегда исполняется запевалой, голосами, подхватывающими напев и бурдонирующими [32]. Тем не менее большинство мелодий «лиго» записано одно-

голосно. По этим записям большей частью невозможно четко определить, каким было многоголосное исполнение. Позднейшие процессы лиризации мелодики песен «лиго», расширение тонального объема и появление мелодики 7-ступенных ладов породили иные виды многоголосия. Таковым могло стать гармонически обусловленное многоголосие, а также двухголосие и трехголосие полифонически-гармонического стиля позднейших, иногда и более примитивных пластов мелодики. Этому способствовало и начавшееся уже столетие назад широкое распространение хоровых обработок песен «лиго».

*

Мелодии календарно-обрядовых песен в целом отражают жизнь народа, его многочисленные древние традиции. Эти традиции имеют глубокие корни и в наши дни. Накопленные материалы относятся к основным ценностям латышской музыкальной культуры. Они значительны как этнографическое свидетельство глубокой исторической древности латышского музыкально-поэтического творчества, выделяются художественной яркостью и своеобразием уникального в мировом фольклоре жанра песен «лиго».

В основу систематизации публикуемых мелодий песен «лиго» и песен ряженых положен принцип их тональной структуры. Принцип функциональный, равно как и тематический, в данном случае неприменим, так как эти песни, в особенности мелодии «лиго», не связаны тесно с каким-либо определенным текстом или с какими-то отдельными моментами обрядовых действ. Мелодии «лиго» и колядовальных песен расположены по группам их тональной структуры, по положению в звукоряде, что отражает их тональное многообразие. Такая систематизация делает обозримой совокупность мелодий одного типа, позволяет собрать вместе их варианты. В процессе систематизации обращалось внимание на важнейшие, определяющие признаки мелодики, которые могли выражаться в общности интонаций, мотивов, устойчивых опорных звуков, рефренов, каденций и пр.

Сборник мелодий включает в основном неопубликованный фольклористический материал, собранный ежегодными экспедициями Института языка и литературы им. Андрея Упита АН Латвийской ССР. В него вошли также прежние публикации мелодий «лиго» и других календарно-обрядовых песен. Таким образом, публикуемые материалы отражают более чем столетнюю историю собирания мелодий «лиго», а если учесть также самую раннюю публикацию мелодий «лиго» в XVIII веке, — то почти двухсотлетнюю историческую ретроспективу. Мелодии публикуются только с теми текстами, с которыми они записаны. Поэтому, если в записях собирателей тексты отсутствовали, мелодии приводятся без них. При использовании публикаций мелодий «лиго» в «Материалах латышской народной музыки» А. Юрьяна приходилось учитывать, что против многих вариантов мелодии помещено только одно двустишие текста, а второе обнаруживается рядом с другим вариантом, который зачастую записан в ином месте, от другого сказителя. В таких случаях А. Юрьян, очевидно, сам снабжал тот или иной вариант текстом и ради краткости приводил лишь первую или вторую половину четверостишия. Во всех подобных местах в нашей публикации в квадратных скобках приводится также дополнительный текст.

Тексты песен латгальских говоров отредактированы по принципам

[32] Jurjānu Andrejs. Указ. соч., I, стр. 77.

орфографии 1929 года. Только три песни, взятые из сборника «Zbiór wiadomości do antropologii krajowej», (Kraków, 1892) приведены в старой орфографии.

В процессе редактирования унифицированы принципы метризации мелодий, мелодии транспонированы в единую сравнительную тональную систему одного диеза, причем в начале нотной системы указывается инициальная нота этнографической записи. Если подобное указание отсутствует, мелодия записана в публикуемой тональности. Темп исполнения песен приводится лишь при наличии указаний собирателя, которые, к сожалению, весьма отрывочны и общи («умеренно», «медленно», «широко», «быстро» и т. п.).

Все необходимые сведения о мелодии включены в ее фольклористический «паспорт» (имя, местожительство, год и место рождения сказителя, имя собирателя и год записи, архивный шифр материала в фондах сектора фольклора Института языка и литературы АН Латвийской ССР либо ссылка на другие источники). Если место рождения сказителя совпадает с местом, где была сделана запись, т. е. с его местожительством, то оно особо не отмечается. Названия местности приводятся в соответствии с существовавшим во время записи административно-территориальным делением, причем сначала указывается более крупное административное подразделение — район или уезд, а затем, сельсовет или волость.

Составитель искренне благодарен всем, чье сотрудничество способствовало подготовке данной публикации, в особенности старшему лаборанту сектора фольклора Института языка и литературы им. А. Упита АН Латвийской ССР М. Берзинской, осуществлявшей отбор материалов, научному сотруднику В. Бендорфу, который участвовал в отборе материалов и помогал вычитывать нотные корректуры, научному сотруднику А. Брейдаку за помощь в редактировании текста, прежде всего в уточнении форм и особенностей говоров.

Rudens un ziemas masku gājienu dziesmas

Miķeļu, Mārtiņu, Katrīnu un Andrejdienas dziesmas

1 *Made Balode Ērgļos; pier. Jurjānu Andrejs 1891(?). LTMM III, 1907, 25a.*

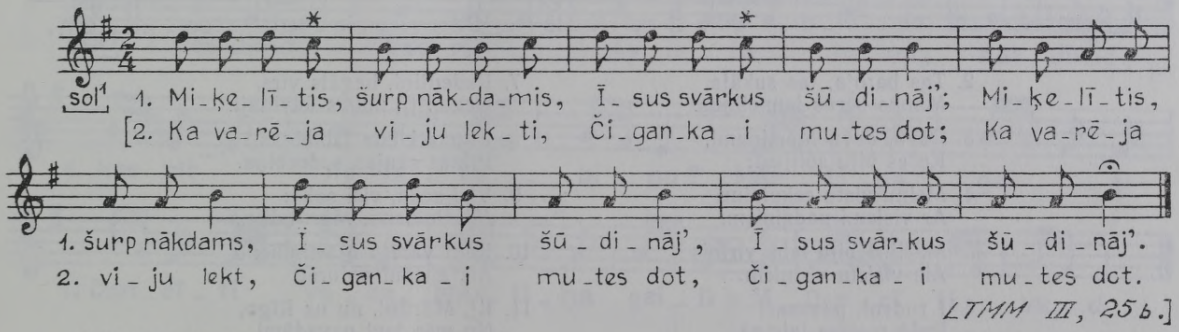

* Netemperēta skaņa, ko dzied drusku augstāk.

2 *Made Balode Ērgļos; pier. Jurjānu Andrejs 1891(?). LTMM III, 1907, 25b.*

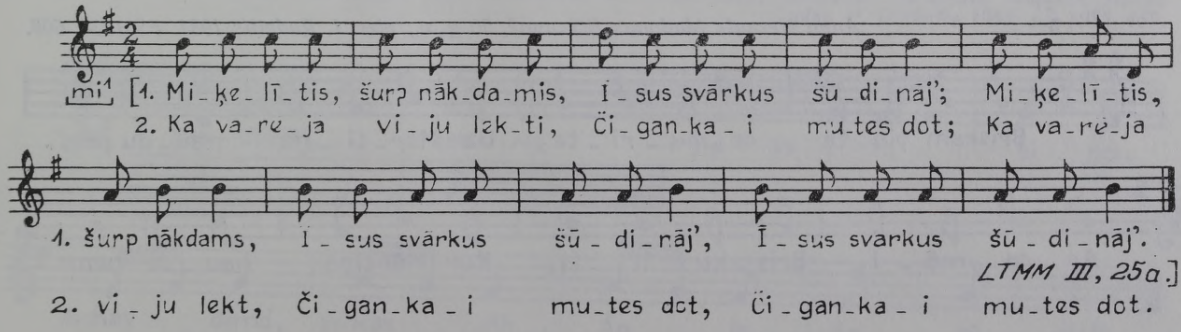

3 *Margrieta Nolberga Siguldas raj. Līgatnes c., 60 g. v., dzim. Valmieras Rūjienā; pier. V. Sams 1950. FS 1860, 4741.*

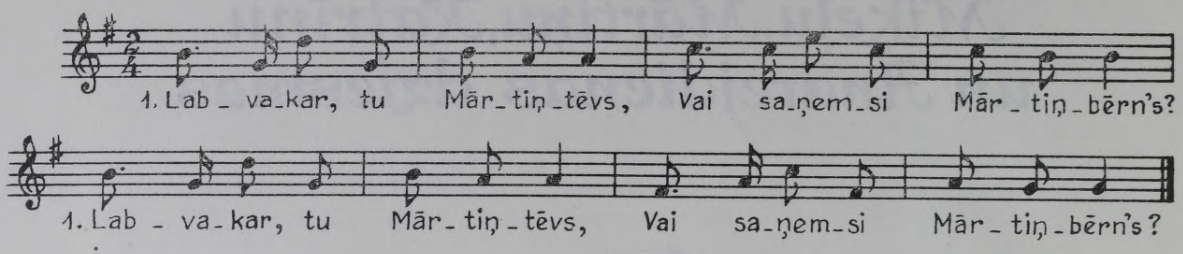

2. Tāpēc mēs še staigājam,
Mārtiņvakar' pavadām.

3. Mārtiņvakar' pavadām,
Mārtiņbērnus baidīdam'.

4 *Milda Šice Rīgas raj. Katlakalna c., dzim. 1913, melodiju dzirdējusi Bauskas Īslīcē; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 474.*

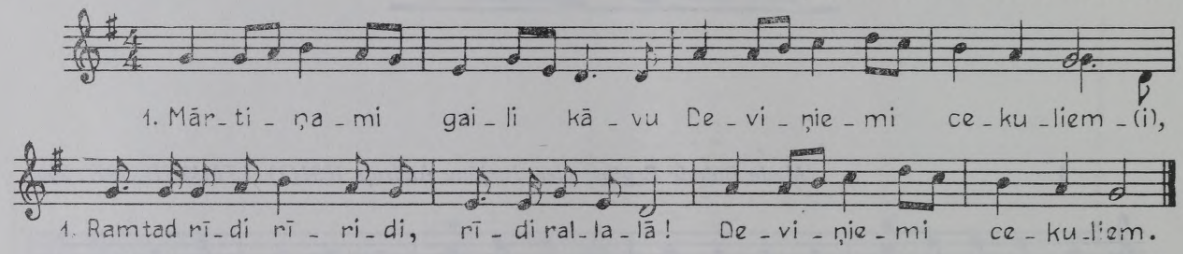

2. Tas baroja, tas sukāja
Manus bērus kumeliņus.

3. Devu, devu Mārtiņami,
Ko es biju solījusi:

4. Melnu vistu cekulainu
Ar visiem nadziņiem.

5. Mārtiņš bija labs vīriņis
Aiz visiem vīriņiem.

6. I rudeni, pavasari
Pašā maizes laiciņā.

7. Rudentiņi, bagāts vīrs,
Daudz tu mums dāvināji.

8. Pilnas klētis labībiņas,
Pilnas saujas sudrabiņa.

9. Visi saka, visi saka:
Mārtiņdiena, Mārtiņdiena.

10. Kaut varētu Mārtiņdienu
Aiz ausīmi noturēt!

11. Ej, Mārtiņi, nu uz Rīgu,
Nu mēs tevi pavadām!

12. Nāc atkal citu gadu,
Tad mēs tevi gaidīsim!

5 *Anna Nesaule Madonas Bērzaunē, 50 g. v.; pier. J. Rudzītis 1931. FS 1234, 608.*

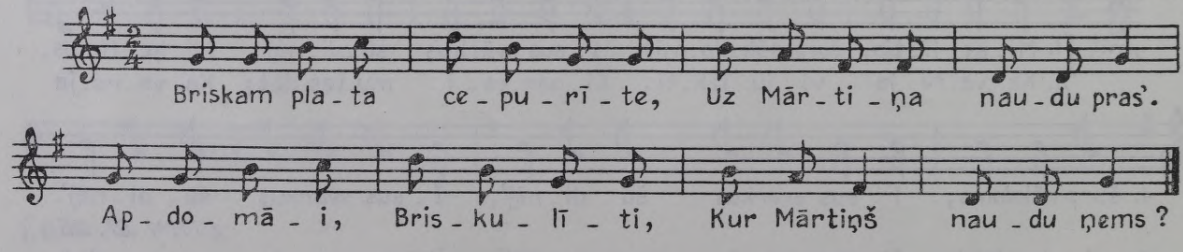

6 *Emma Ozola Valmieras raj. Alojā, 65 g. v.; pier. M. Kurme 1966. FS 1978, 1816.*

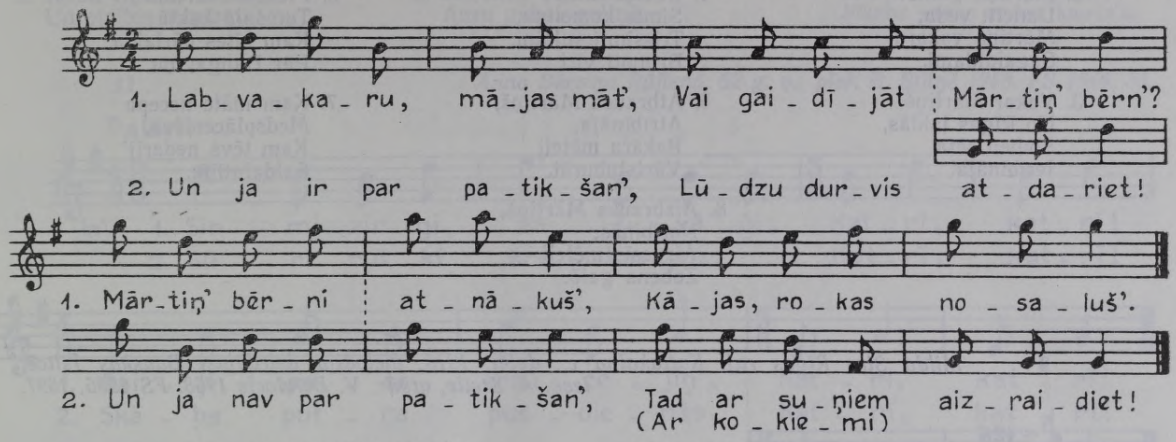

3. Ja iekšāi nelaidīs',
Lielu skādi padarīs.
Cūkai kuili izrāmīs,
Bulli vaļā palaidīs,

4. Akas kārti nozāģēs,
Akā spaļus iebērīs.

7 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944, 210. lpp.*

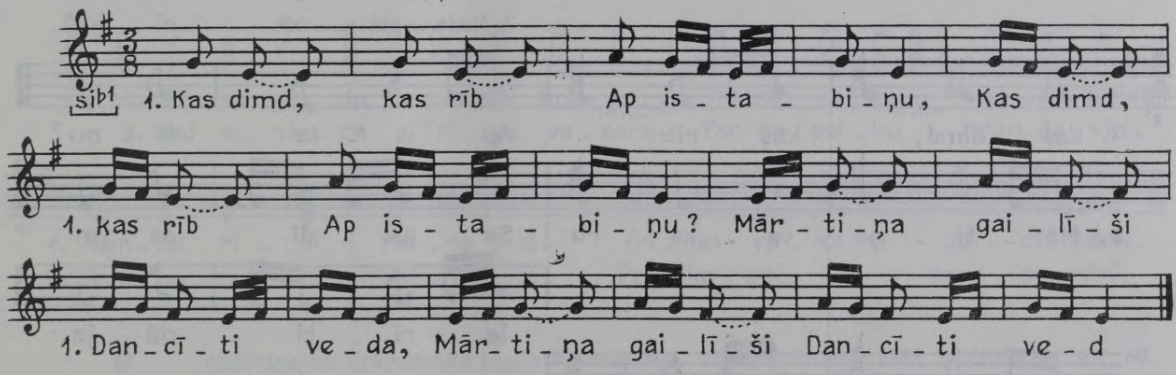

2. Vakar Mārtiņš
No Rīgas laidās,
Šodien sētā
Ierībināja.

3. Deviņi ratiņi,
Simts kumeliņi,
Trīs simts sulaiņu,
Bruņotu vīru.

4. Atbrauca Mārtiņš,
Atrībināja,
Pakāra mēteli
Vārtstuburāi.

8 *Milda Šice Rīgas raj. Katlakalna c., dzim. 1913, melodiju dzirdējusi Bauskas Islīcē; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 469.*

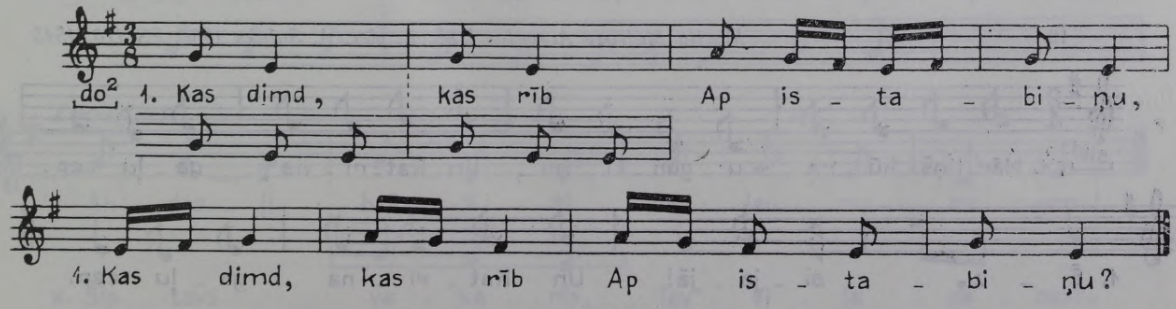

2. Mārtiņa gailīši
Dancīti veda,
Mārtiņa vakaru
Sagaidīdami.

3. Vakar Mārtiņš
No Rīgas laidās,
Šodien sētā
Ierībināja.

4. Deviņi ratiņi,
Simts kumeliņu,
Trīssimti sulaiņi,
Bruņoti vīri.

5. Atbrauca Mārtiņš,
Atrībināja,
Pakāra mēteli
Vārtstuburāi.

6. Piesēja Mārtiņu
Tumšajā kaktā:
Kam bites pārlaida
Pār Daugaviņu,

7. Kam māte necepa
Medsplācenīšus,
Kam tēvs nedarīj'
Saldalutiņu.

8. Aizbrauks Mārtiņš,
Norībinās,
Aiznesīs mēteli
Zobena galā.

9 *Milda Šice Rīgas raj. Katlakalna c., dzim. 1913, melodiju dzirdējusi Bauskas Īslicē; iesk. A. Stelle, atšifr. V. Bendorfs 1968. FS 1985, 1397.*

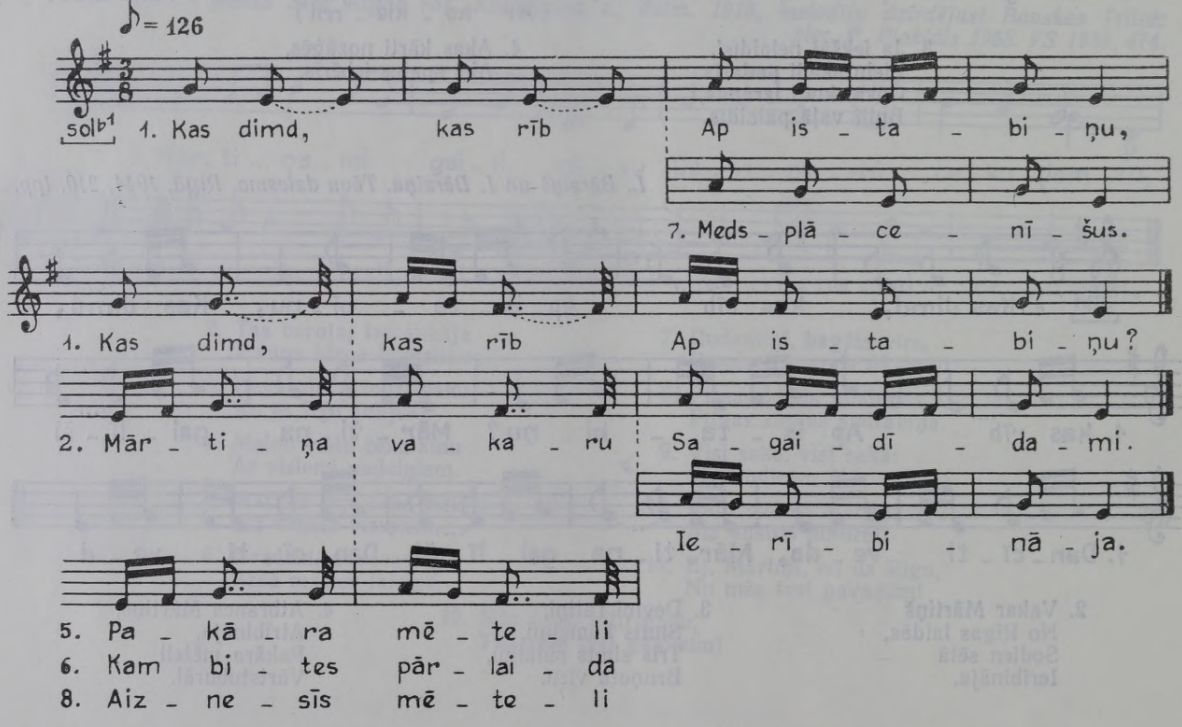

Teksts tāds pats kā iepriekšējā dziesmā.

10 *Marija Matroze Aizputes Dzērvē; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1545.*

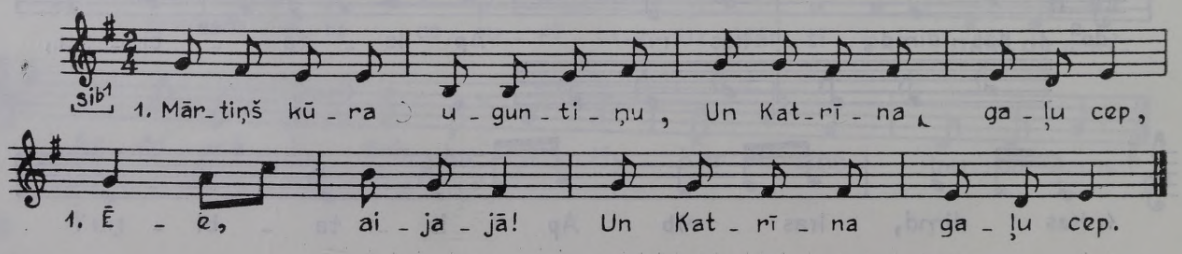

2. Iesim viņu apraudzīti
Un pīpītes aizpīpot!

3. Miķelītis nokliedzāsi
Auzu gubas galiņā.

4. Jānīts skaita siena gubas,
Jēkabs savas rudzu kaudz's.

11 *Anna Bērziņa Rūjienā, 62 g. v.; pier. E. Siliņš 1958. FS 1946, 30.*

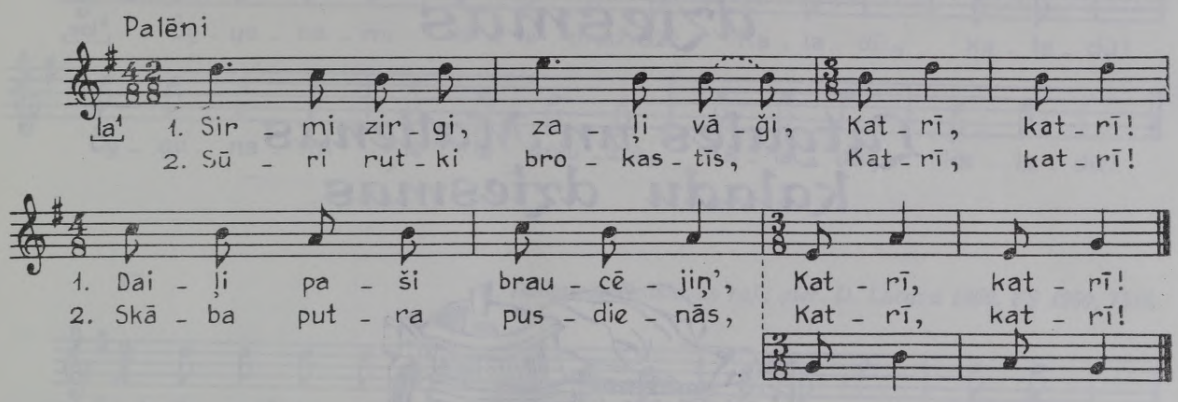

12 *Ernests Treilibs Aizputes raj. Dunalkas c., dzim. 1883 Liepājas Rāvā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12444.*

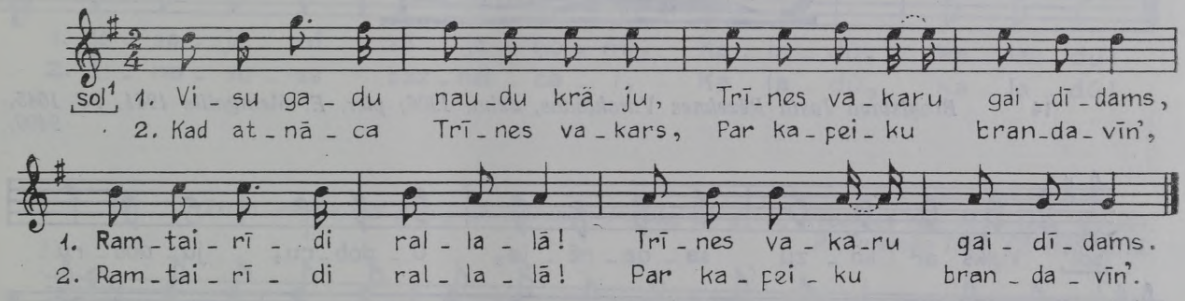

13 *Kažociņa un Krūmiņmāte Rīgas Plāterē; pier. Vīgneru Ernests 1888. LTMM III, 1907, 50.*

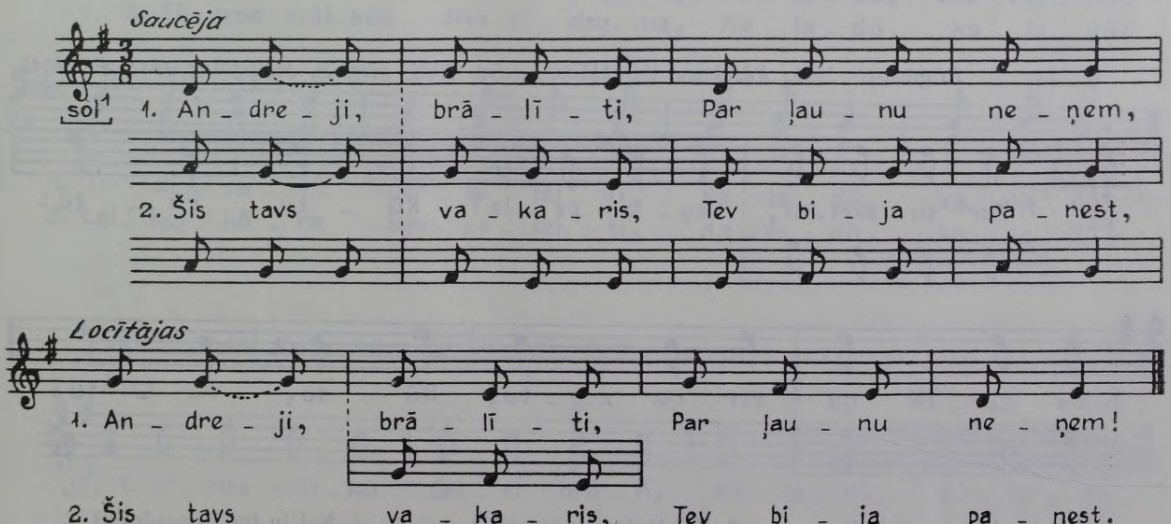

Ziemas saulgriežu dziesmas

Latgales un Malienas kaladu dziesmas

14 *Broņislava Justa Rēzeknes Varakļānos, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9400.*

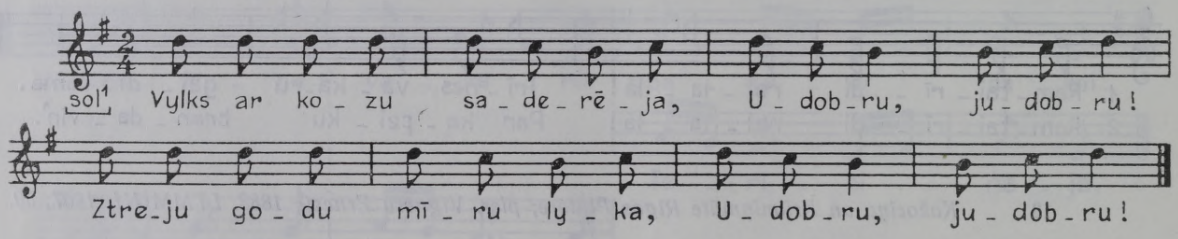

15 *Broņislava Justa Rēzeknes Varakļānos, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9398.*

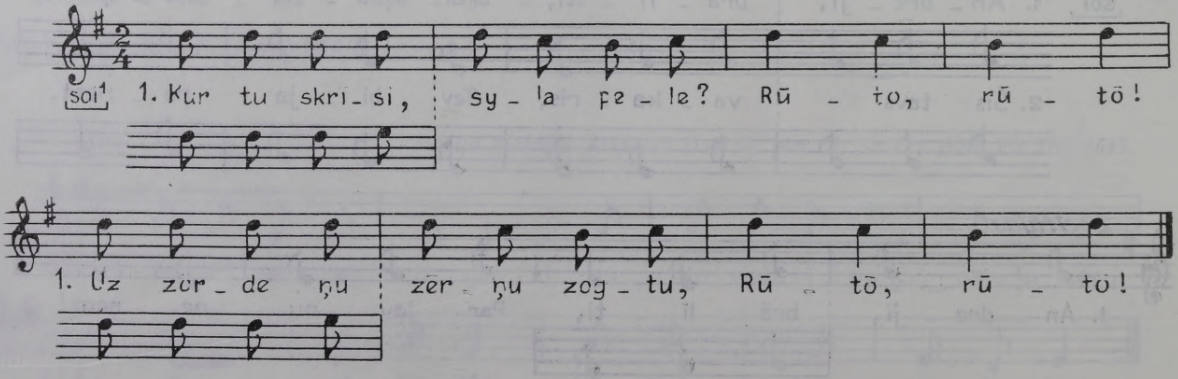

2. Kai tur teva nanūsissi?
— As ībēgšu aleņāi.

3. Kai tu tur i nasasalsi?
— As sakuršu kaulu guni.

4. Kai tu tur i nasadegsi?
— Sasaspraužšu odotōsi.

16 *Zuzanna Bernāne Rēzeknes Galēnos, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9220.*

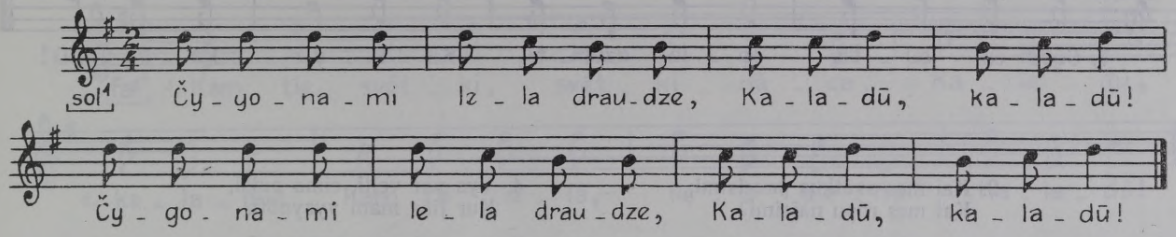

17 *A. Ikauniece Krāslavas raj.; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7315.*

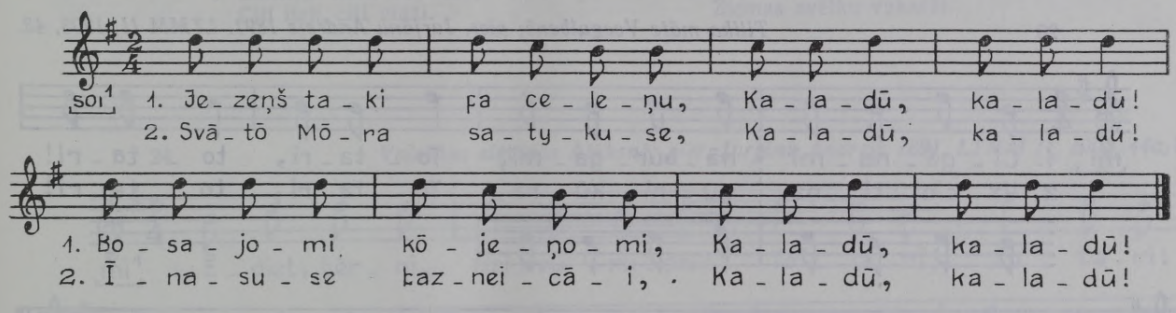

18 *Tekla Pujāte, 58 g. v., un Zuzanna Pujāte, 64 g. v., Rēzeknes raj. Makašēnu c.; pier. R. Zarembo 1943. FS 1829, 1515.*

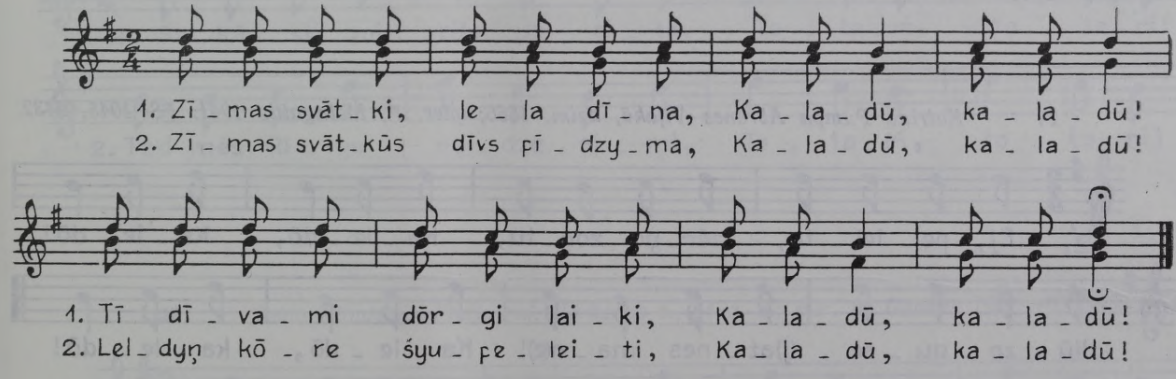

19 *Tekla Kaļva Balvu raj. Bērzpils c., 66 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9359.*

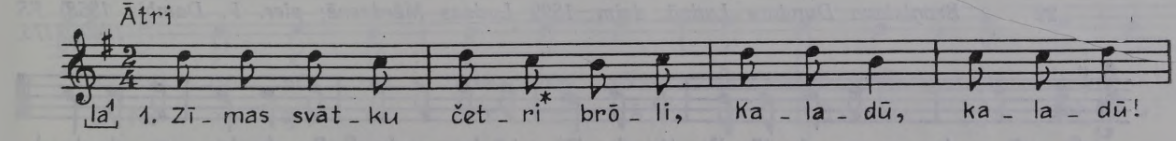

* E. Melngaiļa piezīmē pie līdzīga teksta (66) skaidrots, ka «ziemas svētkus Malienā svinēja 4 dienas».

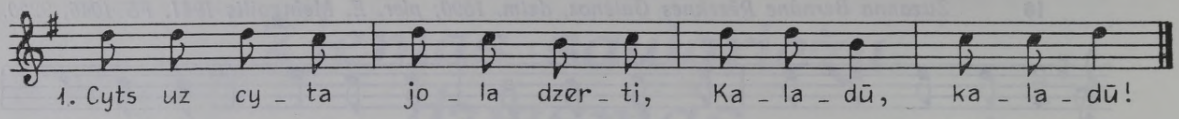

2. Kai mes svātkus pazeisimi,
Kai mes rōpu naīsimi?

3. Cyts uz cyta rōpōsimi,
Tūlaik Reigu redzēsimi.

4. Vys par veļti, cīma puiši,
Kur jius mani vyzynōti.

5. Maņ vīteņa seņ zynoma,
Seņ apīti teirumeni.

20 *Tilika māte Vecgulbenē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 43.*

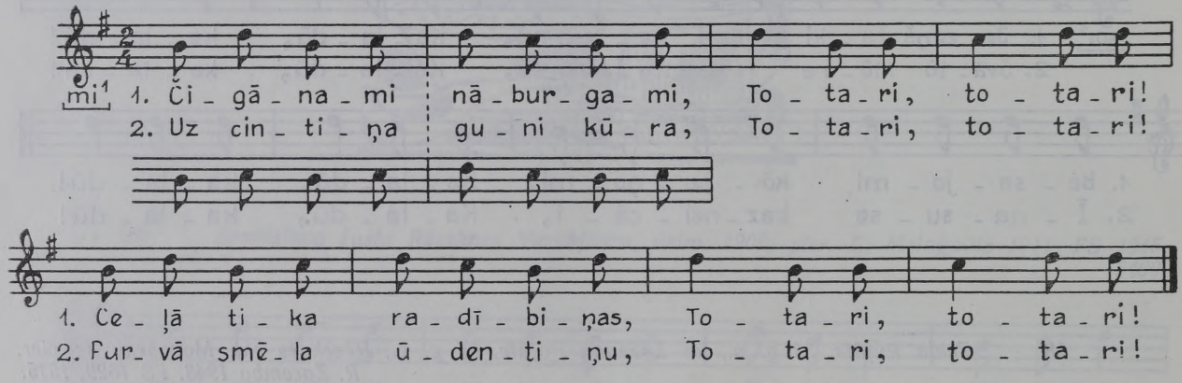

21 *Katrīna Pumpa Abrenes Viļakā, dzim. 1866; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9432.*

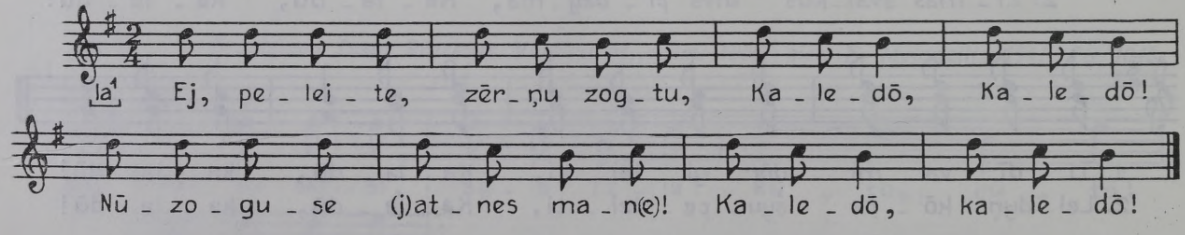

22 *Broņislava Dundare Ludzā, dzim. 1899 Ludzas Mērdzenē; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7175.*

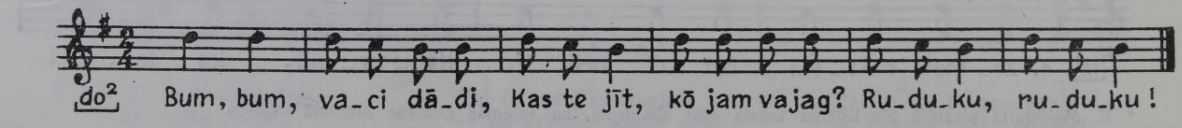

23 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Edolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4529.*

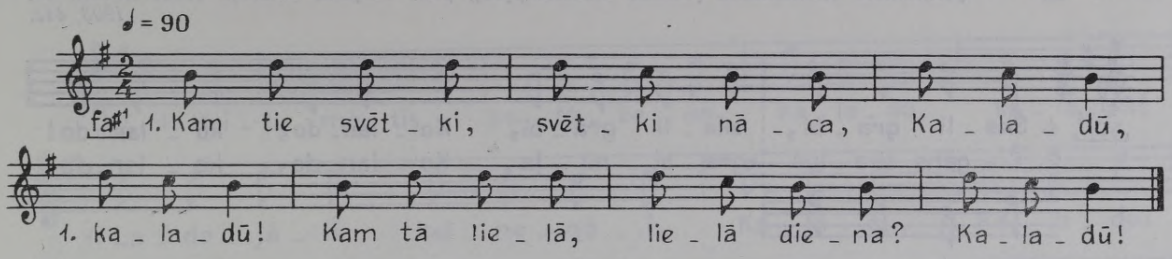

2. Svētki nāca svētītiesi,
Lielā diena lielītiesi.
3. Simtu cepu kukulīšus,
Ziemas svētkus gaidīdama.
4. Simtiem nāca budelīšu,
Citi lieli, citi mazi.
5. Ejam bišu klausītiesi
Ziemas svētku vakarāi.
6. Ja bitīte daiļi dzieda,
Tad būs silta vasariņa.
7. Sudrabiņa lietiņš lija
Ziemas svētku vakarāi.

24 *Vairākas sieviņas Alūksnē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 44a, b.*

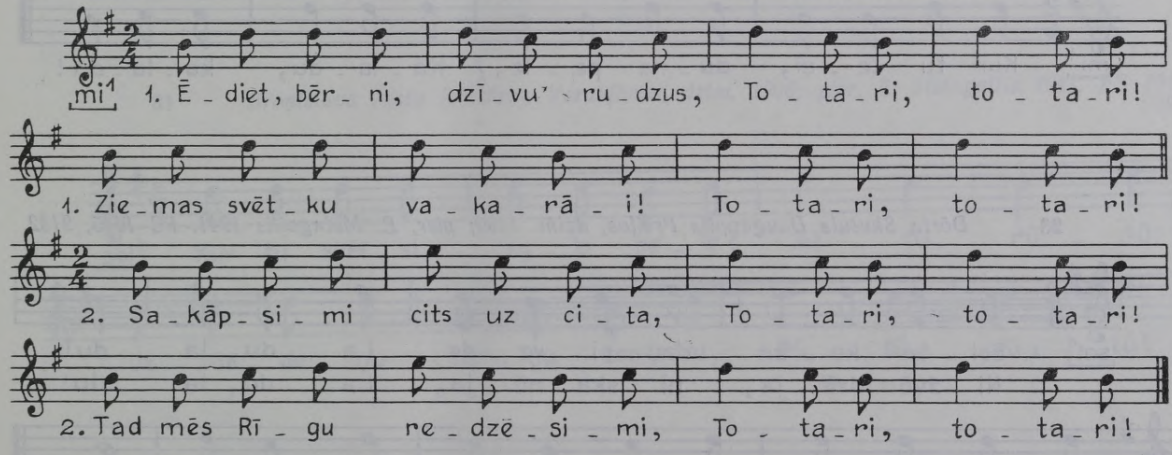

25 *Tekla Klindzāne Preiļu raj. Vārkavas c., 64 g. v.; pier. P. Dambis 1959. FS 1945, 1161d.*

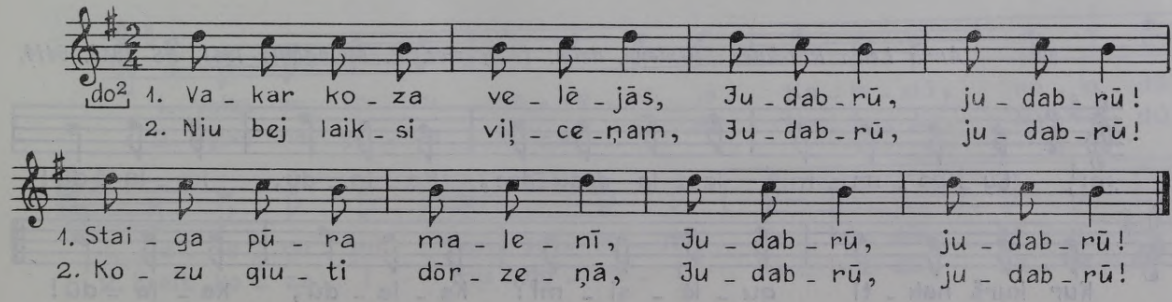

26 *Ģērmaniete Kalnamuižā [Valkas Kalncempjos]; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 44c.*

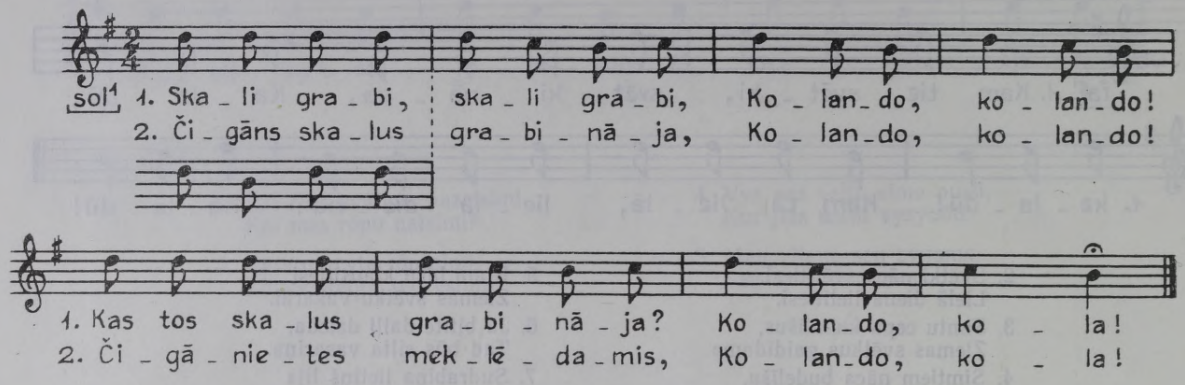

27 *Grasilda Rubene Ilūkstes Pilskalnē, 83 g. v.; pier. A. Medne-Romane 1947. FS 1800, 816.*

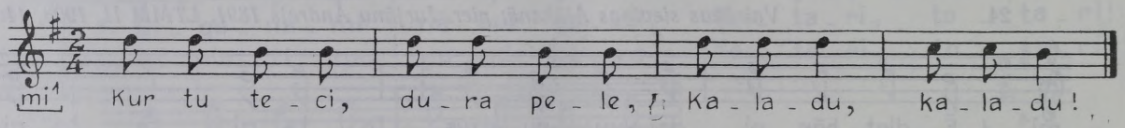

28 *Dōrta Skutule Daugavpils Preiļos, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9132.*

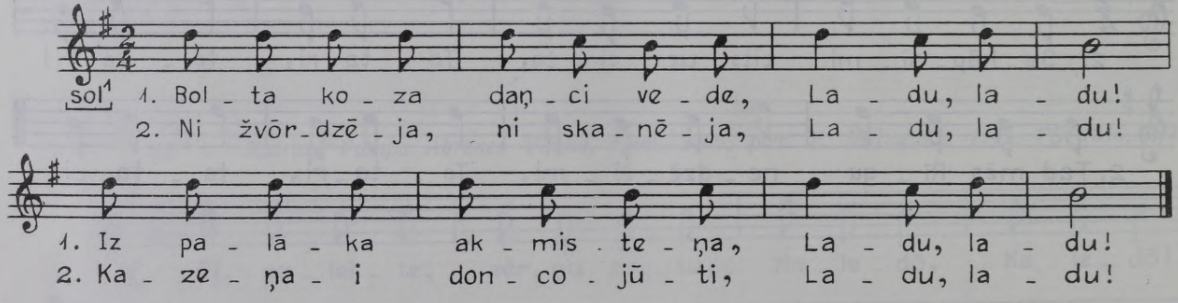

29 *Anna Leiča Rēzeknes Stirnienē, dzim. 1900; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9414.*

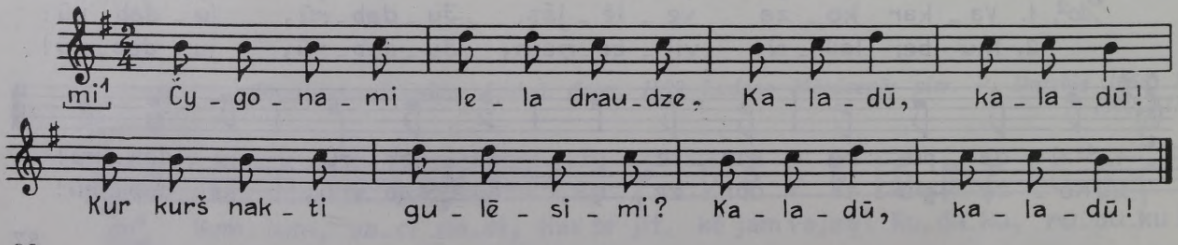

30 *Domicella Binduka Rēzeknes Dricēnos, dzim. 1899; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9559.*

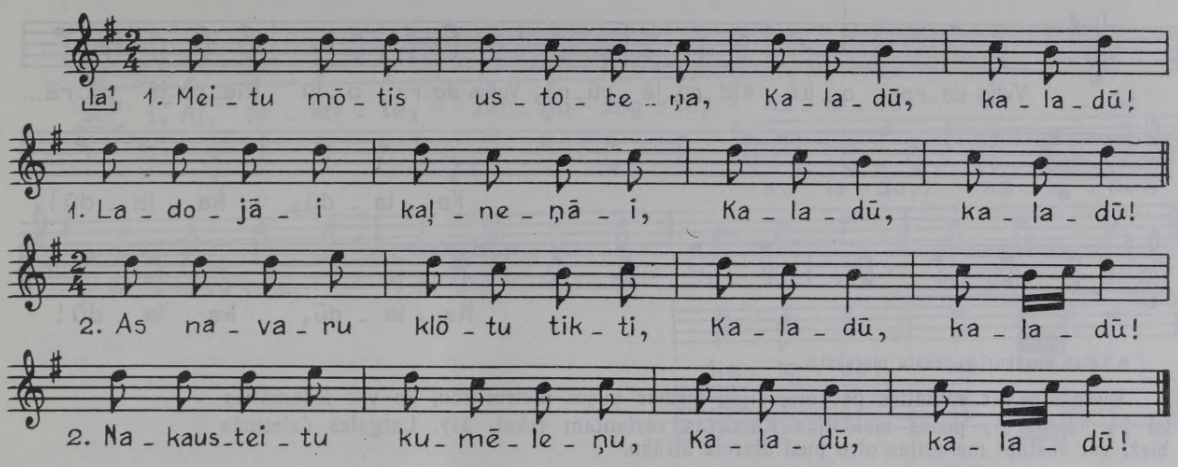

31 *Broņislava Justa Rēzeknes Varakļānos, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9398.*

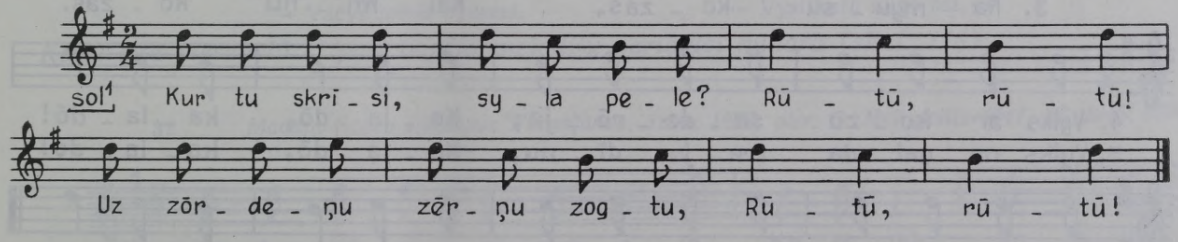

32 *Antoņina Pujāte Kārsavas raj. Brožgala c., 56 g. v.; pier. R. Zarembo 1950. FS 1829, 1710.*

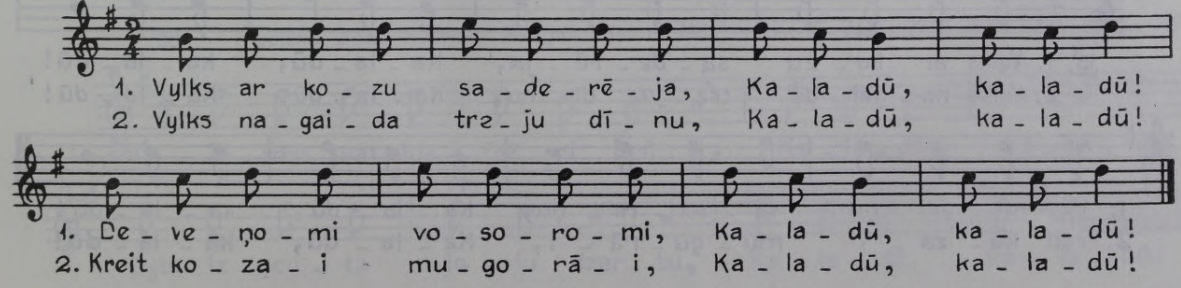

33 *Klāra Kaziniece Ludzas raj. Mērdzenes c., 75 g. v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829, 1587.*

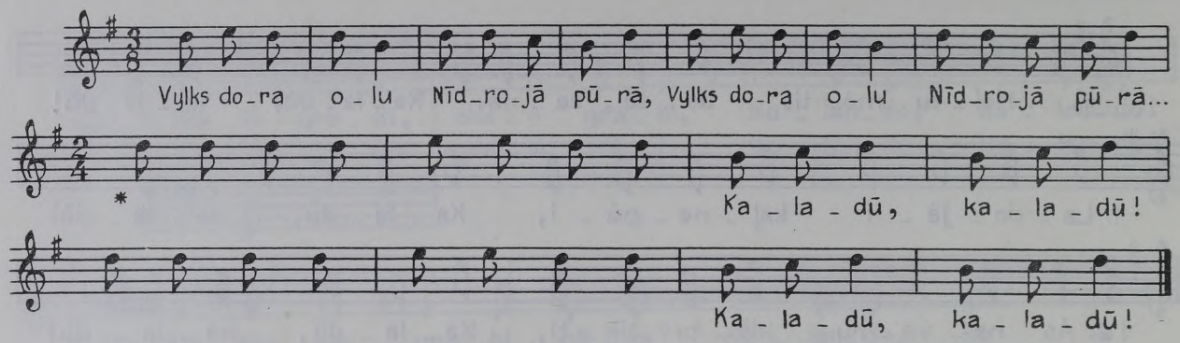

* Tālāk nesakarīgs teksta pieraksts.

Pierakstā var šaubīties par melodijas pirmās puses metroritmu, ko var iedomāties kā $\frac{3}{4}$, līdzīgi tās pašas melodijas Kārsavas variantam (skat. 34). Latgales dziesmās bieži var sastapt melodijas otro pusi divreiz ātrāku.

34 *Regīna Voicekovska Kārsavas raj. Mežvidu c., 56 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7096.*

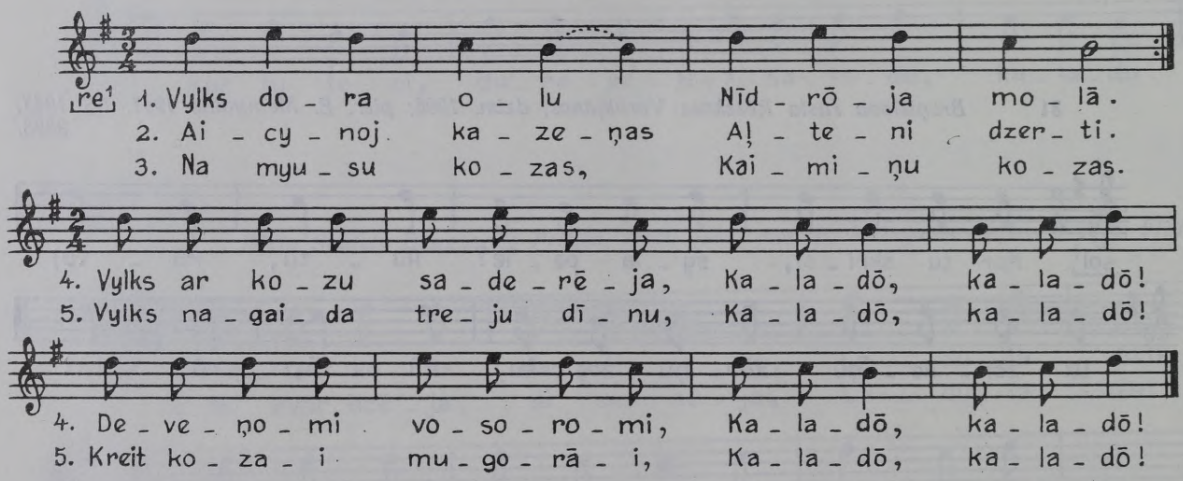

35 *Marija Beļinska Ludzas Zvirgzdenē, dzim. 1903; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 8128.*

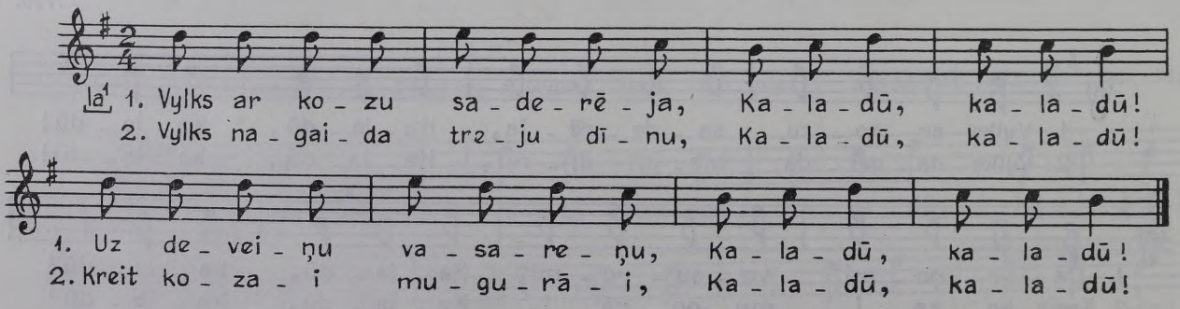

36 *Veronika Urtāne Rīgā, dzim. 1889 Ludzas Mērdzenē; pier. M. Baruša 1951. FS 1838; 6522, 4700.*

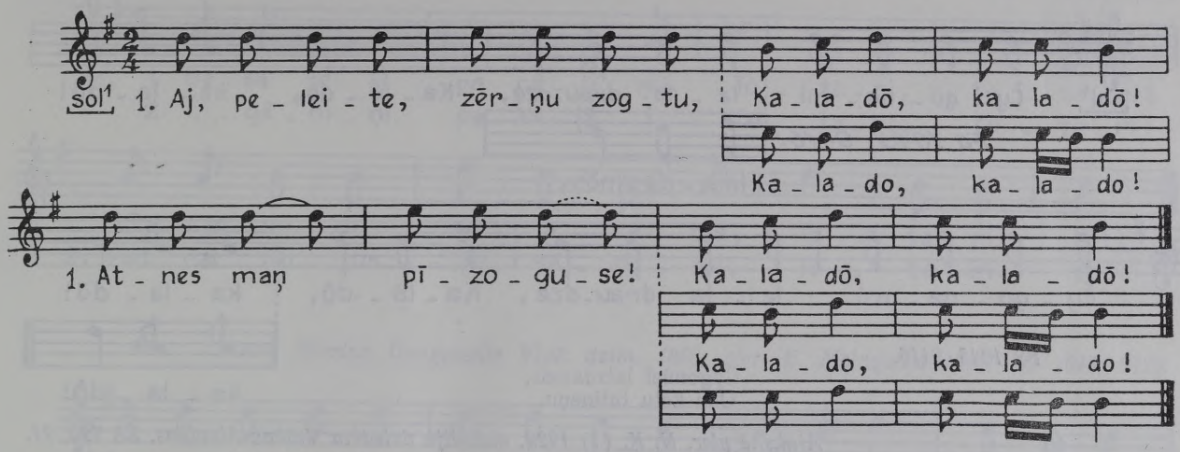

2. Kai tī tevi nasagiva?
— As ībāgu alenī.
3. Kai tu tī nanūsoli?
— Sazakiuru kaula guni.
4. Kai tu tī nasadagi?
— Sazadyuru odotōs.
5. Kai tī tevi nasabadē?
— Sazatynu vacu svīstu.
6. Kur tu jēmi vacu svīstu?
— Vacys mōtis pyurenī.
7. Kur tei jāme vacō mōte?
— Ļaibys gūvis ciceitī.
8. Kur tei jāme raiba gūs?
— Zalis zōlis galenī.
9. Kur palyka zaļa zōļa?
— Dīva dāli nūpļōvuši.
10. Kur palyka raiba gūs?
— Dīva dāli aizdzynuši.
11. Kur palyka dīva dāli?
— Vysi karā nūgōjuši.

Kādā citā pierakstā šī pati teicēja melodiju variējusi minorā (skat. 114).

37 *Madaļa Groza Rēzeknes Varakļānos, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9394.*

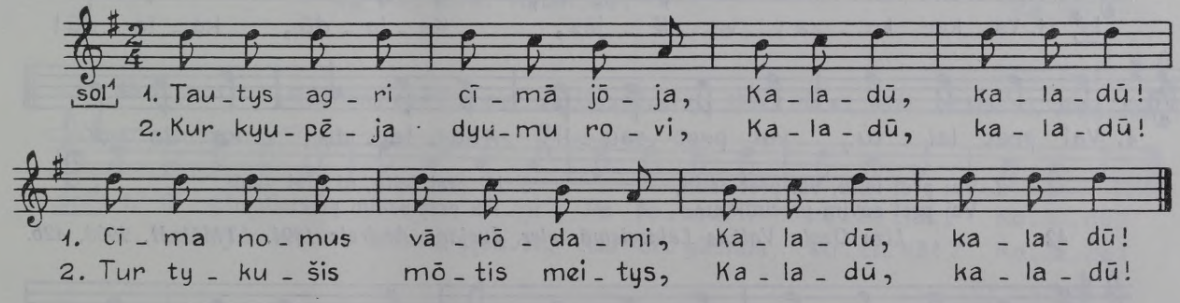

38 *Gelena Zoša Abrenes Bērzpilī, dzim. 1900; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9483.*

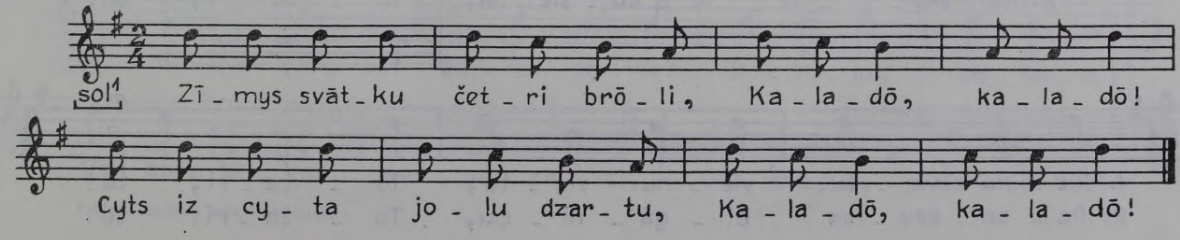

39 *Jadviga Dūda Rēzeknes Galēnos, dzim. 1891; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9218. Marija Bērziņa Rēzeknes Atašienē, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9416.*

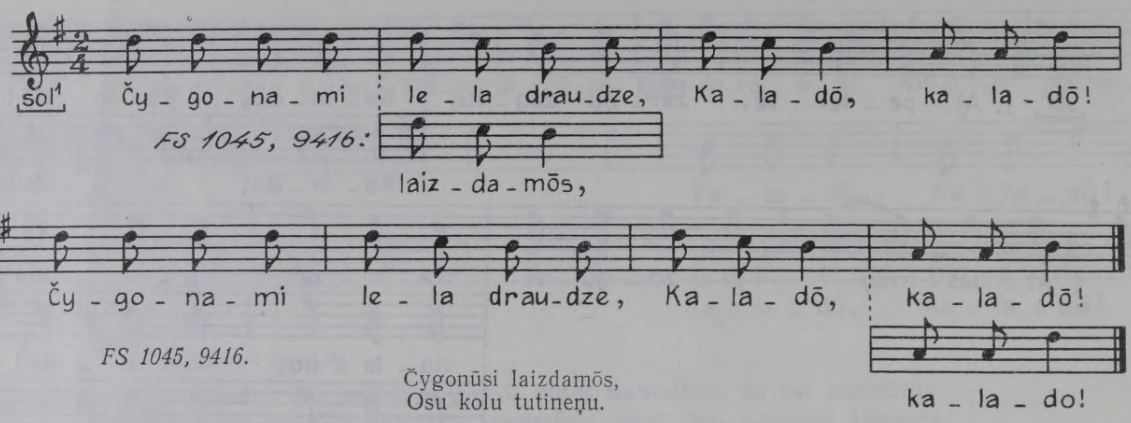

Čygonūsi laizdamōs,
Osu kolu tutineņu.

40 *Alūksnē pier. N. Ķ. (?) 1929, melodija dzirdēta Valkas Alsviķos. FS 793, 21.*

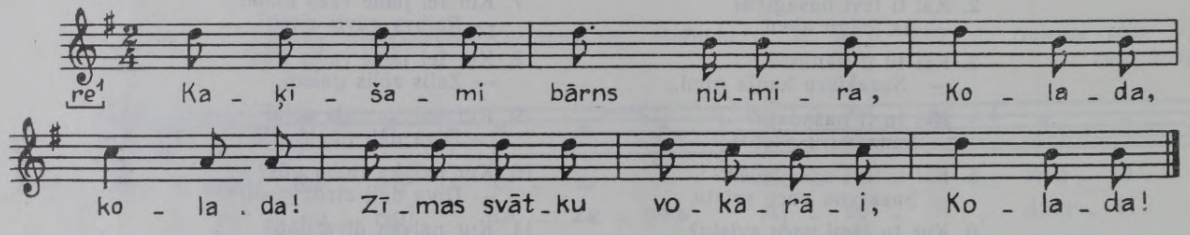

41 *Jūlija Kraševska Aknīstes raj. Asares c., dzim. 1886 Rēzeknes Maltā; pier. V. Sams 1952. FS 1895; 5288, 1291.*

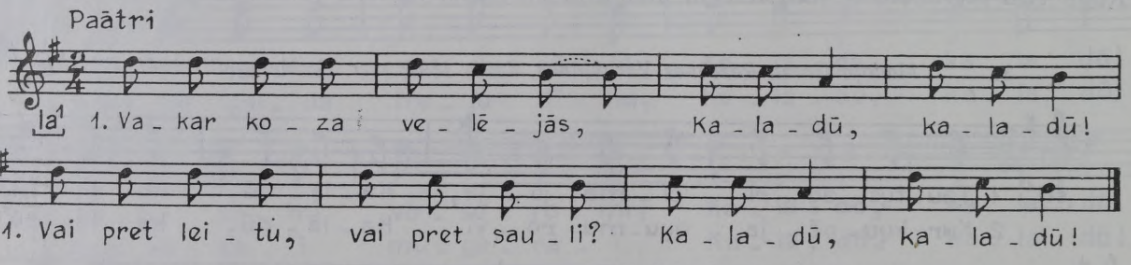

2. Vai pret leitu, vai pret sauli,
Vai pret sovim precinīkim?

3. Ni pret leitu, ni pret sauli,
Tik pret sovim precinīkim.

42 *Līze Ozola Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 42b.*

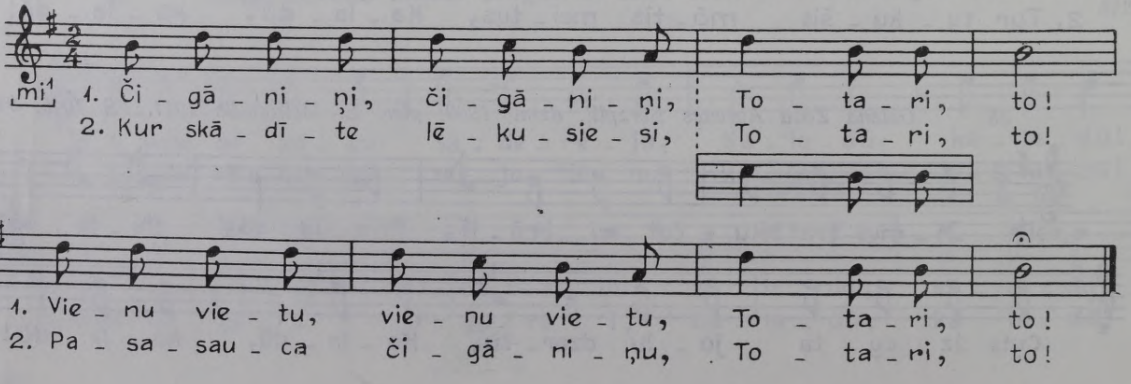

43 *Anna Ūdre, Stine Melbārde, Ilze Kupce [Madonas] Jaungulbenē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 42a.*

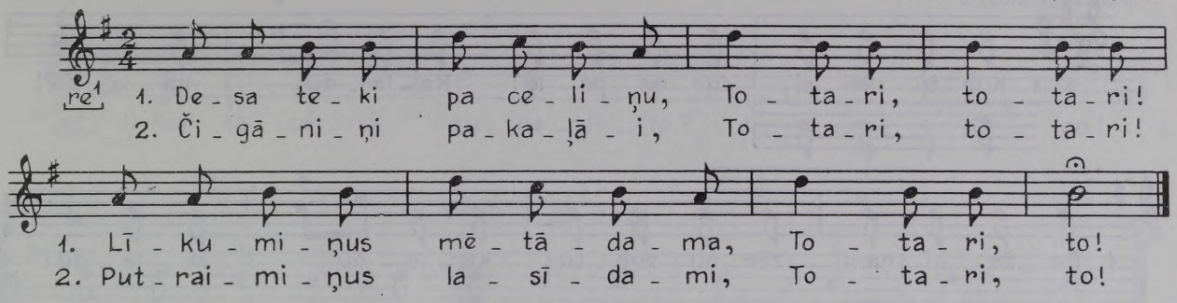

44 *Anna Bērziņa Daugavpils Vīpē, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9428.*

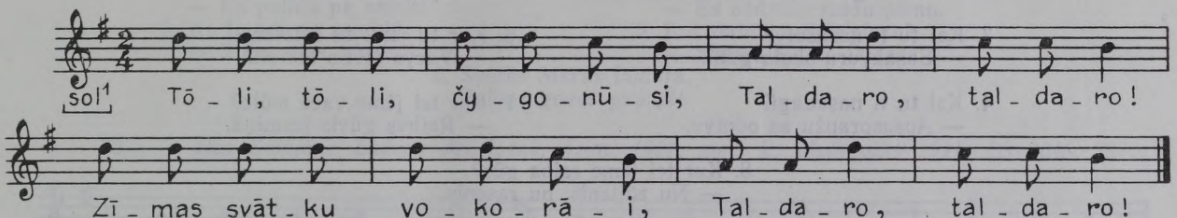

45 *[Madonas] Lubānā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1518. LTMM II, 1903, 46b.*

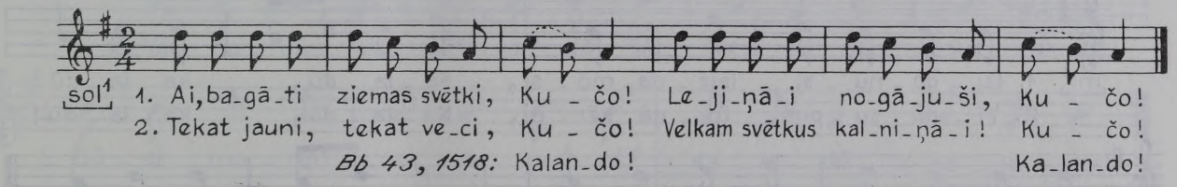

46 *[Madonas] Lubānā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1518. LTMM II, 1903, 46a.*

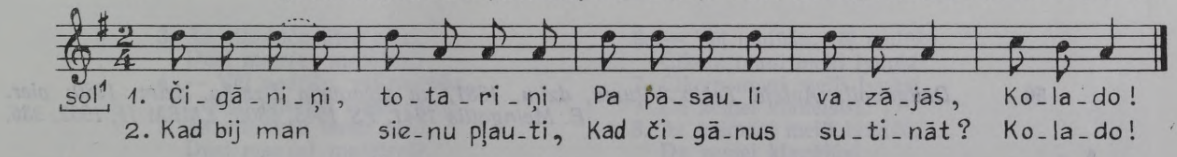

47 *Madaļa Siliņa Viļānos; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 331.*

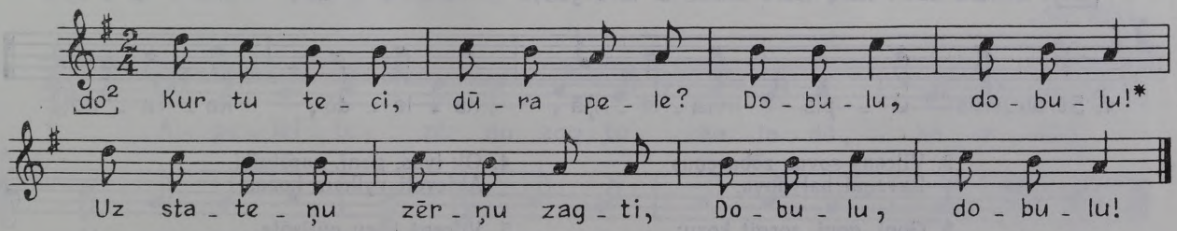

* Nav zināma «o» kvantitāte.

48 *A. Vagale, melodiju dzirdējusi Daugavpils Krāslavā; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 1.*

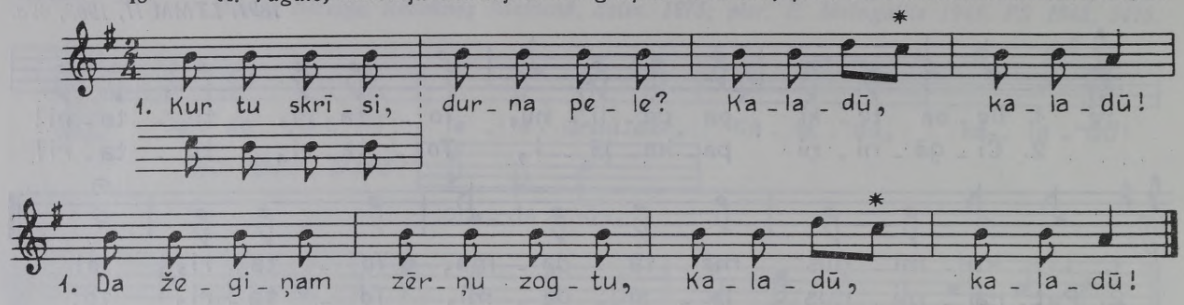

* Netemperēta skaņa, ko dzied augstāk.

2. Kai tī tevi nanūķēre?
— As ībāgu aleņāi.

3. Kai tu tī nasasoly?
— Sasakyuru skola guni.

4. Kai tu tī nasadagi?
— Apsaspraužu as odotys.

5. Kai tev tī nasōpēja?
— Apsatrinu ar svīsteni.

6. Kur tu jēmi tū svīsteni?
— Vacys mōtis teineitī.

7. Kur tei jēme vacō mōte?
— Raibys gūvis tesmiņā.

8. Kur tei jēme raiba gūs?
— Nu zōļtenis, nu rasenis.

49 *Tekla Skutele Daugavpils Preiļos, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9124.*

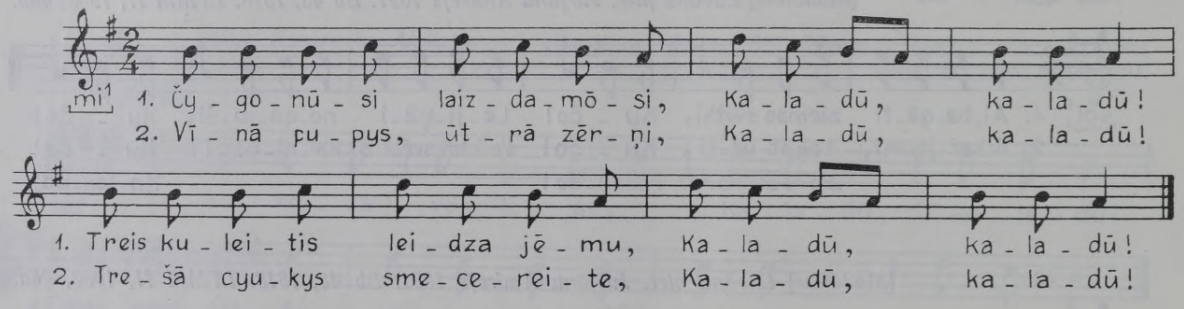

50 *Daugavpils Aulejā Tekla Viļuma, dzim. 1881, un Genovefa Dzalba, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8803; LMFM II, 1952, 936.*

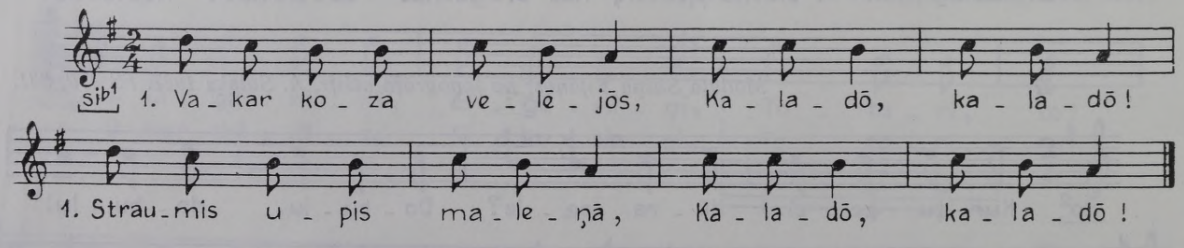

2. Viļceņš sovus zōbaceņus
Raveņāi balynova.

3. Goni, goni, sorgit kozu:
Viļceņš stōve kryumeņā(i).

4. Ok jyus, goni, narōtnīki,
Atdeveti vylkam kozu.

5. Viļceņš kozu nūtīsōja
Ar vysimi radzenim(i).

51 *60 g. v. māmiņa Dižkrūtē [Liepājas Bārtā]; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1820. LTMM I, 1894, 1.*

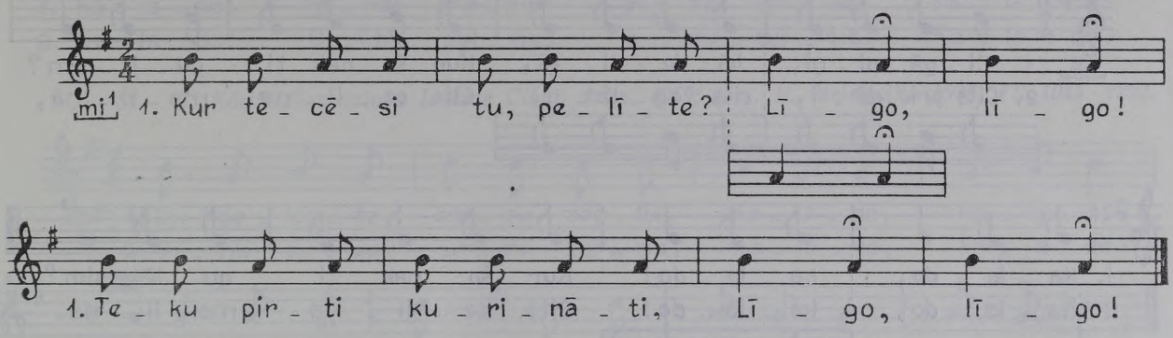

2. Kā tu dūmos nenoslāpi?
— Es palīdu pa zemīti.
3. Ko tu ēdi pa zemīti?
— Sīkus oļus, akmentiņus.
4. Kā tev sirdi nenospieda?
— Es uzdzēru saldu pienu.
5. Kur dabūji saldu pienu?
— Svētās Māras laidarā!
6. Svētās Māras laidarā,
Raibas goves pupiņā!

52 *Ilze Sviklāne Ludzas Mērdzenē, dzim. 1901; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 7975.*

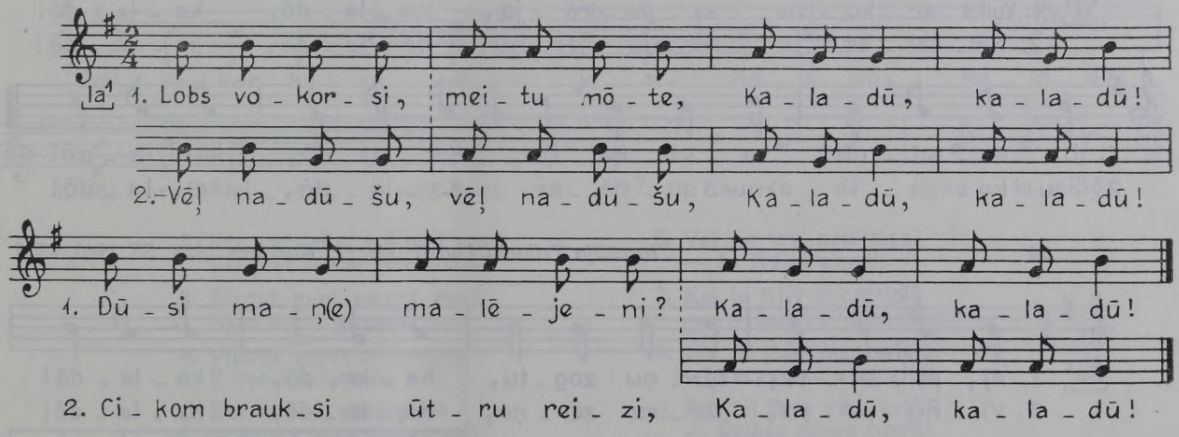

3. As atbrauču ūtru reizi,
Dūsi maņ(e) malējeni?
4. — Vēļ nadūšu, vēļ nadūšu,
Cikom brauksi trešu reizi.
5. As atbrauču trešu reizi,
Dūsi maņ(e) malējeni?
6. — Vēļ nadūšu, vēļ nadūšu,
Cikom mani meili lyugsi.
7. Cikom mani meili lyugsi,
Da zemei klaneisīsi.
8. As māmeni meili lyudžu,
Da zemei klanējūsi.
9. As izvylu nu māmenis
Sešu neišu audējeni.

53 *Brigita Roškova Ludzas raj. Līdumnieku c., dzim. 1877; pier. A. Grandaus 1958. FS 1940, 6882.*

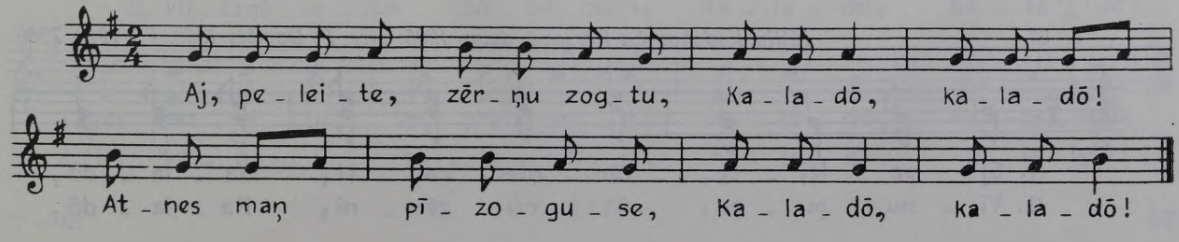

54 *Marija Ābole Jēkabpils Saukā, 73 g. v.; pier. J. Rudzītis 1933. FS 1234, 632.*

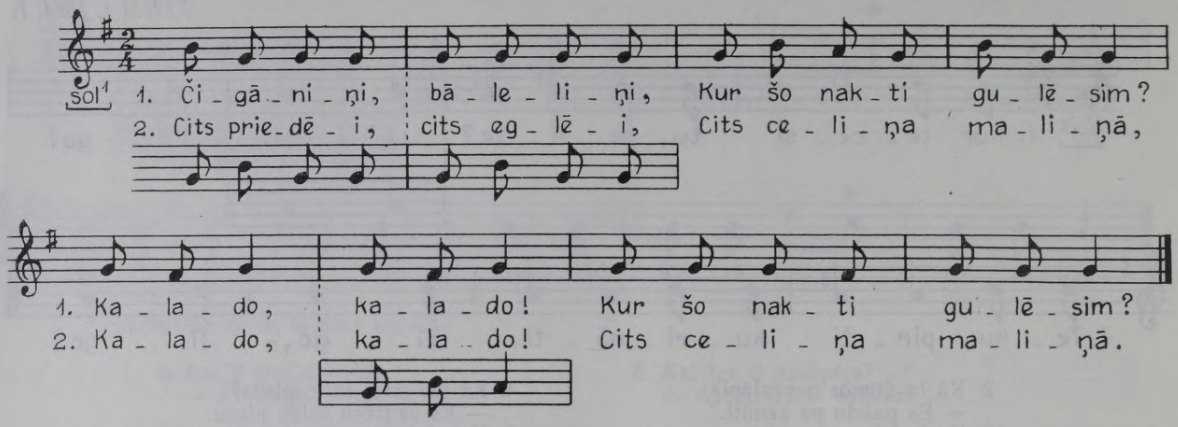

55 *Piters Laizāns Ludzas Ciblā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1278.*

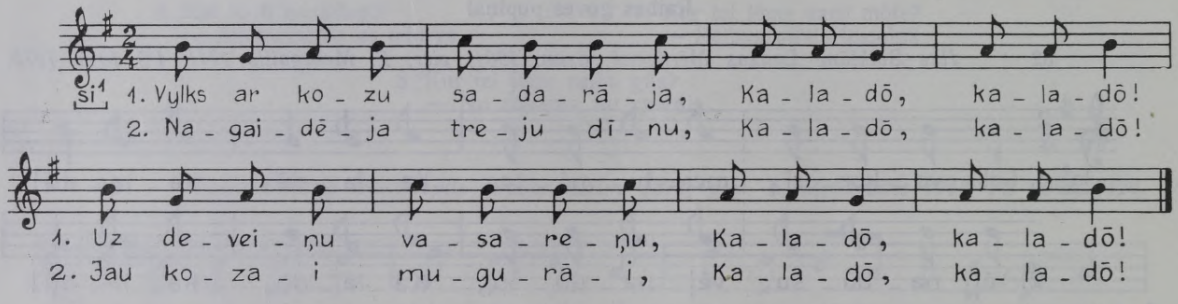

56 *Rozālija Tribuka Ludzā; pier. T. Kuriševa 1958. FS 1940, 7500.*

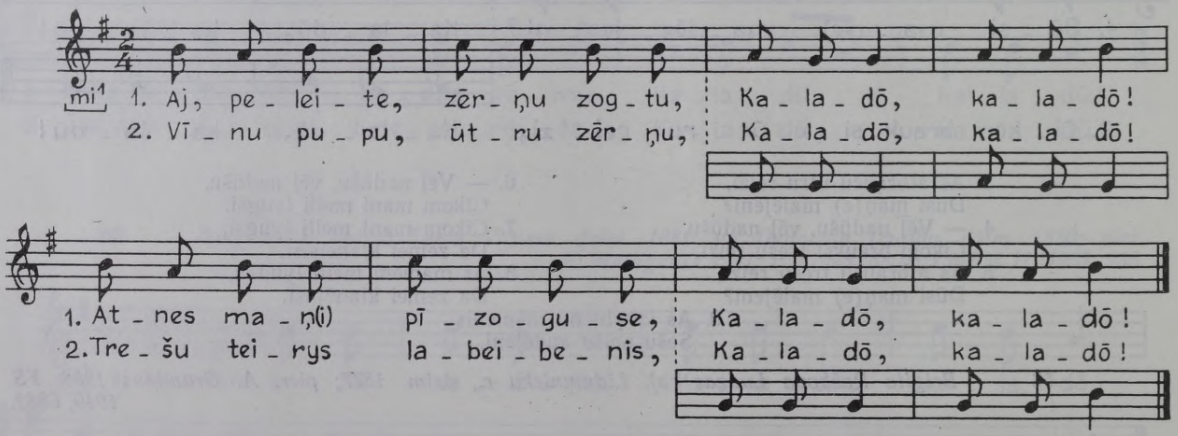

57 *Jūlija Kadakovska Kārsavā, dzim. 1905; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7080.*

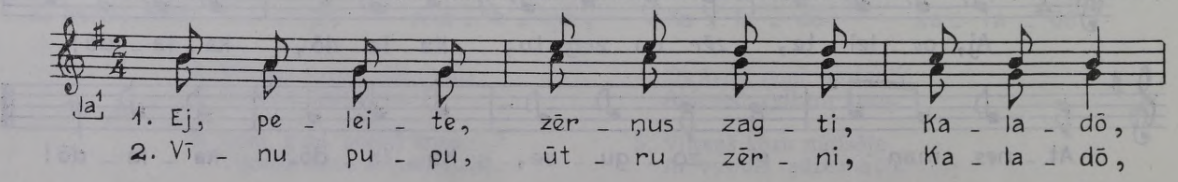

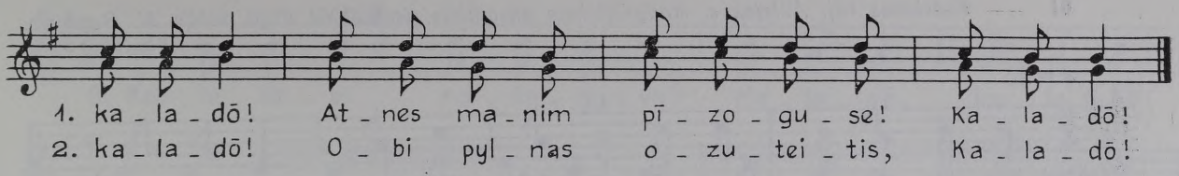

58 *Kārlis Konovalovs Ludzas Ciblā, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045–1292.*

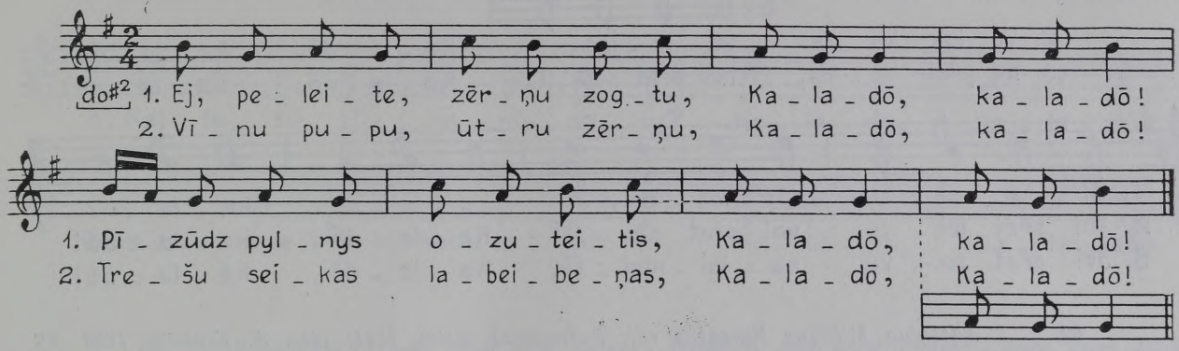

59 *Marta Tuča Rēzeknes raj. Pušas c., 82 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5105.*

Vienmuļīgi

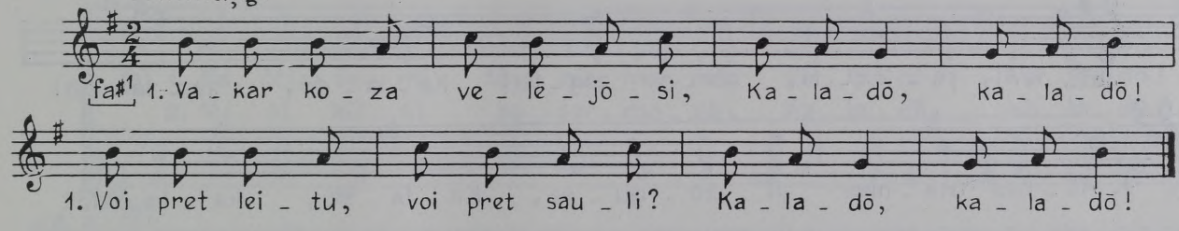

2. Voi pret leitu, voi pret sauli,
Voi pret sovim precinīkim?
3. Sorgat, goni, sorgat, goni,
Byus kozai precinīki:
4. Viļceņš sovus zōboceņus
Rōvenīi balynova.
5. Kur tu teci, doru pele?
— Iz dōrzeņu zērņu zagti.
6. Voi tur tevi nanūgiva?
— As ībāgu aleņāi.
7. Kai tu tī(i) nanūteipi?
— As dabovu vacu svīstu.
8. Kur tu jēmi vacu svīstu?
— Vacys mōtis teineitēi.
9. Kur tei jēme vaca mōte?
— Raibas gūves ciceitīi.
10. Kur tei jēme raiba gūs[i]?
— Zaļas zōles galeņā[i].

60 *Apaļa Siņauska Rēzeknes Andrupenē, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1065.*

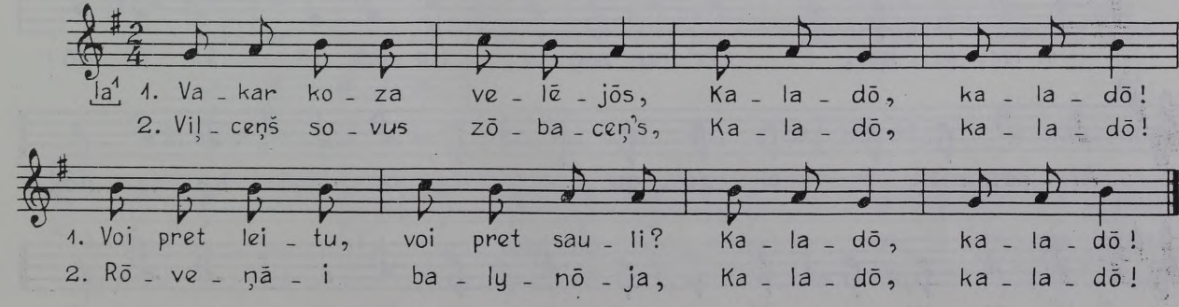

61 *Krāslavas raj. Aulejas c. etnogrāfiskais ansamblis; iesk. 1964 Rīgā, atšifr. V. Bendorfs. FS 1950, 9453.*

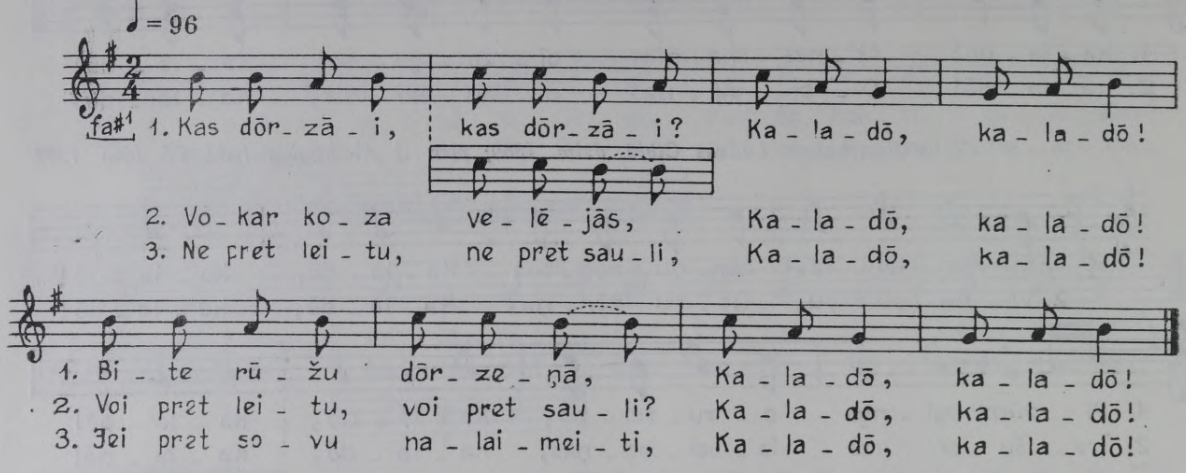

62 *Antoņina Miškāne Kārsavas raj. Pušmucovā, dzim. 1911; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7334.*

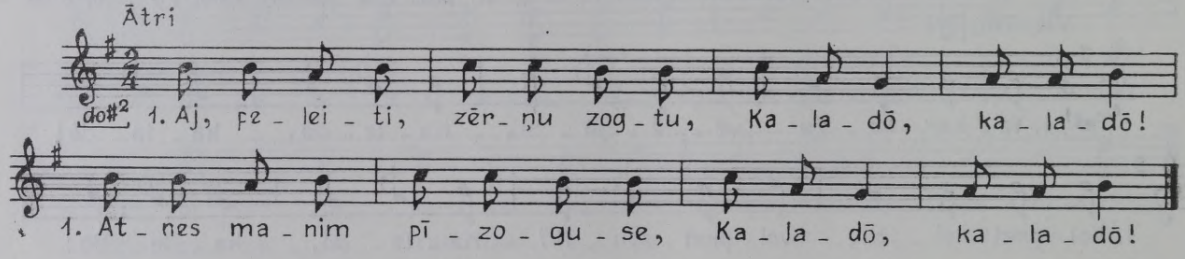

2. Vīnu pupu, ūtru zērni,
Trešu boltu kōpusteni.
3. Kai tī tevi nasagiva?
— As ībāgu alenī.
4. Kai tu tī(i) nanūsoly?
— Sasakyuru skola guni.
5. Kai tu tī(i) nasadagi?
— Sasadyuru odotōs.
6. Kai tev tī(i) nasōpēja?
— Sasazīšu vacā svīkstā.
7. Kur tu jēmi vacu svīkstu?
— Vacas mōtes teineitī.
8. Kur tei jēme vacō mōte?
— Raibōs gūvs ciceitī.
9. Kur tei jēme raiba gūs?
— Zalis zōlis galenī.

63 *Katrīne Deksne Rēzeknes raj. Bērzgales c., 59 g. v.; iesk. Rīgā 1961, atšifr. V. Bendorfs. FS 1930, 5207.*

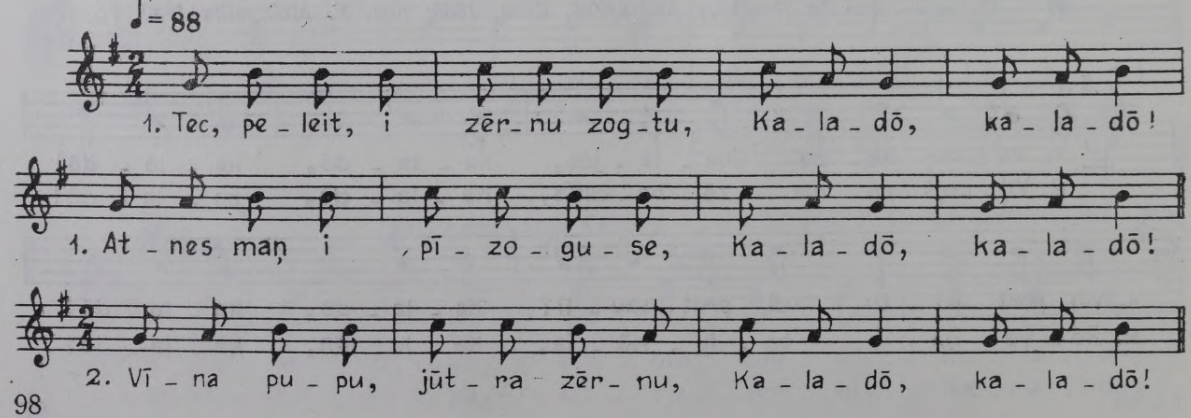

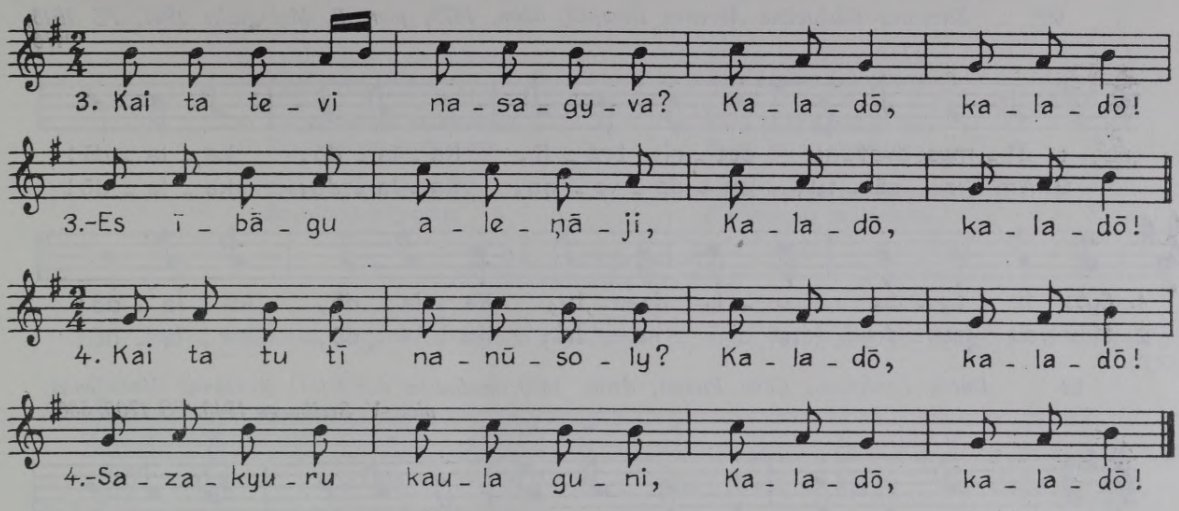

64 *Broņislava Circene, dzim. 1902 Abrenes Šķilbēnos, otro balsi Virgina Cibule, dzim. 1905 turpat; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9457.*

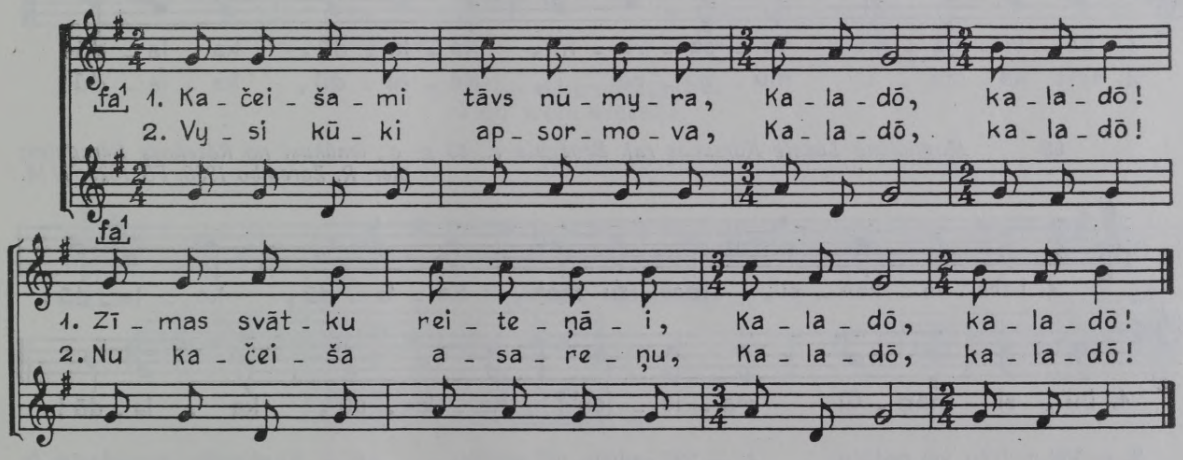

65 *Marija Ruduka Ludzas Nautrēnos, dzim. 1900; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8205.*

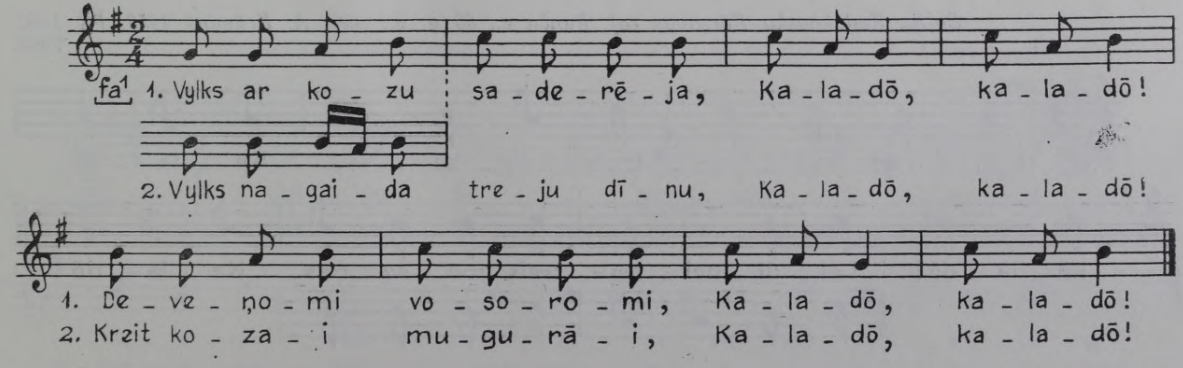

66 *Zuzanna Kiukacāne Abrenes Bērzpilī, dzim. 1879; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9476.*

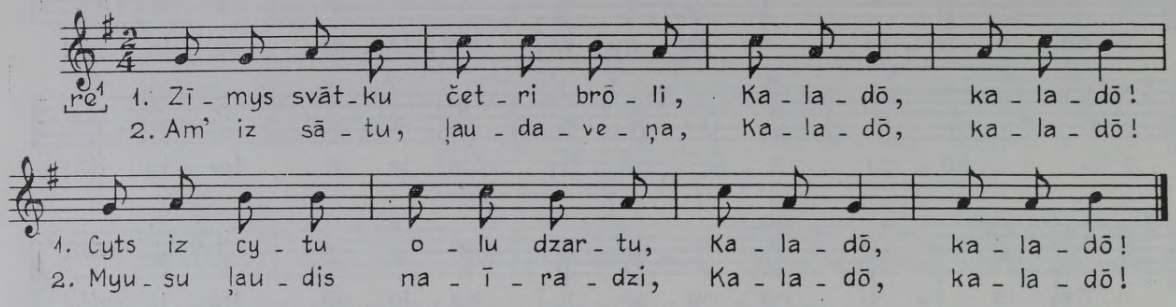

67 *Dārta Zenčenoka Cēsu Raunā, dzim. 1860, melodiju dzirdējusi Rēzeknes Makašēnos; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5360.*

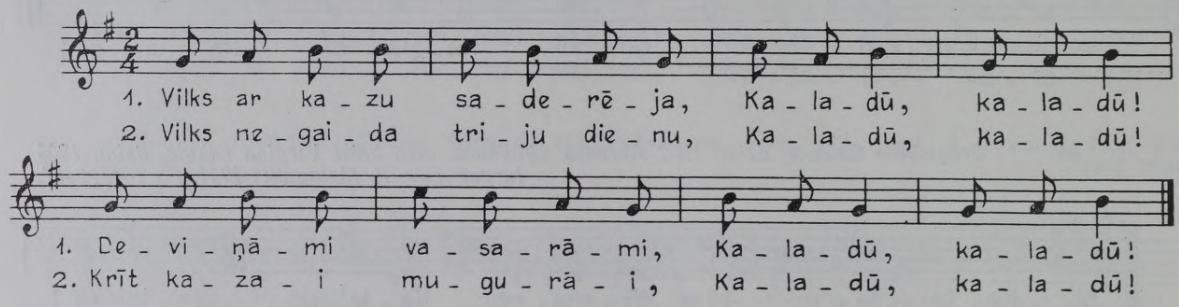

68 *Magdalēna Lukste Kārsavas raj. Brožgala c., 65 g. v., ienākusi no Rēzeknes Bērzgales; pier. R. Zarembo 1950. FS 1829, 1714.*

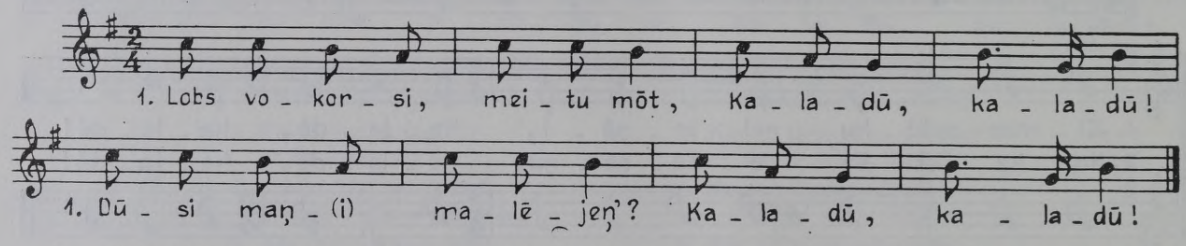

2. — Vēļ nadūšu, vēļ nadūšu,
Cikom brauksi ūtru reizi.
3. Lobs vokorsi, meitu mōt,
Dūsi maņ(i) malējeņu?
4. — Vēļ nadūšu, vēļ nadūšu,
Cikom brauksi trešu reizi.
5. Nu atbrauču trešu reizi,
Dūsi maņ(i) malējeņu?
6. — Ej pi mōtes, pazakloni,
To dabōsi malējeņu.
7. Ej nu pulka, losi sev(i),
Kurai ir (i) sōrti vaigi.

69 *Sofija Kadakovska Kārsavas raj. Ranču c., 60 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7263.*

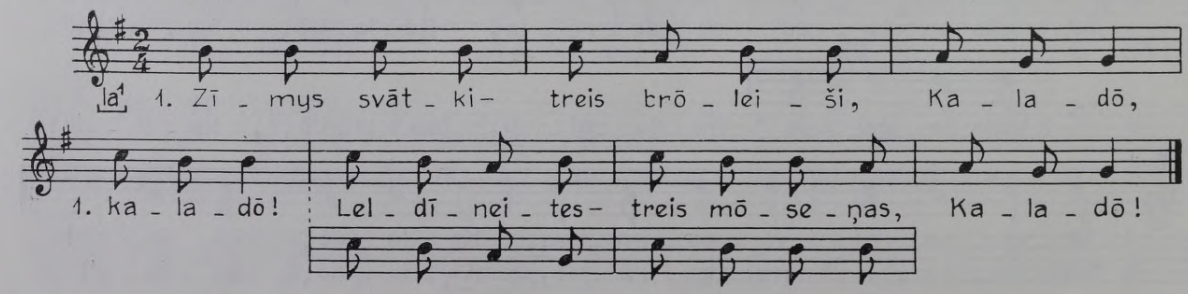

2. Leldīneites treis mōseņas,
Vysi vīnu činu tur.

3. Zīmys svātki sabraukuši
Raksteitōmi komonom.

4. Tecit, bārni, sajemiti,
Bosajōmi kōjeņom.

5. Zīmys svātku reiteņā
Ēžu dzeivu labeibeņu.

6. Sīva jauna, natikleite,
Mōte vaca, naveižōja.

7. Dasa skrēja par pogolmu,
Kiuleiteņus mātōdama.

8. Bārni skrēja pakalī,
Putraimeņus laseidami.

70 *Malvīne Lisovska Kārsavas raj. Ranču c., dzim. 1910; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7297.*

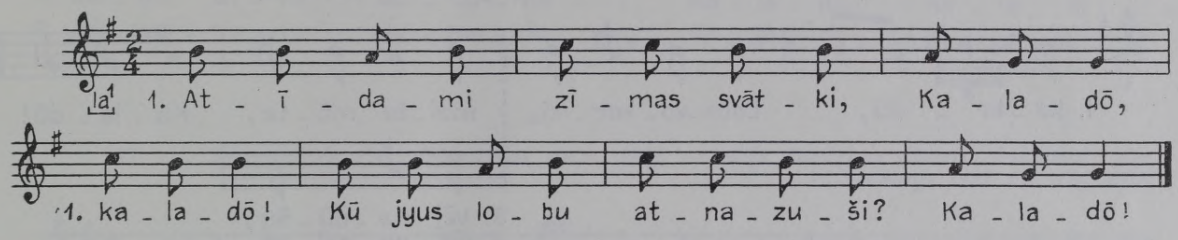

2. Klāvā raibu raibaleiti,
Stallī sērmu kumēleņu.

3. Stallī sērmu kumēleņu,
Dasu kuli mugorā.

4. Puišim dasu nadūsimi —
Puiši vepru nabarōja.

71 *Arbidāne Rēzeknes Rēznā; pier. J. Rinkuss 1935. FS 345, 476.*

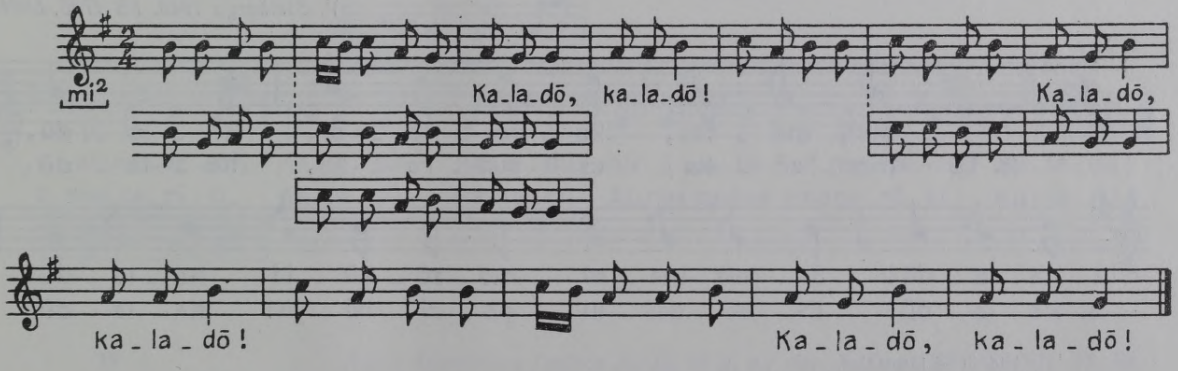

72 *Izabella Linuža Kārsavas raj. Oponosu c., 68 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7071.*

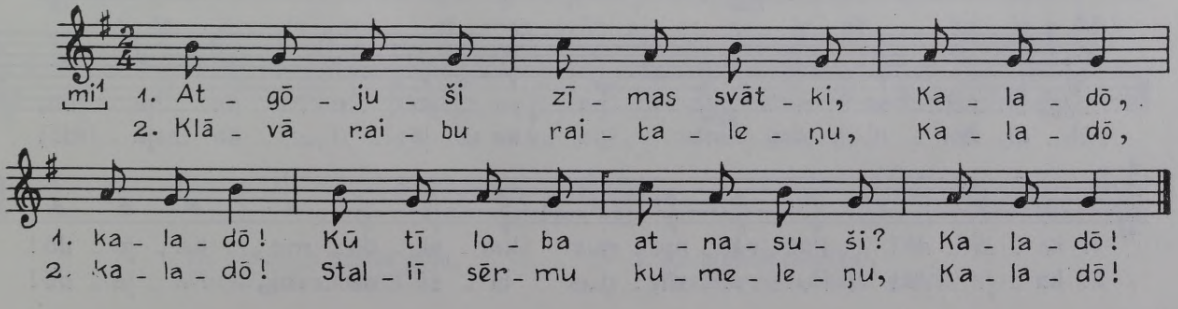

73 *Zuzanna Lipska Kārsavā, 60 g. v.; iesk. A. Krūmiņš 1959, atšifr. V. Bendorfs. FS 1940; 8077, 8023.*

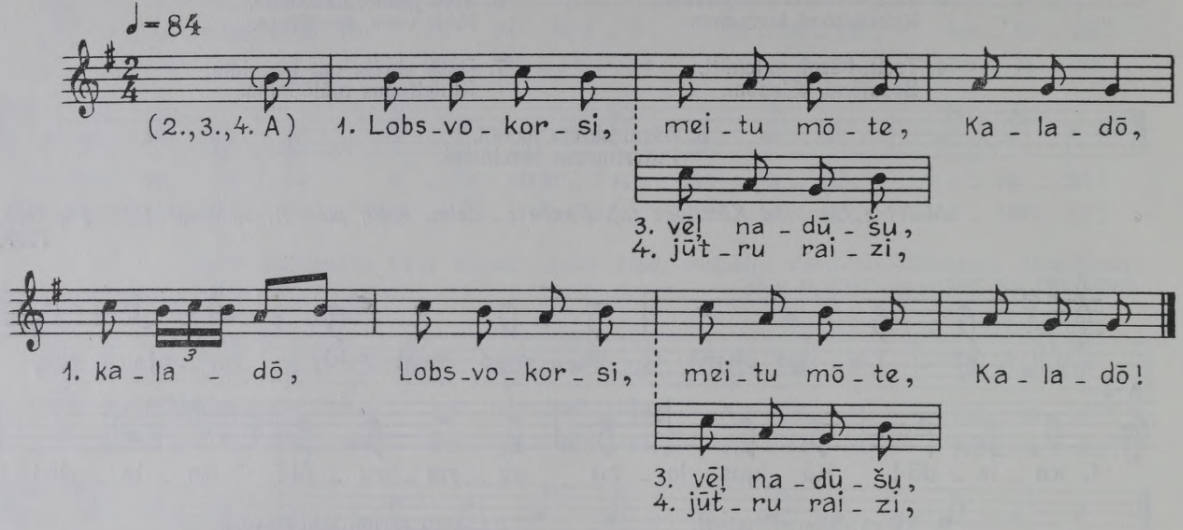

2. Dūsi maņ(i) malējeni? 3. Vēļ nadevu, vēļ nadūšu,
4. Cikom brauksi jūtru raizi.

FS 1940, 8023. 1. As bej' vīnsi kuplys līps(i), 4. Īdūd vīnu pazareiti!
2. Maņ bej daudzi pazareišu. 5. Išu jas i pats pajimšu,
3. Lyudzu tevi, bogotīsi, 6. Nazalyugšu bogotōi.

74 *Leokadija Bogdanova Cēsu Raunā, dzim. 1884, melodiju dzirdējusi Kārsavā; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5364.*

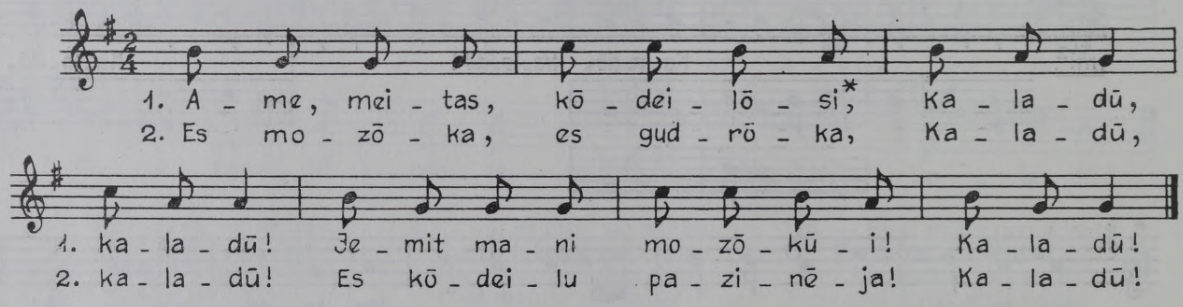

* kōdeili — jāņuzāles.

Dziesmā žanriski sajaukts līgotņu teksts ar kaladu dziesmu refrēniem.

75 *Tonija Krilovska Kārsavā, 31 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7064.*

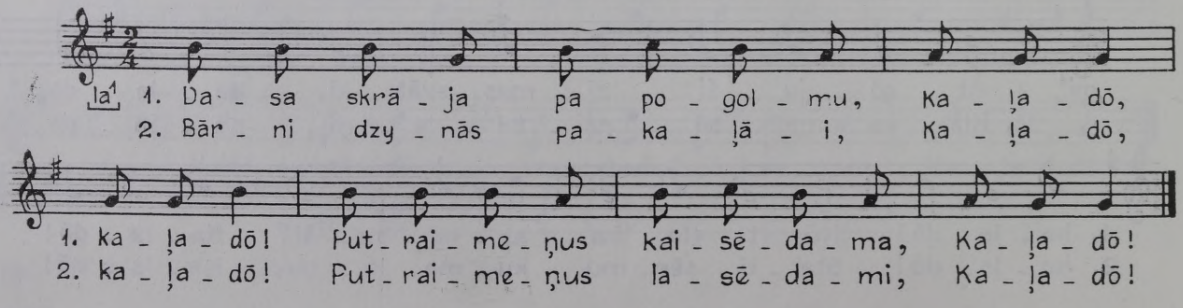

76 *Jūlija Platpīra Kārsavas raj. Ranču c., dzim. 1895; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7304.*

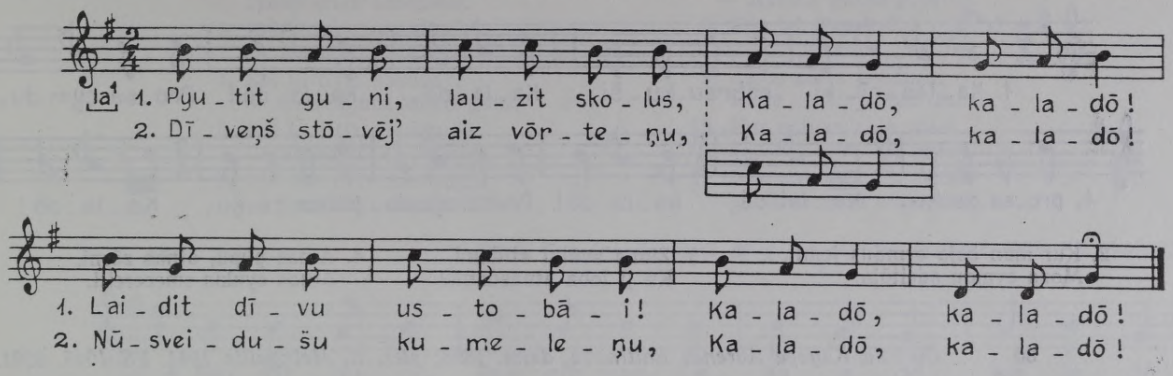

77 *Vera Logina Cēsu Sērmūkšos, dzim. 1922, melodiju dzirdējusi Abrenes Baltinavā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4656.*

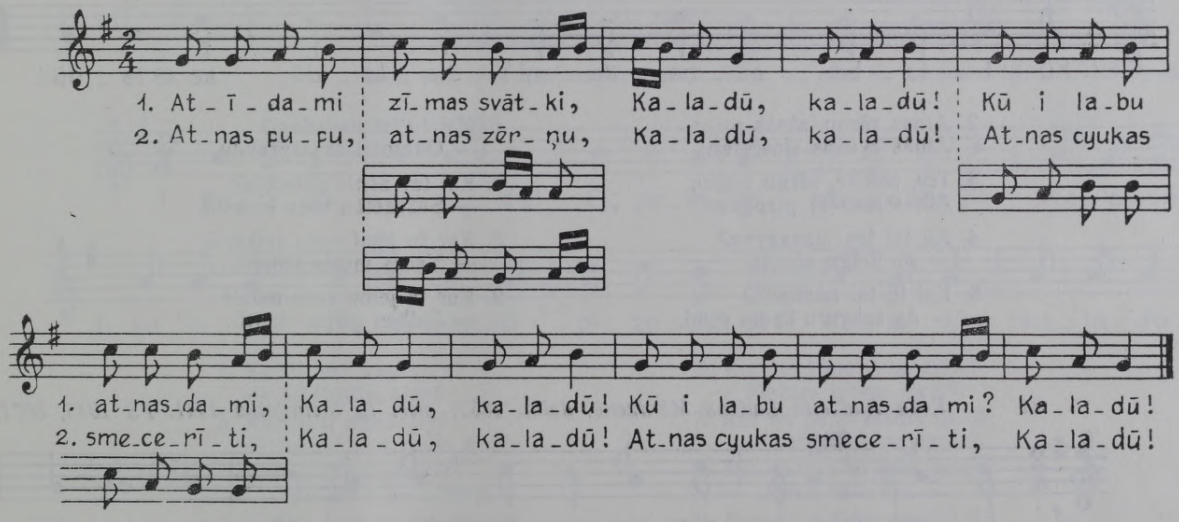

78 *Adele Adamoviča Ludzas Nirzā, 50 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1721; 31, 33.*

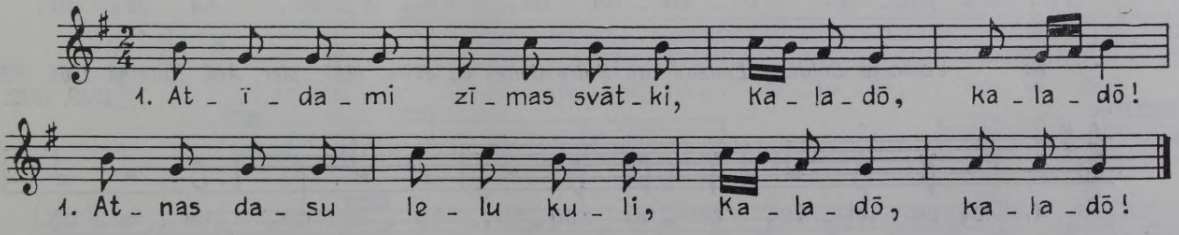

2. Puišim dasu nadūsimi,
Puiši cyuku nabarōja.

1. Uz brōleišim gostūs gōju,
Vucyn' golva kuleitii.

2. Ka brōleiši namīļōsi,
Graussu sovu vucyn' golvu.

79 *Sofija Deglava Balvu raj. Dūrupes c.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7283.*

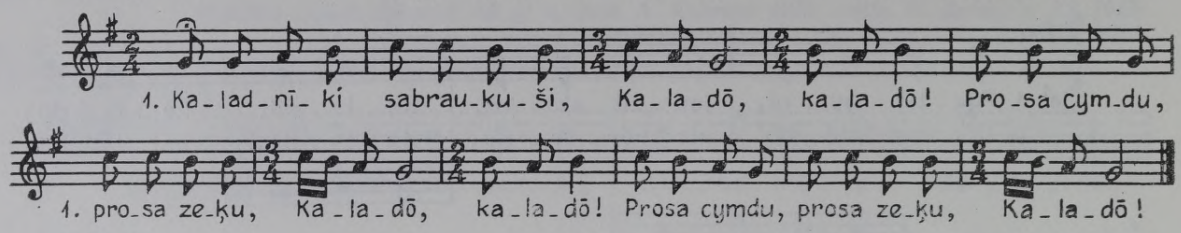

2. Kur man beja cymdus jemti,
Moza cymdu adeitōja.

3. Zīmis svātki atīdami,
Kū jī loba atnasdami?

4. Atnas pupu, atnas zērni,
Atnas cyukis smecereiti.

80 *Bōrbola Kaņepe Abrenes Baltinavā, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8091.*

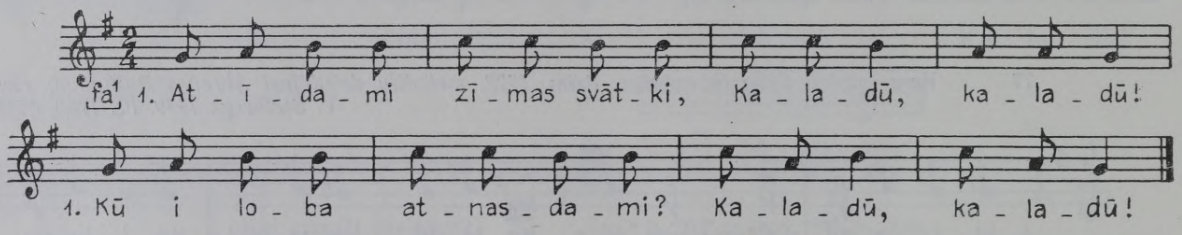

2. Atnas zērņu, atnas pupu,
Atnas cyukas smecereiti.

3. Tec, peleite, zērņu zogtu,
Atnes maņ(e) pīzoguse!

4. Kū tai tevi nasagyva?
— As ībāgu aleņāi.

5. Kai tu tai nanūsoli?
— As sakyuru kaula guni.

6. Kai tu tai nasadagi?
— Odotomi sasaspraudu.

7. Kai tev asnis natecēja?
— Sazazeižu vacu svīkstu.

8. Kur tu jēmi vacu svīkstu?
— Vacas mōtes teineitīi.

9. Kur ta jēme vaca mōte?
— Raibas gūvis ciceitīi.

81 *Roža Rudzeite Ludzas Mērdzenē, dzim. 1863; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8071.*

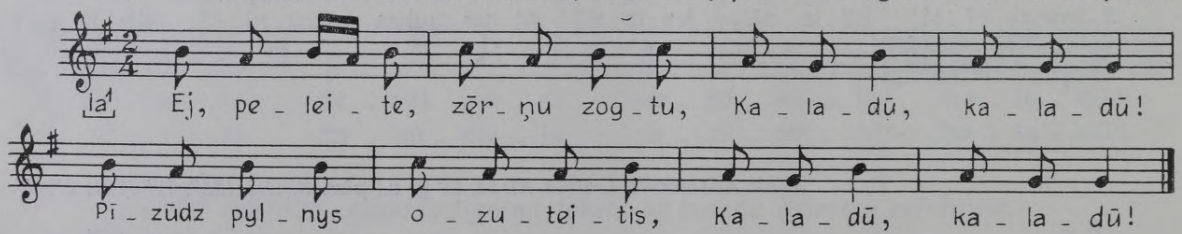

82 *Veronika Soldāne Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1887; pier. Ald. Kalniņš 1965. FS 1930, 4942.*

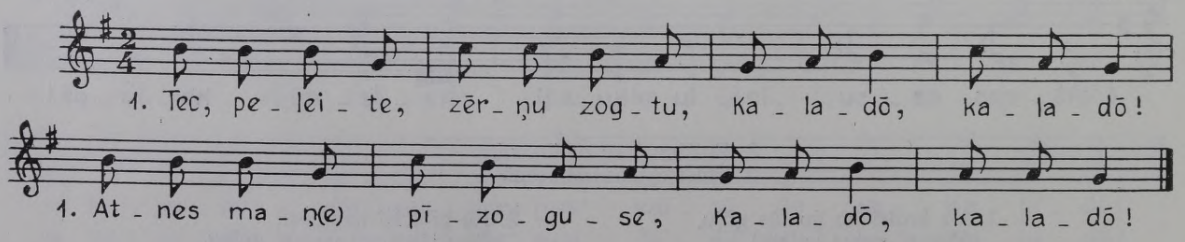

2. Vīnu pupu, ūtru zērni,
Trešū seiku kanepeiti.
3. Kei tī tevi nasagiva?
— As ībēdžu alenī(i).
4. Kei tu tī(i) nasasoli?
— As sakyuru kaulu guni.
5. Kei tu tī(i) nasadagi?
— Sasadyuru adateņas.
6. Kei tev tī(i) nasōpēja?
— Samōzōju vacu svīstu.
7. [Kur tu jēmi vacu svīstu?]
— Raibas gūves [ciceitī].
8. Kur tei jēme raiba gūs(i)?
[— Zaļōs zōles paāduse,]
9. Zaļōs zōles paāduse,
Reita rosas padzāruse.
10. Kur palyka zaļa zōle?
— Dīva vērši apāduši.
11. Kur palyka dīva vērši?
— Dīva goni nūdzynuši.

83 *Dārta Laizāne Kārsavā, 80 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7114.*

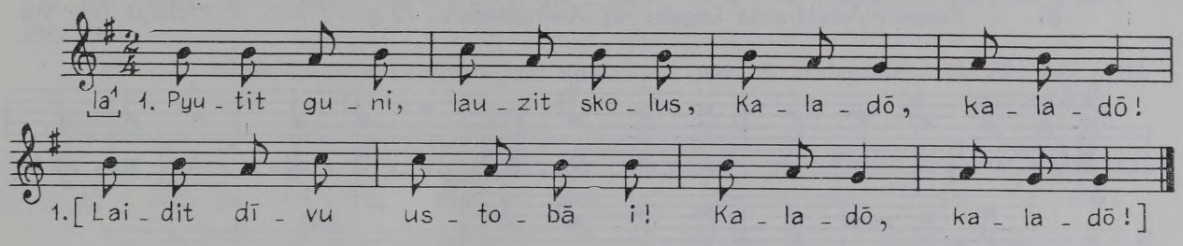

[2. Dīveņš stōvej' aiz vōrteņu
Nūsveidušu kumeleņu. Ķārsavā, FS 1940, 7304.]

84 *Anna Veikšāne Ludzas Nautrēnos, 56 g. v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829, 1585.*

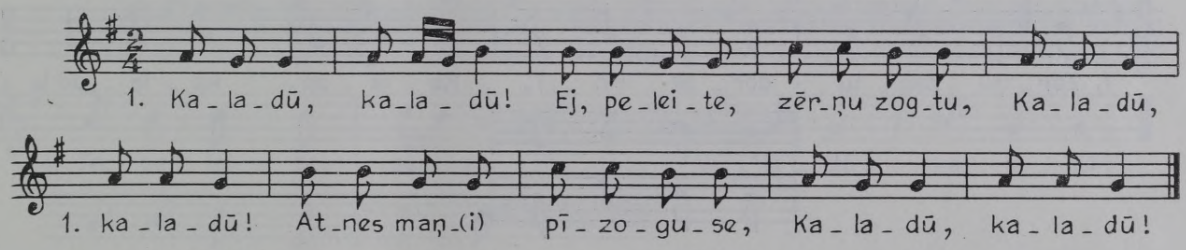

2. Ķai tī tevi nasagiva?
— As ībēdžu aleņā.
3. Ķai tu tī nanūsoly?
— As sakiuru kaula guni.
4. Ķai tu tī nasadagi?
— Izazīžu vacu svīkstu.
5. Ķur tu jēmi vacu svīkstu?
— Vacas mōtes pyureņā.
6. Ķur tei jēme vaca mōte?
— Malnas gūves ciceitī.
7. Ķur tei jēme malna gūsi?
— Pa migleni, pa raseni.
8. Ķur palyka mygla, rosa?
— Upeitē satecēja.
9. Ķur palyka tei upeite?
— Modorōsi saauguse.

85 *Jadviga Kizika Ludzā, 62 g. v.; pier. T. Kuriševa, tekstu A. Ancelāne 1958. FS 1940; 7495, 6143.*

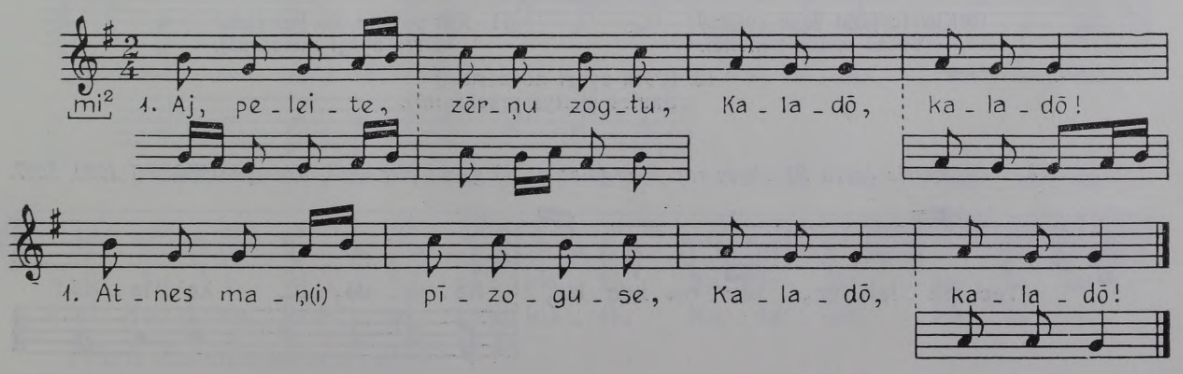

2. Oba divi ozuteitis,
Vīnu pupu, ūtru zērņu.

3. Kai tī tevi nasagiva?
— As ībāgu aleņā(i).

4. Kai tu tī(i) nanūsoli?
— Sazakyuru kaula guni.

5. Kai tu tī(i) nasadagi?
— Sazadyuru odotōsi.

6. Kai tev ašnis natecēja?
— Apsazīšu vacu svīkstu.

7. Kur tu jēmi vacu svīkstu?
— Raibas gūves ciceišūs(i).

8. Kur tei jēme raiba gūs(i)?
— Zaļas zōles paāduse.

9. Kur palyka zaļa zōle?
— Dīva vērši apāduši.

86 *Zuzanna Jakubjonoka Dagdas raj. Andrupenes c., 75 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9289.*

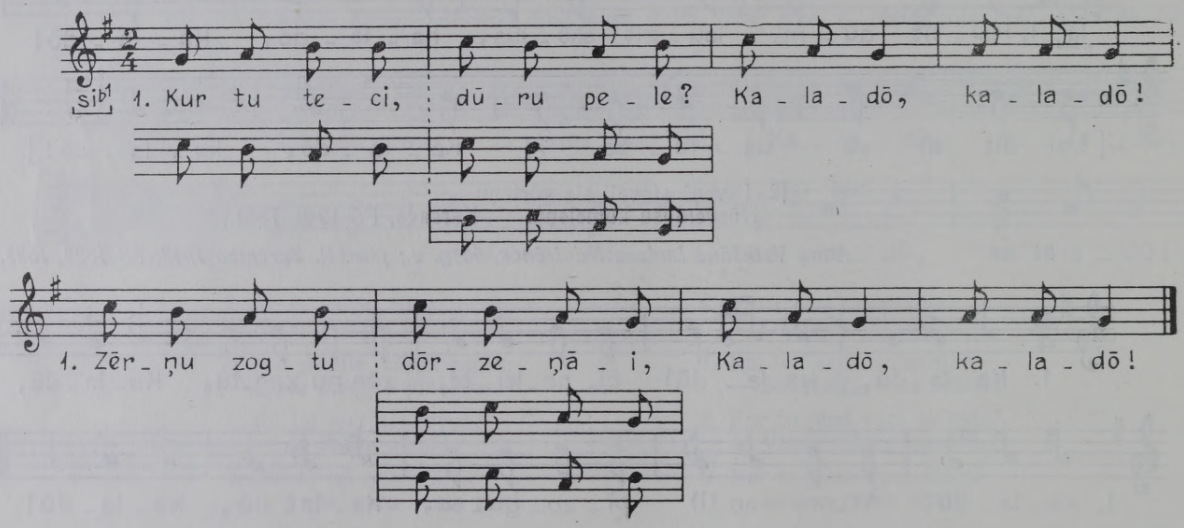

2. Kai ža tevi nasagyva?
— As ībāgu aleņāi.

3. Kai ža tu i nasasoli?
— Sazakyuru kaula guni.

4. Kai ža tu tī nasadagi?
— Sazaspraužu odotōsi.

5. Kai tev ašnis natecēja?
— Sazasvaidu vacu svīstu.

6. Kur tu jēmi vacu svīstu?
— Vacas mōtes teineitēi.

7. Kur tei jēme vaca mōte?
— Raibys gūvis pupeņōsi.

8. Kur tei jēme raiba gūvsi?
— Zaļas zōles galeņāi.

9. Kur tei jēme zaļa zōle?
[— Reitā rosas padzāruse.]

10. Kur palyka tei raseņa?
— Satecēja jyureņōsi.

11. Kur palyka tōs jyurenis?
— Dīva zyrgi nūdzāruši,

12. [Dīva zyrgi nūdzāruši,]
Saules meitys pracādamis.

87 *Marija Jurča Rēzeknes raj. Bērzgales c., 55 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5007.*

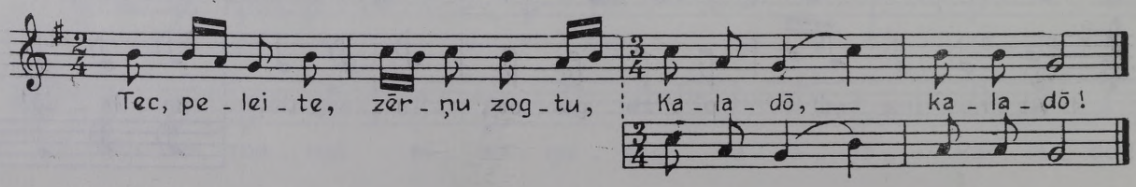

88 *Donāta Bartkeviča Dagdā, dzim. 1899; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7241.*

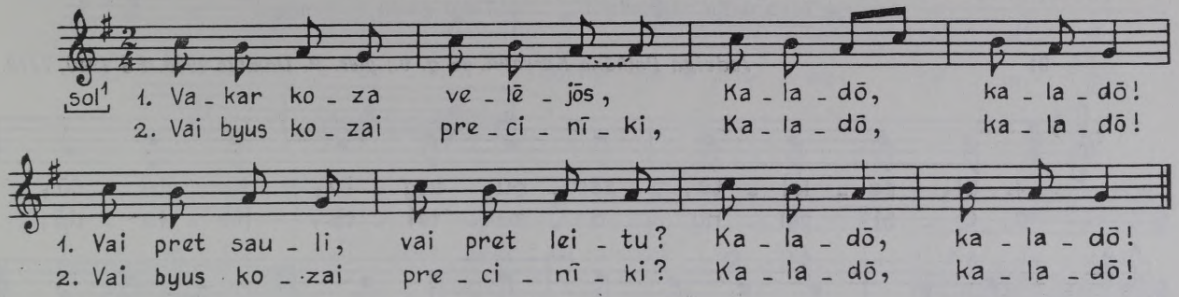

89 *Petronella Buļa Ludzas Nirzā, dzim. 1865; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 7084.*

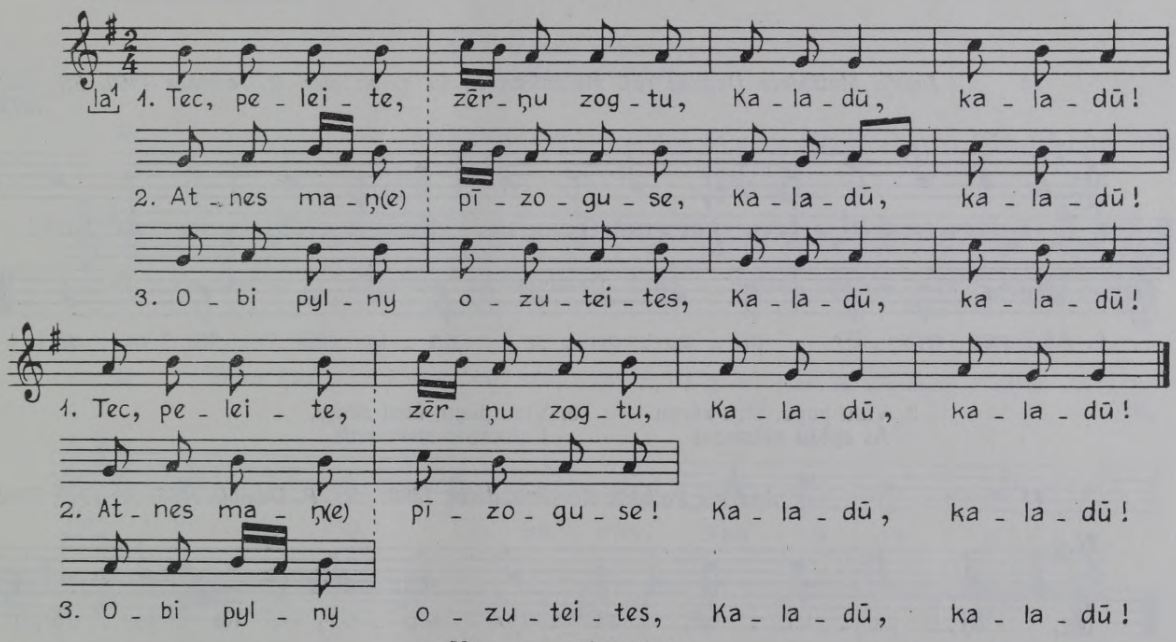

4. Vīnu pupu, ūtru zērņu,
5. Trešu seika sudobreņa.

90 *Petronella Buļa Ludzas Nirzā, dzim. 1865; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 63.*

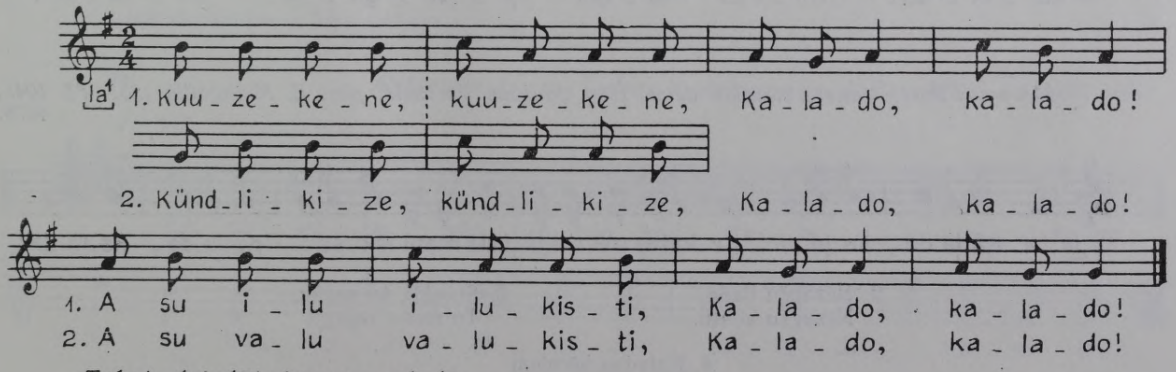

Teksts dziedāts igauņu valodā.

Tulkojums:

1. Ai, eglīte, ai, eglīte,
Tavu daiļu daiļumiņu!

2. Ai, svecītes, ai, svecītes,
Tavu gaišu gaišumiņu!

91 *Jadviga Poikāne Kārsavā, 48 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7119.*

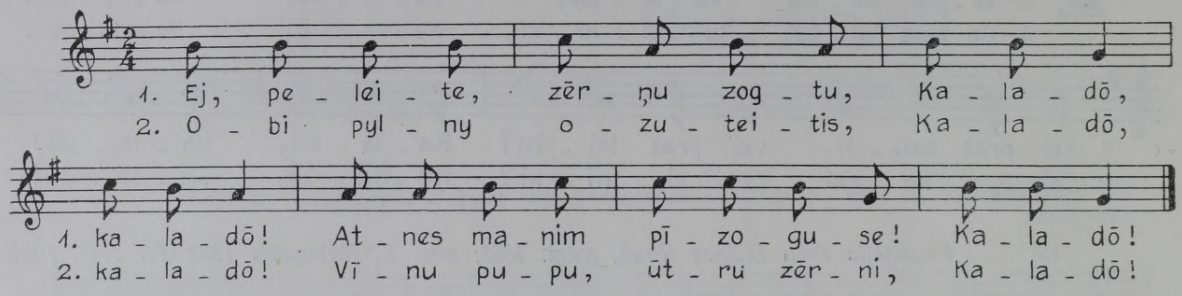

92 *Juzefa Muižniece Dagdas raj. Muižnieku c., 58 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7673.*

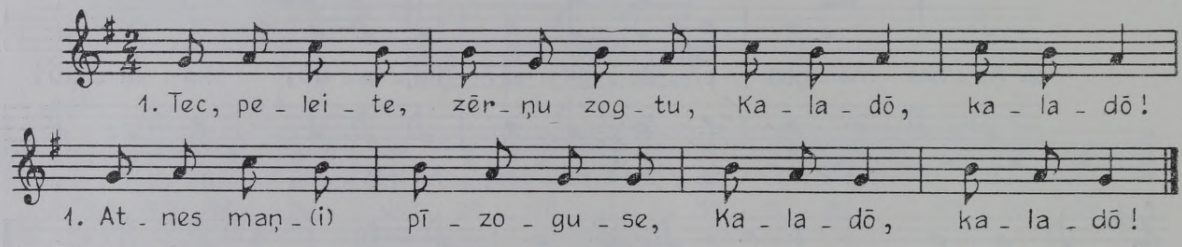

2. Vīnu pupu, ūtru zērņu
As apēžu mōmeņai.

3. Vīnu pupu, ūtru zērņu,
I ciuceņas smecereiti.

93 *Andrejs Poikāns Kārsavā, dzim. 1893; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7062.*

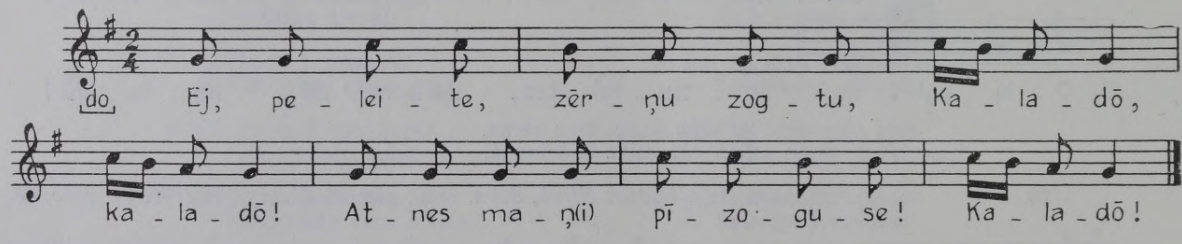

94 *Dārte Valtere Bauskā, dzim. 1856 Bauskas Vecsaulē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4678.*

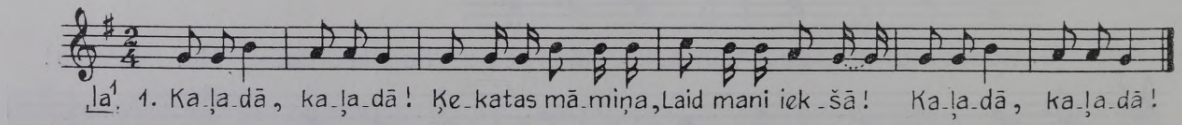

2. Nezagšu īlena,
Nezagšu adatu.

3. Susekli, to zagšu,
To mane vajag

4. Kaļadas bērniem
Galviņu sukāt.

95 *E. Kozlovska Daugavpils Viškos; pier. K. Straubergs 1933. FS 880; 2332, 2265.*

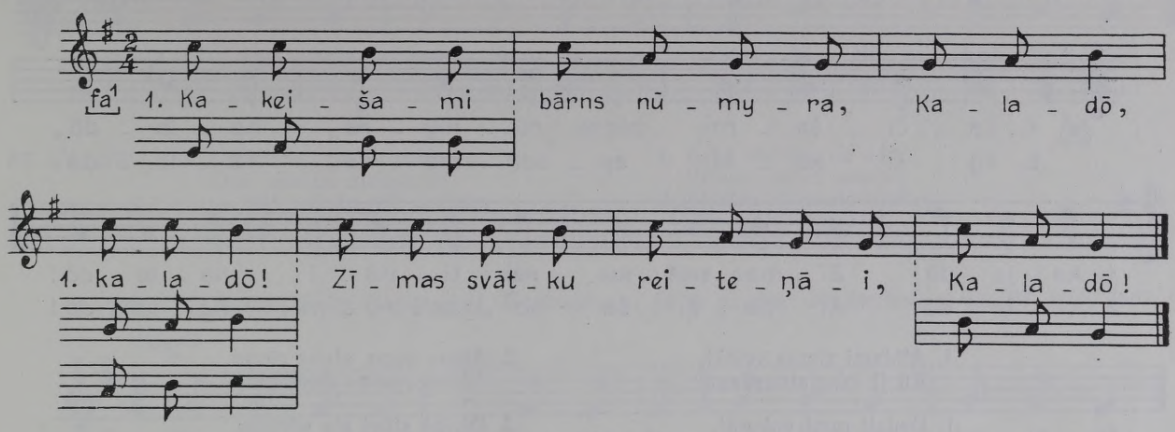

2. Vysi meži apsormōja
Ai kačeiša osoromi.

96 *Broņislava Dundare Ludzā, 58 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7173.*

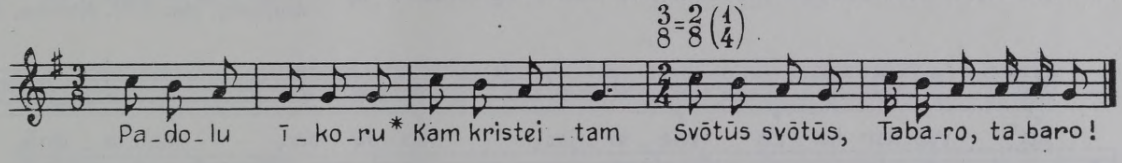

* īkors — gredzens.

97 *Klāra Kaziniece Ludzas raj. Mērdzenes c., 75 g. v.; pier. R. Zarembo 1948/49. FS 1829, 1700.*

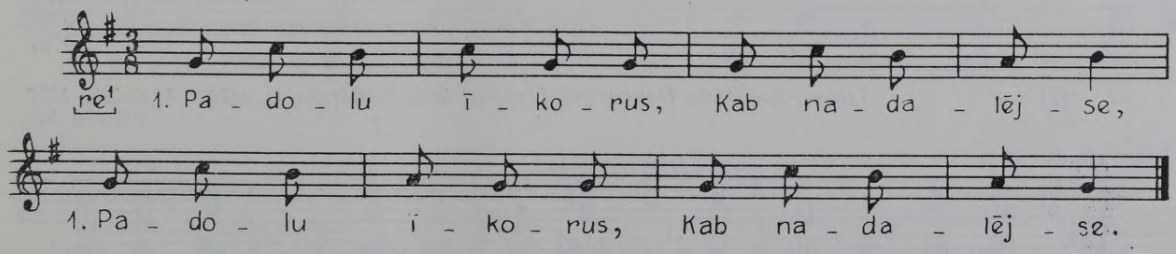

2. Pi kō(i), pi kō
Muns īkareņši?

3. Pi jauna puiškina
Muns īkareņši.

4. Lyudzami, brōleiši,
Atdūditi!

5. Es poša jauna,
Maņ pošai vajag.

Rotaļa ziemsvētkos — īkoru dalīšana.

98 *Aleksandrs Armans Ludzas Nautrēnos; pier. Ā. Erss [1921]. FS 1495, 3069.*

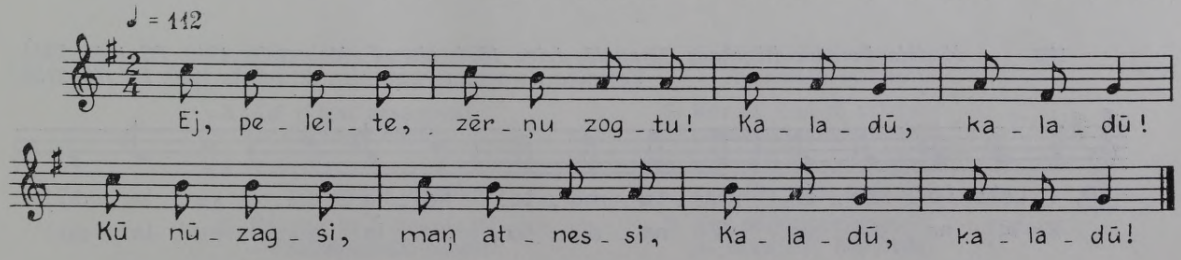

99 *Vera Kozlovska Kārsavas raj. Baltinavas c., dzim. 1897; pier. M. Grava 1958. FS 1940, 4875, 4592.*

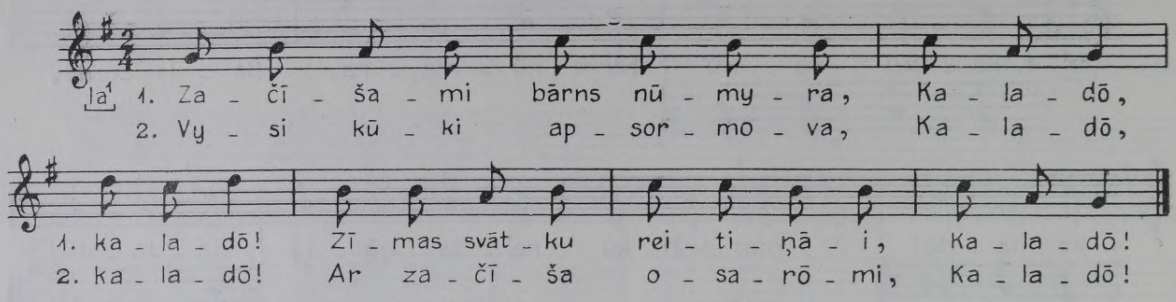

1. Atīdami zīmas svātki,
Kū jī loba atnasdami?

2. Atnas pupu, atnas zērņu,
Atnas cyukas smecerīti.

1. Dedzit guni vokorāi,
Laidit dīvu ustubāi:

2. Dīviņš stōvi aiz vōrteņu
Nūsolušōm kōjeņōmi.

100 *Stefania Ulanowska. Zotysze Inflant Polskich, II. Zbiór wiadomości do antropologii krajowej, tom XVI. Kraków, 1892.*

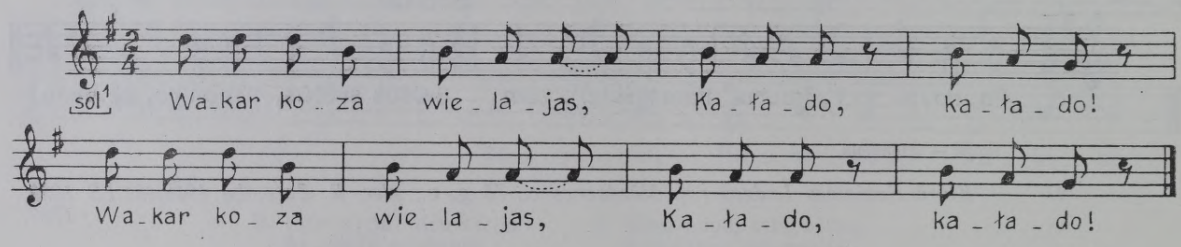

101 *Izidors Rušenieks Daugavpils Līvānos; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 347.*

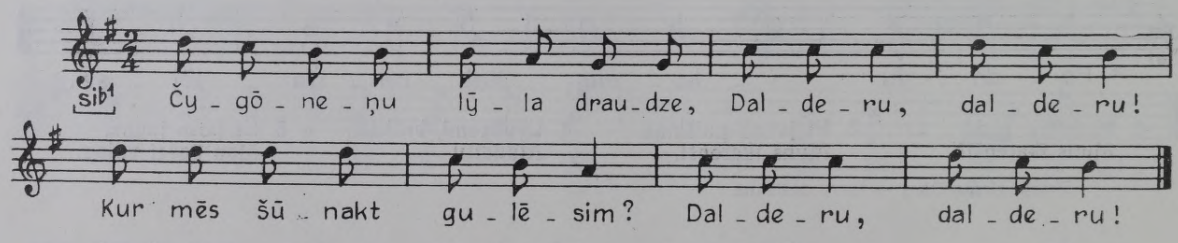

102 *Madaļa Bernāne Rēzeknes Bērzgalē, dzim. 1884; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7911. Veronika Bernāne turpat; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2136.*

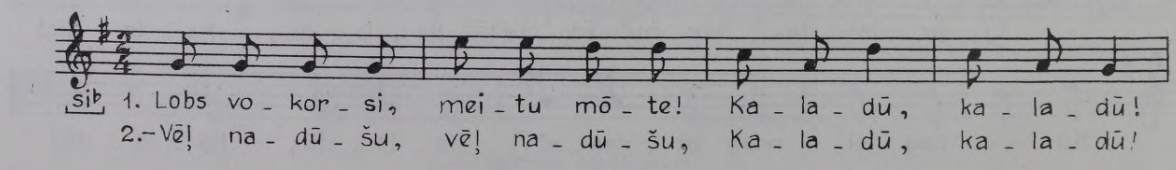

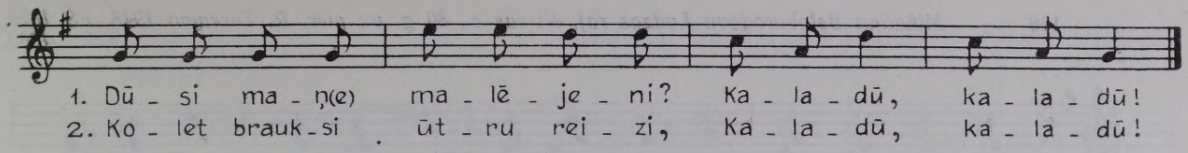

FS 170, 2136.

1. Labvakari, meitu māte,
   Dosi manim malējiņu?
2. — Vēl nedošu, vēl nedošu,
   Kad atbrauksi otru reizi.

1. Adat, meitas, ko adati,
   Vilkam zeķes noadat!
2. Vilkam kājas nosalušas,
   Sila malu staigājot.

103 *Monika Brice Dagdas raj. Muižnieku c., 54 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7601.*

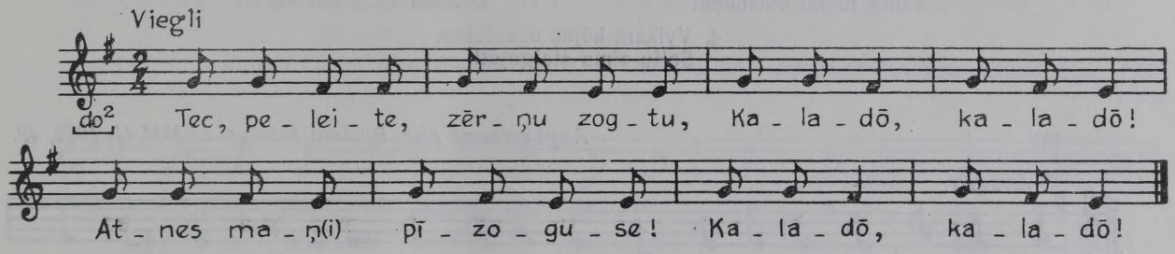

104 *Tekla Driča Kārsavā; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7123a.*

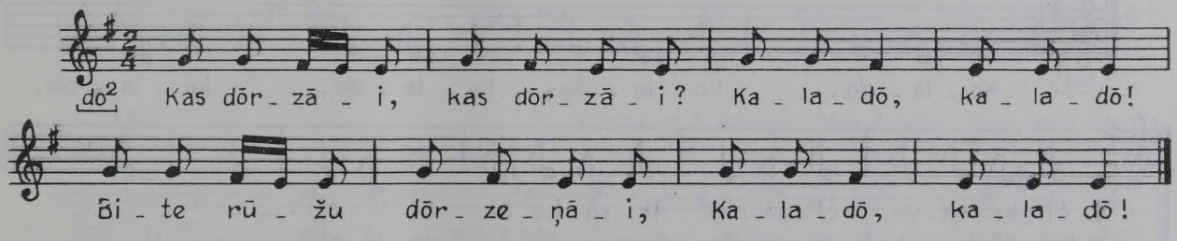

105 *Tekla Kušnere Ludzas Nirzā; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 327.*

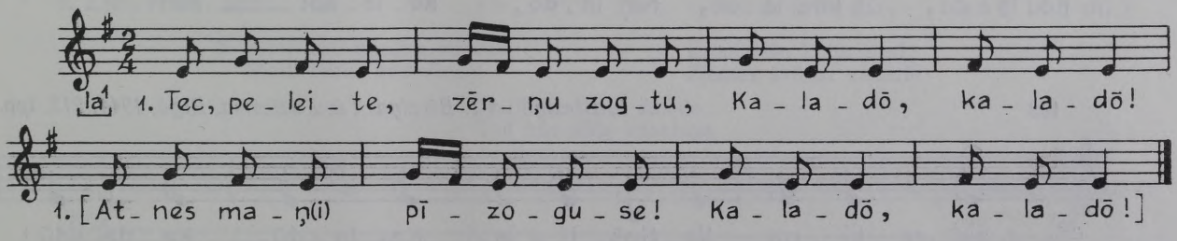

2. Obi pylnys ozuteitis,
   Vīnu pupu, ūtru zērņu.
3. Kai tī tevi nasagyva?
   — Es ībāgu alenīi.
4. Kai tu tī i nanūsoli?
   — Sazakyuru uguņteni.
5. Kai tod tu tī nasadagi?
   — Sazaspraužu odotōsi.
6. Kai tev tī i nasopēja?
   — Apzamešu svīstenīi.
7. Kur tu jēmi tū svīsteni?
   — Raibys gūvis ciceitii.
8. Kur tī jēme raibō gūvsi?
   — Zalis zōlis paāduse!
9. Kur palyka zaļō zōle?
   — Dīva dāli nūpļōvuši.

106 *Mihalina Beloborodova Ludzas raj. Nirzas c., 80 g. v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829, 1563.*

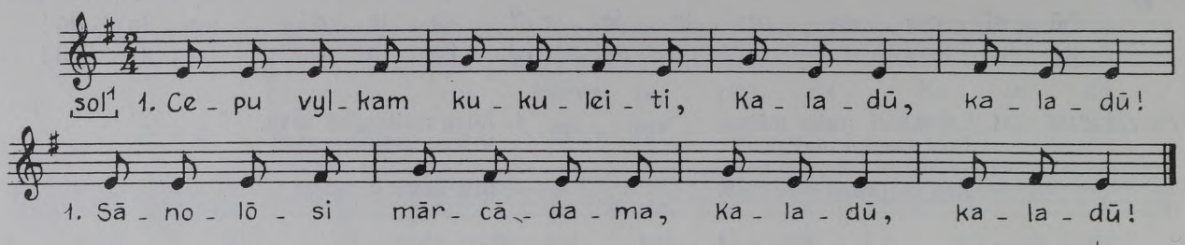

2. Jam, viļceņ(i), kukuleiti,
Nanes munu vucineņu!

3. Odit, meitas, kū oditi,
Vylkam zečis nūodit!

4. Vylkam kōjas nūsolušas,
Soltu zīmu staigojūti.

107 *Augškurzemē pier. Bucleru Mārčus. LTMM II, 1903, 49.*

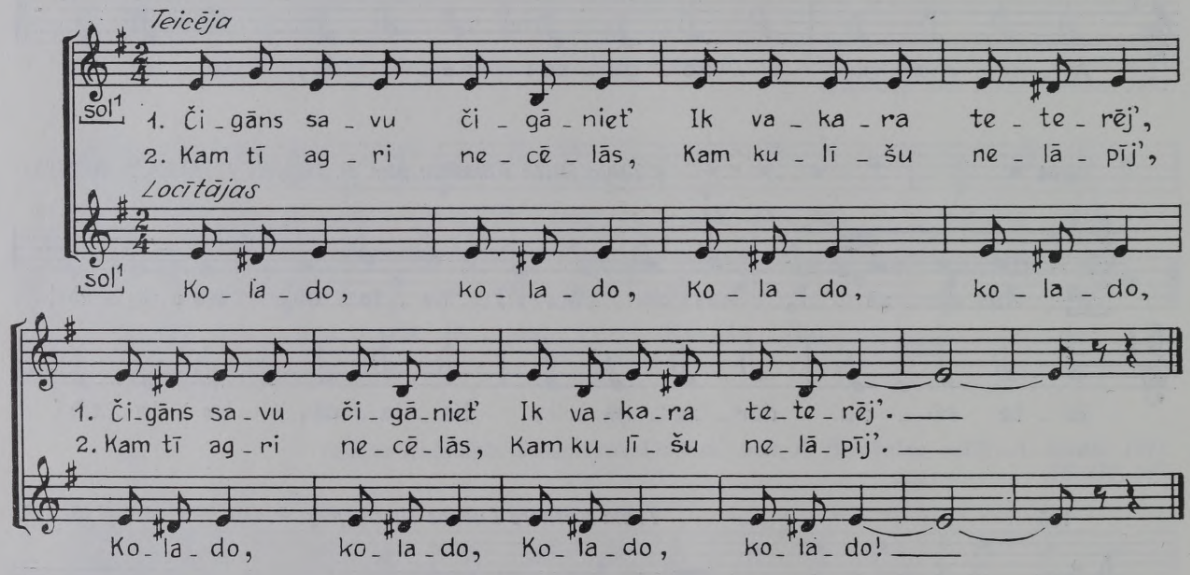

108 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944, 212. lpp.*

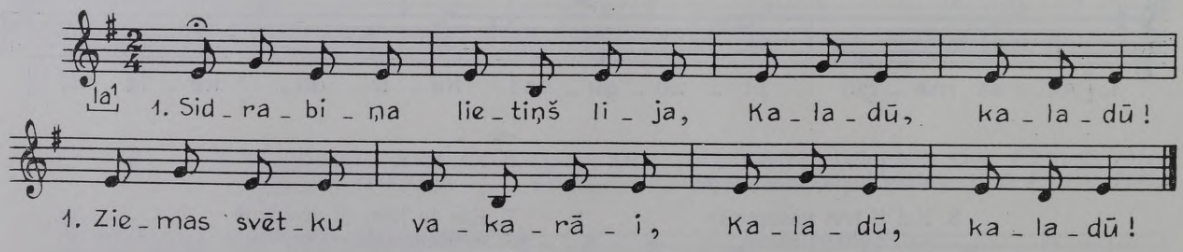

2. Visi sīki žagariņi
Sidrabiņu vizināja.

3. Visu nakti sveces dega
Sidrabiņa lukturosi.

4. Mēnestiņis ceļu rāda
Saules meitu vedējiemi.

5. Saule deva savu meitu
No veļiemi šai zemēi.

109 [Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM II, 1903, 39.

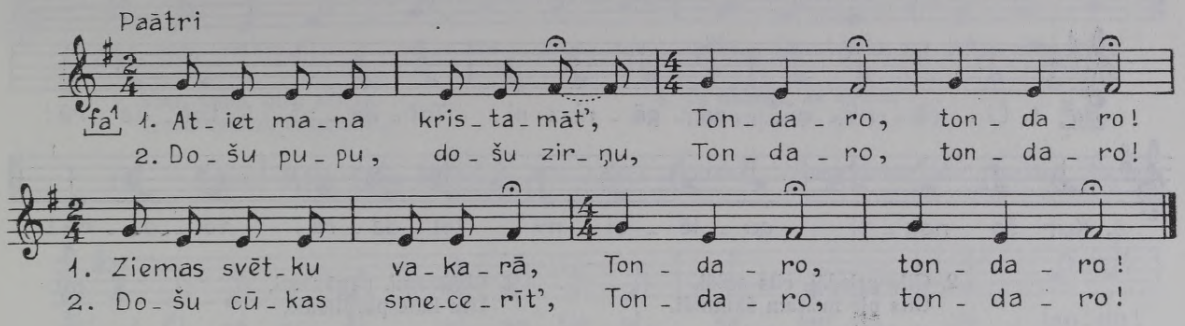

110 *Valkas Ilzenē pier. S. Dunkule. J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933, 81. lpp.*

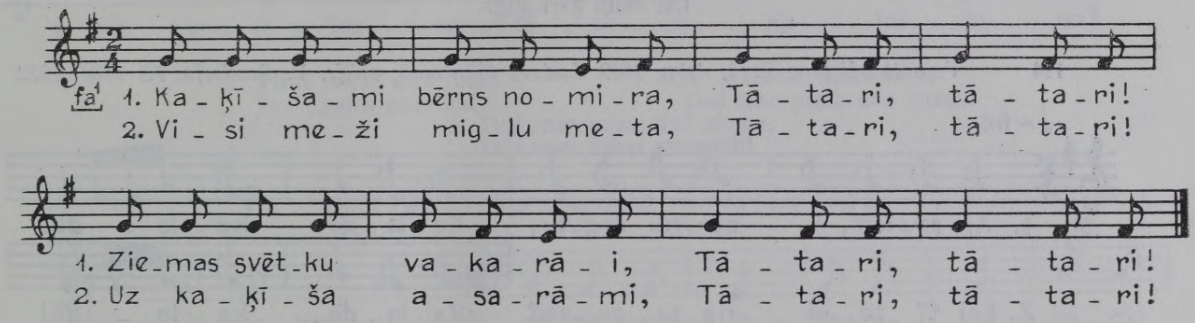

111 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944, 213. lpp.*

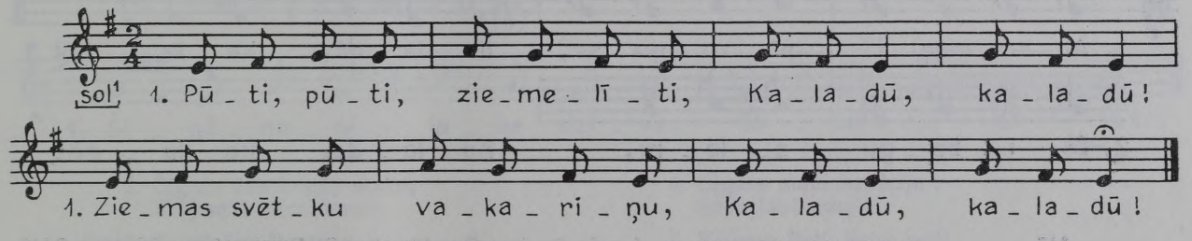

2. Klētī pūti miežus, rudzus,
Stallī bērus kumeliņus!

3. Eima bišu klausītiesi
Ziemas svētku vakarāi:

4. Ja bitītes daiļi dzieda,
Tad būs silta vasariņa.

112 *Valkas Alsviķos pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 45.*

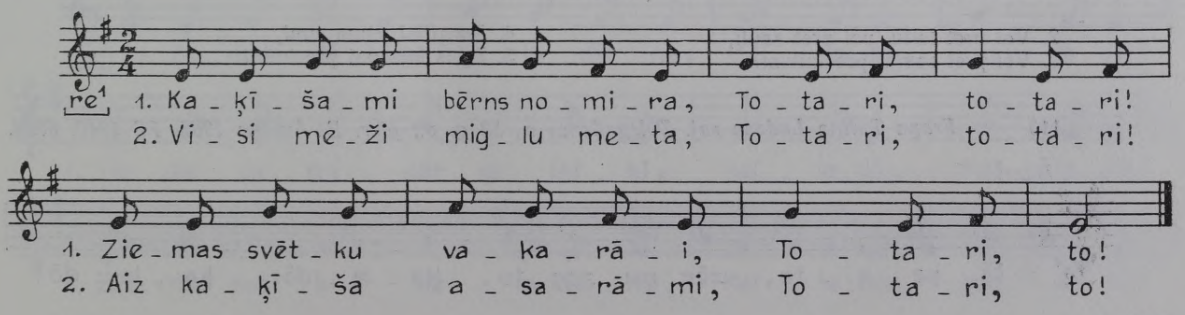

113 *Minna Niedra Daugavpils Līvānos, 50 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 166.*

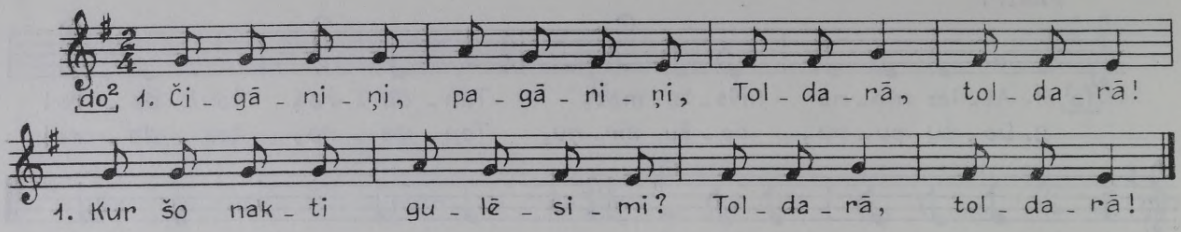

2. Cits priedēi, cits eglēi,
Cits pie meitām šķūnītēi.

3. Ko tie mani cāļi lasa,
Pa pagalmu staigādami?

4. Čigānami, pagānami,
Utu kule pārplīsusi.

5. Tāļu, tāļu čigānosi
Ziemas svētku vakarāi.

6. Mālotāi kalniņāi
Lai liniņi gari auga.

114 *Veronika Urtāne Rīgā, dzim. 1889 Ludzas Mērdzenē; atšifr. V. Bendorfs. FS 1838, 6522.*

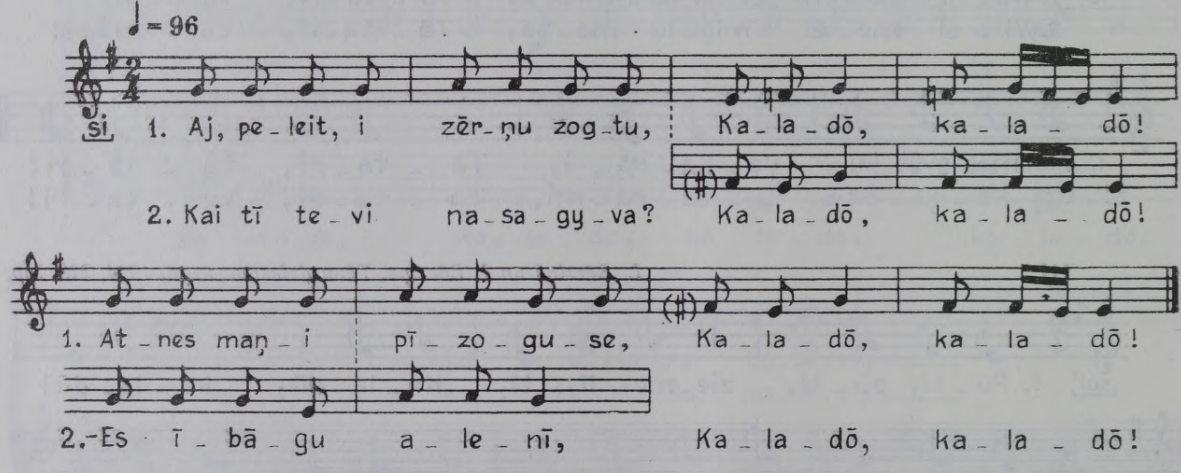

115 *Juzefa Pauliņa Dagdā; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7440.*

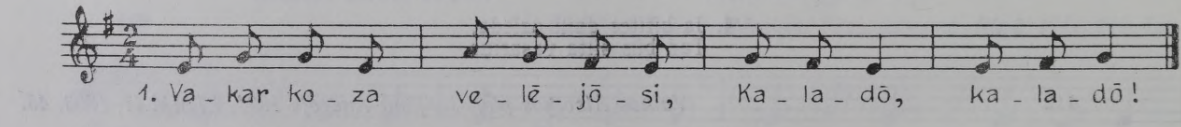

2. Voi pret leitu, voi pret sauli,
3. Voi pret sovim precinīkim?

4. Sorgitīsi, cīma suni,
5. Byus kozeņai precinīki!

116 *Fraņa Tutina Ludzas raj. Zvirgzdenes c., 68 g. v.; pier. E. Auniņa 1958. FS 1940, 6793.*

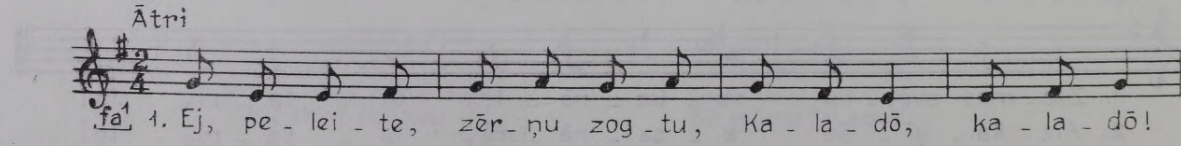

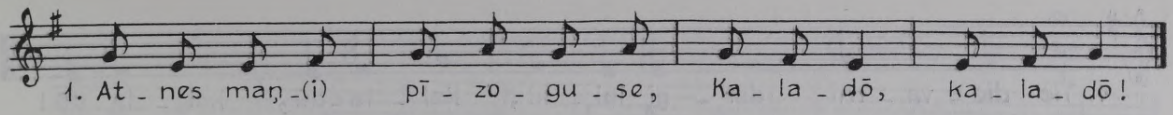

2. Vīnu pupu, ūtru zērņu,
Trešu cyukas smecereiti.

3. Tu nūzogi, as apēžu,
Tevi sauce — zērņu zaglis.

117 *Anna Odre, Stine Melbārde, Ilze Kupce [Madonas] Jaungulbenē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 41.*

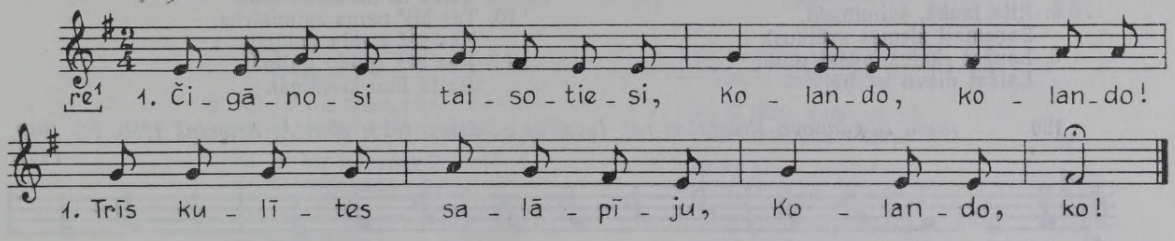

2. Vienā mieži, otrā rudzi,
Trešā gaļas gabaliņu.

3. Ai lūdzama, saimeniece,
Dod man pupu, dod zireņu!

4. Dod man pupu, dod zireņu,
Dod man cūkas smecerīti!

118 *Maija Vitola Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 40.*

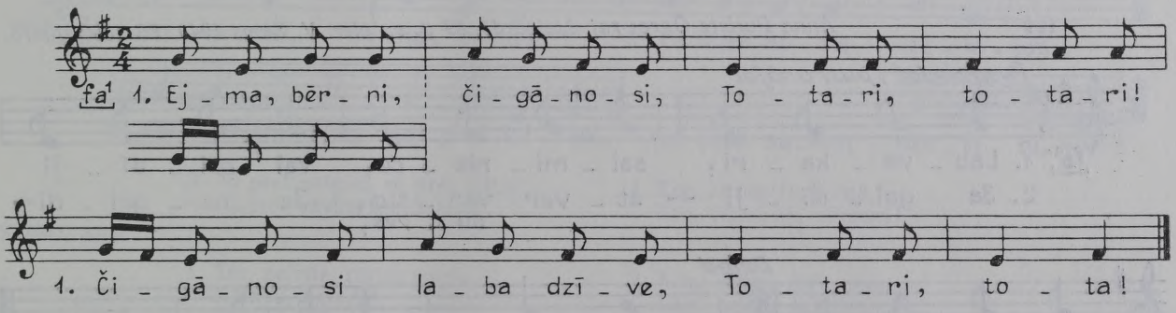

2. Čigāns ēda kviešu maizi,
Krējumāi mērcēdamis.

3. Es, čigāna līgaviņa,
Kā jumprava vien staigāju.

4. Čigāns mani izmācīja
Savā labā amatāi.

5. Krūmos līsti, jērus ķerti
Un pa mežu lenderēti.

119 *Milda Šice Rīgas raj. Katlakalna c., dzim. 1913, melodiju dzirdējusi Bauskas Islīcē; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 471.*

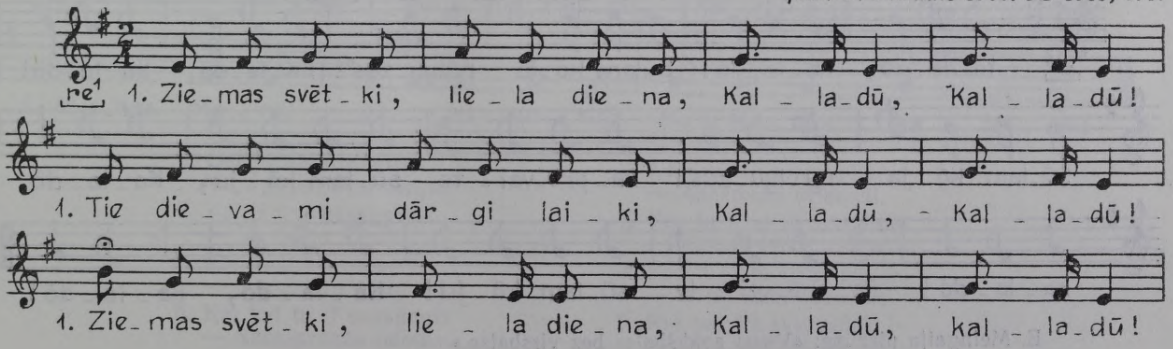

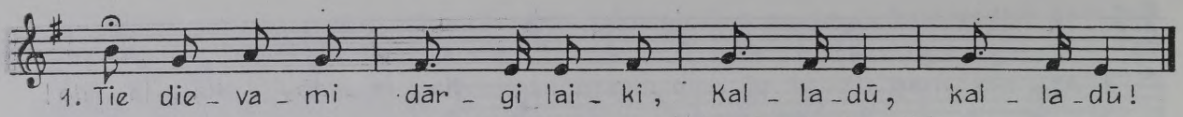

2. Ziemas svētkos dievs piedzima,
Lieldienāsi šūpli kāra.
3. Sen gaidīju, nu atnāca
Tie bagāti ziemas svētki.
4. Ziemas svētki sabraukuši
Rakstītāmi kamanāmi.
5. Eita laukā, saiminieki,
Saņemati ziemas svētkus!
6. Laužat skalus, pūšat guni,
Laižat dievu istabāi!
7. Dieviņš stāvēj' aiz vārtiemi
Nosvīdušu kumeliņu.
8. Klusat jauni, klusat veci,
Dievs ienāca istabāi!
9. Dievs ienāca istabāi,
Vaicā nama saiminieka.
10. Tas bij' nama saimineks,
Kas sēž galda galiņāi,
11. Kas sēž galda galiņāi,
Baltā linu krekliņāi.

120 *Anna Bogdanova Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1926; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7461.*

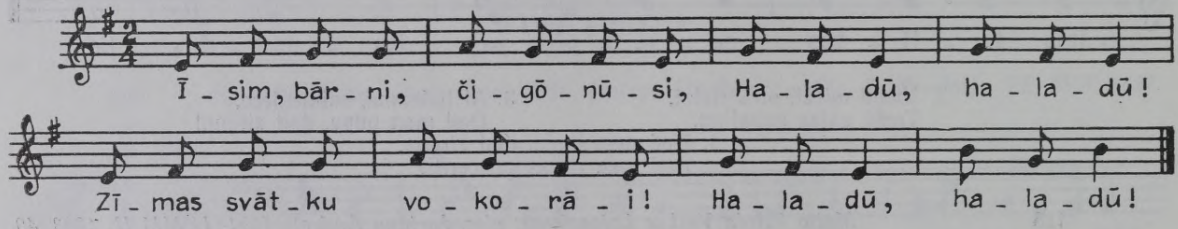

121 *Anna Poriete Ogres raj. Lielvārdē, 89 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10875.*

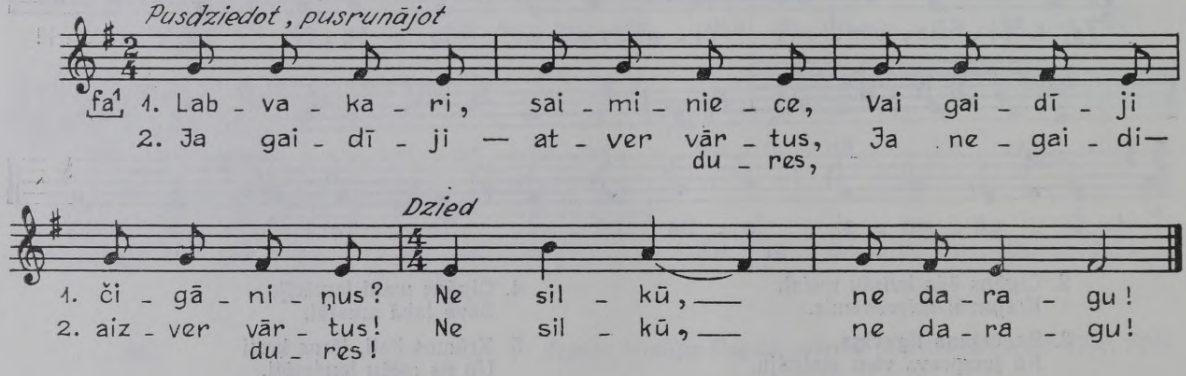

122 *Anna Tropa Madonas Lubānā, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7330.*

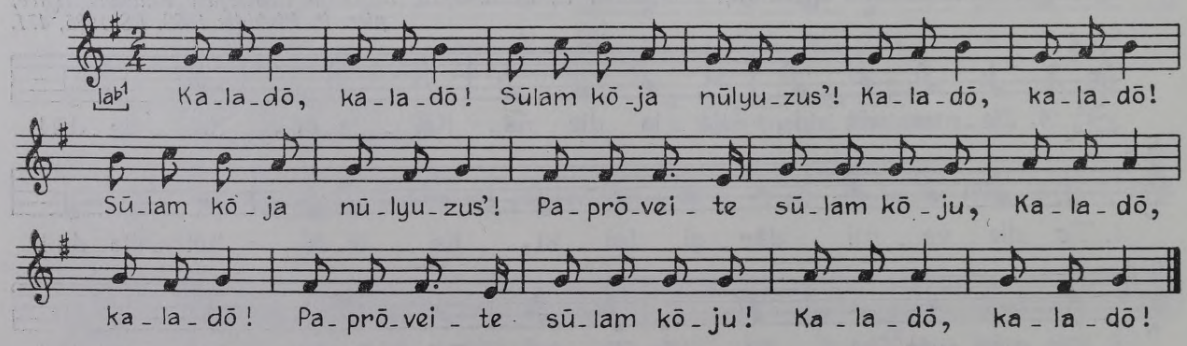

E. Melngaiļa piezīme: «Viens apakšbalss bez virsbalsa.»

123 *Marta Jauja Daugavpils Līvānos, 23 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 49, 259.*

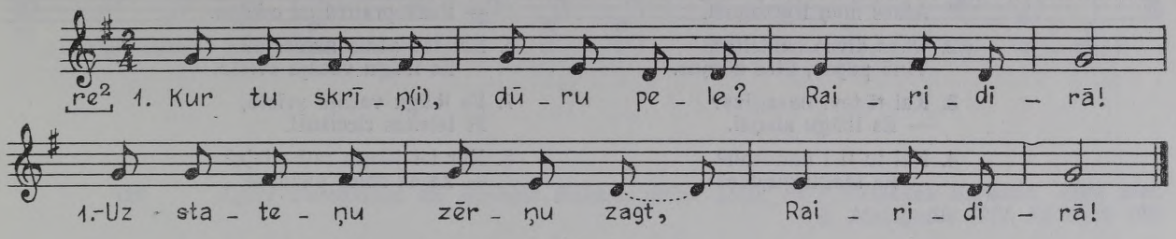

2. Kō tu tur nasasoli?
— Īsaroku zemeitī.
3. Kō tu tur nasasoli?
— Sasakyuru kaulu guni.
4. Kō tu tur nasadagi?
— Sasaspraudu odotās.
5. Kō tev asnis natecēja?
— Sasmērēju vacu svīstu.
6. Kur tu jēmi vacu svīstu?
— Vacōs mōtes teineitī.
7. Kur tī jēme vacū mōte?
— Ŗaibas teles ciceitī.
8. Kur tī jēme raibū tele?
— Zaļas zōles galeņā.
9. Kur tī jēme zaļū zōle?
— Tai izleja sylts leiteņš.

124 *Marija Trubiņa Daugavpils raj. Višķu c., 84 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9265.*
Solomeja Eisaka Ludzas Šķaunē, dzim. 1891; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8405.

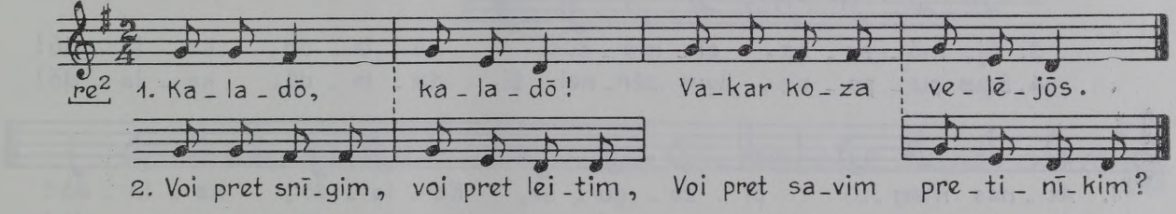

3. Ni pret snīgim, ni pret leitim,
Ni pret savim pretinīkim.
4. Lec, kazeņ(i), ōreņā,
Lec, viļceņ(i), dōrzeņā!

FS 1045, 8405.

1. Tec, peleite, zērņu zogtu,
Ķaladū, kaladū!
Pīzūdz pylnys ozuteitis,
Ķaladū, kaladū!
2. Vīnu zērņu, ūtru pupu,
Saivi seikas labeibeņas!

125 *Mikelina Muižniece Ludzas Šķaunē, 54 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 206.*

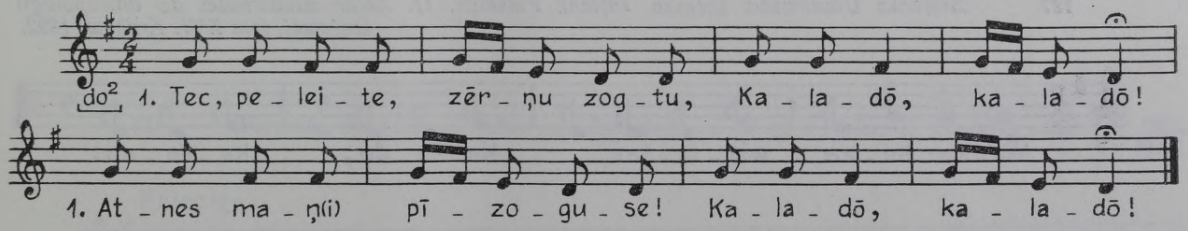

2. Obi pylnis ozuteitis,
Vīnu pupu, ūtru zērņu.
3. Ķai tī tevi nasagyva?
— Es ībāgu alenii.
4. Ķai tu tī i nanūsoli?
— Sazakyuru uguņteni.
5. Ķai tod tu tī nasadagi?
— Sazaspraužu odotōs.
6. Ķai tev tī(i) nasōpēja?
— Apzamešu svīstenīi.
7. Kur tu jēmi tū svīsteni?
— Ŗaibys gūvis ciceitīi.
8. Kur tī jēme raibō gūvs?
— Zalis zōlis paāduse.
9. Kur palyka zaļō zōle?
— Dīva dāli nūpļōvuši.

1. Tec, peleite, zērņu zogtu,
Atnes maņ i pīzogusi.
2. Obas divas ozuteites,
Vīnā pupas, ūtrā zērņus.
3. Kai tī tevi nasagiva?
— Es ībāgu aleņāi.
4. Kai tu tī i nanūsoli?
— Es ībāgu guņteņāi.
5. Kai tu tī i nasadagi?
— Pazaspraužu uz odotas.
6. Kai tev ašnis natecēja?
— Es ībāgu vacajā svīstā.
7. Es ībāgu vacajā svīstā,
Pi teleites ciceišūsi.
8. Kur tei jāmēs raiba teļa?
— Zaļas zōles paāduse.

126 *Solomeja Eisaka Dagdas raj. Punduru c., dzim. Ludzas Šķaunē, 69 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7461.*
Kazimirs Duļbinskis Abrenes Viļakā; no fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 106.

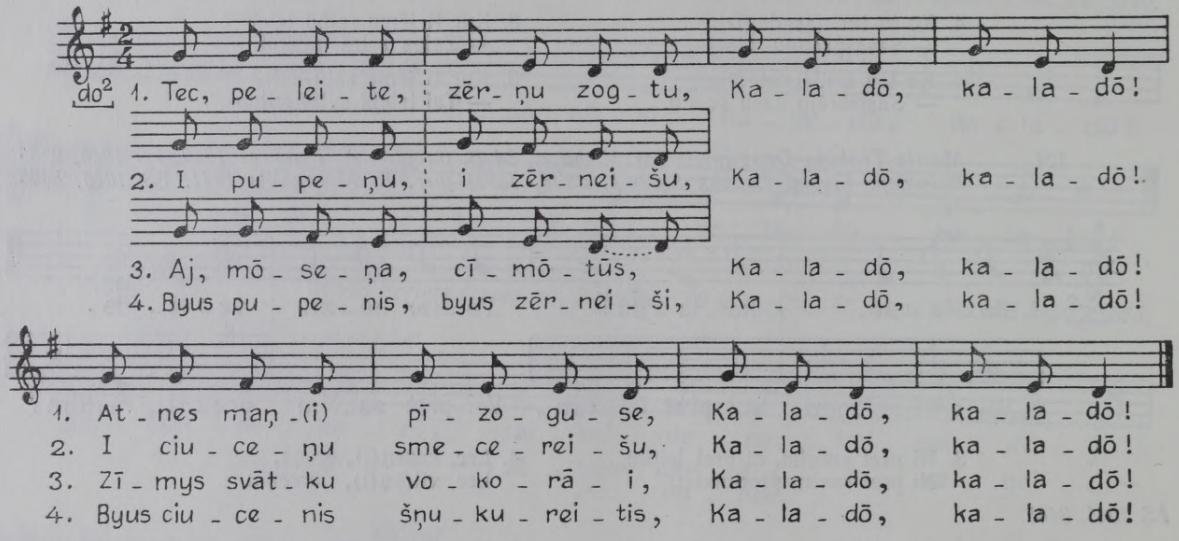

FS 1378, 106.

Nu pa ceļu, nu pa ceļu,
Kaladū, kaladū!

127 *Stefania Ulanowska. Łotysze Inflant Polskich, II. Zbiór wiadomości do antropologii krajowej, tom XVI. Kraków, 1892.*

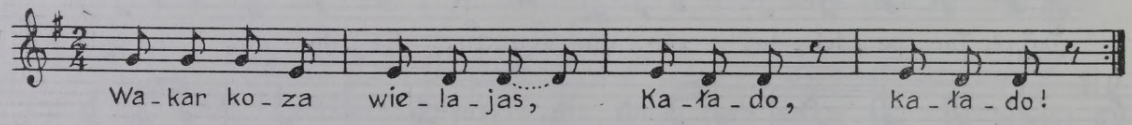

128 *Pēteris Jurkāns Daugavpils Kapiņos, melodiju dzirdējis Ludzas Nautrēnos; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 346.*

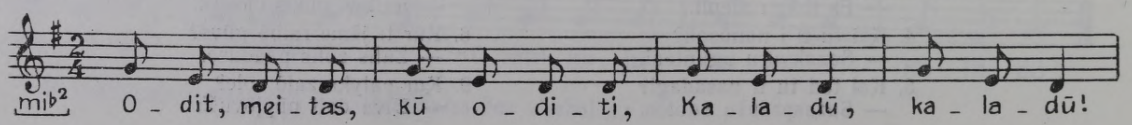

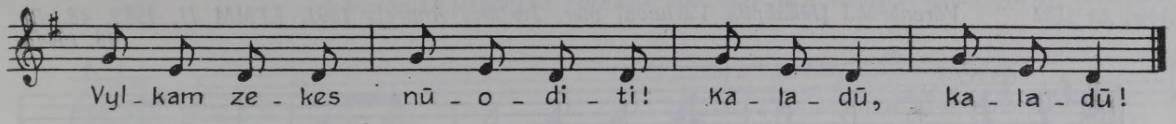

129 *Agate Borozinska un Bōrbola Kokare, dzim. 1859, 1861 Rēzeknes Barkavā; Rīgā pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 120.*

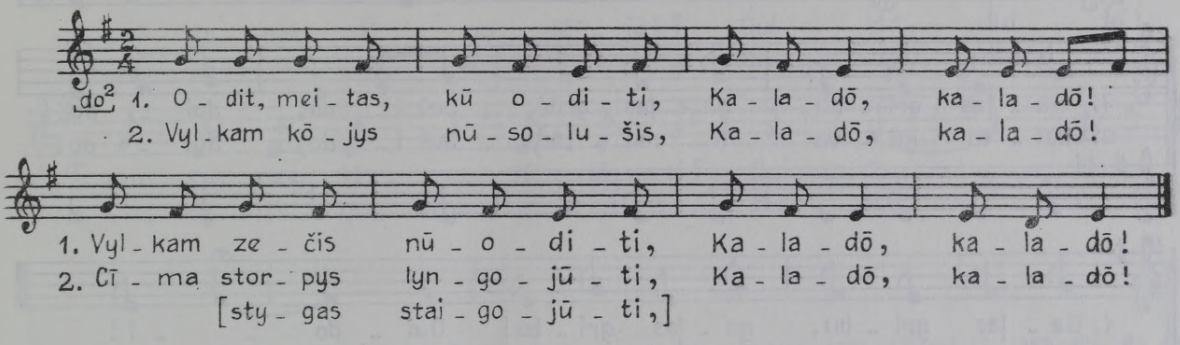

130 *Marija Sverpovska Rēzeknes Varakļānos, dzim. 1888; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9386.*

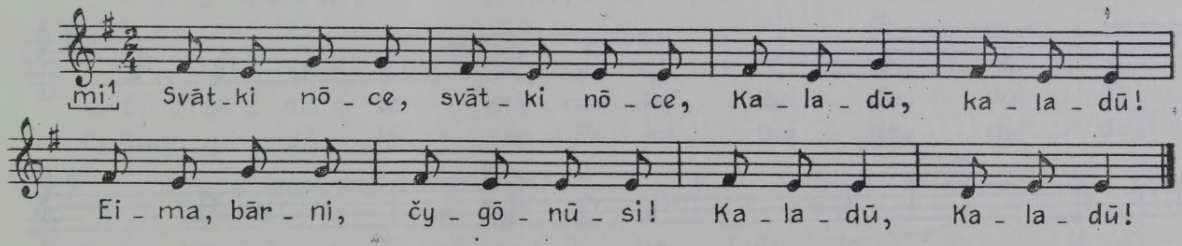

131 *Veronika Kumpiņa Dagdas raj. Ezernieku c., 87 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7706.*

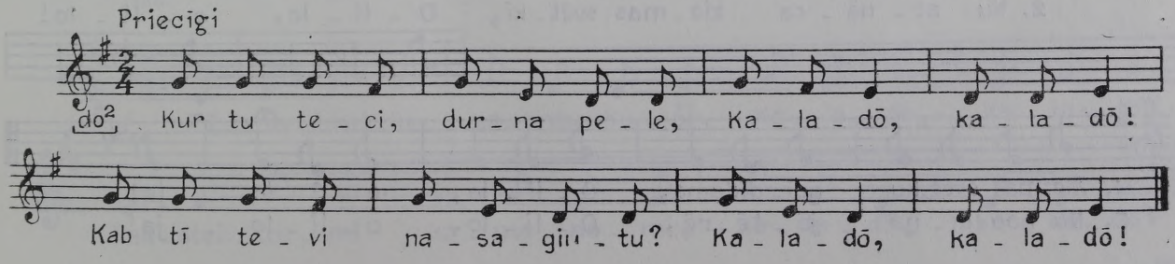

132 *Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā] pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 48. Bb 43, 1644a.*

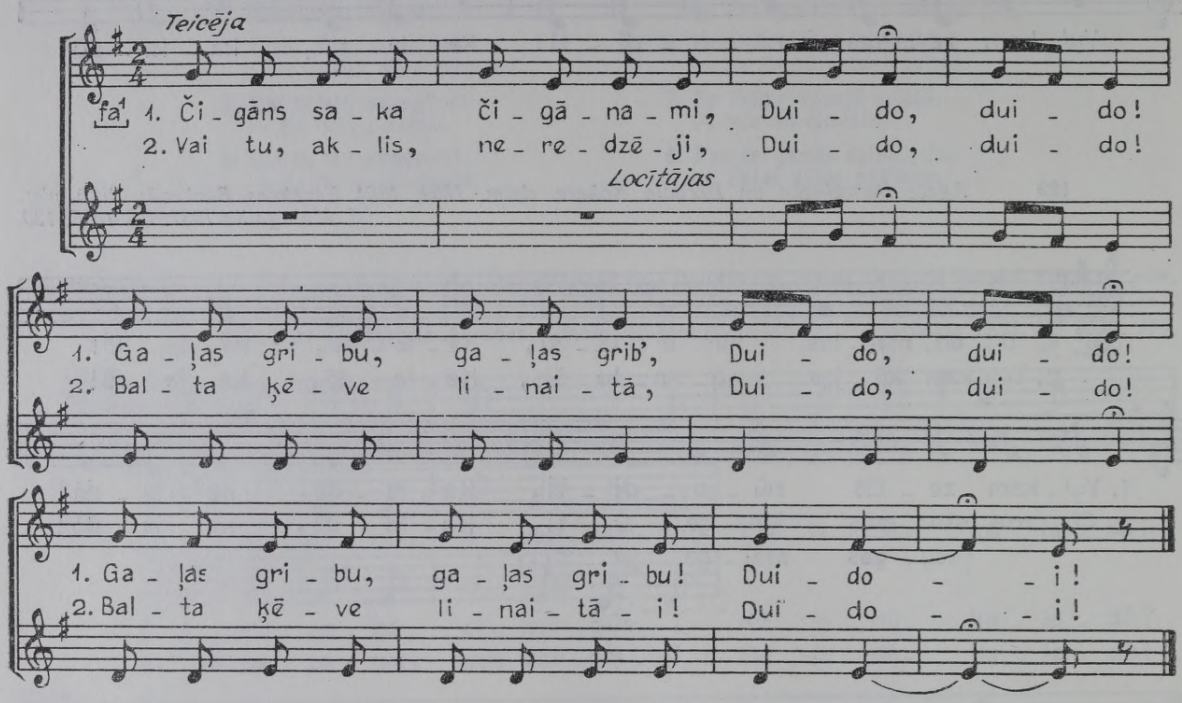

133 *Slikšāns Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā]; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 47a. Bb 43, 1588.*

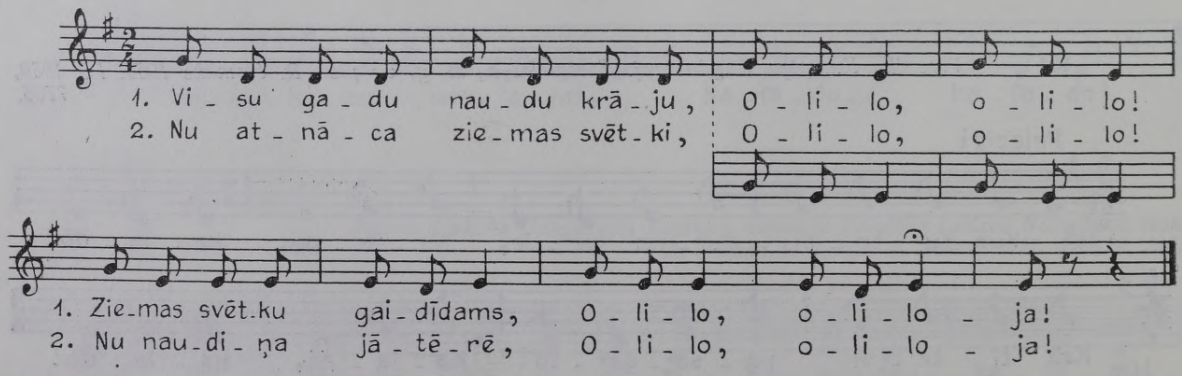

134 *Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā] pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 47b. Bb 43, 1644.*

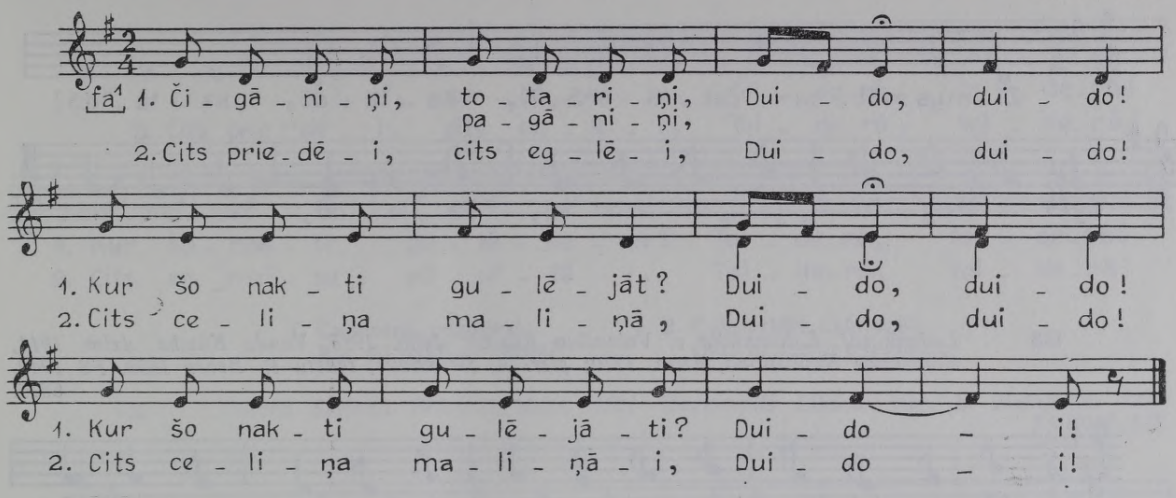

135 *Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā] pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 47c. Bb 43, 1644.*

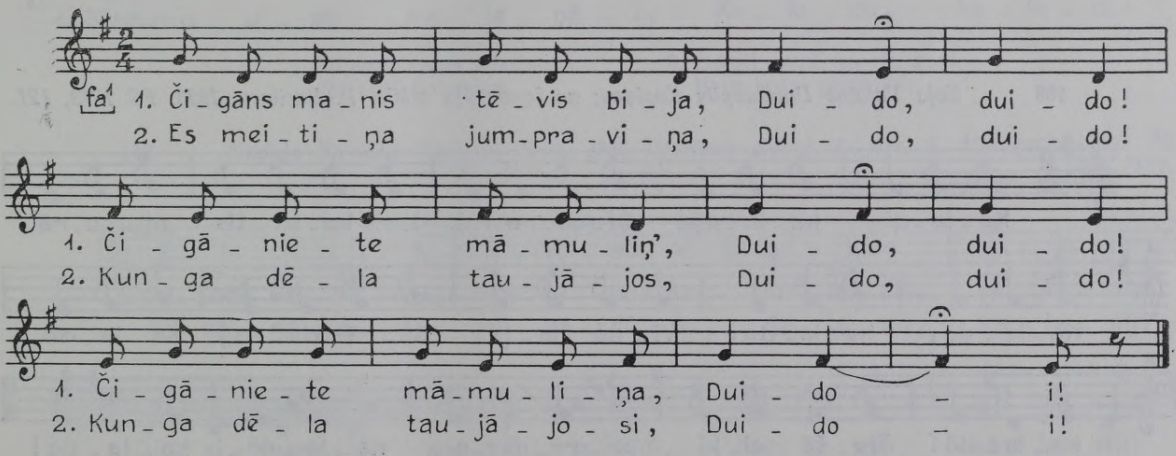

136 *Olekša Ābrenes Tilžā; pier. J. Rinkuss 1935. FS 345, 474.*

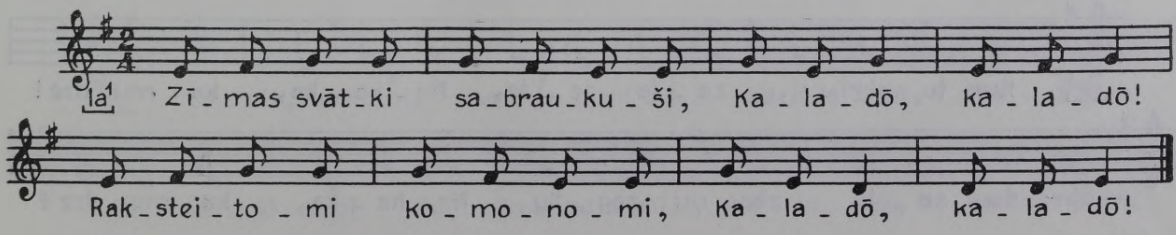

137 *Karlīna Olekša Abrenes Bērzpilī, dzim. 1883; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9478.*

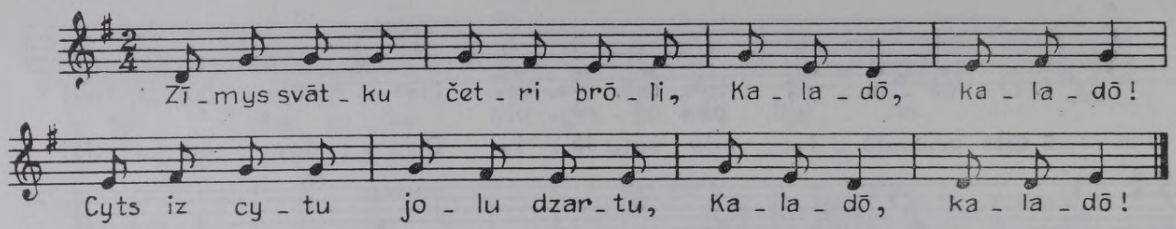

138 *Ludzas raj. Līdumnieku c. Valentīna Kūzika, dzim. 1915, Vanda Kūzika, dzim. 1914, Konstance Novožilova, dzim. 1910; pier. A. Grandaus, tekstu R. Bebre 1959. FS 1940, 6813.*

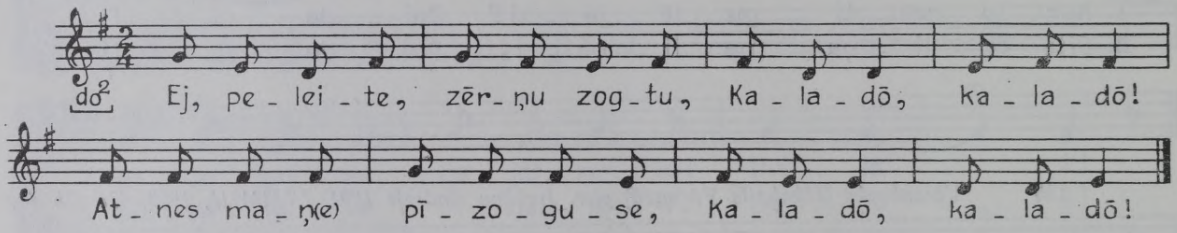

139 *Zoļa Valaine Daugavpils Kapiņos; no fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 121.*

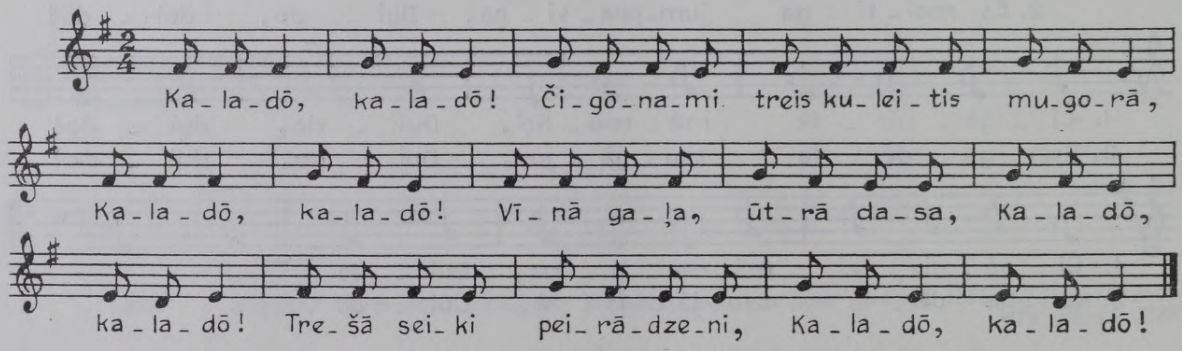

140 *Stefānija Kudle, dzim. 1902 Rēzeknes Gaigalavā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9527.*

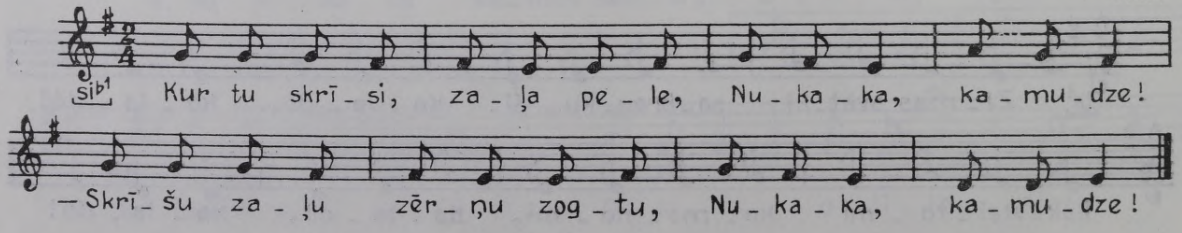

141 *Jānis Niedre Krustpilī, dzim 1909; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7121.*

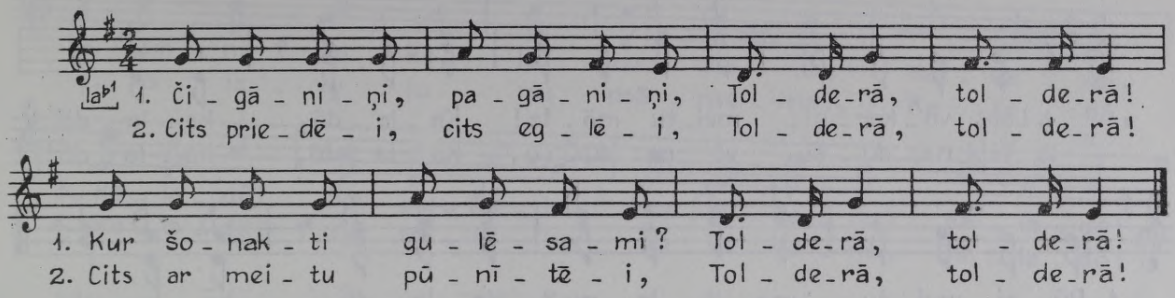

1. Čygōneni, pogōneni,
Kur šū nakti gulēsimi?

2. Cyts prīdēi, cyts eglēi,
Cyts ar meitu pyuneitēi.

142 *Antons Skrinda Pēterpilī, dzim. 1881 Daugavpils Līksnā; pier. E. Melngailis 1900. FS 1045, 238.*

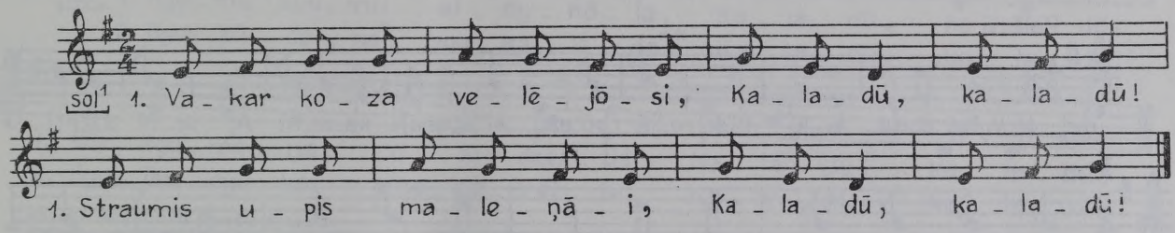

2. Viļceņš sovus zōbaceņus
Rōveņāi bolynova.

3. Sorgit, goni, sorgit, goni,
Byus kozai preciniki!

143 *Madaļa Bernāne Vecāķos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7911.*

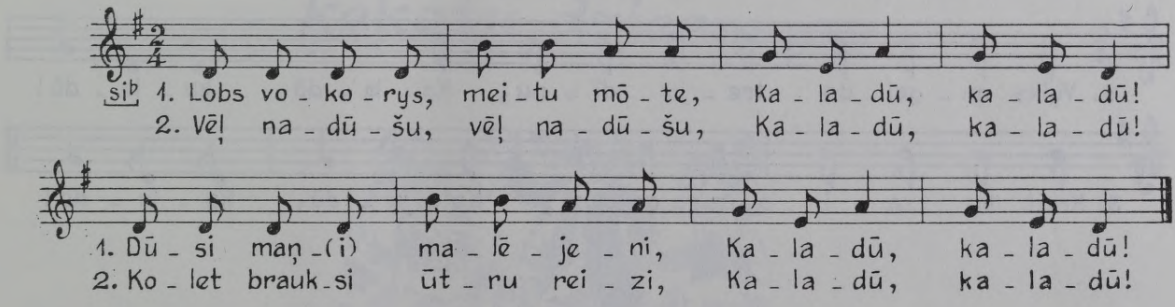

144 *Jurāne Rēzeknes Bērzgalē; pier. J. Rinkuss 1935. FS 345, 475a.*

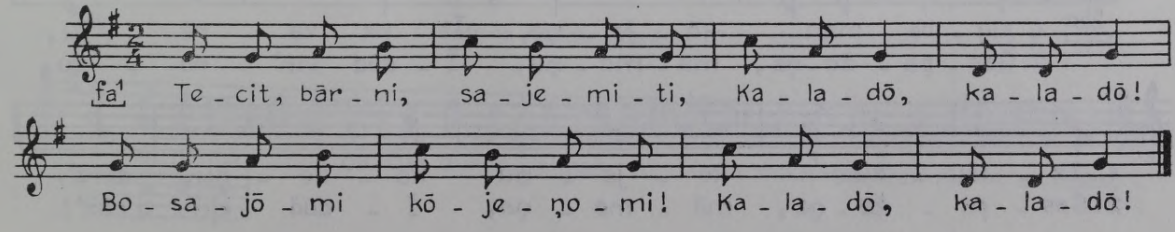

145 *Kārsavas raj. Mežvidu c. pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7099.*

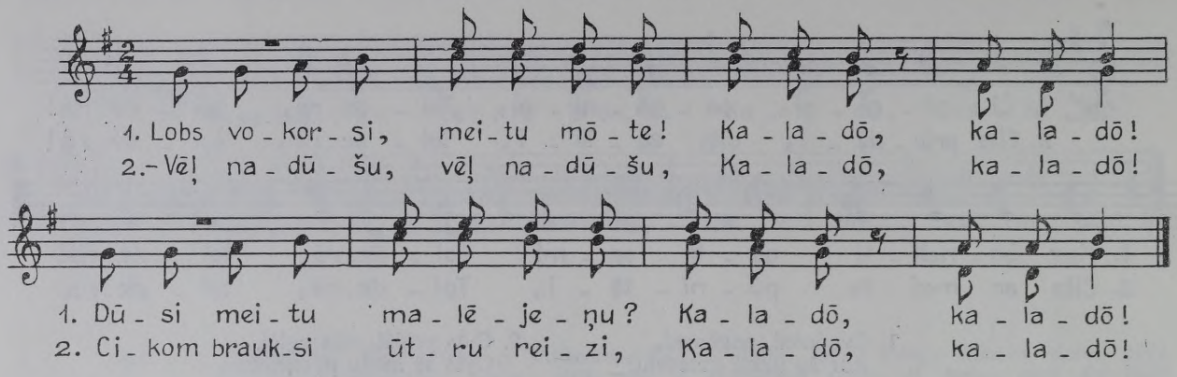

146 *Tekla Samuša Ludzas raj. Zvirgzdenē, 58 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7444.*

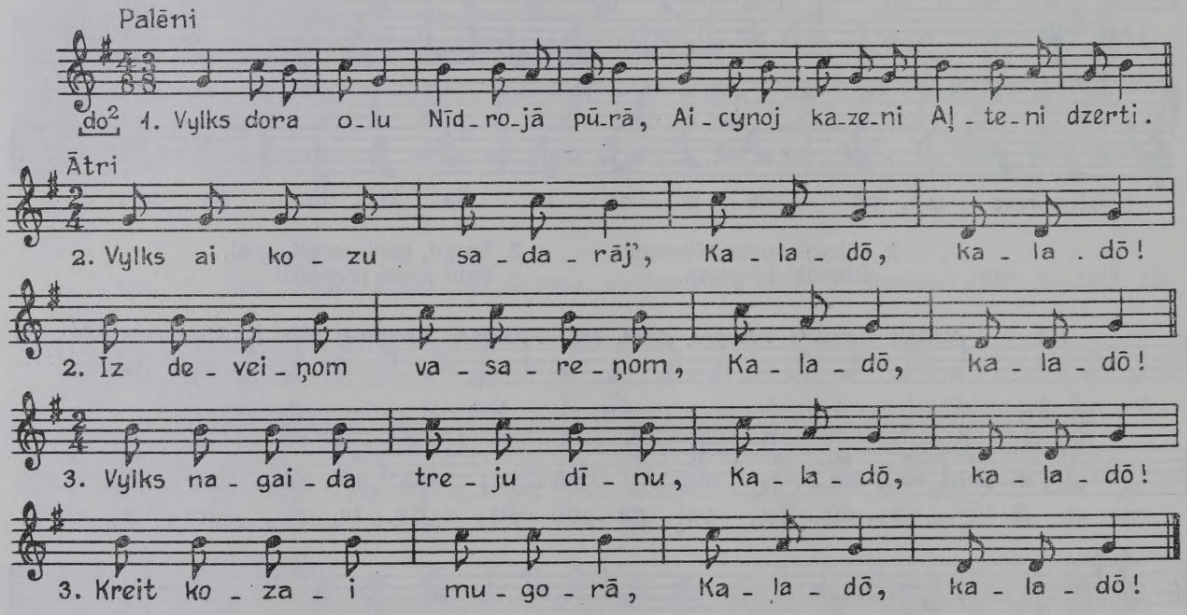

147 *Tekla Driča Kārsavā, 64 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7123.*

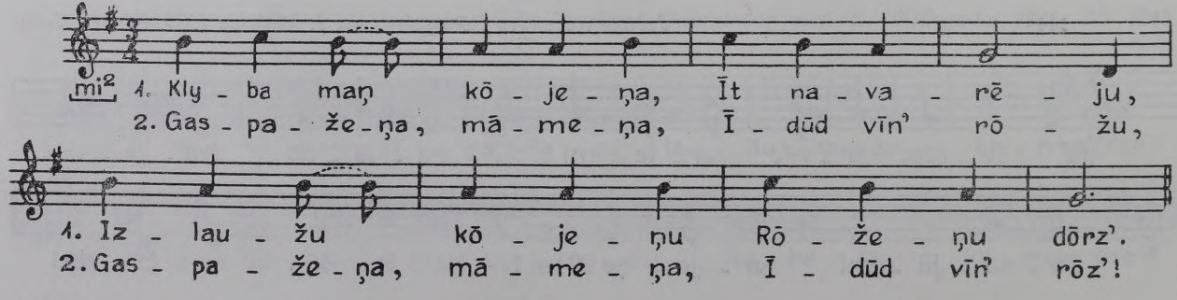

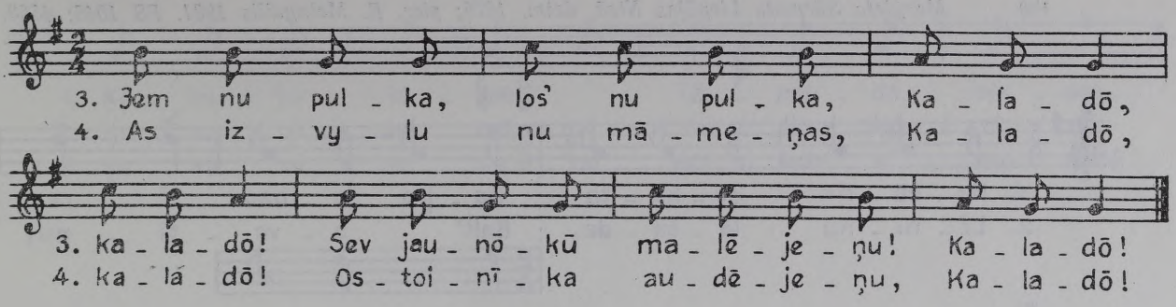

148 *Tekla Adamāne Aizputes Sakā, dzim. 1900 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 8008.*

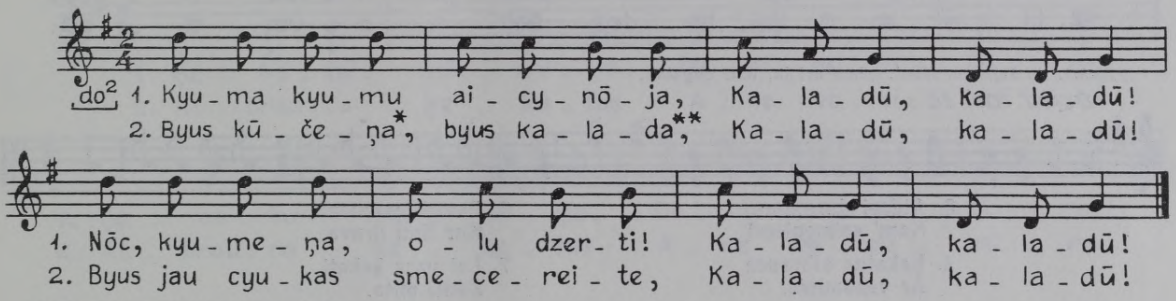

* kūčeņa — sutināti kviešu graudi.
** kaladas — plāni jo plāni taisnstūra cepumi no kviešu miltiem.

Nīcas un Bārtas ķekatu dziesmas

149 *Katrīna Kadeķe Liepājas Nīcā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1745.*

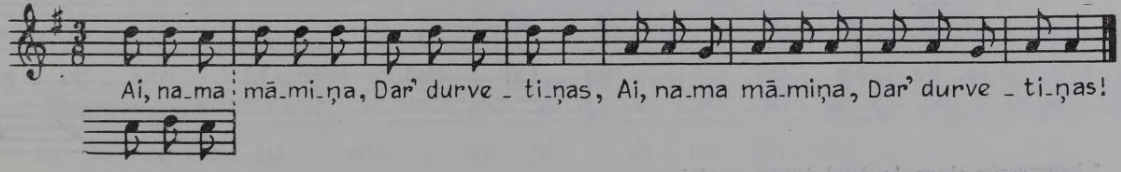

150 *Marģieta Sārmate Liepājas Nīcā, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4563, 5109.*

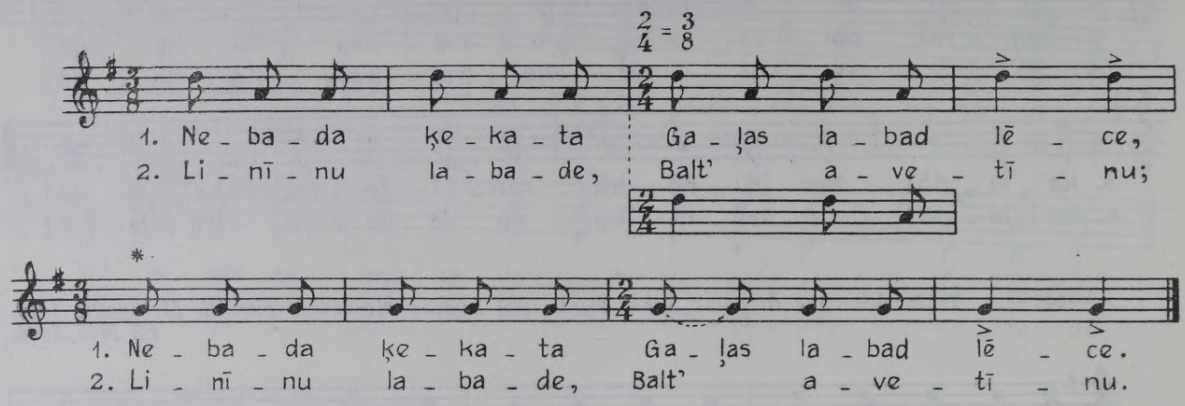

* Dažkārt, no šejienes sākot, ņēma arī la, toni augstāk.

Dzied arī tā:

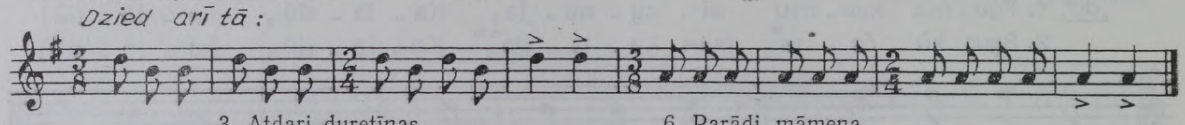

3. Atdari duretīnas,
Nam' saimenieces!
4. Ķekatas atbrauca
Ar vezumīnis.
5. Ar rudzis, ar miezis,
Bēris kumelīnis.
6. Parādi, māmena,
Kur linu druva,
7. Lai vara ķekati
Zālīti mīta.
8. Linīni druvāi,
Zālīte ežā.

151 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944, 211. lpp.*

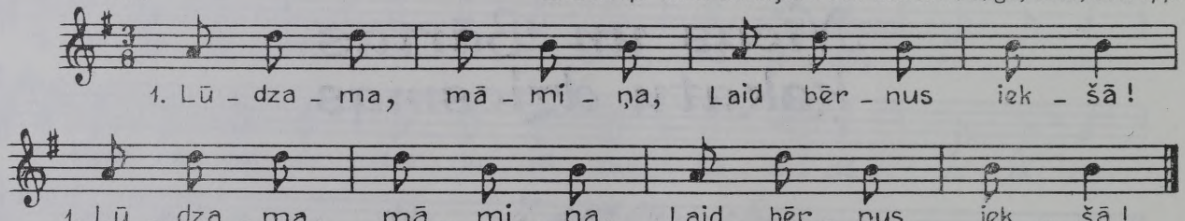

2. Ķekatu bērniemi
Kājiņas sala.
3. Ai, nama māmiņa,
Tav' jaukumiņu:
4. Glāžu tavs namiņis,
Glāž' istabiņa.
5. Sudraba slotiņu
Istabu slauka,
6. Dimanta sietiņu
Mēsliņus nesa.

152 *Liepājas Nīcā pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 52. Bb 43, 1850*

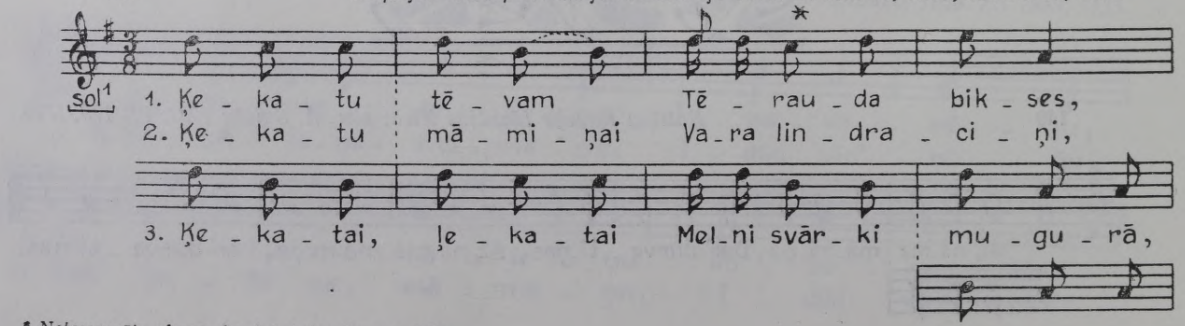

* Netemperēta skaņa, ko dzied drusku augstāk.

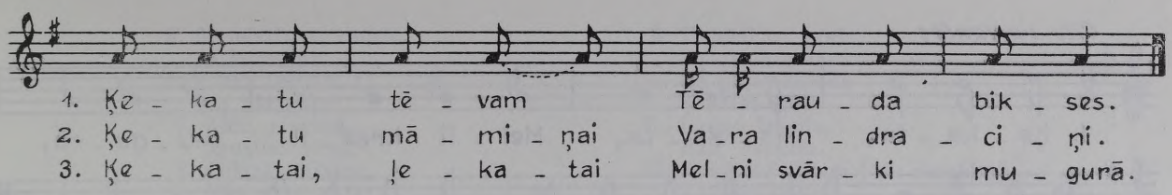

153 *Katrīna Kadeķe Liepājas Nicā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7647.*

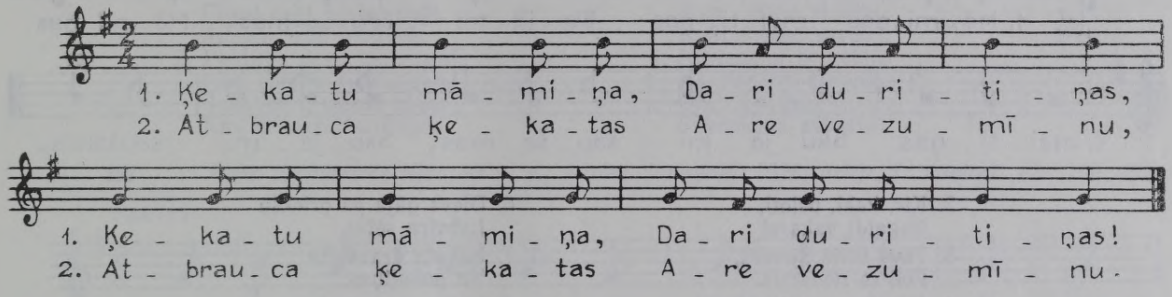

154 *Ateka Liepājas Asītē (agrāk dzīvojusi Nicā), 65 g. v.; pier. J. Pucis 1933. FS 929, 15180.*

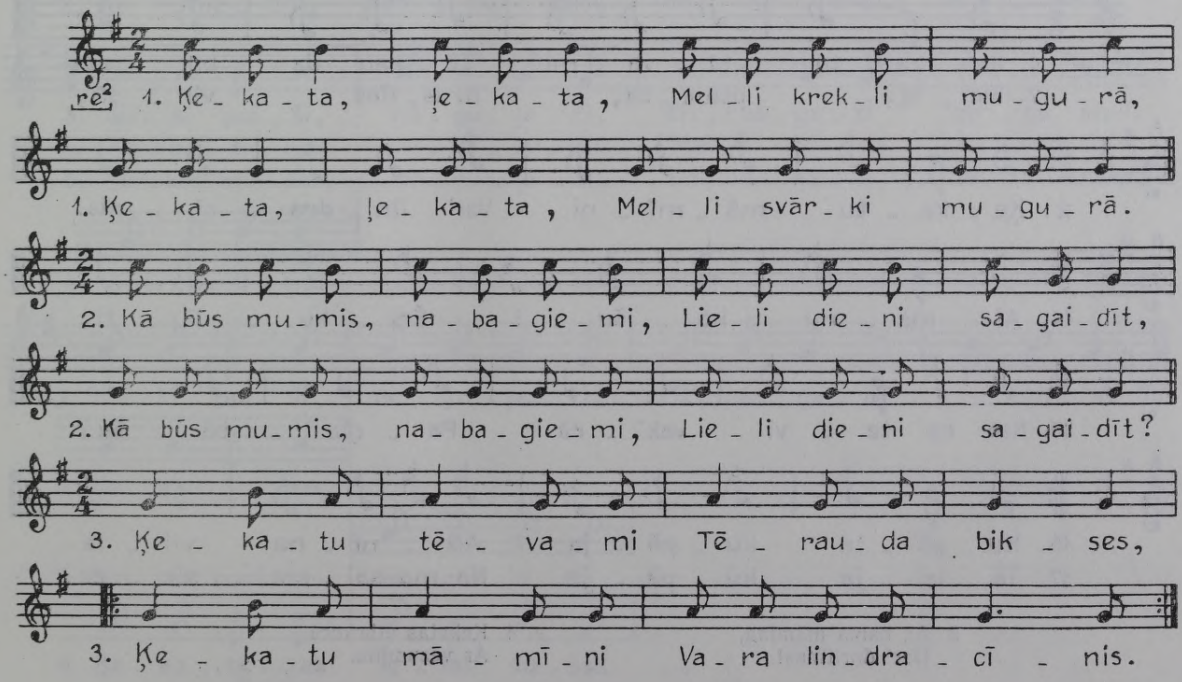

Cits variants:

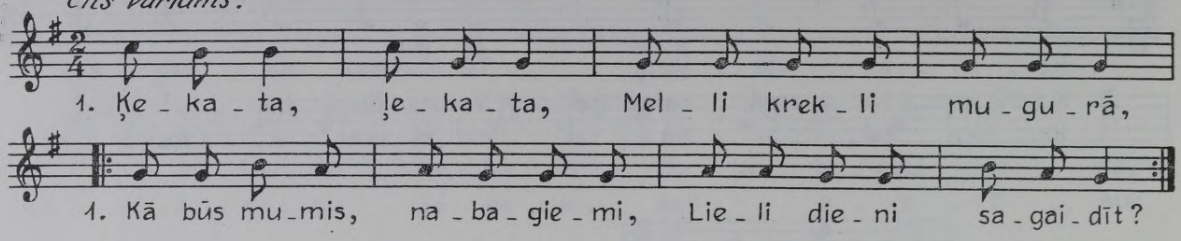

155 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rigā, 1944, 215. lpp.*

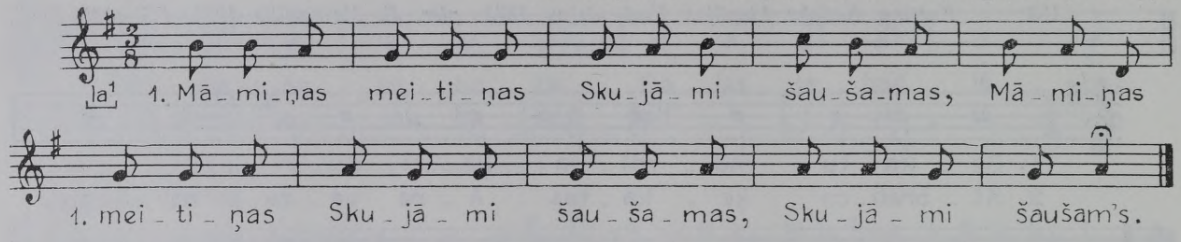

2. Kic, kaķi, peļoti,
Negaidi vakara!
3. Tavs tēvis nomira,
Pelītes riedamis.
4. Māmiņas meitiņas
Skujāmi šaušamas:
5. Ķam dzēsa uguni
Ķekatas vakaru.
6. Dievs gāja pa priekšu
Labvīra sētāi,
7. Ķekatu draudzīte
No pakaļiņas.
8. Lūdzama, māmiņa,
Laid bērnus iekšāi:
9. Ķekatu bērniemi
Kājiņas sala.

156 *Maiga Anziķe Nicā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4465.*

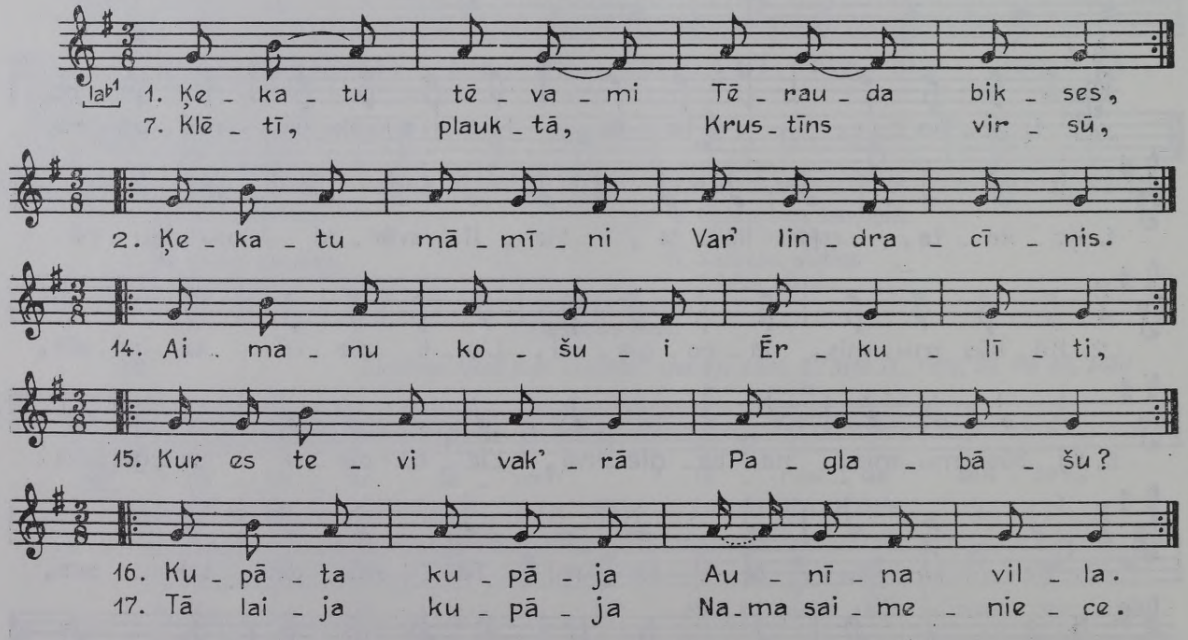

3. Ai, nama māmīna,
Dar' duritīnas!
4. Ķekatas atbrauca
Ar vezumīnu.

5. Ar miezis, ar rudzis,
Ar kumelīnis.
6. Zilaci, mellaci,
Kur liki gaļu?
7. Klētī, plauktā,
Krustīns virsū.
8. Cūkīna, māsīna,
Mēs abas godā:
9. Tu sēdi uz galda,
Es galda galā.
10. Ne gaļas labada
Ķekatas lēca.
11. Liniņu labada,
Balt' avetīnu.
12. Kavājat * īlenus (arī: susekļus),
Kavājat nažus!
13. Ķekatu vakaru
Rāvēji ļaudis.

* Kavāt — glabāt, sargāt. Ķekatnieki mēdza jokodamies zagt vai noslēpt mājās dažādas sīkas lietas — īlenus, susekļus, nažus, adatas. Tāpēc mājinieki dzied: «Kavājat īlenus, kavājat nažus, ķekatu vakaru rāvēji ļaudis!»

Variējot melodiju uz $\frac{2}{4}$, *dzied:*

1. Kādas ērmas es redzēju
Šij svešāji zemītē:
Cūkai ragi, vistai pupi,
Aunam sedli mugurā.
2. Paldievs devu dievīnami,
Man cūkīnu dievsingan.
Seši vepri, piecas cūkas,
Kas to mazu suvēnīn'.
3. Nākat, ļaudis, brīnētiesi,
Man notika brīnumīn':
Man cūkīna ālavīte,
Kuilim pieci suvēnīn'.
4. Nevienami tā nebija
Kā manāma cūkīnām:
Cūkīnai šūtas kurpes,
Suvēniema zābacīn'.

157 *Anna Embūtniece Nīcā, 65 g. v., iedzied. fonogrāfā 1928; atšifr. J. Vītoliņš. FS 1790, 192.*

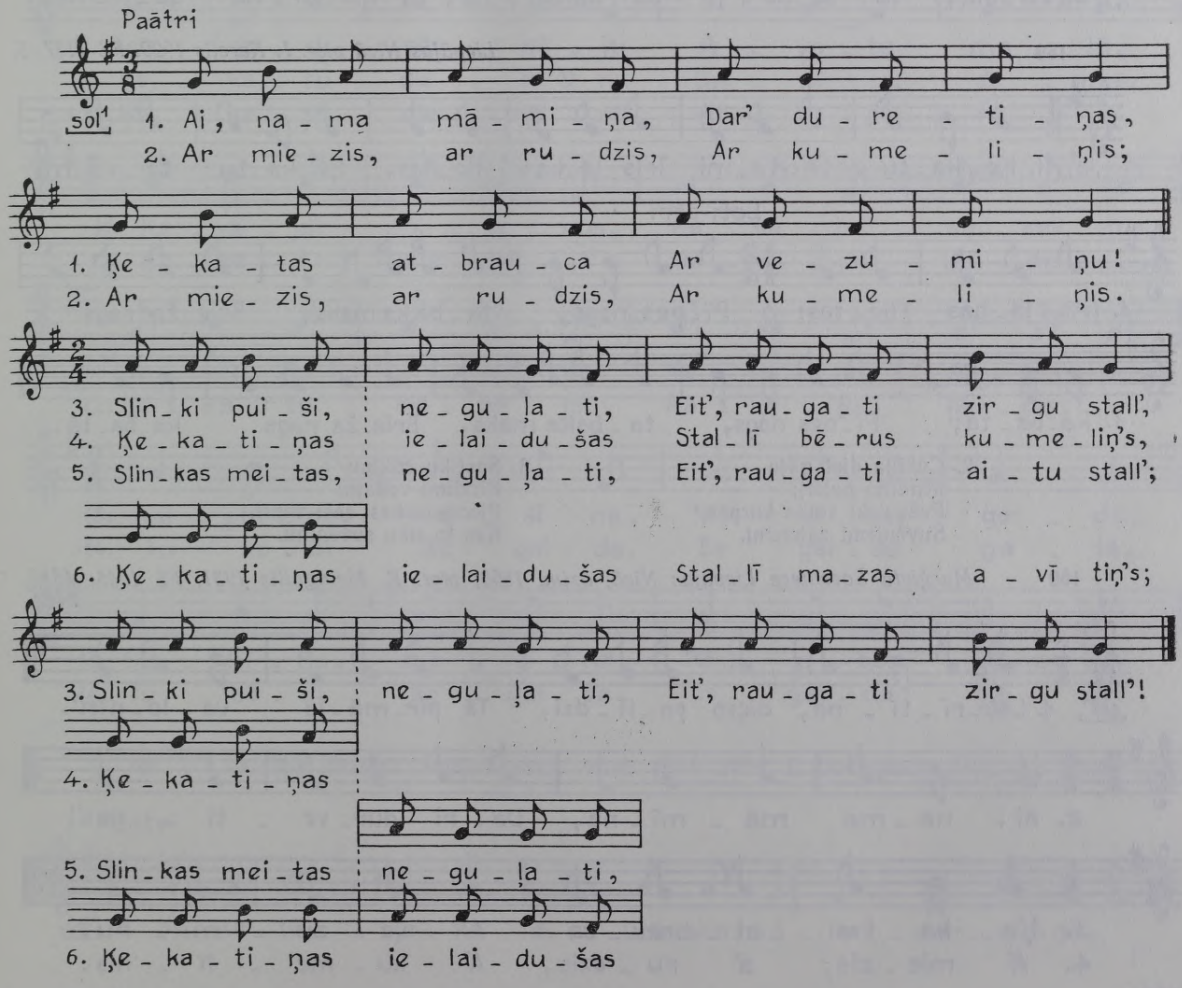

Tāpat kā dziesmas pirmā puse dziedāts arī:

Ne gaļas labadi
Ķekatas lēca,
Liniņu labadi,
Balt' avetiņu.

Nīca. FS 1045; 4507, 5026.

158 *Ģēda Ķibure Bārtā, 55 g. v.; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 82.*

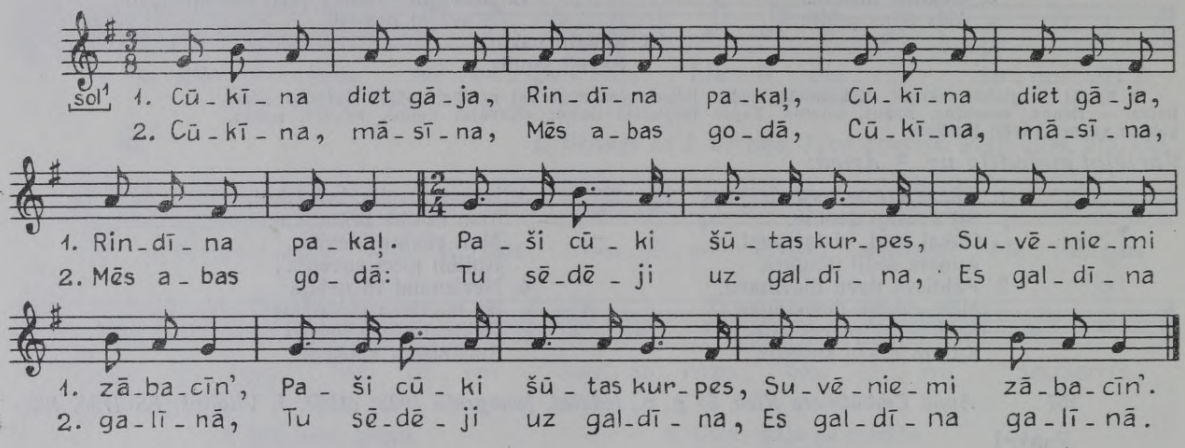

159 *Liepājas Nīcā pier. J. Karelis 1929. FS 1187, 5.*

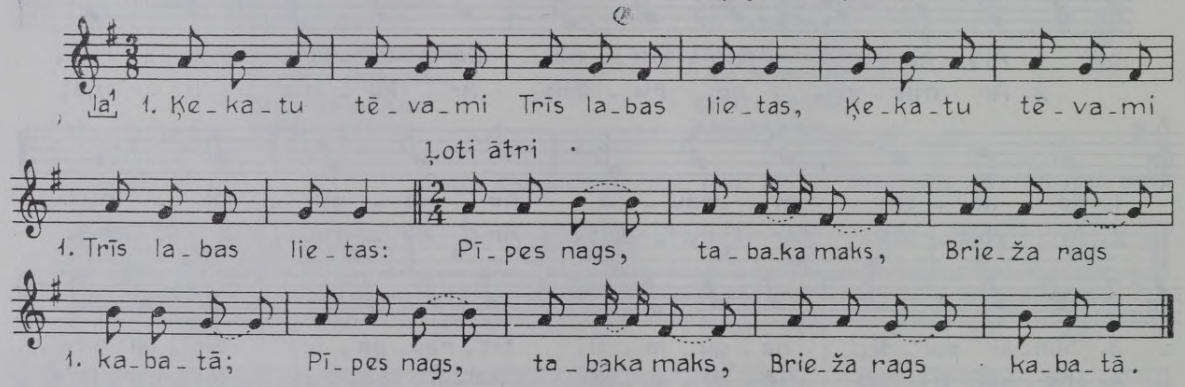

2. Cūkīna diet gāja,
Rindīna pakaļ;
Paši cūki šūtas kurpes,
Suvēniemi zābacīni.

3. Sastiku cūkīnu
Rindīnu vedam:
Piecas cūkas, seši vepri,
Kas to sīku suvēnīnu.

160 *Marģieta Loceniece Liepājas Nīcā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4816, 5463.*

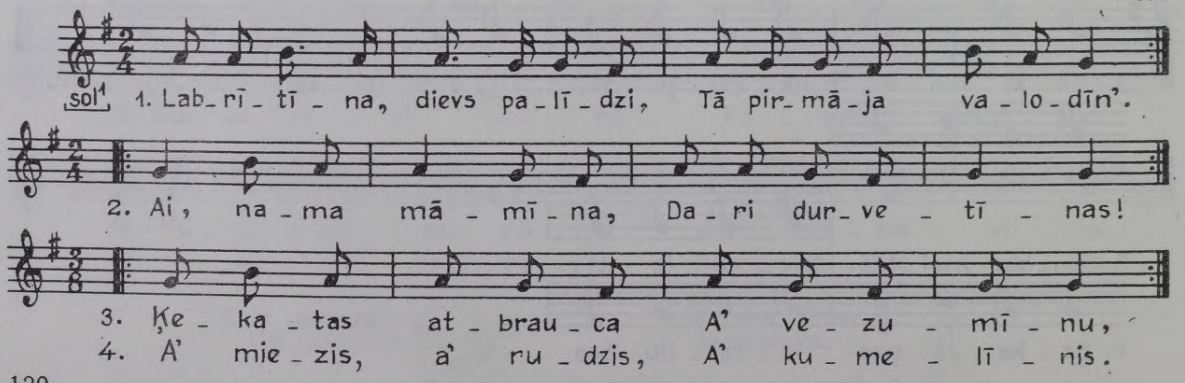

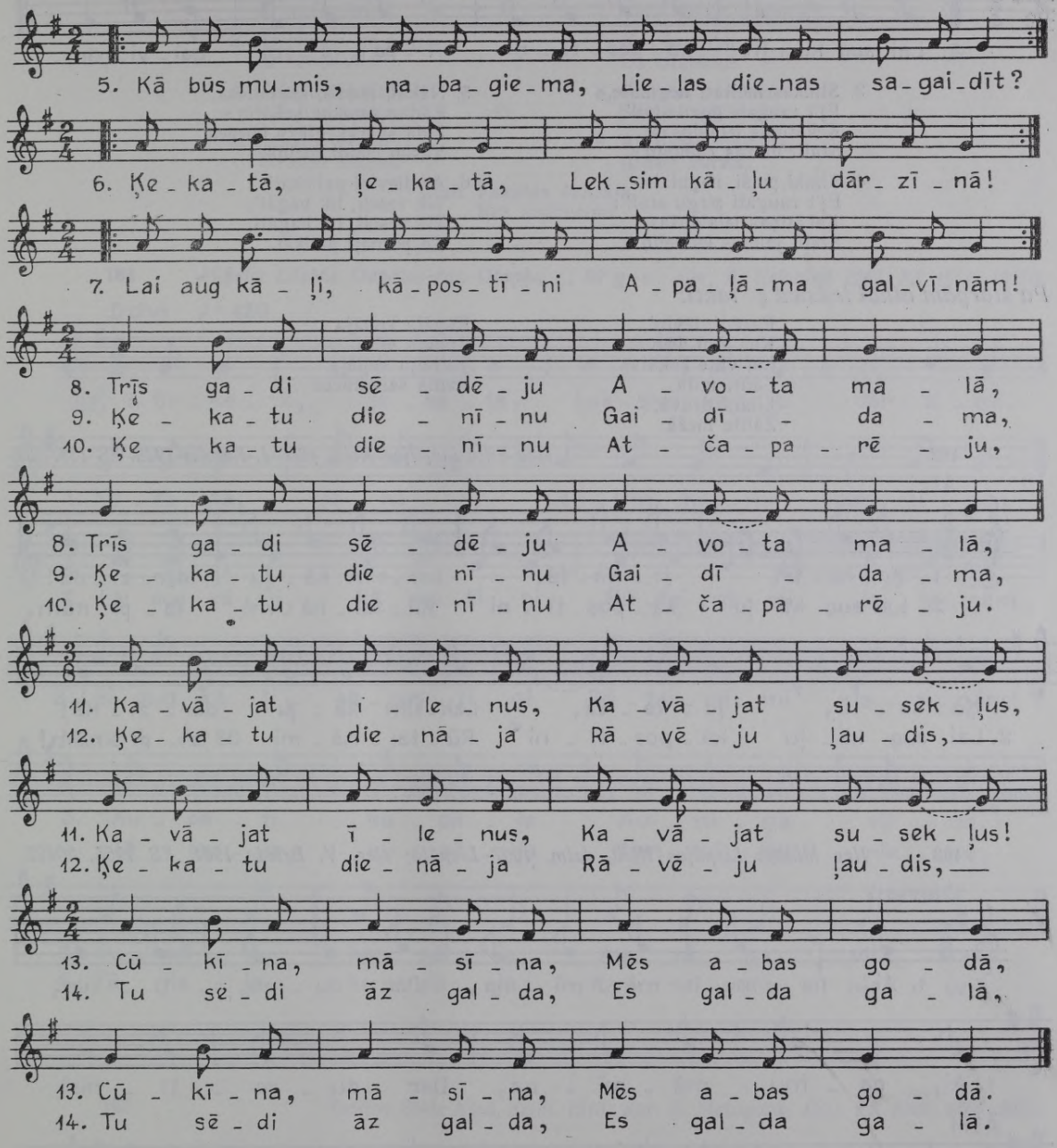

161 *Maiga Anziķe Liepājas Nīcā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4467.*

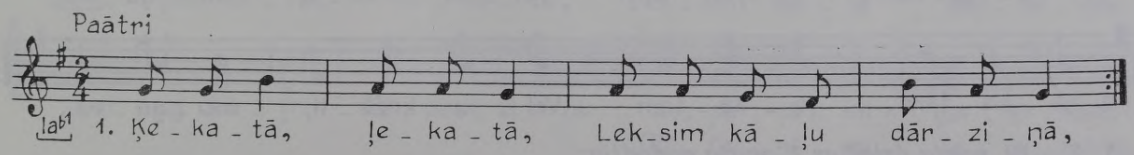

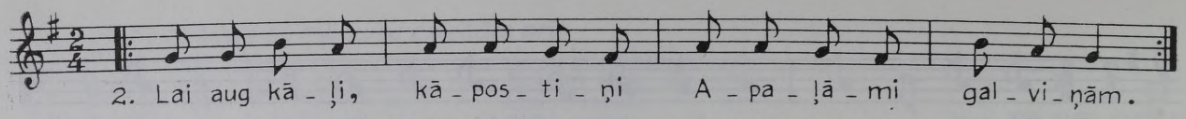

3. Slinkas meitas, negulate,
Ej't raugati govu stall':
Ķekatiņas ielaidušas
Stallī mazas raibuliņ's.

4. Slinki puiši, negulate,
Ej't raugati zirgu stall':
Ķekatiņas ielaidušas
Stallī jaunus kumeliņ's.

5. Nākat, ļaudis, skatatiesa,
Kādas smukas ķekatiņ's:
Zīda svārki, glāzu kurpes,
Vasku cimdi rociņā.

6. Ar dieviņi paliekati
Tik veseli, tik bagāt';
Tik veseli, tik bagāti,
Kā pērnaji palikāt.

Pa starpām atkal iedzied $\frac{3}{8}$ *taktī:*

Parādi, tēviņi,
Kur linu druva:
Lai vare ķekatas
Zālīti mīta.
Liniņi druvā,
Zālīte mežā.

Kupāta kupāja
Auniņa villa,
Tā laija kupāja
Nama saimniece.

162 *Ilze Silte Liepājas Nīcā; pier. J. Karelis 1929. FS 1187, 3.*

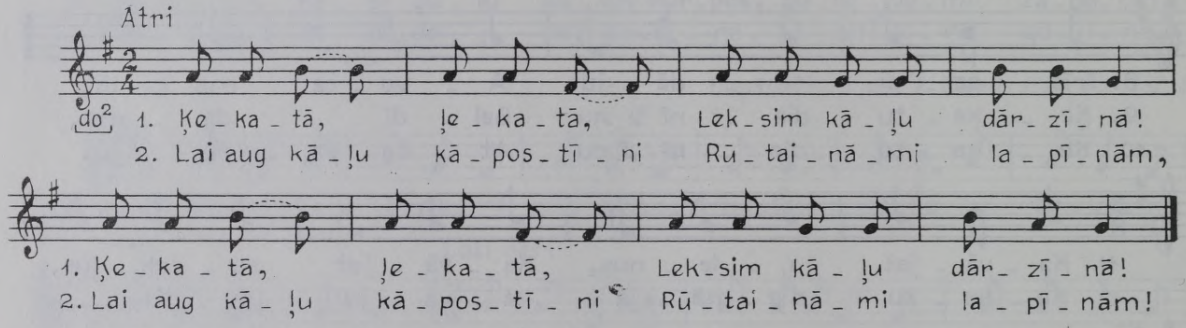

Pierakstītāja piezīme: «Vārda «kāļi» senāka nozīme Nīcā nav vis bijusi saknes, ko apzīmē ar latīnisko nosaukumu par *Brassica napus* L., bet gan dārzāju lapas, piem., kāpostu lapas, biešu lapas utt.»

163 *Ilze Māliņa Liepājas Nīcā, dzim. 1907 Liepājā; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20422.*

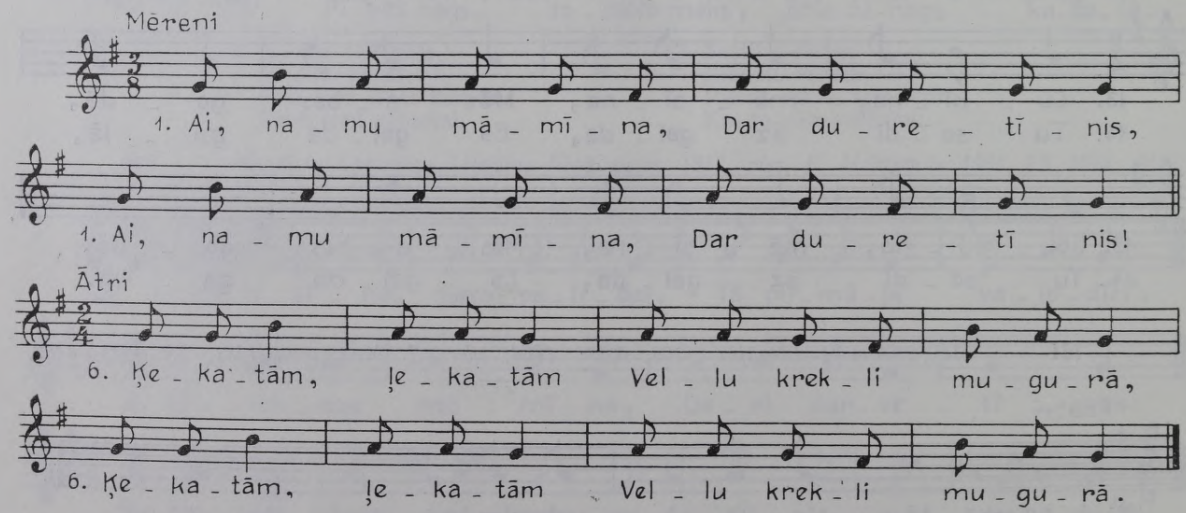

2.—5., 7.—10. pantu dzied ar 1. panta melodiju:

2. Ķekatas atbrauca
Ar vezumīnu,

3. Ar miezis, ar rudzis,
Ar rācentīnis.

4. Ķekatu māmīni
Vaļ lindrucīnis,

5. Ķekatu tēvami
Tērauda bikses.

6. Ķekatām, ļekatām,
Vellu krekli mugurā.

7. Kas tur rībina
Uz istabīnu?

8. Ķekatas dancina
Sav' kumelīnu.

9. Ai, namu māmīna,
Atdari durvis!

10. Ķekatas dancāja
Bez lindrucīna.

164 *Miķelis Lūsēns Liepājas raj. Otaņķu c., 60 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13120.*

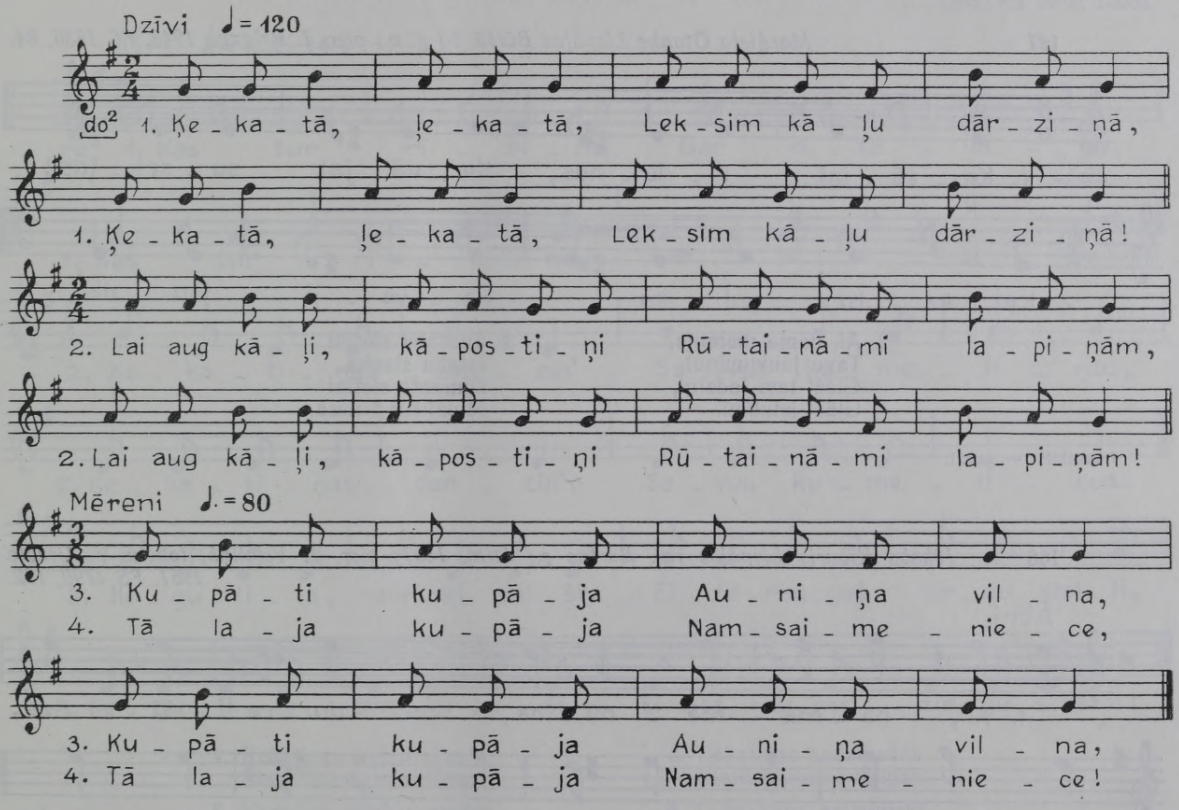

165 *Katrīne Sīkle Nīcā, dzim. 1913; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4506, 5025.*

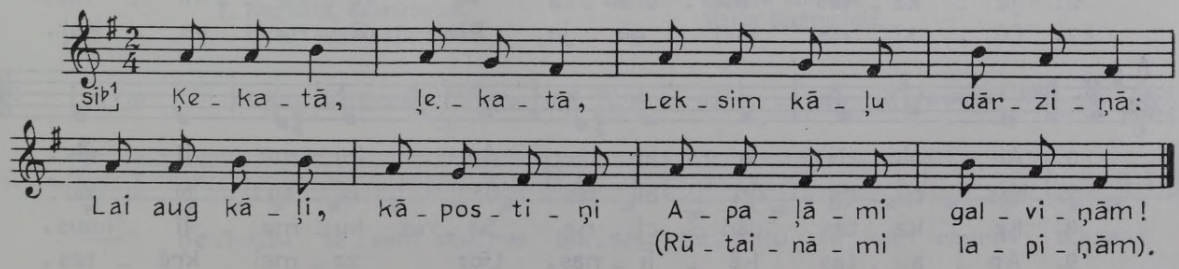

166 *Ateka Liepājas Asītē (agrāk dzīvojusi Nīcā), 65 g. v.; pier. J. Pucis 1933. FS 929, 15177.*

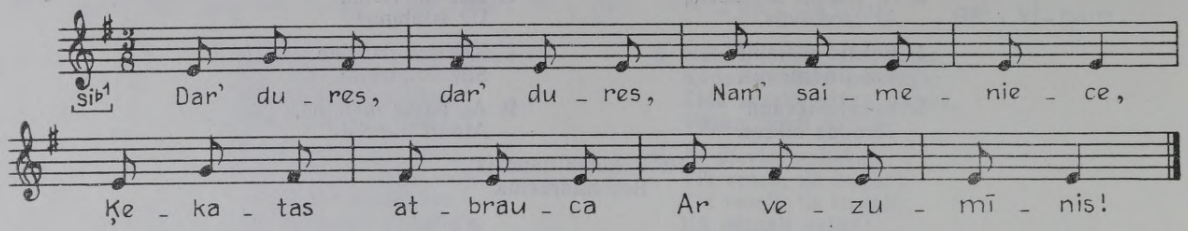

167 *Marģieta Otaņķe Liepājas Bārtā, 70 g. v.; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 84.*

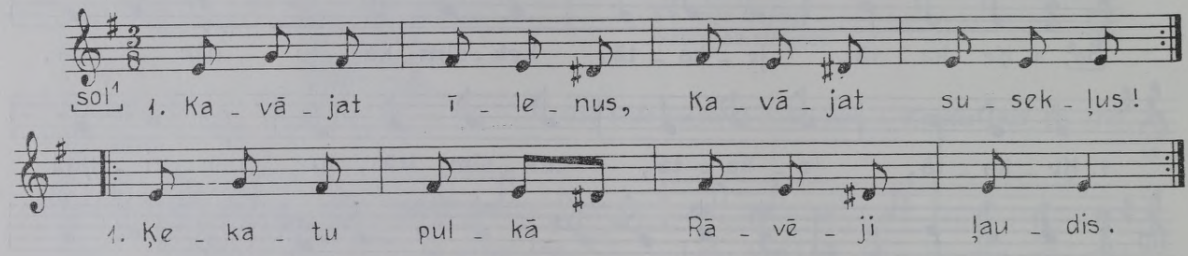

2. Ai, nama māmīna,
Tavu jaukumīnu!
Glāž' tavi lodzīni,
Glāž' istubīni.

3. Sudraba slotīni
Istabu slauka,
Dimanta sietīni
Muižlīšus * nesa.

* muižlīši — gruži.

168 *Jēkabs Ķiburis Liepājas raj. Bārtas c., dzim. 1897; pier. J. Vitoliņš, tekstu V. Greble 1951. FS 1790, 192.*

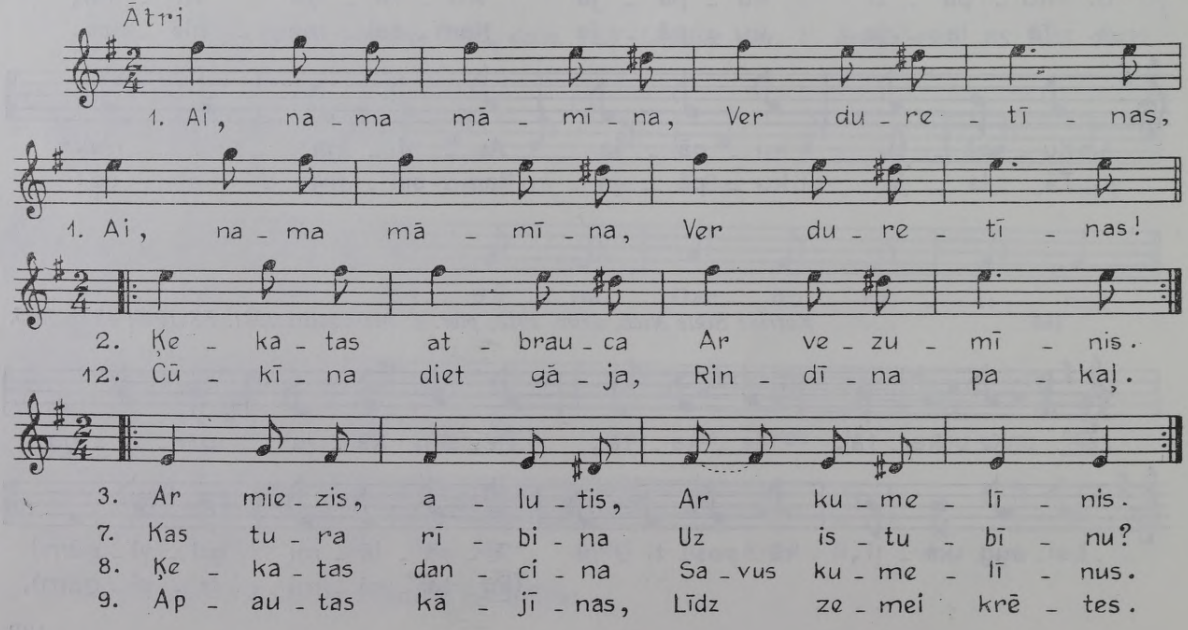

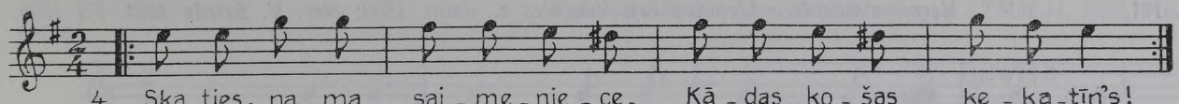

169 *Anna Spunde Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1907 Liepājas Rucavā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13082*

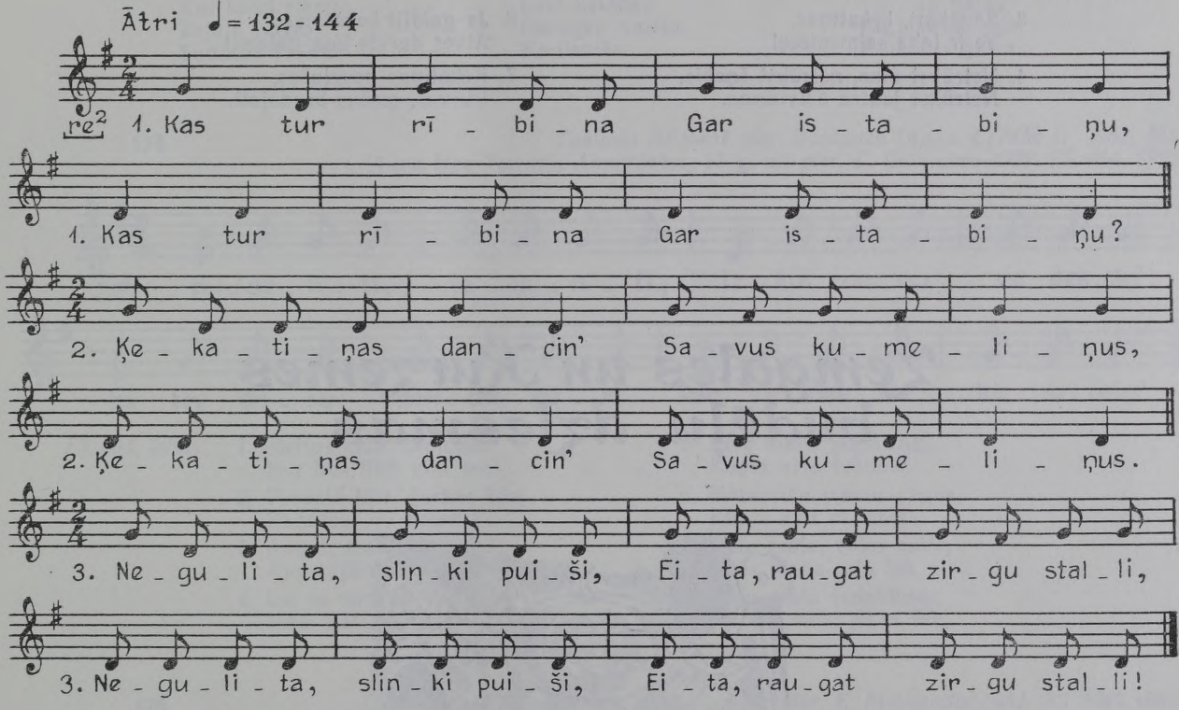

4. Ķekatiņas sadzinušas
Stallī bērus kumeliņus.

5. Negulita, slinkas meitas
(var.: saiminieces),
Eita, raugat govu stallī!

6. Ķekatiņas sadzinušas
Stallī raibas raibaliņas.

7. Negulita, saiminieces,
Eita, raugat aju stallī!

8. Ķekatiņas sadzinušas
Stallī baltas avetiņas.

9. Labvakaru, saiminieki,
Vai gaidāti ķekatiņas?

10. Ķekatu tēvam
Tērauda bikses,
Ķekatu māmiņi
Varja lindruciņis.

170 *Lizbete Valdmane Liepājas raj. Tāšu c., 60 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12635.*

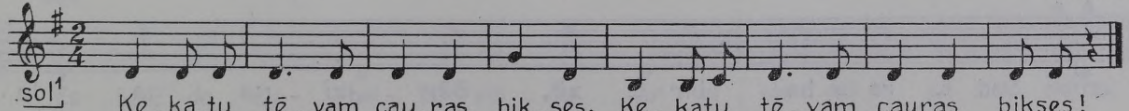

171 *Hermīne Šneidere Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1900; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20360.*

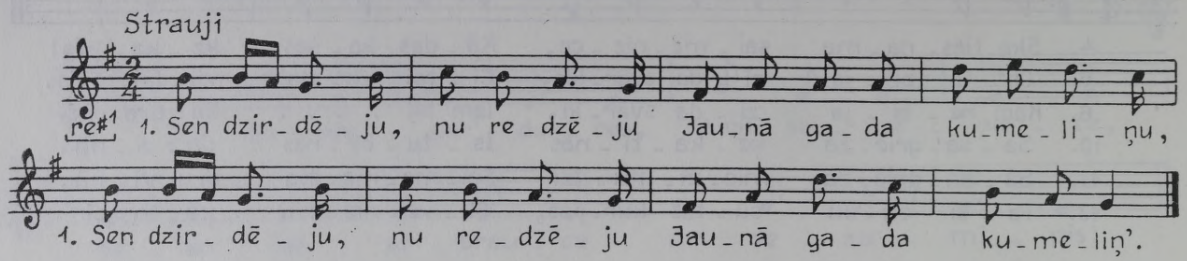

2. Līdz zemei krēpes vilka
Ledainām kājiņām.
3. Sanākati, ķekatiņas,
Te ir laba saimeniece!
4. Netrūkst alus, netrūkst šņabis,
Netrūkst jautra dzīvošana.
5. Labvakari, saimeniece,
Vai gaidīji ķekatiņas?
6. Ja gaidīji ķekatiņas,
Atver durvis līdz galami!
7. Ķekatiņas nosalušas,
Purvus, mežus bradājoti.

Zemgales un Kurzemes budēļu dziesmas

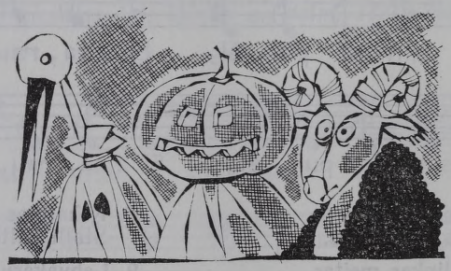

172 *Late Skudra Tukumā, dzim. 1847 Kandavā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2251.*

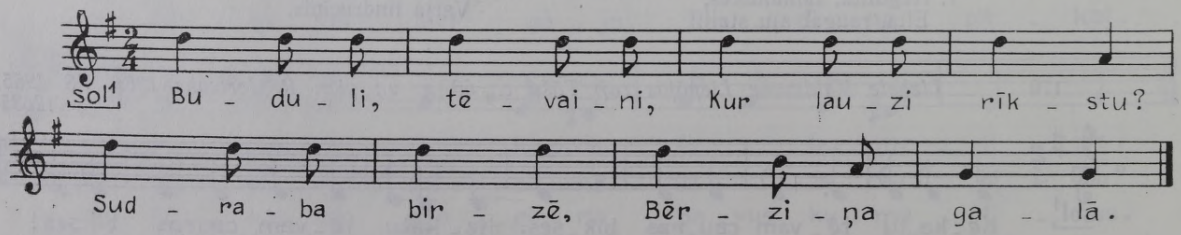

173 *Tukuma Blīdienē pier. Saržantu Ingus. LTMM II, 1903, 54b.*

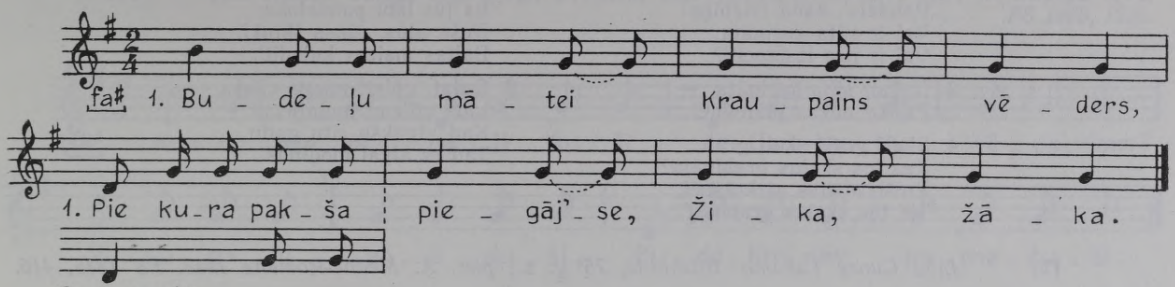

2.-4. pantā

2. Budeli, tēvaini,
Kur lauzi rīkstī?
Zaļajā birzē,
Sudraba kalnā.

3. Māmiņa, mīļā,
Laid ustabāi!
Nezagšu nazīša,
Ne īlenīša.

4. Susekli, to zagšu,
Tā man vajag:
Čigāna bērniem
Pinkotas galvas.

174 *Tukuma Blīdienē pier. Saržantu Ingus. LTMM II, 1903, 54a.*
Anna Upe Tukuma Anneniekos, 57 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3991.

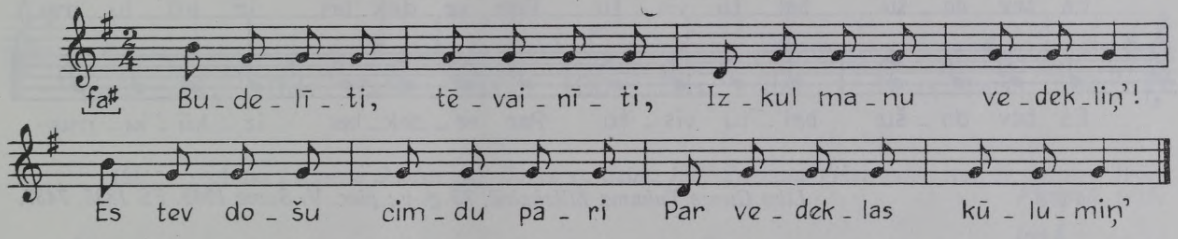

FS 804, 3991.

1. Meitas māte bēdājāsi,
Kur būs likti vīra māt'.
2. Plauktā lika, žurkas ēda,
Pagrabāi — circenīš'.
3. Augat, mani balti lini,
Augstajāi kalniņā!
4. Lai es varu virvi vīti,
Vīra māti slīcināt.
5. Dēla mātei stāvi ragi,
Kupla aste šekumā.
6. Nolauzīšu stāvus ragus,
Kuplu asti svilināš'.
7. Dēlu māte, vilku māte,
Abas vienu ceļu tek.
8. Dēlu māte vedekliņas,
[Vilku] māte jērus tek.

175 *Late Ulmane Rīgā, dzim. 1846 Aizputē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6467.*

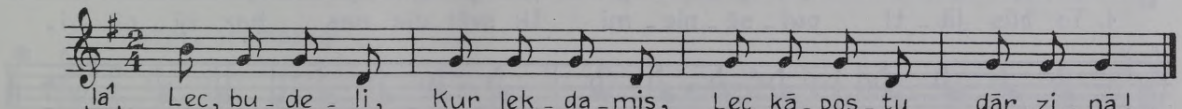

176 *Emma Tupele Talsu Cērē, 43 g. v.; pier. J. Rinkuss 1928. FS 345, 308.*

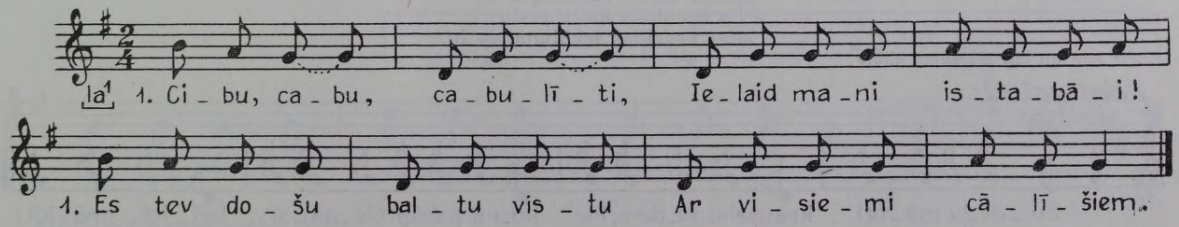

2. Iesim iekšā, budulīši,
Raudzīs', kāda istabiņa:
Vai ir silta kurināta,
Vai ir tīra izslaucīt'?

3. Ir gan silta kurināta, —
Priežu mizas plānvidē.

4. Skali grab, skali grab,
Kas tos skalus grabināja?
Puiši, meitas aizkrāsnēi,
Tie tos skalus grabināj'.

5. Žēlo, žēlo, budulīšī,
Es jūs labi pamielošu:
Došu alus, cūkas šķiņķi,
Baltas maizes kukulīt'.

6. Gulat, gulat, miega cūkas,
Līdz citiemi budulīemi!
Kad atnākšu citu gadu,
Tad es atkal modināš'.

177 *Lība Cunce Tukuma Milzkalnē, 75 g. v.; pier. A. Medne-Romane 1948. FS 1835, 416.*

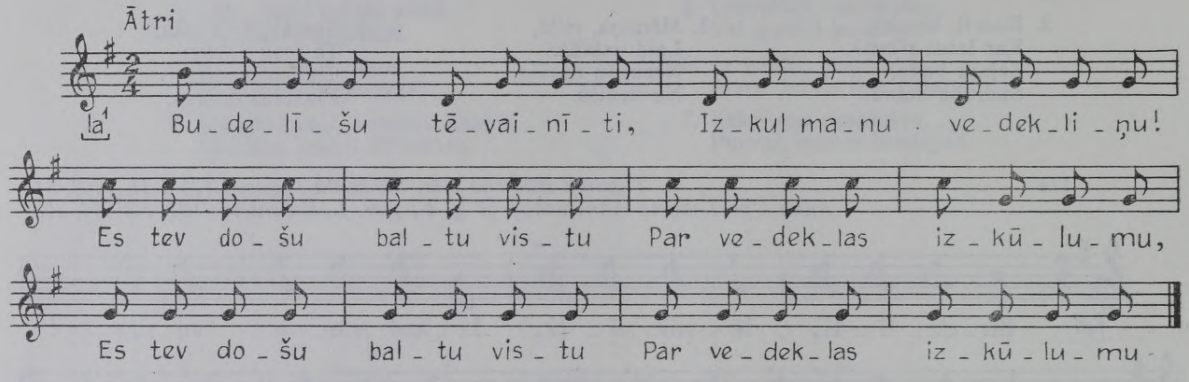

178 *Lība Cunce Tukuma Milzkalnē, 75 g. v.; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7437.*

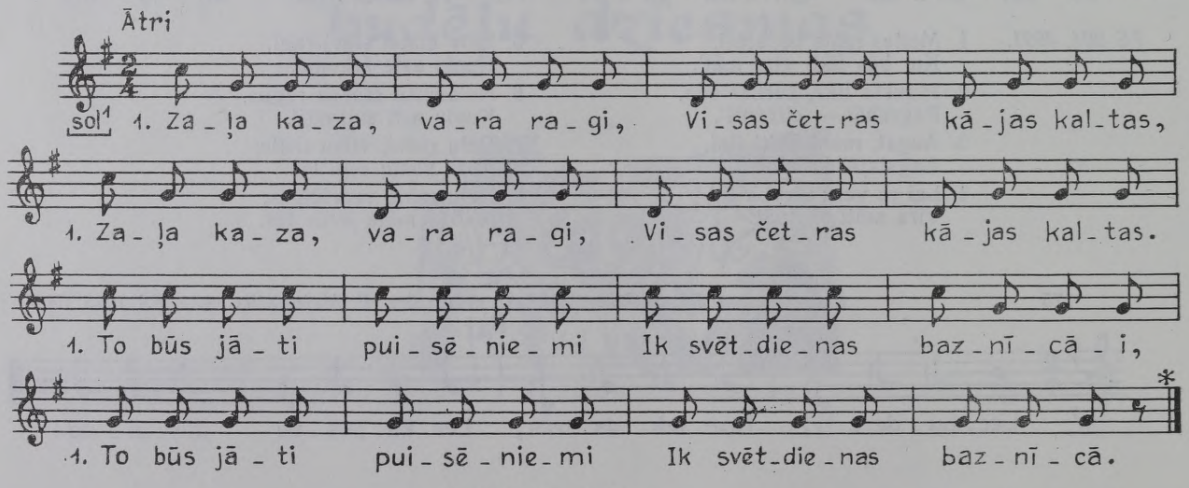

2. Budelīti, tēvainīti,
Izkul manu vedekliņu!
Es tev došu baltu vistu
Par vedeklas izkūlumu — bū!

* Šad un tad iebļaujas «bū!».

Dzied arī tā:

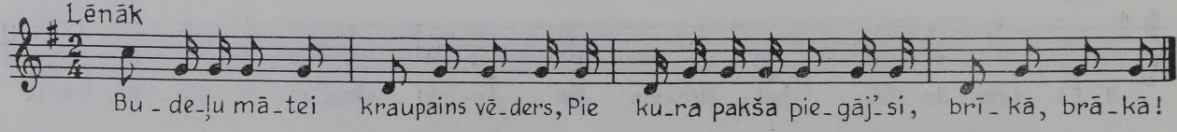

179 *Jūle Rubule Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1889 Kuldīgas Ciecerē; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1258.*

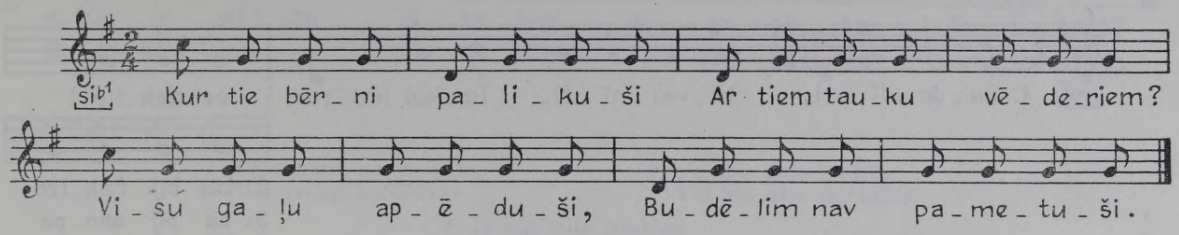

180 *Jūle Rubule Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1889 Kuldīgas Ciecerē; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1259.*

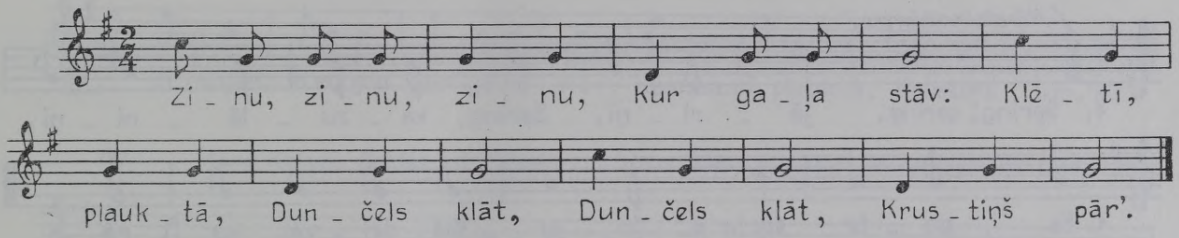

181 *Anna Leimane Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1877 Tukuma Vikstrautē; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1415.*

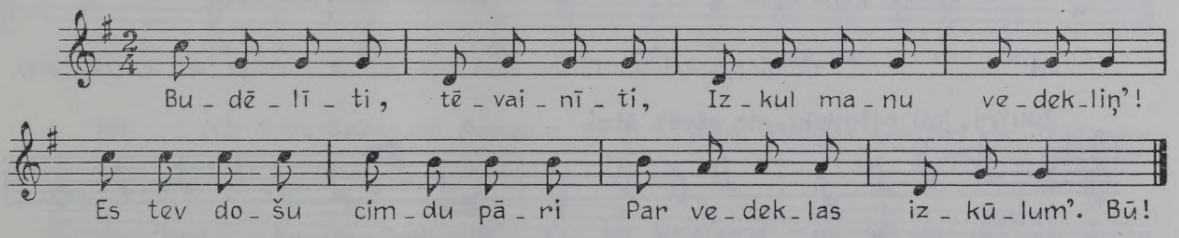

182 *Līze Šteinberga Tukuma Dzirciemā, 84 g. v.; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7516.*

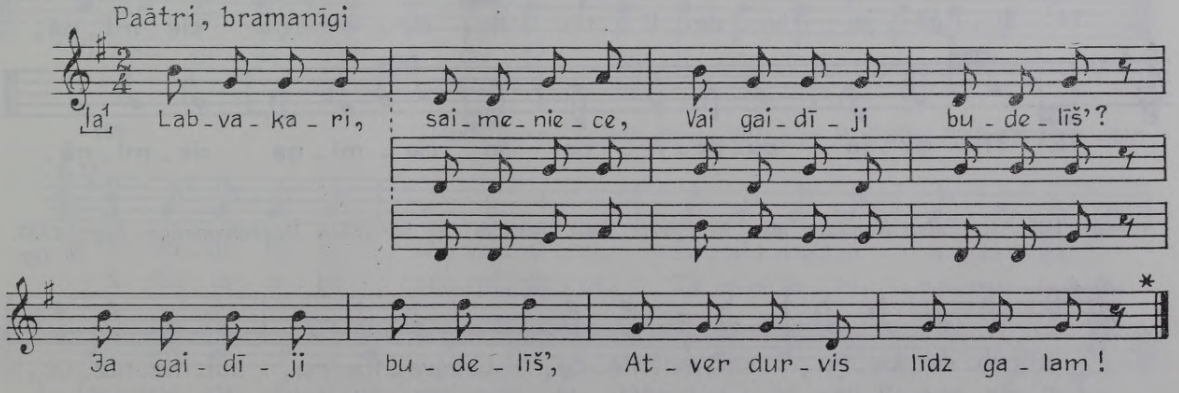

* Šad un tad dusmīgi ierūcas «brrr!».

183 *Anna Ēdelmane Dobeles raj. Auru c., 57 g. v., dzim. Jelgavas Džūkstē; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 574.*

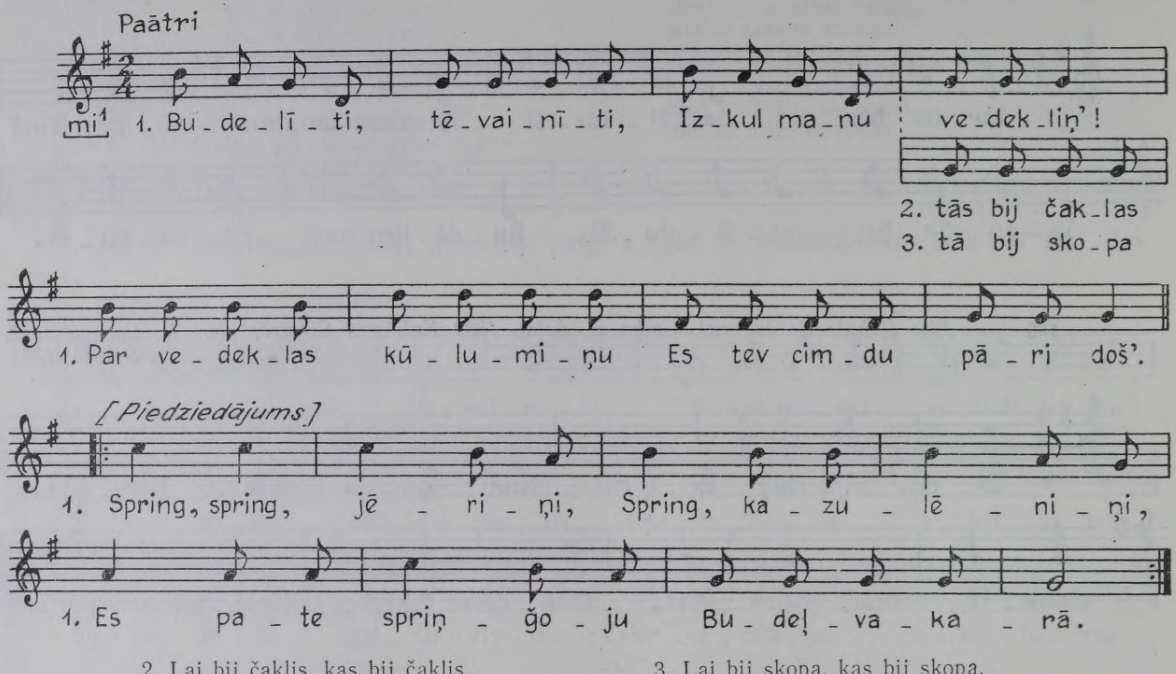

2. Lai bij čaklis, kas bij čaklis,
Priedniekmeitas, tās bij čaklas:
Ar dakšāmi gultas taisa,
Ar cimdiem govis slauc.

3. Lai bij skopa, kas bij skopa,
Priedniekmamma, tā bij skopa:
Par rubuli utu pāri
Dzen uz Rīgu raudādam'.

184 *Otīlija Spuldzeniece Talsos, dzim. 1896; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4751.*

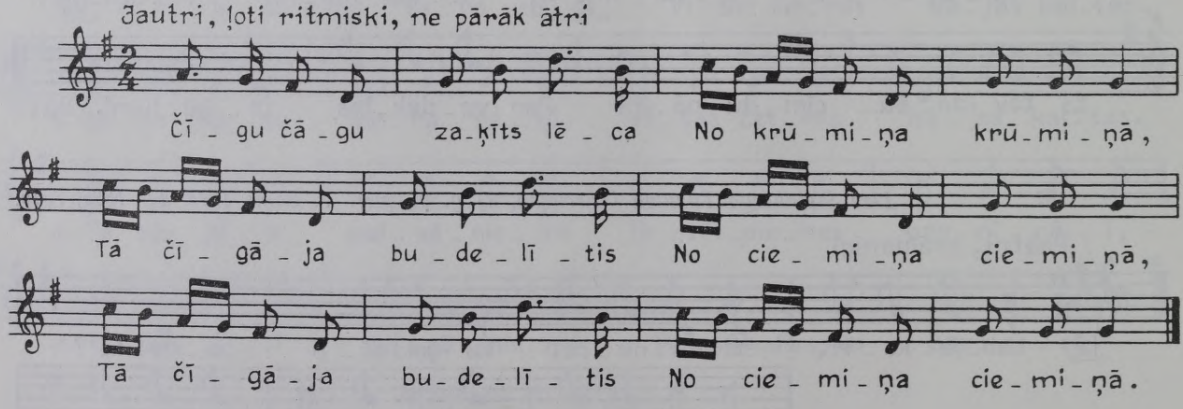

185 *Talsu Kandavā pier. N. Enerts. J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933, 76. lpp.*

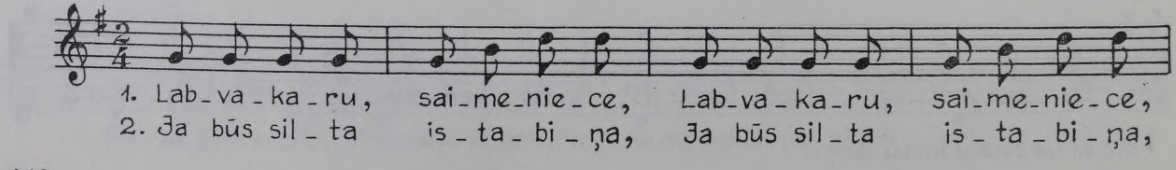

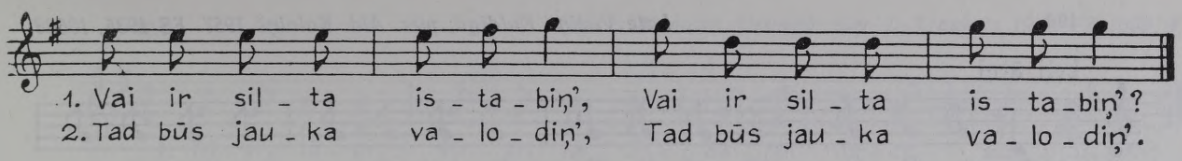

Tukuma Vānē:

1. Labvakaru, nama māte,
Vai gaidīji budēlīšus?

2. Vai būs gaļa izvārīta,
Vai būs alus izbrūvēts?

3. Ja būs silta istabiņa,
Tad būs laba valodiņa.

186 *Anna Kalnāja Saldus raj. Blīdienes c., dzim. 1887; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1285.*

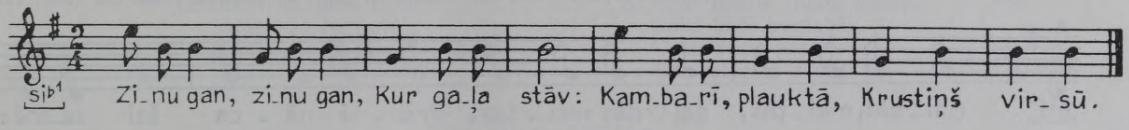

187 *Anna Kalnāja Saldus raj. Blīdienes c., dzim. 1887; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1284.*

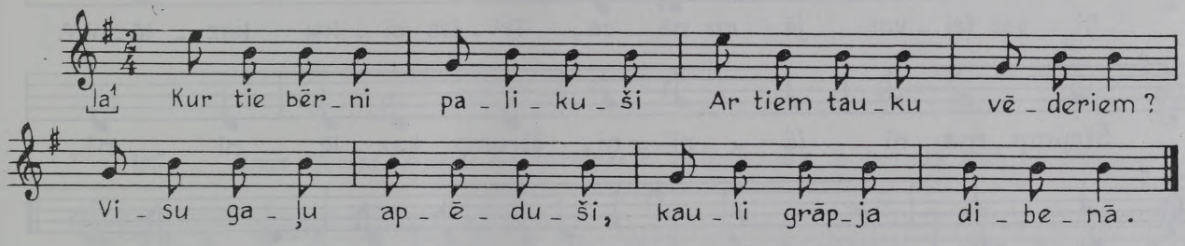

188 *Jūle Spēra Saldus raj. Remtes c., 79 g. v., dzim. Kuldīgas Kursīšos; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1383.*

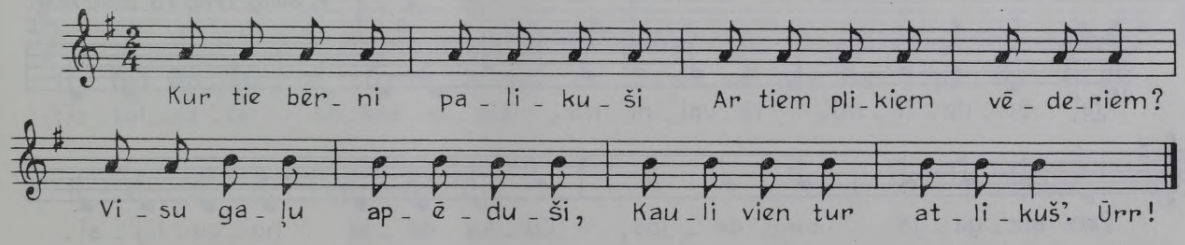

189 *Paula Sarma Talsos, dzim. 1901; pier. R. Bāliņa 1962. FS 1960, 4592.*

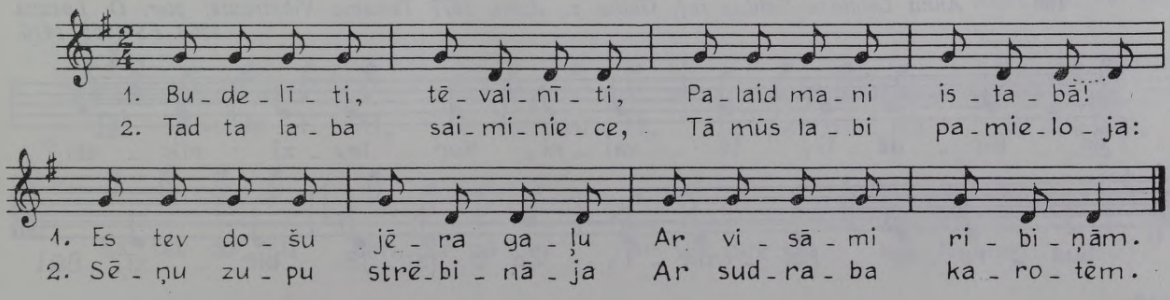

190 *Late Vilciņa Kuldīgā; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10608.*

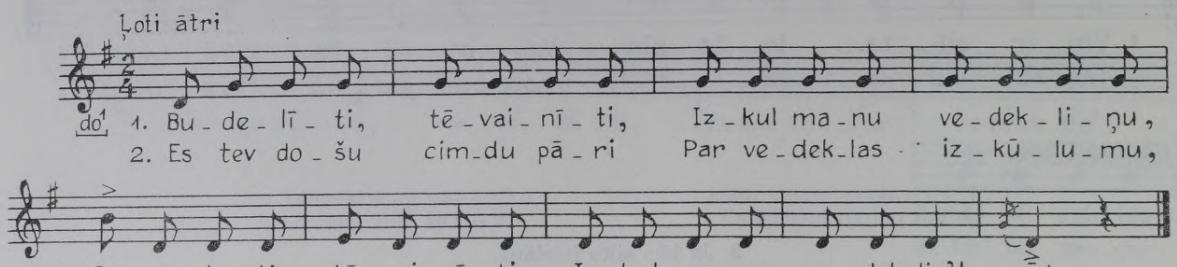

191 *Alma Trēde Saldus raj. Gaiķu c.; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1266.*

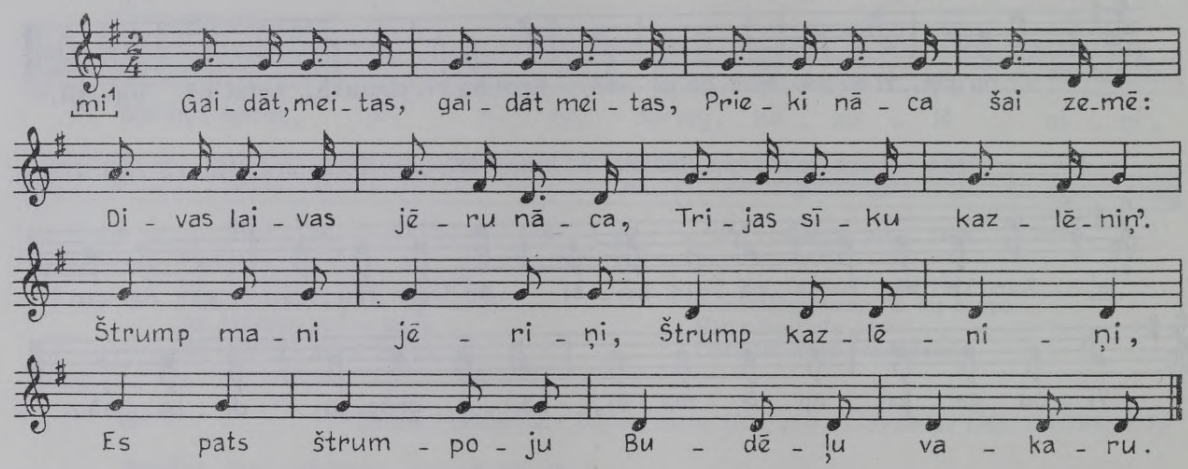

192 *Jūle Liepiņa Tukuma Matkulē, 56 g. v., melodiju dzirdējusi Kuldīgas Lutriņos; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7491.*

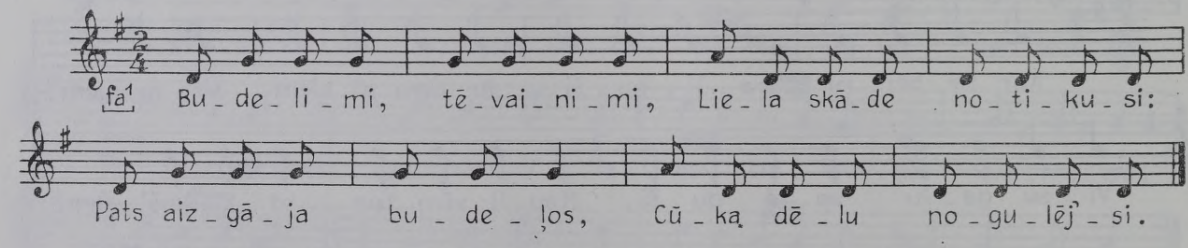

Pierakstītāja piezīme: «Viena sieva saka vārdus, citi staigā riņķī, rūkdami: «bb!, vv!».»

193 *Anna Leimane Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1877 Tukuma Vikstrautē; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1416.*

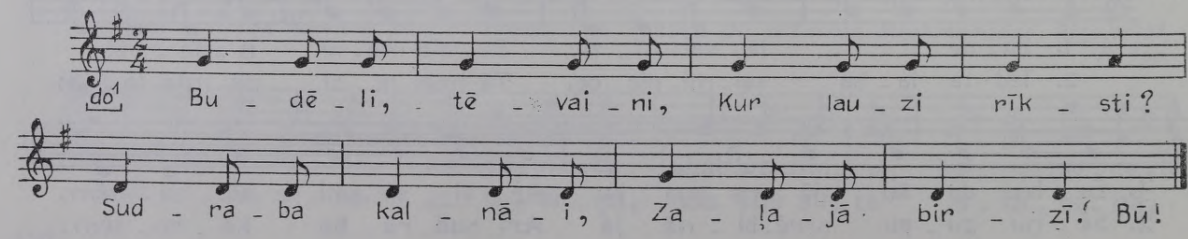

194 *Mačs Aizputes Alsungā; pier. J. Krauksts 1948. FS 1839, 4.*

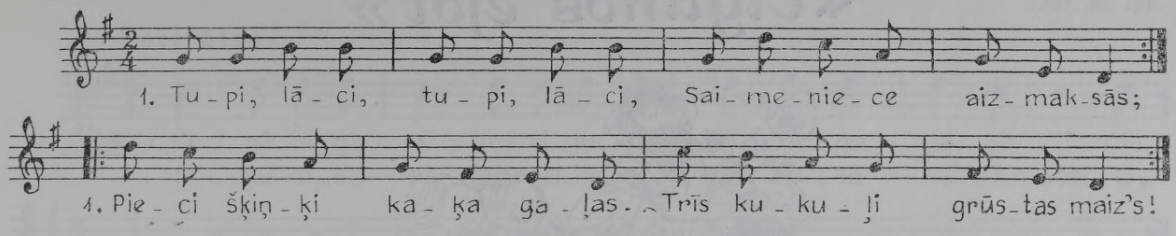

2. Tupi, runci, tupi, runci,
Peles bēgot nosmakos:
Peļu astes guļ uz kastes,
Tās tu vari apošņāt.

3. Jūsi trīsi, mēsi trīsi,
Sametami čumuriņ':
Vienam ragi, otram nagi,
Trešam ļipa aizdurvē!

4. Nākat, ļaudis, nākat, ļaudis,
Kādi ērmi aizdurvē!
Brūna kaza, vara nagi,
Ik pārdienas puiši jāj.

5. Māte meitas, māte meitas
Cūku kūtē paglabāj',
Cūku vecis pagalvīe
Ar austiņām nosedzāse

6. Lai tur sūt, lai tur sūt
Līdz citieme budēļiem:
Lec, ķekati, promlēkdamis,
Ziņģi, briņģi, vastalāvi!

195 *Anna Kļaviņa Liepājas raj. Grobiņas c., 73 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12386.*

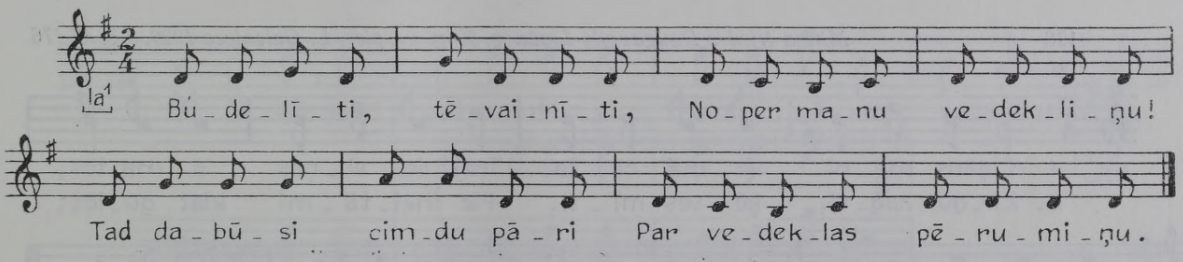

196 *Jelgavas Penkulē pier. H. Silinga-Poga. J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933, 78. lpp.*

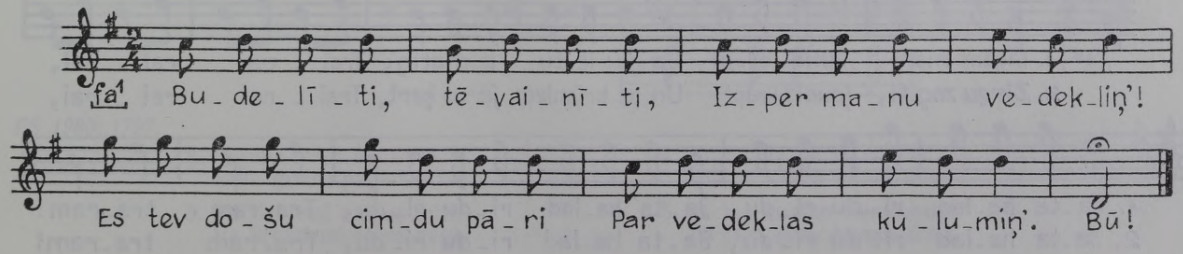

«Čigānos ejot»

197 *Mada Kāpostiņa Krustpilī; pier. J. Vitols 1891. LTMM II, 1903, 50.*

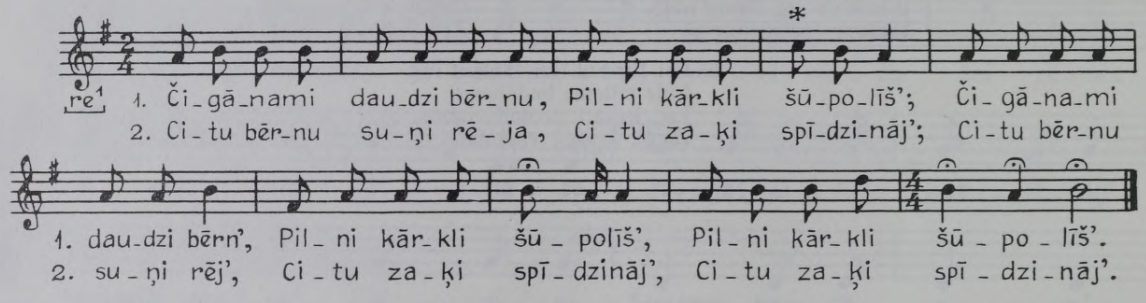

* Netemperēta skaņa, ko dzied drusku augstāk.

198 *Minna Niedre Daugavpils Līvānos, 50 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb. 46,176.*

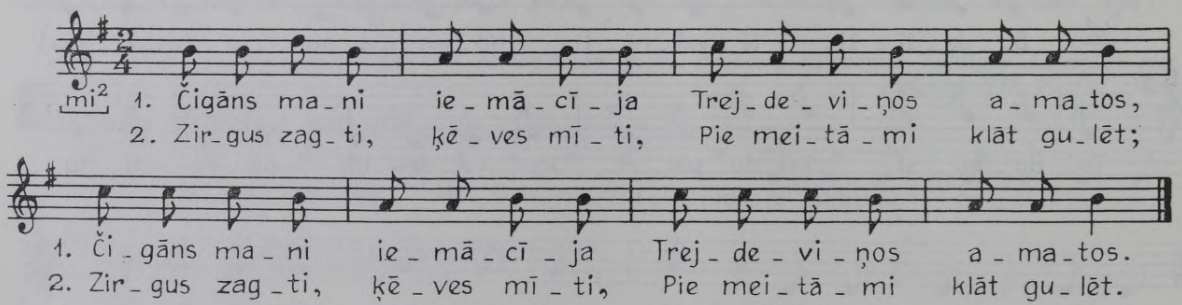

199 *Līze Eihe Tukuma Anneniekos, 77 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 4007.*

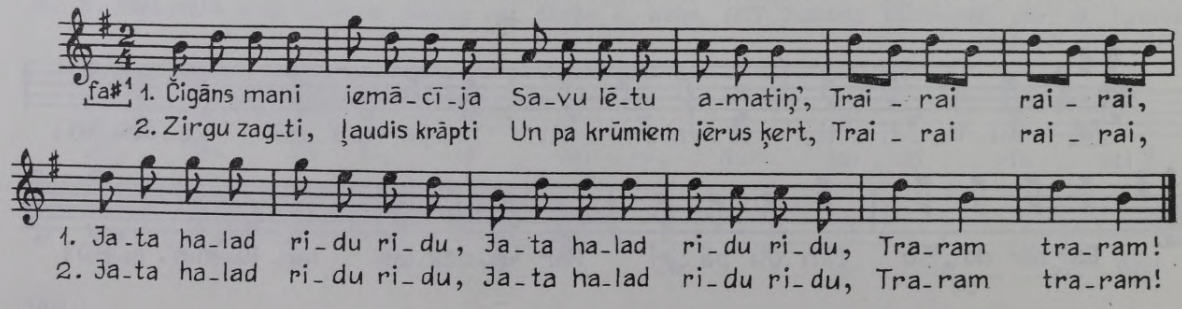

200 *Talsu Ārlavā pier. A. Žubovica. J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933, 80. lpp.*

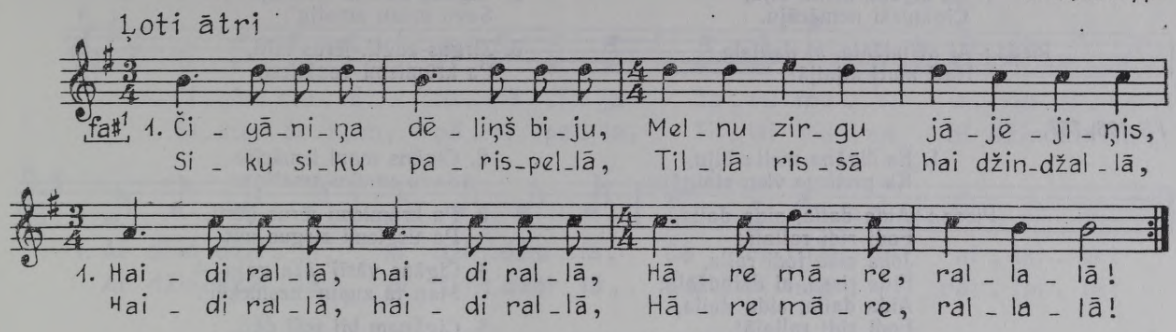

2. Čigāniņa dēliņš biju,
Čigāniņa meitu gribu.

3. Čigāniņa meita biju,
Melnu matu pinējiņa.

4. Čigāniņa meita biju,
Melnu kurpju valkātāja.

5. Čigāniņa meita biju,
Čigāniņa dēlu gribu.

201 *Minna Ziemule Valkas raj. Strenčos, dzim. 1879 Valkas Plāņos; pier. A. Krūmiņš 1967. FS 1980, 1797.*
Kārlis Dravnieks Saldus raj. Novadnieku c., 74 g. v.; pier. M. Kurme 1963. FS 1965, 1093.
Grabis un Blūms Rīgā; pier. J. Kohs 1927. FS 193, 757.
Štūls no Marienbādes; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1926. FS 170, 124.
Anna Spunde Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1907 Rucavā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13065.
Lidija Grīnvalde Aizputes raj. Kazdangas c., 36 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 1022.
Kuldīgas Kalētos un Pampāļos pier. M. Meijere 1929. FS 68, 674.
Rīgā pier. A. Medne 1927, melodija dzirdēta Rīgas Vidrižos 1918. FS 450, 884.

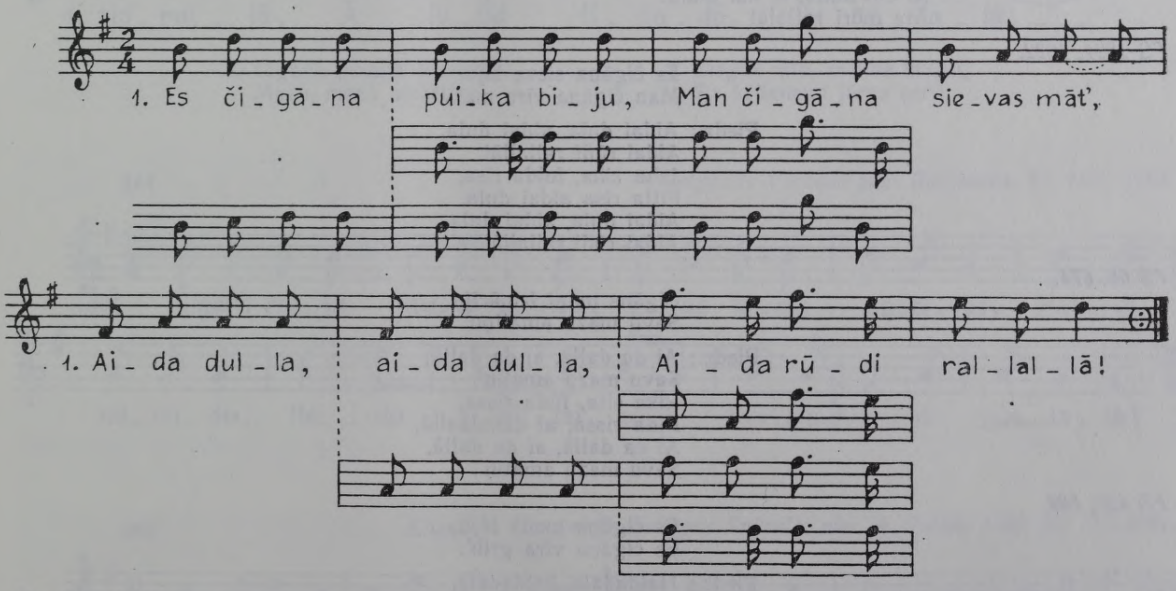

FS 1980, 1797.

2. Čigāns mani iemācīja
Savu gudru padomiņ':

3. Pa tirgiemi zirgus mīti,
Pa krūmiemi jērus zagt.

4. Čigānami sešas meitas,
Visām sešām raibas kleit's.

5. Ja tas manim vienu dotu,
Es tam savu Minnu dotu.

FS 1965, 1093.

1. Es čigāna meita biju,
Čigāniski nemācēju.

Piedz.: Ai džindžala, ai daidala,
Hari muri aijaijā!

2. Čigāns manim iemācīja
Savu mazu amatiņ':

3. Zirgus zagti, jērus mīti,
Pa krūmiemi vazātiesi.

FS 193, 757.

1. Es čigāna meita biju,
Kā preilene vien staigāju.

Piedz.: Aida dalla, aida dalla,
Fodi rīdi rallalā!
Joka zika fodi ralla,
Fida rissa, ai džindžala;
Aida dalla, aida dalla,
Fodi rīdi rallalā!

2. Čigāns mani iemācīja
Savu smuku amatiņu:

3. Pa krūmiemi jērus ķerti,
Pa tirgiemi zirgus mīt.

4. Čigāns vārīj' āža gaļu —
Man tā zupiņ' nesmeķēj'.

5. Čigānam bij seši dēli,
Visi seši amatnieki.

FS 170, 124.

Čigāns manis vīriņš bija,
Es čigāna līgaviņa.

Piedz.: Eika pika pabirika,
Tidrita man džindžala,
Eida dulla, eida dulla,
Naručulla pidavrel!

FS 1955, 13065.

1. Es čigāna sieva biju,
Man čigāna vīra māt'.

Piedz.: Ai dai dulla, ai dai dulla,
Āre mūri rallalā!
Iku siku pādi rasā,
Pidrid rikum, ai džindžal,
Ai dai dullā, ai dai dullā,
Āre mūri rallalā!

2. Čigāns mani izmācīja
Savu mazu amatiņ':

3. Ļaudis krāpt, zirgus zagt,
Jaunas meitas krūmos vākt.

FS 1824, 1022.

Es čigāna sieva biju,
Man čigāna vīra māt'.

Piedz.: Aidai dula, aidai dula,
Aidai rūdi rallallā!
Jaha ziha, folda risa,
Fitta risa aidai dula,
Aidai dula, aidai dula,
Aidai rūdi rallallā!

FS 68, 674.

Čigāns mani izmācīja
Savu mazu amatiņu.

Piedz.: Ai da dallā, ai da dallā,
Savu mazu amatiņ'.
Rika sita, fūda rissa,
Pīda rissa, ai džindžallā,
Ai da dallā, ai da dallā,
Savu mazu amatiņ'.

FS 450, 884.

Es čigāna meita biju,
Es čigāna vīra grib'.

Piedz.: Haidadale, haidadale,
Ake sike paredrille,
Fidridrissā haidžindžal,
Haidadale, haidadale,
Hare mure haijaija!

Visbiežāk dzied, atkārtojot visu melodiju ar piedziedājuma vārdiem.

202 *Saldus Zvārdē pier. A. Dravnieks. J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933, 79. lpp.*

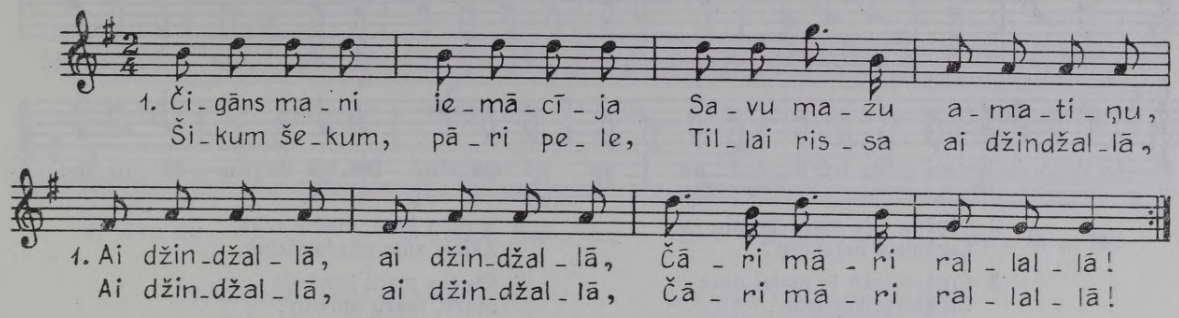

2. Zirgus zagti, ļaudis krāpti,
Jaunas meitas krūmos vilkti.

203 *Kate Cīrule Aizputes raj. Kalvenes c., 65 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 1016.*

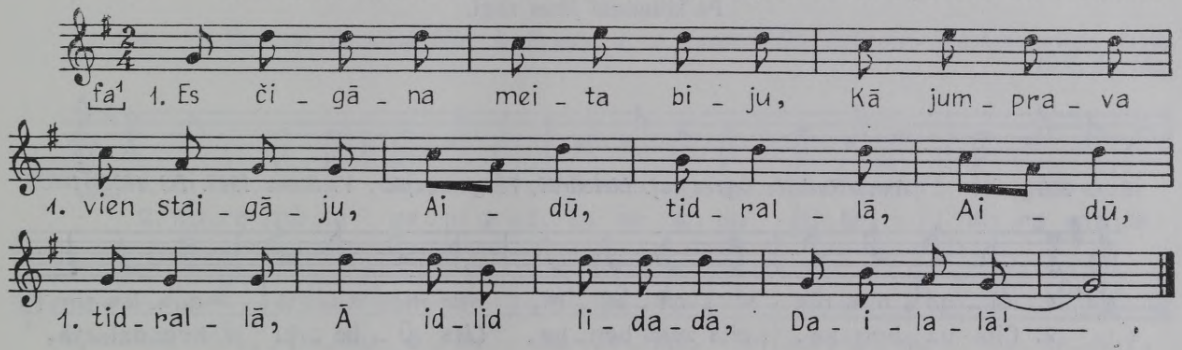

2. Čigāns manim iemācīja
Mazu, mazu amatiņu:

3. Zirgus mīti, meitas krāpti,
Pa krūmiemi jērus ķerti.

204 *Jelgavas Vecaucē pier. Burkmans. FS 1495, 1759.*

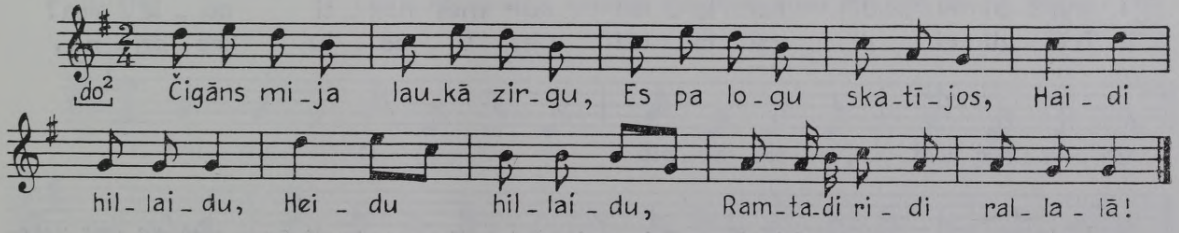

205 *Elizabete Damberģe Kuldigas Snēpelē; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1651.*

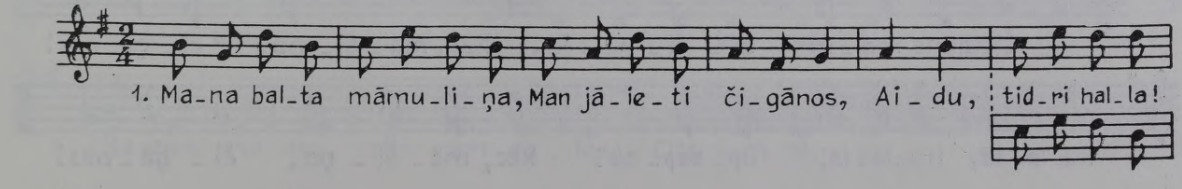

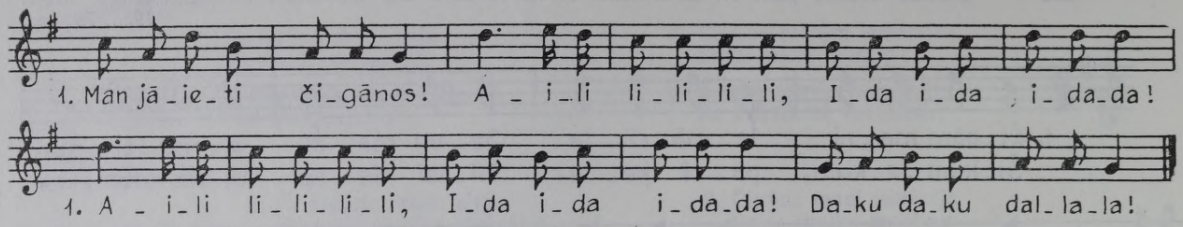

2. Čigāns bija mans tētiņis,
Čigāniete māmuliņ'.
3. Čigāns man to maizi deva,
Čigāniete kāpostiņ'.
4. Lai tā maize, kur tā maize,
Kur tie gardi kāpostiņ'!
5. Es čigāna meita biju,
Kā jumprava vien staigāj'.
6. Kurpes kājā, niedra rokā,
Zaļais zīda nēzdaudziņš.
7. Čigāns mani iemācīja
Mazu, mazu amatiņ'.
8. Čigāns laukā zirgus mija,
Es pie loga skatījos.
9. Čigāns mani iemācīja
Trejdeviņos amatos:
10. Zirgus mīti, ļaudis krāpti,
Pa krūmiem jērus zagt.

206 *Anna Rudzīte Ogres raj. Lielvārdē, 71 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10823.*

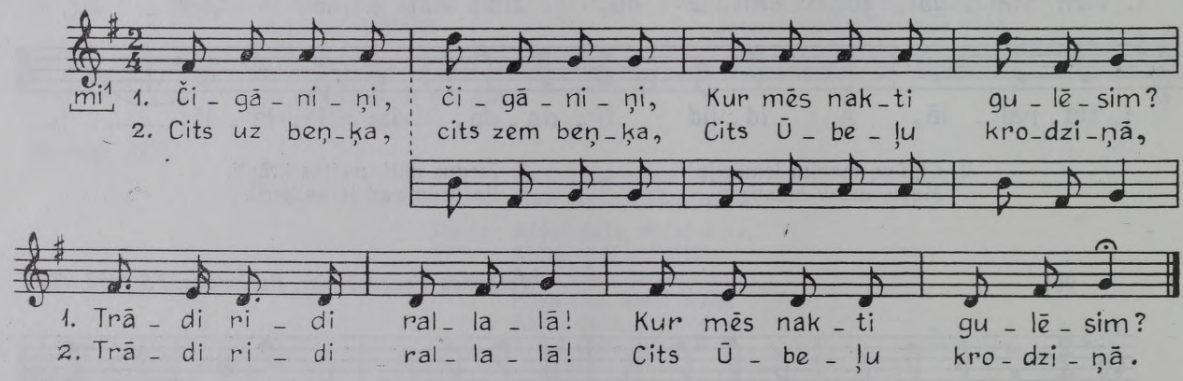

207 *Lība Cunce Tukuma Milzkalnē, 75 g. v.; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7462.*

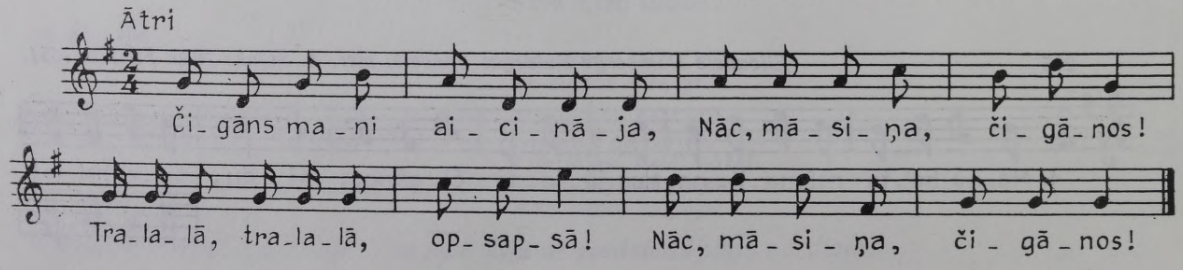

208 *Marija Cirule Aizputes raj. Apriķu c., dzim. 1900 Aizputes Alsungā; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8640.*

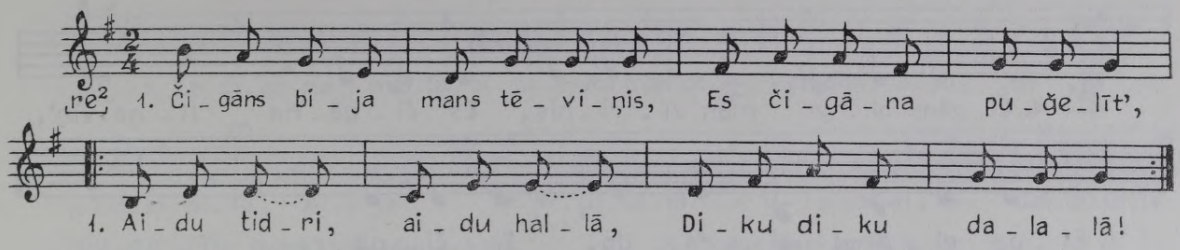

2. Čigāns manim iemācīja
Savu labu amatiņ':
3. Zirgus mīti, jērus ķerti,
Pa krūmieme vazāties.
4. Čigāns manim maizi deva,
Čigānene kāpostiņ's.
5. Lai tā taisa, kā tā taisa,
Bet tie gardi kāpostiņ'!

209 *Madonas Ļaudonā pier. A. Briedis. J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933, 81. lpp.*

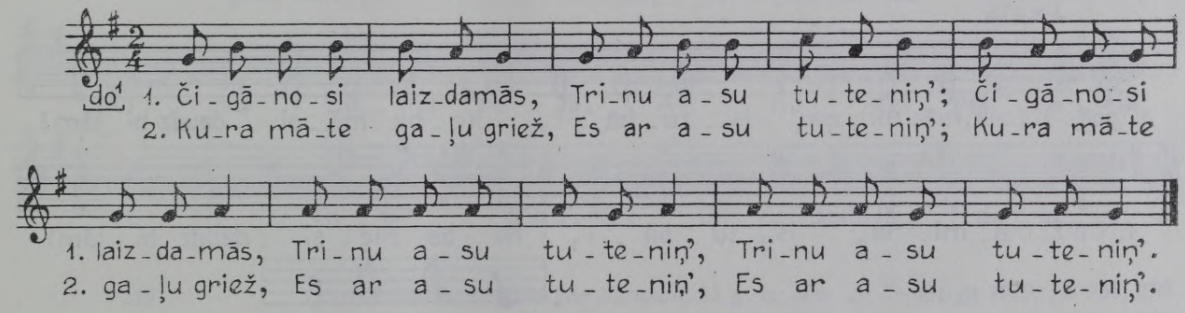

210 *Lūcija Plūme Rīgā, melodiju dzirdējusi Rīgas Birzgalē; pier. R. Malvess 1929. FS 627, 258.*

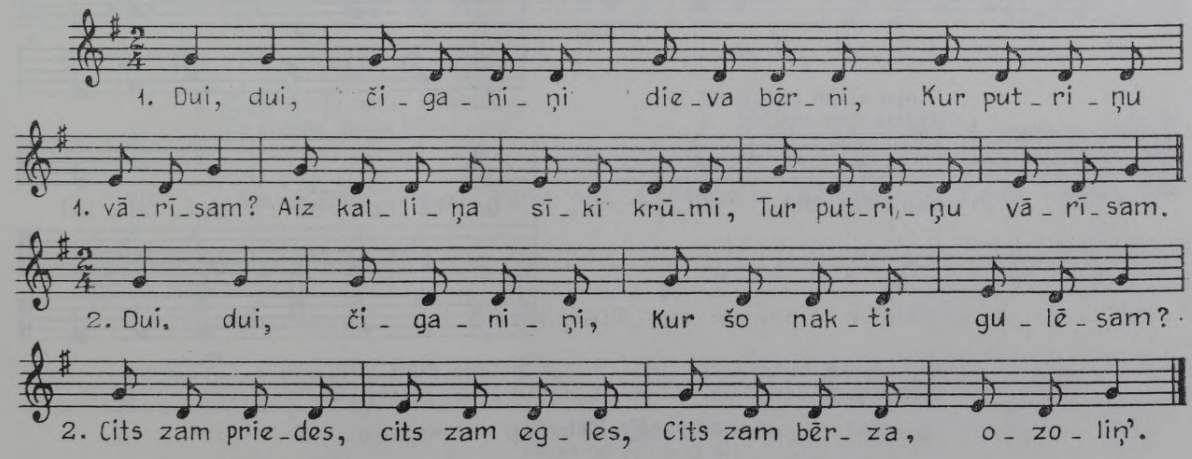

211 *Dārte Dambrovska Tukuma Blīdienē, 76 g. v., dzim. Frankmēmelē; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3968.*

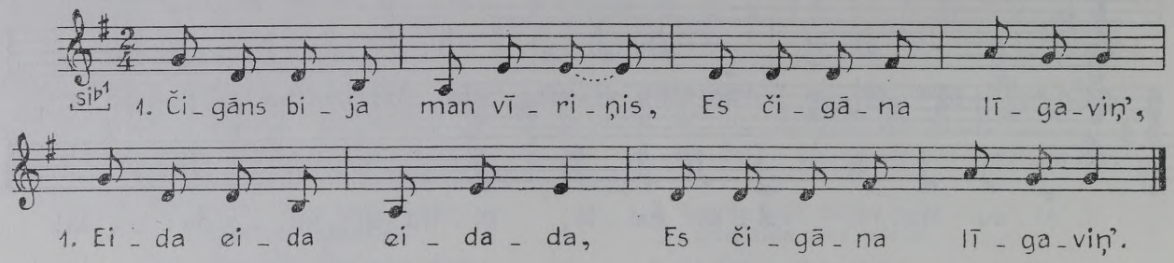

2. Čigāns laukā zirgus mija,
Es pa logu skatījos.

3. Mij, vīriņi, mellu zirgu,
Man braucamu kumeliņ'!

4. Man braucamu kumeliņu,
Sev jājamu ērzelīt'!

5. Krusta māte man iedeva
Triju aunu pautu villu.

6. Iedodama piesacīja:
Adi cimdus brūtgānam!

212 *Marija Lāce Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1903; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1988, 663.*

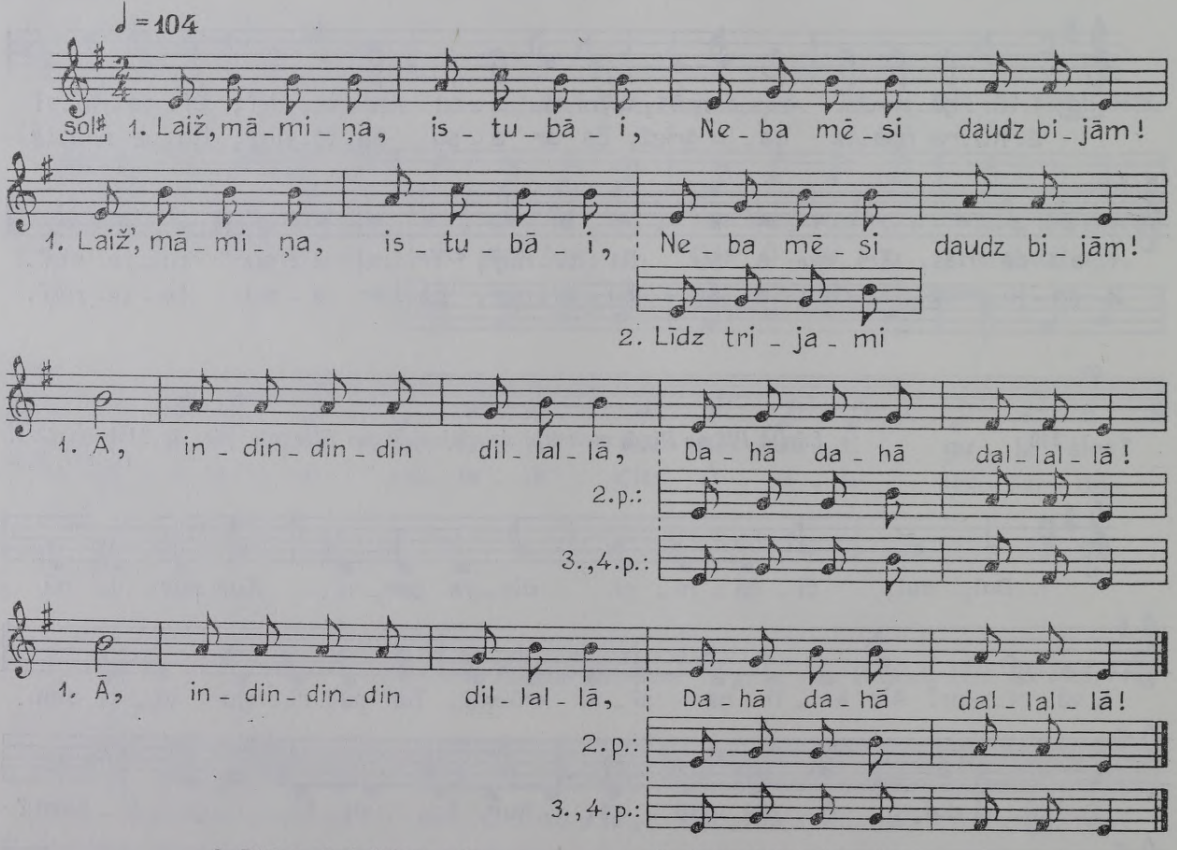

2. Bijām pieci, bijām seši,
Līdz trijami desmitam.

3. Čuru, čuru, viru, viru
Metenišu vakarā.

4. Kad pagāja Metenitis,
Ne ta čura, ne ta vir'.

213 *Rigas Krapē pier. J. Austrums. J. A. Janson. Die lettischen Maskenumzüge. Riga, 1933, 79. lpp.*

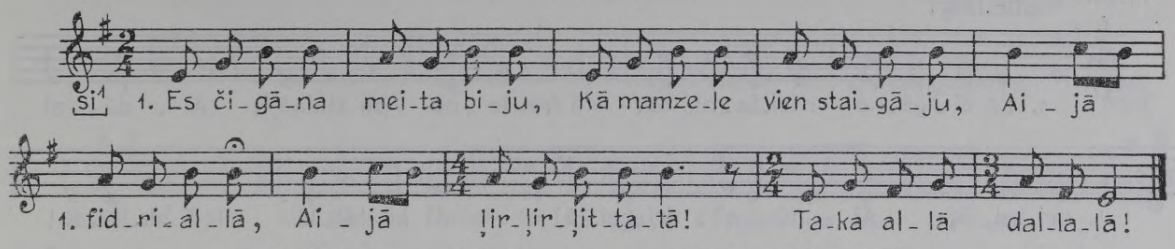

2. Baltu kleitu vien valkāju,
Zīda pušķus apkārt sēju.

3. Čigāns mani iemācīja
Savu mazu amatiņu:

4. Zirgus zagti, ļaudis krāpti,
Jaunas meitas krūmos vilkti.

214 *Emilija Laua Kuldigas Pampāļos, dzim. Abrenes Bērzpilī; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1926. FS 170, 99.*

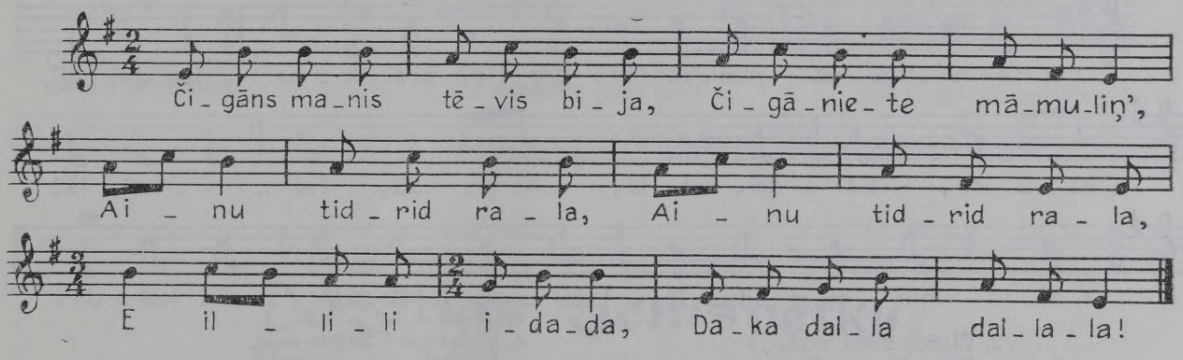

215 *Anna Birkmane Kuldīgas Skrundā, 28 g. v.; pier. A. Zembergs 1929. FS 755, 279.*

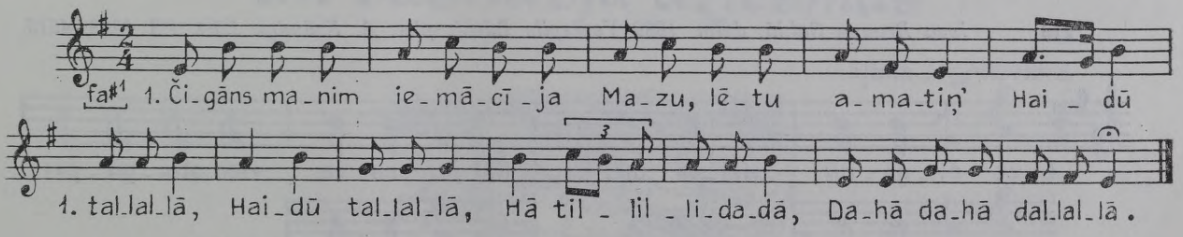

2. Čigāns bija mans tēvainis,
Es čigāna meita biju.

3. Es čigāna meita biju,
Kā freilene vien staigāju.

216 *Austra Stūre Ventspils Vārvē; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 633.*

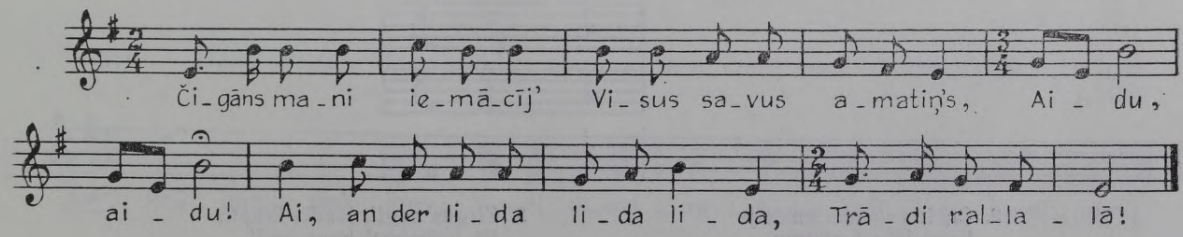

217 *Auguste Skuja Talsu raj. Dundagas c., 70 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4785.*

Nesteidzīgi

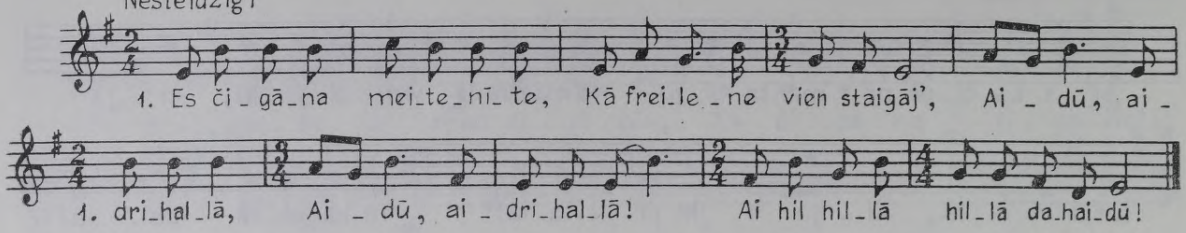

2. Kad čigāni zirgu mija,
Es pa logu raudzījos.
3. Es pa logu raudzījosi,
Ka čigāna nepiekrāp'.
4. Čigāns manis tēvis bija,
Es čigāna meita ir.
5. Čigāns mani iemācīja
Zirgus zagti, ķēves mīt.
6. Pērn precēja man' bagāti,
Šogad vēli bagātāks.
7. Pērn precēja zirgu zaglis,
Šogad krampa lauzējiņš.

218 *Emīlija Celmiņa Ogres raj. Lielvārdē; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10772.*

Paātri

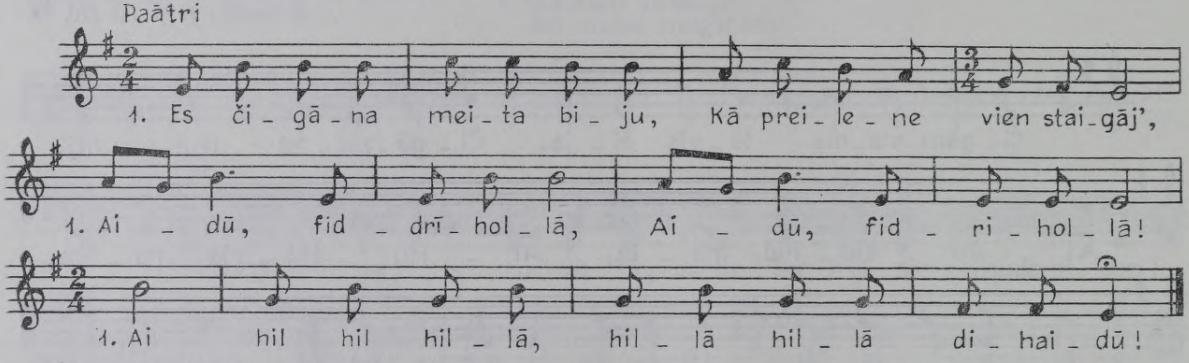

2. Čigāns mani iemācīja
Savu lētu amatu.
3. Zirgus zagti, ļaudis krāpti,
Pa krūmiem diedelēt.
4. Kad čigāni zirgus mija,
Es pa logu raudzījos.
5. Es pa logu raudzījosi,
Lai čigānu nepiekrāpj.

219 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4515.*

Bravurīgi, skaļi

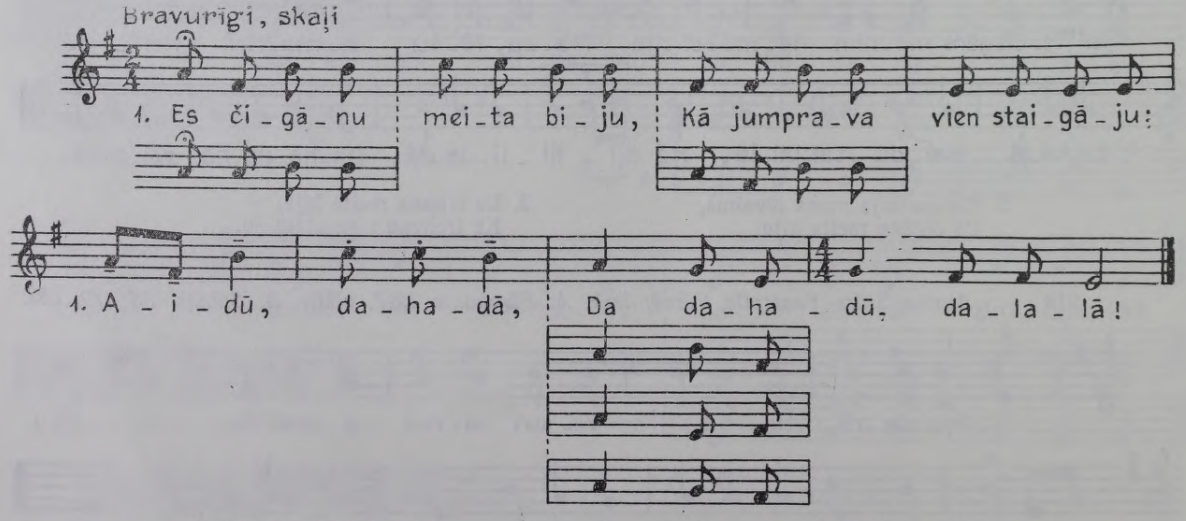

2. Čigāns manis iemācīja
Savu lētu amatiņu:
3. Zirgus zagti, ļaudis krāpti,
Pa krūmiem jērus ķerti.

4. Kad čigāni zirgus mija,
Es pa logu lūkojosi.

5. Kad čigānis gaļu lūdza,
Es palūdzu kāpostiņus.

6. Lai tā gaļa, kur tā gaļa,
Kad tik labi kāpostiņi!

220 *Dārte Meklenburga Rīgā, dzim. 1858 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6642.*

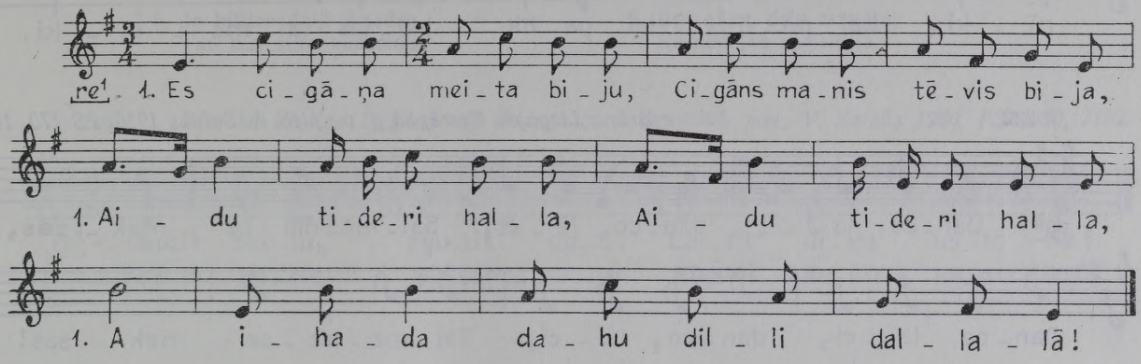

2. Cigāns mani iemācija
Savu lētu amatiņu:

3. Zirgus mīti, ļaudis krāpti,
Pa krūmiemi jērus ķerti.

4. Es cigāņa meita biju,
Kā jumprava vien staigāju.

Dažādas ziemsvētku, Teņa dienas, meteņu un vastlāvju dziesmas

221 *Jūlija Platpīre Kārsavas raj. Ranču c., dzim. 1895; pier. M. Grava 1958. FS 1940, 4882*

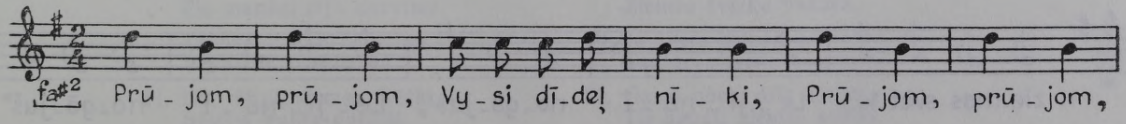

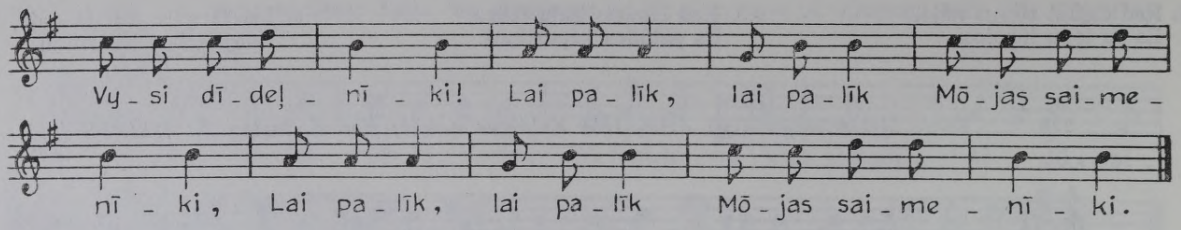

222 *Lavize Brūna Liepājas Ezerē, 80 g. v.; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 15.*

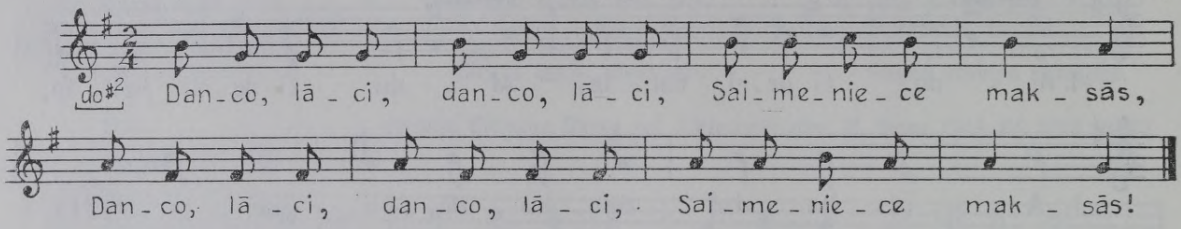

223 *Ventspils Dundagā pier. K. Klaubergs. FS 1495, 2515.*

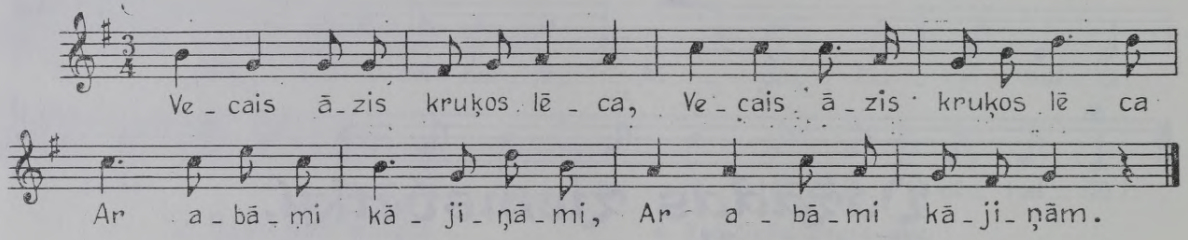

224 *Anna Ruiga Valkas Sinolē, 45 g. v.; pier. V. Stelbergs 1939(?). FS 1700, 5525.*

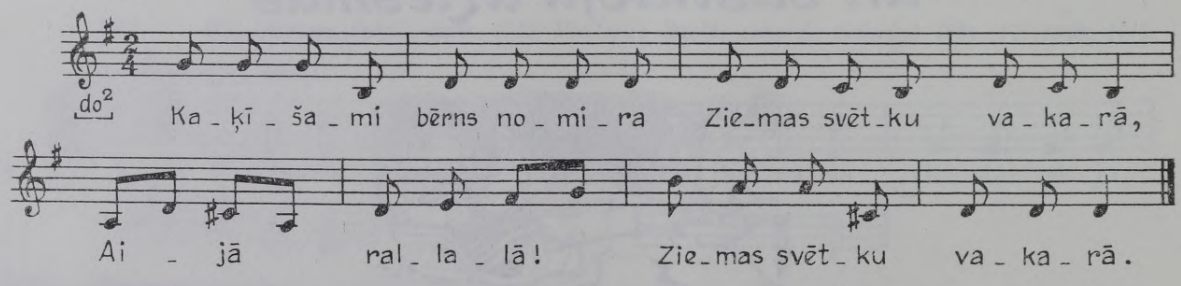

225 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944., 214. lpp.*

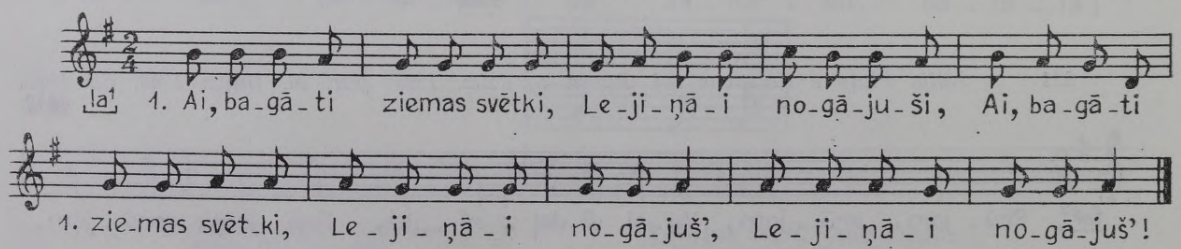

2. Dedzinieti gaišu guni,
Laidiet dievu istabāi!

3. Dieviņš brauca pār kalniņu
Sudrabotu mētelīti.

4. Eima bišu klausītiesi
Ziemas svētku vakarāi:

5. Ja bitītes daiļi dzieda,
Tad būs silta vasariņa.

6. Eita, bērni, skatītiesi,
Kas pa namu buldurēi.

7. Ziemas svētki namu slauka,
Visus traukus cilādami.

8. Vai, lielie ziemas svētki
Ilgi nāca, drīz aizgāja,

9. Ilgi nāca, drīz aizgāja,
Ne nedēļas negaidīja.

226 *Monika Kiviļa Dagdas raj. Asūnes c., dzim. 1903; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7180.*

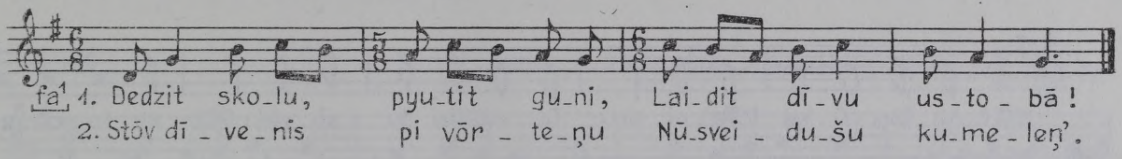

227 *Milda Šice Rīgas raj. Katlakalna c., dzim. 1913, melodiju dzirdējusi Bauskas Īslicē; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 472.*

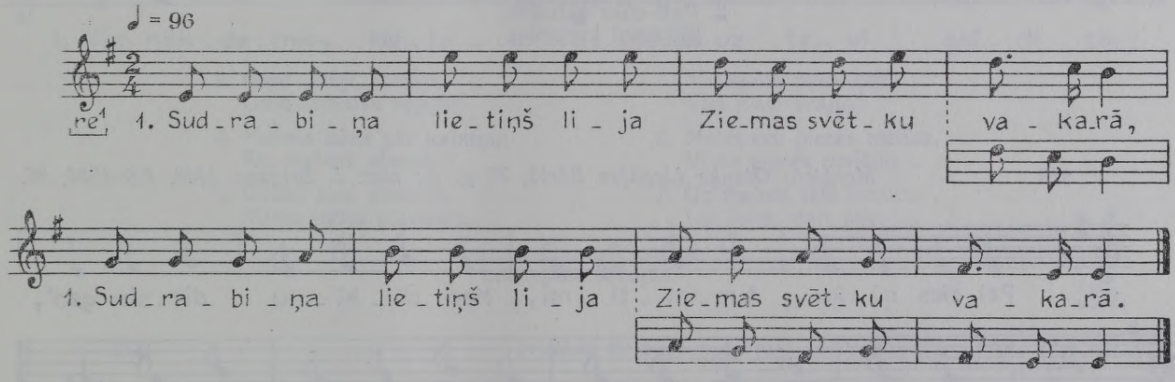

2. Visi sīki žagariņi
Sudrabiņu vizināj'.

3. Man māsiņa atnākusi
Ziemas svētku vakarā.

4. Došu koču, došu zirņus,
Došu cūkas smecerīti.

5. Ziemas svētku vakarāi
Ēdam dzīvu labībiņ'.

6. Jaunas meitas netikušas,
Vecas sievas nevīžoj'.

7. Pūti, pūti, ziemelīti,
Ziemas svētku vakarā!

8. Klētī pūti rudzus, miežus,
Stallī bērus kumeliņ's!

9. Kam tie tādi melni zirgi
Pie manām rij's durvīm?

10. Ziemas svētku kumeliņi
Veda rudzus klētiņā.

11. Nu, tētiņi, ziemas svētki,
Sēsties galda galiņā!

12. Dod kalpami kalpa tiesu,
Meitām baltas villainīt's!

13. Simtu cepu kukulīšus,
Ziemas svētkus gaidīdama.

14. Simtiņš nāca danča bērnu
Ziemas svētku vakarā.

15. Ziemas svētki atnākuši,
Pastaliņu plēsējiņ'.

16. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Ne miedziņa neredzēj'.

17. Eima bišu klausītiesi
Ziemas svētku vakarā.

18. Ja bitītes daiļi dzied,
Tad būs silta vasariņ'.

19. Jaunas meitas kaķi svēra
Ziemas svētku vakarā.

20. Ja svērs kaķis puspodiņu,
Tad vess meitu šoruden.

21. Gausi nāca, drīz aizgāja
Tie bagāti ziemas svētki.

22. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Iet pa kalnu dziedādam'.

23. Palaizdami ziemas svētkus,
Kas tos citus sagaidīs?

24. Dievs dos mieru, veselību —
Mēs i paši gaidīsim.

25. Eita projām, ziemas svētki,
Ar visāmi karašām!

26. Es gaidīšu lieldieniņas
Ar zaļoi rudzu zāl'.

228 *Cēsu Druvienā pier. A. Poruka. FS 1495, 3036.*

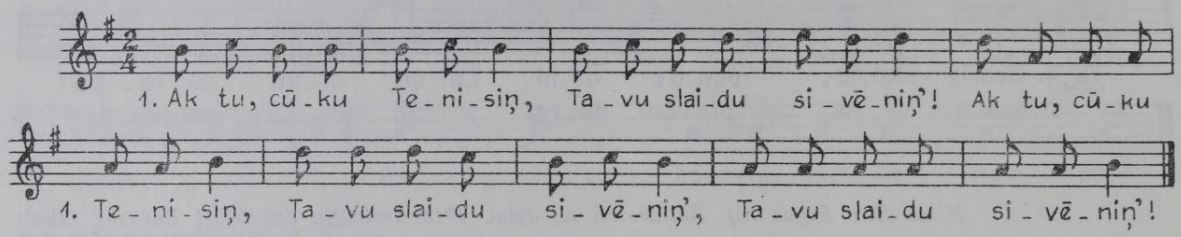

2. Pati cūka zābakos,
[Sivēniņi kurpītēs].

229 *Marģieta Otaņķe Liepājas Bārtā, 70 g. v.; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 86.*

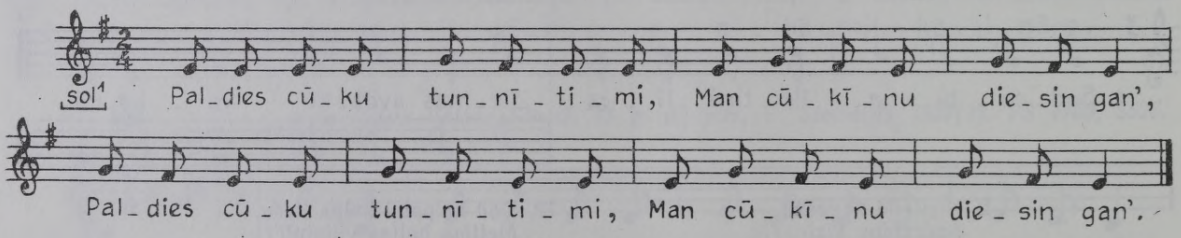

230 *Otīlija Spuldziniece Talsos, dzim. 1896; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4750.*

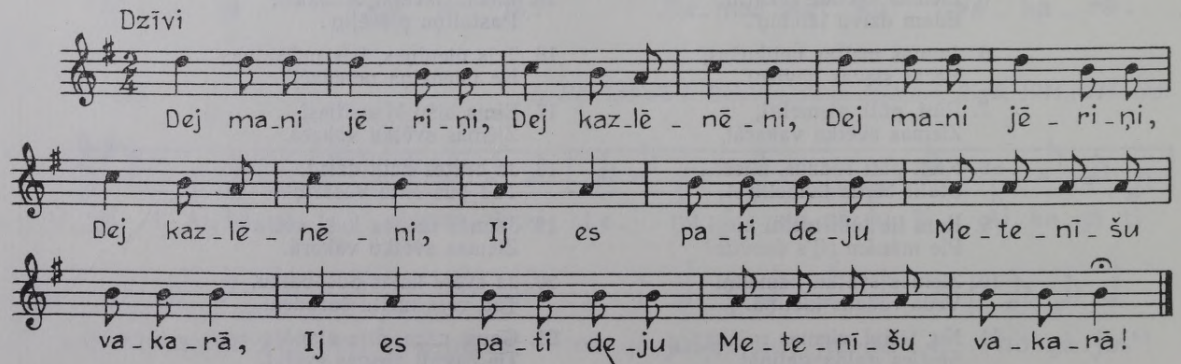

231 *Marija Ezeriņa Rīgā, melodiju dzirdējusi no Mades Ezeriņas, kas dzim. 1840 [Madonas] Saikavā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2812.*

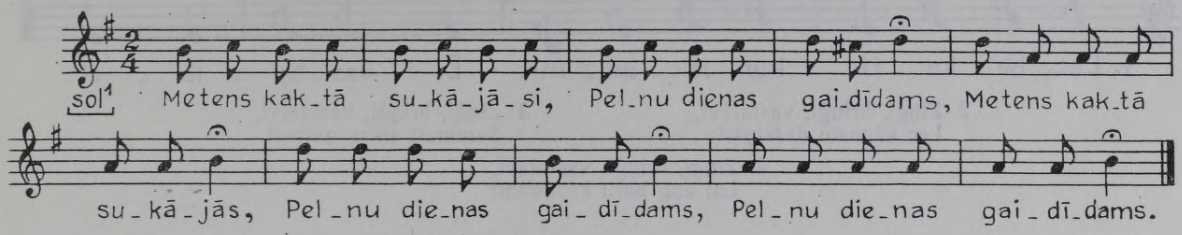

232 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944, 200. lpp.*

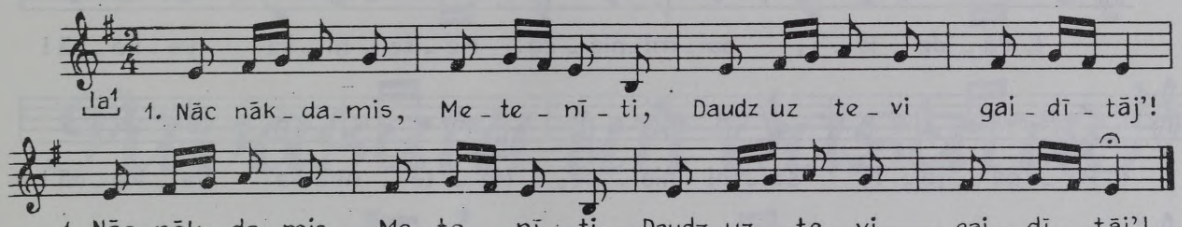

2. Gaid' arāji, ecētāji,
Gaid' miezīšu sējējiņ'.
3. Meteņs nāca pār kalniņu:
Ko, meteni, atnesīs'?
4. Cūkas ausi atnesīsi,
Miežu miltu plācenīti.
5. Meteņami pieci dēli,
Visi pieci arājiņ'.
6. Meteņami piecas meitas,
Visas piecas malējiņ's.
7. Uz meteni tālu braucu,
Lai liniņi gari aug.
8. Uz lieldienu šūpojosi,
Lai telītes barojās.

233 *[Valkas Bejā] pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 51.*

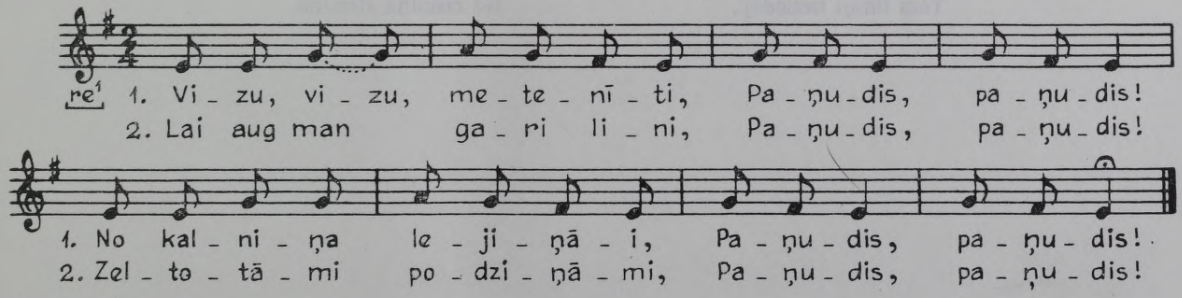

234 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš. LTMM II, 1903, 53.*

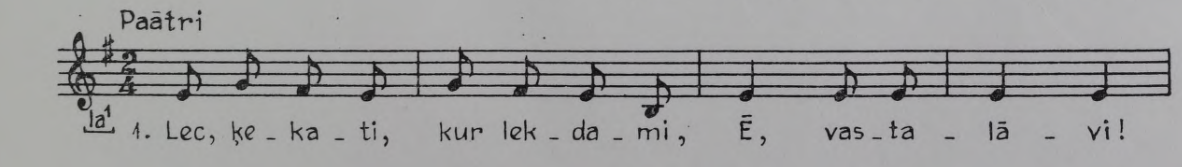

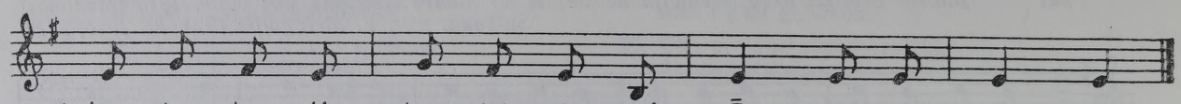

2. Ziņģi, briņģi, vastalāvi,
Lec kāpostu dārziņāi!

3. Ziņģi, briņģi, vastalāvi,
Saminati sīkas ņātras!

4. Ziņģi, briņģi, vastalāvi,
Lai aug balti kāpostiņi!

235 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rigā, 1944, 202. lpp.*

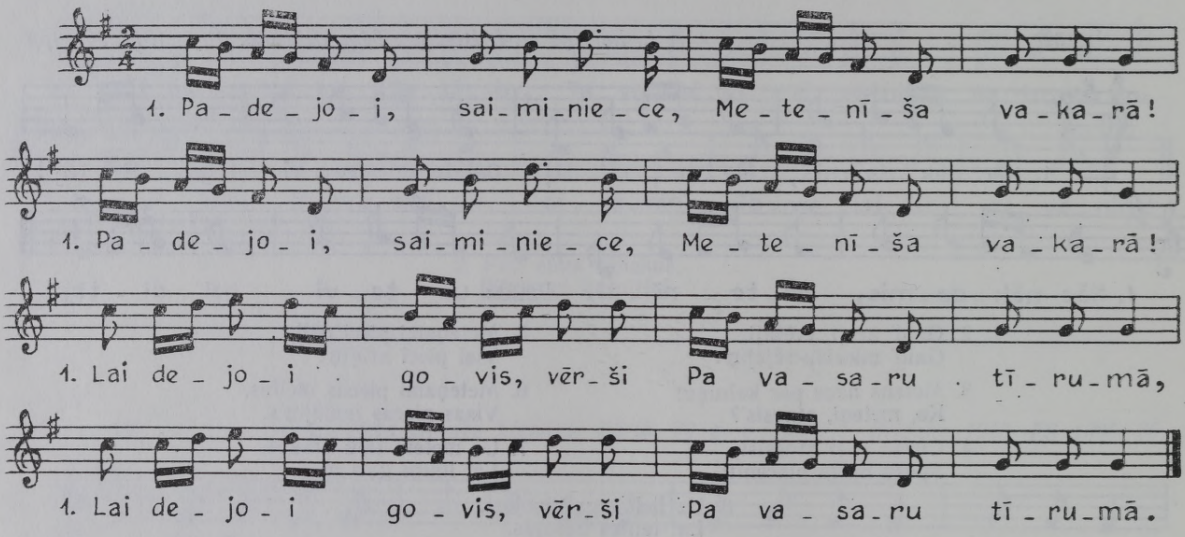

2. Ķuza, ķuza, vizu, vizu
Meteniša vakarā.
Kas ne ķuza, kas ne vizu,
Tam liniņi neziedēj'.

3. Čīgu čāgu zaķīts lēca
No krūmiņa krūmiņā.
Tā čīgoja budelītis
No ciemiņa ciemiņā.

Pavasara un vasaras dziesmas

Pavasara dziesmas
Lieldienu un šūpoļu dziesmas

236 *Solomeja Eisaka Ludzas Šķaunē, dzim. 1891; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 8403.*

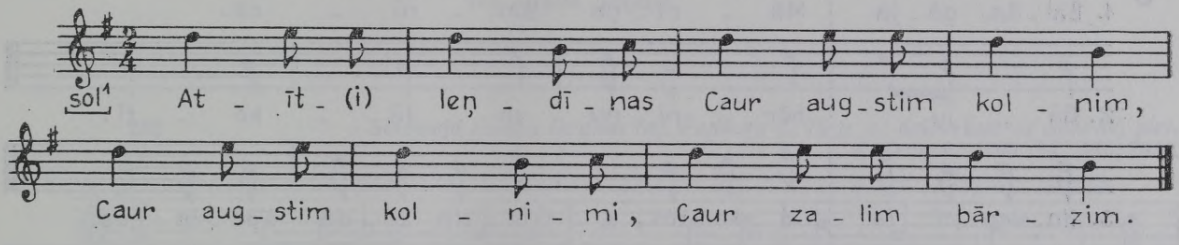

237 *Izidors Rušenieks Daugavpils Līvānos; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 374.*

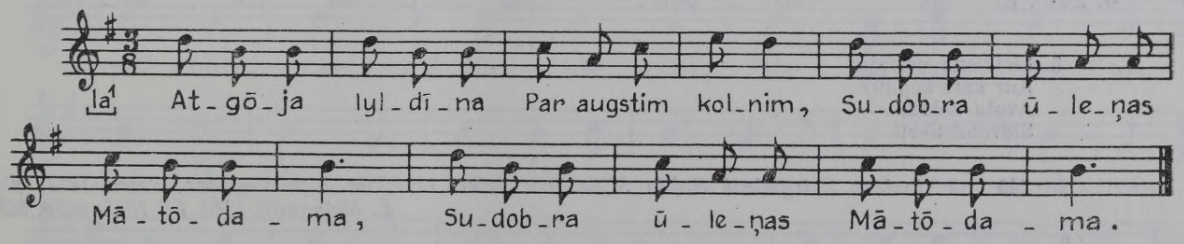

238 *Alūksnē pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 55.*

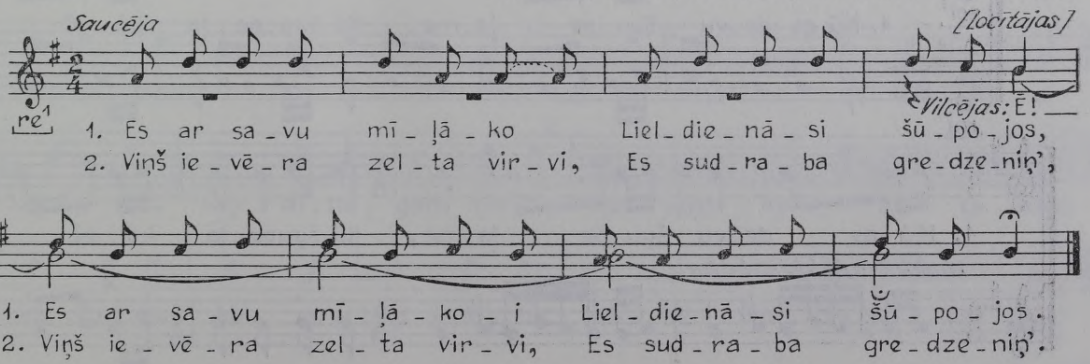

Marija Sarkane Gulbenē, dzim. 1846; pier. E. Melngailis 1931. LMFM III, 1953, 1000.

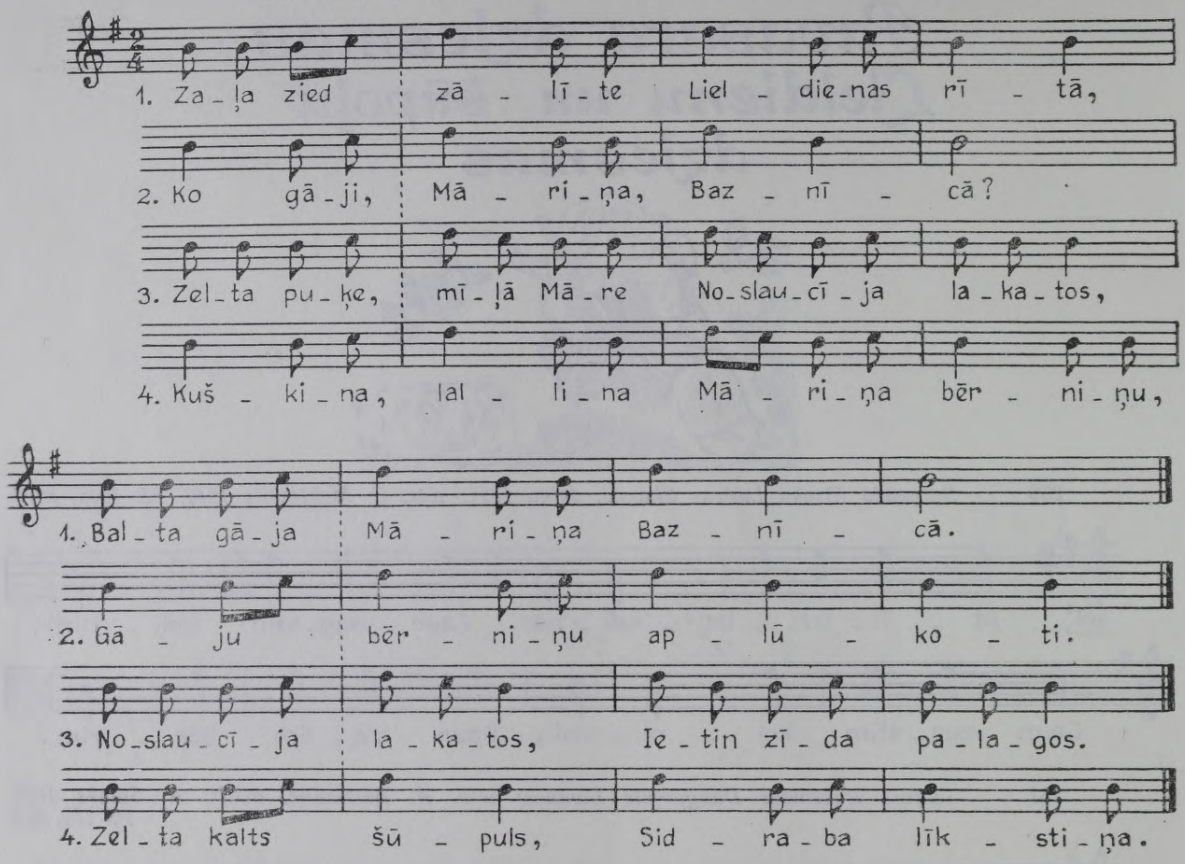

5. Lieldiena vaicāja:
Kur kārs šūpuli?
Avota kalnā,
Sidraba līksti.

240 *Ludzas Zvirgzdenē Sofija Mikažāna, dzim. 1891, un Jūļa Vosilāna, dzim. 1871; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045; 8896, 8898.*

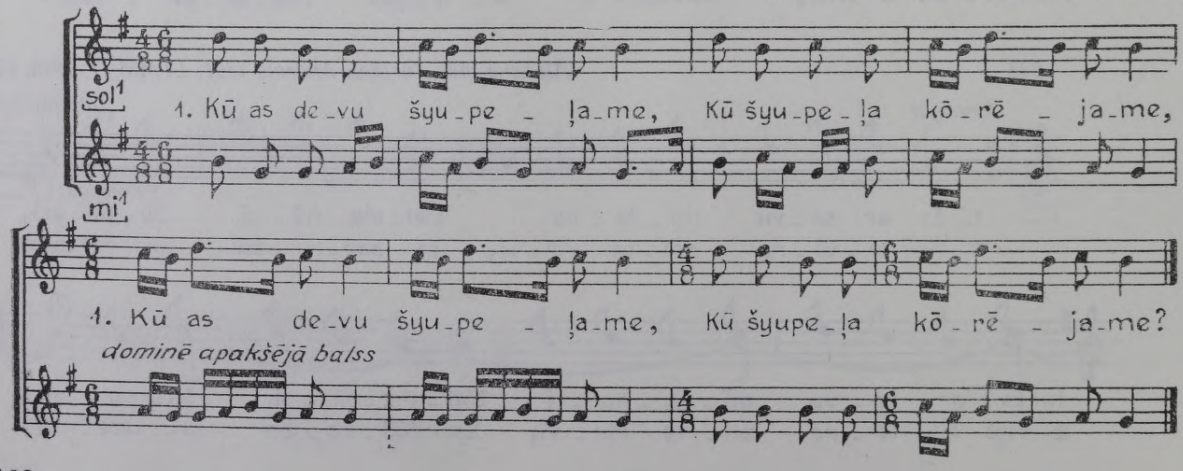

2. Šyupeļame jūlu devu,
Kōrejame jūlis čaulu.

3. Čeikstēt čeikst, žvōrdzēt žvōrdz
Kolpa kōrti šyupeleiši.

4. Jo pakōra bōleleņši,
Ni čeikstēja, ni žvōrdzēja.

241 *Regīna Stārastiņa Dagdas raj. Ezernieku c., 61 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7626.*

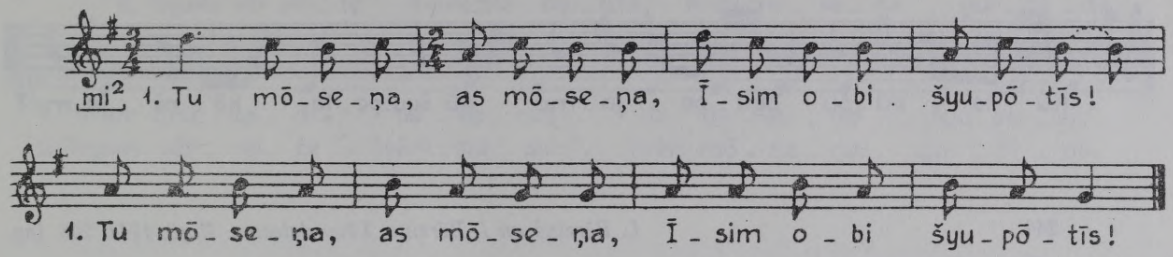

2. Kura lauzsim golūtneiti,
Tei atraiša leigaveņa.

3. Mōseņ, muna jaunōkō,
Tev nūlyuza golūtneite,

4. Tev nūlyuza golūtneite,
Tev atraiša orōjeņš.

242 *Solomeja Eisaka Dagdas raj. Punduru c., 75 g. v., dzim. Ludzas Šķaunē; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7462.*

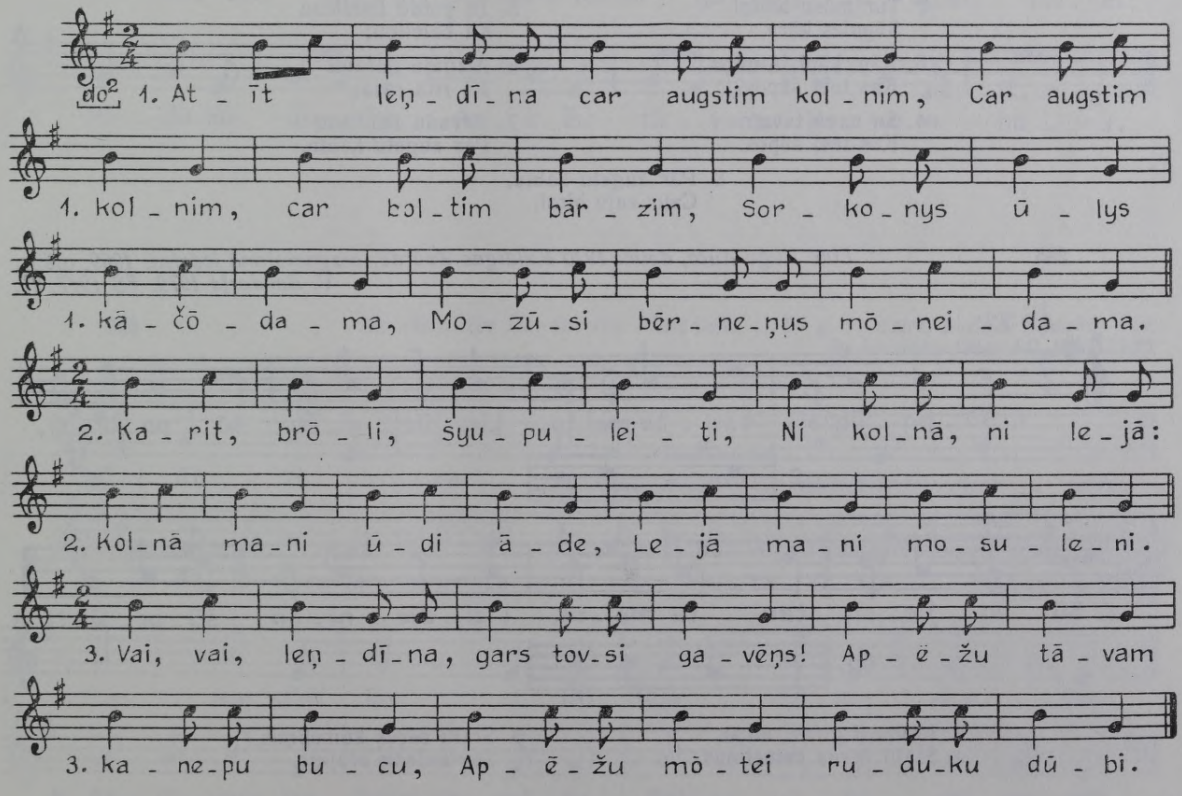

243 *Marija Mikažāna Ludzas Zvirgzdenē, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 8920.*

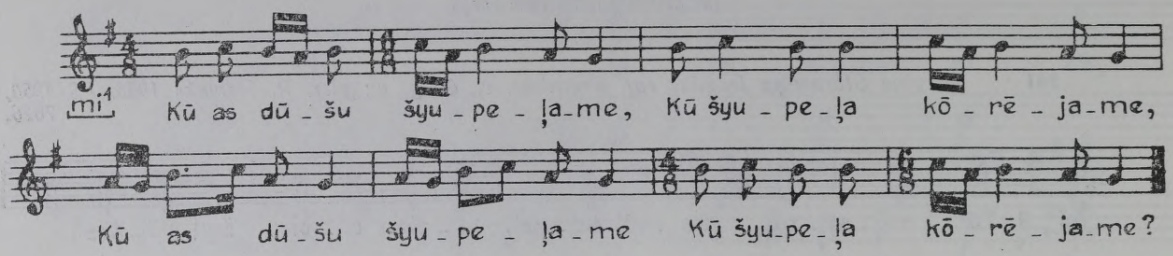

244 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944, 203. lpp.*

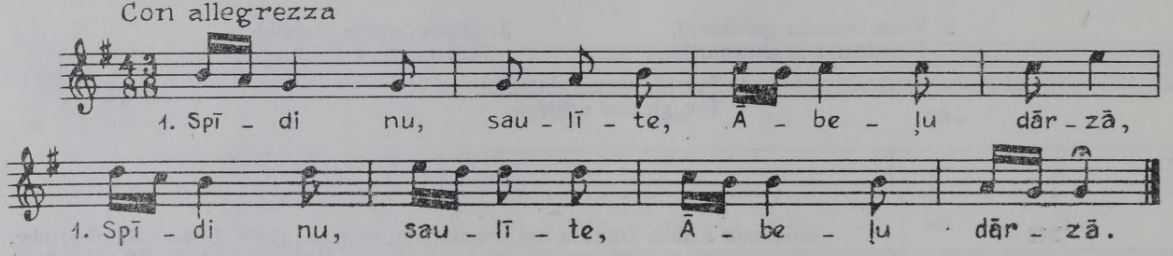

2. Tur mūsu bāliņi
Šūpoles kāra.

3. Kāp, kāpi, Anniņa,
Kas tevi šūpos?

4. Še nava tava,
Kas tevi šūpos.

5. Tā gaidu lieldienu
Kā bāleliņu;

6. Aizgāja garāmi
Kā rīta rasa.

7. Pavadu lieldienu
Pār augstu kalnu,

8. Pār augstu kalnu,
Caur zaļu birzi.

245 *Līne Kuģe Aucē, dzim. 1910 Kuldīgas Zvārdē; magnetofonā iedzied. 1969, atšifr. V. Bendorfs 1972. FS 1987, 27.*

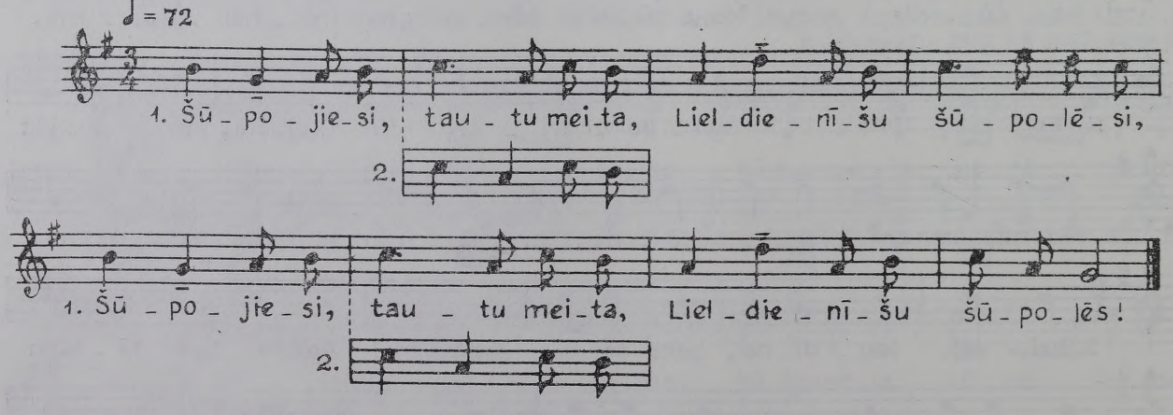

2. Iešūposi govis, aitas,
Stallī bērus kumeliņus,

3. Stallī bērus kumeliņus,
Sev raženu arājiņu.

246 *Anna Pauniņa Daugavpils Līvānos, 30 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 150.*

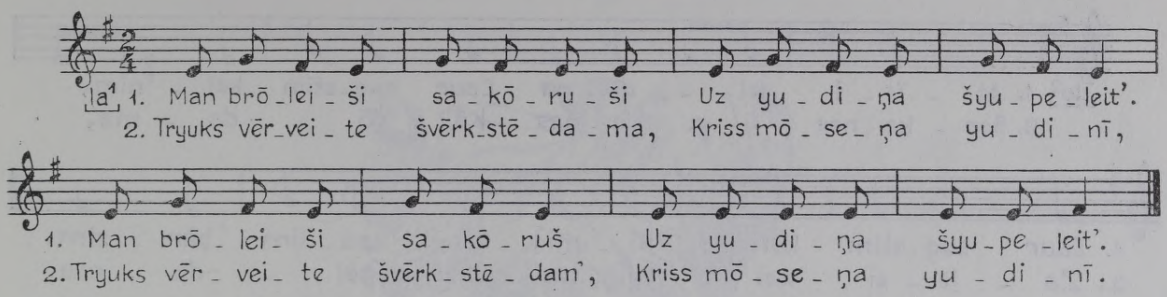

247 *Juzefa Muižniece Dagdas raj. Muižnieku c., 58 g. v., dzim. Ludzas Šķaunē; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7674.*

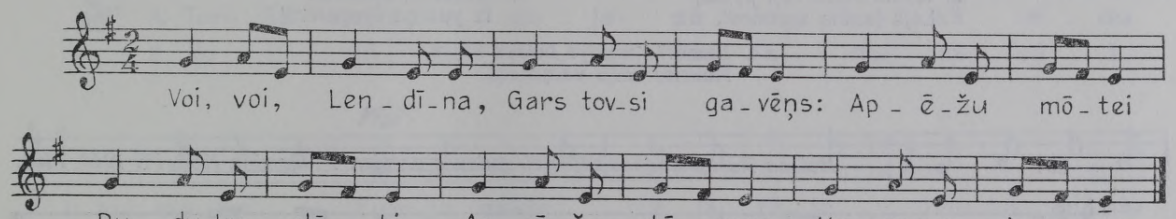

248 *Monika Brice Dagdas raj. Muižnieku c., 54 g. v., dzim. Ludzas Šķaunē; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7680.*

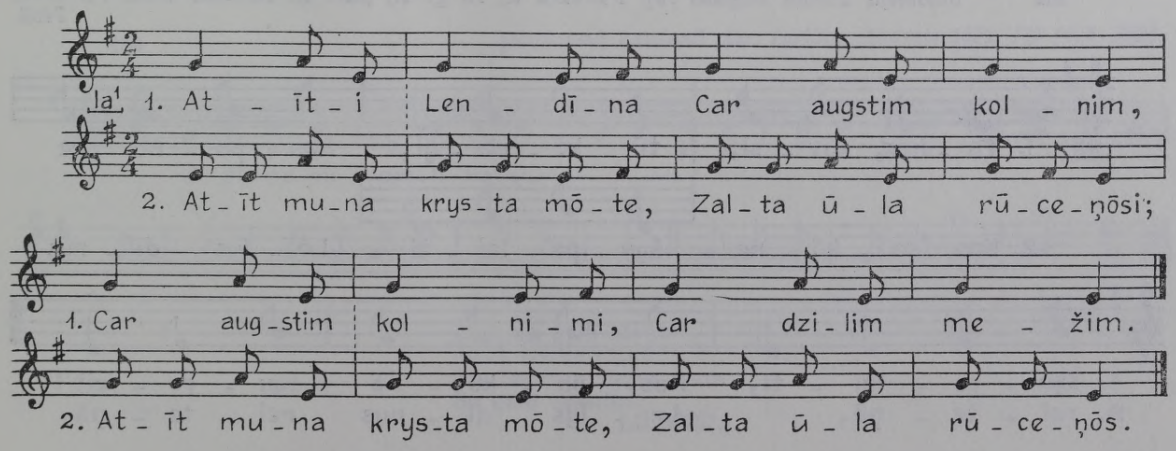

249 *Mikelina Muižniece Ludzas Šķaunē, 54 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 207.*

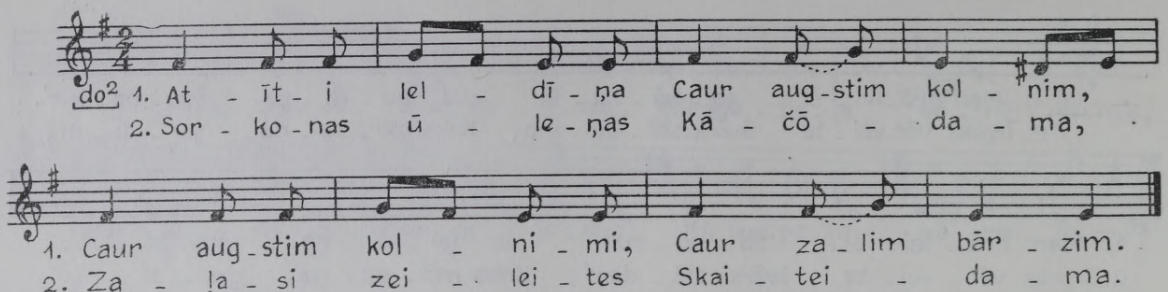

250 *Jūlija Rubene Daugavpils Preiļos, dzim. 1894; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9596.*

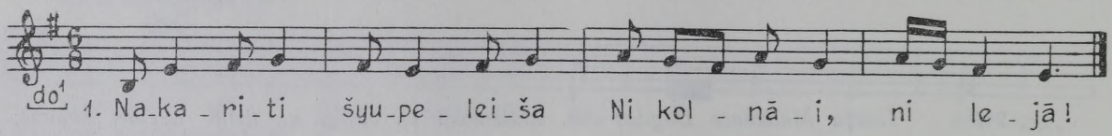

2. Kolnā mani vēji pyute,
Lejā ļaudis aprunov'.

3. Nakariti, bōleleni,
Iz yudiņa šyupeleiti!

4. Samērks munys boltys kōjys,
Nukriss zeiļu vaiņuceņš.

251 *Helēna Ruško Ludzas raj. Zvirgzdenes c.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7161.*

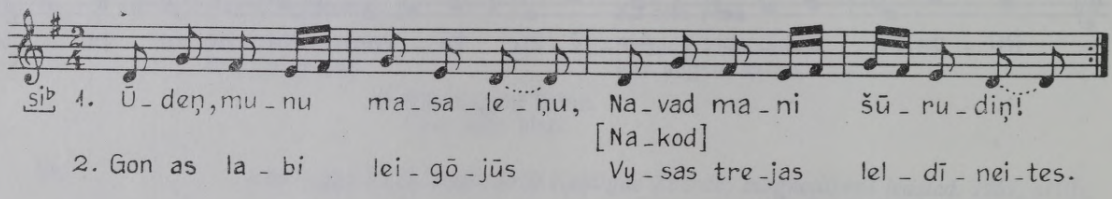

252 *Solomeja Eisaka Dagdas raj. Punduru c., 75 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7463.*

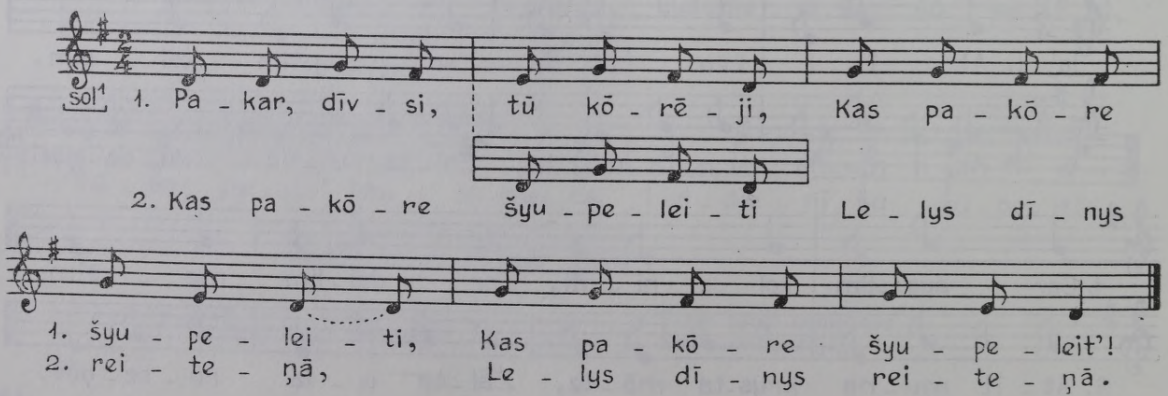

Ūsiņa dziesmas

253 *Krustpilī pier. P. Dreimanis. LTMM II, 1903, 56.*

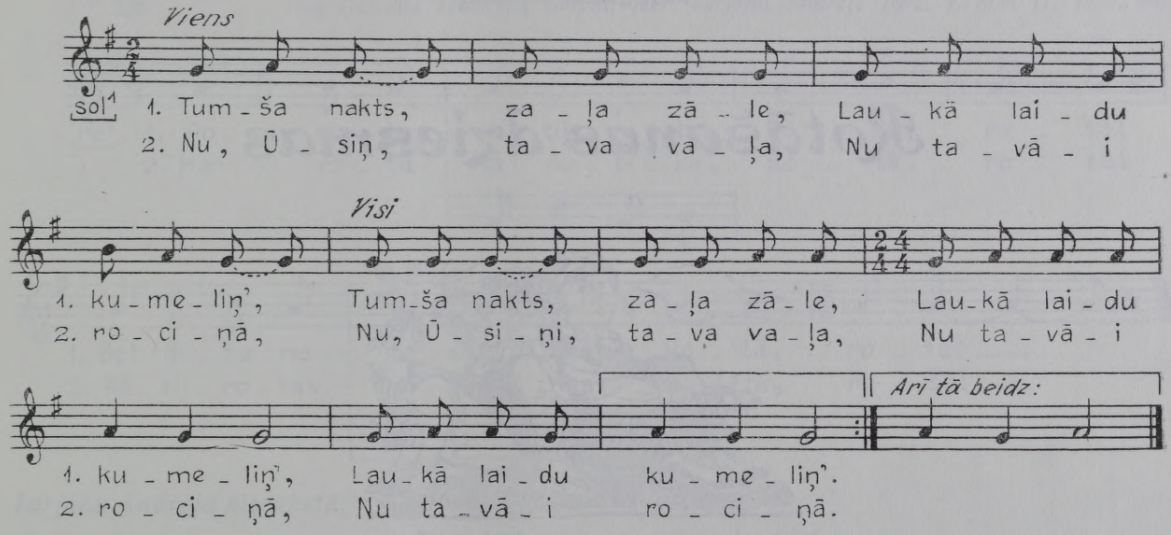

254 [*Madonas*] *Lazdonā pier. Jurjānu Andrejs 1892. FS 1495, 3523.*

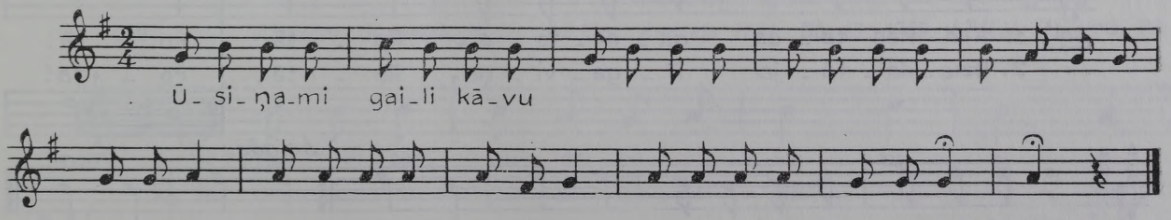

[Ūsiņam gaili kāvu
Pašā svētku rītiņā,
Lai tas man zirgus gana
Šo garo vasariņu.
LD 30057.]

255 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rigā, 1944, 207. lpp.*

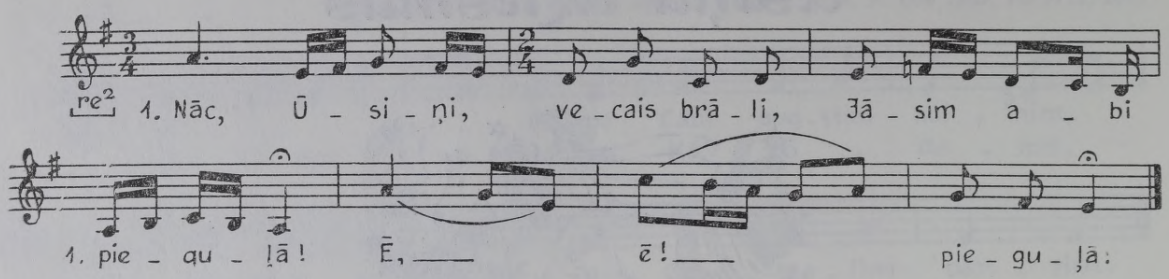

2. Es guntiņas kūrējiņis,
Tu kumeļu ganītājs.
3. Ūsiņš gāja pieguļāi
Ar deviņi kumeliņ'.
4. Es tev lūdzu, Ūsiņ brāli,
Dod man pāri ceļa zirg's.
5. No Ūsiņa zirgu pirku,
Ne no sava bāleliņ'.
6. Ūsiņami pilns stallītis
Pārdodamu kumeliņ'.
7. Ūsiņami zirgi zviedza,
Man jājoti pieguļā;
8. Māršavai govis māva,
Man ganosi izdzenot.

Rotāšanas dziesmas

256 *Aizputes Gudeniekos pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1757. LTMM II, 1903, 76.*

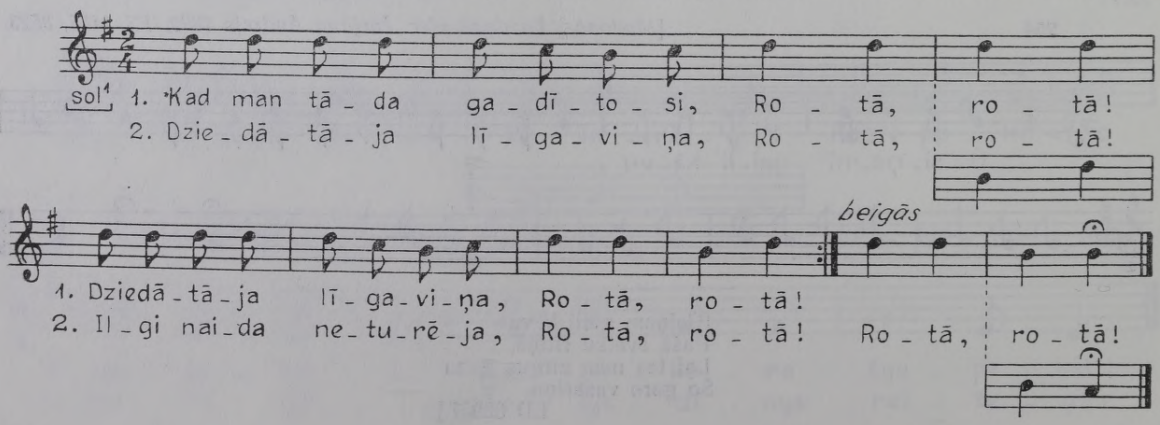

257 *Aizputes Gudeniekos pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1758. LTMM II, 1903, 77.*

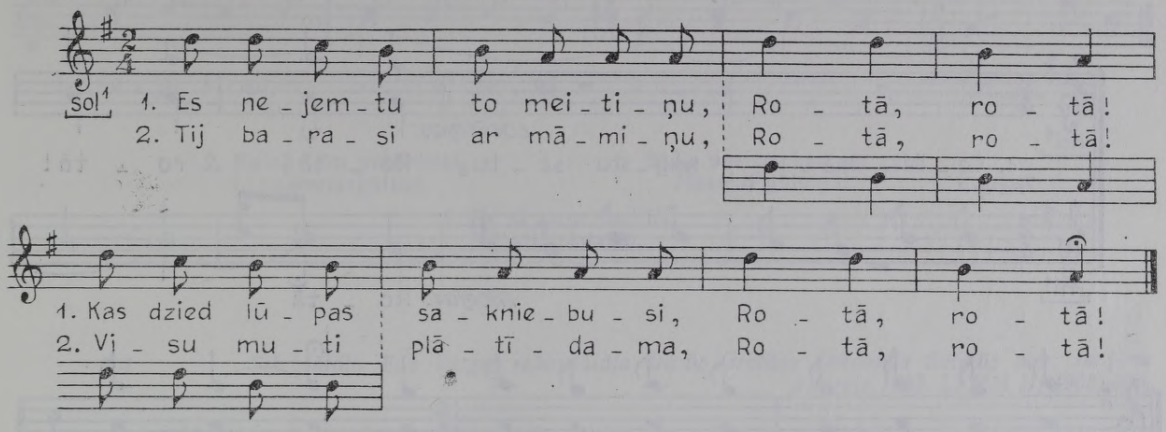

258 *Ilze Ģērcāne Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs 1892. LTMM II, 1903, 68.*

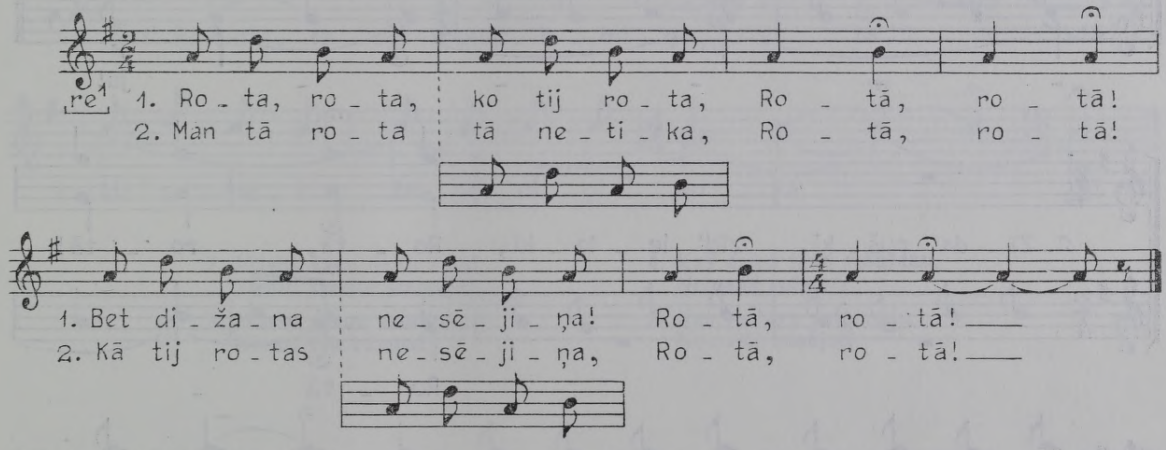

Jurjānu Andreja pierakstā:

1. Dzen dzīdama, ganu meita, roto, roto!
Negaid' manu brāleliņu! roto, roto!
2. Dabūs mani brāleliņi,
Kuru dienu gribēdami.

259 *Aizputes Gudeniekos pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1759. LTMM II, 1903, 73.*

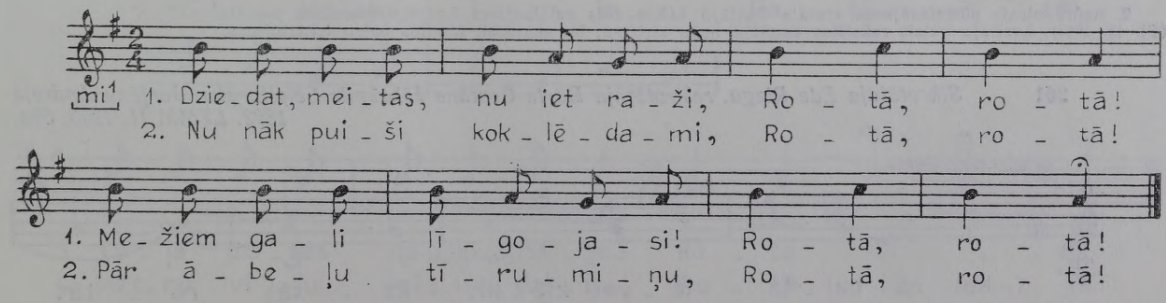

260 *Sikrotātāja Ede Rizga, reširotātāja Dārte Grotāne Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs 1892. Bb 43, 1640. LTMM II, 1903, 69d.*

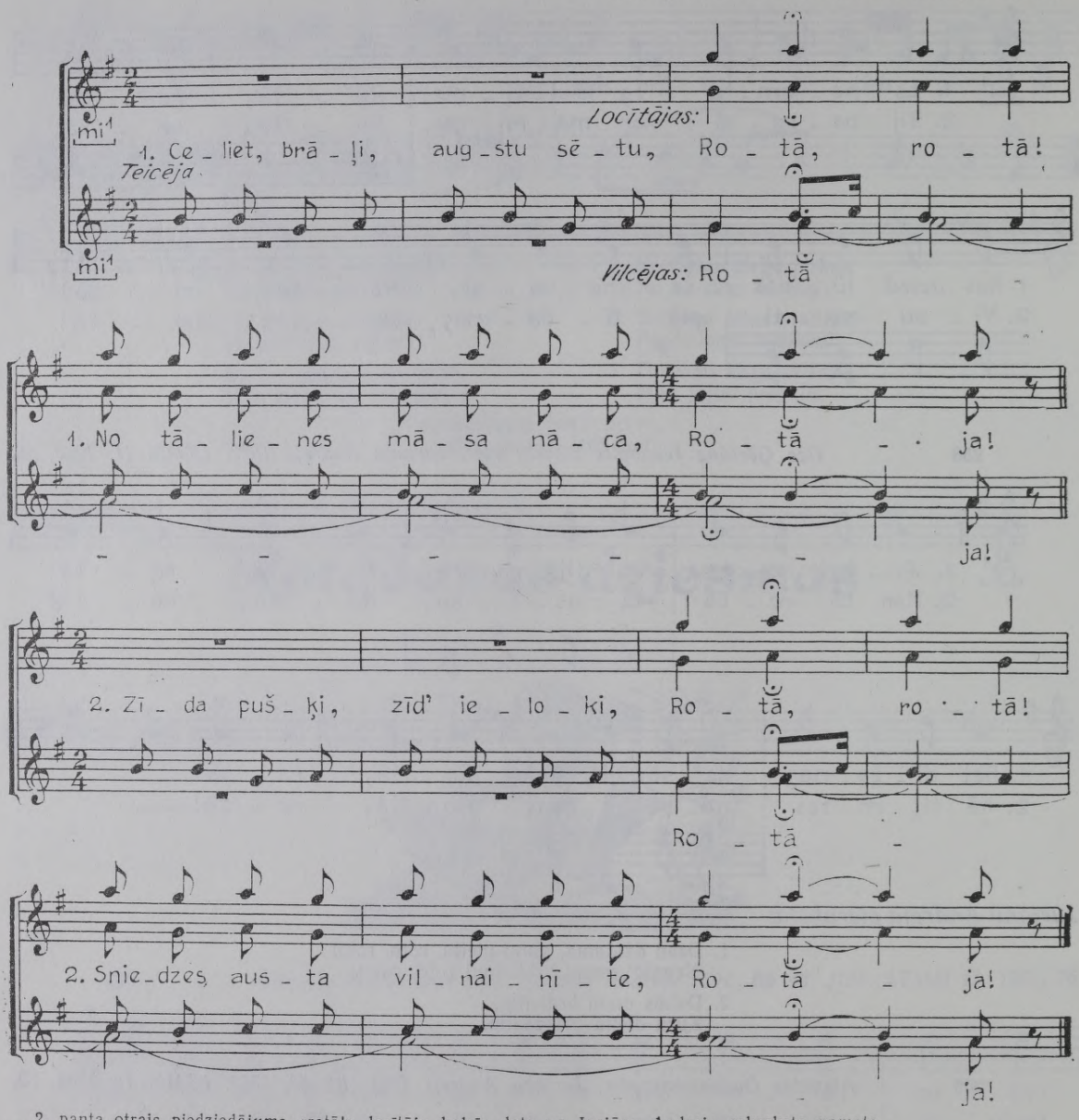

2. panta otrais piedziedājums «rotā!» locītāju balsīs dots uz Jurjānu Andreja rokraksta pamata (Bb 43, 1640). Locītāju balsis rakstītas augšējā nošu sistēmā, lai skaidrāk izceltos balsu izkārtojums.

261 *Sikrotātāja Ede Rizga, reširotātāja Dārte Grotāne Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs 1892. LTMM II, 1903, 69a.*

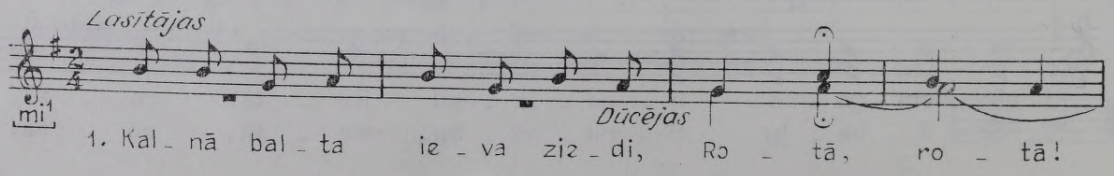

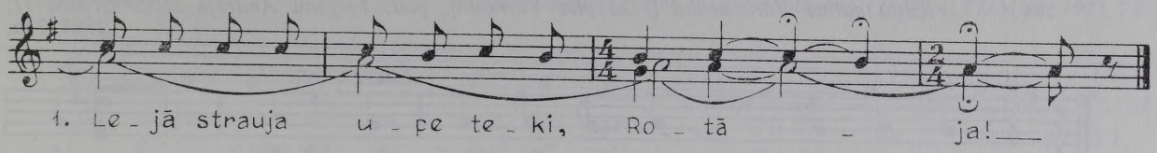

2. Kalnā teku pušķotiesi,
Lejiņāi mazgātiesi.

3. Es nezinu, kas par rotu
Māsiņai galviņāi.

4. Ne tā kusa saulītēi,
Nij siltā istabāi.

262 *Sīkrotātāja Ede Rizga, reširotātāja Dārte Grotāne Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs 1892. LTMM II, 1903, 69b.*

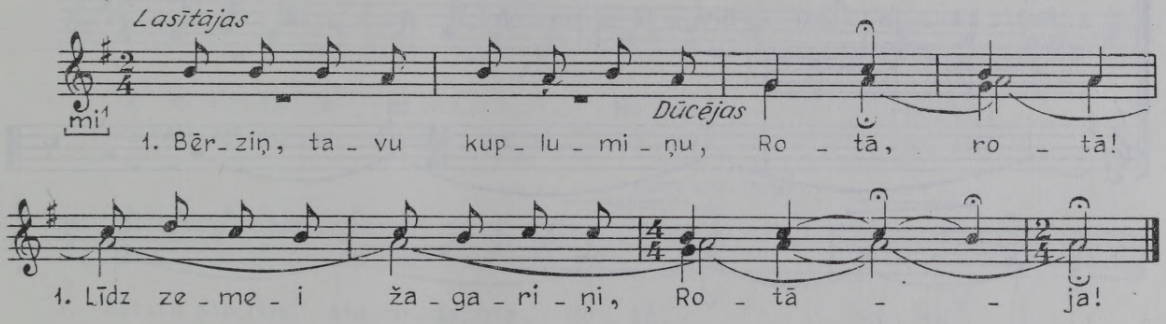

2. Māsiņ, tavu daiļu rotu!
Zemīt' slauka staigājot.

3. Māsiņ, mana rotaliņa,
Nomalēi ieiedama!

4. Kas dzird tavu rotāšanu,
Nomalēi rotājot?

5. Kas to tavu rotu redz,
Nomalēi nēsājot?

263 *Sīkrotātāja Ede Rizga, reširotātāja Dārte Grotāne Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs 1892. LTMM II, 1903, 69c.*

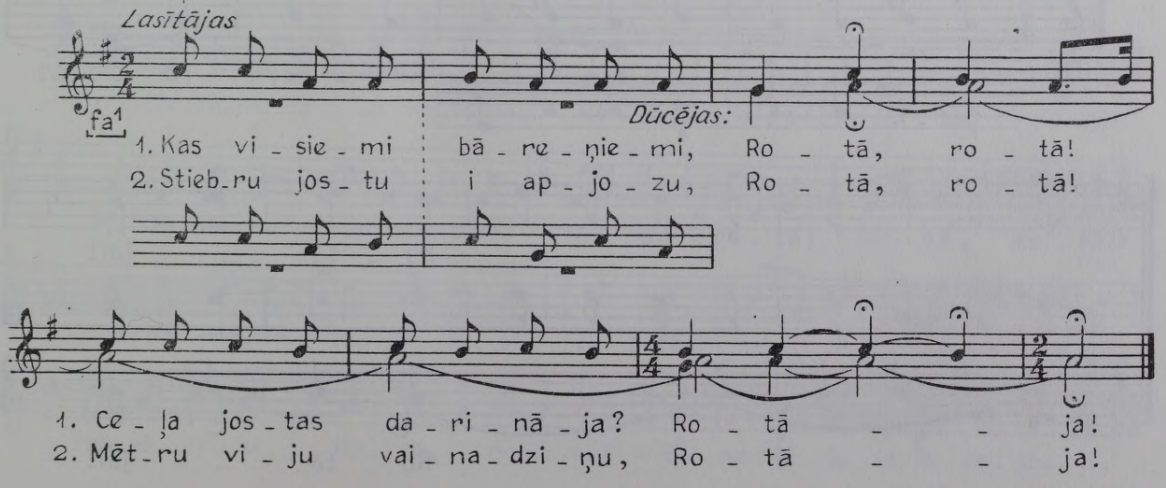

264 *Vilciņu saime Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā]; pier. Jurjānu Andrejs 1892. LTMM II, 1903. 71a.*

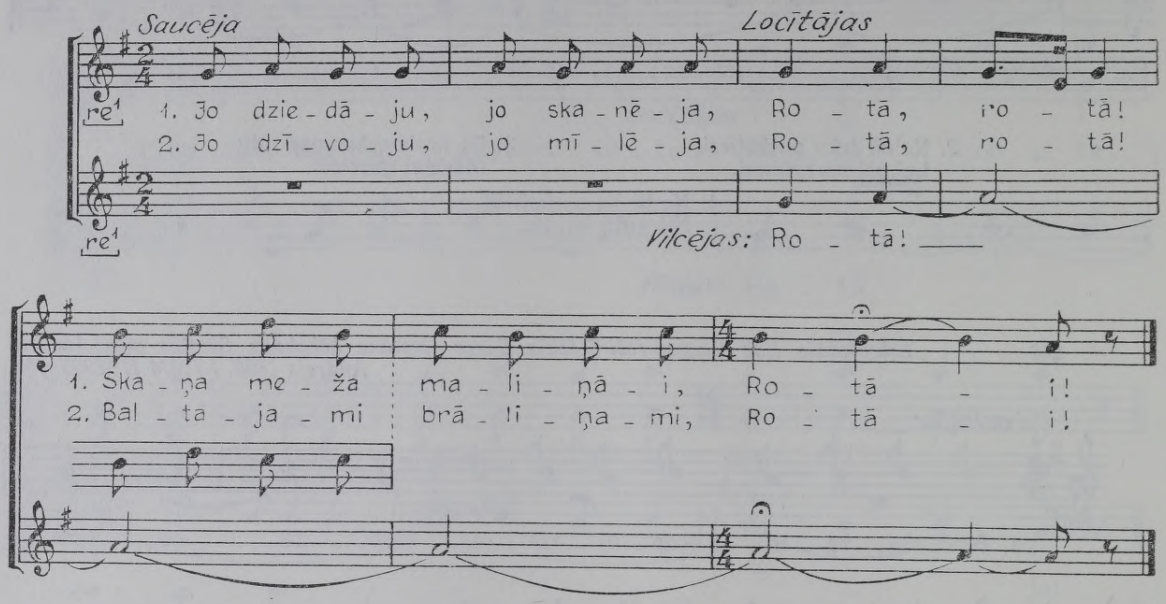

265 *[Jēkabpils Vārnavā?] pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1594.*

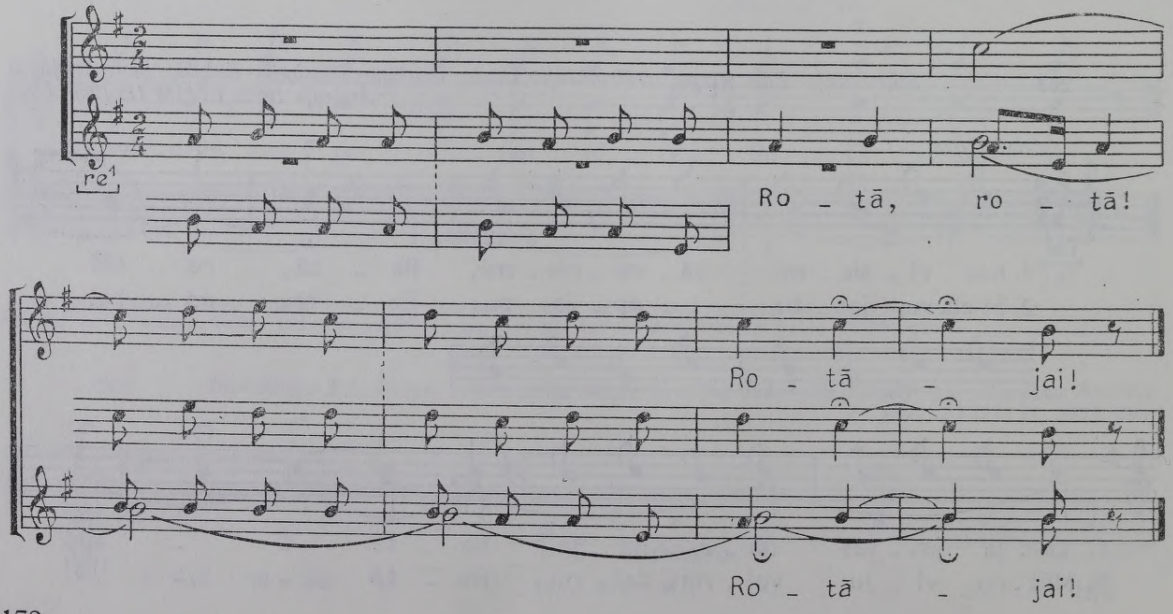

266 *Jēkabpils Saukā pier. Bucleru Mārčus (1892). LTMM II, 1903, 74.*

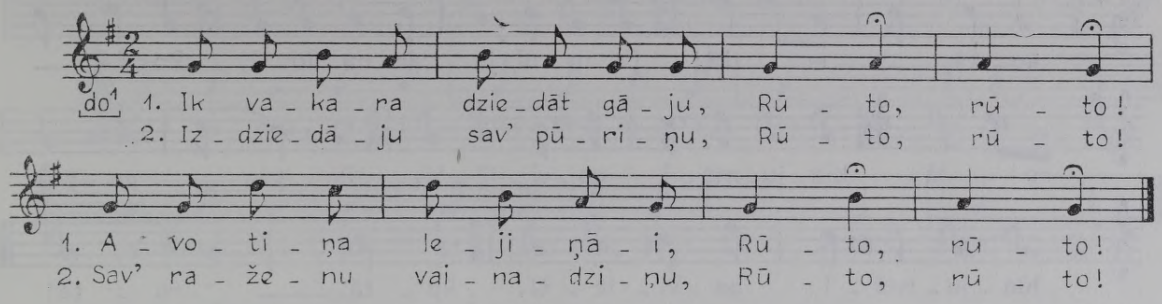

267 *K. Blauberga saime Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1638. LTMM II, 1903, 70.*

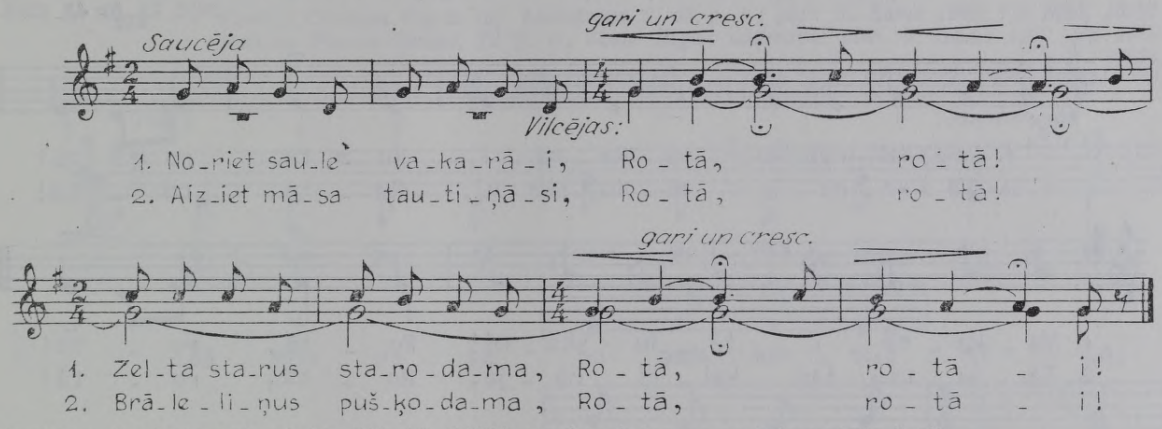

Jurjānu Andreja rokrakstā (Bb 43, 1638) piedziedājums «rotā!» notēts šādi:

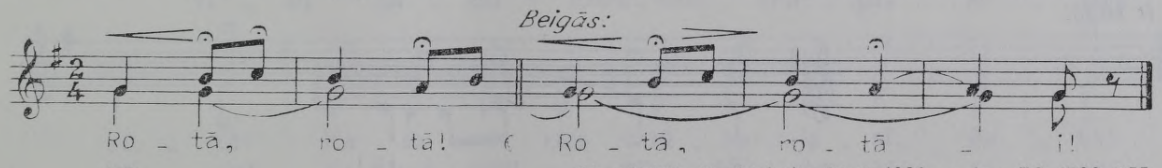

268 *Pierakstījis R. Vizbulis Rigā 1930. gados. FS 1790, 255.*

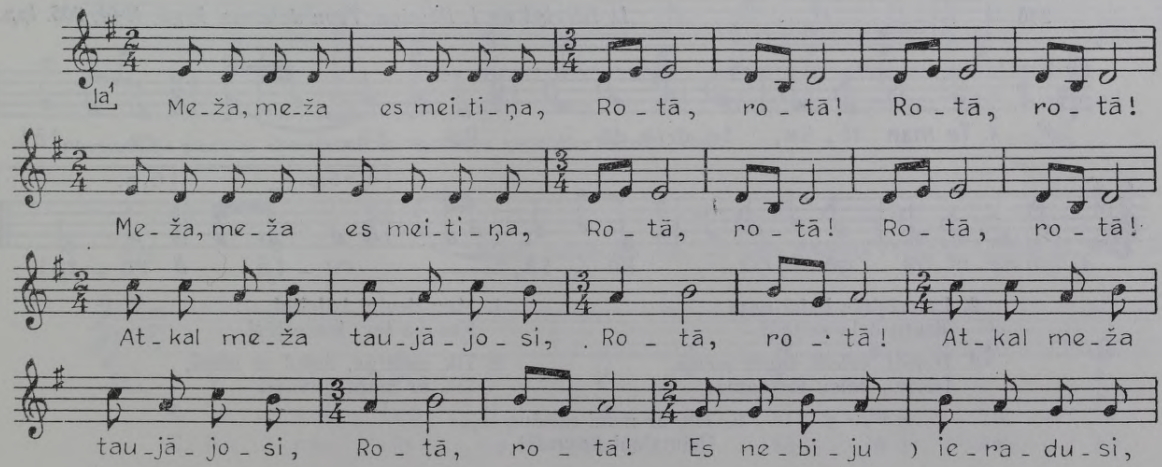

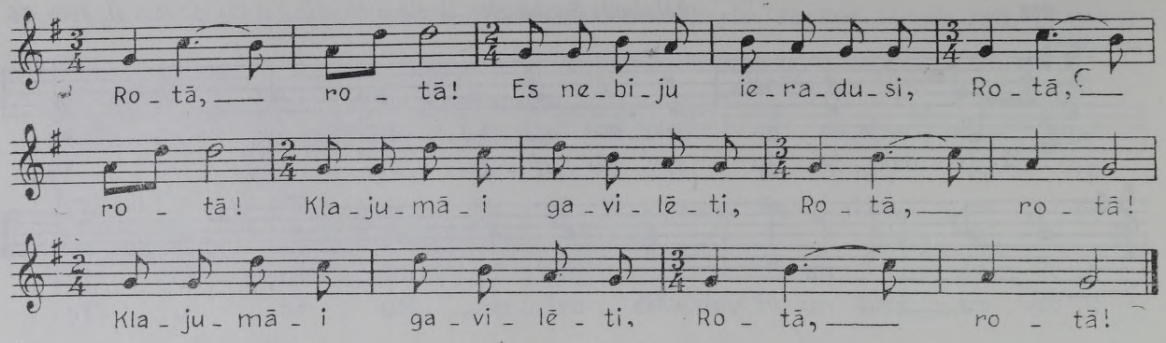

269 *Vilciņu saime Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā]; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 72. Bb 43, 1593.*

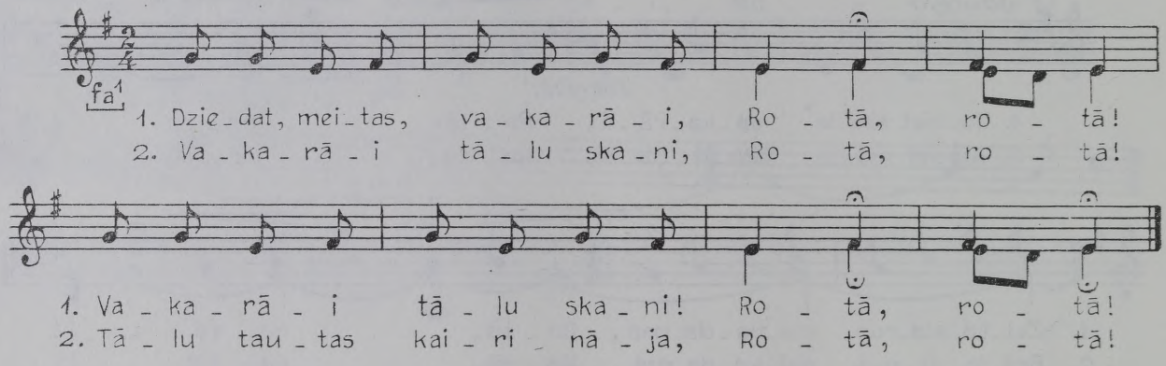

Jurjānu Andreja rokrakstā (Bb 43, 1593) divbalsigais piedziedājums «rotā!» ir šāds:

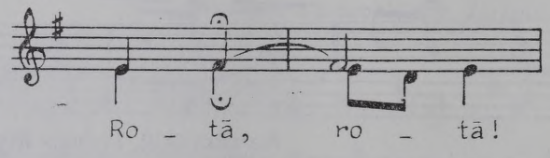

270 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944, 205. lpp.*

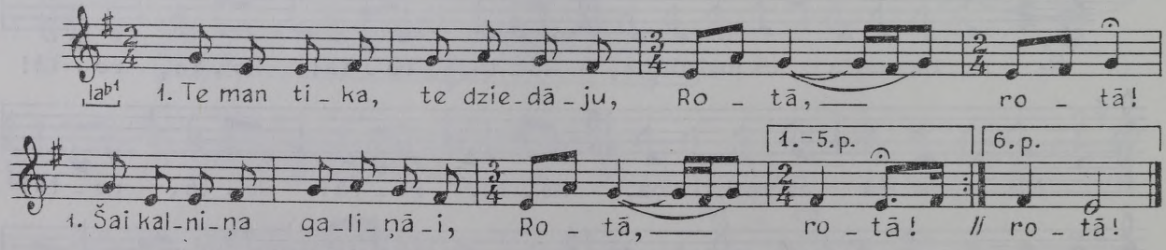

2. Lai vējiņis balsi nesa
Tautu dēla sētiņāi.

3. Dziedi, dziedi, tautu meita,
Dziedi, balsu locīdama:

4. Man deviņi bāleliņi,
Kas uz tevi klausījāsi.

5. Tīk, meitiņa, dzied ar mani,
Tīk, ar mani gavilēi!

6. Tīk, ar mani miežus sēji
Celmainãi līdumãi!

271 *Margrieta Strelevica Tukuma Vānē, 75 g. v.; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 707.*

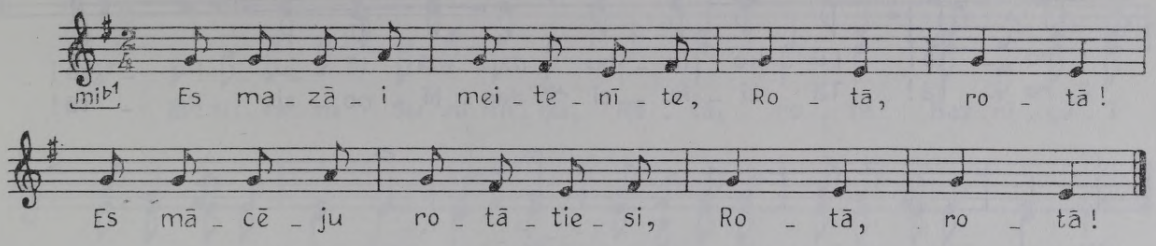

272 *Emīlija Celmiņa Ogres raj. Lielvārdes c., 66 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10767. Katrīna Purene turpat, 72 g. v., dzim. Rīgas Lēdmanē; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10854. Anna Plauce Rīgas Rembatē [Lielvārdē]; pier. J. Rinkuss 1929. FS 345, 440.*

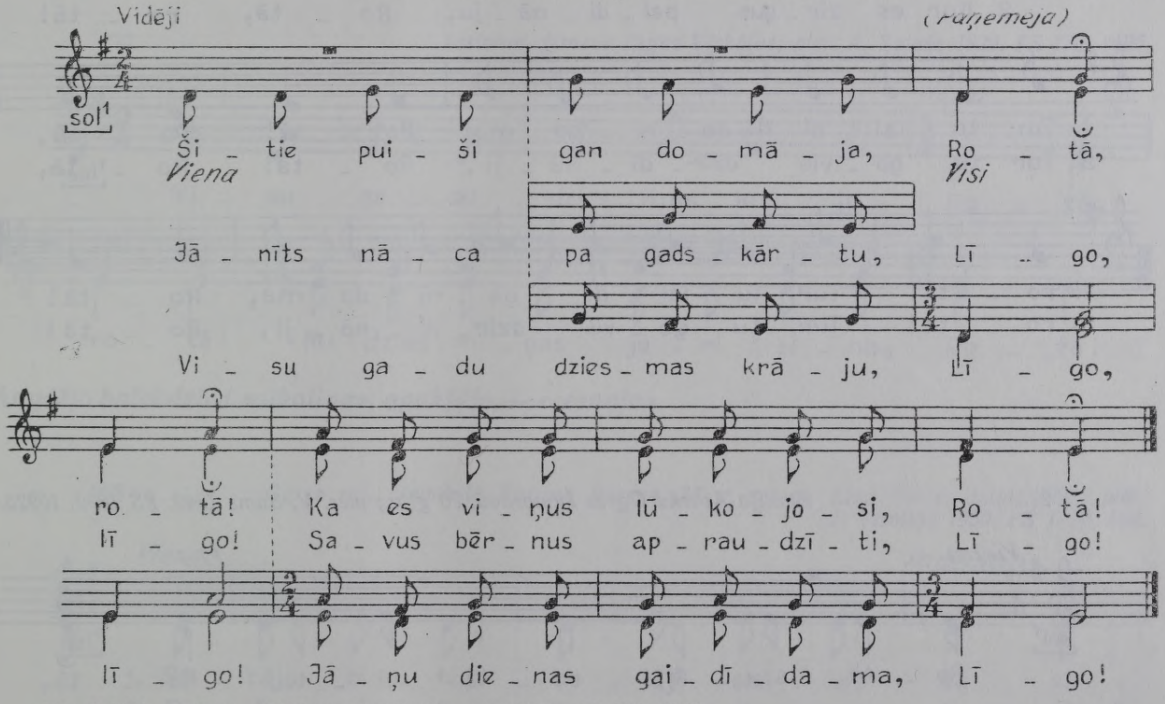

Pierakstītāja piezīme: «Rotāšanas un līgošanas melduņš», FS 1850, 10767.

273 *Rīgas Jumpravā pier. Jurjānu Andrejs 1892(?). LTMM II, 1903, 75.*

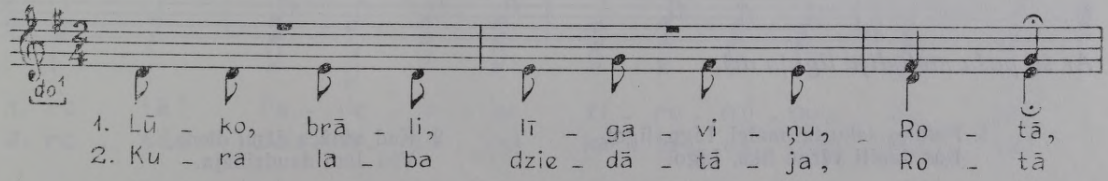

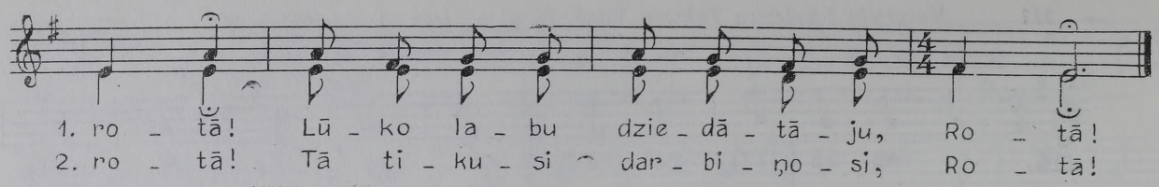

274 *Emīlija Zeltiņa Cēsu Jumurdā, dzim. 1874; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3952.*

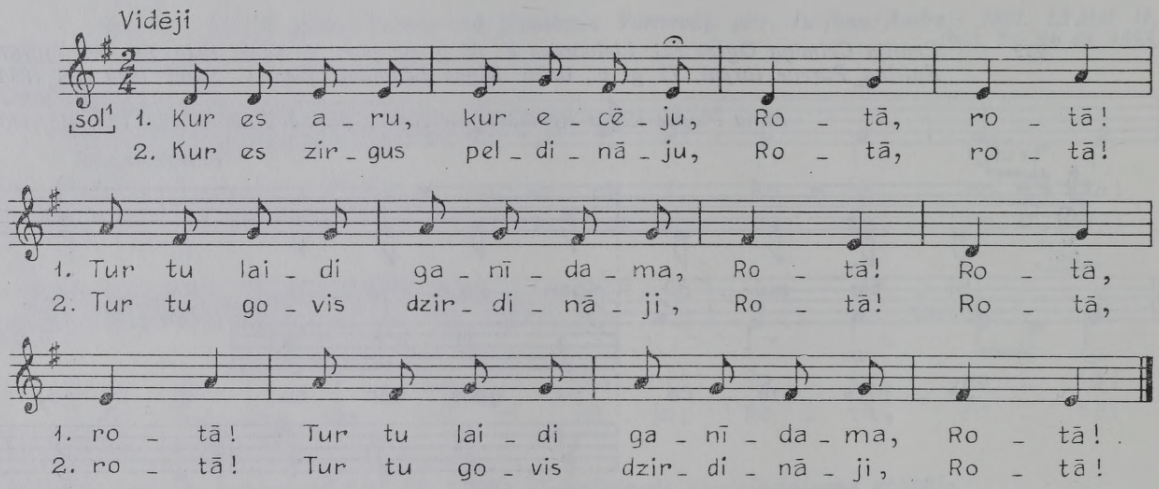

275 *Emīlija Averka Ogres Jumpravā, 70 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10923.*

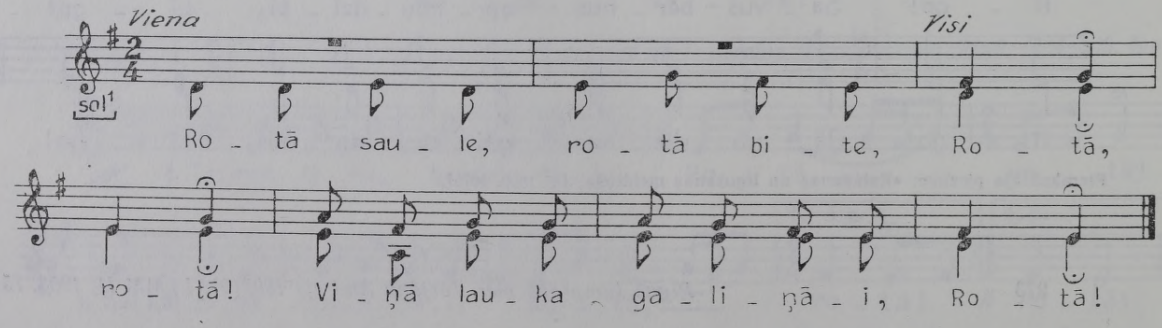

Ar šo pašu melodiju līgoja arī:

1. Paldies saku tai mātei, Līgo, līgo!
Kas Jānīti vārdu lika, Līgo!

2. Kad atnāca Jāņu diena,
Visi Jāni daudzināja.

276 *Trīne Petroviča Ogres Jumpravā, 63 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10919.*

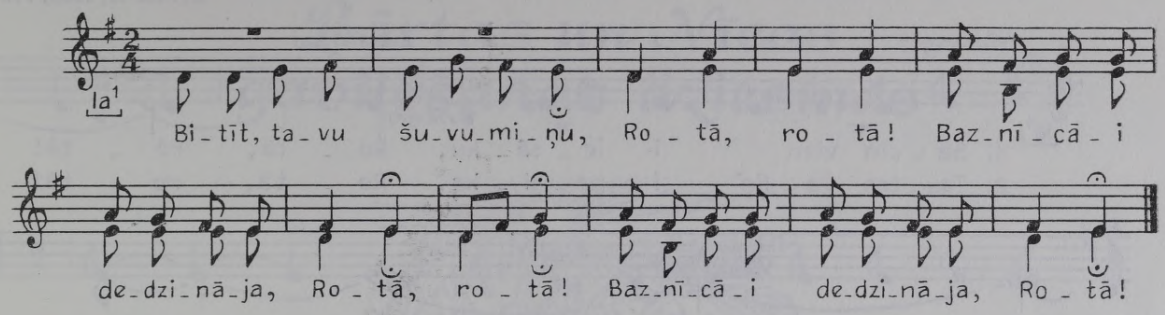

1. Kur tas manis vainadziņis
Stāv tik smagi galviņāi?
2. Kā tas smagi nestāvēsi —
Pilns ļautiņu valodiņu.
3. Caur sieniņu es dzirdēju,
Ļaudis mani aprunāja.
4. Spēru kāju pa durvīmi,
Trūkst ļaužiemi valodiņas.

277 *Jostsonu ģimene Rīgas Viskāļos; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1465.*

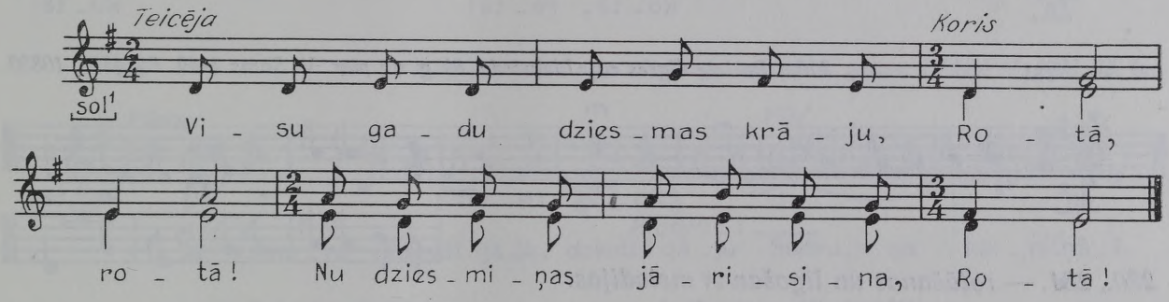

Augšējo balsi dzied «sīkaliņa», apakšējo — «resnaļa».

278 *Ogres raj. Lielvārdē Katrīne Purene, 73 g. v., un Elza Sulce, dzim. 1891; pier. J. Vitoliņš 1950. FS 1790, 164.*

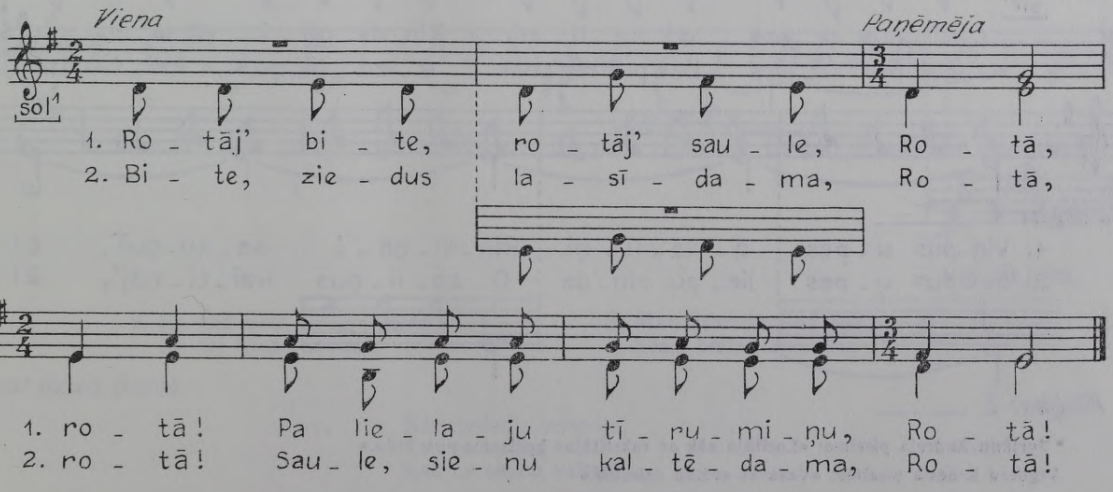

279 *Vilciņu saime Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā]; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1594a. LTMM II, 1903, 71b.*

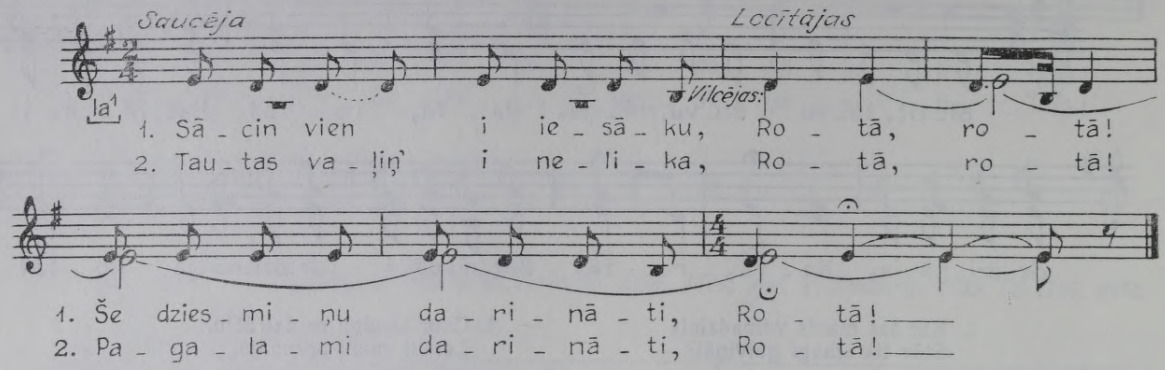

280 *Minna Briviņa Ogres Skriveros; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10764.*

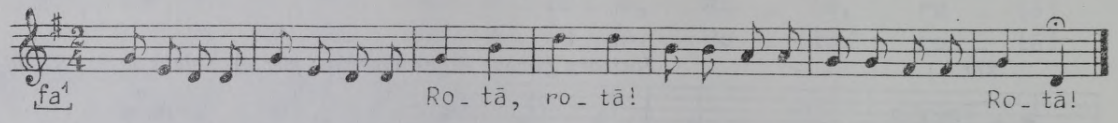

281 *Anna Poriete Ogres raj. Lielvārdē, 89 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10880.*

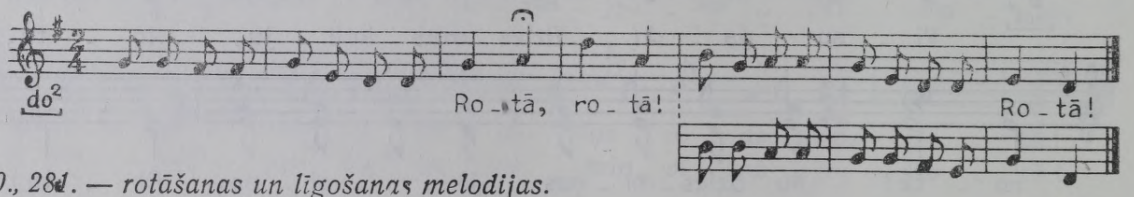

280., 281. — rotāšanas un līgošanas melodijas.

282 *Lielvārdē pier. Vigneru Ernests. LTMM II, 1903, 83.*

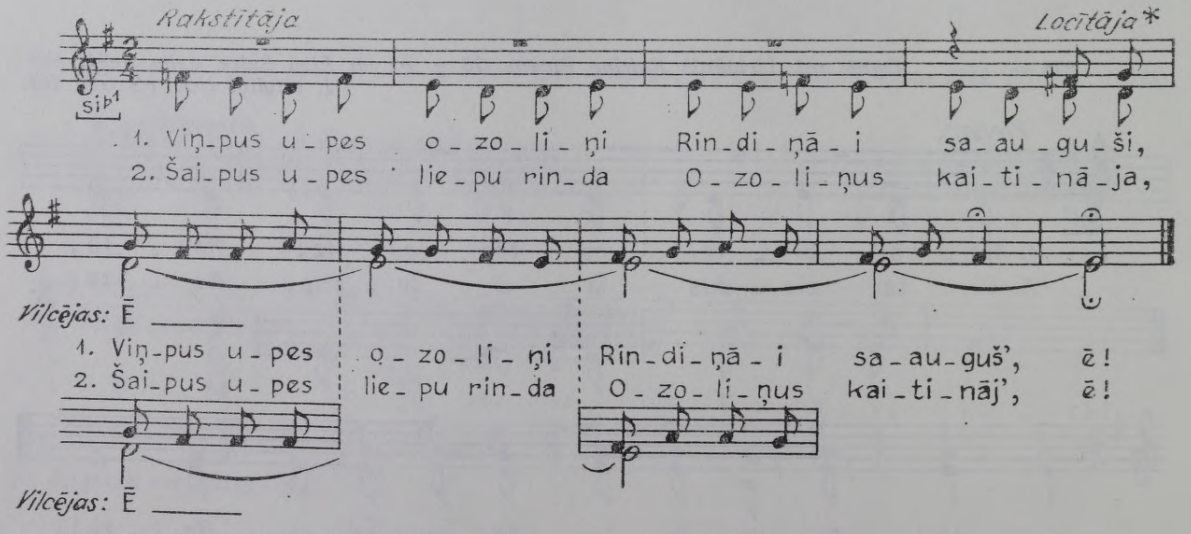

* Jurjānu Andreja piezīme: «Locītāja sāk ar rakstītājas beidzamo pusvārdu.»
Vīgneru Ernesta piezīme: «Vasaras svētku dziesma.»

Bārtas un Nīcas gavilēšanas dziesmas

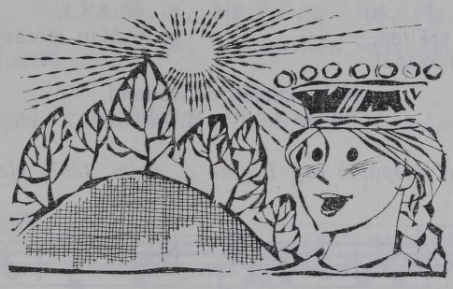

283 *Liepājas Bārtā pier. M. Bergmanis 1880. gados; LTMM II, 1903, 52. lpp.*

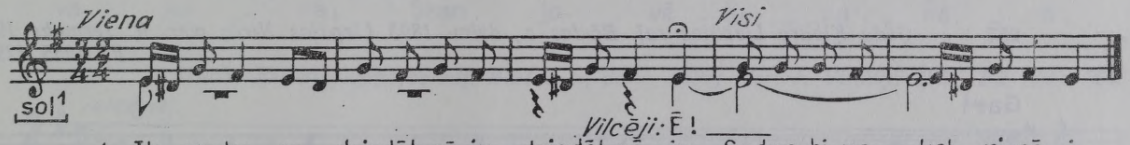

2. Kalniņāi stāvēdama,
Grozu savu vainadziņu.

3. Kur tas gaiši atspīdēja,
Tur mūžiņu nodzīvoju.

284 *Ģēda Sneibe Liepājas Dunikā, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1940. LMFM I, 1951, 248. lpp.*

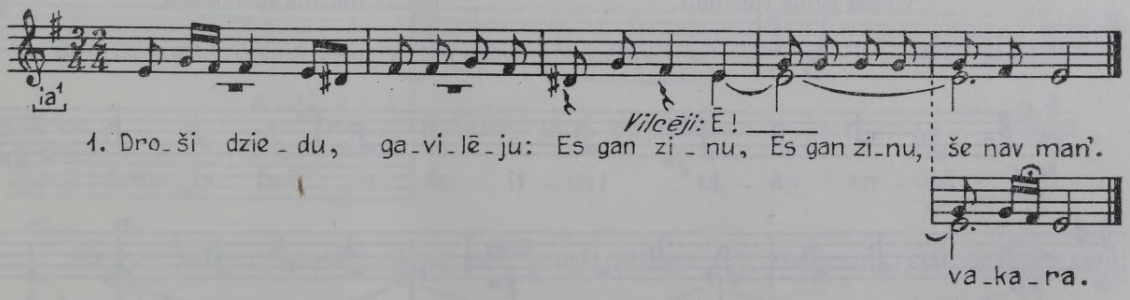

2. Es gan zinu, še nav mana,
Ne šai Nīcas novadā.

3. Man atbrauksi no leitīšu
Sešis bēris kumelīn's.

Tāpat dzied Bārtā:

Nāc, puisīti, nelepoja,
Kad es saucu,
Kad es saucu vakarā.

LMFM I, 1951, 253. lpp.

285 *Pier. Liepājas Bārtā 1930. gados. FS 2001, 116.*

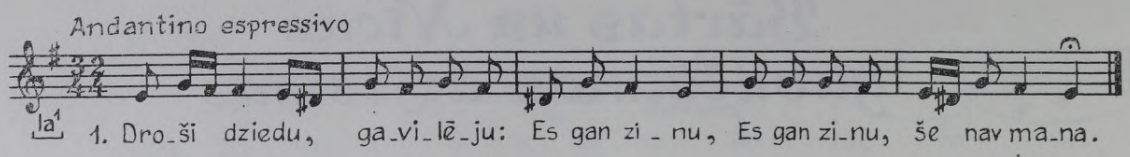

2. Še nav mana arājiņa,
Ne šai Nīcas novadāi.

3. Man atbrauksi no leišiemi
Sešis bēris kumeliņis.

4. Nāks kumeļi dancodami,
Baltas smiltis spārdīdami.

286 *Jēkabs Ķīburis Liepājas raj. Bārtas c., dzim. 1897; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 58.*

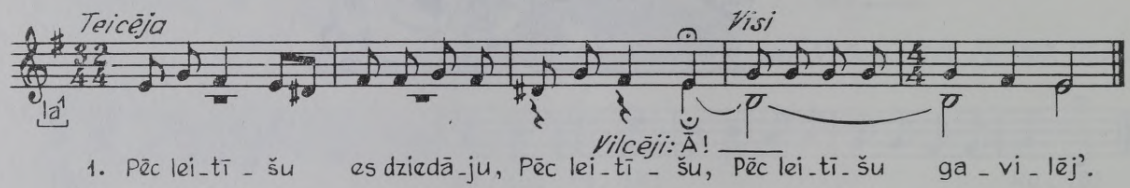

2. Pēc leitīšu es nesāju
Savu zīļu vainadziņu.

3. Pēc gadīna viena, otra
Būš' leitīša līgavīn'.

287 *Ģēda Ķībure Liepājas raj. Bārtas c., dzim. 1893 Liepājas Nīcā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12918.*

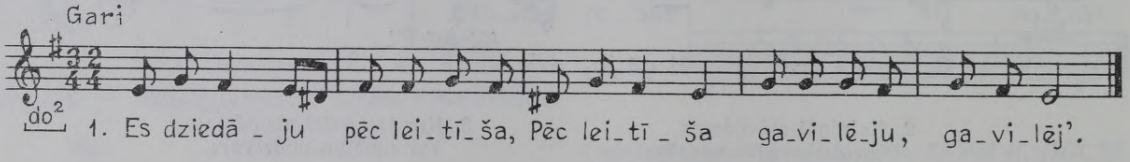

2. Pēc man' atbrauc no leitīša
Sešis bēris kumeliņis.

3. Sešis bēris kumeliņis,
Visiem kaltis ritentiņis.

4. Leitīš' bēri kumeliņi
Nāk, kājiņas kapādami,

5. Nāk, kājiņas kapādami,
Baltas smilktis spārdīdami.

288 *Liepājas Nīcā kāzās pier. Vigneru Ernests. LTMM III, 1907, 47. lpp.*

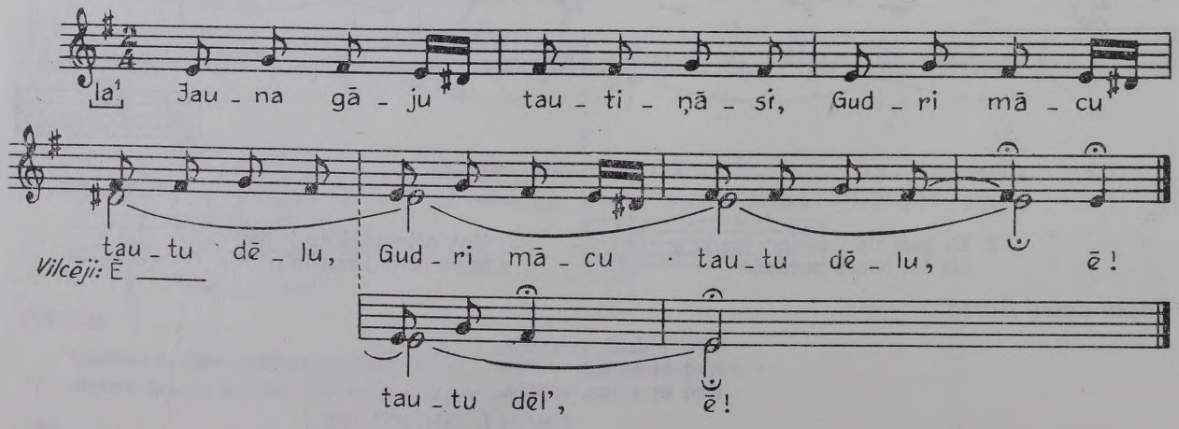

289 *Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā, dzim. 1897; pier. E. Melngailis 1941. LMFM I, 1951, 249. lpp.*

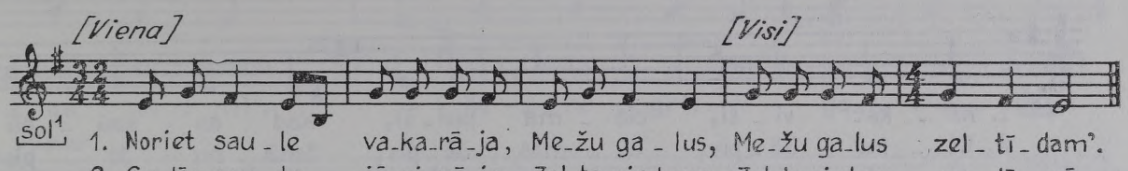

290 *Ģēda Ķibure Liepājas Bārtā, dzim. 1893 Liepājas Nicā; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 74.*

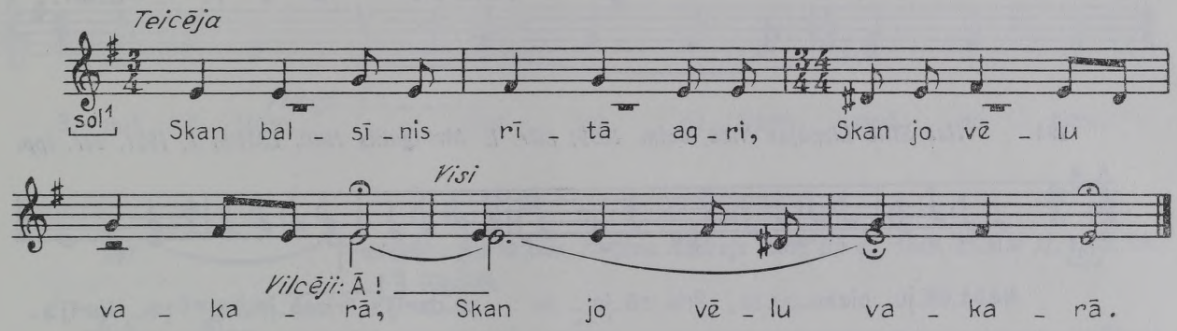

291 *Jēkabs Ķiburis Liepājas raj. Bārtas c., dzim. 1897; pier. J. Vītoliņš 1951. FS 1790, 250.*

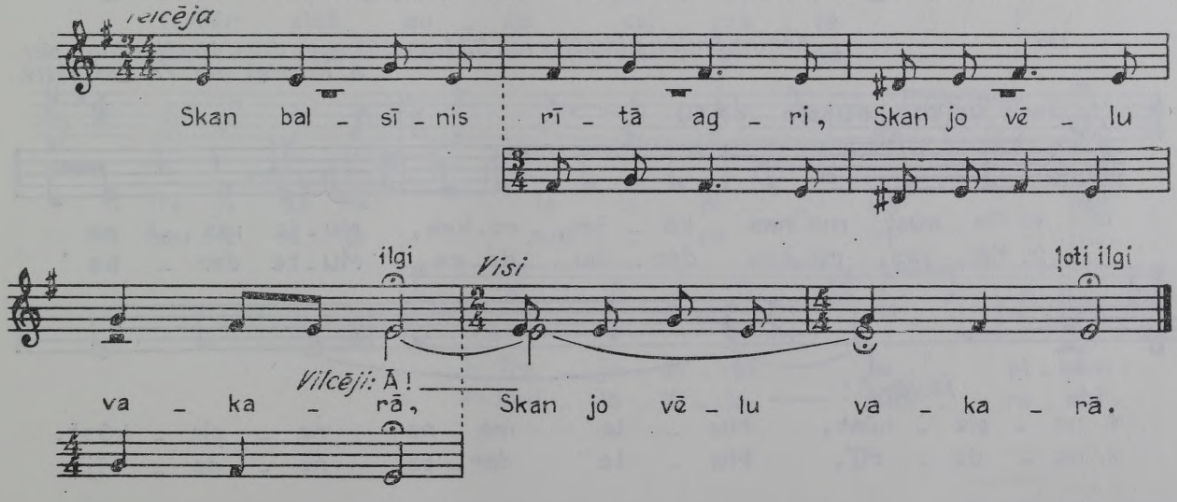

292 *Katrīna Kadeķe Liepājas Nicā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7635.*

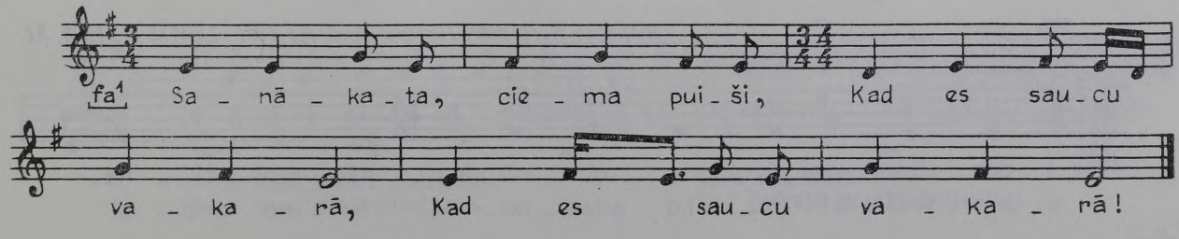

293 *Marģieta Sārmate Liepājas Nīcā, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4568, 5116.*

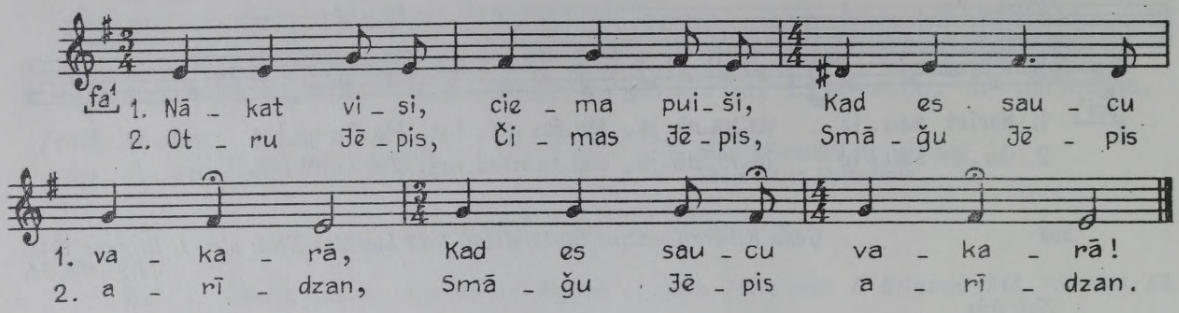

294 *Ilze Silte Liepājas Nīcā, dzim. 1899; pier. E. Melngailis 1940. LMFM I, 1951, 247. lpp.*

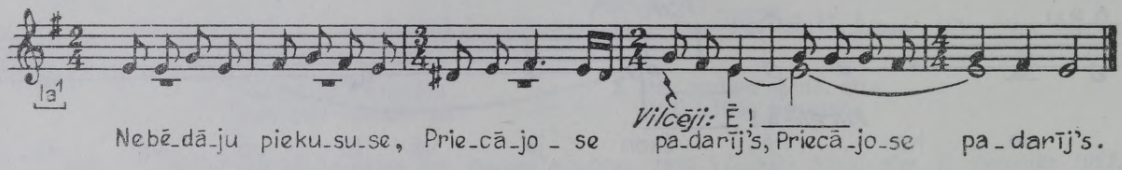

295 *Katrīna Šneidere Liepājas raj. Sikšņu c., 63 g. v., dzim. Liepājas Nīcā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13019.*

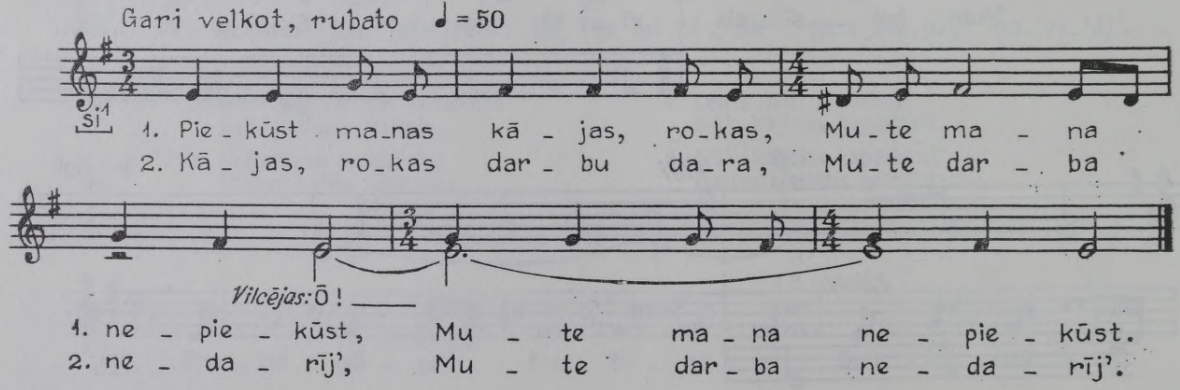

296 *Liepājas Nīcā pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM II, 1903, 81.*

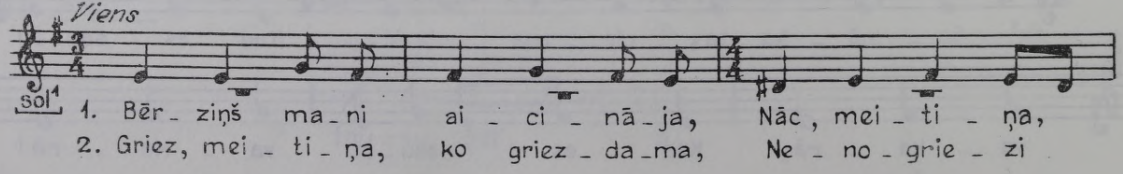

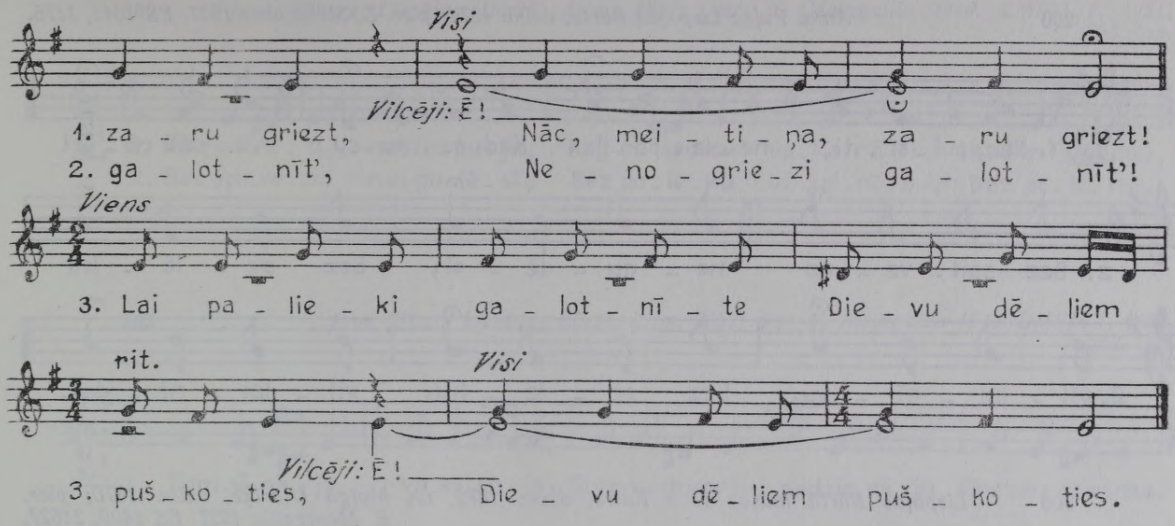

297 *Liepājas Bārtā pier. Jurjānu Andrejs 1891; Bb 43, 1840. LTMM II, 1903, 79.*

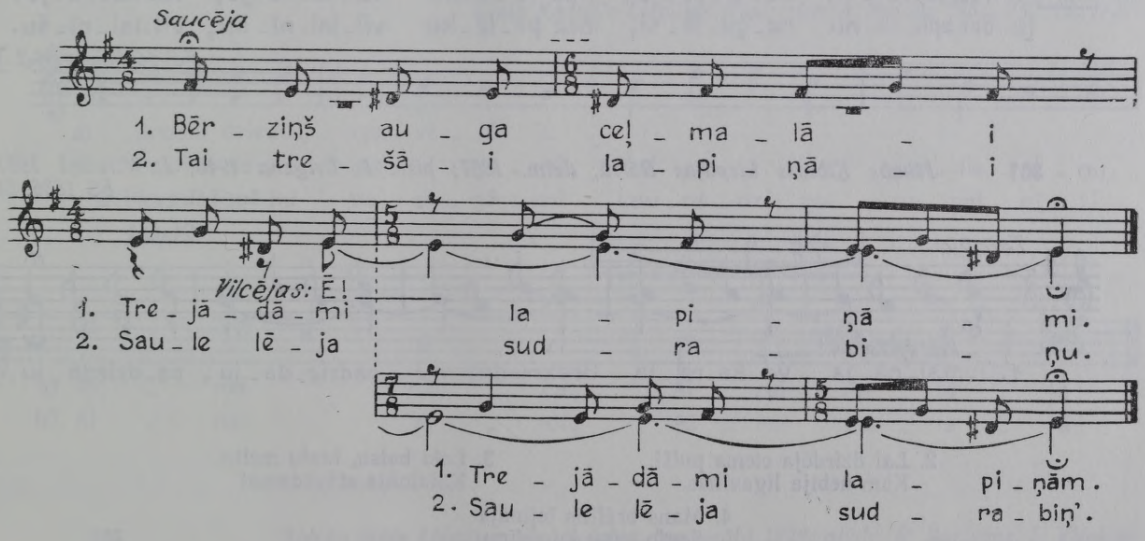

298 *Marģieta Adiene Liepājas Bārtā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1154; 1400, 24625.*

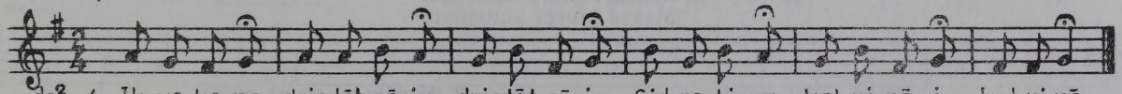

2. Dziedādama nodziedāju
Savu zīļu vainadziņu,

3. Savu zīļu vainadziņu,
Sav' sudraba gredzentiņu.

299 *Anna Puļķe Liepājas Bārtā, dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1175.*

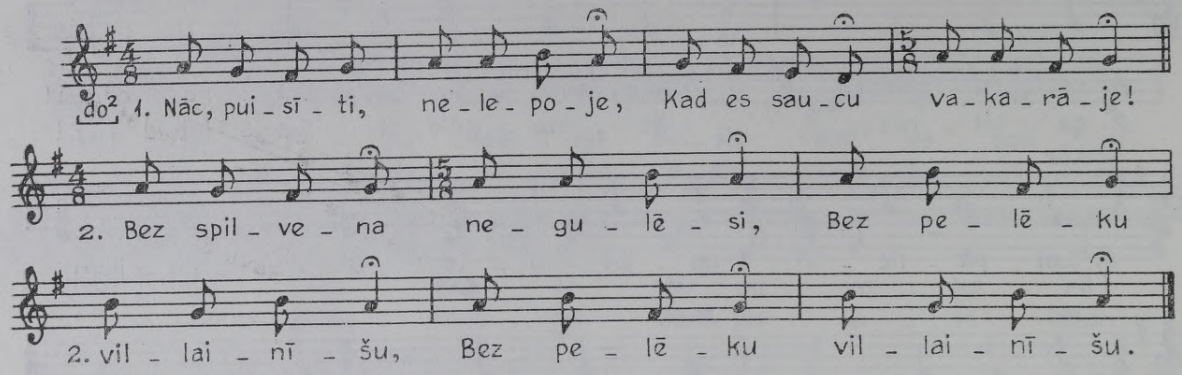

300 *Liepājas Bārtā māsas Ieva Kaire, dzim. 1872, un Maiga Uldriķe, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1927. FS 1400, 24627.*

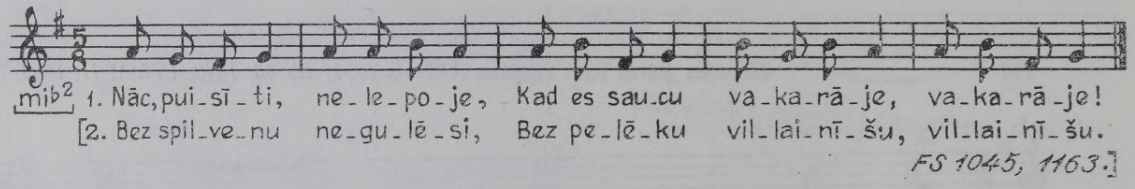

FS 1045, 1163.

301 *Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā, dzim. 1897; pier. J. Brigzna 1948, J. Vitoliņš 1951. FS 1836, 53.*

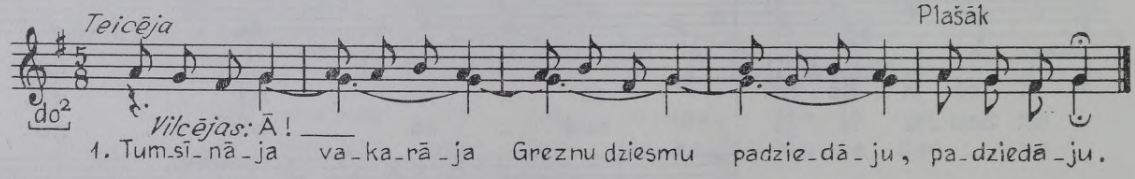

2. Lai dzirdēja ciema puiši,
Kam nebija līgavīnas.

3. Loki balsu, tautu meita,
Kalnināja stāvēdama!

4. Mans brālītis lejināja
Seglo savu kumelīnu.

Dzied arī ar vārdiem:

1. Ai, jel manu skaņu balsu,
Kā no viena alva lietu, alva lietu!

2. Kad es jāju pieguļāja,
Man taurītes nevaj'dzēja.

3. Saucu vienu saukumīnu,
Maksā taures pūtumīnu.

FS 1836, 53.

1. Nākat, puiši, nelepojat,
Kad es saucu vakarāja!

2. Tautas veda mūs' māsīnu,
Putna bērnu dēvēdamas.

3. Nenākata, ciema puiši,
Kad es teicu šovakara!

4. Šovakara mūs' puišeļi
Priekš jums vija pātadzīnu.

302 *Ieva Ķibure Liepājas Bārtā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1940. LMFM I, 1951, 253. lpp.*

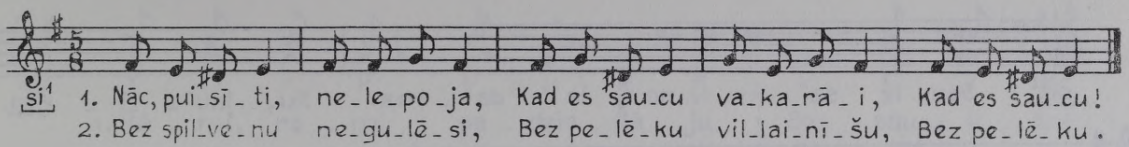

303 *Ieva Ķibure Liepājas Bārtā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1940. LMFM I, 1951, 253. lpp.*

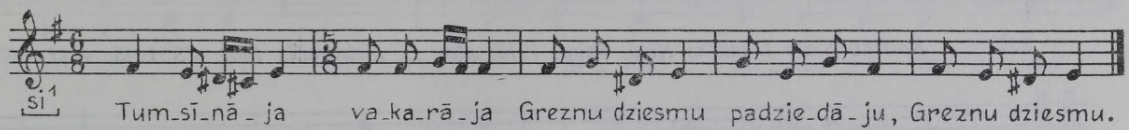

304 *Katrīna Neimane, dzim. Liepājas Nīcā; pier. E. Melngailis 1940. LMFM I, 1951, 249. lpp.*
Jānis Kadeģis Liepājas Nīcā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1735.

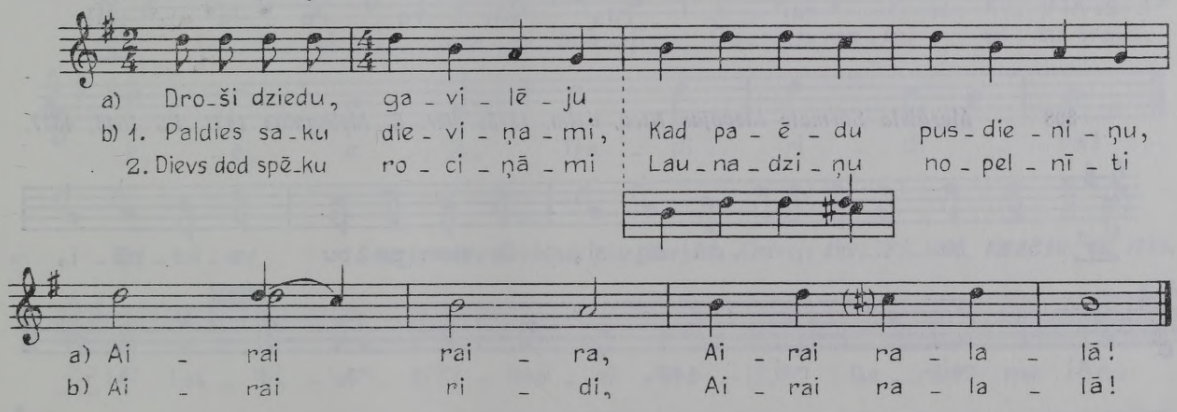

305 *Spirģu māte Liepājas Nīcā iedzied. fonogrāfā 1928; atšifr. P. Barisons, J. Vītoliņš. FS 1378, 234a.*

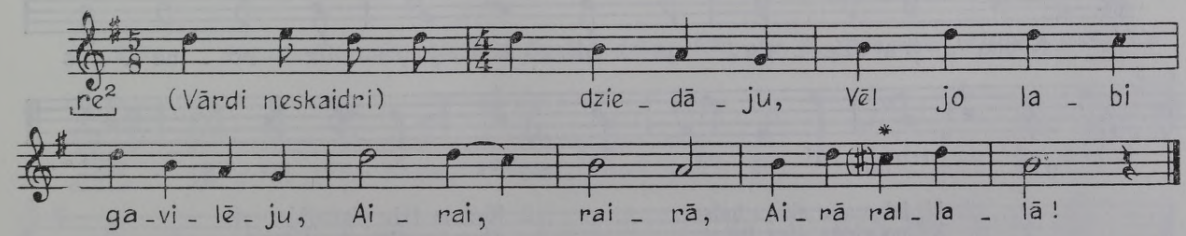

* Netemperēta skaņa.

306 *Katrīna Kadeķe Liepājas Nīcā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7613.*

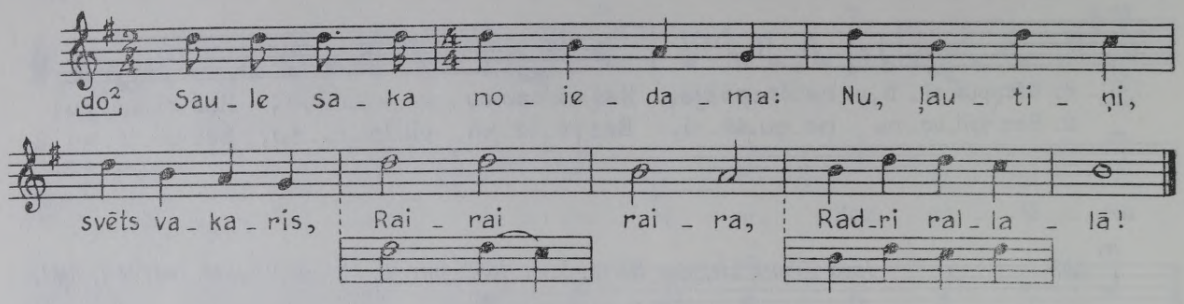

307 *Katrīna Sikle Liepājas Nīcā, dzim. 1913; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4511, 5030.*

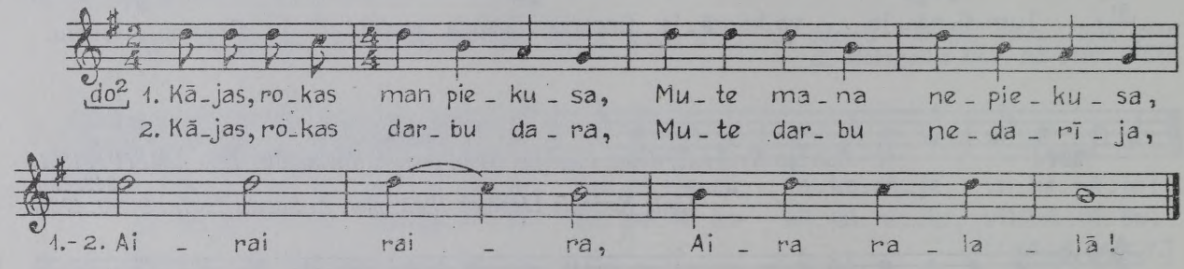

308 *Marģieta Sārmate Liepājas Nīcā, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4577.*

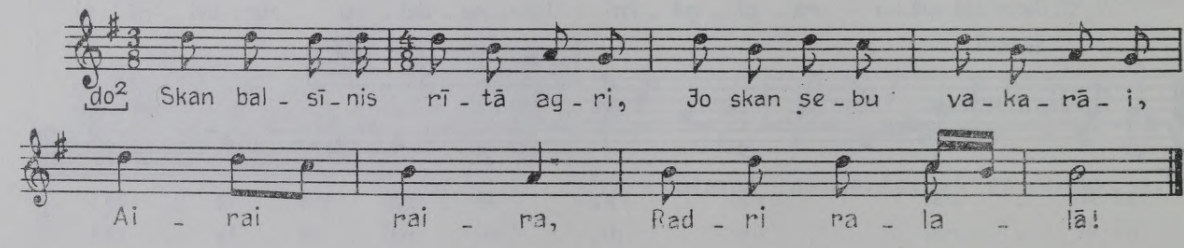

309 *Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 56.*

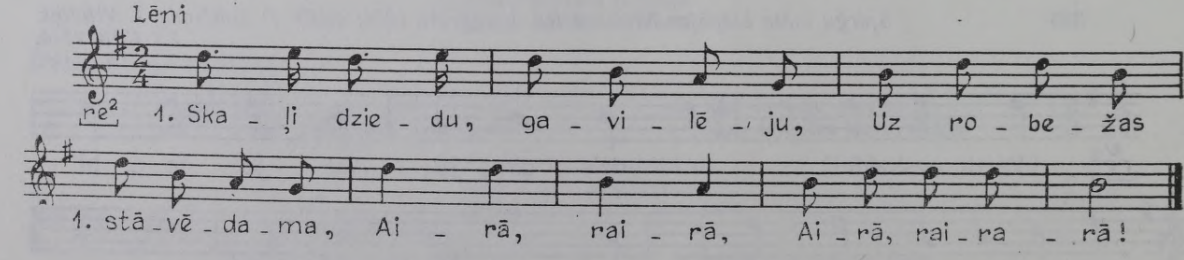

2. Ai, jel manu skaļu balsu,
Kā no viena alva lietu!

3. Kad es jāju pieguļāja,
Man taurītes nevaj'dzēja.

4. Saucu vienu saukumīnu,
Maksā taures pūtumīnu.

310 *Liepājas Bārtā pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1169.*

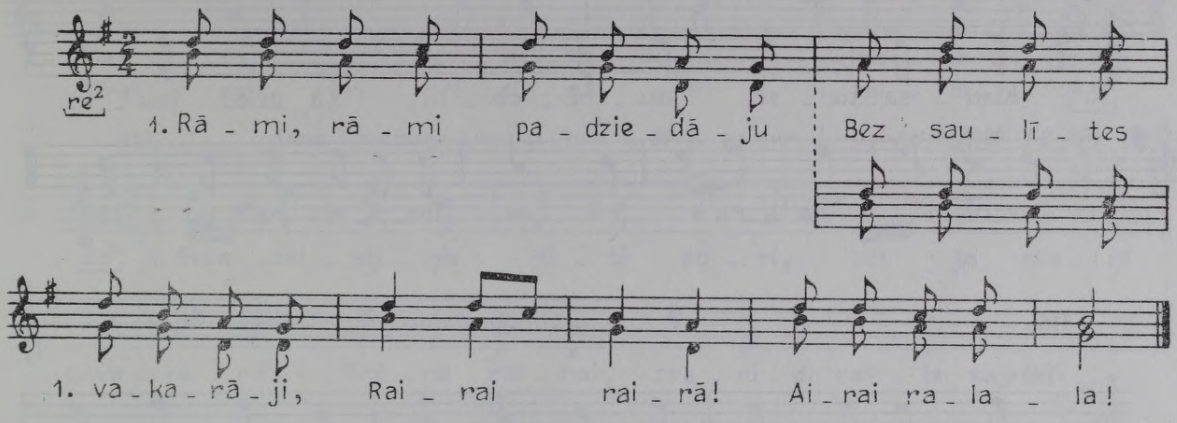

2. Lai nedzirda ļauni ļaudis,
Lai balsiņa nevainoja.

3. Kad balsiņu vien vainotu,
Vaino visu augumiņu.

311 *Liepājas Bārtā pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 1357; Bb 43, 1841.*

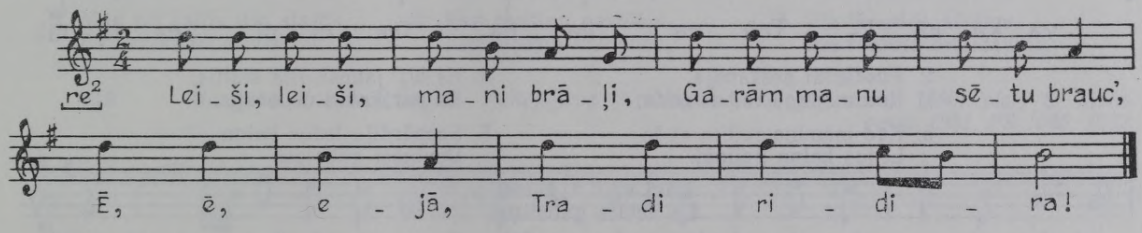

312 *Šmerļa māte Grobiņā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 1353; Bb 43, 1783.*

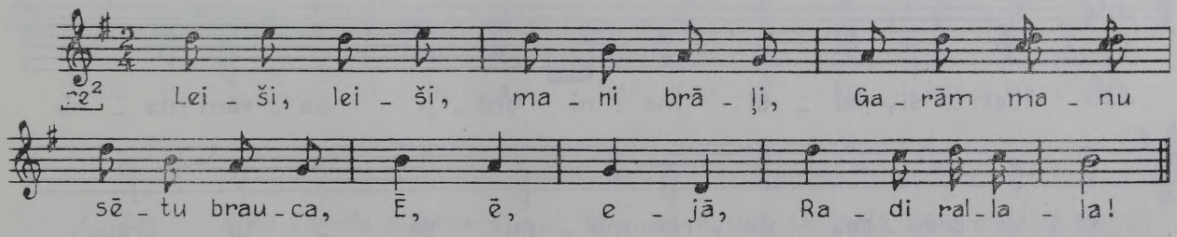

313 *Auguste Ruņeniece Liepājas Dunikā, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 7759.*

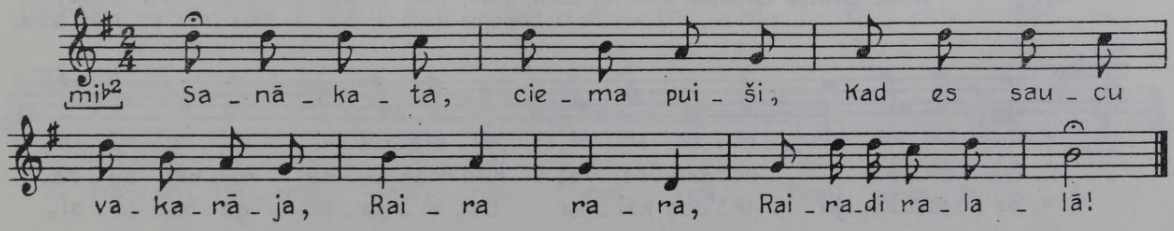

314 *J. Krīgens Liepājas Rucavā, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4916.*

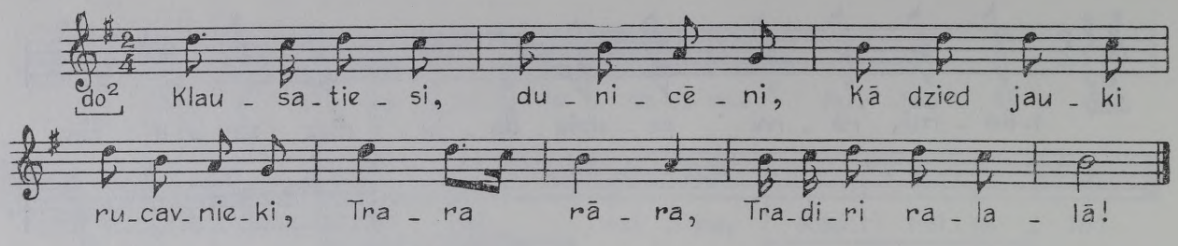

315 *J. Krīgens Liepājas Rucavā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1778.*

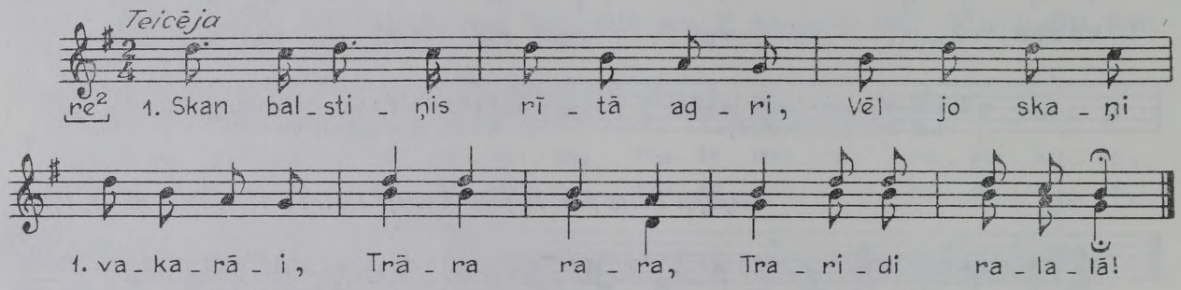

2. Pusdienāi neskanēja,
Kad māmiņa raibes auda,

3. Kad māmiņa raibes auda
Ledus kalna galiņāi.

4. Es bij' jaunsi, itin staltis,
Es par kalnu nebēdāju.

5. Saspārdīju ledus kalnu
Deviņosi gabalosi.

6. Stāvi stilli *, kumeliņi,
Uz devīta gabaliņa!

* stilli — klusi.

316 *Liepājas Bārtā pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 1355; Bb 43, 1819.*

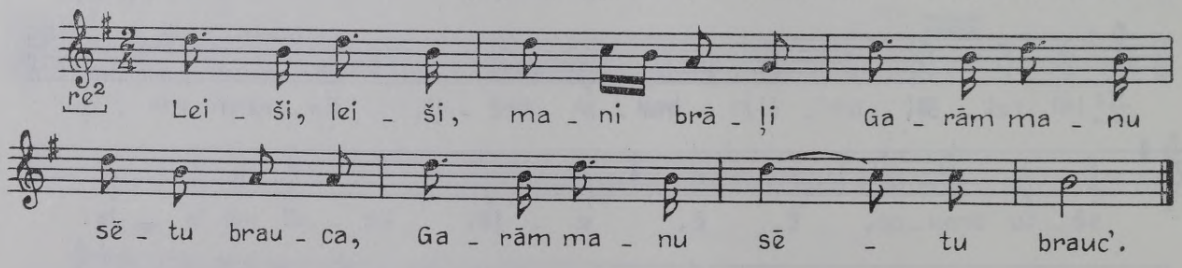

317 *Anna Lustiķe Liepājas Rucavā, dzim. 1891; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7599.*
Elma Bože Liepājas Rucavā; pier. Ā. Erss 1921. FS 1495, 3004.

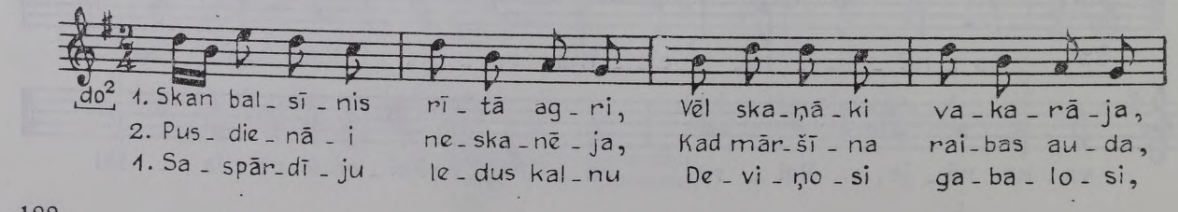

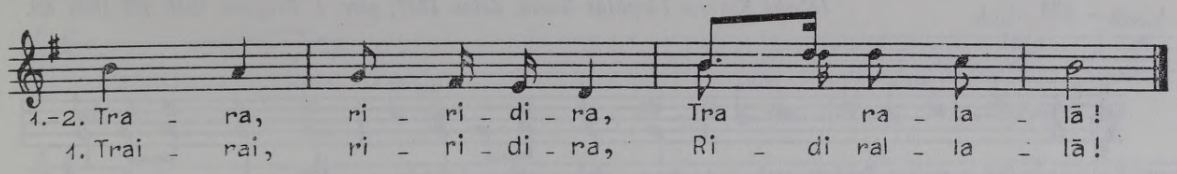

318 *Anna Trautmane Liepājas Rucavā, 39 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1662.*

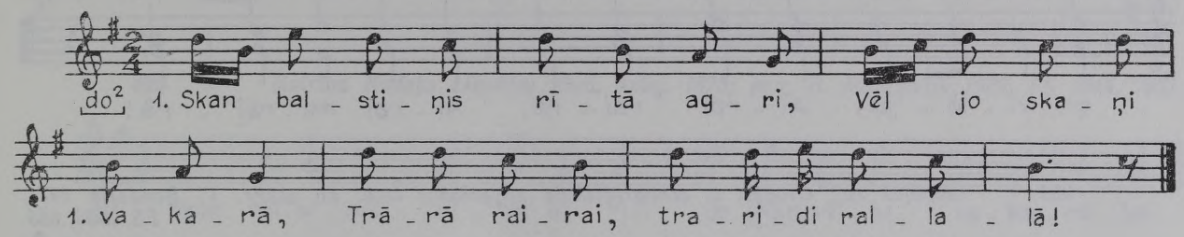

2. Pusdienāi neskanēja,
Kad māmiņa raibas auda,
3. Kad māmiņa raibas auda
Ledus kalna galiņāi.
4. Kurš gribēja klāt piejāti,
Lai kaldina kumeliņu.
5. Man bij kaltis itin staltis,
Es par kalnu nebēdāju.
6. Saspārdīju ledus kalnu
Deviņosi gabalos.
7. Es izvežu meitu māti
Uz slidošu ezeriņu.
8. Tik ilgāmi slidināju,
Līdz meitiņu pavēlēja,
9. Kad meitiņu pavēlēja,
Tad ieņēmu kamanās.
10. Tad ieņēmu kamanās,
Pārvizinu mājiņās.
11. Pārvizinu mājiņās
Pie tēviņa, māmulītes.
12. Pie tēviņa, māmulītes,
Pie tā salda alutiņa.
13. Pie tā salda alutiņa,
Pie medota brandavīna.

319 *Marģieta Kukute Lietuvas Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4552.*

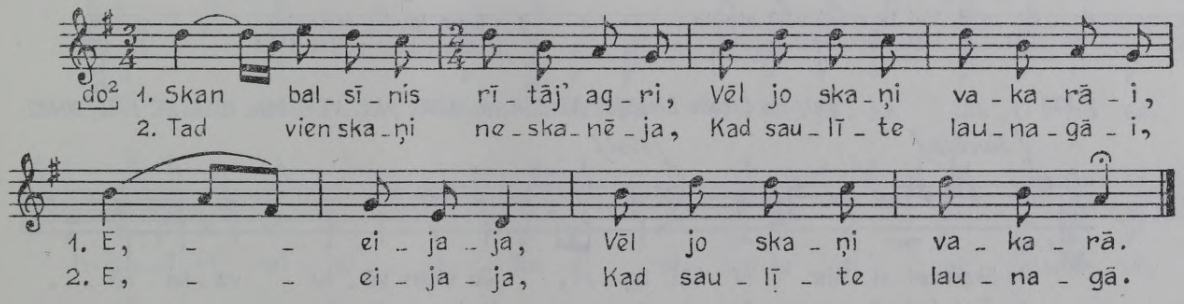

320 *Anna Tamuža Liepājas Dunikā, 69 g. v., iedzied. fonogrāfā 1928; atšifr. J. Vitoliņš. FS 1790, 252.*

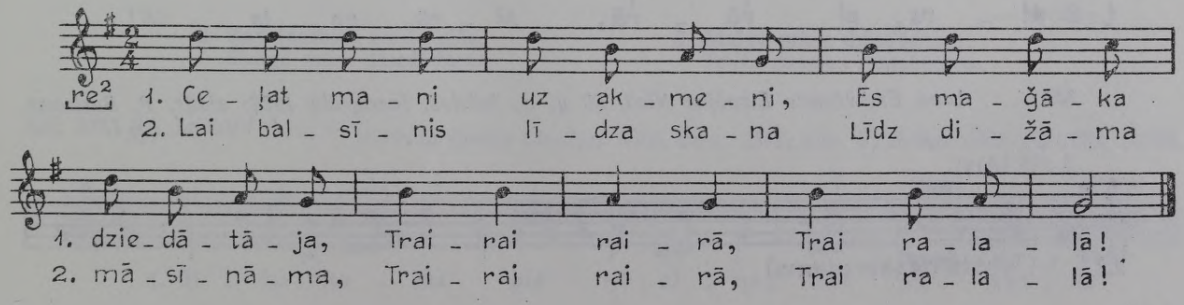

321 *Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā, dzim. 1897; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 60.*

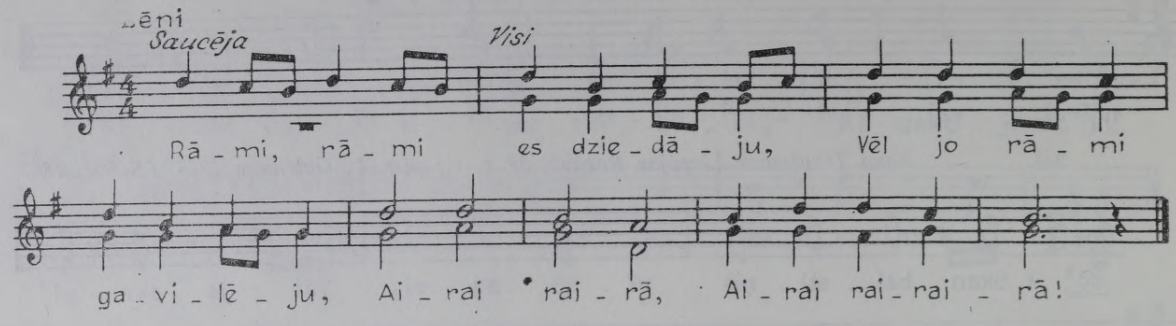

322 *Liepājas raj. Otaņķu c. etnogrāfiskais ansamblis; iesk. un atšifr. V. Bendorfs 1971. FS 1988, 685.*

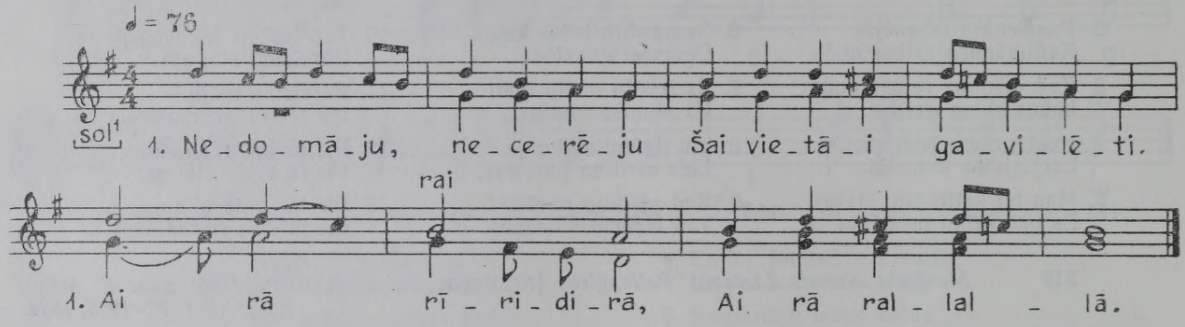

2. Vai te mani vējš atpūta,
Vai ūdenis atlīgoja?

3. Ciema ļaudis aicināja:
[Nākat] koši padziedāti!

323 *Katrīna Čirkše Liepājas Nīcā, dzim. 1895; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20432.*

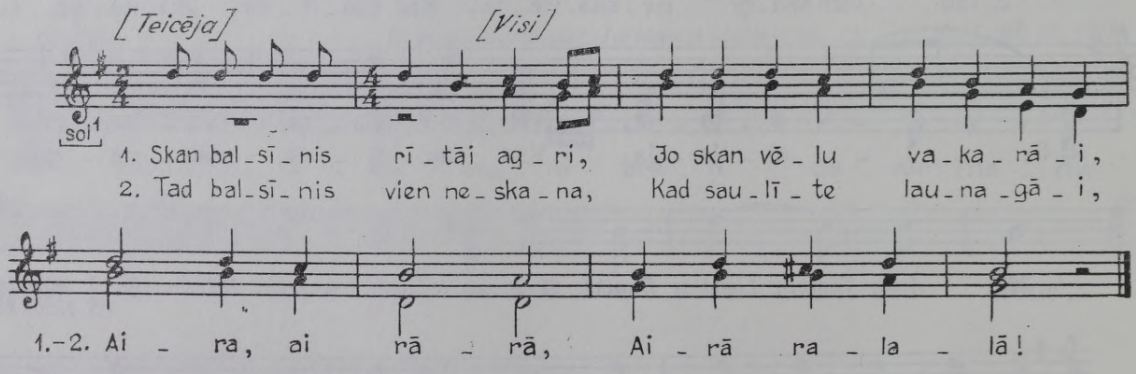

324 *Anna Embūtniece Liepājas Nīcā, 65 g. v., iedzied. fonogrāfā 1928; atšifr. P. Barisons, J. Vitoliņš. FS 1378, 219.*

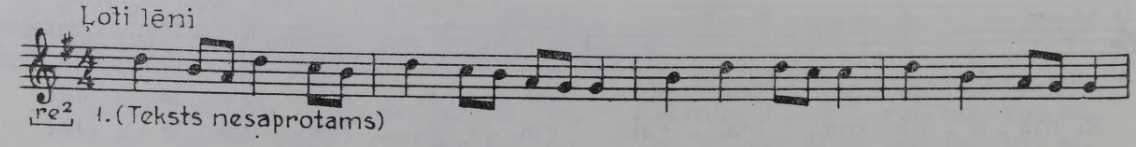

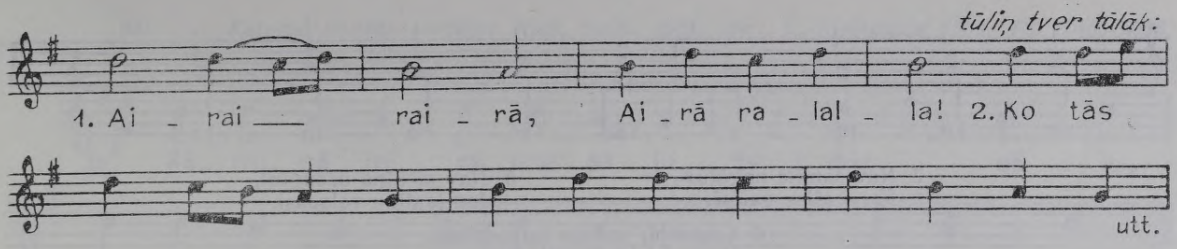

325 *Katrīna Kadeķe Liepājas Nīcā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7621.*

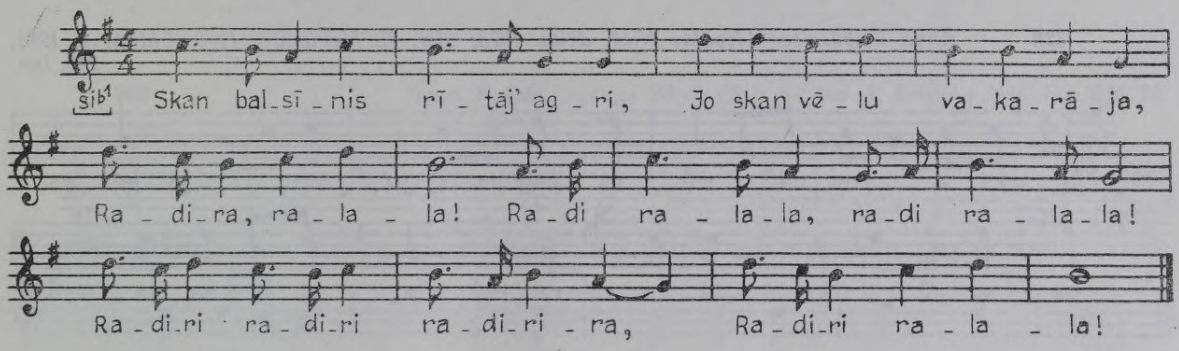

326 *Ģēda Ķibure Liepājas Bārtā, 55 g. v.; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 80.*

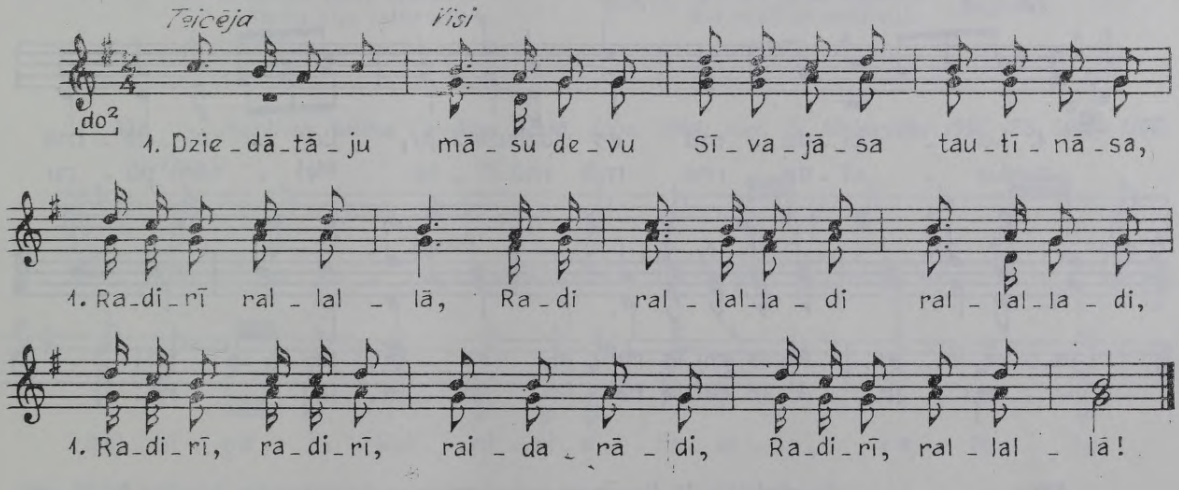

2. Kad tautīnas naidu cēla,
Staigā māsa dziedādama.

3. Staigā māsa dziedādama,
Tautu dusmas remdēdama.

327 *Katrīna Čirkše Liepājas Nīcā, dzim. 1895; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20433.*

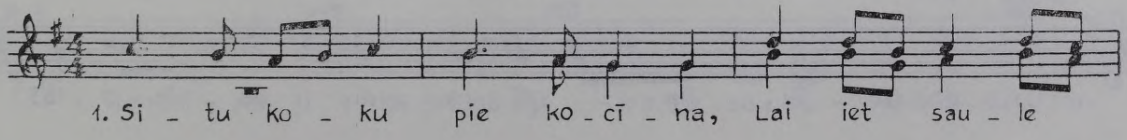

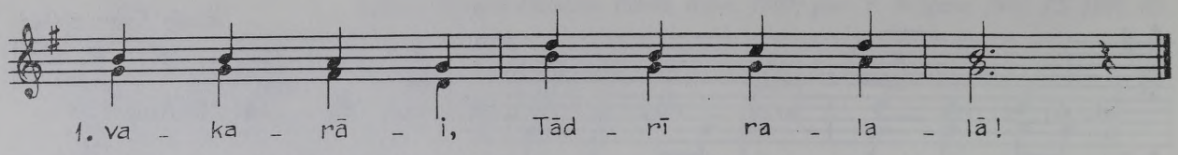

2. Nav saulīte nogājusi,
Rasa zāles galīnāi;

3. Nav meitīna uzaugusi,
Jau ļautīnu valodāsi.

4. Caurs bij' manis vainadzīnis,
Caur' iet ļaužu valodīnas.

328 *Anna Embūtniece Liepājas Nīcā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1940. LMFM I, 1951, 248. lpp.*

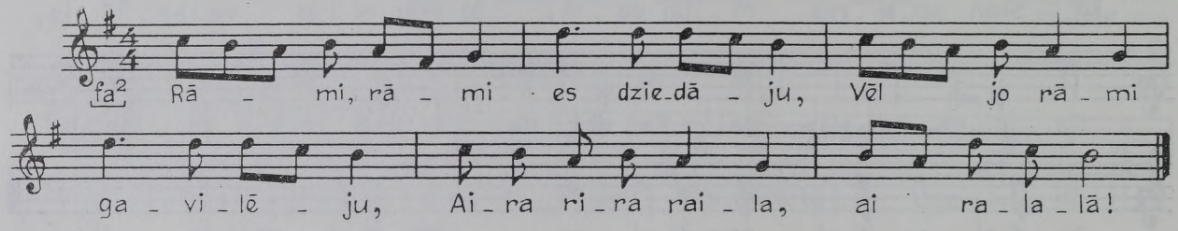

329 *Ģēda Ķibure Liepājas Bārtā, 55 g. v.; pier. J. Brīgzna 1948. FS 1836, 76.*

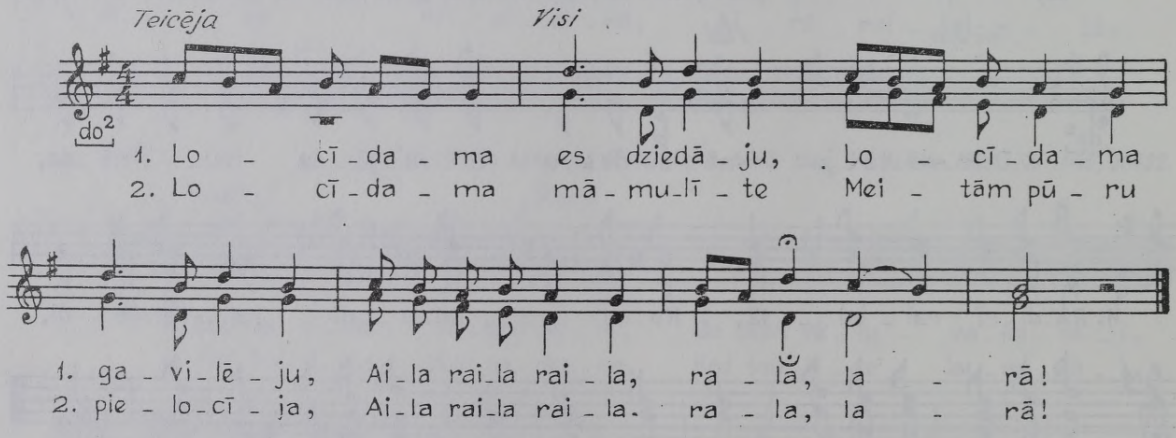

330 *No skolotāja M. Bergmaņa uzmetumiem un dziedājumiem Liepājas Bārtā; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1113.*

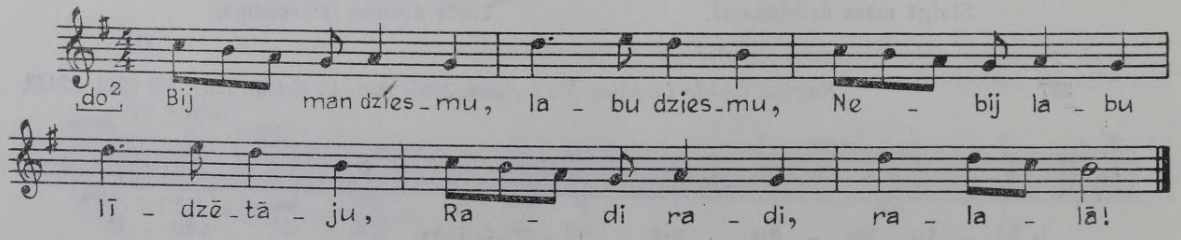

331 *Katrīna Kadeķe Liepājas Nicā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7623.*

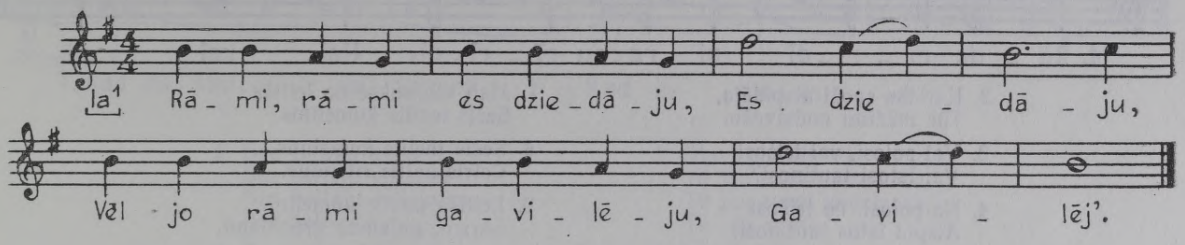

332 *Anna Matute Liepājas Bārtā, 65 g. v.; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 96.*

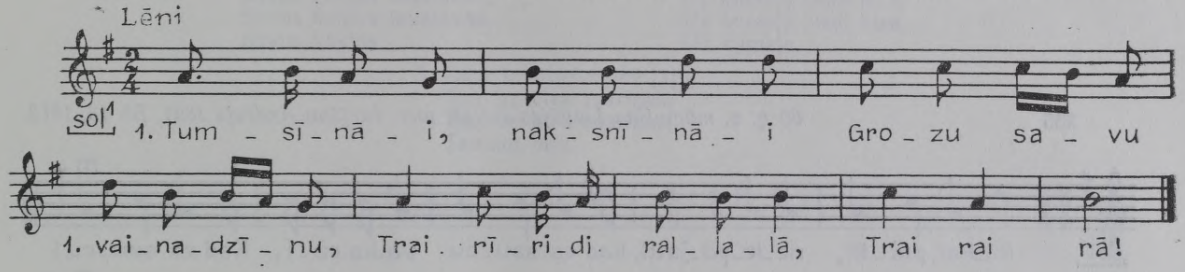

2. Atspīd tautu sētīnāi
Manis zīļu vainadzīnis.

3. Kur tas gaiši atspīdēja,
Tur mūžinu nodzivoju.

333 *Marģieta Adiene Liepājas Bārtā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1156.*

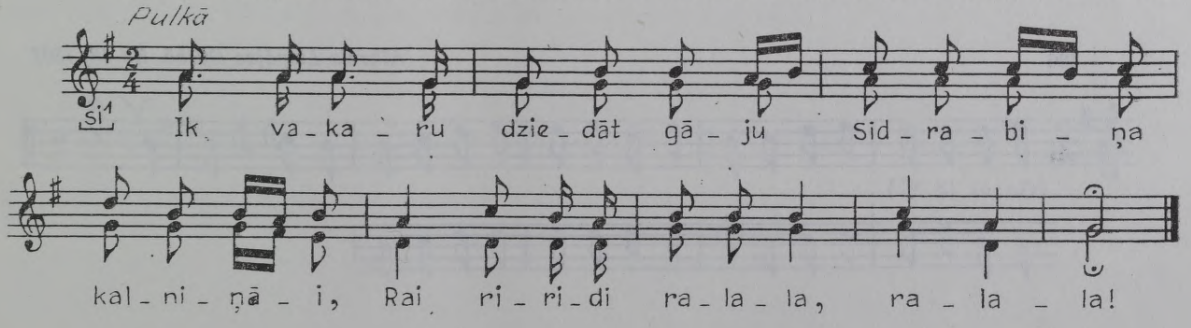

334 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915, melodiju dzirdējis 1936—1937 Liepājas Nicā; pier. V. Bendorfs 1971. FS 2000, 5203.*

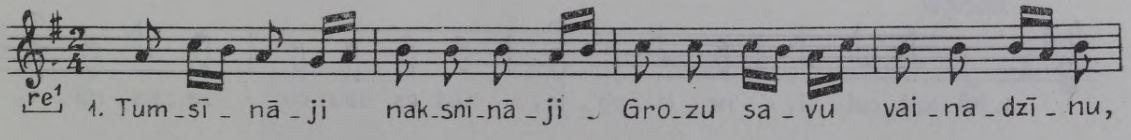

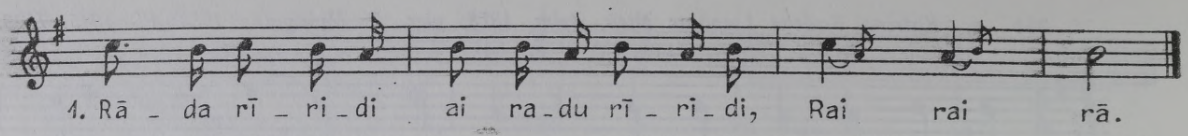

2. Kur tas spoži atspīdēja,
Tur mūžīnu nodzīvošu.

3. Vai poļosi, vai leišosi,
Vai īstosi tautīnosi?

4. Ne poļosi, ne leišosi —
Atspīd īstos tautīnosi.

5. Pēc leitīša es dziedāju,
Pēc leitīša gavilēju.

6. Pēc leitīša es nēsāju
Savu zīļu vainadzīnu.

7. Man atbraukse no leitīša
Sešis mellis kumelīnis.

8. Sešis mellis kumelīnis,
Četris kaltis ritenīnis.

9. Leitīša mellie kumelīni
Skrien, galvīnas grozīdami.

10. Skrien, galvīnas grozīdami,
Baltas smilktis šķārdīdami.

11. Tur aizbraukšu, tur palikšu,
Tur mūžīnu nodzīvošu.

335 *60 g. v. māmuliņa Liepājas Bārtā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1813.*

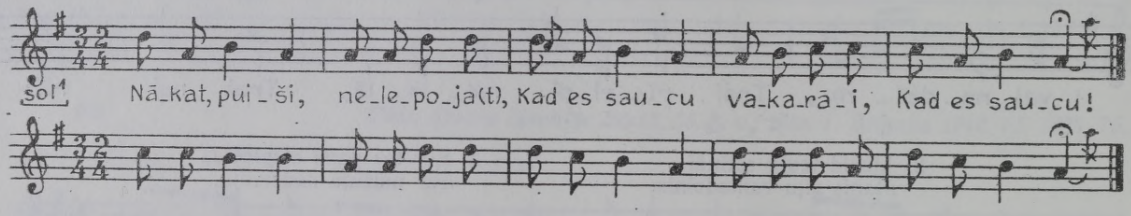

336 *Alksnis Liepājas Durbē. Bb 43, 1807.*

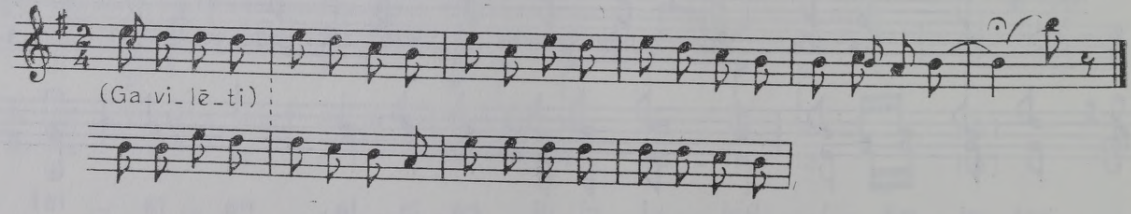

337 *Katrīna Ruicēna Liepājā, dzim. 1853; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1908.*

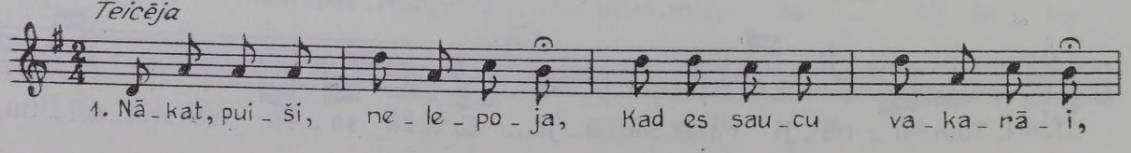

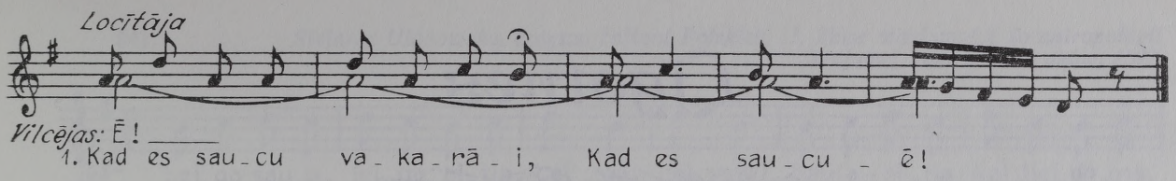

2. Bez palagu negulēsi,
Bez baltaju villainīš',
Bez baltaju villainīšu,
Bez baltaju.

3. Es meitiņa kā rozīte,
Kā Vāczemes magonīte,
Kā Vāczemes magonīte,
Kā Vāczemes.

4. Pakaļ mani puiši skrēja,
Savus kaklus lauzīdami,
Savus kaklus lauzīdami,
Savus kaklus.

5. Skrej puišeli, cik tev tika,
Tu jau mani nedabuisa,
Tu jau mani nedabuisa,
Tu jau mani.

6. Tev bārdiņa utu pilna,
Man sudraba vainadziņis,
Man sudraba vainadziņis,
Man sudraba.

7. Caur ābeļu birzi jāju,
Uz kumeļa ziedi bira,
Uz kumeļa ziedi bira,
Uz kumeļa.

8. Caur tautāmi cauri jāju,
Tautām bira asariņas,
Tautām bira asariņas,
Tautām bira.

Līgotnes

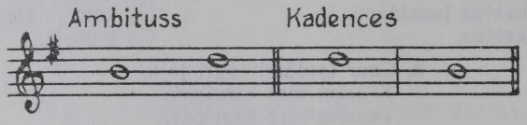

338 *Cēsu Ērgļos pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 43a.*

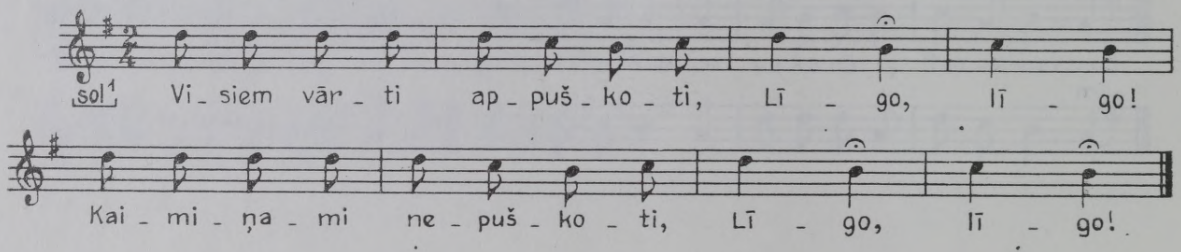

339 *Anna Kraukle Limbažos, dzim. 1862; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2660.*

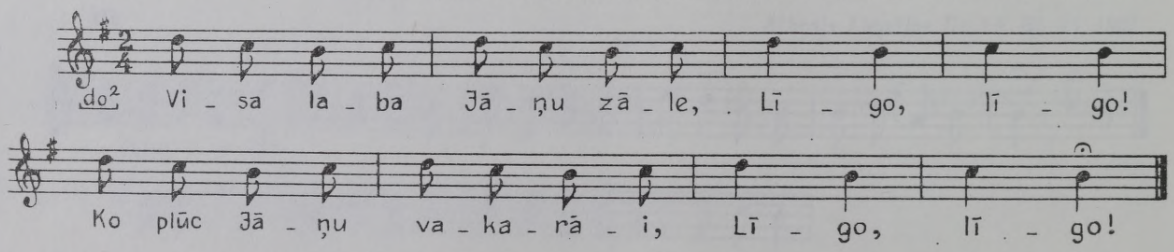

340 *Stefania Ulanowska. Łotysze Inflant Polskich, II. Zbiór wiadomości do antropologii krajowej, tom XVI. Kraków, 1892.*

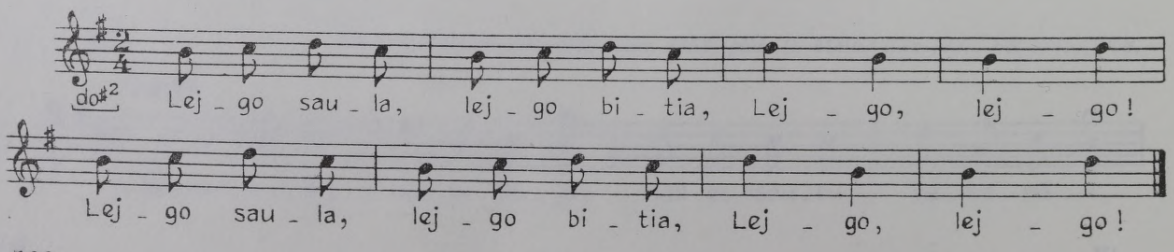

341 *Stefania Ulanowska. Łotysze Inflant Polskich, II. Zbiór wiadomości do antropologii krajowej, tom XVI. Kraków, 1892.*

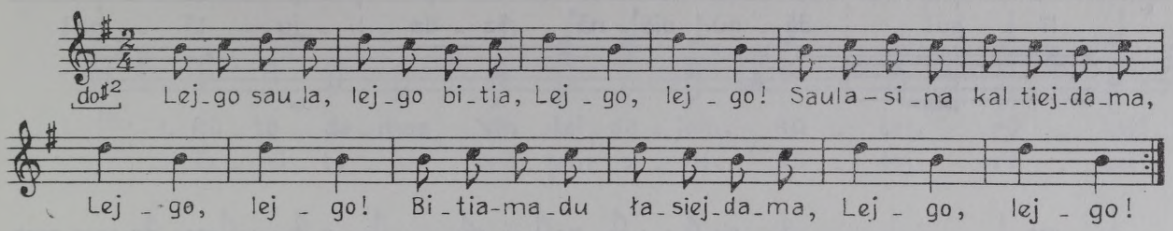

342 *Cēsu Ērgļos. DzR IV, 1874, 2. lpp.*

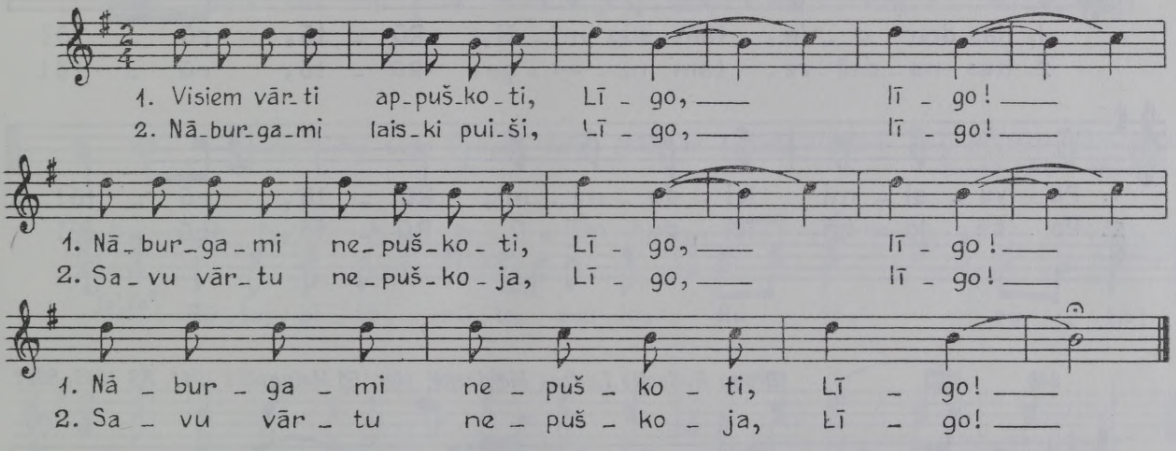

343 *Anna Damroze Gaujenas raj. Gaujas c., 73 g. v.; pier. A. Robežniece 1955. FS 1912, 192.*

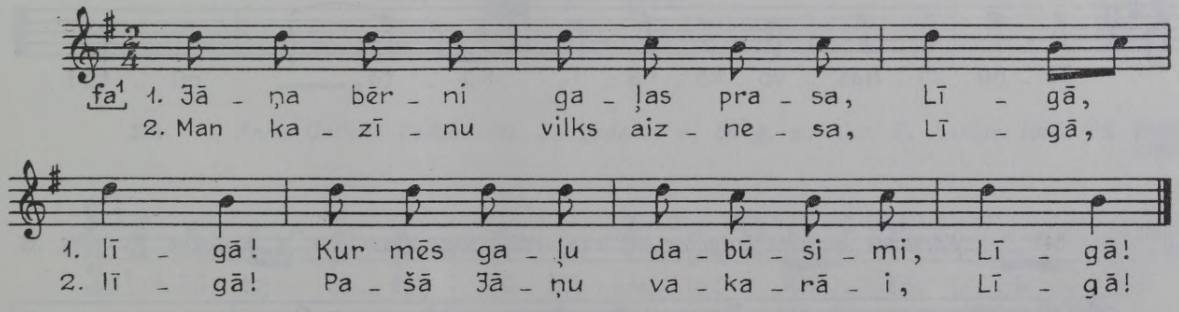

344 *Betija Dzene Neretā; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5454.*

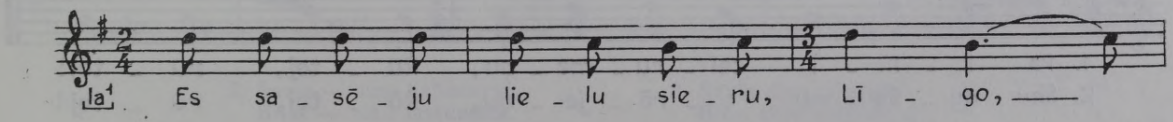

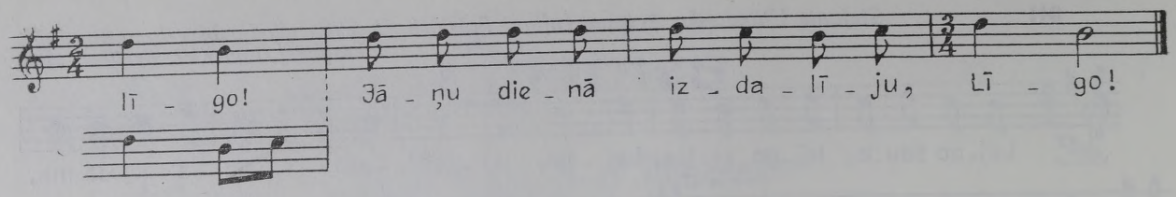

345 *Dārta Laizāne Kārsavā, 80 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7012.*

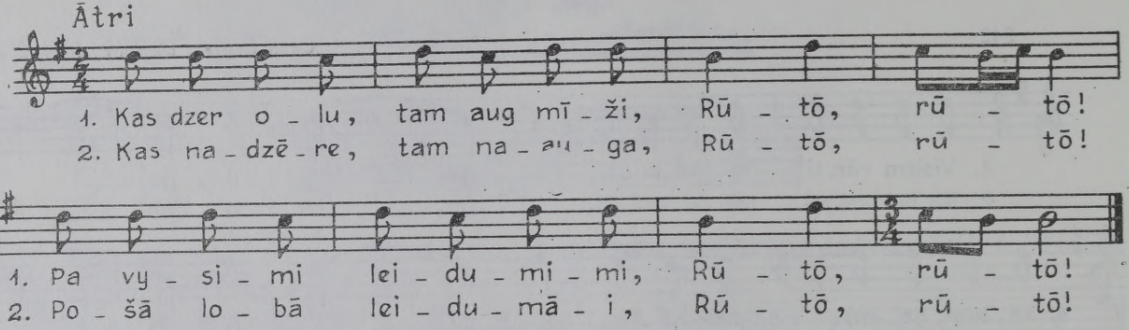

346 *Broņa Rudzeite Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8072.*

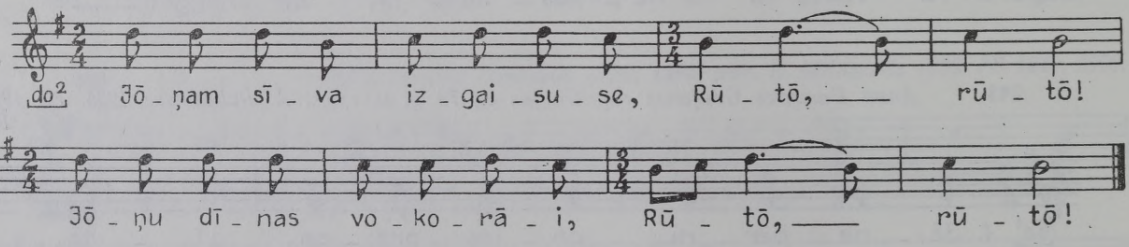

347 *Kārsavas kvartets Latgales kultūras nedēļā Rīgā 1958; pier. A. Krūmiņš. FS 1936, 35.*

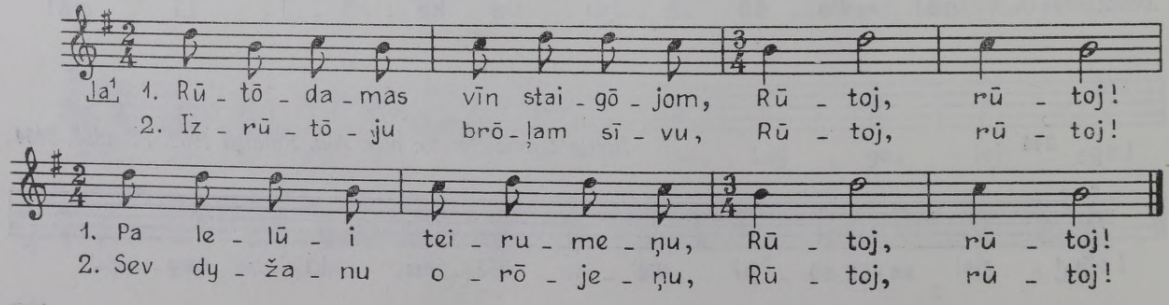

348 *Kārsavas kvartets Latgales kultūras nedēļā Rīgā 1958; pier. A. Krūmiņš. FS 1936, 35.*

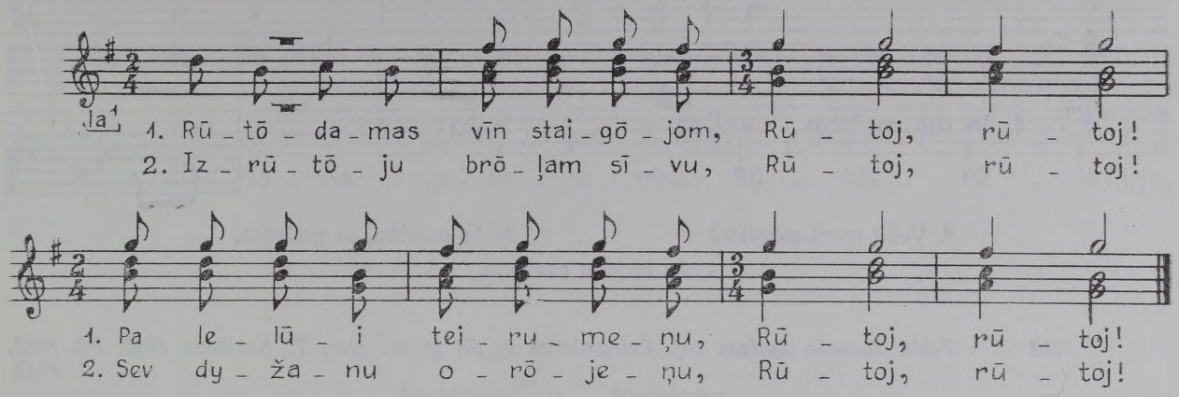

349 *Ludzas Ciblā Geļa Valtare, dzim. 1895, un Ļukade Valtare; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1265.*

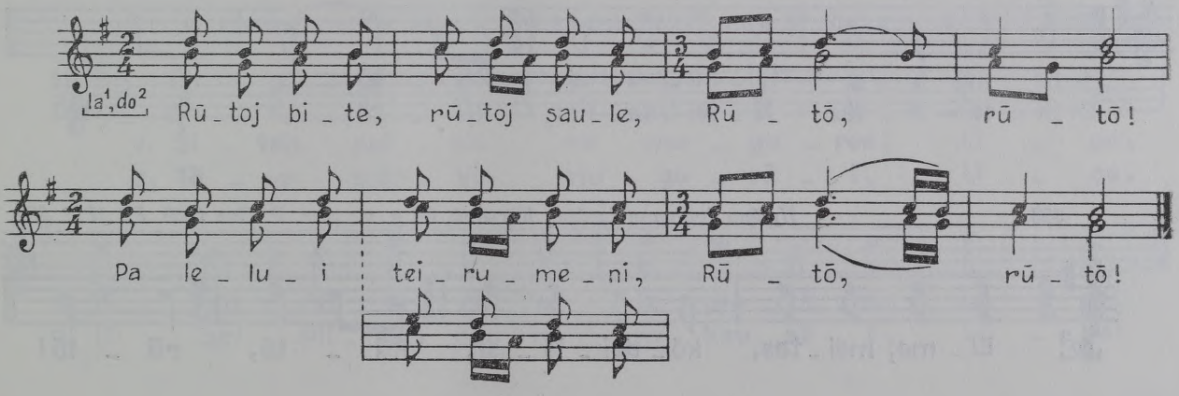

350 *Anna Gailene Ludzas raj. Zvirgzdenes c., 56 g. v.; pier. E. Auniņa 1958. FS 1940, 6788.*

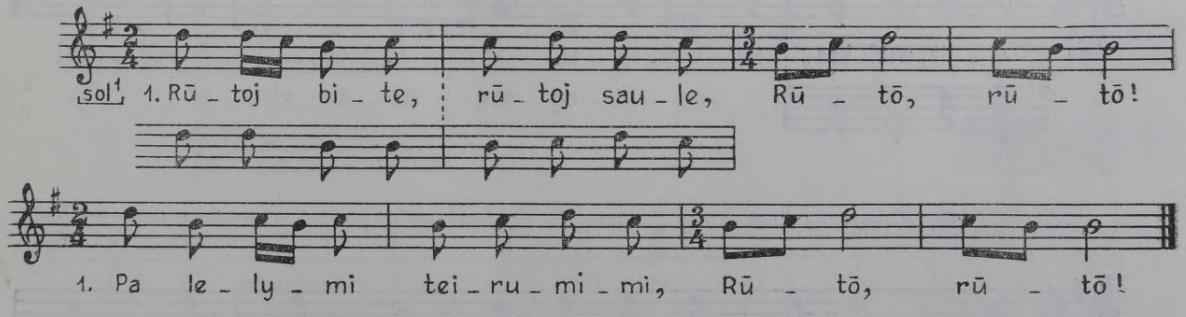

2. Saule — sīnu kaļtēdama,
Bites — zīdu lasēdamas.

3. Saule sīnu izkaļtēja,
Bites zīda naizlasēja.

351 *Tekla Adamāne Aizputes Sakā, dzim. 1900 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7990.*

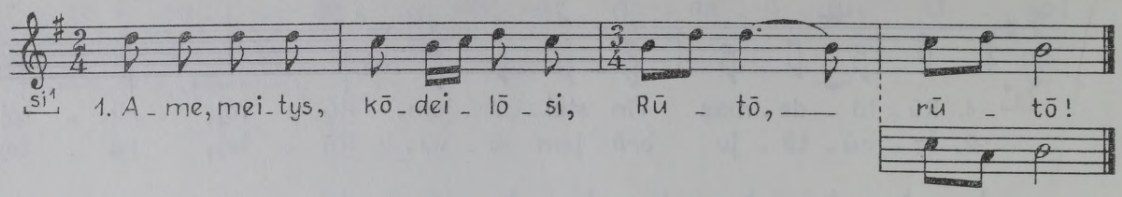

2. Vedit mani mozōkūi! 3. As mozōka, as gudrōka,
4. As kōdeilu pazinēja.

352 *Tekla Samuša Ludzas raj. Zvirgzdenes c., 58 g. v.; pier. T. Kuriševa 1958. FS 1940, 7513.*

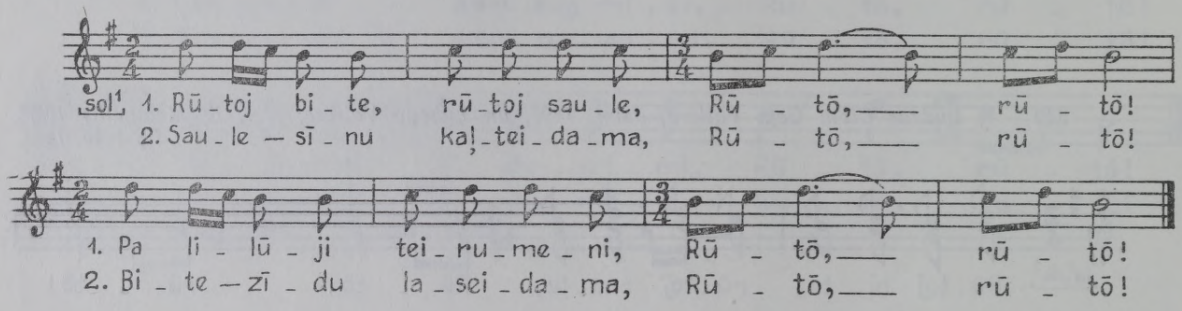

353 *Helēna Inčmane Ludzas Kārsavā, 66 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 882.*

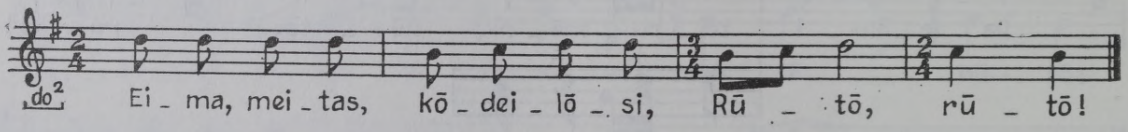

354 *Tekla Kušnere Ludzas Nirzā; pier. P. Ore 1939. FS 1712; 319, 321.*

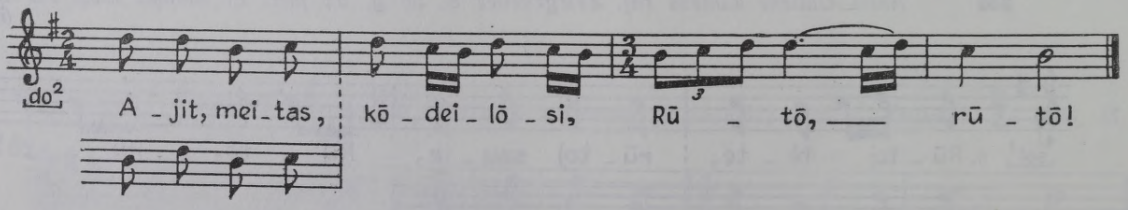

355 *Agate Terecāne Ludzas raj. Līdumnieku c., dzim. 1878; pier. A. Grandaus 1958. FS 1940, 6819.*

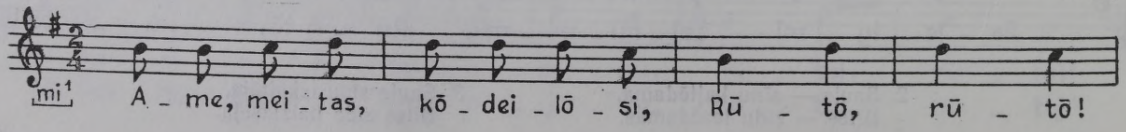

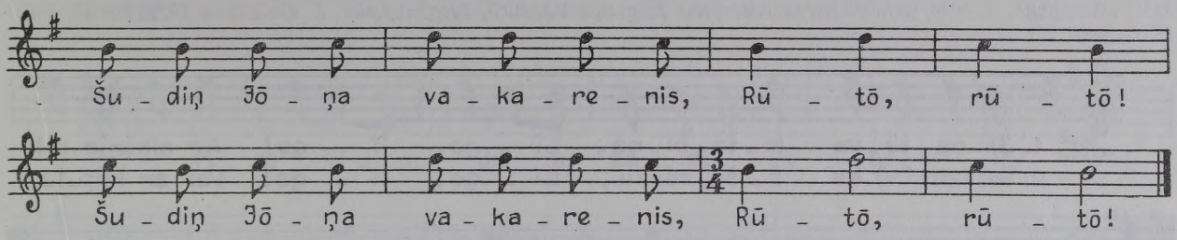

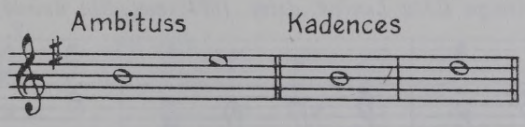

356 *Kristine Endzīte Rīgas Līgatnē, dzim. 1864; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4862.*

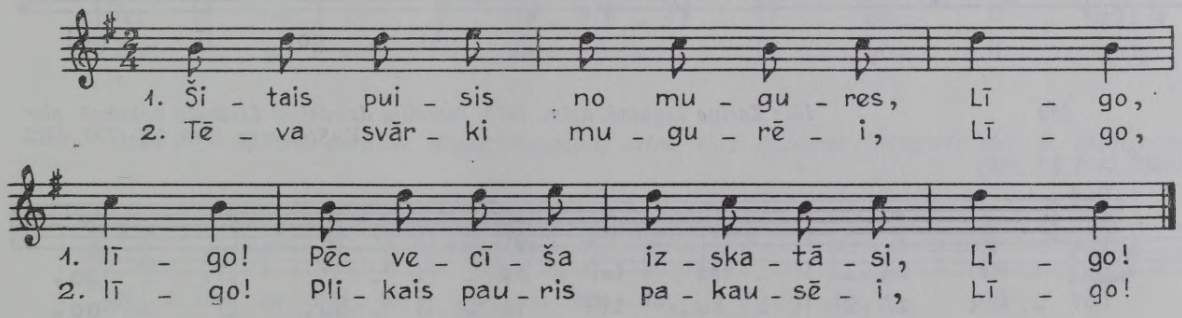

357 *Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g. v., dzim. Valkas Trikātā; pier. A. Ķiploka 1927. FS 334, 119.*
Valmieras Viļķenē pier. Bucleru Mārčus. LTMM I, 1894, 43c.

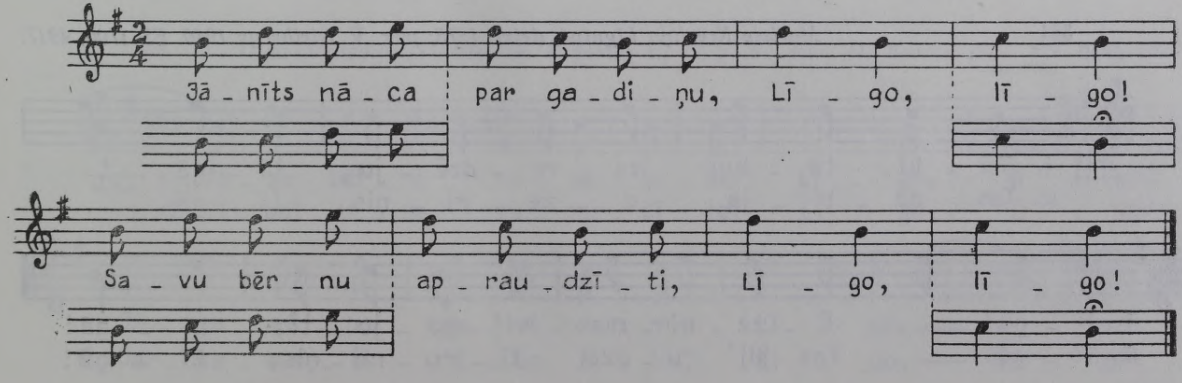

358 *Berta Pētersone Jelgavas Vecaucē, 32 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 346.*

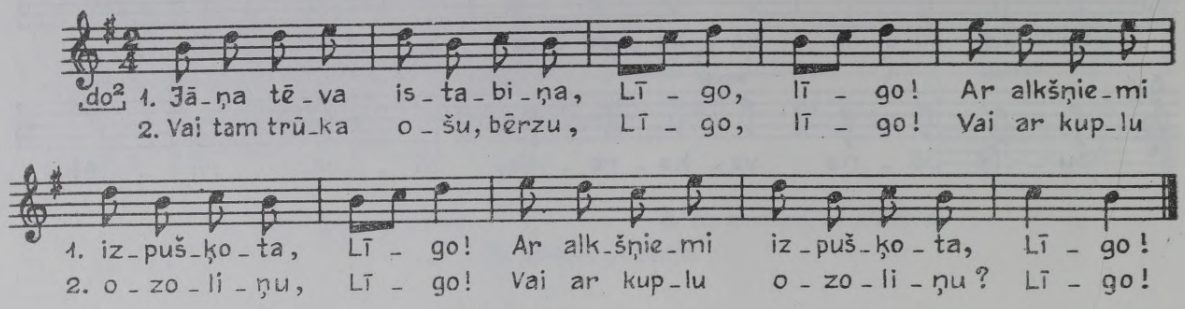

359 *Marija Krieviņa Cēsu Lenčos, dzim. 1874; melodiju dzirdējusi Valmieras Mujānos; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4772.*

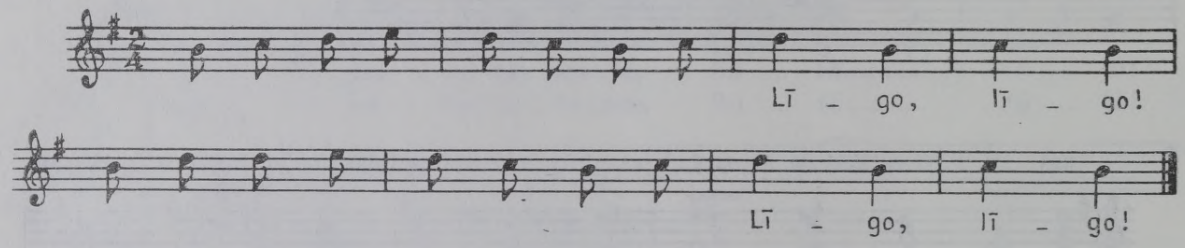

360 *Jūle Zariņa Līgatnē, dzim. 1875, melodiju dzirdējusi Limbažu apkaimē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4915.*

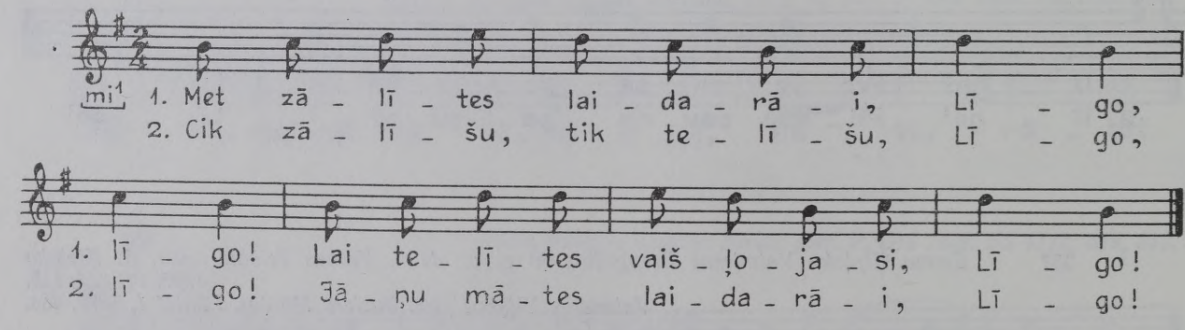

361 *Mariete Krēsliņa Līgatnē, dzim. 1875; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4917.*

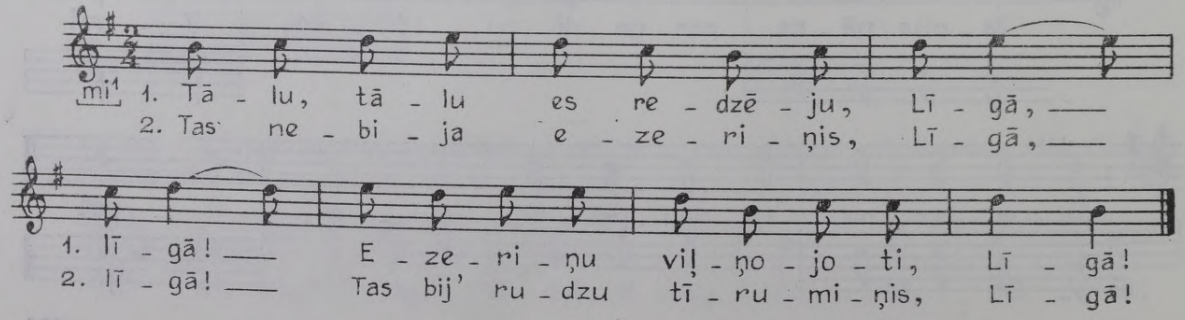

362 *Anna Kraukle Limbažos, dzim. 1862 Valmieras Ozolos; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2659.*

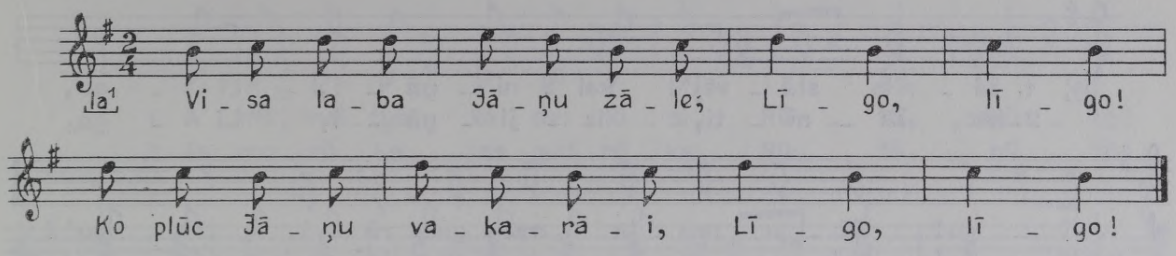

363 *Kārlis Meļķis Valkas raj. Ērģemes c., 77 g. v.; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1329.*

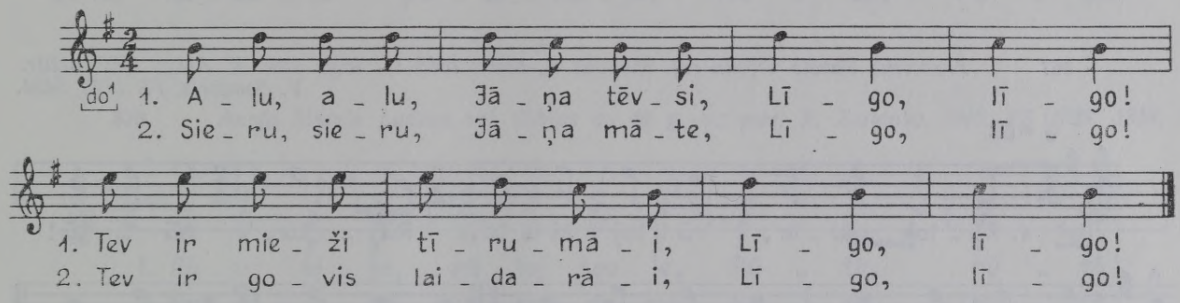

364 *Madaļa Bernāne Rīgas Mangaļos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7868.*

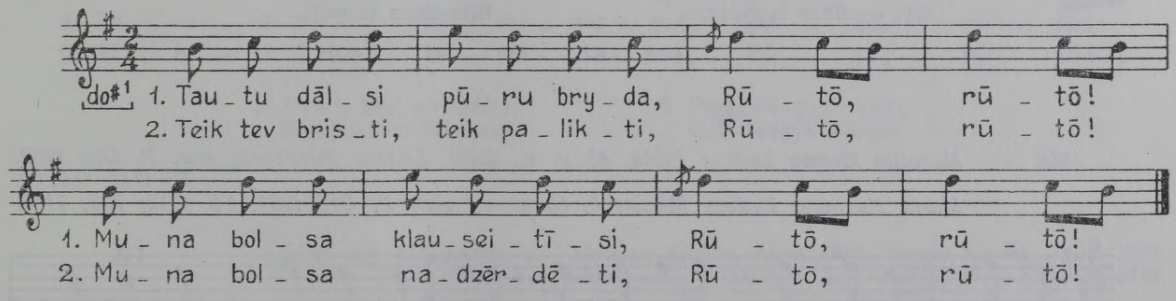

365 *Olga Strazdiņa Valkas raj. Ērģemes c., 79 g. v.; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1320.*

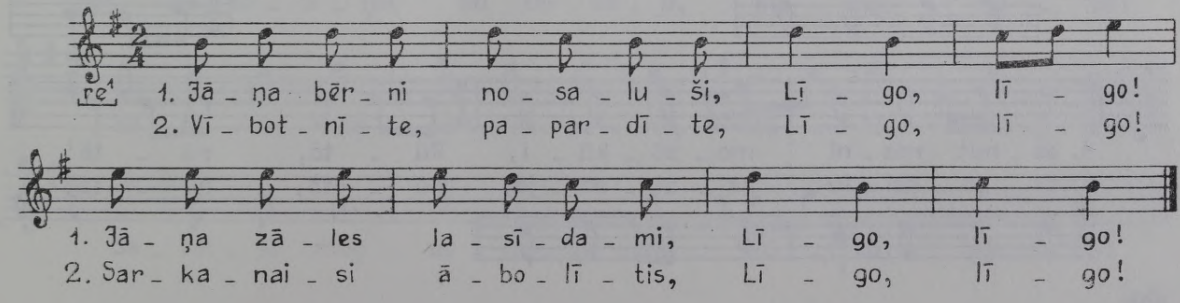

366 *Elmīna Baumane Valkas raj. Erģemes c., dzim. 1894 Valkas Kārķos; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1318.*

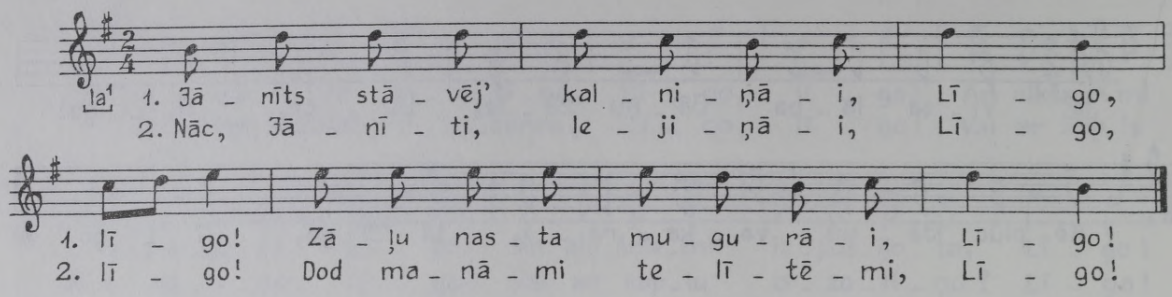

367 *Franciska Pekele Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1885(?); Rīgā iesk. K. Arājs 1960, atšifr. V. Bendorfs. FS 1925, 5494.*

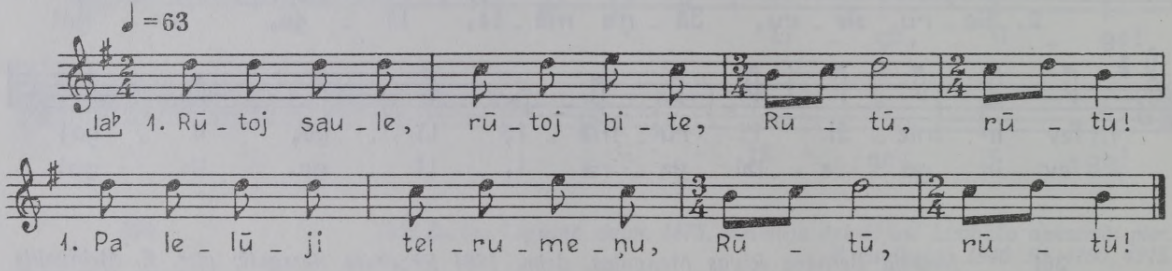

2. Saule — sīnu kaļteidama,
Bite — zīdus laseidama.

3. Saule sīnu izkaļtēja,
Bite zīdus izlasēja.

368 *Marcella Germa Ludzas Pildā, 45 g. v., dzim. Ludzas Mērdzenē; pier. P. Ore 1939. FS 1712; 560, 69.*
Marta Kuzmina Ludzas Mērdzenē, 63 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712; 722, 110b.

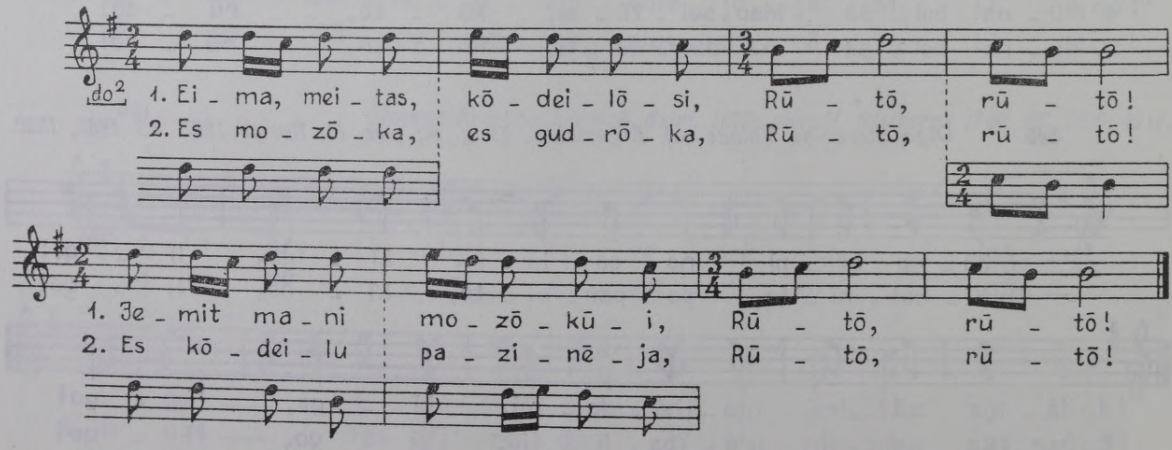

369 *Māsas Kalvānes Kārsavā; iesk. K. Arājs 1958, atšifr. V. Bendorfs. FS 1940, 8027.*

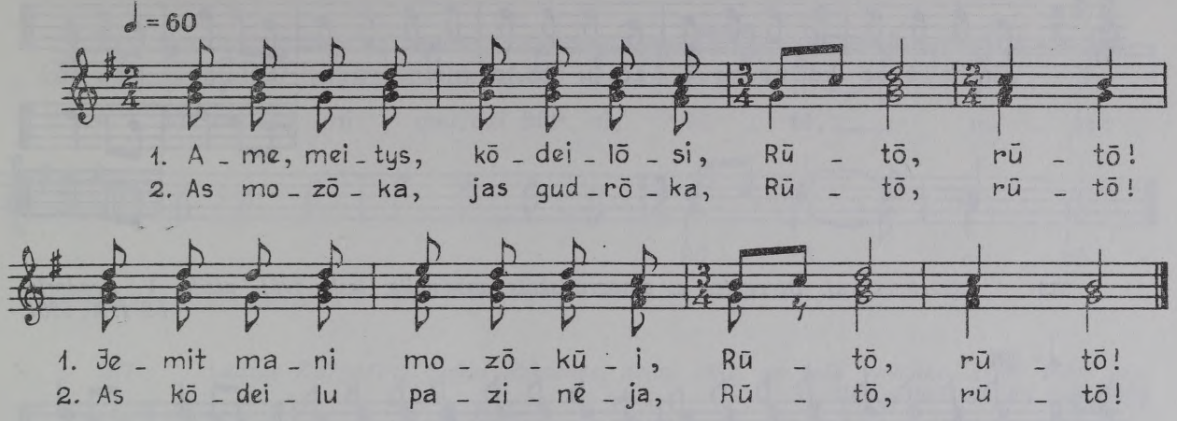

370 *Anaļa Matule Ludzas raj. Ciblas c., 40 g. v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829, 1554.*

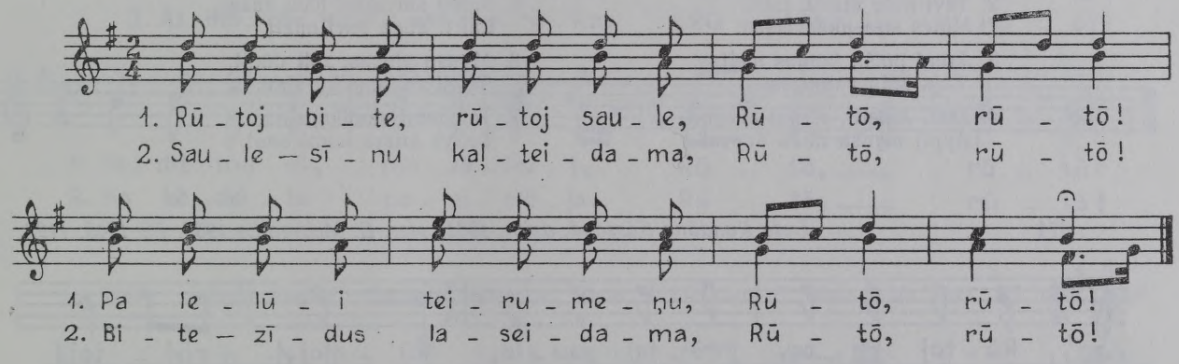

1. Jōneits kēvi nūjōzdēja,
Pīguļnīku maklādamsi.

2. Pīguļnīki gudri veiri,
Guļ ataugys videņāi.

371 *Ludzas raj. Lidumnieku c. Valentīna Kūzika, dzim. 1915, Vanda Kūzika, dzim. 1914, Konstance Novožilova, dzim. 1910; pier. A. Grandaus 1958. FS 1940, 6814.*

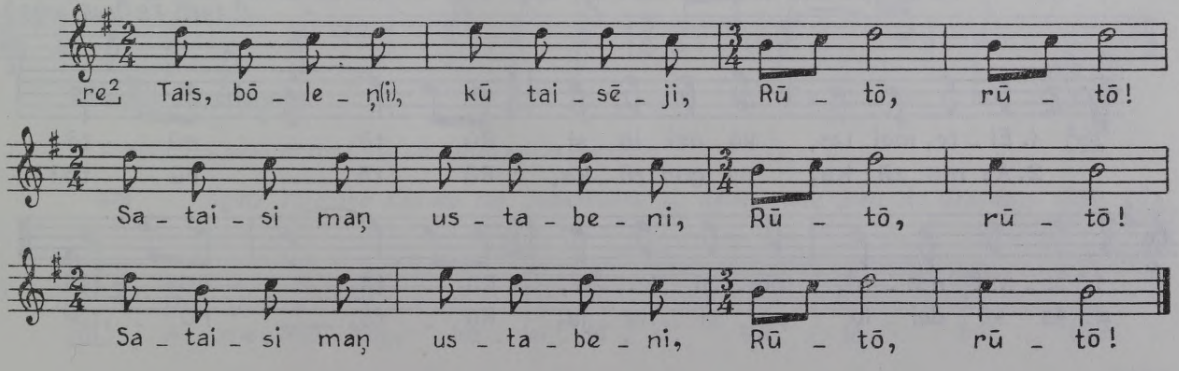

372 *Leontīna Sarkovska Rēzeknes raj. Griškānu c.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4907.*

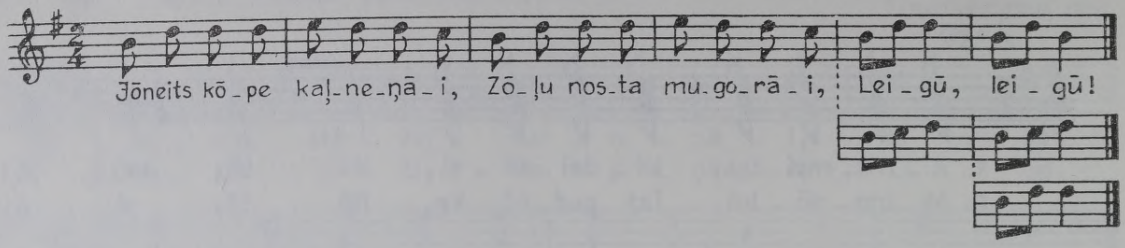

373 *Rēzeknes raj. Bērzgales c. etnogrāfiskais ansamblis; iesk. 1961, atšifr. V. Bendorfs. FS 1930, 5201.*

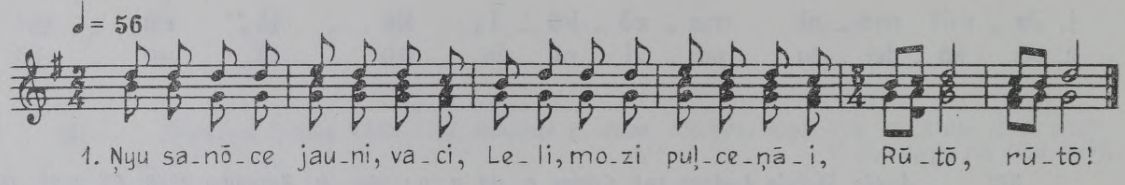

2. Tāvi nese madu, jolu,
Mōtes sīra plōcineišus.
3. Jauni puiši, jaunas meitas,
Zaļu zīdu vaiņuceni.
4. Jam, Jōneiti, sērmu zyrgu,
Apjōj myusu mīžu dryvu!
5. Izmiņ smylgas, lōču auzas,
Lai tī auga teiri mīži!
6. Myusu pļovas, zōli dūdit,
Teleitemi smolku sīnu,
7. Teleitemi smolku sīnu,
Teirys auzys kumēļami!

374 *Ļuse Rundāne Kārsavā, dzim. 1881; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1199.*

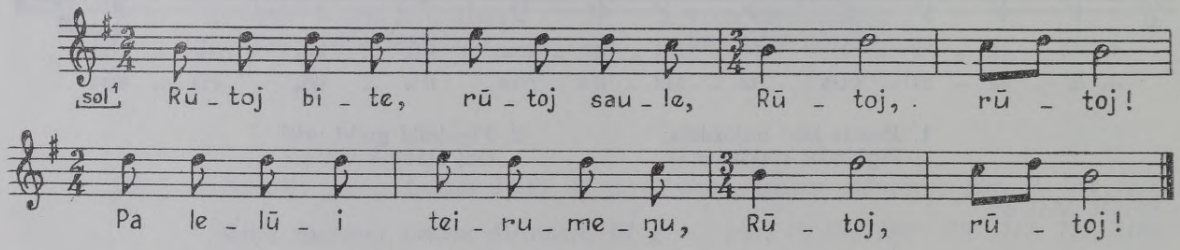

375 *Vanda Rudoviča Ludzas Nautrēnos, dzim. 1910 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8223.*

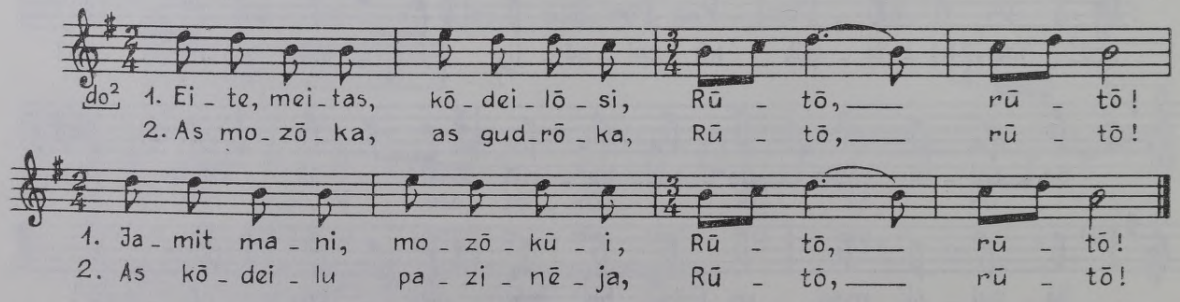

376 *Ludzas Ciblā Vera Lose, dzim. 1914, un Ļoļa Lose, dzim. 1919; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1232.*

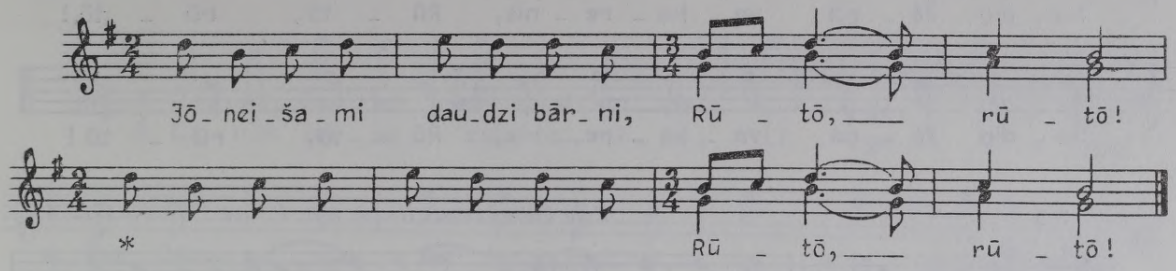

* Tālākais teksts nav pierakstīts.

377 *Ludzas Zvirgzdenē Sofija Mikažāne, dzim. 1891, un Juļa Vosilāne, dzim. 1871; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8908.*

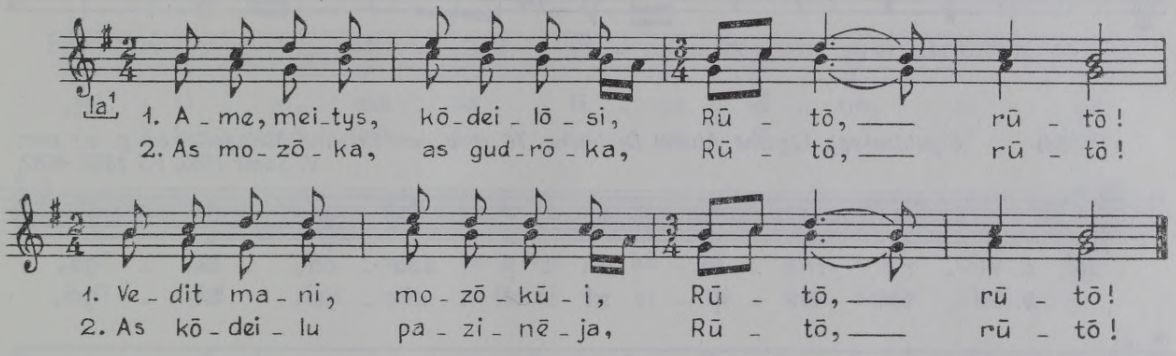

378 *Roža Rudzeite Ludzas Mērdzenē, dzim. 1863; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8069.*

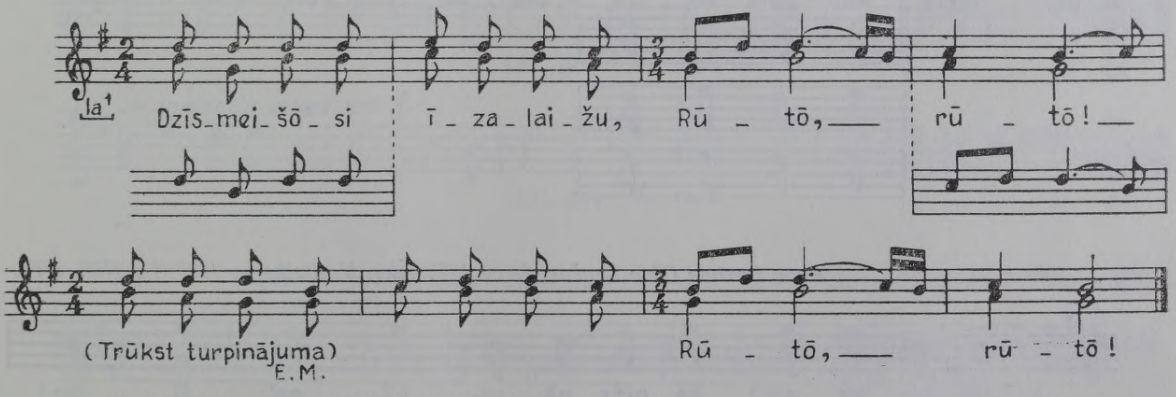

E. Melngaiļa piezīme: «Dziedāja gan pirmo balsu, gan otro.»

379 *Agate Terecāne Ludzas raj. Līdumnieku c., dzim. 1878; pier. A. Grandaus 1958. FS 1940, 6819.*

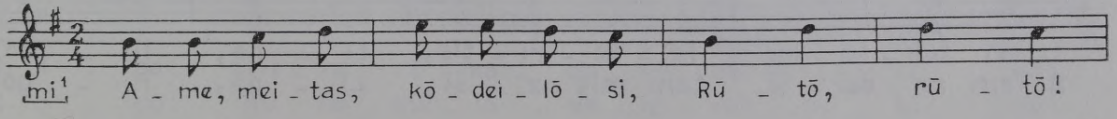

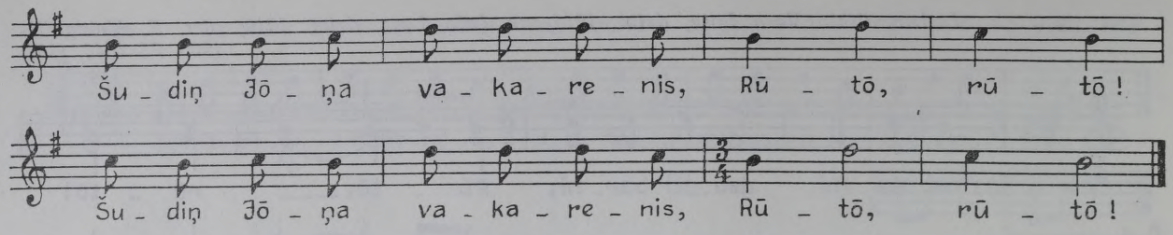

380 *Zole Loča Ludzas Nirzā; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 487.*

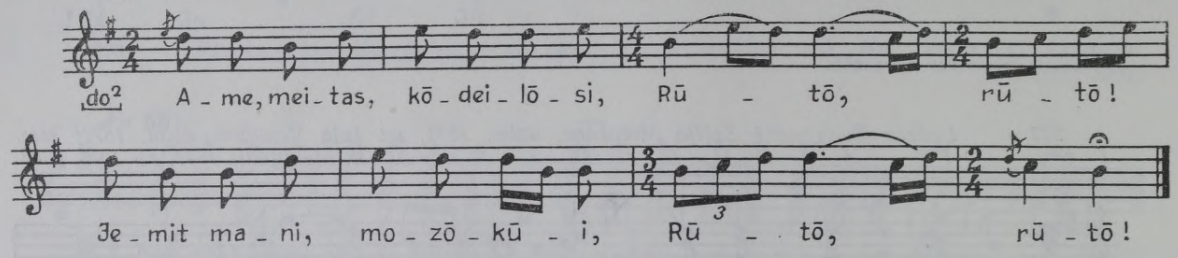

381 *Siguldas raj. Līgatnē Alvīne Dreimane, 76 g. v., un Kristīne Melngaile, 84 g. v.; pier. V. Sams 1950. FS 1860, 4682.*

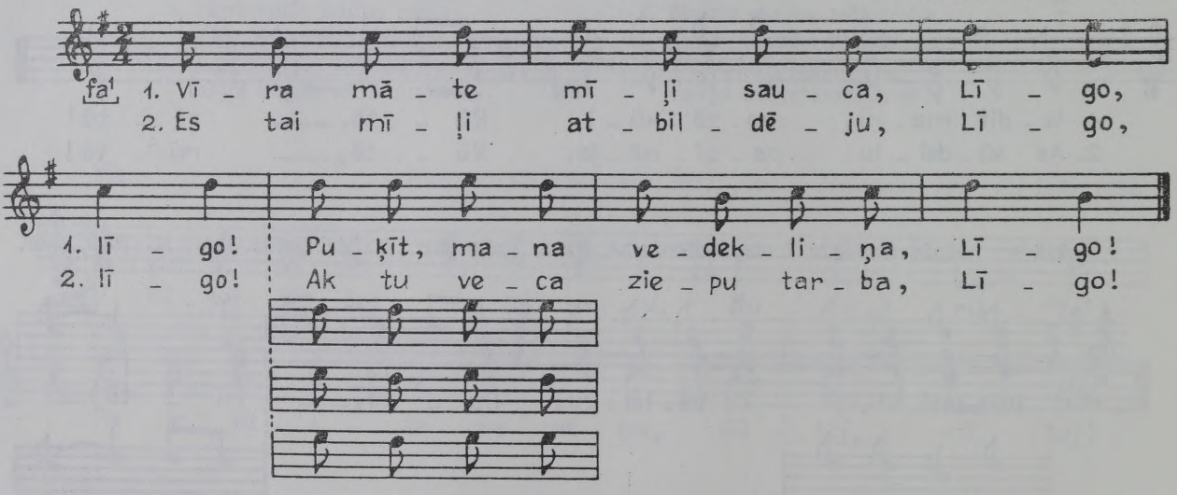

382 *Anna Spunde Cēsu Lenčos, dzim. 1873; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4774.*

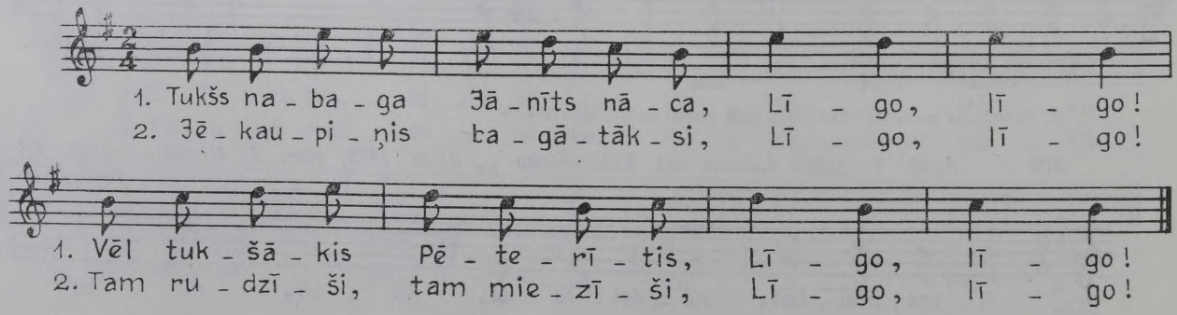

383 *Marija Krūmiņa Cēsu Veselavā, dzim. 1870; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5254.*

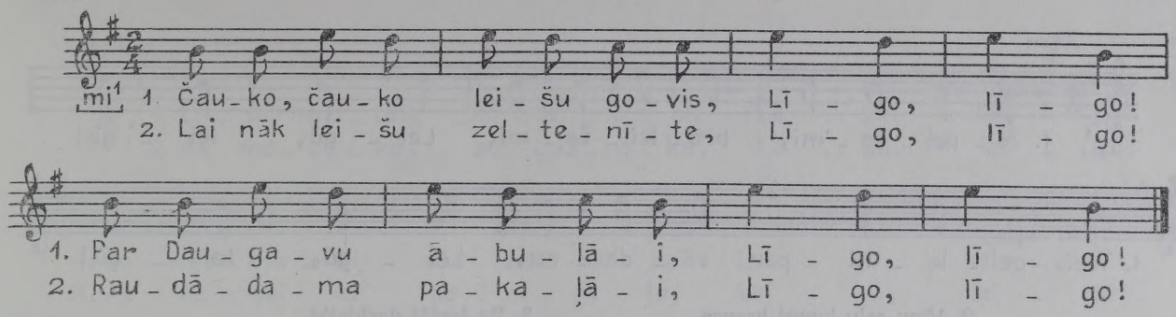

384 *H. Sirsons Jēkabpilī, melodiju dzirdējis Rīgas Zaubē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1538. LTMM I, 1894, 50a.*

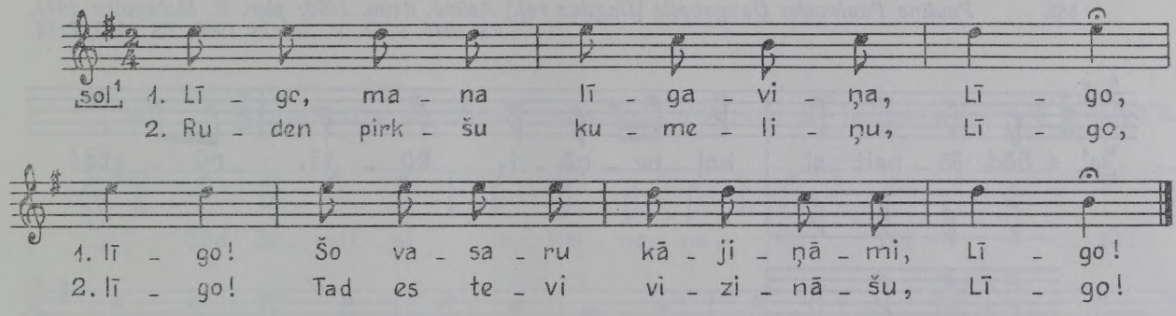

385 *H. Sirsons Jēkabpilī, melodiju dzirdējis Rīgas Morē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1537. LTMM I, 1894, 50b.*

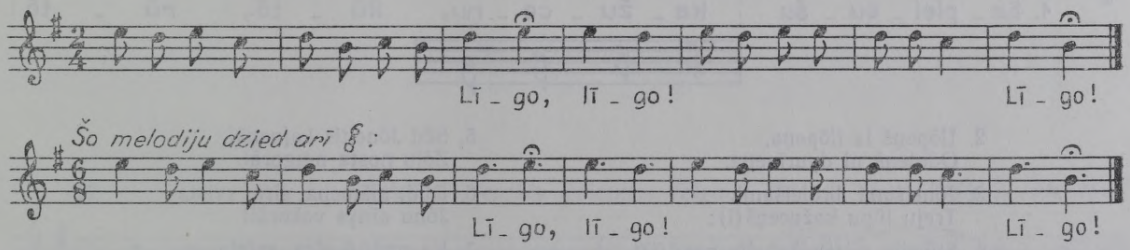

386 *Līze Miķelsone Rīgas Līgatnē, dzim. 1856; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4891.*

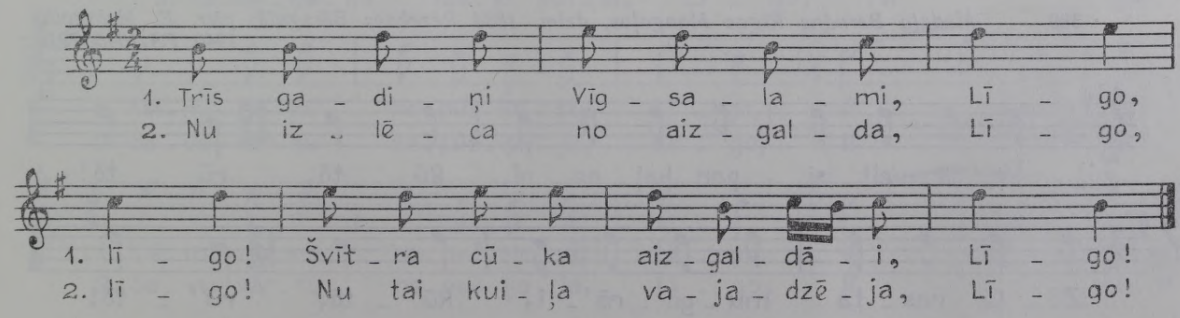

387 *Matilde Žagata Kārsavas raj. Nautrēnu c., 75 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6964.*

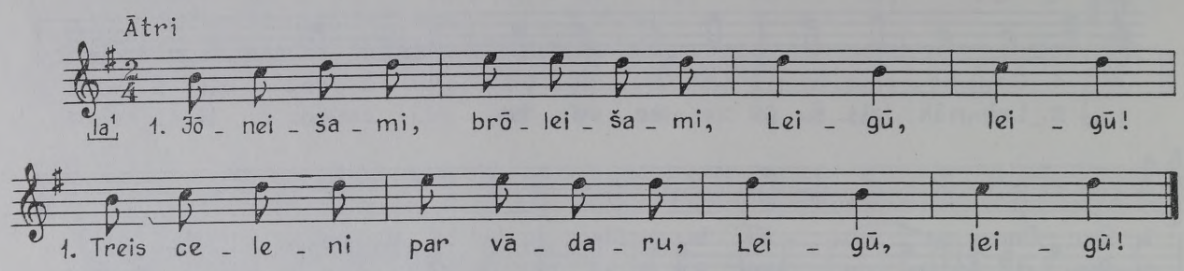

2. Vīnu ceļu kungi brauce,
Ūtru kunga sulaineiši.

3. Pa trešūi darbinīki
Da kukneitis molku vede.

388 *Pauline Paulovska Daugavpils [Dagdas raj.] Asūnē, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9577. V. Salaks 1960. FS 1950, 7184.*

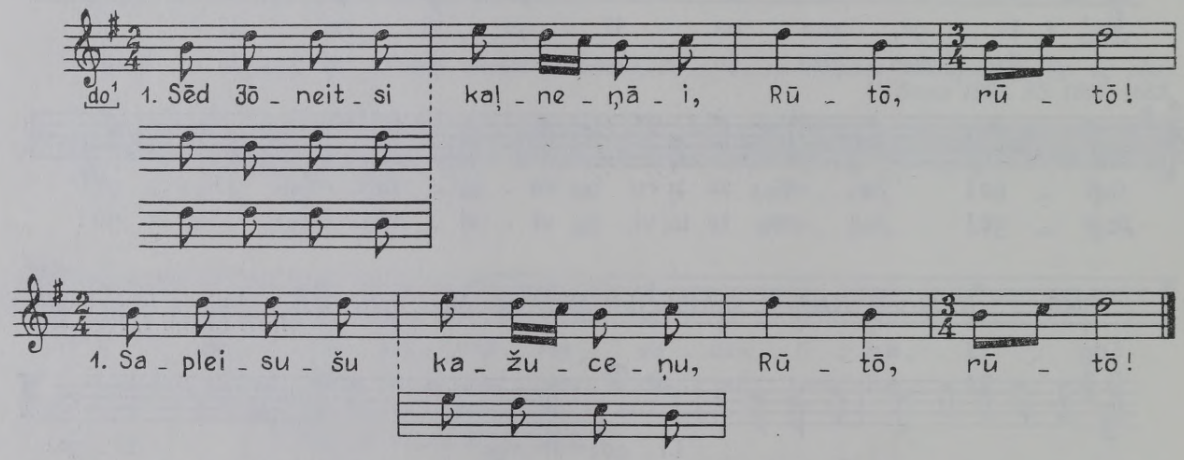

2. Ilōpeņš iz ilōpeņa,
Odoteņš ni dyurīneņa.

3. Jōneišami, brōleišami,
Treju lūpu kažuceņš(i):

4. Suneits rej(i), kakeits ņaud(i),
Kumeleņš(i) bubinej(i).

5. Sēd Jōneitis kaļneņāi,
Zōļu nosta mugorāi.

6. Dūd, māmeņa, sīra, svīsta
Jōņu dīnys vokorāi!

7. Ka nadūsi sīra, svīsta,
Krissim, pļovys izviļōsim.

389 *Madaļa Bernāne Rīgas Mangaļos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7913.*

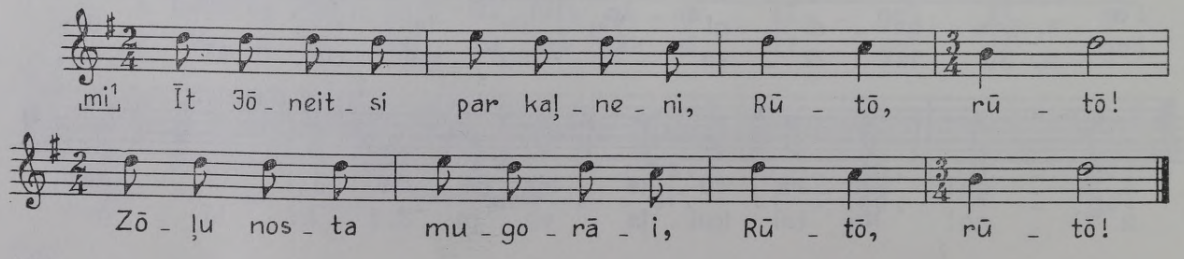

390 *Akuļina Soboļevska Daugavpils Asūnē, dzim. 1871; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8275.*

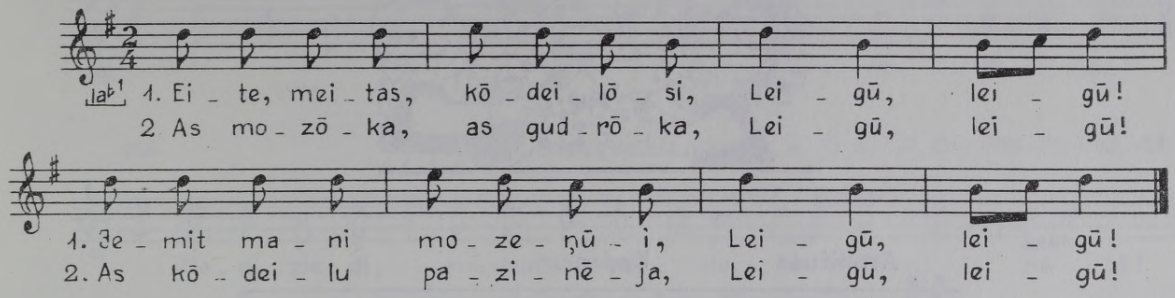

391 *Malvīne Aužeņa Daugavpils Asūnē, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8273.*

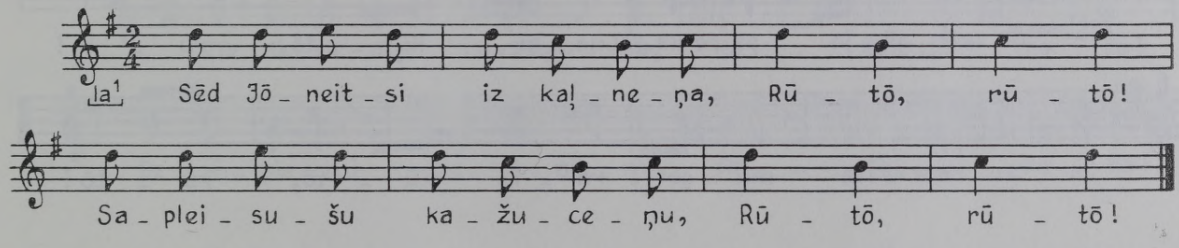

392 *Saldū. O. Šepskis. Dziesmas. Jelgavā, 1881, 22. lpp.; LTMM I, 1894, 43d.*

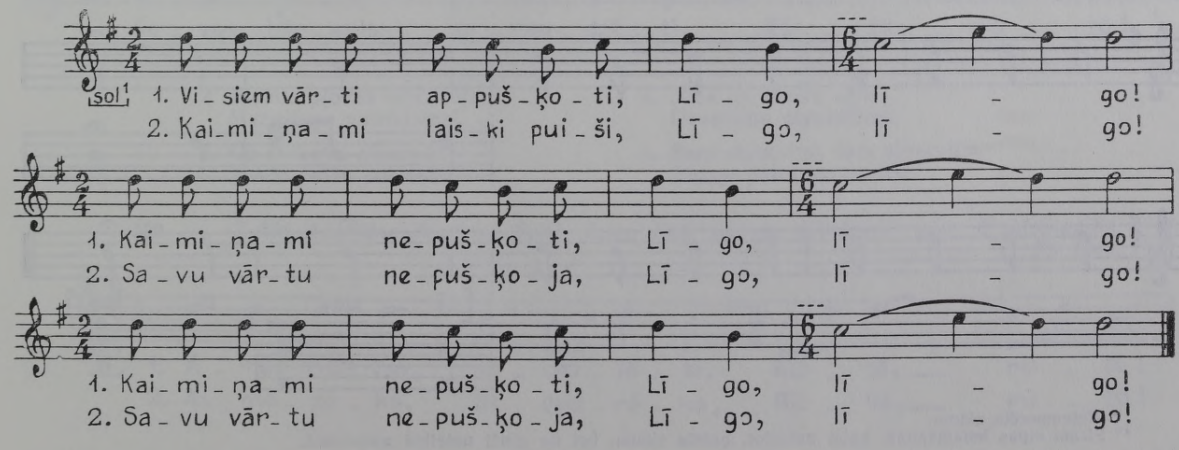

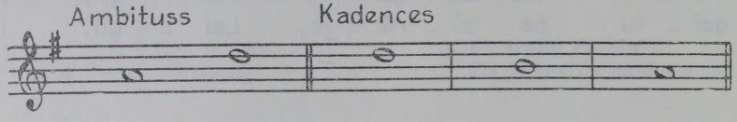

393 *Domicella Dzalba Daugavpils Aulejā, dzim. 1918, melodiju dzirdējusi Ludzas Nautrēnos; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8751.*

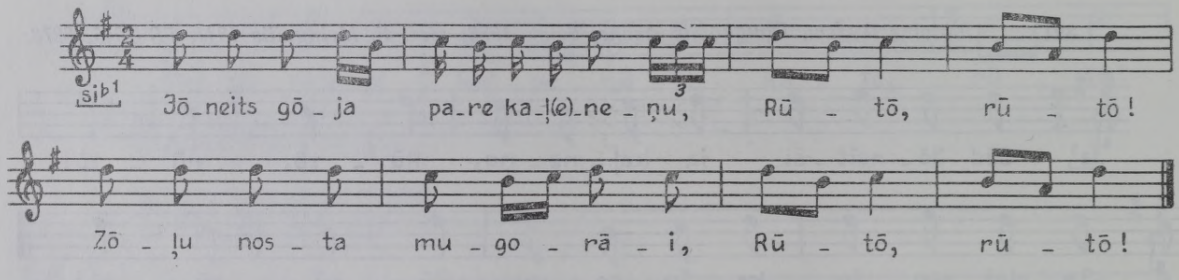

394 *Marija Āmure [Madonas] Cesvainē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 43f.*

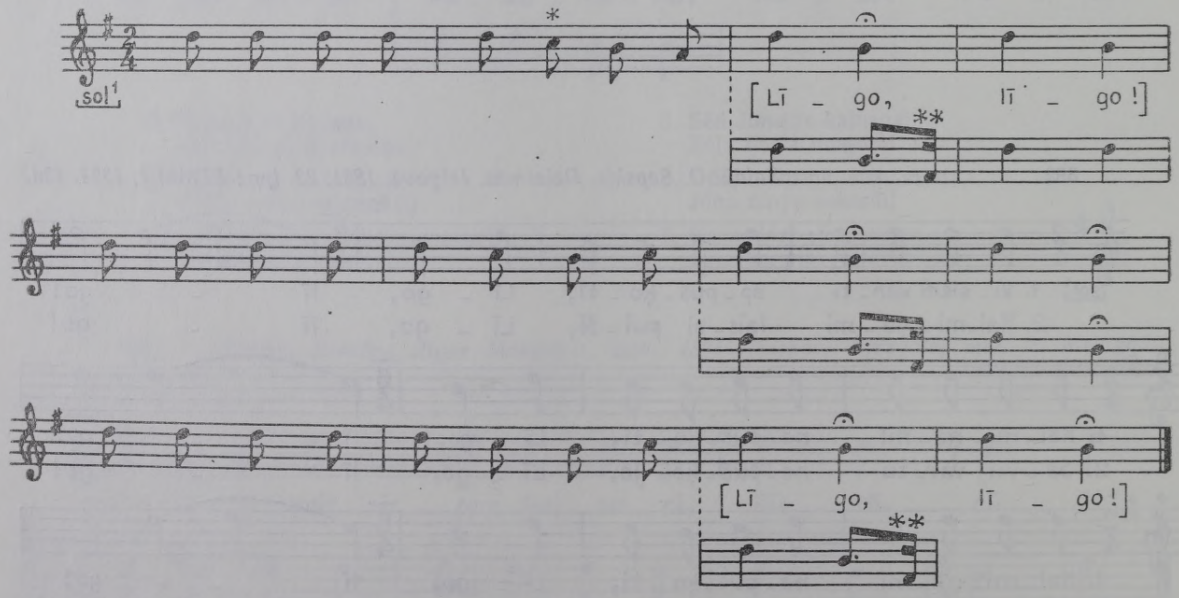

* Netemperēta skaņa.
** Pirms elpas ieņemšanas, balsi nolaižot, ņemta skaņa, bet ne gluži noteiktā augstumā.

395 *Valkas Trikātā pier. J. Ķepītis. LTMM I, 1894, 43e.*

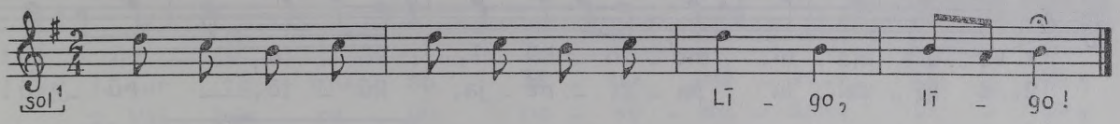

396 *Sofija Saule Ludzas Nirzā, 55 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 438.*

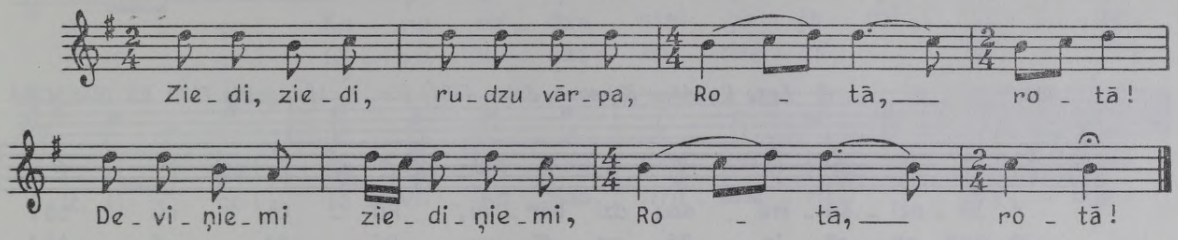

397 *Sofija Saule Ludzas Nirzā, 55 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 439.*

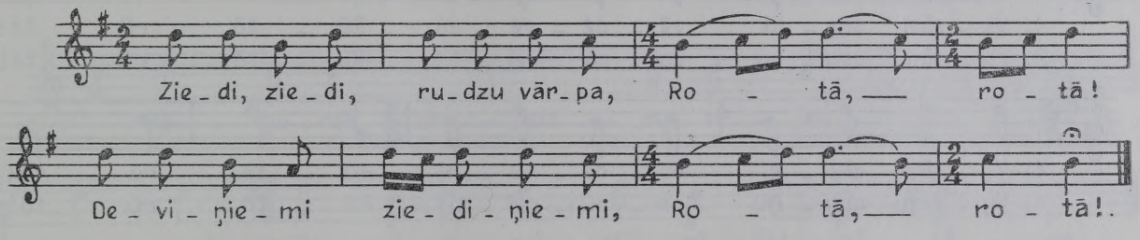

398 *Ludzas Zvirgzdenē pier. T. Puisāns 1938. FS 548, 20548.*

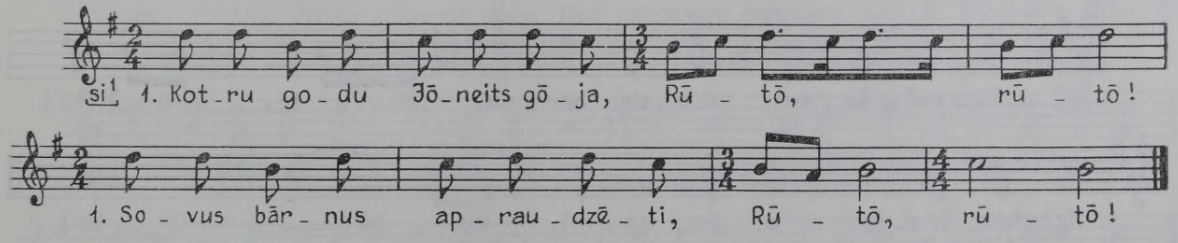

2. Jōneits pļovas izbrodōja,
Margiteņu vaicōdamsi.

3. Uz Petrovu atsaroda
Jaunu puišu pulceņāi.

4. Jōņa mōte sīru sēja
Deveinimi styureišimi.

5. Šam styureitsi, tam styureitsi,
Jōņam patsi vyduceitsi.

399 *Tekla Adamāne Aizputes Sakā, dzim. 1900 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7990.*

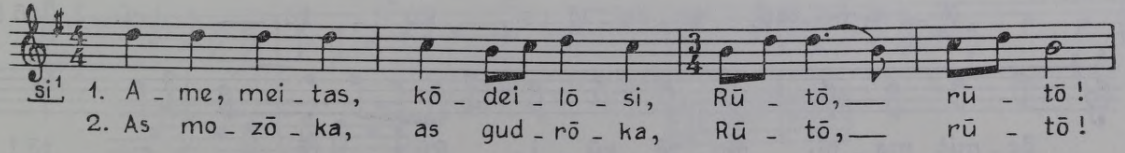

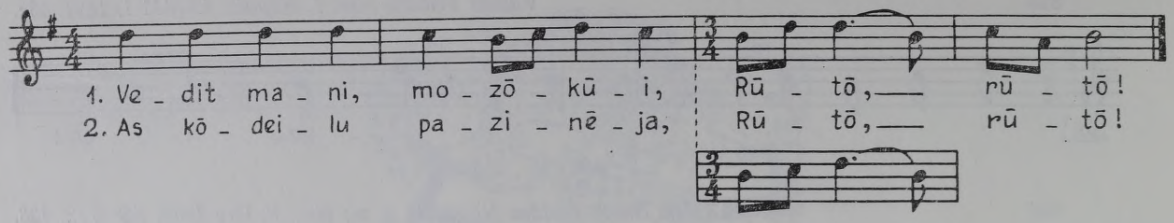

400 *Ļuse Rundāne Kārsavā, dzim. 1881; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1203.*

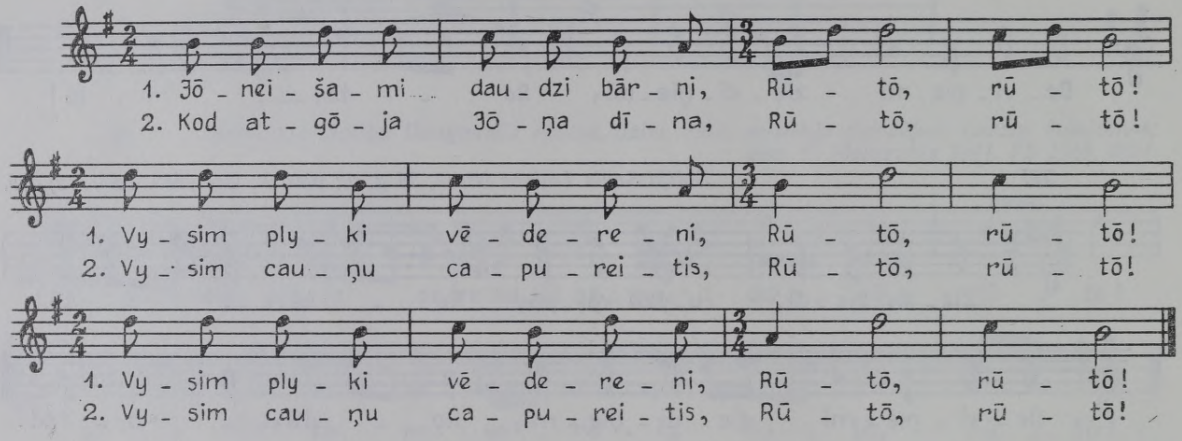

401 *Leokadija Ostrovska Ludzas Nirzā, dzim. 1893; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8829.*

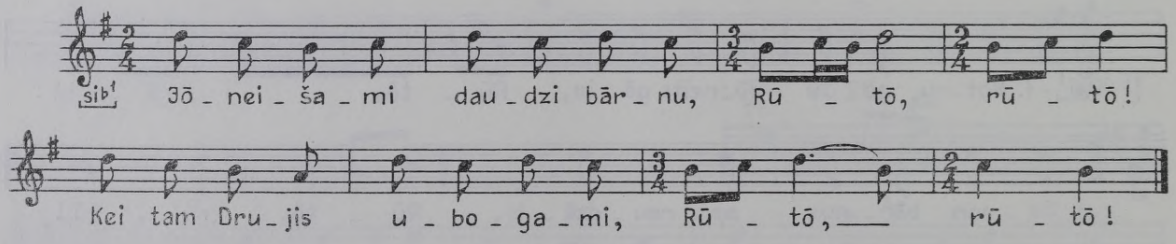

402 *Adele Adamoviča Ludzas Nirzā, 50 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 465.*

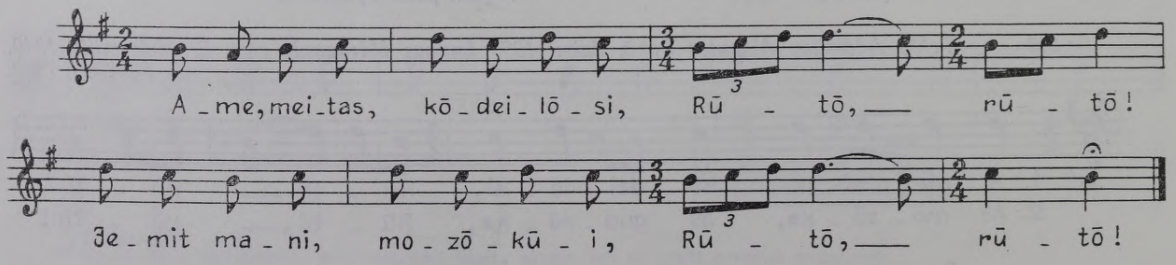

403 *Made Liepiņa Cēsu Lizumā, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 898.*

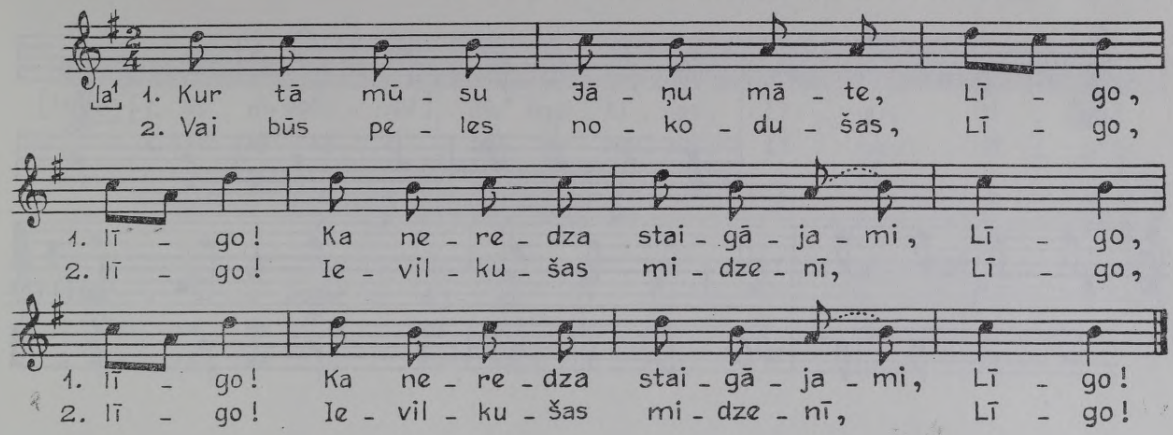

404 *Madonas Tirzā Made Misiņa, dzim. 1850, un Katrīna Vilkauša, dzim. 1853; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 623.*

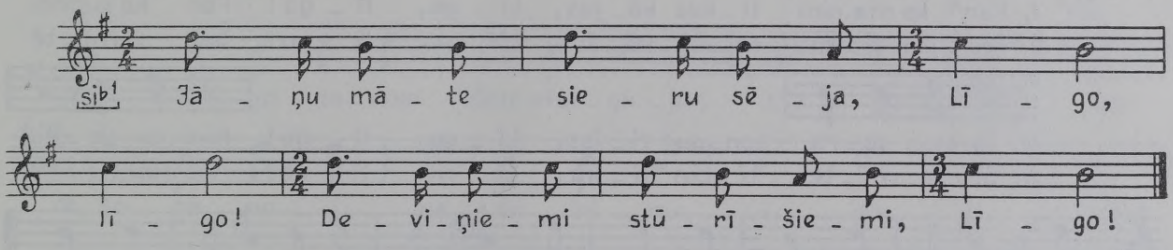

405 *Līze Viduša Jēkabpilī, dzim. 1866 [Madonas] Praulienā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7416.*

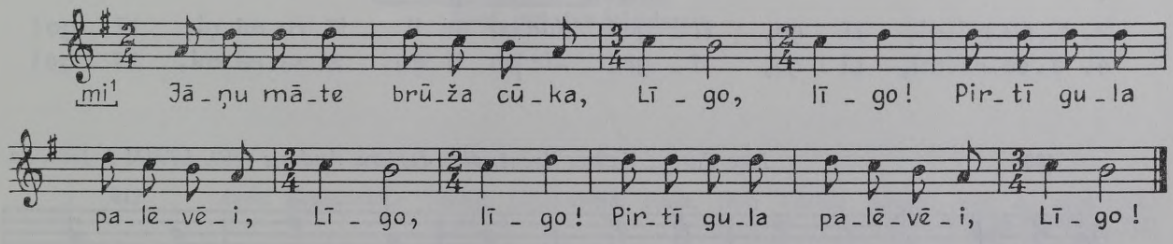

406 *J. Miezītis Valkas Galgauskā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 10a.*

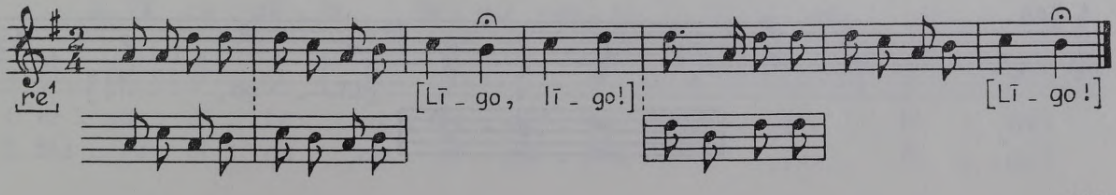

407 *Līze Ozoliņa Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 7g.*

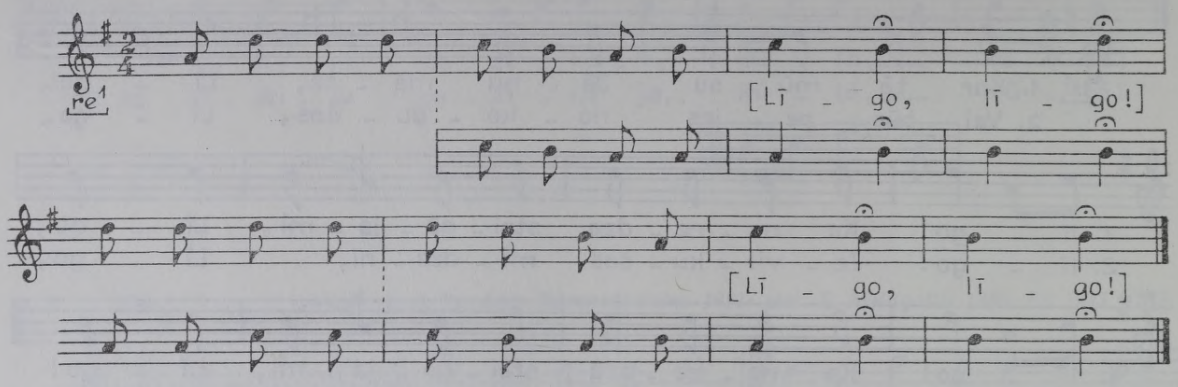

408 *[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 10b.*

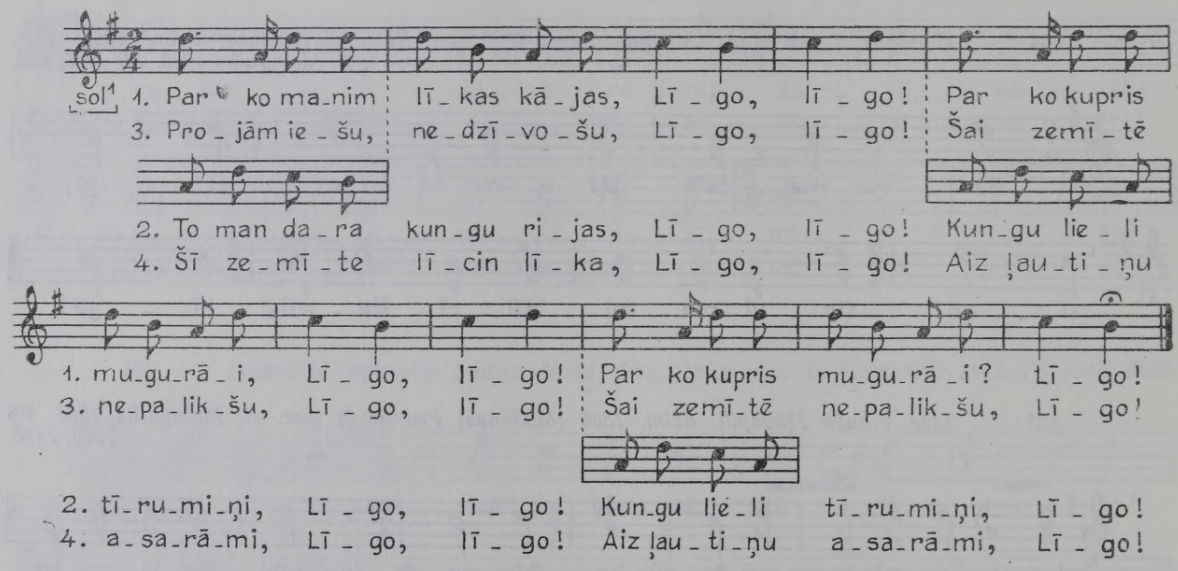

409 *Līze Puriņa Valkas Ilzenē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 9c.*

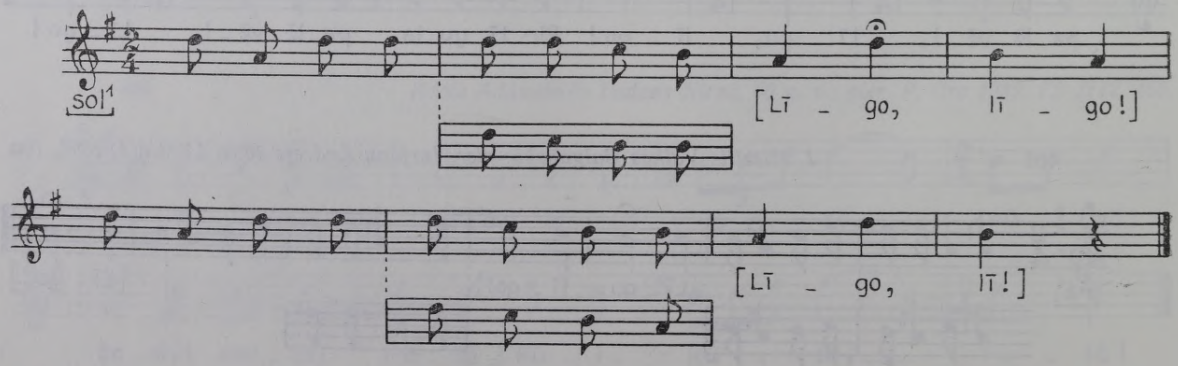

410 *Līze Puriņa Valkas Ilzenē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 9b.*

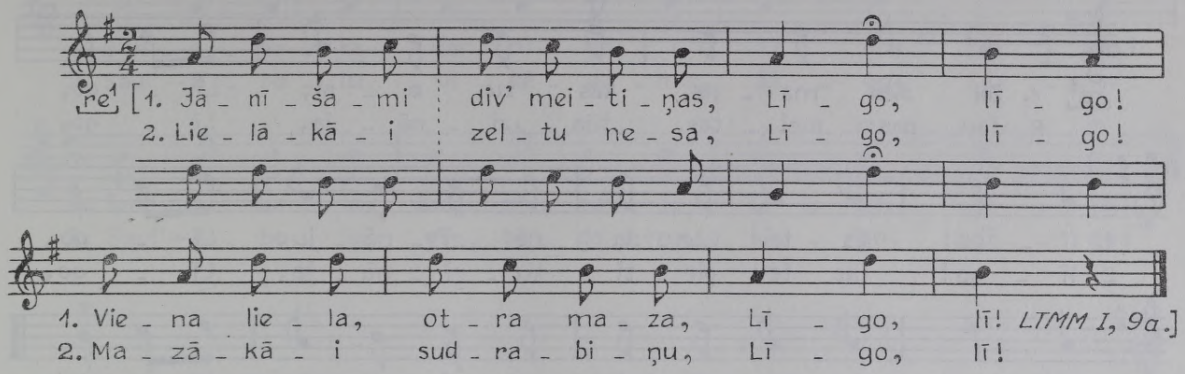

LTMM I, 9a.]

411 *Līze Aizupe Valkas Sinolē, 65 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 984.*

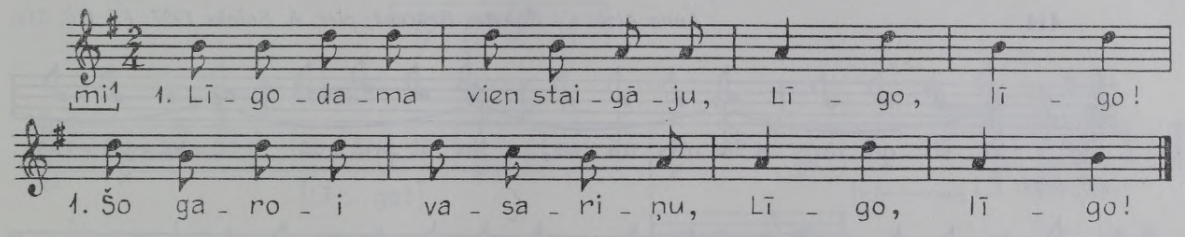

2. Ielīgoju brāļam sievu,
Sev diženu arājiņu.
3. Es tam tautu dēliņam
Sirdi vien ēdināju:
4. Kur iedama, satikdama,
Es būš' tava līgaviņa.
5. Tautiets, mani precēdams,
Laša kurpes šūdināja.
6. Atnāk bēdu pavasars,
Apēd, pirkstus laizīdamis.

412 *Anna Stabulniece Valkas Lejasciemā, dzim. 1856 Valkas Sinolē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 769.*

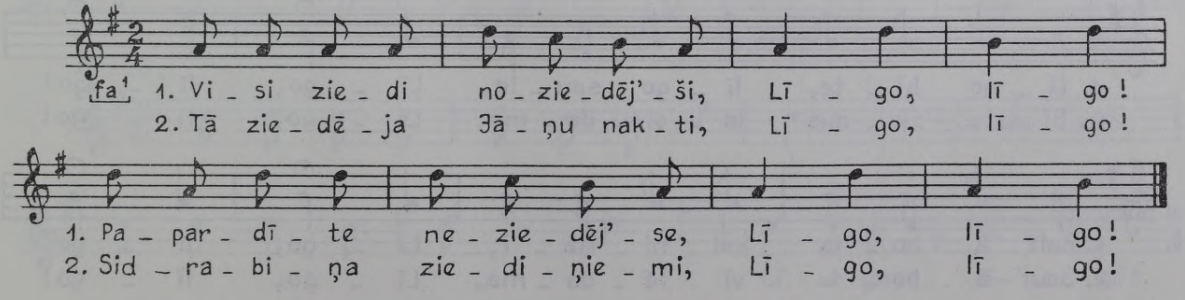

413 *Alīna Branka Madonas Kusā, 70 g. v.; pier. K. Dievkociņš 1950. FS 1859, 15.*

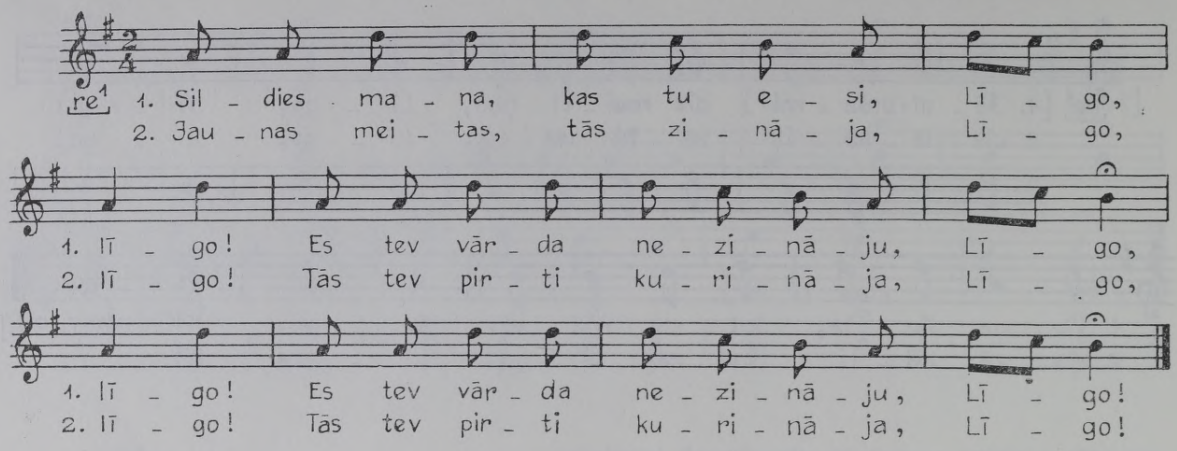

414 *Anna Aiztirele Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 514.*

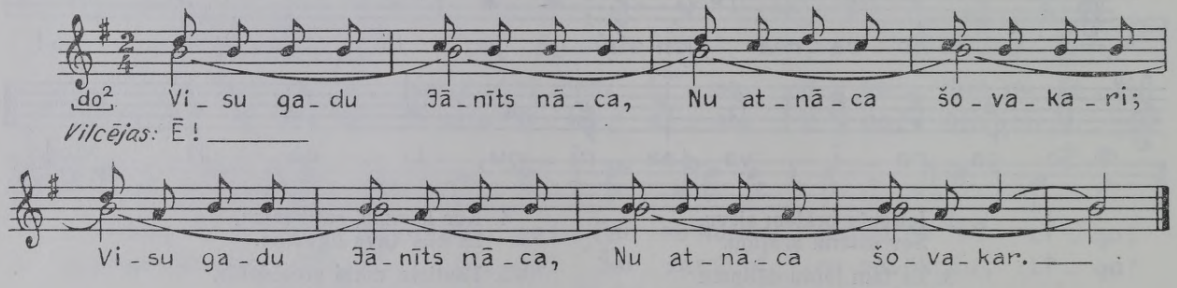

415 *Ozolmuižā [Madonas Liepkalnē] pier. P. Blaus. LTMM I, 1894, 5.*

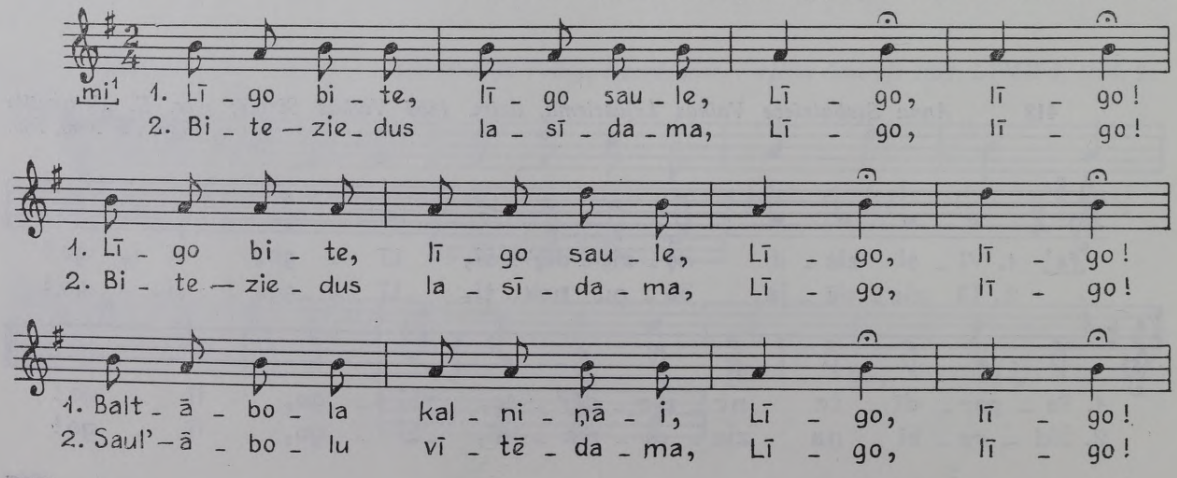

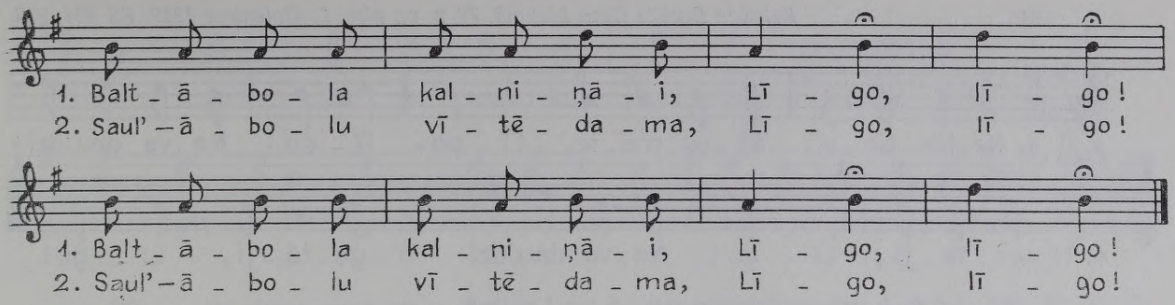

416 *[Madonas] Lazdonā pier. Jurjānu Andrejs 1892. FS 1495, 3508.*

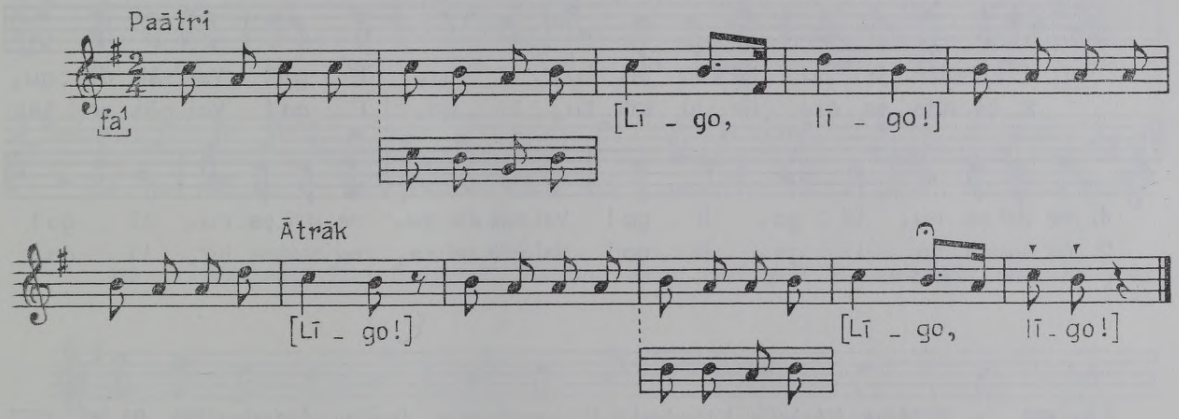

417 *Aizputes Dunalkā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1709. LTMM I, 1894, 7e.*

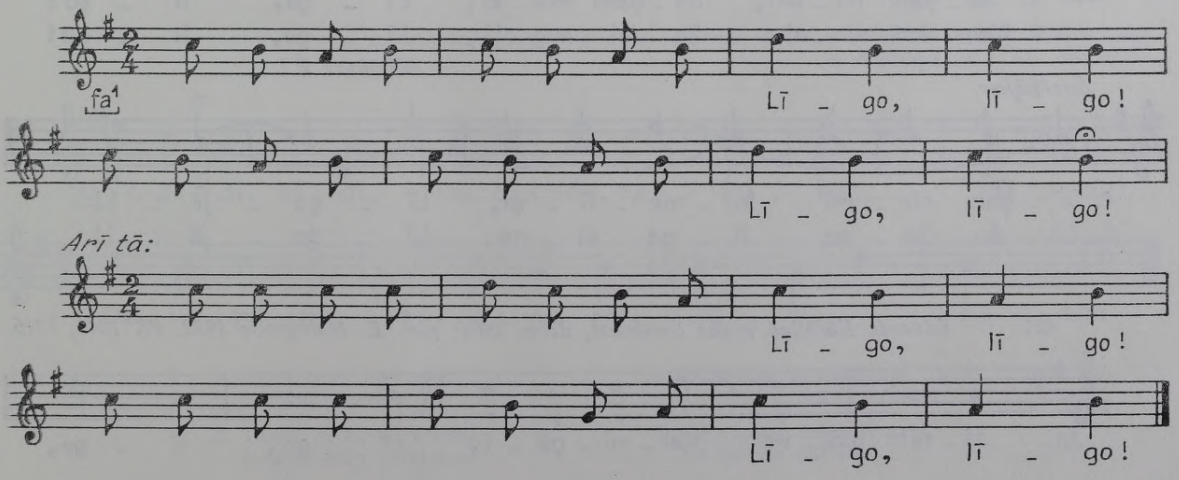

418 *Kristīne Ēvelīte Cēsu Lizumā, 78 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 918.*

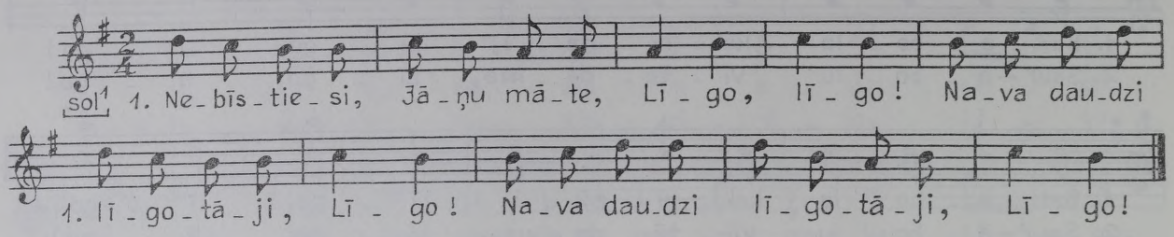

2. Nāciet šurpu, nāciet šurpu,
Viņas puses līgotāji!

3. Ja jūs šurpu nenāksieti,
Mēs ar' turpu neiesimi.

419 *Sīronmāte Cēsu Jumurdā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 11a.*

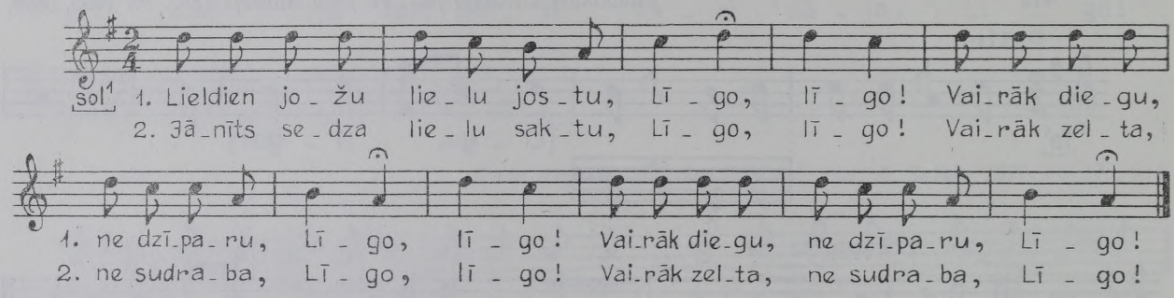

420 *Slikšāns Jēkabpils Vārenbrokā [Vārnavā]; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1577. LTMM I, 1894, 6.*

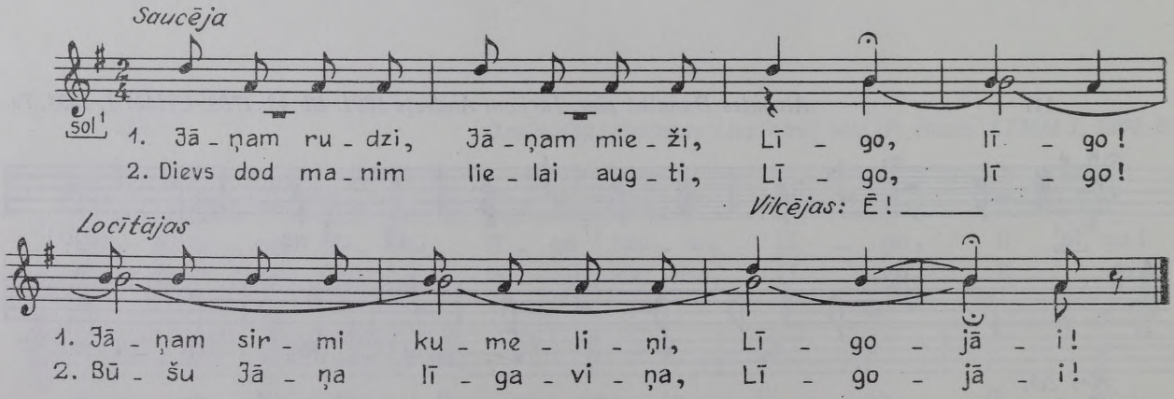

421 *Edvards Kārkliņš Rīgas Suntažos, dzim. 1904; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7216.*

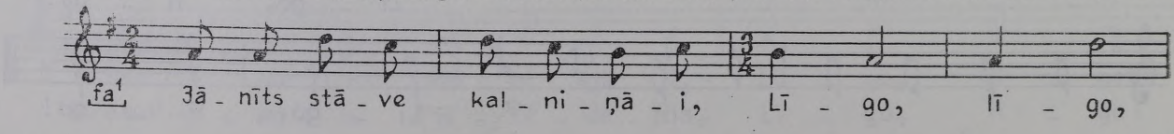

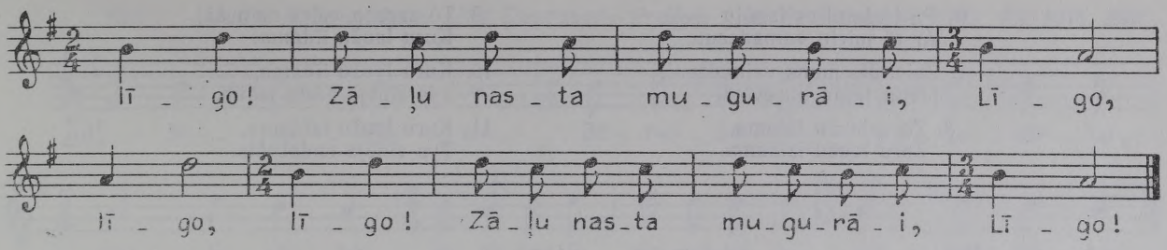

422 *Emīlija Laua Kuldīgas Pampāļos; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 74*

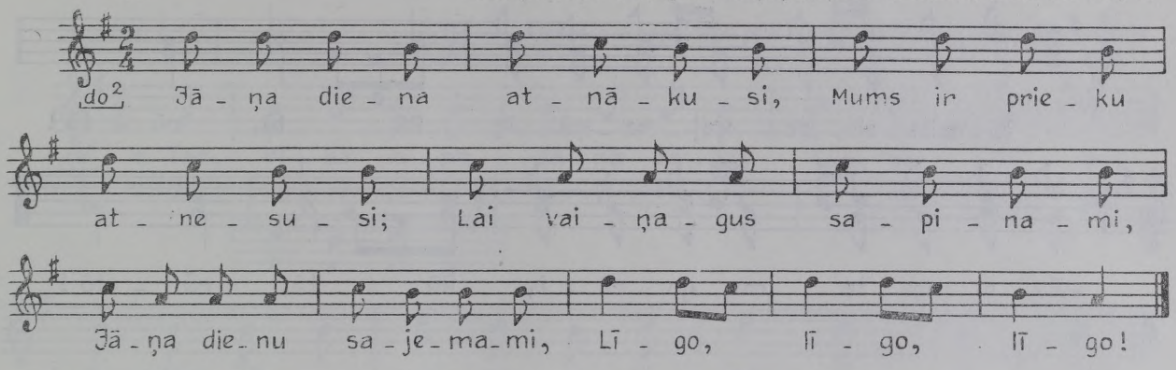

423 *Elizabete Slice Daugavpils Kapiņos, dzim. 1903; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8642.*

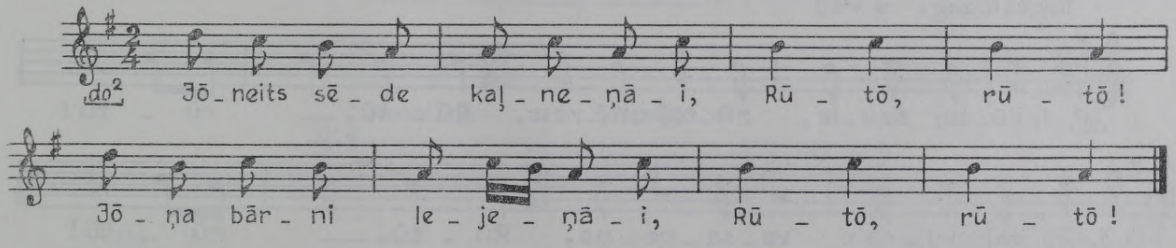

424 *Anna Akmane Daugavpils raj. Dubnas c., dzim. 1908 Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9165.*

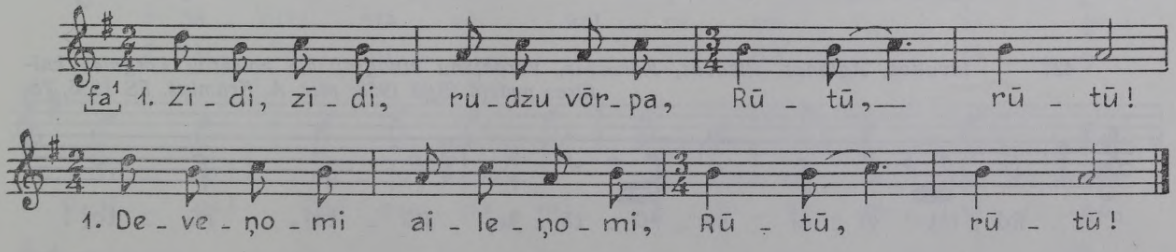

2. Muni brōli klēti cērta
Devenimi orūdimi.

3. Taisit, brōli, kū taisoti,
Iztaisit maņ ustabeņu!

4. Iztaisit maņ ustabeņu
Ar trejomi durovomi.

5. Pa vīnomi saule lēce,
Pa ūtromi nūrītēja,

6. Pa trešomi es izgōju
Ar tū mirtu vainadzeņu.

7. Žuburōts muns vainadzenis,
Nalīn tautu durovōsi.

8. Zoru laužu īīdama,
Zoru laužu izīdama.

9. Tō zareņa vairs maņ žāļ,
Kuru laužu īīdama.

10. Kuru laužu īīdama,
Tys zīdēja zalta zīdim.

11. Kuru laužu izīdama,
Tys zīdēja sudobrōts.

425 *Terēza Daukšta, dzim. 1873 Daugavpils Aglonā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4234.*

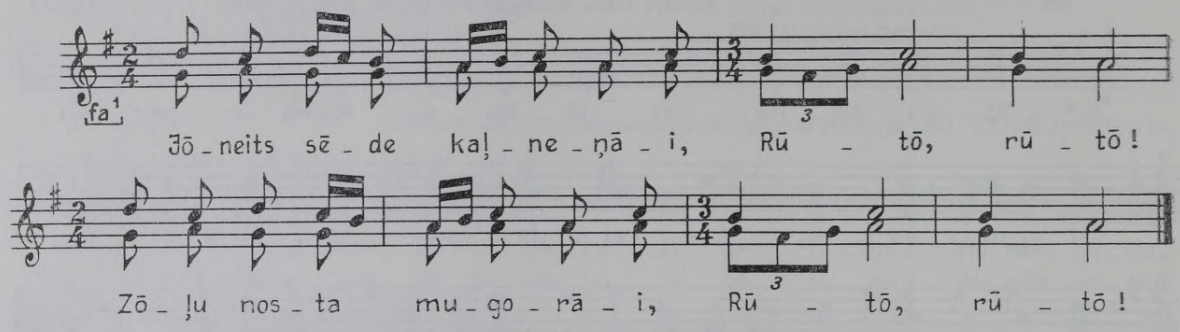

426 *Broņislava Kraševska Daugavpils raj. Dubnas c., dzim. 1915 Daugavpils Višķos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9175.*

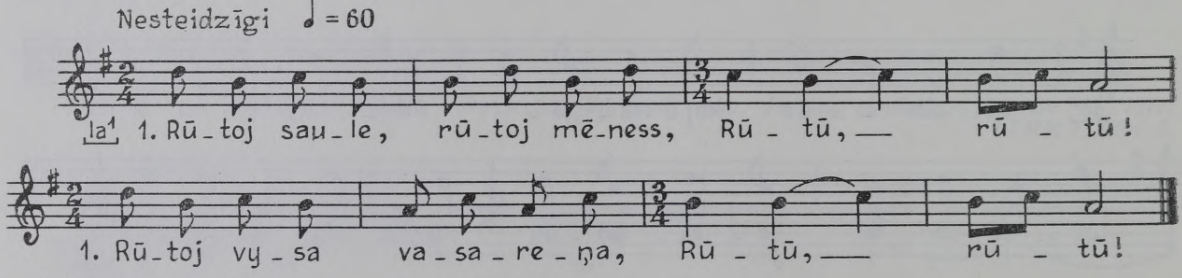

2. Kas pyrmaisi īleigava
Munu rudzu teirumeņu?

3. Pyrmī goni, pīguļnīki,
Ūtrī sātas saiminīki.

427 *Izvaltas, Aglonas, Rikavas, Kārsavas, Varakļānu etnogrāfiskie kolektīvi Latgales kultūras nedēļā Rīgā 1958; pier. A. Krūmiņš. FS 1936, 78.*

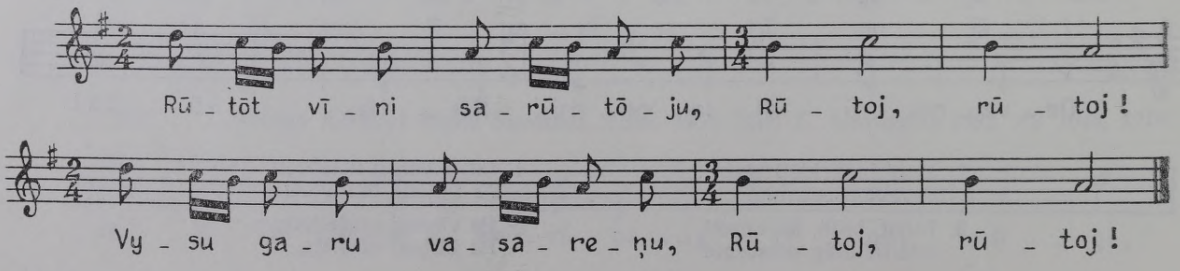

428 *Jūlija Rubene, dzim. 1884 Daugavpils Preiļos; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9595.*

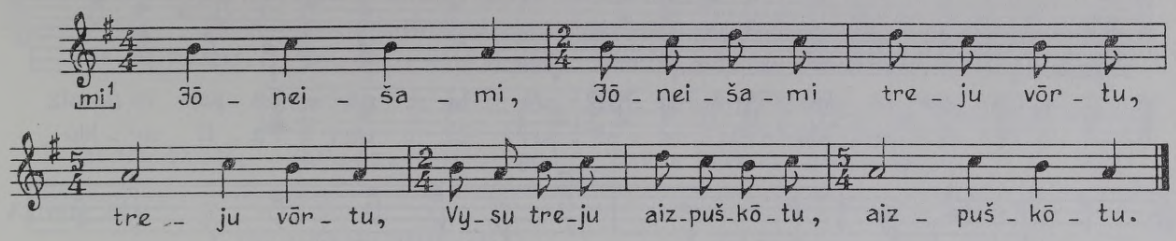

429 *Aizputes Gudeniekos pier Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1754.*

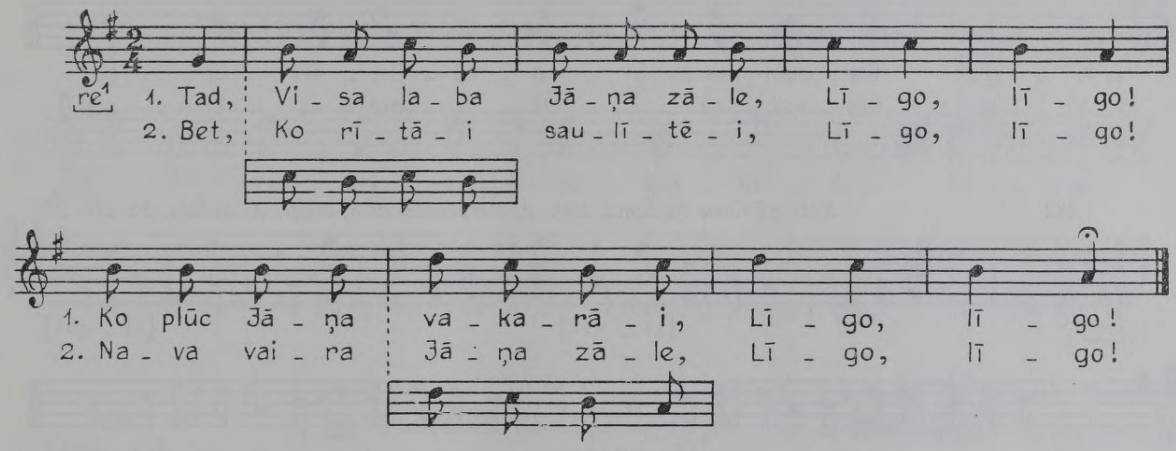

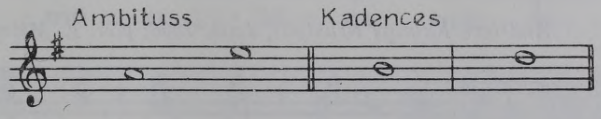

430 *Cēsnieki. DzR IV, 1875, 6. lpp.*

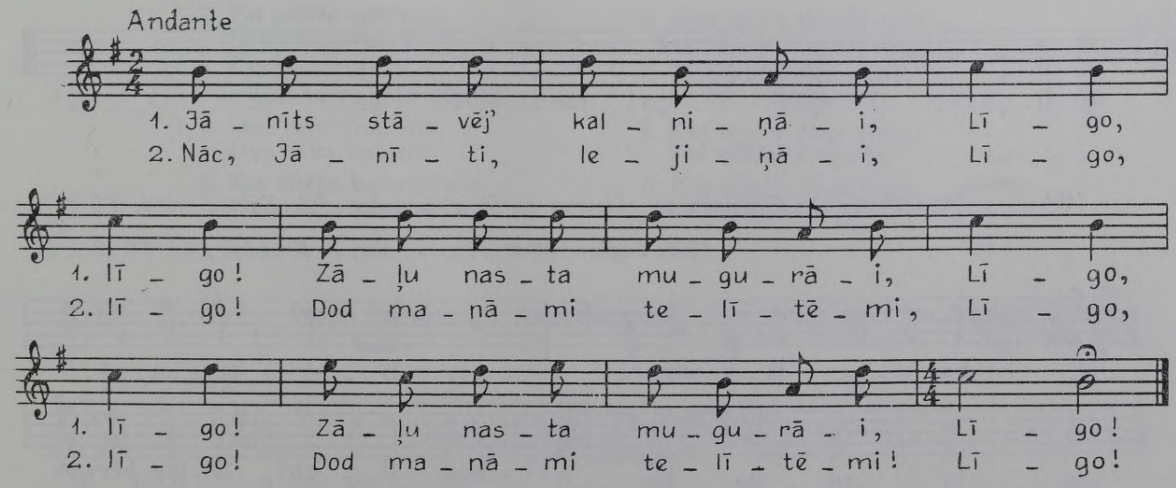

431 *Cēsu Druvienā pier. A. Poruka. FS 1495, 3153.*

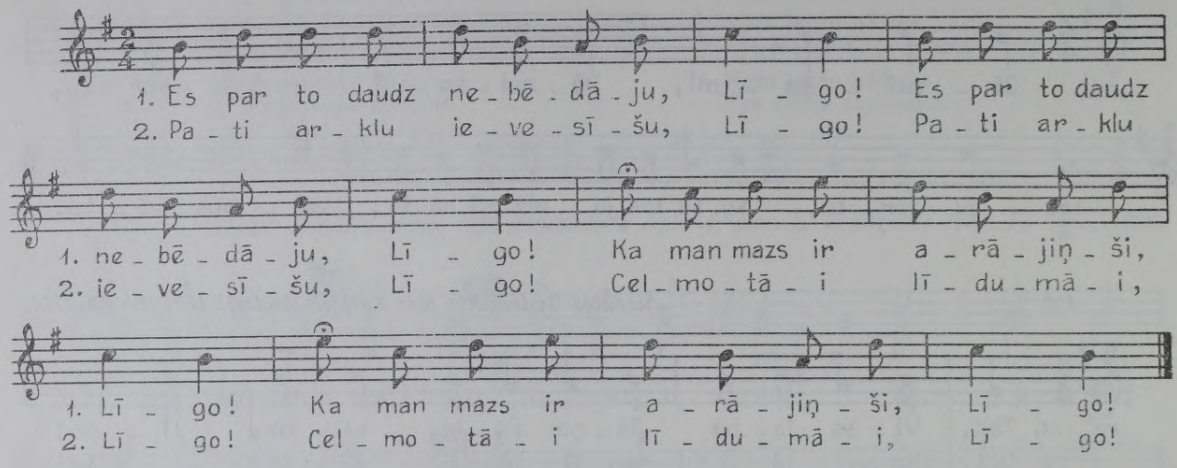

432 *Kalniņš Cēsu Kūdumā; iesk. A. Bērzkalne 1928, atšifr. A. Salaks. FS 170, 950.*

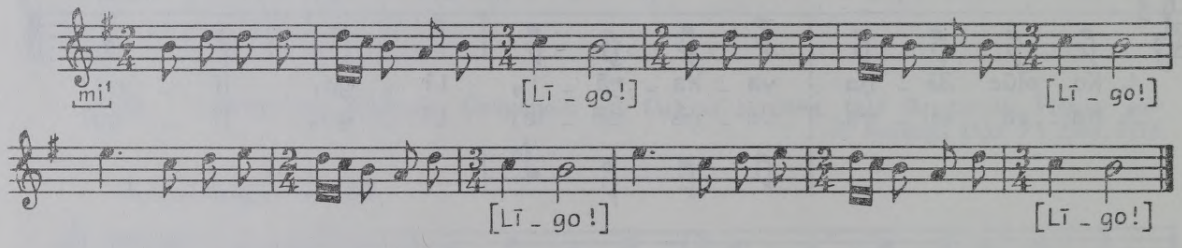

433 *Andrievs Kalniņš Krustpilī, dzim. 1866; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2831.*

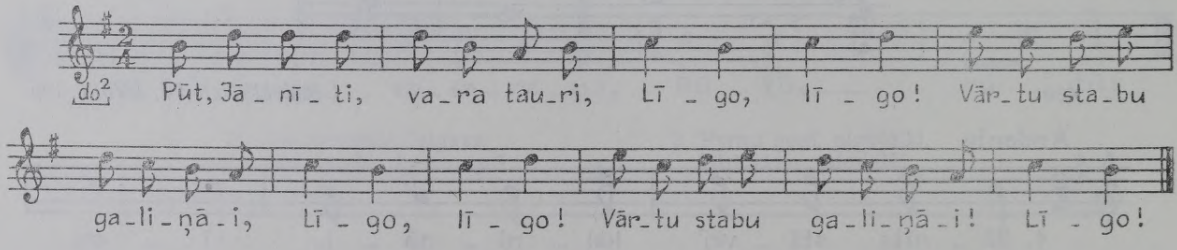

434 *Anna Dombrova Gaujenas raj. Lizuma c., 64 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 238.*
Made Žagare turpat, 94 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 55.

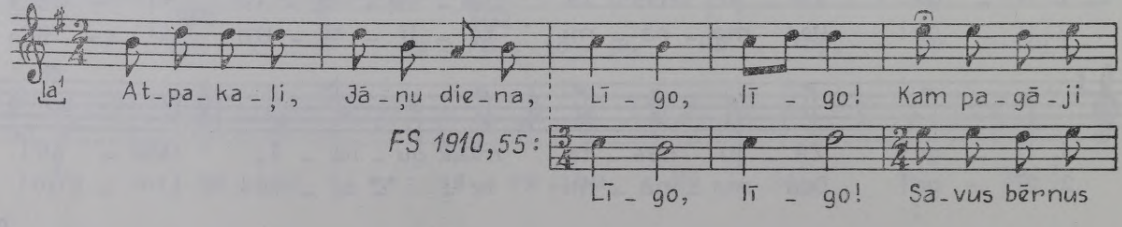

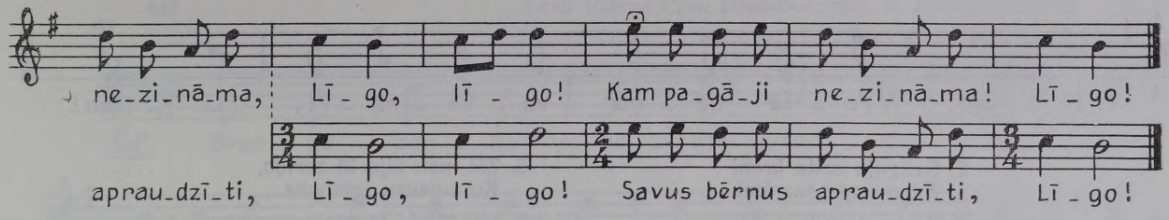

FS 1910, 55.

1. Par gadskārtu Jānīts nāca
Savus bērnus apraudzīti:

2. Vai ēduši, vai dzēruši,
Vai Jāņiti daudzināja?

435 *Anna Stabulniece Valkas Lejasciemā, dzim. 1856 Valkas Sinolē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 771.*

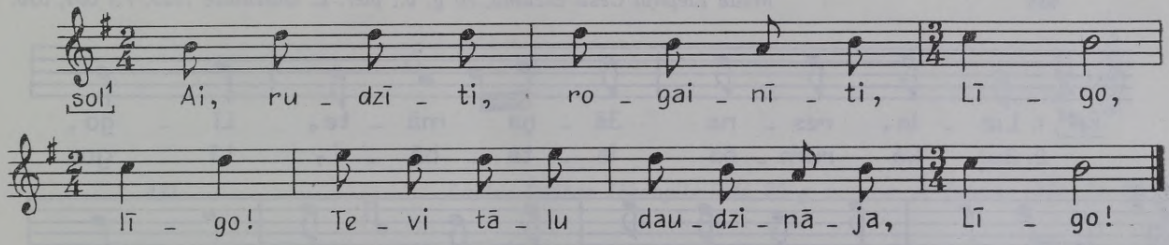

436 *Liene Ozola Cēsu Taurenē, 76 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1068.*

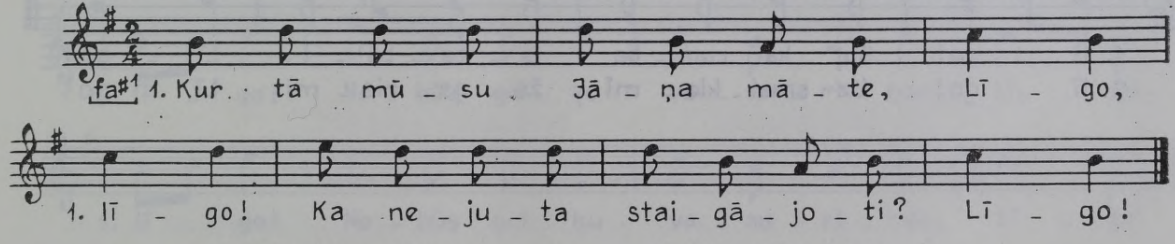

2. Vai pelītes apēdušas,
Midzenīi ievilkušas?

3. Nāc ārāi, Jāņa māte,
Saņem savus Jāņa bērnus!

4. Jāņa bērni izmirkuši,
Jāņu zāles lasīdami.

5. Kas vizēja, kas mirdzēja
Jāņa mātes kambarīi?

6. Jāņa mātes skaista aube,
Tā vizēja, tā mirdzēja.

7. Jāņa mātes zīda kleite
Lādītēi salocīta.

8. Kad atnāca Jāņu diena,
Tad vilkāsi mugurāi.

9. Kad pagāja Jāņu diena,
Lādītēi salocīja.

437 *Karlina Grase Gaujenas raj. Vecpiebalgas c., dzim. 1905; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910; 140, 3610.*

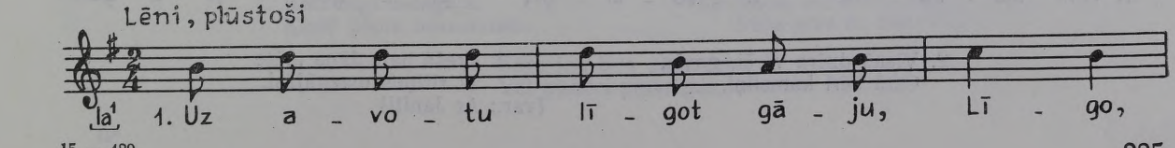

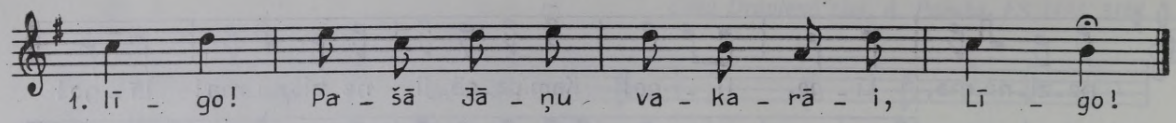

2. Salīgoju zelta kroni
Ar visāmi pazarēmi.

3. Zemas bija tautu durvis,
Zarots manis vainadziņis.

4. Zaru lauzu ieiedama,
Zaru lauzu iziedama.

5. Žēl man bija tā zariņa,
Ko nolauzu ieiedama.

6. Vēl žēlāki tā zariņa,
Ko nolauzu iznākdama.

7. Zelta lauzu ieiedama,
Sudrabiņa iznākdama.

438 *Made Liepiņa Cēsu Lizumā, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 896.*

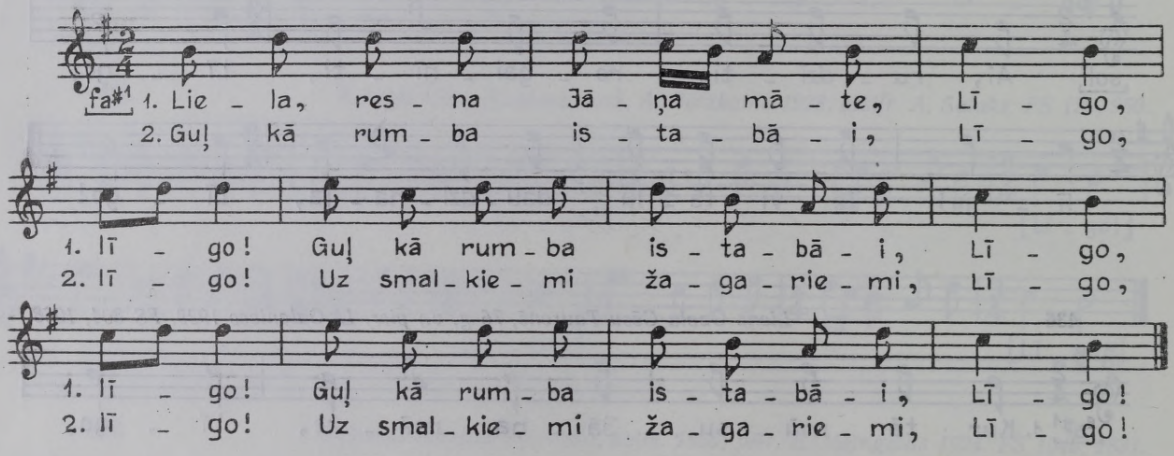

439 *Anna Kalliša Cēsu Dzērbenē, dzim. 1861; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3271.*

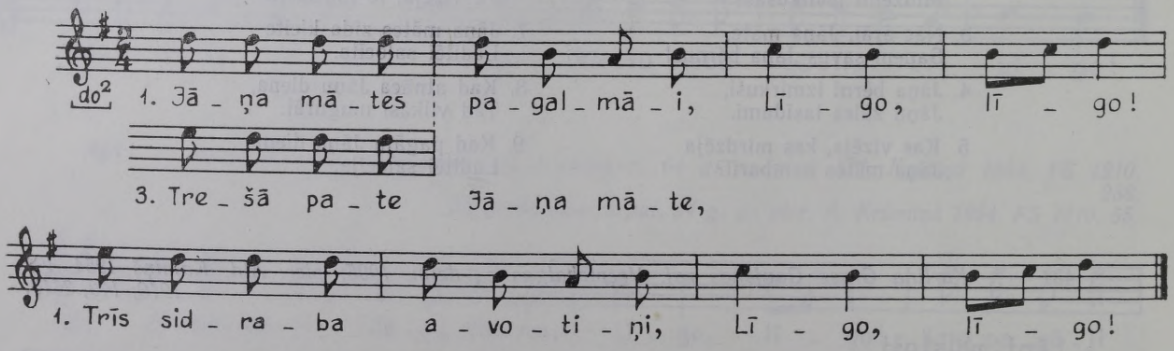

2. Vienā dzēra vērši, govis,
Otrā bēri kumeliņi,

3. Trešā pate Jāņa māte
Ik rītiņus mazgājāsi.
(var.: Ar Jānīti)

Anna Viksne Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1684.

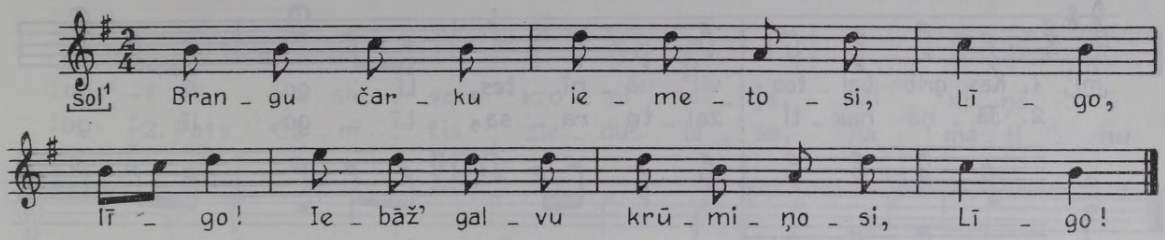

1. Ak tu mana vīra ķurzis,
Silā zaķis nobadīja.

2. Es ar būtu noraudāj'si,
Aiz smiekliem nevarēju.

441 *Lavīze Rošāne Jēkabpils Ritē, 70 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 42.*

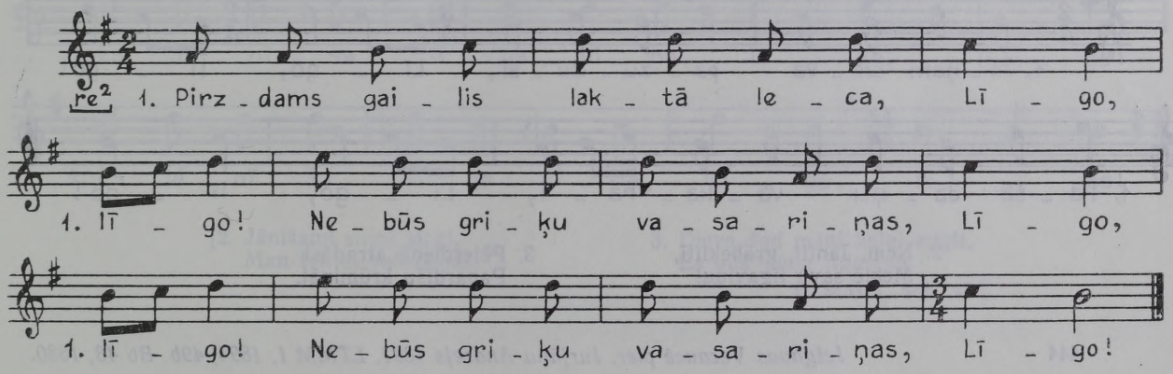

2. Es nesētu griķu druvas,
Kad tā balta neziedētu;

3. Es neņemtu līgaviņas,
Kad tā mīļi nedzīvotu.

4. Visu gadu naudu krāju,
Jāņu dienu gaidīdamis;

5. Nu atnāca Jāņu diena,
Nu naudiņa jātērēi.

6. Es nopirku raibu govi,
Ķūtī ragi neiegāja,

7. Ķūtī ragi neiegāja,
Ķipīt' piena nesaslaucu.

8. Jāņa mātes pagalmāi
Trīs sidraba avotiņi:

9. Vienā dzēra govis, vērši,
Otrā bēri kumeliņi,

10. Trešajāi avotāi
Jāņa māte mazgājāsi.

11. Paldies saku tai mātei,
Kas Jānīti vārdu lika:

12. Kad atnāca Jāņu diena,
Visi Jāni daudzināja.

13. Sūris, sūris tu, Jānīti,
Sūru mūs tu dzirdināji:

14. Sūrs jau bija Jāņu šņabis,
Vēl piebēri pipariņus.

442 *Jelgavas Vecaucē pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1679; LTMM I, 1894, 49a.*

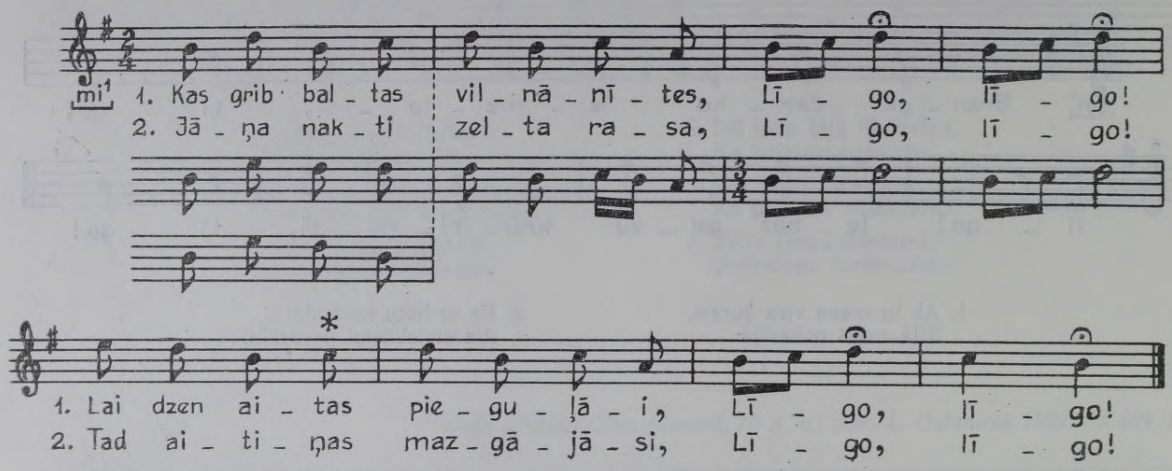

* Netemperēta skaņa, ko dzied drusku augstāk.

443 *Adele Cimdiņa Alūksnē, dzim. 1891 Valkas Gaujienā, melodiju dzirdējusi no kurzemniekiem; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 12.*

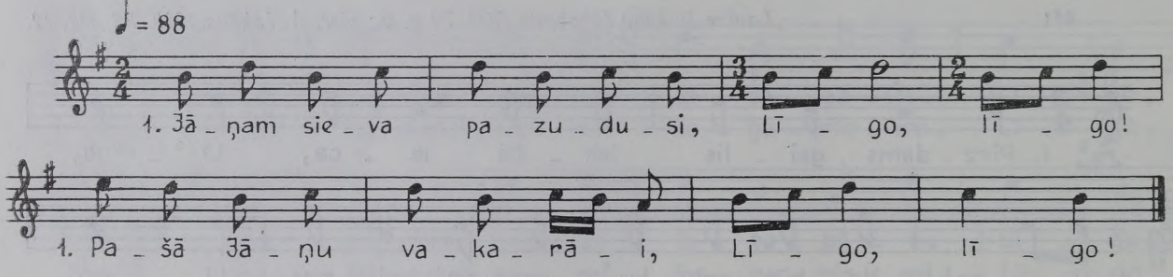

2. Ņem, Jānīti, grābeklīti,
Meklē savu līgaviņu!

3. Pēterdienā atradāsi
Papardīšu krūmiņāi.

444 *Jelgavas Vecaucē pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 49b. Bb 43, 1680.*

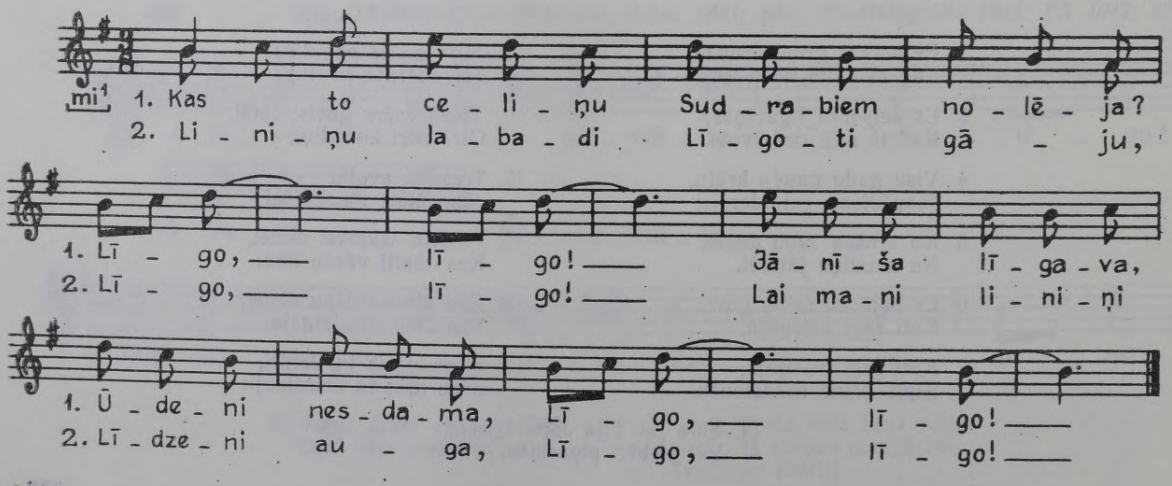

445 *Dobelē pier. Kr. Ķuzis. LTMM I, 1894, 47.*

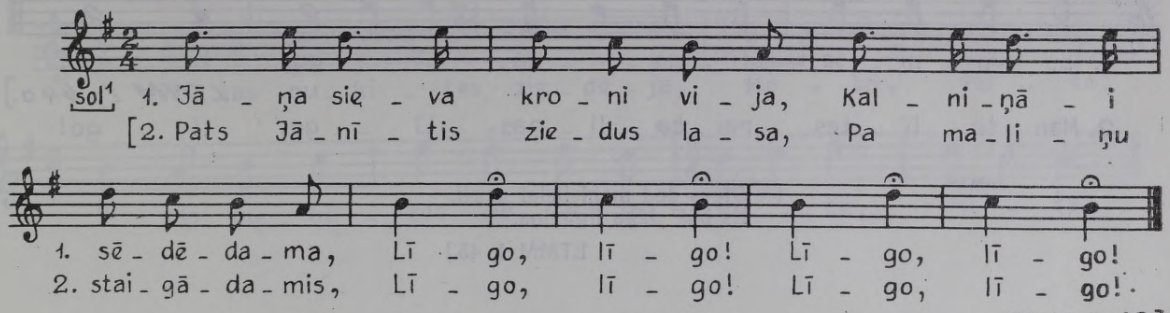

LTMM I, 48.]

446 *Ozoliņš Krustpilī; pier. J. Vītols 1891. LTMM I, 1894, 44a.*

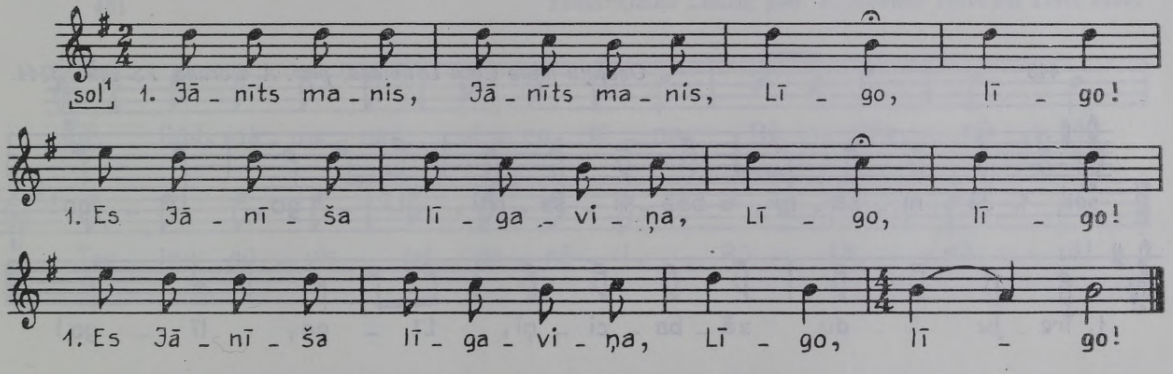

[2. Jānīšami sirmi zirgi,
Man telītes raibaliņas.

3. Dievs dod mani lielai augti,
Es būš' Jāņa līgaviņa.

LTMM I, 44b, 45.]

447 *Jānis Tiliņš Krustpilī; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1530. LTMM I, 1894, 44b.*

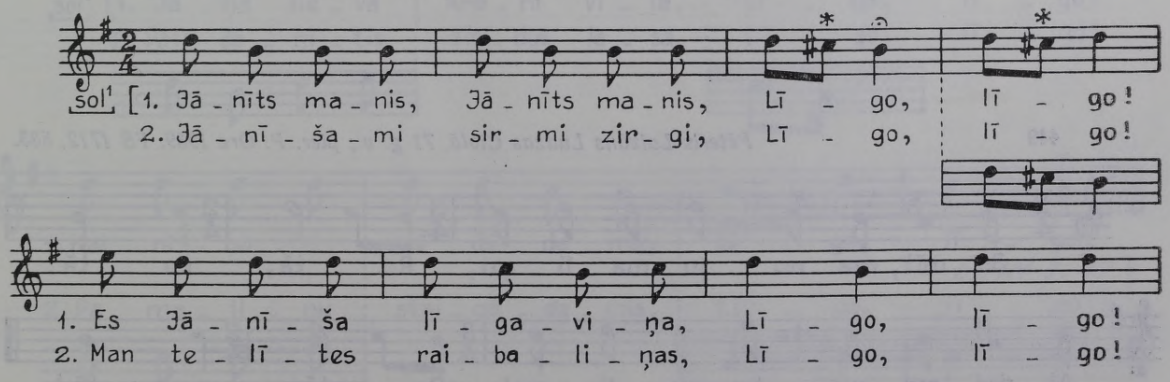

* Netemperēta skaņa, ko dzied drusku zemāk.

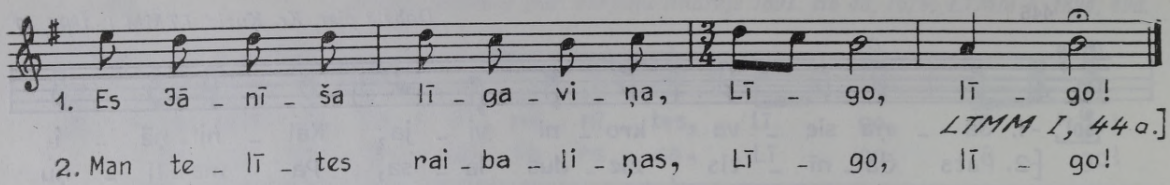

[LTMM I, 44a.]

[3. Dievs dod mani lielai augti,
Es būš' Jāņa līgaviņa.

LTMM I, 45.]

448 *Ozoliņu māte Cēsu Druvienā; pier. A. Poruka. FS 1495, 3144.*

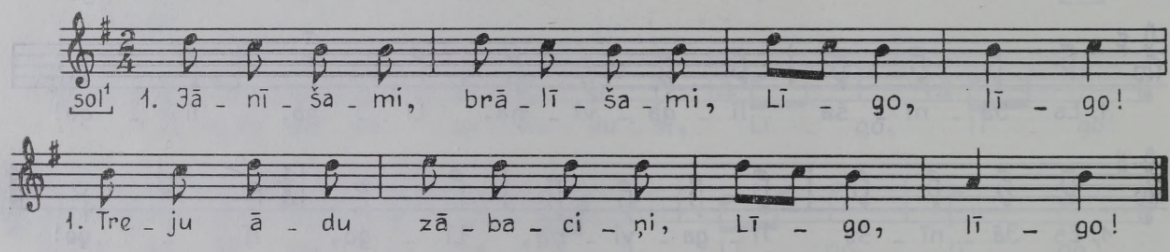

2. Suņa ādas, kaķa ādas,
Aizpērnaja kumeliņa.

3. Suņa āda rietin rēja,
Kaķa āda vēkšin vēkša,

4. Aizpērnaja kumeliņa
Bubināti bubināja.

449 *Pēteris Laizāns Ludzas Ciblā, 71 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 633.*

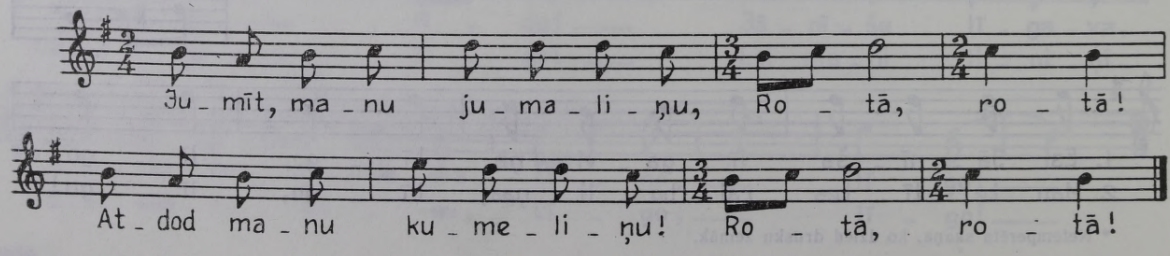

450 *Pēteris Laizāns Ludzas Ciblā, 71 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 629.*

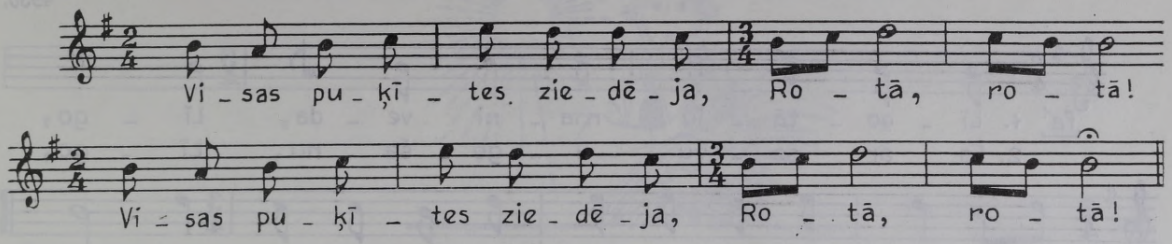

451 *Tekla Kizika Ludzā; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7197.*

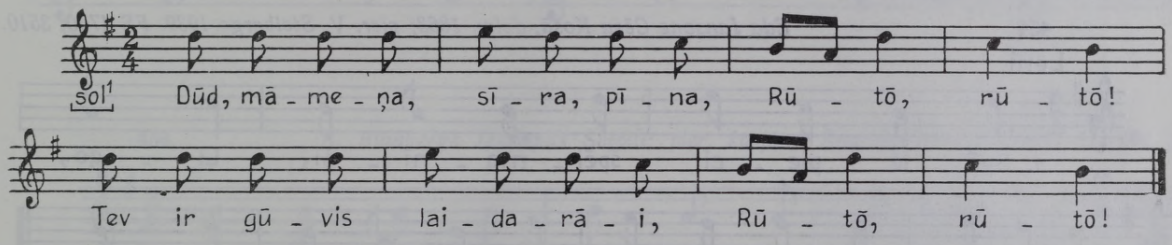

452 *Līze Puriņa Valkas Ilzenē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 48.*

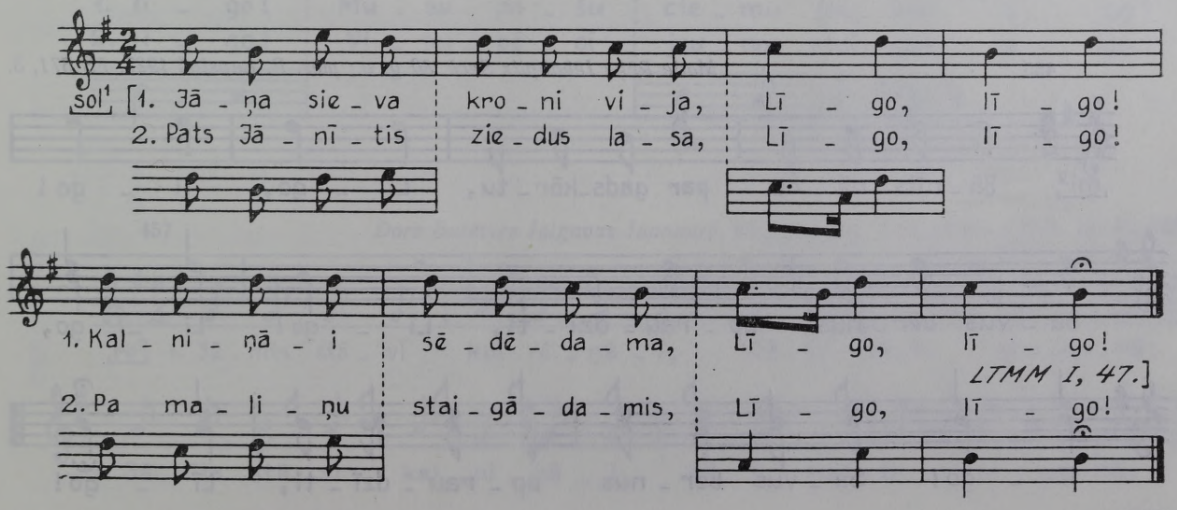

453 *Līze Krastiņa Siguldā, dzim. 1855 Rīgas Nītaurē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4930.*

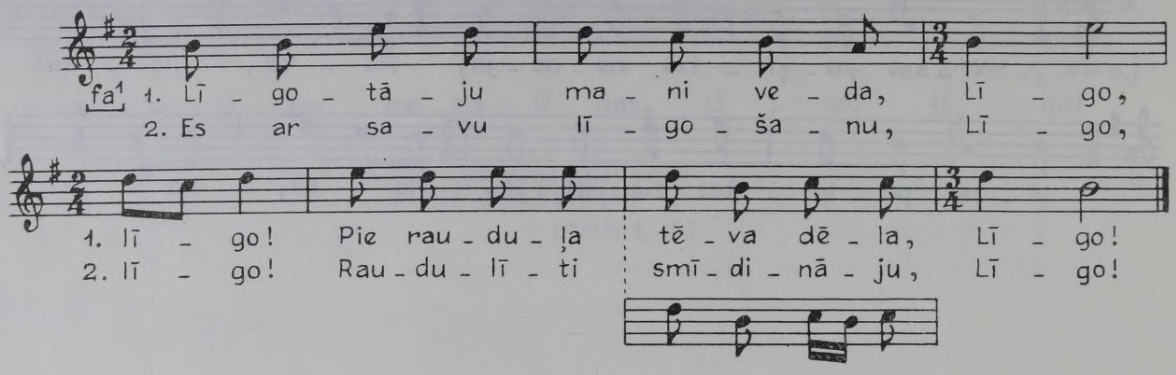

454 *Eda Jansone Cēsu Kosā, dzim. 1863; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3510.*

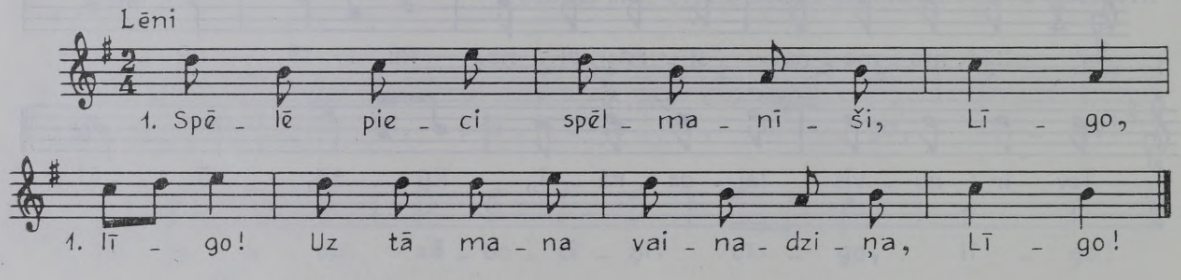

2. Lai krīt spēles par vaiņagu,
Lai netika nevienami.

3. Lai netika nevienami,
Kā pašami spēlmaņami.

4. Kā pašami spēlmaņami
Par spēlīšu deldējumu.

455 *Made Rēķe Jēkabpils Secē, 80 g. v.; pier. P. Lapsiņš 1927. FS 571, 3.*

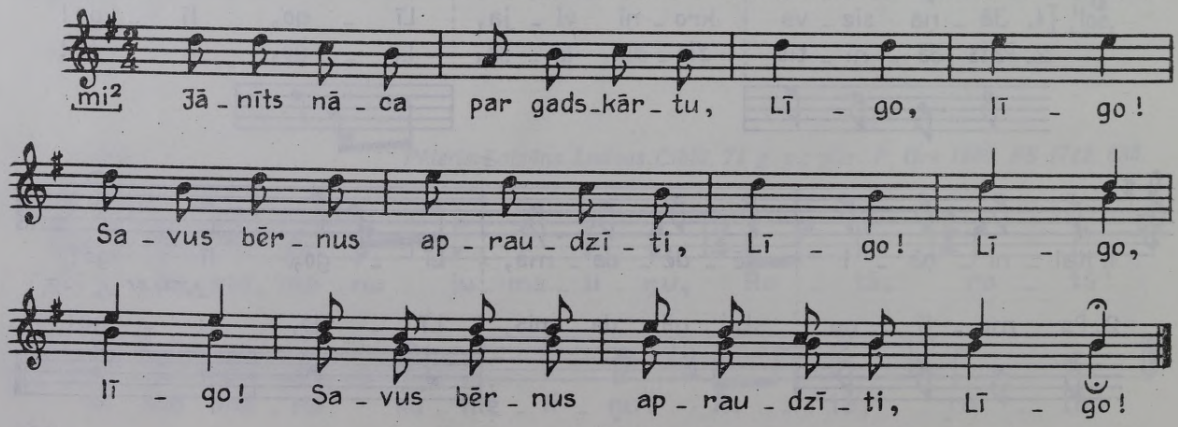

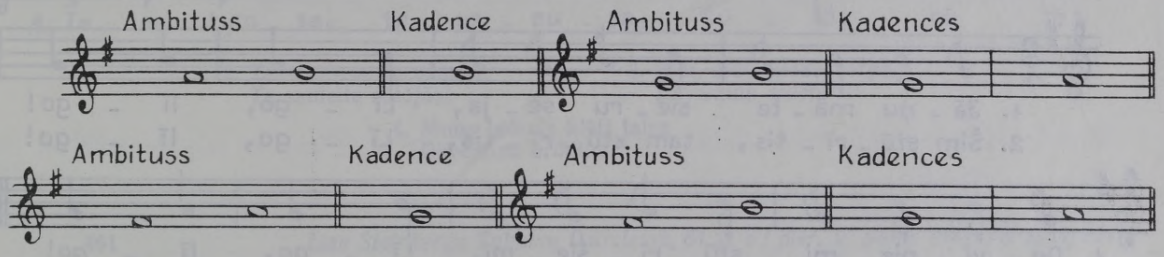

456 *K. Blaubergs Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs [1892]. LTMM I, 1894, 2.*

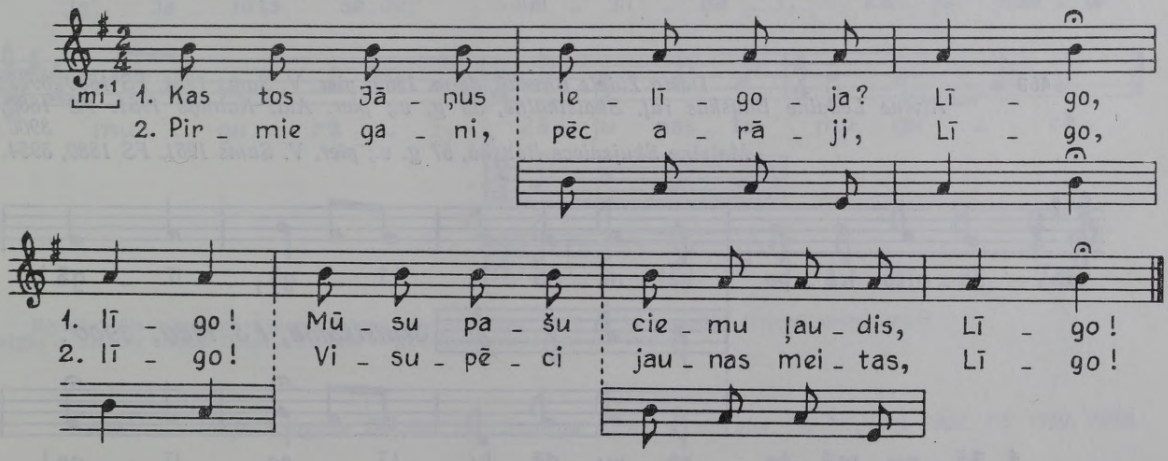

457 *Dore Butevice Jelgavas Jaunaucē, 65 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 542.*

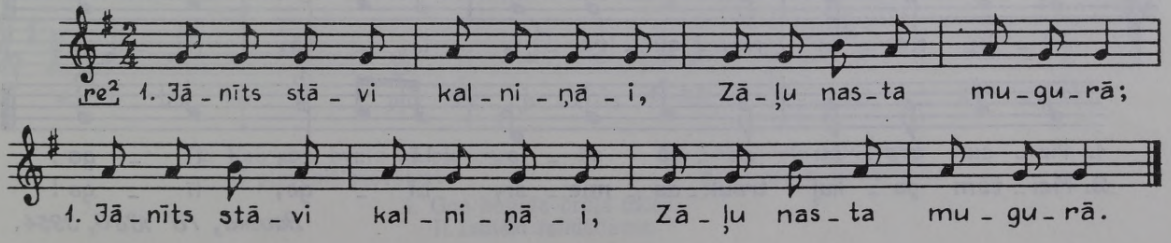

2. Visa bija Jāņu zāle,
Ko plūc Jāņu vakarā.

3. Zilgalvīte, papardīte,
Visa bija Jāņu zāle.

4. Jānis kāpa melnā zirgā,
Sasauc savus Jāņa bērnus.

5. Jāņu bērni izklīduši,
Jāņa zāles lasīdami.

6. Kālab Jānim līkas kājas,
Kālab pumpa mugurā?

458 *Jūla Leinasare Valmieras Rozēnos, dzim. 1860 Valmieras Urgā; pier. E. un H. Tamperes 1943. FS 1414, 414.*

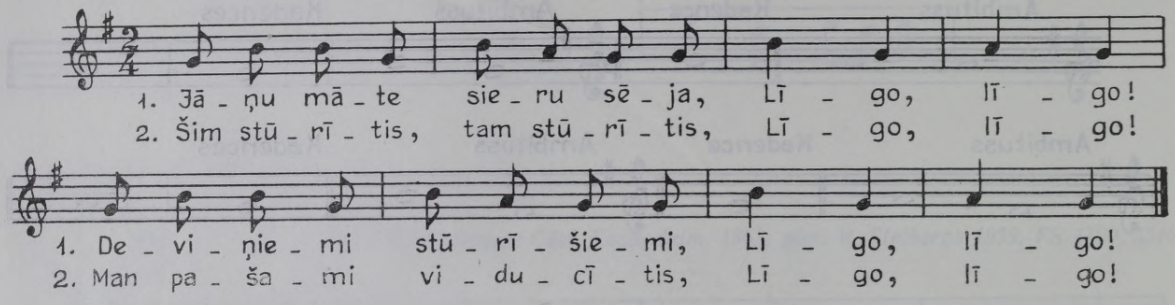

459 *Dārta Židele Bauskā, dzim. 1869; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 3972.*
Alvīne Ledaine Bauskas raj. Skaistkalnē, 55 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1951. FS 1880, 3900.
Malvīne Skujeniece Bauskā, 67 g. v.; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 3954.

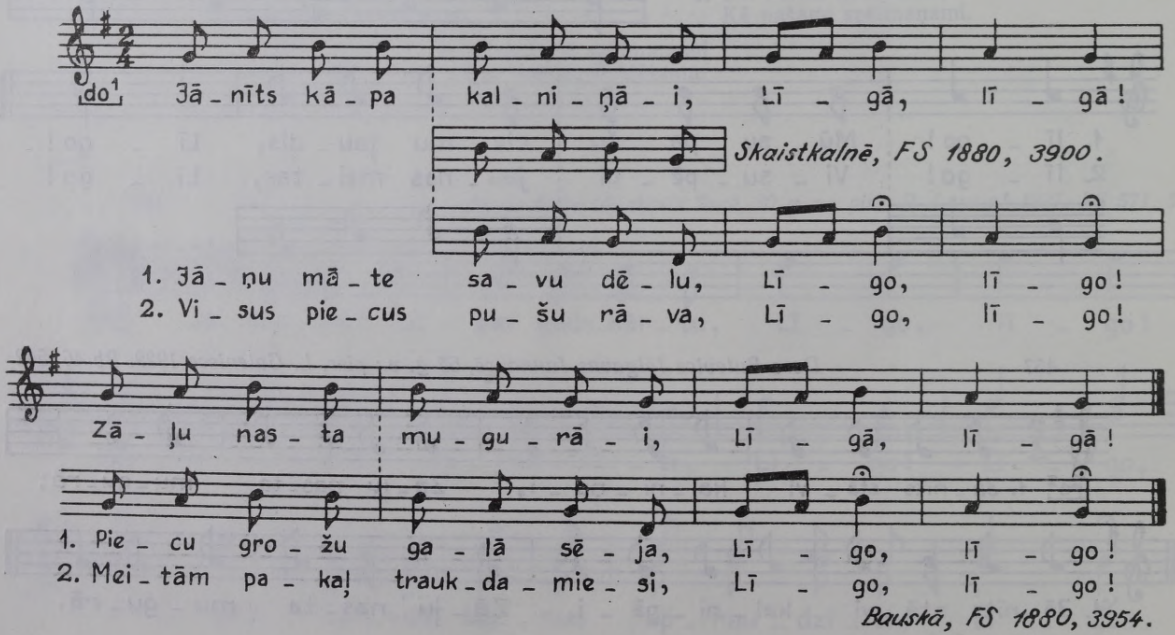

460 *Agate Terecāne Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1878; pier. A. Grandaus 1958. FS 1940, 6818.*

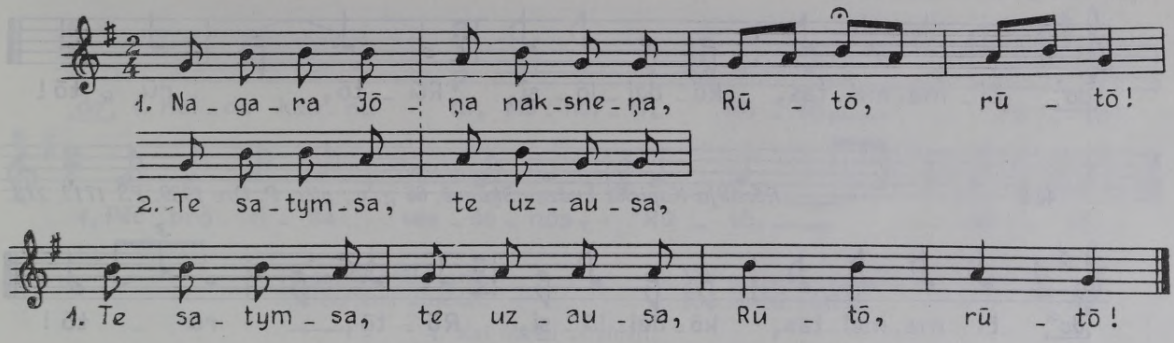

2. Te satymsa, te uzausa,
Te sauleite rūtōjāsi.

3. Zīdi, zīdi, rudzu vōrpa,
Deveinimi zīdenimi!

4. Muns bōlenis klēti taisa
Deveinimi orūdimi.

461 *Līze Šteinberga Tukuma Dzirciemā, 84 g. v.; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7511.*

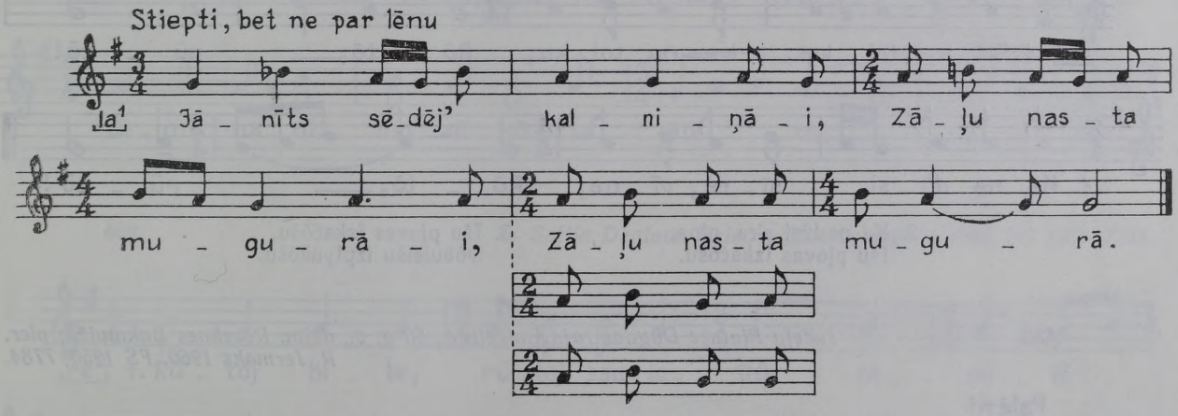

Pierakstītāja piezīme: «Sākumā intonē minora tercas, vidū — kā pagadās (reizēm netemperēti), beigās — mažora tercas. Dzied arī citādi — piemēram, visas mažora tercas.»

462 *Jūlija Lubgone Dagdas raj. Svariņu c., 62 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7648.*

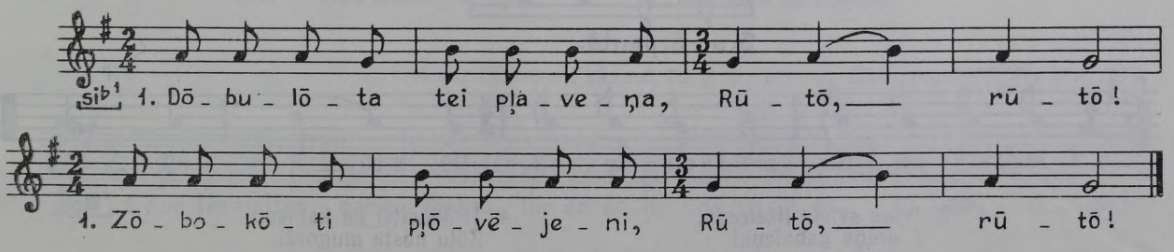

2. Kab maņ byutu tei pļaveņa,
Tī pļavenis pļōvējeni.

3. Lela, plota kļova lopa
Kreit zemēi grīzdamōs;

4. Gon bogota brōļa mōsa,
It tautōsi raudōdama.

463 *Cecīlija Svarinska Ludzas Šķaunē, 72 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 264.*

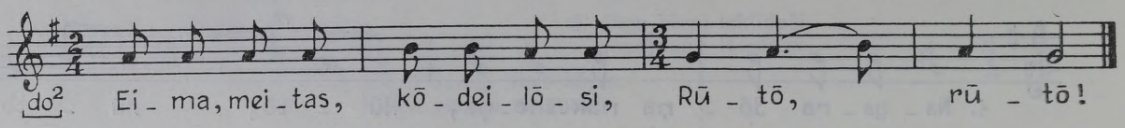

464 *Rozālija Kapicka Ludzas Šķaunē, 65 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 273.*

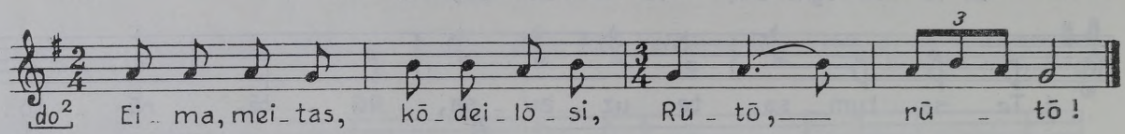

465 *Juzefa Muižniece Dagdas raj. Muižnieku c., 58 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7666.*

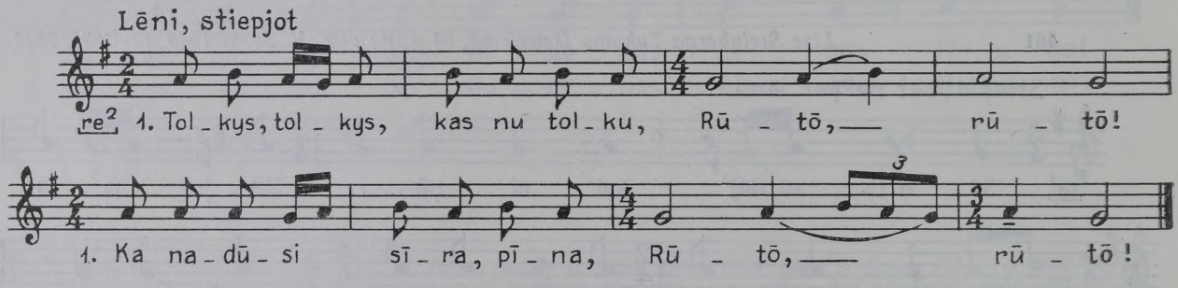

2. Ka nadūsi sīra, pīna,
Īšu pļovas izkačōšu.

3. Īšu pļovas izkačōšu,
Dōbuleišu izplyukōšu.

466 *Juzefa Platace Dagdas raj. Andzeļu c., 60 g. v., dzim. Rēzeknes Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7784.*

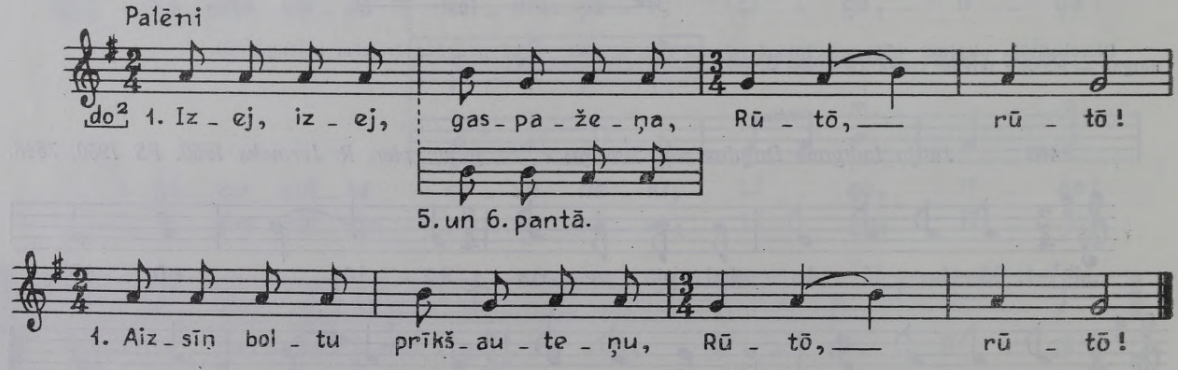

2. Iznes svīsta ližeiceņu,
I sīreņa gabaleņu!

3. Kai nadūsi sīra, svīsta,
Kvišus, pļovas izvōļōsim.

4. Īt Jōneitsi pa kalneņu,
Zōļu nosta mugorāi.

5. Aizej, Jōneit, tu pi manis,
Baroj munu raibaleiti!

6. As tev dūšu sīra kaņci
Par raibalis barōšonu.

467 *Klementīne Avdejonoka Dagdas Šķaunē, 59 g. v., dzim. Rēzeknes Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7557.*

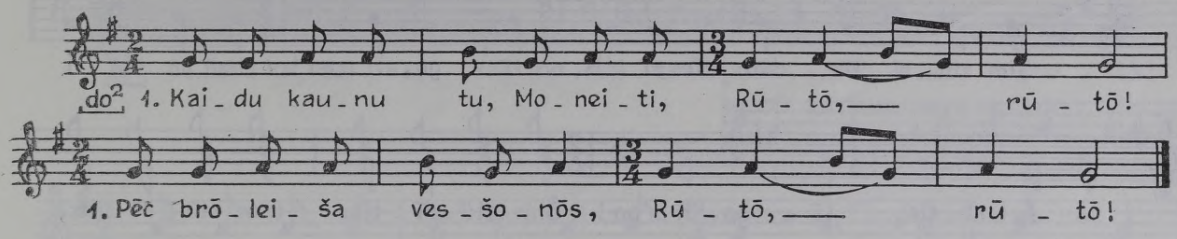

2. Tu sacēji brōleišami,
Kai cepļami nūsēdēt.
3. Kai cepļami nūsēdēti,
Kai ōbelei nūzīdēt.
4. Kai ōbelei nūzīdēti,
Myužam sīvys naredzēt.

468 *Mikelina Muižniece Ludzas Šķaunē, 54 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 216.*

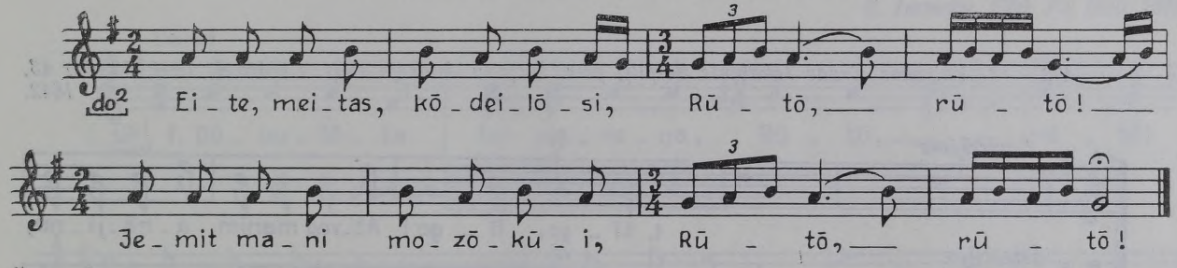

469 *Sofija Deglava Balvos; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7281.*

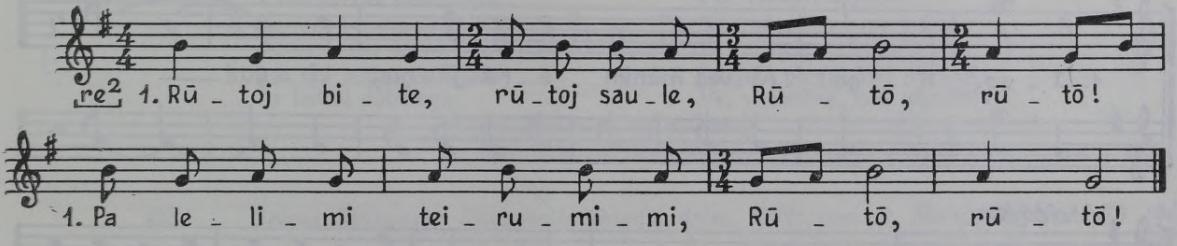

2. Saule — sīnu kaļtēdama,
Bite — zīdu laseidama.
3. Saule sīnu izkaļtēja,
Bite zīdu naizlasēja.

470 *Anna Olšteine Tukumā, 76 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2878.*

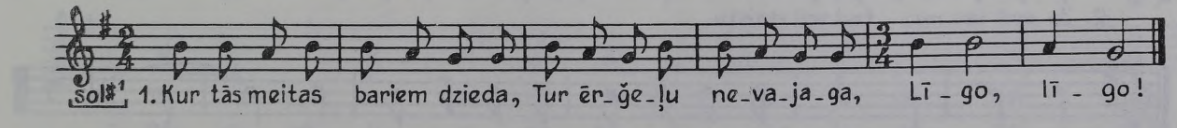

2. Cita skaļi, cita raši
Ērģelēti ērģelēja.
3. Redz, cik skaisti irbe teka,
Cekuliņu grozīdama;
4. Redz, kur skaisti bāliņš dzieda
Ar savāmi māsiņāmi.

471 *Mežsēts Madonas Vietalvā, dzīvojis Koknesē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2078.*

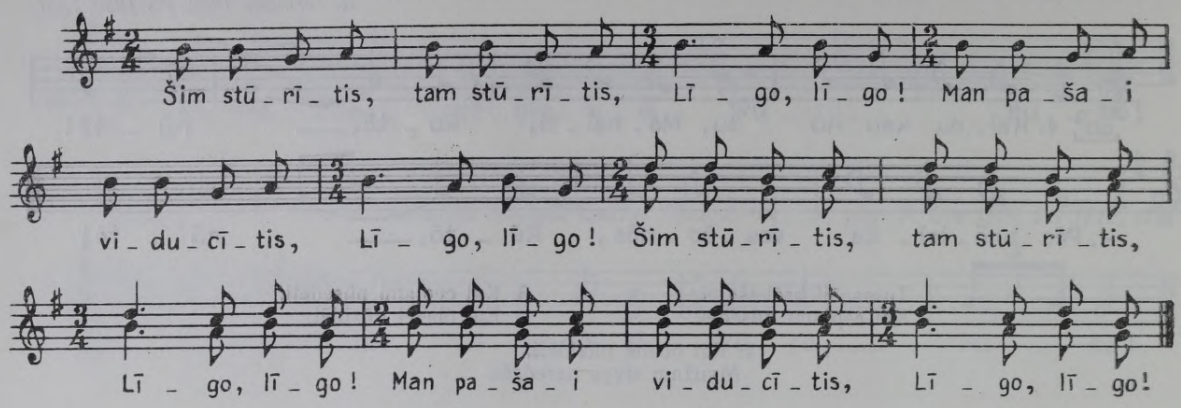

Pamatmelodija apakšējā balsī, pabalsīte augšā.

472 *Vairākas sievas Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 53. Bb 43, 1642.*

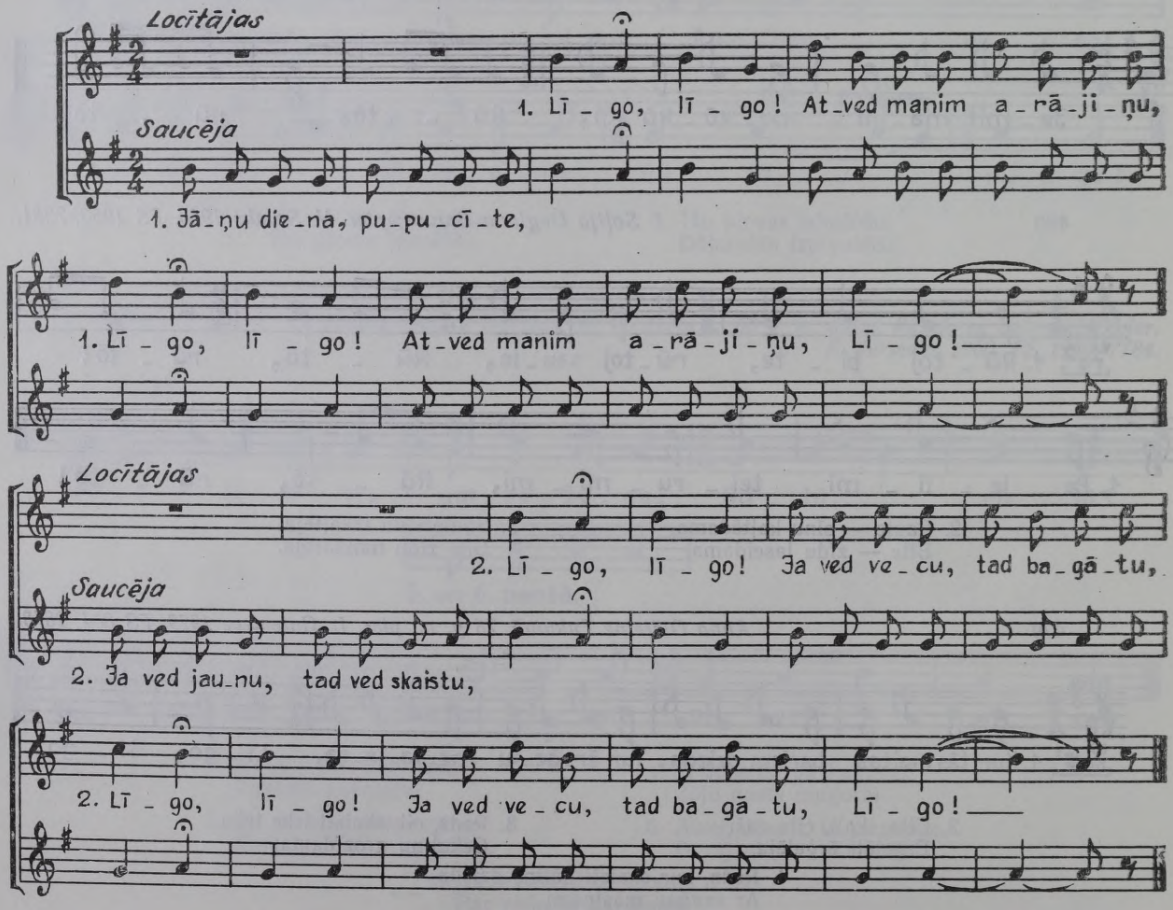

473 *Rozālija Kapicka Ludzas Šķaunē, 59 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712; 249, 250.*

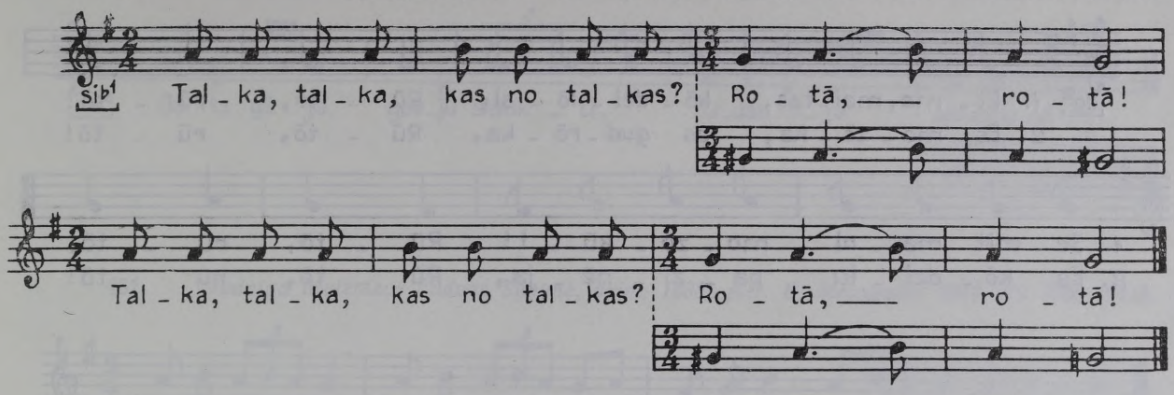

474 *Juzefa Platace Dagdas raj. Andzeļu c., 60 g. v., dzim. Rēzeknes Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7579.*

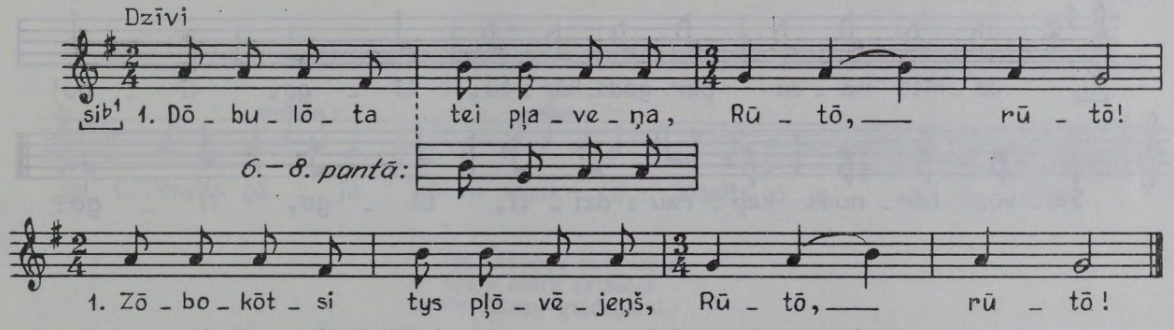

2. Ka maņ byutu tei pļaveņa,
I tys pļovas pļōvējeņis!
3. As īdevu boltu kraklu
Sovam sīna pļōvējami,
4. Lai tys leidza leigōjāsi
Ar boltūi dōbuleņu.
5. Pati mōku sīnu pļauti,
Pat' izkapti asynōti.
6. Tik palyudžu sovu veiru,
Lai samete kaudzeitēi.
7. Skaista pļova, kod nūpļauta,
Vēļ skaistōka, kod nūgrōbta,
8. Vēļ skaistōka tei pļaveņa,
Kod samasta kaudzeitēi.

475 *Gelena Špakovska Daugavpils Dagdā, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8330.*

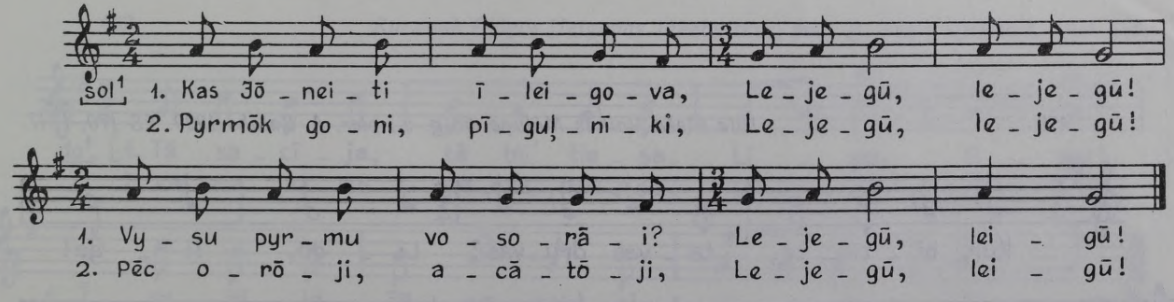

2. Pyrmōk goni, pīguļnīki,
Pēčōk poši saiminiki.

476 *Elizabete Razumovska Ludzas Ciblā, 80 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 709.*

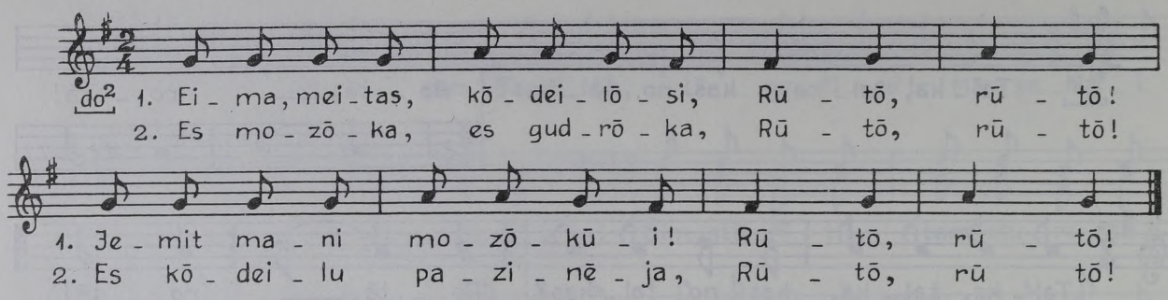

477 *Elmīna Baumane Valkas raj. Ērģemes c., dzim. 1894 Valkas Kārķos; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1319.*

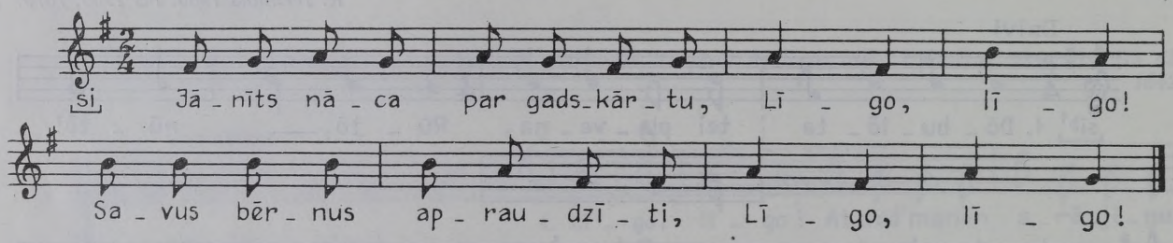

478 *Agate Klešnika Ludzas Zvirgzdenē, 44 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 598.*

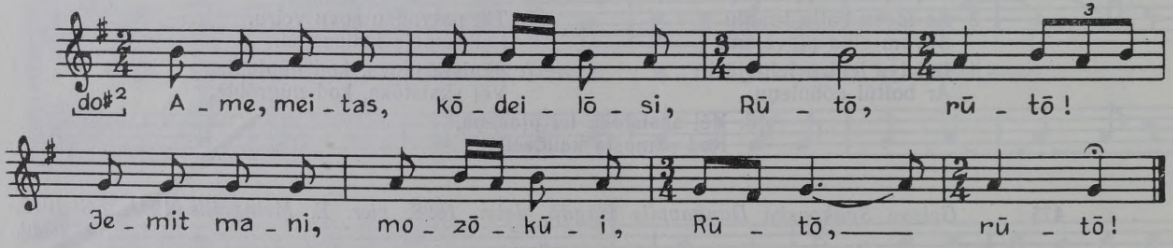

479 *Jūle Pleša Valkas Mālupē, 68 g. v.; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1347.*

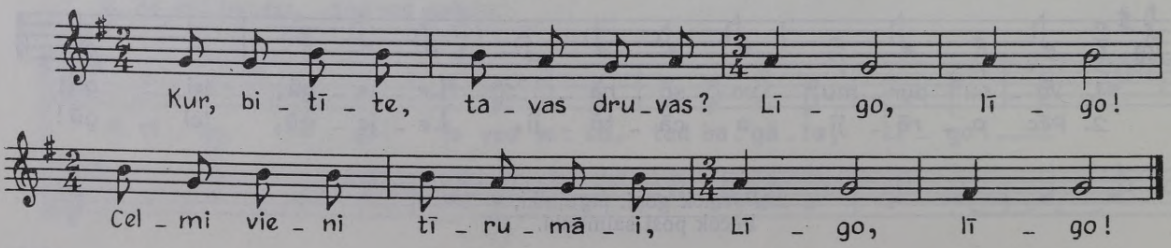

480 *Mikelina Muižniece Ludzas Šķaunē, 54 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712; 218, 220.*

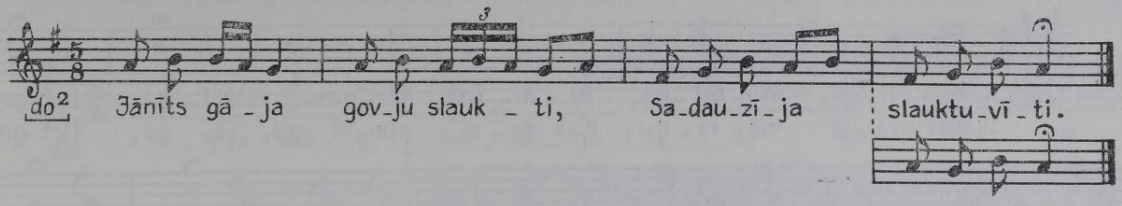

481 *Jadviga Muižniece Ludzas Šķaunē, dzim. 1888; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8418.*

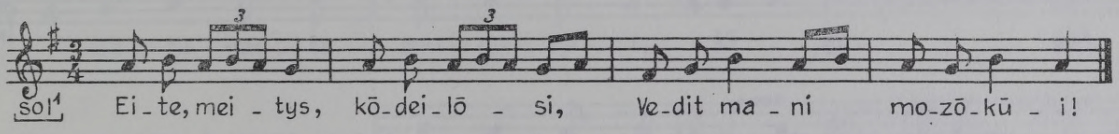

482 *Jūlija Stefanoviča Ludzas Šķaunē, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8399.*

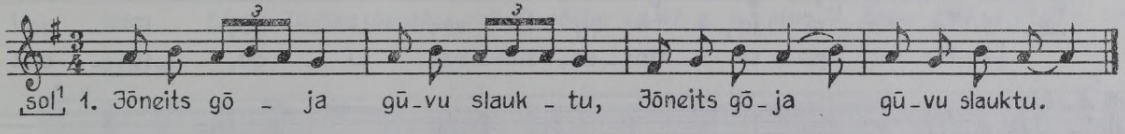

2. Jys kaņneņu sadauzēja,
3. Svāta Mōra salasēja
4. Pa vīnami gaļdeņami.

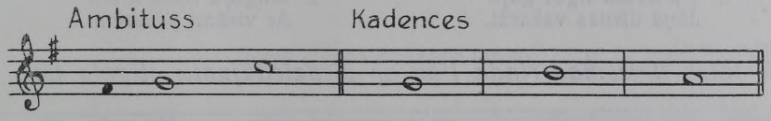

483 *Kurzemē Ūziņos [Jelgavas Jēkabniekos] pier. R. Vulfs. LTMM I, 1894, 54b.*

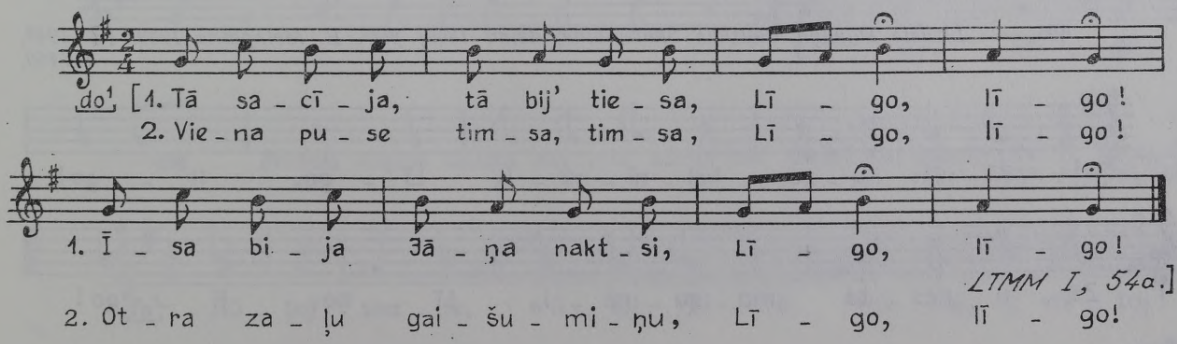

484 *Kurzemē Oziņos [Jelgavas Jēkabniekos] pier. R. Vulfs. LTMM I, 1894, 54c.*

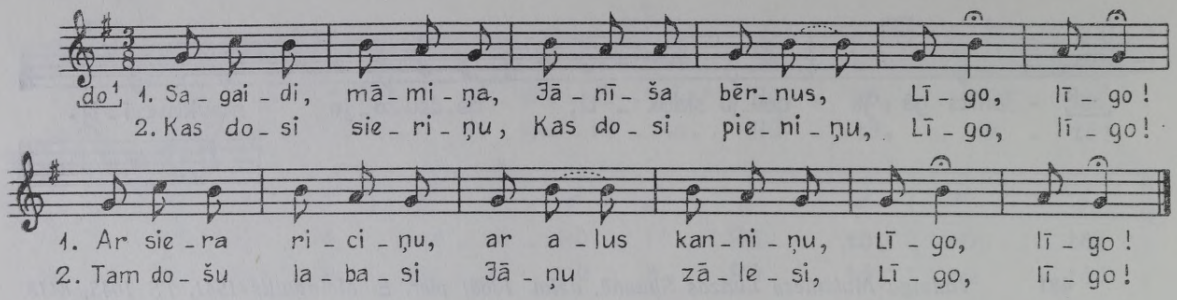

485 *Kurzemē [Jelgavas Jēkabniekos] pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 54a. DzR III izd., 1914, 135. lpp.*

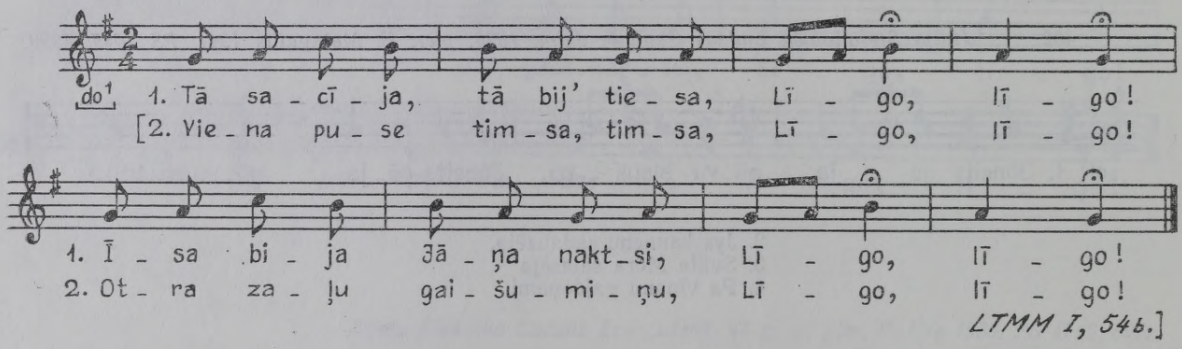

DzR III izd. 135. lpp.:

1. Uz avotu līgot gāju
Jāņa dienas vakarāi.

2. Izlīgoju zelta kroni
Ar visāmi pazarēmi.

Šai publicējumā katra dziesmas rinda līdz ar piedziedājumu «līgo!» tiek atkārtota.

486 *Lizbete Dūmiņa Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7460.*

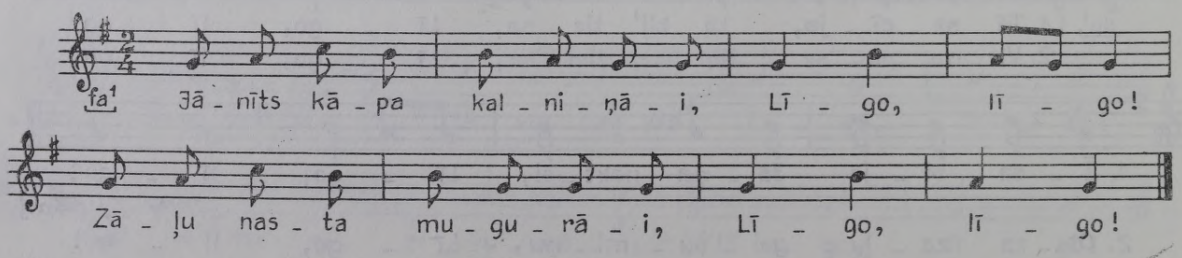

487 *Alvīne Ledaine Bauskā, 55 g. v.; pier. J. Vitoliņš 1951. FS 1790, 175. Ģederts Kārkliņš Rīgā, dzim. 1869 Jelgavas Emburgā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3473.*

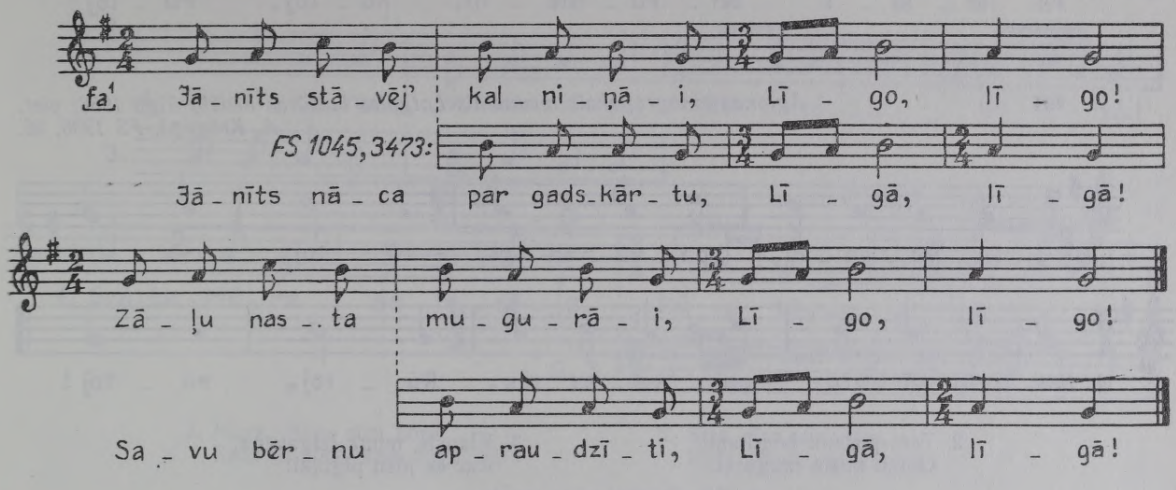

488 *Lizete Ziediņa Bauskas raj. Rundāles c., 62 g. v.; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 4542.*

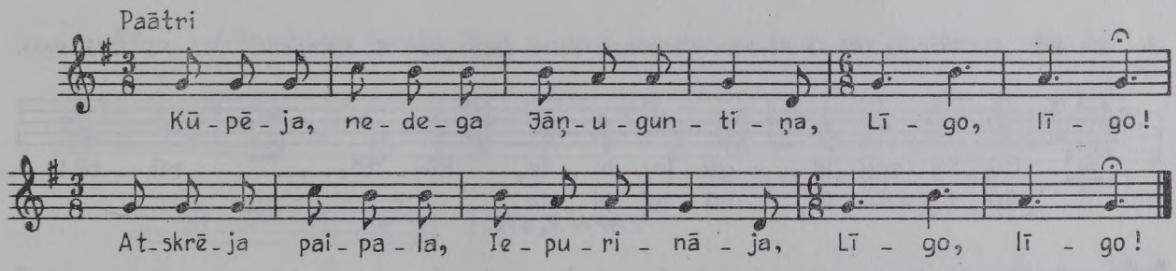

489 *Dārta Klieka Bauskas Iecavā, 70 g. v.; pier. J. Rinkuss 1930. FS 345, 349.*

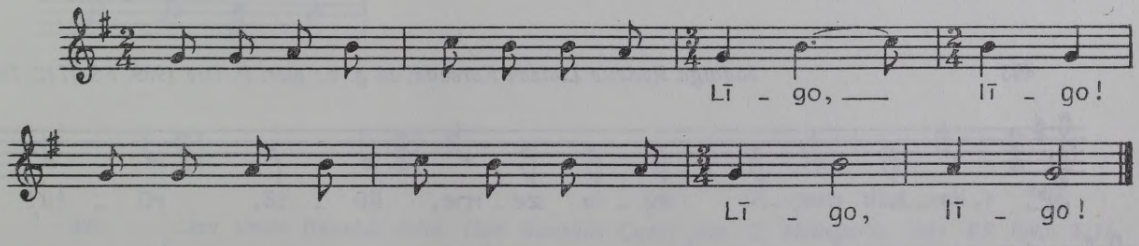

490 *Bērbola Kaņepe Ludzas Mērdzenē, dzim. 1898 Abrenes Baltinavā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8097.*

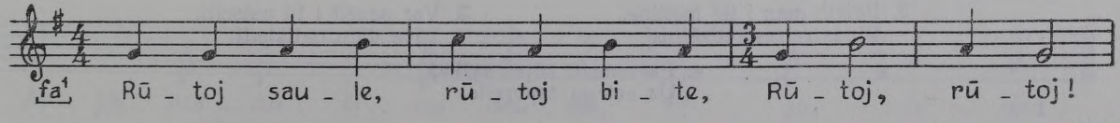

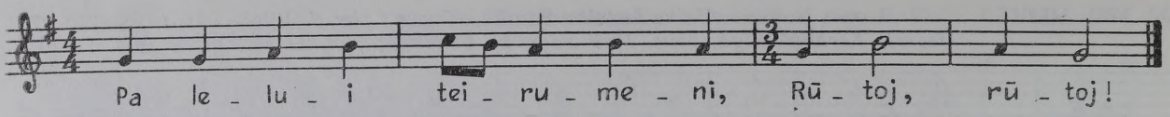

491 *Aglonas etnogrāfiskais ansamblis Latgales kultūras nedēļā Rīgā 1958; pier. A. Krūmiņš. FS 1936, 36.*

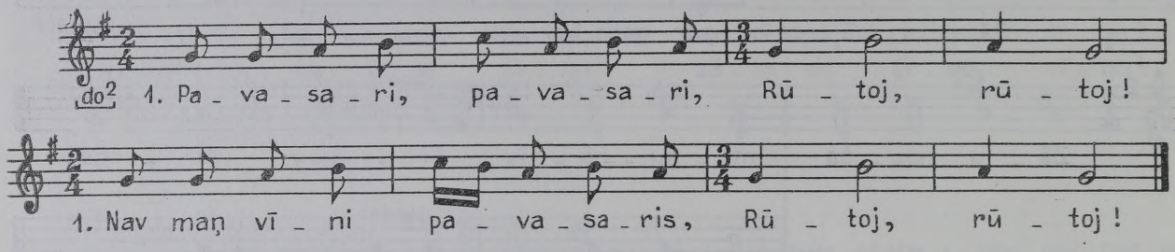

2. Tam pošami bogōtami
Gōrsu nosta mugorāi.

3. Klausīs, muna leigaveņa,
Kur es jōšu pīguļāi:

4. Kur skanēsi vara tauris,
Kur zvīgs sērmi kumeleni.

492 *Virgina Cibule Abrenes Šķilbēnos, dzim. 1905; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9458.*

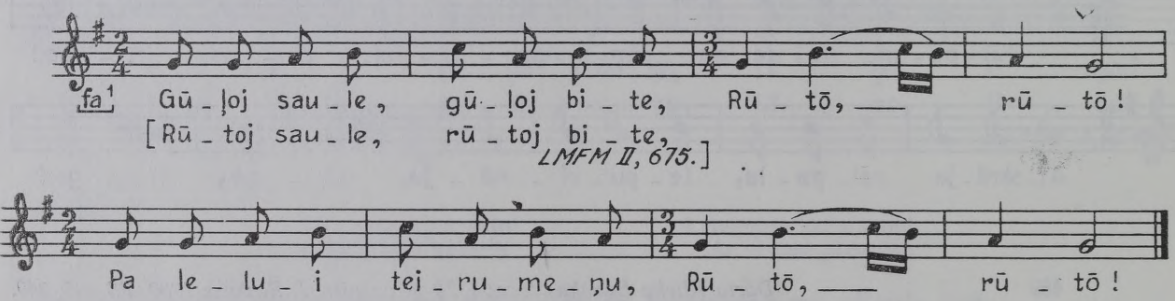

493 *Jadviga Rudzīte Ludzas Kārsavā, 23 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 739.*

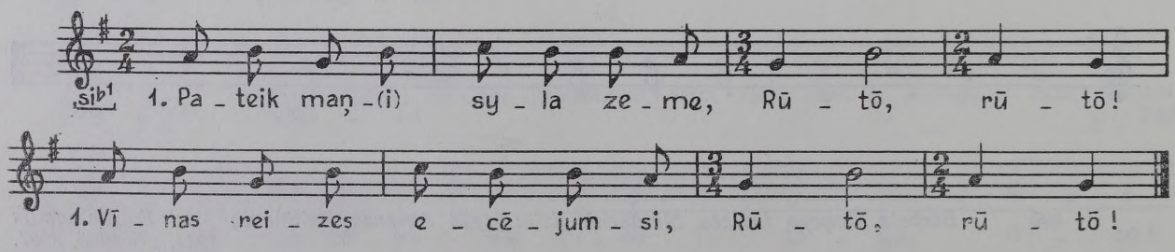

2. Pateik maņ i tei meitine,
Vīnas reizes redzējīņsi.

3. Var pazeit i tū puiseiti,
Tāva dālu natikleiti:

4. Pa zemeiti kōjas vylka,
Uz acteņu capureite.

494 *Solomeja Eisaka Dagdas raj. Punduru c., 75 g. v., dzim. Ludzas Šķaunē; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7474.*

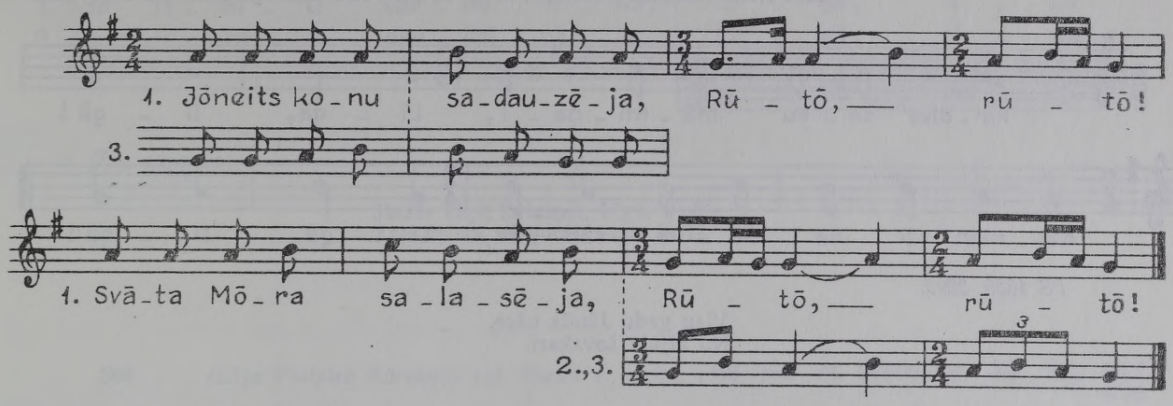

2. Mōra, Mōra sīru kōra,
Kačs jū bōra, kam augš' kōra.

3. Sīra, sīra, sīrineica,
Kačs apēda saimineicu.

495 *Lība Kriuska Bauskā, 70 g. v., dzim. Bauskas Vecsaulē; pier. J. Rinkuss 1930. FS 345, 380.*

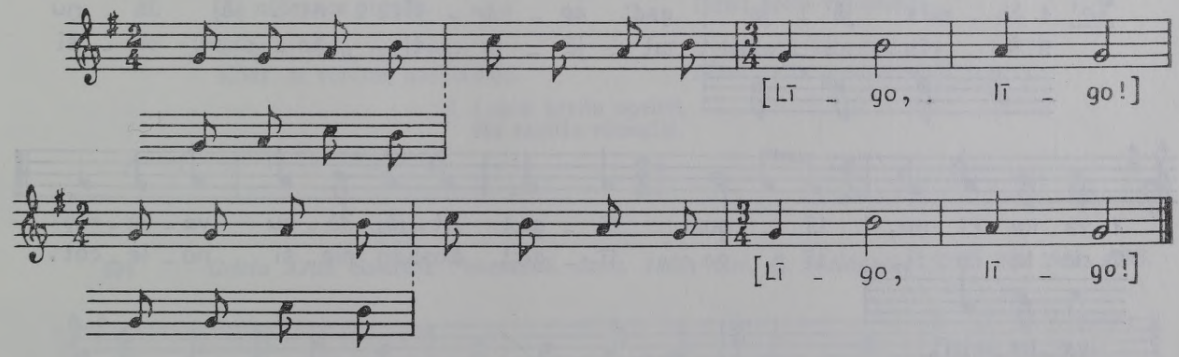

496 *Līze Veide Bauskā, dzim. 1856 Bauskas Codē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3111.*

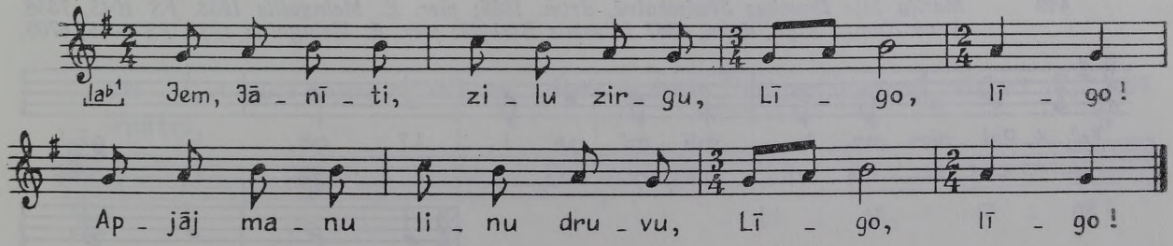

497 *Dārte Valtere Bauskā, dzim. 1856 Bauskas Vecsaulē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4668.*
Līze Rone Bauskas Vecsaulē, 81 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1951. FS 1880, 3899.

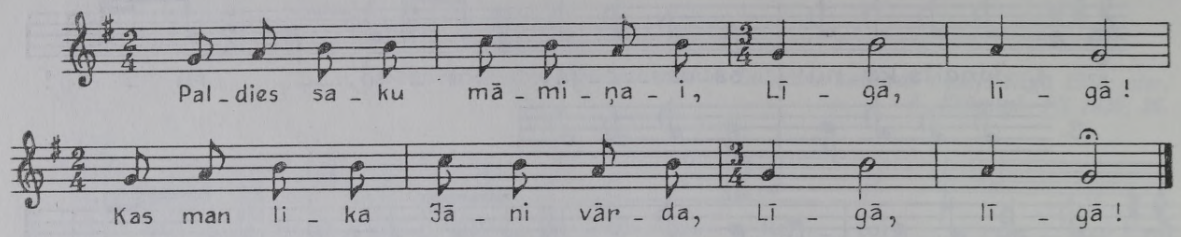

FS 1880, 3899.

Visu gadu Jānīts nāce,
Nu atjāja šovakari.

498 *Līze Strautiņa Tukumā, dzim. 1865 Tukuma Jaunsātos [Abavā]; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2235.*

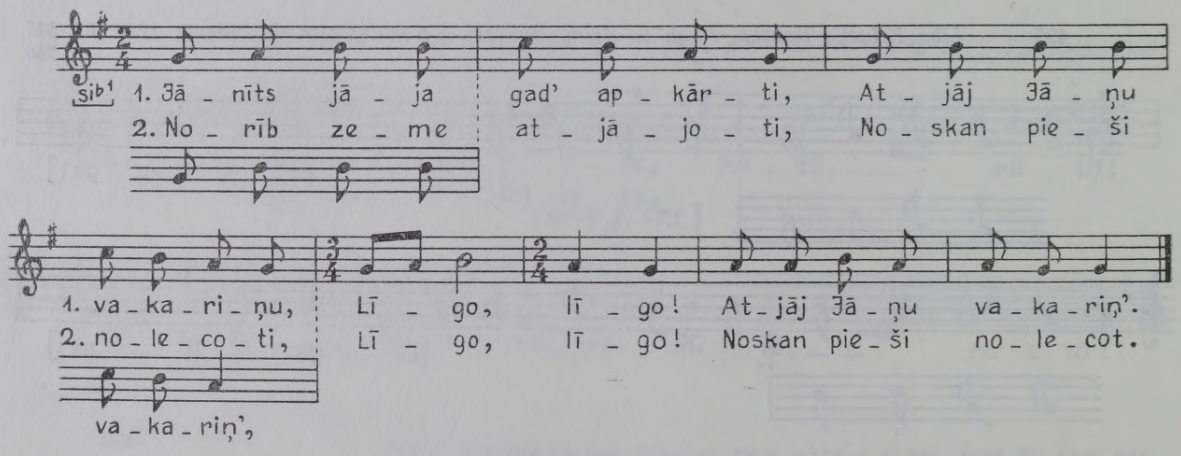

499 *Marija Sile Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1856; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7388.*
Anna Kampe Rīgā, dzim. 1867 Bauskas Bārbelē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6709.

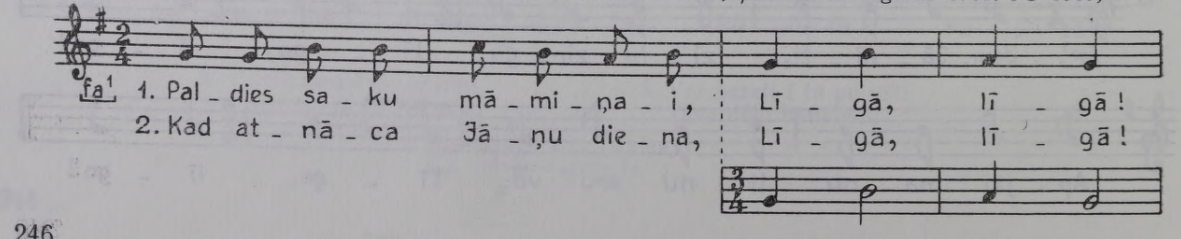

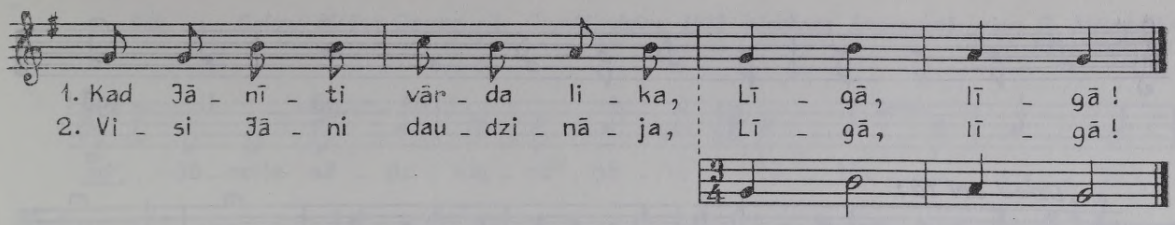

FS 1045, 6709.

Jānīts kāpe kalniņāi, Līgā, līgā!
Zāļu nasta mugurāi, Līgā, līgā!

500 *Jūlija Platpīre Kārsavas raj. Ranču c., dzim. 1895; pier. M. Grava 1958. FS 1940; 4881, 4716.*

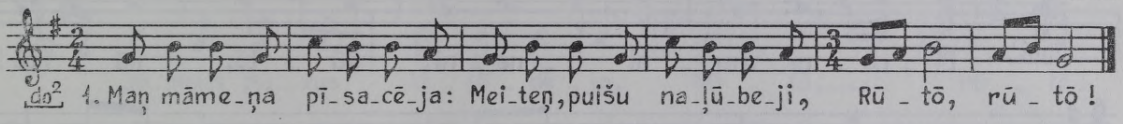

2. As nu pošu mozu dīnu
Jau tū vīnu paļūbēju.

3. Pataisēju meikstu vītu,
Jis nūbrauce pīguļāi.

4. Mōv' ai rūku, naredzēja,
Kļīdz' ai vōrdim, nadzērdēja.

5. Svīžu vysu maleņā(i),
Taku pate pakalī(i).

6. Datecēju da upeitis,
Īkreit bolta vylnōneite.

7. Vylnōneiti vaicojūti,
Īkreit zalta gredzenteņši.

8. Lobōk kreitu upeitēi,
Na tautīša rūceņōsi.

501 *Grieta Krile Bauskas Panemunē, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4693.*

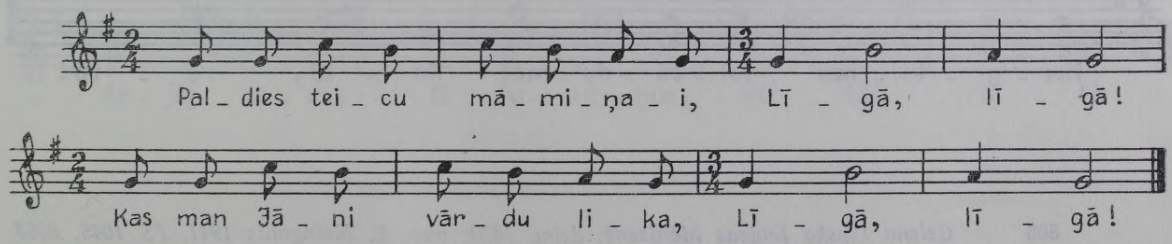

502 *Auguste Bajāre Bauskas raj. Libiešu c., dzim. 1872; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 4006.*

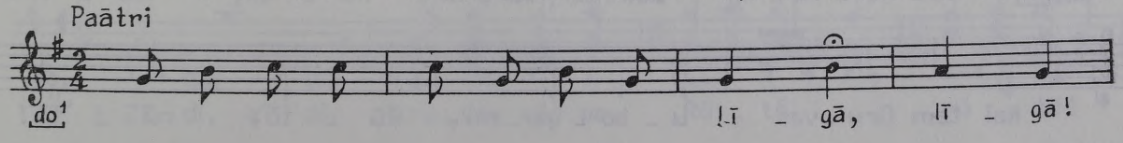

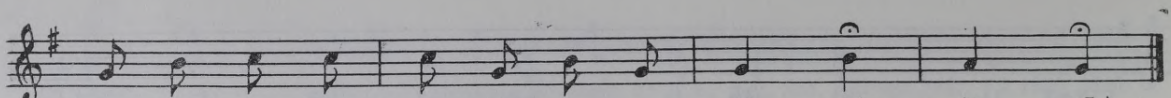

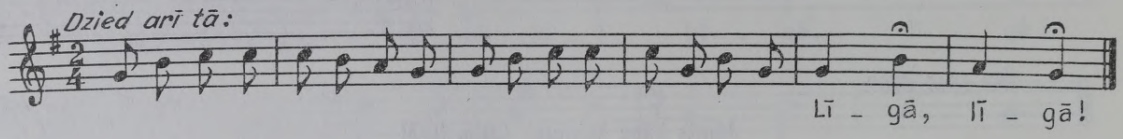

503 *Jadviga Poikāne Kārsavā; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7179.*

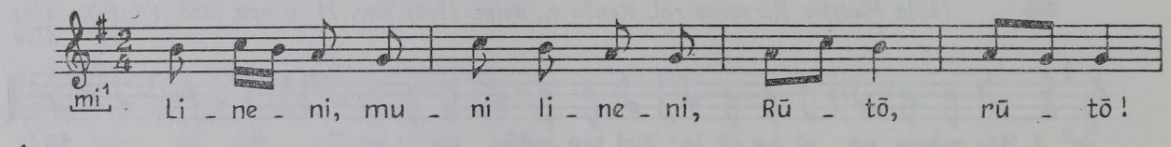

504 *Agate Bogdanova Cēsu Raunā, dzim. 1915, melodiju dzirdējusi Rēzeknes Bērzgalē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5368.*

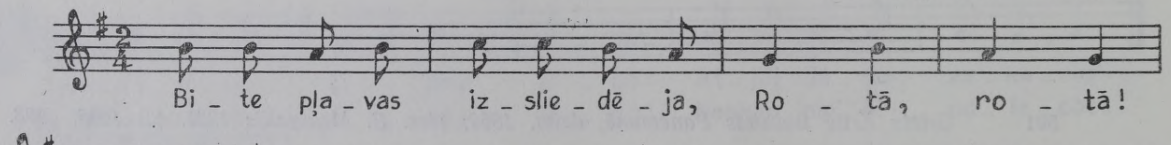

505 *Gelena Lipska Ludzas Mērdzenē, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8063.*

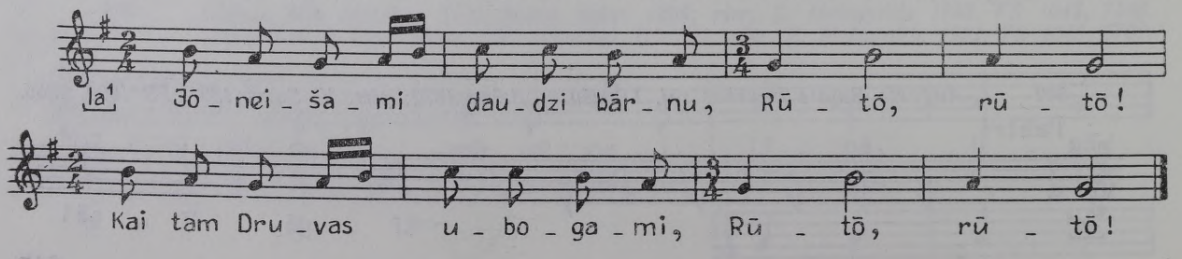

506 *Gelena Utāne Daugavpils Dagdā, dzim. 1902 Rēzeknes Andrupenē; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8340.*

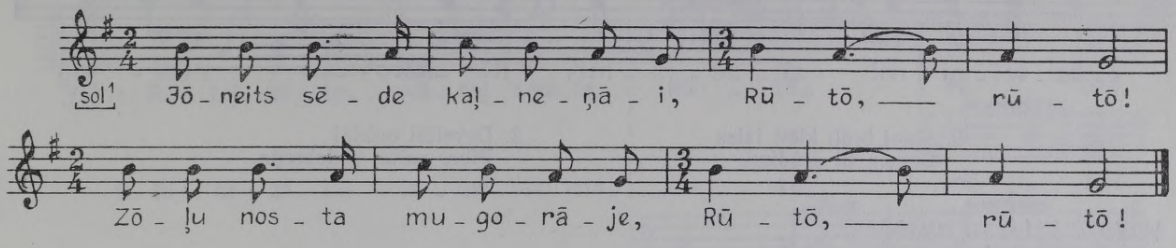

507 *Veronika Soldāne Ludzas Zvirgzdenē, dzim. 1890; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4945.*

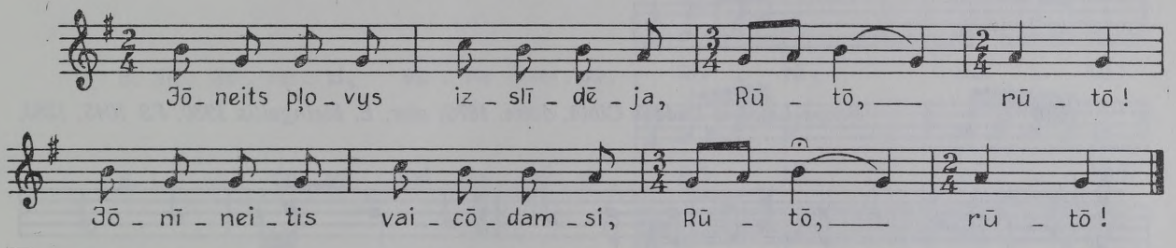

508 *Jadviga Isate Madonas Jaungulbenē, melodiju dzirdējusi [Abrenes] Gauros; pier. E. Eglīte 1926. FS 26, 754.*

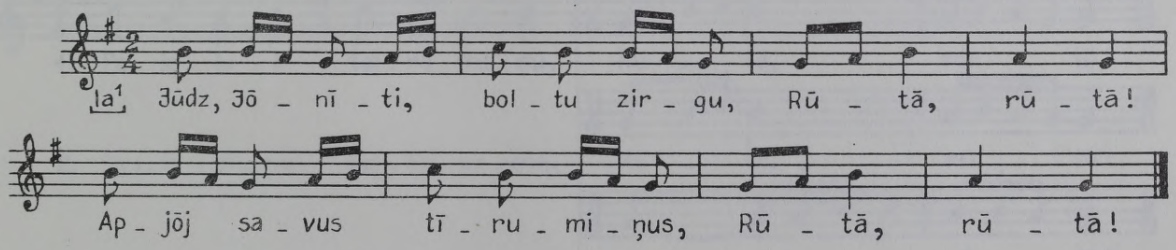

509 *Kārsavas raj. kolhoza «Komjaunatnes 30 gadu» dziesmu ansamblis; iesk. J. Kulbergs 1958, atšifr. V. Bendorfs. FS 1940, 8019.*

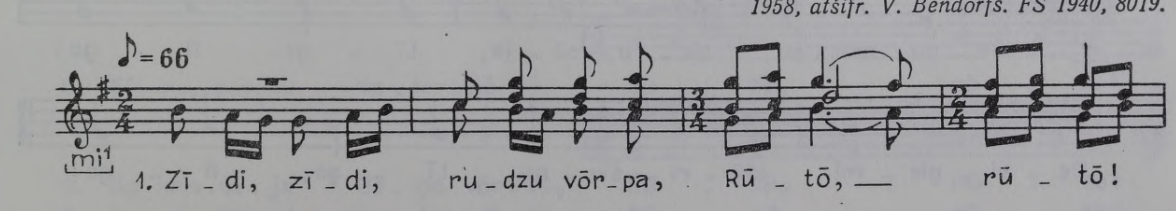

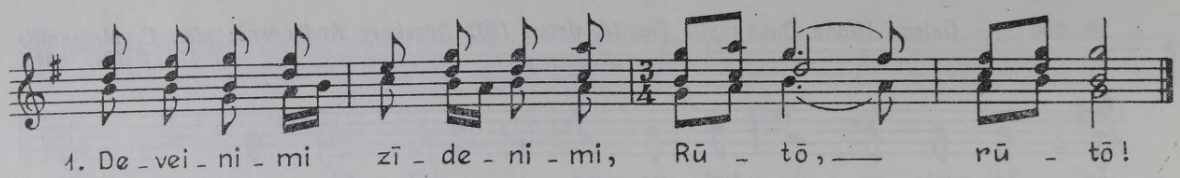

2. Muni brōli klēti taisa
Deveinimi orūdimi.

3. Deveitāi orūdāi
Pīber zalta, sudobreņa.

Vadošā balss — apakšējā.

510 *Piters Laizāns Ludzas Ciblā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1280.*

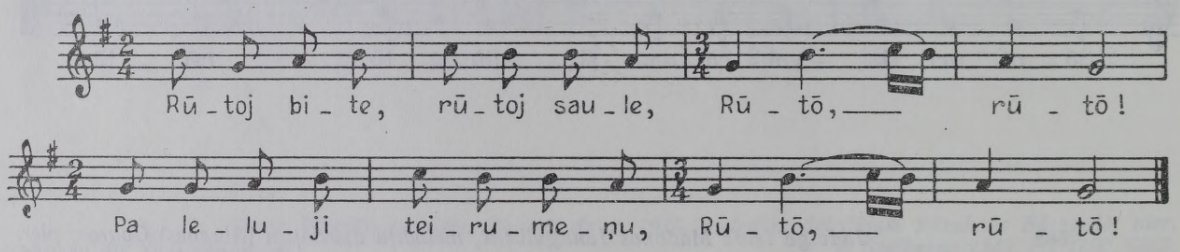

511 *Anna Gudinska un citas teicējas Jelgavas Salgalē, ienākušas no Bauskas Iecavas; pier. A. Medne-Romane 1947. FS 450, 3869.*

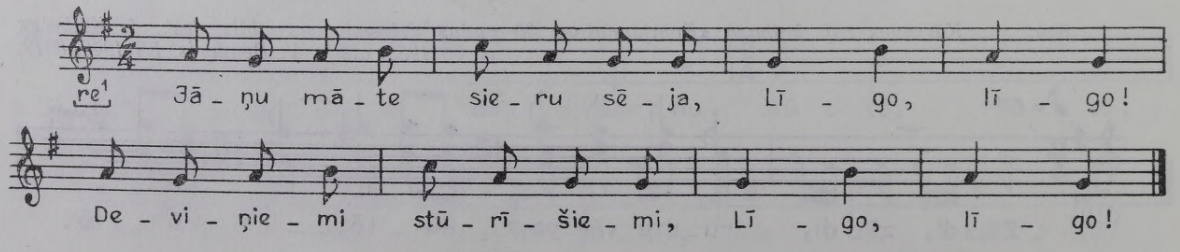

Valerija Donska Dagdas raj. Ezernieku c., 90 g. v., dzim. Ludzas Ciblā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7533.

Svinīgi, krāšņi

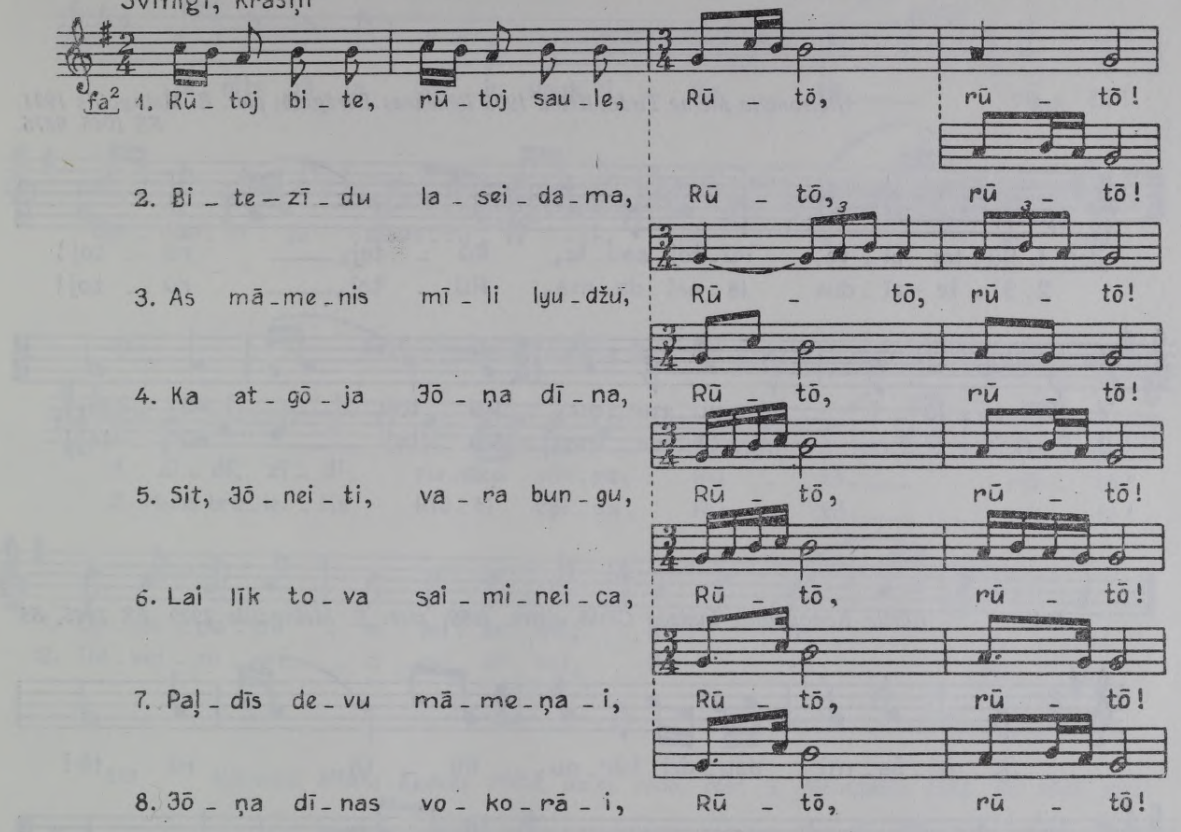

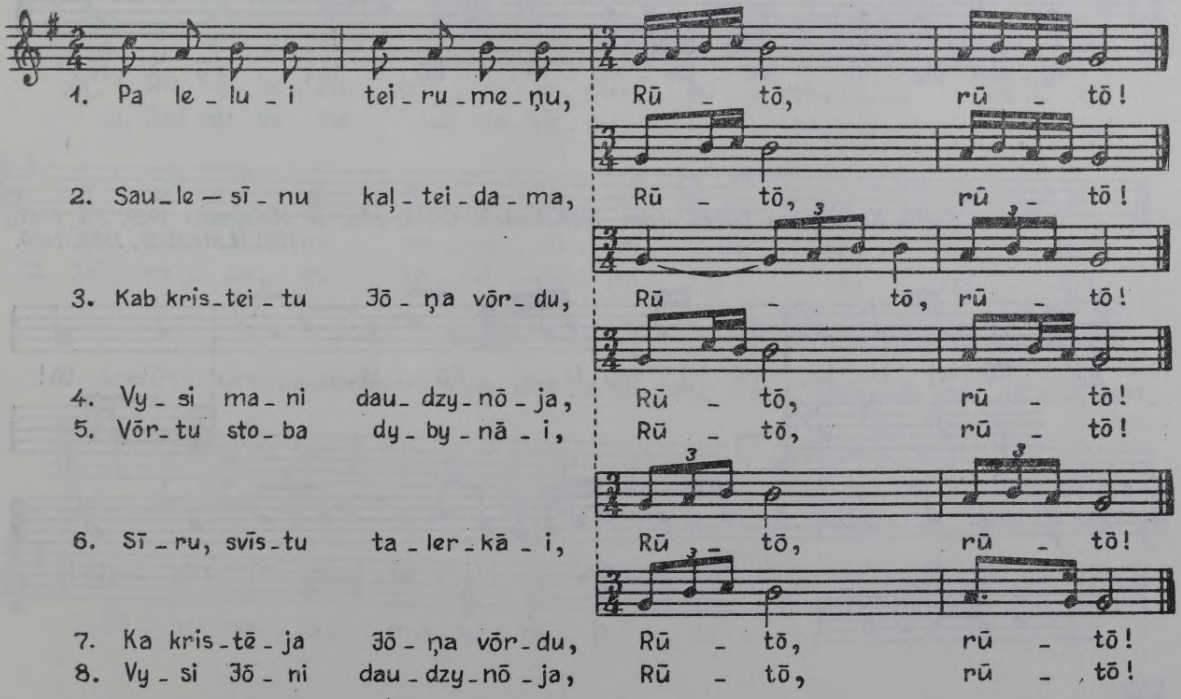

9. Jōneits sovu leigaveni
Dōbulenī pazaudēja.

10. Atsasauci tu, Mareit,
Koč pļavenis beregā!

513 *Petronella Melne Tirzā, dzim. 1905 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6875.*

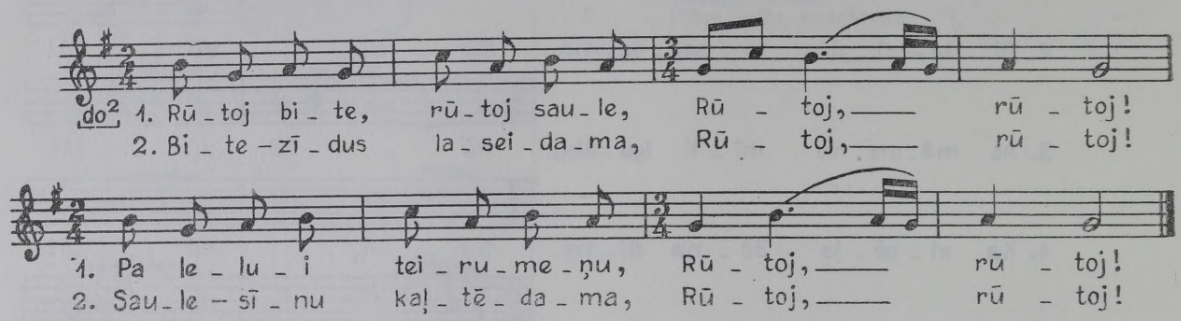

514 *Kārlis Konovalovs Ludzas Ciblā, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 88.*

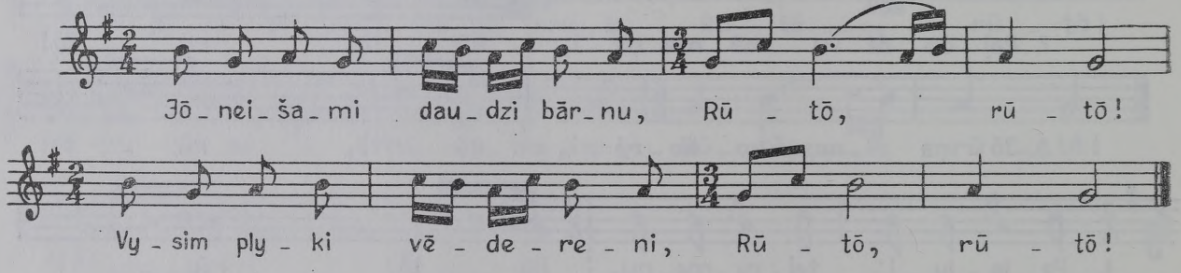

515 *Kārlis Konovalovs Ludzā, dzim. 1869 Ludzas Ciblā; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1291. LMFM II, 1952, 1405.*

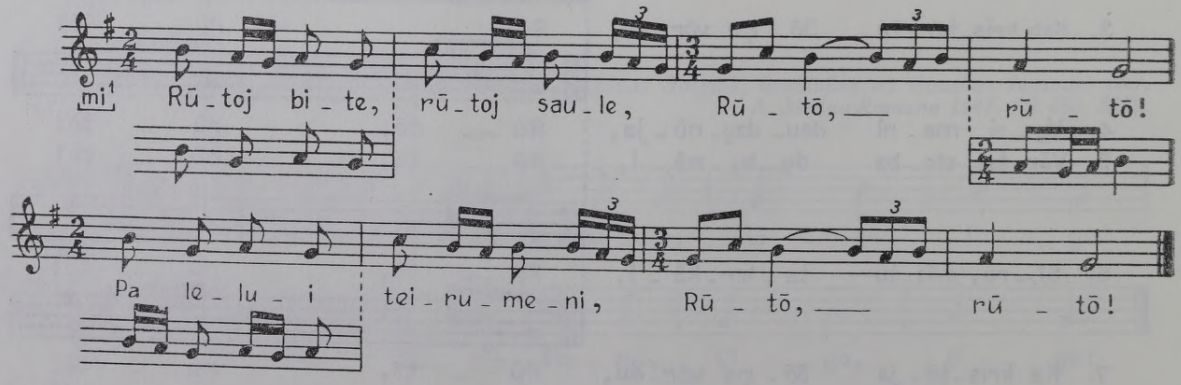

516 *Agate Ozoliņa Ludzas Nirzā, 70 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 431.*

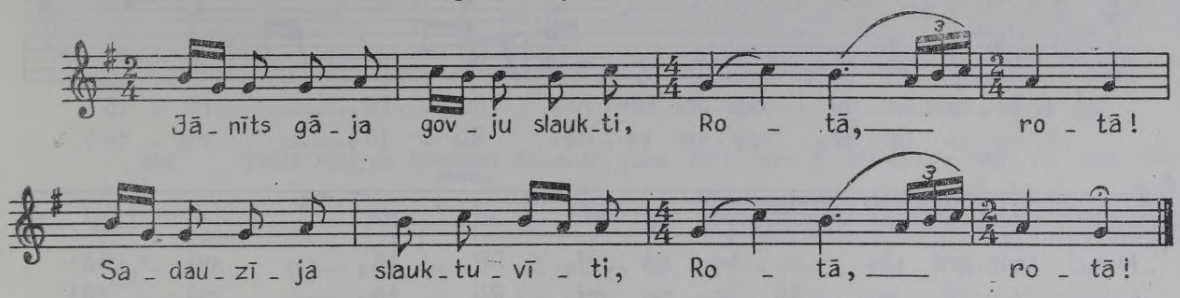

517 *Adele Adamoviča Ludzas Nirzā, 50 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712; 453, 35.*

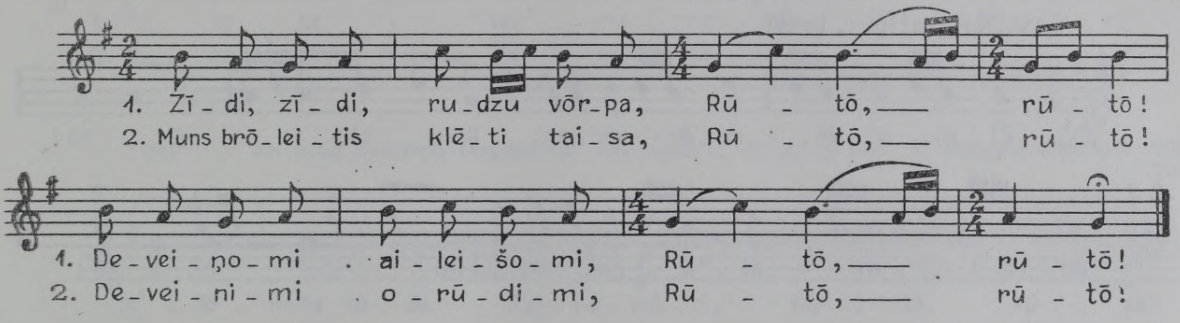

518 *Viktorija Mekša Ludzas Pildā, dzim. 1886; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8860.*

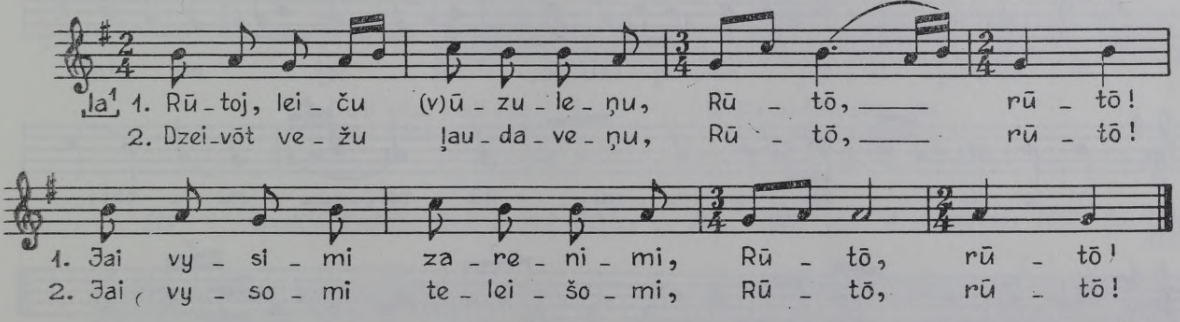

519 *Marianna Pleskovska, dzim. 1893 Ludzas Ciblā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8930.*

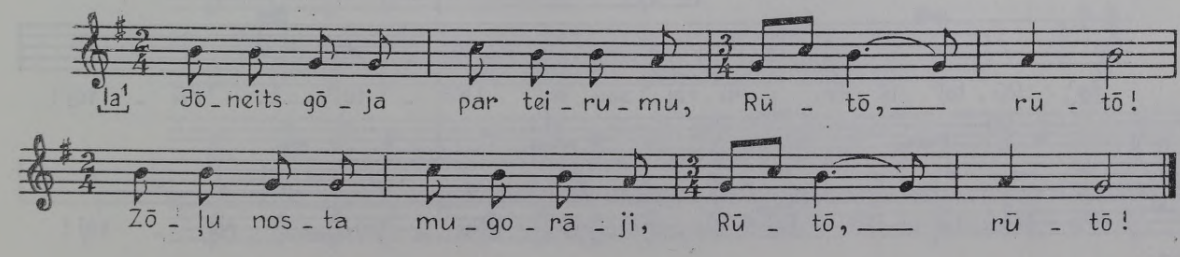

520 *Marianna Igovena Ludzas Nirzā, 50 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712; 399, 27.*

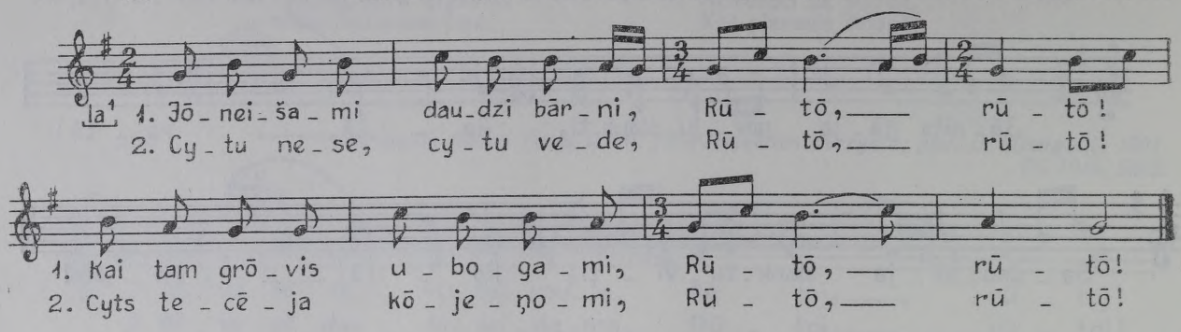

521 *Leokadija Ratniece Rēzeknes Kaunatā, dzim. 1907; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5055.*

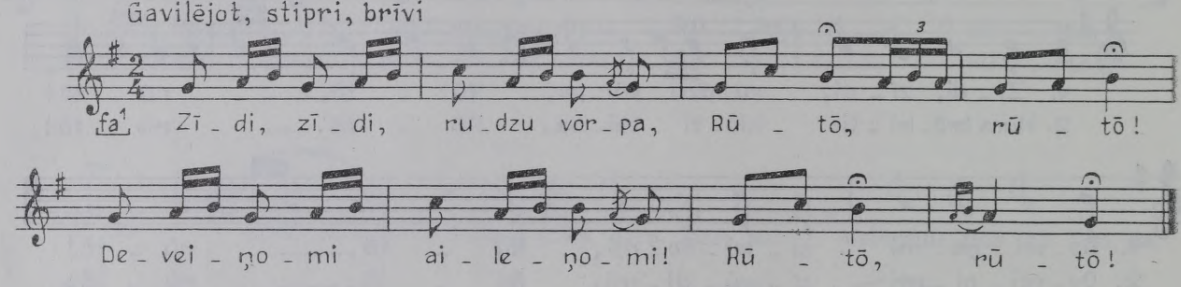

522 *Apaļa Siņauska Rēzeknes Andrupenē, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1051.*

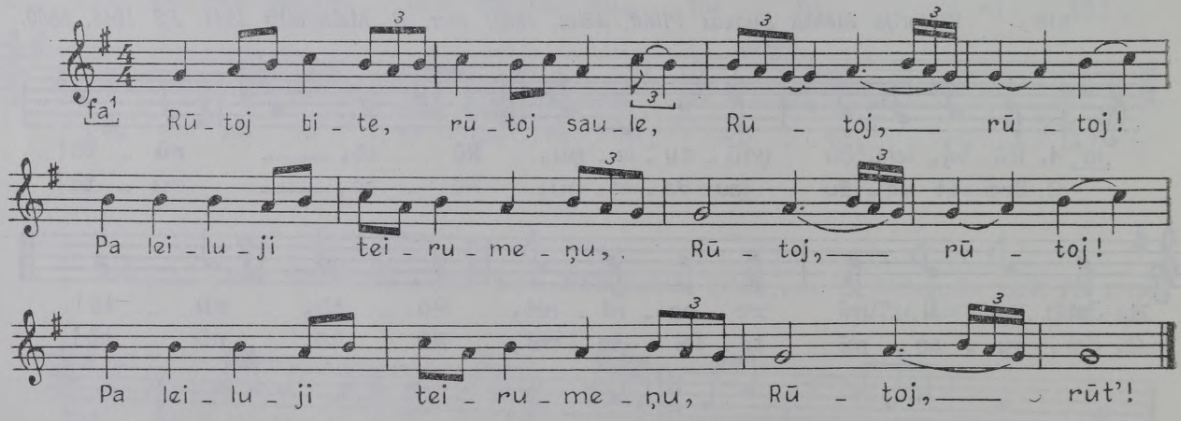

523 *Mōra Bangule Rēzeknes Andrupenē, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1049.*

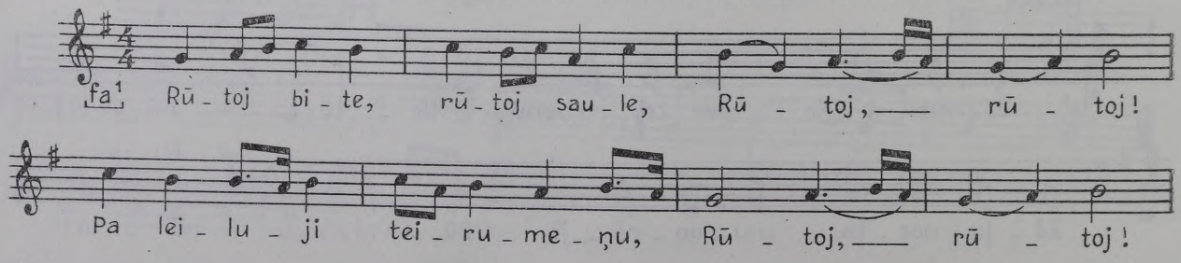

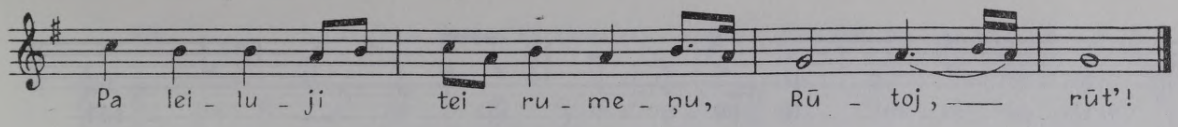

524 *Tekla Prīdāne Rēzeknes Kaunatā, dzim. 1861; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8681.*

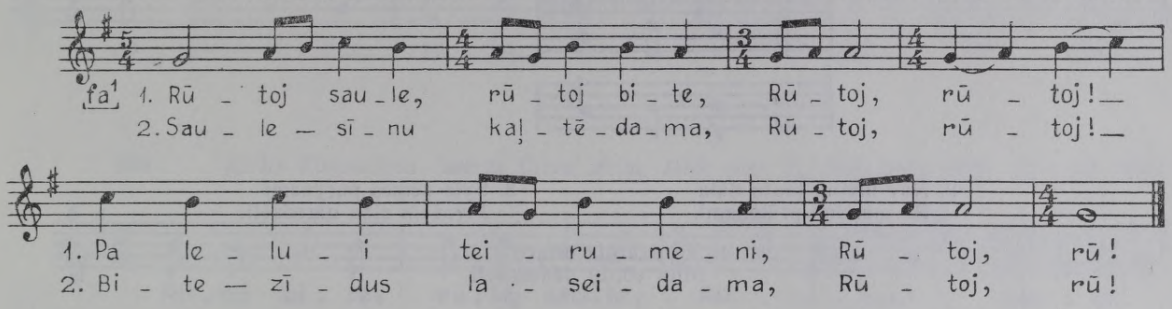

525 *Veronika Kumpiņa Dagdas raj. Ezernieku c., 87 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7701.*

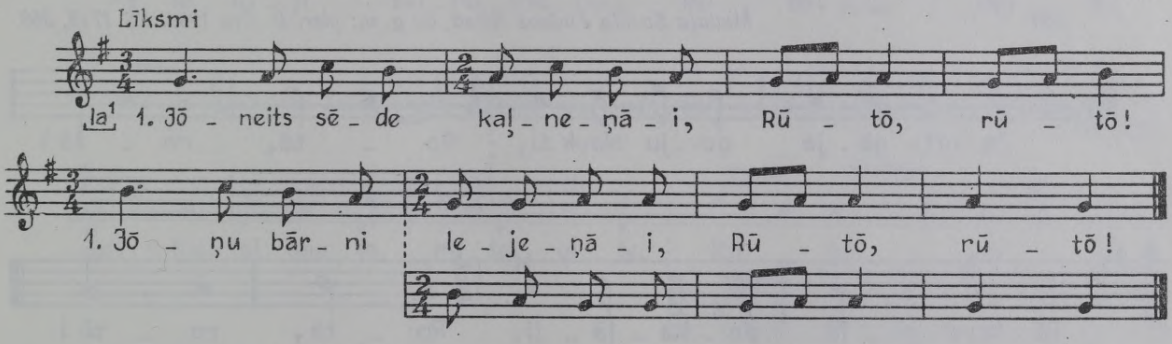

2. Dūdi sīru, dūdi olu
Jōņu bārnim lejeņāi!

3. Ķa nadūsi sīru, olu,
Īšu, pļovu izvōļōšu.

526 *Cecīlija Rudziša Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1877; pier. A. Grandaus 1958. FS 1940, 6832.*

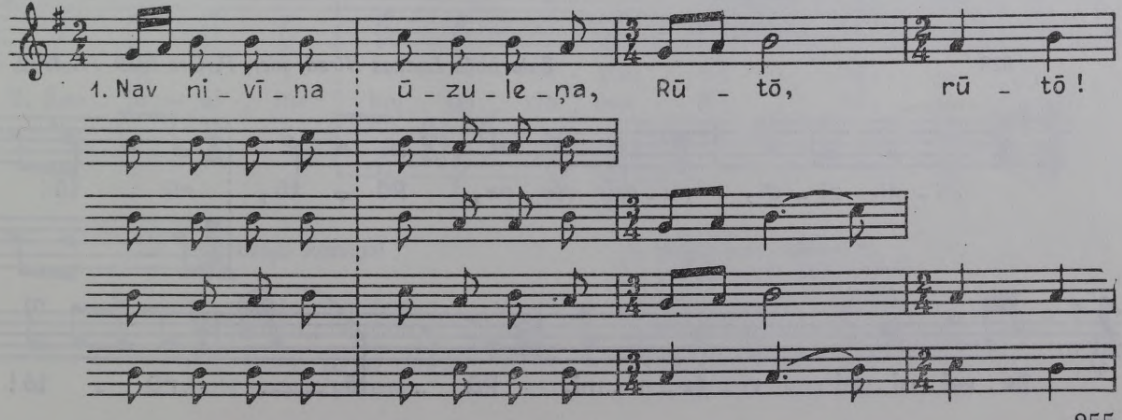

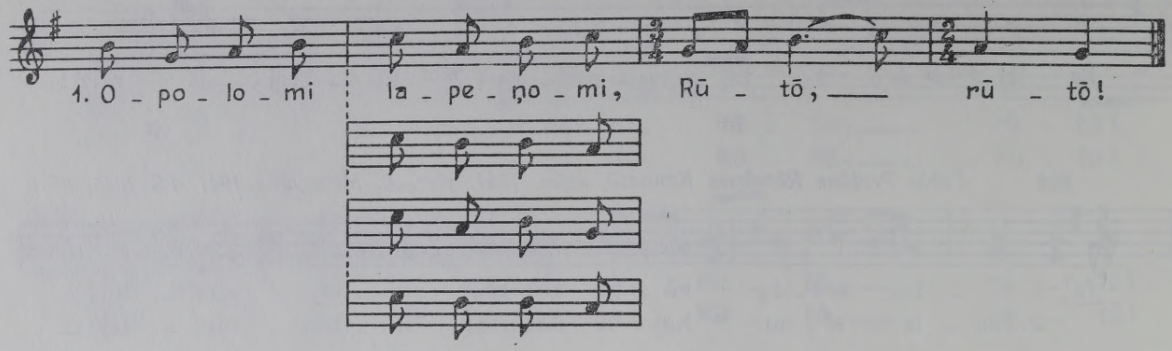

2. Nav nivīna tautu dāla
Pa munami prōteņami.

3. Syla zemes purynami
Myužam zīda naredzēti;

4. Nu dzārōja orōjeņa
Mīlu vōrdu nadzērdēti.

527 *Madaļa Šveida Ludzas Nirzā, 80 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 358.*

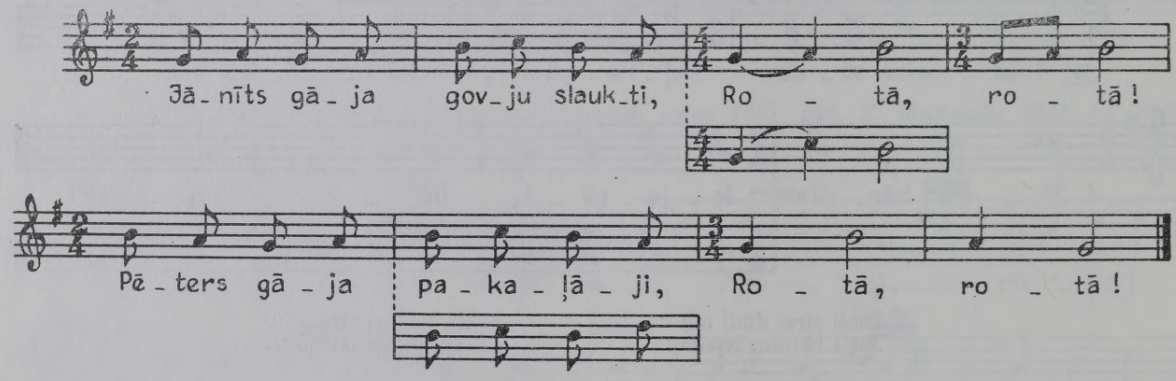

528 *Zole Loča Ludzas Nirzā; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 483.*

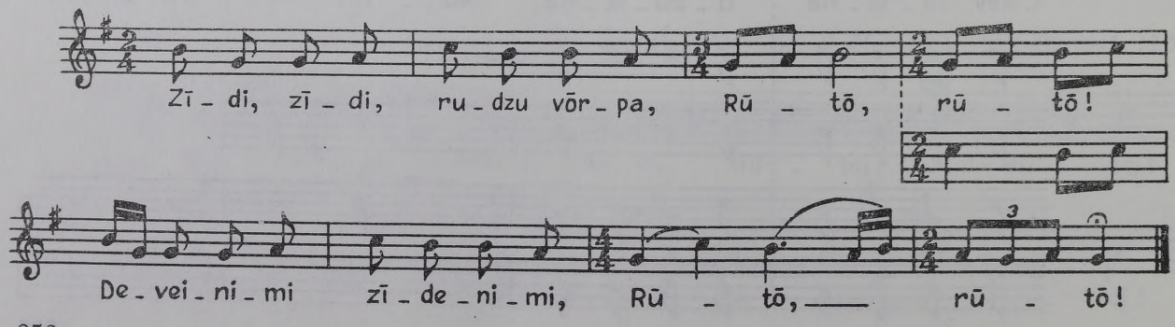

529 *Tekla Rupena Rēzeknes raj. Lendžu c.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4915.*

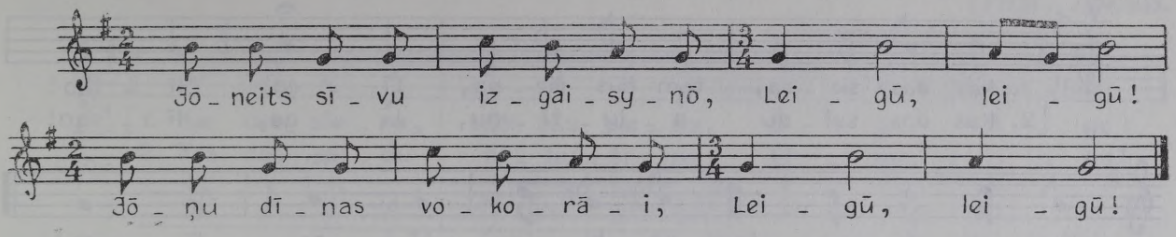

530 *Kārlis Konovalovs Ludzas Ciblā, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1298.*

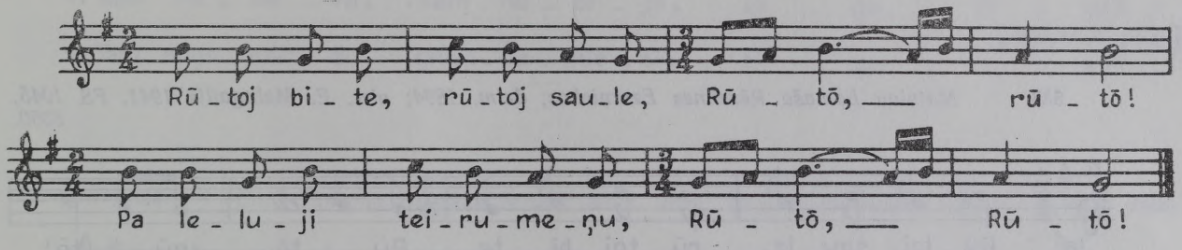

531 *Zuzanna Jakubjonoka Dagdas raj. Andrupenes c., 75 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9293.*

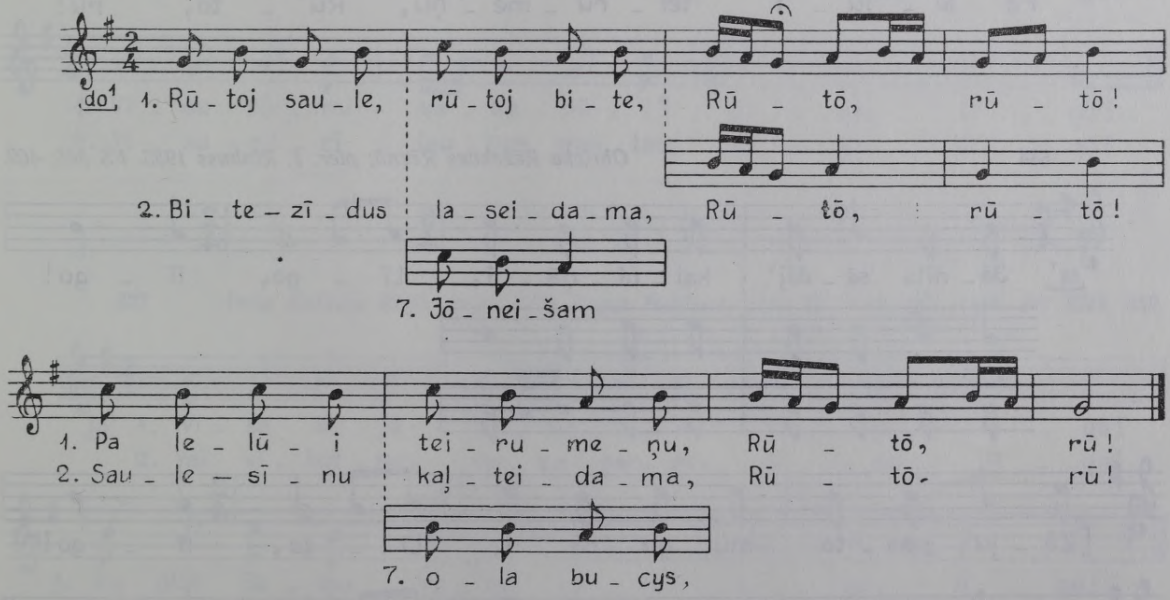

3. Es redzēju Aņneņai
Pīcus...

4. Tys pīktaisi rūtōtōjam,
Tys pīktaisi rūtōtōjam.

5. Jam, Jōneiti, sērmu zyrgu,
Apjōj sovu teirumeņu!

6. Apjōj sovu teirumeņu,
Sajem sovys dzīdōtōjis!

7. Mēs redzējām Jōneišam
Pīcys bucys ola bucys;

8. Tei pīktōji rūtōtōjam,
Tei pīktōji rūtōtōjam.

532 [Bauskas?] *Vecmuižā pier. Vigneru Ernests [1888?]. LTMM I, 1894, 55a.*

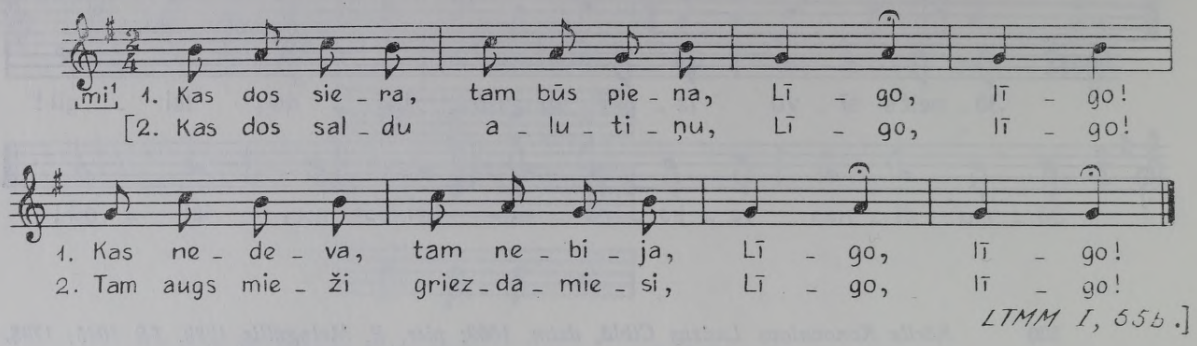

LTMM I, 55b.]

533 *Maļvina Lamaša Rēzeknes Ezerniekos, dzim. 1894; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8360.*

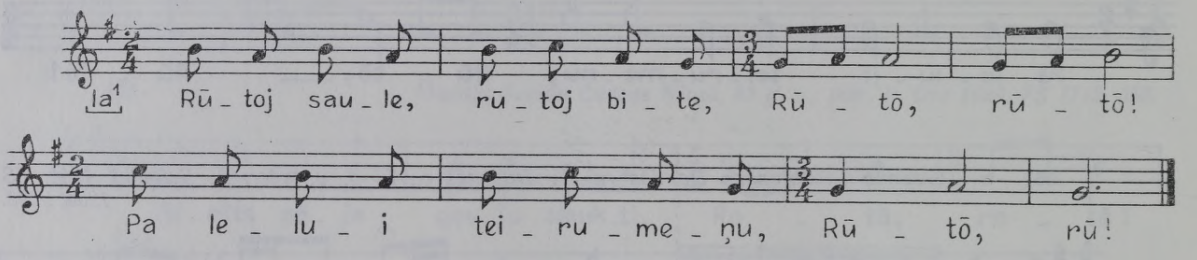

534 *Obricka Rēzeknes Rēznā; pier. J. Rinkuss 1935. FS 345, 469.*

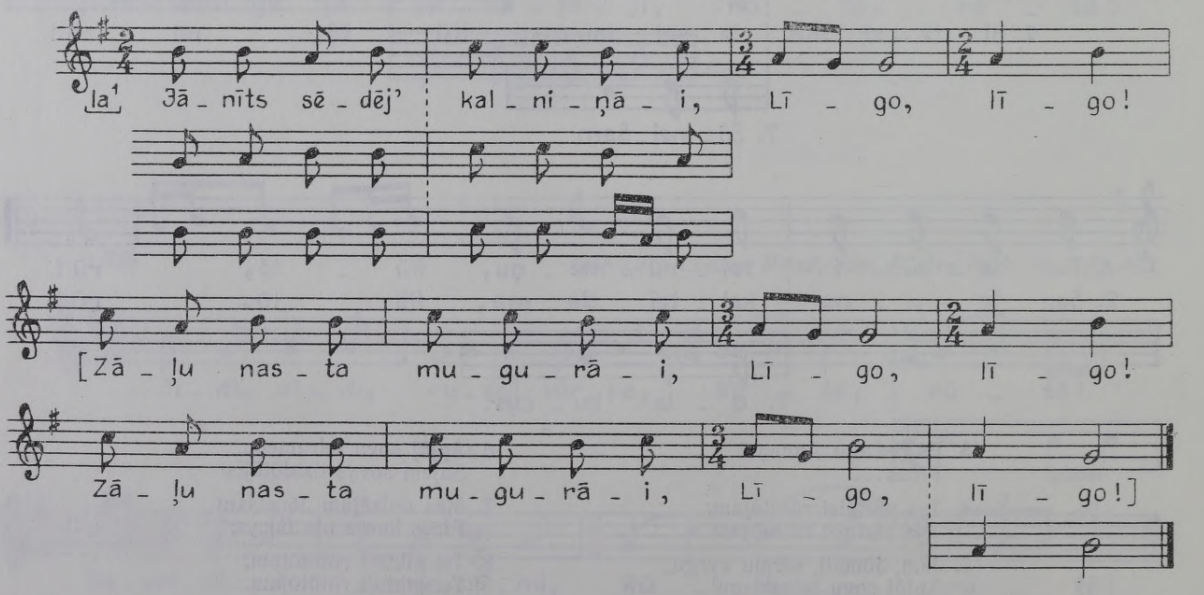

535 *Bauskas Iecavā pier. Vāgners; no Dārtes Jansones pier. Vigneru Ernests 1888(?). LTMM I, 1894, 55b.*

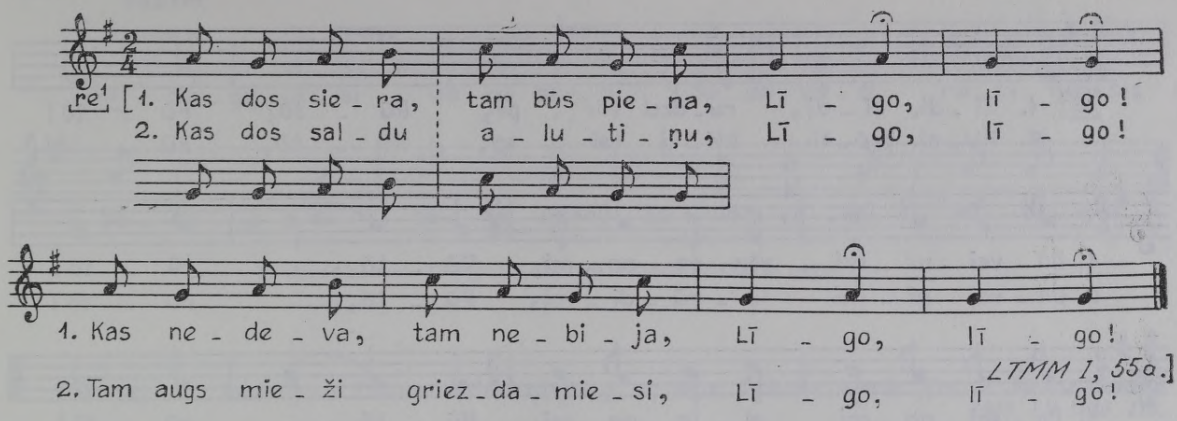

[LTMM I, 55a.]

536 *Dace Jansone Bauskas Iecavā, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 1503.*

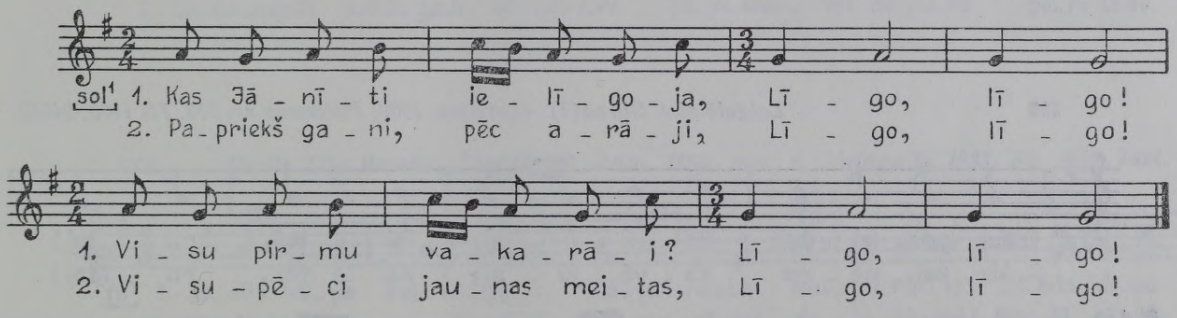

537 *Anna Kalniņa Rīgā, dzim. 1871 Rīgas Baldonē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 359.*

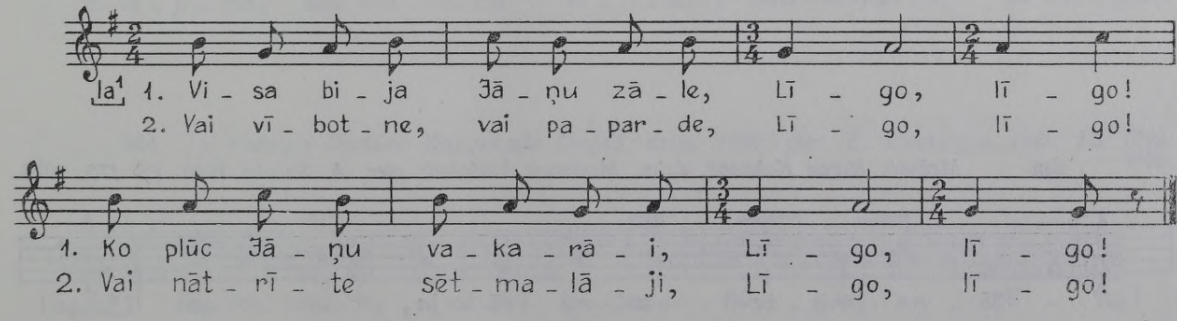

1. Jānīšami, brālīšami,
Trim stūrimi cepurīte:

2. Tai pirmāi kvieši auga,
Otrā bēris kumeliņis,

3. Tai trešāi stūrītīi
Kaķi bērnus audzināja.

538 *Solomeja Eisaka Dagdas raj. Punduru c., 75 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7460.*

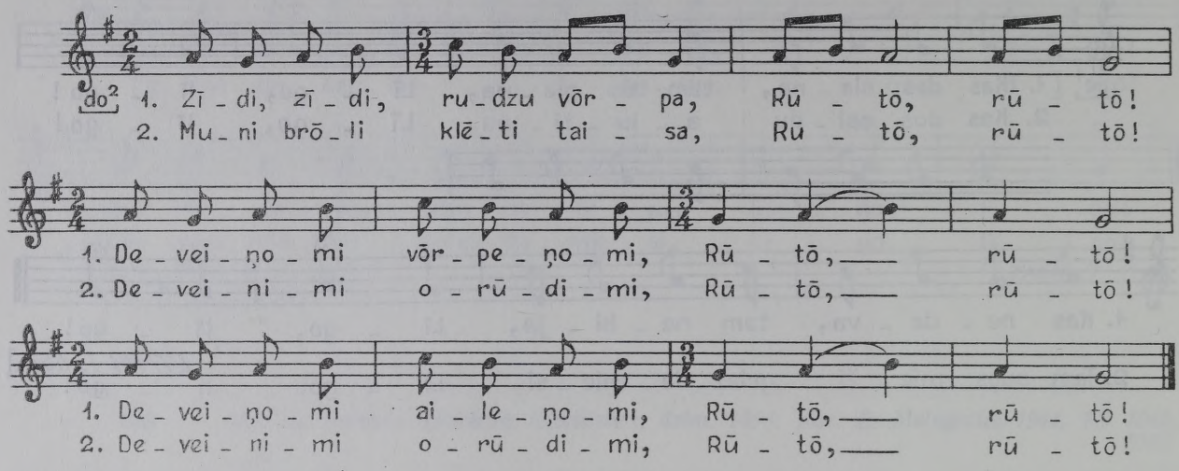

539 *Latgalē pier. Stirna(?). «Latvija», 1909, Pielikums nr. 213. FS 1400, 24058.*

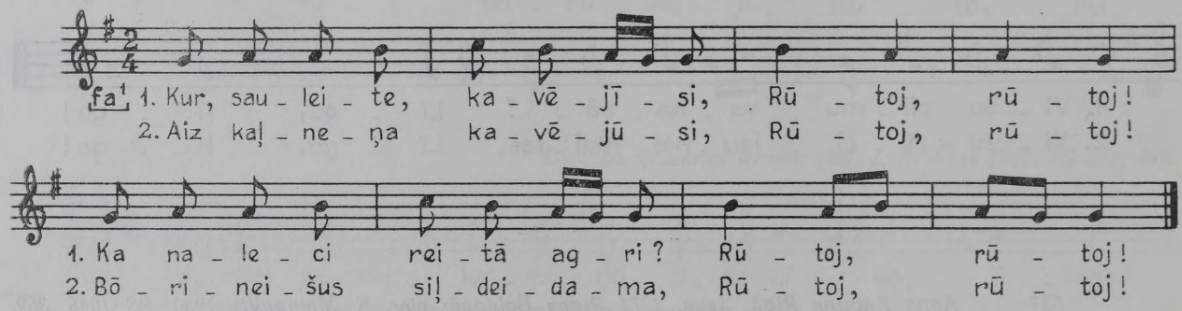

540 *Mežsēts Rīgas Koknesē, dzim. Madonas Vietalvā; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2076.*

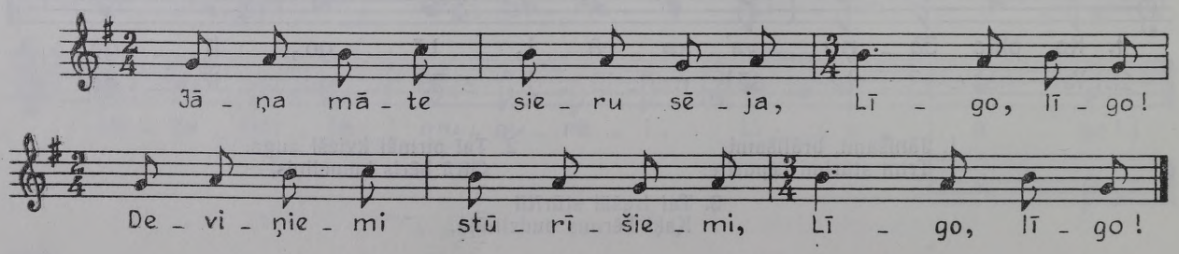

541 *Liba Cunce Tukuma Milzkalnē, 75 g. v.; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7441.*

Paātri

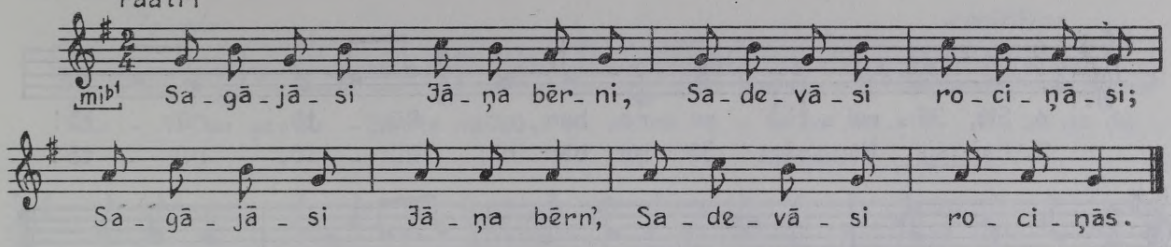

Teicējas piezīme: «Tā līgojuši Tukuma Višiņķu un Zantes pagastos.»

542 *Liba Cunce Tukuma Milzkalnē, 75 g. v., dzim. Tukuma Remtē; pier. A. Medne-Romane 1948. FS 1835, 119.*

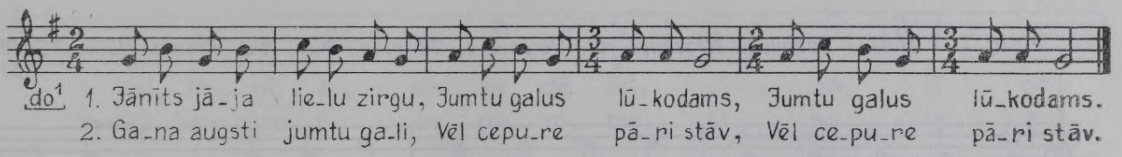

543 *Marija Sile Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1856; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7444.*

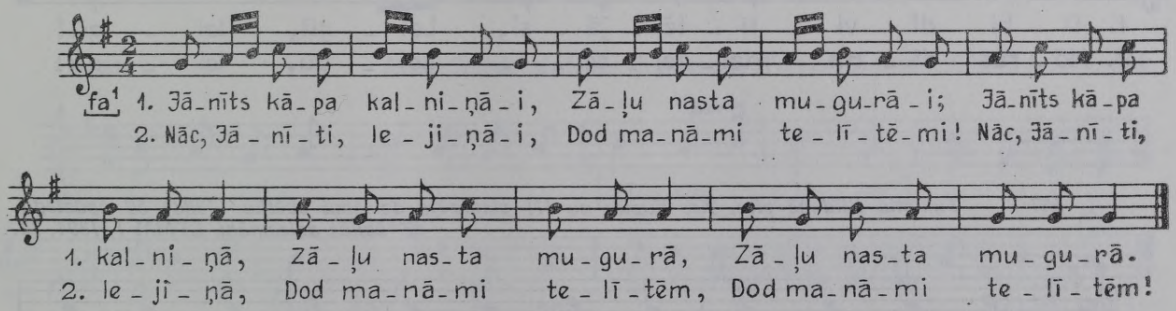

544 *Jadviga Dortāne Daugavpils Dagdā, dzim. 1900; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8731.*

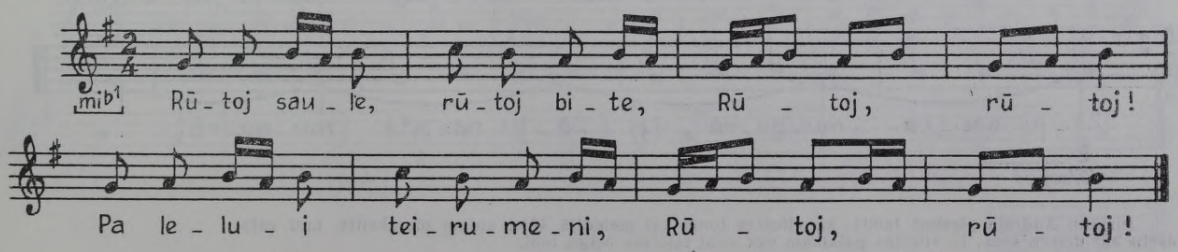

545 *Staņislava Kučinska Dagdas raj. Ezernieku c., dzim. 1908; pier. R. Iermaks 1960. FS 1950, 7505.*

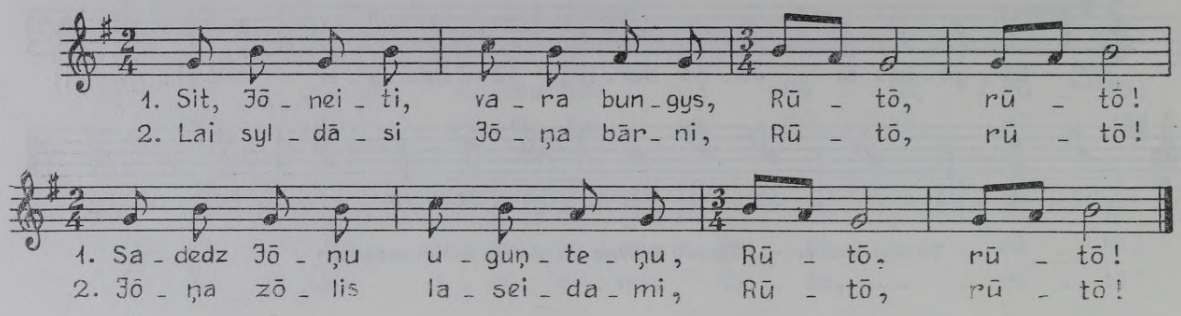

546 *Helēna Žukovska Rēzeknes raj. Veremu c., 73 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5140.*

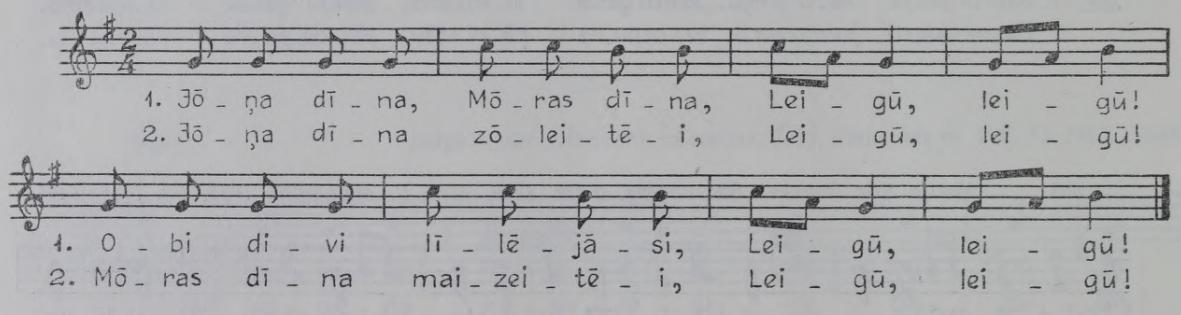

547 *Tukuma Blīdenē pier. Kr. Ķuzis; no III vispārējo dziesmu svētku (1888) 50 apdziedāšanās dziesmām. LTMM I, 1894, 72.*

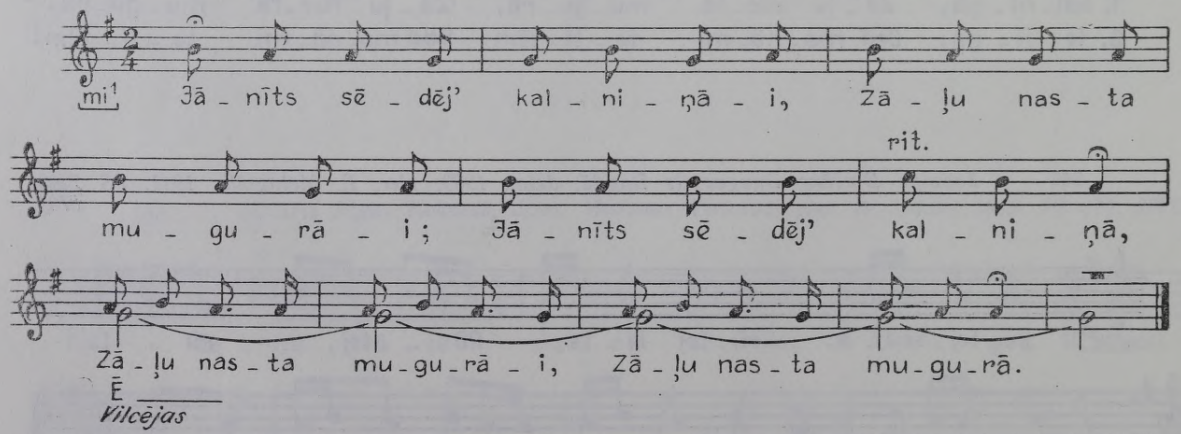

Jurjānu Andreja piezīmē teikts, ka vilcējas tonis šai melodijā šķiet aplam pierakstīts, tam vajadzētu būt drīzāk «la», jo vilcējas palaikam sāk vilkt teicējas beigu toni.

548 *J. Lautenbahs-Jūsmiņš Talsu Sabilē; pier. Jurjānu Andrejs 1892. FS 1495, 3499.*

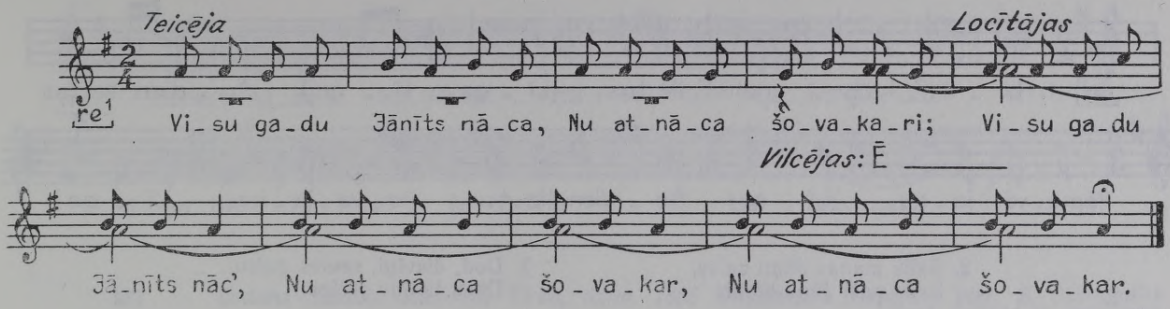

549 *Ķērsta Muša Kuldīgas Ķendā, dzim. 1851; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2644.*

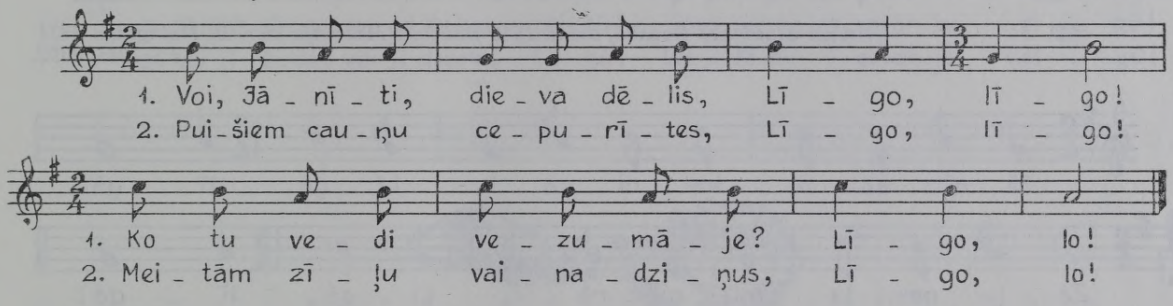

550 *Made Balode Madonas Ērgļos; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 17d.*

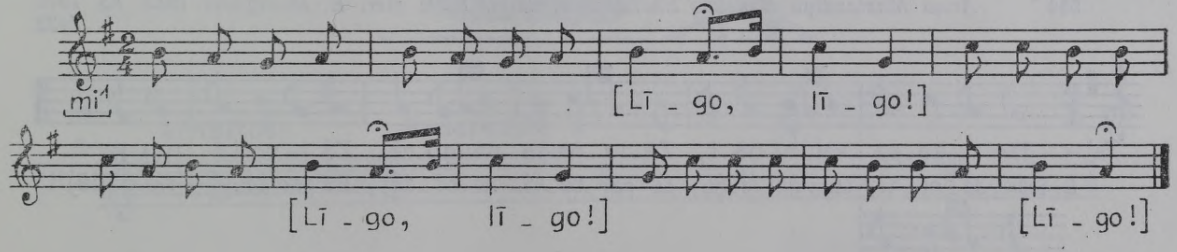

551 *Ieva Krūmiņa Madonas Ērgļos; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 17e.*

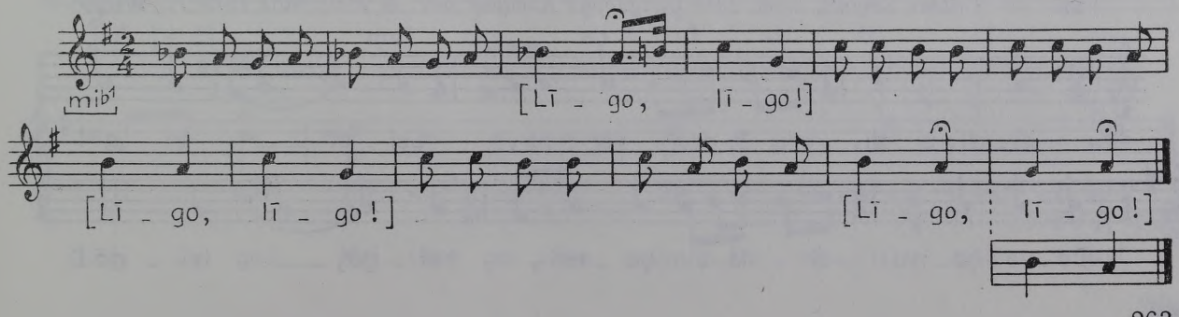

552 *Ieva Puriņa Madonas Odzienā; pier. 1930. gados. FS 2001, 162.*

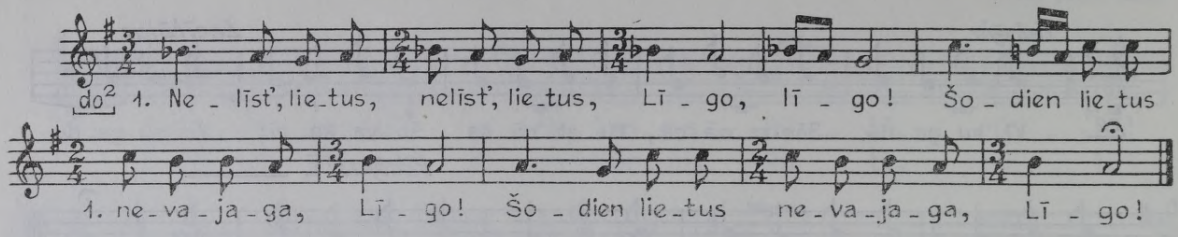

2. Salīs manas Jāņu zāles,
Salīs paši Jāņa bērni.

3. Dod, dieviņi, saules gaisu,
Dzen lietiņu jūriņāi!

4. Lai iekūra Jāņa bērni
Kalnā Jāņu uguntiņu.

553 *Anlīze Slavinska Bauskā, dzim. 1842 Bauskas Mežotnē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4592.*

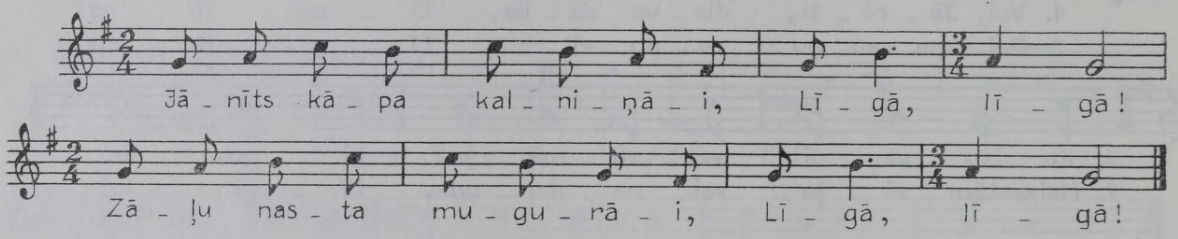

554 *Anna Mazlazdiņa Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1871; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7423.*

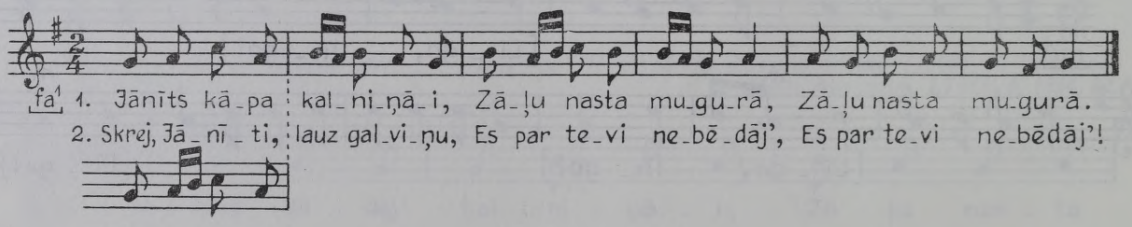

555 *Ontons Smanis, dzim. 1888 Daugavpils Kapiņos; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7036.*

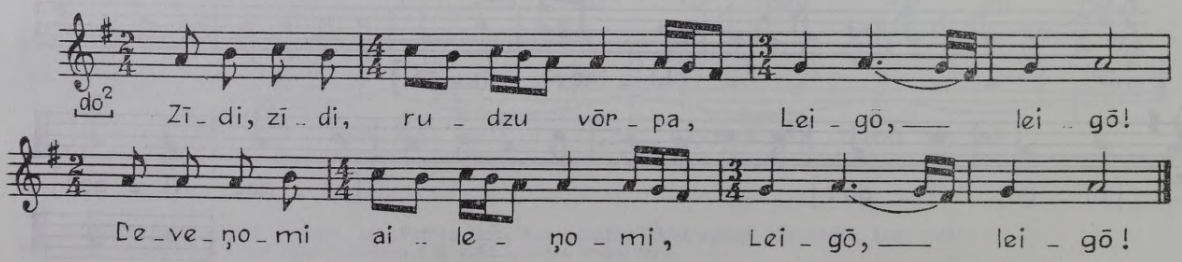

556 *Ontons Smanis, dzim. 1888 Daugavpils Kapiņos; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7034.*

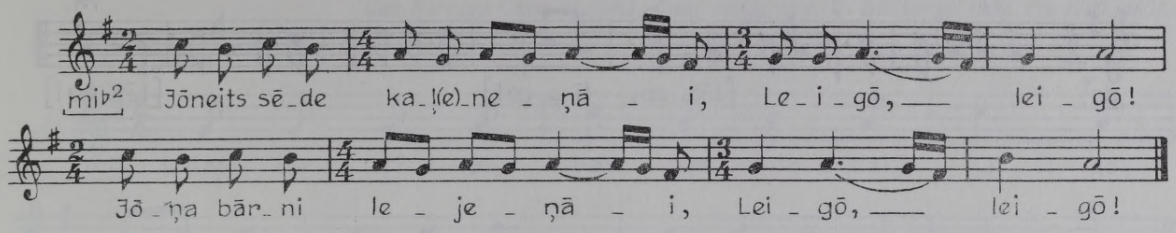

557 *Ontons Smanis Madonas Tirzā, dzim. 1888 Daugavpils Kapiņos; pier. E. Melngailis 1931. LMFM II, 1952, 723.*

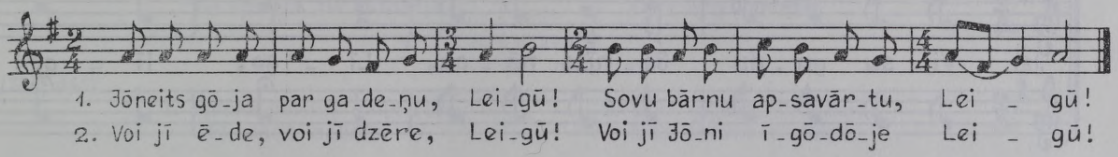

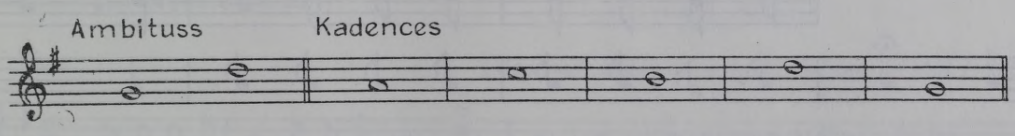

558 *[Rīgas Lielvārdē] pier. Vankinu Jūlijs. LTMM I, 1894, 19b.*

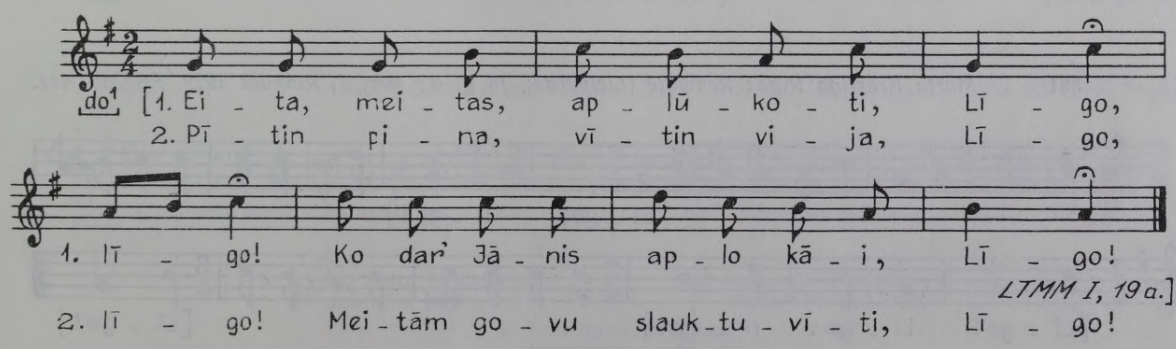

559 *Bajinskis Rīgas Lielvārdē; pier. Ozols. LTMM I, 1894, 19c.*

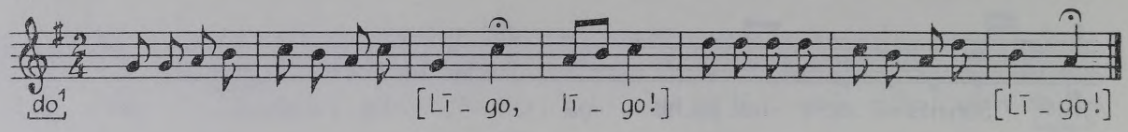

560 *K. Rozīts Rīgā, dzim. 1869 Rīgas Lielvārdē; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 2077.*

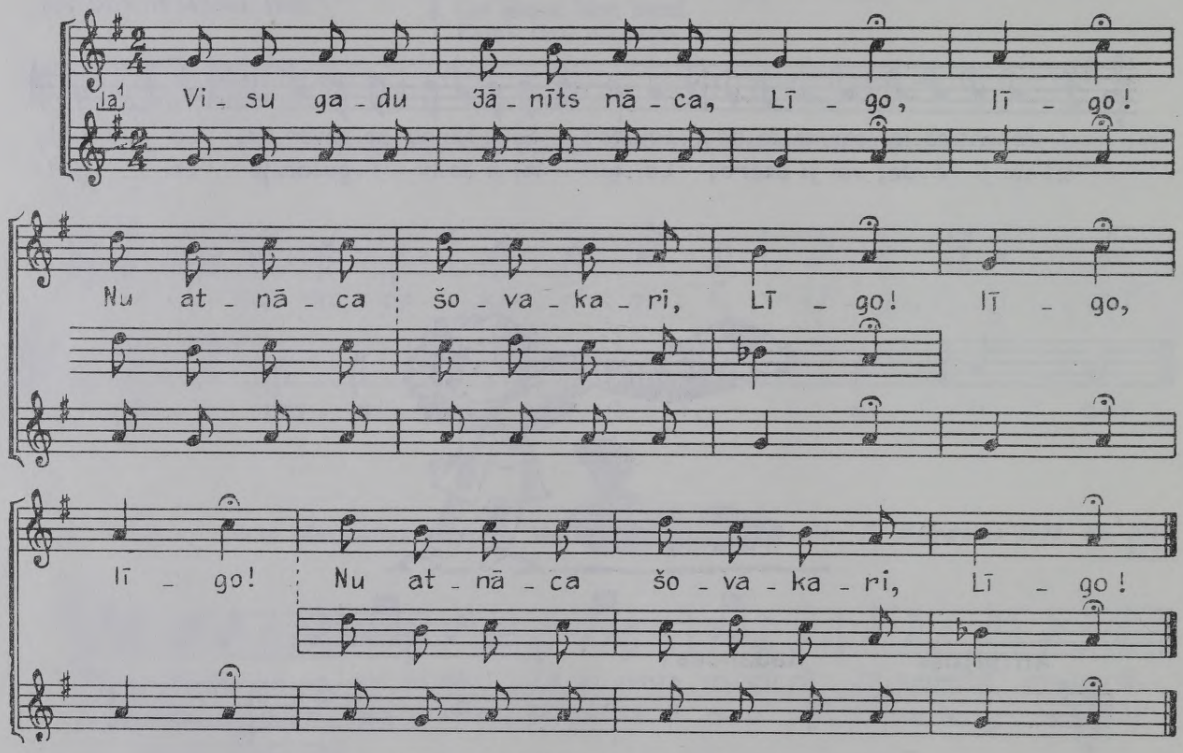

E. Melngaiļa piezīme: «Uz šo balsu dzied arī rotāšanos.»

561 *Marta Krastiņa Rīgas Rembatē [Lielvārdē], 16 g. v.; pier. J. Rinkuss 1929. FS 345, 441.*

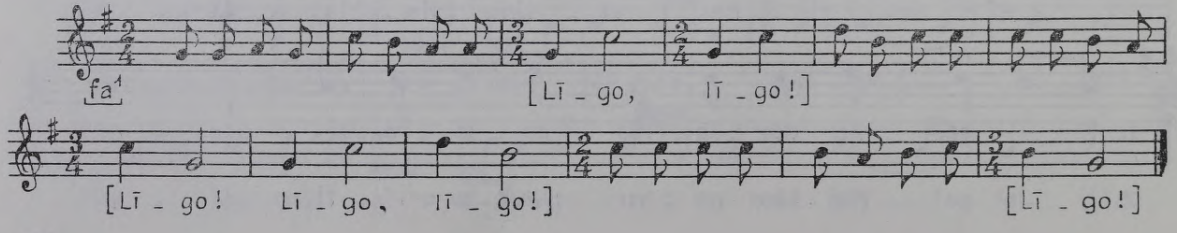

562 *Kārlis Atgāzis Alūksnes raj. Bejas c., dzim. 1906 Rīgas Zaubē, melodiju dzirdējis Cēsu Skujenē; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 90. Ede Bērziņa Cēsu Skujenē, dzim. 1865; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4607.*

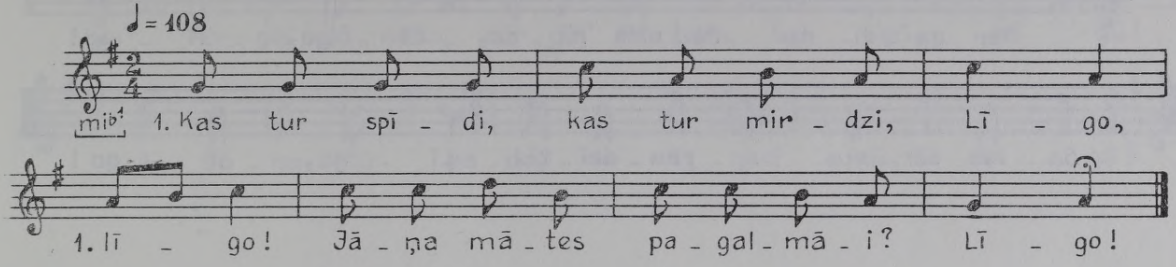

2. Trīs sidraba avotiņi,
Tie spīdēja, tie mirdzēja.

3. Vienā dzēra raibas govis,
Otrā bēri kumeliņi.

4. Tai trešāi avotāi
Jāņa māte mazgājāsi.

FS 1700, 4607.

1. Smuks puisītis daiļu rotu
Guļ celiņa maliņāi.

2. Dod, dieviņi, siltu sauli,
Būs mušāmi barībiņa.

563 *Rīgas Krapē pier. P. Jurjāns. LTMM I, 1894, 19a.*

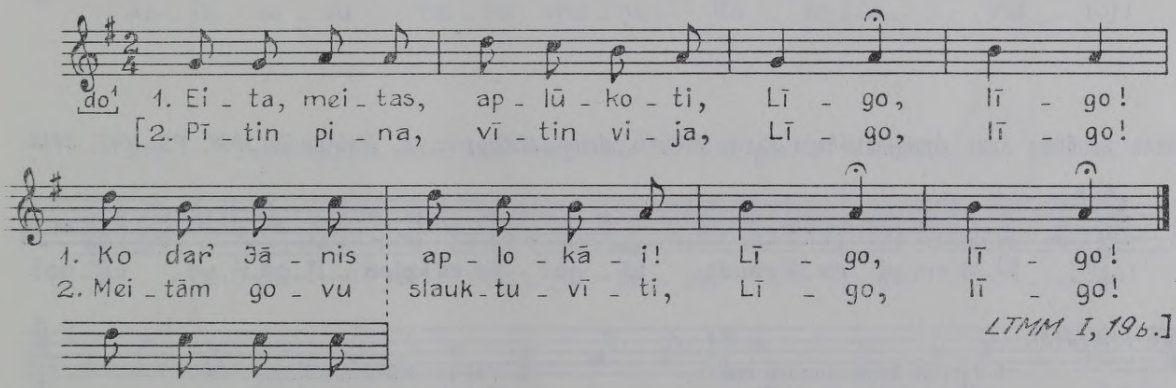

LTMM I, 19b.]

564 [*Madonas*] *Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 19c.*

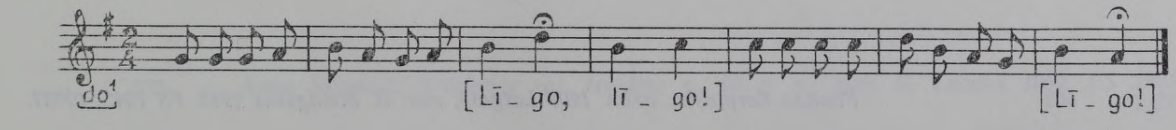

565 *Amālija Skuja Rīgas Mālpilī, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3415.*

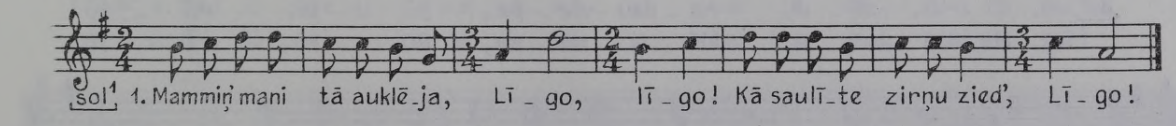

2. Ļaudis mani tā skaloja,
Kā dubļainu kājas auti'.

3. Ceļa malas āboliņi,
Iesim abi vienu ceļ':

4. Tevi mina kājiņāmi,
Mani ļaužu valodām.

566 *Jūle Krievāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 477.*

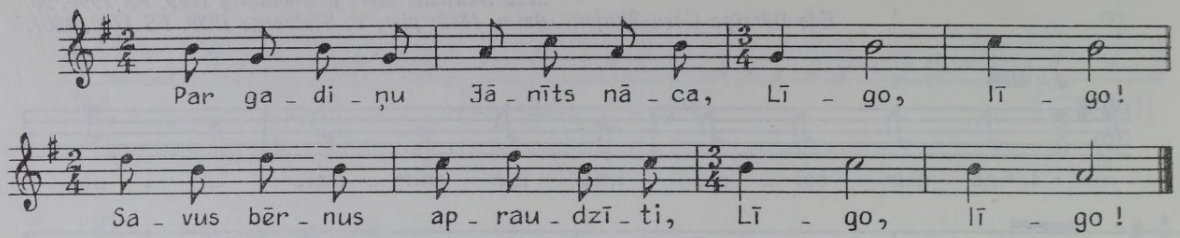

567 *H. Sirsons Jēkabpilī, melodiju dzirdējis Rīgas Morē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1535. LTMM I, 1894, 19d.*

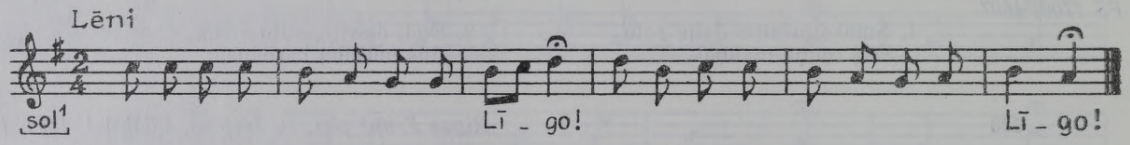

568 *Amālija Skuja Rīgas Mālpilī, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1906. FS 1045, 3413.*

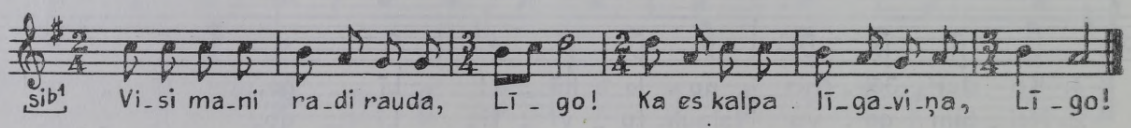

FS 1045, 3414.

1. Garām braucu moku muižu,
Moku ļaudis neredzēju.

2. Vai tur trūka mocītāju,
Vai ar pašu moku ļauž'?

569 *Paulīna Čerpinska, dzim. 1909 Latgalē; pier. E. Melngailis 1943. FS 1045, 10031.*

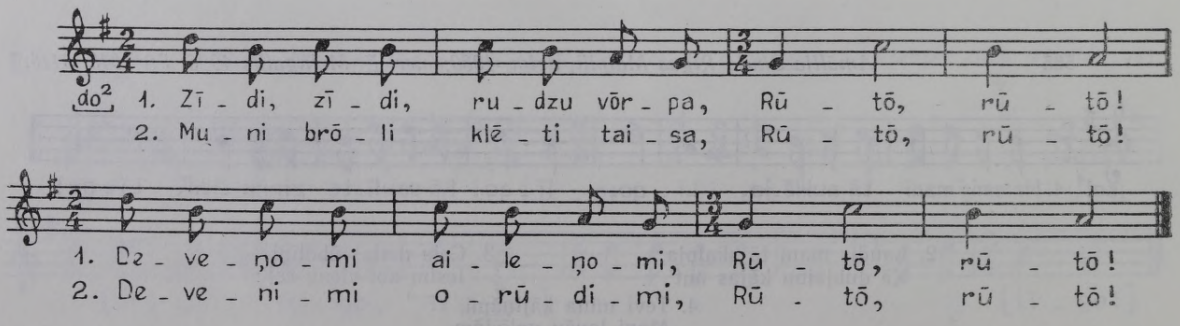

570 *J. Liepiņš Daugavpils Naujenē; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 858.*

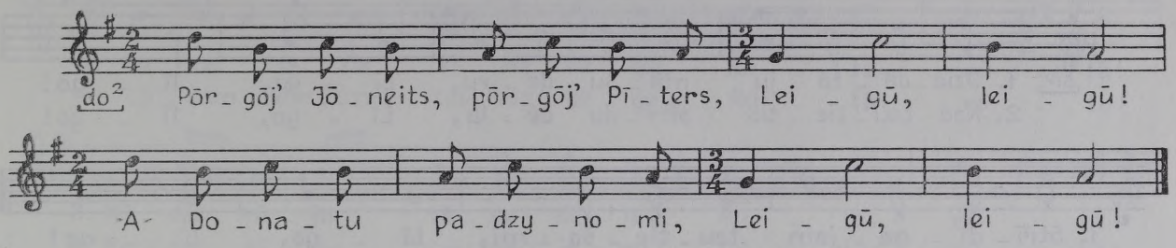

571 *Agate Trizna, dzim. 1897 Daugavpils Aulejā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8789.*

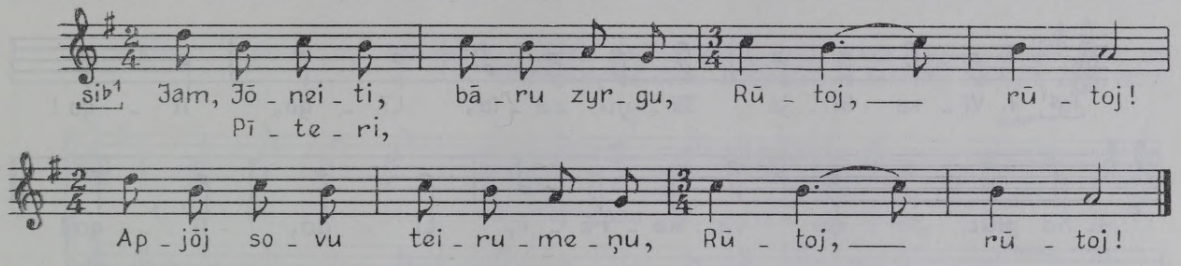

572 *Tekla Vilcāne, dzim. 1880 Daugavpils Vārkavā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8534.*

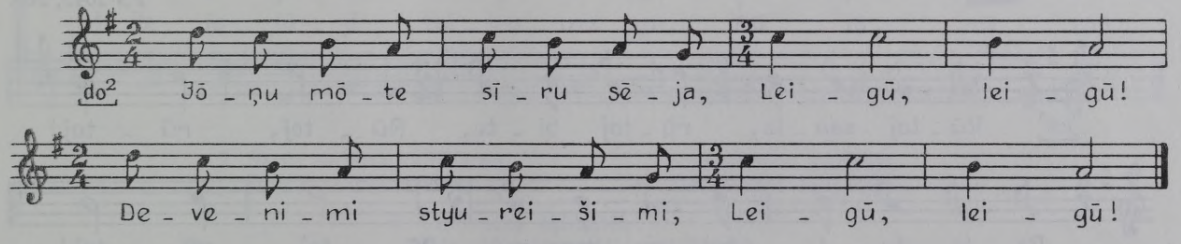

573 *Anna Suveizda Krāslavas raj. Izvaltas c., 60 g. v.; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7377.*

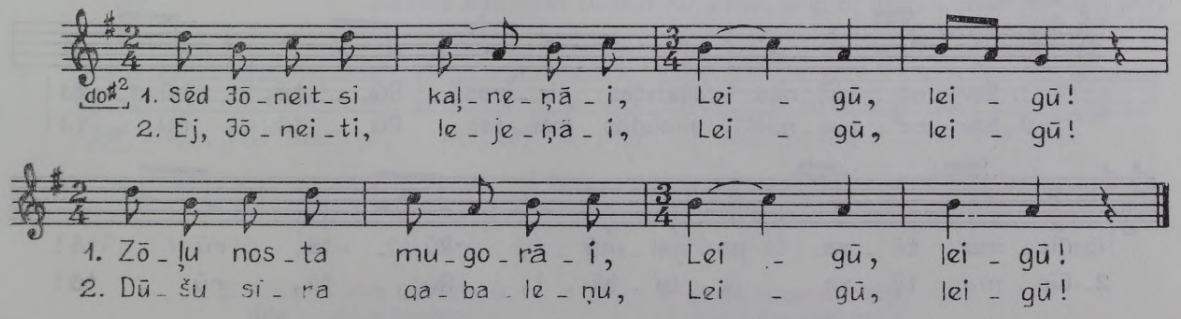

574 *Anna Olšteine Tukumā, 76 g. v.; pier. L. Galeniece 1929; FS 804, 2880.*

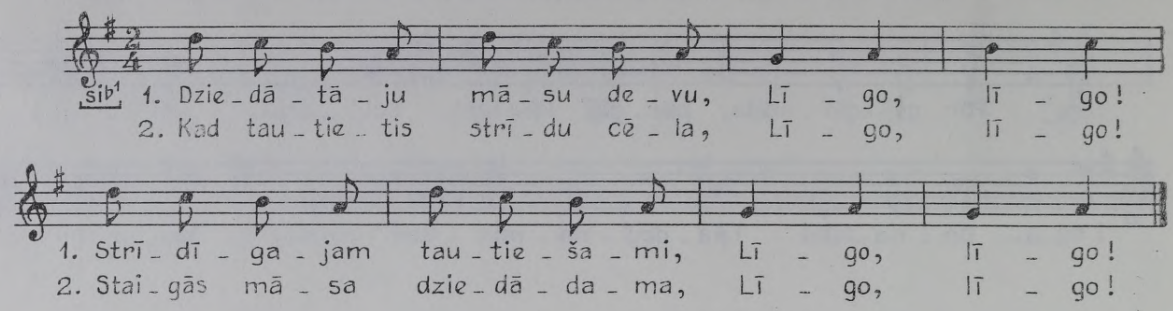

575 *Anlize Mauriņa Talsu Laucienē; pier. A. Zeimane 1896. FS 42, 3.*

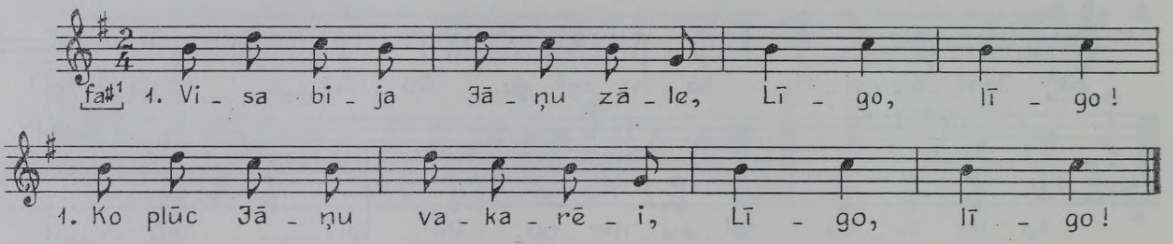

2. Es tev teikšu, Jāņu māte,
Kur ir tava govu laime:

3. Govu stallē, apakš slieksni,
Tur ir tava govu laime.

576 *Klementīne Vilcāne Rēzeknē, dzim. 1869 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 283.*

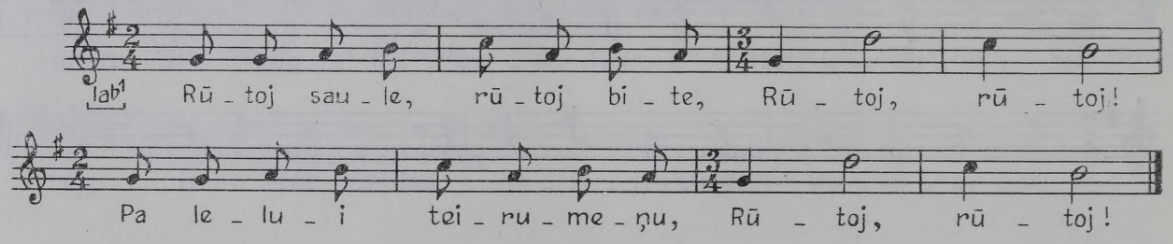

577 *Eiženija Kuzmina Cēsu Veselavā, dzim. 1918, melodiju dzirdējusi Ludzas Mērdzenē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5275.*

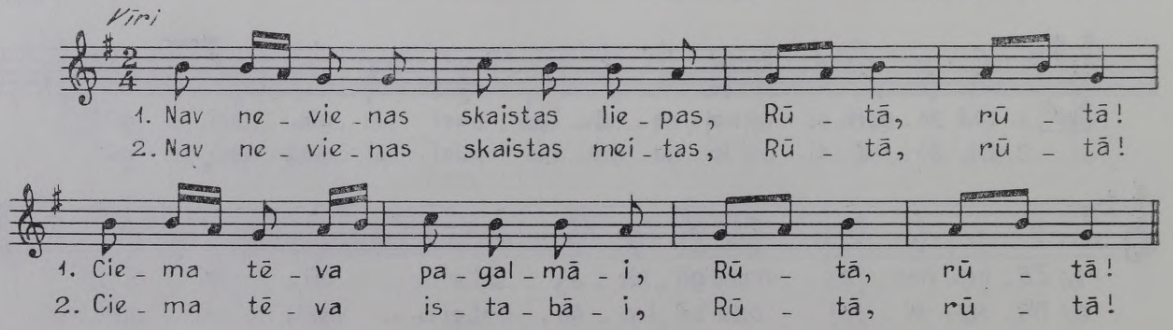

Sievieši

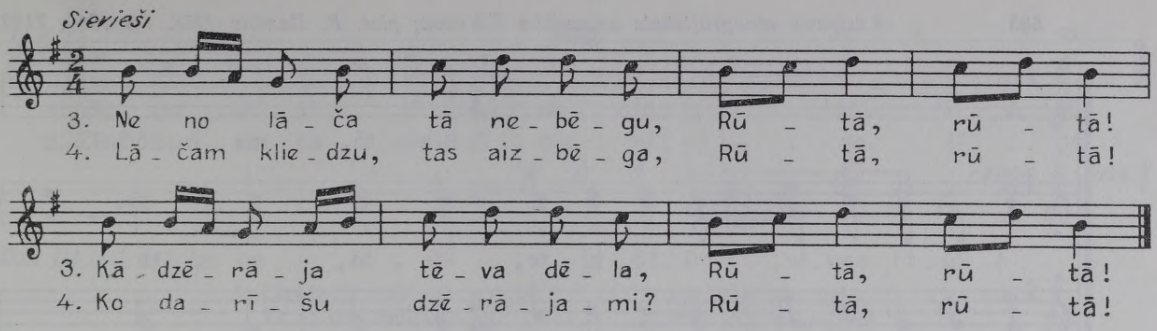

578 *Kārsavas raj. Baltinavas c. Anna Logina, dzim. 1905, Anna Logina, dzim. 1910, un Tekla Logina, dzim. 1920; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7224.*

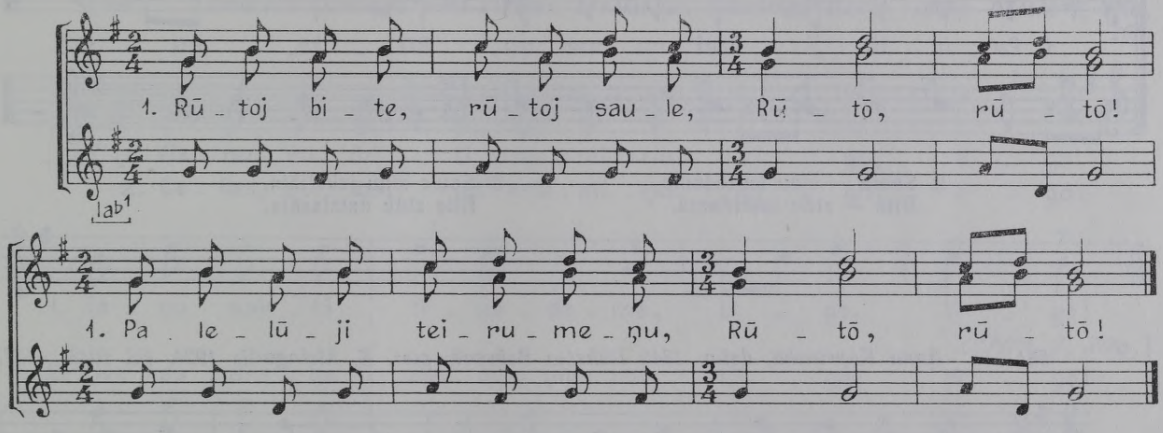

2. Saule — sīnu kaļtēdama,
Bite — zīdus laseidama.

3. Saule sīnu izkaļtēja,
Bite zīdu naizlasēja.

4. Saule sīnu šķiunītēi,
Bite zīdus treinītēi (=strūpiņā).

579 *Barbara Buklovska Dobeles raj. Elejā, 43 g. v., dzim. Ludzas Kārsavā; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 140.*

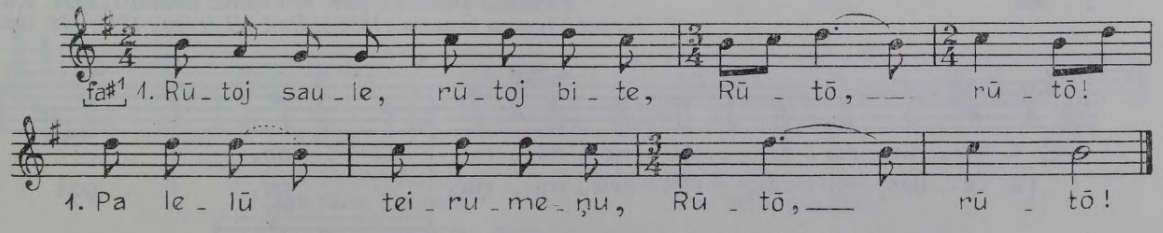

2. Saule — zīdu kaļteidama,
Bite — zīdus laseidama.

3. Saule zīdus izkaļtēja,
Bite zīdus nas'lasēja.

580 *Kārsavas etnogrāfiskais ansamblis Kārsavā; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7130.*

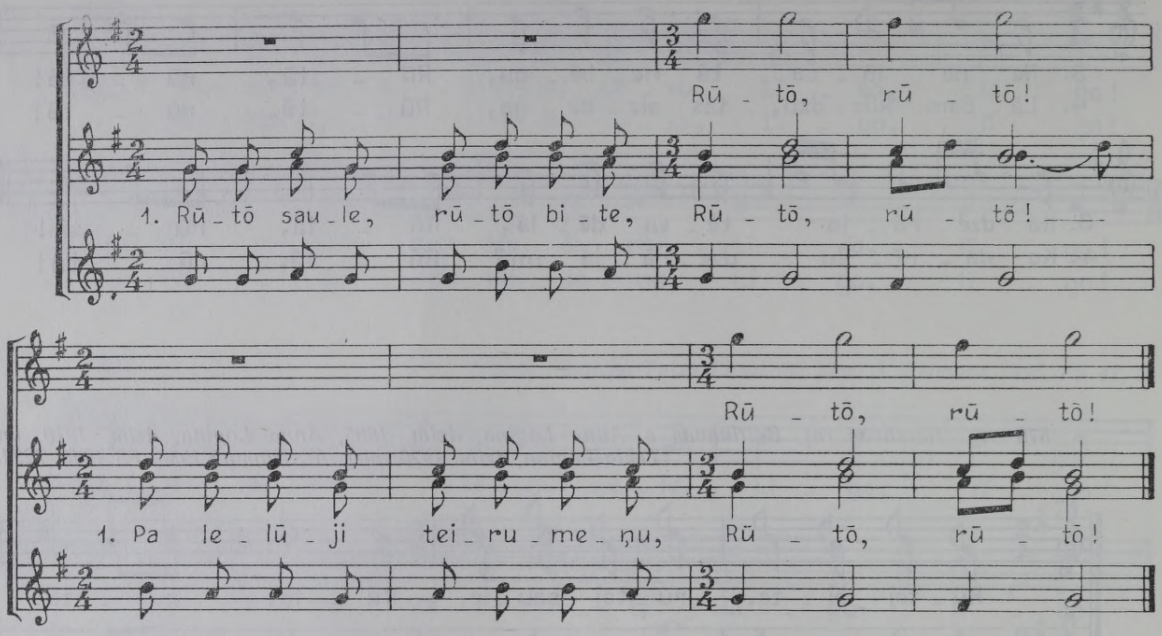

2. Saule — sīnu kaļtēdama,
Bite — zīdu laseidama.

3. Saule sīnu izkaļtēja,
Bite zīdu naizlasēja.

581 *Anna Kuprinska, dzim. 1840 Ilūkstes Bebrenē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 4127.*

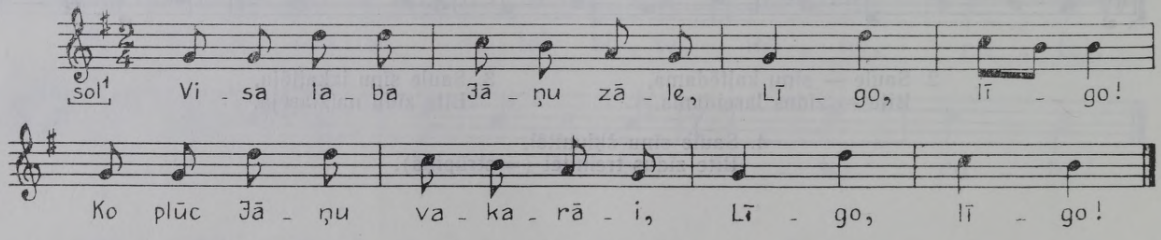

582 *Ventspils Dundagā pier. F. Rodins. LTMM I, 1894, 20a.*
Turpat Vigneru Ernests (1888.). DzR III izdev., 1914, 142. lpp.

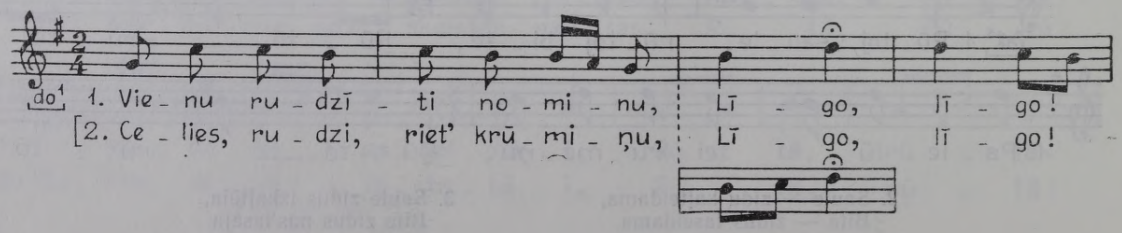

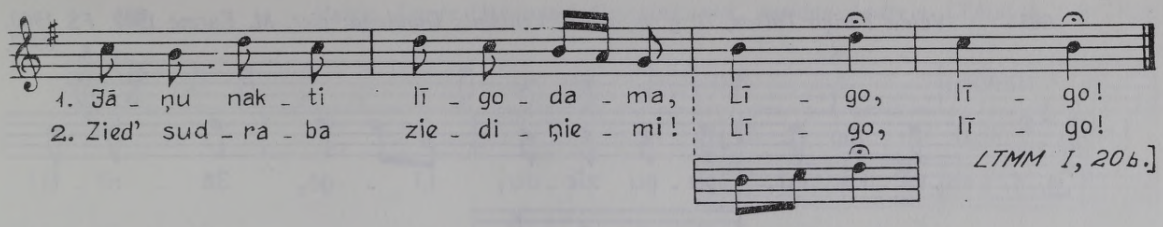

DzR III izd., 142. lpp.

1. Līgojiesi, ozoliņi,
Er ar tevi nelīgošu.
2. Līgos tevi sīki dzeņi,
Mani balti bāleliņi.
3. Līgojiesi, āra liepa,
Pret to āra ozoliņu!
4. Tā līgoja tautas meita
Pret to manu bāleliņu.

583 *Ventspils Dundagā pier. Vīgneru Ernests un Klaubergu Kārlis (1888). LTMM I, 1894, 20b.*

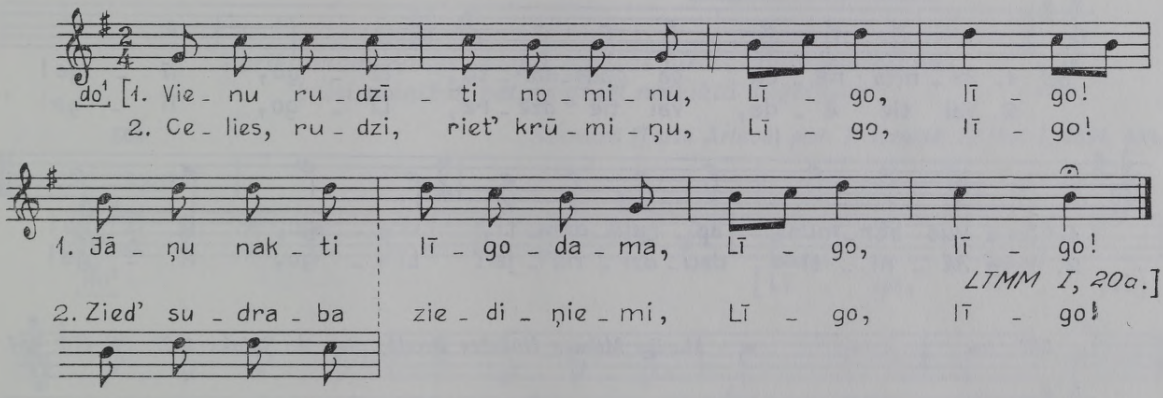

584 *Ansis Brikainis Talsu raj. Dundagā, 72 g. v., dzim. Ventspils Puzē; pier. Ā. Salava 1961. FS 1060, 4684.*

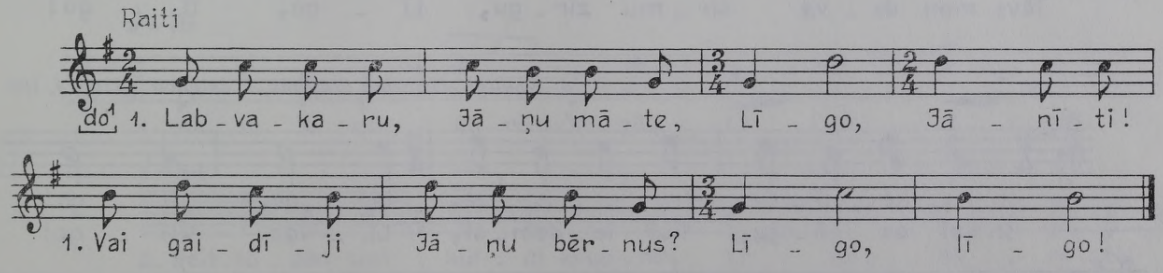

2. Jāņu bērni nosaluši,
Jāņu zāles lasīdami.
3. Jānīts sēža ozolāja,
Jāņu bērni pazarēsi.
4. Kāp, Jānīti, no ozola,
Vedi bērnus istabāi!

585 *Valda Zariņa Talsos, 70 g. v., dzim. Ventspils Dundagā; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8937.*

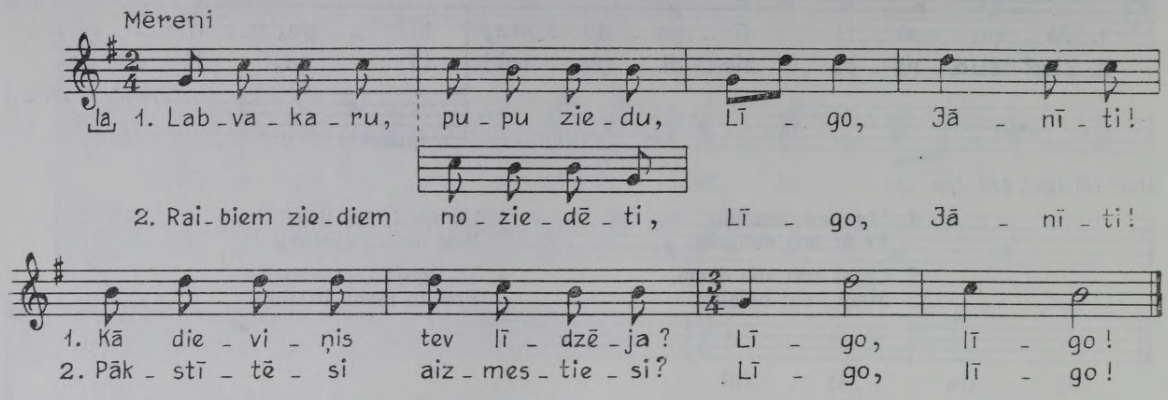

586 *Klāra Freienberga Talsu raj. Dundagā; pier. Ā. Salava 1962. FS 1960, 4703.*

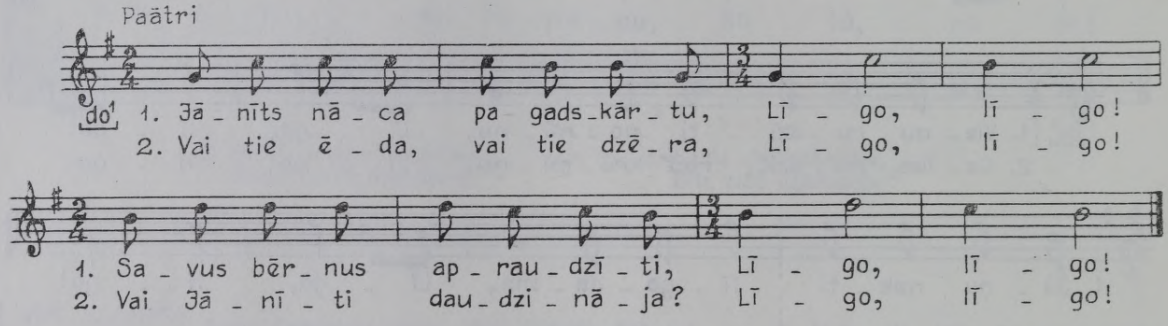

587 *Marija Mikase Ilūkstes Prodē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 484.*

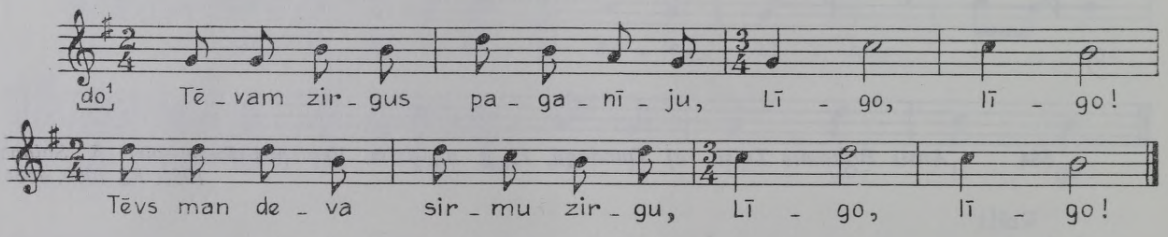

588 *A. Kauliņš. Dziesmu krājums, I. Jelgavā, 1924, 24. lpp.*

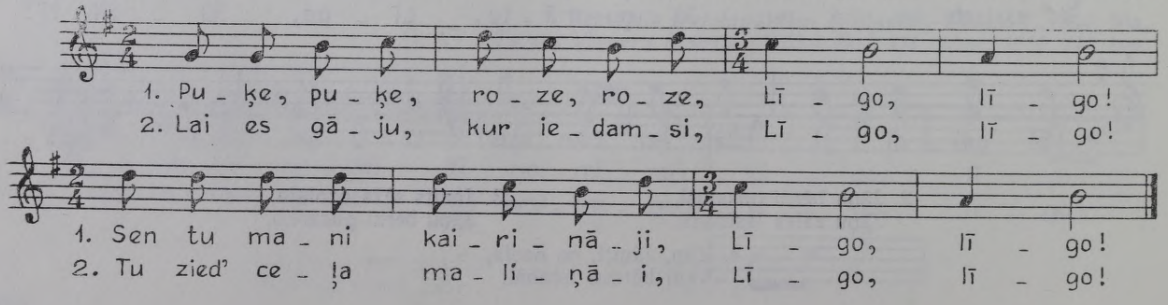

589 *Marija Āmure [Madonas] Cesvainē; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 43g.*

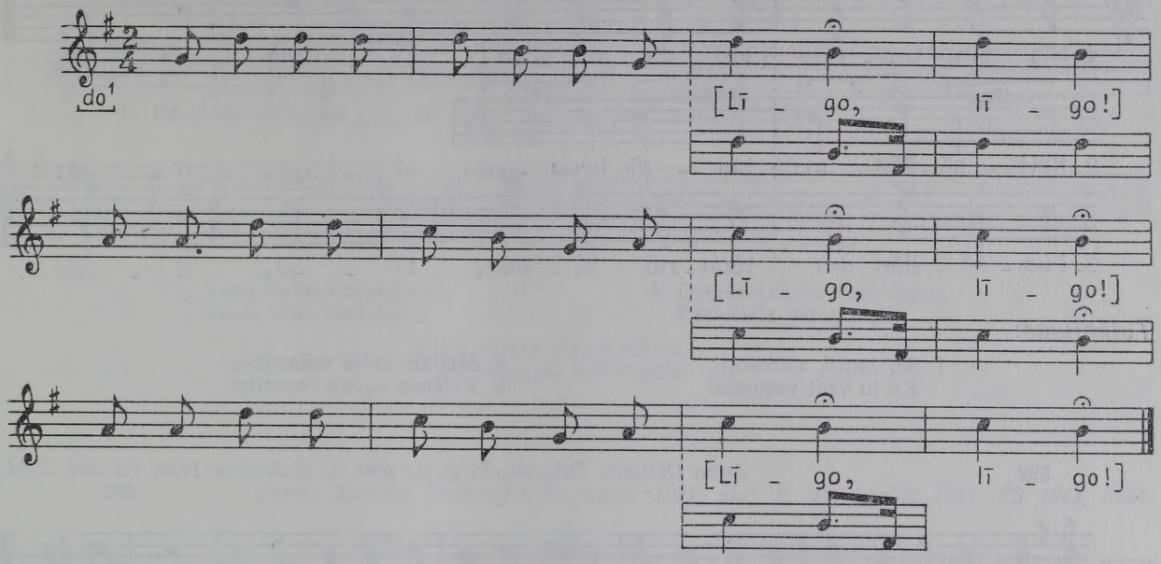

Variējumam zemās skaņas ņemtas pirms elpas ievilkšanas, balsi nolaižot, bet ne gluži noteiktā augstumā.

590 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš. LTMM I, 1894, 43h.*

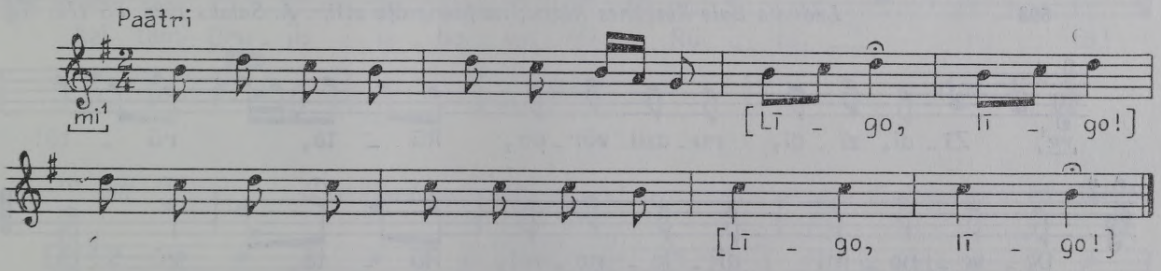

591 *Marija Saltjāre Pitragā [Ventspils Dundagā], dzim. 1860; iesk. O. Loritss 1925, atšifr. H. Tampere. O. Loorits. Volkslieder der Liven. Tartu, 1936, 271a.*

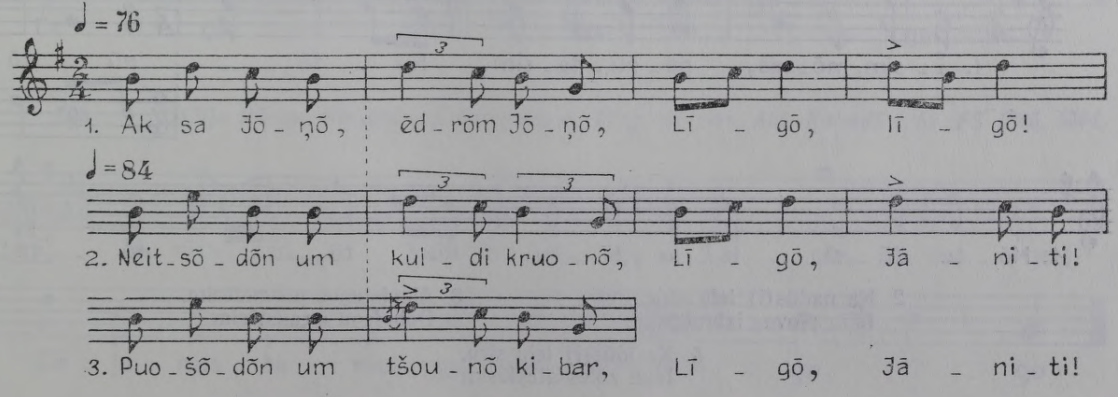

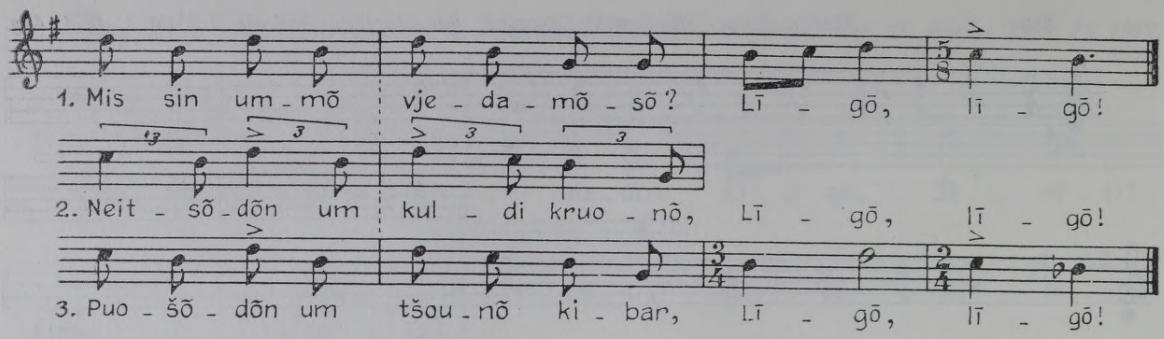

Tulkojums:

1. Ai, Jānīti, ziedainīti,
Ko tu vedi vezumāi?

2. Meitām zelta vainadziņu,
3. Puišiem caunu cepurītes.

592 *Anna Olšteine Tukumā, 76 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2884.*

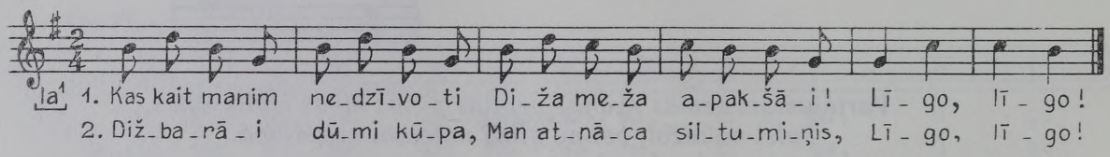

593 *Ludmila Bule Rēzeknes Rēznā; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 873.*

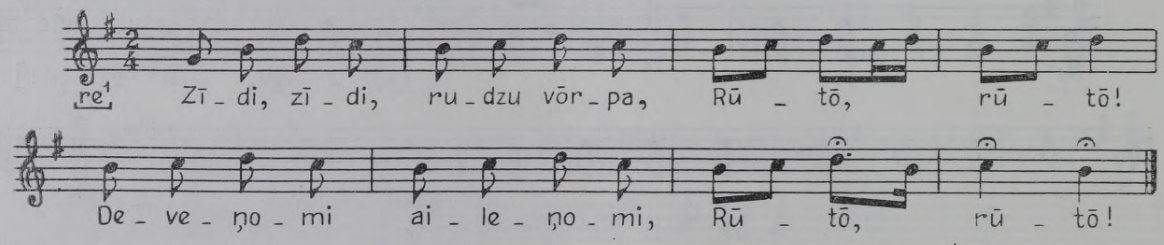

594 *Jūlija Žuka Ludzas Nirzā, 55 g. v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829, 1561.*

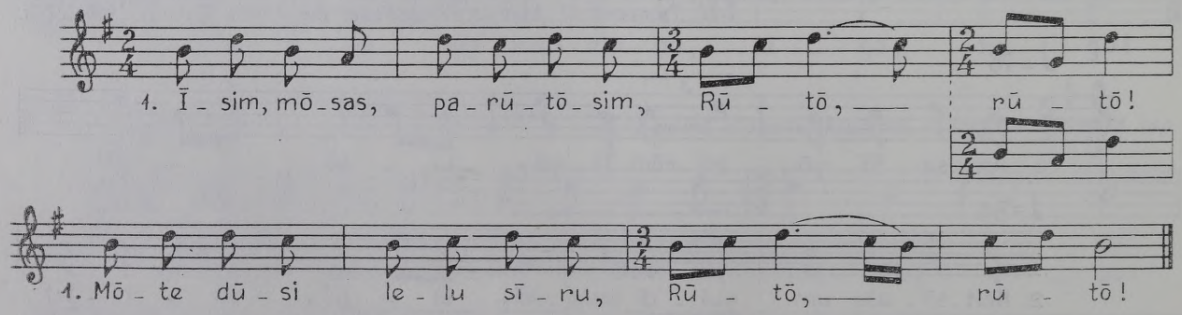

2. Ka nadūs(i) lela sīra,
Īsim pļovas izbrodōsim,

3. Akmisteņus pīsvaidēsim,
Dōbuleņu izraustēsim.

4. Ka īdūs(i) lelu sīru,
Īsim zōles atcylōsim.

595 *Bērbola Matule Ludzas raj. Pildas c., 66 g. v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829, 1571.*

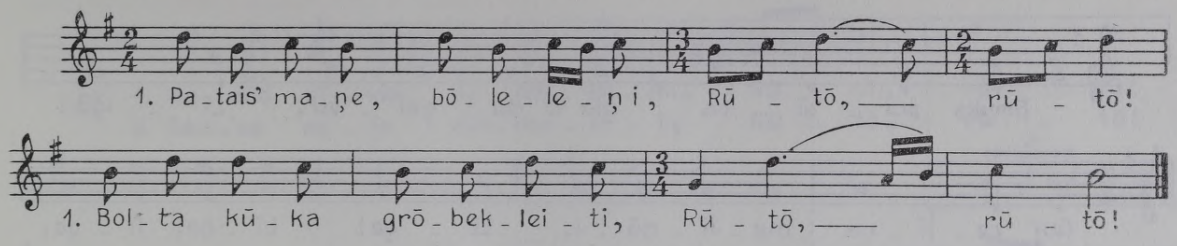

2. Vysu mežu izstaigōju,
Taida kūka nadabōju:

3. Dzeļža saknis, vara lopys,
Pazeļteita vērsyuneite.

4. Pa zorimi strodi loksta,
Pa vērsyuni laksteigola.

596 *Vanda Savicka Ludzas Pildā, dzim. 1921; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8853.*

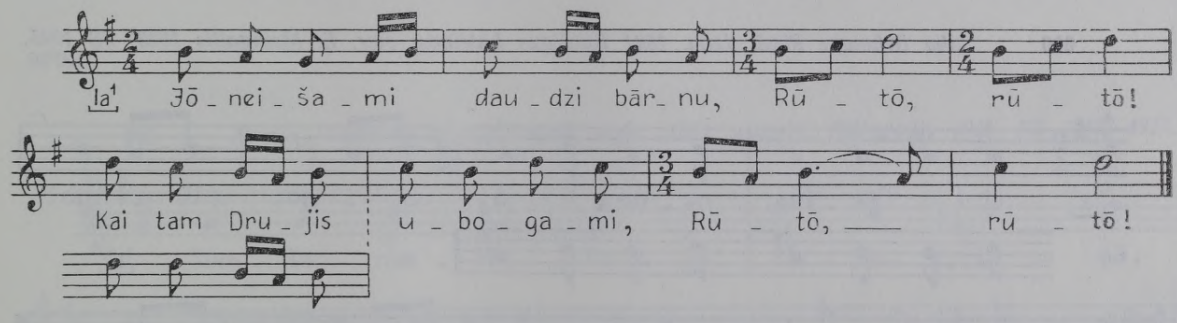

597 *Sofija Lapsiņa Rūjienas raj. Jeru c., 83 g. v.; pier. Ē. Siliņš 1959. FS 1946, 41.*

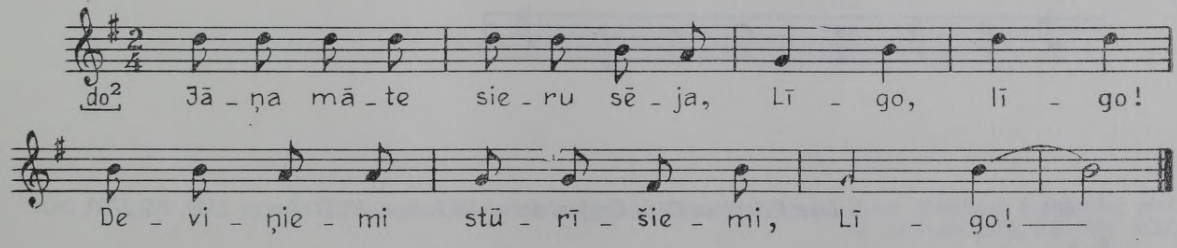

598 *Otīlija Rāviņa Neretas raj. Gricgales c., 77 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5564.*

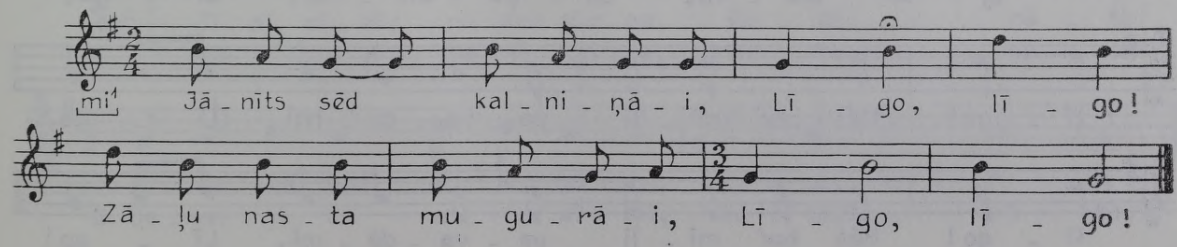

599 *Marija Ābole Jēkabpils Saukā, 73 g. v.; pier. J. Rudzītis 1933. FS 1234, 628.*

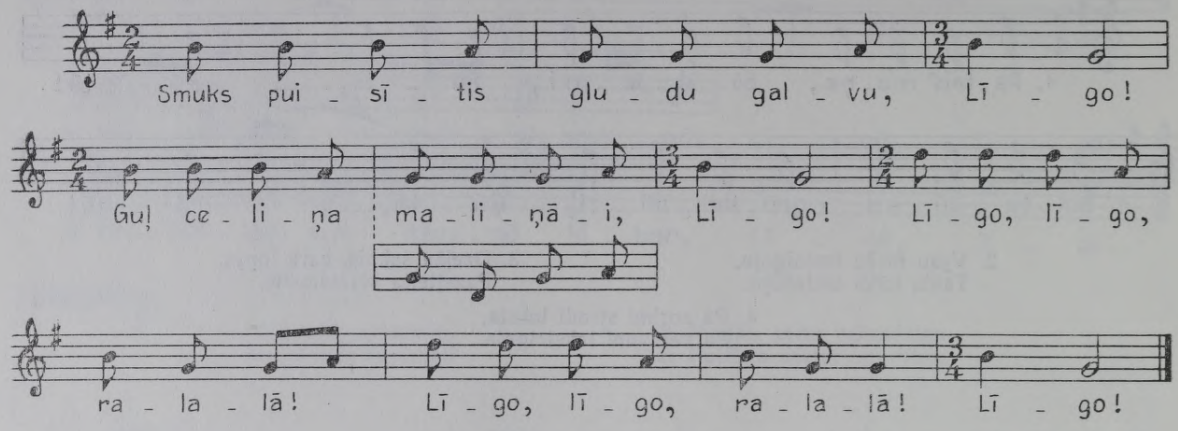

600 *Lība Bekmane Rīgā, dzim. 1841 Kuldigas Lutriņos; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 3796.*

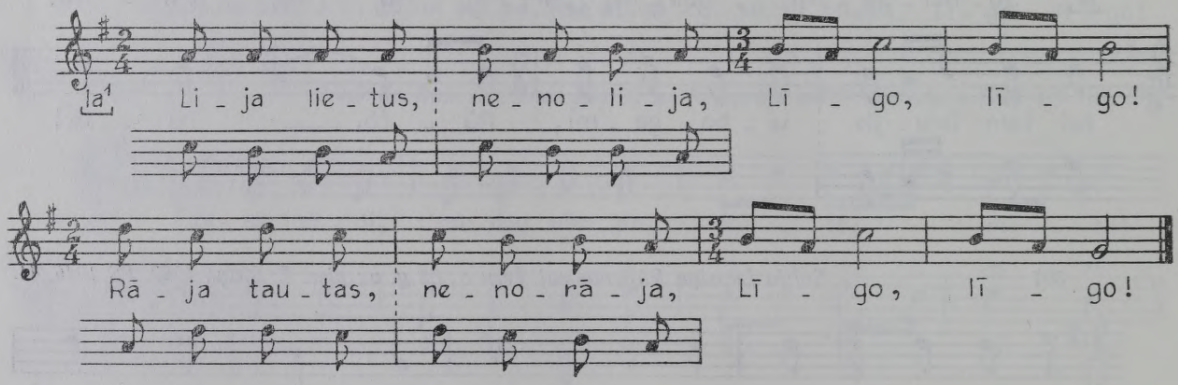

601 *Līze Reizniece Cēsu Ērgļos, dzim. 1862; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3639.*

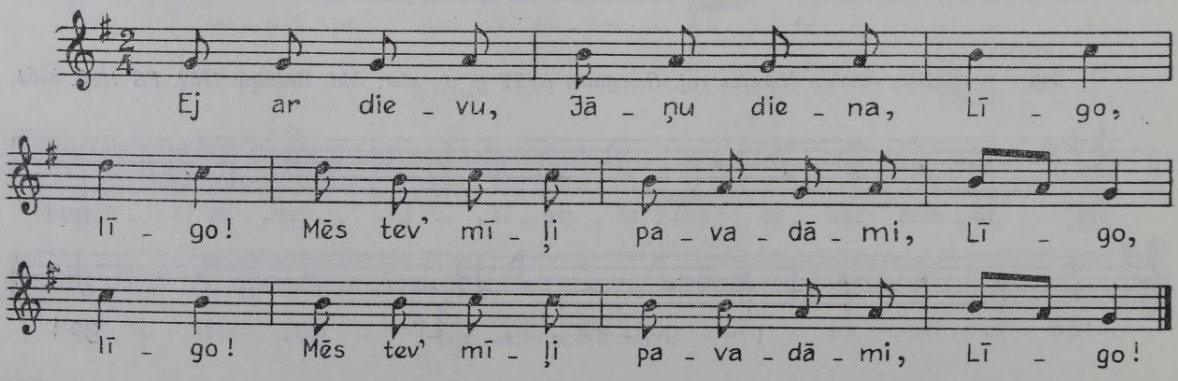

602 *Anna Jāniša Abrenes Bērzpilī, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9490.*

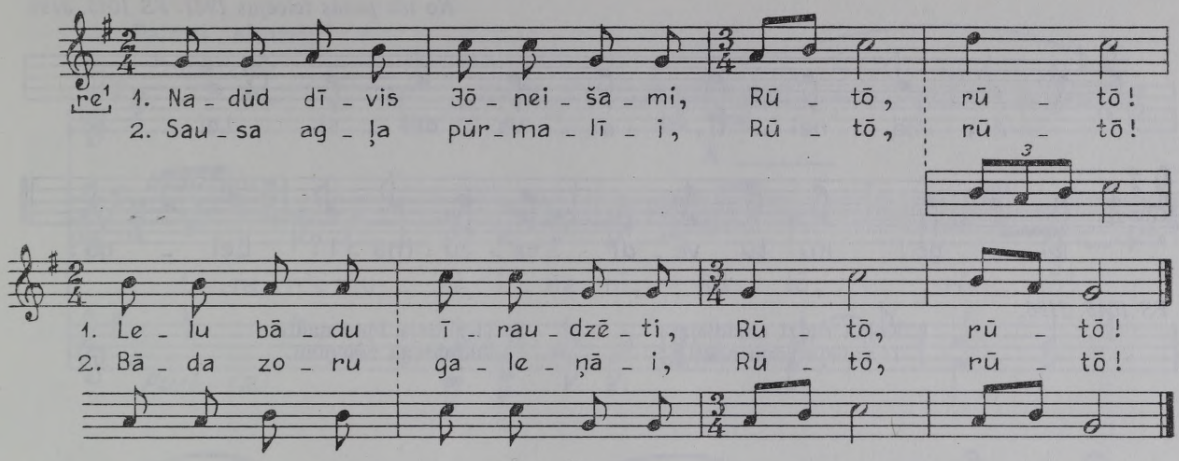

603 *Marija Jēkabsone Rīgas Mālpilī, dzim. 1851; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4917.*

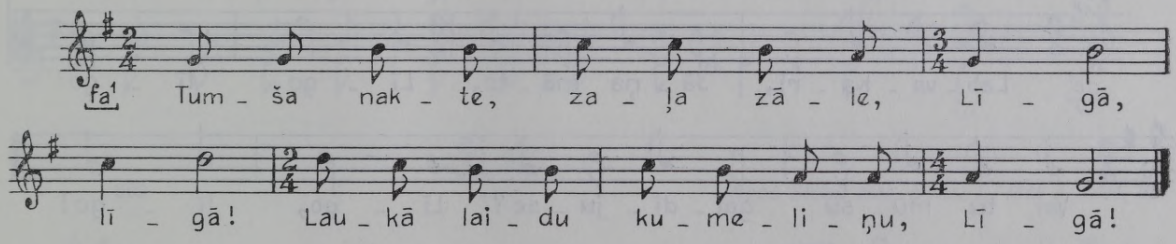

604 *Klementīne Avdejonoka Dagdas Šķaunē, 59 g. v., dzim. Rēzeknes Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7557.*

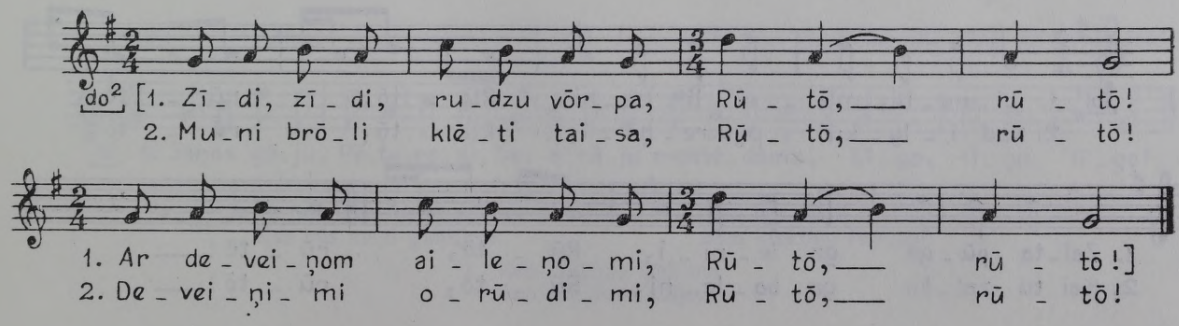

605 *Jūle Kursīte Ilūkstes Asarē, dzim. 1860 Ilūkstes Rubenē; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2695.*
No tās pašas teicējas 1931. FS 1045, 3196.

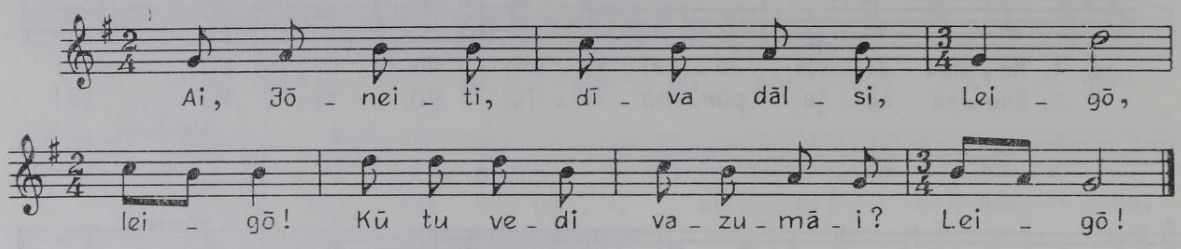

FS 1045, 3196.

1. Kolpa rudzi nazīdieja,
Tī zīdieja Jōņu nakti.

2. Tī zīdieja Jōņu nakti
Sudobreņa zideņimi.

606 *Marcelīna Novika Siguldā, 60 g. v.; pier. Ā. Āboliņa 1963. FS 1965, 3995.*

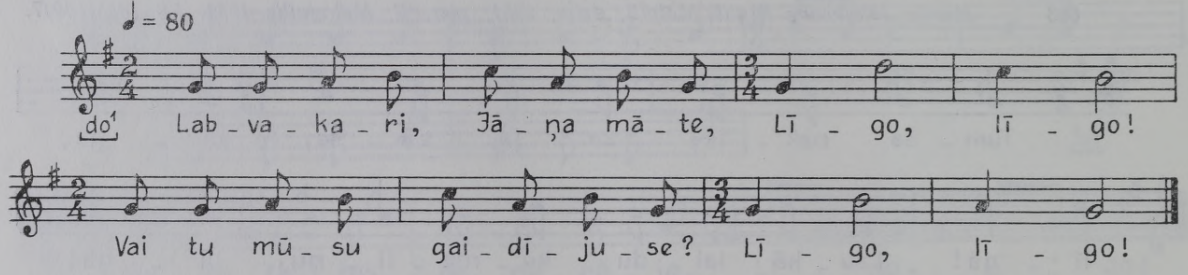

607 *Jadviga Poikāne Kārsavā, 47 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7037.*

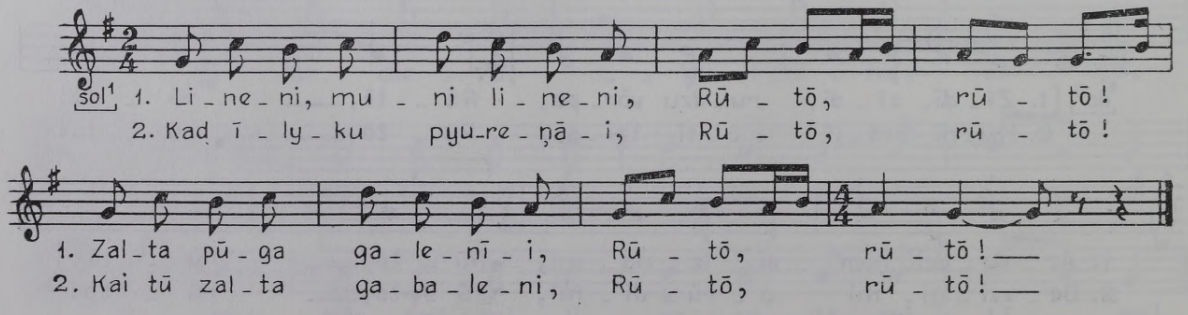

608 *Mičurina kolhoza etnogrāfiskais ansamblis Kārsavā; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7142.*

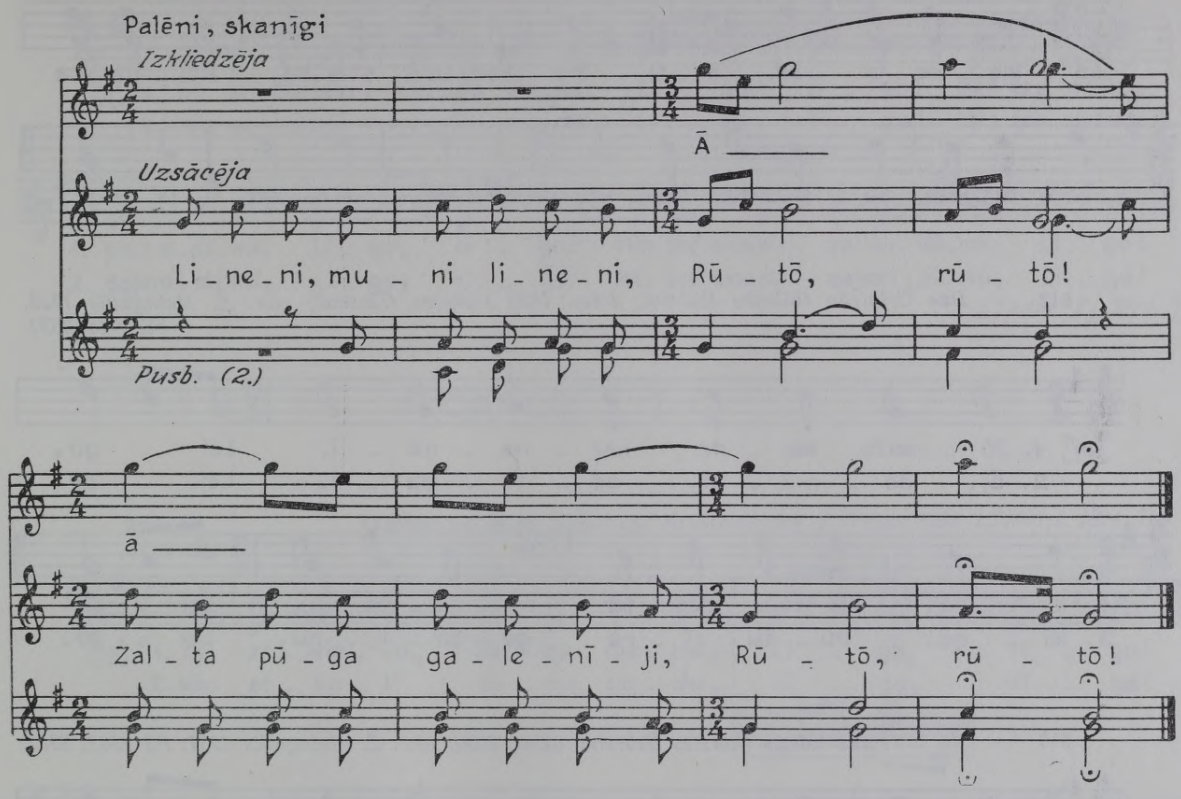

609 *Rīgas Slokā pier. Belts. LTMM I, 1894, 56.*

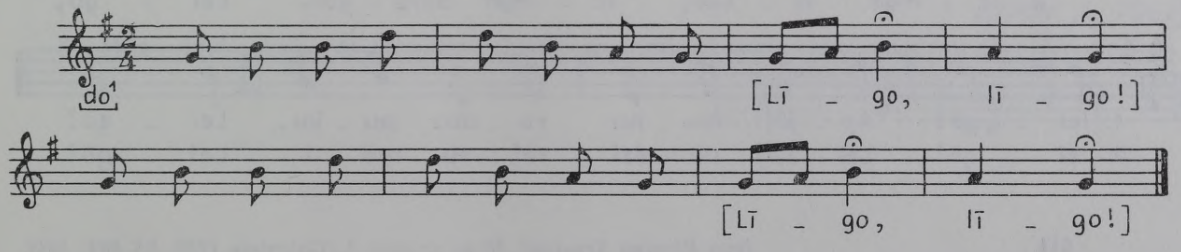

610 *Marģe Roga Liepājas Rucavā, dzim. 1876; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 3645.*

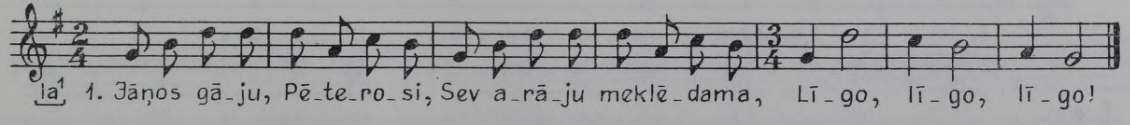

2. Tā būs laba mātes meita,
Kas būs mani gaidījusi.

3. Kas būs mani gaidījusi,
Man kreklīnu šūdījusi.

4. Man kreklīnu šūdījusi,
Man cimdīnus adījusi.

611 *Marģe Roga Liepājas Rucavā, dzim. 1876; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 3644.*

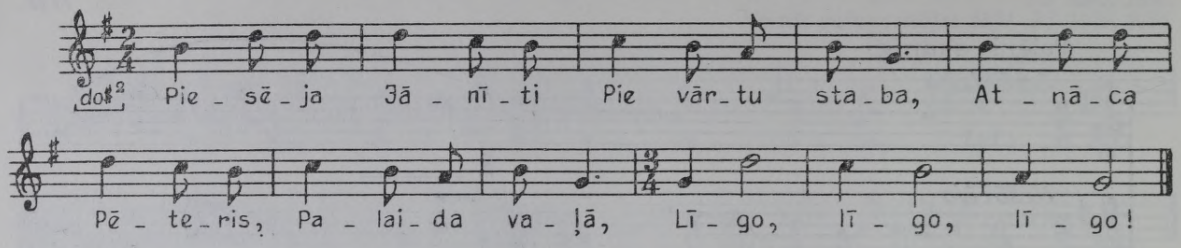

612 *Ilze Griņicka Ilūkstes Rubenē, dzim. 1839 Ilūkstes Gārsenē; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2691.*

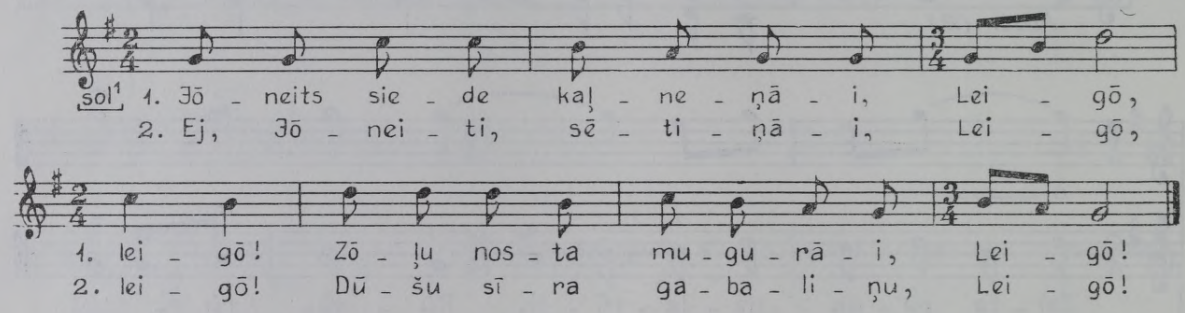

613 *Jānis Kalvis Ilūkstes Bebrenē, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3232.*

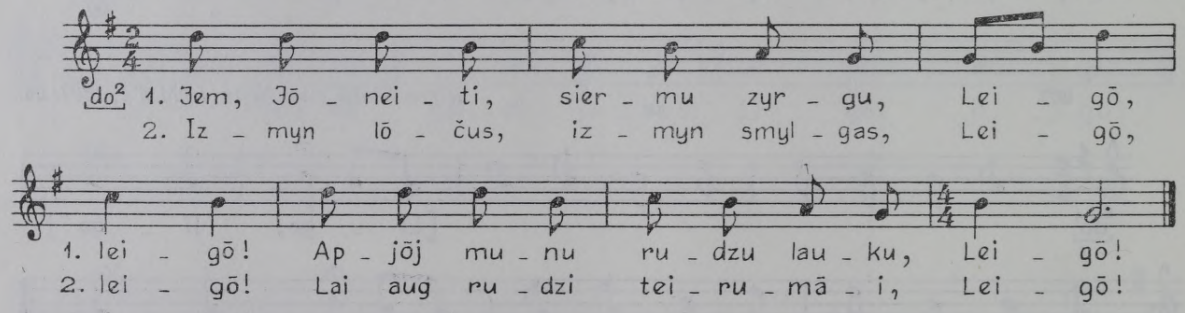

614 *Ieva Kļaviņa Krustpilī, 50 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1035.*

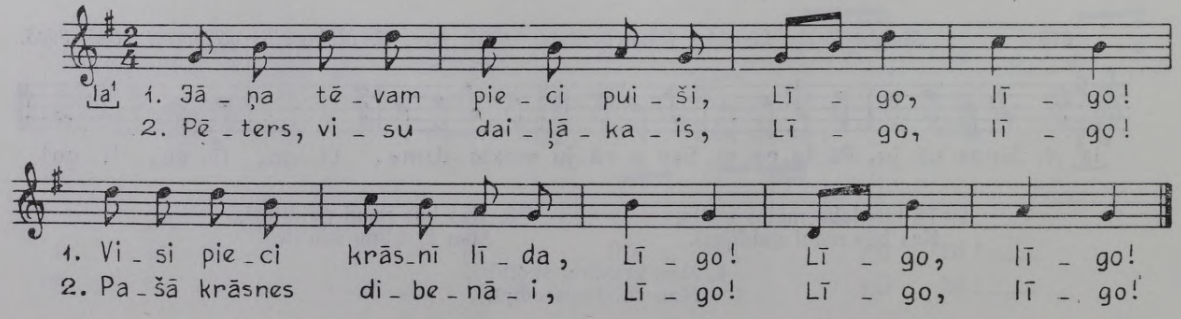

615 *Krustpilī pier. Dreimaņu Pēteris. LTMM I, 1894, 70a.*

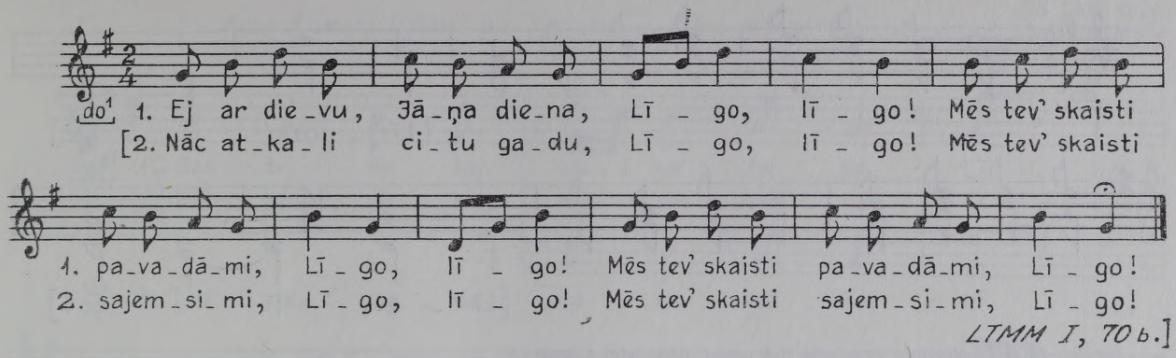

LTMM I, 70b.]

616 *Ozoliņš un Made Kāpostiņa Krustpilī; pier. J. Vītols 1891. LTMM I, 1894, 70b.*

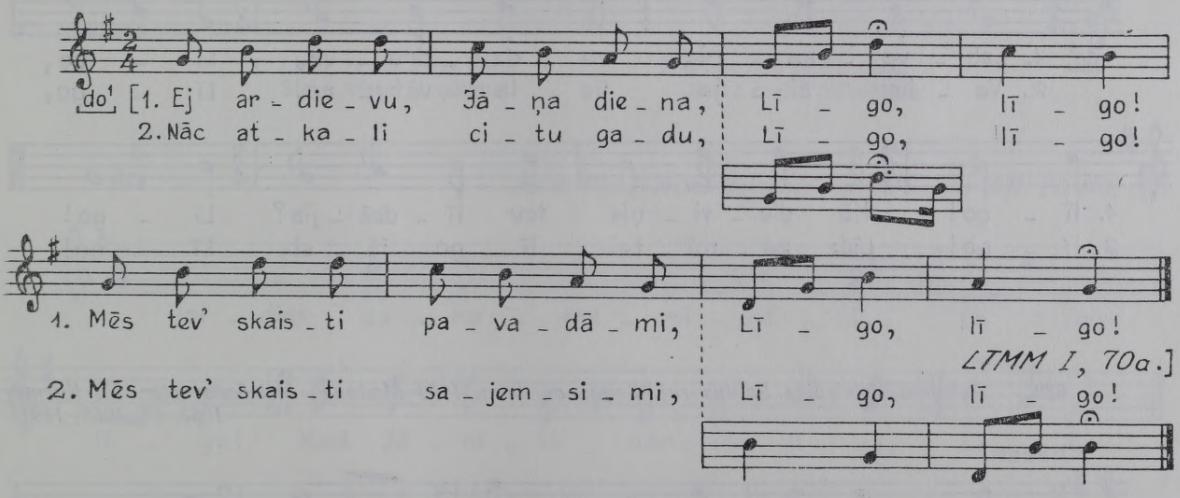

LTMM I, 70a.]

617 *Anna Kapele Neretas raj. Saukas c., 80 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5460.*

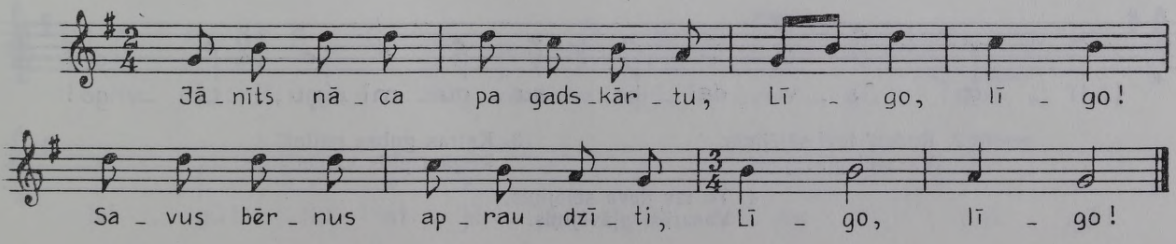

618 *Krustpilī pier. Dreimaņu Pēteris. LTMM I, 1894, 70c.*

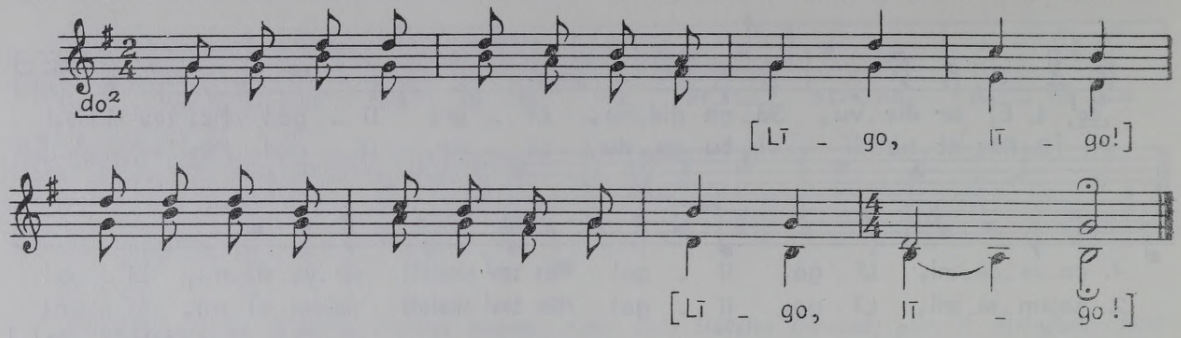

Jurjānu Andreja piezīme: «Variants tiek arvien divbalsīgi dziedāts.»

619 *Kristīne Pāvuliņa Valmierā, dzim. 1891; pier. A. Krūmiņš 1966. FS 1978, 22.*

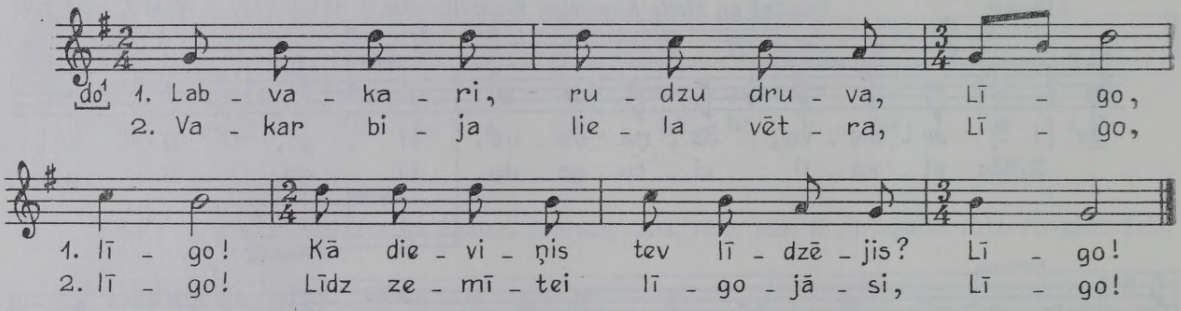

620 *Vilma Petrlēvica Saldus raj. Zaņas c., dzim. 1909 Madonas Meirānos; pier. M. Kurme 1963. FS 1965, 1191.*

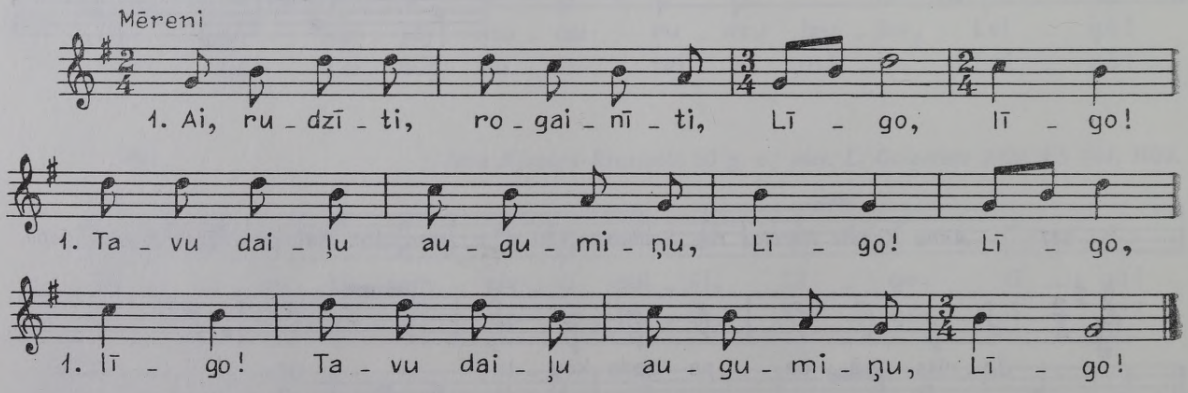

2. Ruden' tevi sējējiņis,
Vasarāi pļāvējiņis.

3. Katras gubas galiņāi
Rogām pītis vainadziņis.

4. To tev deva sējējiņis,
Vasarāsi pļāvējiņis.

621 *Olga Pupiķe Ilūkstes raj. Lašu c., 50 g. v.; iesk. M. Kazeka 1947, atšifr. A. Krūmiņš. FS 1800, 6626*
Anna Klēmane Ilūkstes raj. Pilskalnes c., dzim. Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Medne-Romane 1947. FS 1800, 566.

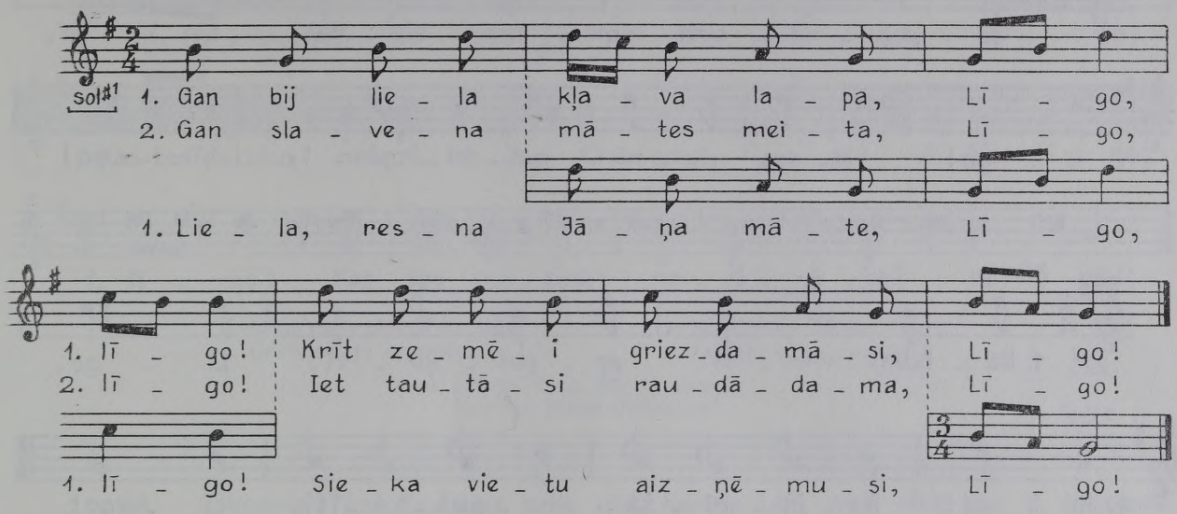

FS 1800, 566.

1. Liela, resna Jāņa māte
Sieka vietu aizņēmusi.

2. Pieci dēli gultu nesa,
Sestā meita paladziņu.

622 *Anna Viķe Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 495.*

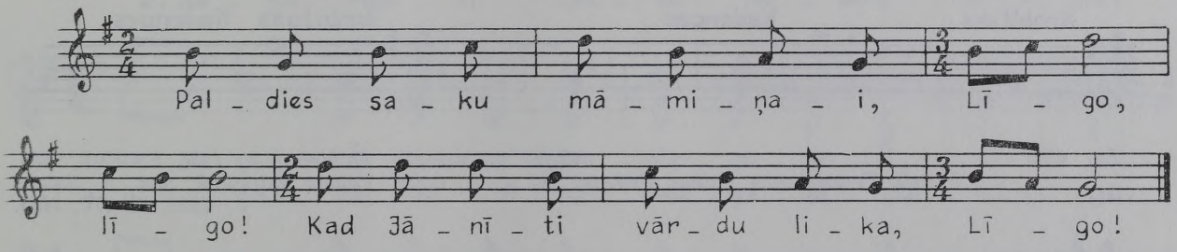

623 *Māra Krievāne Ilūkstes Bebrenē; pier. R. Zarembo 1947. FS 1800, 6447.*

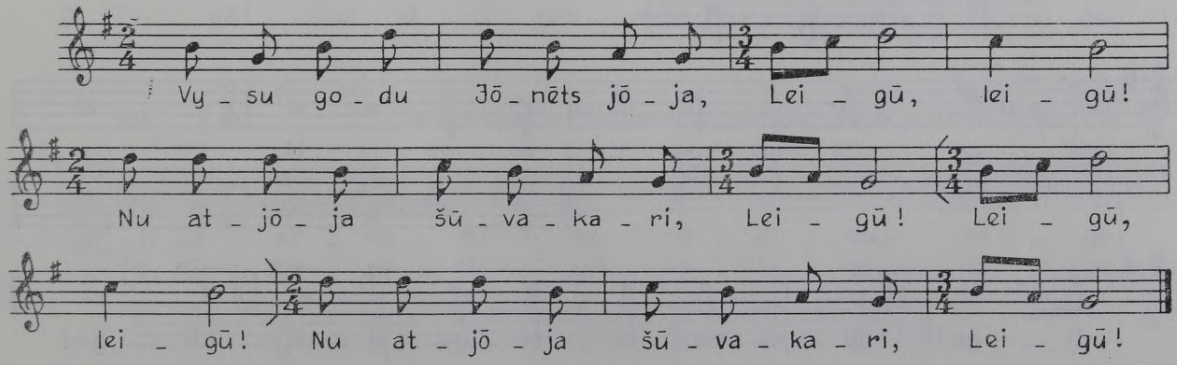

624 *Anna Aiztirele Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 516.*

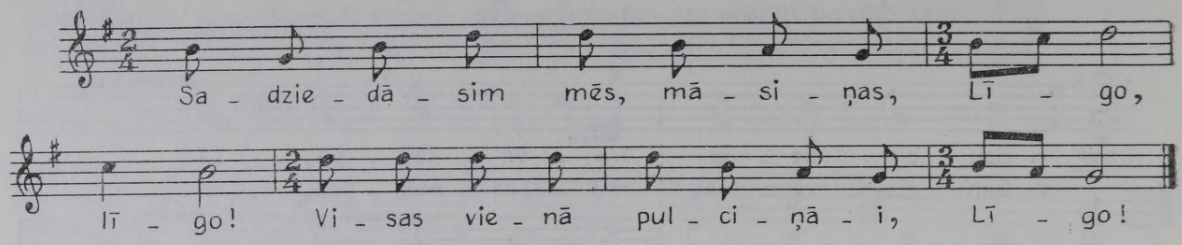

625 *Ģieda Brāža Jelgavas Džūkstē, ap 80 g. v.; pier. J. Krauksts ap 1900. FS 1839, 26.*

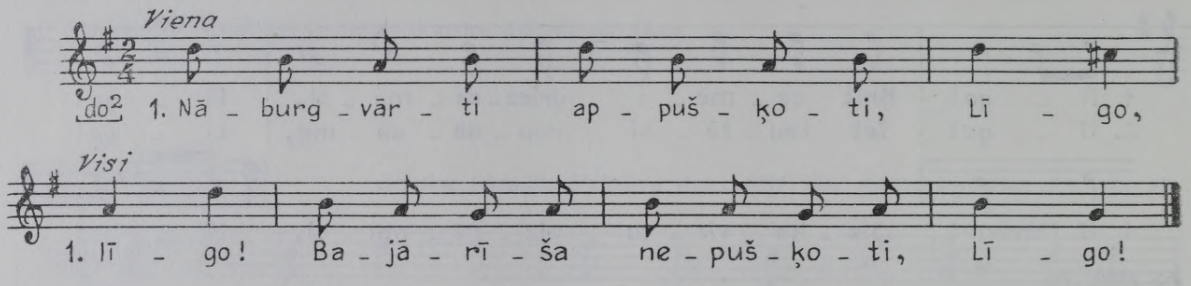

2. Bajārīšam slinkas meitas,
Tās vārtiņus nepušķoja.

3. Noplūc zāli vakarāi
Muižas darba gājējiņi.

4. Tie Jānīti daudzināja,
Tie nu mūsu Jāņu bērni.

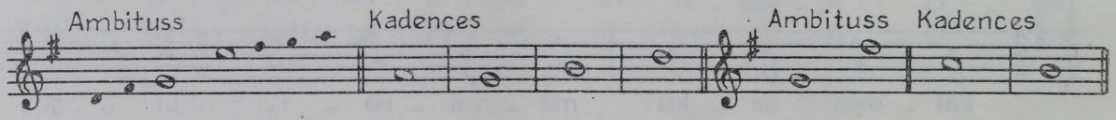

626 *Rigas Nitaurē pier. E. Melngailis 1936. FS 1045, 9635.*
Marija Tammamace Valkas Pededzē, 86 g. v., dzim. Valkas Mārkalnē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1405.

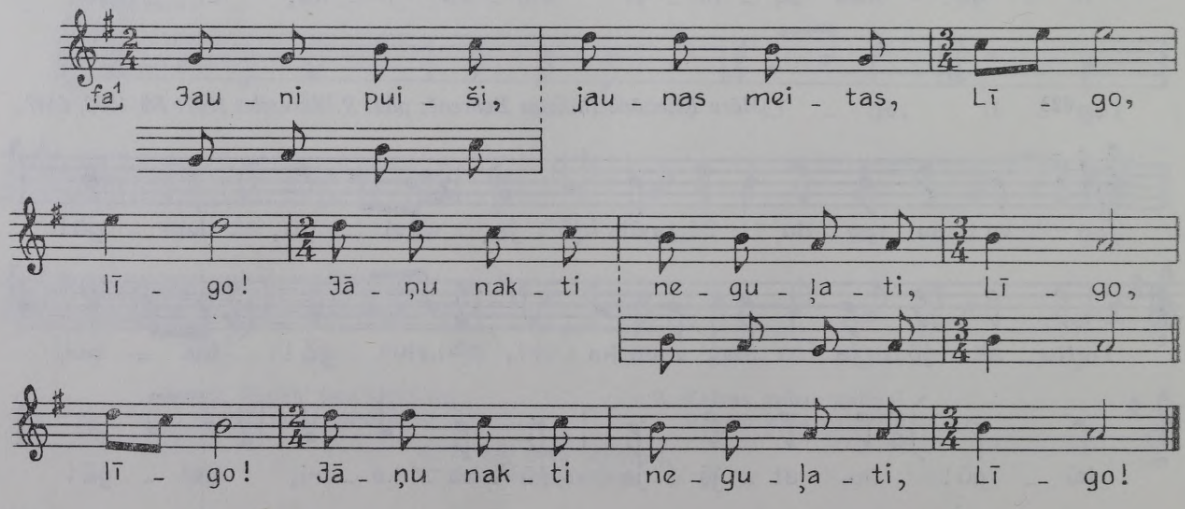

627 *Spilvas māte [Madonas] Kārzdabā; pier. A. Poruka. FS 1495, 3158.*

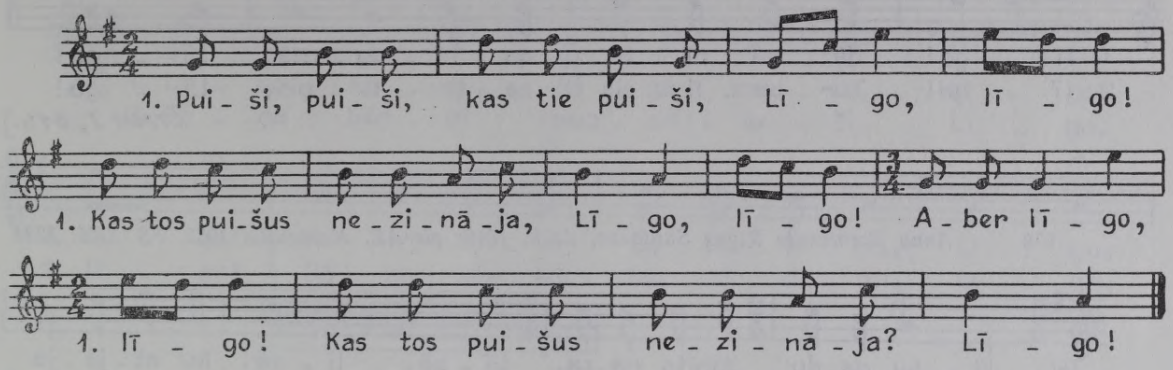

2. Rīgā zaga pičkas kastes,
Cēsīs cauņu cepurītes.

3. No Cēsīmi pārbraukdami,
Leišam sievu nozaguši.

4. Lai tā sieva, kur tā sieva,
Kur tās bērnu dvēselītes!

628 *Madonas Tirzā Eda Lāce, dzim. 1857, Kristīne Lāce, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6849. LMFM III, 1953, 801.*

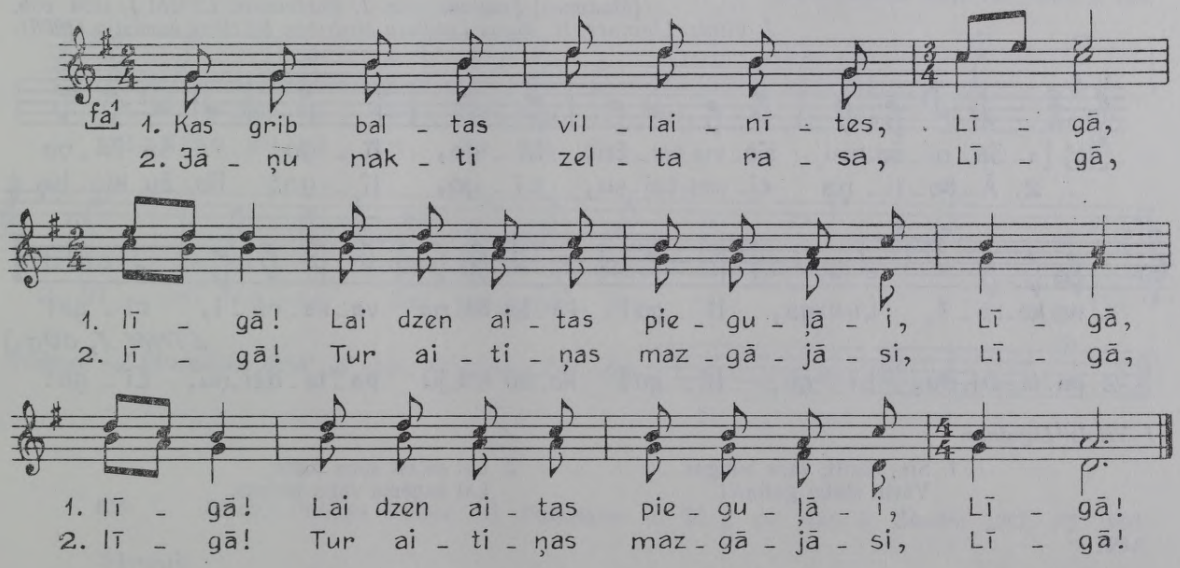

629 *Jurjānu Marija Cēsu Jumurdā; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 61a.*

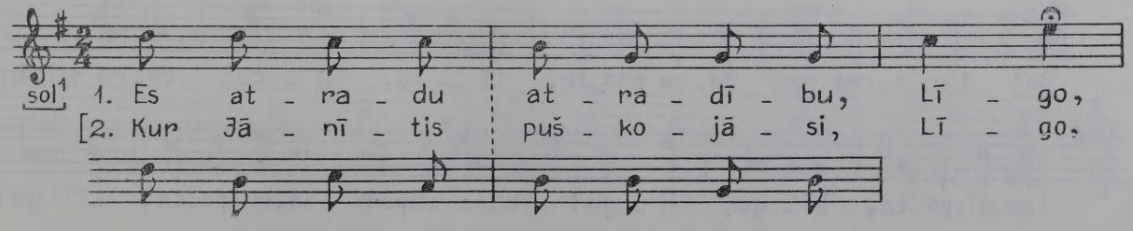

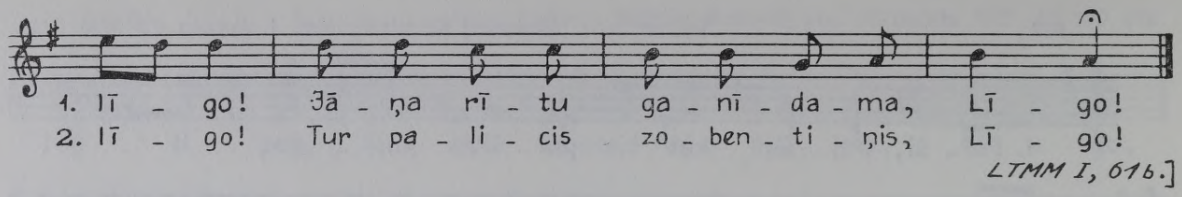

LTMM I, 616.]

630 *Anna Bremšmite Rīgas Suntažos, dzim. 1849; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7234.*

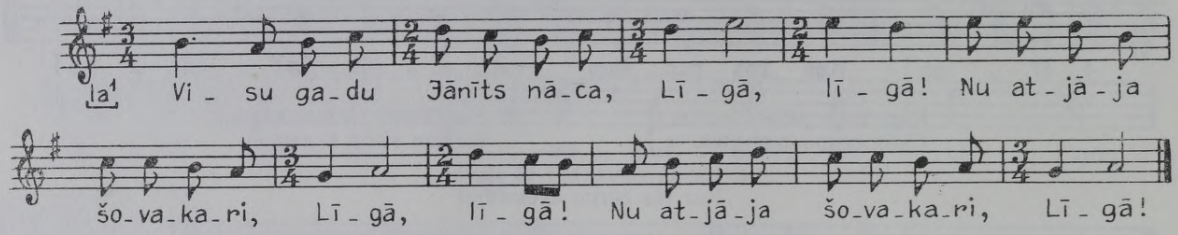

631

[*Madonas*] *Ļaudonā pier. J. Karčevskis. LTMM I, 1894, 60b.*
J. Vītols. Līgotnes, II. Rīgas Latviešu biedrības Mūzikas komisija (1908).

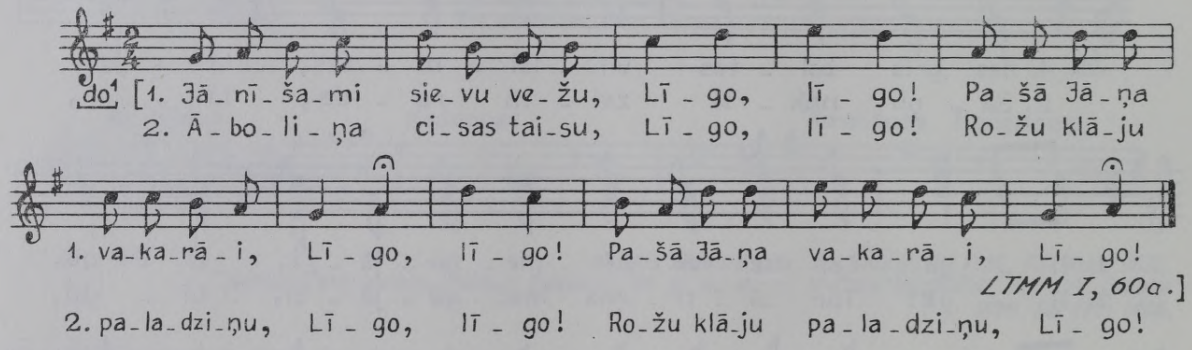

LTMM I, 60a.]

J. Vītols. Līgotnes.

1. Sit, Jānīti, vara bungas
Vārtu staba galiņāi!

2. Lai ceļasi Jāņa māte,
Lai saņēma Jāņa bērnus.

632 *Emīlija Laua Kuldīgas Pampāļos, no Abrenes Bērzpils; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 62.*

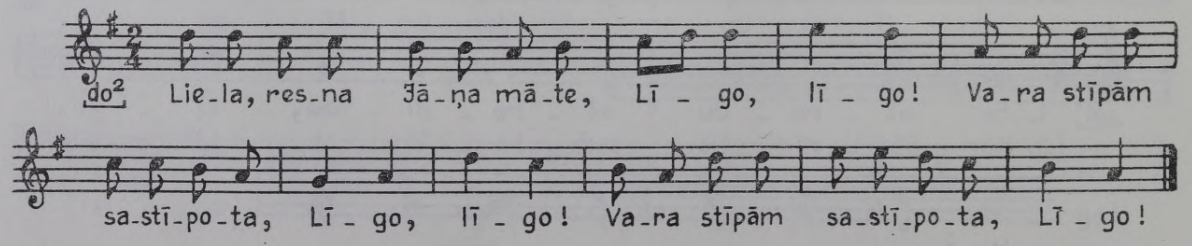

633 *Madonas Bērzaunē pier. J. Kreics 1927. FS 529, 162.*

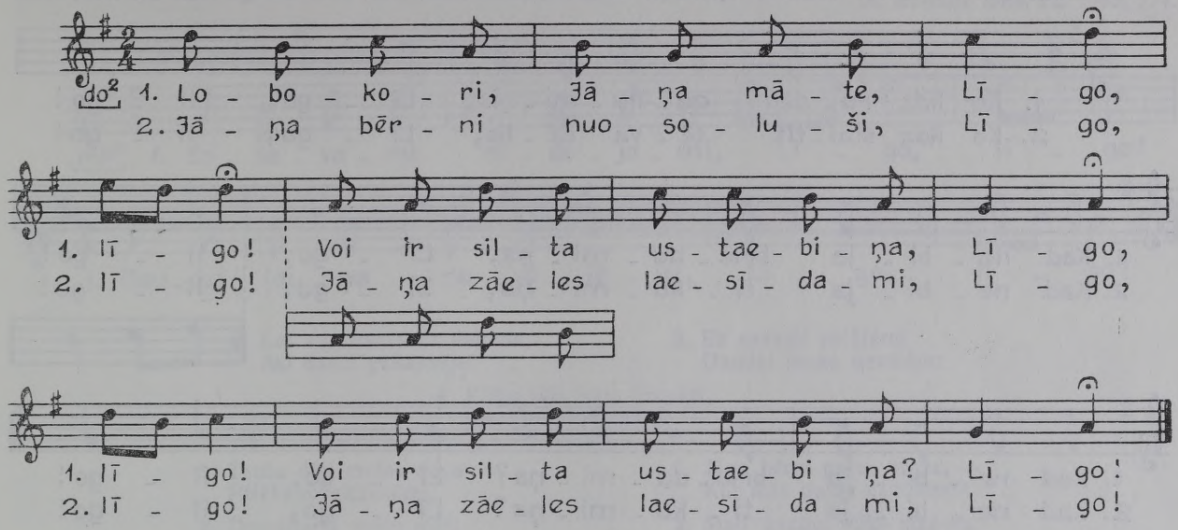

634 *Mazsalacieši. DzR VII, 1884, 4. lpp.*

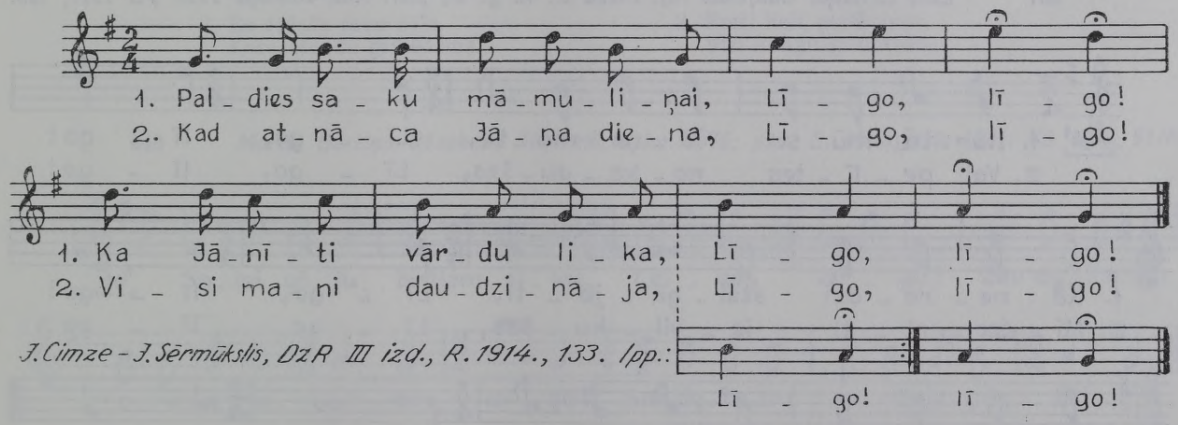

J. Cimze - J. Sērmūkslis, DzR III izd., R. 1914., 133. lpp.:

635 *Pēteris Putniņš Valkas raj. Palsmanes c., 76 g. v.; pier. R. Skudra 1967. FS 1980, 1254.*

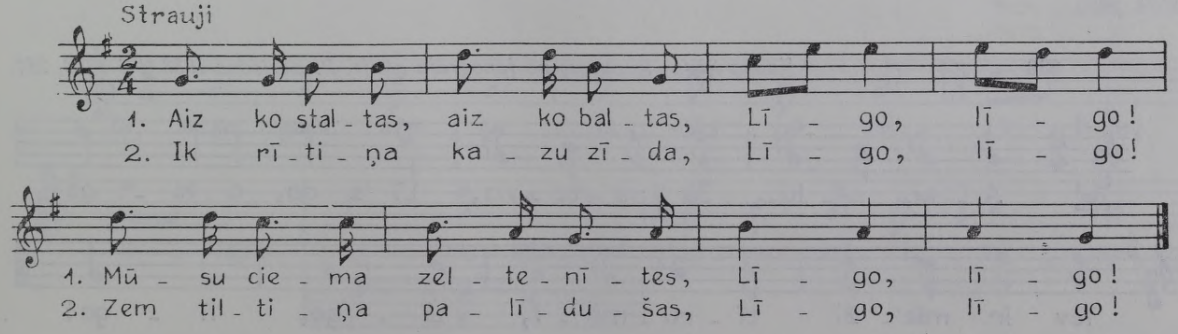

636 *Ede Bērziņa Cēsu Jumurdā, dzim. 1864; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4012.*

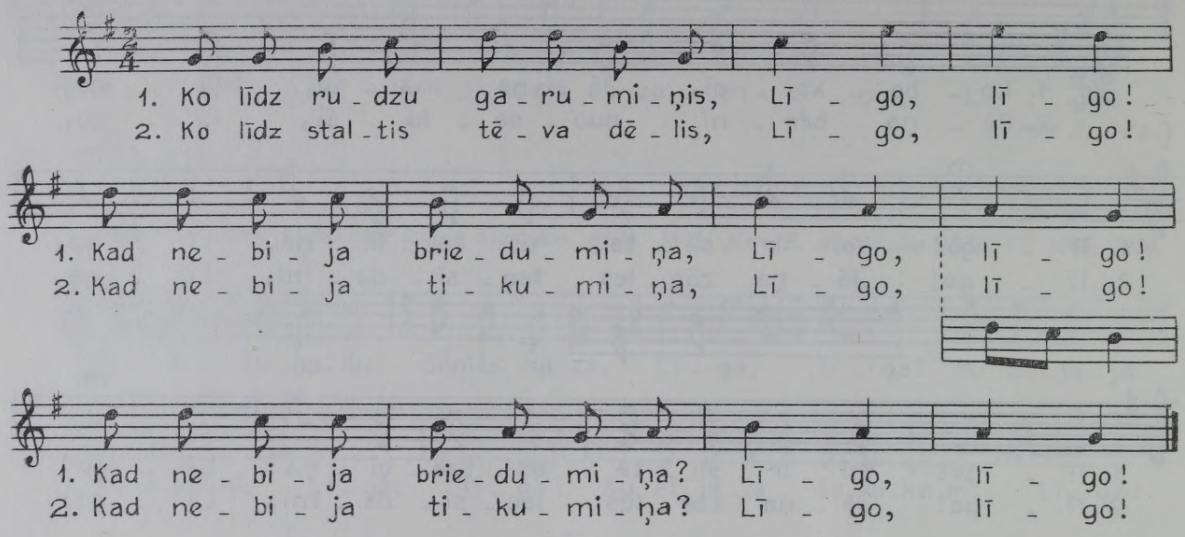

637 *Elza Cimdiņa Gaujenas raj. Ineša c., 42 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 126.*

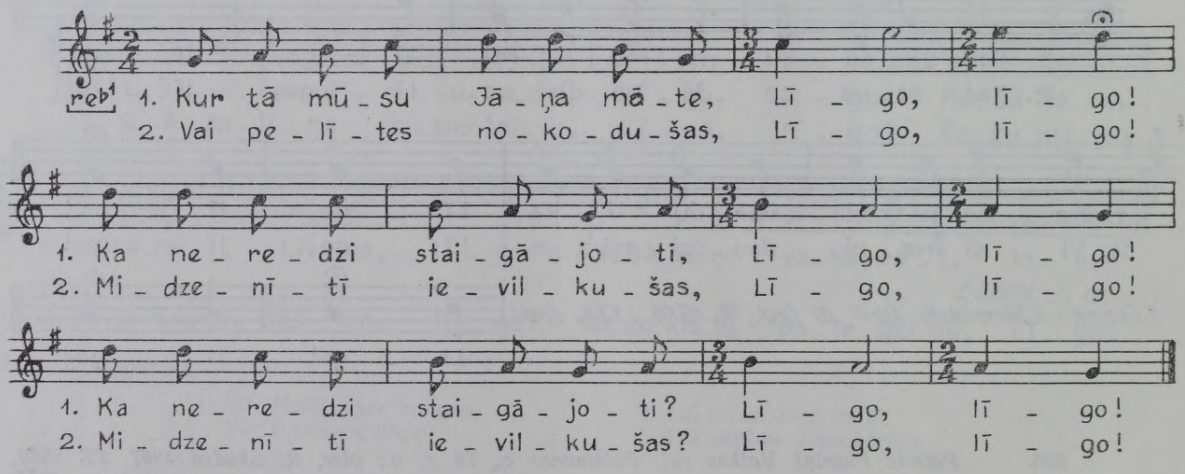

638 *Knoka Rīgas Ropažos; no fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 281.*

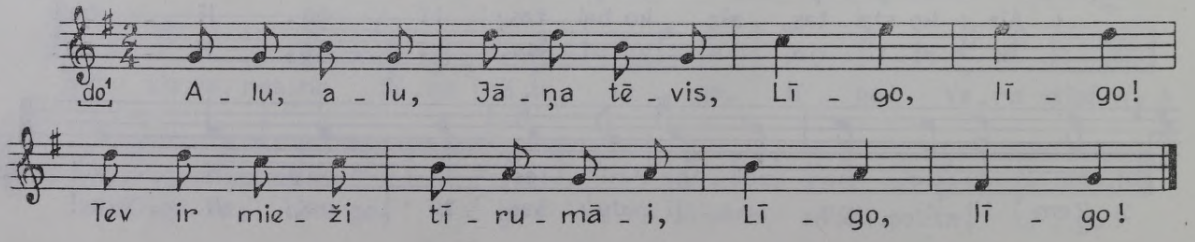

639 *Alvīne Sproģe Dobelē, dzim. 1889, melodiju dzirdējusi Madonas Cesvainē; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 174.*

Plaši, nesteidzoties

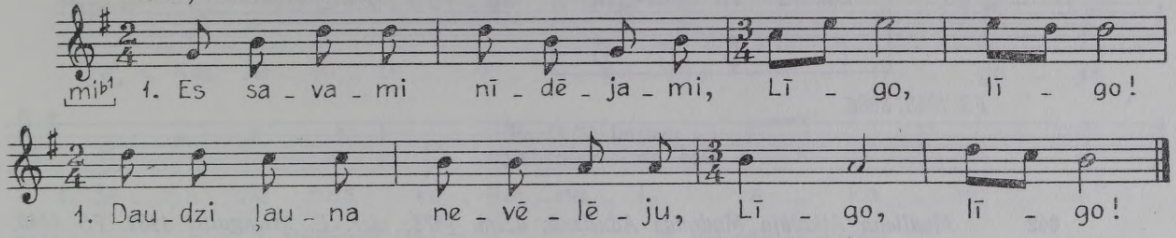

2. Lai aug usnes uz deguna,
Asi dadži pakausēje!

3. Es savami pēlājami
Daudzi ļauna nevēlēju:

4. Klibu jāti, aklu braukti,
Snaudulīti vizināti!

1. Tautu dēli mutes deva
Pēlēkami akmenimi,
2. Domādami meitu māti
Ar pelēku villainīti.

1. Jāņa bērni gaļas prasa, —
Kur mēs gaļas dabūsimi?
2. Man' kaziņu vilks aiznesa
Pašā zāļu vakarāi.

1. Dēla māte, velna māte,
Atdod manu vainadziņu!
2. Es atdošu tavu dēlu,
Kuru stundu gribēdama.

1. Meitas lielas, meitas mazas,
Visas cūku rakumosi;
2. Puiši lieli, puiši mazi,
Visi kungu grāmatāsi.

640 *Marija Bērziņa Rēzeknes Atašienē, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9418.*

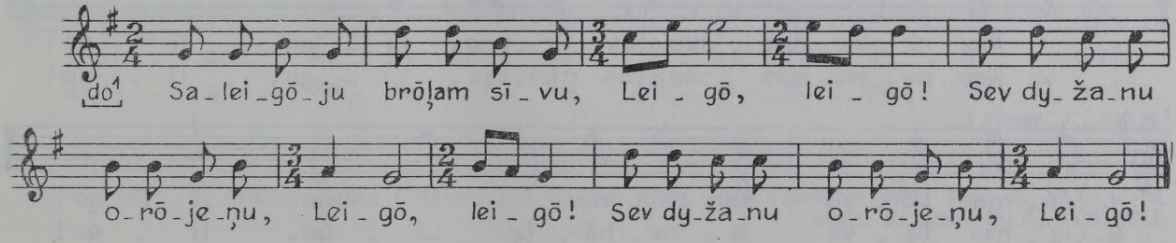

641 *Alma Vitoliņa Daugavpils Ungurmuižā, dzim. 1902; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 3886, 3888.*

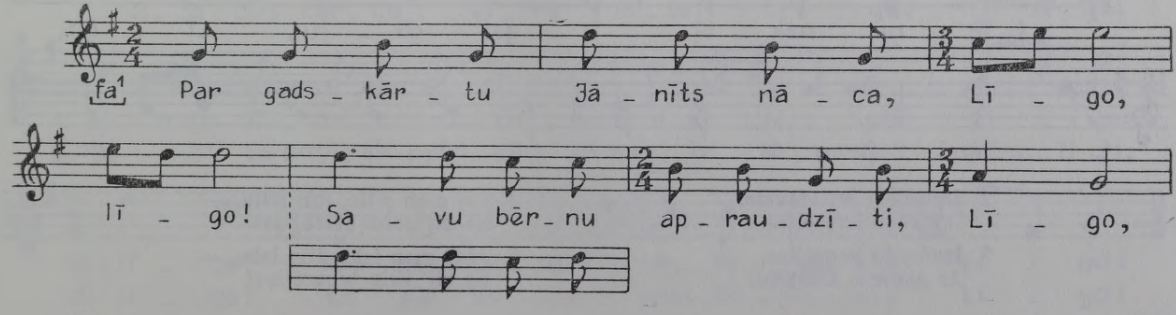

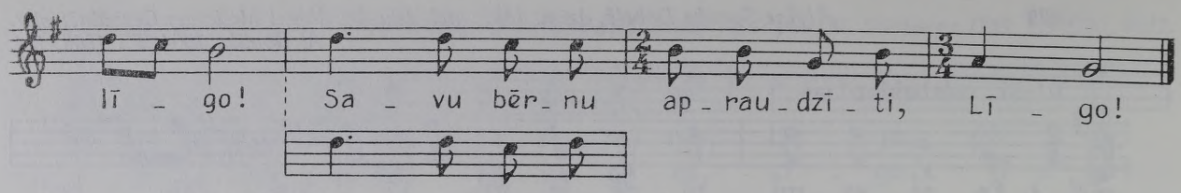

FS 1045, 3886.

Es savami Jānīšami
Doš' ozola vainadziņu.

642 *Madliena Atkalēja Madonas Adulienā, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 6963.*

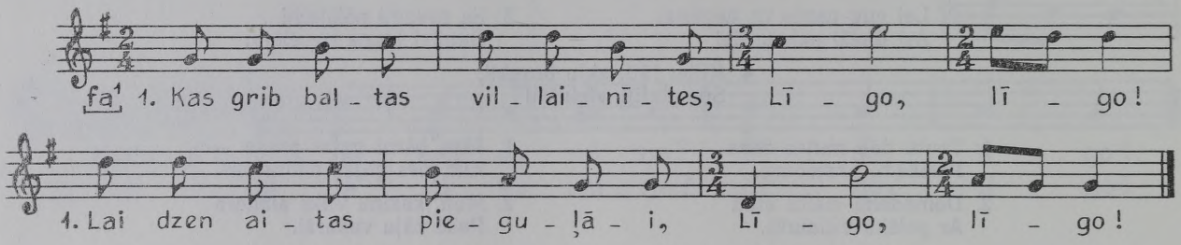

2. Jāņu nakti zelta rasa,
Tad aitiņas mazgājāsi.

3. Ar Jānīti dancot gāju
Pašā Jāņu vakarāi.

4. Jānīšami santa bikses,
Man sidraba lindraciņi.

643 *Marija Krampe Cēsu Sērmūkšos, dzim. 1866; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4622.*

Vidēji

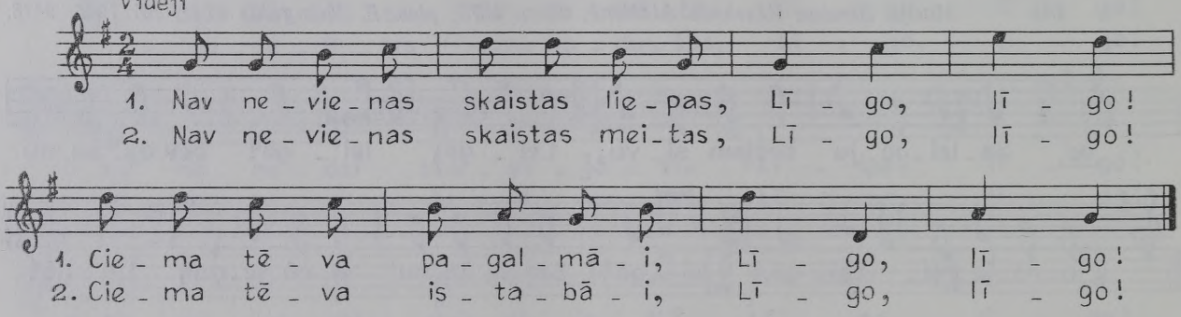

644 *Liene Miķelsone Rīgas Mālpilī, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 786.*

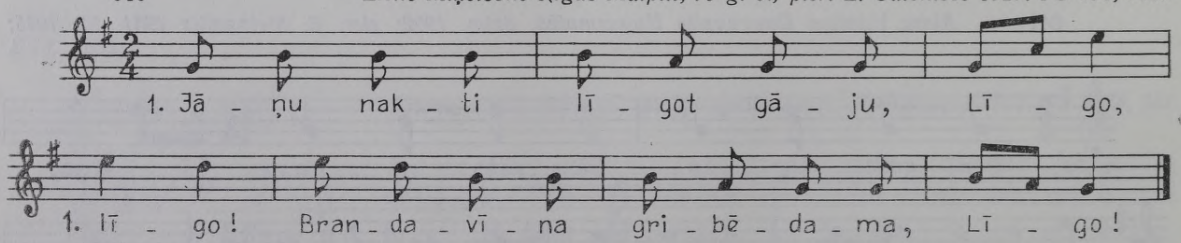

2. Ja nedosi brandavīna,
Izvārtīšu kaņepītes.

3. Izvārtīšu kaņepītes,
Ar nagiemi izkasīšu.

4. Lej man pillu, itin pillu, —
Es bij' laba dzērājiņa!

5. Jūdz man labu, itin labu, —
Es bij' liela braucējiņa!

645 *Franciska Pinkule Daugavpils Vipē, dzim. 1895; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9423.*

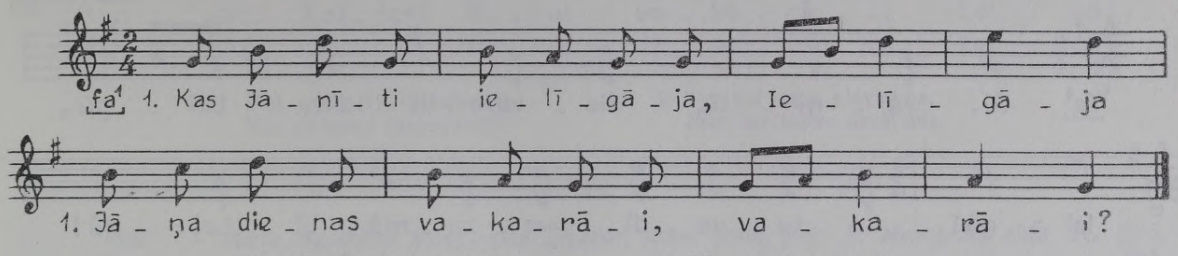

2. Visupirmi Jāņa bērni,
Tad arāji, ecētāji.

3. Visupēci saiminieki,
Aiz galdiņa sēdēdami.

646 *[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 60a.*

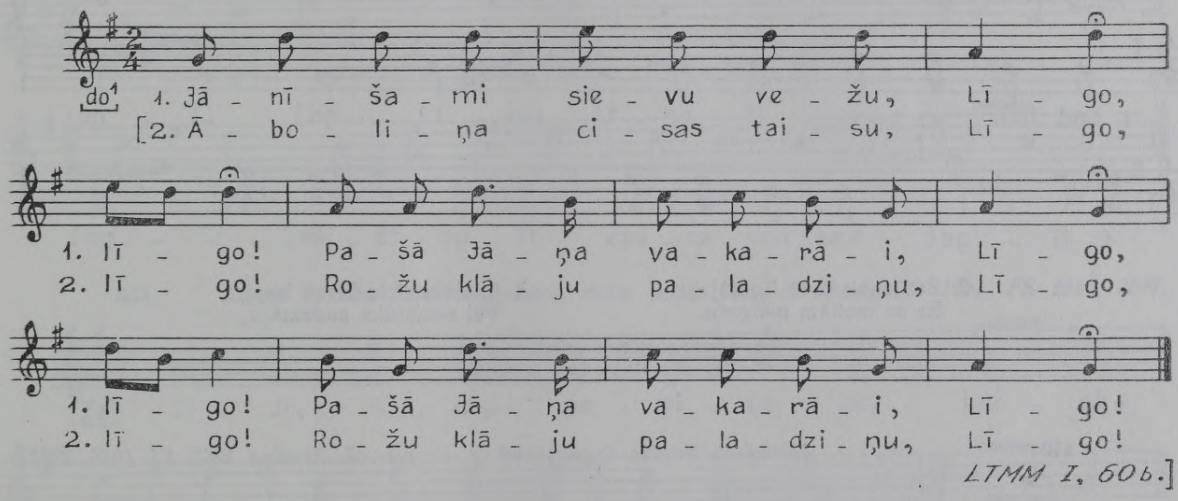

LTMM I, 60b.]

647 *Paulina Eglīte Madonas raj. Ērgļos, dzim. 1885 Vitebskas gub.; iesk. A. Stelle 1970, atšifr. V. Bendorfs. FS 1995, 2812.*

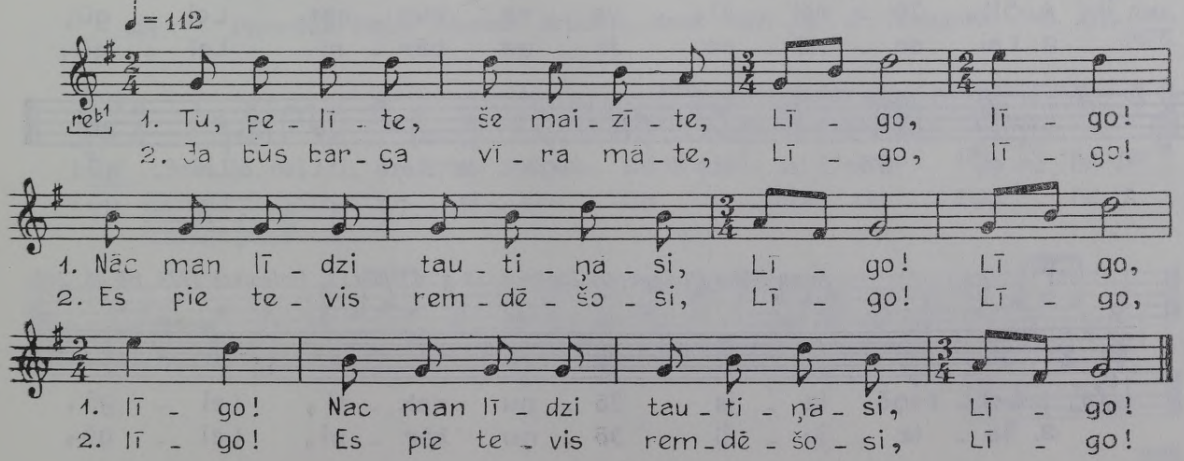

648 *Oskars Kalējs Jēkabpils Saukā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2721.*

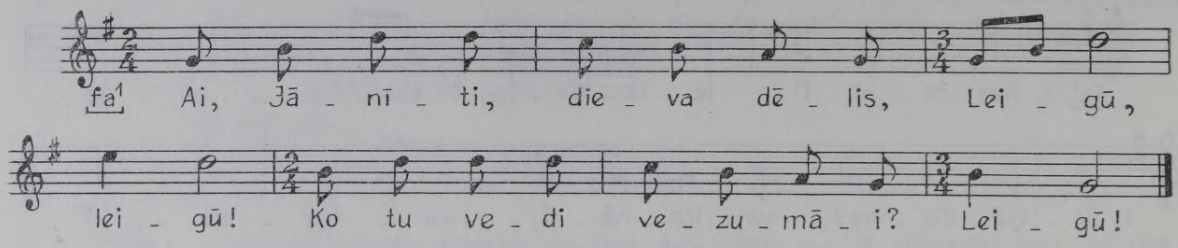

649 *Gaujenas raj. Zosēnu c. Olga Rubene, 58 g. v. (māte), un Ilga Balode, 32 g. v. (meita); pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 170.*

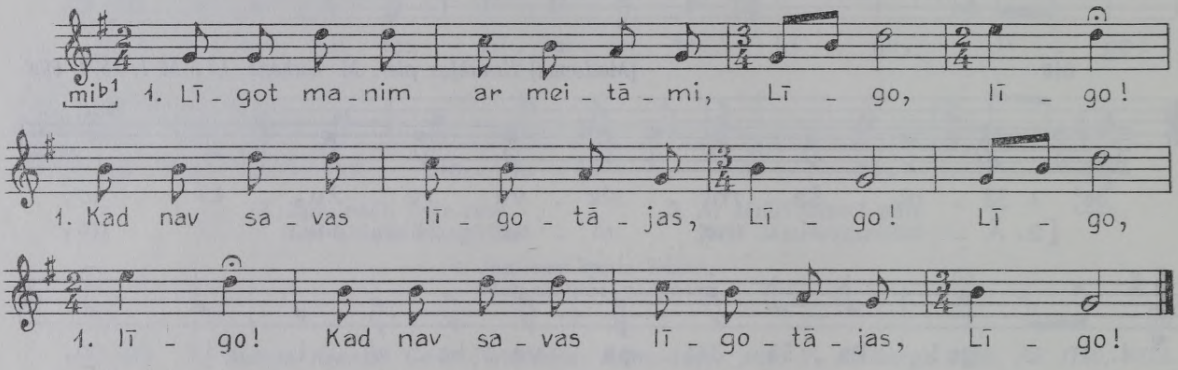

2. Būt' man sava līgotāja,
Es ar meitām nelīgotu.

3. Skaistu cirtu bērzu birzi,
Vēl skaistāku audzināju;

4. Skaistu ņēmu brālim sievu,
Vēl skaistāku sev atstāju.

650 *Marcelīna Novika Siguldā, 60 g. v.; pier. Ā. Āboliņa 1963. FS 1965, 3993.*

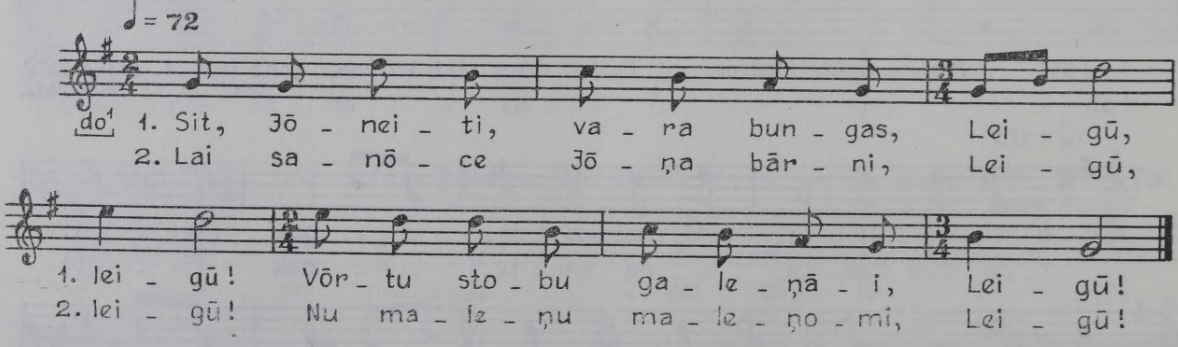

651 *Anna Kūka Daugavpils Līvānos, 53 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 248.*

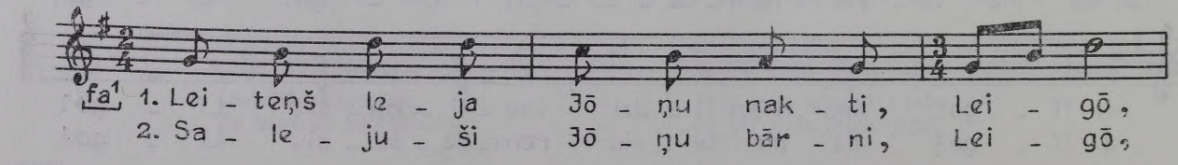

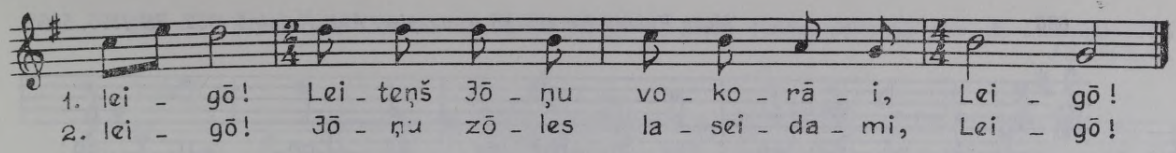

1. Pru, gūteņ(i), raibaleņ(i),
Nōc ar mani tauteņōs(i)!

2. Tev tyk' sīna pļōvejeņa,
Man maizeites devējenis.

652 *Marta Buceniece Daugavpils Līvānos, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 663.*

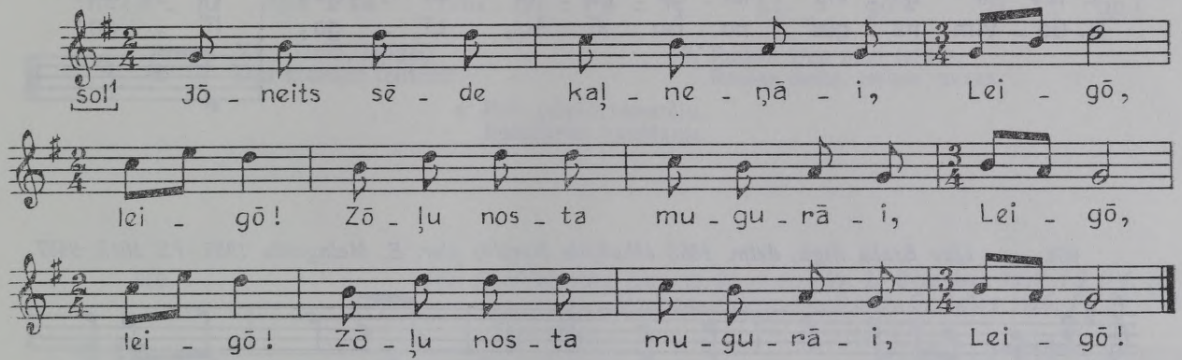

653 *Minna Junaka Ilūkstes Rubenē, dzim. 1893; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3697.*

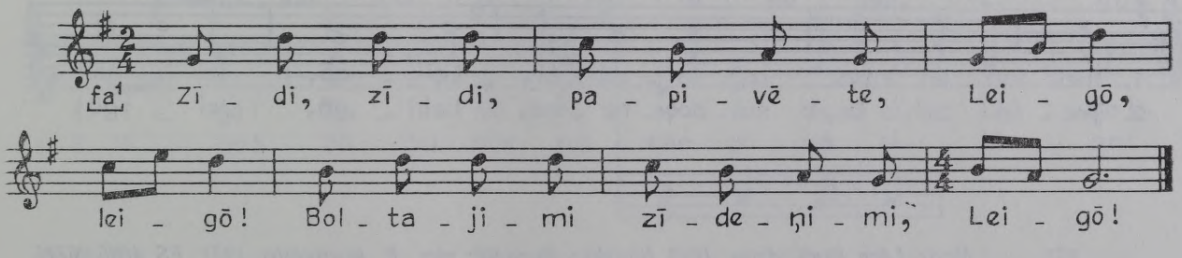

654 *Petronella Piziča Rēzeknes Dricānos, dzim. 1881; pier. E. Melngailis 1943. FS 1045, 9378.*

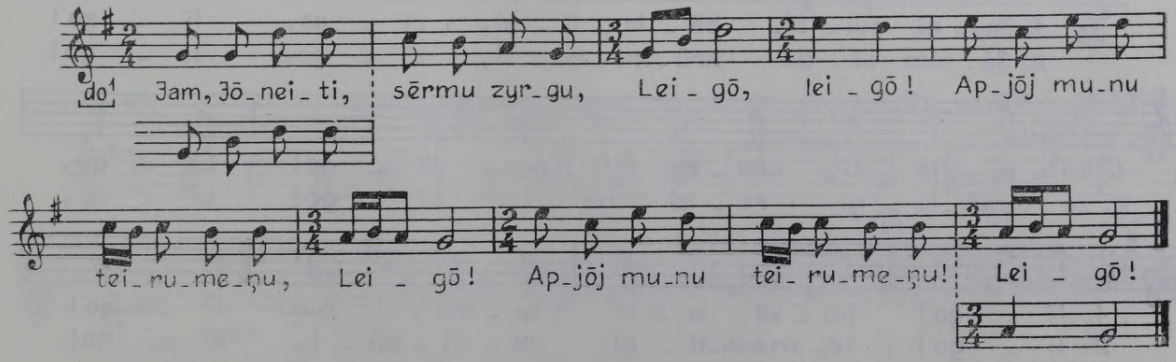

655 *Mare Pukote Neretā, 86 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5456.*

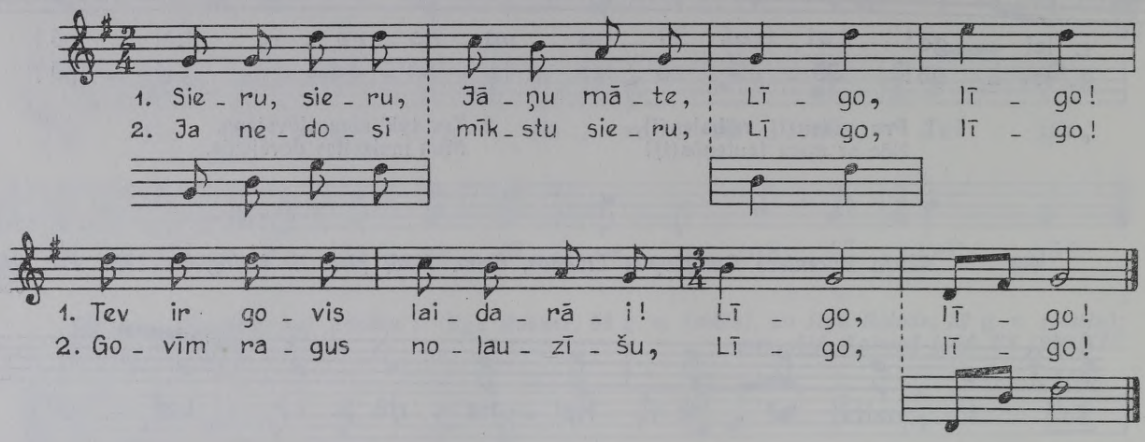

656 *Līze Brača Rīgā, dzim. 1855 Jēkabpils Neretā; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9687.*

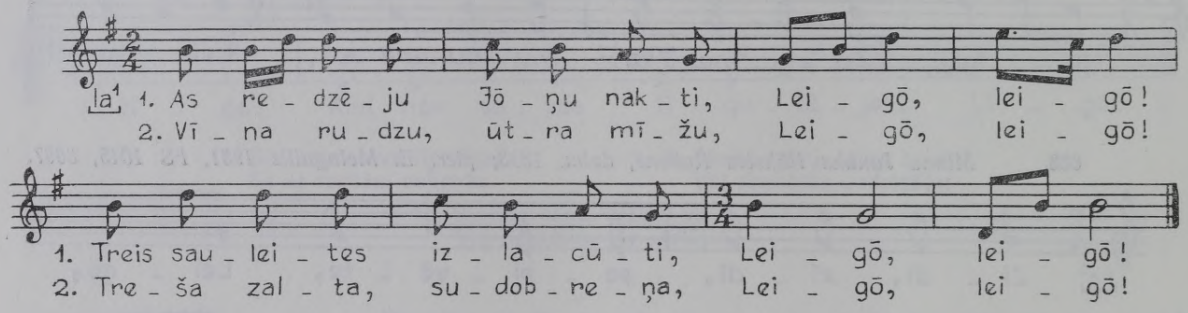

657 *Made Lāce Rīgā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6715.*

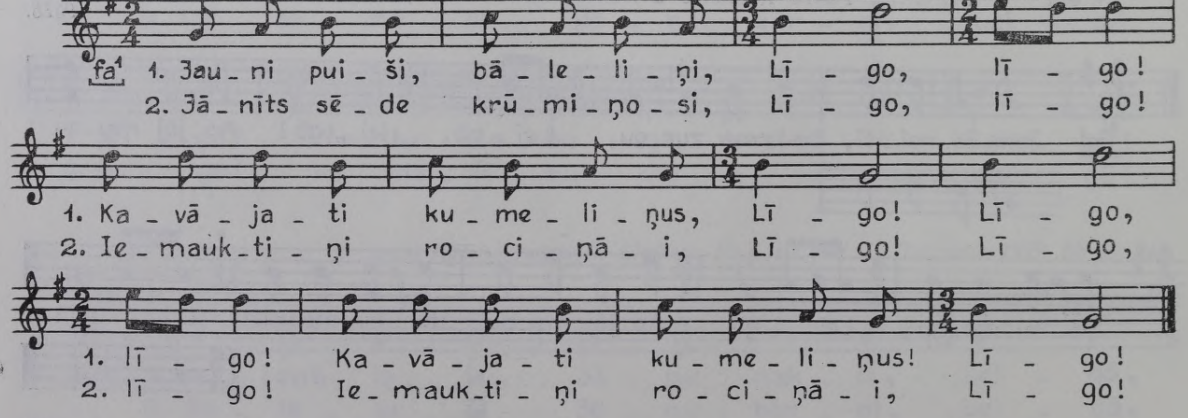

658 *Alma Lāce Dobeles raj. Elejā, 73 g. v., dzim. Valkas Mālupē; pier. Ā. Lukstiņa 1964. FS 1968, 48.*

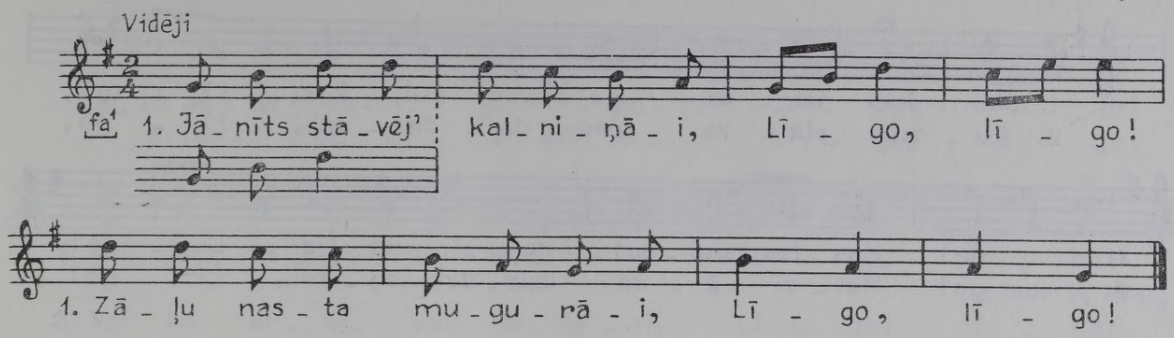

2. Nāc, Jānīti, lejiņāi,
Dod manāmi telītēmi!

3. Raibas vien man telītes,
Raibas lielas, raibas mazas.

4. Pate prieku nevarēju,
Raibaliņas ganīdama.

659 *Jūle Dzeltiņa Cēsu Lizumā, 73 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 894. Madonas Jaungulbenē pier. E. Eglīte 1926. FS 26, 750.*

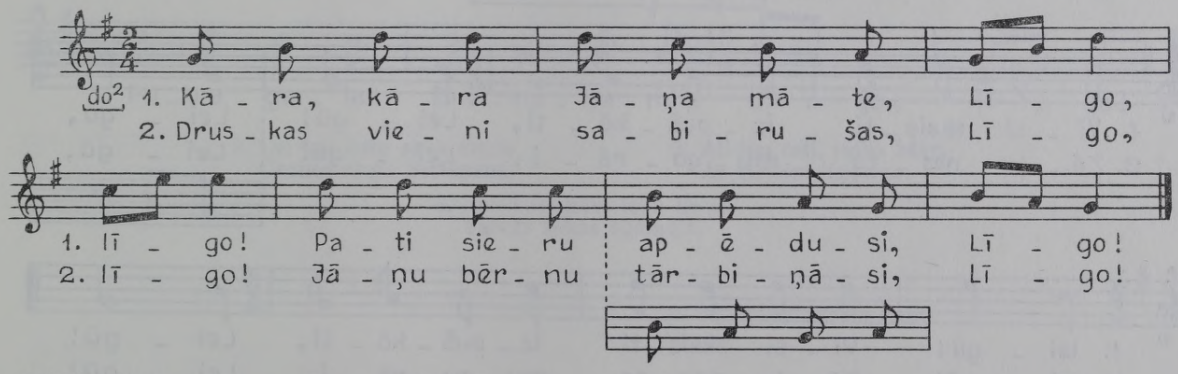

FS 26, 750.

1. Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti neguļati!

2. Tad redzēsat rītiņāi,
Kā saulīte rotājāsi.

660 *Vairākas meitenes [Madonas] Lubānā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 59b.*

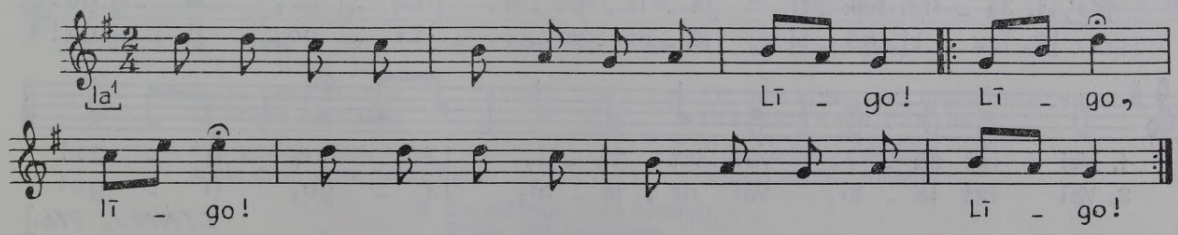

661 *Skaidrīte Bērziņa Cēsu Rozulā, dzim. 1918; melodiju dzirdējusi Valkas Palsmanē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5151.*

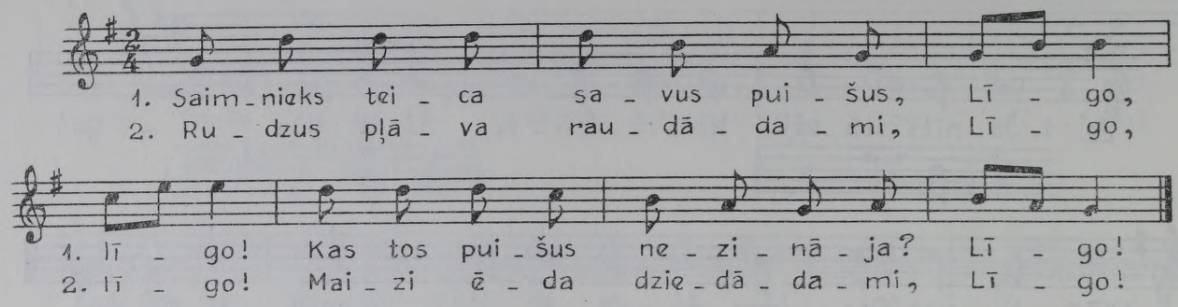

662 *Anna Jaudzeme Daugavpils Līvānos, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1924. FS 1054, 597.*

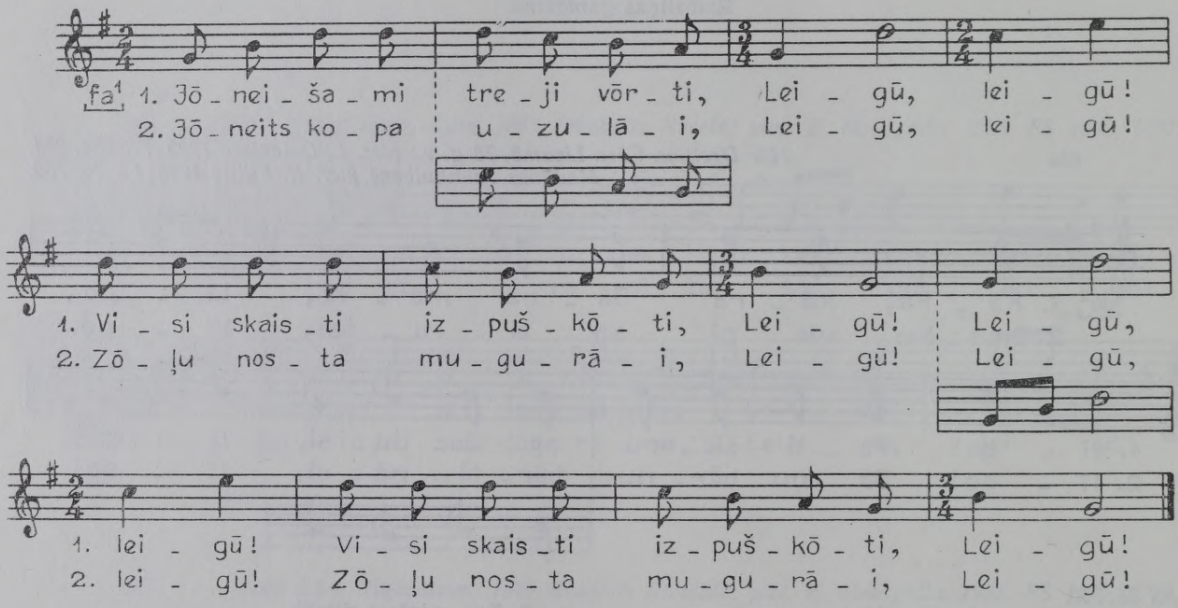

663 *Vairākas māmiņas Valkas Alsviķos; pier. Jurjānu Andrejs (1891). LTMM I, 1894, 71a.*

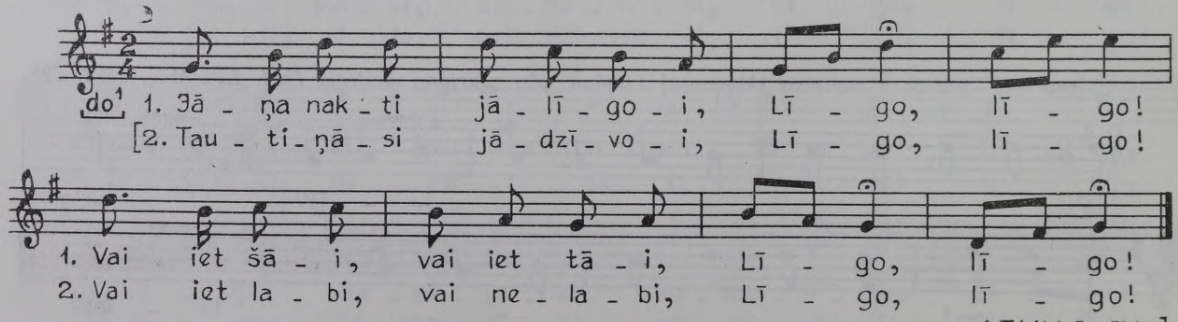

LTMM I, 71b.]

664 *Vanags Kalnamuižā [Valkas Kalncempjos]; pier. Jurjānu Andrejs (1891?). LTMM I, 1894, 71b.*

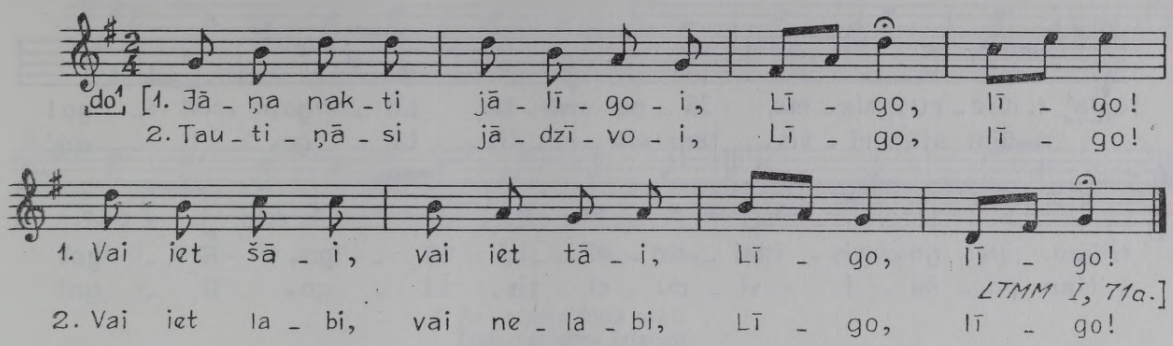

665 *Zūze Kince Valkas Bejā, melodiju dzirdējusi Valkas Kalncempjos; Grieta Līdaka Madonas Stāmerienā; Madonas Litenē; pier. A. Salaks 1929. FS 170; 1391, 1362, 1371.*

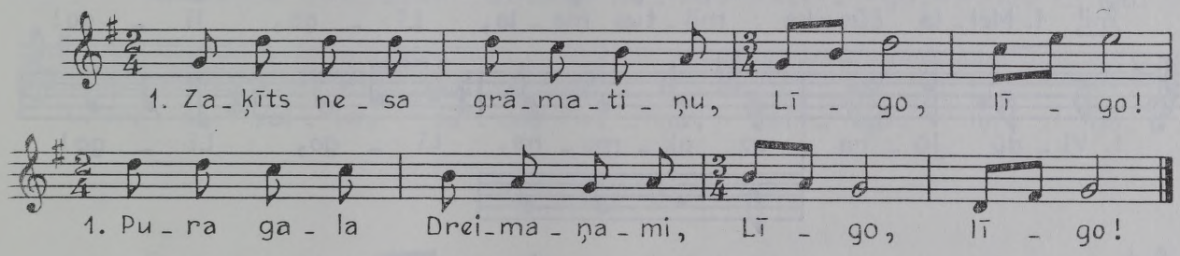

2. Lai tas dotu savu meitu
Caunes zirgu Sīmaņami.

3. Alkšņu rati, raiba ķēve,
Ar vizītēm līgaviņa.

4. Stričkos grāvī loku lieca,
Tarvās sakas šūdināja.

666 *Alvīne Līce Alūksnes raj. Trapenes c., dzim. 1891 Valkas Gaujienā; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1047.*

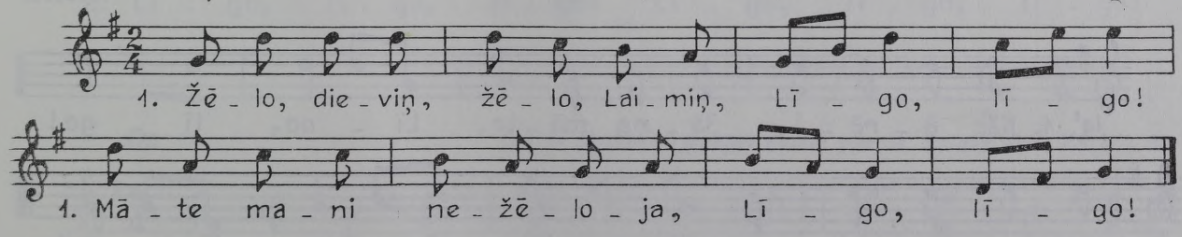

2. Kāda velna žēlotāja,
Ik rītiņus raudināja.

3. Pār gadiņu sērsti gāju,
Māte man' vairs nepazina.

4. Ceļ man krēslu, liek man sēdēt,
Grib ņemt manu villainīti.

5. Necel krēslu, nesēdēšu,
Neņem manu villainīti!

6. Es, māmiņa, tavs bērniņis,
Tautu dēla kumeliņis.

667 *Pauline Lāce Alūksnes raj. Gaujienas c., dzim. 1878 Valkas Grundzālē; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1118.*

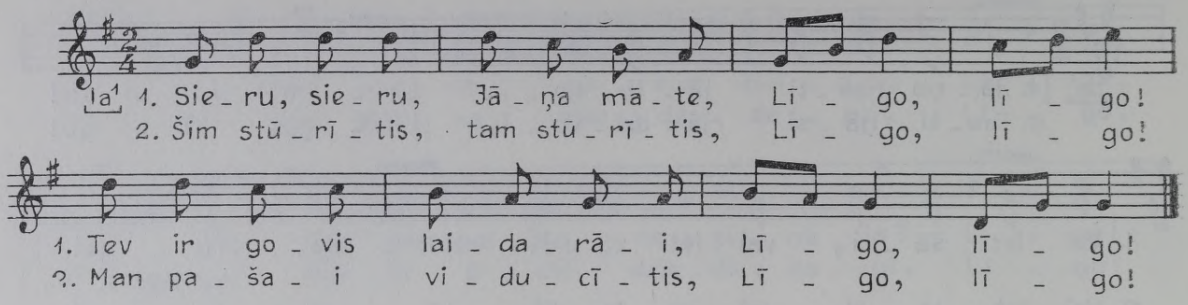

668 *Anna Kazaine Rīgā, dzim. 1878 Madonas Stāmerienā; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9625.*

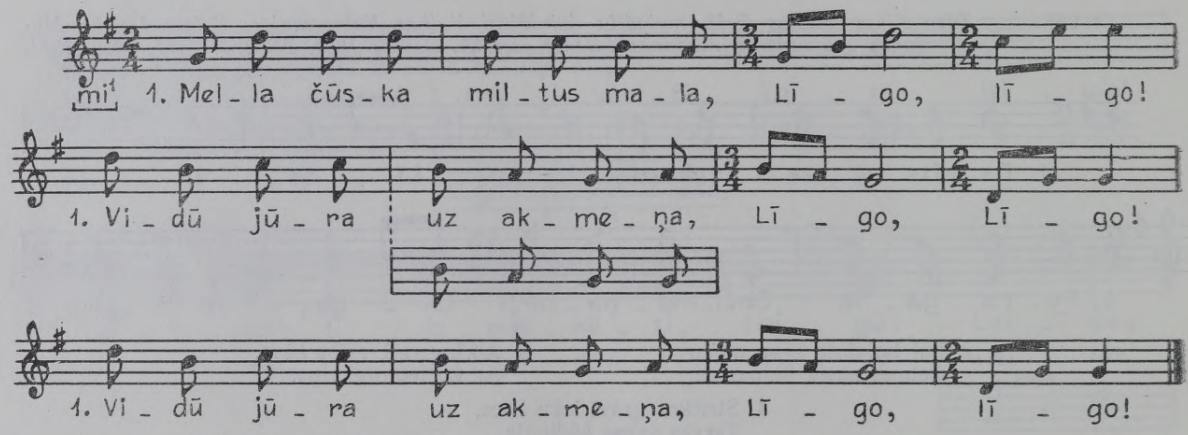

2. Tos būs ēsti tiem kungiem,
Kas bez saules kalpināja.

3. Mella čūska, zaļa dzilna
Cauŗ akmeni diegu vilka;

4. Es izvilku puisim prātu
Pa matiņu galiņiemi.

669 *Jūlija Freimane Gaujenas raj. Gaujas c., 82 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910; 46, 3022.*

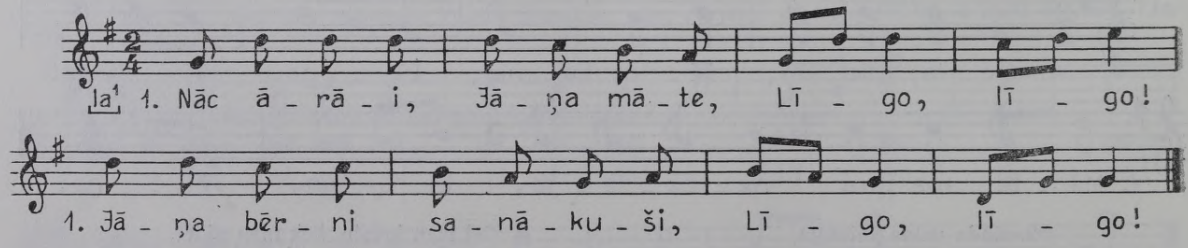

2. Jāņa bērni samirkuši,
Jāņu ziedus lasīdami.

3. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev ir govis laidarāi!

4. Ja nedosi siera, piena,
Paliks govis ālavītes.

670 *Līze Brača Jēkabpils Neretā, dzim. 1855; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9687.*

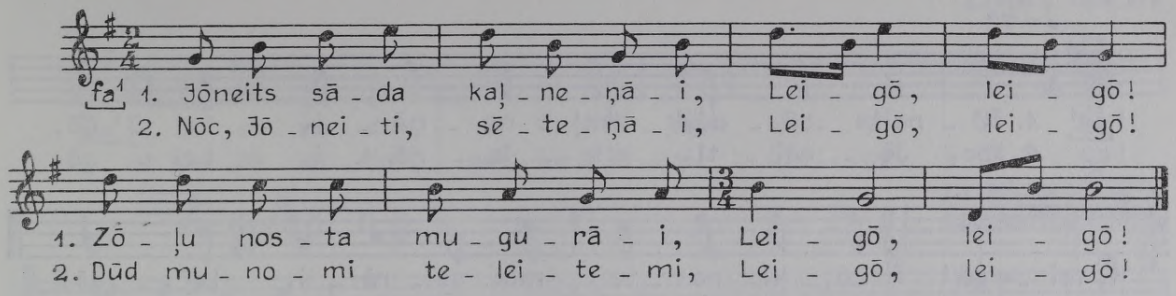

3. As redzēju Jōņu nakti
Treis sauleites izlacuti.

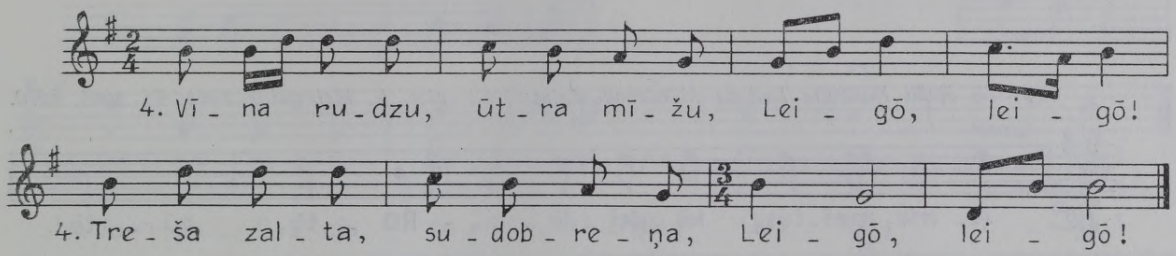

671 *L. Dinsberga Jelgavas Rubā; pier. L. Galeniece, A. Salaks 1926. FS 170, 146.*

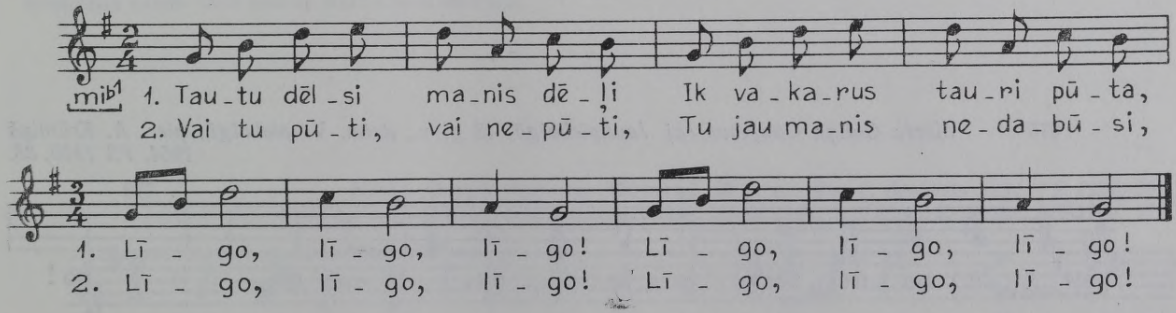

672 *Lavīze Pimbere Liepājas Ezerē; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 20.*

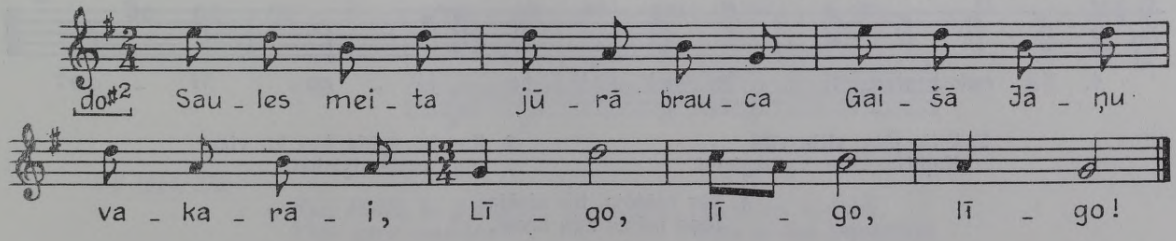

673 *Marcelīna Novika Siguldā, 60 g. v.; pier. Ā. Āboliņa 1963. FS 1965, 3994.*

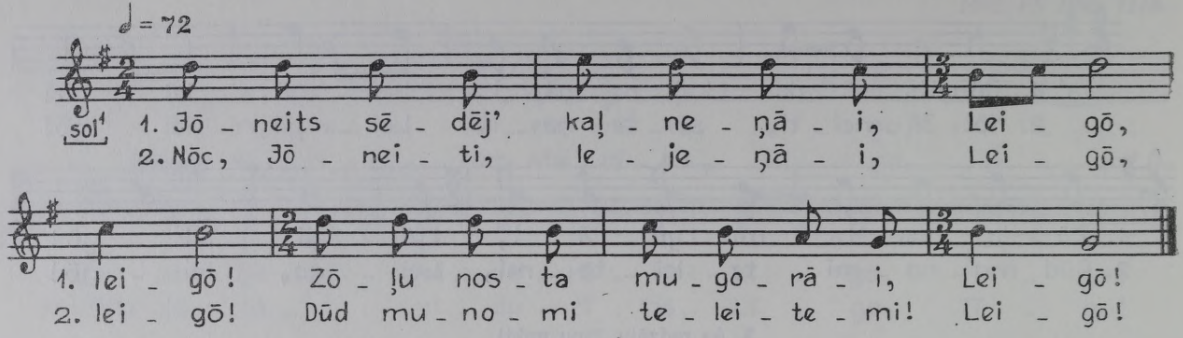

674 *Roža Rudzeite Ludzas Mērdzenē, dzim. 1863; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8070.*

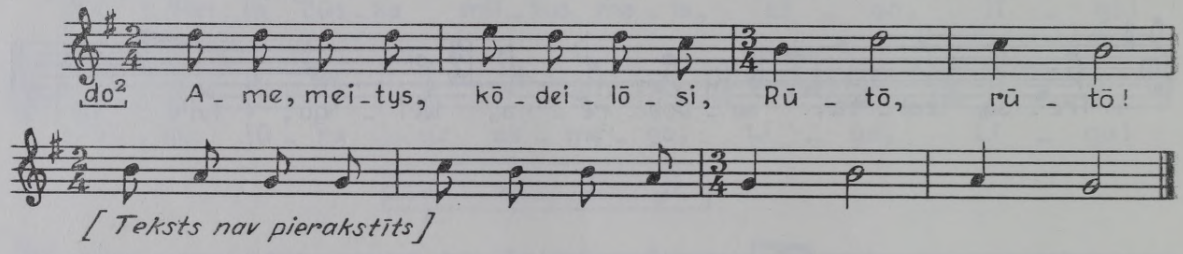

675 *Marta Galiņa Gaujenas raj. Jaunpiebalgā, 48 g. v., dzim. Vecpiebalgā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 38.*

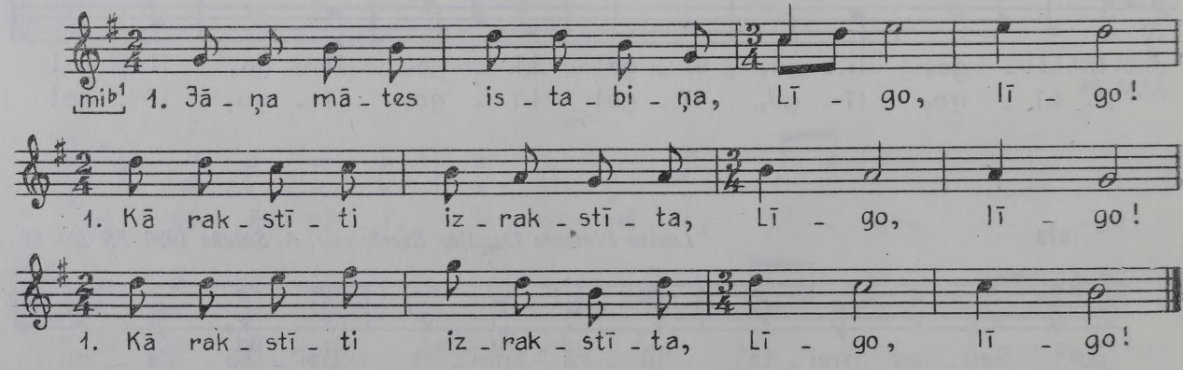

2. Pītin pīta, vītin vīta
Kupliem Jāņu vainagiem.

3. Kas tur spīda, kas tur viza
Jāņa mātes istabāi?

4. Tur spīdēja, tur vizēja
Jāņa mātes zīļu kroņi.

676 *Mazsalacā; DzR VII, 1884; Madonas Vestienā kāzās pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 61b*

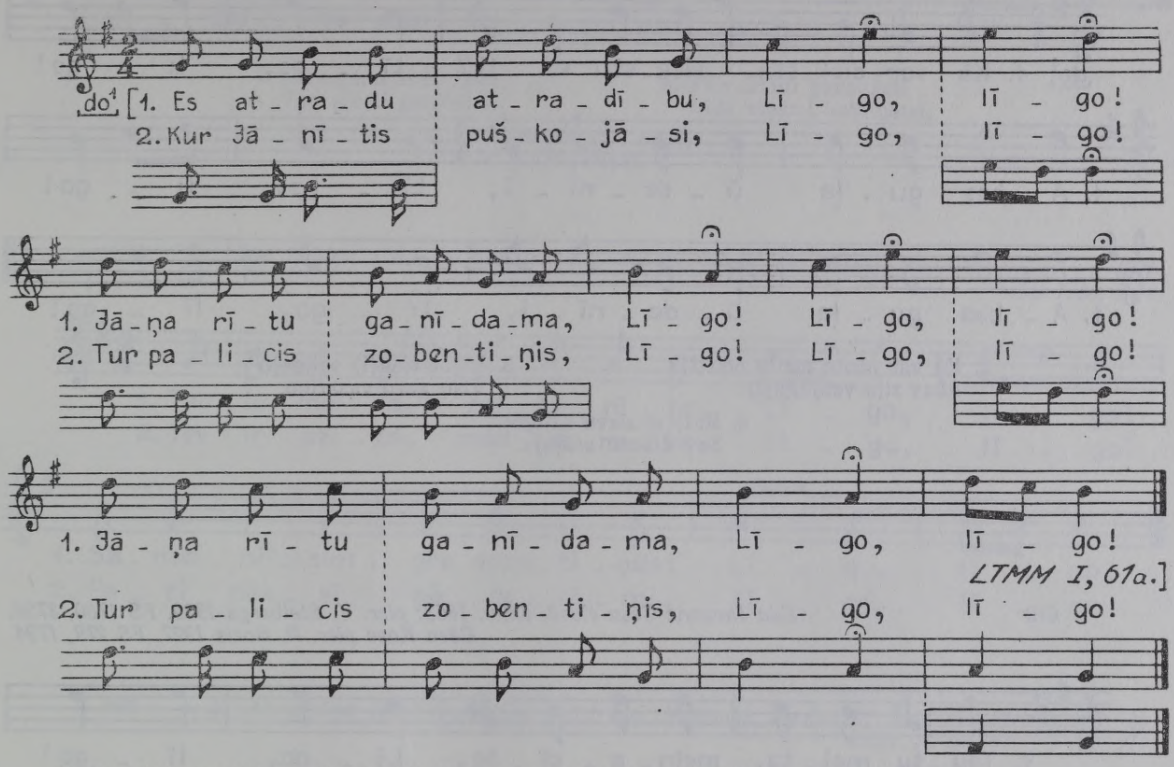

Jurjānu Andreja piezīme: «Beigu takti arī pavisam nolaiž; šīs beigas liekas būt jaunāku laiku harmonijas auglis. Otru pusi ne ikkatru reizi atkārto.»

677 *Kārlis Ruņģis Madonas Mārcienā, 55 g. v.; pier. J. Rudzītis 1931. FS 1234, 597. Rigā pier. A. Krūmiņš. FS 1944, 275.*

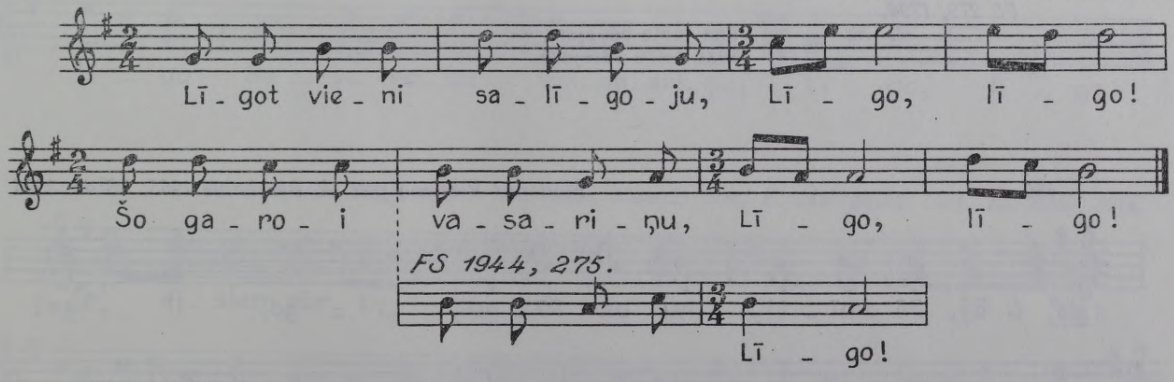

FS 1944, 275.

1. Kur, Jānīti, tu gulēji
Tādu garu vasariņu?

2. Tīrumiņa maliņāi,
Zem pelēka akmentiņa.

678 *Emma Jansone Cēsu Kosā, 62 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 730.*

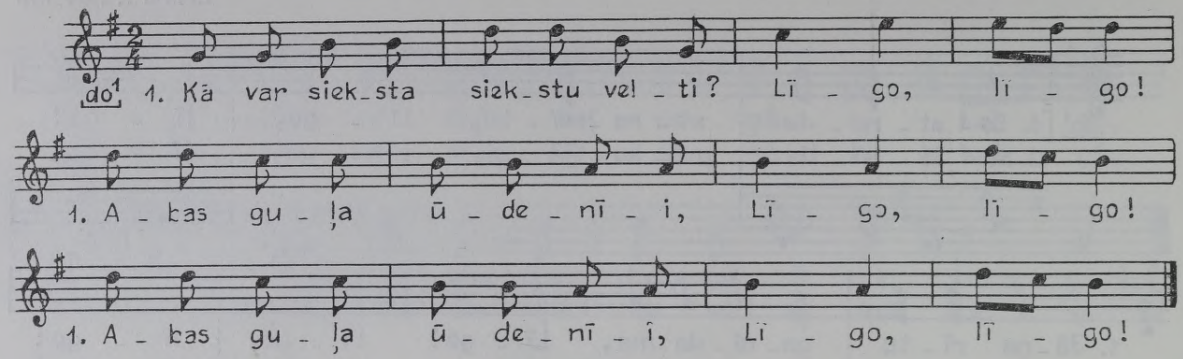

2. Kā var meita meitu pelt(i)?
Abas zīļu vaiņagā(i).

3. Līgot vien(i) salīgoju
Visu garu vasariņu.

4. Brāļam sievu salīgoju,
Sev diženu arājiņu.

679 *Eda Jansone Cēsu Kosā, dzim. 1863; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3726.*
Cēsu Kosā pier. P. Bozis 1927. FS 279, 1794.

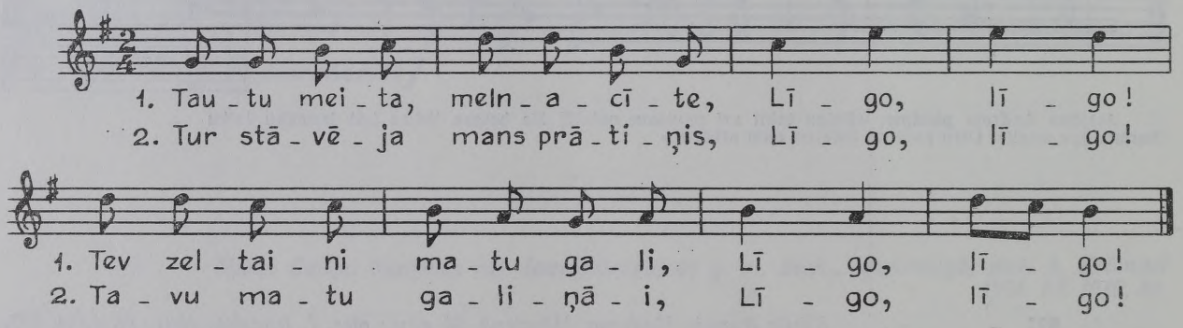

FS 279, 1794.

Jāņa māte bēdājāsi, —
Mazu sieru sasējuse.

680 *Madonas Viesienā pier. A. Bērzkalne 1955. FS 49, 3026.*

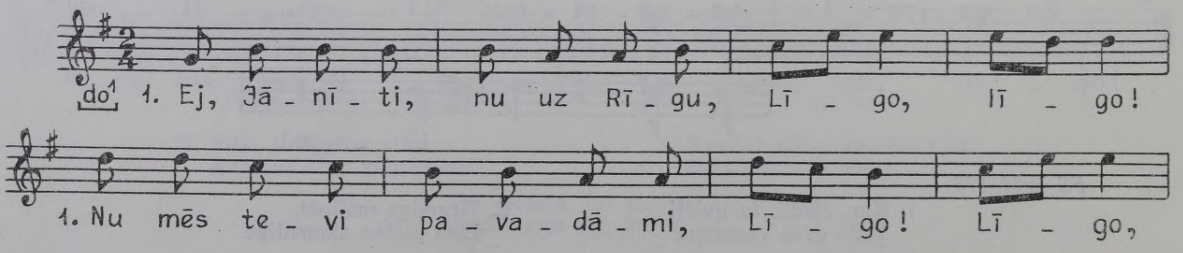

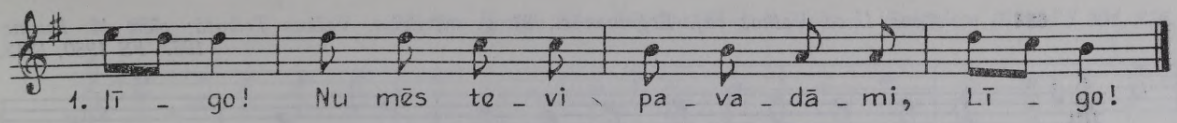

2. Citu gadu šādu laiku,
Tad atkali gaidīsimi.

3. Mēs Jānīti pavadāmi
Līdz viņami kalniņami.

4. Lai vadīja Rīgas meitas
Līdz pašai jūriņai.

681 *Late Zivtiņa Cēsu Ērgļos, dzim. 1864 Madonas Liepkalnē; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3573.*

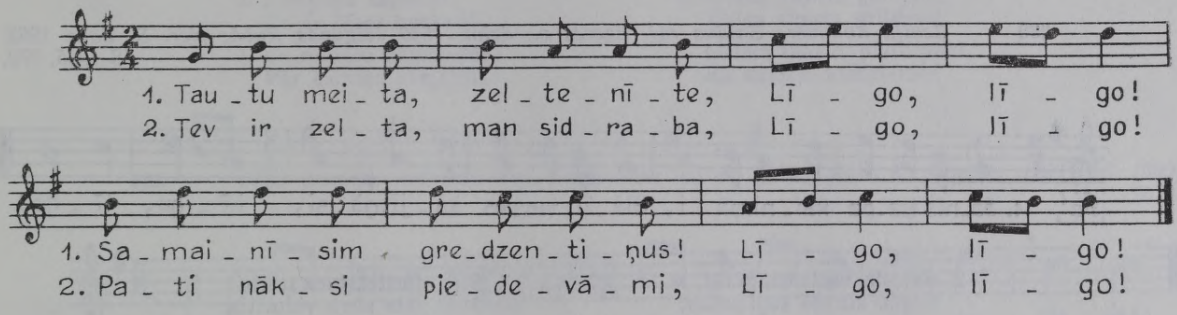

682 *L. Akmentiņa Rīgā, melodiju dzirdējusi Madonas Dzelzavā; iesk. A. Bērzkalne 1928, atšifr. A. Salaks. FS 170, 971.*

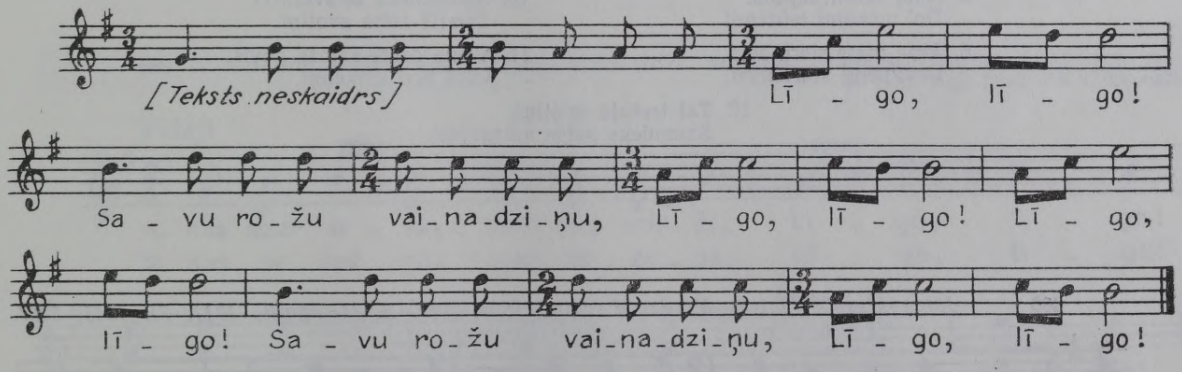

683 *Anna Stroža Rīgā, dzim. 1873 Cēsu Raunā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3265.*

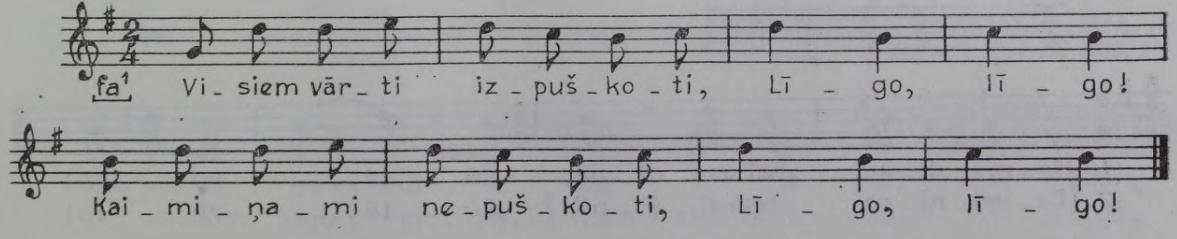

684 *Anna Luca Valkas raj. Ērģemes c., 84 g. v., dzim. Valkas Trikātā; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1342.*

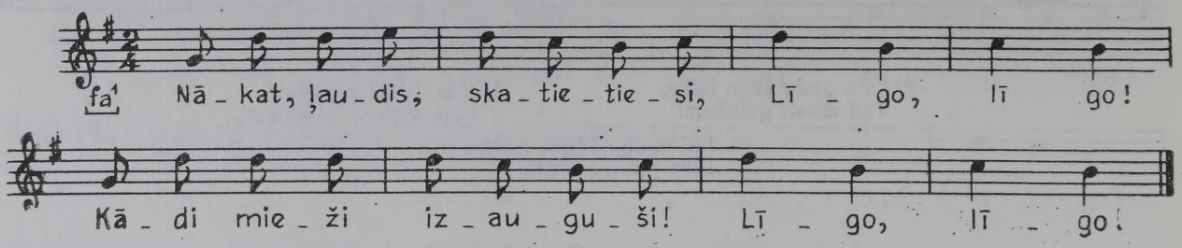

685 *Ženija Zommere Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1880 Jelgavas Rubā; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 970.*

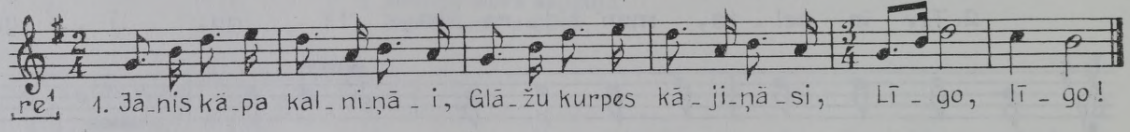

2. Sviesta veste mugurāi,
Glāžu kurpes saplīsušas;
3. Glāžu kurpes saplīsušas,
Kazas vesti apēdušas.
4. Jānis stāva kalniņāi,
Zāļu nasta mugurāi.
5. Nāc, Jānīti, lejiņāi,
Do' manāmi telītēmi!
6. Jāņa māte sieru sēja
Deviņiemi stūrīšiemi.
7. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Man pats siera viducītis.
8. Kas tur spīd(a), kas tur viz(a)
Saimenieka kambarī(i)?
9. Tā saimnieka zelta pīpe
Zelta vadža galiņāi.
10. Saimenieka sētsvidū(i)
Trīs(i) zelta avotiņi.
11. Vienā dzēre raibas govis,
Otrā bēri kumeliņi,
12. Tai trešajā avotiņā
Saimnieks patse mazgājāsi.

686 *Jānis Lipskis Ludzas Mērdzenē, dzim. 1895; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8067.*

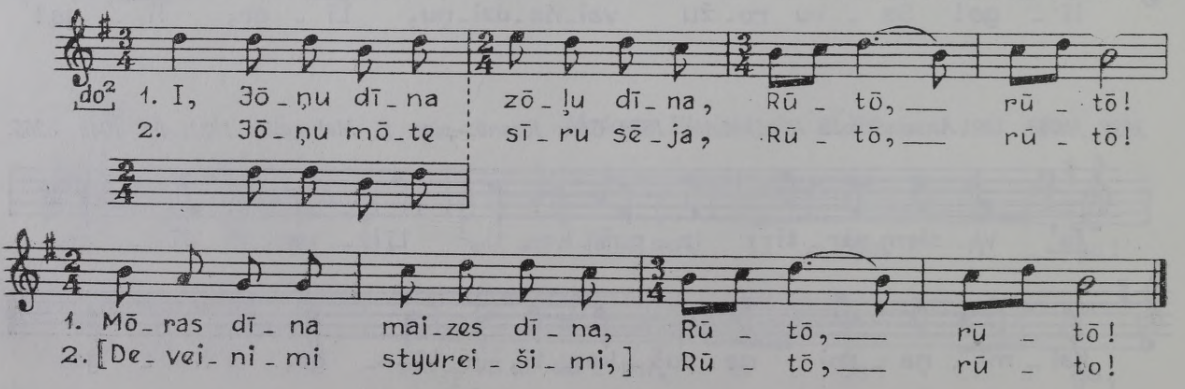

687 *Kristīne Evelīte Cēsu Lizumā, 78 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 916.*

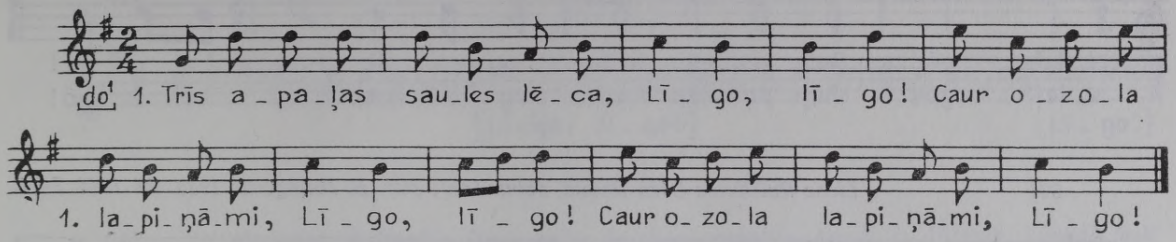

2. Trīs apaļas vasariņas
Lizumieši precējāsi.
3. Nevarēja saprecēti,
Ne ar labas noskatīti.
4. Es redzēju lizumiešus
Pār kalniņu pārjājoti.
5. Divi stundas kājas āva,
Trešo jūdza kumeliņu.
6. Kādas viņiem gadījāsi,
Tādas viņiem gribējāsi:
7. Lielām lūpām, platu pieri,
Kā kumeļu kumeļami.

688 *Olga Dimiņa Gulbenes raj. Lejasciema c., 84 g. v.; pier. K. Atgāzis 1969. FS 1990, 1613.*

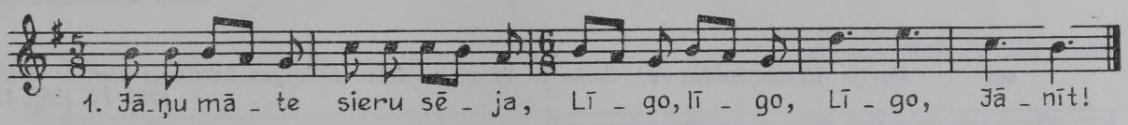

2. Deviņiemi stūrīšiemi. 3. Šim stūrītis, tam stūrītis,
4. Jānim siera viducītis.

689 *Helēna Gutāne Cēsu Raunā, dzim. 1897, melodiju dzirdējusi Ludzas Nautrēnos; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5400.*

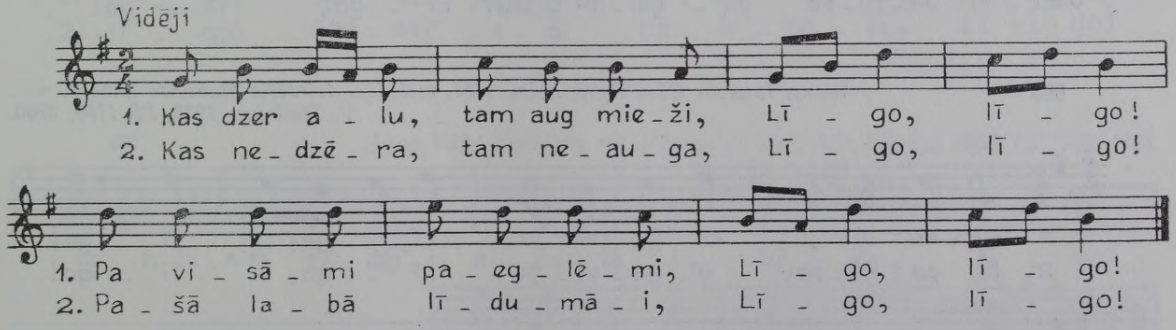

690 *Daugavpils Vārkavā Anna Vilcāne, dzim. 1869, un Jezups Vilcāns, dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8452.*

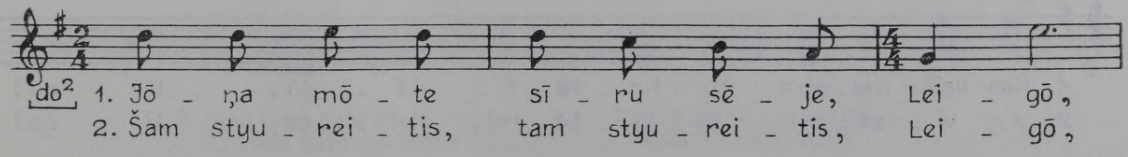

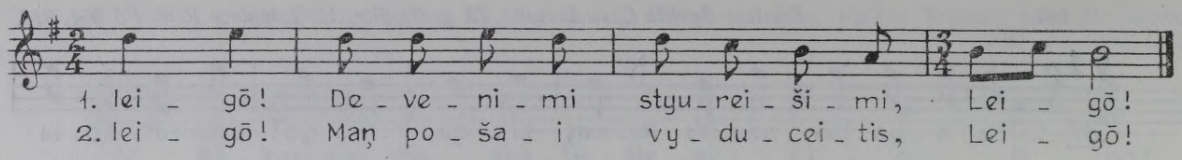

691 *Liene Raiskuma Cēsu Raunā, dzim. 1867; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7472.*

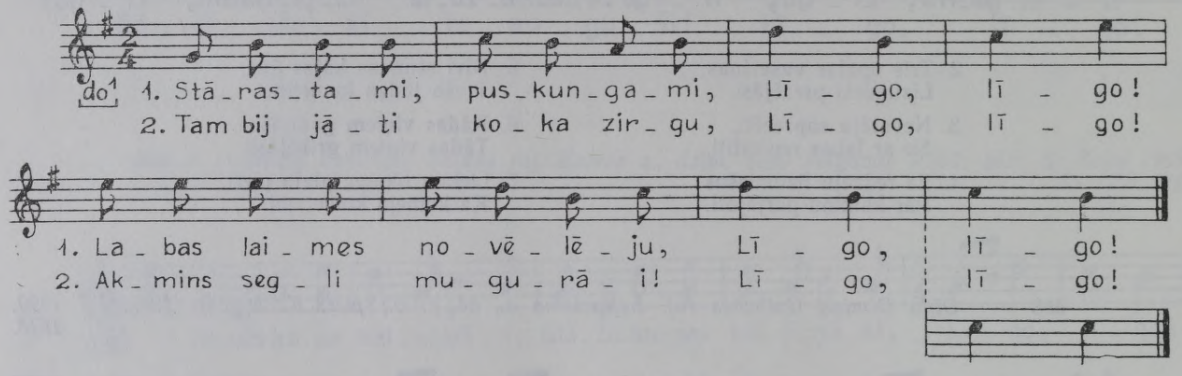

692 *Marija Alksne Saldus raj. Gaiķu c., 62 g. v., dzim. Kuldīgas Lutriņos; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1263.*

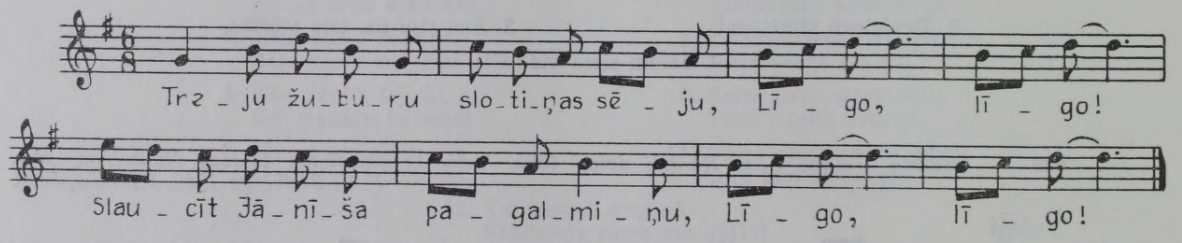

693 *Ādams Jansons Cēsu Ogrē, dzim. 1861, melodiju dzirdējis Madonas Lubejā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3763.*

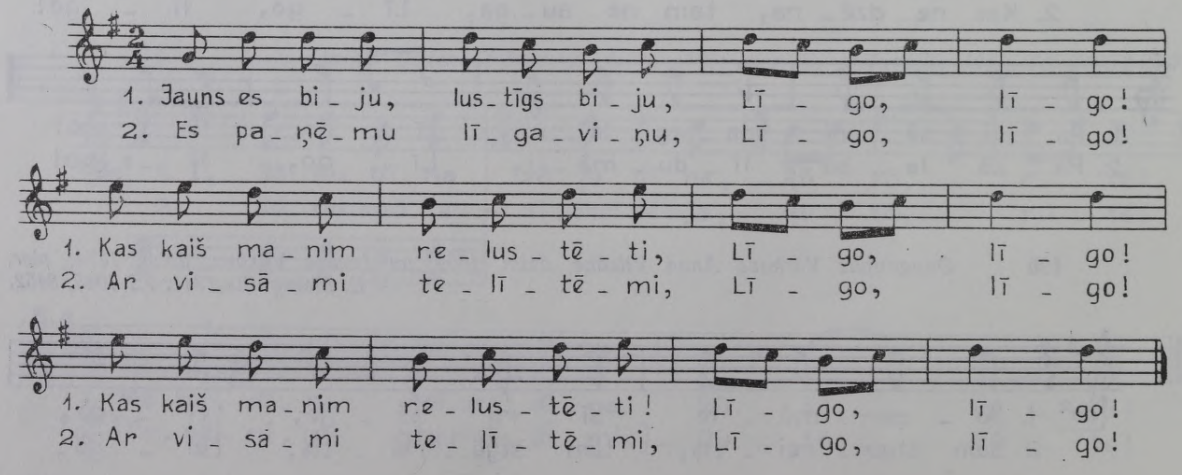

694 *Kuga Bauskā, 70 g. v.; pier. J. Rinkuss 1930. FS 345, 386.*

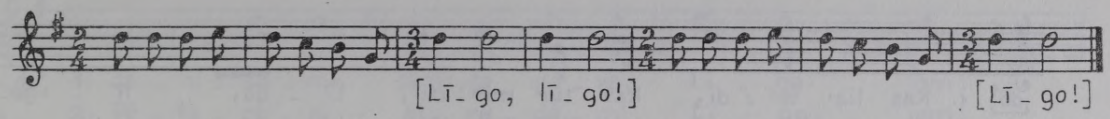

695 *Kazimirs Dubinskis Daugavpils Kapiņos, melodiju dzirdējis Abrenes Viļakā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 295.*

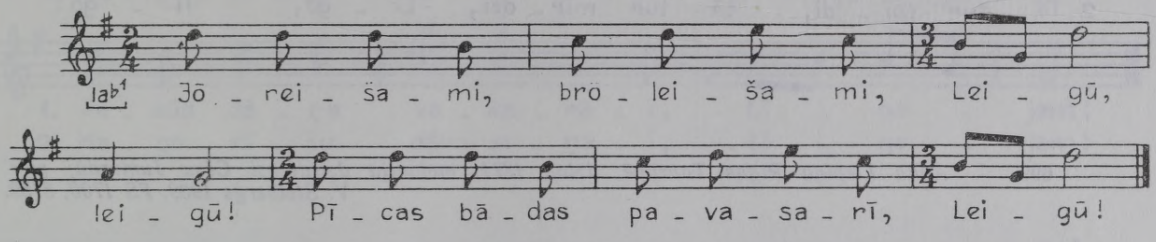

696 *Dārte Dambrovska Tukuma Blīdienē, 76 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3928.*

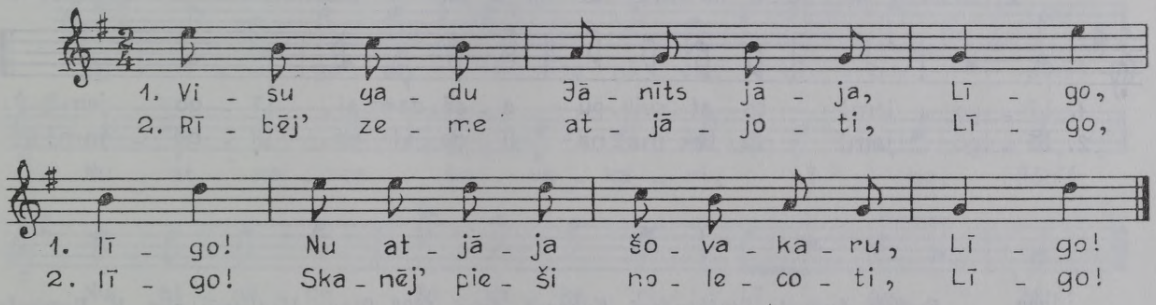

697 *Anna Vāģe Ventspils raj. Užavas c.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5166.*

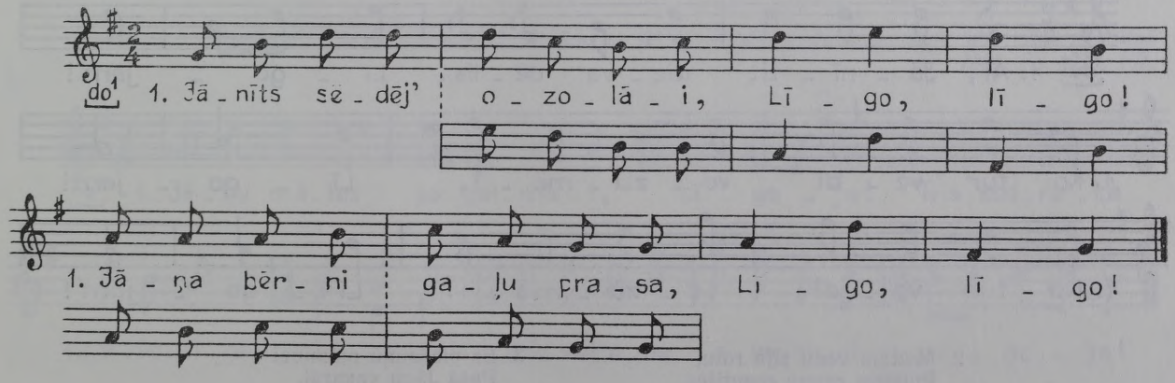

2. Jāņa bērni gaļu prasa. —
Kur mēs gaļu dabūsimi?

3. Kāp, Jānīti, no ozola,
Vedi bērnus istabāi!

698 *Anna Upīte Madonas Cesvainē; pier. A. Poruka. FS 1495, 3169.*

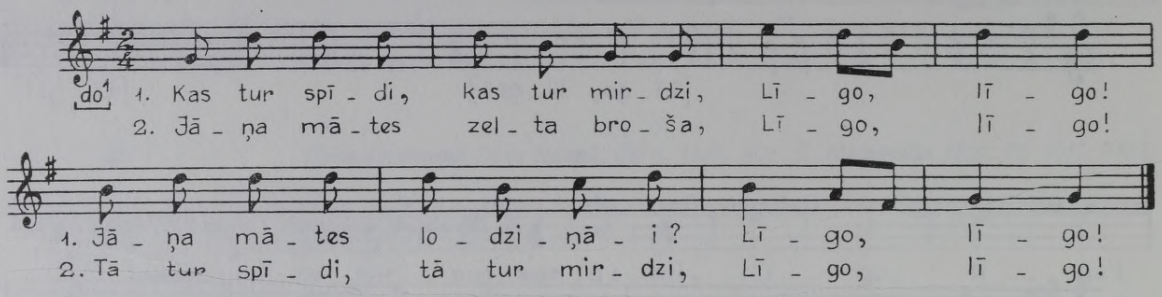

699 *Anna Liepiņa Rīgas Taurupē, dzim. 1871, melodiju dzirdējusi Cēsu Jumurdā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3759.*

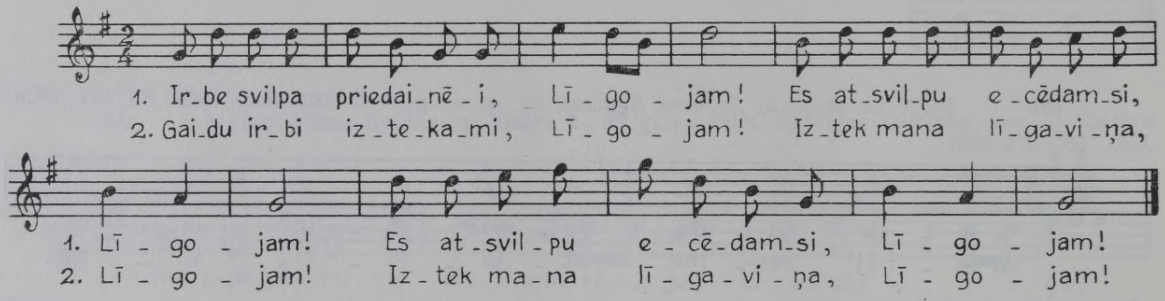

700 *Emīlija Auguste Stučkas raj. Koknesē, dzim. 1892 Rīgas Madlienā; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995, 61.*

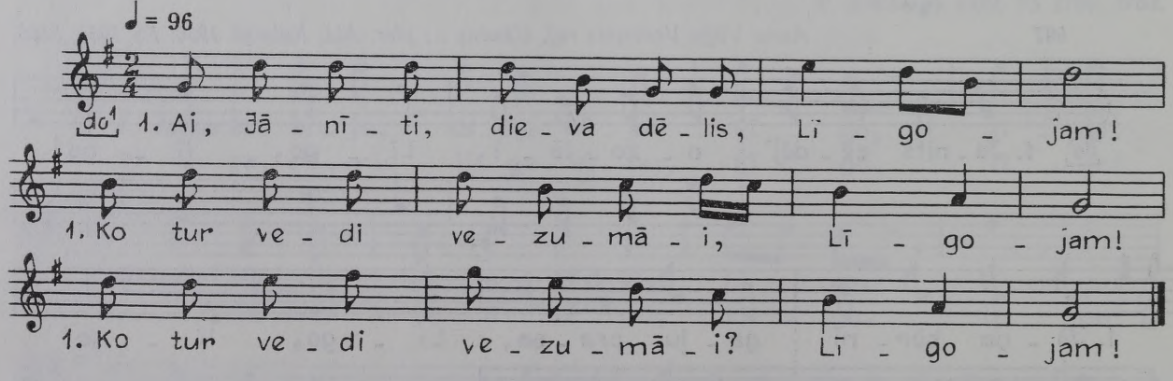

2. Meitām vedu zīļa rotu,
Puišiem cauņu cepurītes.

3. Es piedzimu māmiņai
Pašā Jāņu vakarāi.

4. Dievs dod mani lielai augti,
Būšu Jāņa līgaviņa.

701 *Emīlija Celmiņa Ogres Lielvārdē; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10778.*

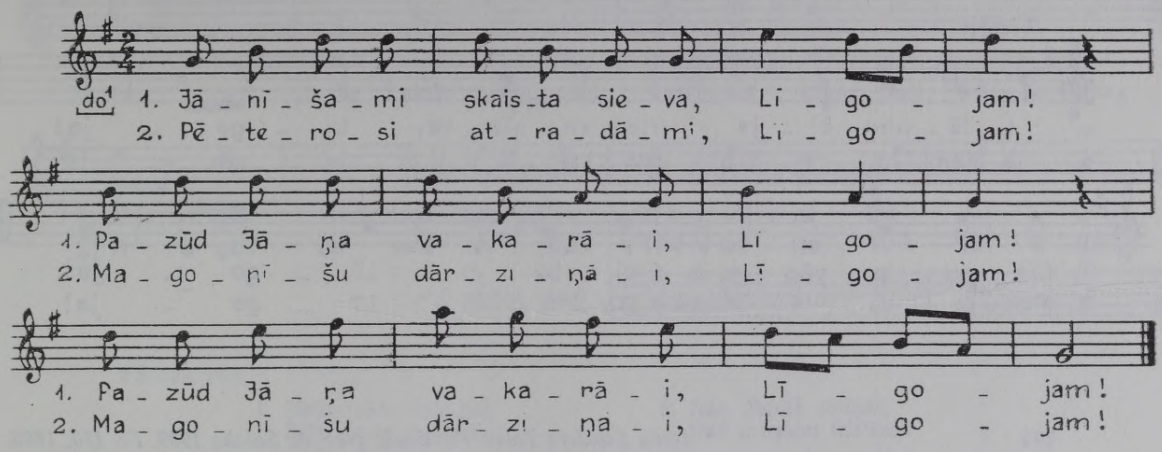

702 *Marta Krastiņa Rīgas Rembatē [Lielvārdē], 16 g. v.; pier. J. Rinkuss 1929. FS 345, 442.*

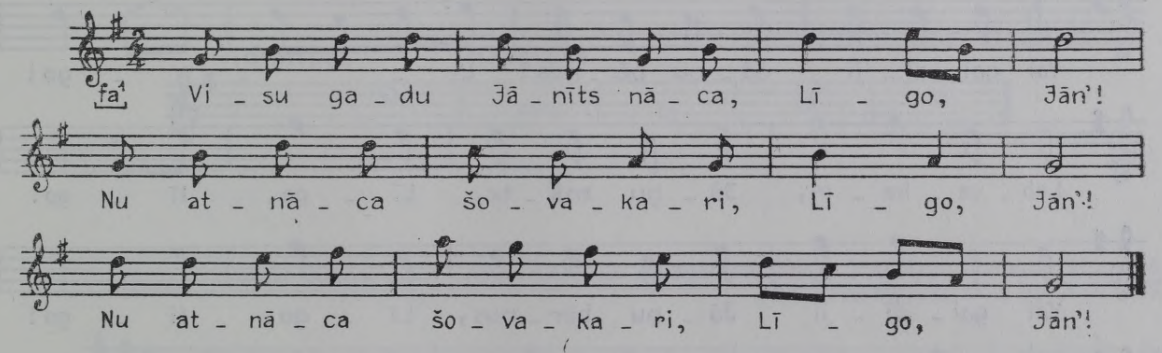

703 *Marija Plekše Gaujenas raj. Zosēnu c., 60 g. v., dzim. Jaunpiebalgā; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 157.*

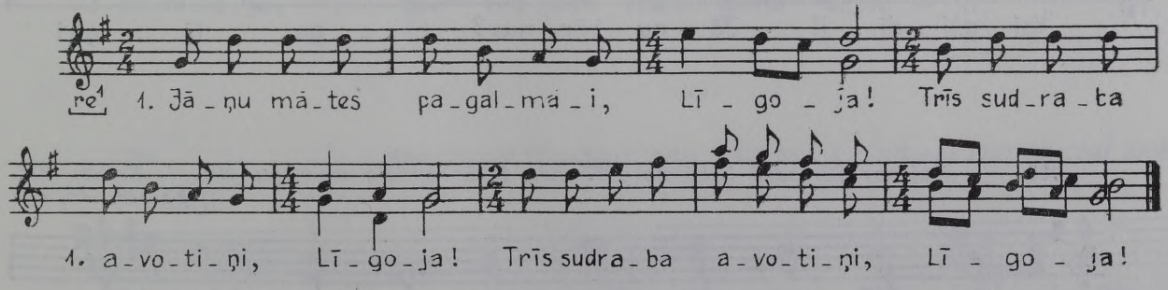

2. Vienā dzēra raibas govis,
Otrā bēri kumeliņi,

3. Trešā pati Jāņa māte
Ik rītiņus mazgājāsi.

704 *Kristīna Balode Cēsu Vaivē, dzim. 1882; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5215.*

Vidēji

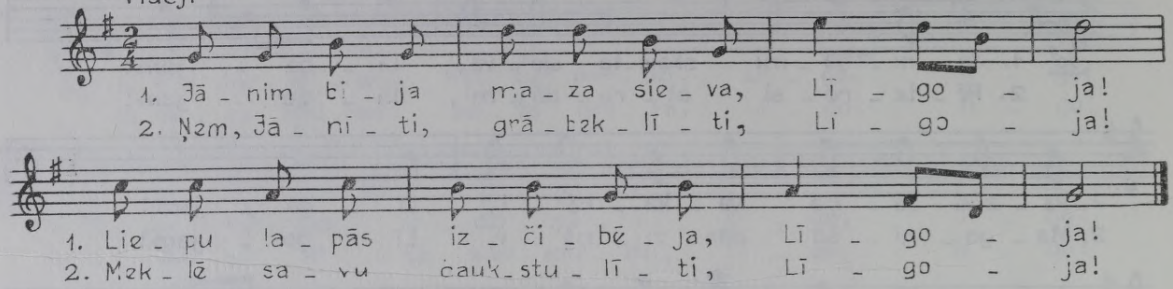

705 *Jānis Sanders Talsu Kandavā; pier. A. Salaks 1939. FS 170, 1895.*

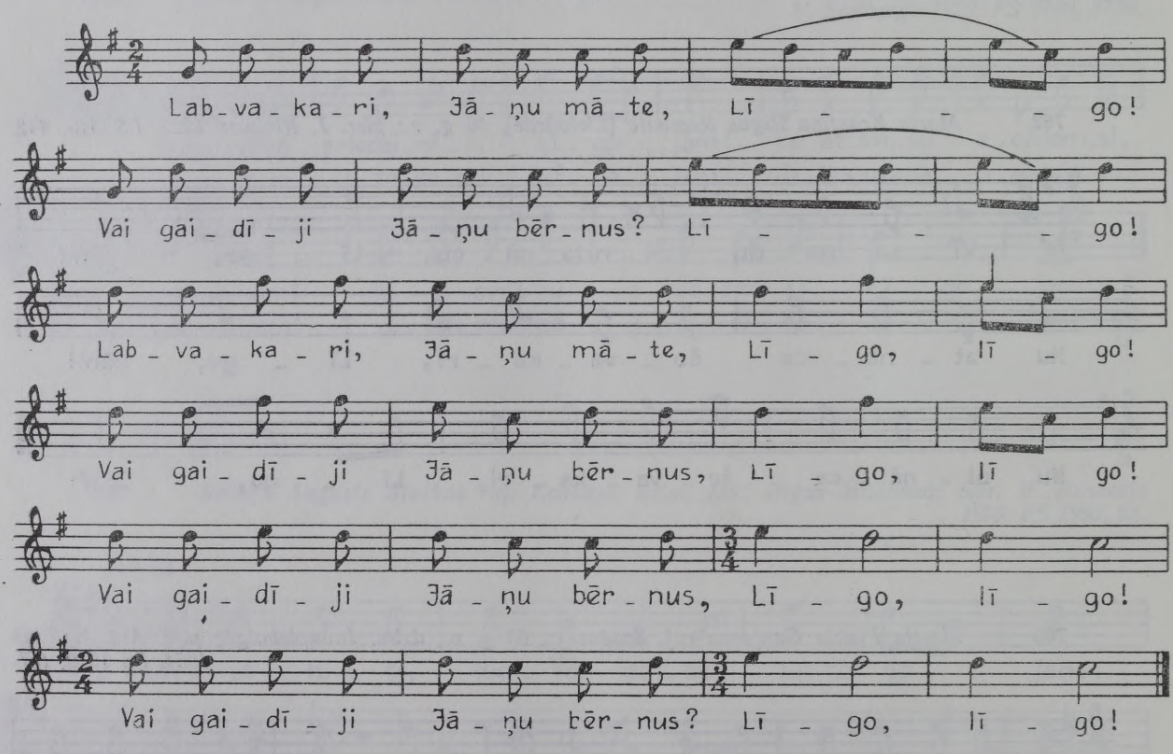

706 *Madonas Bērzaunē laikā no 1877 līdz 1886 dzirdēta melodija; pier. J. Kreics 1927. FS 529; 146, 148.*

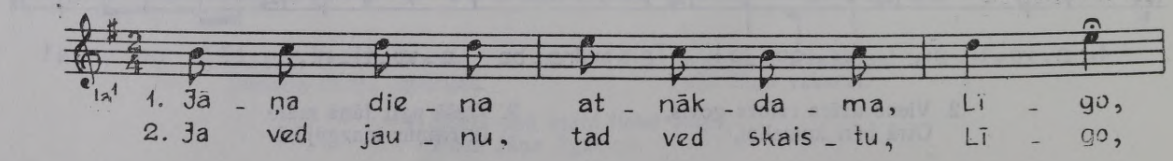

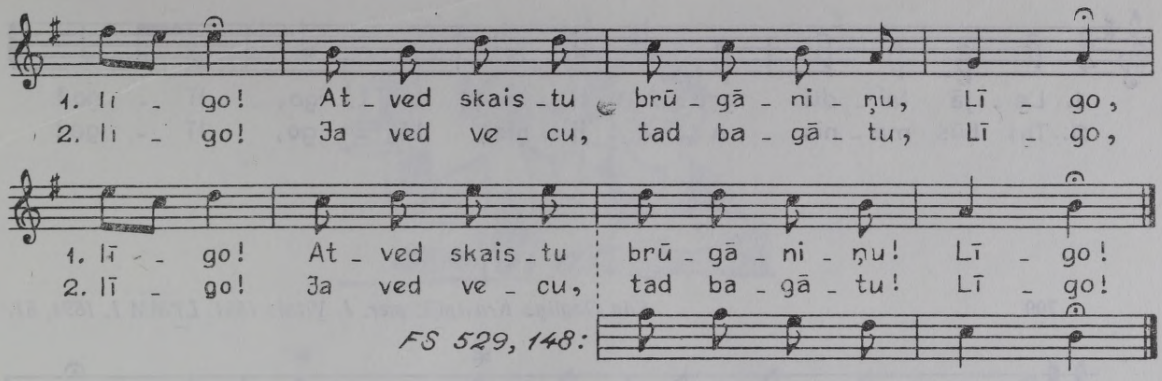

FS 529, 148.

1. Jānīts sēde kalniņāi,
Zāļu nasta mugurāi.

2. Nāc, Jānīti, sētiņāi,
Dod manāmi telītēmi!

3. Es tev došu siera, piena
Pa lielami gabalami.

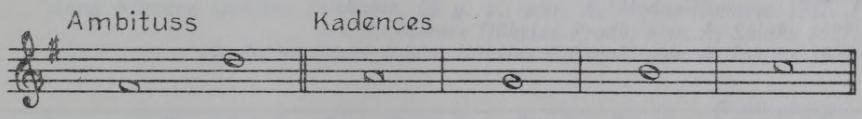

707 *Oskars Kalējs, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, melodiju dzirdējis Madonas Mārcienā; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 3407.*

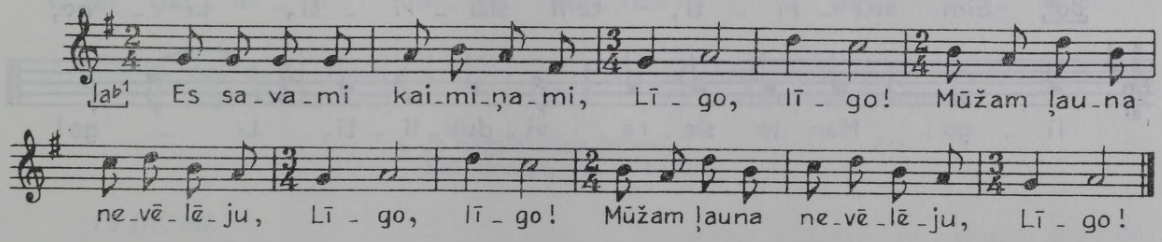

708 *Anna Briede Cēsu Ogrē, dzim. 1880; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3708.*

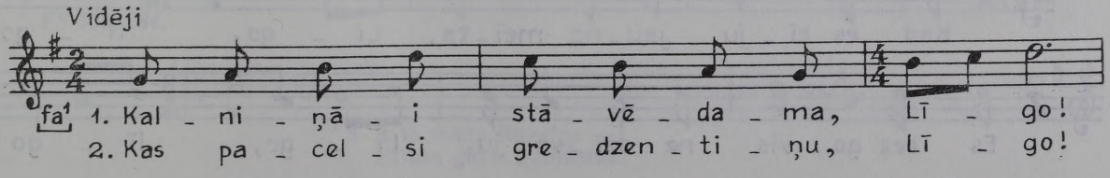

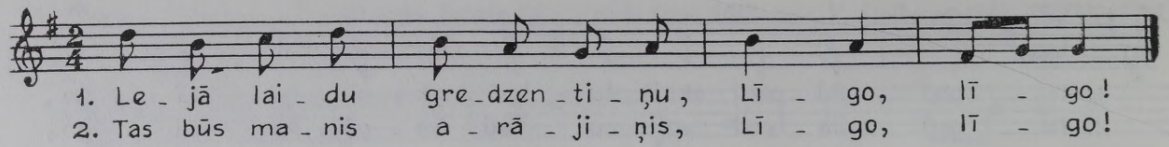

709 *Eda Ozoliņa Krustpilī; pier. J. Vītols 1891. LTMM I, 1894, 51.*

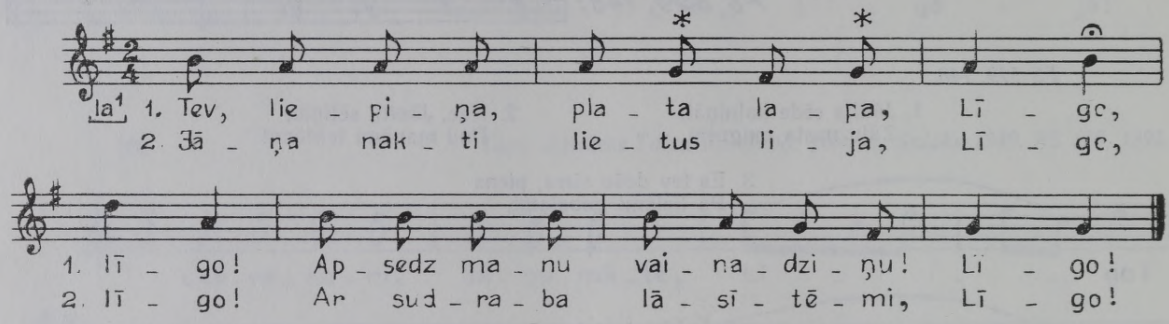

* Netemperēta skaņa.

710 *Anna Kurša Liepājas Rucavā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 3521.*

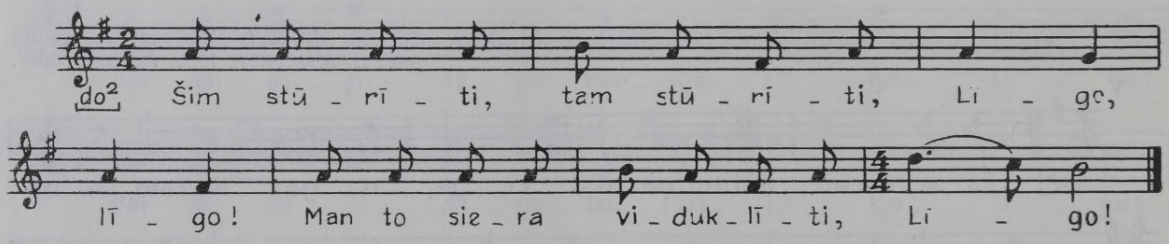

711 *Minna Auseja Valkas Mārkalnē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1428.*

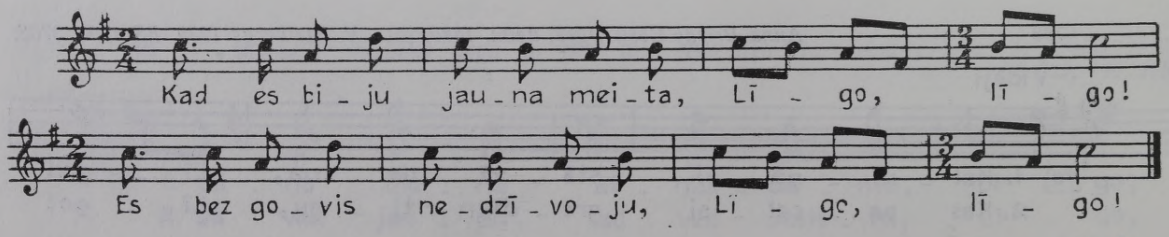

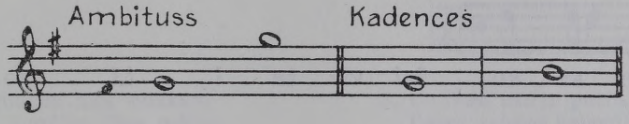

712 *Anna Klīmane Ilūkstes Pilskalnē, 69 g. v.; pier. A. Medne-Romane 1947. FS 1800, 567.*
Marija Mikase Ilūkstes Prodē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 483.
Jēkabs un Dārta Jakāni Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 284.

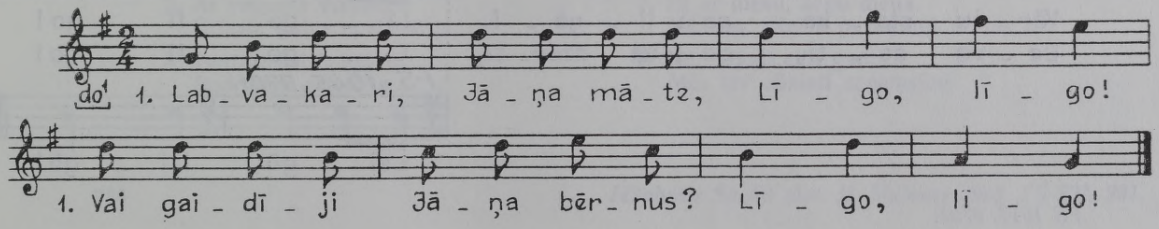

2. Jāņa bērni nosaluši,
Jāņa zāles lasīdami.

3. Ja gaidīji Jāņa bērnus,
Sūt' meitiņu, atdar' vārtus!

4. Ja negaidi Jāņa bērnus,
Sūt' meitiņu, aizdar' vārtus!

FS 170, 483.

1. Nedod dievsi Jāņu nakti
Ar puišiemi satiktiesi.

2. Visas zāles izkaisīja,
Mani pašu salauzīja.

FS 832, 284.

1. Līgo bite, līgo saule,
Līgo mana līgaviņa.

2. Saule — sienu kaltēdama,
Bite — ziedus lasīdama,

3. A tā mana līgaviņa —
Raibas govis ganīdama.

713 *Pēteris Mauriņš Madonas Odzienā, dzim. ap 1898; pier. T. Ilstere 1926. FS 1700, 2856.*
Oskars Kalējs Jēkabpils Saukā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2720.
Anna Spole Aknīstes raj. Gārsenes c., 66 g. v.; pier. V. Sams 1952. FS 1895, 5273.
Lize Brača Rigā, dzim. Jēkabpils Neretā 1855; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9701.

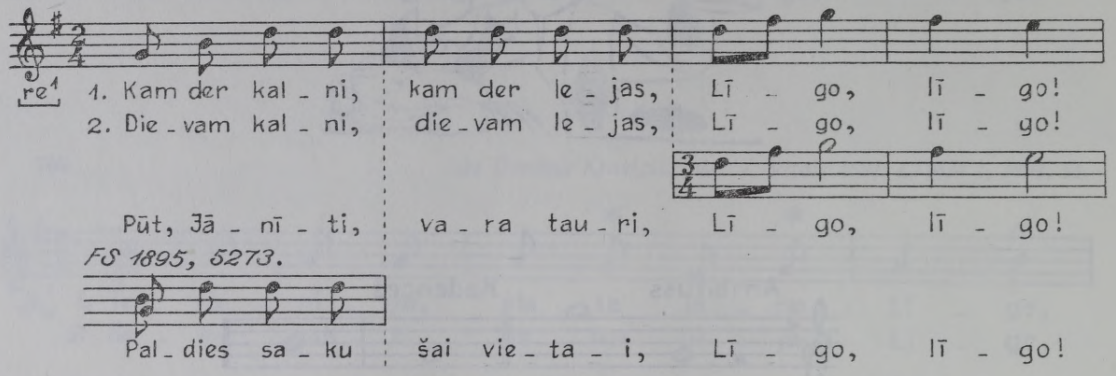

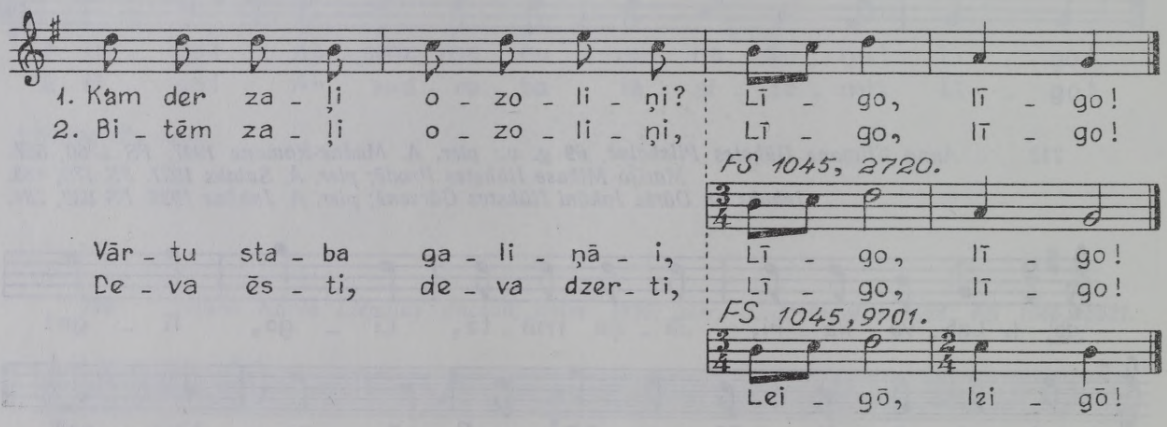

FS 1045, 9701.

1. Bandinīka rudzi auga
Lela ceļa maleņāi.

2. Tī izauga, tī zīdieja
Sudobreņa zīdeņimi.

714 *[Madonas] Lazdonā pier. Jurjānu Andrejs 1892. FS 1495, 3509.*

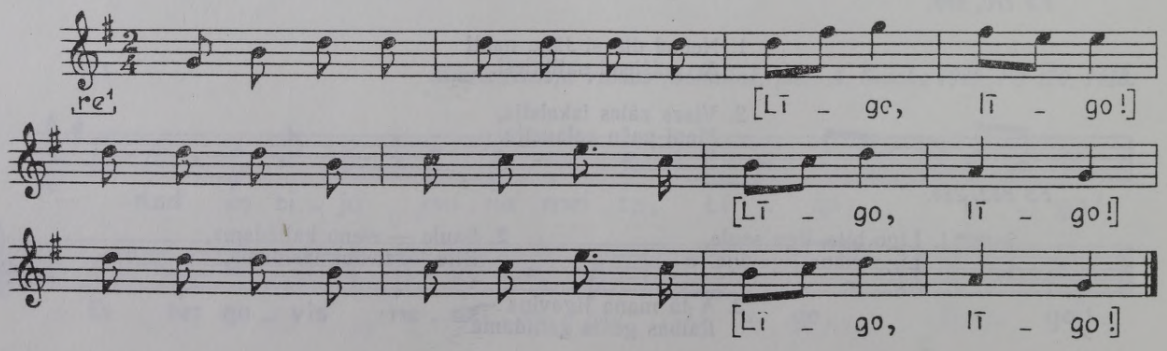

715 *Zelma Evelīte Neretas raj. Lones c., 31 g. v., Jānis Kartupelis Neretā, 61 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1953. FS 1895; 5369, 5457.*
Leontīne Lāce Valmieras raj. Alojas c., dzim. 1907; pier. M. Kurme 1966. FS 1978, 1723

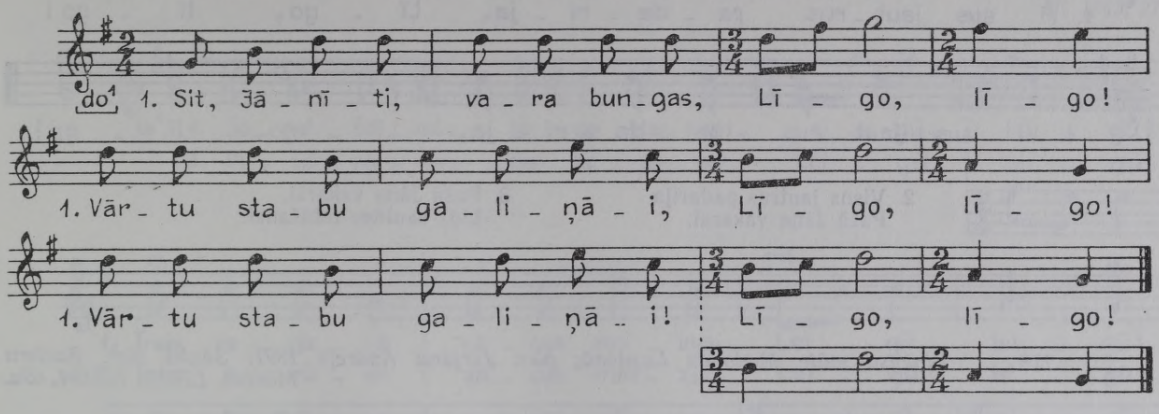

2. Līgodami mēs ienākam
Pie bagātas Jāņa mātes.

3. Uzlikusi skābu putru,
Paber sausas kaņepītes.

4. Iet putriņa strabu strabu,
Kaņepītes šņiku šņaku.

FS 1978, 1723.

1. Mūžam laba nevēlēšu
Šitās mājas cēlājami.
2. Zemi griesti, šauras durvis,
Smuidris manis augumiņis:
3. Ar vaiņaga vizuļiem
Griesta galus noslaucīju.
4. Tautu dēlsi lielījāsi:
Sudrabota istabiņa.
5. Zirneklīši, peļu bērni
Tam sudrabu savilkuši,
6. Tautas kāra cepurīti
Zirnekliņu tīkliņosi.
7. Ej ar dievu, Jāņu diena,
Mēs tev' skaisti pavadāmi.
8. Nāc atkali citu gadu,
Mēs tev' skaisti saņemsimi.

716 *Jēkabpils Saukā pier. R. Malvess 1928. FS 627, 231.*

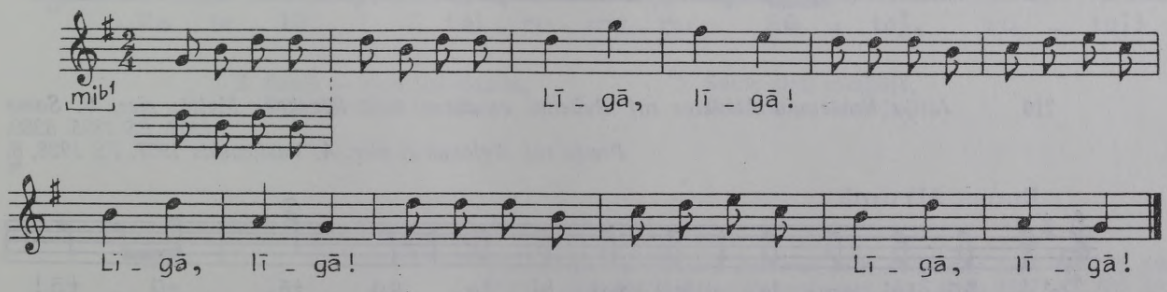

717 *P. Jurjāns. Simts latviešu tautas dziesmas. Rīgā, 1921, 69. lpp.*

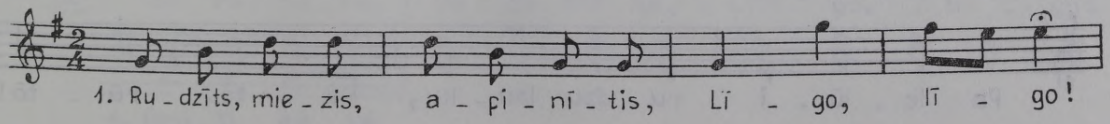

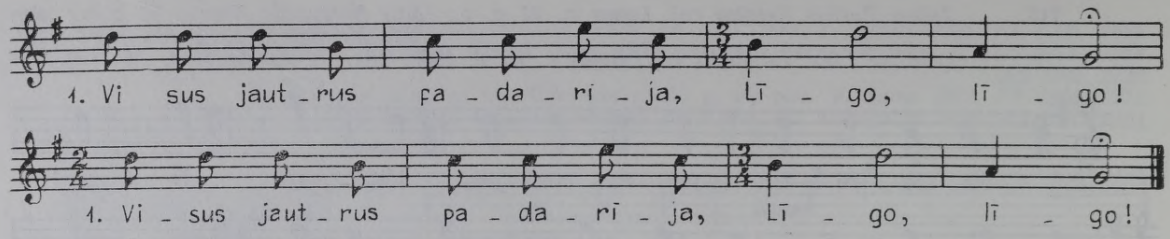

2. Visus jautrus padarīja
Pašā Jāņa vakarāi.

3. Pašā Jāņa vakarāi,
Līdz saulītes rotāšanai.

718 *Rinkusa māte Madonas Lazdonā; pier. Jurjānu Andrejs 1891; Saukā pier. Bucleru Mārčus. LTMM I, 1894, 69a.*

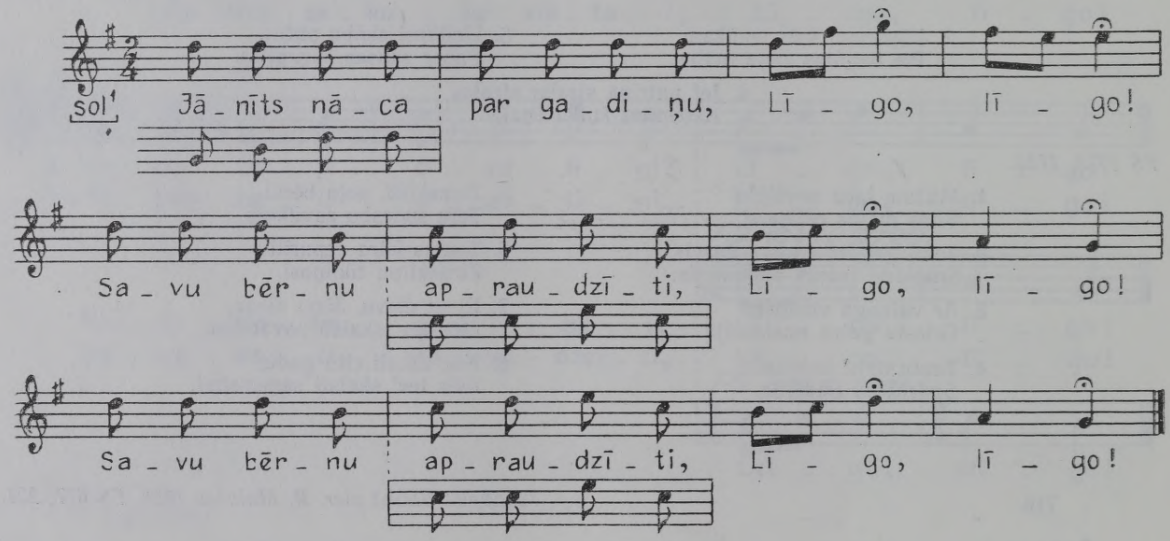

719 *Jūlija Kraševska Aknīstes raj. Rubenes c., dzim. 1885 Rēzeknes Maltā; pier. V. Sams 1952. FS 1895, 5280.*
Preiļu raj. Aglonas c. pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 8.

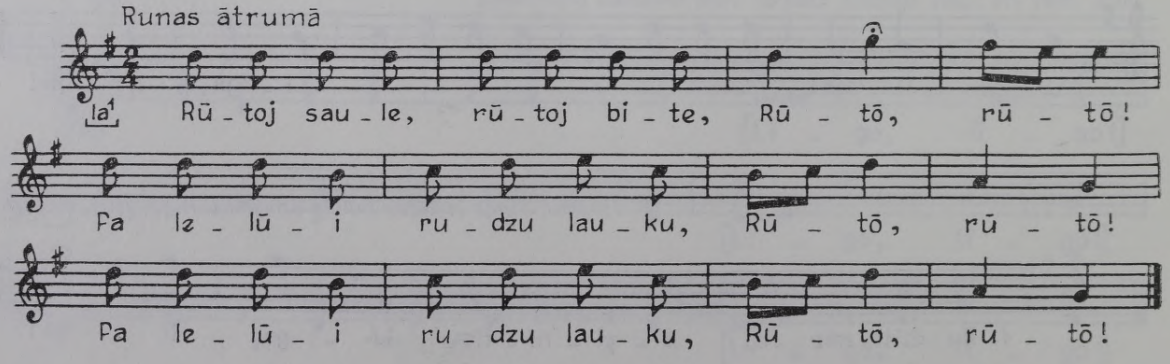

720 *Broņislava Kozakupča Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1906; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5250.*
Veronika Krakopa Rēzeknē, dzim. 1908 Abrenes Baltinavā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 271.

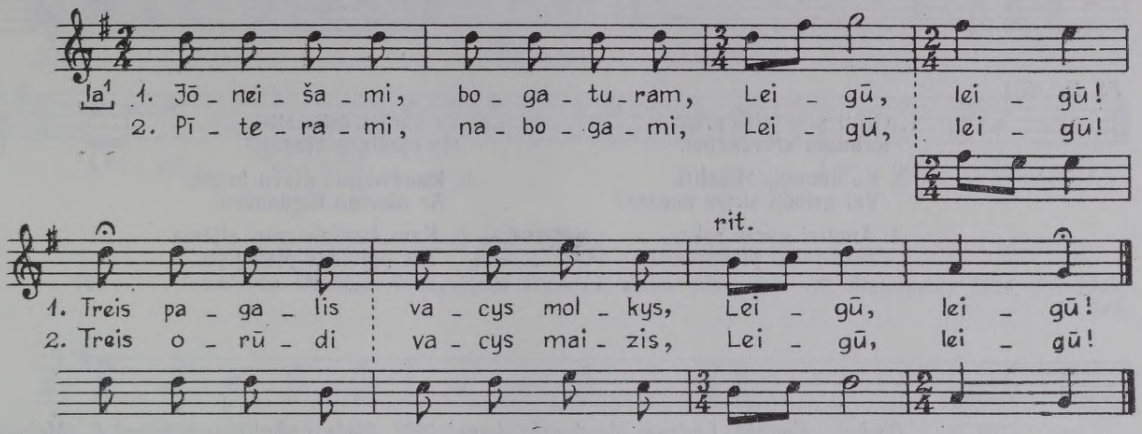

721 *Izvaltas, Aglonas, Rikavas, Kārsavas, Varakļānu etnogrāfiskie ansambļi Latgales kultūras nedēļā Rīgā 1958; pier. A. Krūmiņš. FS 1936, 76.*

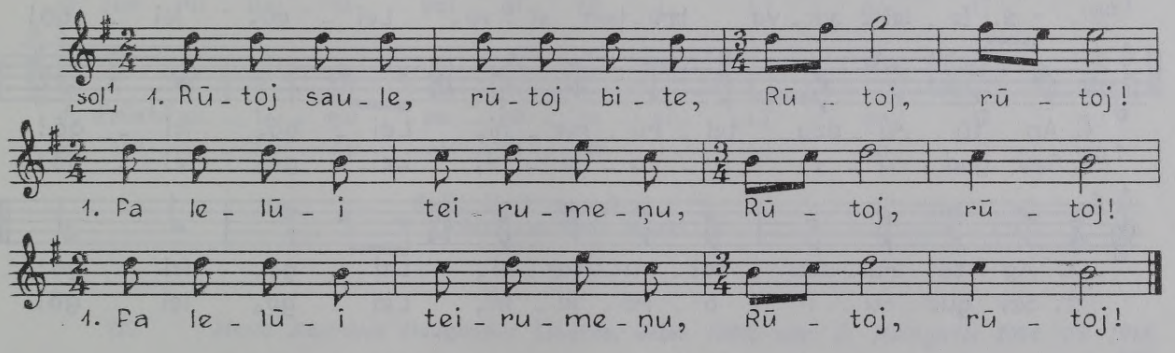

2. Saule — sīnu kaļteidama,
Bite — zīdus laseidama.

3. Saule sīnu izkaļtēja,
Bite zīdus salasēja.

722 *Grieta Sinele Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 506.*
Marija Miezāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 501.

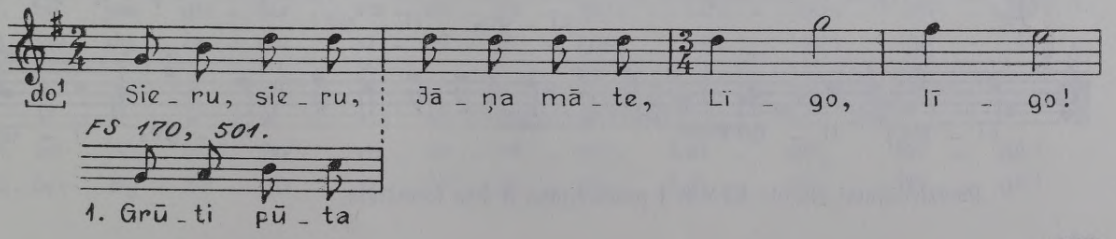

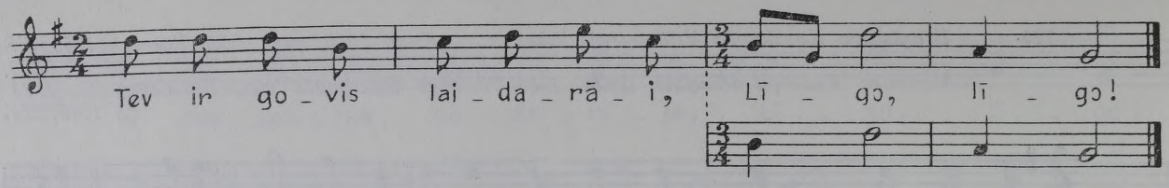

FS 170, 501.

1. Grūti pūta sila priede,
Kalniņāi stāvēdama.
2. Ko domāji, Miķelīti,
Vai gribēji siltas maizes?
3. Annītei garas rokas,
Isas jakai piedurknītes.
4. Tā varēja čakarēti
No bļodiņas bļodiņāi.
5. Raudādama pļavu bridu,
Ar dieviņu bārdamāsi:
6. Kam dieviņis man atjēma
Tās pļaviņas pļāvējiņu.

723 *Bērbola Kaņepe Ludzas Mērdzenē, dzim. 1898 Ludzas Baltinavā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8095.*

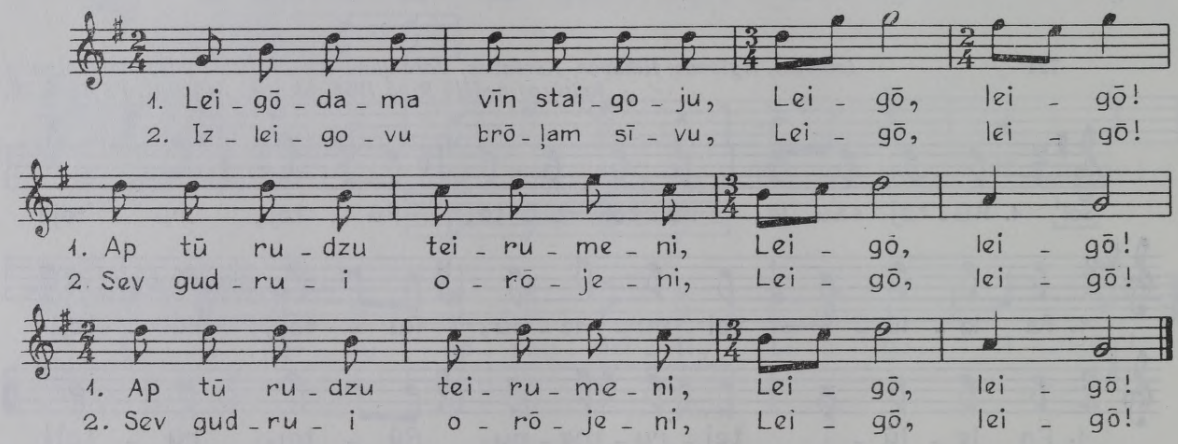

724 *H. Sirsons Jēkabpils Ābeļos; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1536. LTMM I, 1894, 69d.*

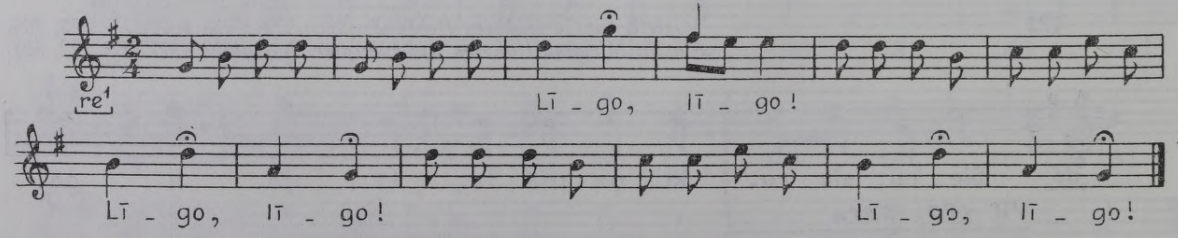

Piedziedājumi «līgo!» LTMM I publicējumā ir bez fermātām.

725 *Daugavpils Līvānos Monika Jaudzeme, dzim. 1904, Jūle Jaudzeme, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 692.*

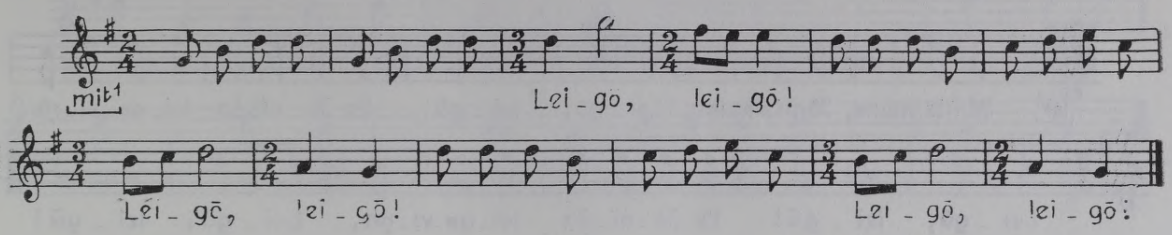

726 *Francēska Dambīte Daugavpils Līvānos, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 646.*

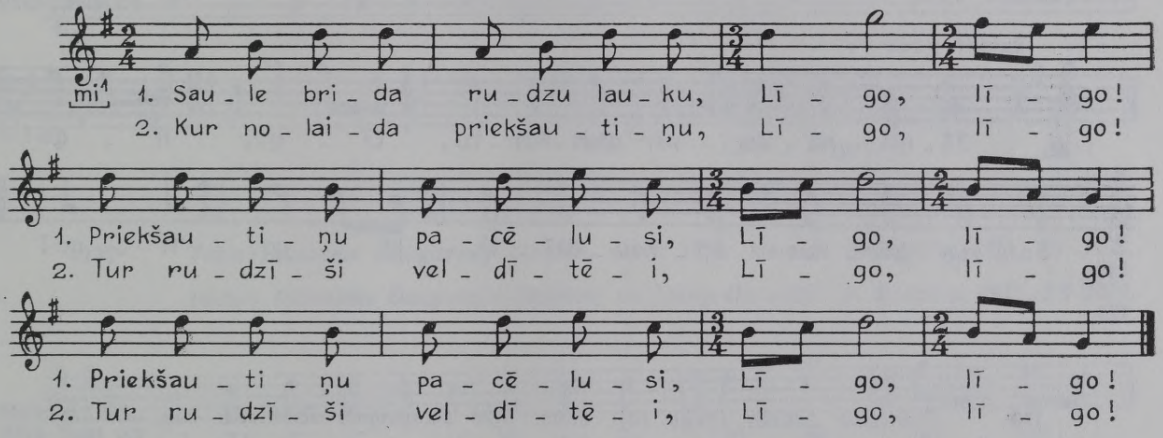

3. Ej, Jānīti, pasaskati,
Kāda tava ziedu pļava!

727 *Marta Buciniece Daugavpils Līvānos, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 648.*

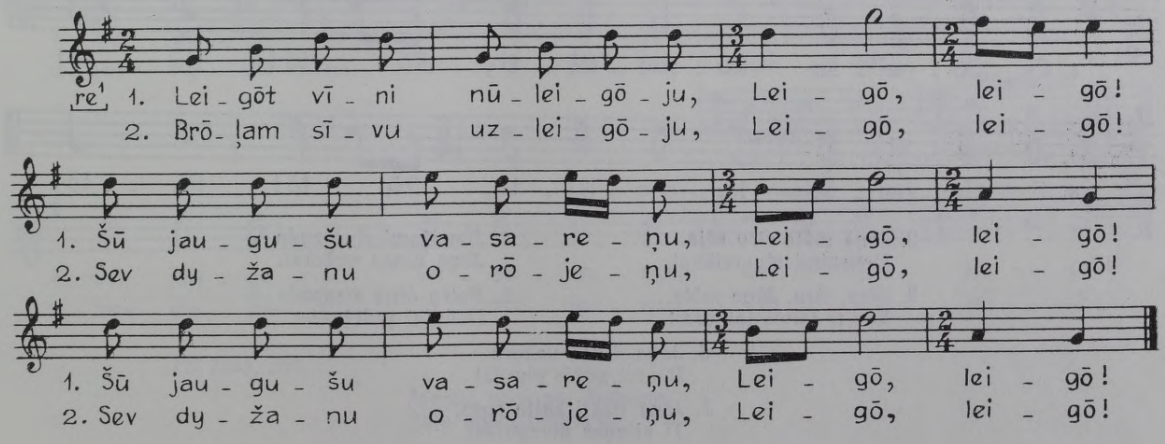

728 *Pēteris Bukšs Daugavpils Kapiņos, melodiju dzirdējis Abrenes Baltinavā; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 296.*

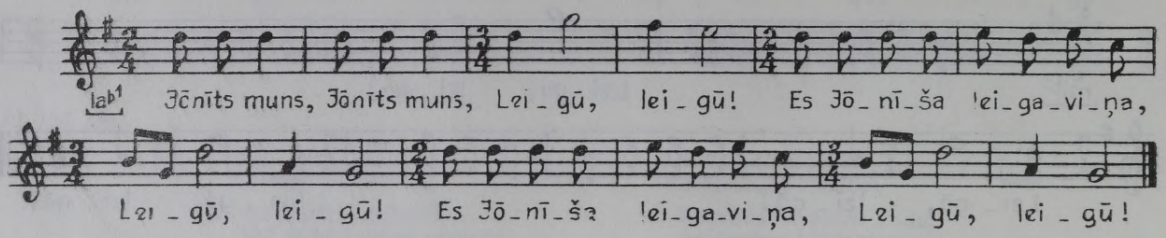

729 *Emīlija Meikule Talsu raj. Ģibuļu c., dzim. 1878 Abrenes Balvos; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8970.*

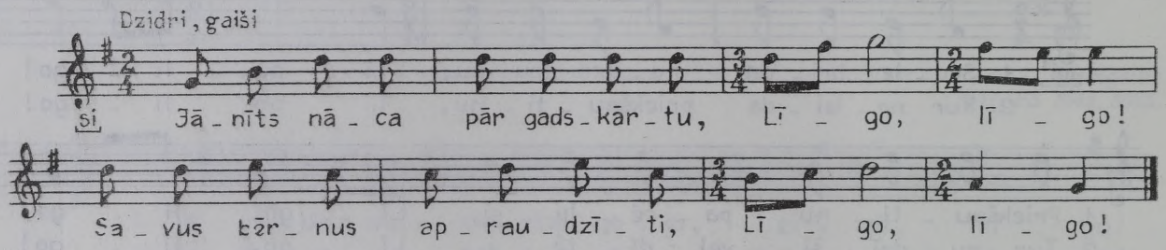

730 *Franciška Lauska Preiļu raj., dzim. 1890 Daugavpils Jasmuižā; pier. A. Ate 1959. FS 1945, 9359.*

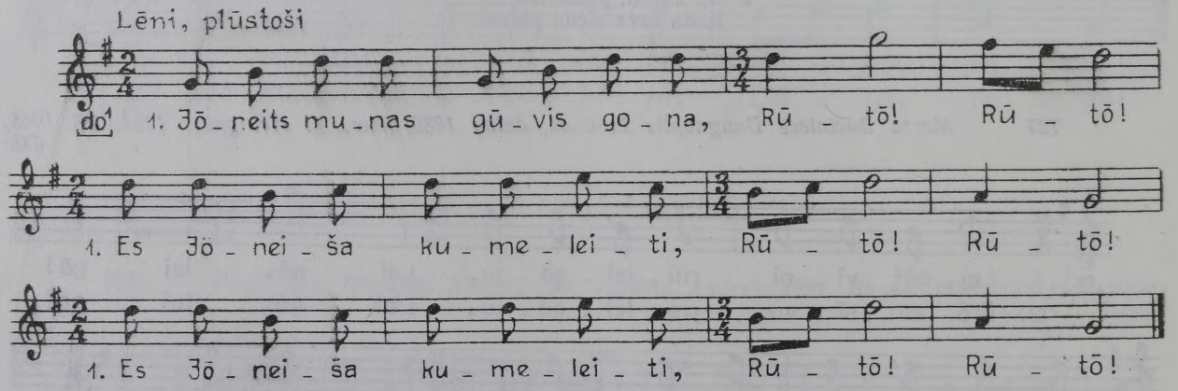

2. Jōņa mōte sīru sēja
Devenimi styureišimi.

3. Sīru, sīru, Jōņa mōte,
Tev ir gūvis laidorāi!

4. Jōneišami sīva zuda
Jōņa dīnas vokorāi,

5. Petra dīnā atsaroda —
Dōbulāi gulējuse.

6. Jōņa dīnas vokorā
Dzenit gūvis pīguļā!

7. Jōņa nakti zalta rosa,
Tī aiteņas mozgojāsi.

731 *Tekla Keise Preiļu raj. Vārkavas c.; pier. P. Dambis 1959. FS 1945, 1157.*

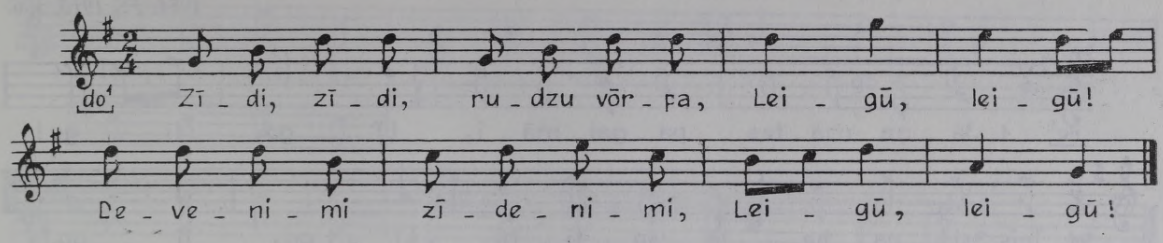

732 *Madonas Vestienā; pier. A. Medne 1927. FS 450, 824.*

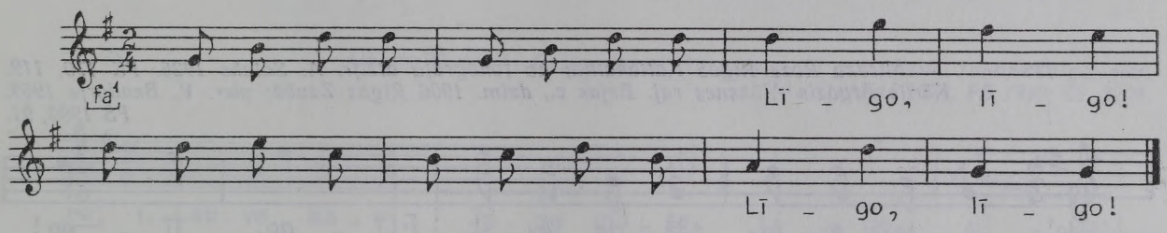

733 *Tekla Jaudzeme Daugavpils Līvānos, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 649.*
Izidors Rušenieks Daugavpils Līvānos; no fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 101.

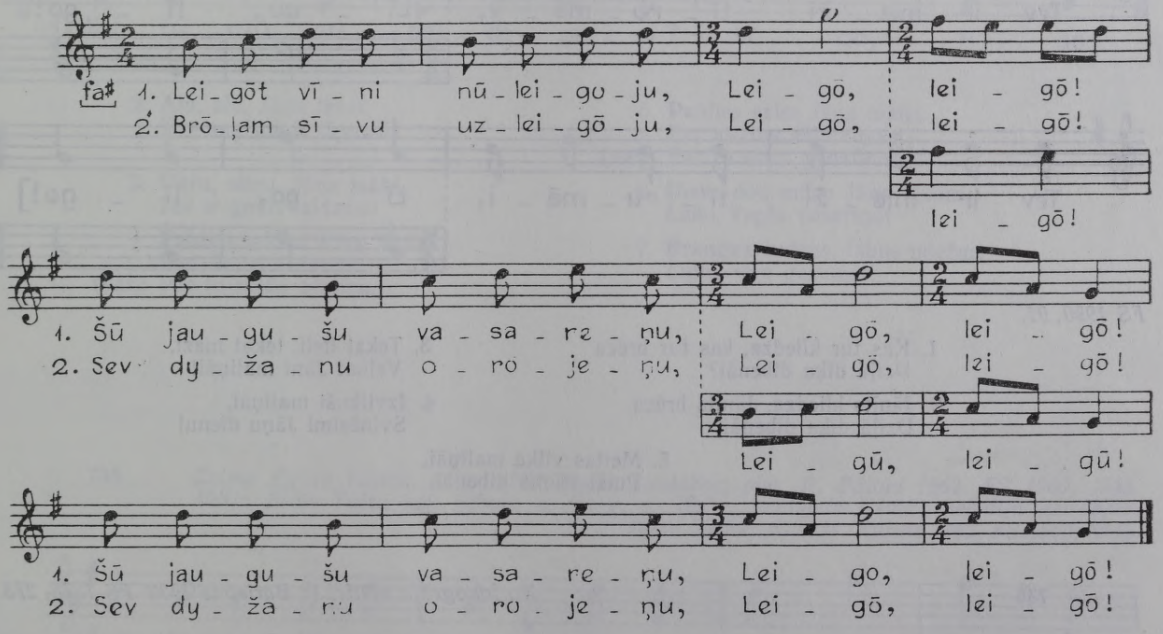

FS 1378, 101.

Jōneits nōce par kaļneņu,
Zōļu nosta mugorāi.

734 *Marija Ķiķere Gaujenas raj. Abrupes c., 73 g. v., dzim. Jaunpiebalgā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 106.*

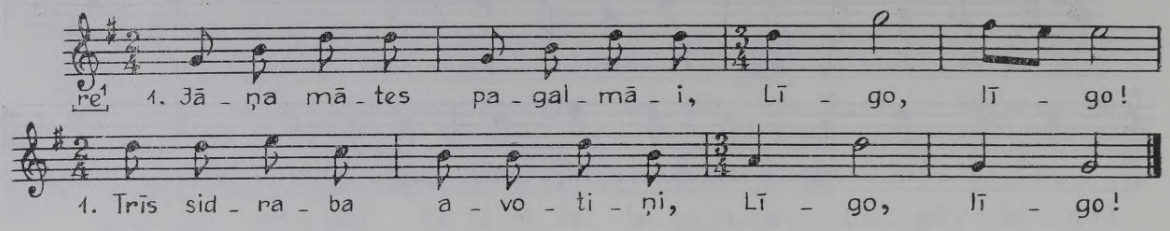

2. Vienā dzēra govis, vērši,
Otrā bēri kumeliņi,

3. Trešā pati Jāņa māte
Ik rītiņus mazgājāsi.

735 *Mirdza Roze Rīgas Katlakalnā; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1926. FS 170, 119. Kārlis Atgāzis Alūksnes raj. Bejas c., dzim. 1906 Rīgas Zaubē; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 91.*

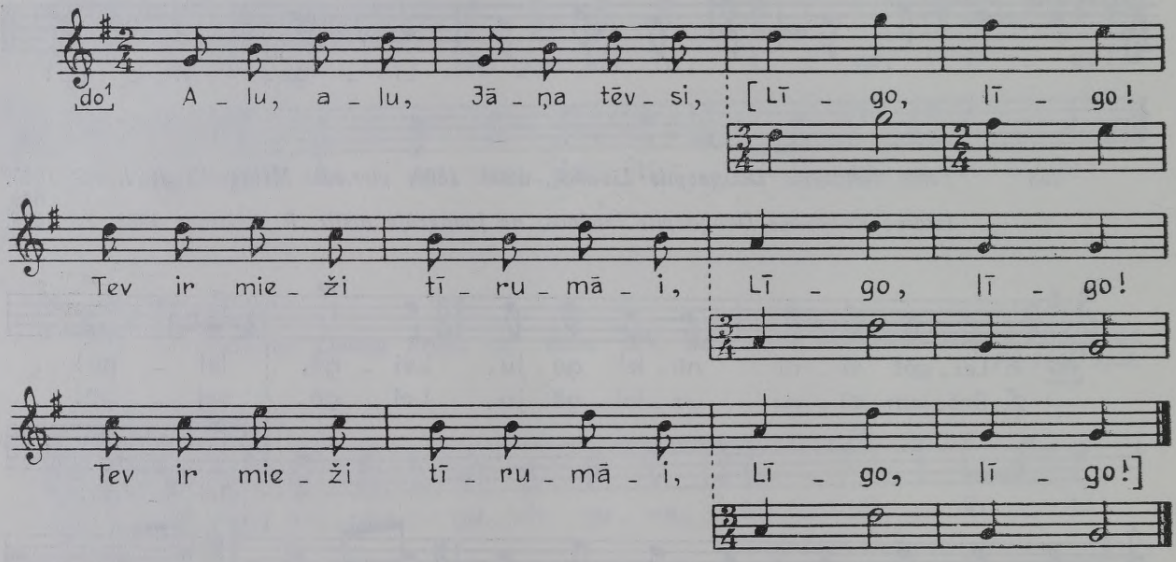

FS 1990, 91.

1. Kas tur kliedza, kas tur brēca
Dziļā dīķa dibenāi?

2. Jānīts kliedza, Jānīts brēca
Dziļā dīķa dibenāi.

3. Tekat lieli, tekat mazi,
Velkat Jāni maliņāi!

4. Izvilkuši maliņāi,
Svinēsimi Jāņu dienu!

5. Meitas vilka maliņāi,
Puiši stūma dibenāi.

736 *No fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 273.*

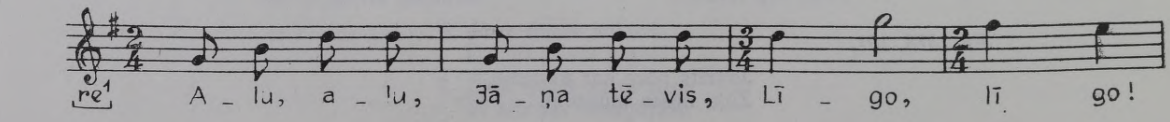

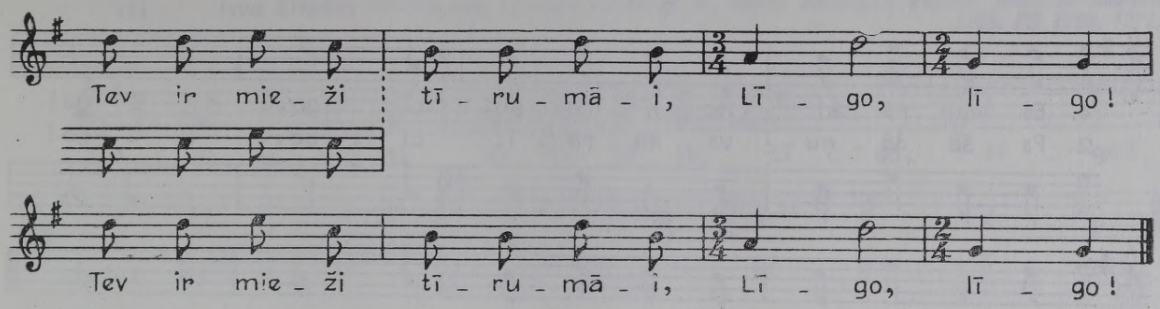

737 *Alberts Ābelnieks Gaujenas raj. Abrupes c., 73 g. v., dzim. Jaunpiebalgā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910; 62, 3209.*

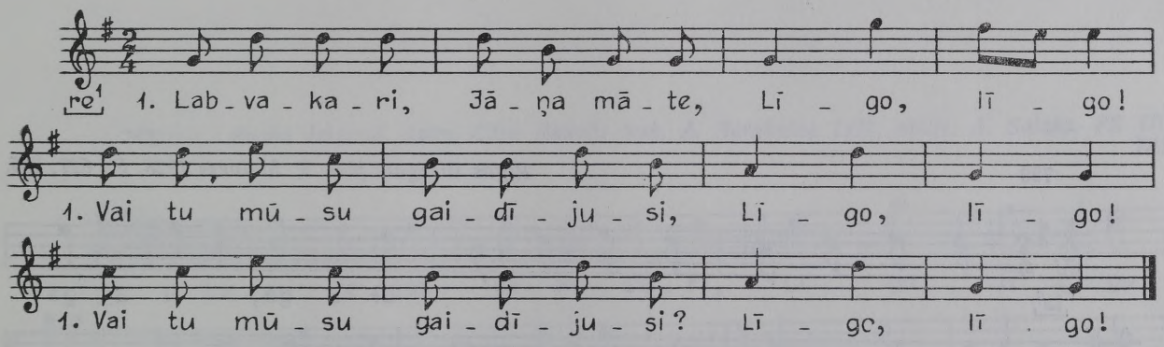

2. Alu, alu, Jāņa tēvsi,
Tev aug mieži tīrumāi!

3. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev ir govis laidarāi!

4. Paldies sakām Jāņa tēvam
Par tik labu alutiņu.
(var.: Par to saldu alutiņu.)

5. Paldies saku Jāņa mātei
Par sieriņa sējumiņu.
(var.: Par to siera gabaliņu.)

6. Dievs dod mūsu Jāņa tēvam
Labu, kuplu vasariņu!

7. Brangus rudzus, labus miežus,
Linus vīra garumāi!

738 *Zelma Eglīte Talsos, dzim. 1907 Rīgas Suntažos; pier. R. Bāliņa 1962. FS 1960, 4535. Jūlija Brāle Talsu raj. Ģibuļu c., 70 g. v., dzim. Ventspils Usmā, melodiju dzirdējusi Talsu Spārē; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8946.*

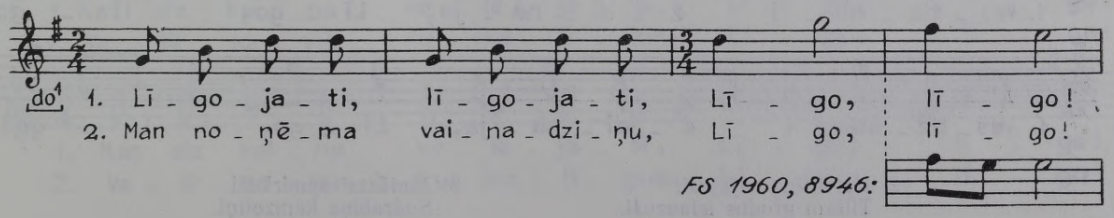

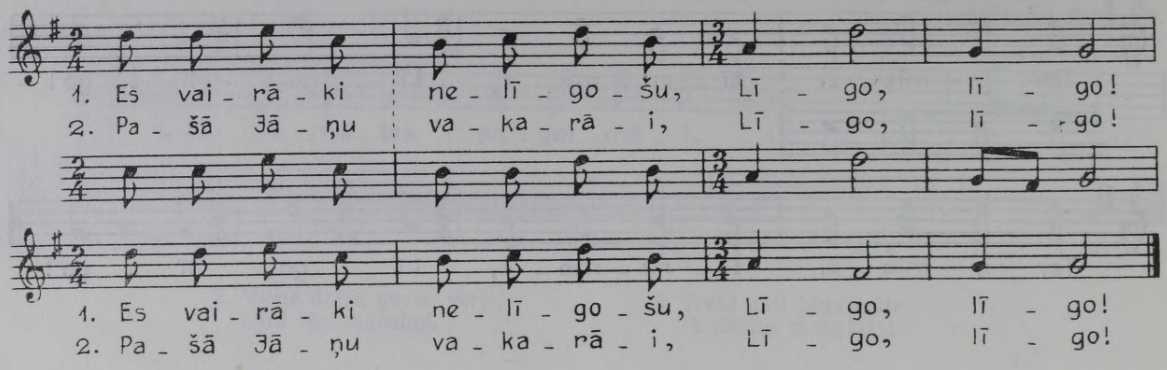

FS 1960, 8946.

1. Jānīts nāca pār gadskārtu
Savus bērnus apraudzīti:

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai gaidīja Jāņu dienu?

739 *Rigas Birzgalē pier. R. Malvess 1928. FS 627, 235.*

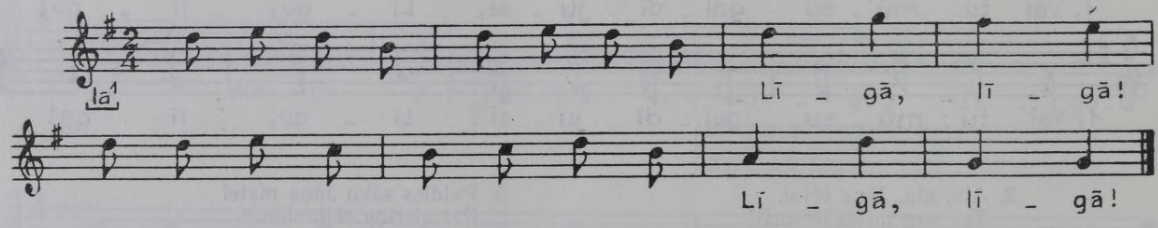

740 *Anna Kreica Rēzeknes Barkavā, dzim. Madonas Bērzaunē; pier. J. Kreics 1927. FS 529, 166.*

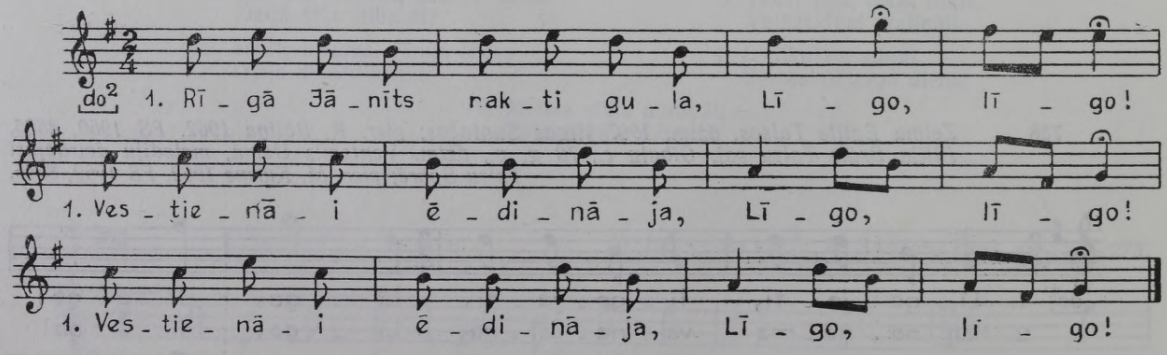

2. Uz tiltiņa sajājuši,
Tiltam grodus ielauzuši.

3. Jānīšami apmirkuši
Sudrabiņa kamzoliņi.

741 *Ieva Stepēna Saldus raj. Lutriņu c., 81 g. v., dzim. Kuldīgas Vārmē; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1271.*

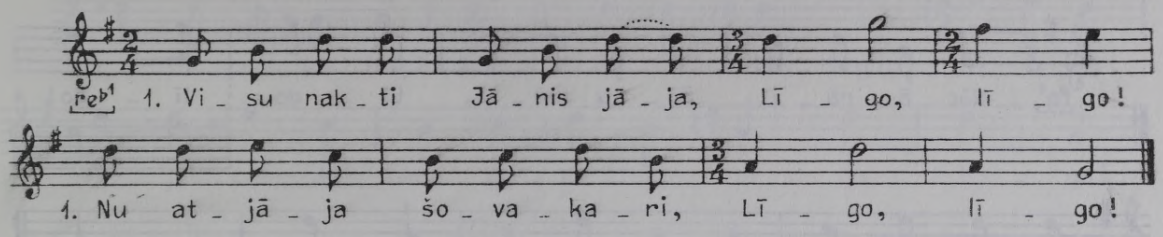

2. Nu atjāja šovakar,
Zāļu nasta mugurāi.

3. Jāj, Jānīti, sētiņā,
Dod manāmi gosniņāmi!

4. Labvakari, Jāņa māte,
Vai gaidīji Jāņa bērnus?

5. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev ir govis laidarāi!

6. Alu, alu, Jāņa tēvs,
Tev ir mieži tīrumāi!

742 *Ruska Jelgavā, dzim. Cēsu Raunā; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 782.*

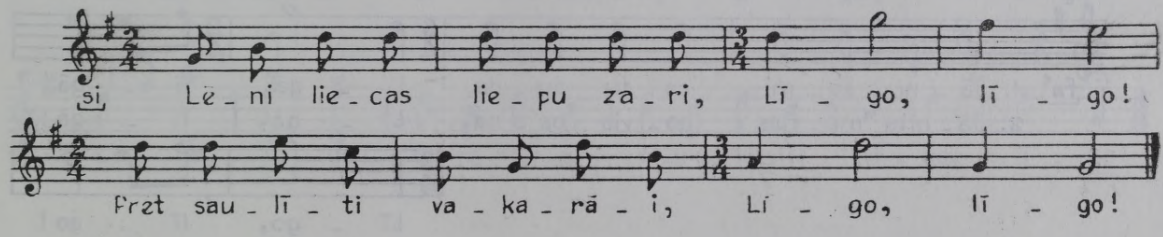

743 *Anna Jansone Saldus raj. Jaunlutriņu c., 68 g. v.; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1313.*

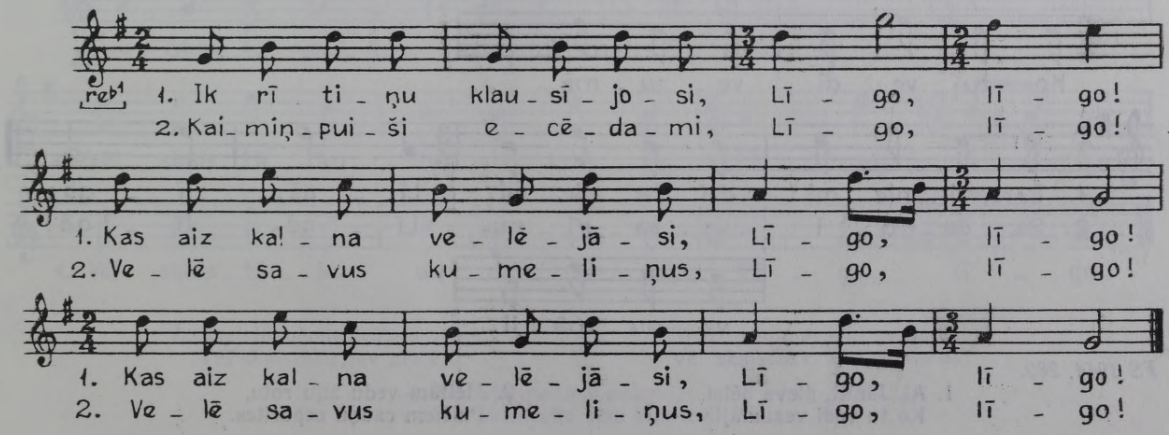

744 *Līze Velpa Rīgā, dzim. 1870 Cēsu Vecpiebalgā; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 2054. Anna Bremšmite Rīgas Mālpilī, 47 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 831.*

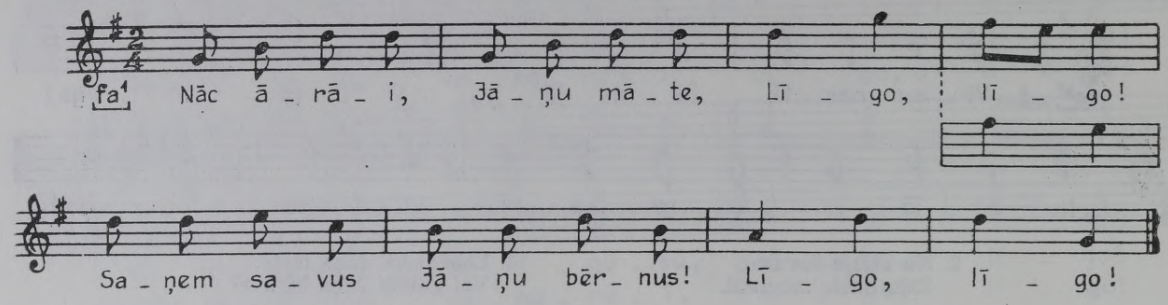

FS 804, 831.

1. Visu gadu Jānīts jāja,
   Nu atjāja šovakaru.
2. Dārdēj' zeme atjājoti,
   Skanēj' pieši nolecoti!
3. Lec, Jānīti, kur lēkdamis,
   Lec kāpostu dārziņāi!
4. Lai aug mani kāpostiņi
   Kā Jānīša cepurīte!
5. Ņem, Jānīti, bēru zirgu,
   Apjāj manu tīrumiņu!
6. Lai burītis nenobūra,
   Lai skauģītis nenoskauda!

745 *Irma Kurševica Madonas Tirzā, dzim. 1904; pier. E. Melngailis 1931; Rīgā pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1045, 6843; 1944, 280.*

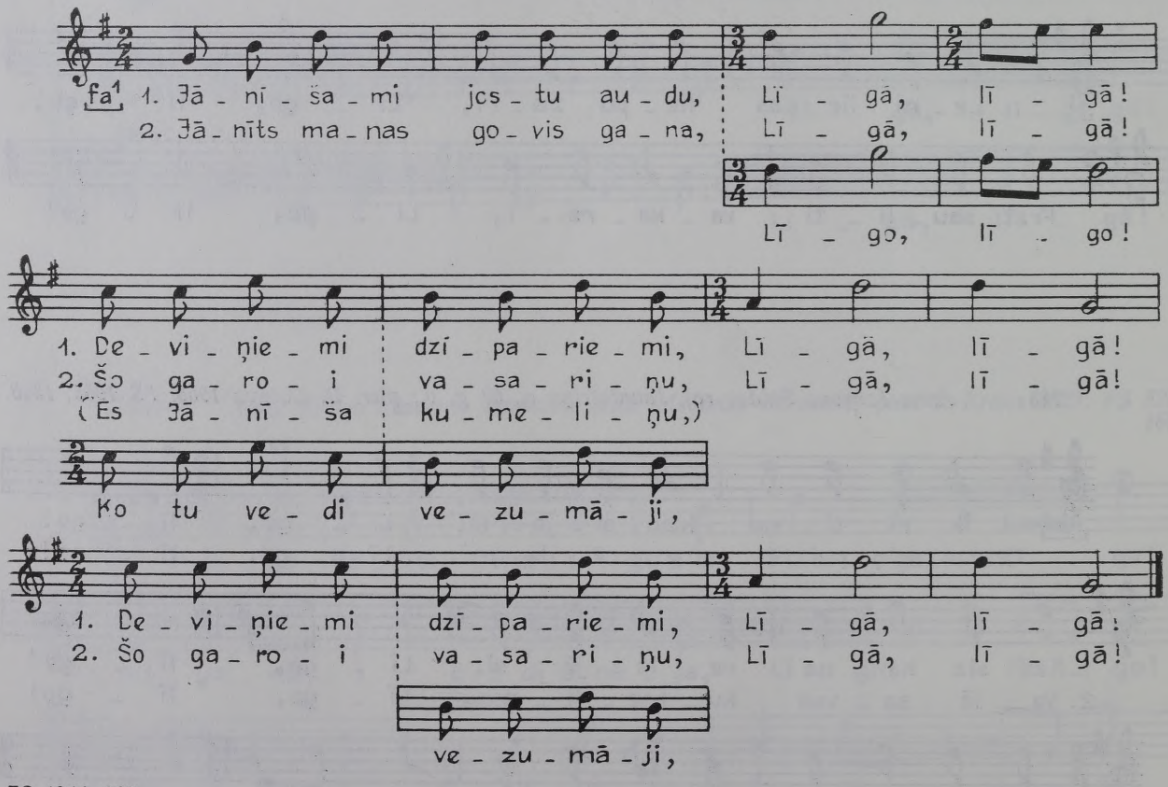

FS 1944, 280.

1. Ai, Jānīti, dieva dēlsi,
   Ko tu vedi vezumāji?
2. Meitām vedu zīļu rotu,
   Puišiem cauņu cepurītes.

746 *Betija Dzene Neretā; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5455.*

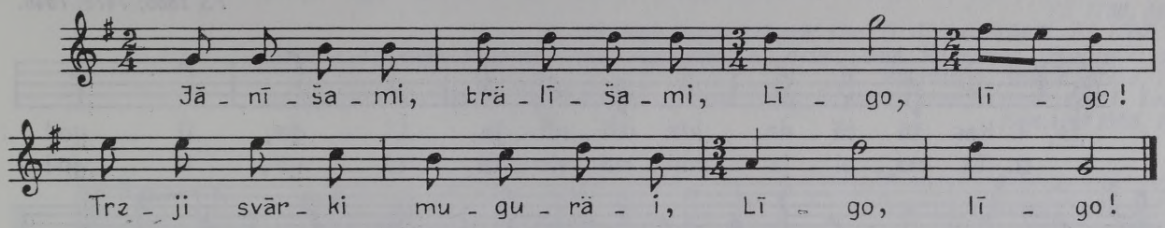

747 *Madonā pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1442.*

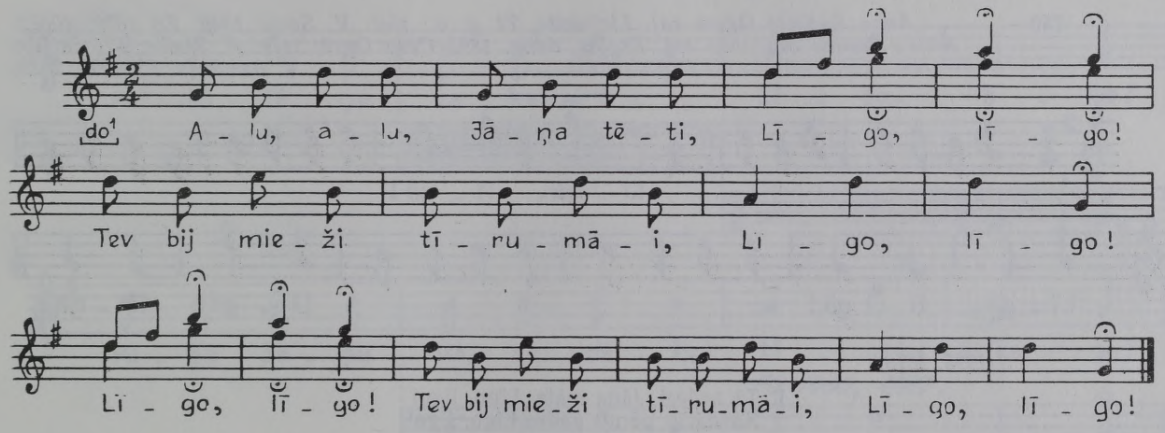

748 *Anna Gulbe Gaujenas raj. Gaujas c., 82 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 155.*

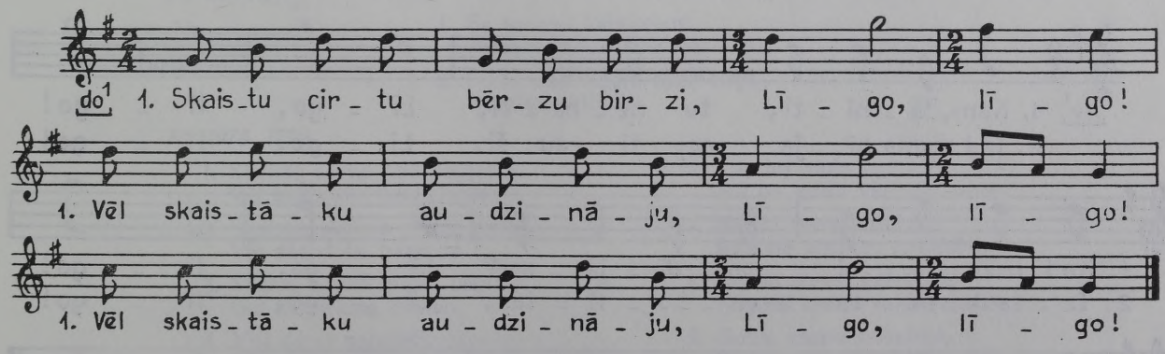

2. Skaistu ņēmu brāļam sievu,
Vēl skaistāku sev atstāju.

3. Skaista pļava, kad nepļauta,
Vēl skaistāka, kad nopļauta;

4. Skaista meita vaiņagāi,
Vēl skaistāka zem aubītes.

749 *Elizabete Berga Tukumā, 80 g. v., melodiju dzirdējusi Limbažos; pier. V. Sams 1948. FS 1835; 7478, 7546.*

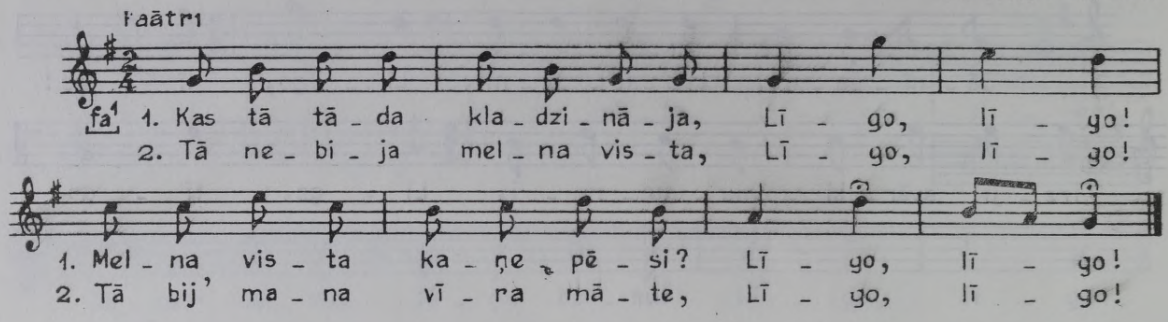

750 *Anna Rudzīte Ogres raj. Lielvārdē, 71 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10822. Alvīne Jurāne Madonas raj. Ērgļos, dzim. 1892 Cēsu Ogrē; iesk. A. Stelle 1970, atšifr. V. Bendorfs. FS 1995, 2818.*

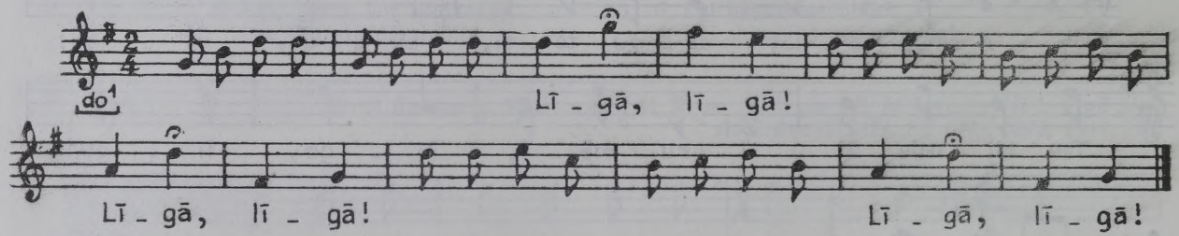

FS 1995, 2818.

1. Tā nedari, Jāņa māte, Līgo, līgo!
Kā darīji pērno gadu, Līgo, līgo!
2. Es atnācu līgodams,
Tu iebēgi kaņepēsi.

751 *Ilze Baruša, dzim. 1880 Madonas apr.; pier. J. Brigzna 1950. FS 1836, 122.*

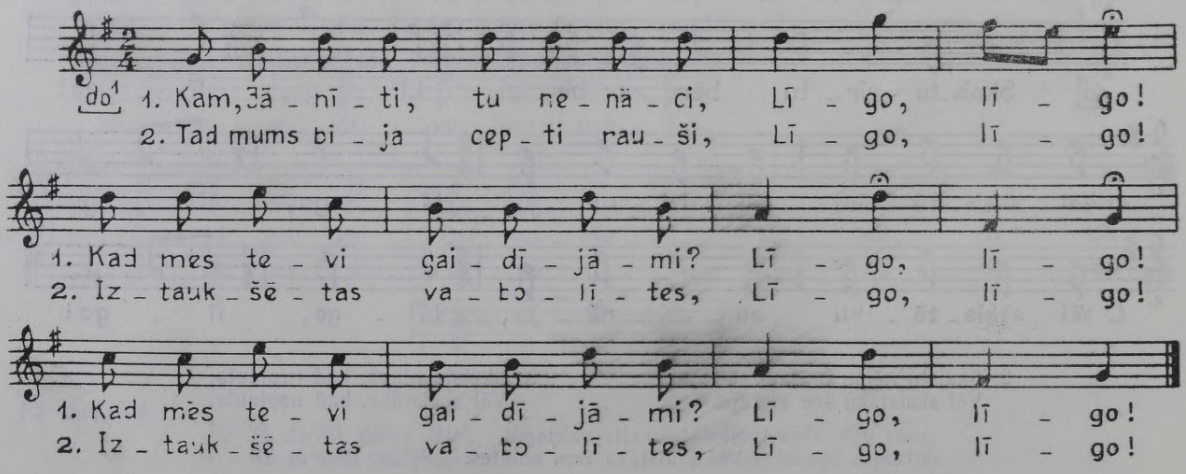

752 *Zariņa Rīgas Ķēčos, 60 g. v., dzim. Rīgas Allažos, melodiju dzirdējusi Rīgas Taurupē. FS 1730, 84391.*
J. Skrabiņš Rīgas Plāterē; pier. G. Sirmacis 1931. FS 1060, 527.
Kristīne Krūmiņa Valmieras raj. Braslavas c., dzim. 1894 Valmieras Ungurpilī; pier. M. Kurme 1966. FS 1978, 1779.
Otīlija Liberte Dobeles raj. Tērvetes c., dzim. 1886 Jelgavas Bramberģos; pier. I. Lesiņa 1964. FS 1968, 1095.

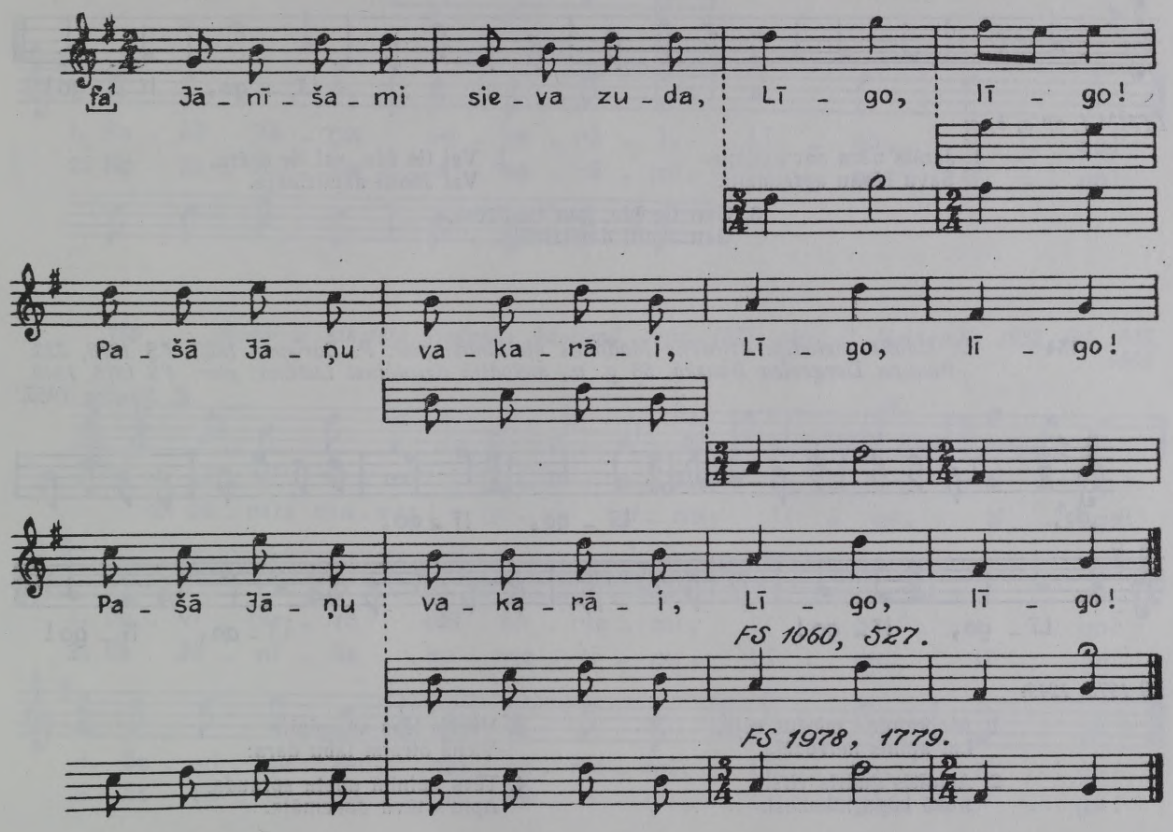

FS 1060, 527.

1. Es savami kaimiņami
Mūžam slikta nevēlēju.
2. Dievs dod viņam cūku cirpti,
Aveniņu svilināti.

FS 1978, 1779.

1. Skaista pļava, kad nopļauta,
Vēl skaistāka nenopļauta;
2. Skaista, skaista mātes meita,
Vēl skaistāka bārenīte.
3. Slinka, slinka mātes meita,
Guļ kā sieksta istabāi;
4. Visi dārzi neravēti,
Pagalmiņi neslaucīti.
5. Kas bij' čakla mātes meita,
Čakli darbus padarīja;
6. Kas bij' tāda nevīžule,
Tik pa gultu vārtījāsi.
7. Nedod dievsi vītolami
Baltiem ziediem noziedēti;
8. Nedod dievsi dzērājami
Noņemt manu vainadziņu.
9. Gotiņ, mana raibaliņa,
Ziedaināmi kājiņāmi,
10. Pati kāpa kalniņāi,
Ziedi bira lejiņāi.
11. Augsti metu Jāņu zāli,
Lai telītes lielas auga.

753 *Jūlijs Vankins Madonas Bērzaunē, arī Rinkusa māte Madonas Lazdonā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1521; LTMM I, 1894, 69c; FS 1495, 3510.*

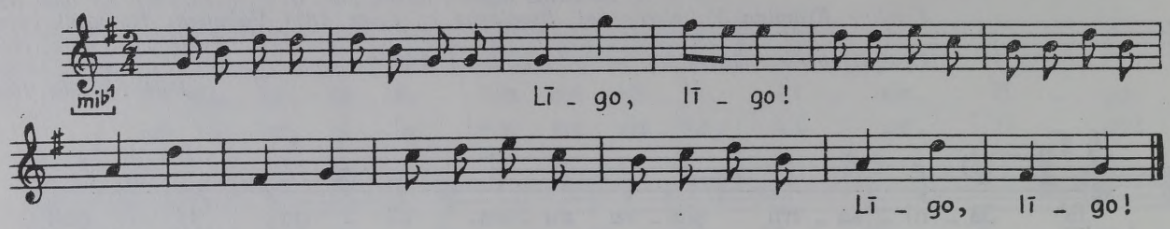

LTMM I, 69 a, b, c:

1. Jānīts nāca par gadiņu
Savu bērnu apraudziti.

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja.

3. Gan tie ēda, gan tie dzēra,
Gan Jānīti daudzināja.

754 *O. Līdaks, melodiju dzirdējis Madonas Meirānos; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 323. Paulīna Dargevica Bauskā, 58 g. v., melodiju dzirdējusi Lubānā; pier. FS 1975, 1249. R. Skudra 1965.*

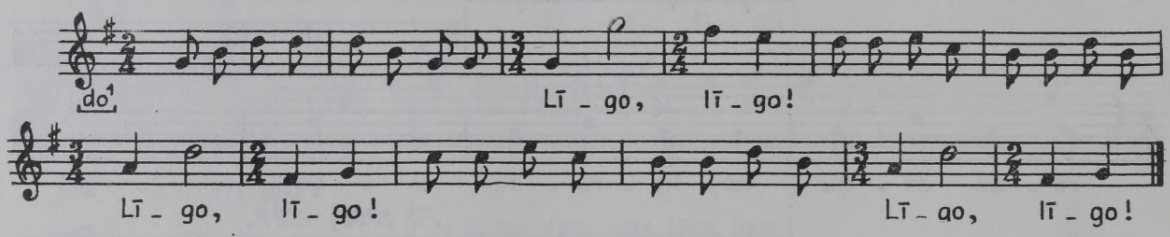

FS 1975, 1249.

1. Aiz kalniņa miežus sēju,
Lai apinis neredzēja.

2. Apinītis gudris vīrsi,
Kokā kāpa lūkotiesi.

3. Vecais tēvs ar apinīti
Viens otrami labu dara:

4. Tēvs apinim mietu sprauda,
Apin's tēvu dancināja.

1. Savu mūžu es neietu
Aiz ezera sievas ņemti.

2. Ezerputni, gaigalieši,
Biedē manu kumeliņu.

3. Nejāj, manu bāleliņu,
Jāņu nakti pieguļāi!

4. Jānīts tavu kumeliņu
Dzelzu zāli ēdināsi,

5. Dzelzu zāli ēdināsi,
Rāvajāsi dzirdināsi.

755 *Ilze Baruša, dzim. 1880 Madonas apr.; pier. J. Brigzna 1950. FS 1836, 118.*

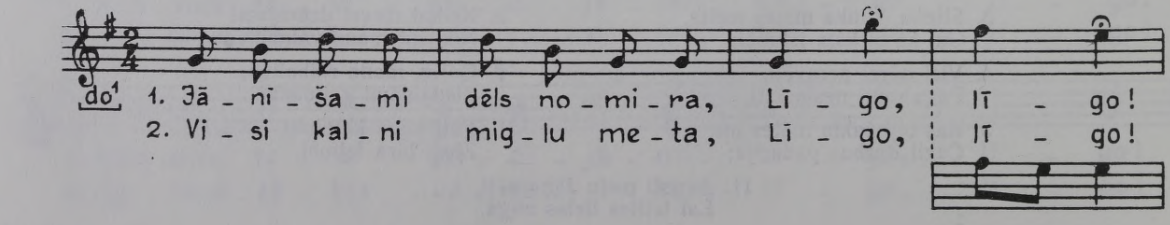

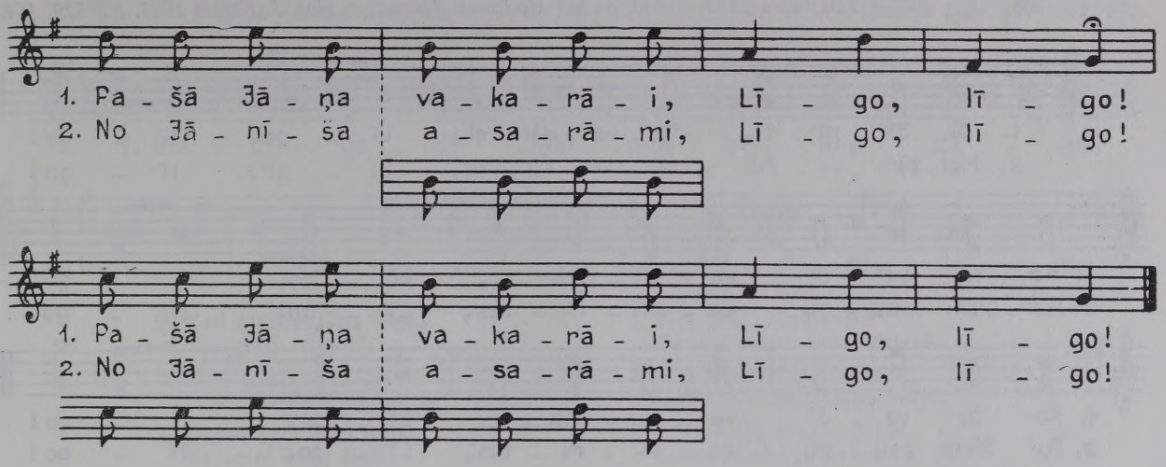

756 *Madliena Atkalēja Madonas Adulienā, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 6958.*

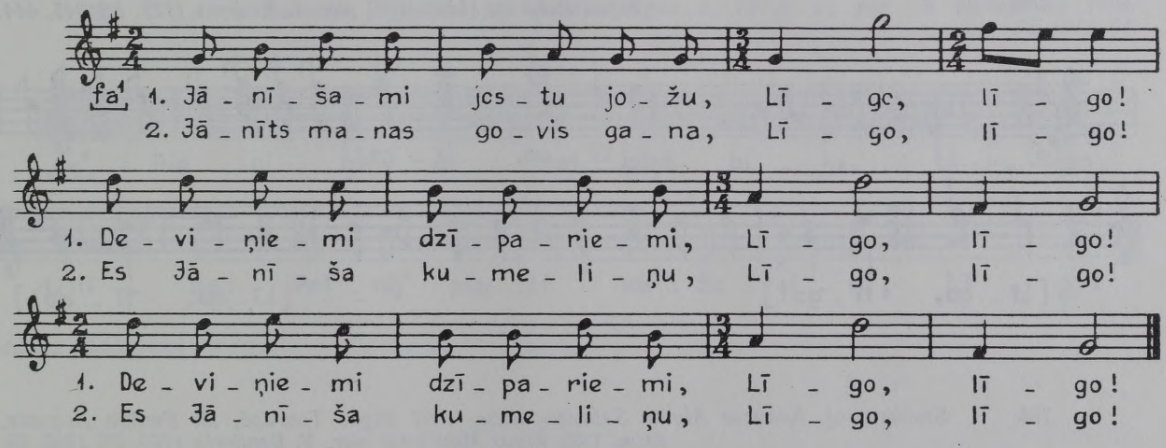

757 *[Madonas] Cesvainē pier. Lubānu Andrejs. LTMM I, 1894, 69b.*

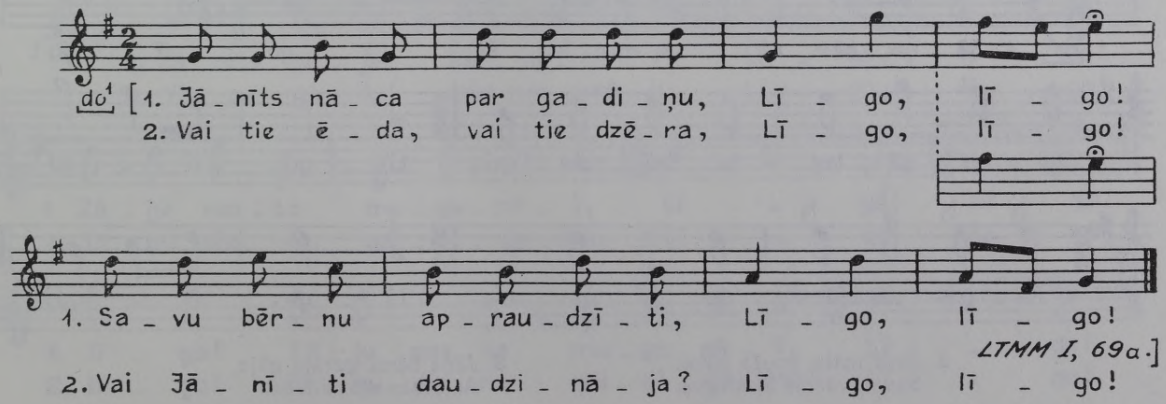

758 *Dzirdēta 1870.—1880. gados Madonas Bērzaunē; pier. J. Kreics 1927. FS 529, 164.*

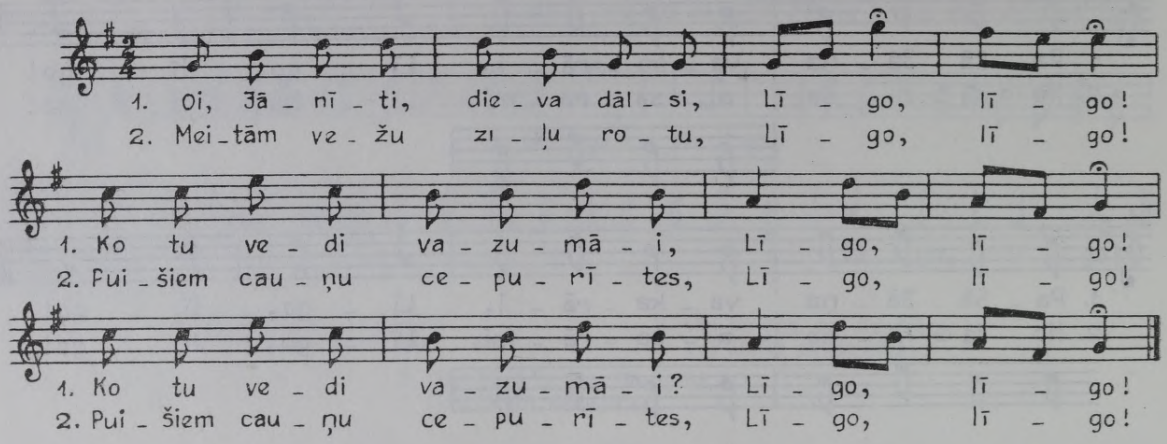

759 *Rīgas Rembatē [Lielvārdē] pier. J. Rinkuss 1929. FS 345, 444.*

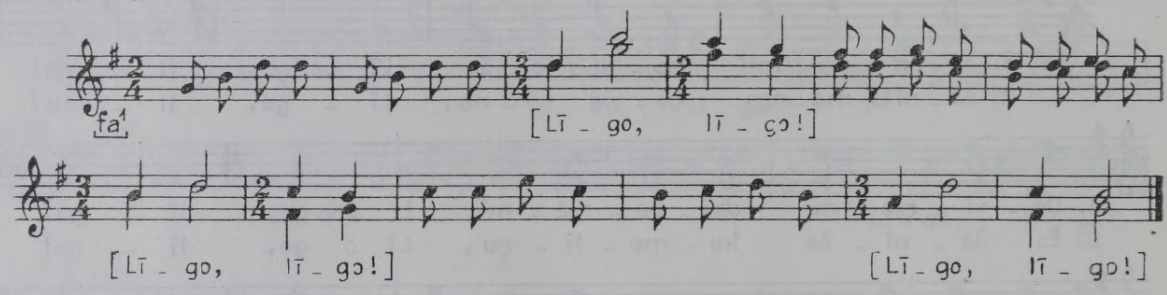

760 *Stučkas raj. Koknesē Alvīne Salmiņa, dzim. 1897 Rīgas Tauriņpē, un Emīlija Auguste, dzim. 1892 Rīgas Madlienā; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995, 59.*

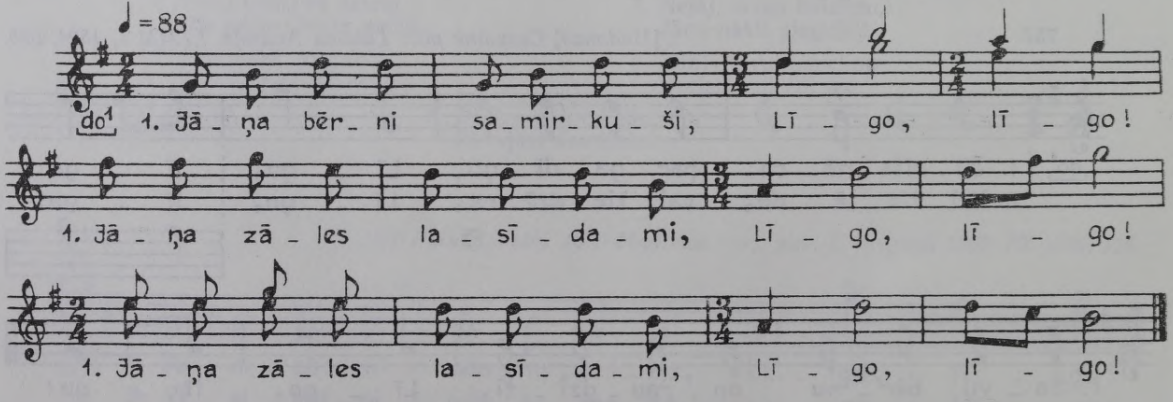

2. Jāņa māte, gruža cūka,
Savus vārtus aizslēgusi.

3. Jāņa bērni garām gāja,
Asariņas slaucīdami.

761 *Emīlija Auziņa Gaujenas raj. Gaujas c., 70 g. v.; pier. A. Robežniece 1954. FS 1912, 63.*

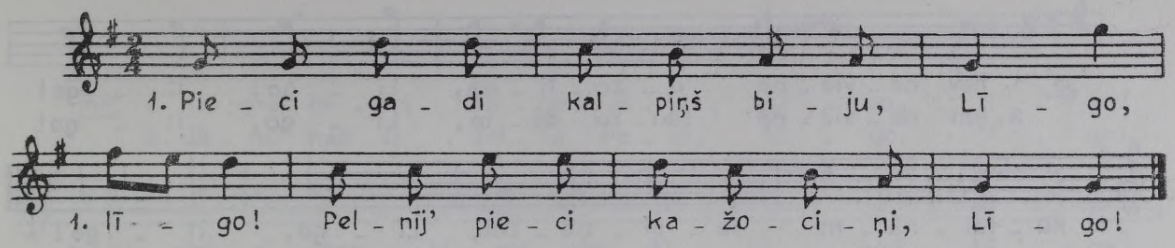

2. Kad atnāca Jāņa diena,
Visi pieci mugurāi.
3. Jāņu nakti zelta rasa,
Samirkst mani kažociņi.
4. Ciema suņi ņiku ņaku,
Kažociņi šļiku šļaku.
5. Nāc ārāi, Jāņa māte,
Saņem savus Jāņa bērnus!
6. Nebīstiesi, Jāņa māte,
Nav vis daudzi Jāņa bērnu:
7. Divi puiši, divas meitas,
Gans ar slapju kažociņu.

762 *Anna Damroze Gaujenas raj. Jaunpiebalgas c., 73 g. v.; pier. A. Robežniece 1954. FS 1912, 64.*

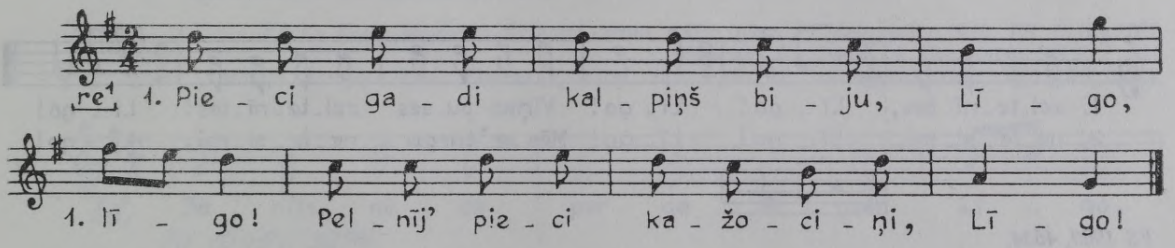

Teksts tāds pats kā 761.

763 *Anna Mertena Talsos, dzim. 1894 Talsu Nurmuižā; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8943.*

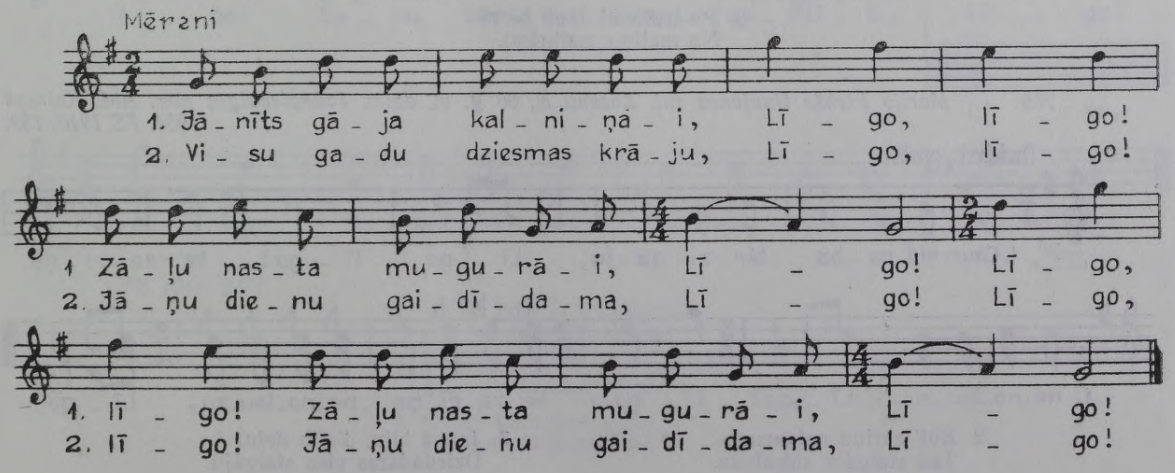

764 *Straumes māte Gaujenas raj. Jaunpiebalgā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 69.*

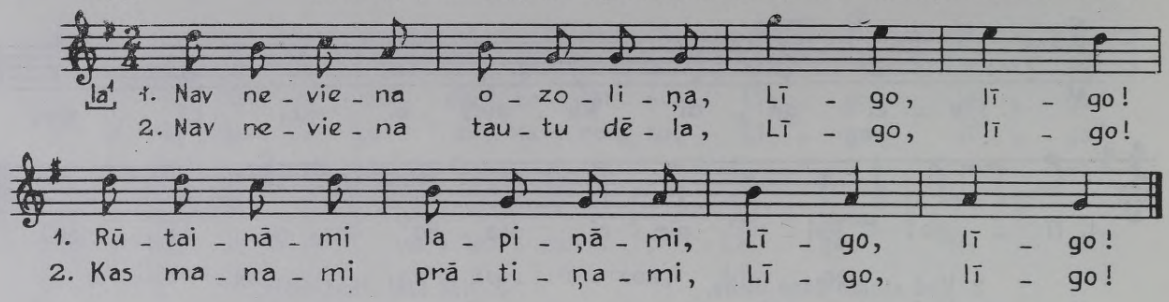

765 *A. Kauliņš. Dziesmu krājums, I. Jelgavā, 1924, 19. lpp.*
Zelma Eglīte Talsos, dzim. 1907 Rīgas Suntažos; pier. R. Bāliņa 1962. FS 1960, 4534.
Kristīne Pāvuliņa Valmierā, dzim. 1891; pier. A. Krūmiņš 1966. FS 1978, 21.

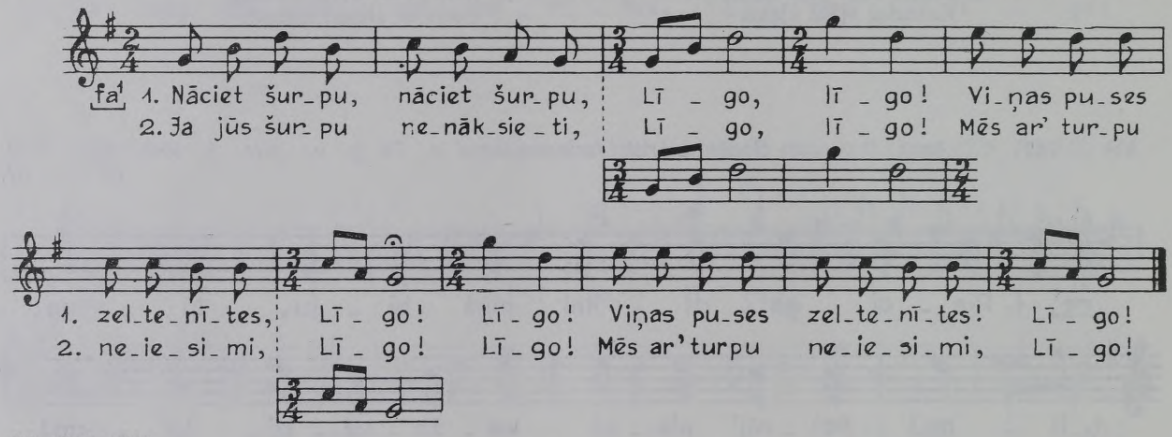

FS 1960, 4534.

Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti neguļati!

Piezīme: Šī Jāņu melodija dziedāta, līgotājiem ejot pa lauku. Raksturīgi, ka šādām dziesmām lēns, plūstošs temps, tajās līgotāji parasti apdzied dabu.

FS 1978, 21.

1. Jānītimi treji vārti,
Visi treji appušķoti.

2. Pa vieniemi gani nāca,
Pa otriemi pieguļnieki,

3. Pa trešiemi Jāņu bērni
No maliņu maliņāmi.

766 *Marija Plekše Gaujenas raj. Zosēnu c., 60 g. v., dzim. Jaunpiebalgā; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 159.*

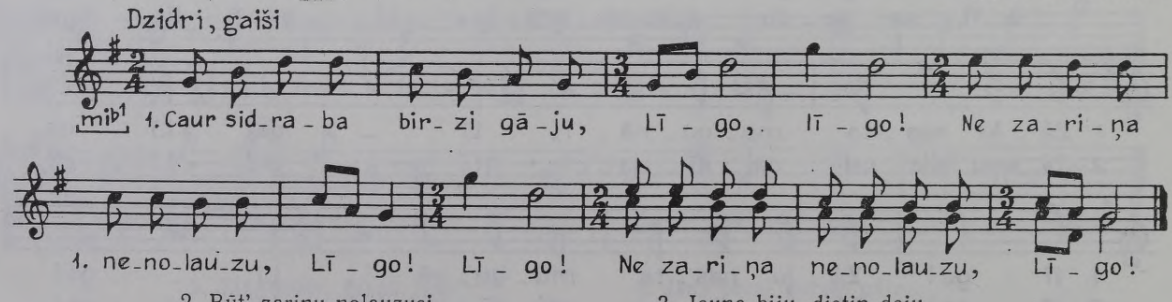

2. Būt' zariņu nolauzusi,
Tad staigātu sidrabota.

3. Jauna biju, dietin deju,
Dziedādama vien staigāju.

767 *Marija Plānkāja Saldus raj. Jaunlutriņu c., 74 g. v.; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1353.*

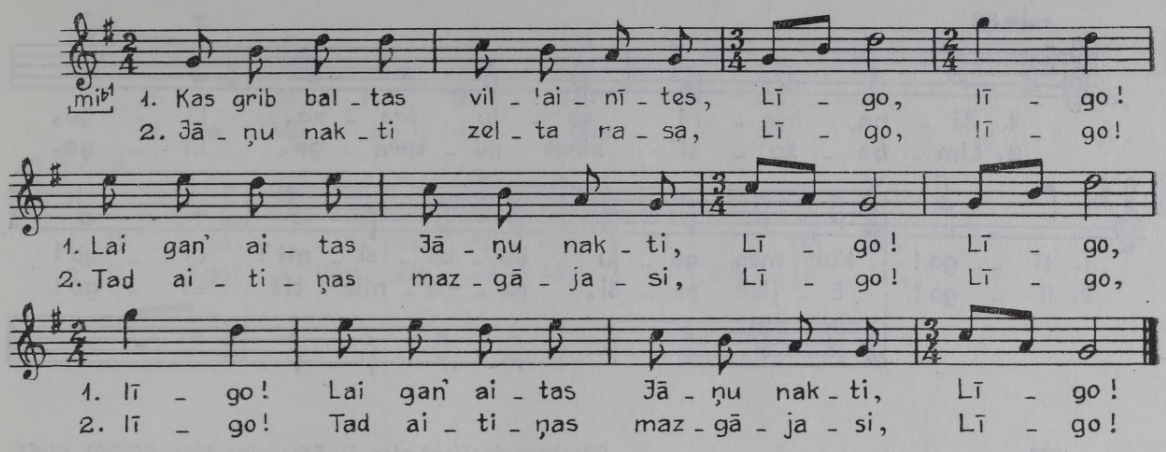

768 *Kārlis Ķisis Madonas Saikavā, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7281.*
Madonas Kusā pier. A. Dreimanis. FS 611, 185.
Marija Slaidiņa Cēsu Dzērbenē, dzim. 1889; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3274.

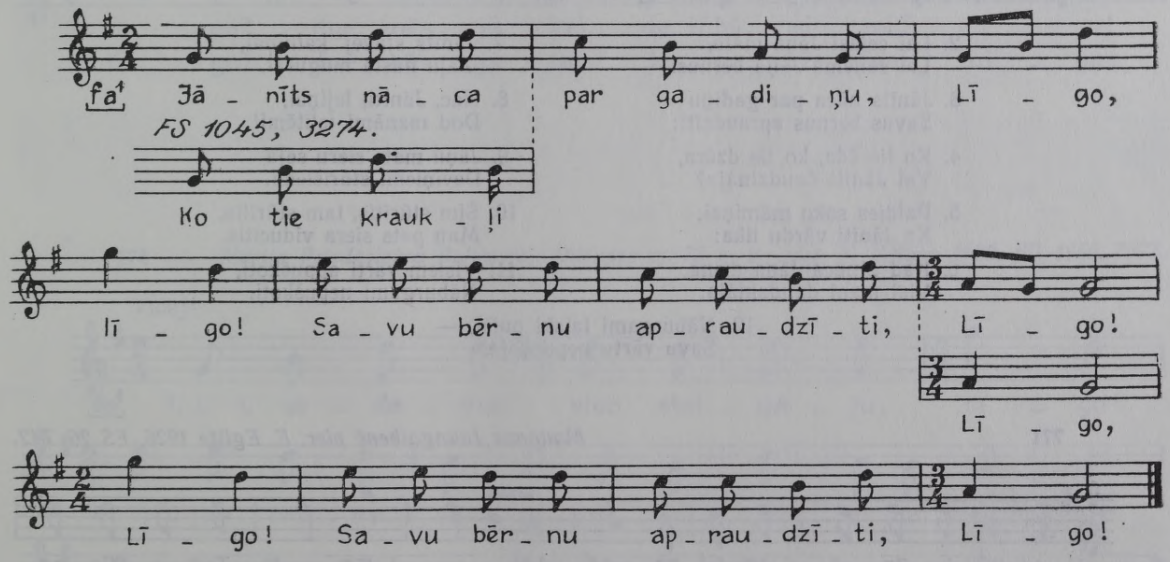

FS 1045, 3274.

1. Ko tie kraukļi krakšķināja,
Ko žagatas žvadzināja?
2. Puiss bez prāta, cirs bez kāta
Stāv pie priedes siliņāi.
3. Ciram kātu gan ielika,
Puišam prāta neielika.

769 *Kārlis Atgāzis Alūksnes raj. Bejas c., dzim. 1906 Rīgas Zaubē; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 93.*

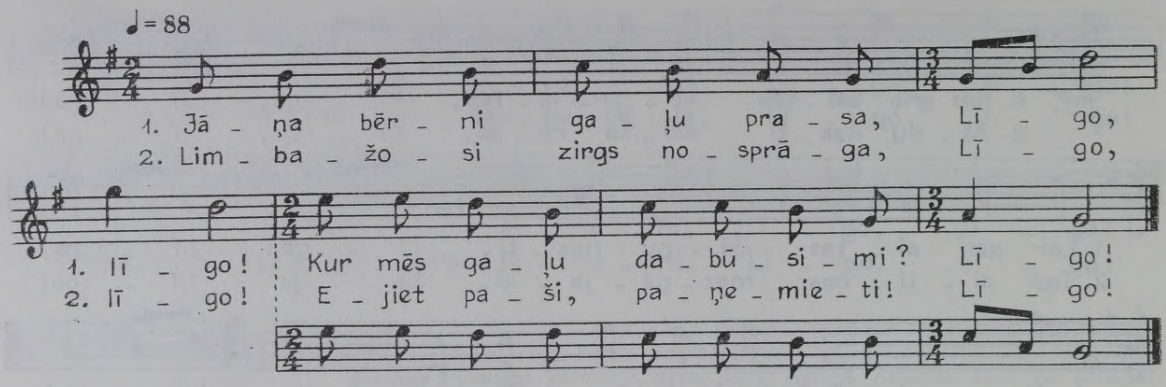

770 *Rēzeknes Atašienē pier. V. Bērzkalns 1931. FS 740, 12161.*

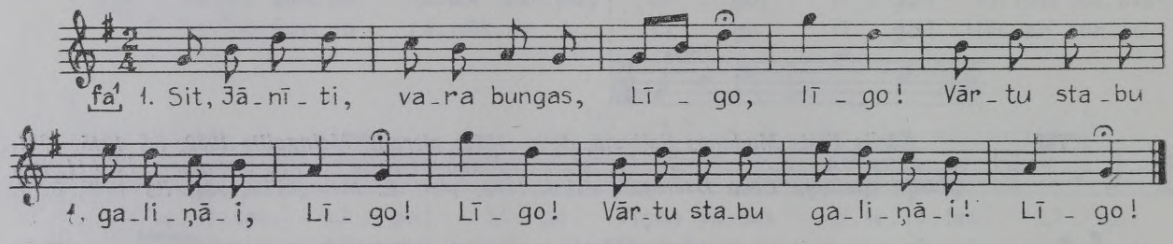

2. Lai ceļâsi Jāņa māte,
Lai saņēma Jāņa bērnus.
3. Jānīts nāca par gadiņu
Savus bērnus apraudzīti:
4. Ko tie ēda, ko tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja?
5. Paldies saku māmiņai,
Ka Jānīti vārdu lika:
6. Kad atnāca Jāņa diena,
Visi mani daudzināja.
7. Jānīts stāvēj' kalniņāi,
Zāļu nasta mugurāi.
8. Nāc, Jānīti, lejiņāi,
Dod manāmi telītēmi!
9. Jāņu māte sieru sēja
Deviņiemi stūrīšiemi.
10. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Man pats siera viducītis.
11. Visiem vārti appušķoti,
Nāburgami nepušķoti.
12. Nāburgami laiski puiši, —
Savu vārtu nepušķoja.

771 *Madonas Jaungulbenē pier. E. Eglīte 1926. FS 26, 742.*

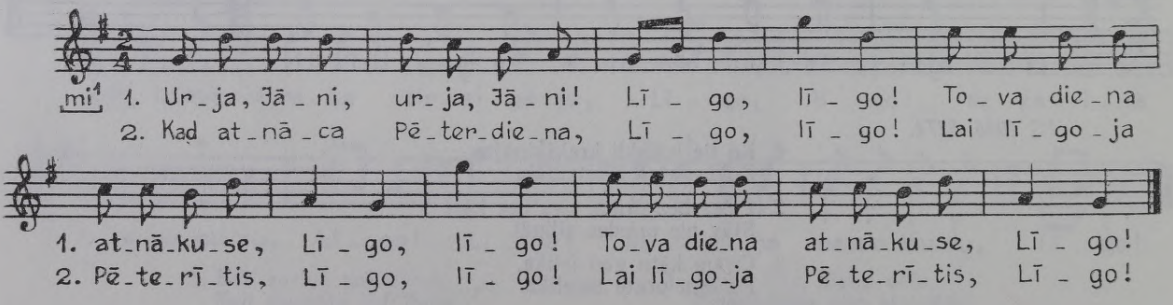

772 *Kārlis Brucens Stučkas raj. Pļaviņās, dzim. 1916 Madonas Sausnējā, melodiju dzirdējis Pļaviņās; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 125.*

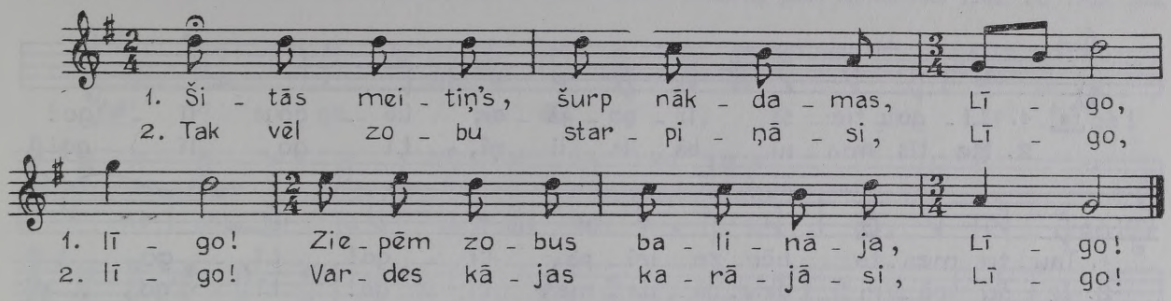

773 *Ruta Mazkalniņa Cēsu Lizumā, 45 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 944.*

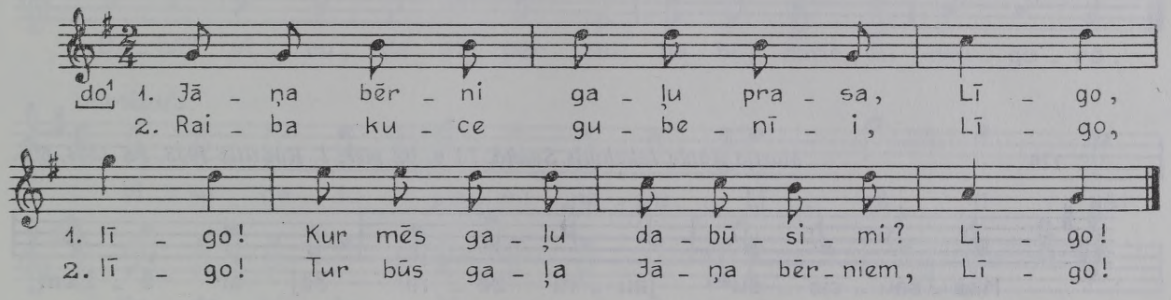

774 *Marija Priedeslaipa Balvu raj. Dūrupes c., 73 g. v.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7277.*

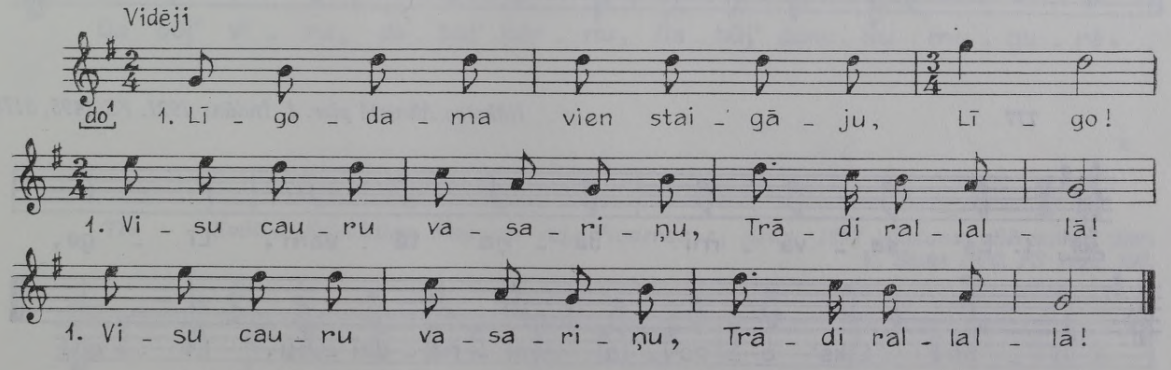

2. Salīgoju brālim sievu,
Sev diženu arājiņu.

3. Palīdz', puisīt, man dziedāti,
Man dziesmiņas darināti!

4. Ta' es tevim palīdzēšu
Līgaviņu sarunāti.

775 *Fricis Apsalons Jēkabpils Sēlpili, dzim. ap 1875; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1415.*

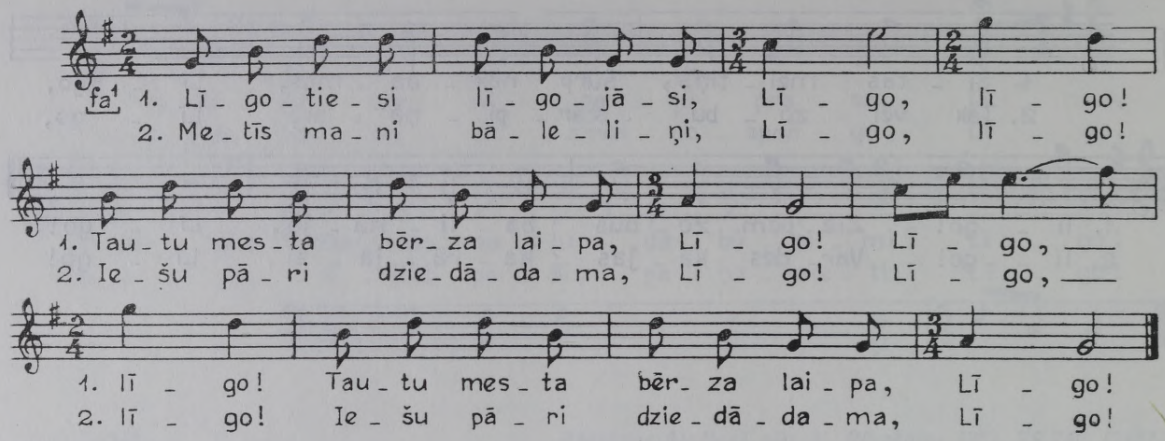

776 *Marija Ābole Jēkabpils Saukā, 73 g. v.; pier. J. Rudzītis 1933. FS 1234, 626.*

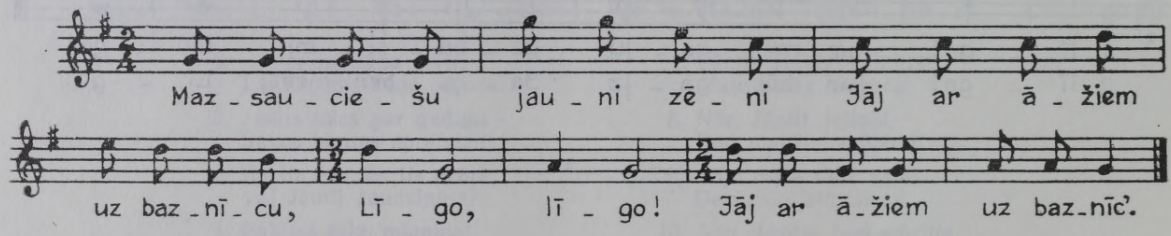

777 *Ilūkstes Aknīstē pier. J. Indāns 1921. FS 1495, 3178.*

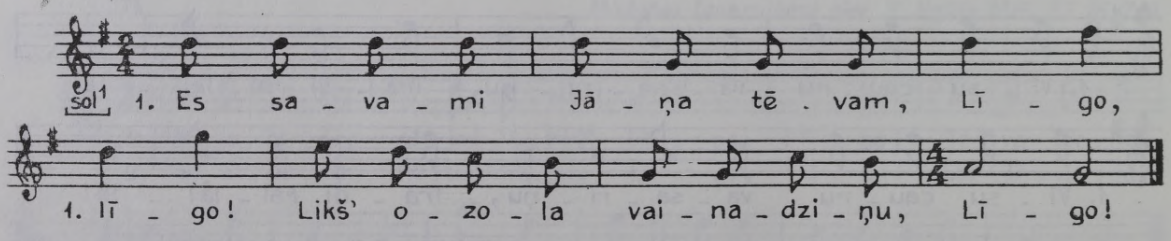

2. Lai aug viņam kumeliņi
Stipri, resni kā ozoli.

3. Es savai Jāņa mātei
Likšu ziedu vainadziņu,

4. Lai aug viņai raibas govis
Ziedainām kājiņām.

778 *Marija Ruperte Aucē, dzim. 1884 Tukuma Blīdenē; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 262.*

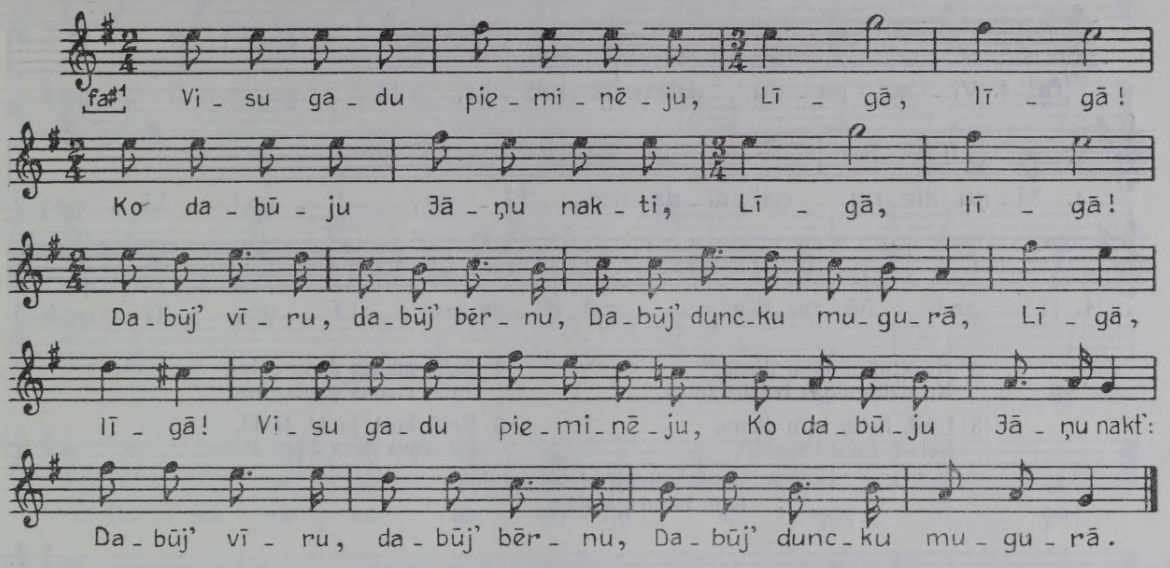

Variants:

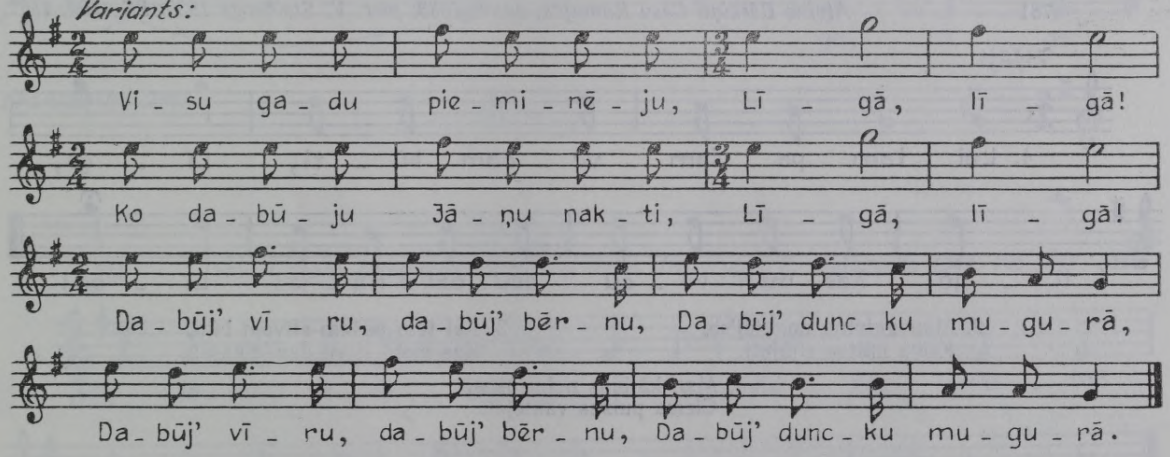

779 *Emīlija Krievkalne Madonas raj. Viesienas c., dzim. 1892 Madonas Bērzaunē; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 109.*

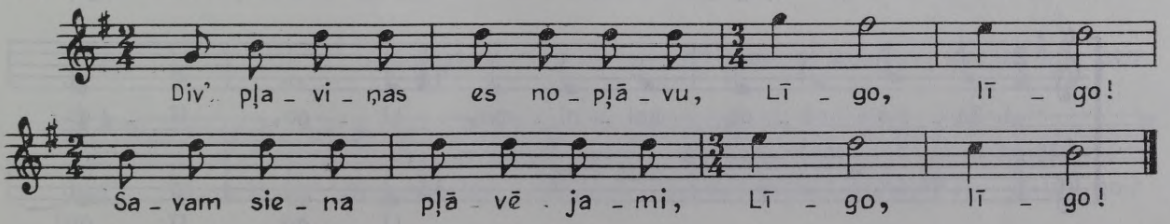

780 *Gūtšmite Talsu Cērē, dzim. ap 1878 Talsu Ārlavā; pier. J. Rinkuss. FS 345, 507.*

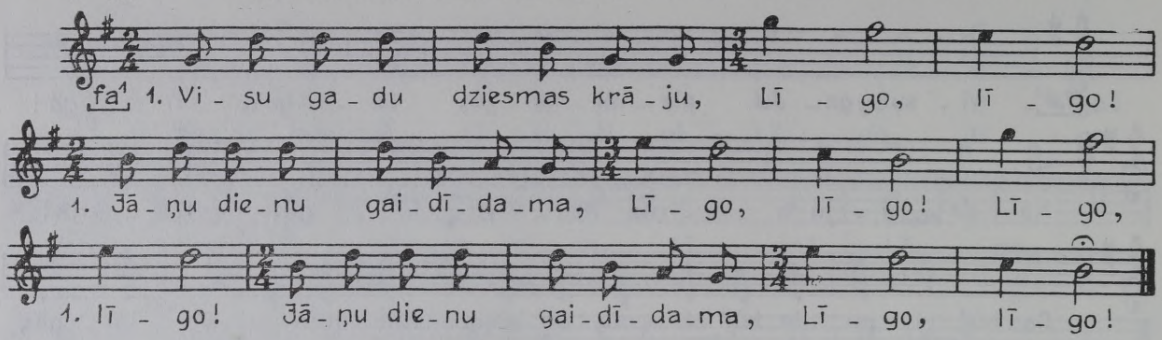

2. Nu atnāca Jāņu diena,
Nu dziesmiņas izdziedamas.

3. Līsti, lietiņ, citu dienu,
Nelīst' Jāņu vakarāi!

4. Salīs manas Jāņu zāles,
Salīs manas papardītes.

5. Koši, koši, jauki, jauki,
Ka dievs deva Jāņu dienu:

6. Dzied putniņi, dzied ganiņi,
Jāņu bērni gavilēja.

781 *Alvīne Bērziņa Cēsu Rāmuļos, dzim. 1888; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4762.*

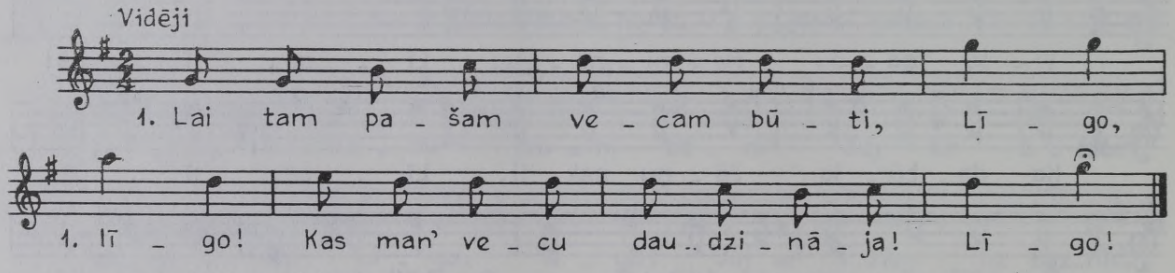

2. Man galviņa noputēj'se,
Kriķa miltus sijājoti.

3. Lai tam pašam stīvam būti,
Kas man' stīvu daudzināja!

4. Man kājiņas nokusušas,
Ciema puišus vaktējoti.

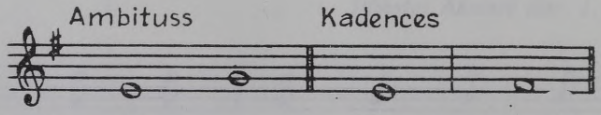

782 *A. W. Hupel. Topographische Nachrichten von Lief- und Ehstland, 2. Band. Riga, 1777.*

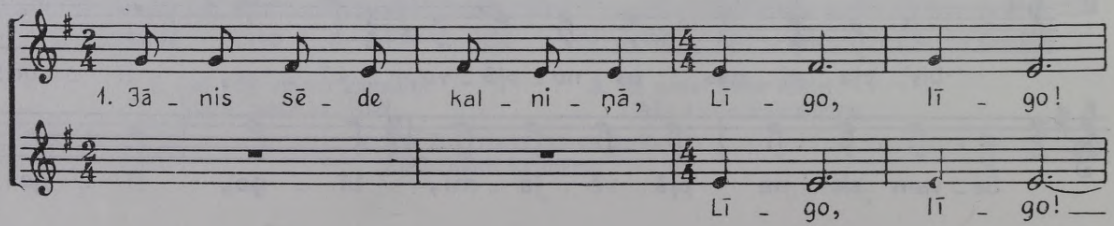

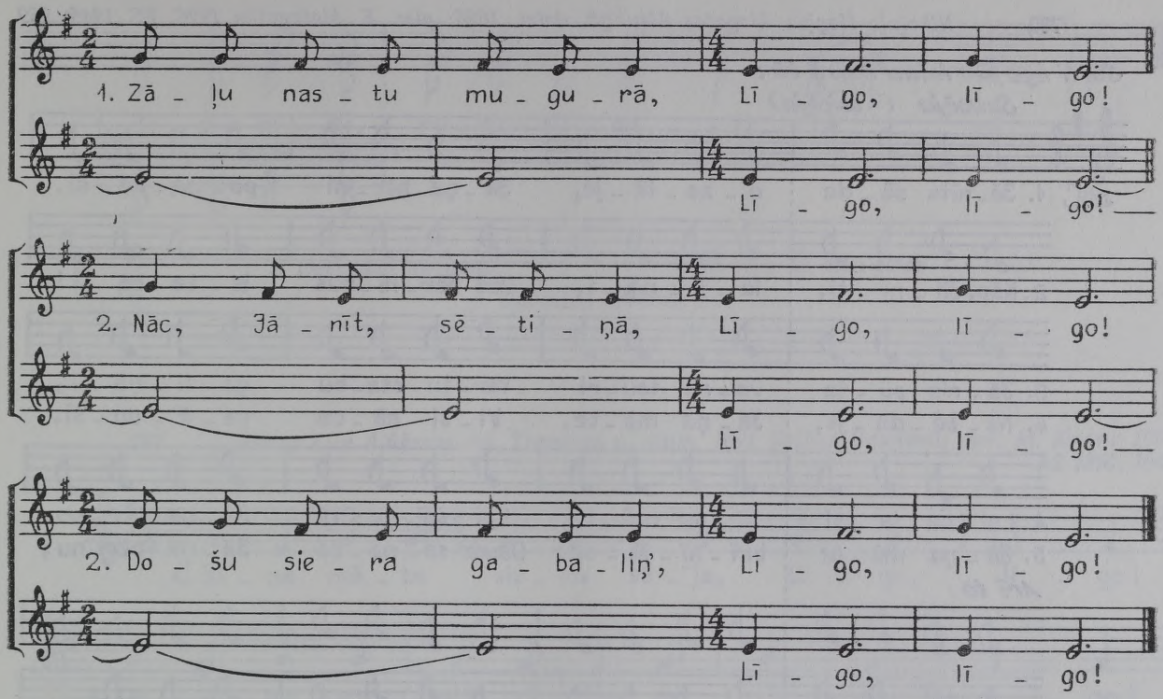

Transkribējums.

783 *Tekla Čeirāne Daugavpils Vārkavā, dzim. 1867; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8465.*

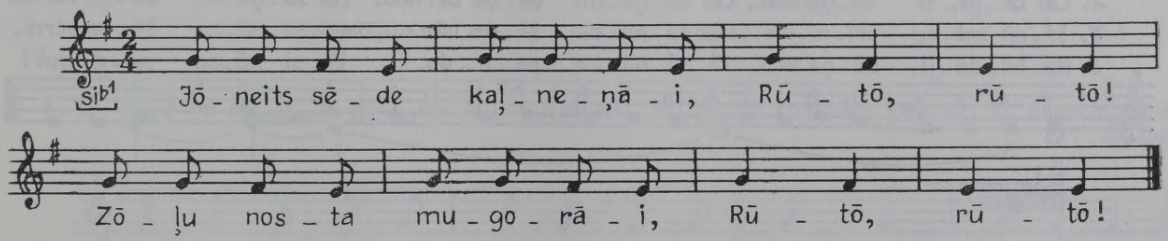

784 *Maija Zigfride Krustpilī, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2827.*

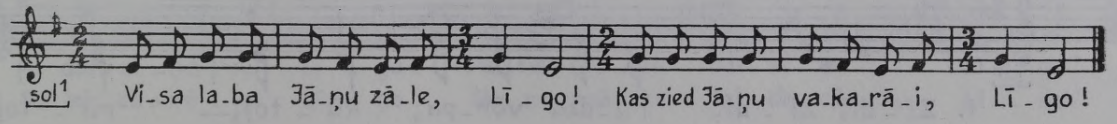

785 *Nikolajs Heņķis Aizputes Alsungā, dzim. 1866; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 959.*

Suiti līgo pēc kāzu balsa tā:

Saucēja (= teicēja)

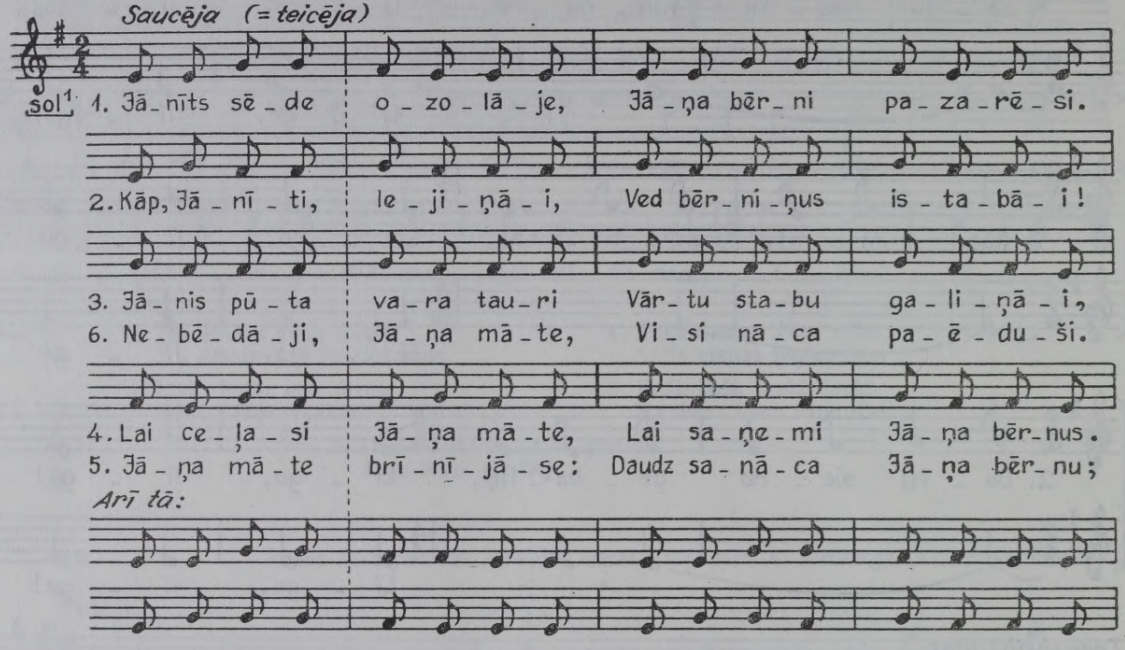

Palecinātājas (= locītājas)

1. Jā-nīts sē-de o-zo-lā, Jā-ņa bēr-ni pa-za-rē-si, Jā-ņa bēr-ni pa-za-rēs.
2. Kāp, Jā-nī-ti, le-ji-ņā, Ved bēr-ni-ņus is-ta-bā-i, Ved bēr-ni-ņus is-ta-bā!
3. Jā-nis pū-ta va-ra taur' Vār-tu sta-bu ga-li-ņā-i, Vār-tu stabu ga-li-ņā.
4. Lai ce-ļa-si Jā-ņa māt', Lai sa-ņe-mi Jā-ņa bērnus, Lai sa-ņe-mi Jā-ņa bērn's.
5. Jā-ņa mā-te brī-nī-jās: Daudz sa-nā-ca Jā-ņa bēr-nu, Daudz sa-nā-ca Jā-ņa bērn'.
6. Ne-bē-dā-ji, Jā-ņa māt, Vi-si nā-ca pa-ē-du-ši, Vi-si nā-ca pa-ē-duš'!

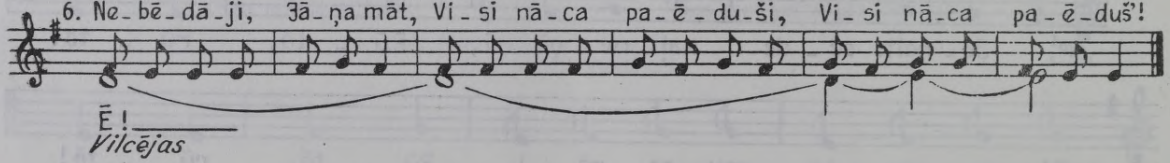

786 *Daugavpils raj. Višķu c. Onufrijs Driksna, dzim. 1895, un Rozaleja Pipare, dzim. 1892; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9296.*

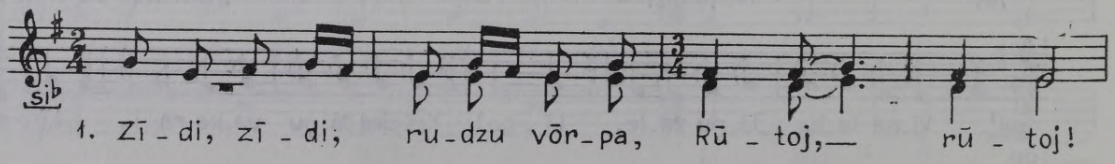

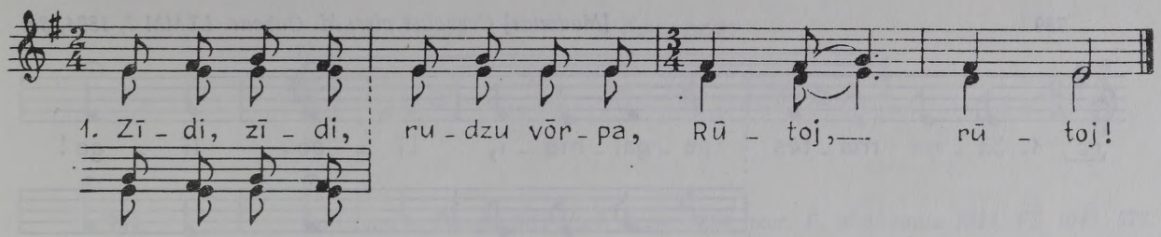

2. Deveņomi aileņomi!
3. Muni brōli klēti taisa
4. Devenimi orūdimi.

787 *Alvīne Lice Alūksnes raj. Trapenes c., dzim. 1891 Valkas Gaujienā; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1049.*

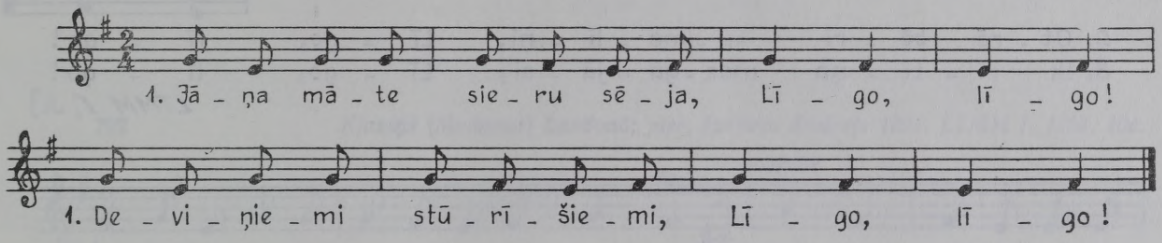

2. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Man pats siera viducītis.
3. Man pats siera viducītis
Par akmeņa cēlumiņu.
4. Pieci brāļi, viena māsa
Pērk vaiņagu raudādami.
5. Kā māsiņa neraudāja —
Pieci krekli velējami.
6. Man ir viens pats bāleliņis,
Pirk' vaiņagu dziedādamis.

788 [*Madonas*] *Bērzaunē pier. P. Punka. A. Kauliņš. Dziesmu krājums, I. Jelgavā, 1924, 20. lpp.*

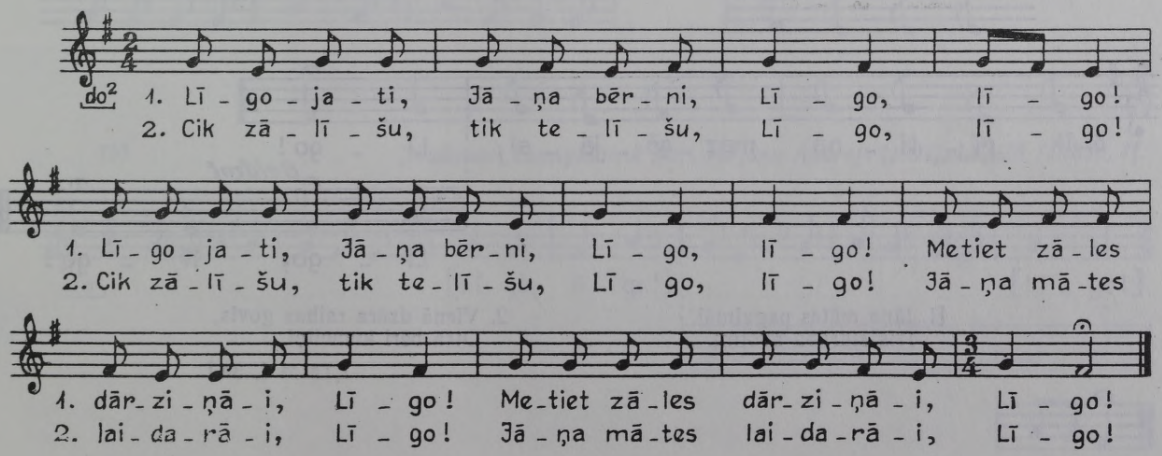

789 [*Madonas*] *Cesvainē pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 3a.*

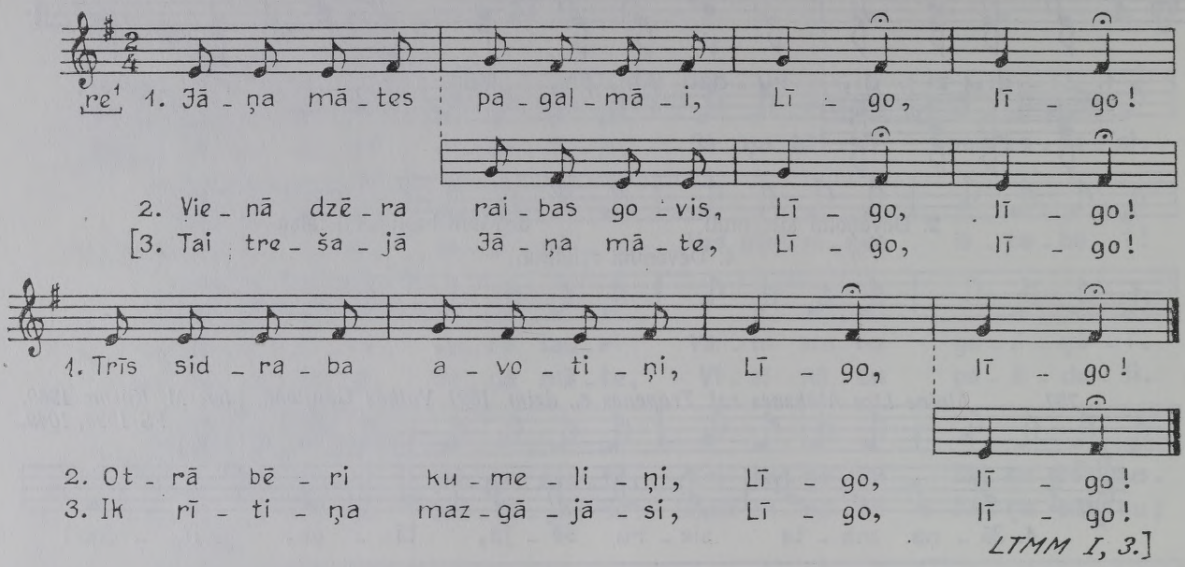

LTMM I, 3.]

790 *Valkas Zeltiņos un Kalnamuižā* [*Valkas Kalncempjos*] *pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 3b.*

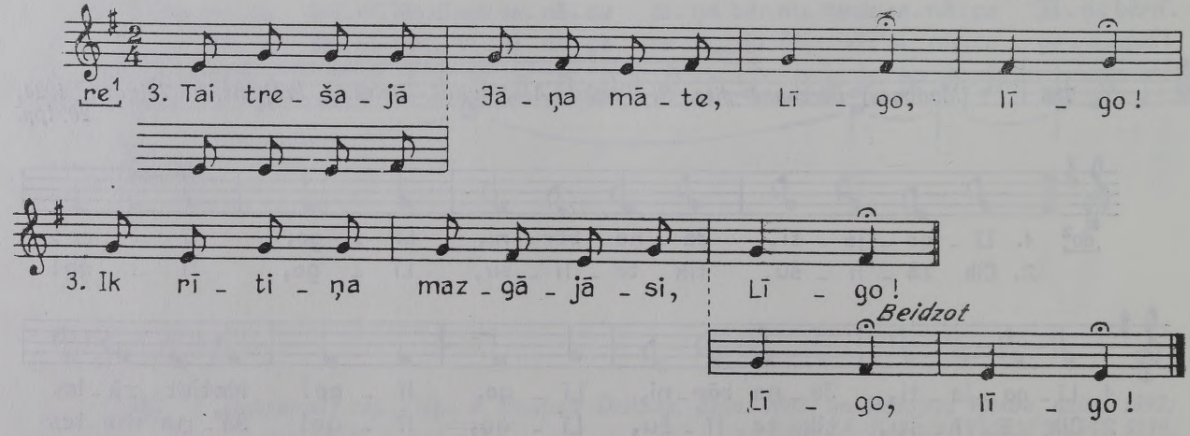

[1. Jāņa mātes pagalmāi
Trīs sidraba avotiņi.

2. Vienā dzēra raibas govis,
Otrā bēri kumeliņi.

LTMM I, 3a.]

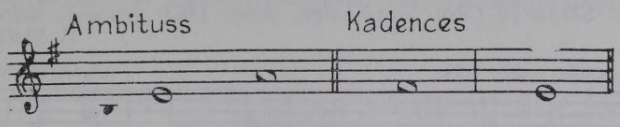

791 *Eda Lapiņa Daugavpils Vīpē, dzim. 1854; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 579.*

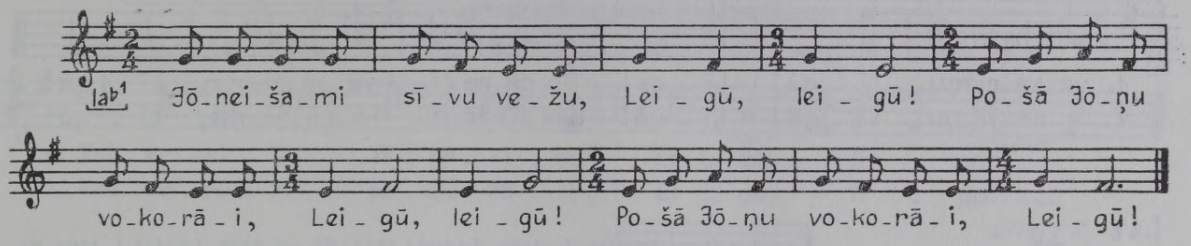

792 *Kļaviņš [Madonas] Lazdonā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 10c.*

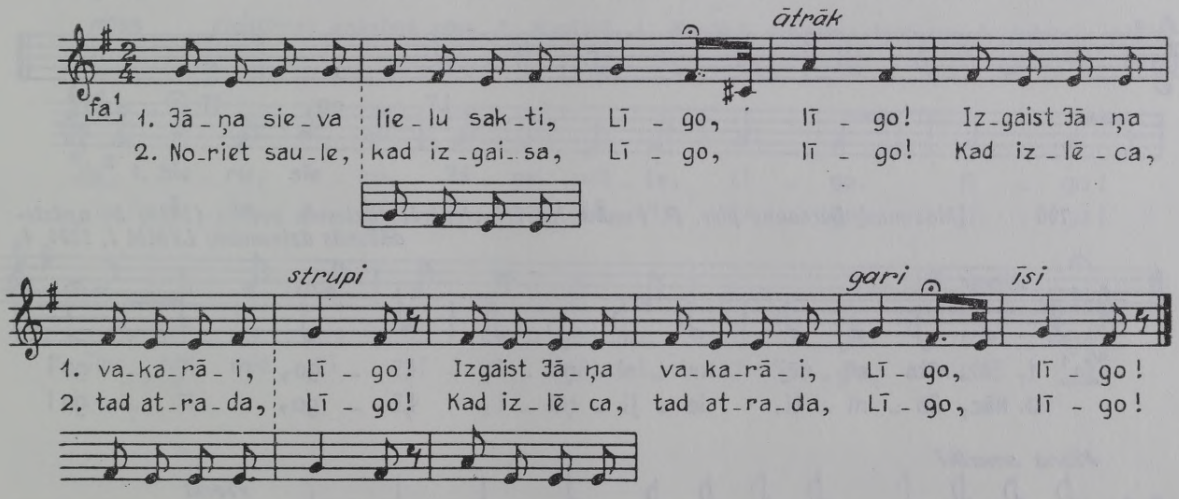

793 *[Madonas] Jaungulbenē pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 7f.*

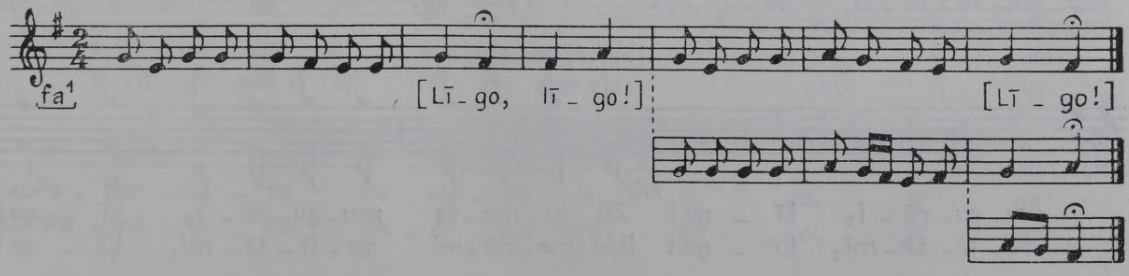

794 *Marija Skrastiņa Cēsu Vecpiebalgā, dzim. 1853, melodiju dzirdējusi Cēsu Ērgļos; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4108.*

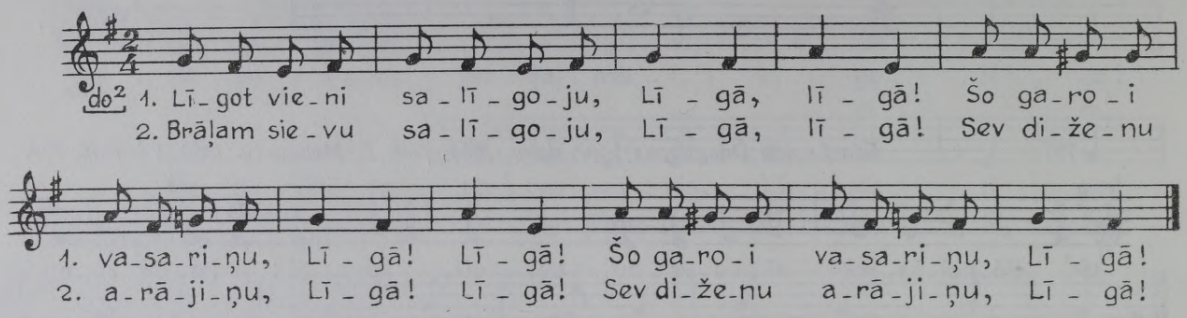

795 *Aizputes Dunalkā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1709. LTMM I, 1894, 7e.*

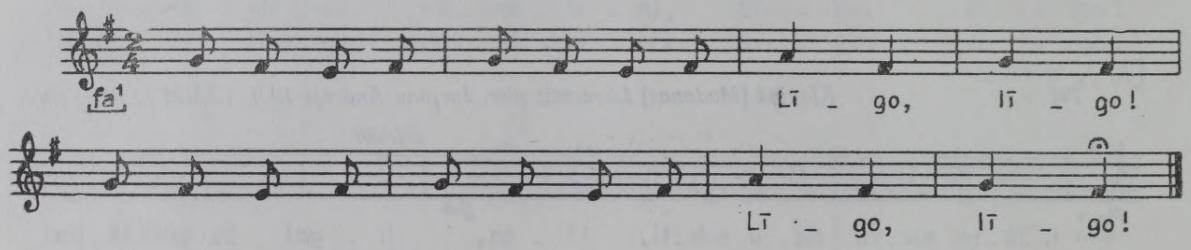

796 *[Madonas] Bērzaune pier. P. Punka. No III vispārējo dziesmu svētku (1888) 50 apdziedāšanās dziesmām; LTMM I, 1894, 4.*

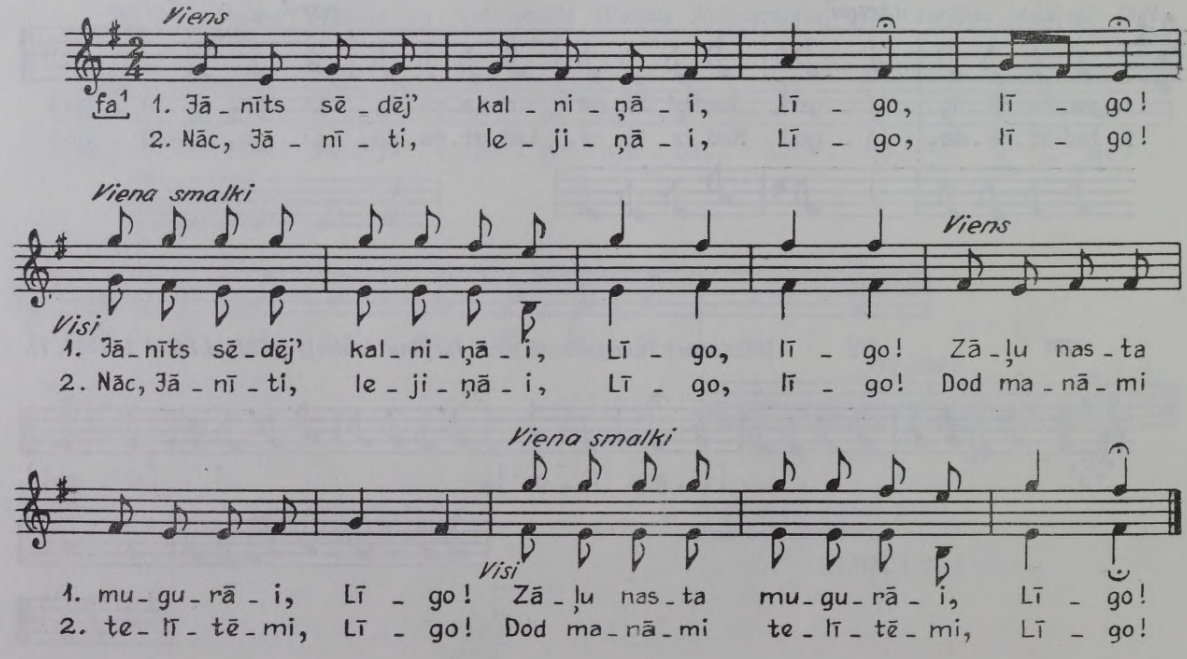

797 *Vairākas dziedātājas Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 8a*

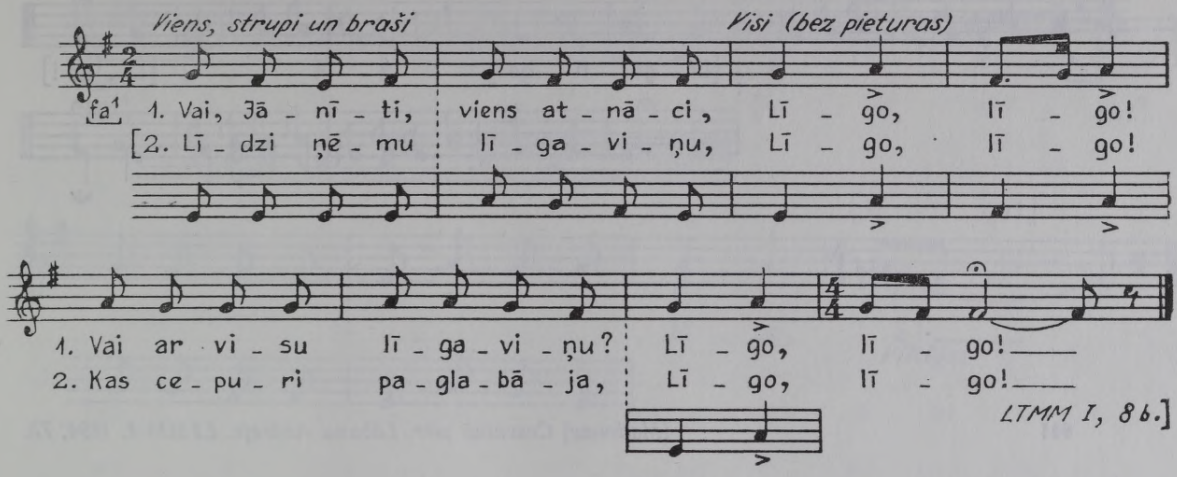

798 *Gaujienas apkaimē pier. A. Kauliņš. A. Kauliņš. Dziesmu krājums, I. Jelgavā, 1924, 22. lpp.*

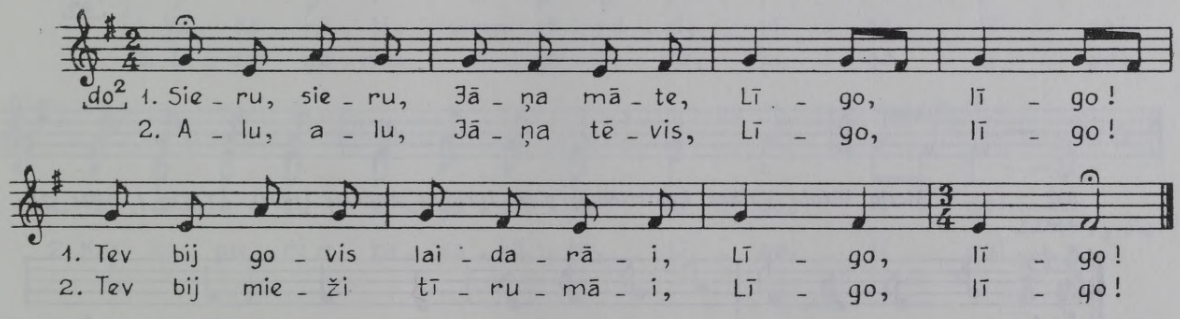

799 *Karline Akmentiņa Smiltenē, dzim. 1875 Valkas Birzuļos; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2191.*

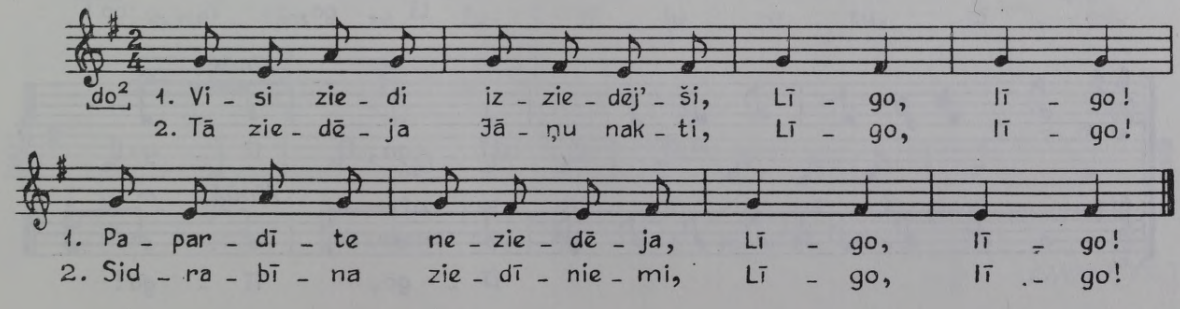

800 *Kalniņa māte Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 7d.*

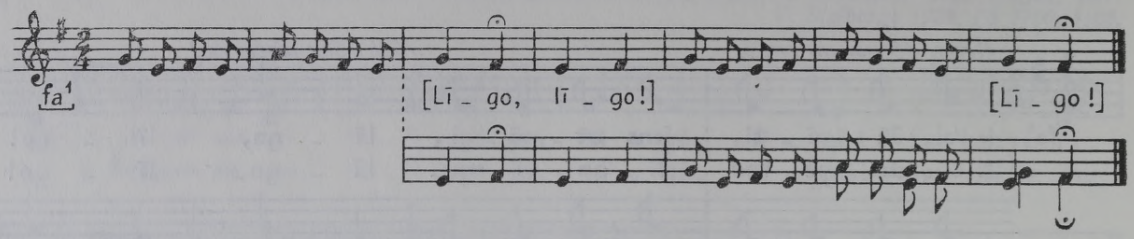

801 *[Madonas] Cesvainē pier. Lābanu Andrejs. LTMM I, 1894, 7k.*

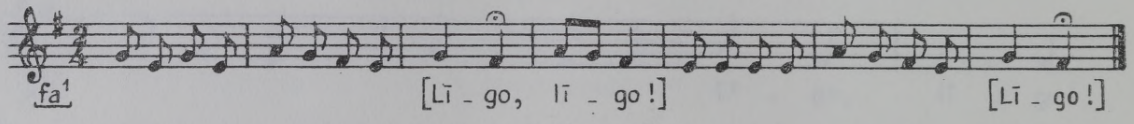

802 *Maija Vītola Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 7l.*

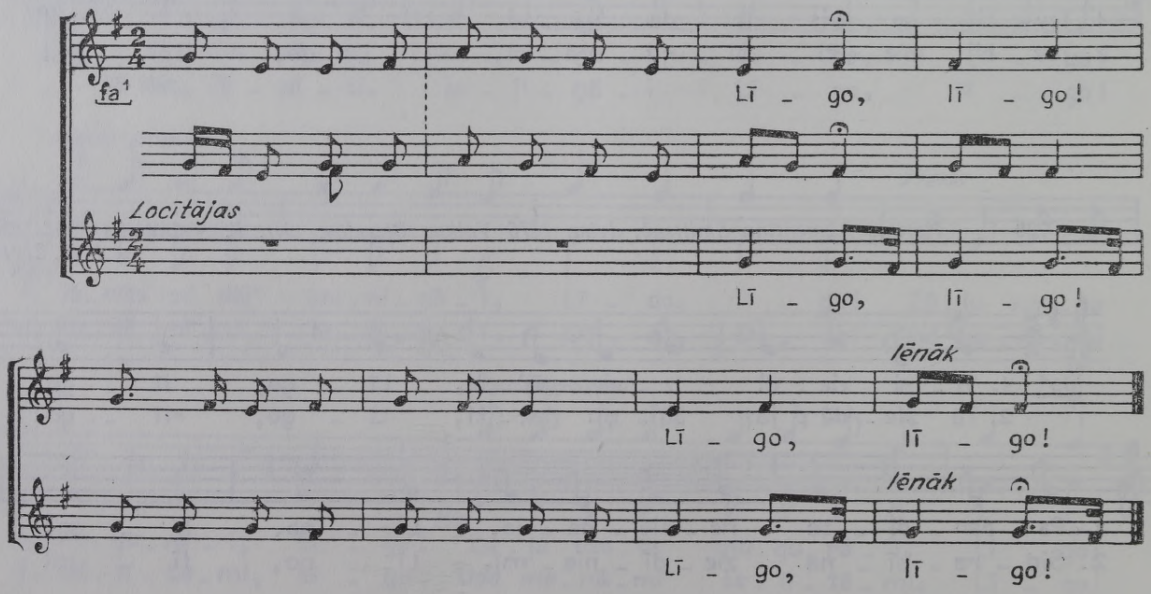

803 *Vairākas dziedātājas Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 8c.*

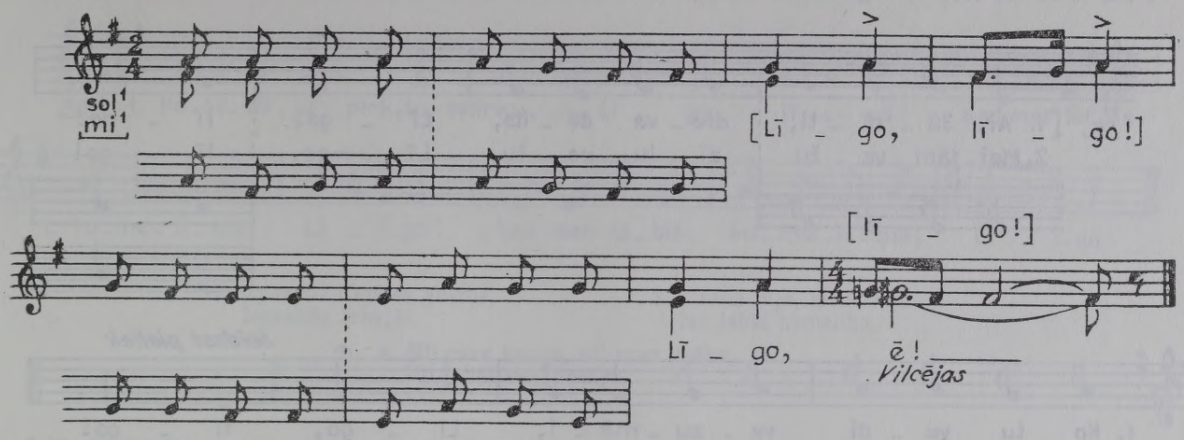

804 *Vairākas dziedātājas Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 8b.*

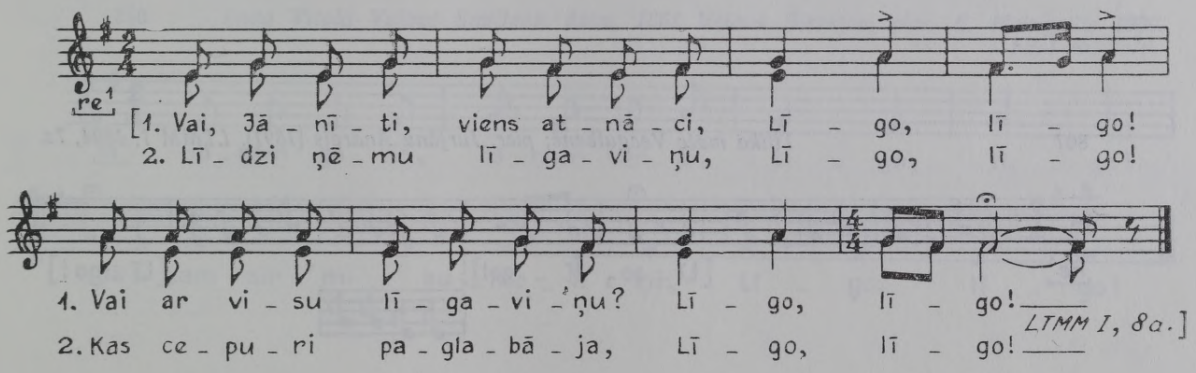

805 *Pabērza māte Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 7a.*

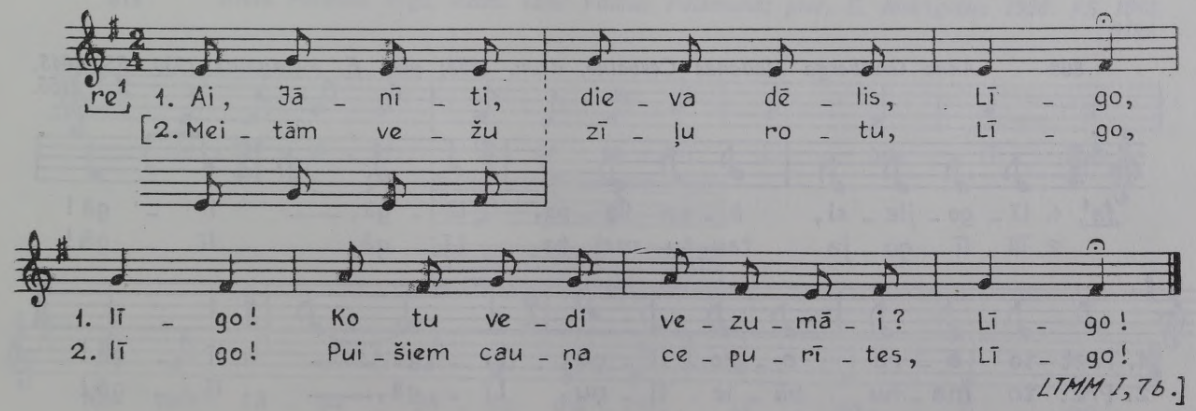

806 *Ģērmaniete Kalnamuižā [Valkas Kalncempjos]; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 7b.*

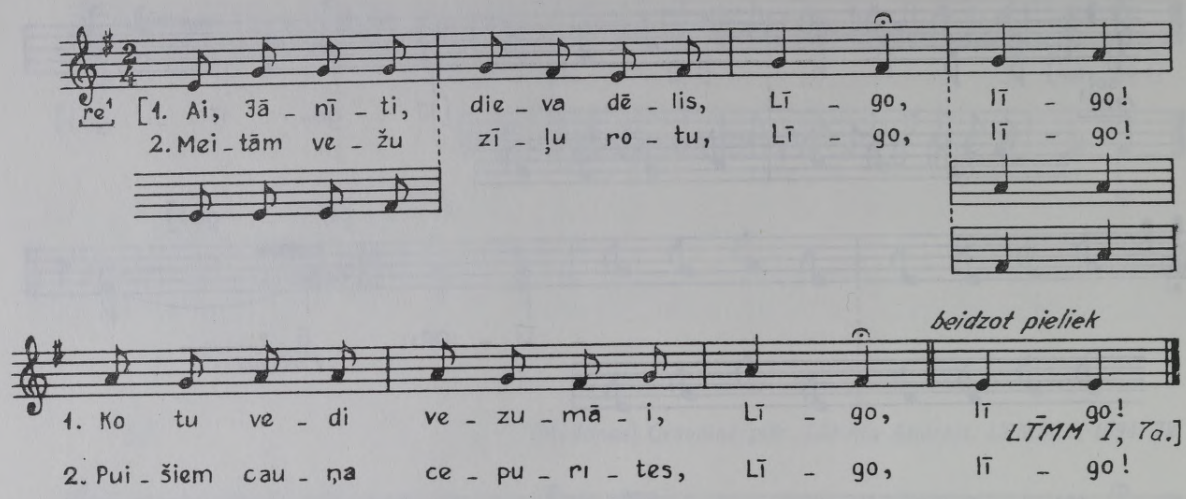

807 *Tilika māte Vecgulbenē; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 7c.*

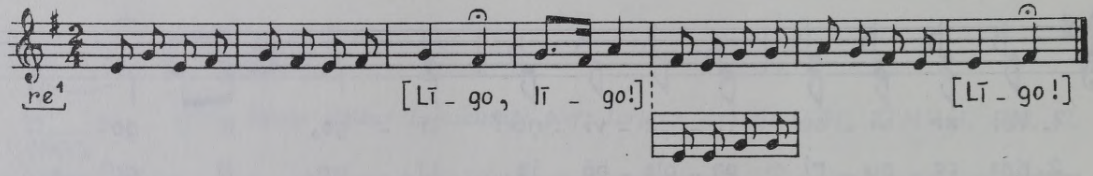

808 *Anna Grīnberga Madonas Cesvainē, dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2155.*

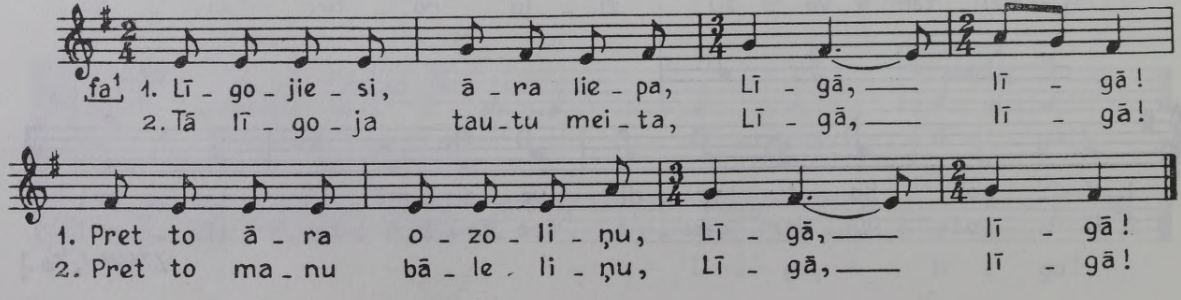

809 *Emma Poriete Madonas Lubānā, dzim. 1876; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9614.*

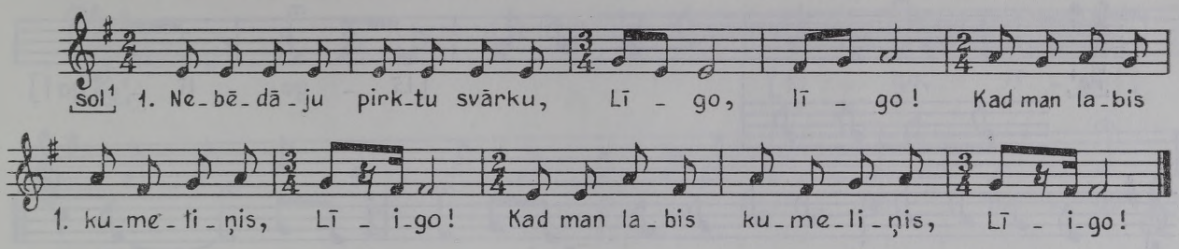

2. Apsavilku mātes austus,
Iezasēdu labajāi.

3. Dzēris biju, kritis biju
No labāi kumeliņa.

4. Nij man kauna, nij man grēka,
No labāi nokrītoti.

810 *Anna Vītola Valkas Smiltenē, dzim. 1861 Valkas Birzuļos; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2218.*

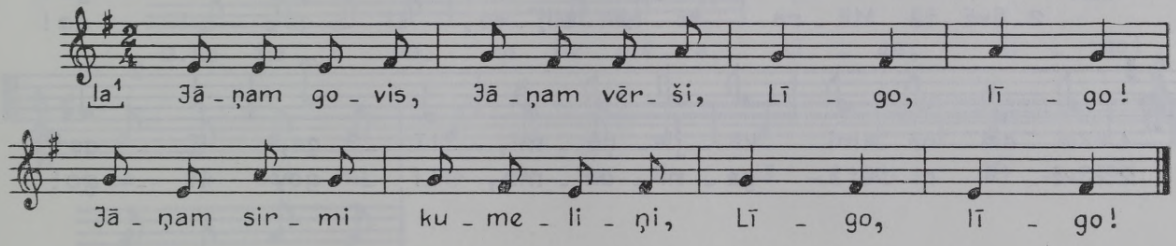

811 *Anna Pērkone Rīgā, dzim. 1880 Valkas Palsmanē; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3191.*

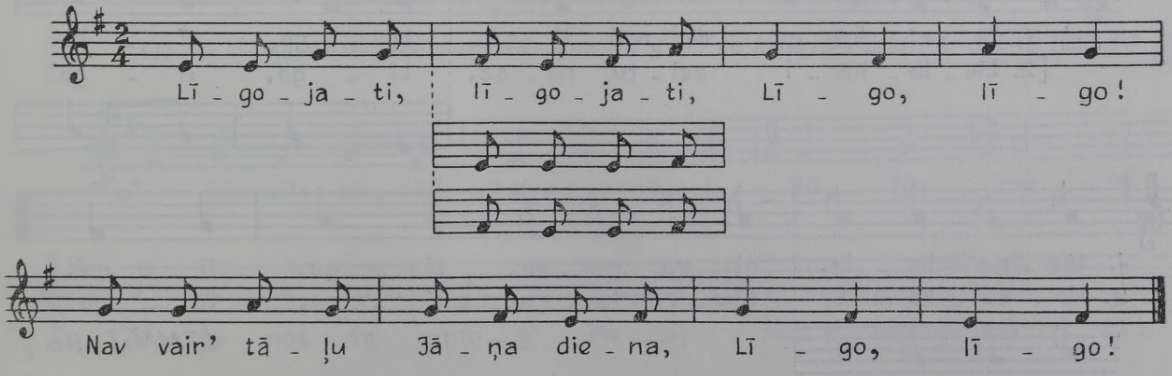

812 *Eda Ozoliņa Krustpilī; pier. J. Vitols 1891. LTMM I, 1894, 7i.*

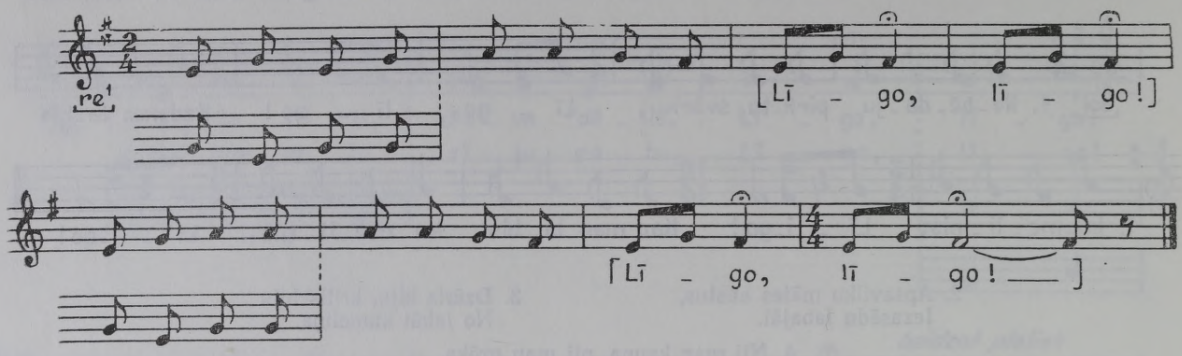

813 *Minna Sirmace Madonas Beļavā, 68 g. v.; pier. G. Sirmacis 1931. FS 1060, 252.*

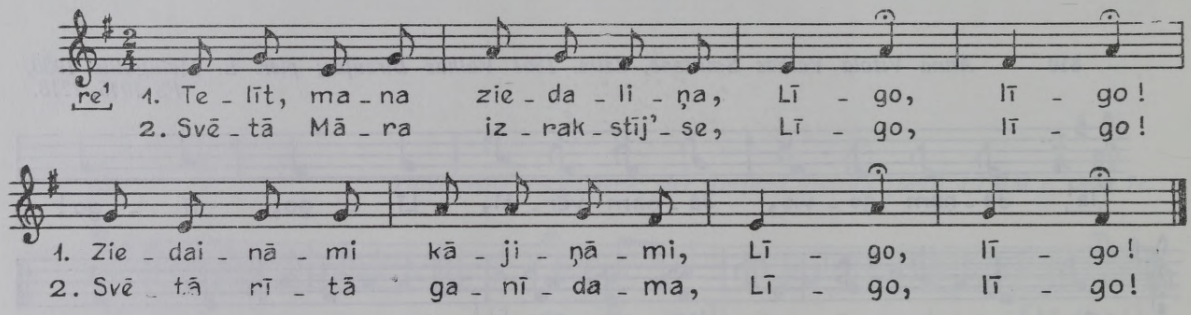

814 *Līze Puriņa Valkas Ilzenē; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 9a.*

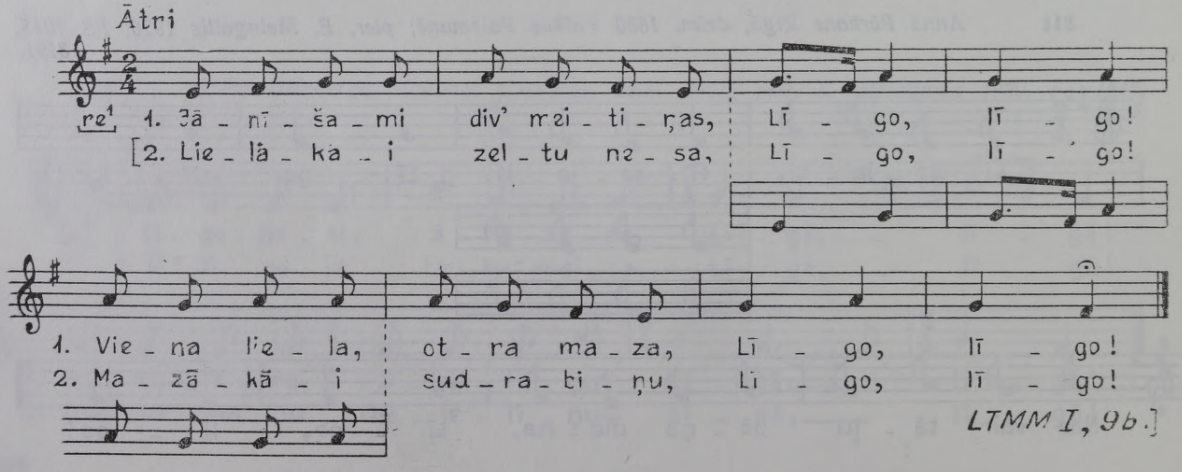

815 *Gaujienas Luturiešos [Valkas Zvārtavā] pier. P. Gāliņš. LTMM I, 1894, 7b.*

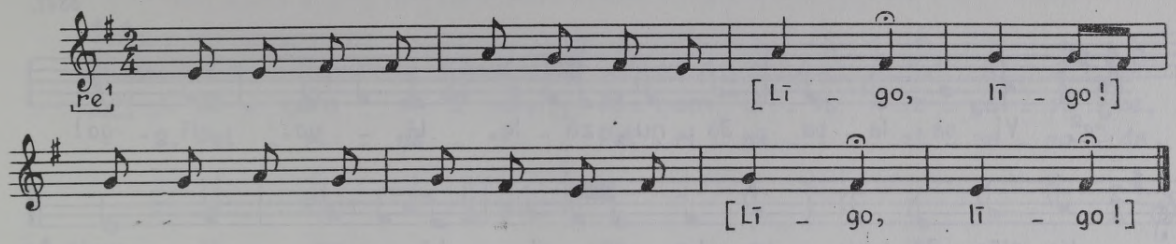

Pierakstītāja piezīmē teikts, ka dziesma dziedāta ar vijcējām, taču vilcēju balss nav dota.

816 *Līze Akmentiņa-Kalnīte Valkas Jaunlaicenē, dzim. 1853 Valkas Trapenē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 702.*

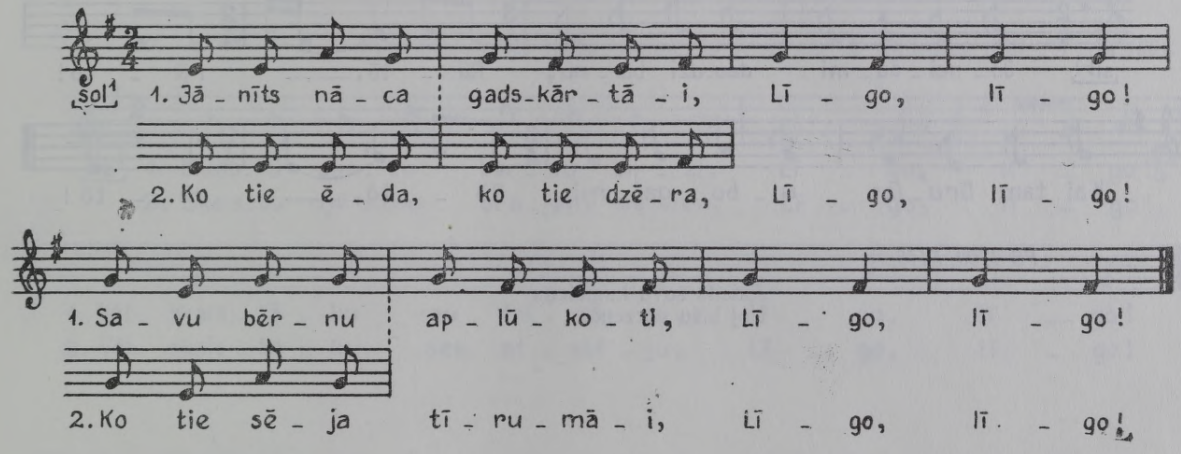

3. Maizi eda, alu dzera,
Miežus sēja tīrumāi.

817 *Zoļa Valaine Daugavpils Kapiņos, 65 g. v.; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 396.*

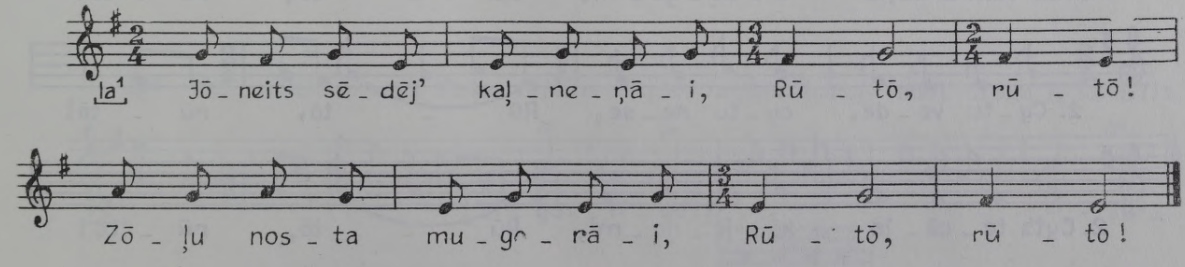

818 *Anna Brigadere Rīgā, dzim. 1861 Jelgavas Tērvetē; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 3841.*

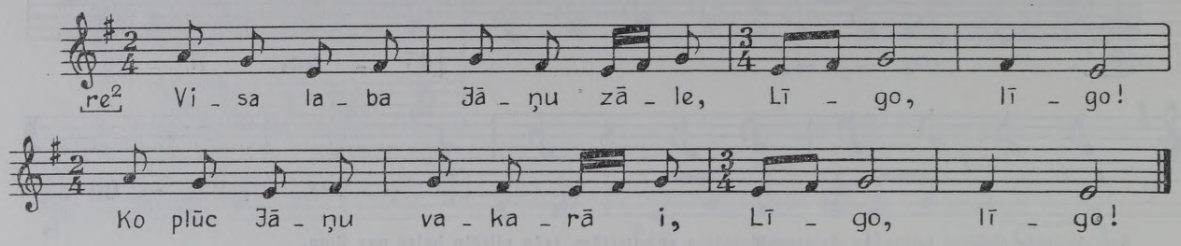

819 *Marija Buļa Ludzas Nirzā, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 95. Ludzā pier. V. Stelbergs 1940(?). FS 1700, 5446.*

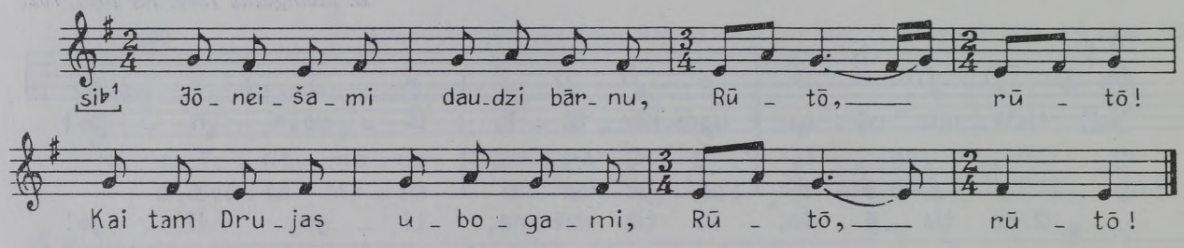

FS 1700, 5446.

Jōneits sovu kumeleņu
Ījōj bišu dōrzeņāi.

820 *Ludzas Nirzā Monika Buļa, 4 g. v., un Petronella Buļa, 90 g. v.; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 82.*

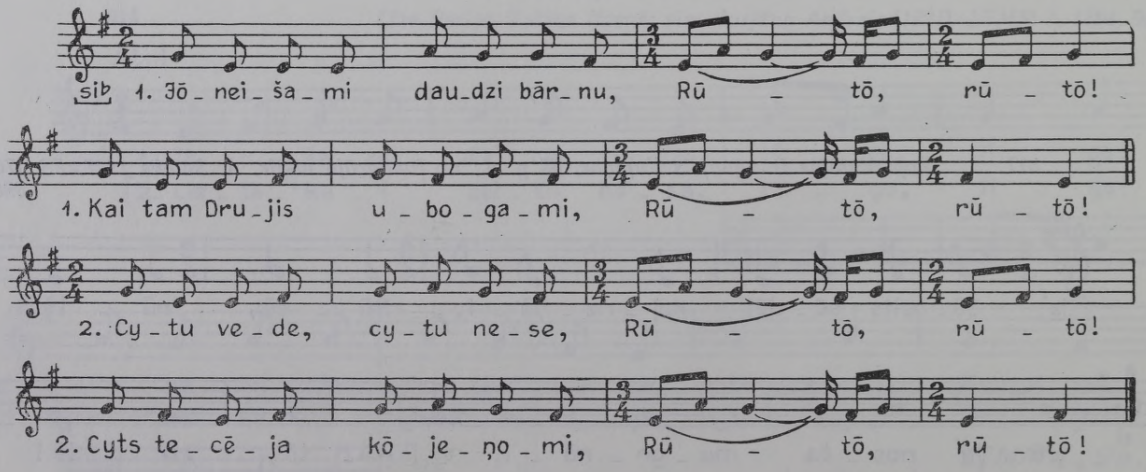

821 *Vladislavs Minčonoks Daugavpils Preiļos; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8565.*

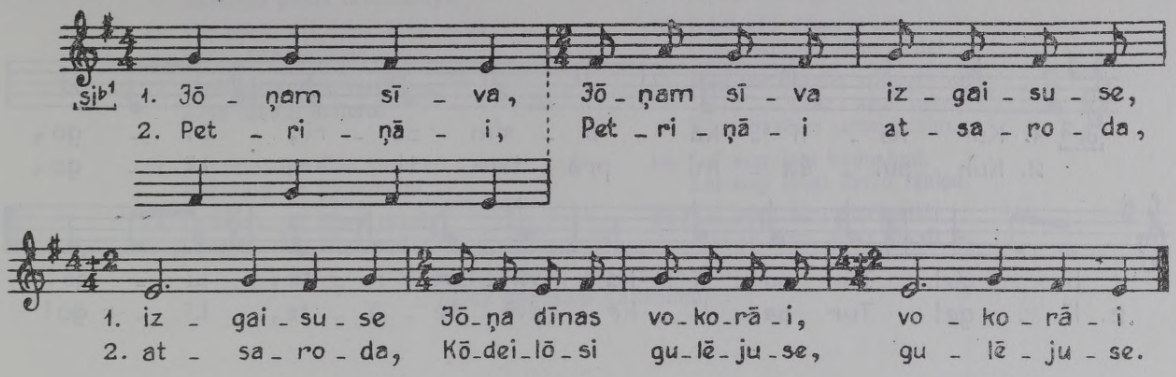

822 *Anna Stabulniece Valkas Sinolē, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1001.*

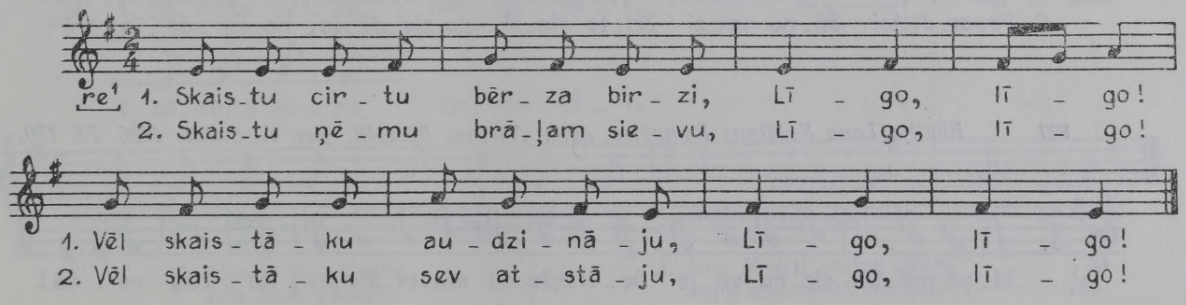

823 *A. Tiltiņa Rīgas Birzgalē; pier. R. Malvess 1928. FS 627, 234.*

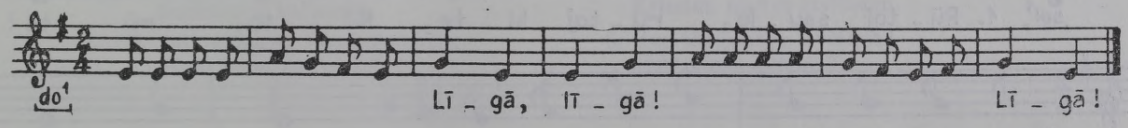

824 *Pabērza māte Valkas Lejasciemā: pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 11b.*

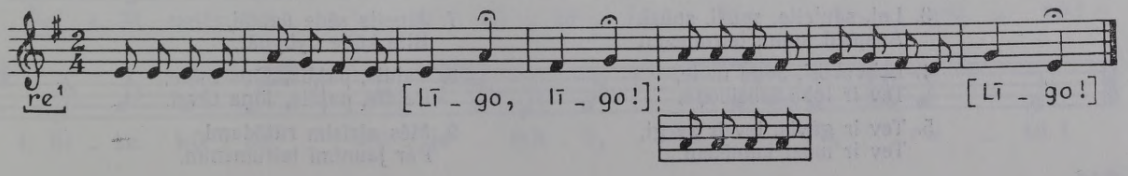

825 *Anna Aiztīrele Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 517.*

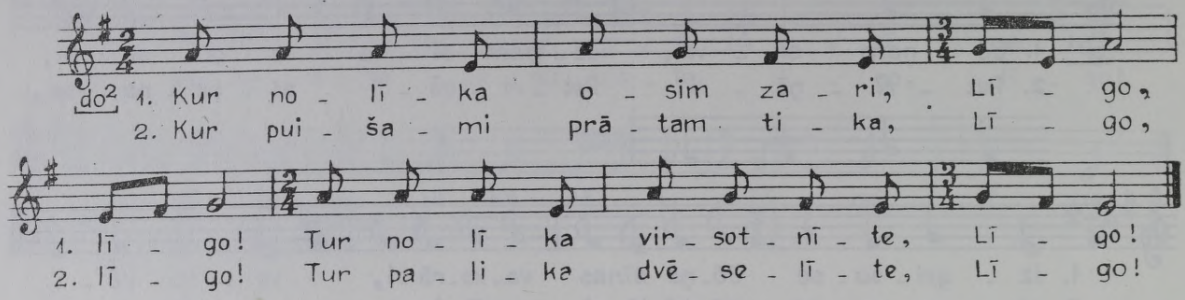

826 *Ieva Cīrule Aizputes Kalvenē, 76 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8805.*

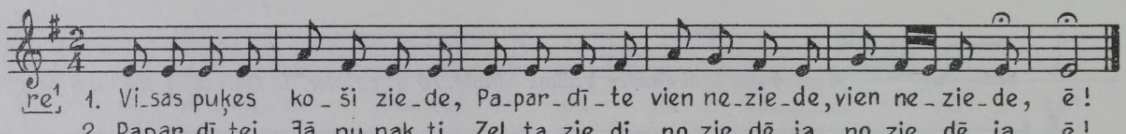

827 *Emilija Laua Kuldīgas Pampāļos, dzim. Abrenes Bērzpilī; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 63.*

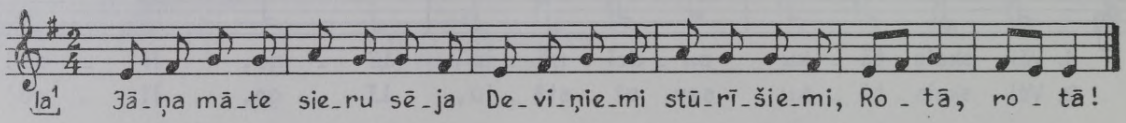

828 *Jūlija Ruskule Dagdas raj. Niperu c., 60 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7775.*

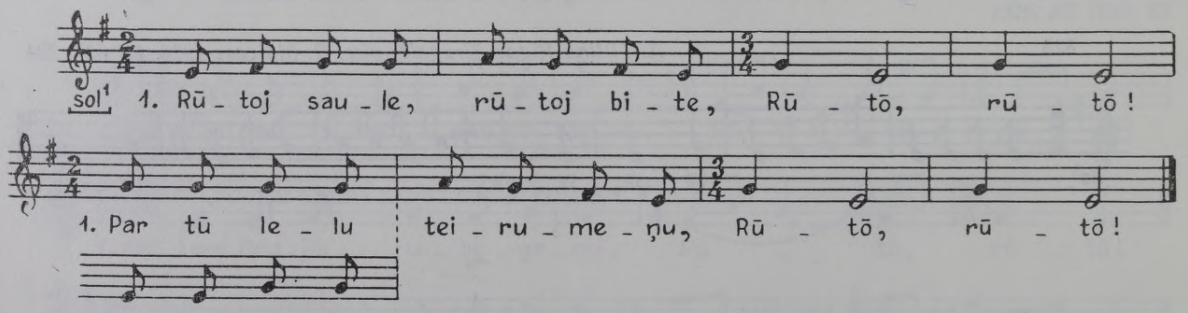

2. Saule — sīnu kaltādama,
Bite — madu laseidama.
3. Lej, sauleite, spūži, spūži,
Apspeid munu teirumeņu!
4. Lobvokori, Jōņa mōte,
Tev ir loba labeibeņa.
5. Tev ir gūvis, tev ir zyrgi,
Tev ir mozi kumēleni.
6. Dūdi sīru, Jōņa mōte,
Dūdi olu, Jōņa tāvsi!
7. Jōneits sēde ūzūlāi,
Bite kūde dybynāi.
8. Paļdis, paļdis, Jōņa mōte,
Paļdis, paļdis, Jōņa tāvsi.
9. Mēs aizīsim rūtōdami
Par jaunimi teirumenim.

10. Ej, meitinis, dzīdōdamys,
Skaistys pukis laseidamys!

11. Vēļ byus, vēļ byus Jōņu mōte,
Kurai sīra papraseisim.

12. Pinit vaiņukus, meitines,
Jōņa tāvam uzliciti!

13. Papraseisim olus kannu
Par vaiņuka pynumeņu.

14. Lobsvokorsi, Jōņa tāvsi,
Lobsvokorsi, Jōņa mōte!

15. Tev ir skaistsi Jōņa dēleņš,
Myus ir skaistsi vaiņucenis.

16. Dūdi olu, Jōņa tāvsi,
Dūd peirāga, Jōņa mōte!

17. Mēs tev dōrzus apleigōsim,
(var.: aprūtōsim)
Vyss nazōles izmeideisim.

18. Lai aug lobi kōpusteni,
Lai aug lobsi kvīšu lauksi,

19. Lai byus lobi plōcineiši!
Niu ar dīvu, Jōņa tāvsi!

20. Niu ar dīvu, Jōņa mōte,
Leidz nōkūšam gadeņami!

829 *Bōrbola Gekiša Dagdā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7712.*
Monika Arole Dagdā; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7210.

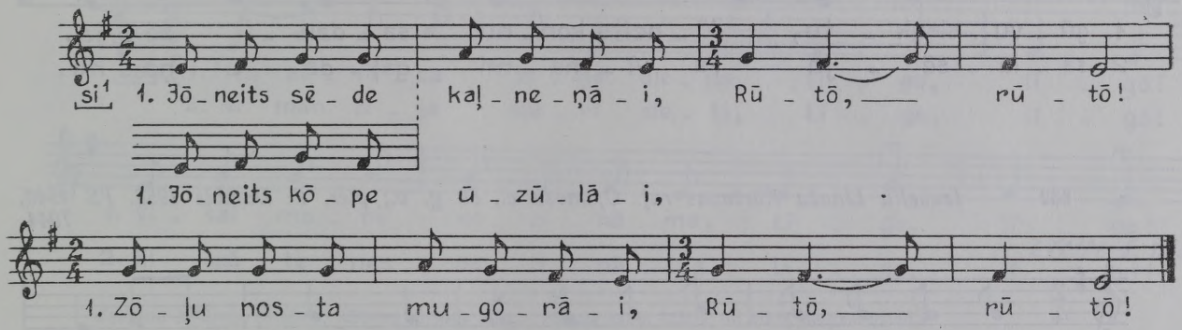

2. Jōneits kōpe ūzūlāi,
Bite kūde vādarāi.

3. Jem, Jōneiti, malnu zyrgu,
Apjoj munus teirumeņus!

4. Izmiņ ušnes, izmiņ zōles,
Lai aug teira labeibeņa!

FS 1950, 7210.

1. Jōneits kōpe ūzūlāi,
Bite kūde kōjeņāi.

2. Jōneits sēdi kaļneņāi
Sapleisušu kažuceņu.

3. Dūd dīveņ(i) tev, māmeņ(i),
Sīrus lelus gūdūs snīgti!

4. Dūdit sīra, dūdit svīsta
Jōņa dīnys vokorāi!

5. Ka nadūsi sīra, svīsta,
Krissim, pļovys izviļōsim.

6. Kas tōs pļovys izvōļava?
Jōņa bārni izvōļava.

830 *Monika Kivliņa Dagdas raj. Asūnes c.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7209.*

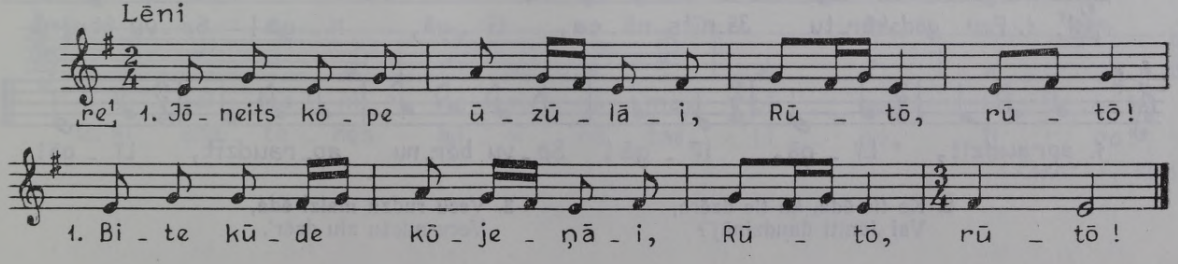

2. Jōneits sēdi kaļneņāi
Sapleisušu kažuceņu.

3. Dūd dīveņ(i) tev, māmeņ(i),
Sīrus lelus gūdūs snīgti!

4. Dūdit sīra, dūdit svīsta
Jōņa dīnys vokorāi!

5. Ka nadūsit sīra, svīsta,
Krissim, pļovys izviļōsim.

6. Kas tōs pļovys izvōļava?
Jōņa bārni izvōļava.

831 *Angela Eisaka Dagdas raj. Punduru c., dzim. 1894; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7550.*

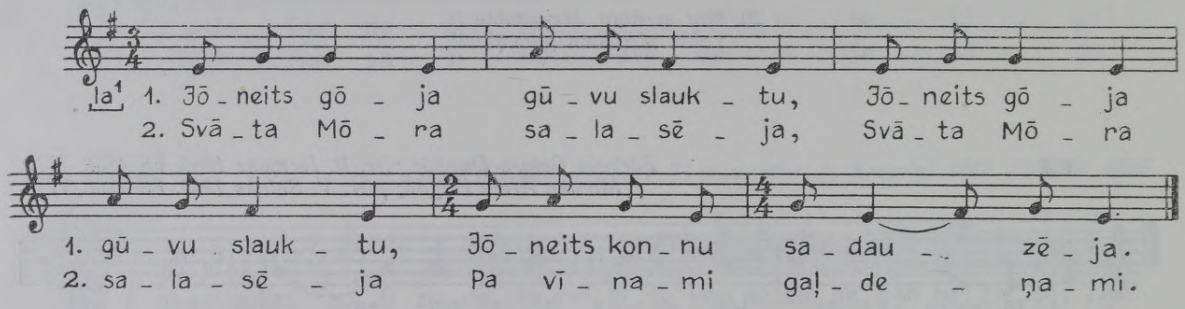

832 *Izabella Linuža Kārsavas raj. Oponosu c., 68 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7044.*

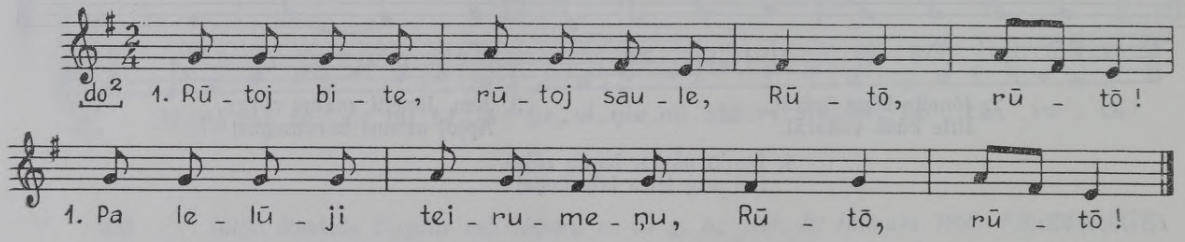

2. Saule — sīnu kaļteidama,
Bite — zīdus laseidama.

3. Saule sīnu izkaļtēja,
Bite zīdus naizlasēja.

833 *Jānis Jirgens Rīgā, dzim. 1871 Rīgas Suntažos; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 3001.*

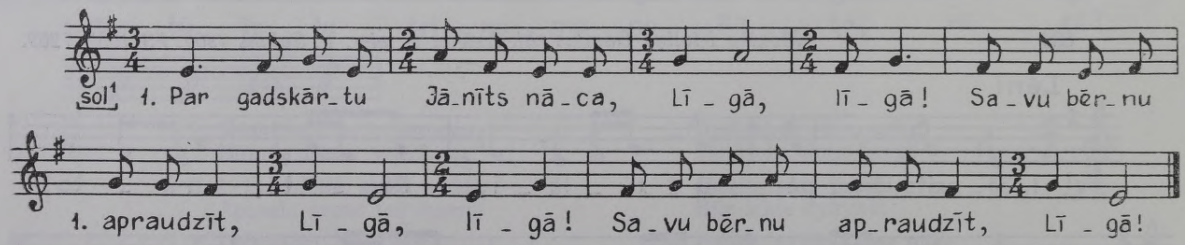

2. Ko tie ēda, ko tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināj'?

3. Vecu rudzu maizi ēda,
Vecu miežu alu dzēr'.

834 *Katrīna France Tukumā, dzim. 1868 Tukuma Sēmē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2252.*

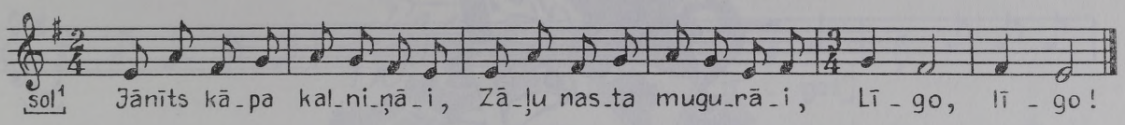

835 *Dobelē pier. Rozentāls. LTMM I, 1894, 12b.*

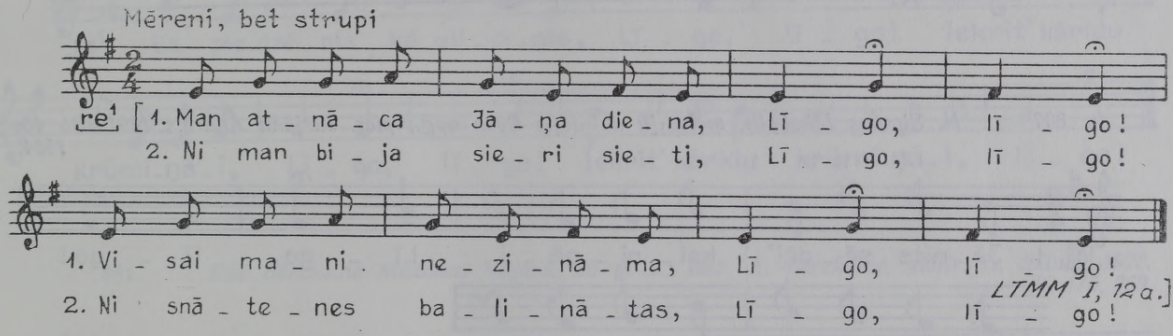

Jurjānu Andreja piezīme: «Divus pirmos «līgo» arī pavisam izlaiž un tikai beigās dzied.»

836 *Jelgavas Bramberģī [Glūdā] pier. Valdmanis. LTMM I, 1894, 12a.*

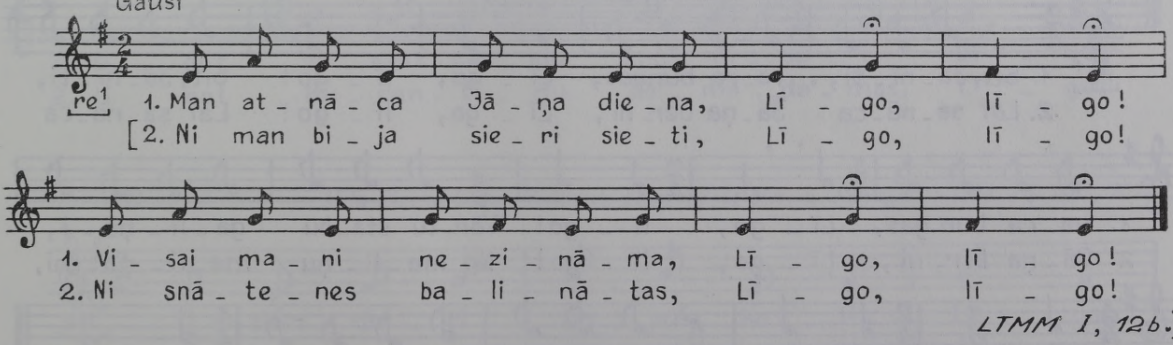

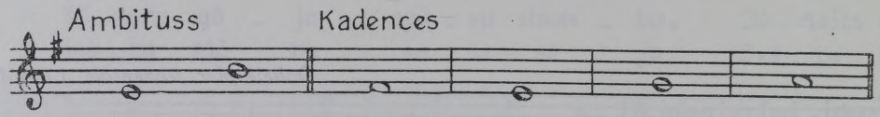

837 *H. Sirsons Jēkabpilī, melodiju dzirdējis Cēsu apg.; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1534.*

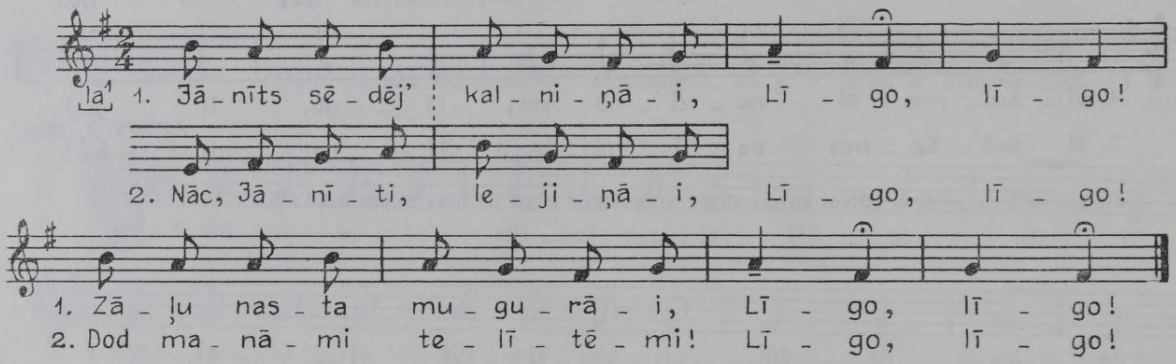

838 *Krustpilī pier. Dreimaņu Pēteris. LTMM I, 1894, 21.*

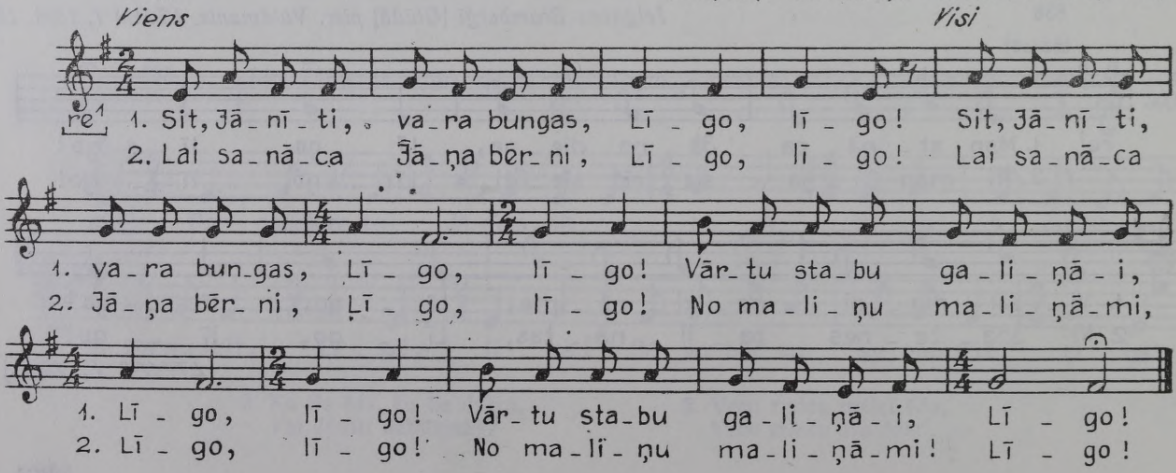

839 *Cēsu Ērgļos pier. P. Blaus. LTMM I, 1894, 26a.*

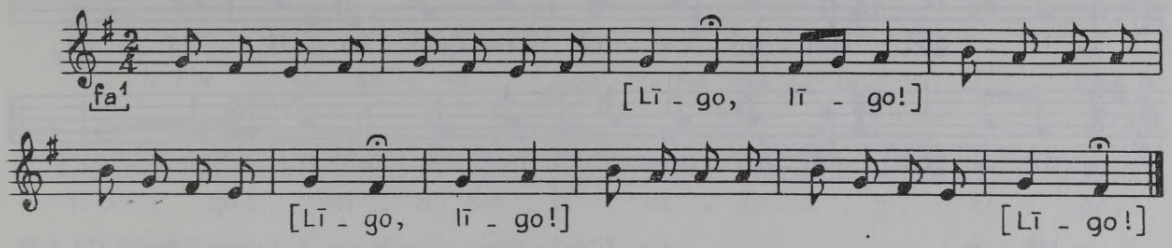

840 *Ilze Baruša, dzim. 1880 Madonas apr.; pier. J. Brigzna 1950. FS 1836, 121.*

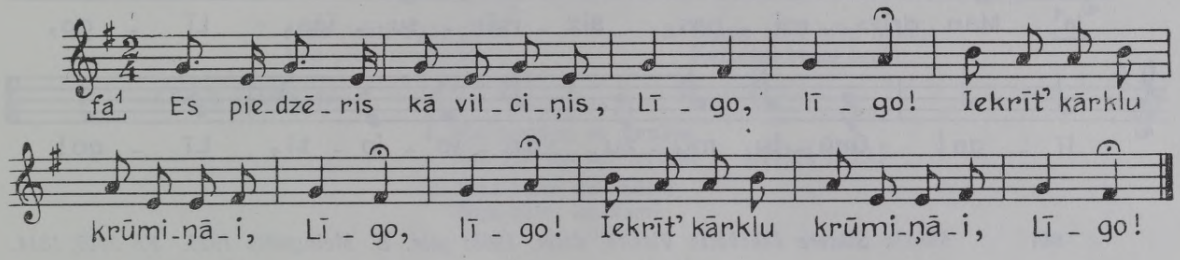

841 *Ede Bērzkalne Madonas Vējavā, 66 g. v.; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 969.*

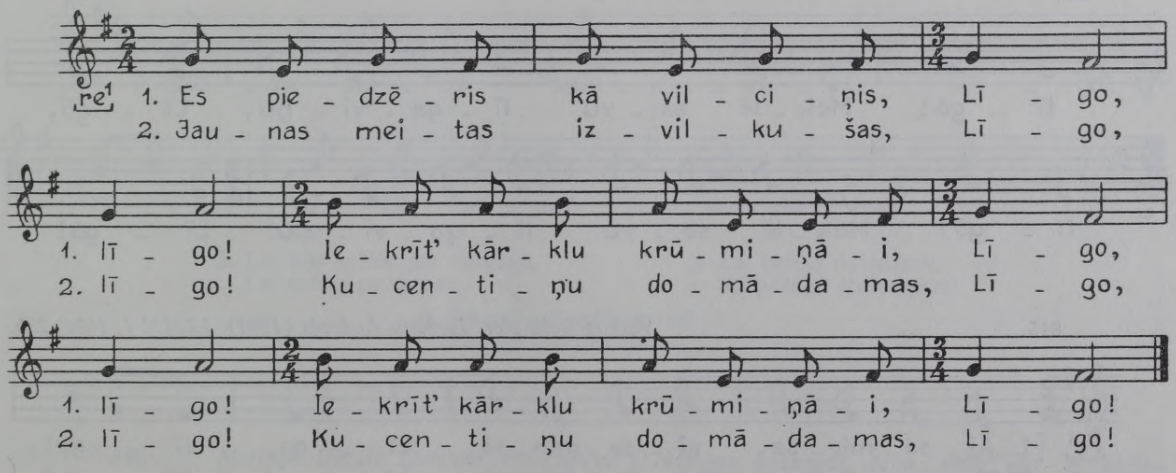

842 *Mila Eicēna Cēsu Priekuļos. dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2012.*

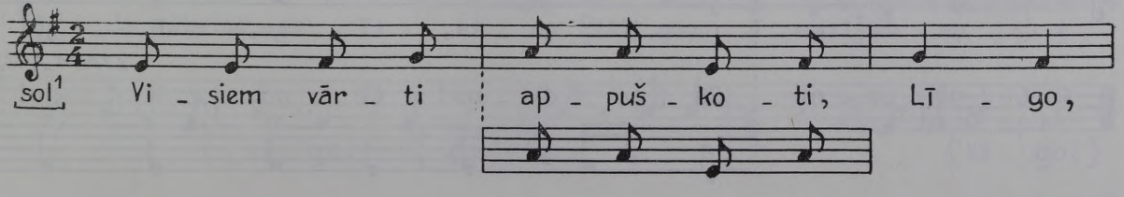

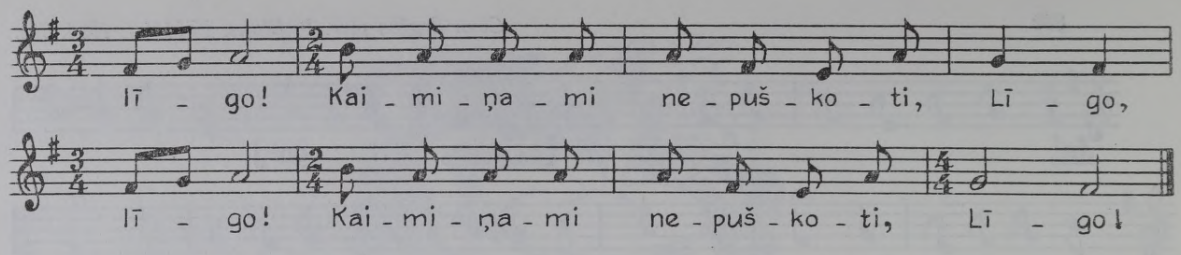

843 *Lize Zilgalve Rīgas Nitaurē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1457.*

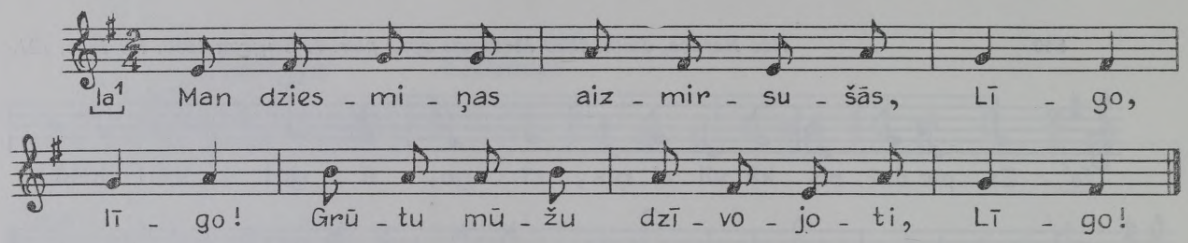

844 *Marija Slidere Jēkabpils Viesītē, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1314.*

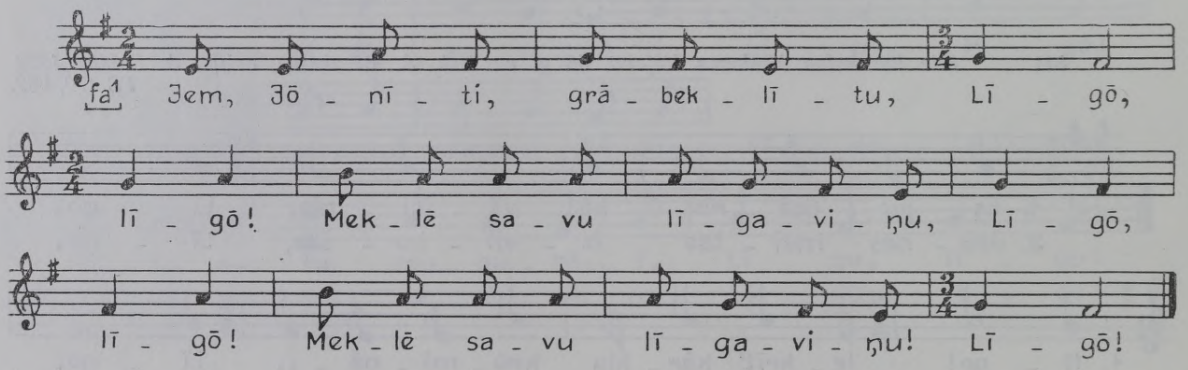

845 *Valkas Bejā pier. Jurjānu Andrejs (1891). LTMM I, 1894, 23b.*

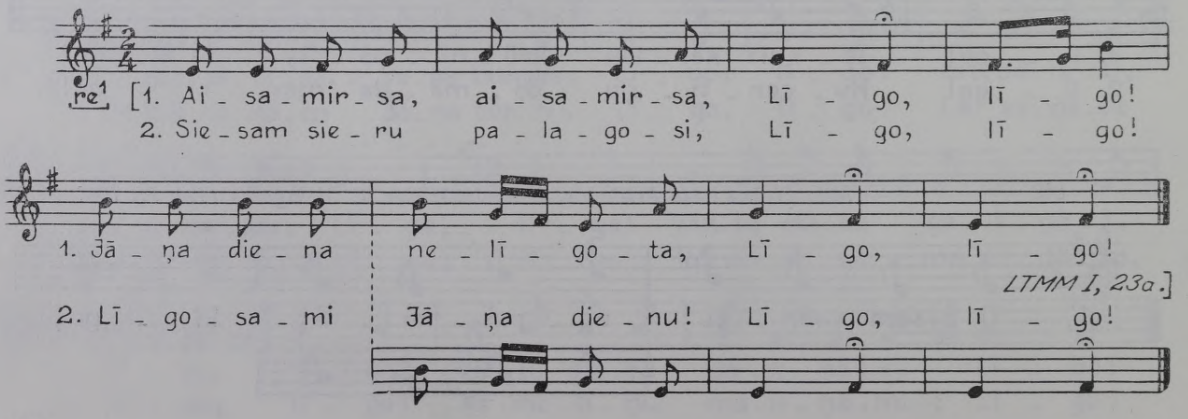

846 *Cēsu Skujenē; DzR VII, 1884, 1. lpp. LTMM I, 1894, 30.*

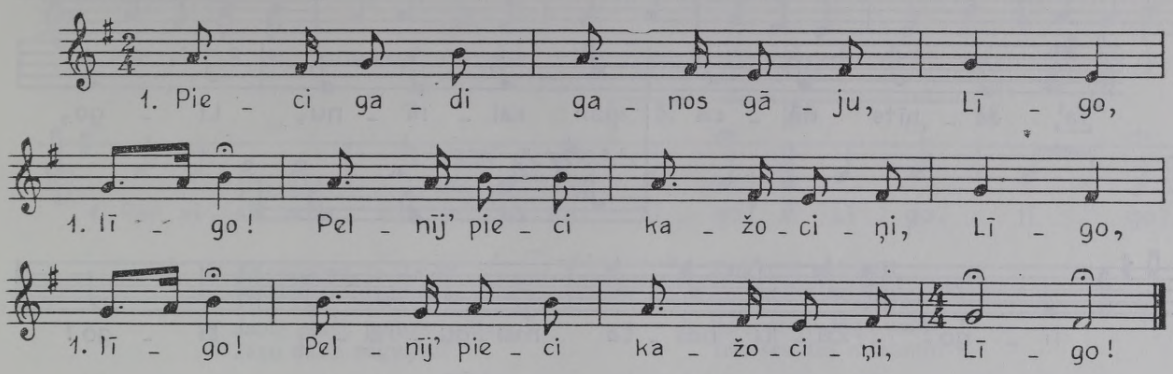

2. Jāņa nakti līgot gāju,
Visi pieci mugurāi.

3. Ciema suņi ņiku ņaku,
Kažociņi briku braku.

LTMM I, 1894, 30.

1. [Es domāju, es domāju,
Kas pļaviņu nosliedēja? LTMM I, 29.]
2. Jāņa bērni nosliedēja,
Jāņa zāles lasīdami.

847 *Eda Jansone Cēsu Kosā, dzim. 1863; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3510.*

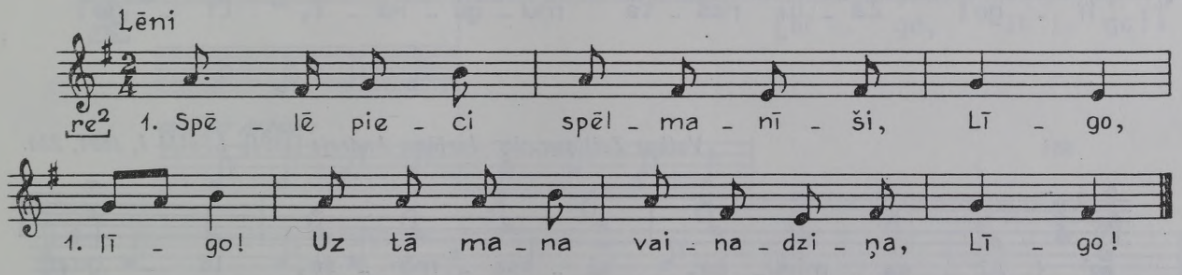

2. Lai krīt spēles par vaiņagu,
Lai netika nevienami.

3. Lai netika nevienami,
Kā pašami spēlmaņami.

4. Kā pašami spēlmaņami
Par spēlīšu deldējumu.

848 *Mariņķe Uksele Lietuvas Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4877.*

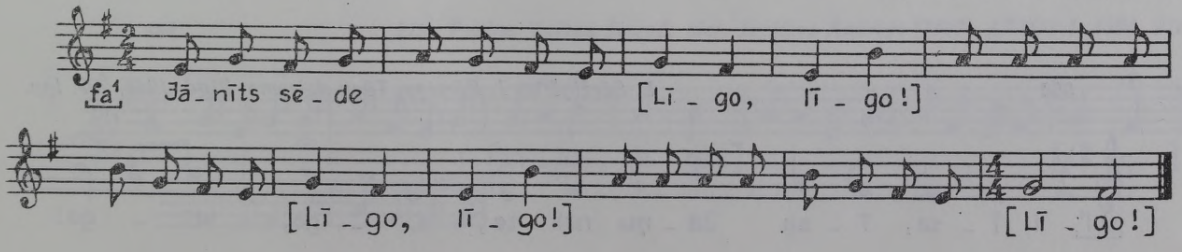

849 *Anna Dumpe Liepājas Rucavā, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1923. LMFM I, 1951, 182. FS 1045, 3650.*

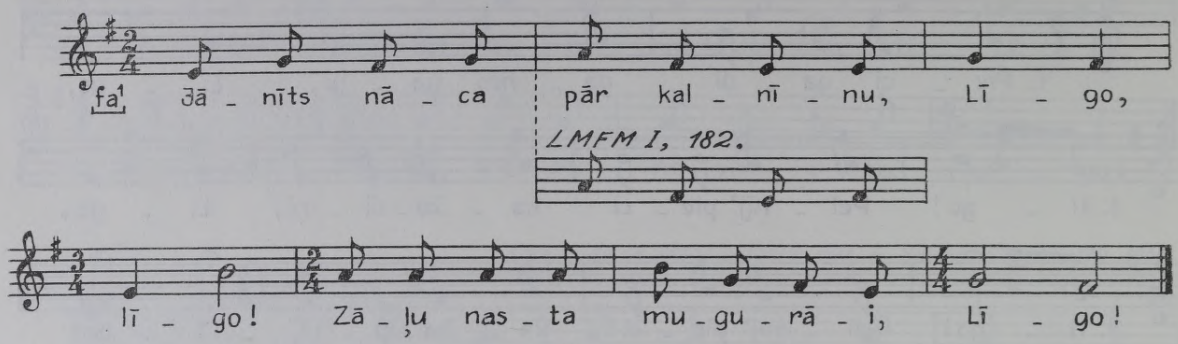

850 *Mārcis Kalniņš Rīgas Zaubē, dzim. 1830; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3409.*

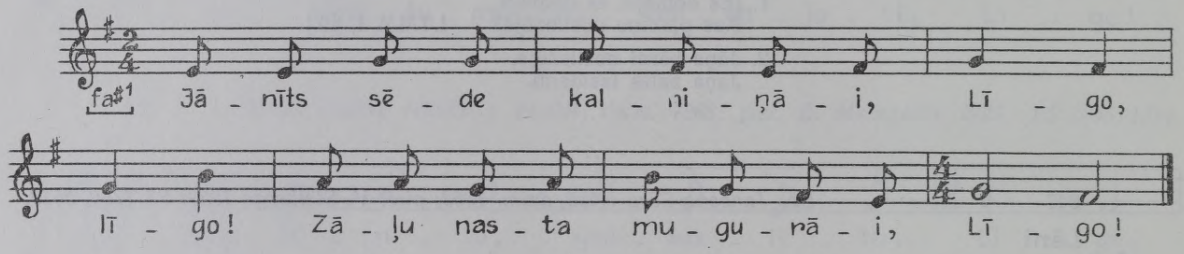

851 *Valkas Zeltiņos pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 23a.*

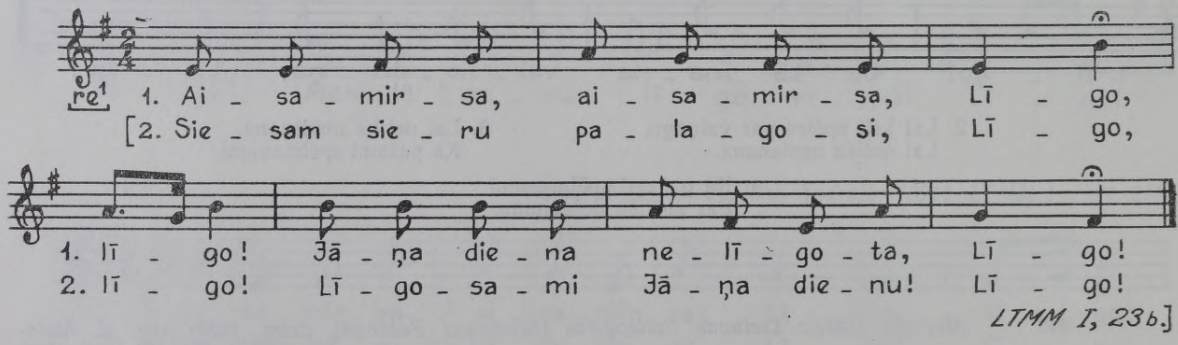

852 *L. Bērziņš un I. Bērziņa. Tēvu dziesma. Rīgā, 1944, 199. lpp.*

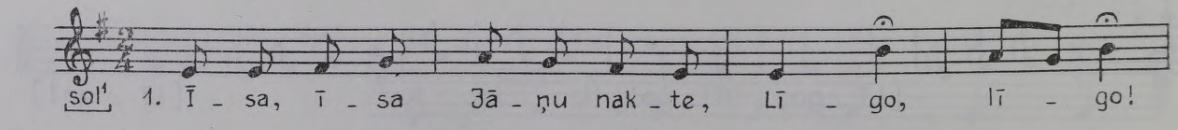

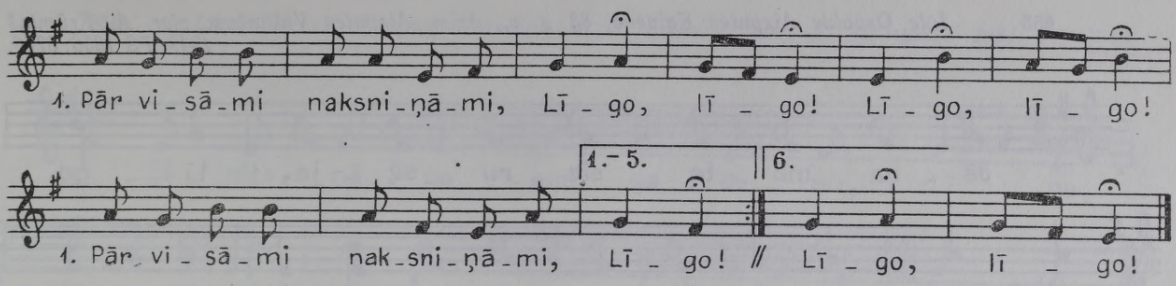

2. Te satumsa, te izausa
Pie Jānīša uguntiņas.

3. Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti negulieti!

4. Tad rītāi redzēsiti,
Kā saulīte rotājāsi.

5. Es redzēju Jāņu nakti
Trīs saulītes uzlecami:

6. Viena rudzu, otra miežu,
Trešā tīra sudrabiņa.

853 *Vairākas māmiņas Alūksnē; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 23d.*

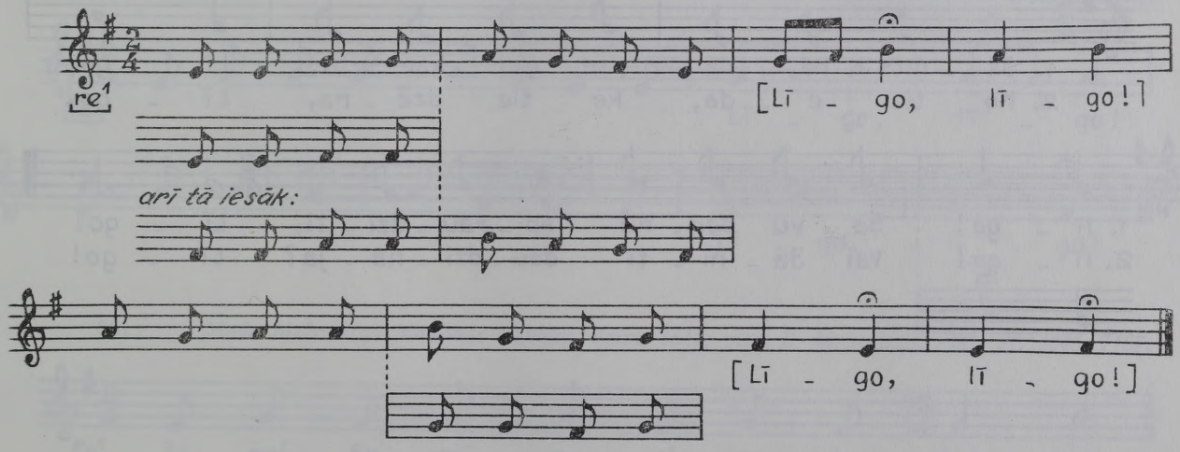

854 *Līze Puriņa Valkas Ilzenē; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 22d.*

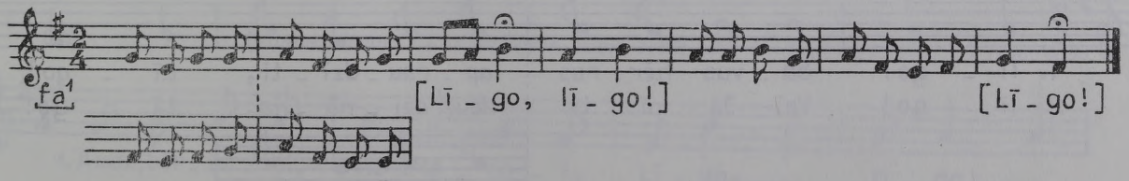

855 *Jūle Osvalde Aizputes Kalvenē, 83 g. v., dzim. Aizputes Valtaiķos; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8776.*

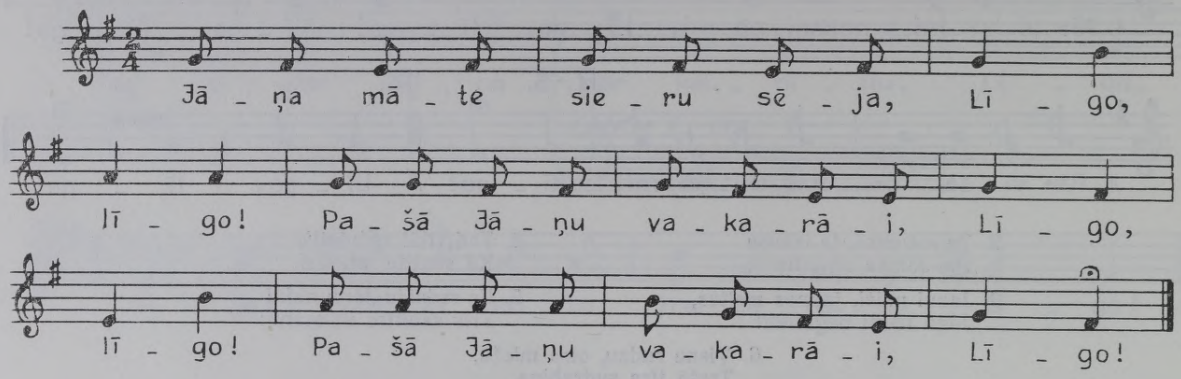

856 *[Cēsu] Vecpiebalgā. DzR IV, 1875, 2. lpp. LTMM I, 1894, 22c. Cēsu Kosā pier. P. Bozis 1927. FS 279, 1808a.*

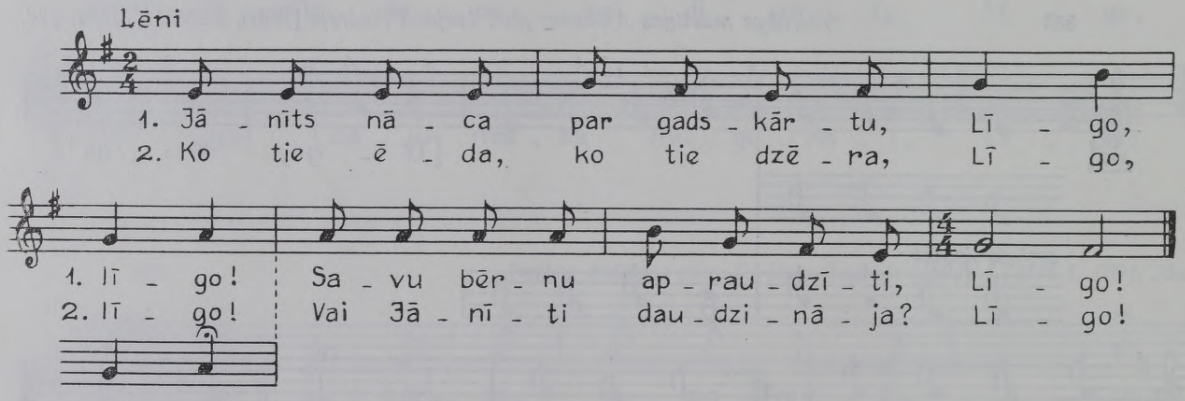

857 *Karline Zvejniece Madonas Lubānā, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7175.*

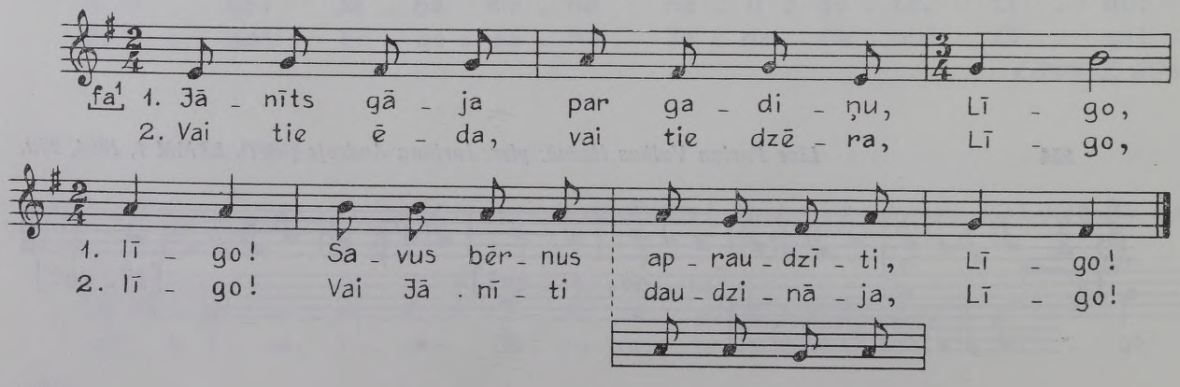

858 *Lizete Lapsa Madonas Cesvainē, dzim. Gulbenē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3048.*

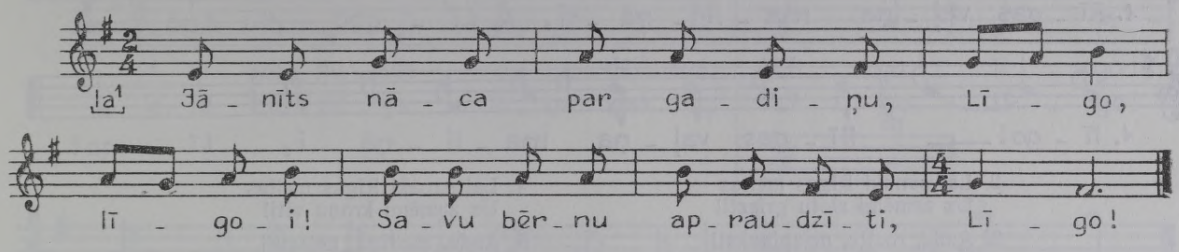

859 *[Madonas] Lubānā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1504. LTMM I, 1894, 23c.*

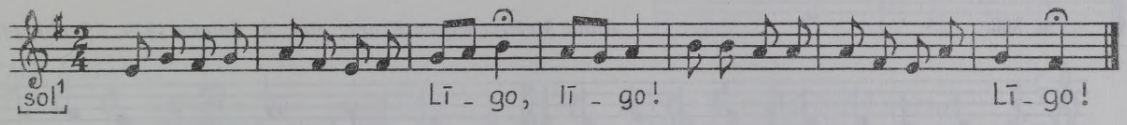

860 *Katrīna Volganska Košragā [Ventspils Dundagā], dzim. 1853; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 33.*

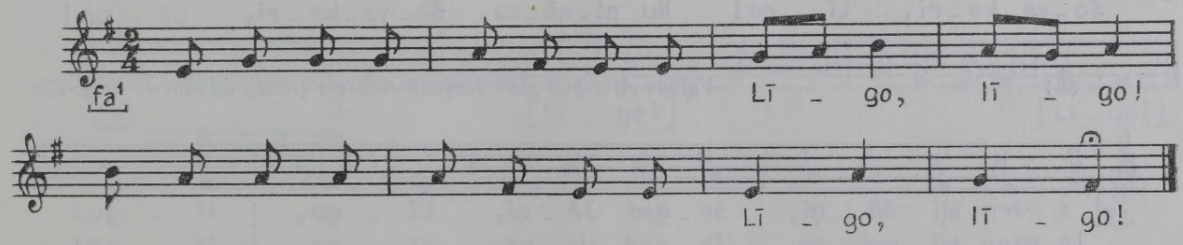

861 *Made Mežasargs Madonas Lubānā, dzim. 1848; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7157.*

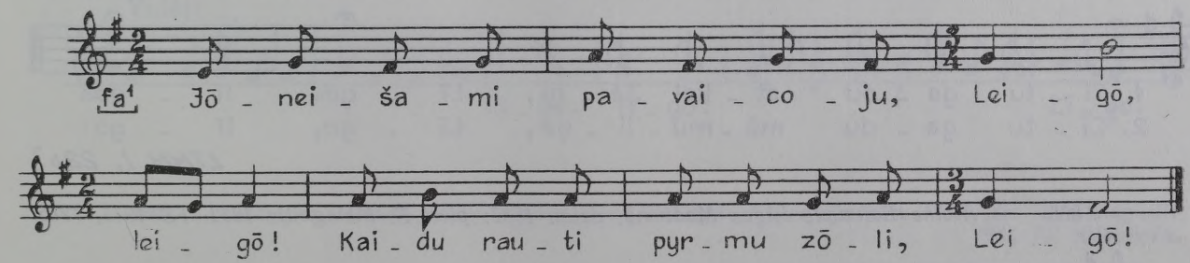

862 *Juliana Liepiņa Cēsu Rāmuļos, dzim. 1885; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4690.*

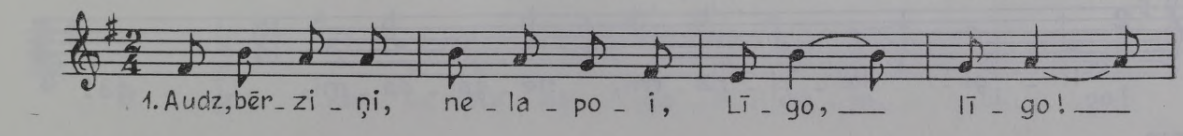

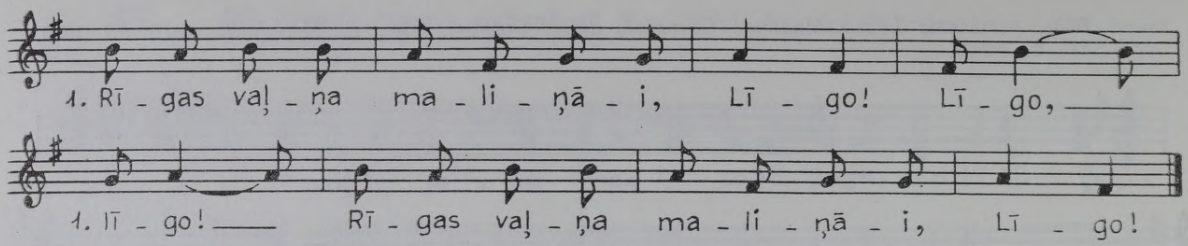

2. Lai sanāki Rīgas meitas
Uz zemēmi slotu griezti!

3. Audz, rozīte, neizplauksti
Rīgas meitu dārziņāi,

4. Lai sanāki Rīgas meitas
Uz zemēmi kroņu vīti!

5. Audz, meitiņa, neiemīli
Rīgas kungu, melnsvārcīšu,

6. Lai sanāki Rīgas kungi
Uz zemēmi sievu ņemti!

863 *Anna Mežiņa Rīgas Krapē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1479.*

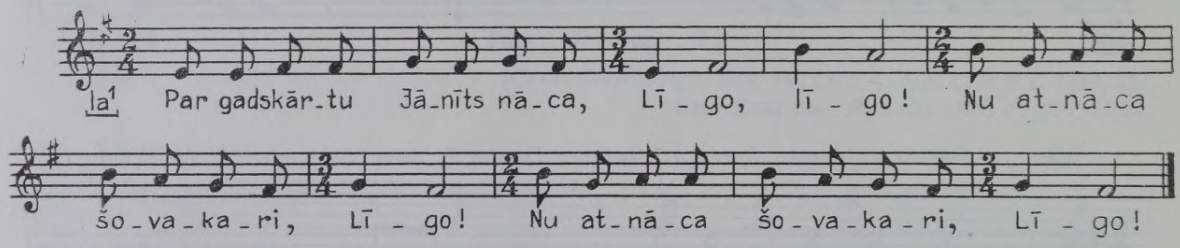

864 *Valkas Alsviķos pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 22a.*

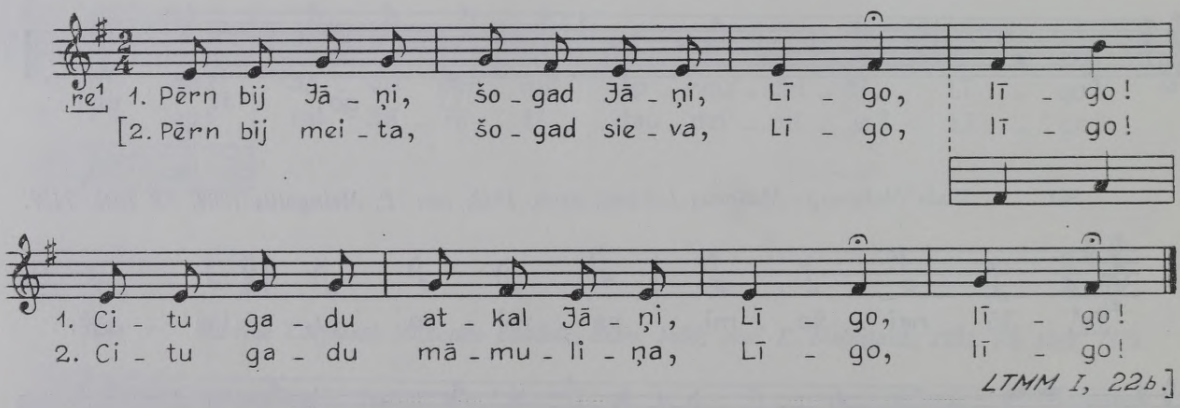

LTMM I, 22b.]

865 *Alvine Baumane Rīgas Madlienā, dzim. 1887; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7275.*

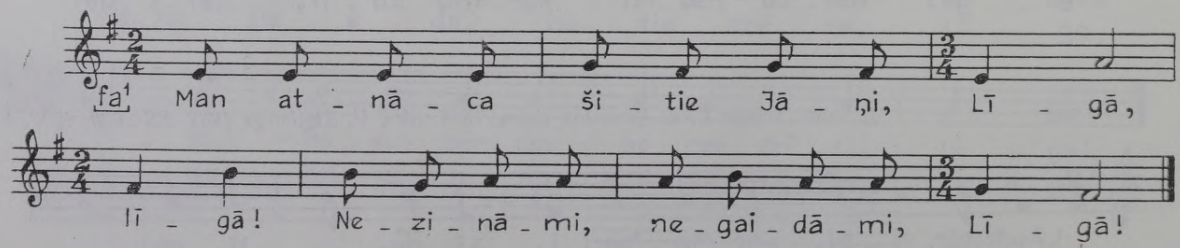

866 *Valkas Lejasciemā. DzR VII, 1884, 4. lpp.; LTMM I, 1894, 22b.*

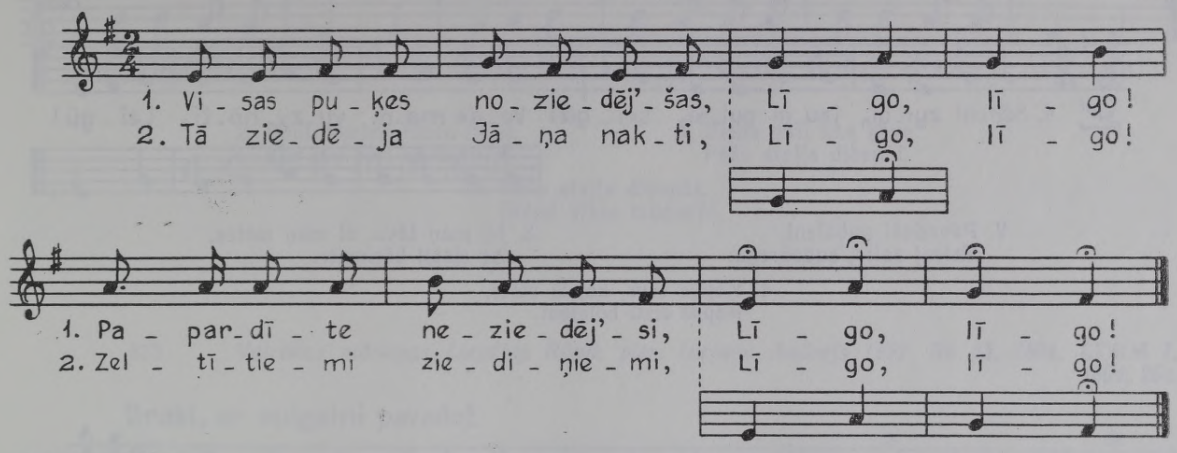

LTMM I, 22a,b.

1. Pērn bij Jāņi, šogad Jāņi,
Citu gadu atkal Jāņi;

2. Pērn bij meita, šogad sieva,
Citu gadu māmuliņa.

867 *Cēsu Ērgļos pier. P. Blaus. LTMM I, 1894, 26d.*

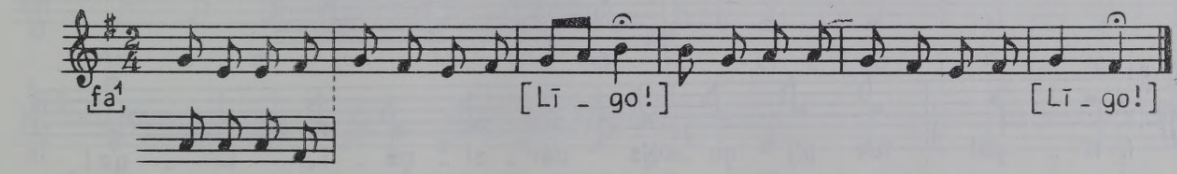

868 *Trīne Krūmiņa Cēsu Drabešos, dzim. 1851, melodiju dzirdējusi Rīgas Krimuldā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4814.*

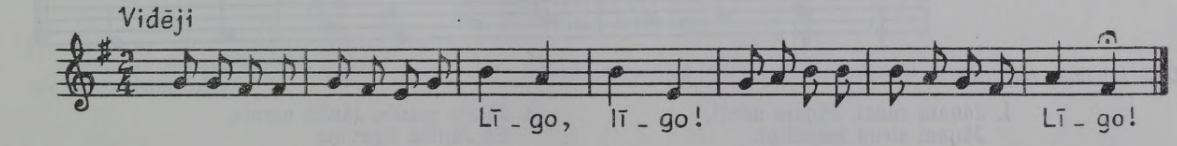

869 *Mariņķe Uksele Lietuvas Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4876.*

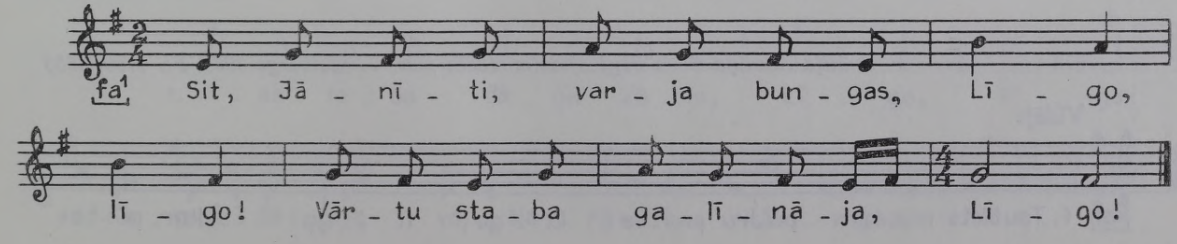

870 *Veronika Platace Dagdas raj. Andzeļu c., 75 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7583.*

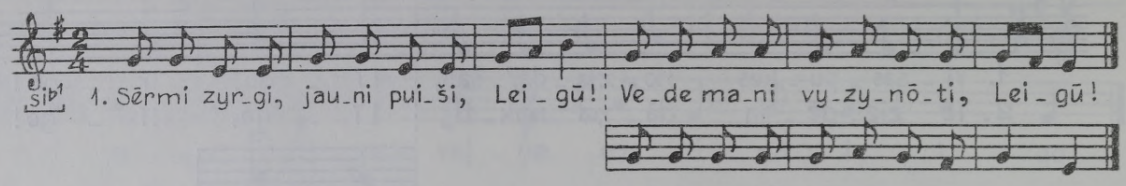

2. Pavaduši gabaleni,
Vaicoj zalta, sudobreņa.

3. Ni maņ tāva, ni maņ mōtes,
As eistōi bōrineite.

4. Kopūs tāvs, kopūs mōte,
Kopūs eisti bōleleni.

871 *Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā] pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1581. LTMM I, 1894, 27.*

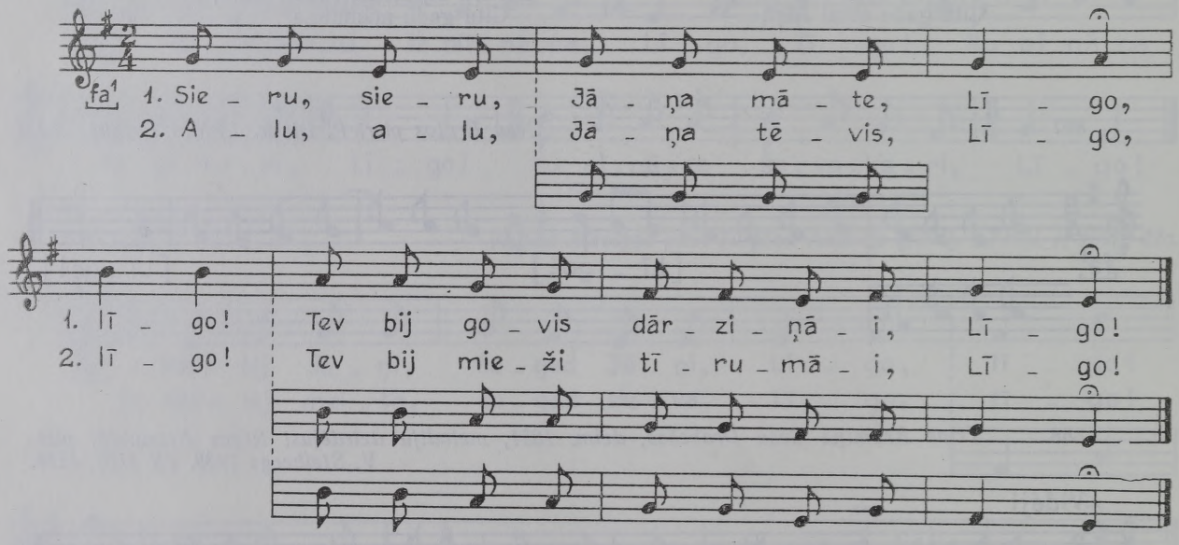

DzR III izd., 140. lpp.

1. Jāņam rudzi, Jāņam mieži,
Jāņam sirmi kumeliņi.

2. Dievs dod mani lielai augti,
Būšu Jāņa līgaviņa.

3. Jānīts manis, Jānīts manis,
Es Jānīša līgaviņa.

4. Jānīšami sirmi zirgi,
Man telītes, raibaliņas.

872 *Emīlija Avotiņa Cēsu Ērgļos, dzim. 1888; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3633*

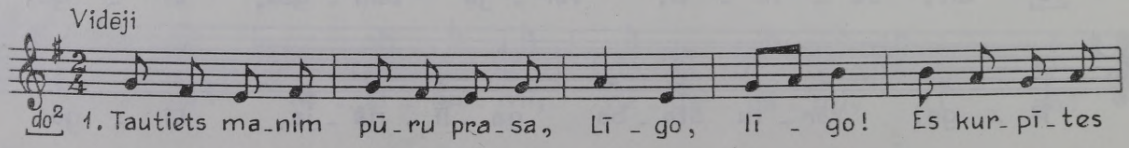

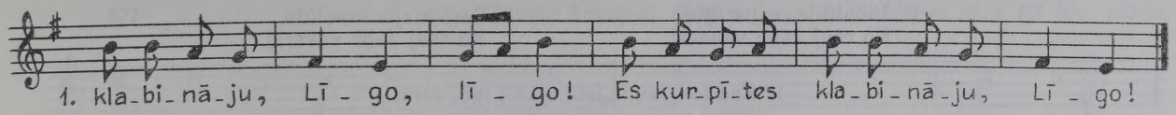

2. Rādi, šķelmi tautu dēlsi,
Kur tev bēri kumeliņi?

3. Viena pati līka ķēve
Pašā staļļa dibenāi,

4. Pašā staļļa dibenāi,
Pērnā vilna mugurāi.

873 *Vairākas māmiņas Liepājas Rāvā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1801. LTMM I, 1894, 26c.*

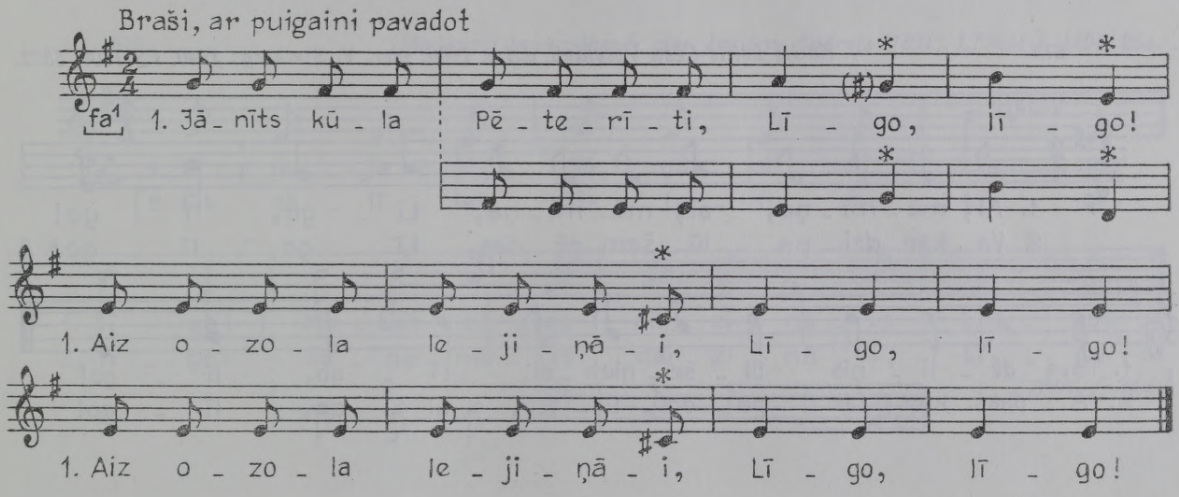

2. Pēterīša paša vaina,
Kam Jāniti kaitināja:

3. Jānīts ziedus salasīja,
Pēterītis izkaisīja.

4. Jāņa ziedus neredzēja
Aiz Pētera lapiņāmi.

Visas ar zvaigznīti (*) apzīmētās notis vairāk izkliedz nenoteiktā augstumā. Ar puigaini piesit pie katras ceturtdaļas.

874 *Vidzemē. J. Kaktiņš un J. Caunītis. 100 dziesmas un ziņģes ar notīm. Rīgā, 1858. DzR IV, 1875, 85. lpp.; LTMM I, 1894, 26b.*

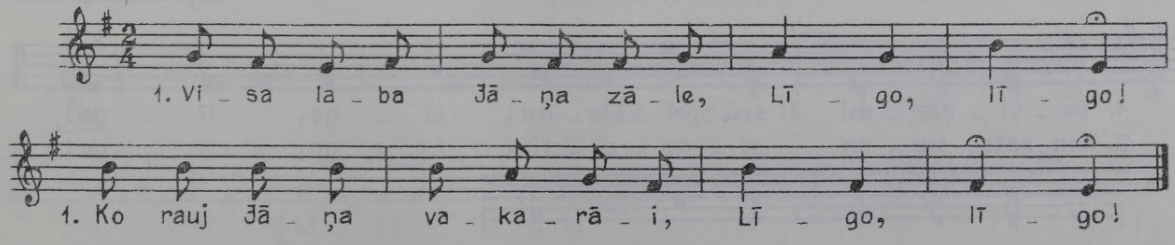

2. Vībotnīte, papardīte,
Ko rauj Jāņa vakarāi.

3. Sarkanajis amolītis,
Ko rauj Jāņa vakarāi.

1. Kas tos Jāņus ielīgoja? Līgo, Jānīt!
Mūsu paša ciema ļaudis, Līgo, Jānīt!

2. Pirmie gani, pēc arāji, Līgo, Jānīt!
Visupēci jaunas meitas, Līgo, Jānīt!

LTMM I, 26b.

1. Līgojieti, Jāņa bērni,
Metiet zāles dārziņāi!

2. Cik zālītes, tik telīšu
Jāņa mātes [kūtiņāi].

875 *Kārlis Leitis Cēsu Veselavā, dzim. 1860; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5302.*

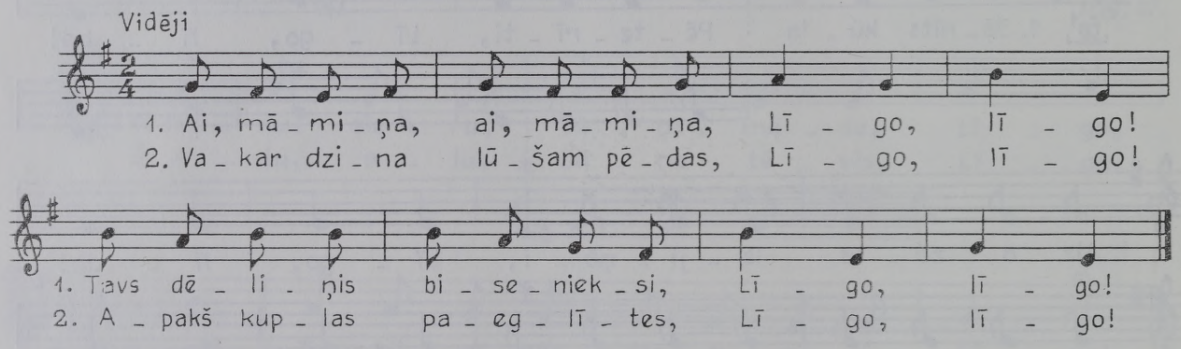

876 *Anete Strausmane Madonas Jaungulbenē; pier. E. Eglīte 1926. FS 26, 752.*
Valkas Gaujienā pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1360.

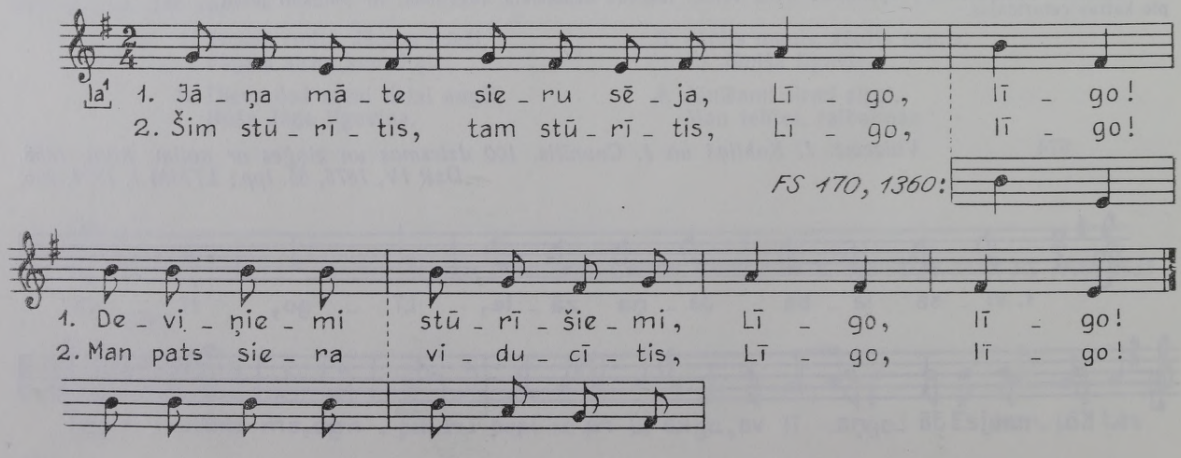

877 *Ieva Kļaviņa Krustpilī, 50 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1037.*

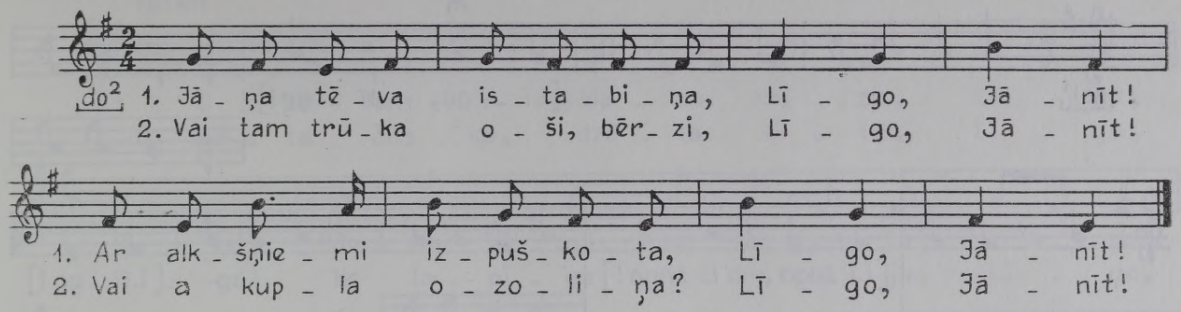

878 *[Madonas] Jaungulbenē; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 26a.*

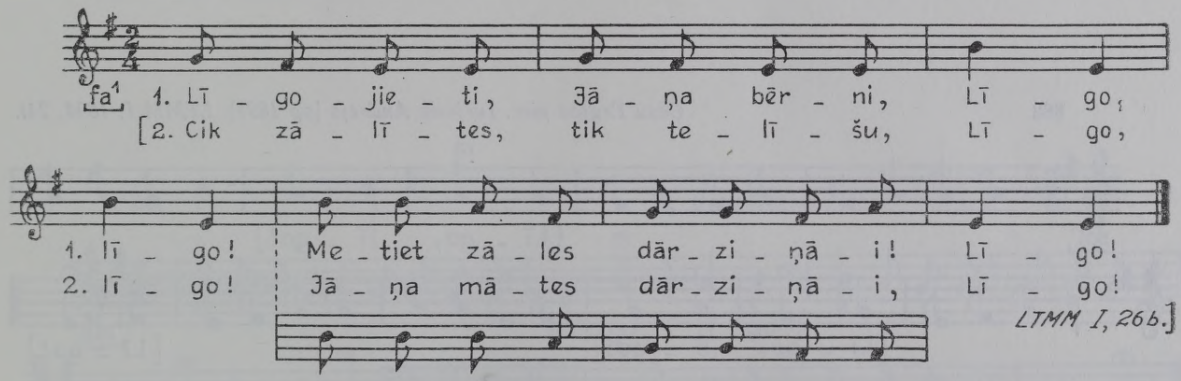

879 *[Madonas] Lubānā pier. A. Karlsons. LTMM I, 1894, 24g.*

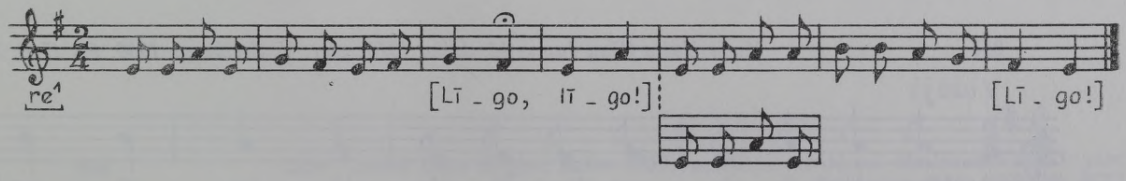

880 *[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 24k.*

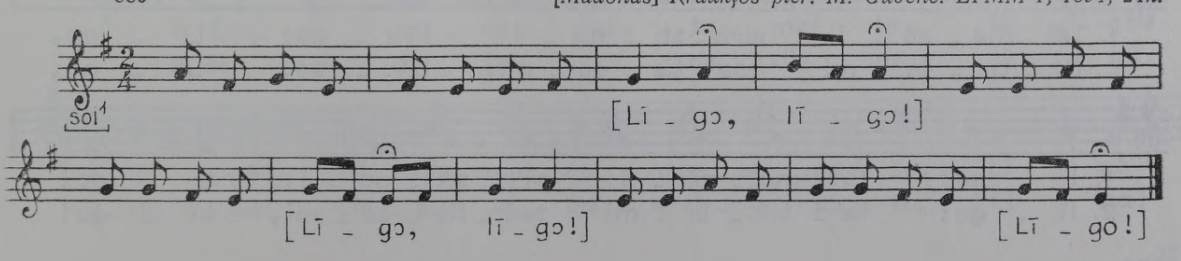

881 *Cēsu Ērgļos pier. Jurjānu Andrejs [ap 1891]. LTMM I, 1894, 24h.*

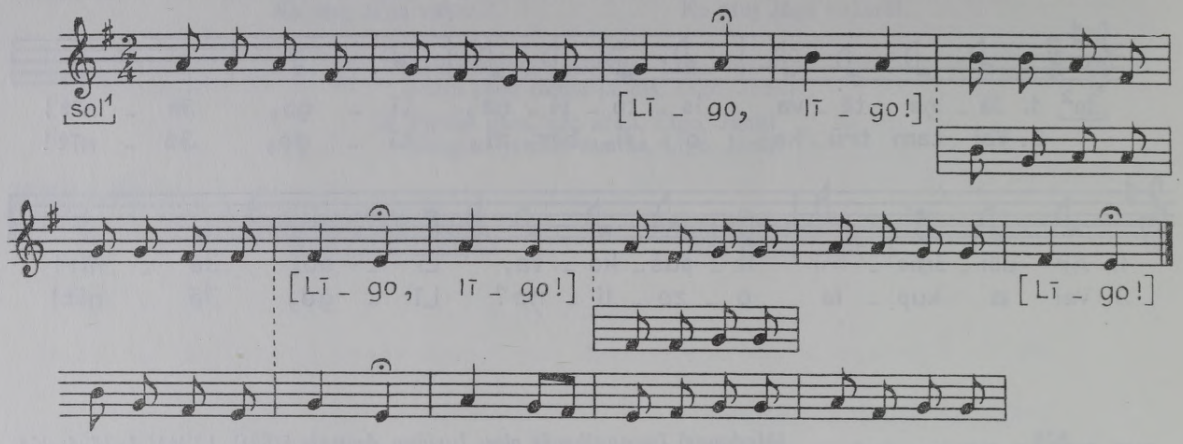

882 *Cēsu Ērgļos pier. Jurjānu Andrejs [ap 1891]. LTMM I, 1894, 24i.*

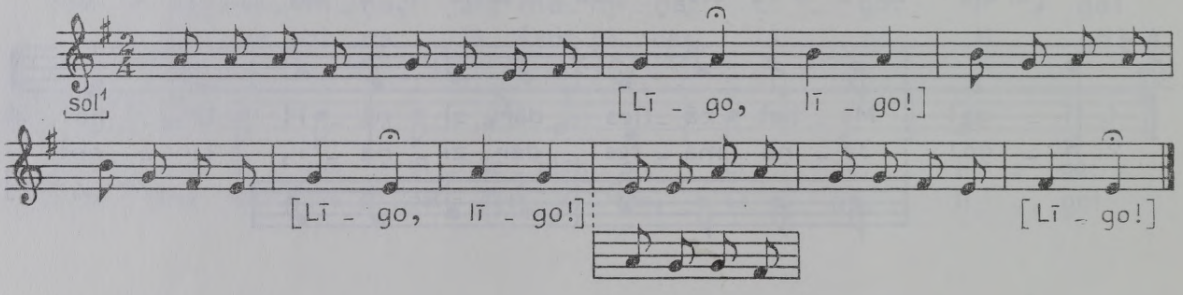

883 *Made Upīte Cēsu Jumurdā, dzim. 1870; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3854.*

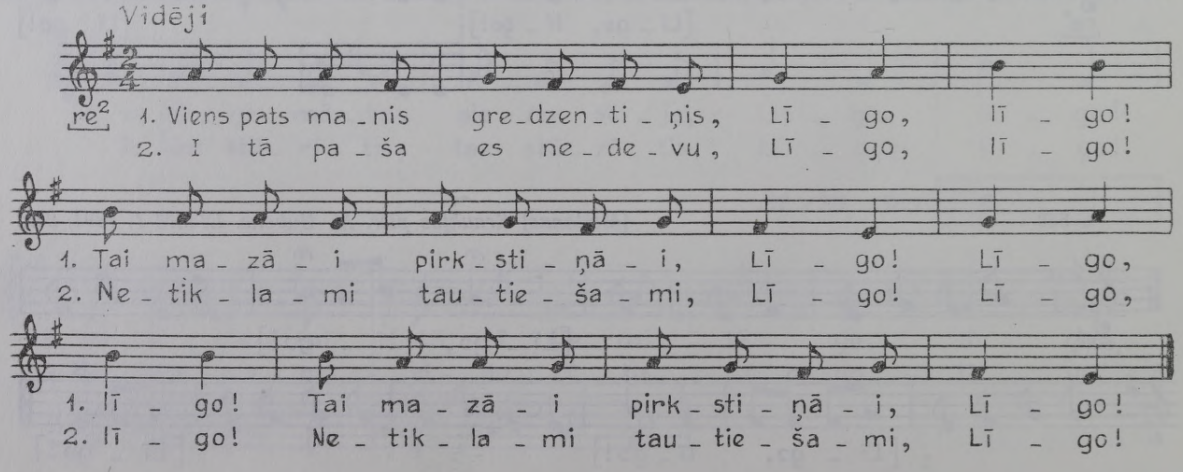

884 *Augusts Bračs Cēsu Vecpiebalgā, dzim. 1880; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4100.*

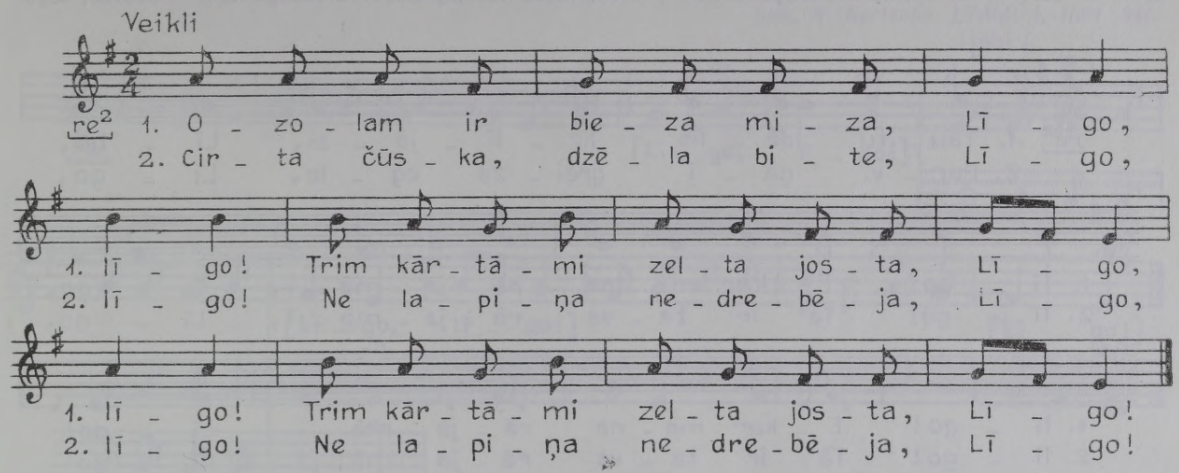

885 *Cēsu Ērgļos pier. P. Blaus. LTMM I, 1894, 26ļ.*

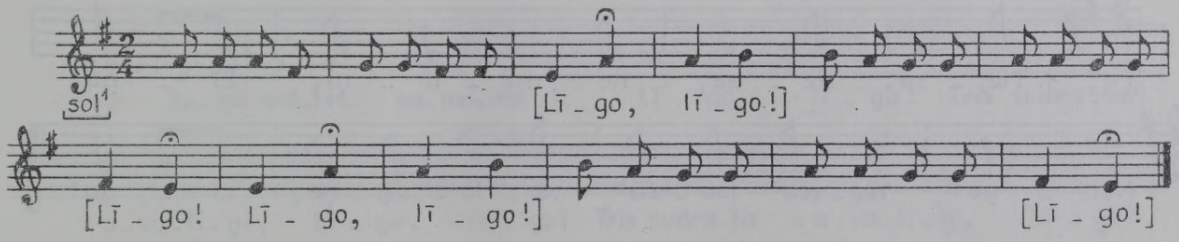

886 *Līze Tipaine Cēsu Ērgļos, dzim. 1855, melodiju dzirdējusi Madonas Vējavā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3672.*

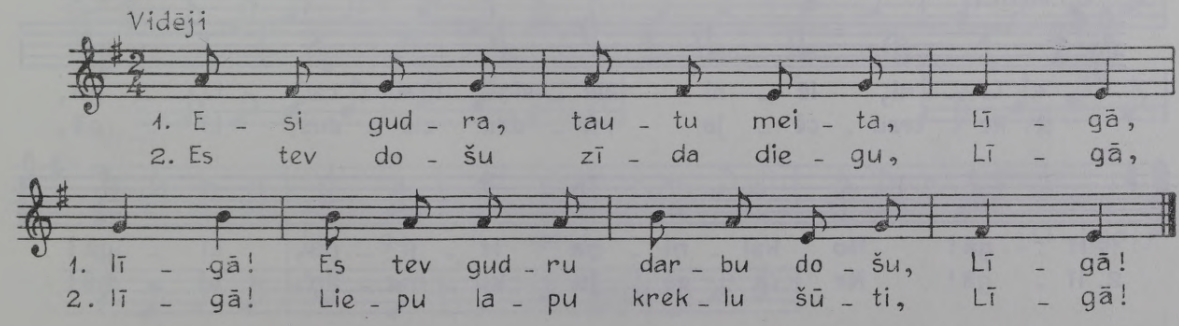

887 *Voldemārs Ozoliņš Cēsu Jumurdā, dzim. 1882; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3995.*

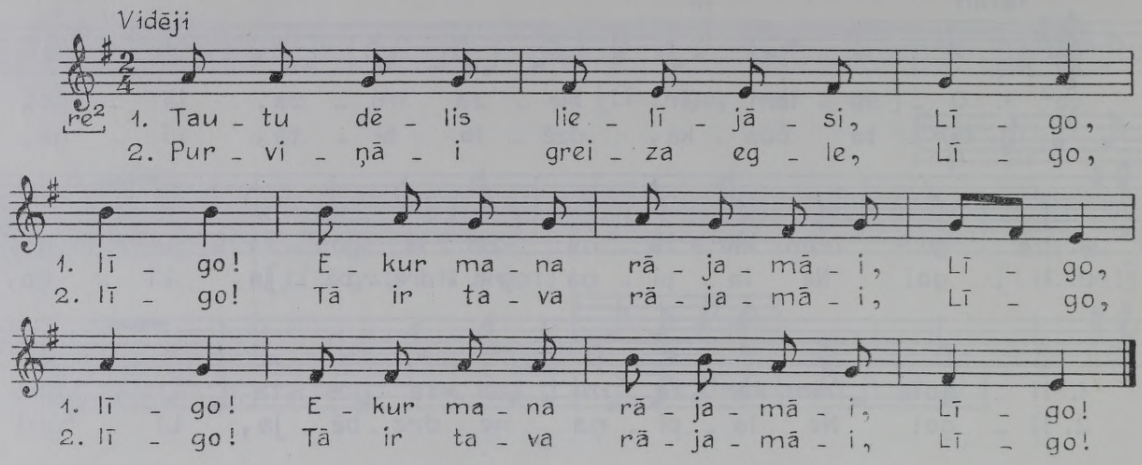

888 *Helēna Stempa Cēsu Jaunpiebalgā, dzim. 1880; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4295.*

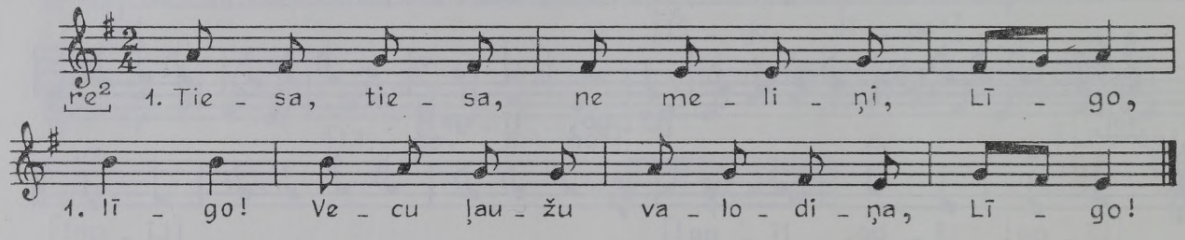

2. Kas kaiš miežam, akotami,
Saulītēi nelīgoti?

3. Rudzīšami, rogaiņami,
Ledus galvu nosaldēja.

889 *Liene Pimbere Cēsu Ērgļos, dzim. 1859; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3538.*

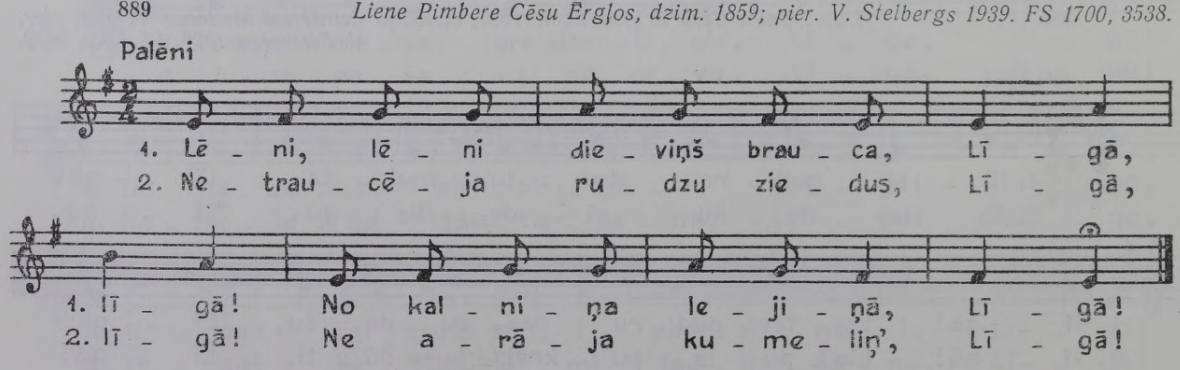

890 *[Madonas] Bērzaunē pier. Vankinu Jūlijs; Cesvainē (dzied. Marija Āmure) un Lubānā pier. A. Karlsons. LTMM I, 1894, 24c.*

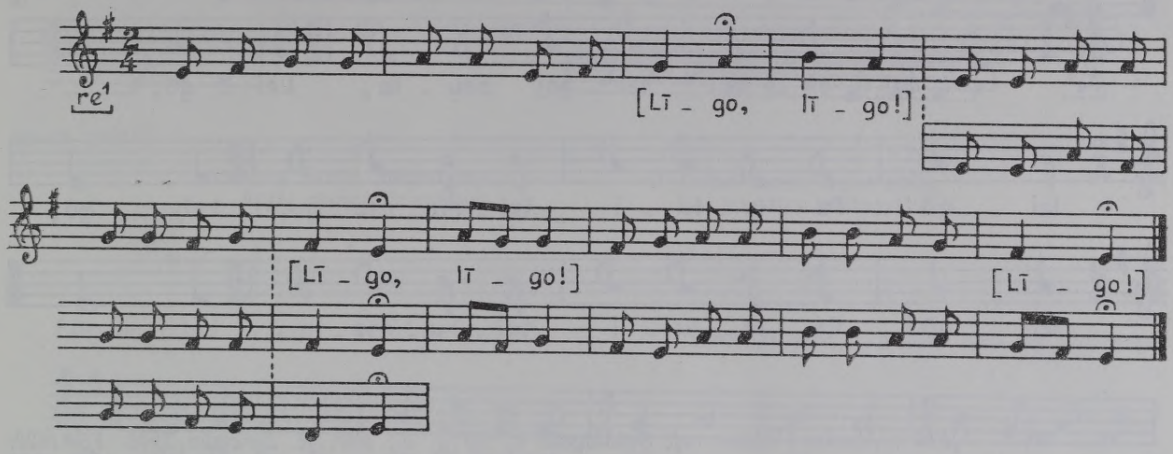

891 *Līze Viduša Jēkabpilī, dzim. 1866 Madonas Praulienā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7415.*

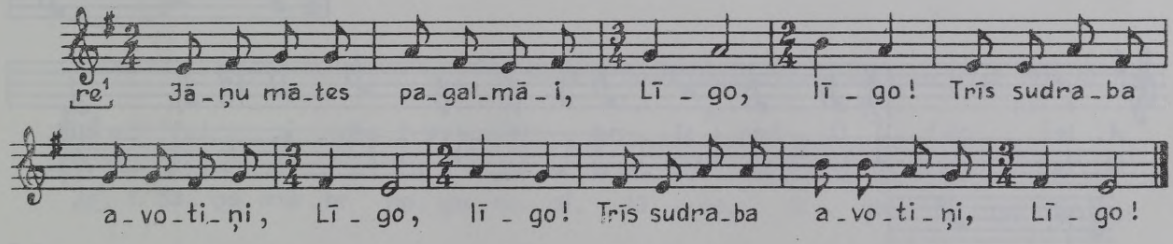

892 *Jurjānu Anuža Ērgļos un Jurjānu Marija Cēsu Jumurdā; pier. Jurjānu Andrejs [ap 1891]. LTMM I, 1894, 24d.*

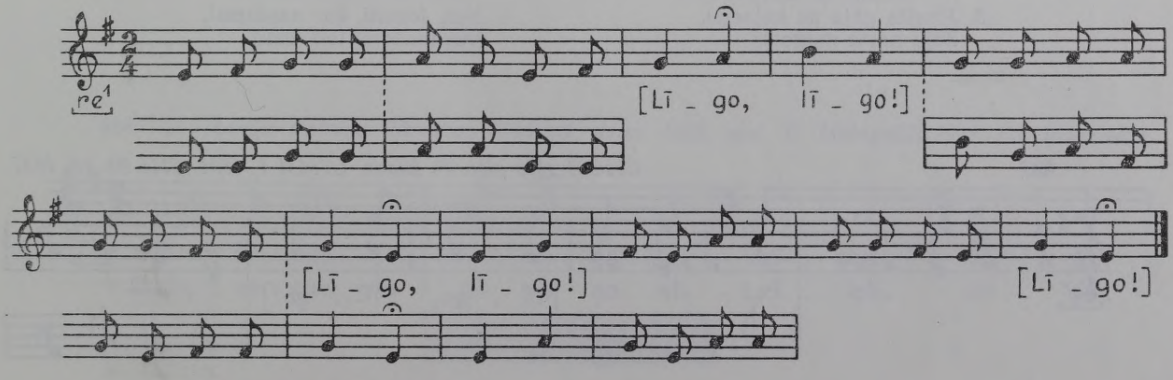

893 *Tekla Bogdanova Daugavpils Rudzētos, dzim. 1893; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045. 9071.*

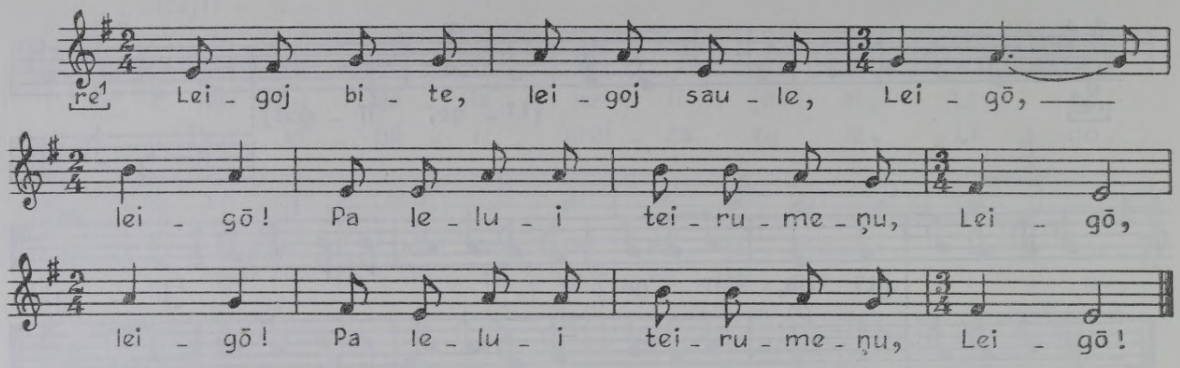

894 *Klāra Murāne Viļānu raj. Sakstagala c., 80 g. v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829; 1509, 1656.*

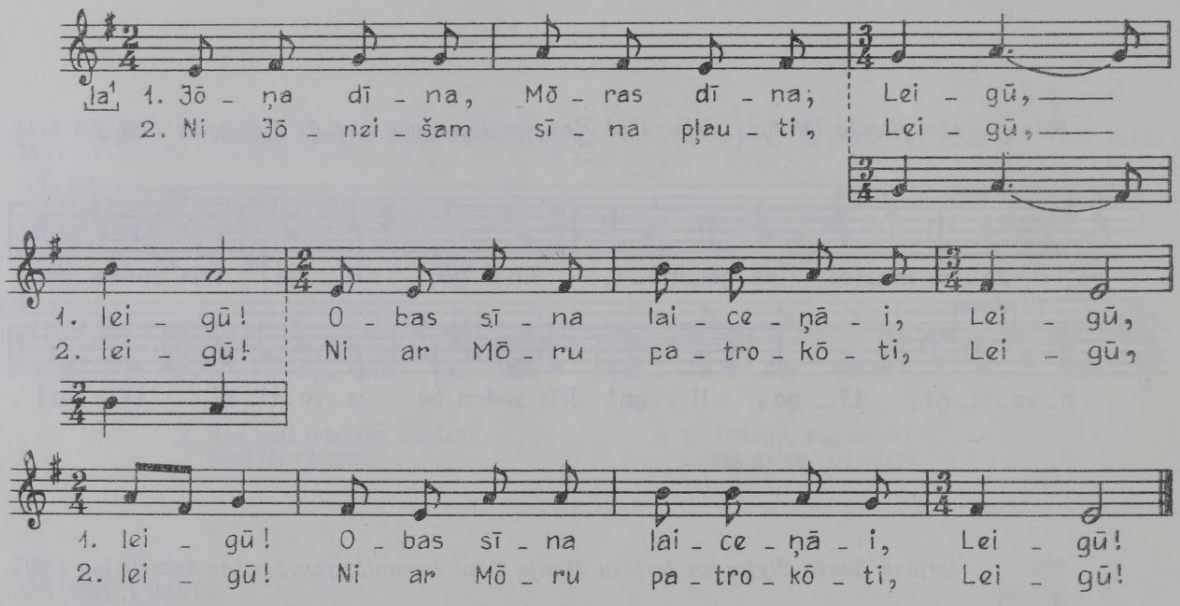

3. Jōneits gōja pa kaļneņu,
Zōļu nosta mugorāi.

4. Nes, Jōneiti, kur nasdamsi,
Nes munomi teleitemi!

895 *Cēsu Ērgļos pier. P. Blaus. LTMM I, 1894, 241; Bb 43, 1927.*

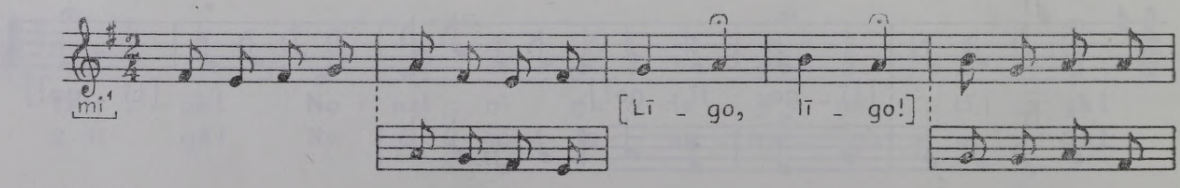

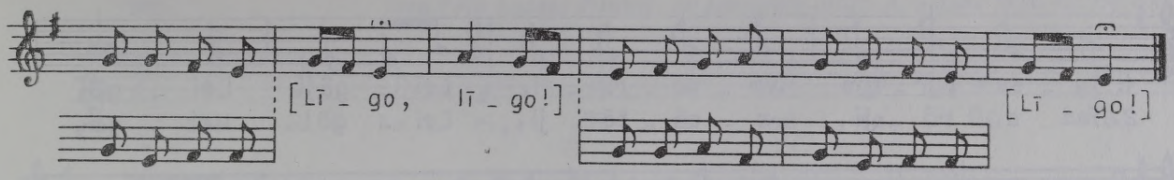

Bb 43, 1927.

1. Ņem, Jānīti, melnu zirgu,
Apjāj manus tīrumiņus!

2. Izmin usnes, izmin zāles,
Lai aug tīra labībiņa!

896 *Krustpilī pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2030.*

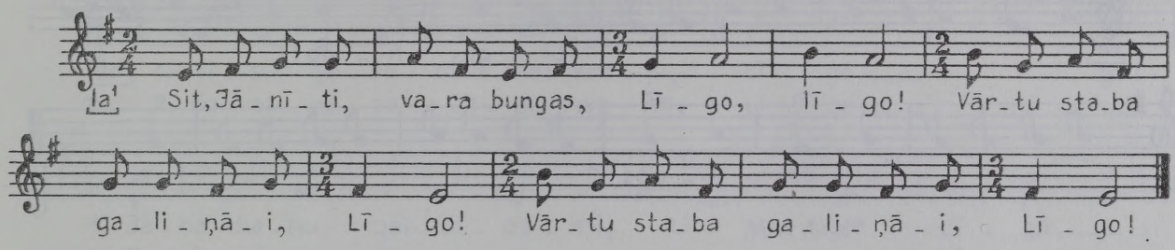

897 *P. Jurjāns. Simts latviešu tautas dziesmas. Rīgā, 1921, 67. lpp.*

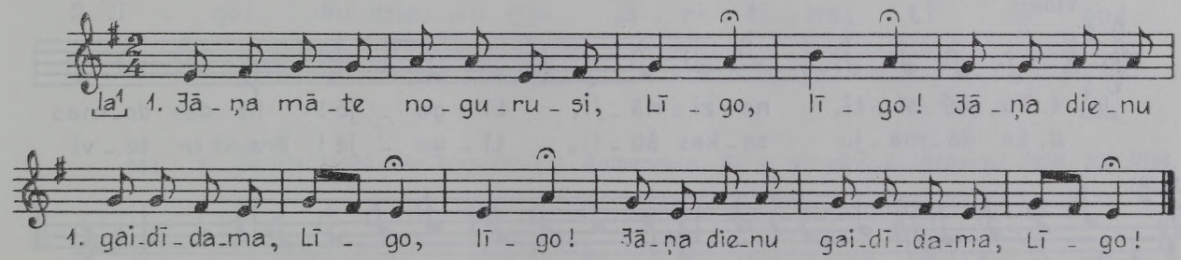

2. Visi darbi padarīti
Līdz Jāņīša vakarami.

3. Vārtu stabi, gultu gali,
Visi meijām appušķoti.

898 *Lūcija Putniņa Rēzeknes Atašienē, dzim. 1865; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9421.*

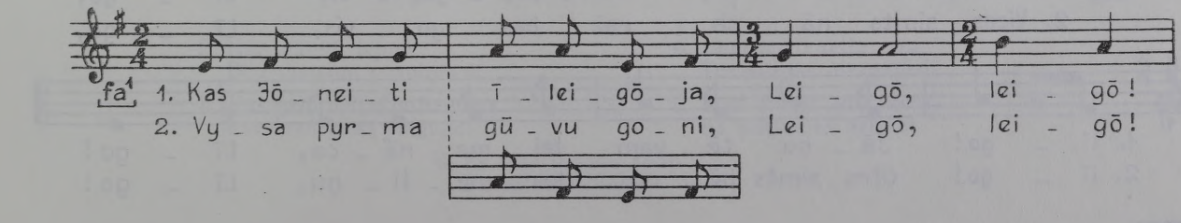

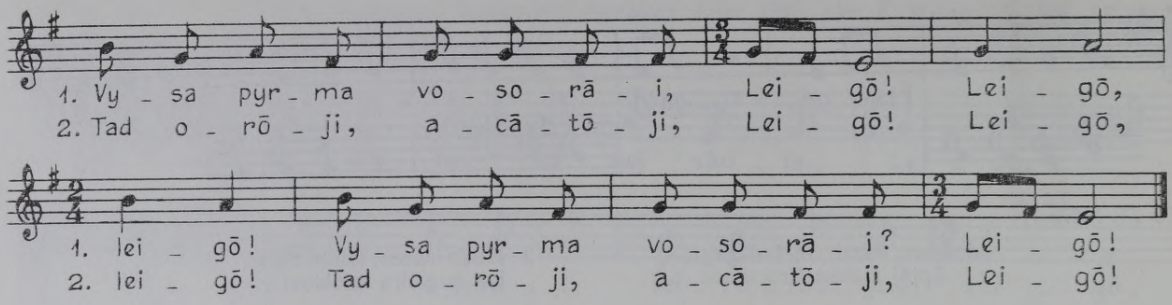

899 *Madonas Odzienā pier. J. Dīriķis 1884. LTMM I, 1894, 24c. Bb 43, 2034.*

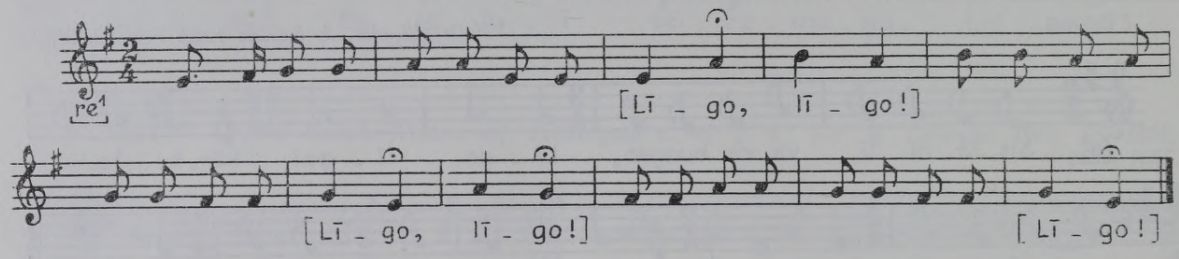

Bb 43, 2034.

Salīgosim nu, māsiņas,
Visas vienā vietiņāi!

900 *Natālija Leikarte Rīgas Līgatnē, dzim. 1866; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4860.*

Vidēji

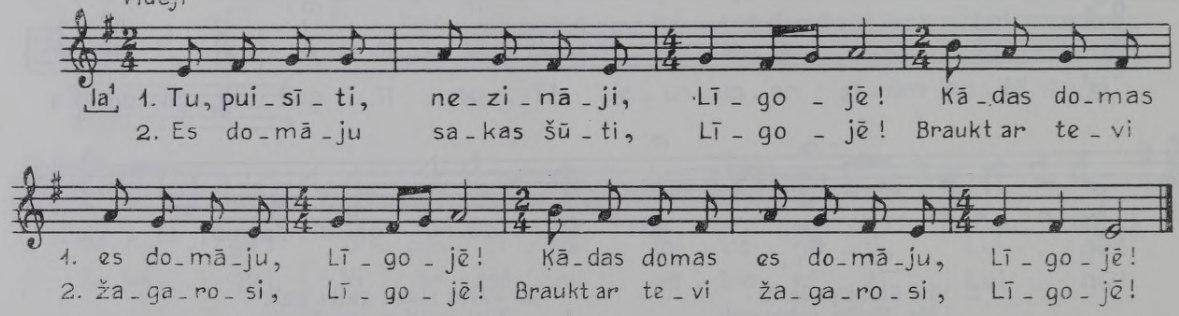

901 *Lība Ozola Kandavā, 73 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 9.*

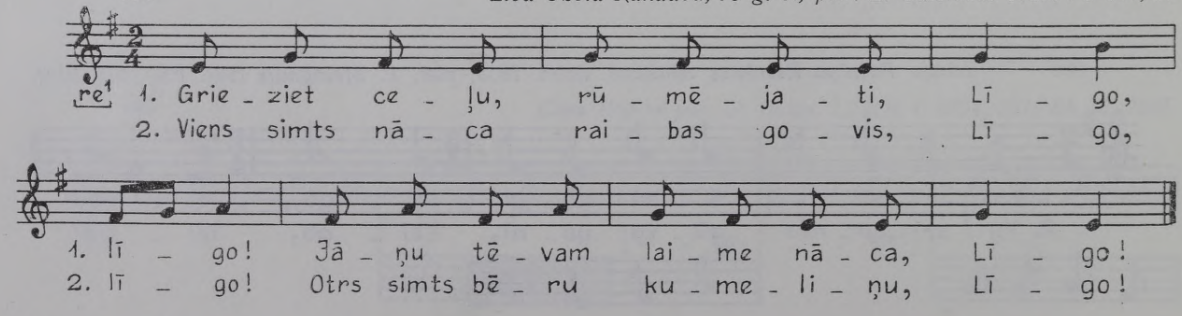

902 *Vera Poča Ludzas Pasienē; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 882.*

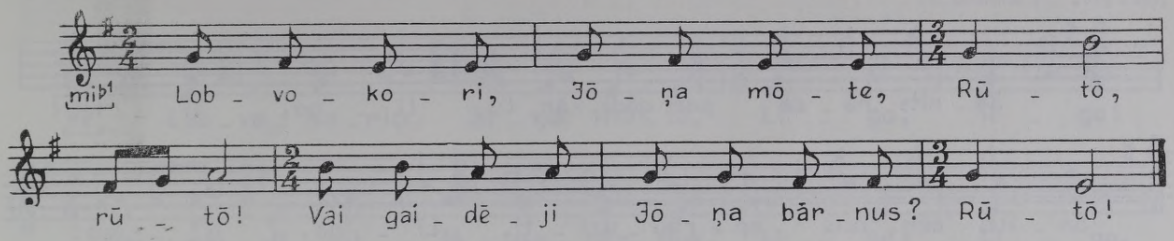

903 *P. Jurjāns. Simts latviešu tautas dziesmas. Rīgā, 1921, 61. lpp.*

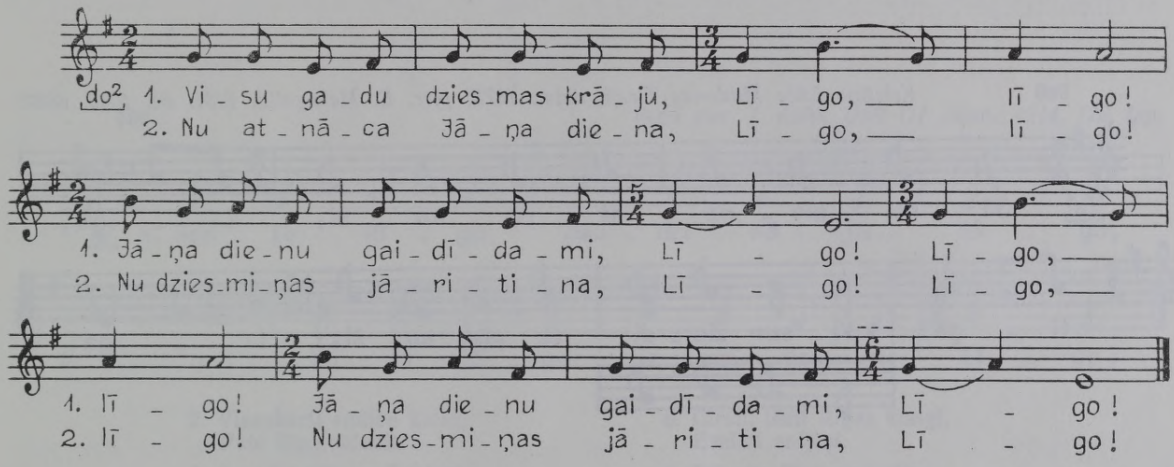

904 *Emīlija Jēkabsone Aizputes raj. Kalvenes c., 51 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 1050.*

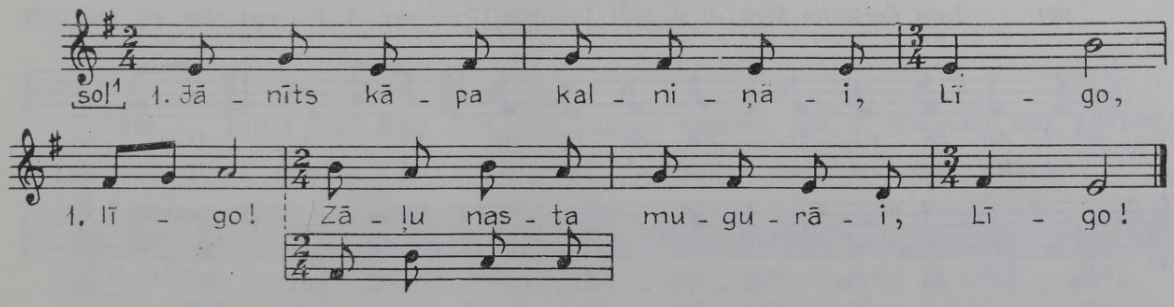

2. Nāc, Jānīti, lejiņā,
Dod manāmi gosniņāmi!

3. Kas grib baltas villainītes,
Lai dzen aitas pieguļāi!

4. Jāņu nakti zelta rasa,
Tur aitiņas mazgājāsi.

5. Nāci šurpu, sudrabota,
Es zeltīta, es neiešu!

6. Es neiešu savu zeltu
Pa zālīti liedināti.

905 *Minna Vilde Valkas raj. Ērģemes c.; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1304.*

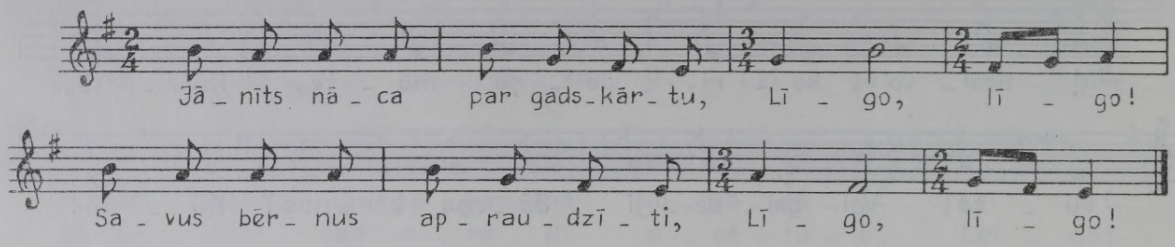

906 *Kristīne Lāce Madonas Tirzā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6830.*

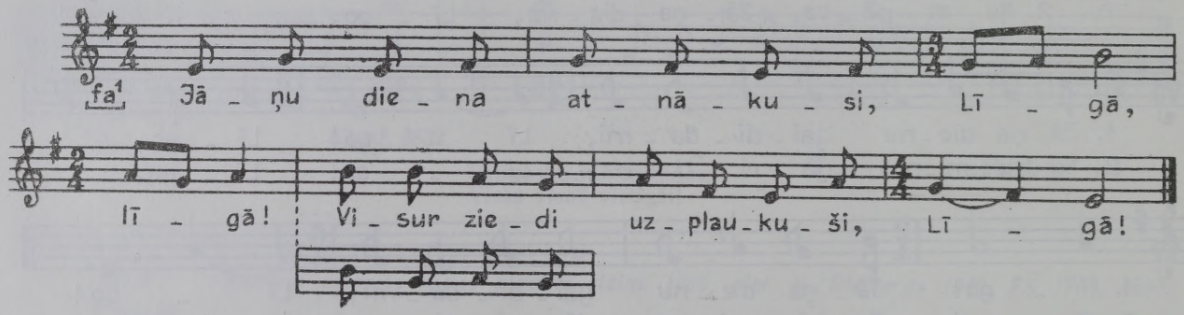

907 *Irma Kurševica Rīgā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 279.*

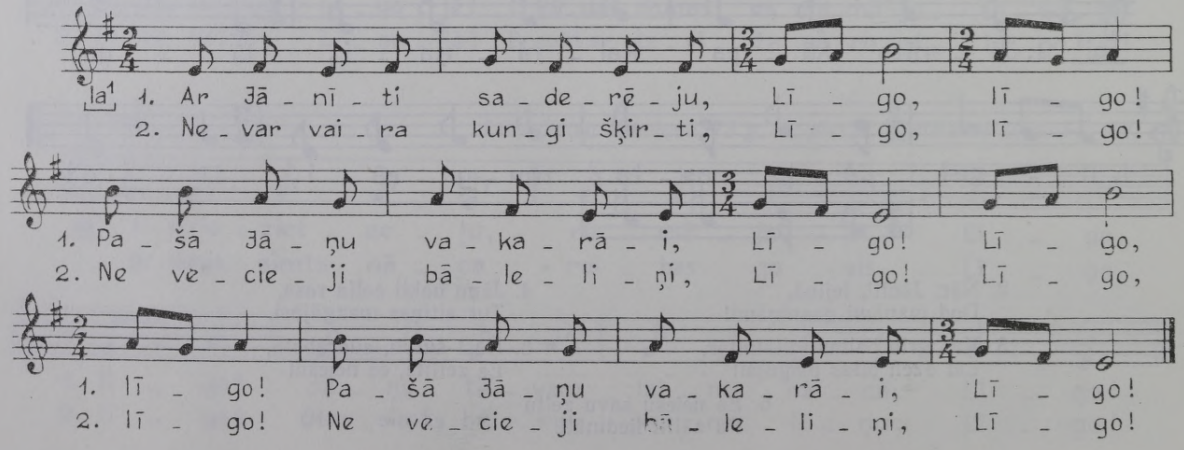

908 *Margrieta Strelevica no Tukuma Vānes, 75 g. v.; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 706.*

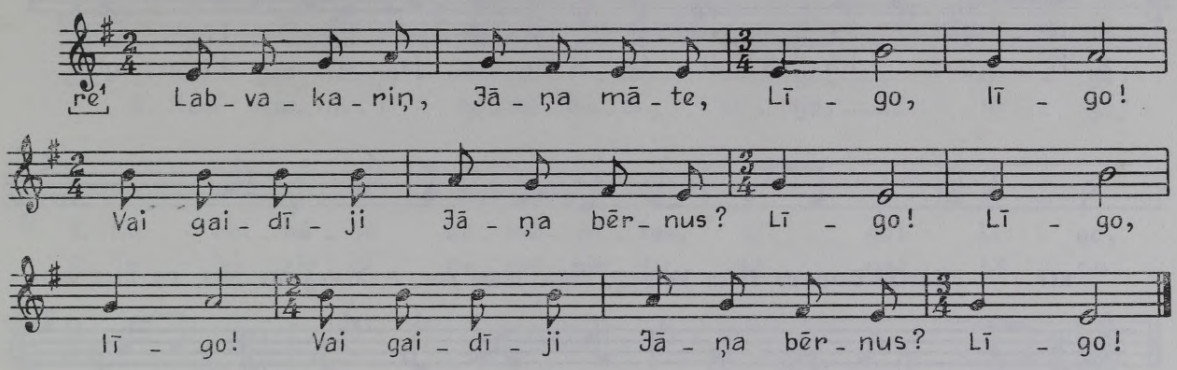

909 *Rīgā pier. J. Bahs. DzR III izdev., 1914, 125. lpp.*

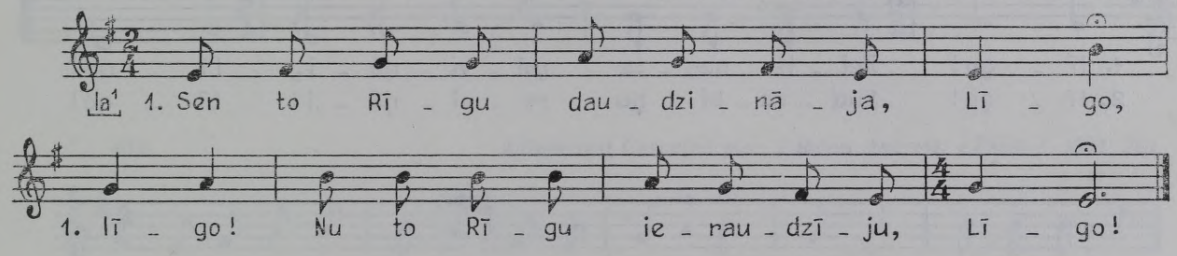

2. Visapkārti smilšu kalni,
Pate Rīga ūdenīi.
3. Sen dzirdēju, nu redzēju
Rīgā skaistu ozoliņu:
4. Vara sakne, zelta zari,
Sidrabiņa lapiņāmi.
5. Skaisti, skaisti Rīgas kungi,
Vēl skaistāki arājiņi:
6. Cirsti, tēsti Rīgas kungi,
Ēvelēti arājiņi.
7. Trīsreiz Rīgu aptecēju
Smilgām šūti zābaciņi.
8. Gribēj' mani Rīgas meitas
Par kundziņu paturēti.
9. Agri dzieda Rīgas gaiļi,
Agri sēdu laiviņāi,
10. Lai palika Rīgas meitas
Apgulušas, nepaceltas.

910 *Lavīze Aluta Rīgā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1951. FS 1045, 6409.*

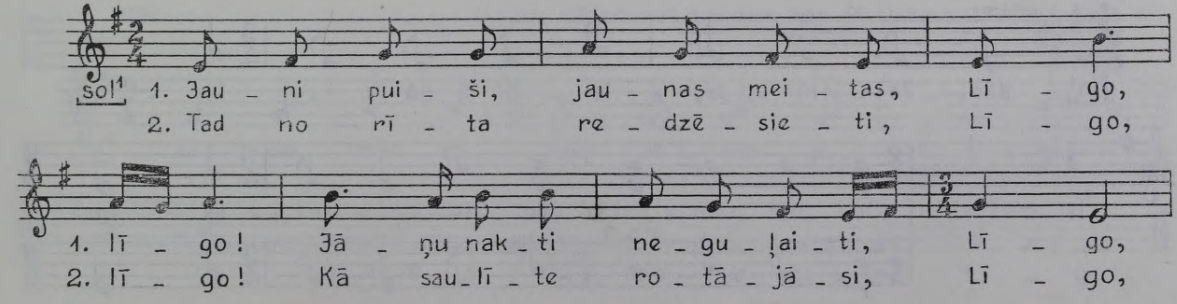

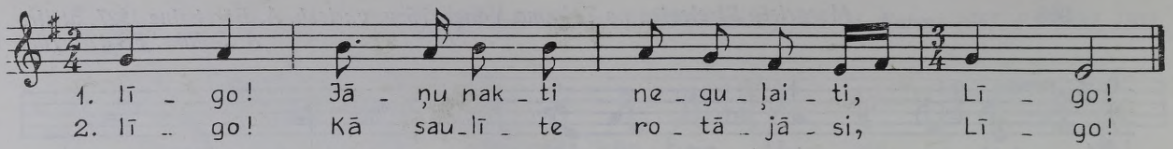

911 *Lavīze Bervalde Talsu Valgalē, dzim. 1838; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6691.*

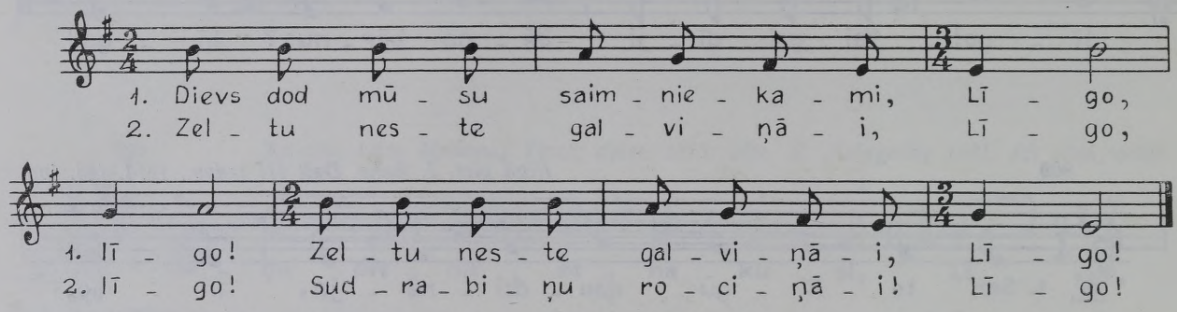

912 *Trīne Valdmane Jelgavas apr.; no fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 208.*

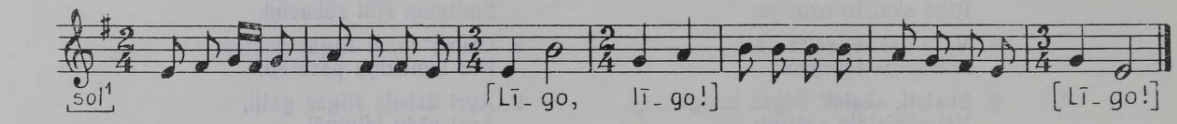

913 *Jānis Eglīts Cēsu Priekuļos, dzim. 1854; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045. 2000.*

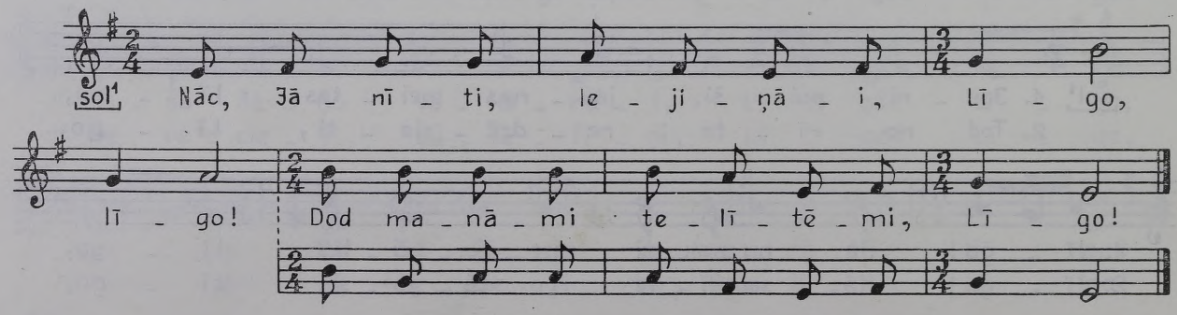

914 *Ilze Bodniece Madonas Mēdzūlā, dzim. 1848; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2049.*

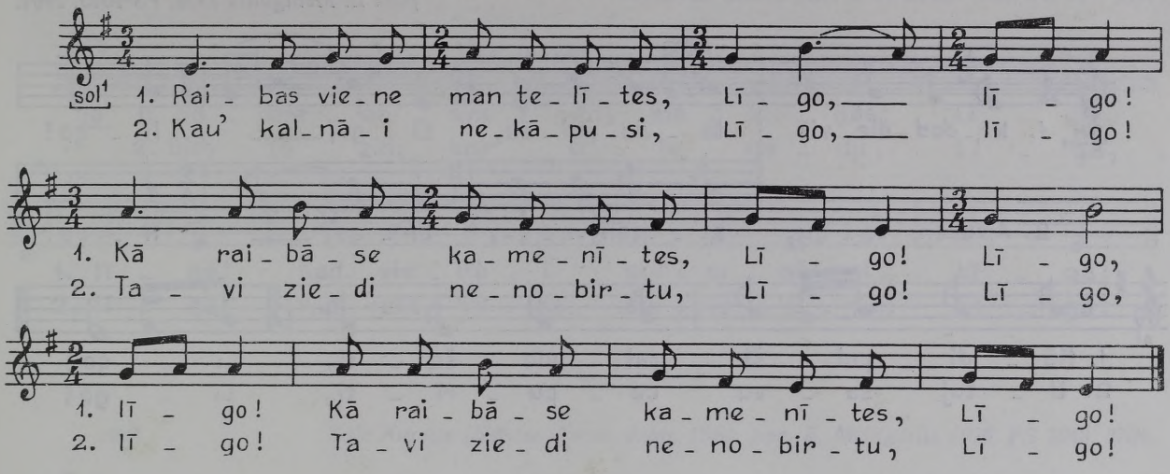

915 *[Madonas] Cesvainē pier. Lābanu Andrejs. LTMM I, 1894, 28a.*

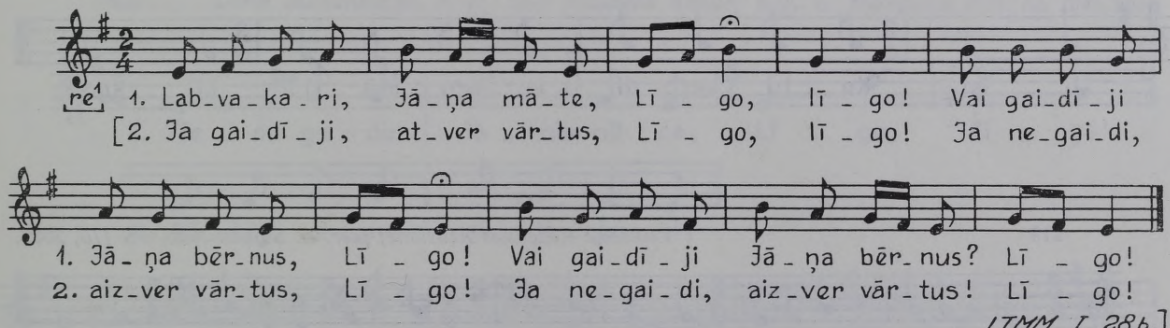

LTMM I, 28b.]

916 *[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 29.*

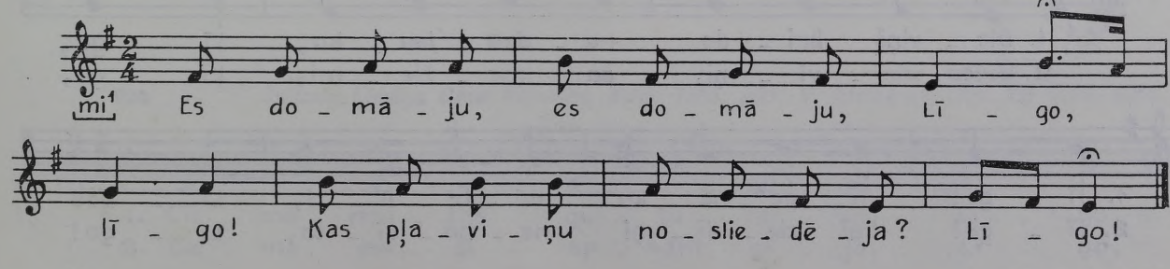

917 *Oskars Kalējs Rīgā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, melodiju dzirdējis Jēkabpils Zalvē; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2964.*

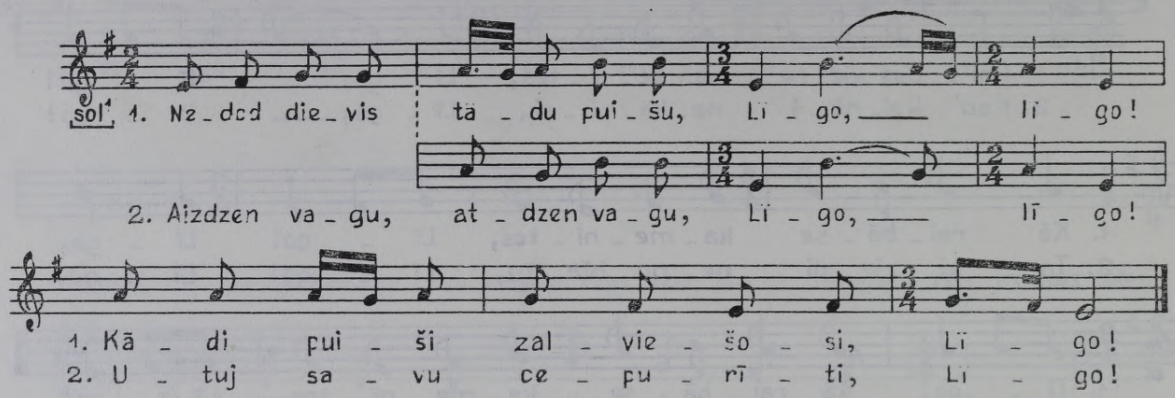

918 *Marija Ābole Jēkabpils Saukā, 73 g. v.; pier. J. Rudzītis 1933. FS 1234, 634.*

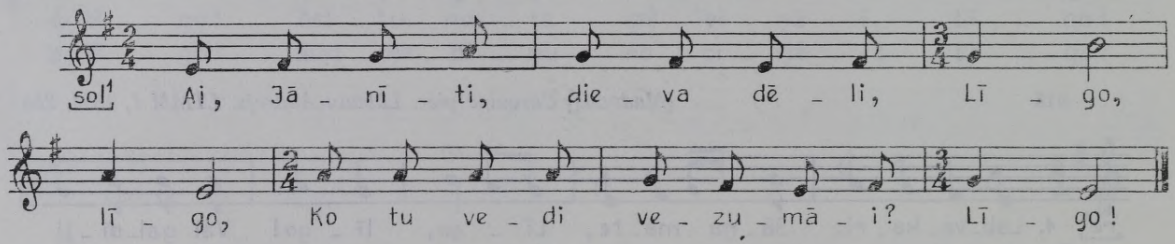

919 *Veikšāne Rēzeknes Atašienē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2032.*

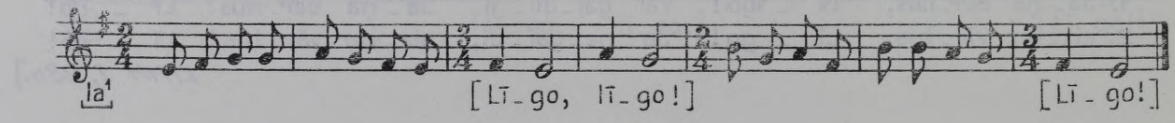

920 *Agate Langenfelde Jelgavas Lielaucē, 85 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 382.*

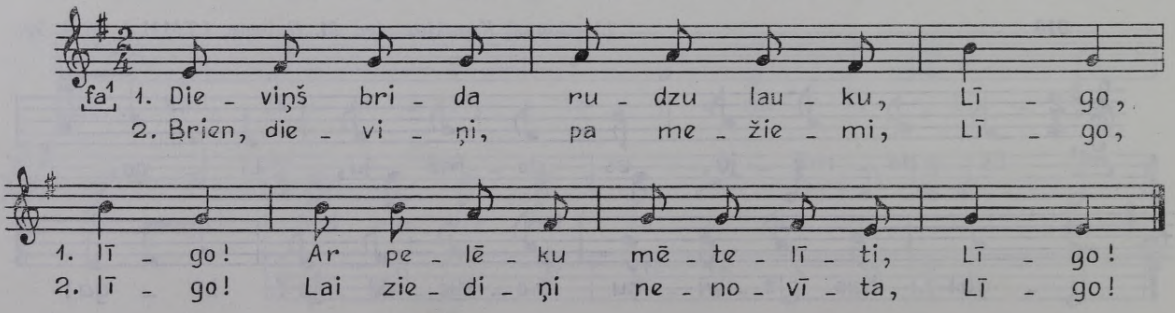

921 *Jēkabpils Saukā pier. R. Malvess 1928. FS 627, 230.*

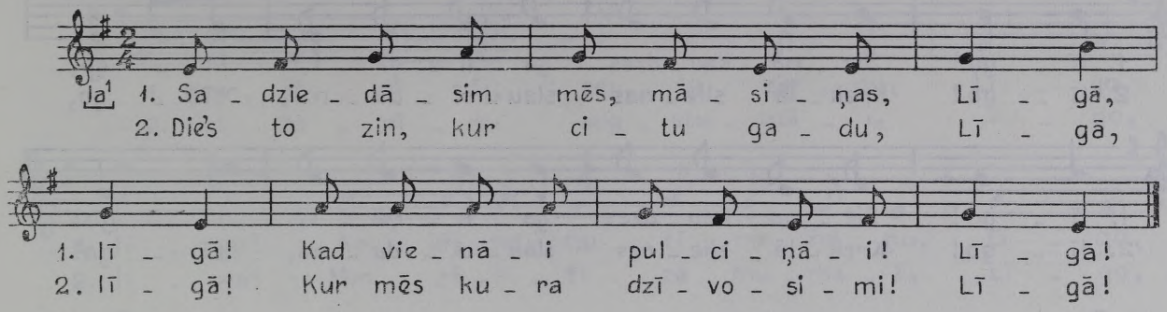

922 *Jūle Kursite Ilūkstes Asarē, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2704.*

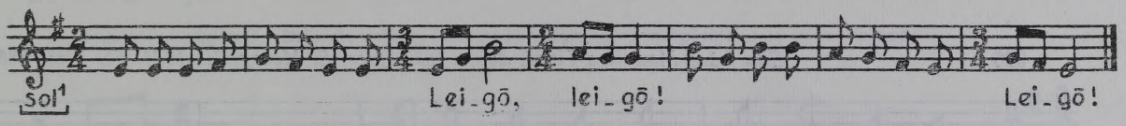

923 *Dārta Meklenburga, dzim. 1858 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6656*

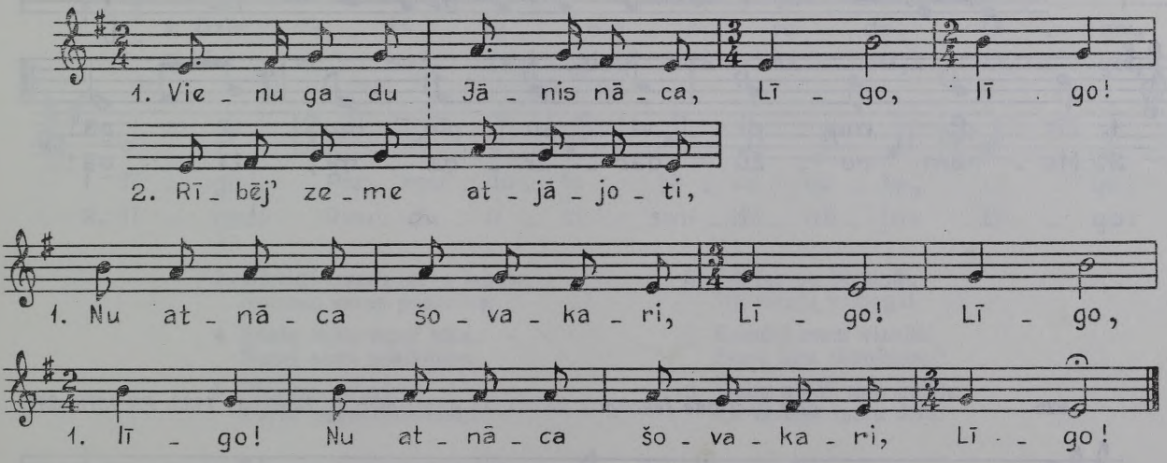

2. Rībēj' zeme atjājoti,
Skanēj' pieši nolecoti.

924 *Juliana Liepiņa Cēsu Rāmuļos, dzim. 1885; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4684.*

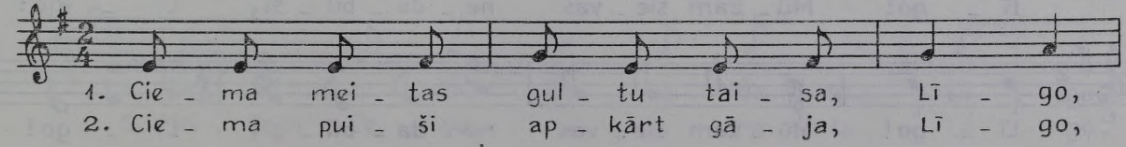

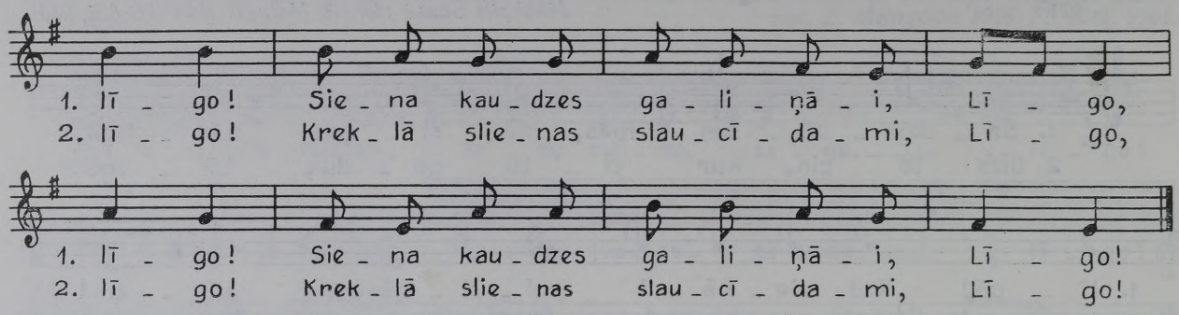

925 *Eda Lāce Madonas Tirzā, dzim. 1857; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6831.*

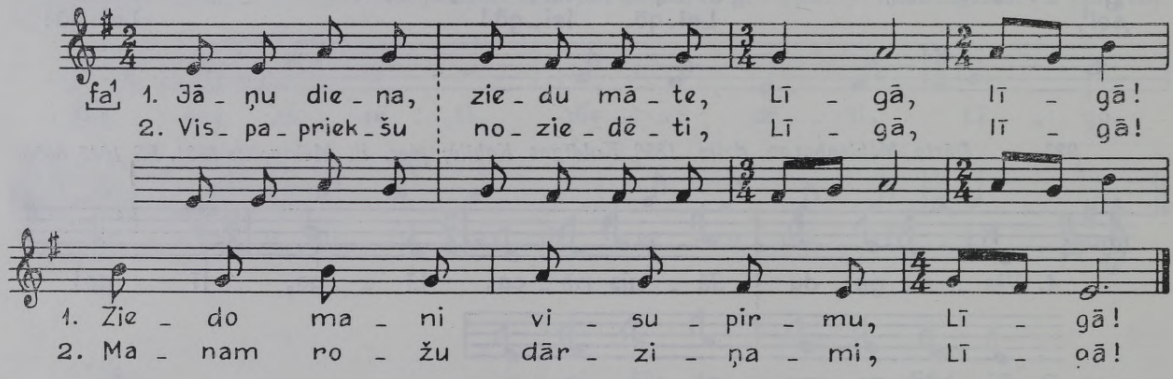

926 *Ede Barisone Jēkabpils Sēlpilī, 53 g. v.; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 351.*

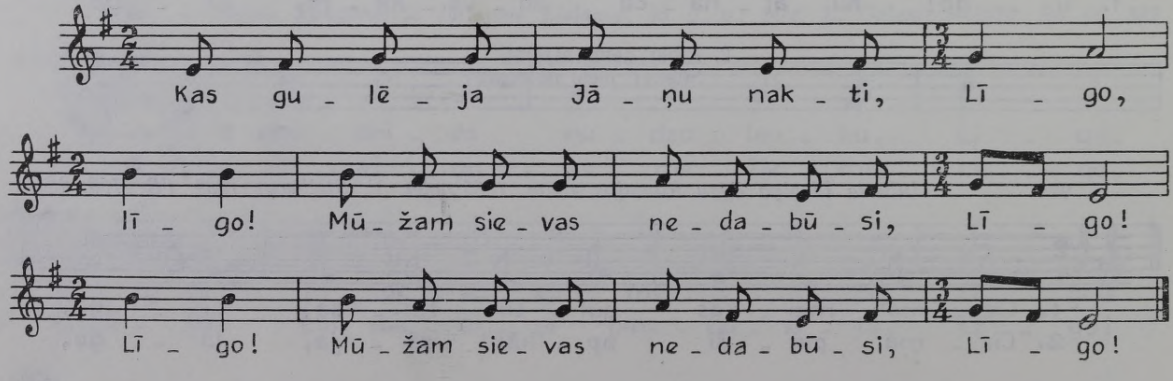

927 *Madonas Liezērē. DzR VII, 1884, 2. lpp.*

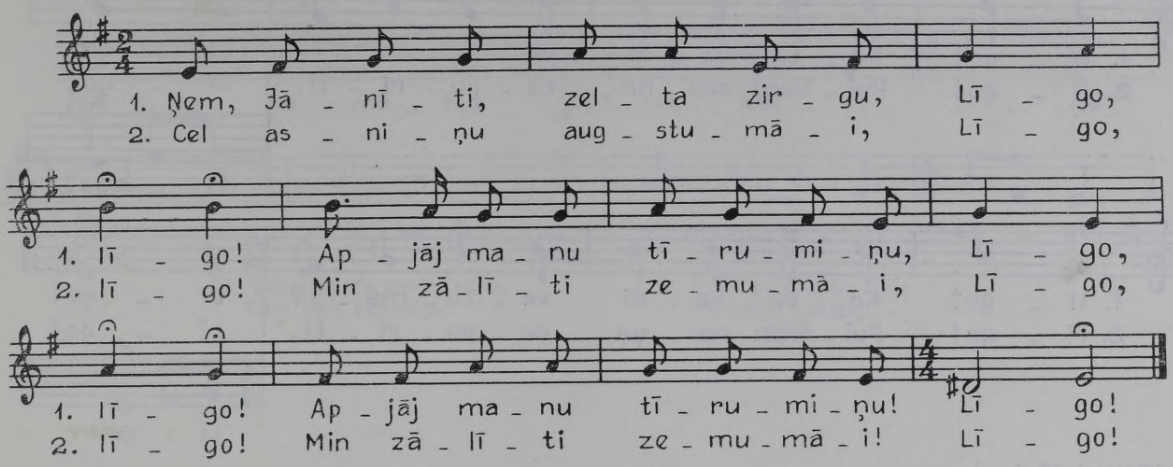

* J. Sērmūkšļa rediģētajā «Dziesmu rotas» 1914. gada izdevumā priekšpēdējā nots ir bez paaugstinājuma.

928 *Līze Zilgalve Rīgas Nitaurē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1455.*

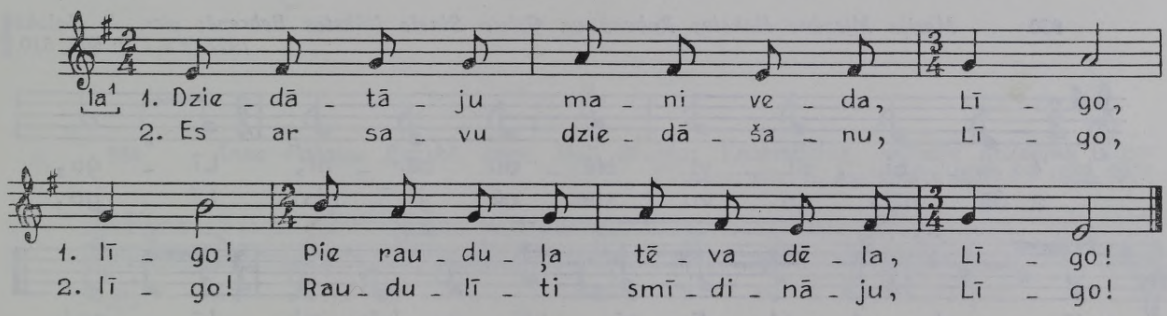

3. Bērziņš trauca kļava lapas,
Notrauc savas pazarītes;

4. Sveša māte mani pēla,
Nopeļ savu auklējumu.

5. Bērziņāi lūkojosi,
Darin' savu vainadziņu;

6. Cik lapiņu bērziņāi,
Tik vizuļu vaiņagāi.

7. Kamdēļ mani vizulīši
Zemē bira skanēdami?

8. Vienu nakti vien gulēju
Pie nelieša tautu dēla.

929 [*Madonas*] *Cesvainē. DzR IV, 1875, 5. lpp.; DzR III izdev., 1914, 119. lpp.; LTMM I, 1894, 28b.*

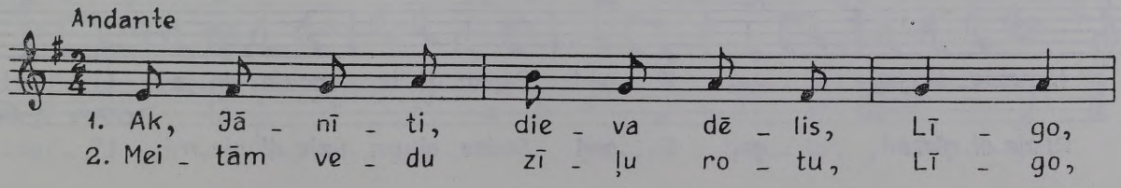

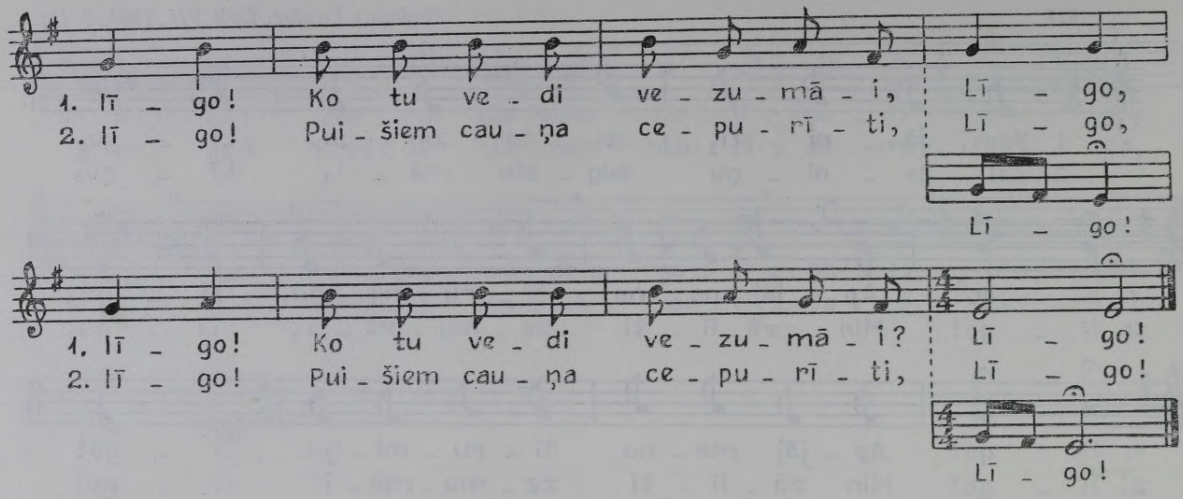

LTMM I, 28a,b.

1. Labvakari, Jāņa māte,
Vai gaidīji Jāņa bērnus?

2. Ja gaidīji, atver vārtus,
Ja negaidi, aizver vārtus!

930 *Marija Miezāne Ilūkstes Rubenē un Grieta Sinele Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170; 500, 510.*

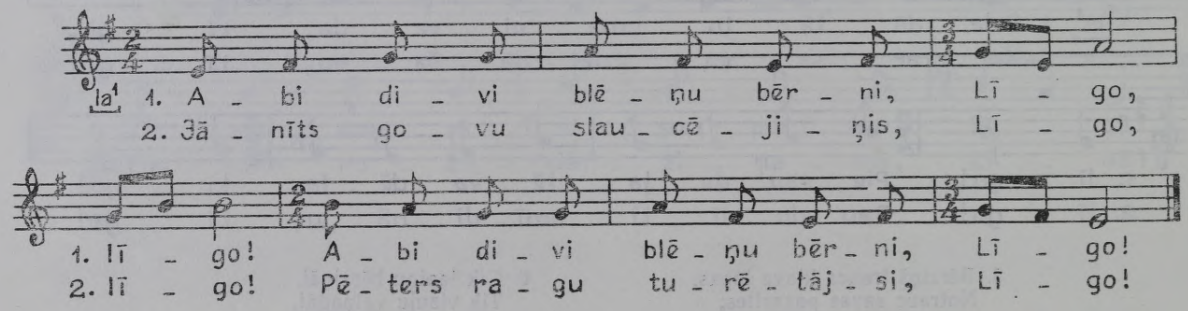

931 *[Madonas] Cesvainē pier. Lābanu Andrejs. LTMM I, 1894, 24b.*

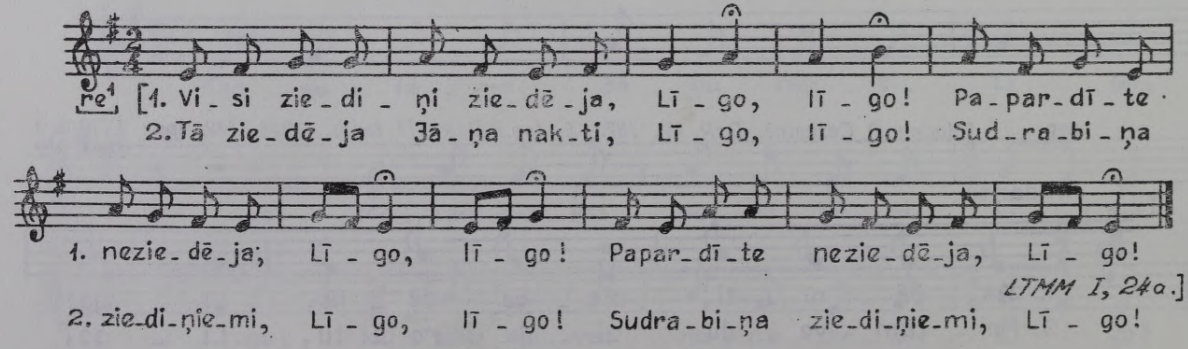

932 *Anna Piekalne Madonas Sarkaņos, dzim. 1854; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2113.*

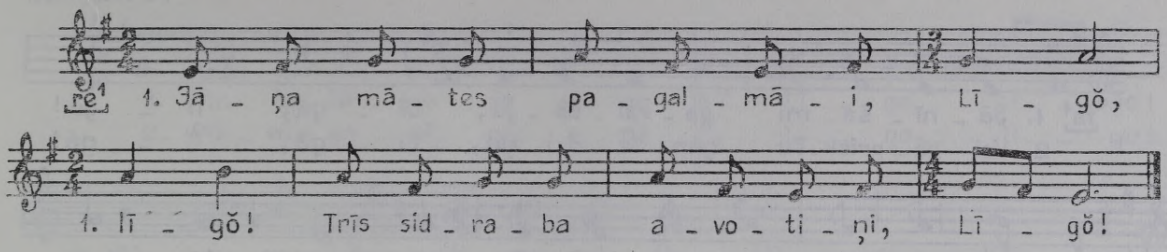

2. Vienā dzēra govis, vērši,
Otrā bēri kumeliņi,

3. Trešā pate Jāņu māte
Zīdautiņu balināja.

933 *[Madonas] Cesvainē pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 24f.*

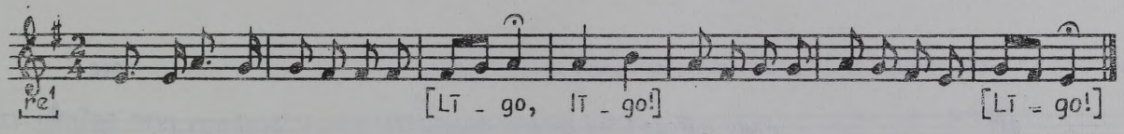

934 *Anna Pakalne Bauskā, dzim. 1857 Bauskas Vecumniekos, melodiju dzirdējusi Rigas Tinužos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3049.*

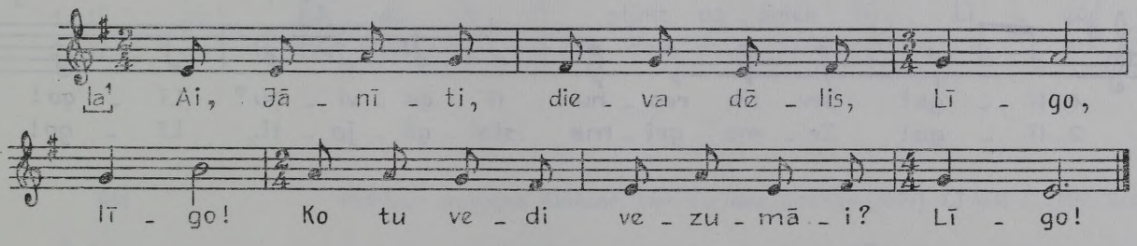

935 *Madonas Galgauskā pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1377.*

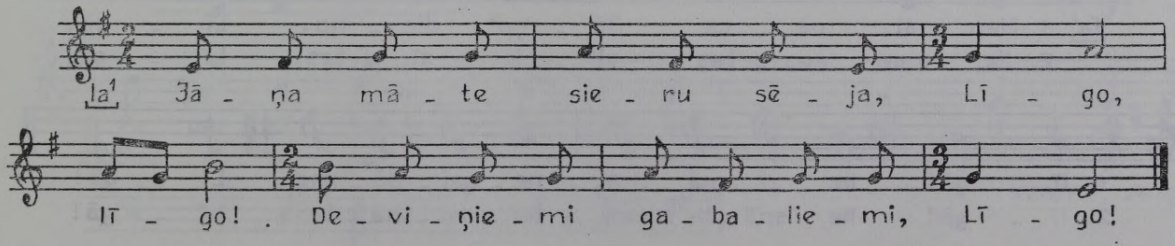

936 *Anna Bērziņa Madonas Tirzā, dzim. 1854 Cēsu Lizumā; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7363.*

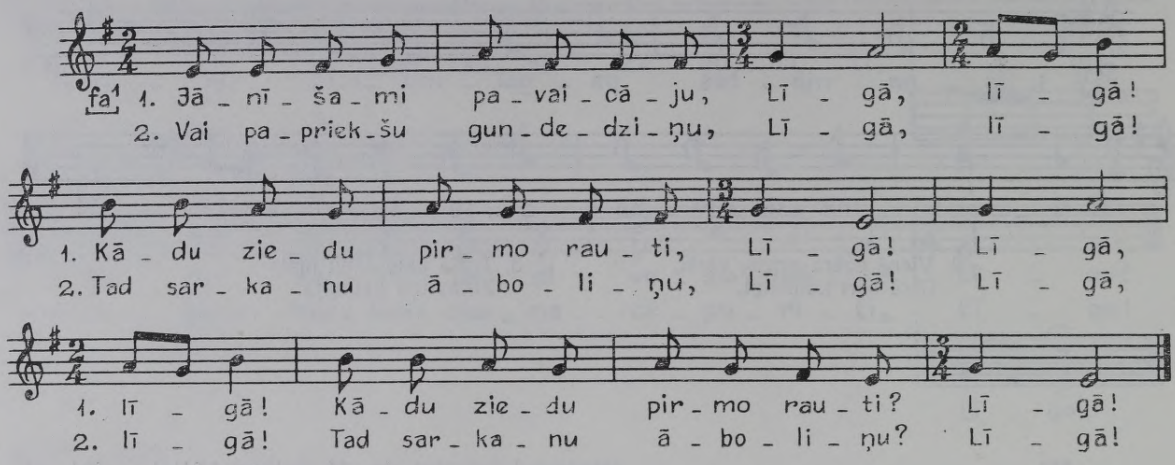

937 *Anna Rācene Cēsu Lenčos, dzim. 1871; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4790.*

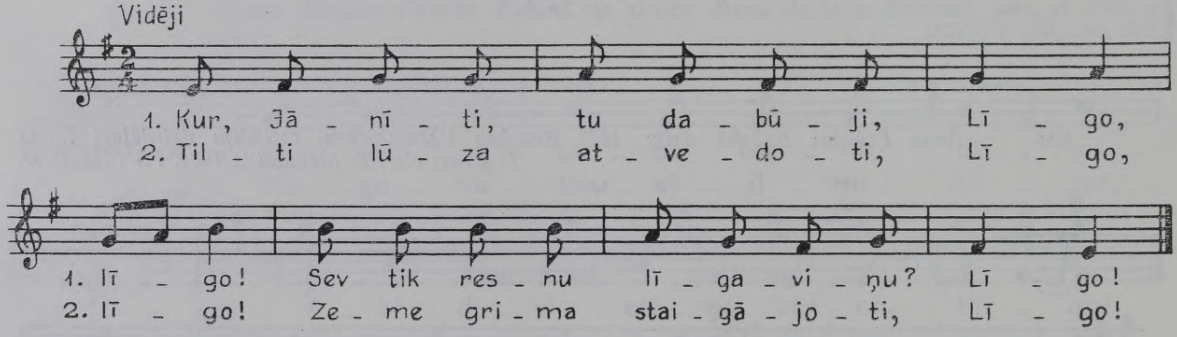

938 *Liene Vizule Rigas Kastrānē, dzim. 1850 Rigas Suntažos; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7266.*

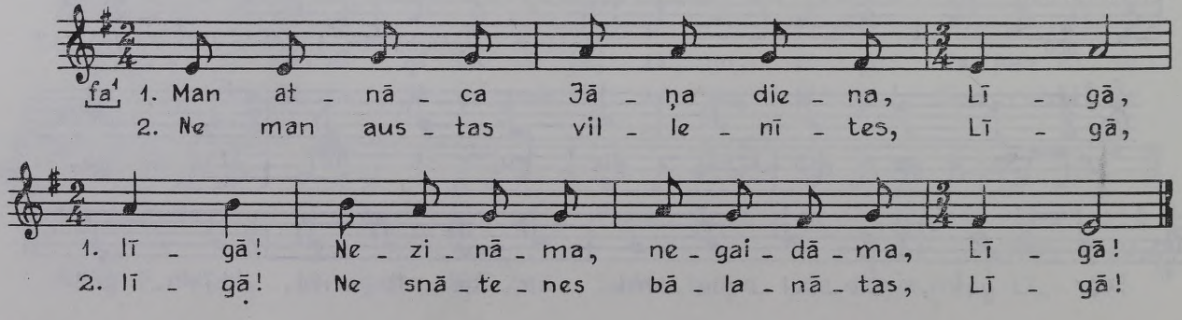

939 *Valmieras Rūjienā. DzR VII, 1884, 2. lpp. LTMM I, 1894, 25c.*

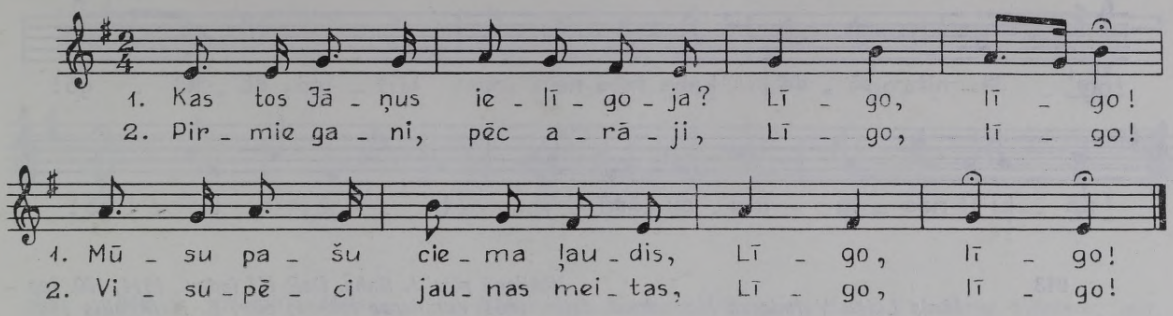

LTMM I, 25c.

[1. Es līgoti vien līgotu,
Kad man otris palīdzētu. LTMM I, 25a.]

2. Bij māsiņa salīgota,
To aizveda sveši ļaudis.

940 *Anna Mošene Daugavpils Līvānos; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 555.*

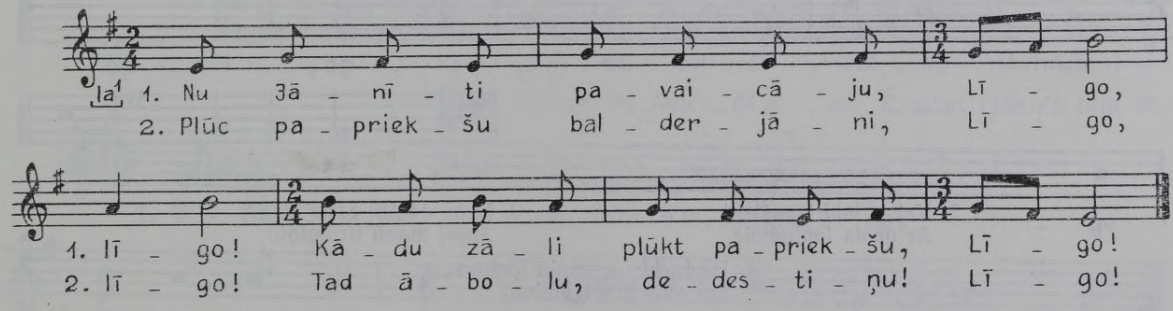

941 *Vairākas māmiņas Alūksnē; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 24a.*

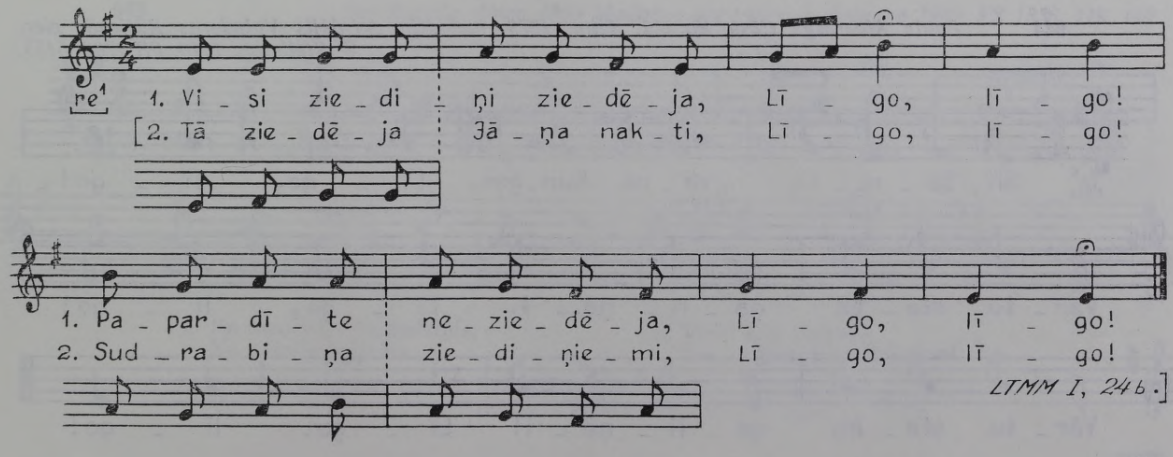

LTMM I, 24b.]

942 *Anna Soile Valmieras Rencēnos, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 9630.*

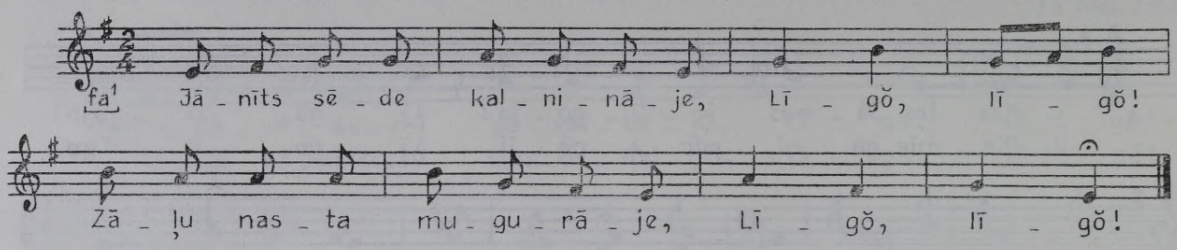

943 *Rūjienā pier. J. Bahs. DzR III izdev., 1914, 130. lpp.*
Jānis Luika Valmieras Mazsalacā, dzim. 1864 Valmieras Ipiķos; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1857.

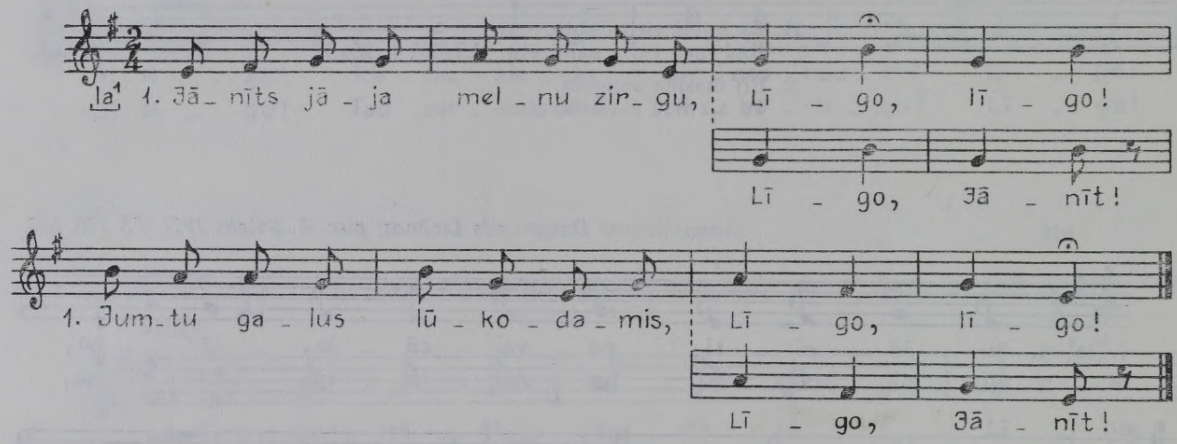

2. Vai ir labi izpušķoti
Ar ozola lapiņāmi?

3. Ņem, Jānīti, zelta zirgu,
Apjāj manu tirumiņu!

4. Izmin idrus, izmin gušņus,
Lai aug tīra labībiņa!

FS 1045, 1857.

Jānīts stāvēj' kalniņāi,
Līgo, Jānīt!
Zāļu nasta mugurāi,
Līgo, Jānīt!

944 *Pauls Alberings Cēsu Rozulā, dzim. 1879, melodiju dzirdējis Valmieras Rūjienā; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5155.*

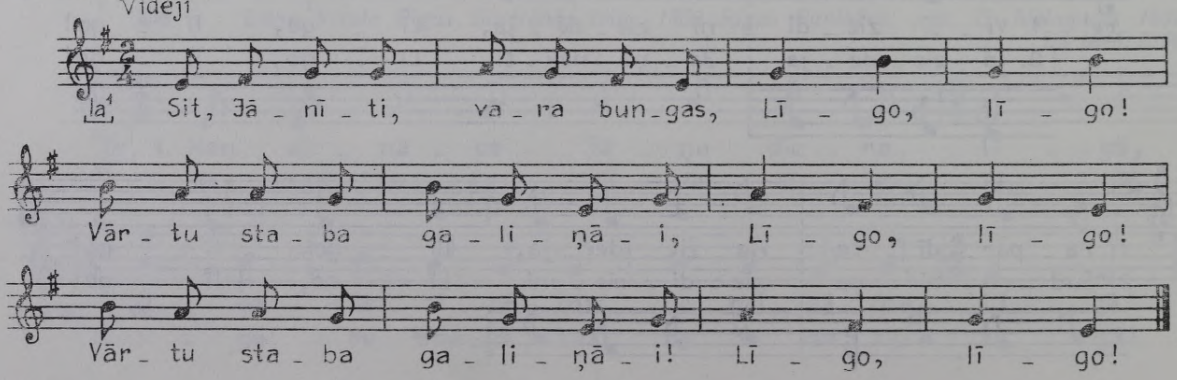

945 *Rihards Puikāns Valmieras raj. Lodes c., 73 g. v.; pier. H. Tampere 1961. FS 1414, 423.*

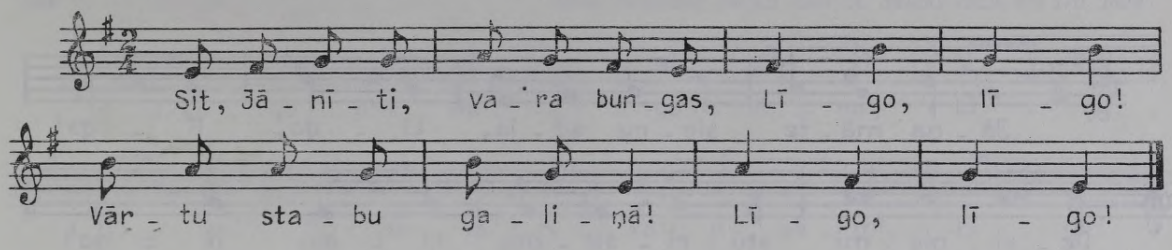

946 *Natālija Miķelsone Valmieras raj. Alojas c., 76 g. v., dzim. Valmieras Vilzēnos; pier. M. Kurme 1966. FS 1978, 1776.*

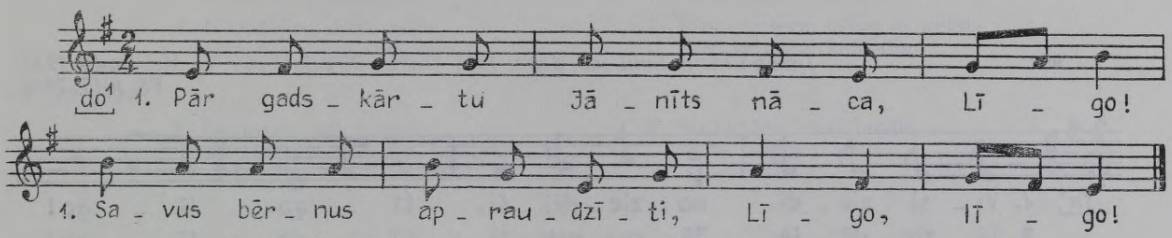

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai gaidīja Jāņu dienu?

3. Gan tie ēda, gan tie dzēra,
Gan gaidīja Jāņu dienu.

947 *Sofija Lapsiņa Rūjienas raj. Jeru c., 83 g. v.; pier. Ē. Siliņš 1959. FS 1946, 37.*

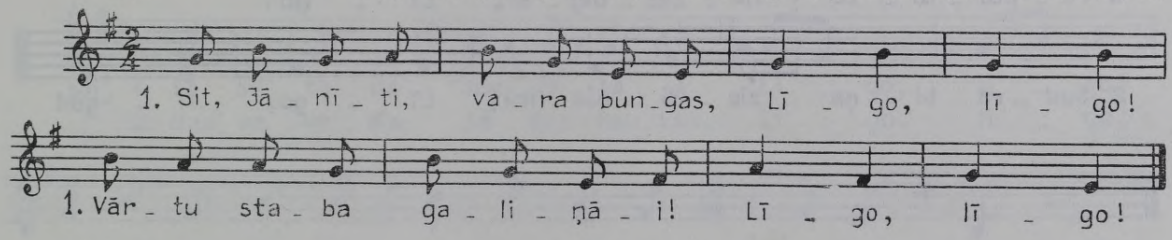

2. Jāņa māte sieru sēja
Deviņiemi stūrīšiemi.

948 *Ilze Baruša, dzim. 1880 Madonas apr.; pier. J. Brigzna 1950. FS 1836, 119, 140.*

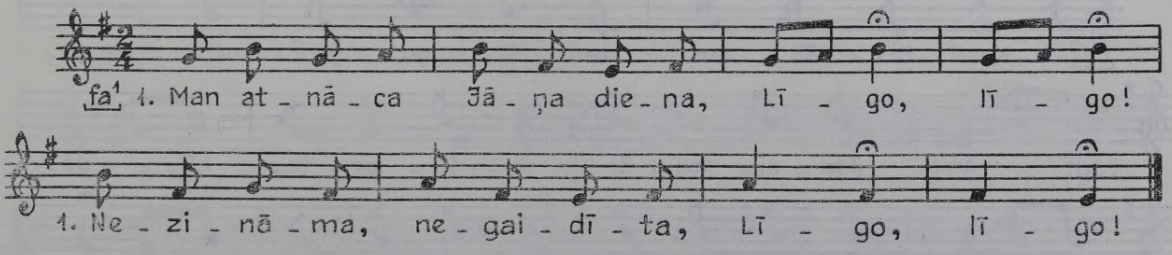

2. Ne man vītis vainadziņis,
Ne nātnīte balināta.

3. Puiši jāja pieguļāi
No Jurģiem līdz Miķeļiemi.

4. Pašā Jāņa vakarāi
Iezavēla aizkrāsnēi.

949 *Anna Auzenberga Valmieras raj. Lodes c., 84 g. v.; pier. H. Tampere 1961. FS 1414, 432*

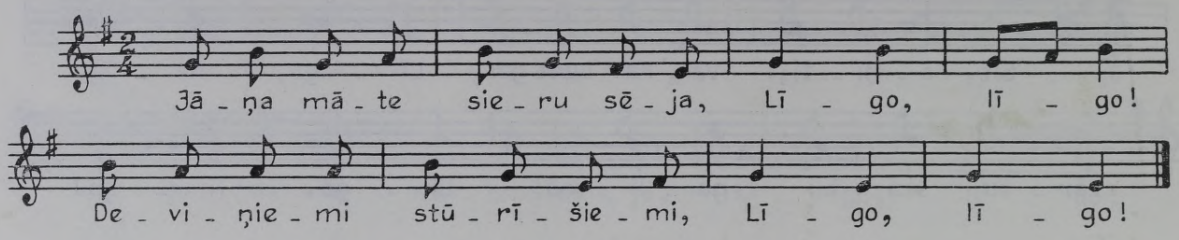

950 *Dāvis Erksīts Smiltenē, dzim. 1853 Valkas Birzuļos; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7466.*

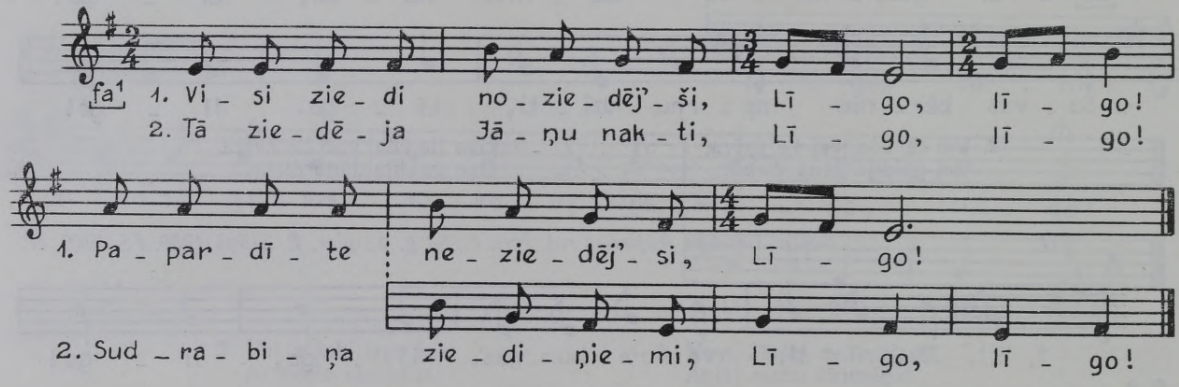

951 *Leontīne Lāce Valmieras raj. Alojas c., dzim. 1907 Krievijā; pier. M. Kurme 1966. FS 1978, 1729.*

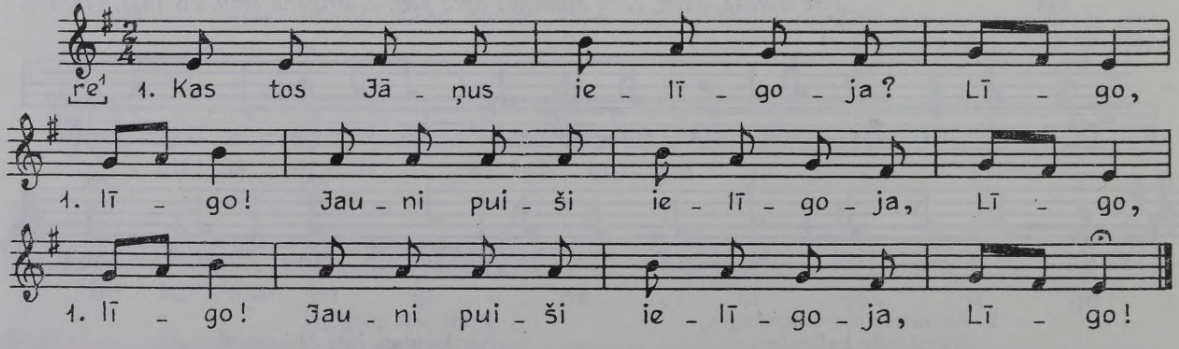

2. Tad arāji, ecētāji,
Tad vēl siena pļāvējiņi.

3. Tad vēl paši saiminieki,
Pie galdiņa sēdēdami.

952 *Marija Tammamace Valkas Mārkalnē. 86 g. v.; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1397. Anna Fridfelde, turpat; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1424.*

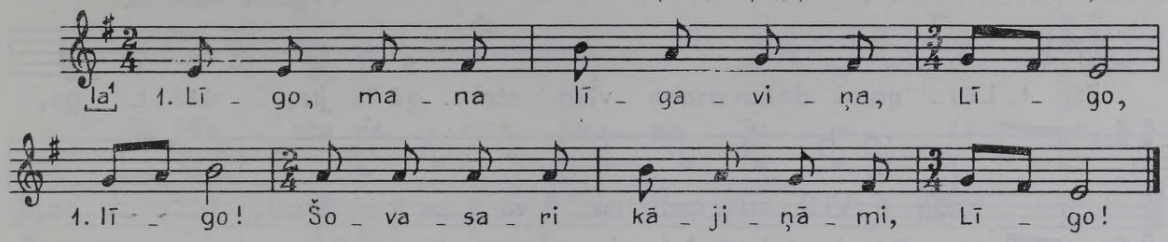

2. Nāks rudenis, pirkšu zirgu,
Tad es tevi vizināšu.

3. Jāņa māte bēdājāsi, —
Mazu sieru sasējuse.

4. Nebēdājies, Jāņa māte,
Gan būs dieva svētībiņa.

5. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Jāņa mātei viducītis.

6. Nebēdājies, Jāņa māte,
Nava daudzi līgotāju:

7. Vīrs ar sievu, bērns ar aukli,
Ķēv' ar mazu kumeliņu.

FS 170, 1424.

1. Es nopinu sev kronīti
No zemeņu lapiņāmi.

2. Nu sanāca sveši ļaudis
Mana kroņa skatītiesi.

953 *Valkas Ilzenē Madaļa Ermika, dzim. 1860, un Ilze Dukule, dzim. 1853; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 713.*

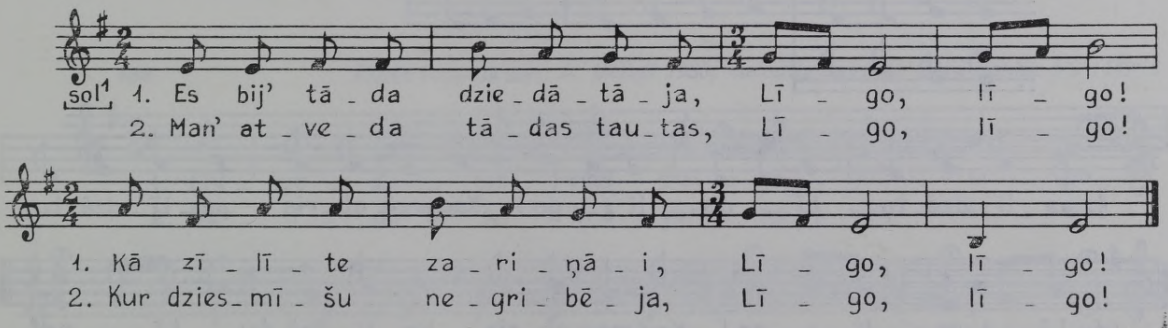

954 *Katrīna Pumpa Abrenes Viļakā, dzim. 1866; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9431.*

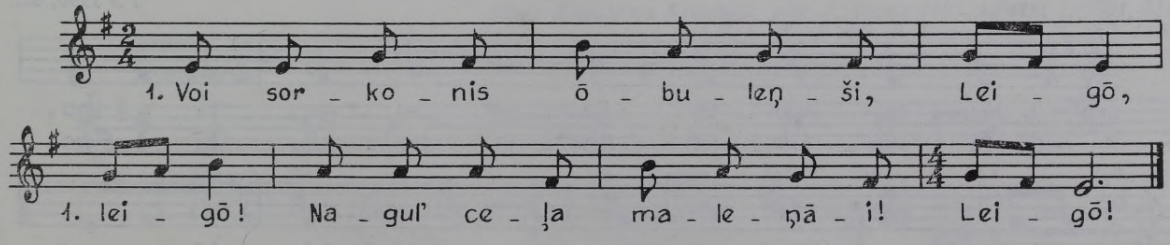

2. Pļaunit sīna, bōleleni,
Maņ sīneņa navajag(oj).

3. Maņ pipļaus(i) tautu dāls(i)
Bolta vīni ōbuleņa.

955 *Milija Cālīte Gulbenes raj. Litenes c., dzim. 1894 Madonas Stāmerienā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 62.*

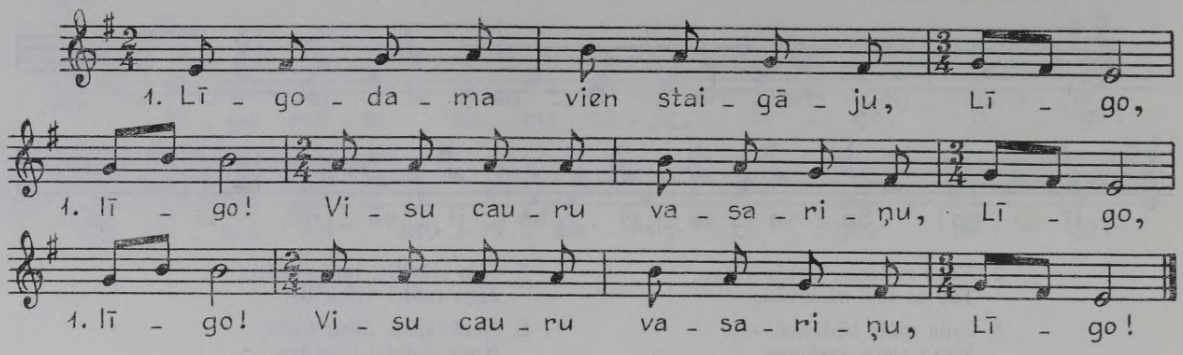

2. Brāļam sievu salīgoju,
Sev diženu arājiņu.

3. Brālīts sievu gan dabūja,
Es arāju nedabūju.

956 *Vairākas māmiņas Valkas Alsviķos, arī Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 25a, b.*

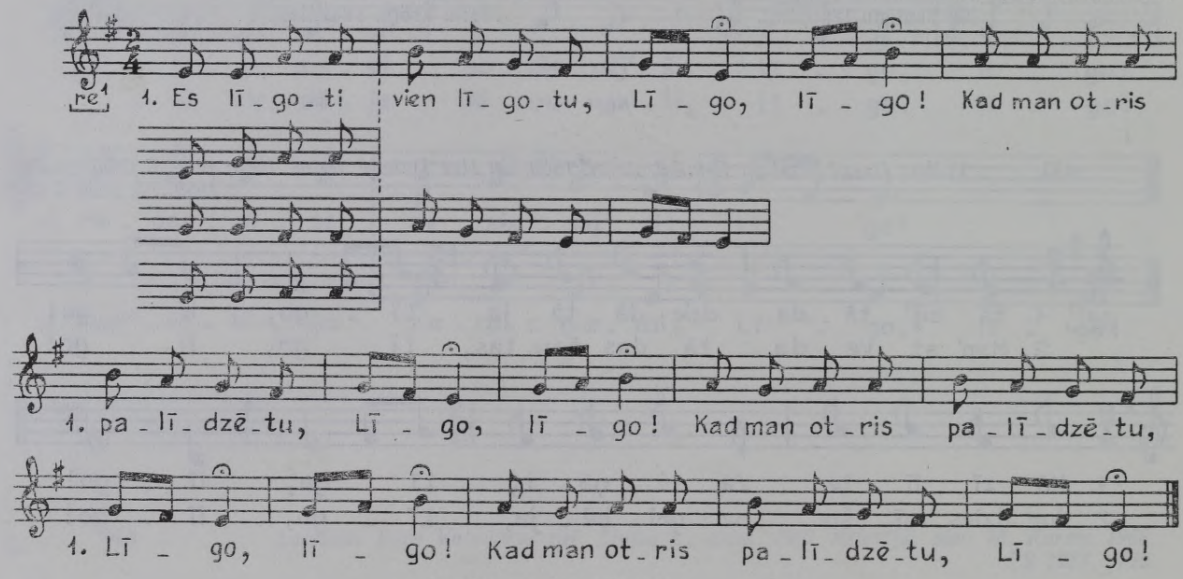

[2. Bij māsiņa salīgota,
To aizveda sveši ļaudis. 25c.]

957 *Paulīna Praznicāne Alūksnē, 70 g. v., dzim. Abrenes Liepnā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 42.*

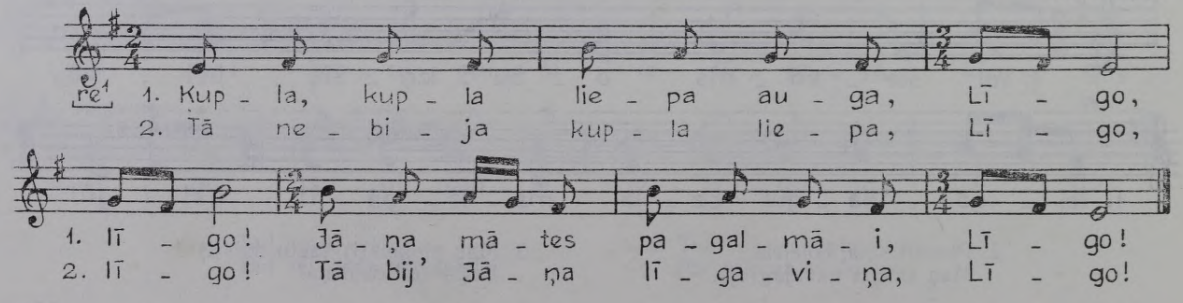

958 *Cēsu Vecpiebalgā. DzR IV, 1875, 4. lpp.*

Lēni un smagri

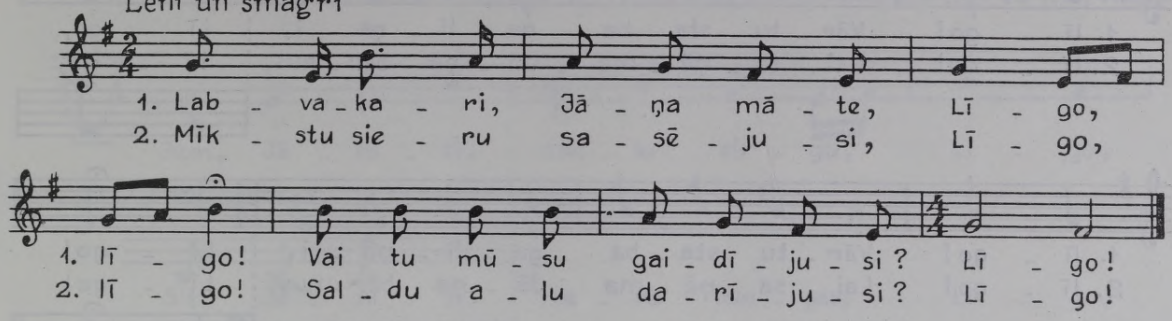

1. Sieru, sieru, Jāņa māte!
Tev bij govis laidarāi.

2. Alu, alu, Jāņa tētīt!
Tev bij mieži tīrumāi.

959 *Mīla Eicēna Cēsu Priekuļos, dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2014.*

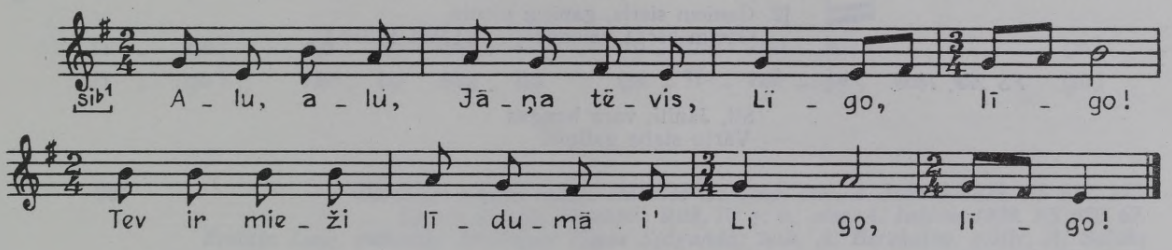

960 *Rīgas Līgatnē pier. A. Bāliņš 1930; melodija dzirdēta Cēsu Rankā. FS 1149, 8.*

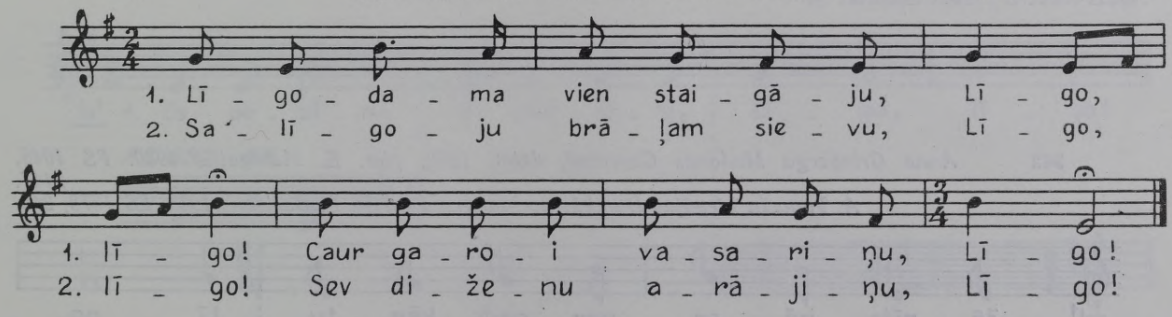

961 *Cēsu Nitaurē. DzR IV, 1875, 1. lpp.; DzR II, otrs iespied., 1875, 82. lpp.*
Made Kāpostiņa Krustpilī; pier. J. Vītols 1891. LTMM I, 1894, 31a.
Cēsu Kosā pier. P. Bozis 1927. FS 279, 1808.

Andante

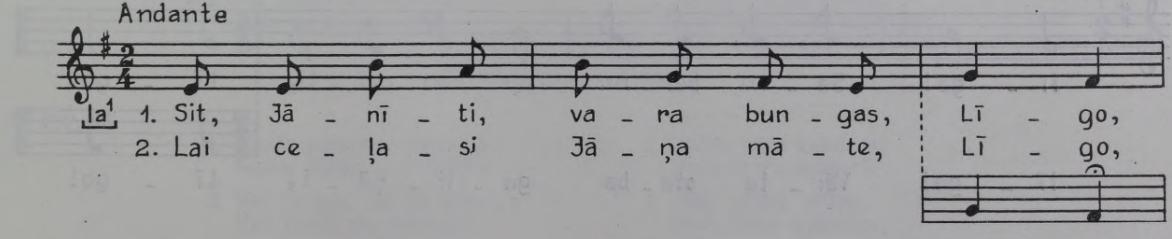

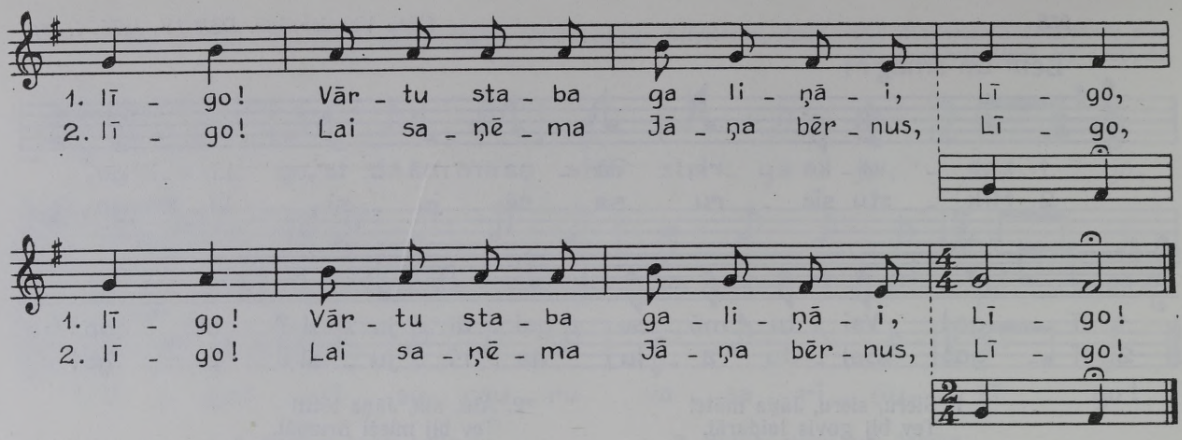

LTMM I, 31a.

1. Visi gaida Jāņa dienas,
Govis gaida, gani gaida.

[2. Ganiem sieris, ganiem pienis,
Govīm bērza vainadziņi. LTMM I, 31b.]

FS 279, 1808.

Sit, Jānīti, vara bungas
Vārtu staba galiņāi!

962 *Anna Grīnberga Madonas Cesvainē, dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2147.*
A. Tamuža Liepājas Dunikā; no fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 246.

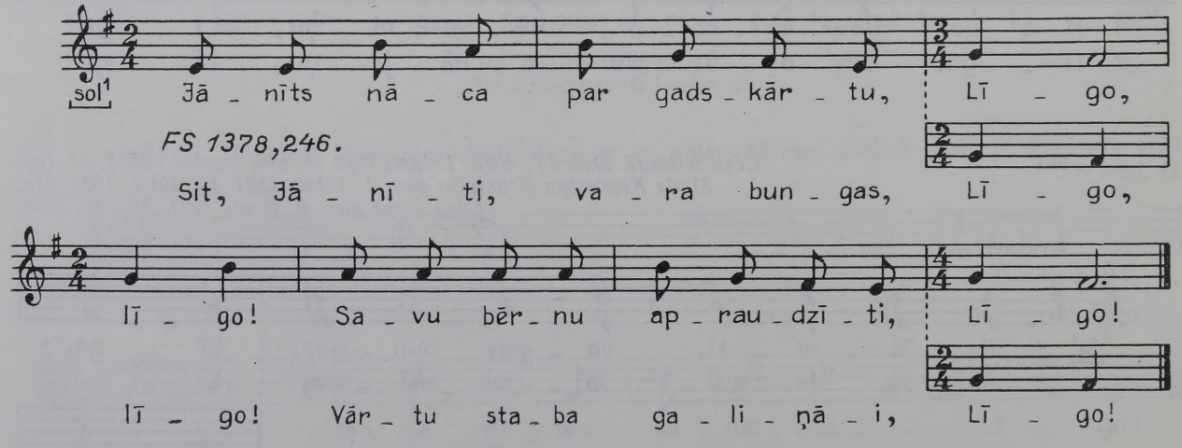

963 *Marģieta Loceniece Liepājas Nīcā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4829.*
Baiba Ģaure Liepājas Nīcā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4453.

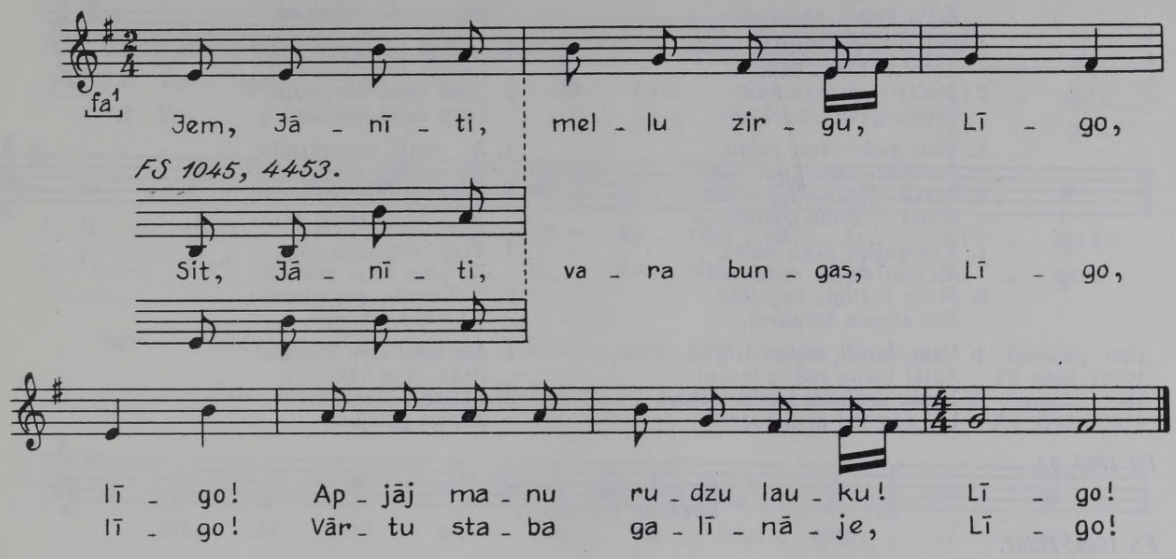

964 *Dārte un Jēkabs Jakāni Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 292.*
Lavize Rošāne Jēkabpils Ritē, 70 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 67.
Emīlija Lase, melodiju dzirdējusi Rīgas Sidgundā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1178.
Karlīne Tanne Siguldā, dzim. 1873; pier. J. Vitoliņš 1950. FS 1790, 93.
Anna Kļaviņa Liepājas raj. Grobiņas c., 73 g. v., dzim. Kuldīgas Zvārdē; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12367.

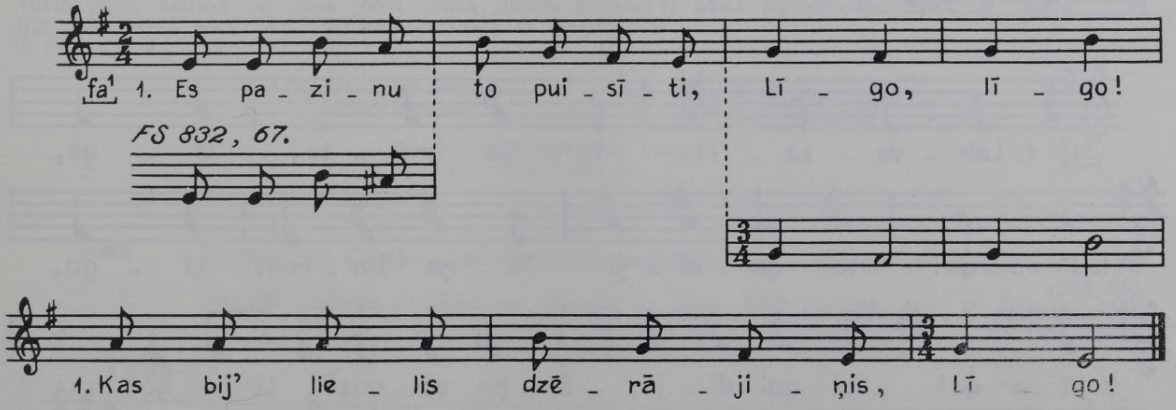

2. Pa zemīti kājas vilka,
Acīs mauca cepurīti.

3. Es pazinu to puisīti,
Kas būs sievas kūlējiņis:

4. Kurš puisītis zirgu kūla,
Tas kuls savu līgaviņu.

FS 832, 67.

1. Jānīts nāce pār gadslaiku
Savus bērnus apraudzīti:

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja?

1. Jānīts sēde kalniņāi,
Zāļu nasta mugurāi;

2. Nāc, Jānīti, sētiņāi,
Došu siera gabaliņu.

1. Jāņa sieva zīdu aude,
Paparksnēsi sēdēdama;
2. Pats Jānītis saivas tina,
Zelta krēslā sēdēdamis.

1. Pēterītis ar Jānīti
Abi divi blēņu bērni:
2. Jānīts ragu turētājis,
Pēters govu slaucējiņis.

1. Visu gadu Jāņu gaidu,
Šovakari sagaidīju;
2. Atnāk — zeme norībēja,
Aiziet — zeme nodimdēja.

1. Kas gulēja Jāņu nakti,
Mūžam sievas nedabūsi;
2. Mans brāliņis negulēja,
Tas atveda šorudeni.

1. Ņem, Jānīti, melnu zirgu,
Apjāj manu rudzu lauku!
2. Izmin smilgas, izmin lāčus,
Lai aug tīri man rudzīši!

1. Visi rudzi pārziedēja,
Kalpa rudzi neziedēja:
2. Tie ziedēja Jāņu nakti
Sidrabiņa ziediņiem.

1. Lietiņš lija Jāņu dienu,
Lietiņš Jāņu vakarāi;
2. Jāņu bērni nomirkuši,
Jāņu zāles lasīdami.

1. Ai, svētāi paparksnīte,
Kā raudāji Jāņu nakti?
2. Kā man bija neraudāti:
Jāņu bērni ziedu rāva.

1. Visa laba Jāņu zāle,
Ko plūc Jāņu vakarāi:
2. Veibotnīte, paparksnīte,
I baltais āboliņis.

1. Jānīšami siev' izgaisa
Pašā Jāņu vakarāi;
2. Pēterosi atsarada:
Zālītēi gulējusi.

FS 1790, 93.

Es pats savu istabiņu
Rozītēmi izpuškoju.

FS 1955, 12367.

1. Visu gadu Jānīts jāja,
Nu atjāja šovakari.
2. Pūt, Jānīti, vara tauri,
Lai sanāki Jāņu bērni!
3. Ņe[m], Jānīti, bēro zirgu,
Izjāj savu miežu lauku!
4. Lai aug mieži tīrumā,
Lai aug apiņš griezdamies(i)!
5. Labvakari, Jāņu māte,
Vai gaidīji Jāņu bērnus?
6. Vai ir siers un alutiņis,
Vai ir saldais medutiņis?

965 *Lote Lindenberga Lūžā [Ventspils Ancē], dzim. 1866; iesk. O. Loritss 1925, atšifr. H. Tampere. O. Loorits. Volkslieder der Liven. Tartu, 1936, 270.*

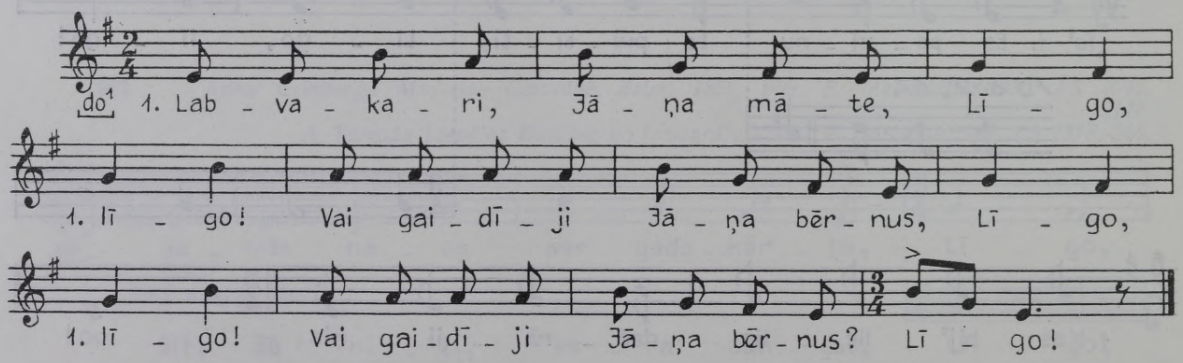

2. Vai būs' savu istabiņu
Ziediņiem pušķojusi?
3. Ziediņiem pušķojusi,
Lapiņami kaisijusi?
4. Kas godiga Jāņa māte,
Atver logu gaididama.
5. Es pat' savu istabiņu
Ziediņiem izpušķoju.
6. Ziediņiem izpušķoju,
Lapiņami izkaisiju.

Oriģinālpublicējumā melodijas variantos doti katra panta diferencēti izpildījuma apzīmējumi.

966 *Berta Agendūne Talsu Dundagā, 70 g. v.; pier. Ā. Salava 1962. FS 1960, 4710.*

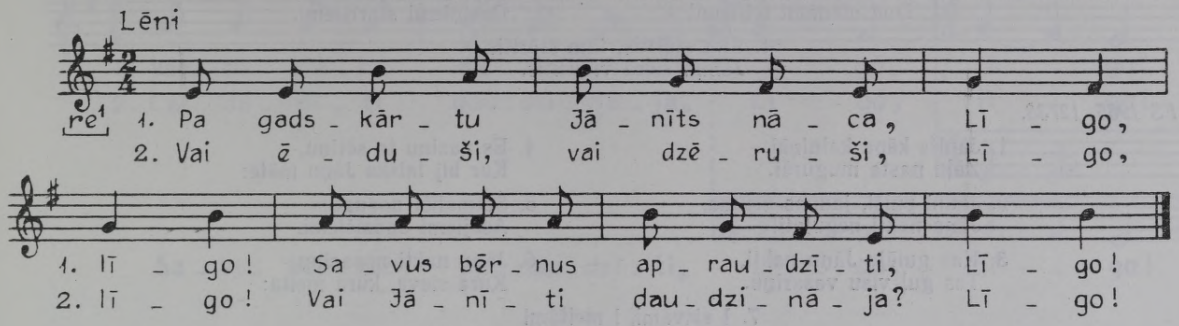

967 *Ģēda Ķibure Liepājas raj. Bārtas c., dzim. 1893 Liepājas Nīcā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12921.*
Kate Liepa Liepājas raj. Durbes c., 78 g. v., dzim. Kuldīgā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12425.

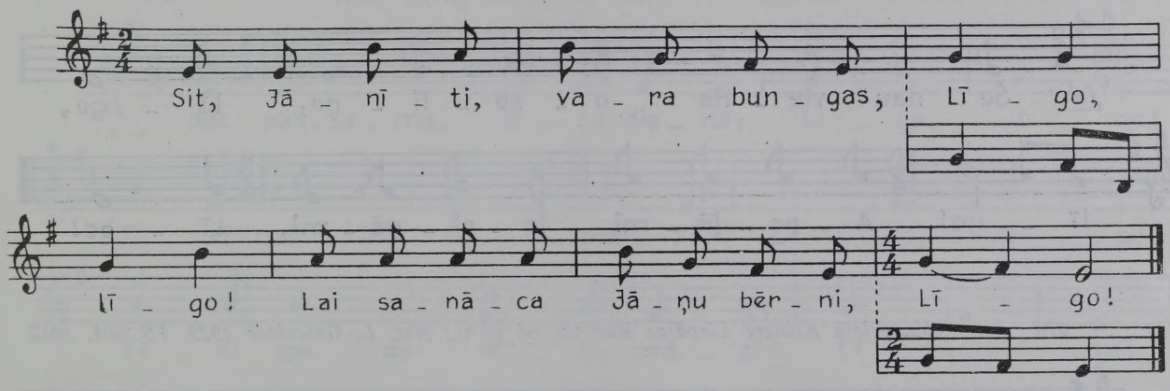

FS 1955, 12425.

1. Kāp, Jānīti, no ozola,
Vedi bērnus istabāe!

2. Jāņu bērni gaļu prasa
Pašā Jāņu vakarāe.

3. Suns paņēma mūs' kaziņu
Pašā Jāņu vakarāe.

968 *Liepājas raj. Otaņķu c. etnogrāfiskais ansamblis; iesk. un atšifr. V. Bendorfs 1971. FS 1988, 690.*
Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12738.

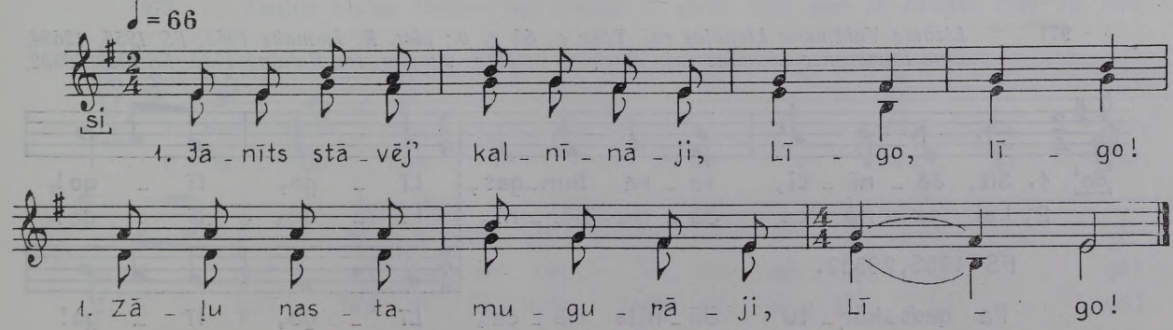

2. Nāc, Jānīti, lejīnāji,
Dod manāmi telītēmi!

3. Jāņu māte sieru sēja
Deviņiemi stūrīšiemi.

4. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Jānim siera viducītis.

FS 1955, 12738.

1. Jānīts kāpa kalniņāi,
Zāļu nasta mugurāi.

2. Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti neguļati!

3. Kas gulēja Jāņu nakti,
Tas guļ visu vasariņu.

4. Es pazinu to sētiņu,
Kur bij laiska Jāņu māte:

5. Sētmalīši noauguši
Asajiemi dadzīšiemi.

6. Jāņu nakti nepazinu,
Kura sieva, kura meita:

7. I sievāmi, i meitāmi
Zili, zili vainadziņi.

969 *Emīlija Lase, melodiju dzirdējusi Rīgas Sidgundā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1180.*

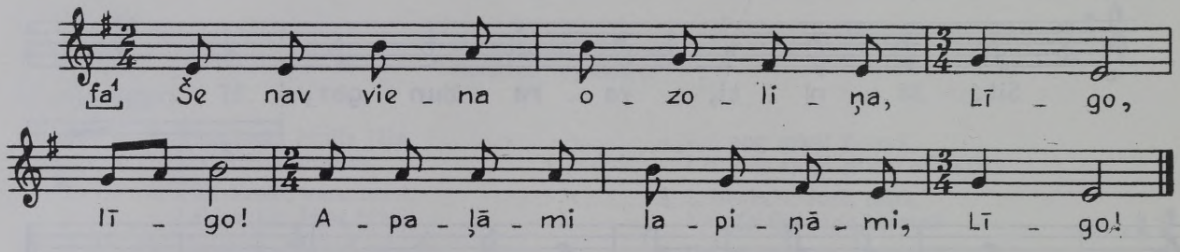

970 *Margrieta Ķeinere Liepājas Rucavā, 66 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1613.*

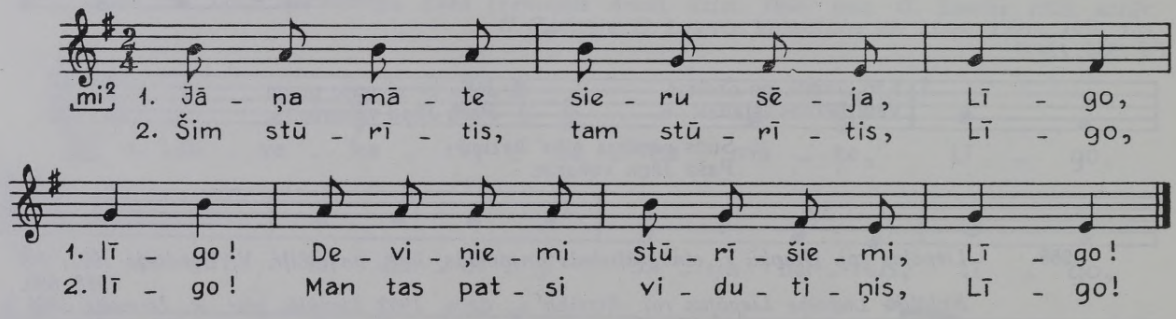

971 *Lizbete Valdmane Liepājas raj. Tāšu c., 60 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12634.*
Line Pomerance Liepājas raj. Vērgales c., 45 g. v.; pier. Im. Kalniņš 1961. FS 1955, 20532.

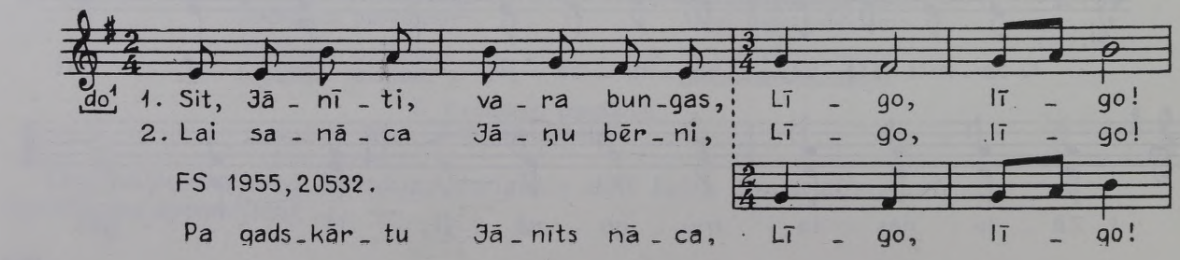

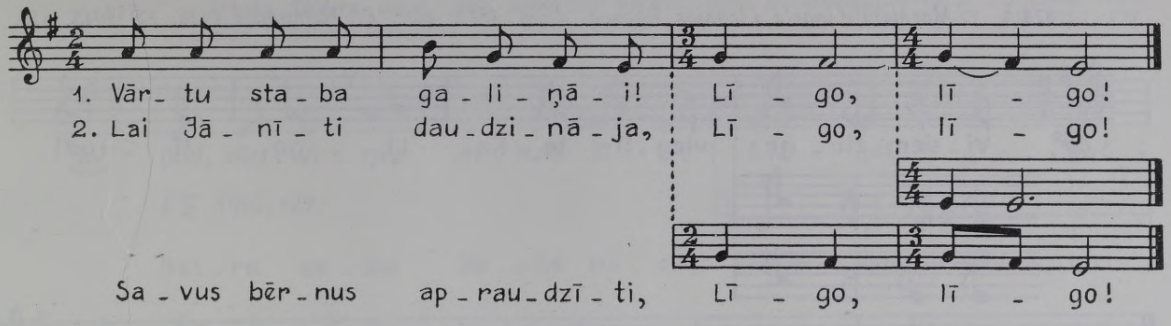

972 *Fricis Pimbers Saldus raj. Ezeres c., 41 g. v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 953.*

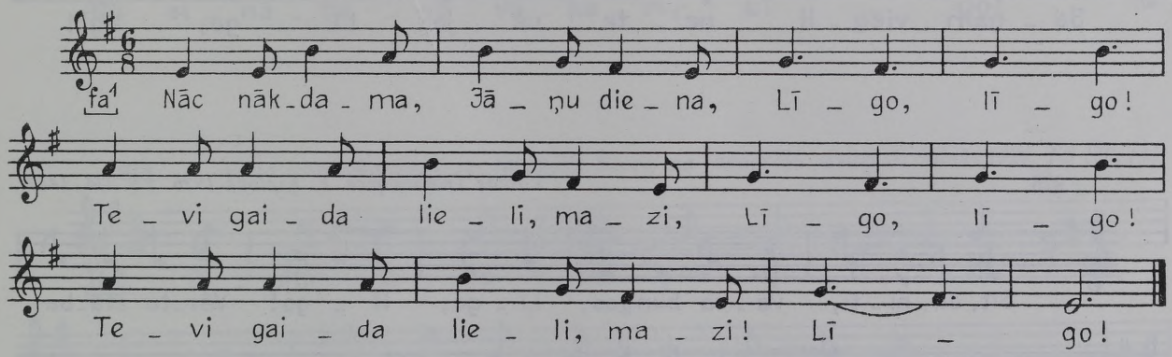

FS 1965, 953a.

1. Jāņu zāli meklēdamis,
Redzēj' lielu mušu baru.
2. Tur gulēja kaimiņmeitas
Melnu muti grāvjmalāi.
3. Es pasaucu savu kranci,
Lai iet mutes nolaizīti.
4. Mans krancītis gudris sunis:
Meitām mutes nemazgāja.

973 *Emīlija Ručiņa Dobeles raj. Ausmas c., dzim. 1880; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 89.*

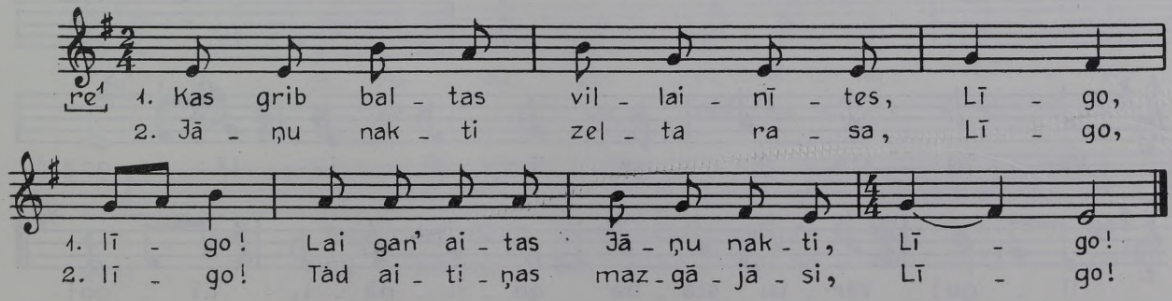

974 *Marģieta Linarte Liepājas Rucavā, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 515.*

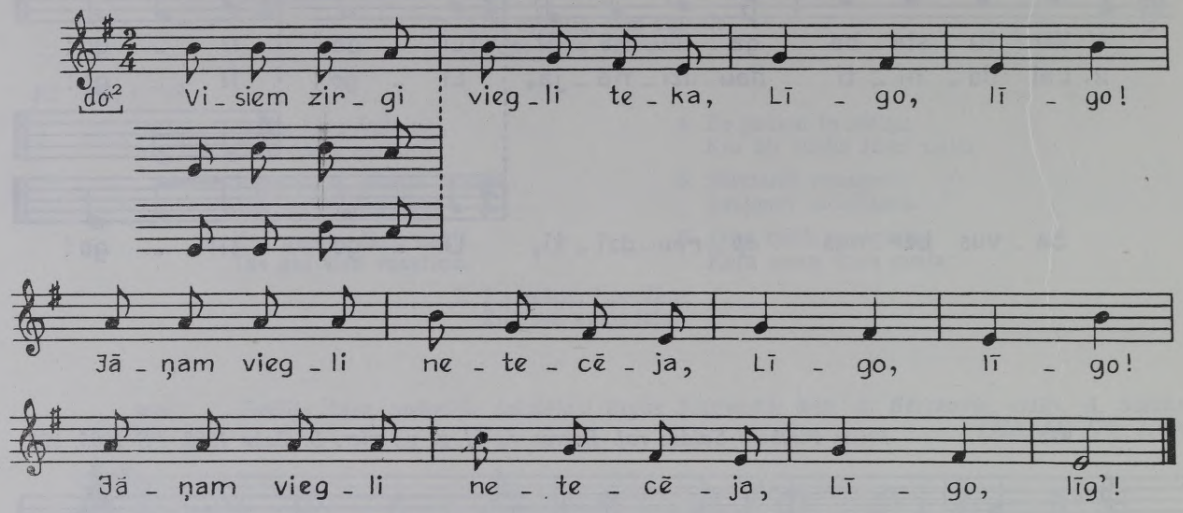

975 *Valkas Trikātā pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1443.*

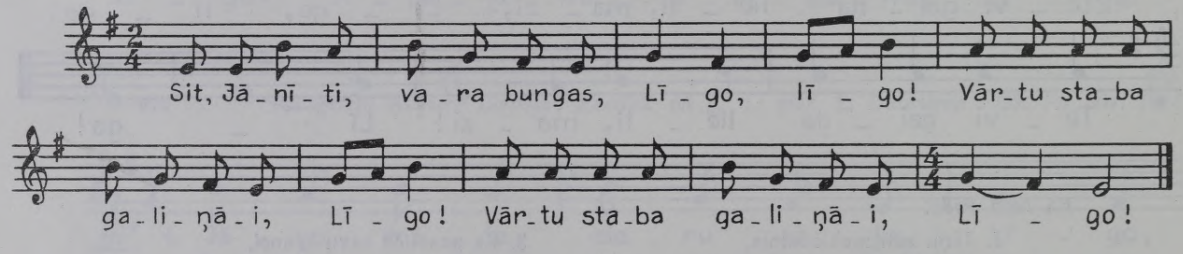

976 *Zelma Ēvelite Neretas raj. Lones c., 31 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5370.*

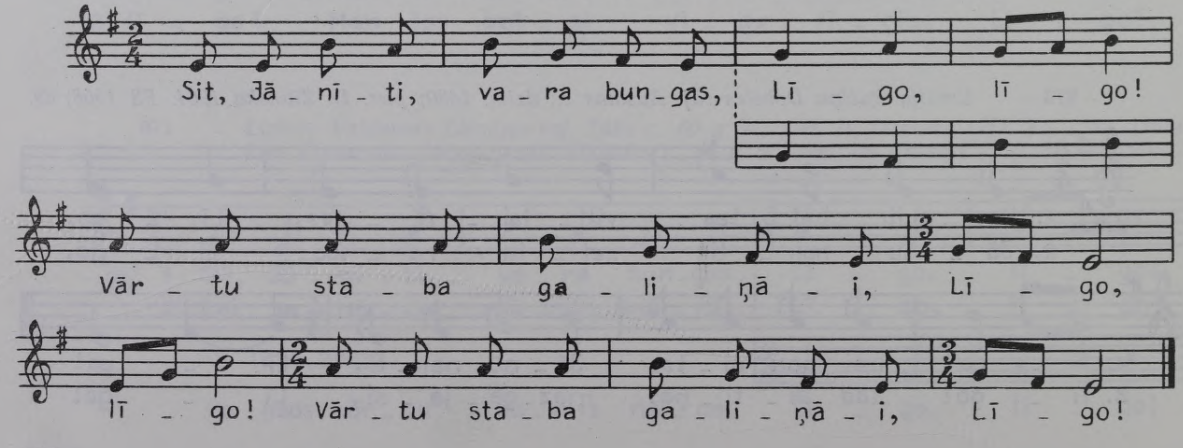

977 *Jēkabs Sliders, dzim. 1867 Jēkabpils Viesītē; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1315. Elza Cimdiņa Gaujenas raj. Ineša c., 42 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 127.*

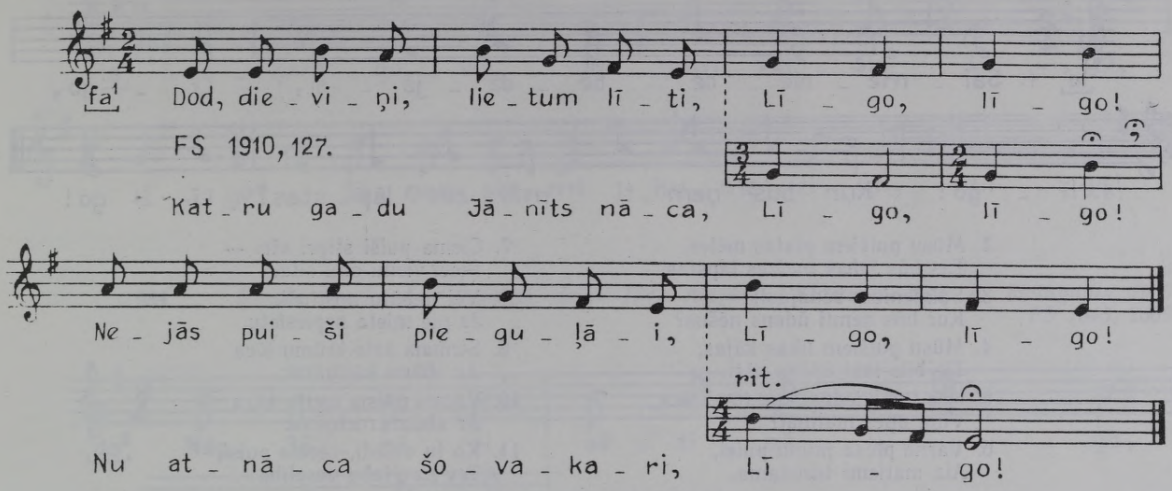

978 *Velta Rezovska Rigā, no Jēkabpils Seces; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1926. FS 170, 131.*

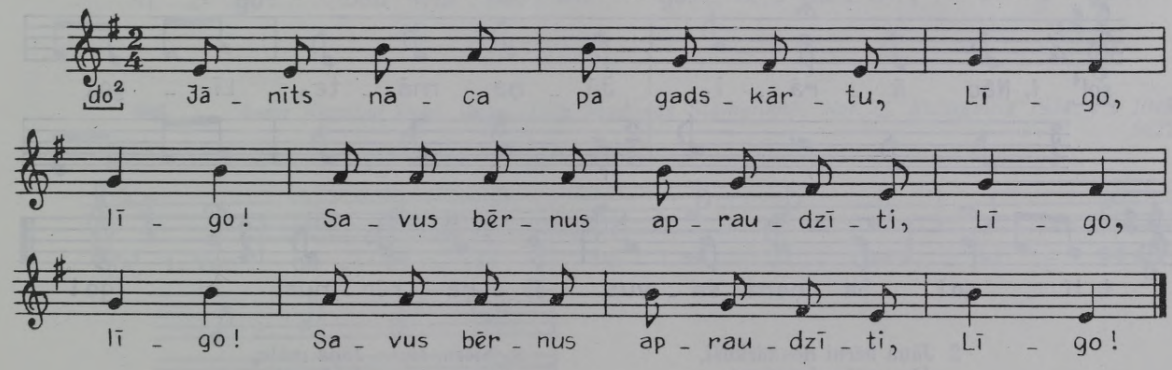

979 *Dārte Meklenburga Rigā, dzim. 1858 Kuldigas Kabilē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6546.*

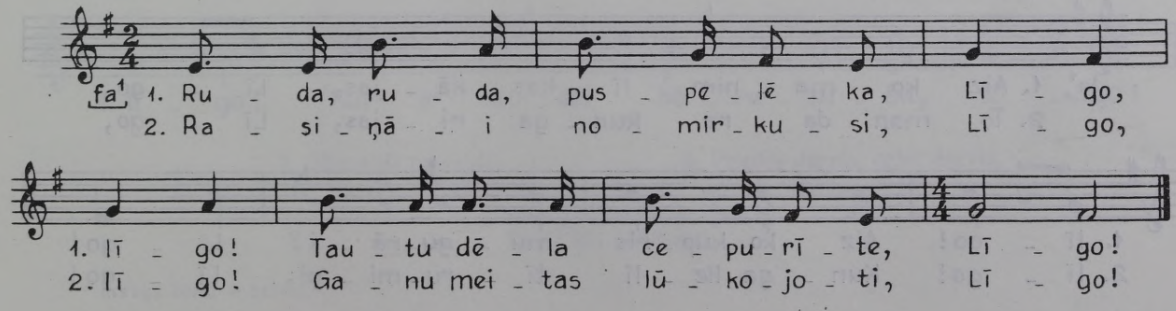

980 *Gaida Bēvalde Dobeles raj. Austrumu c., dzim. Jelgavas Šķibē; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 598.*

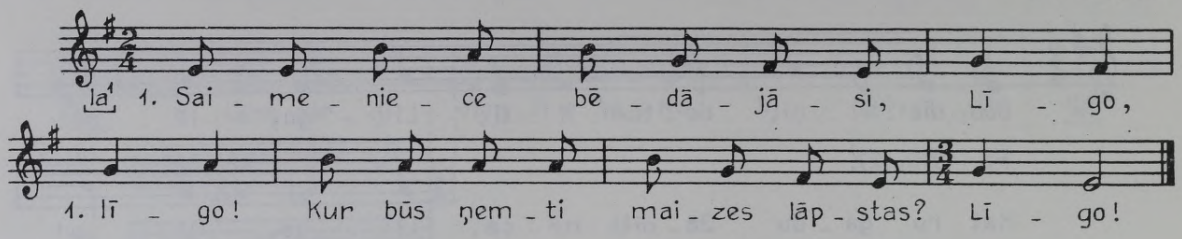

2. Mūsu puišiem platas mēles,
Tās būs labas maizes lāpstas.
3. Saimeniece bēdājāsi:
Kur būs ņemti ūdens nēšus?
4. Mūsu puišiem līkas kājas,
Tie būs labi ūdens nēši.
5. Kas tur kliedza, kas tur brēca
Viņā upes maliņāi?
6. Vārna plēsa jaunu puisi,
Aiz matiemi turēdama.
7. Ciema puiši stipri vīri —
Pieci vienu odu sita.
8. Vēl nebūtu nosituši,
Ja pie mieta nepiesietu.
9. Sirmais āzis krūmu lēca
Ar abāmi kājiņāmi;
10. Vecais puisis meitu ķēra
Ar abāmi rociņāmi.
11. Ko tu dziedi, vecais puisi,
Tev nav laba veselība!
12. Cīkst tev kauli staigājoti,
Klab tev zobi runājoti!

981 *Berta Puķīte Gaujenas raj. Abrupes c., dzim. 1884, un Milda Balode Gaujenas raj. Gaujas c., 54 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 179.*

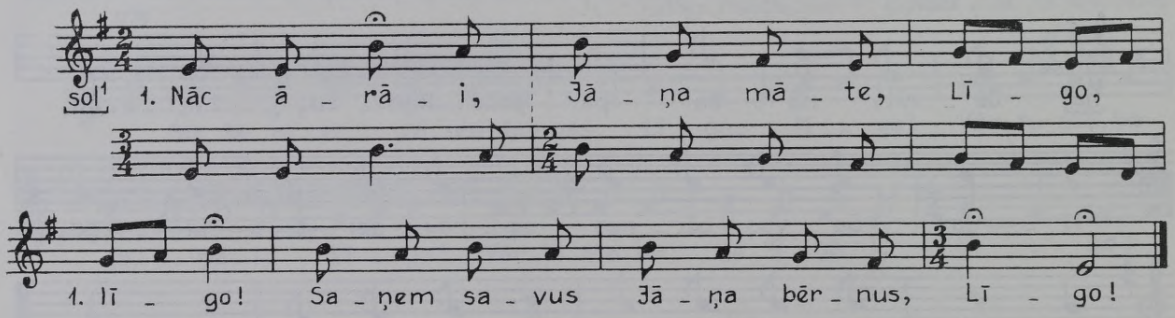

2. Jāņa bērni nosmirkuši,
Jāņa zāles lasīdami.
3. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tevim govis laidarāi!
4. Alu, alu, Jāņa tēvs,
Tev aug mieži līdumāi!

982 *Mile Apine Cēsu Jaunpiebalgā, dzim. 1881; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4337.*

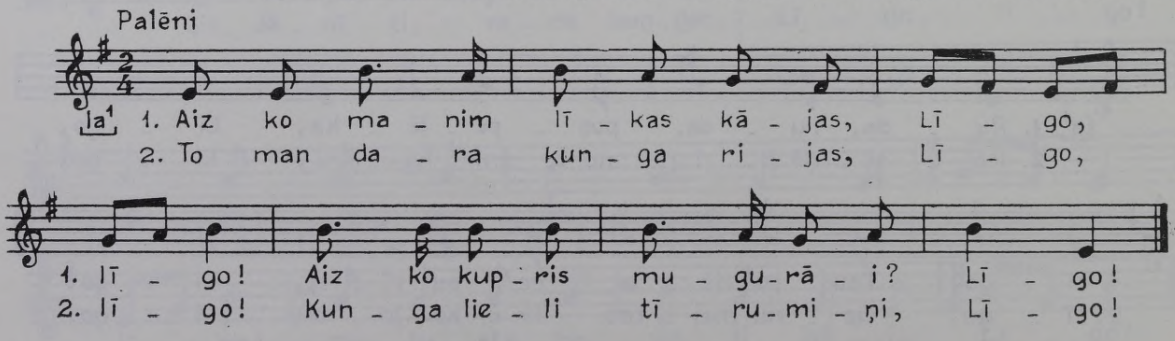

983 *Jānis Birzkalns Limbažos, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2662.*

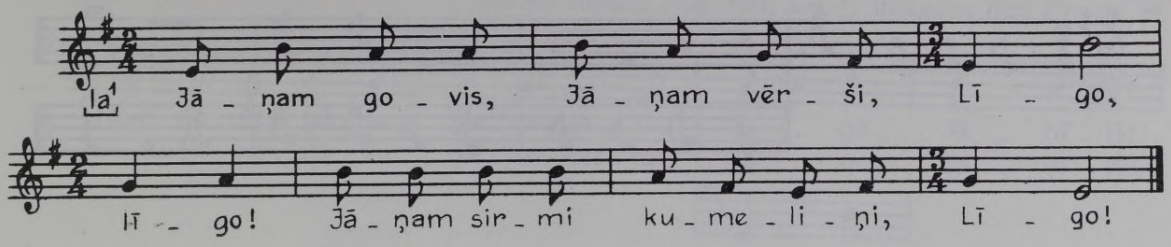

984 *Ķērsta Mazlovska Kuldīgā, dzim. 1841 Aizputes Klosterē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2509.*

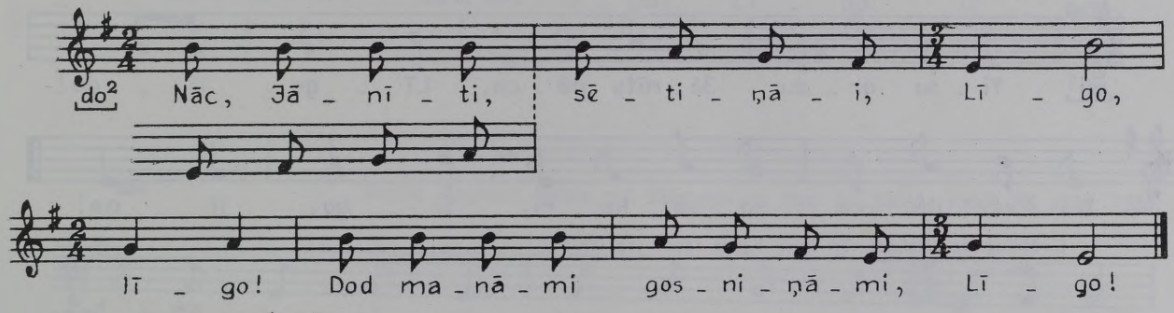

985 *Anna Kazaine Rīgā, dzim. 1878 Madonas Stāmerienē; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9622.*

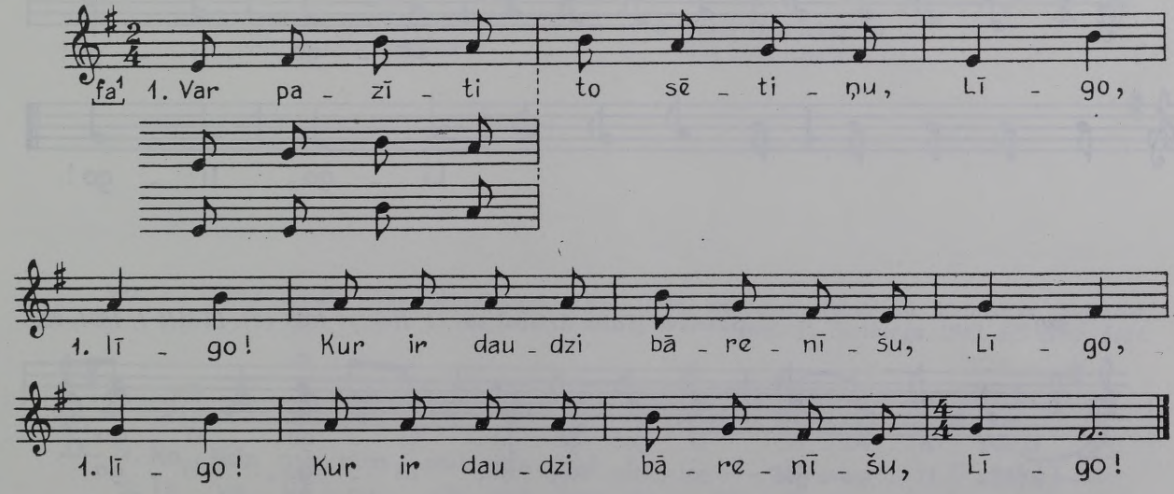

2. Sētmalīši notekāti
Basajāmi kājiņāmi.

3. Priedes durvis, egles durvis,
Tās ir viegli virināti;

4. Drauga bērni *, pabērnīši,
Tie ir lēti maldināti.

* drauga bērni — bāreņi.

986 *Vairākas māmiņas Valkas Alsviķos; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 74.*

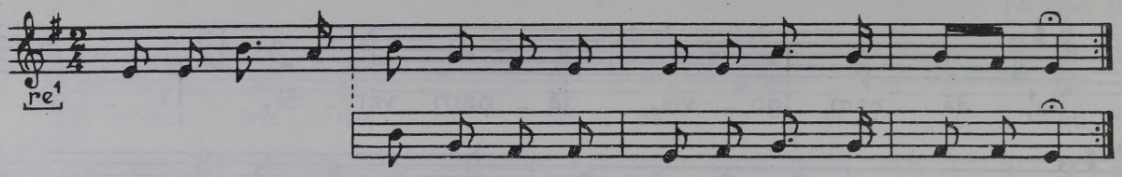

987 *Elīze Melngaile Rīgas Vidrižos, dzim. 1852 Valmieras Mazsalacā; pier. E. Melngailis. FS 1045, 2069.*

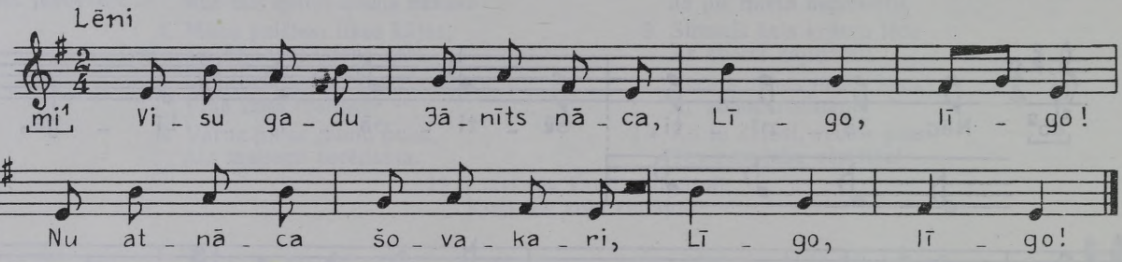

E. Melngaiļa piezīme: «Tā Igatē līgoja Jāņos (ap 1889).»

988 *Matilde Kļaviņa Rīgas Ligatnē, dzim. 1873, melodiju dzirdējusi Smiltenē; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4828.*

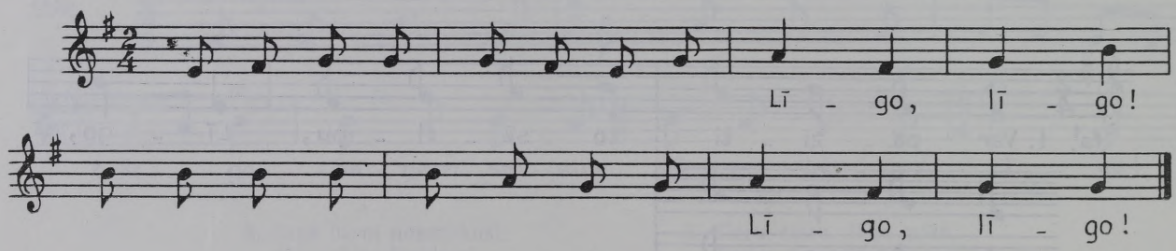

989 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1889 (?). LTMM I, 1894, 32a.*

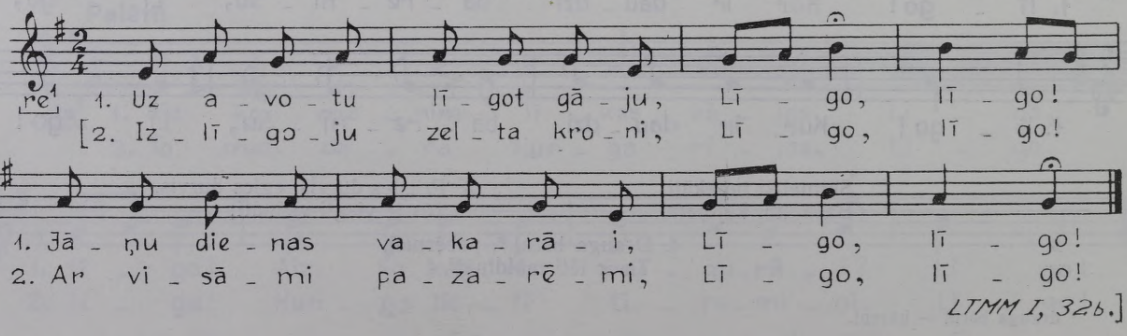

LTMM I, 32b.]

990 *Košragā [Ventspils Dundagā] Līze Bertolde, dzim. 1864, Grieta Skadiņa, dzim. 1863, Didriķis Filmans, dzim. 1846; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 29.*

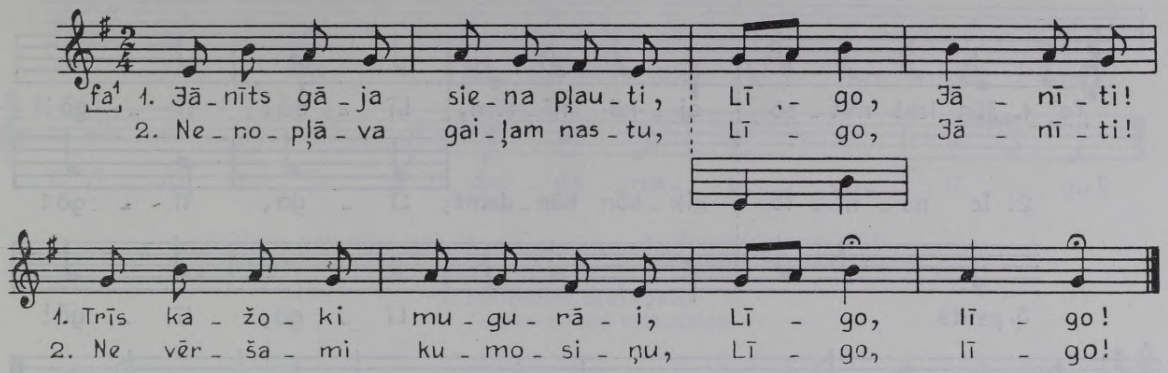

991 *Sofija Deglava Balvu raj. Dūrupes c.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7280.*

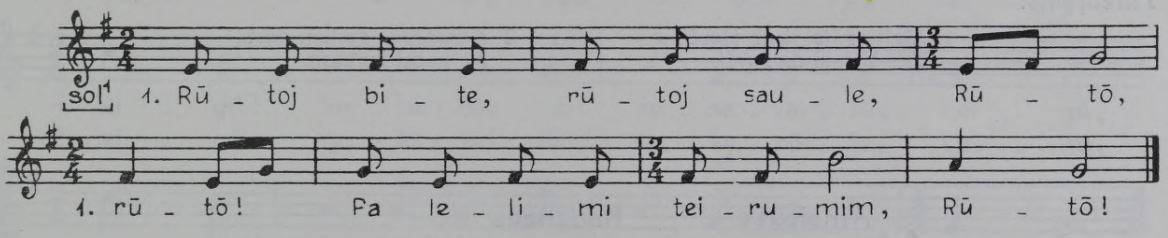

2. Saule — sīnu kaļtēdama,
Bite — zīdu laseidama.

3. Saule sīnu izkaļtēja,
Bite zīdu naizlasēj'.

992 *Trīna Cīrule Cēsu Mazstraupē, dzim. 1858, melodiju dzirdējusi Valmieras Vainižos; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5131.*

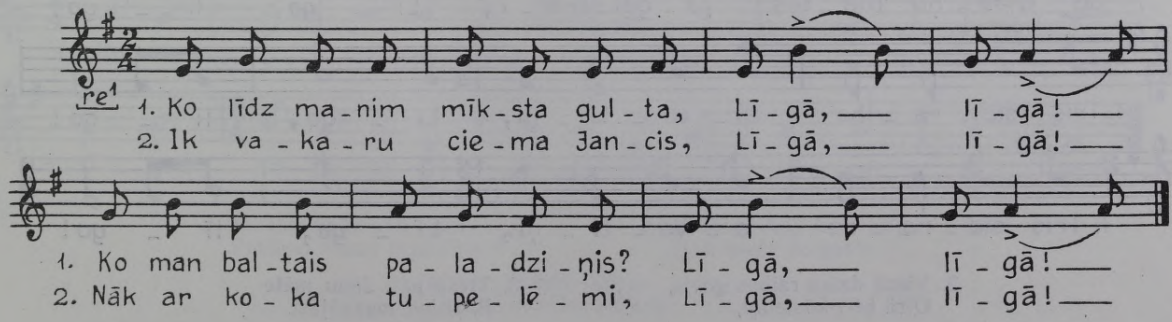

993 *Košragā [Ventspils Dundagā] Līze Bertolde, dzim. 1864, Grieta Skadiņa, dzim. 1863, Didriķis Filmans, dzim. 1846; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 31.*

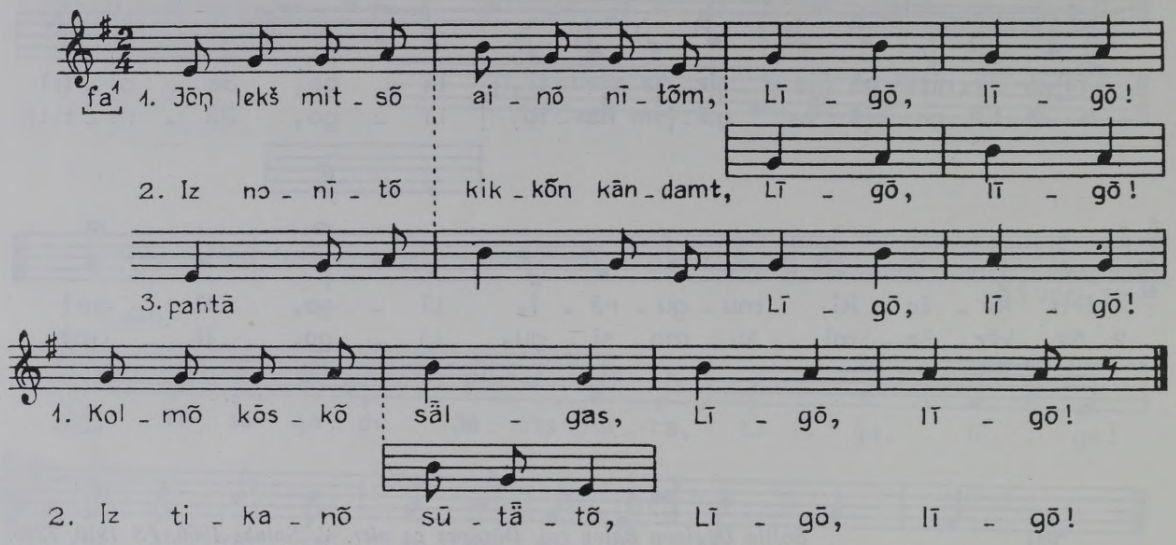

Tulkojums:

1. Jānīts gāja siena pļauți,
Trīs kažoki mugurāi.

2. Nenopļāva gaiļam nasti,
Ne kazai kumosīt.

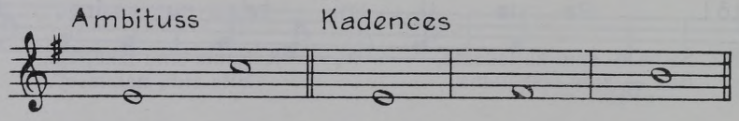

994 *Alvīne Sproģe Dobelē, dzim. 1889, melodiju dzirdējusi ap 1931 Jelgavas Lielaucē; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 162.*

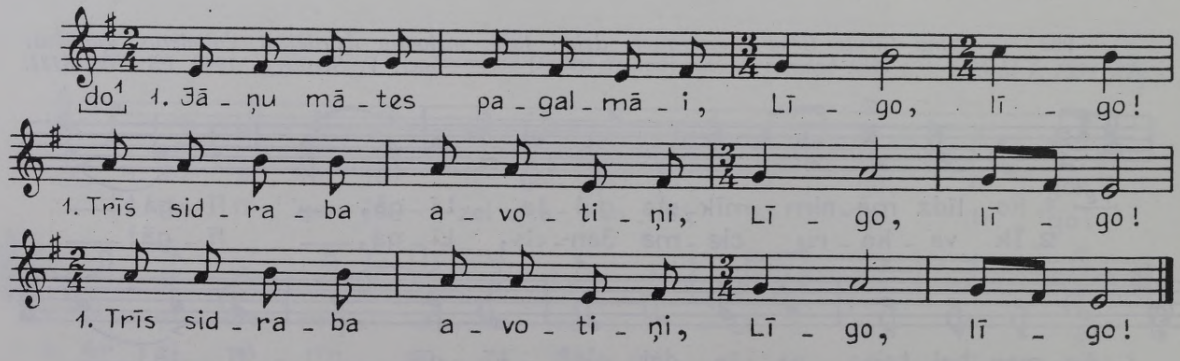

2. Vienā dzēra raibas govis,
Otrā bēri kumeliņi,

3. Trešā pati Jāņu māte
Ik rītiņu mazgājāsi.

995 *Līze Peina Cēsu Druvienā; pier. A. Poruka. FS 1495, 3165*

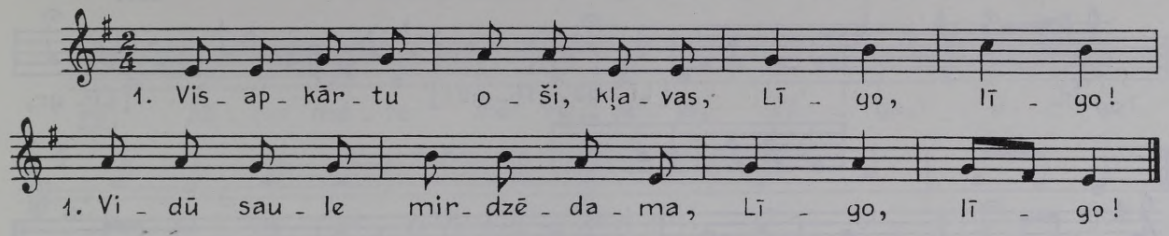

2. Viena pati mūs' meitiņa
Treju kungu robežāsi.

3. Visapkārt jauni puiši,
Nedrīkst meitu bildināti.

4. Druvēnieši droši puiši,
Noņem meitai vainadziņu.

996 *Jūlija Miļkēviča Rēzeknē, dzim. 1906 Varakļānos; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 268.*

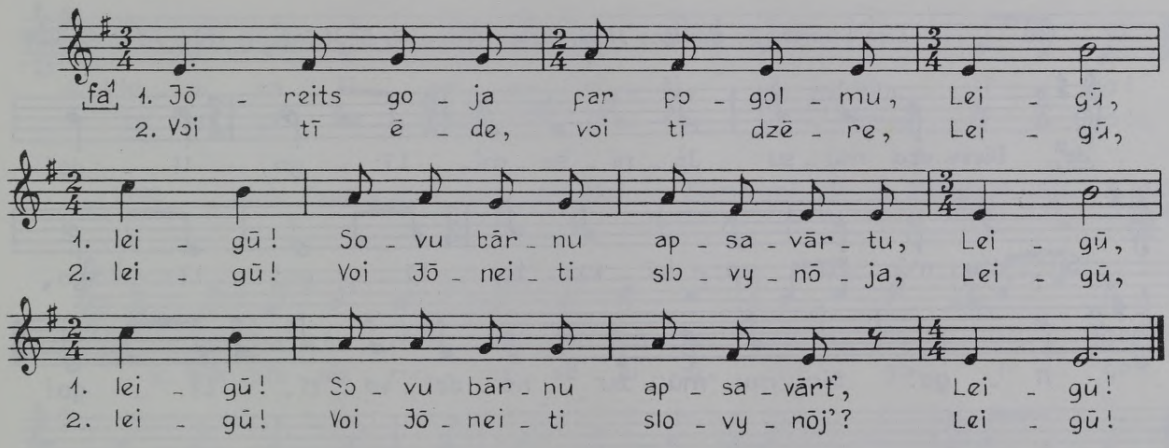

997 *Karlīne Puķīte Valkas raj. Vijciema c., 66 g. v.; pier. R. Skudra 1967. FS 1980, 1281*

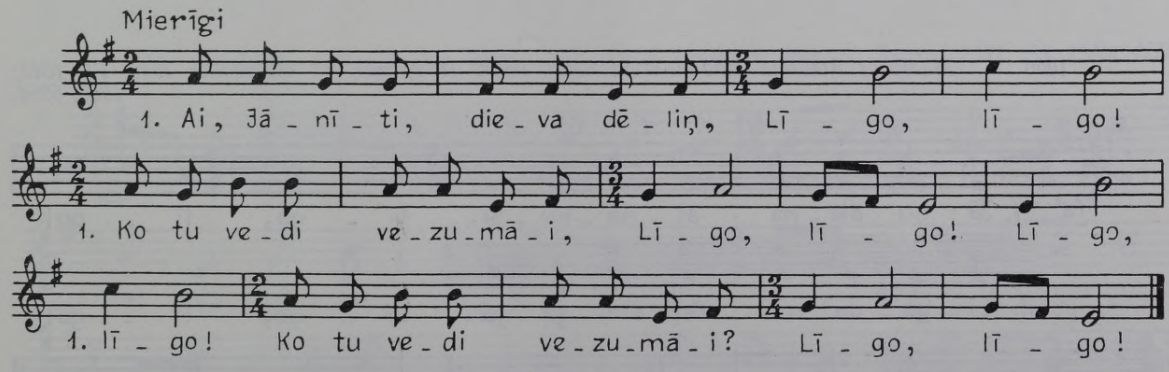

2. Meitām vedu zīļu rotu,
Puišiem caunu cepurītes.

3. Jānīts stāvēj' kalniņāi,
Zāļu nasta mugurāi.

4. Nāc, Jānīti, lejiņāi,
Dod manāmi telītēmi!

998 *Līze Graubiņa Daugavpils Līvānos; pier. Vīgneru Ernests. LTMM I, 1894, 36n.*

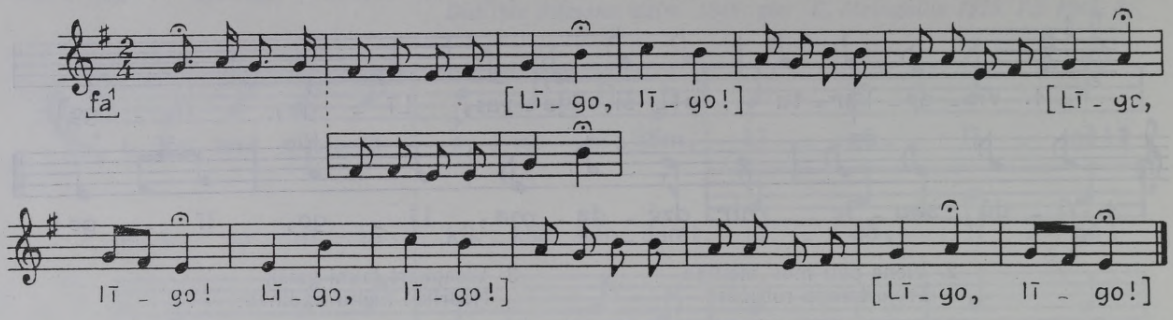

999 *Līze Stromberģe Bauskas Misā, dzim. 1876; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9780.*

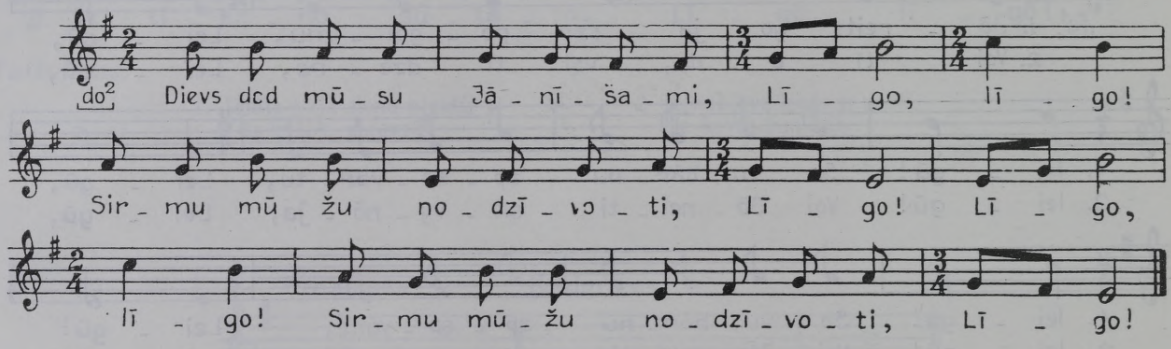

1000 *Madliena Atkalēja Madonas Adulienā, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045; 6956, 6964.*

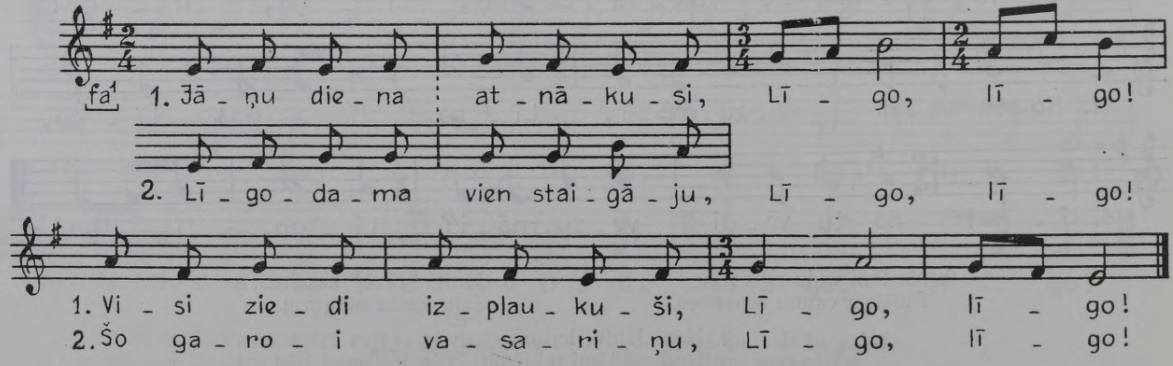

1001 *J. Lūsis [Madonas] Kraukļos; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 36a.*

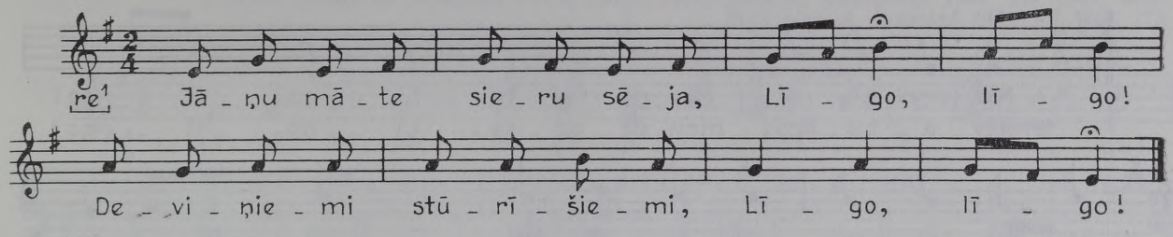

1002 *Ruta Mazkalniņa Cēsu Līzumā, 45 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 946.*

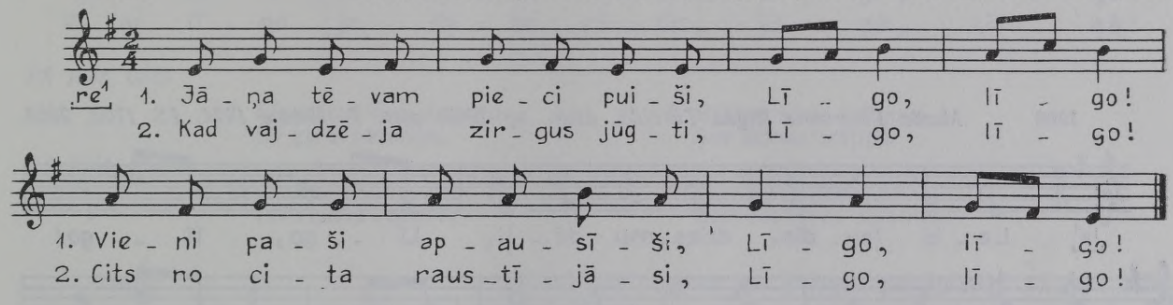

1003 *Anna Kazaine Rīgā, dzim. 1878 Madonas Stāmerienē; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9621.*

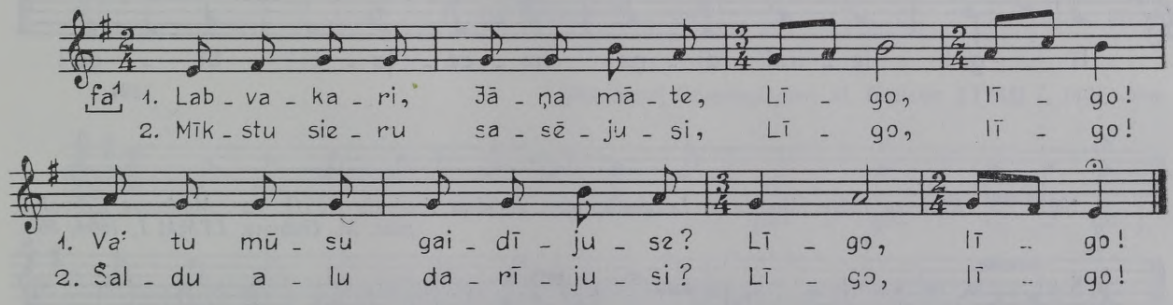

1004 *Zelma Eglīte Talsos, dzim. 1907 Rīgas Suntažos; pier. Ā. Salava 1961. FS 1960, 4675.*

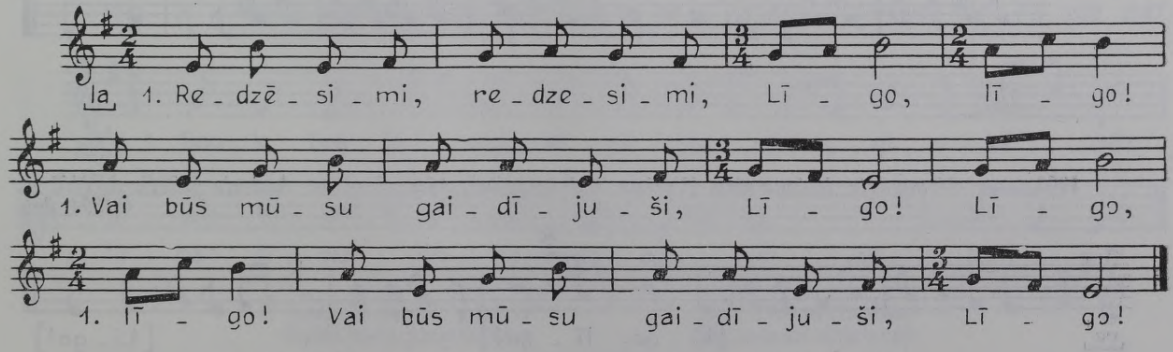

2. Vai būs savu pagalmiņu
Ziediņiemi kaisījuši,

3. Mīkstu sieru sasējuši,
Sāldu alu darījuši.

1005 *Kristīne Ēvelīte Cēsu Lizumā, 78 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 914.*

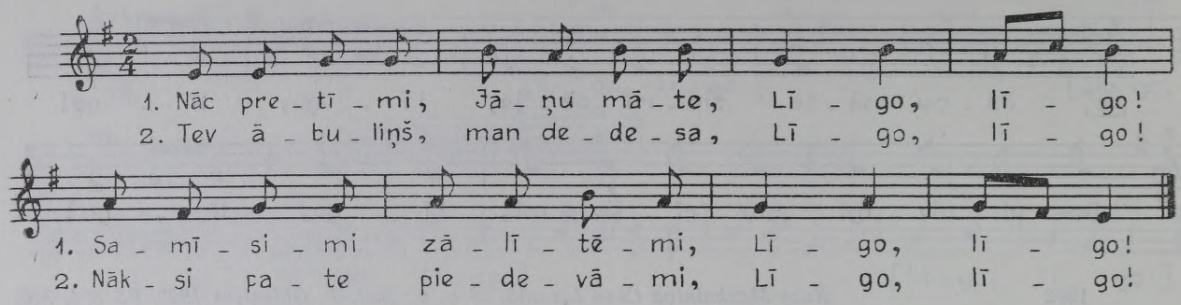

1006 *Marta Pētersone Rīgas Turaidā, dzim. ap 1895; pier. T. Ilstere 1924. FS 1700, 2858.*

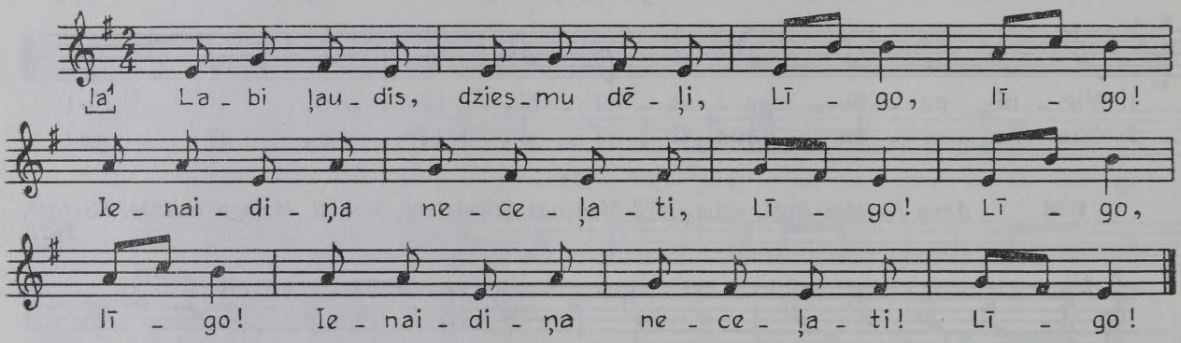

1007 *Rinkusa māte [Madonas] Lazdonā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]; var. Madonas Cesvainē pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 36h.*

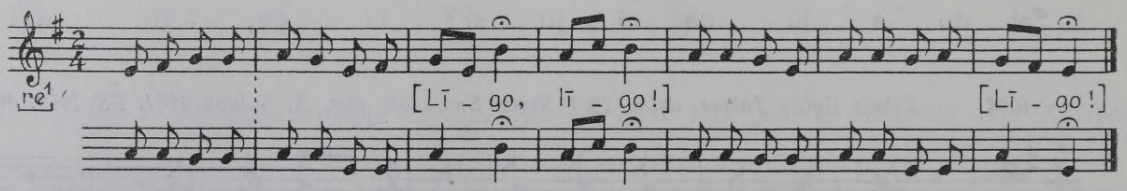

1008 *Ģērmaniete Kalnamuižā [Valkas Kalncempjos]; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 36l.*

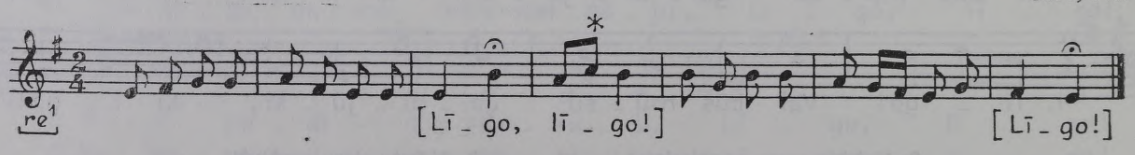

* Netemperēta skaņa, ko dzied drusku augstāk.

1009 *Eda Lāce Madonas Tirzā, dzim. 1857; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6832.*
Irma Kurševica Madonas Tirzā, dzim. 1904; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6845.
Rīgā pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 278.

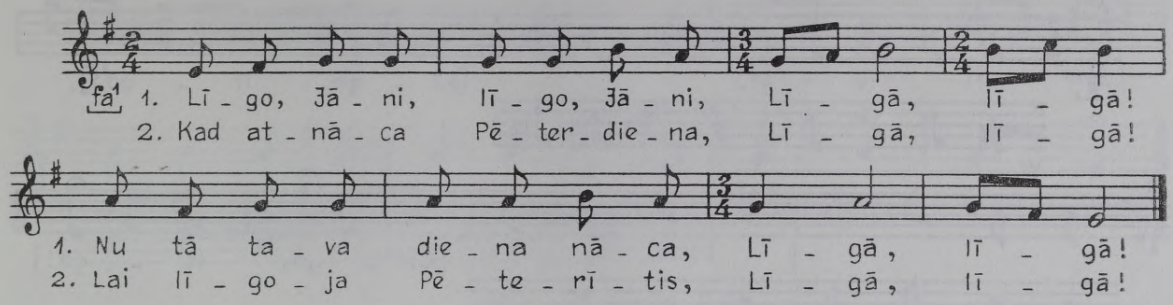

FS 1045, 6845.

1. Līgodama vien staigāju
Šo garoi vasariņu.

2. Brāļam sievu salīgoju,
Sev diženu arājiņu.

FS 1944, 278.

1. Ai, Jānīti, dieva dēlsi,
Tavu platu cepurīti!

2. Visa dieva pasaulīte
Zem tās tavas cepurītes.

1010 *[Madonas] Lazdonā pier. Jurjānu Andrejs 1892. FS 1495, 3593.*

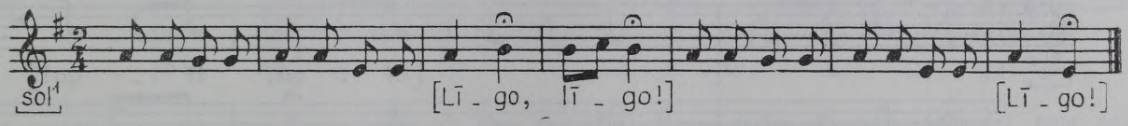

1011 *[Madonas] Cesvainē pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 36m.*

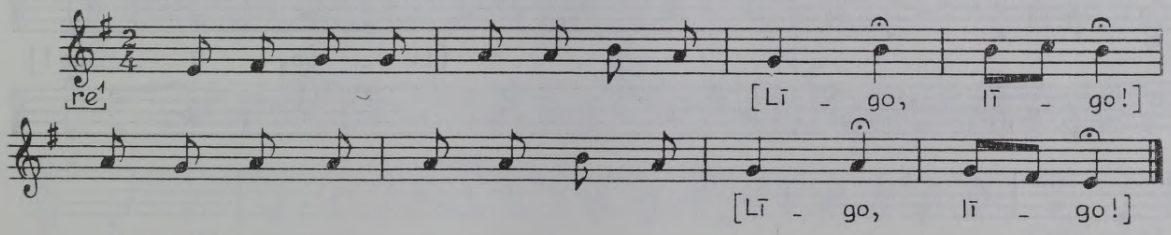

1012 *Izabella Ozoliņa Zilupes raj. Nirzas c., 72 g. v.; pier. R. Zarembo 1949. FS 1829, 1667.*

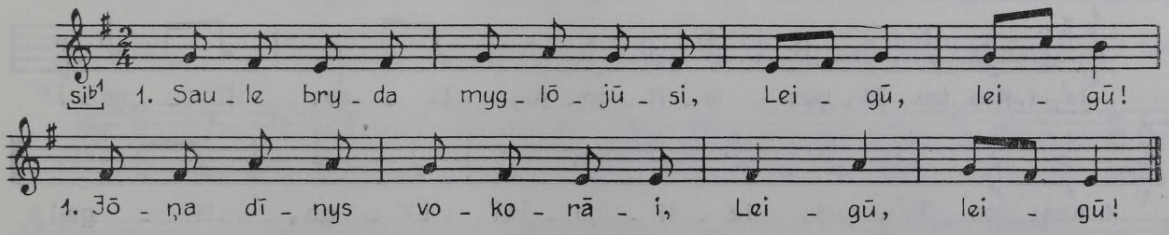

2. Kur, dīveņ, lelu guni,
Syldi vysu pasauleiti!

3. Jōņa dīna svāta dīna
Aiz vysomi dīneņomi:

4. Jōņa dīnu dīva dālys
Saulis meitu zadynōja.

1013 *Gulbenē Anna Ūdre, Anna Melbārde, Ilze Kupča; pier. O. Kanaviņš. No III vispārējo dziesmu svētku (1888) 50 apdziedāšanās dziesmām. LTMM I, 1894, 36d.*

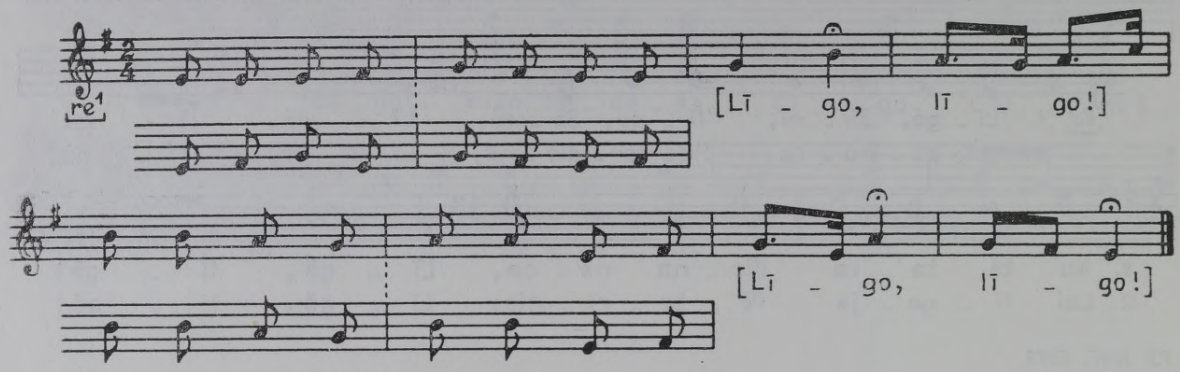

1014 *Gulbenē Anna Ūdre, Anna Melbārde, Ilze Kupča; pier. O. Kanaviņš. No III vispārējo dziesmu svētku (1888) 50 apdziedāšanās dziesmām. LTMM I, 1894, 36c.*

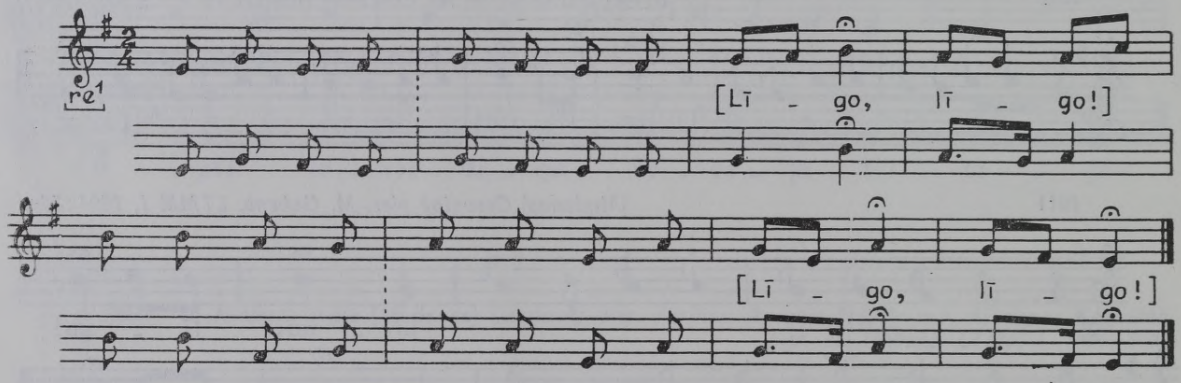

1015 *Madonas Jaungulbenē pier. E. Eglīte 1926. FS 26, 740.*

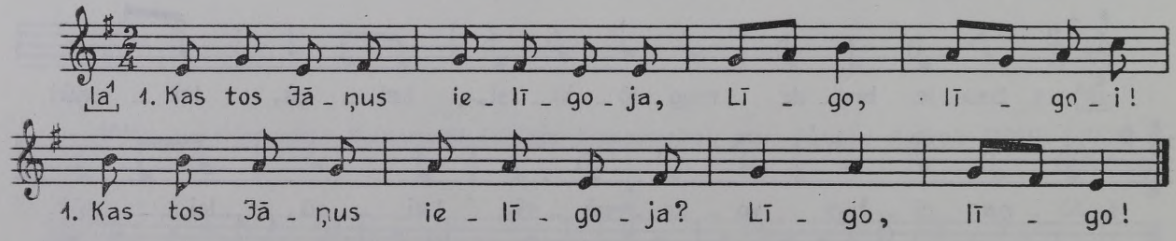

2. Pirmie gani, pēc arāji,
Visupēci saimenieki.

3. Visupēci saimenieki,
Pie galdiņa sēdēdami.

4. Pie galdiņa sēdēdami,
Saldu alu baudīdami.

1016 *Gulbenē Anna Ūdre, Anna Melbārde, Ilze Kupča; pier. O. Kanaviņš. No III vispārējo dziesmu svētku (1888) 50 apdziedāšanās dziesmām. LTMM I, 1894, 36e.*

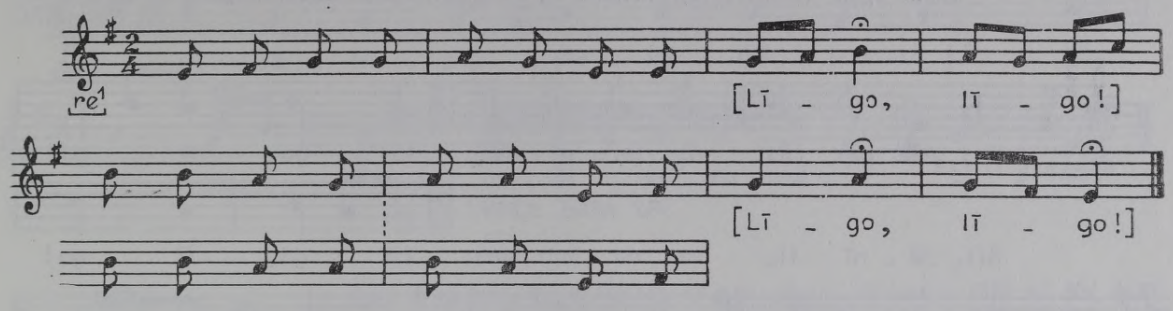

1017 *Gaujienas apkaimē pier. A. Kauliņš. A. Kauliņš. Dziesmu krājums, I. Jelgavā, 1924, 23. lpp.*

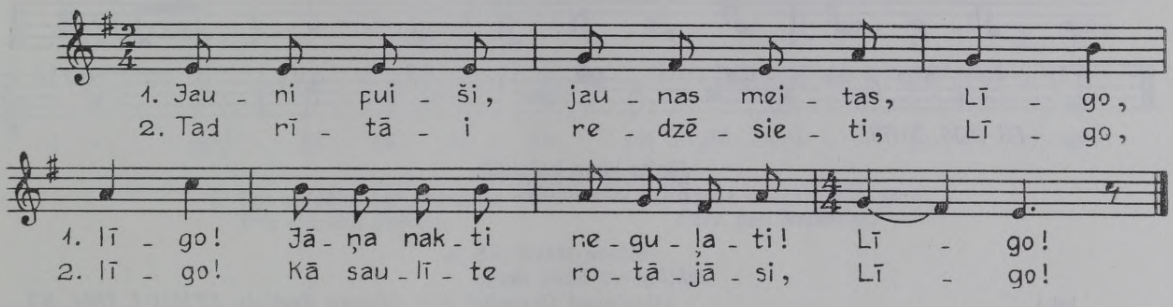

1018 *Jurjānu Anuža Cēsu Ērgļos; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 36o.*

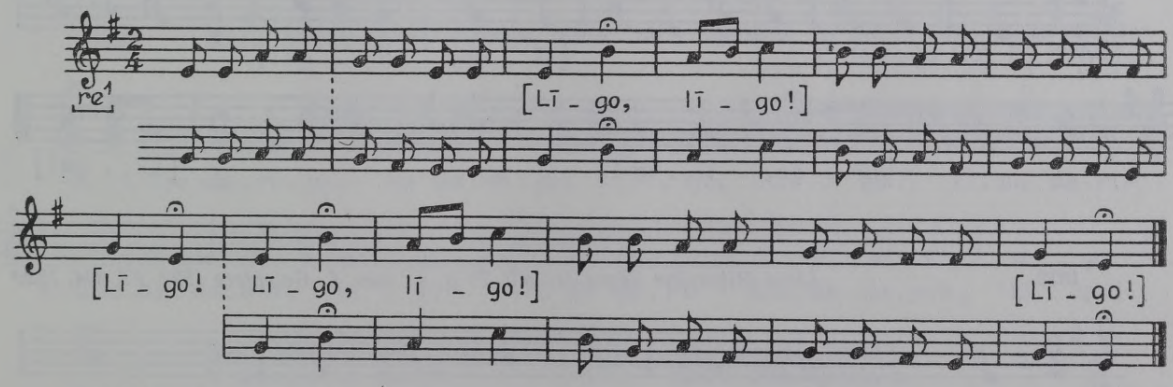

1019 *Ļaudonieši. DzR VII, 1884, 3. lpp.*

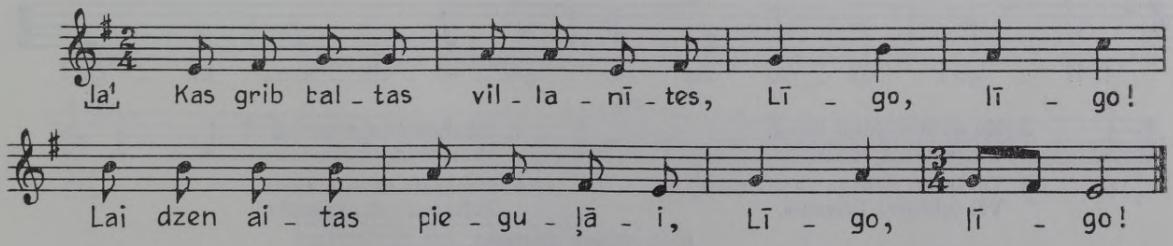

2. Jāņa nakti zelta rasa,
Tad aitiņas mazgājāsi.

1020 *Mila Eicēna Cēsu Priekuļos, dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2019. Made Birzniece Liepājas raj. Embūtes c., dzim. 1894; pier. I. Kalniņš 1961. FS 1955, 20474. Anna Spole Aknīstes raj. Vecumu c., 66 g. v., dzim. Lietuvā; pier. V. Sams 1952. FS 1895, 5274.*

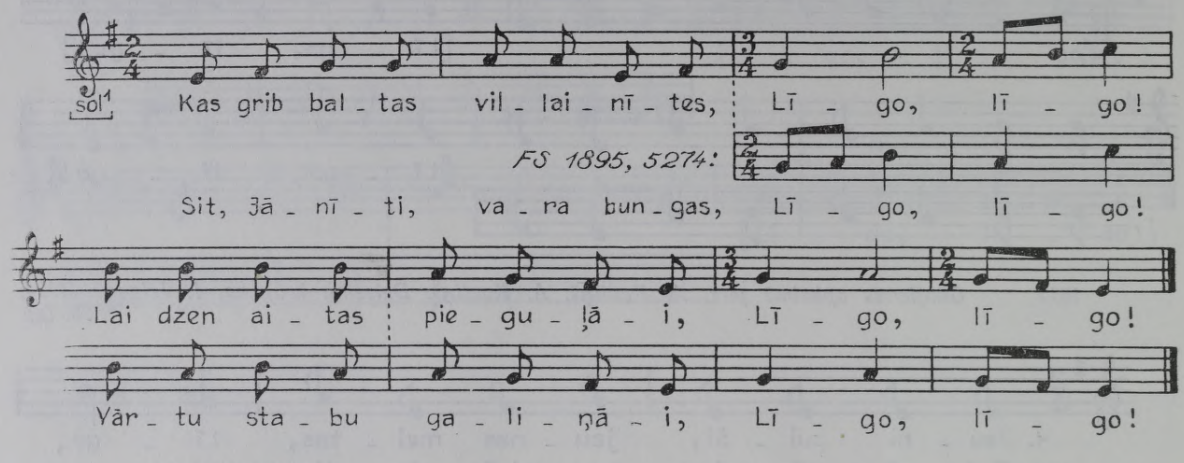

FS 1955, 20474.

Jānīts kāpa kalniņāi,
Ziedi bira lejiņāi.

1021 *[Madonas] Cesvainē pier. Lābanu Andrejs. LTMM I, 1894, 36f.*

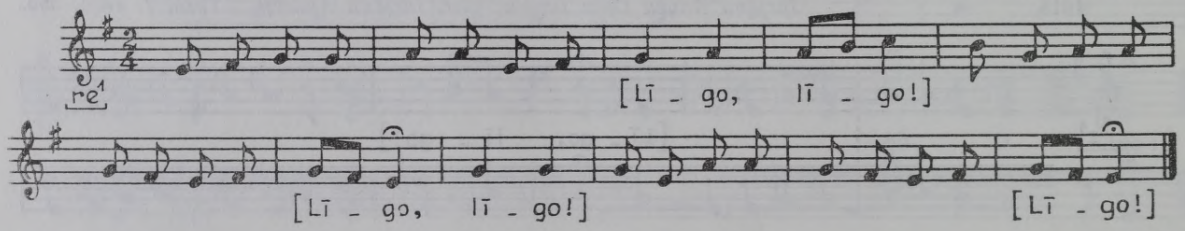

1022 *Liene Miķelsone Rigas Mālpilī, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 783.*

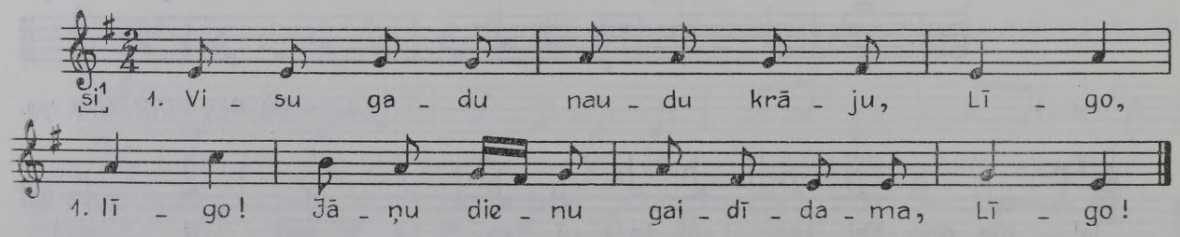

2. Nu atnāca Jāņu diena,
Nu naudiņa jātērēi.

3. Tukšs un nabags Jānīts nāca,
Vēl tukšāksi Pēterītis.

4. Jēkabiņis bagātnīeksi,
Tam rudziši, tam miezīši.

5. Jānīšami skaista sieva,
Pēterami vēl skaistāka!

6. Jānīšami ziediņosi,
Pēterami sudrabāi.

1023 *Made Rābe Rīgā, dzim. 1860 Rīgas Suntažos; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1982.*

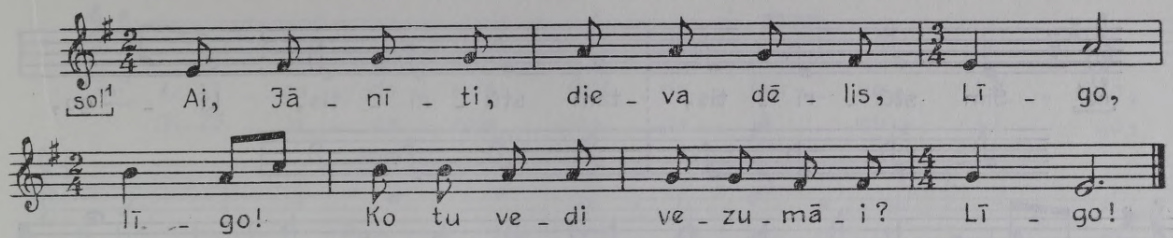

1024 *Anna Bremšmite Rīgas Mālpilī, 47 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 843.*

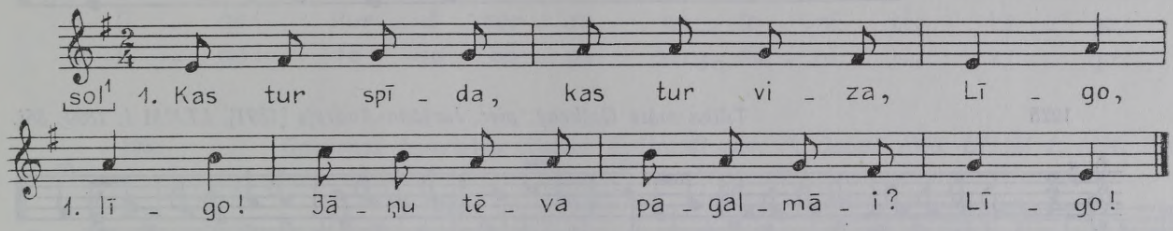

2. Tur spīdēja, tur mirdzēja
Trīs sidraba avotiņi.

3. Vienā dzēra vērši, govis,
Otrā bēri kumeliņi,

4. Tai trešāi avotāi
Jauni puiši mazgājāsi.

1025 *Anna Liepiņa Rīgas Taurupē, dzim. 1871, melodiju dzirdējusi Cēsu Jumurdā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3761.*

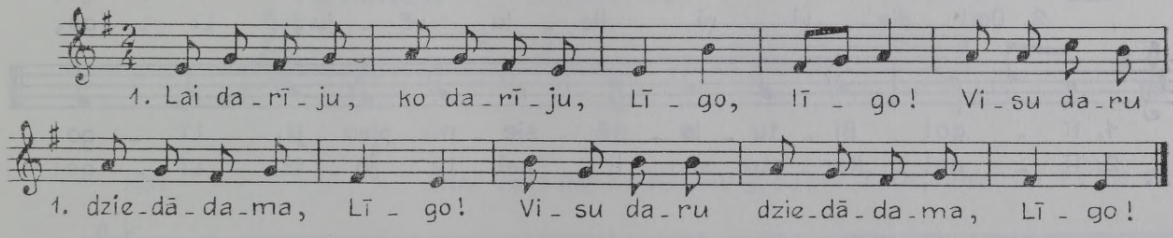

2. Dziedādama cimdus metu,
Dziedādama noadiju.

3. Dziedādama sagaidīju
Tautu dēlu atjājoti.

1026 *Līze Ozola Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 36k.*

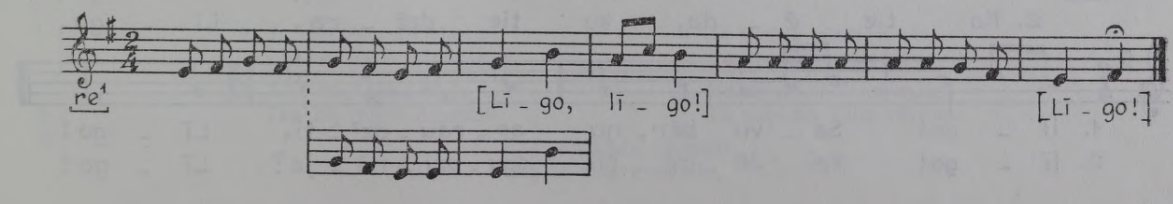

1027 *Pabērza māte Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 36b.*

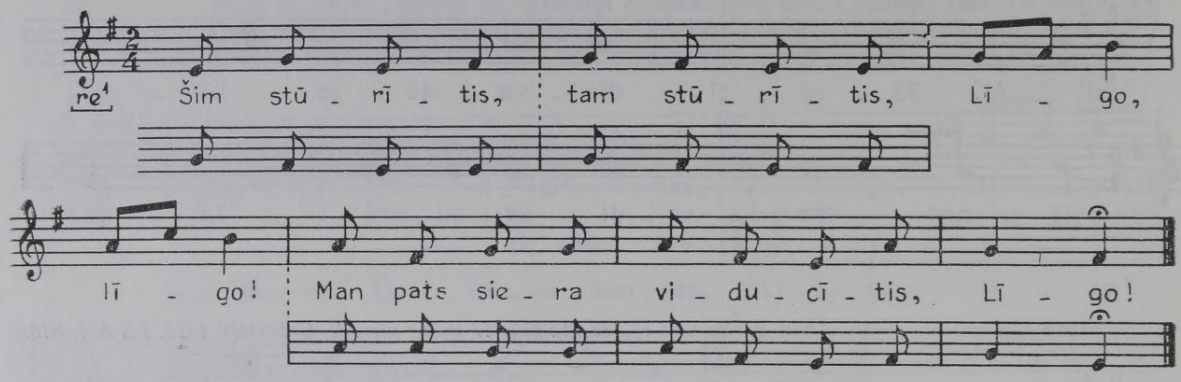

1028 *Tilika māte Gulbenē; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 36i.*

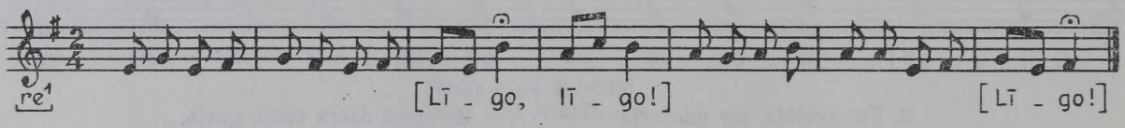

1029 *Minna Sirmace Madonas Beļavā, 68 g. v.; pier. G. Sirmacis 1931. FS 1060, 247.*

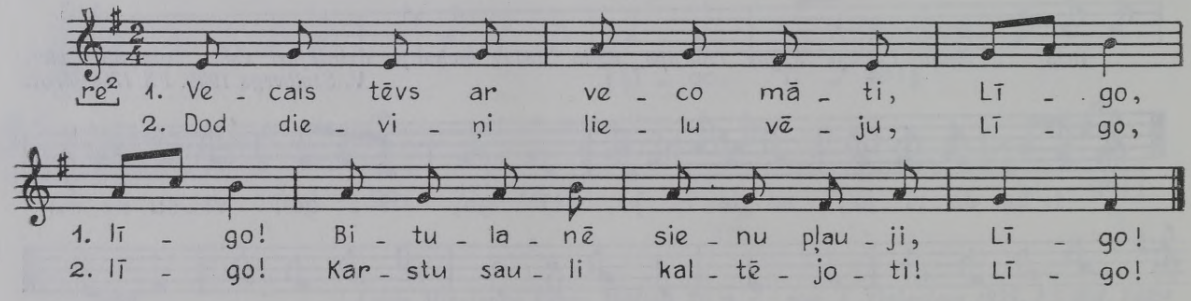

1030 *Valkas Ilzenē Madaļa Ermika, dzim. 1860, un Ilze Dukule, dzim. 1853; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 727.*

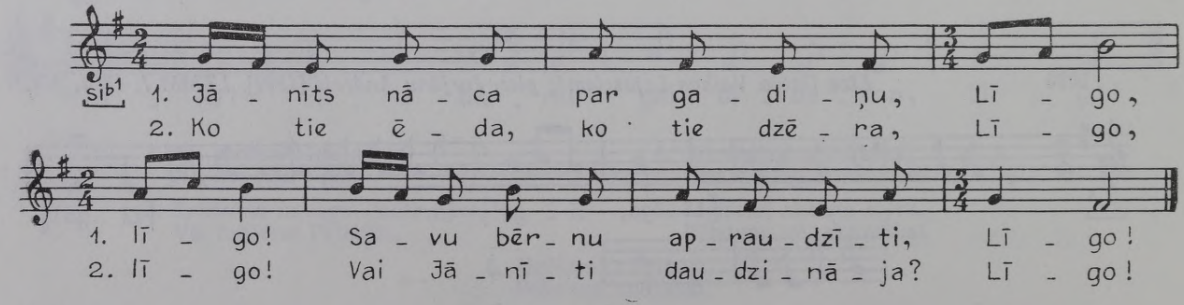

1031 *Ilze Reijere Liepājas Rucavā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4851.*

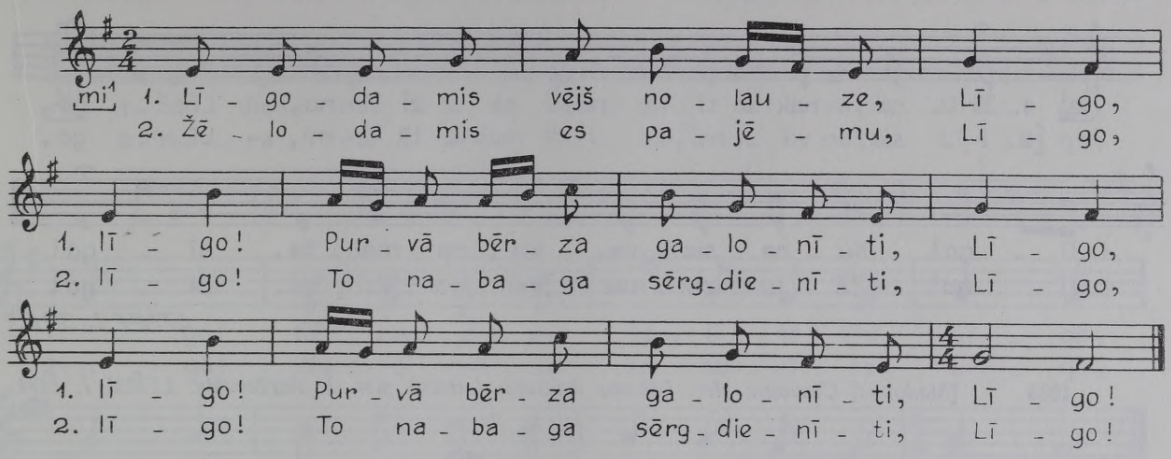

1032 *Gaujienas Luturiešos [Valkas Zvārtavā] pier. P. Galiņš 1888. LTMM I, 1894, 36p.*

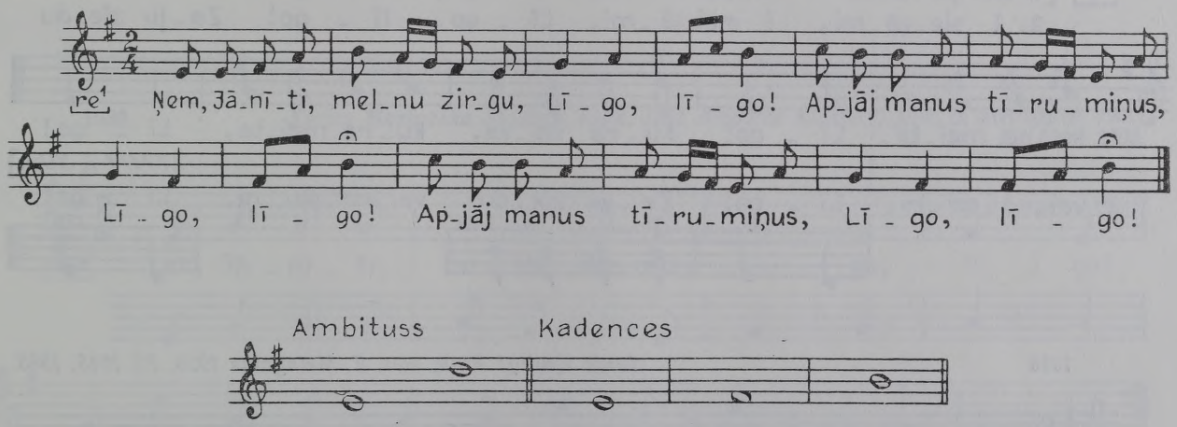

1033 *Trīne Gulbe Rīgas Mālpilī, 67 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 823.*

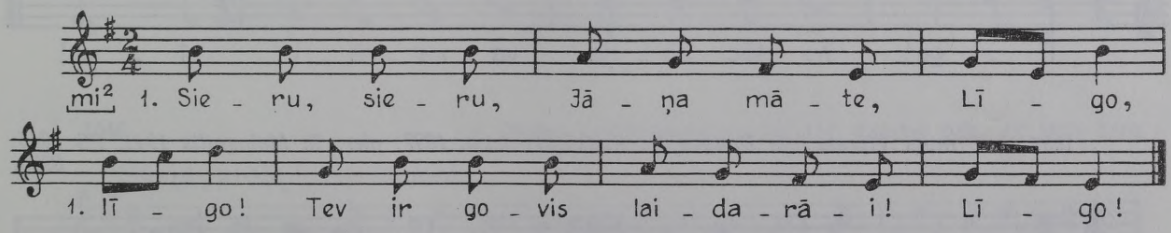

2. Ja nedosi man sieriņu,
Lai tev govis ālavnīcas!

3. Alu, alu, Jāņa tēvis,
Tev bij mieži līdumāi!

4. Ja nedosi alutiņu —
Pērkonēmi noziedēti!

5. Kas godīga Jāņa māte,
Tā saņēma Jāņa bērnus.

6. Kas jau kāda cūcenīte,
Guļ ar vīru gubenīi.

1034 [Madonas] *Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 39a.*

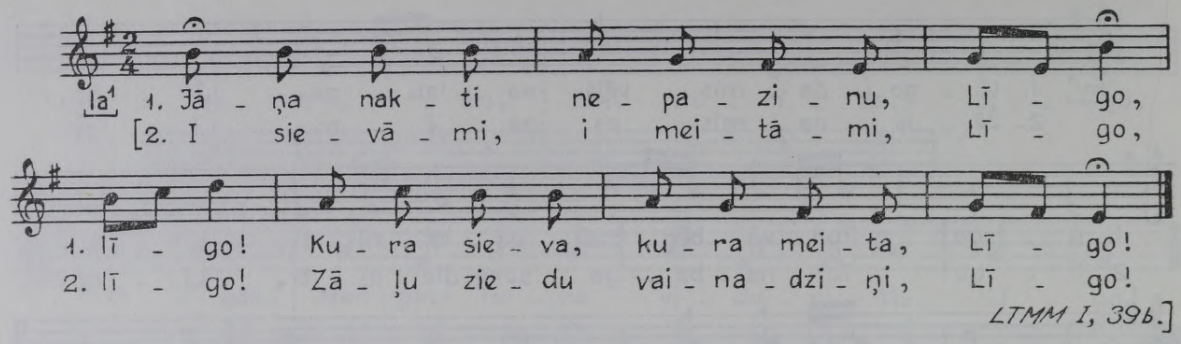

LTMM I, 39b.]

1035 [Madonas] *Cesvainē pier. Lābanu Andrejs; Lubānā pier. J. Karčevskis. LTMM I, 1894, 39b.*

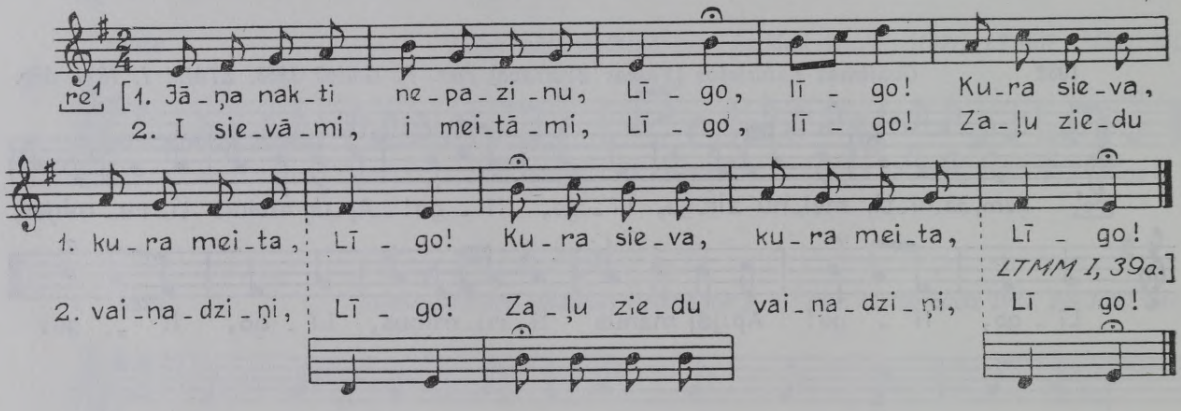

LTMM I, 39a.]

1036 *Jānis Kauliņš Rīgā; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 1983.*

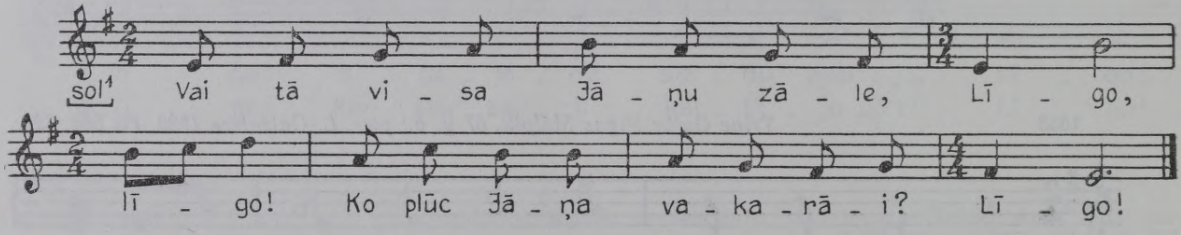

1037 *Anna Viļumaniete Daugavpils Rudzētos, dzim. 1897; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8988.*

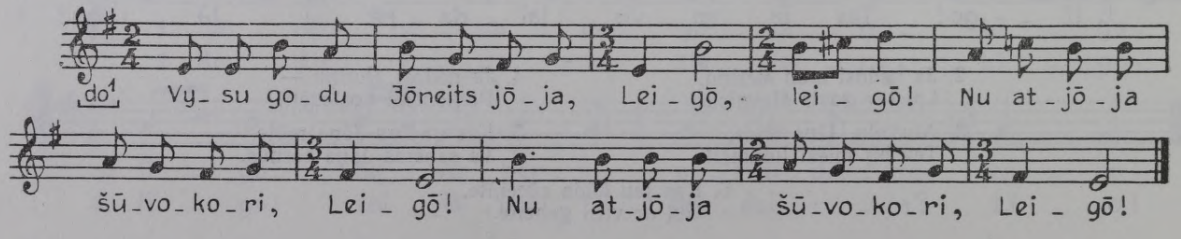

1038 *Saldū; O. Šepskis. Dziesmas. Jelgavā, 1881, 21. lpp. LTMM I, 1894, 40.*

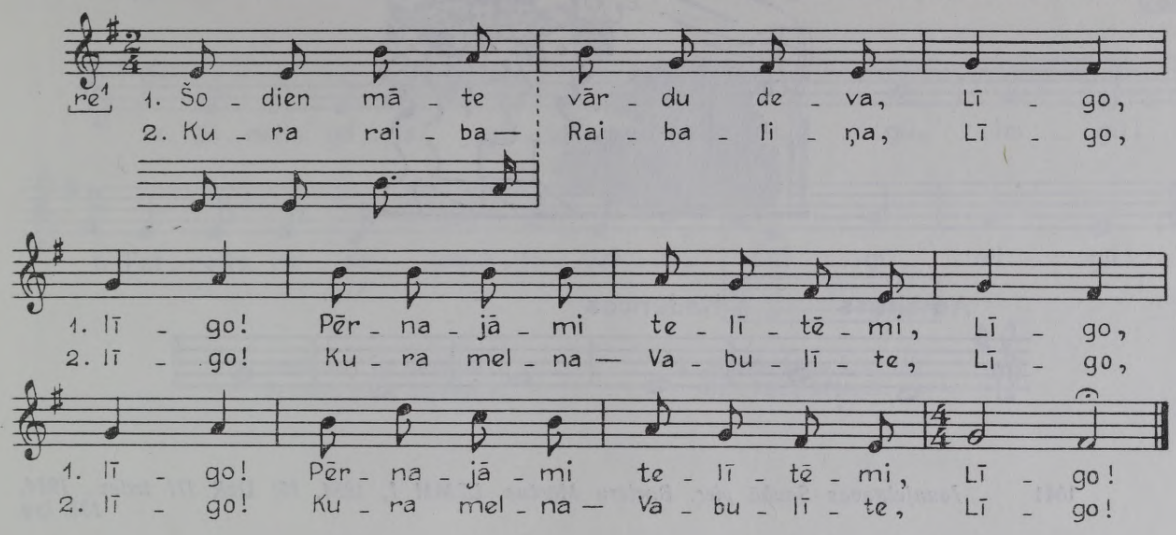

1039 *Ķērsta Mazlovska Kuldīgā, dzim. 1841 Aizputes Klosterē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2508.*

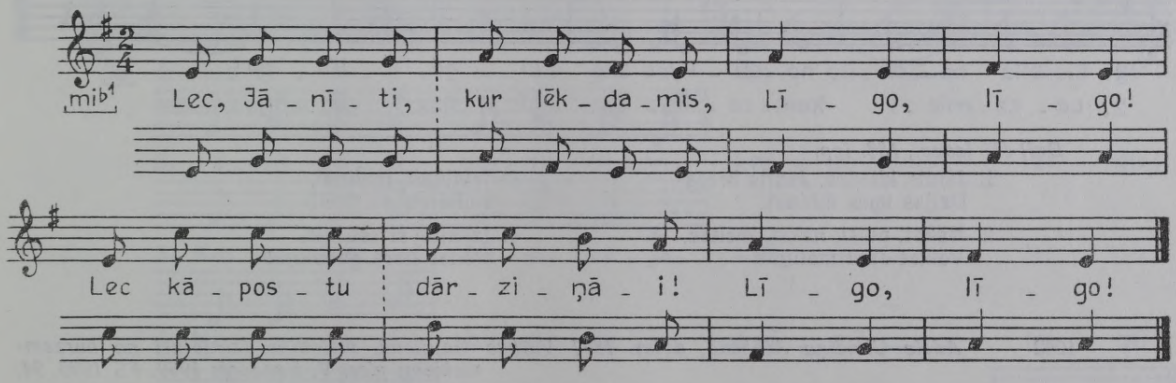

1040 *Maltas raj. Feimaņu c. pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5119.*

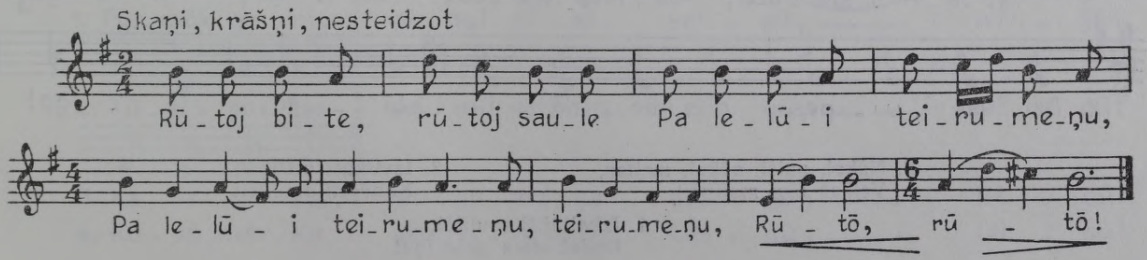

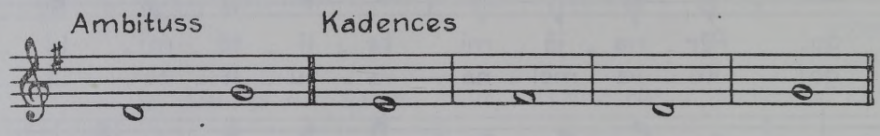

1041 *Jaunjelgavas Saukā pier. Bucleru Mārčus. LTMM I, 1894, 15; DzR III izdev., 1914, 138. lpp.*

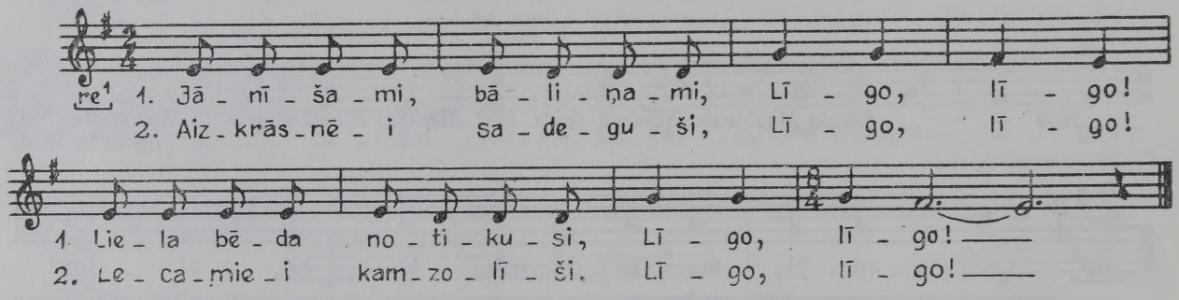

DzR III izdev., 138. lpp.

1. Jānīts kliedza, Jānīts brēca
Dziļas upes dibinā.

2. Nākat, puiši, nākat, meitas,
Velkat Jāni maliņāi!

3. Izvilkuši maliņāi,
Kaltējati saulītēi!

4. Izkaltēj'ši saulītēi,
Dodat siera gabaliņu!

1042 *Adele Cimdiņa Alūksnē, dzim. 1891 Valkas Gaujienā, melodiju dzirdējusi no kurzemniekiem; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 94.*

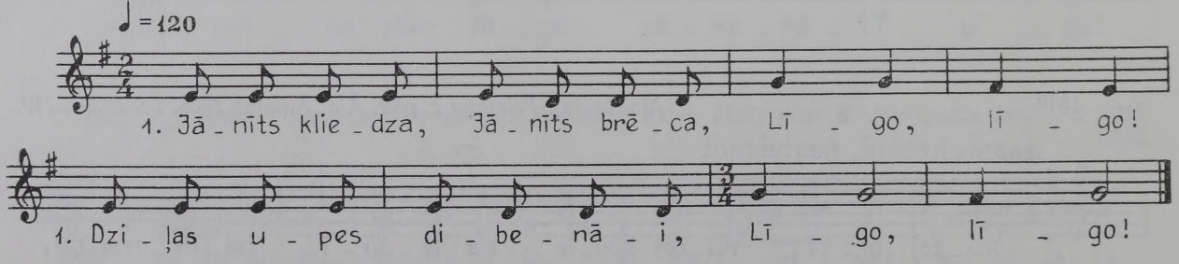

2. Nākat, puiši, nākat, meitas,
Velkat Jāni maliņāi!

3. Izvilkuši maliņāi,
Kaltējati saulītēi!

4. Izkaltēj'ši saulītēi,
Dodat siera gabaliņu!

1043 *Anna Celitāne Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1893; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9259.*

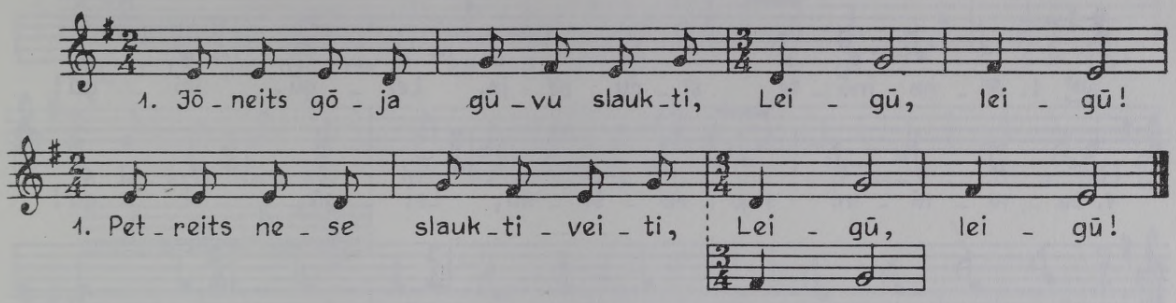

2. Jōneišami gū's īspēre,
Petreits kōjis atkrateja.

3. Jōneits kōpa kūceņāi,
Bite kūde kōjeņāi.

1044 *Anna Kalēja Dagdā, 62 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9255.*

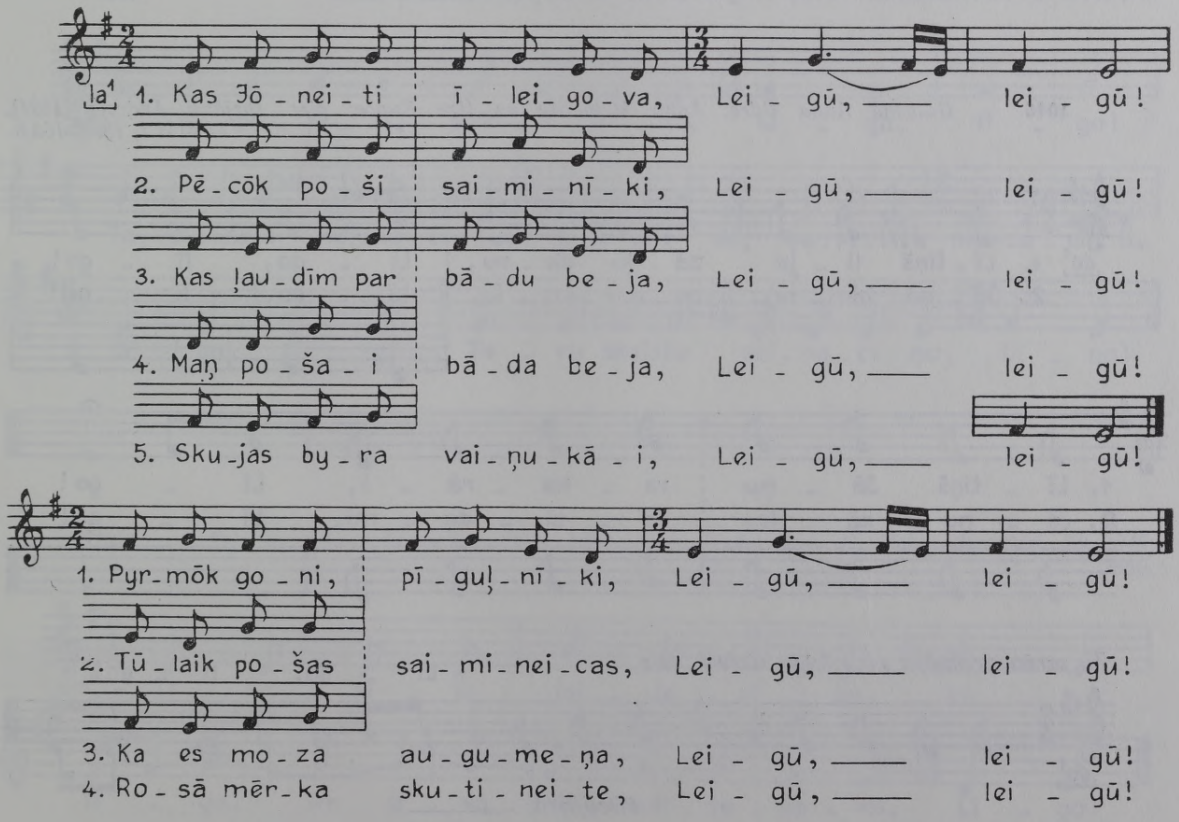

1045 *Rozālija Dimante Daugavpils Līvānos, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 614.*

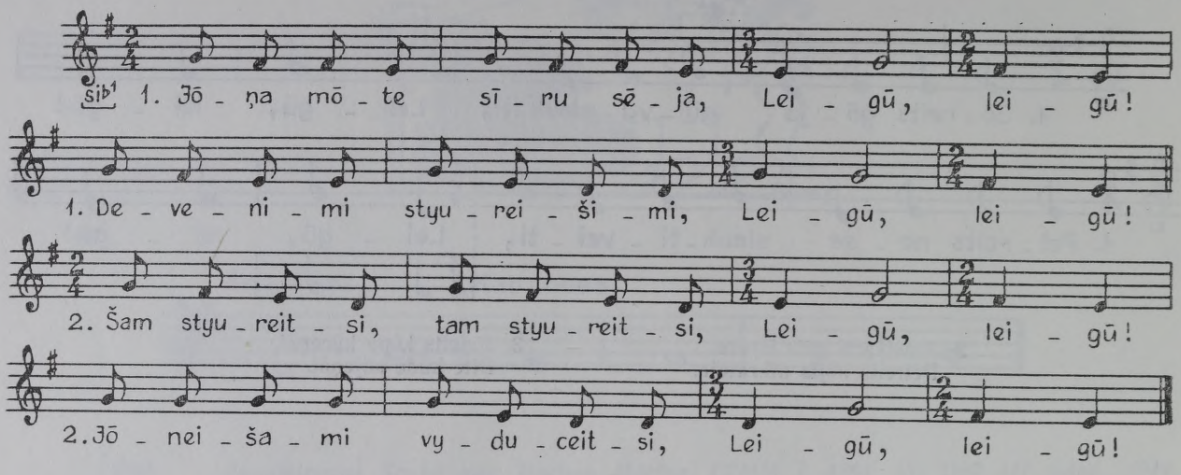

1046 *Gulbenē Anna Ūdre, Anna Melbārde un Ilze Kupče; pier. Jurjānu Andrejs [1891]. LTMM I, 1894, 16a,b.*

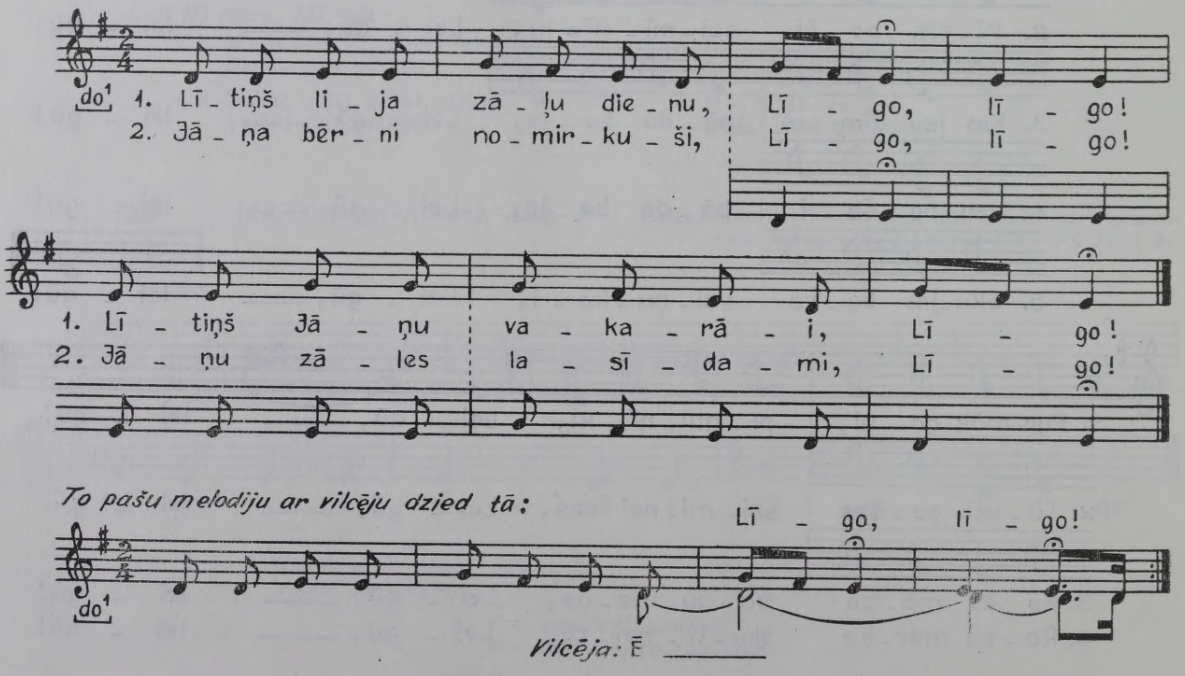

1047 *Eda Raudupe Madonas Sarkaņos, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2128.*

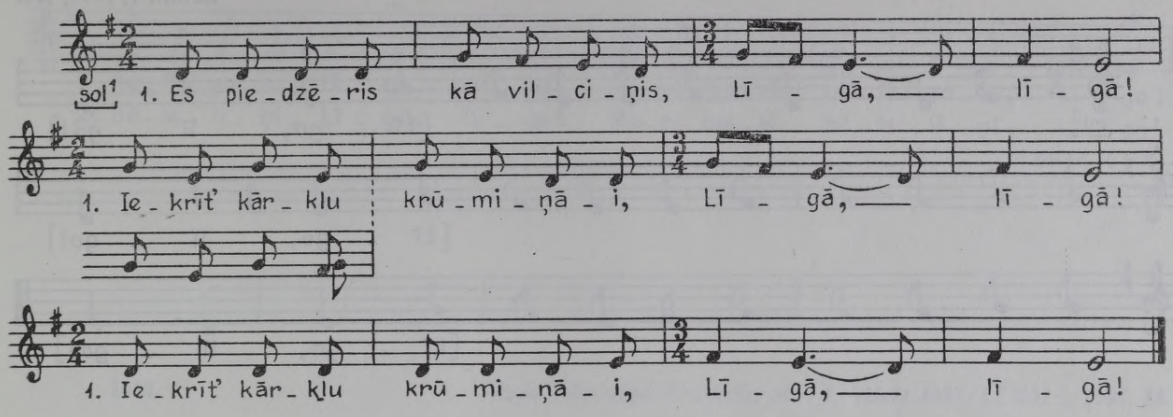

2. Jaunas meitas izvilkušas,
Vuceniņu dēvēdamas.

3. Izvilkušas, atradušas
Savu miežu arājiņu.

1048 *Made Rudzīte Madonas Bērzaunē, 62 g. v.; pier. J. Rudzītis 1931. FS 1234, 598.*

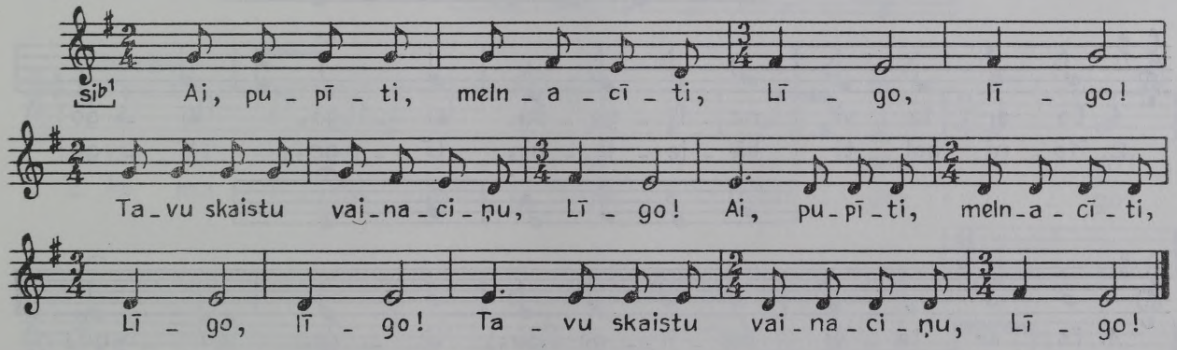

1049 *Kristīne Alksne Limbažos, dzim. 1873 Rīgas Skultē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2656.*

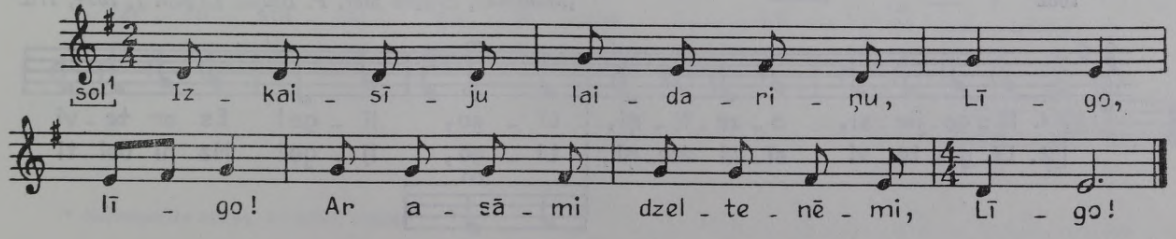

1050 *Jurjānu Anuža un Marija [Madonas] Ērgļos un Cēsu Jumurdā; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 17c.*

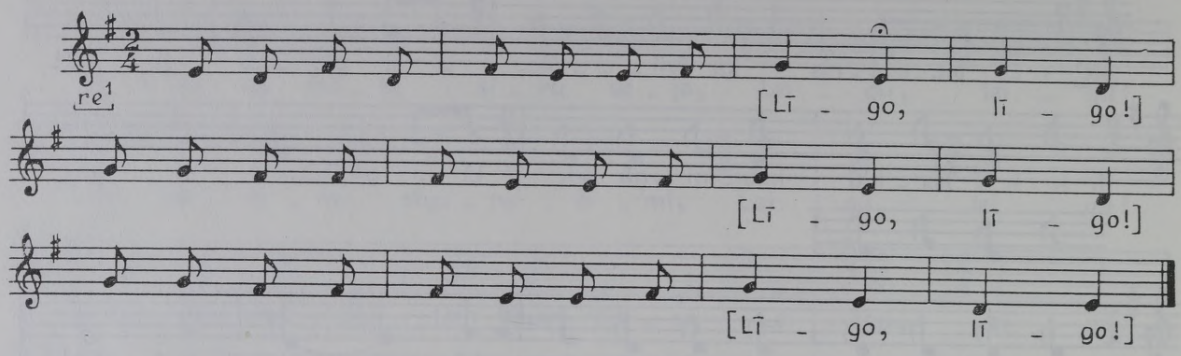

1051 *Jurjānu Anuža un Marija [Madonas] Ērgļos un Cēsu Jumurdā; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 17b.*

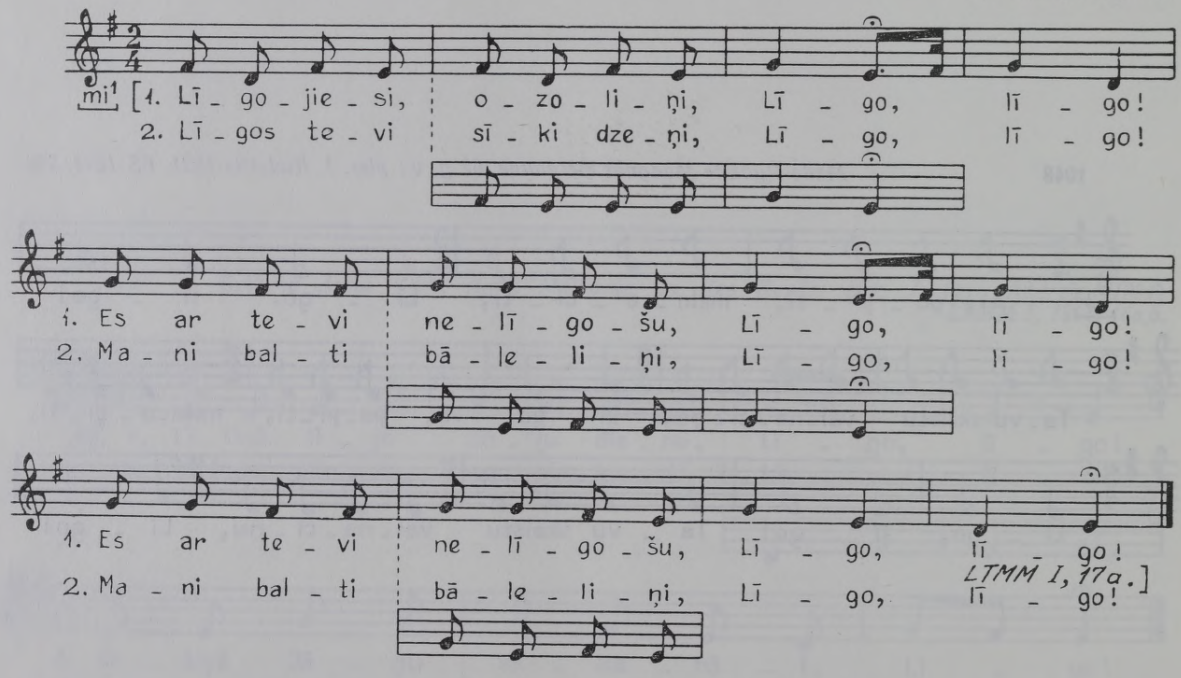

1052 *[Madonas] Ērgļos pier. P. Blaus. LTMM I, 1894, 17a.*

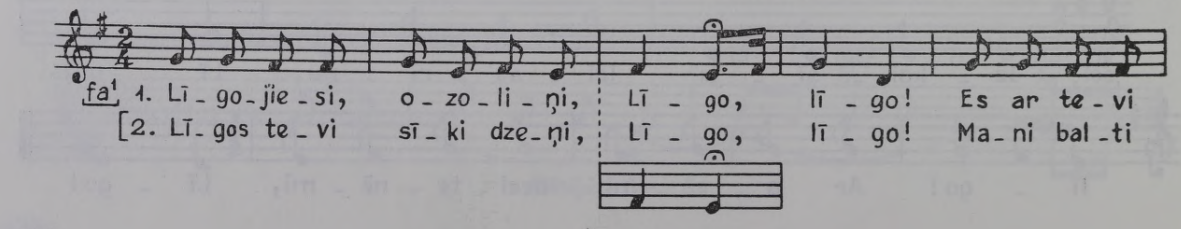

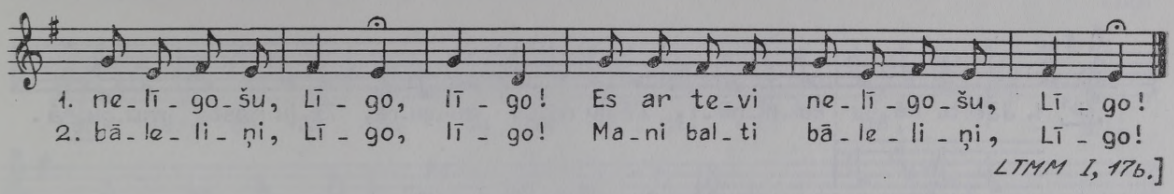

LTMM I, 17b.]

1053 *Mada Kāpostiņa Krustpilī; pier. J. Vītols 1891. LTMM I, 1894, 13.*

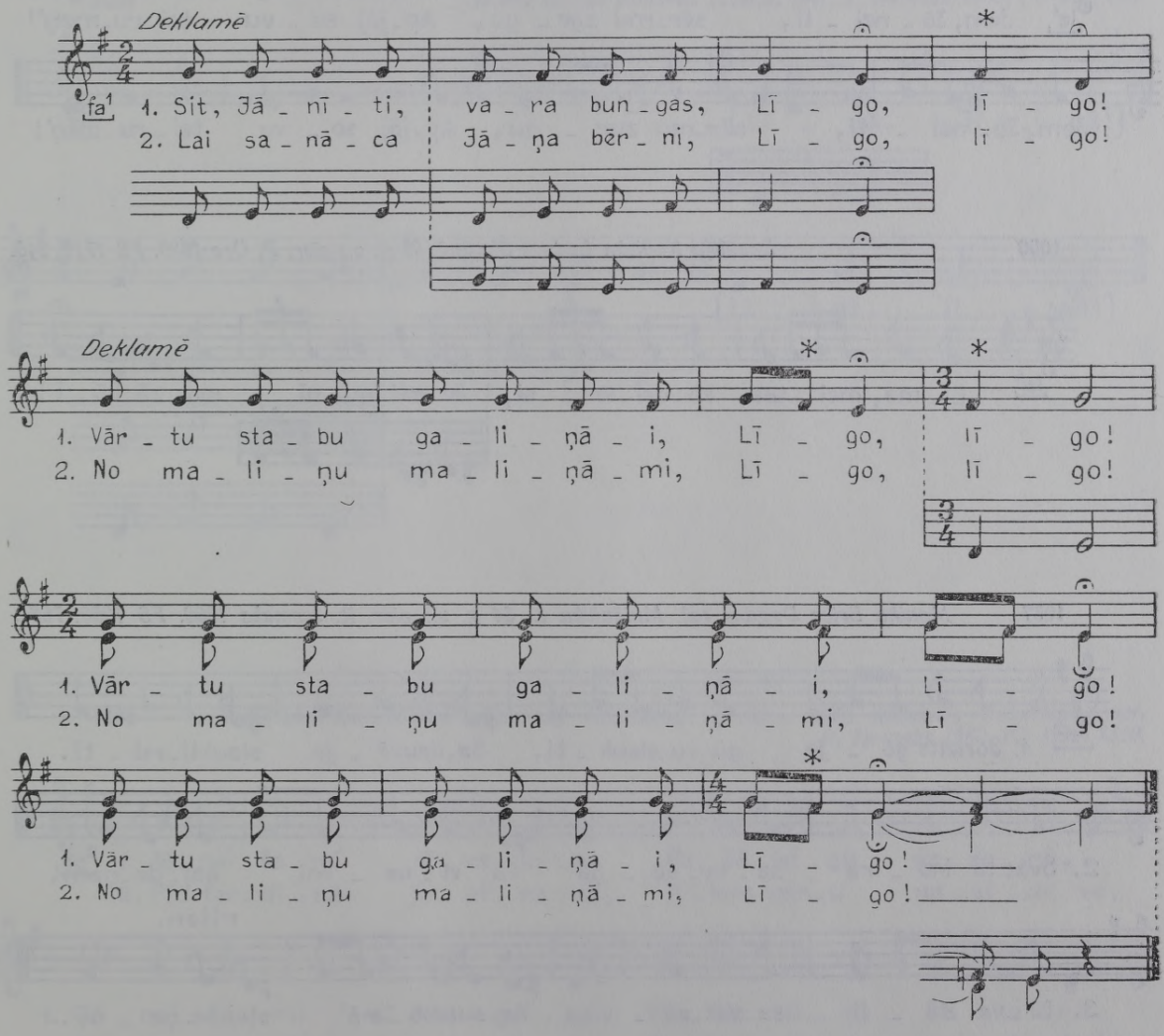

* Netemperēta skaņa, ko dzied zemāk.

1054 *Krists Dūmiņš Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1859; pier. E. Melngailis 1933. 1045, 7398.*

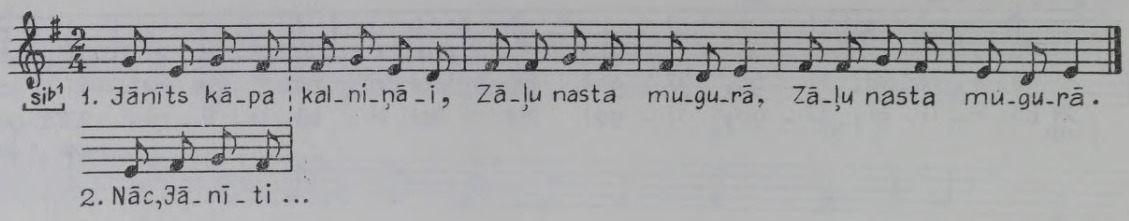

1055 *Aneļa Prikņa Daugavpils Asūnē, dzim. 1881; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 8310.*

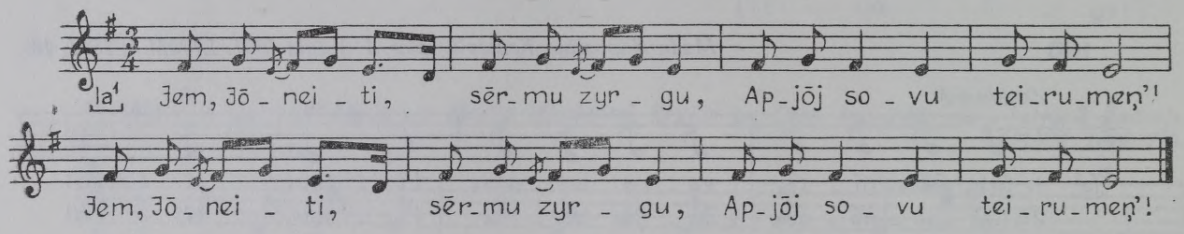

1056 *Rozālija Kapicka Ludzas Šķaunē, 59 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 245.*

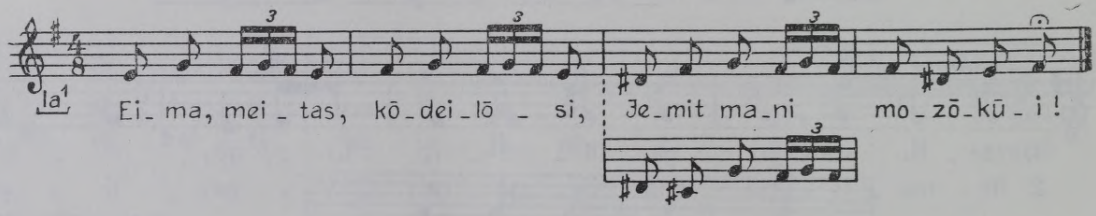

1057 *Monika Brice Dagdas raj. Muižnieku c., 54 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7681.*

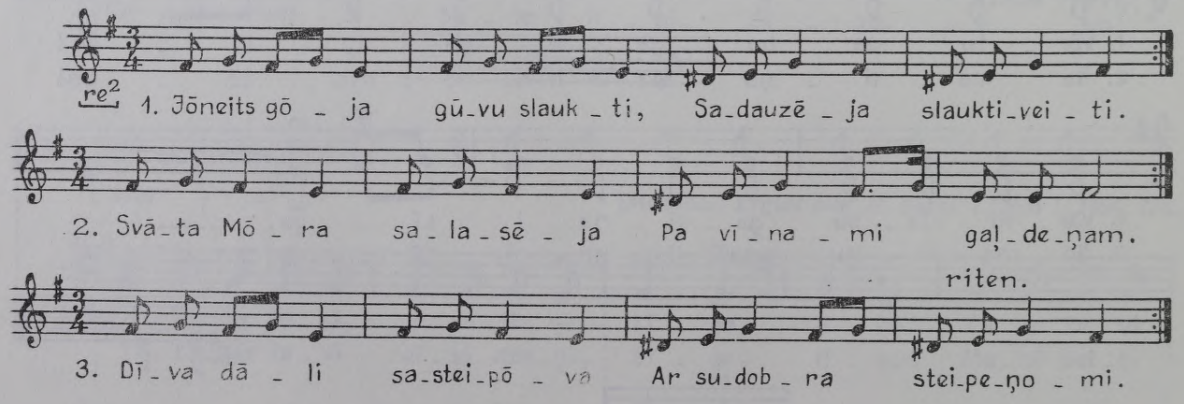

Teicējas piezīme: «Dziedāta Jāņos, bez piedziedājuma.»

1058 *Anna Veikmane Bauskā, dzim. 1889 Bauskas Iecavā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3131.*

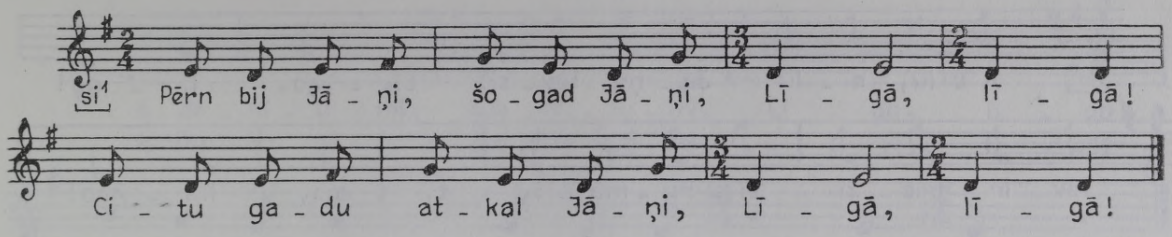

1059 *Dārta Klieka Bauskas Iecavā; pier. J. Ķinkuss 1930. FS 345, 399.*

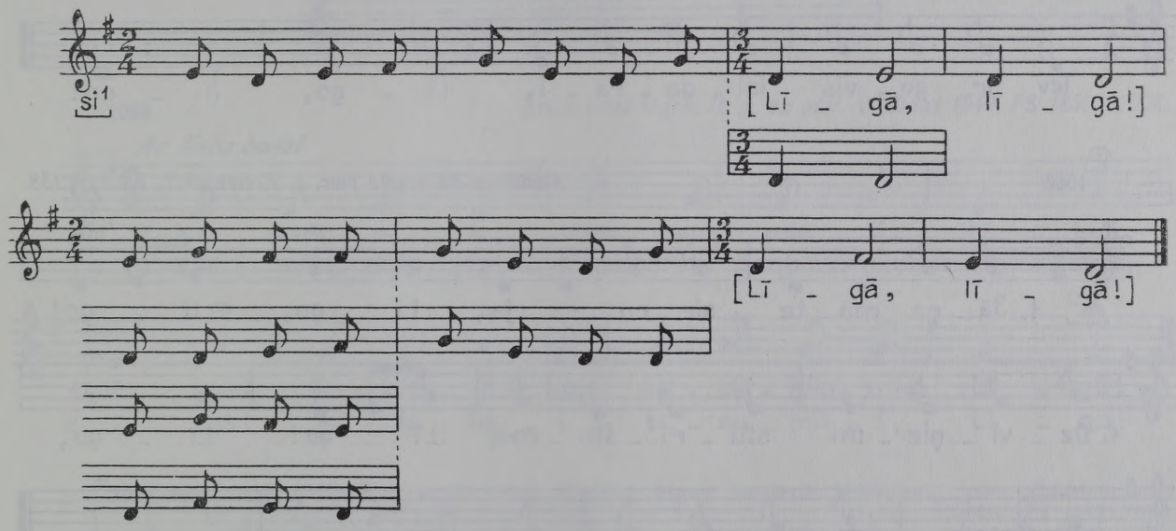

1060 *Staņislava Kučinska Dagdas raj. Ezernieku c., dzim. 1908 Rēzeknes Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7510.*

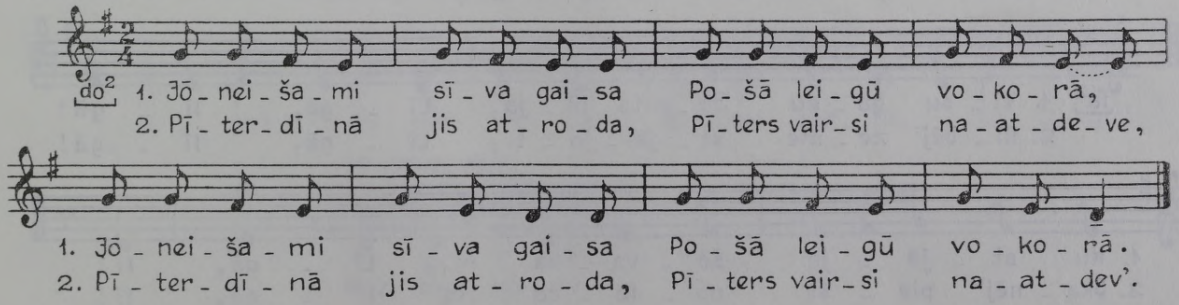

1061 *Jānis Sanders Talsu Kandavā; pier. A. Salaks 1939. FS 170, 1899.*

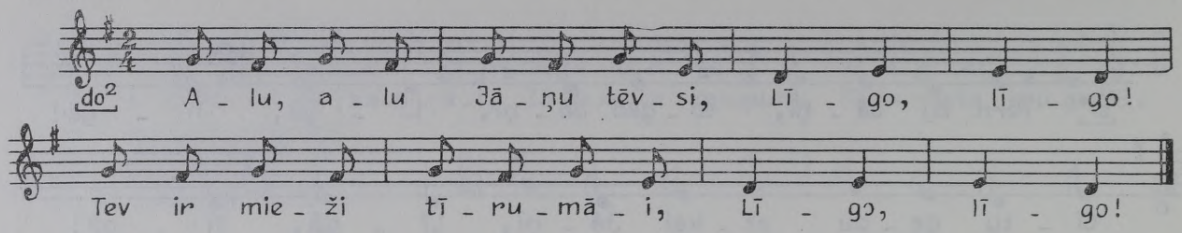

1062 *Jānis Sanders Talsu Kandavā; pier. A. Salaks 1939. FS 170, 1897.*

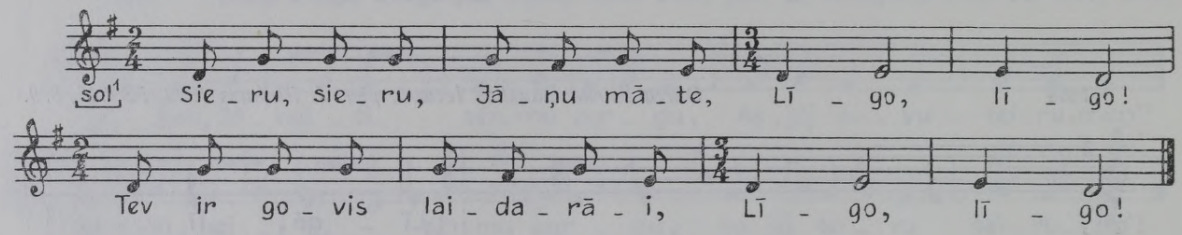

1063 *Madonas Bērzaunē pier. J. Kreics 1927. FS 529, 158.*

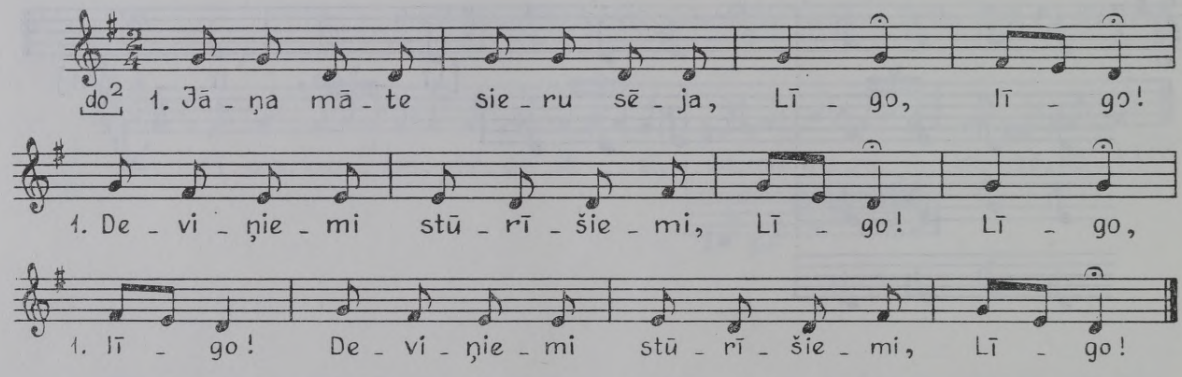

2. Šom stūrītis, tom stūrītis,
Mun pošai viducītis.

3. Mun pošai viducītis
Par okmeņa cālumiņu.

1064 *Grieta Braunšteine Rīgas Birzgalē; pier. R. Malvess 1928. FS 627; 227, 212.*

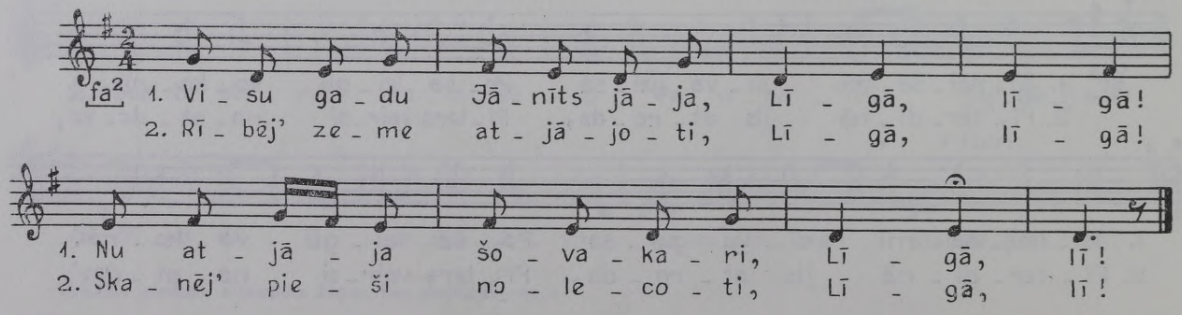

1065 *Alma Heniņa Saldus raj. Viestura c., dzim. 1902 Aizputes Rudbāržos; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1299.*

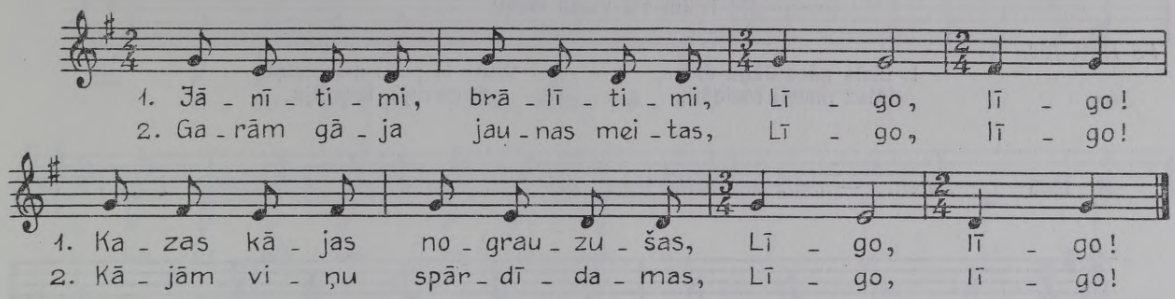

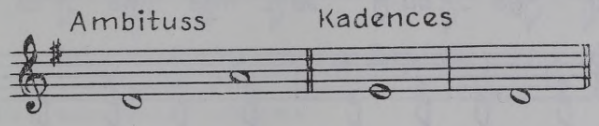

1066 *Anna Lase Ogrē, 75 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10908.*

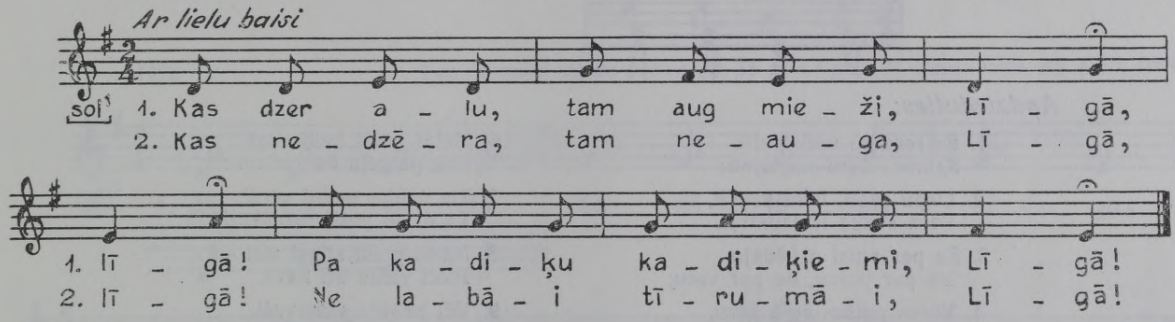

1067 *Ieva Kalniņā Bauskā, dzim. 1866(?) Rigas Rembatē [Lielvārdē]; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3183.*
Elizabete Jansone Rigas Suntažos, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7259.
Ogres raj. Lielvārdes c. Lina Etmane, 68 g. v., un Marija Zaļģe; pier. J. Vītoliņš 1950. FS 1790, 162.

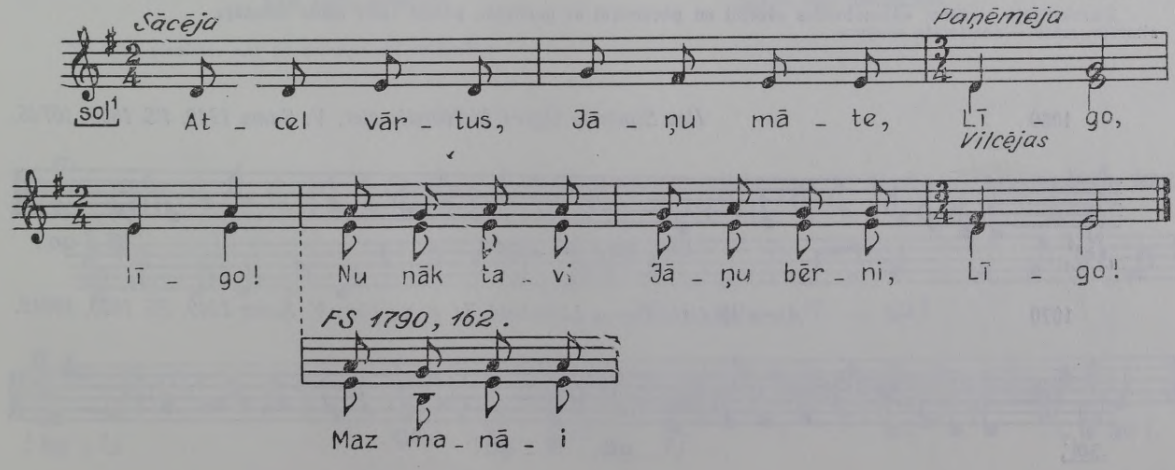

FS 1045, 3183.

Ceļamalas āboltiņis,
Iesim abi vienu vietu!

FS 1790, 162.

1. Liela nāca Jāņu diena,
[Maz manāi rociņāi];

2. Ar to pašu mazumiņu
Sagaidīju, izvadīju.

1068 *Purenes — māte un meita Ogres raj. Lielvārdes c.; pier. Ald. Kalniņš 1950. FS 1860, 4959.*

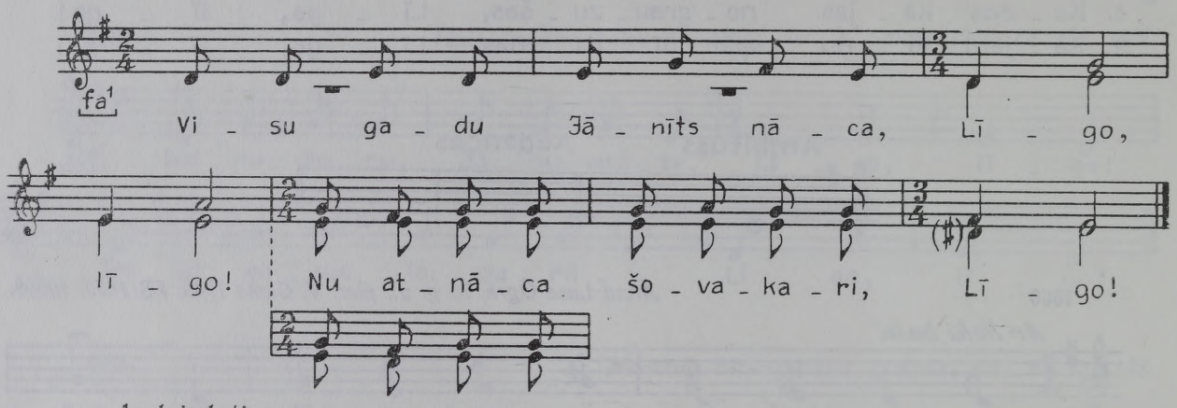

Apdziedoties:

1. Es redzēju vecu puisi
Krūmos suni seglojoti:
2. Liepu sedli, lūku kāpšļi,
Veca striķa iemauktiņi.
3. Es par puisi nebēdāju,
Ne par jaunu, ne par vecu;
4. Vecos puišus eglē kāru,
Jaunos egles pazarēsi.
5. Vecos puišus vārnas knāba,
Jaunos skudras lupināja.
6. Melni vērši balti ragi
Nāk pa ceļu baurodami:
7. Tie nebija melni vērši,
Tā dzied puiši nemākuļi.
8. Mūsu puiši stipri vīri —
Pieci vienu uti kāva.
9. Vēl nebūtu nokāvuši,
Ja pie mieta nepiesietu.
10. Cilpu cilpām zaķīts lēca
Pa celmainu tīrumiņu;
11. Tā cilpoja dēlu māte,
Dēliem sievas meklēdama.

Pierakstītāja piezīme: «Apmainoties sācējai un paņēmējai ar partijām, pēdējā taktī meita dziedāja alterēto, māte — nealterēto skaņu.»

1069 *Ilze Simsone Ogres Lielvārdē; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10745.*

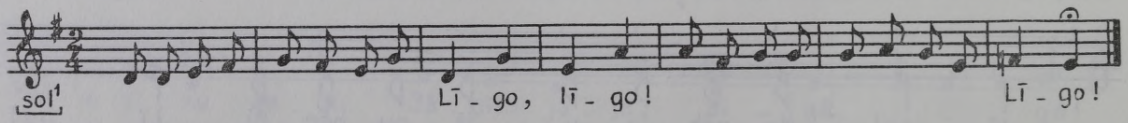

1070 *Anna Rudzite Ogres Lielvārdē, 71 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10819.*

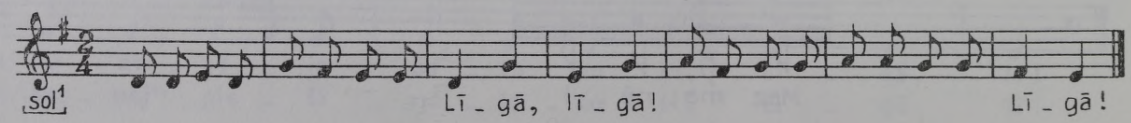

1071 *Kārlis Rozīts Rīgā, dzim. 1869 Rīgas Lielvārdē; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 2077.*

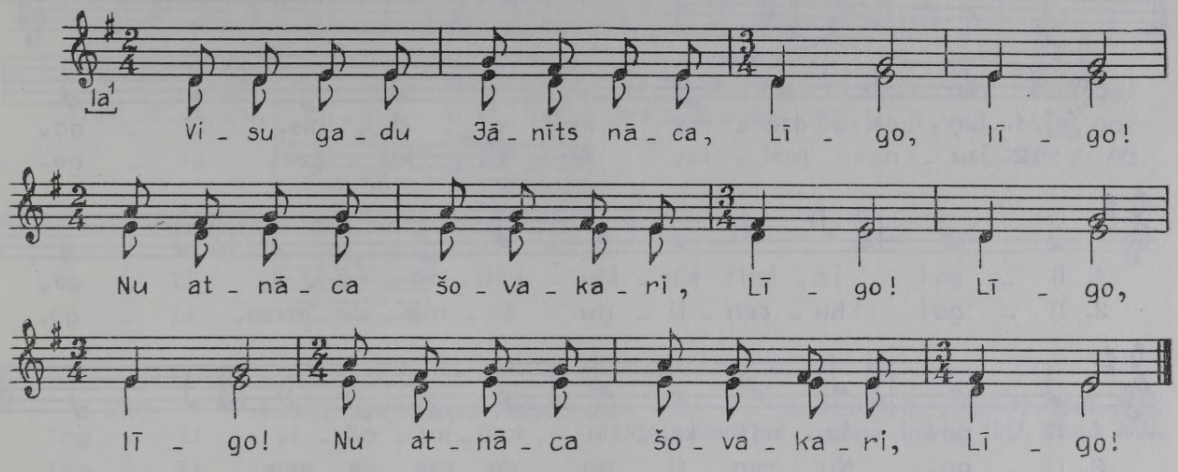

E. Melngaiļa piezīme: «Uz šo balsu dzied arī rotāšanos.»

1072 *Ede Straupe Ogres Lielvārdē, 76 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10949.*

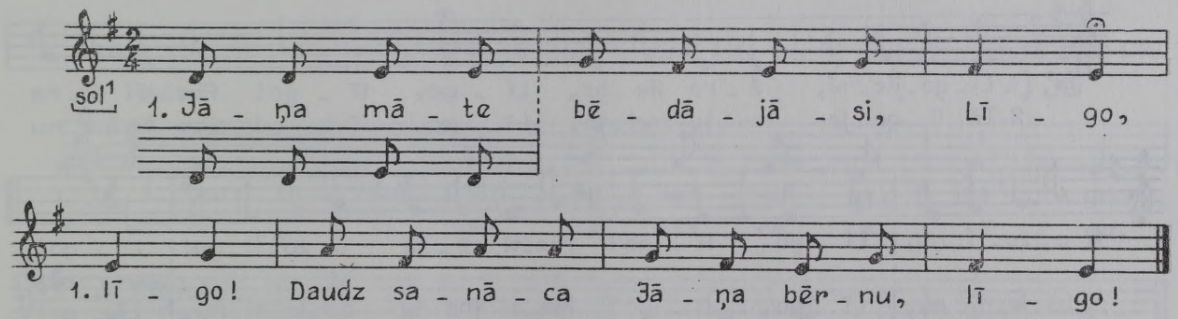

2. Nebēdāi, Jāņa māte, —
Visi nāca paēduši.

3. Visi nāca paēduši,
Saldu alu padzēruši.

Teicējas piezīme: «Ar šo meldiju arī rotājuši.»

1073 *Eda Purgaile Cēsu Kosā, dzim. 1870; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3468.*

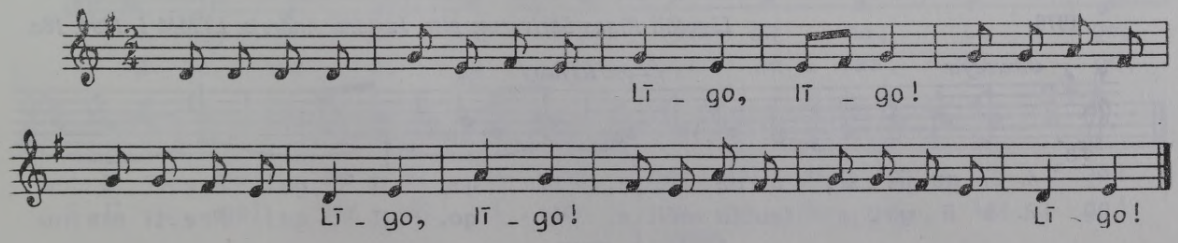

1074 *Ede Bērzkalne, 66 g. v., melodiju dzirdējusi Madonas Vējavā; iesk. A. Bērzkalne 1928, atšifr. A. Salaks. FS 170, 1208.*

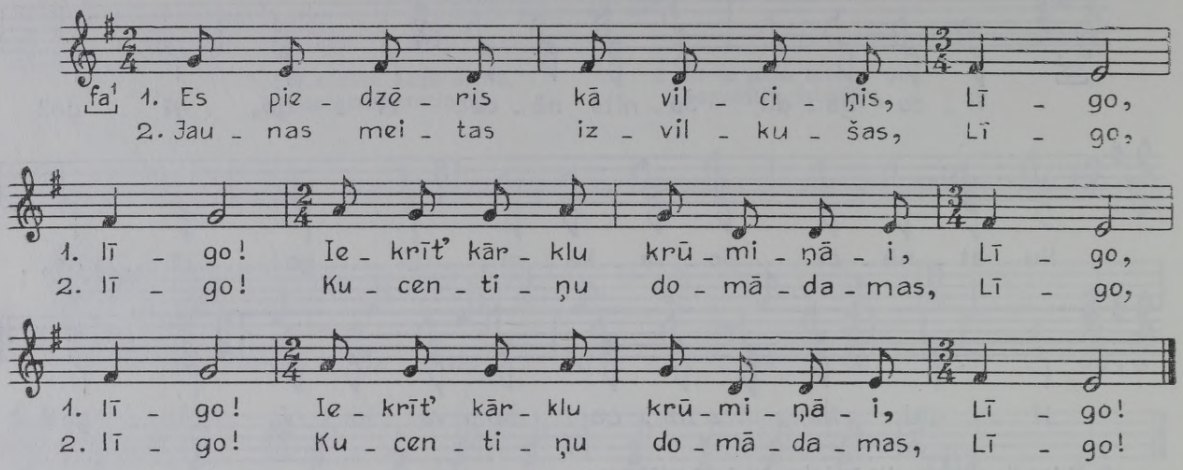

1075 *Līgotāji Rīgas Skrīveros; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 18b.*

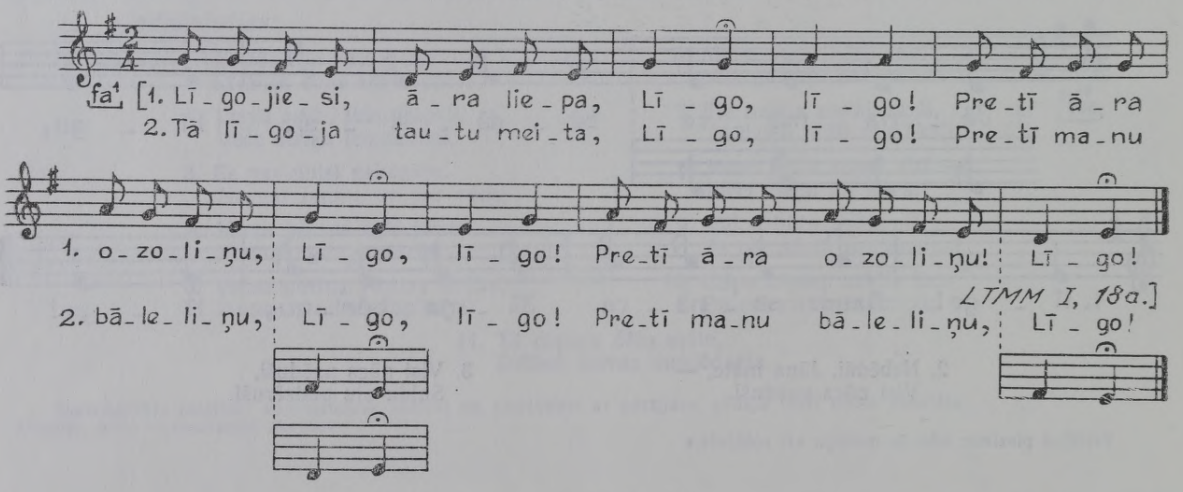

[LTMM I, 18a.]

1076 *Līgotāji Rīgas Skrīveros; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 18a.*

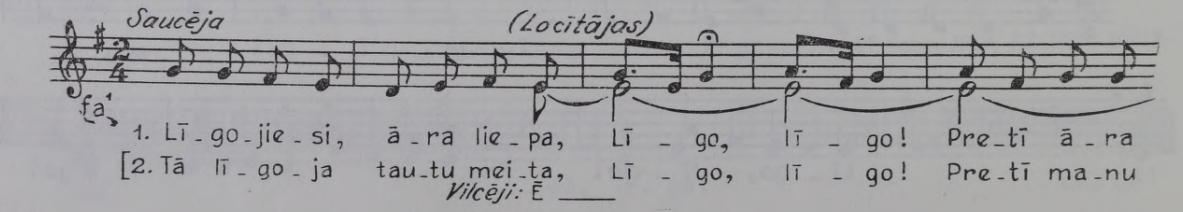

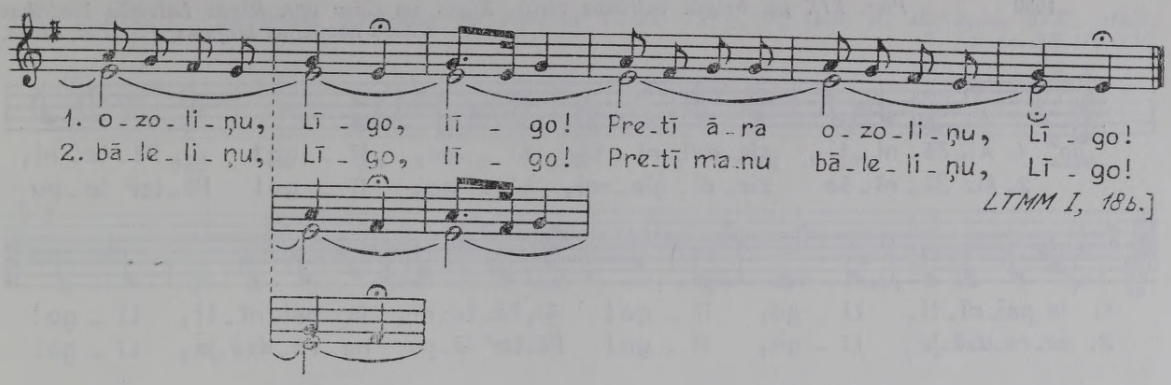

LTMM I, 186.]

1077 *Amālija Skuja Rīgas Mālpilī, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1906. FS 1045, 3413. Rīgas Morē pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1535.*

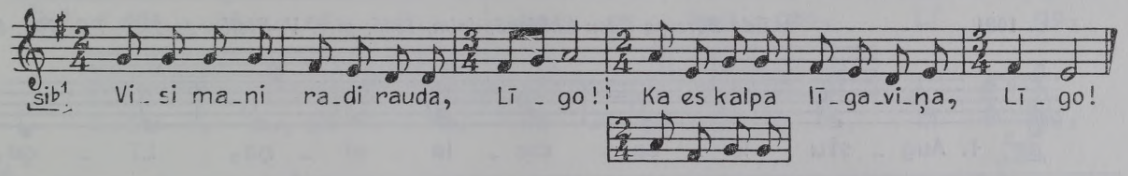

1078 *Marija Ļoļa Cēsu Lenčos, dzim. 1851; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4796.*

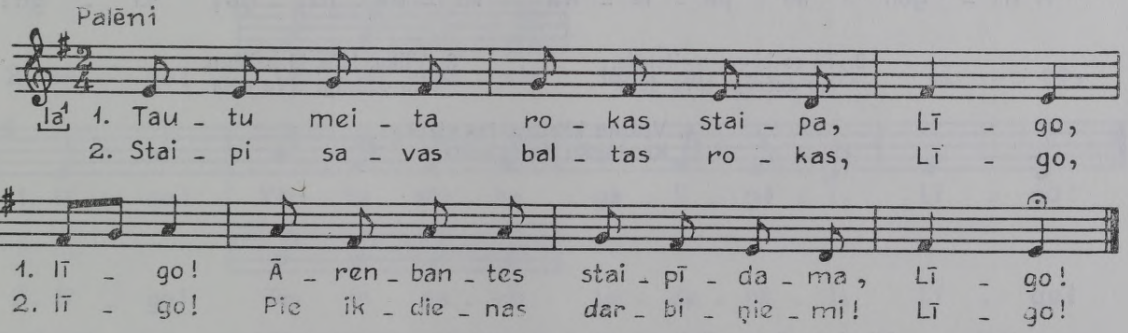

1079 *Eda Purgaile Cēsu Kosā, dzim. 1870; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3478.*

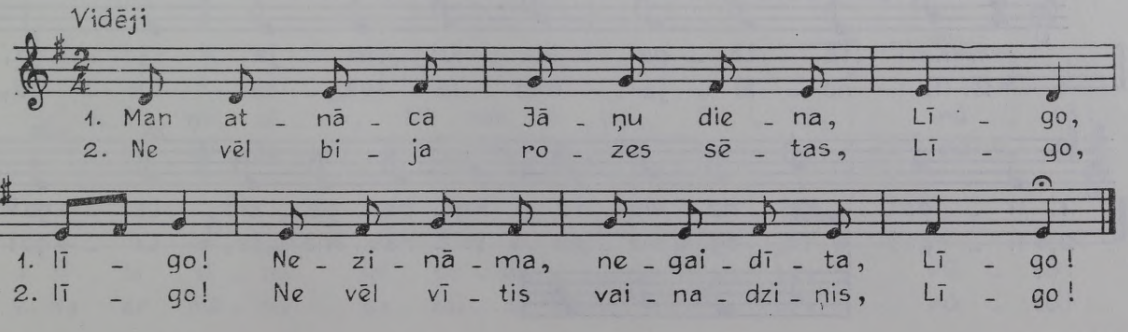

1080 *Pier. XIX gs. beigās vairākās vietās Rīgas un Cēsu apr. Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas krājums; FS 1730, 84393.*

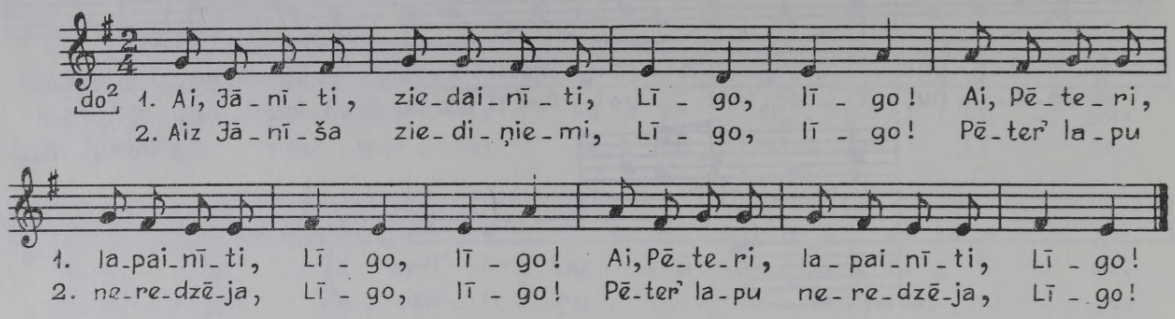

1081 *Ede Bērziņa Cēsu Skujenē, dzim. 1865; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4603.*

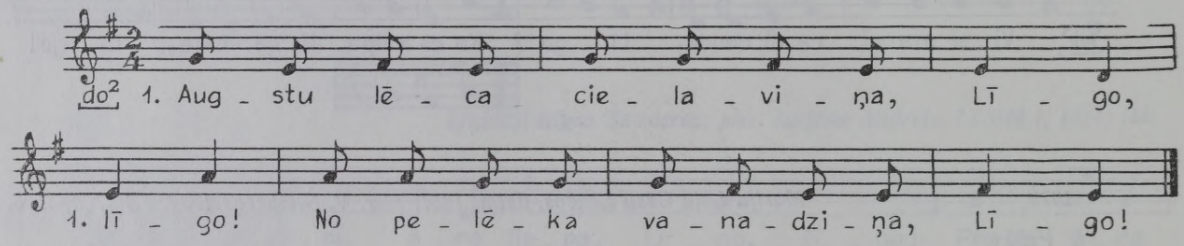

2. Tā es bēgu, meitenīte,
No dzērāja tēva dēla.

3. Vilka, lāča tā nebēgu,
Kā dzērāja tēva dēla.

4. Vilkam kliedzu, tas aizbēga,
Ko darīšu dzērājami?

1082 *Elizabete Berga Tukumā, 80 g. v., melodiju dzirdējusi Valmieras Tūjā; pier. V. Sams 1948. FS 1835; 7477, 7546.*

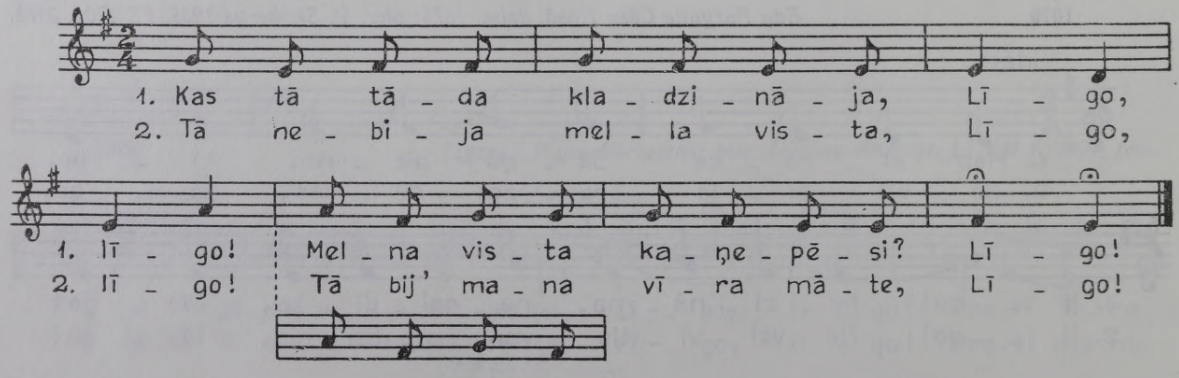

1083 *Margrieta Strelevica no Tukuma Vānes, 75 g. v.; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 710.*

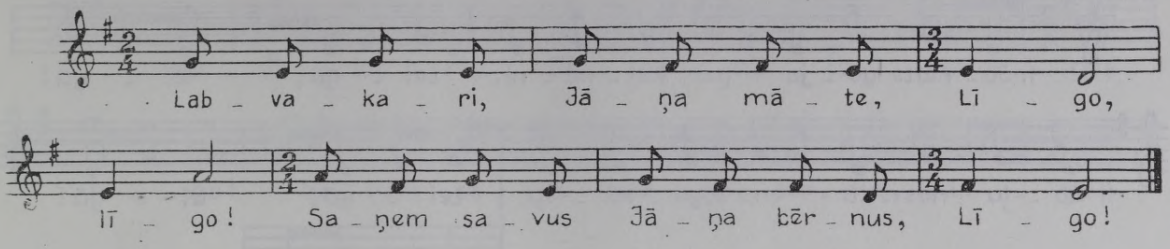

1084 *Cēsu Kosā pier. P. Bozis 1927. FS 279; 1792, 1807.*

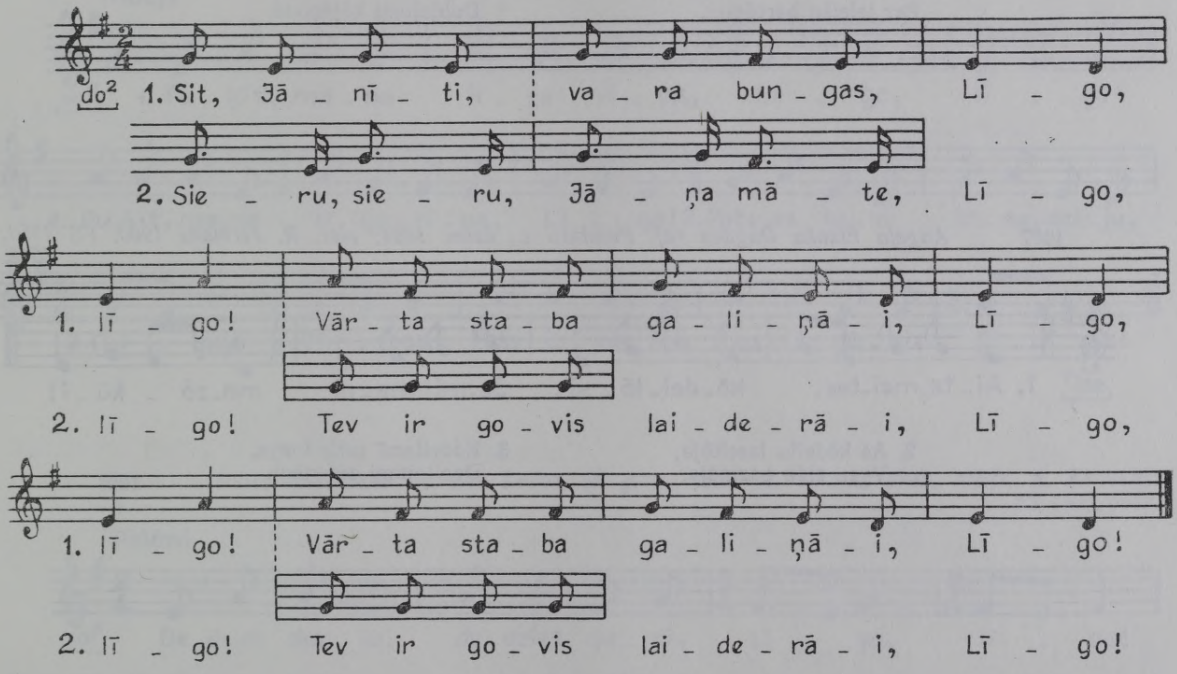

1085 *Adele Balančonoka Cēsu Vaivē, dzim. 1922, melodiju dzirdējusi Daugavpils Dagdā; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5242.*

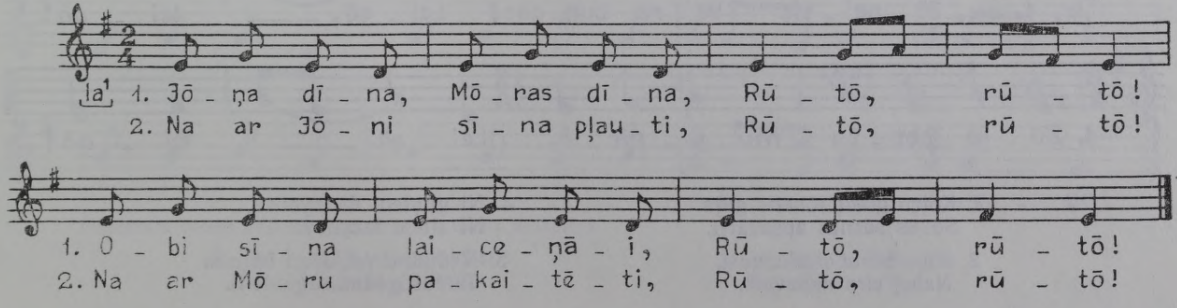

1086 *Juzefa Pauliņa Dagdā; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7443.*

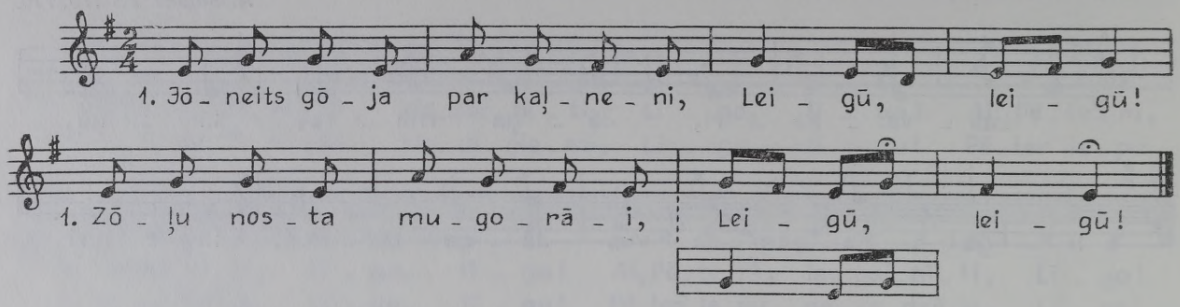

2. Nōc, Jōneiti, munā sātā,
Dūd munomi teleņomi!

3. Es tev dūšu sīra kaņci
Par teleišu barōšonu.

4. Jōņa pogolms izpuškōtsi
Skaistajomi pukeitemi.

5. Jōņa bārni sameideja
Dubļojomi kōjeņomi.

1087 *Angela Eisaka Dagdas raj. Punduru c., dzim. 1894; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7548.*

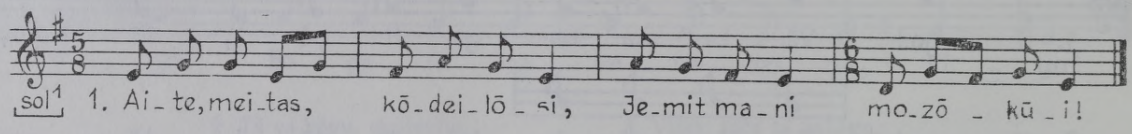

2. As kōdeilu laseitōja,
Vysu zīdu pazinēja.

3. Kōdeilomi zalis lopys,
Dzaltonimi zīdenimi.

1088 *Anna Utāne Dagdā, 57 g. v.; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7436.*

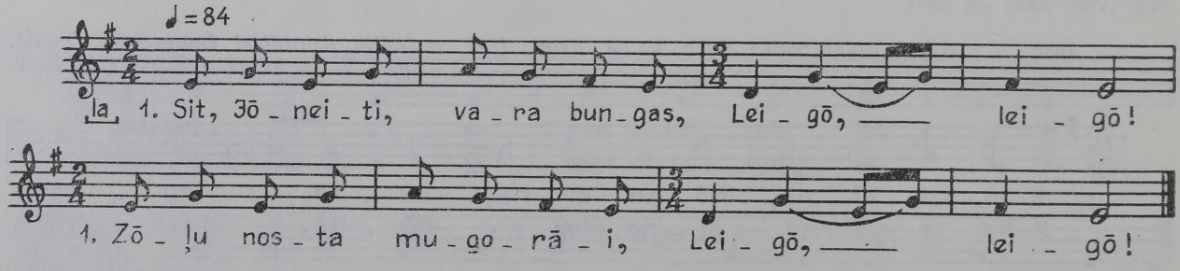

2. Kotru godu Jōneits gōja
Sovus bārnus apsavārti.

3. Jōņa bārni nūskumuši,
Nabej sīra dabavuši.

4. Ni guņteni dadzynova,
Ni aļteni tacynova.

5. Nadūd, dīvsi, Jōņa bārnim
Taidus godus sagaideiti.

1089 *Ilūkstes Bebrenē pier. A. Salaks 1927. FS 170, 520.*

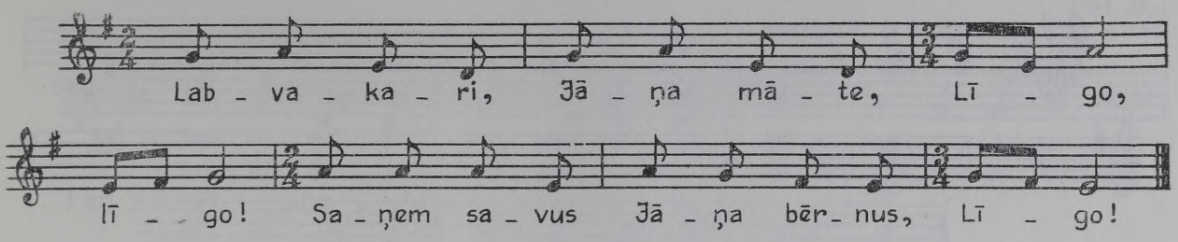

1090 *Jūlija Kuprincka Ilūkstes Lašos, 68 g. v.; iesk. M. Kazeka 1947, atšifr. A. Krūmiņš. FS 1800, 6630.*

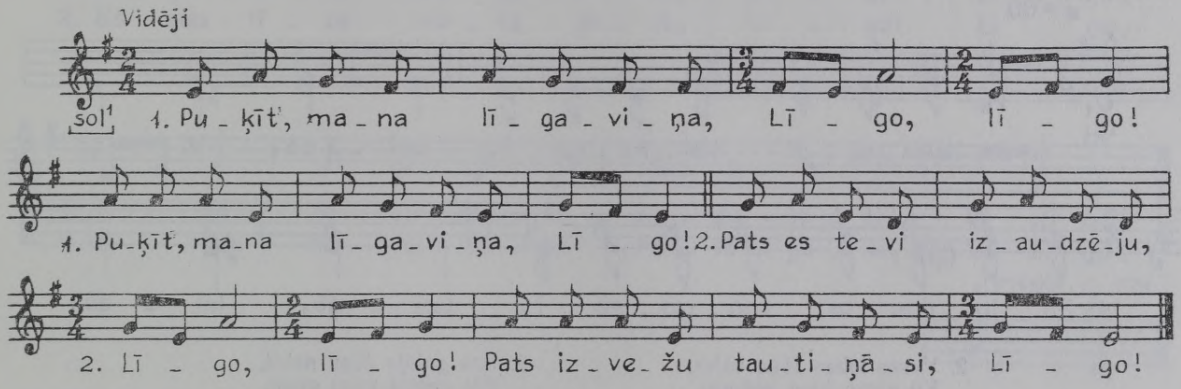

1091 *Jūlija Kuprincka Ilūkstes Lašos, 68 g. v.; iesk. M. Kazeka 1947, atšifr. A. Krūmiņš. FS 1800, 6632.*

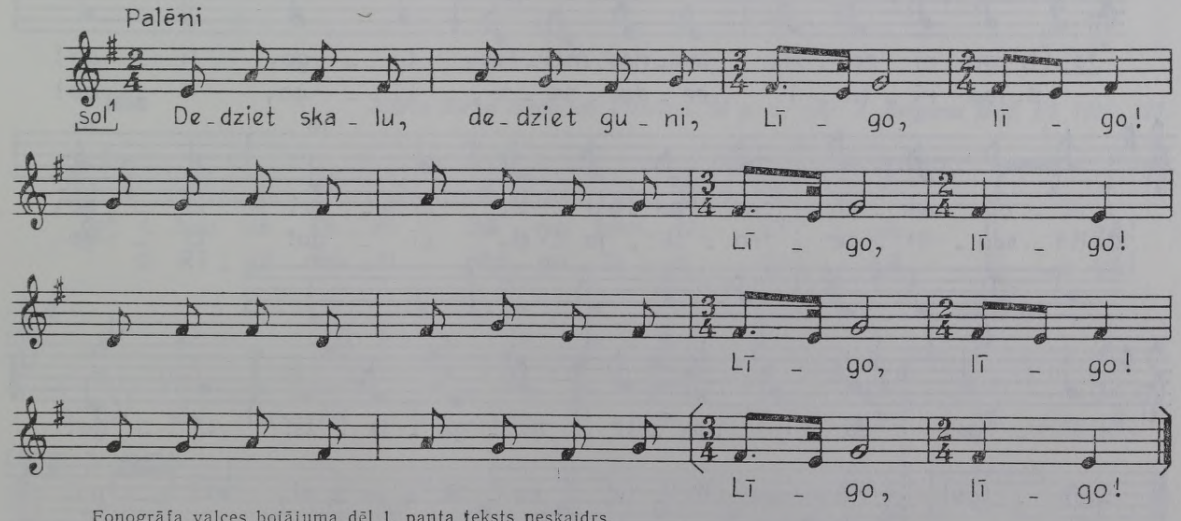

Fonogrāfa valces bojājuma dēļ 1. panta teksts neskaidrs.

2. Tas ir mājas saimnieksi,
Kas sēd galda galiņāi.

3. Vienā linu krekliņāi,
Biķeriti rociņāi.

1092 *Aizputes Dunalkā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1709. LTMM I, 1894, 7e.*

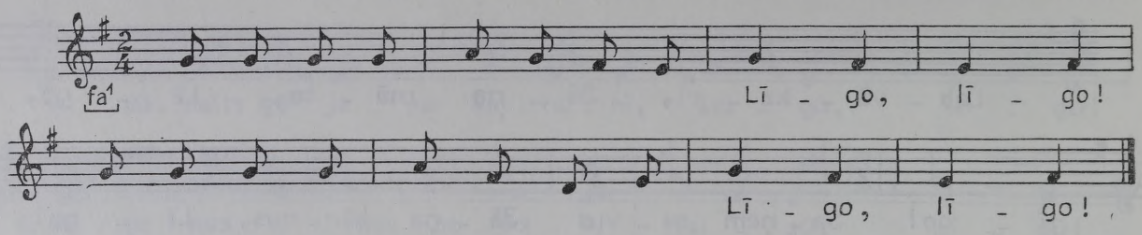

1093 *Tekla un Veneranda Kaļinovskas Dagdā; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7234.*

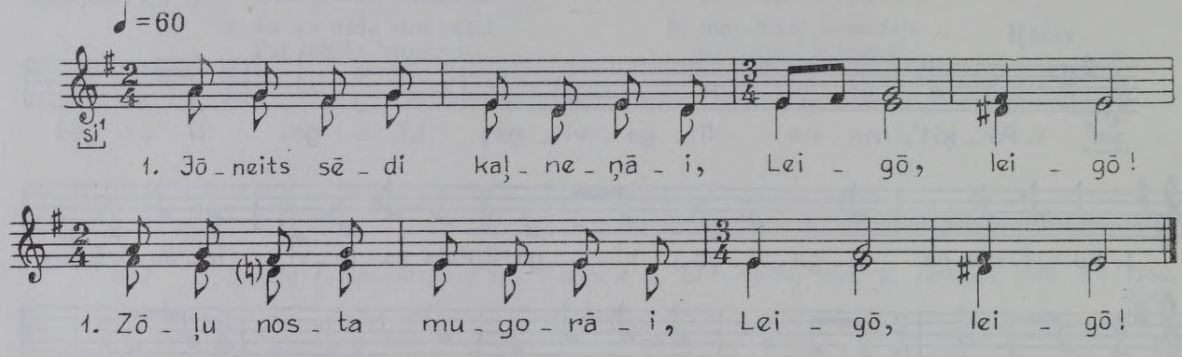

2. Vysas lobas Jōņu zōles,
Kū plyuc Jōņu vokorāi.

3. Kas gulēja Jōņu nakti,
Tys gulēja vysu godu.

1094 *Cēsu Ērgļos pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 57b.*

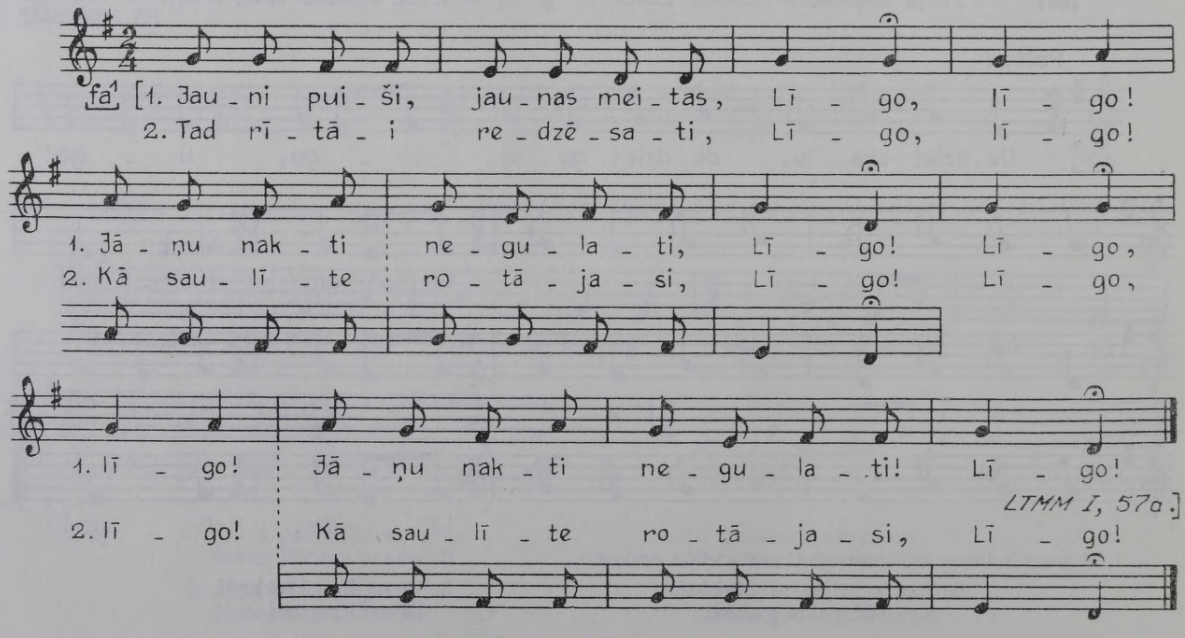

1095 *Cēsu Ērgļos pier. Vigneru Ernests; [Madonas] Lazdonā pier. J. Karčevskis. LTMM I, 1894, 57a.*
[Madonas] Bērzaunē pier. J. Kreics 1927. FS 529, 154.

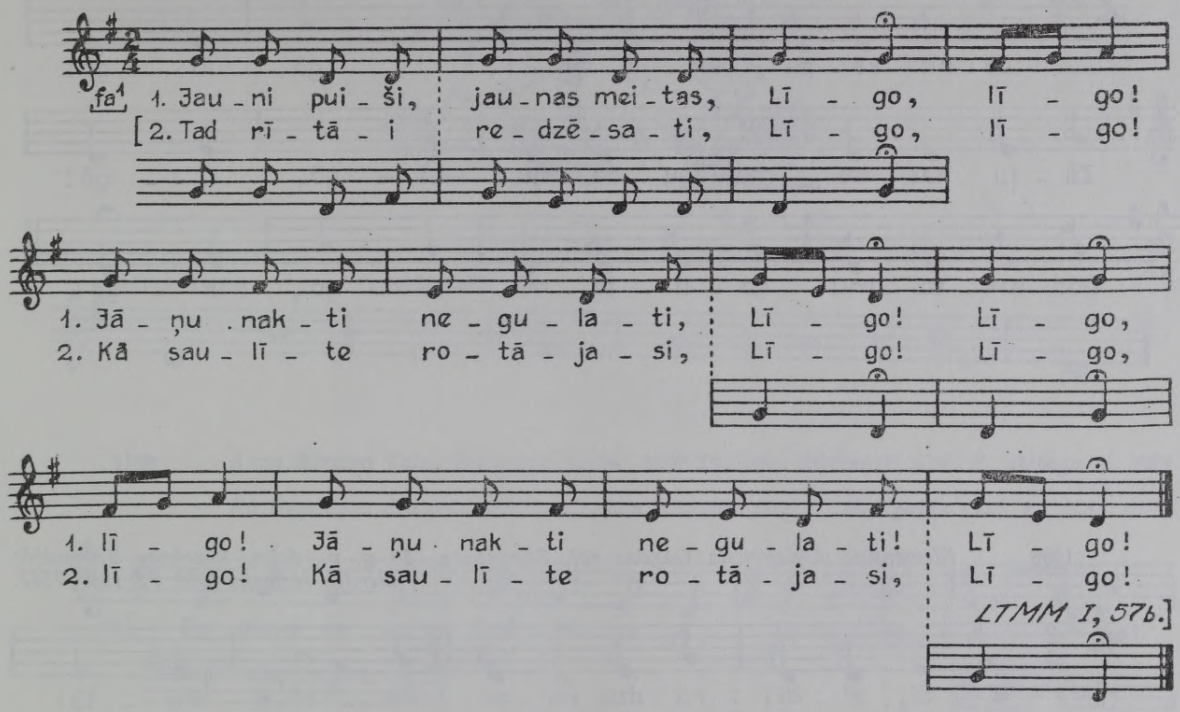

FS 529, 154.

1. Jāenīšomi bārns piedzima
Pošā Jāņa vokorā.

2. Jou rītā gonuas gāja
Opoutām kāejiņām.

1096 *Marta Birka Madonas Viesienā, 50 g. v.; pier. J. Brigzna 1950. FS 1836, 123.*

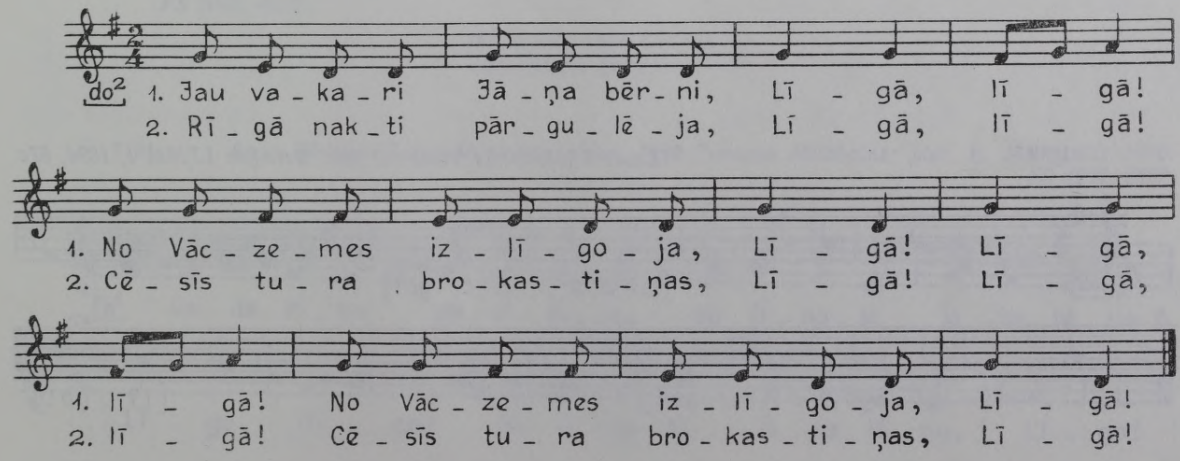

1097 *Eda Zemarāja Ventspils Sarkanmuižā, dzim. 1840; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7739.*

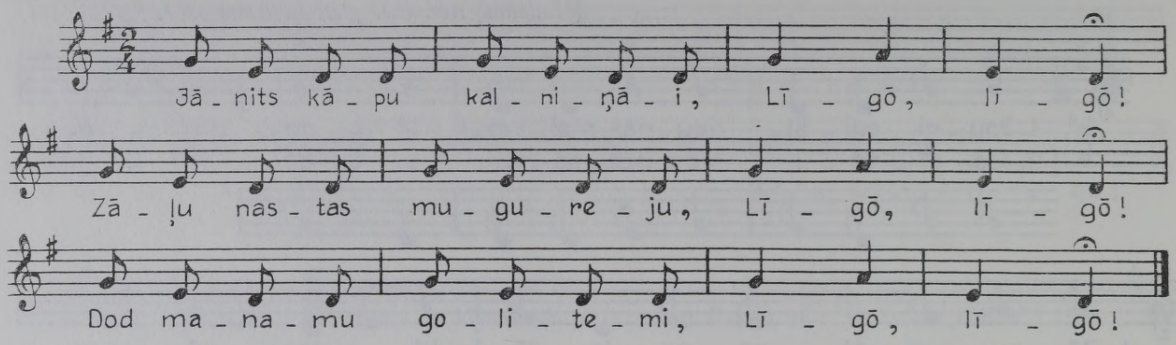

1098 *Klementine Avdejonoka Dagdas raj. Šķaunes c., 59 g. v., dzim. Rēzeknes Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7557.*

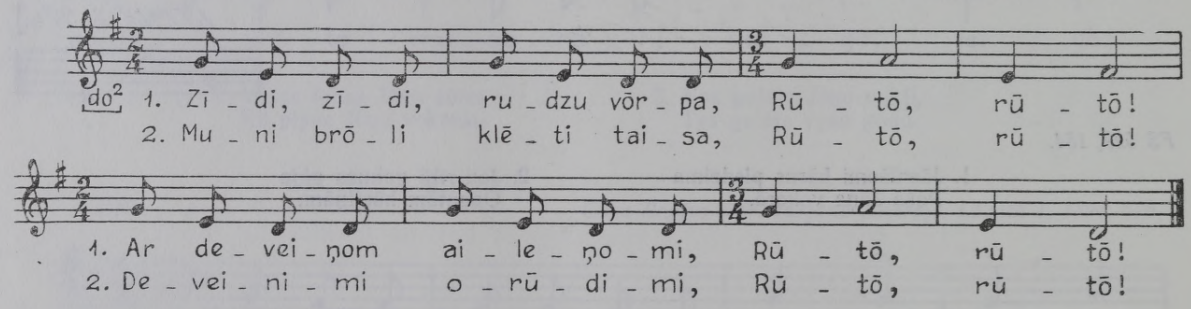

1099 *Lauterē [Madonas Viesienā] pier. Beiziķis. LTMM I, 1894, 57c.*

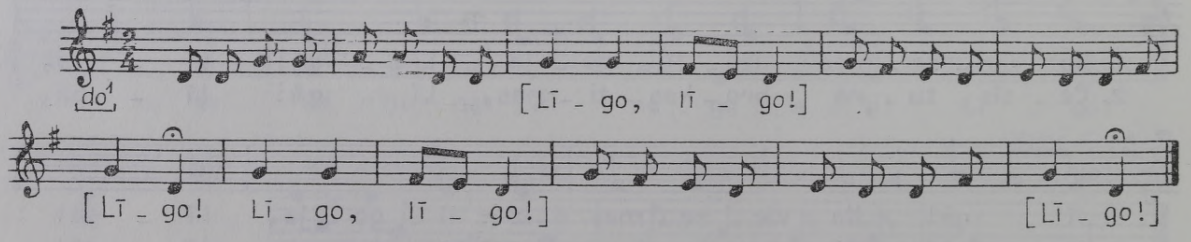

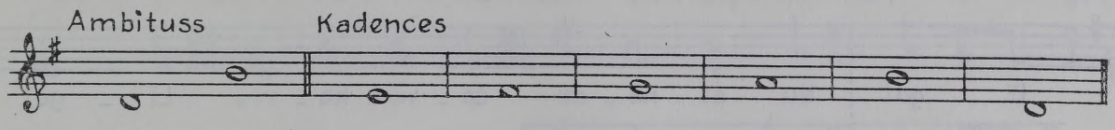

1100 *Anna Bērziņa Talsu Mērsragā, dzim. 1869 Tukuma Milzkalnē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2321.*
Kā Dundagas dziesmu dziedājusi Alīse Krampe; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4192.

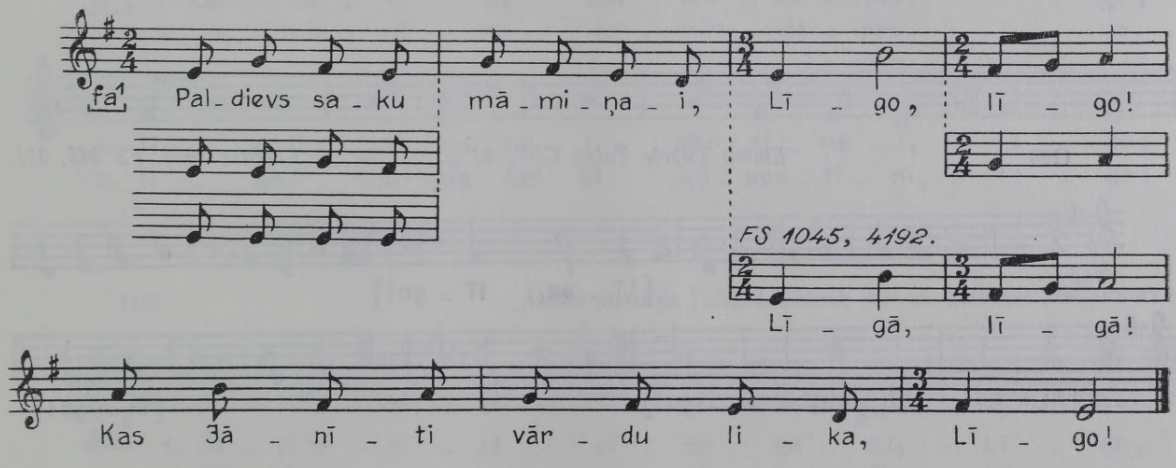

FS 1045, 4192.

Jānīts sita vara bungas
Vārtu stabu galiņāi.

1101 *Anna Bērziņa Talsu Mērsragā, dzim. 1869 Tukuma Milzkalnē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2322.*

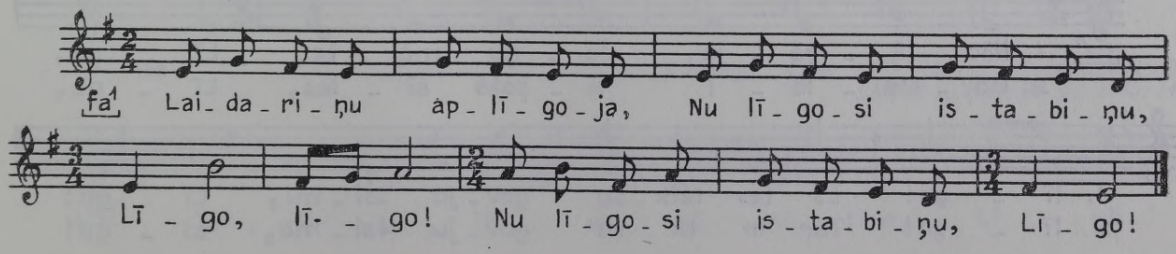

1102 *Anna Insberģe Talsos, dzim. Ārlavā; pēc S. Kundziņa uzmetumiem rediģējis E. Melngailis. FS 1045, 2102.*
Ieva Šteinblūma Talsu Ārlavā, dzim. ap 1874 Ventspils Dundagā; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1792.

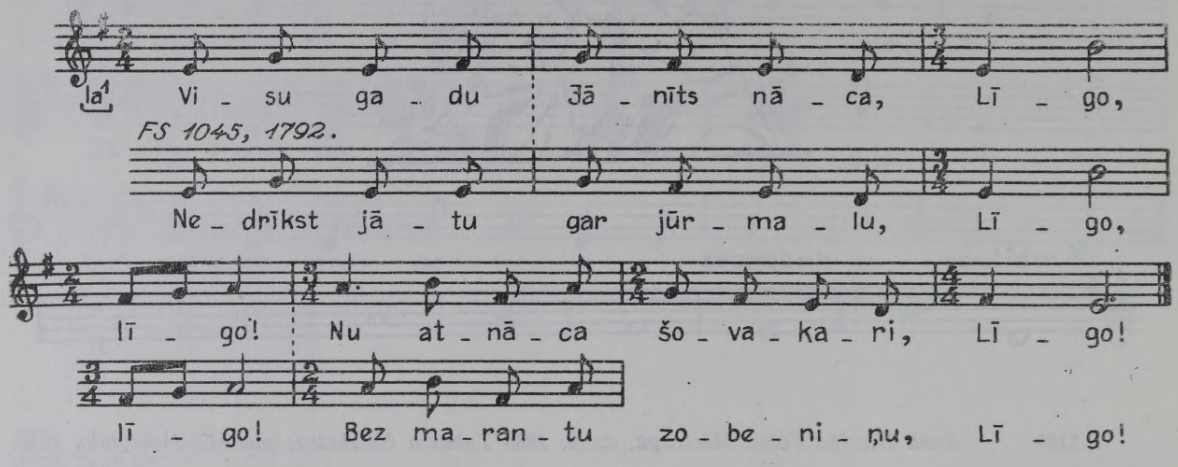

marants ir sarkanbrūns.

1103 *Emma Tupele Talsu Cērē, 43 g. v.; pier. J. Rinkuss 1928. FS 345, 311.*

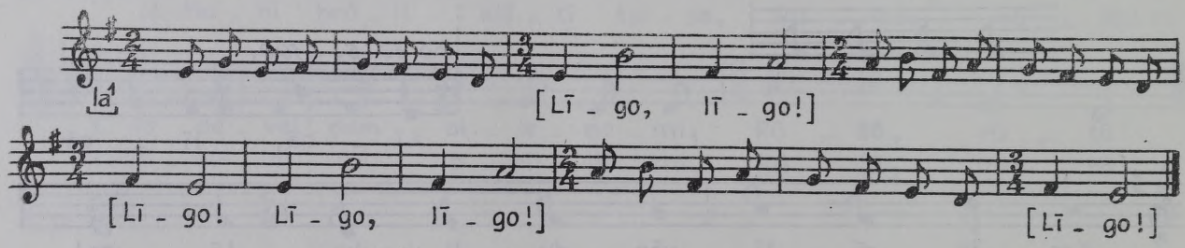

1104 *Berta Agendūne Talsu raj. Dundagā, 70 g. v.; pier. Ā. Salava 1962. FS 1960, 4709.*

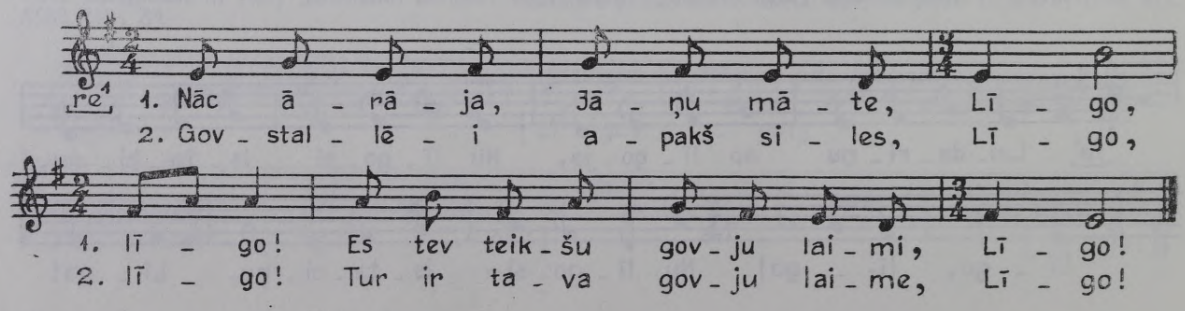

1105 *Lote Kiršteine Talsu Mērsragā, dzim. 1878 Talsu Laidzē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2313.*

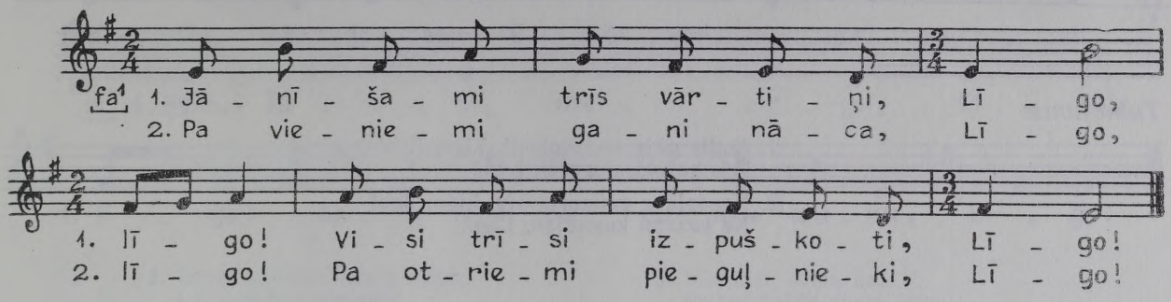

1106 *Anna Leimane Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1877; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1417.*

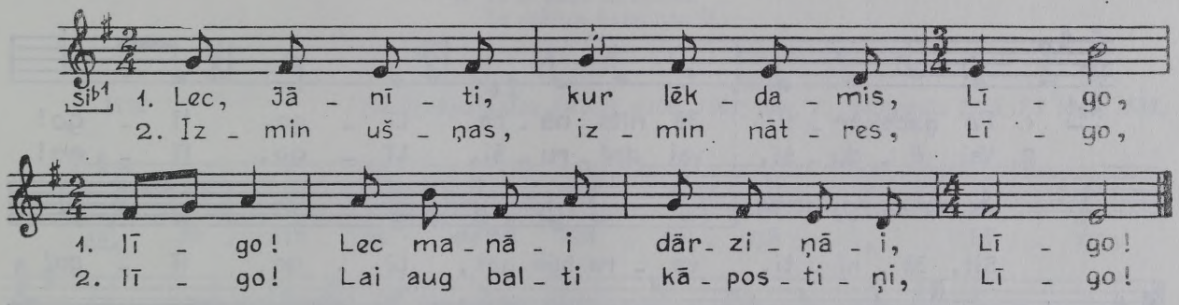

1107 *Anlize Mauriņa Talsu Laucienē; pier. A. Zeimane 1896. FS 42,1.*

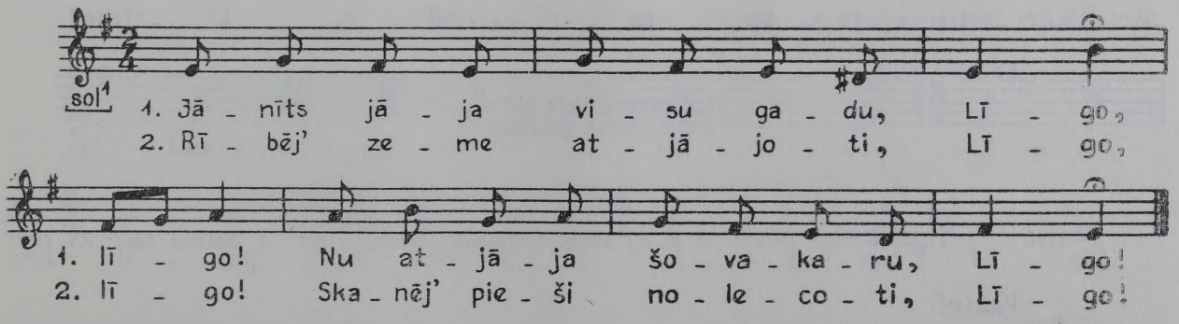

1108 *Marija Šaltjāre Pitragā [Ventspils Dundagā], dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1930. LMFM I, 1951, 20. FS 1045, 14.*

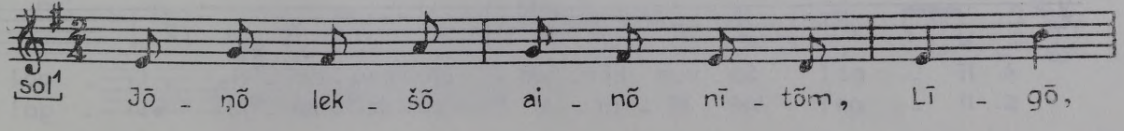

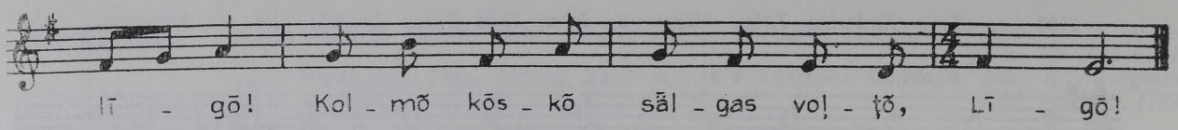

Tulkojums:

1. Jānīts gāja sienu pļauti, Ligo, ligo!
Trīs kažoki mugurāi, Ligo!

[2. Nenopļāva gaiļam nastu, Ligo, ligo!
Ne kazāmi kumosiņu, Ligo!]

1109 *Ansis Brikainis Talsu raj. Dundagā, 72 g. v., dzim. Ventspils Puzē; pier. Ā. Salava 1961. FS 1960, 4685.*
Klāra Freienberga Talsu raj. Dundagā; pier. Ā. Salava 1961. FS 1960, 4704.
Ernests Veidners Talsos, dzim. 1890 Ventspils Dundagā; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4738.

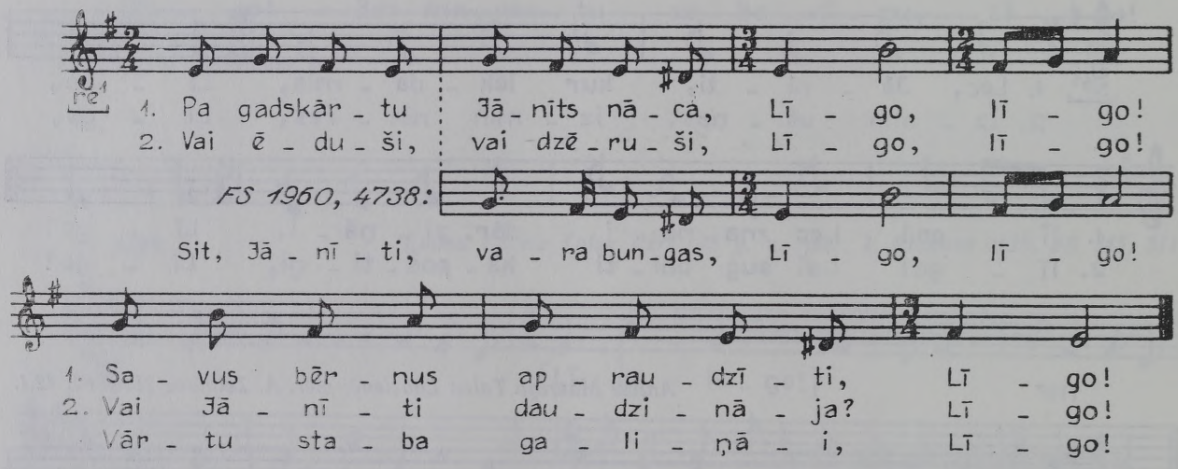

FS 1960, 4704.

Labvakaru, liela vieta,
Vai tu mūsu gaidījusi?

1110 *Valda Zariņa Talsos, 70 g. v., dzim. Ventspils Dundagā; pier. Ā. Salava 1961. FS 1960, 4672.*

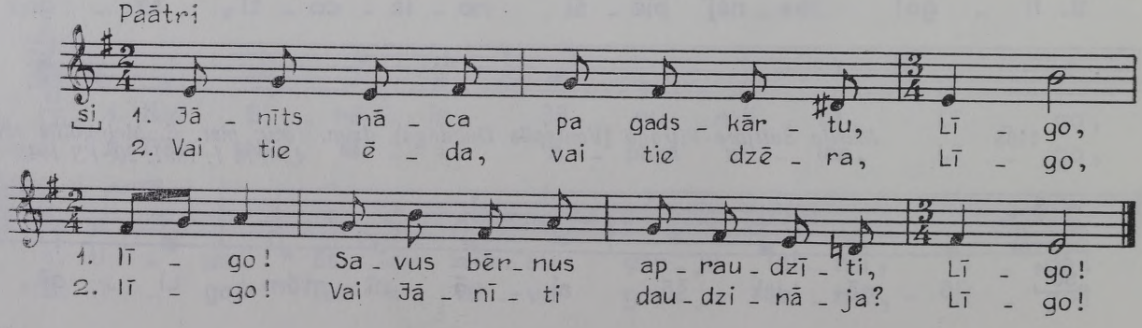

1111 *Natālija Meijere Talsos, dzim. 1885 Ventspils Dundagā; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8983.*

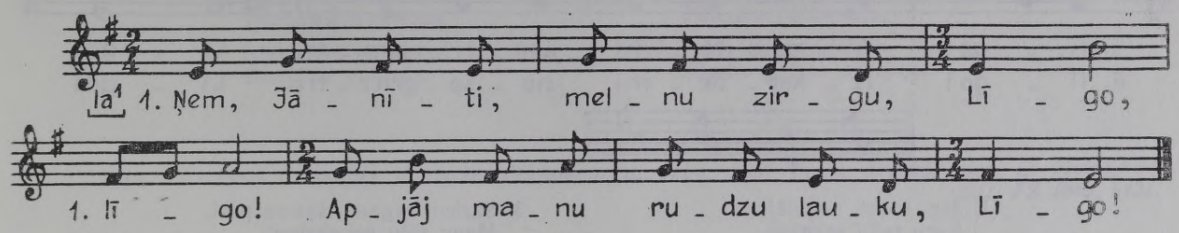

2. Izmin smilgas, izmin lāčus,
Lai aug tīra labībiņa!
3. Jāņu bērni gaļu prasa,
Kur būs manim gaļu ņemti?
4. Man kaziņu vilks aiznesa
Pašā Jāņu vakarāi.
5. Nāc ārāi, saimeniece,
Es tev teikšu govju laimi:
6. Laidarāi apakš sliekšņa,
Tur ir tava govju laime.
7. Kas tur spīdēj', kas tur mirdzēj'
Viņa lauka maliņāi?
8. Tā ir Jāņu uguntiņa,
To sakūra kaimiņpuiši.

1112 *Tija Ozoliņa Talsu Ārlavā, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1753.*

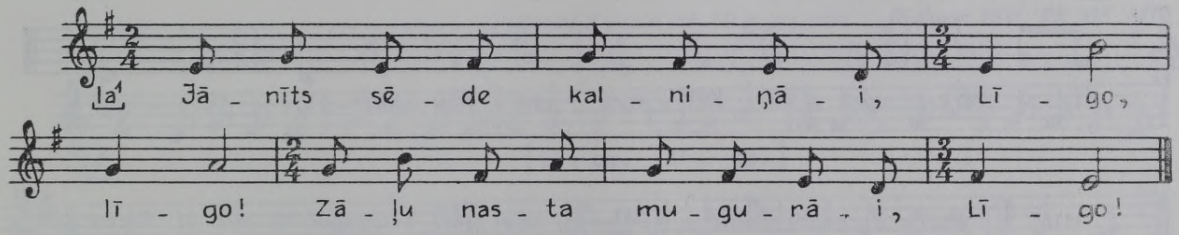

1113 *Jānis Aistars Talsos, dzim. 1888; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2280.*

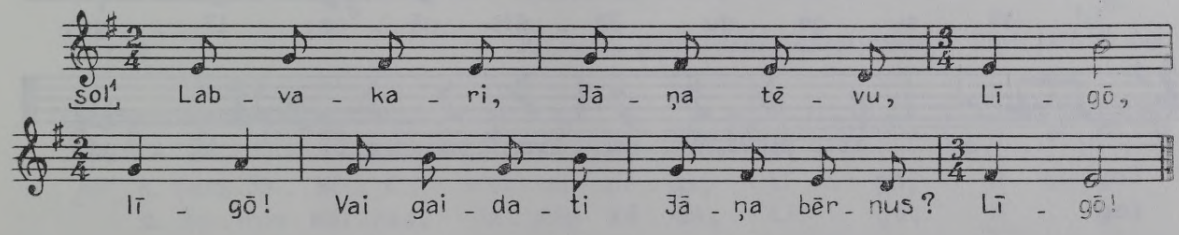

1114 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1883. LTMM I, 1894, 35.*

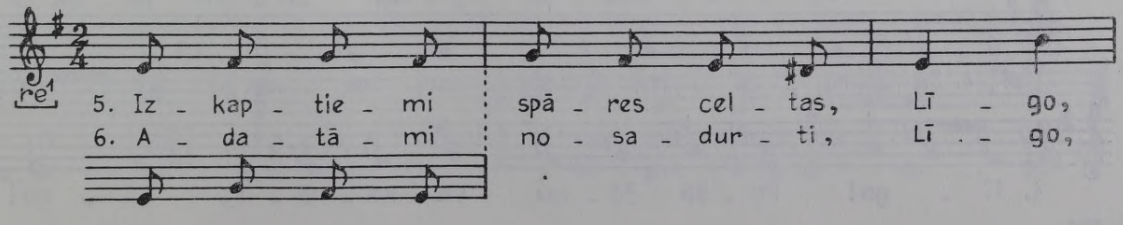

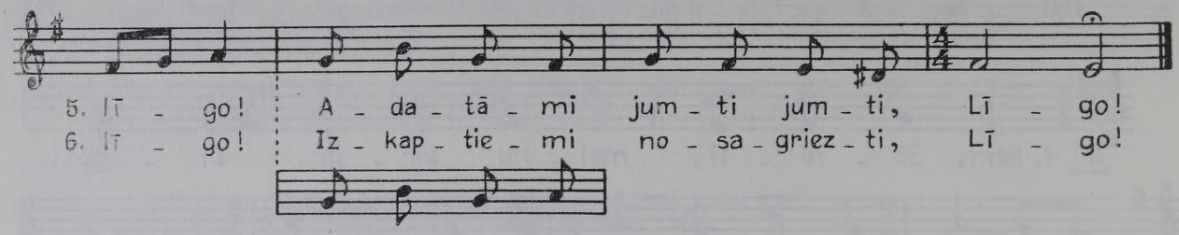

[1. Jāņu nakti negulēju,
Savu telīti sargāju.

2. Jāņu nakti raganiņas
Pulcētiesi pulcējāsi.

3. Skrien, ragana, šķērsu pāri,
Manu sētu neieskriesi!

4. Manu sētu neieskriesi,
Mana sēta dzelžiem kalta.

LTMM I, 33, 34.]

1115 *Ventspili iesk. A. Bērzkalne 1927, apzīmēta par Dundagas melodiju, atšifr. A. Salaks. FS 170, 654.*

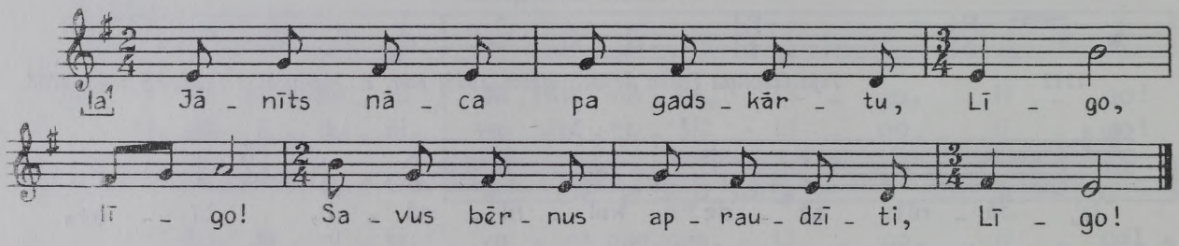

1116 *Marija Rozentāle Talsu raj. Oktes c., dzim. 1887 Talsu Laidzē; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8953.*

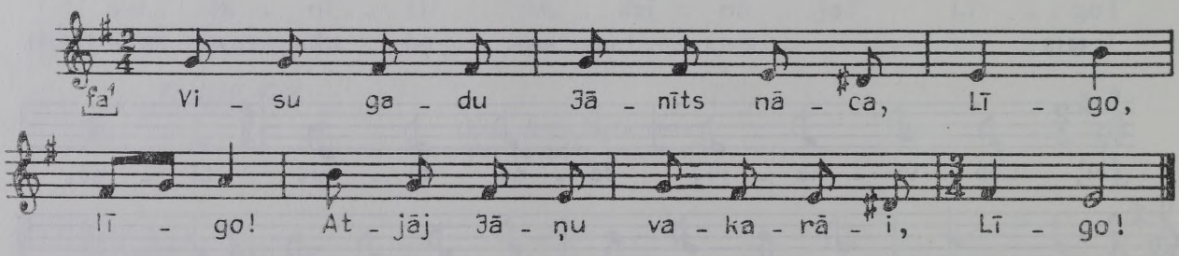

1117 *Lavize Deļļa Saldus raj. Remtes c., dzim. 1897 Kuldīgas Lutriņos, melodiju dzirdējusi Kuldīgas Skrundā; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1391.*

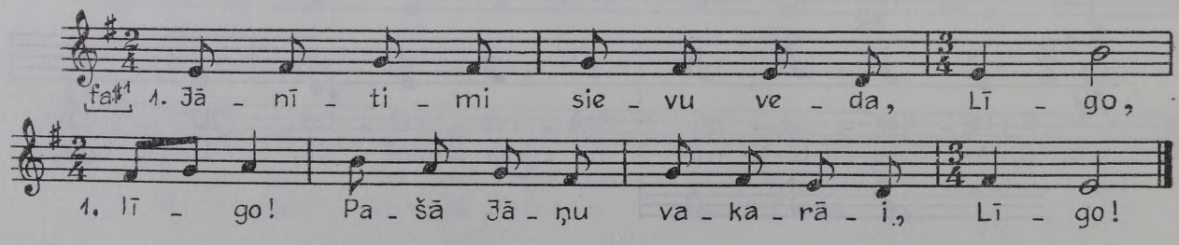

2. Domājāmi, prātojāmi,
Kur mēs Jāni guldīsimi.
3. Pirtī odi, namā dūmi,
Istabāi blusas koda.
4. Klētī Jāni guldīsimi,
Dreijātāi gultiņāi,
5. Dreijātāi gultiņāi,
Baltos linu palagosi.
6. Jānītimi bērns piedzima,
Pēterītis nokrustīja,
7. Anna bija auklētāja,
Jēkabs maizes devējiņis.

1118 *Ieva Grīnvalde Ventspils Sarkanmuižā, dzim. 1857 Talsu Ārlavā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4431.*

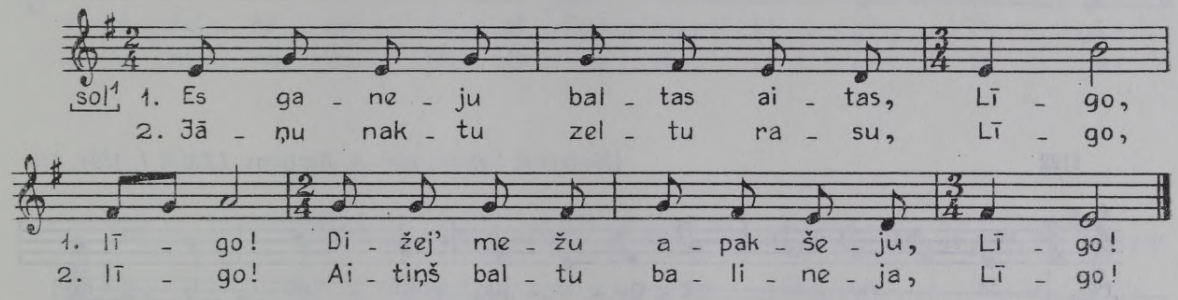

1119 *Gūtšmite Talsu Cērē, 50 g. v.; pier. J. Ķinkuss 1928. FS 345, 307.*

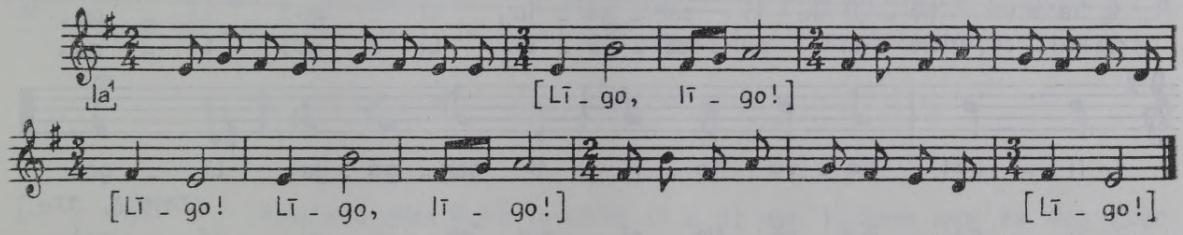

1120 *P. Jurjāns. Simts latviešu tautas dziesmas. Rīgā, 1921, 59. lpp.*

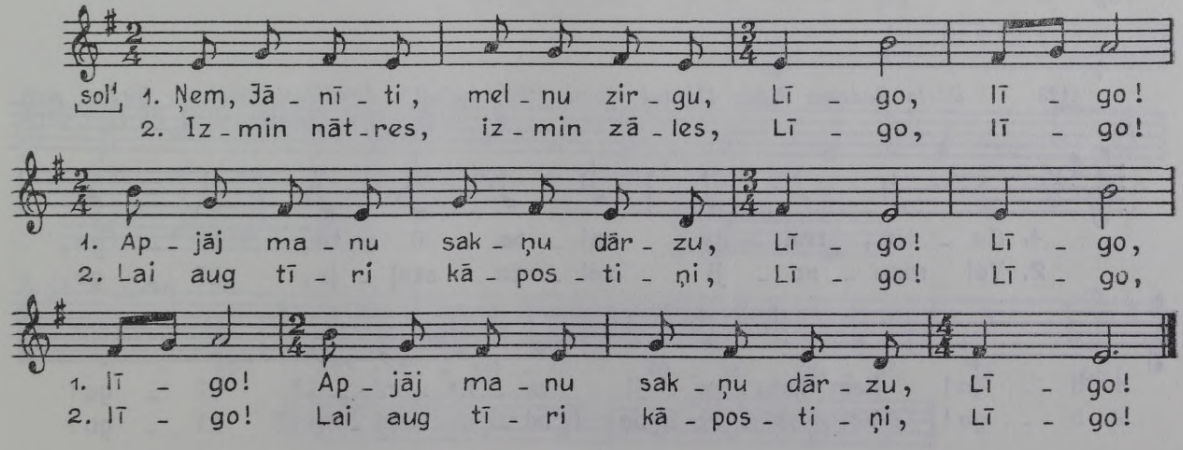

1121 *Anna Janemeija Kuldīgas Kabilē; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1678.*

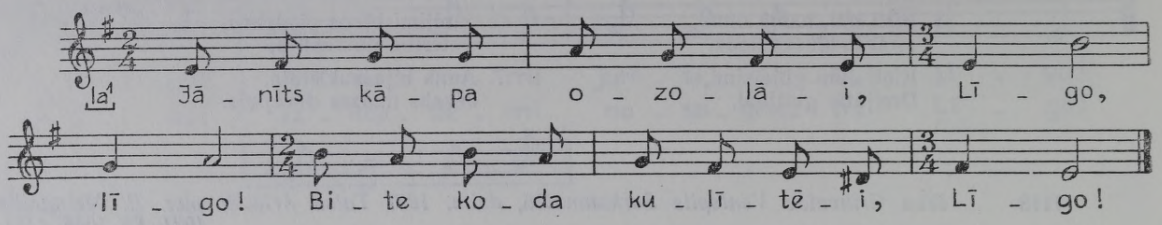

1122 *[Madonas] Lubānā pier. A. Karlsons. LTMM I, 1894, 33b.*

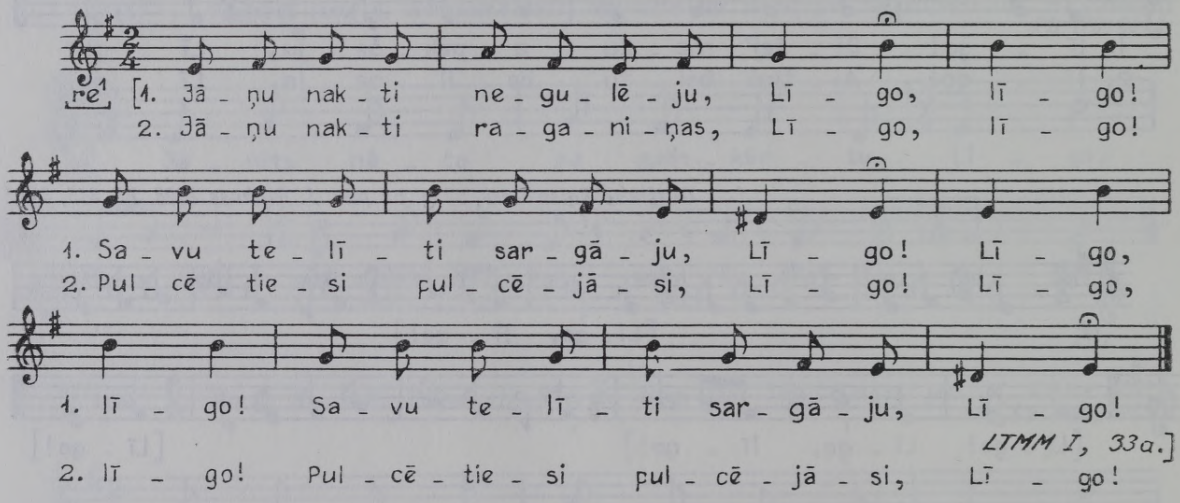

1123 *Dārta Radziņa Rīgas Līgatnē, dzim. 1860, melodiju dzirdējusi Jēkabpils Biržos; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4913.*

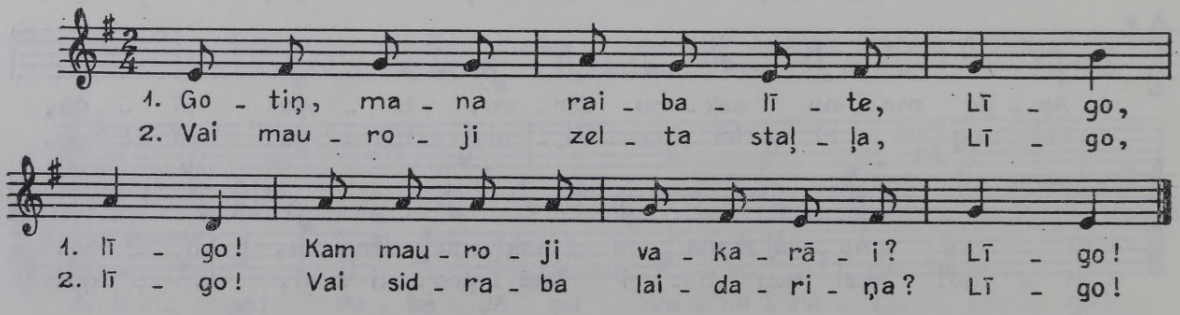

1124 *Lība Laukaroze Rīgā, melodiju dzirdējusi Rīgas Birzgalē; pier. R. Malvess 1928. FS 627, 254.*

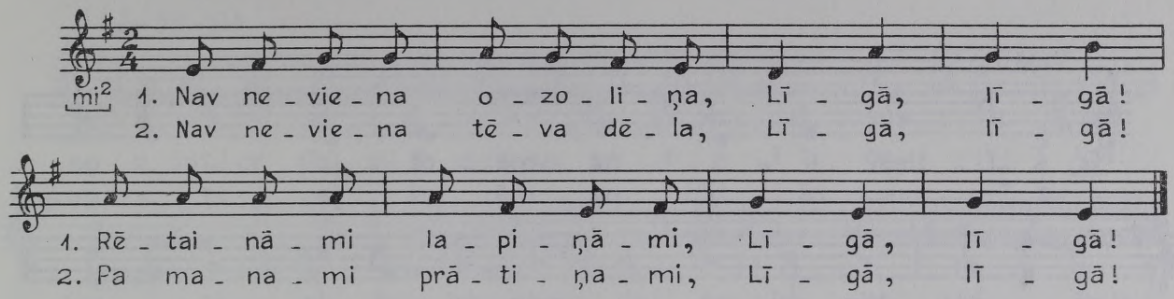

1125 *Karlīne Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1487.*

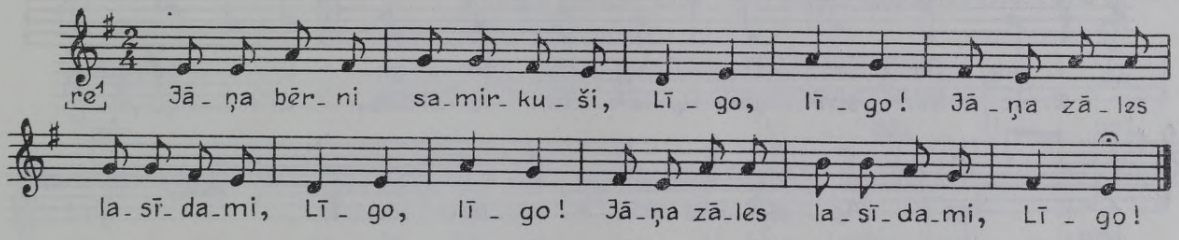

1126 *Emilija Celmiņa Ogres Lielvārdē, 66 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10780.*

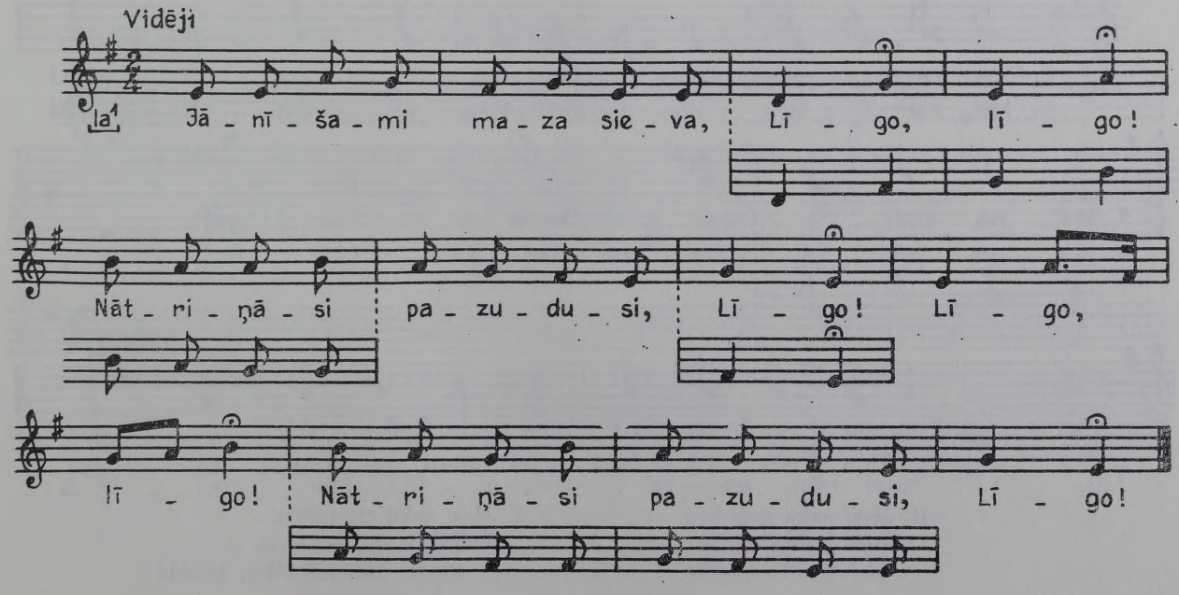

1127 *Olga Pupiķe Ilūkstes Lašos, 50 g. v.; iesk. M. Kazeka 1947, atšifr. A. Krūmiņš. FS 1800, 6624.*
Ilūkstes Lašos iesk. M. Kazeka 1947, atšifr. J. Vitoliņš. FS 1800, 6613.

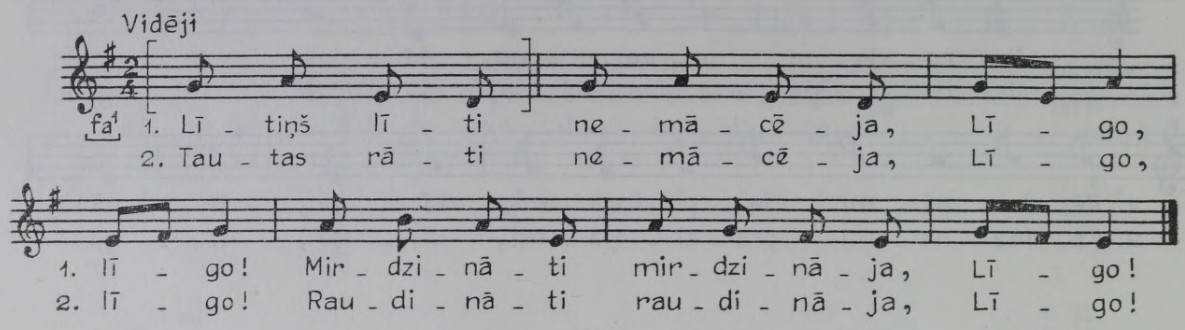

FS 1800, 6613.

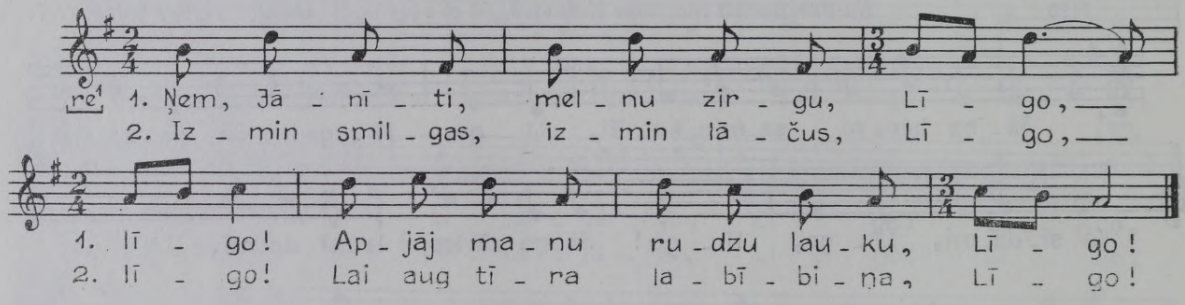

1128 *Cēsu Ogrē pier. Vigneru Ernests. LTMM I, 1894, 34.*

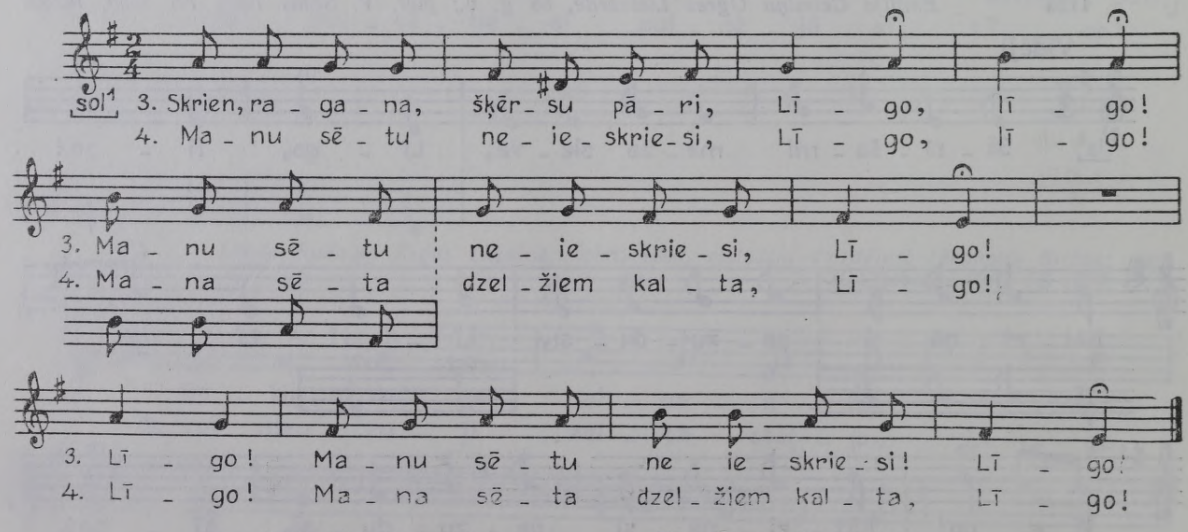

[1. Jāņu nakti negulēju,
Savu telīti sargāju.

2. Jāņu nakti raganiņas
Pulcētiesi pulcējāsi.

LTMM I, 33, 34.]

1129 *Alvīne Rozenberga Madonas raj. Lazdonas c., dzim. 1879 Madonas Mārcienā; iesk. A. Stelle 1970, atšifr. V. Bendorfs. FS 1995, 2855.*

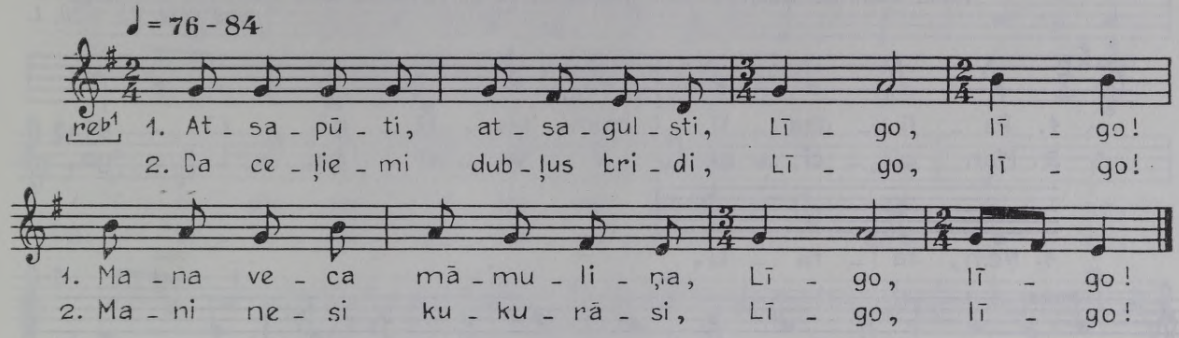

1130 *Košragā [Ventspils Dundagā] Līze Bertolde, dzim. 1864, Grieta Skadiņa, dzim. 1863, Didriķis Filmans, dzim. 1846; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 32.*

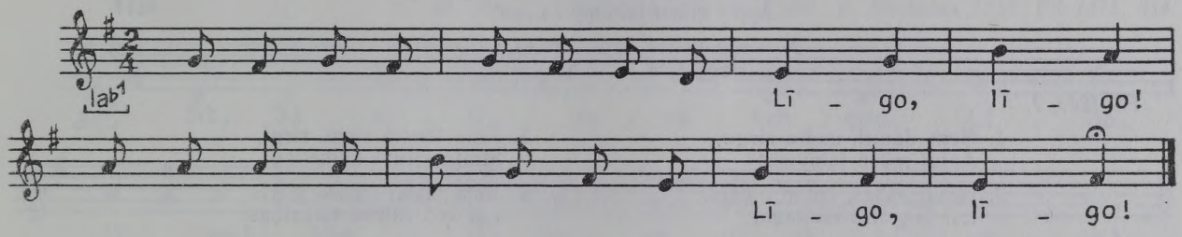

1131 *Marija Rozentāle Talsu raj. Oktes c., dzim. 1887 Talsu Laidzē; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8954.*

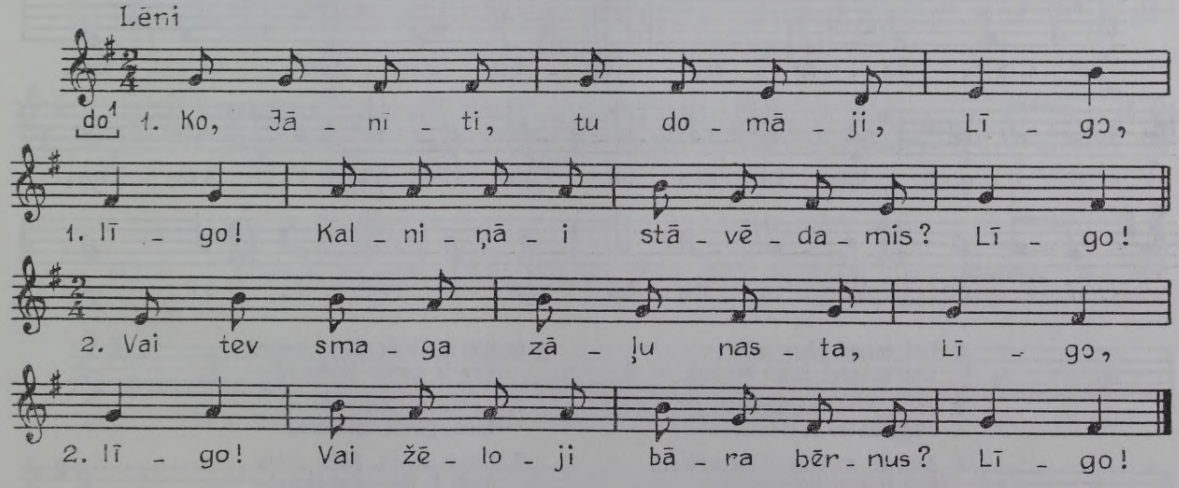

3. Ja tev smaga zāļu nasta,
Sviedi viņas lejiņāi!

4. Ja žēloji bāra bērnus,
Nāci viņiem palīgāi!

1132 *Kristīne Lima Cēsu Druvienā; pier. A. Poruka. FS 1495, 3167. Oskars Damroze Cēsu Jaunpiebalgā, dzim. 1882; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4307. Anna Damroze Gaujenas raj. Gaujas c., 73 g. v., dzim. Cēsu Piebalgā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 1.*

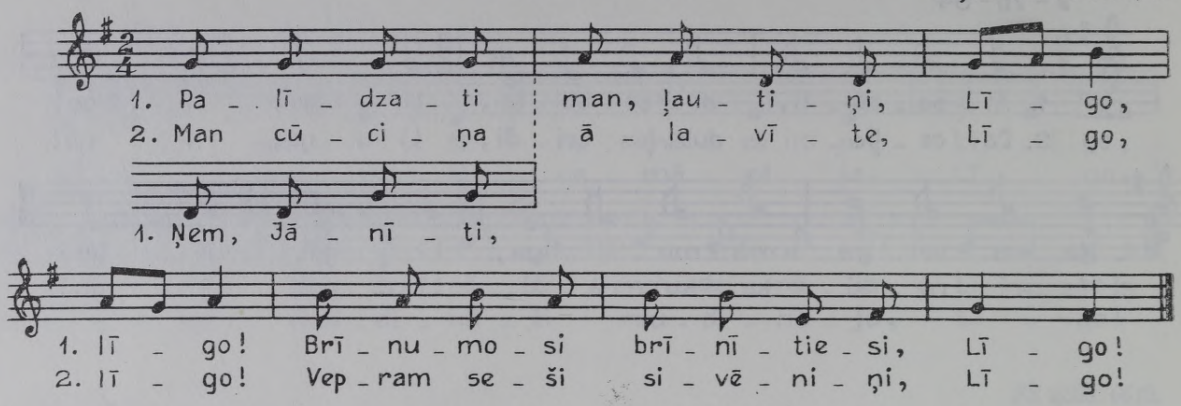

FS 1700, 4307.

1. Ņem, Jānīti, melnu zirgu, Līgā, līgā!
Apjāj mūsu labībiņu, Līgā!
2. Izmin usnas, izmin zāles,
Lai aug tīra labībiņa!

FS 1910, 1.

1. Ņem, Jānīti, mellu zirgu,
Apjāj mūsu labībiņu!
2. Izmin usnes, izmin nātres,
Lai aug tīra labībiņa!
3. Jāņa tēvam sirmi zirgi,
Simtu sirmu kumeliņu.
4. Jāņa mātei raibas govis,
Lai ved raibus telēniņus.

1133 *Alvīne Salmiņa Stučkas raj. Koknesē, dzim. 1897 Rīgas Taurupē; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995, 77.*

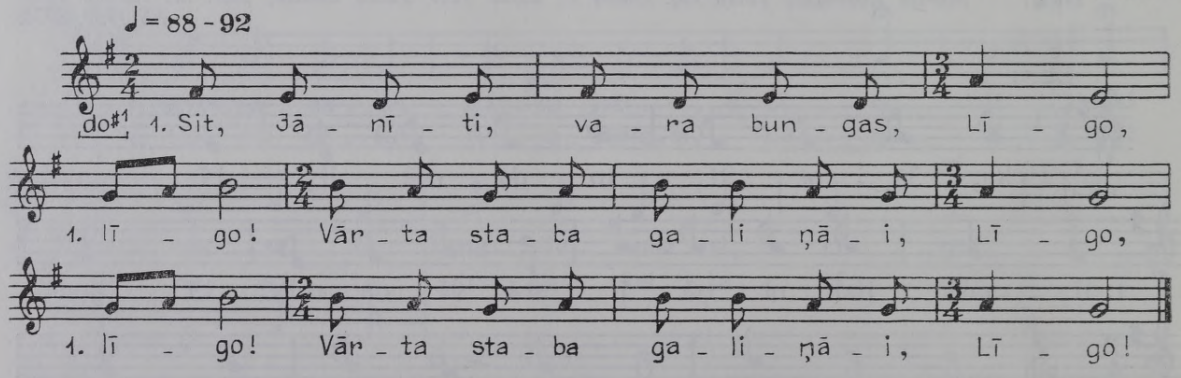

2. Lai ceļasi Jāņa māte,
Lai saņemi Jāņa bērnus.
3. Jāņa bērni samirkuši,
Jāņa zāles lasīdami.
4. Augstu sviedu Jāņa zāles,
Lai telītes lielas auga.
5. Lai telītes lielas auga,
Lai tās pulka piena deva.
6. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev ir govis laidarāi!
7. Ja nedosi sieru ēsti,
Iešu, govis izlaidīšu.
8. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Man lielāku gabaliņu!
9. Ne es ēdu, ne pārdevu,
Puišus vieni kārināju.

1134 *[Madonas] Cesvainē pier. Lābanu Andrejs. LTMM I, 1894, 32b.*

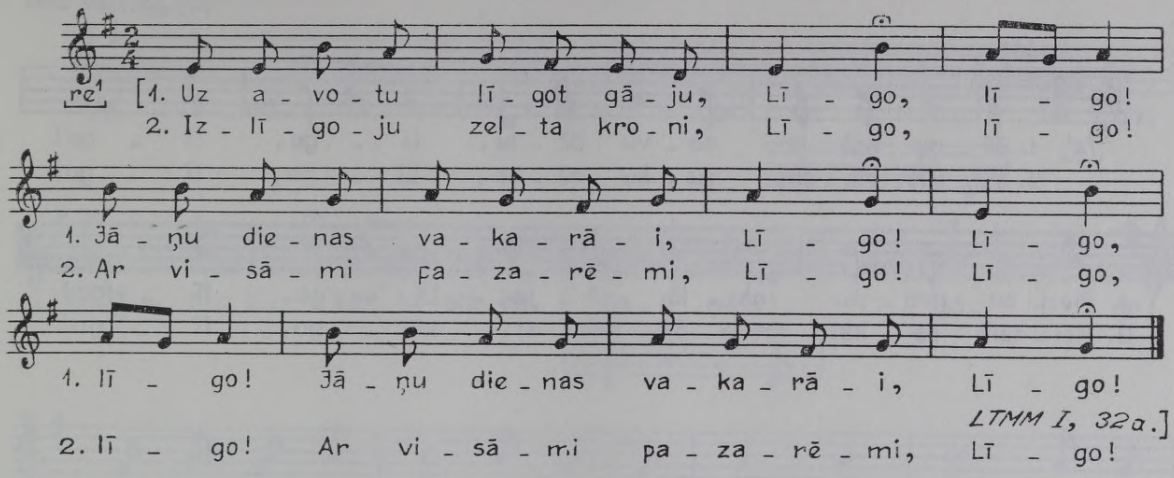

1135 *M. Miczone Madonas apkārtnē; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 314.*

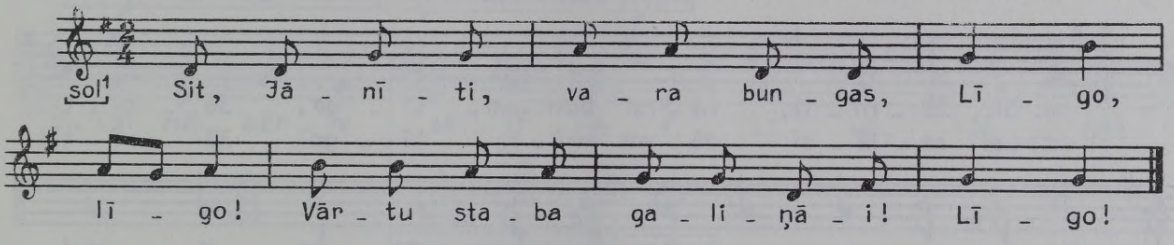

1136 *[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 66c.*

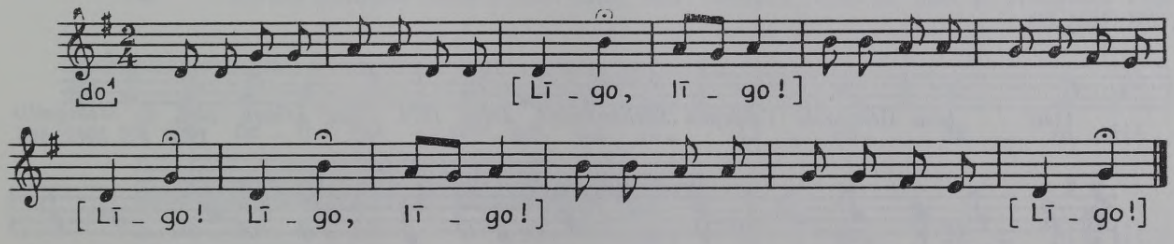

1137 *Rēzeknes Andrupenē Mōra Bangule, dzim. 1880, un Apaļa Siņauska, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1056.*

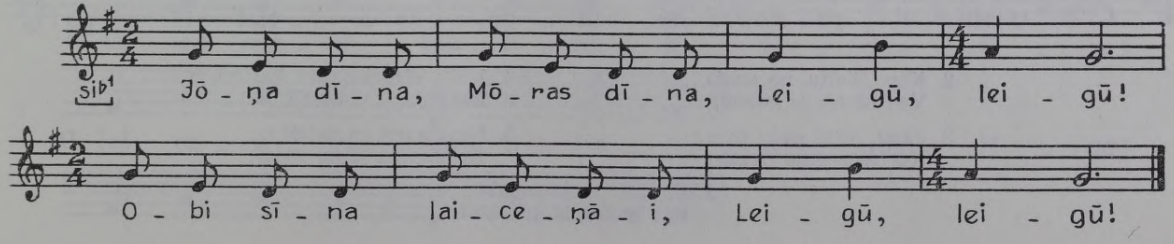

1138 *Malvīne Skujeniece Bauskā, 67 g. v., dzim. Bauskas Bērstelē; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 3954.*

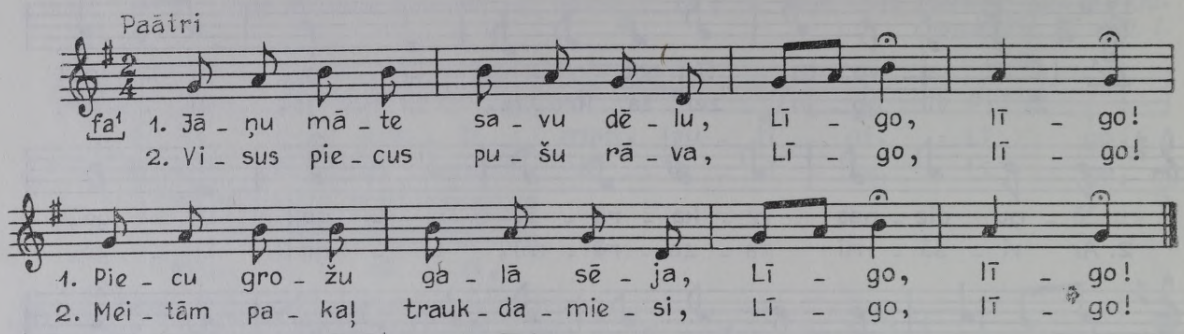

1139 *Lavīze Deļļa Saldus raj. Remtes c., dzim. 1897 Kuldīgas Lutriņos, melodiju dzirdējusi Kuldīgas Skrundā; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1390.*

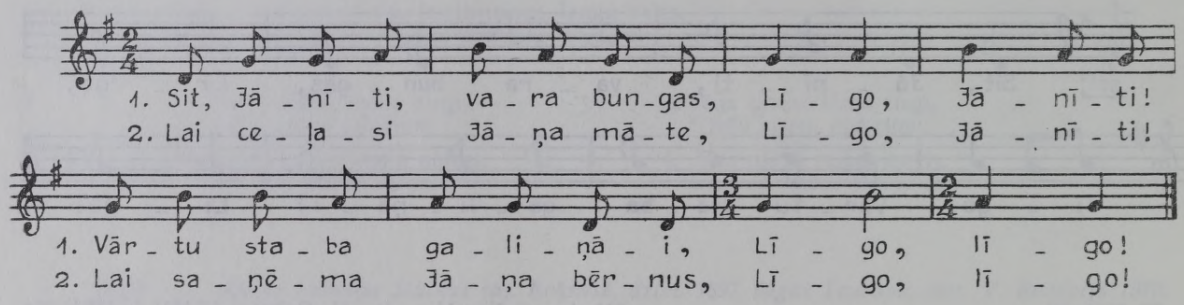

1140 *Ieva Grīnvalde Ventspils Sarkanmuižā, dzim. 1874 Talsu Ārlavā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 846.*

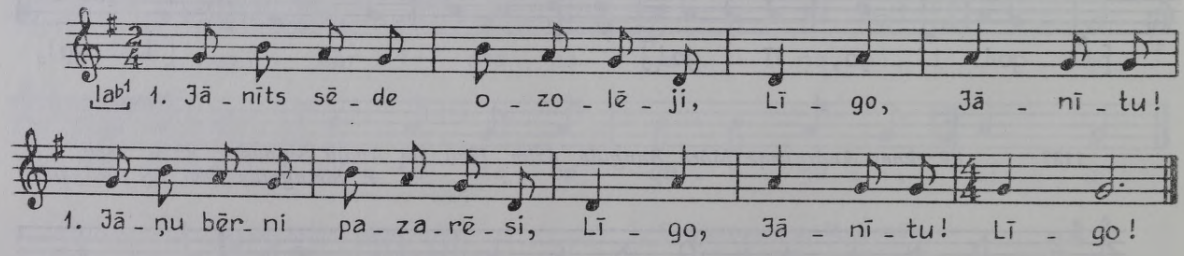

2. Kāp, Jānītu, no ozola,
Ved bērniņus istabēji!

3. Jāņu bērni gaļu prasa,
Kur mēs gaļu dabūsami?

4. Vilks aiznese man kaziņu
Pašā Jāņu vakarēji.

5. Nevienami es neteiču,
Ko dabūju Jāņu nakti;

6. Es dabūju to puisiņu,
Kur meitiņas ķūvējāsi.

1141 *Anna Vitoliņa Tukuma Dzirciemā, 79 g. v.; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7522.*

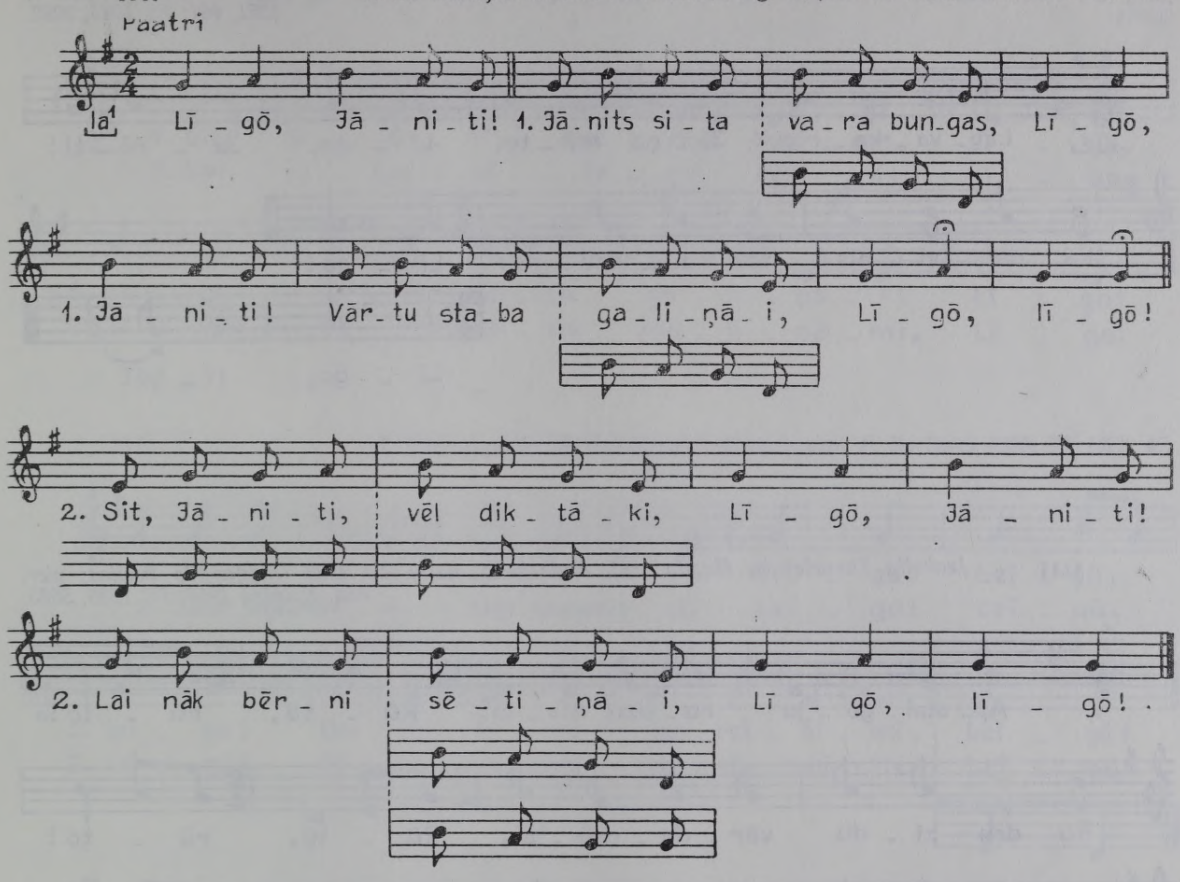

1142 *Karline Robizone Talsu Ārlavā, dzim. 1851 Ventspils Dundagā; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1762.*

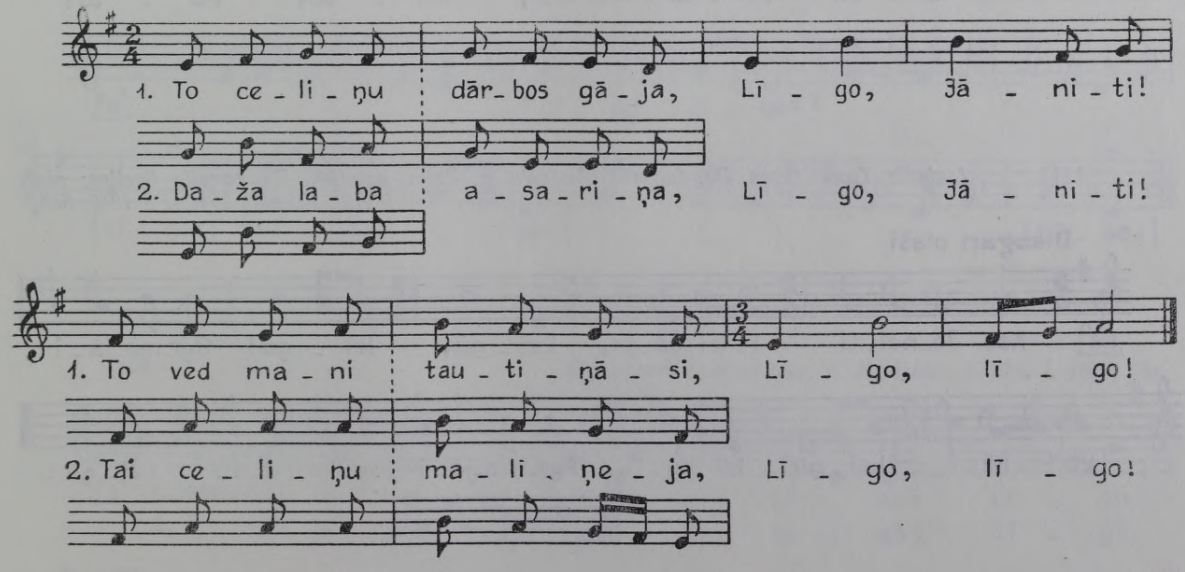

1143 *Minna Bērziņa Rīgā, dzim. 1884 Talsu Libagos; pier. E. Melngailis 1926. LMFM I, 1951, 461; FS 1045, 2092.*

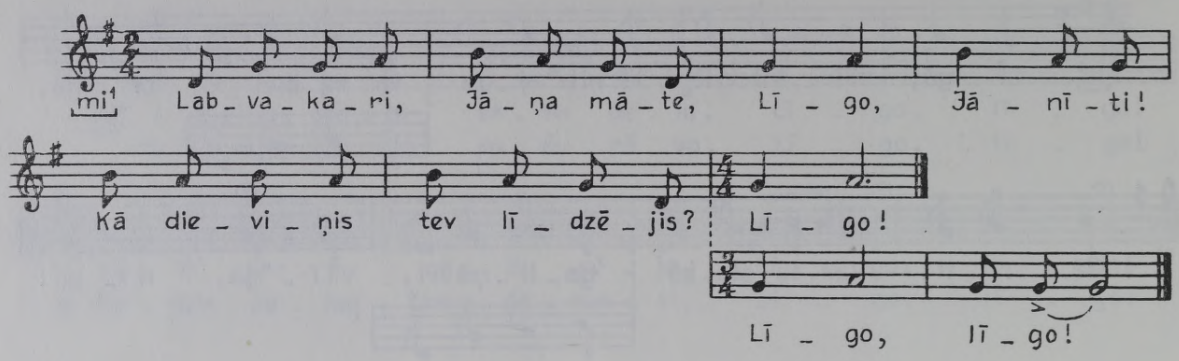

1144 *Izabella Tumaševska Dagdas raj. Andzeļu c., dzim. ap 1908 Daugavpils Preiļos; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5033.*

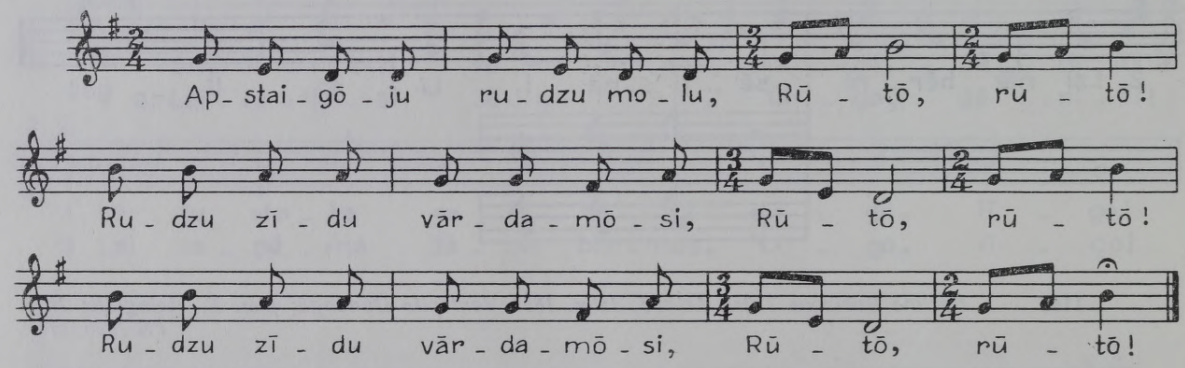

1145 *Izabella Tumaševska Dagdas raj. Andzeļu c., dzim. ap 1908 Daugavpils Preiļos; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5032.*

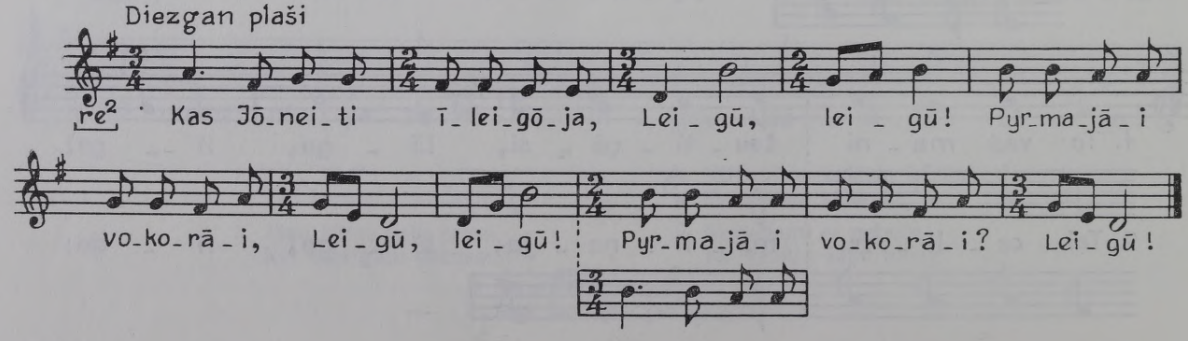

1146 *Jūlija Baltcepure Liepājas raj. Durbes c., 54 g. v.; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12455.*

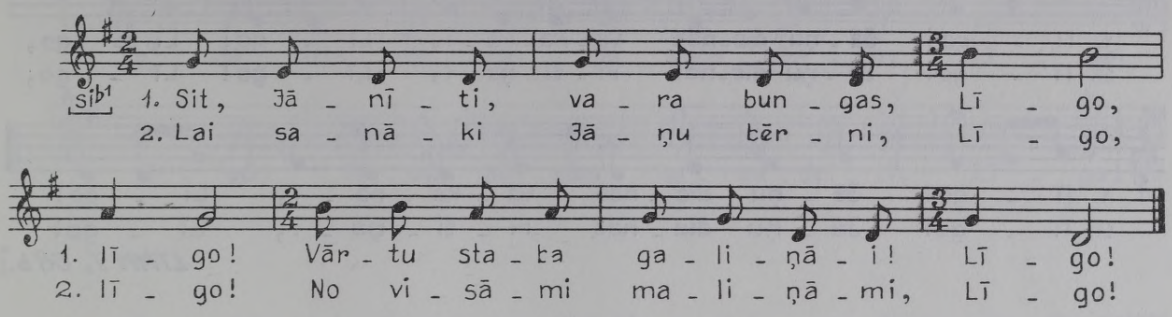

1147 *A. Vagale, melodiju dzirdējusi Krāslavā; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 45.*

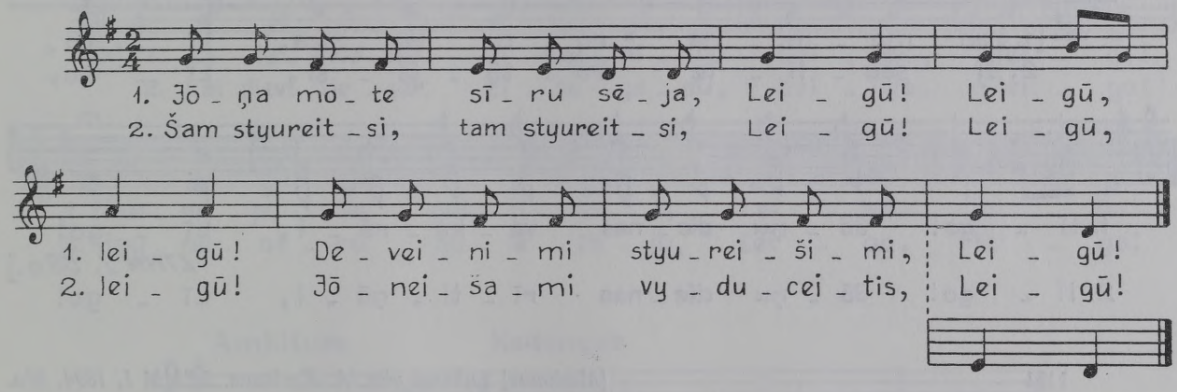

1148 *Lauterē [Madonas Viesienā] pier. Beiziķis. LTMM I, 1894, 58c.*

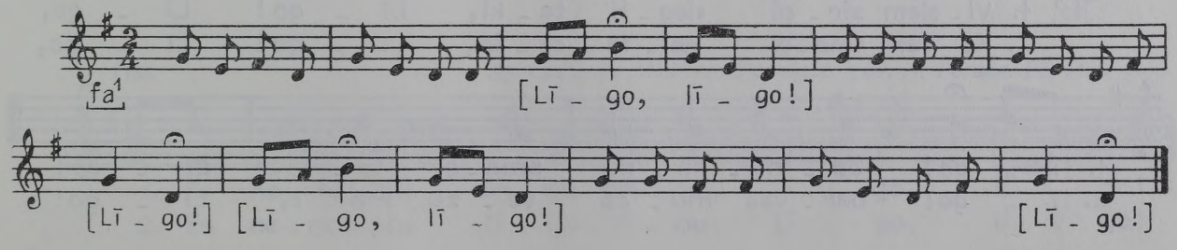

1149 *[Madonas] Lubānā pier. A. Karlsons. LTMM I, 1894, 58a.*

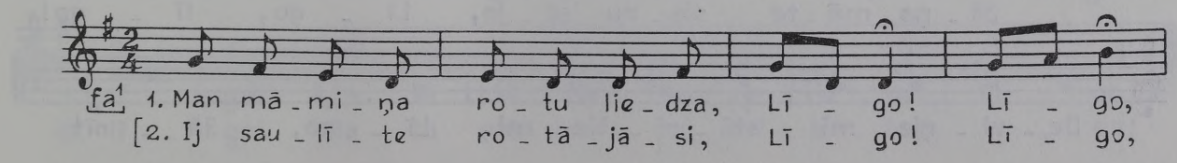

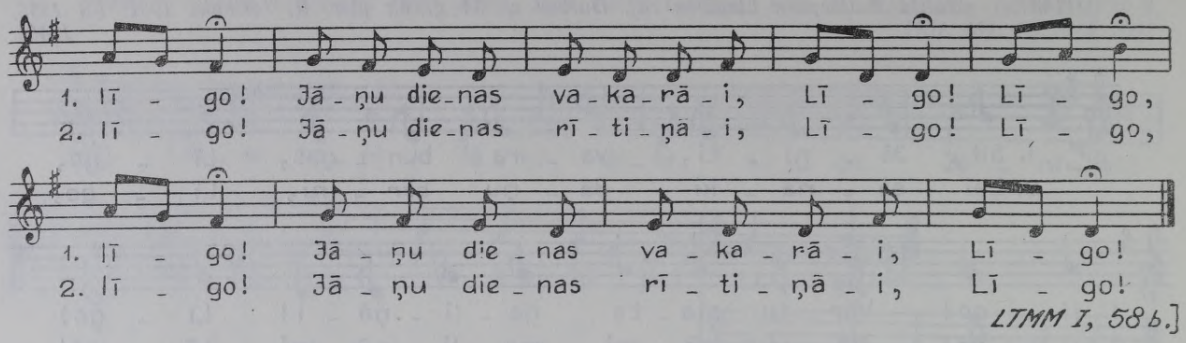

LTMM I, 58b.]

1150 [*Madonas*] *Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 58b.*

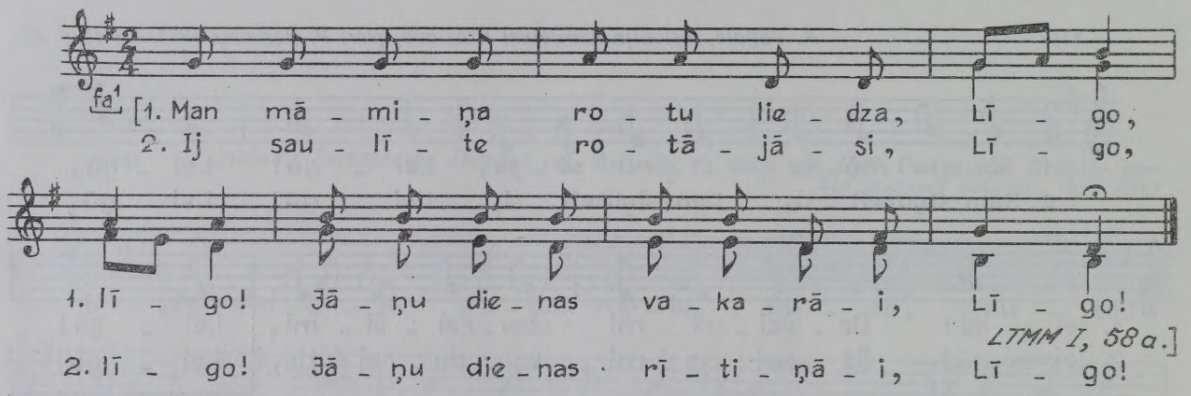

LTMM I, 58a.]

1151 [*Madonas*] *Lubānā pier. A. Karlsons. LTMM I, 1894, 59a.*

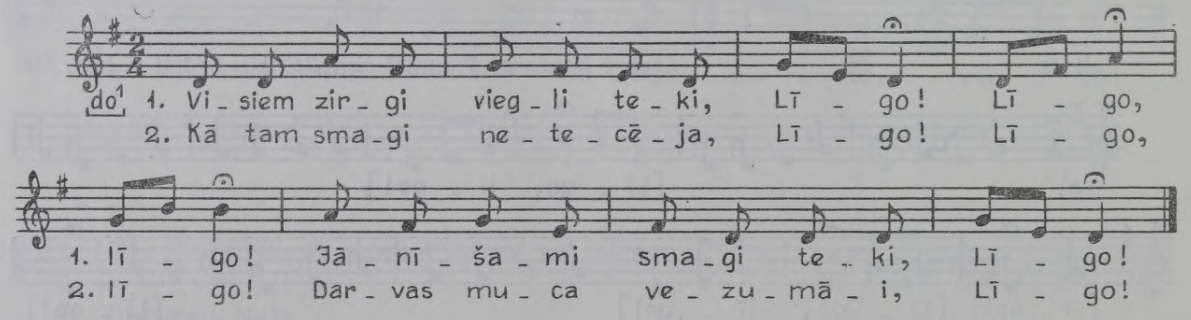

1152 *Līze Irbe Valmieras raj. Lodes c., 75 g. v.; pier. H. Tampere 1961. FS 1414, 431.*

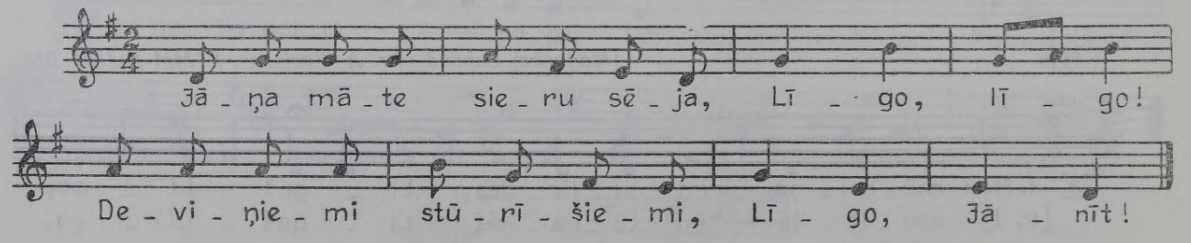

1153 *Late Lidaka Bauskas raj. Vecsaulē, 80 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1951. FS 1880, 3902.*

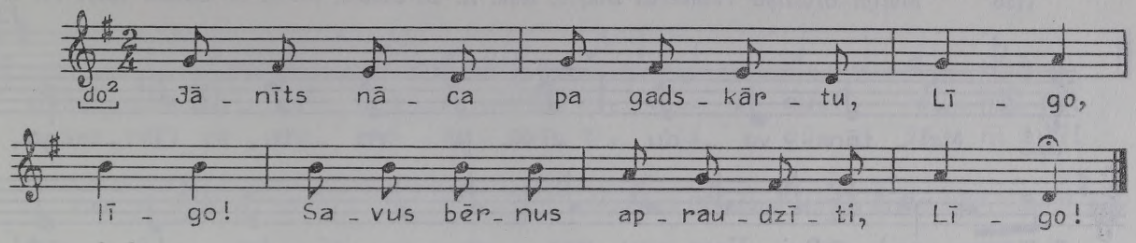

1154 *Anna Lavāne Krustpilī, dzim. 1862 Madonas Saikavā; pier. E. Melngailis 1924. LMFM II, 1952, 1485.*

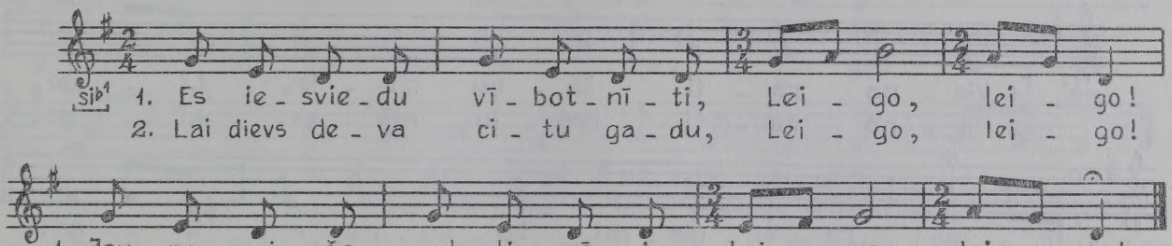

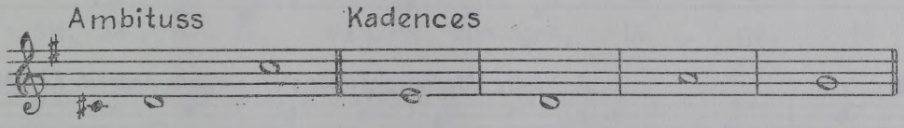

1155 *Spilvas māte Madonas Kārzdabā; pier. A. Poruka. FS 1495, 3160.*

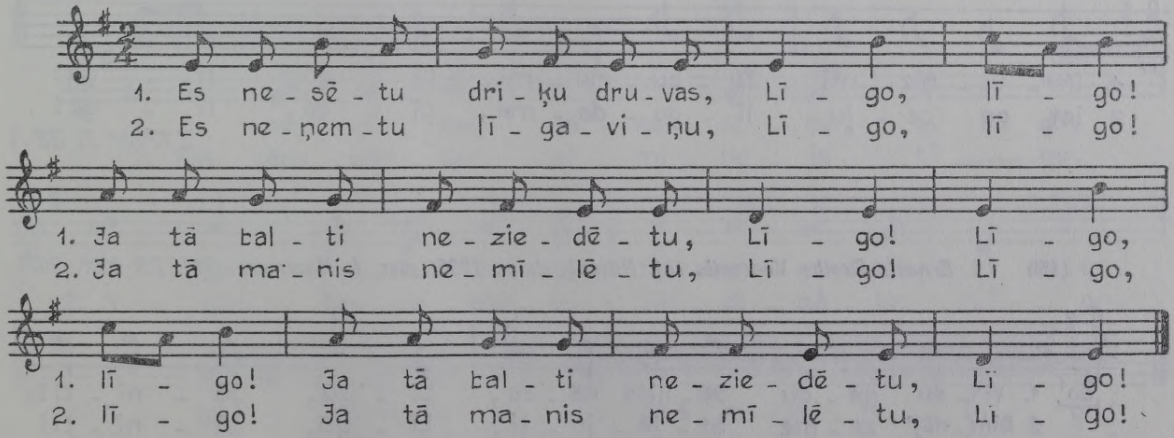

1156 *Marija Brastiņa Valmieras Dikļos; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 726.*

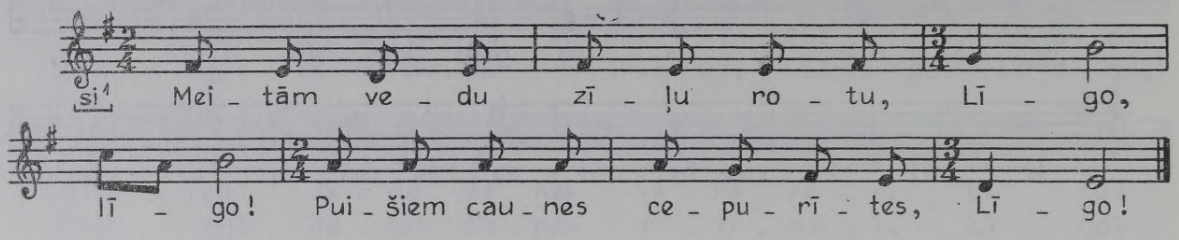

1157 *[Madonas] Lubānā pier. A. Karlsons. LTMM I, 1894, 38.*

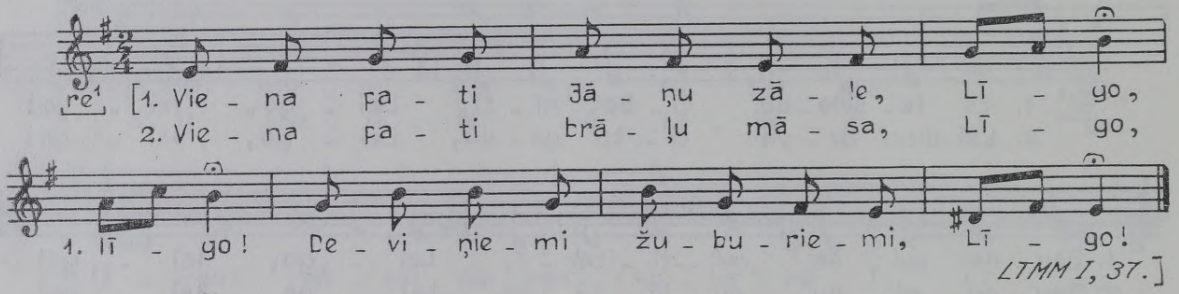

1158 *A. Niedre [Madonas] Tirzā; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 37.*

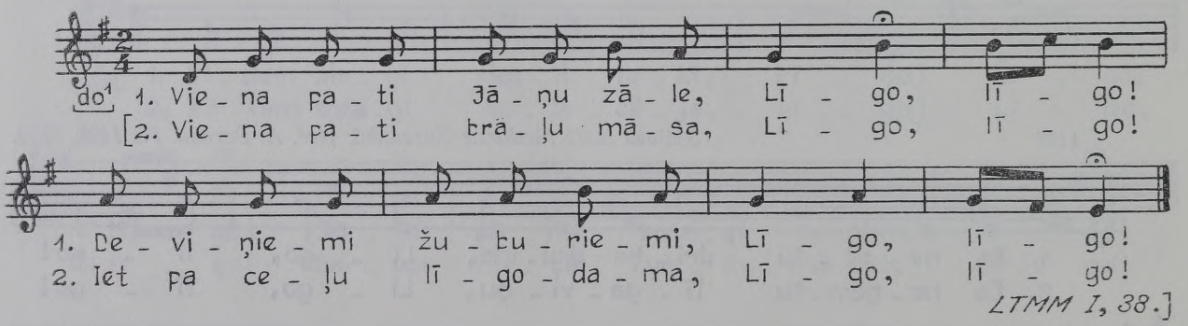

1159 *Ernests Dreibe Ventspils raj. Piltenē, dzim. 1906; pier. I. Hammere 1971. FS 2000, 2625.*

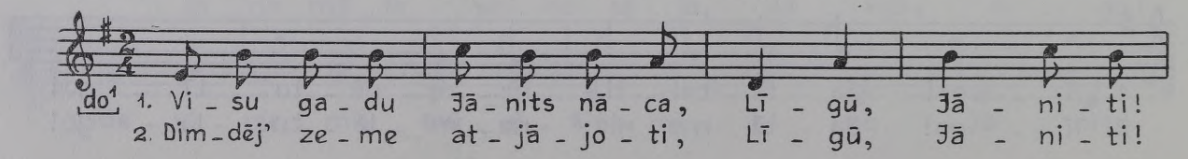

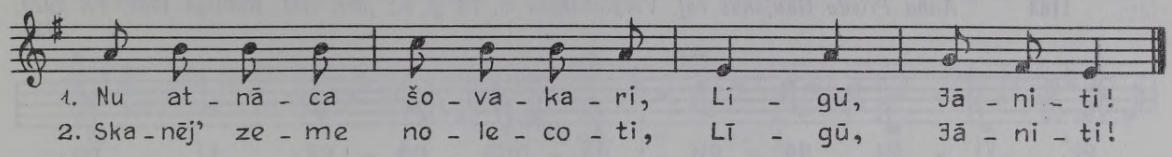

1160 *Madonas Bērzaunē pier. J. Kreics 1927. FS 529, 152.*

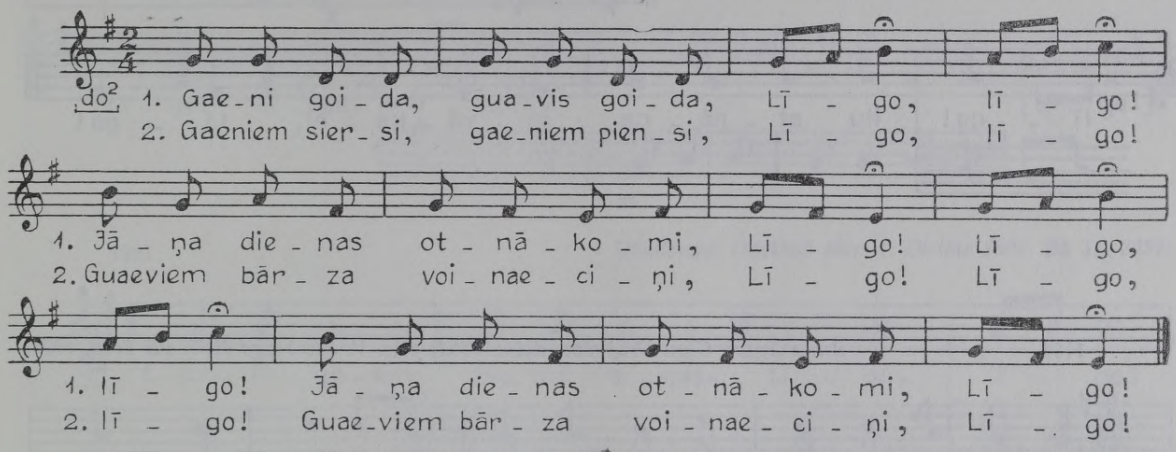

1161 *Minna Neilande Ventspils raj. Užavas c., 82 g. v., dzim. Valkas apr.; pier. U. Savickis 1971. FS 2000, 2697.*

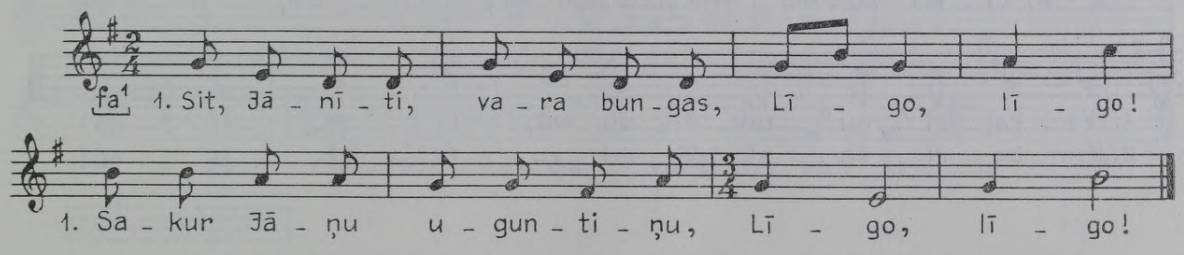

2. Lai sanāca Jāņu bērni
Jāņu dziesmas nodziedāti,

3. Lai satrūka Jāņa māte
Bez sietavu istabāi!

4. Kad pagāja Jāņu diena,
Jānīts bērnus aizraidija.

1162 *Minna Blaua Rīgas Taurupē, dzim. 1878; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3841.*

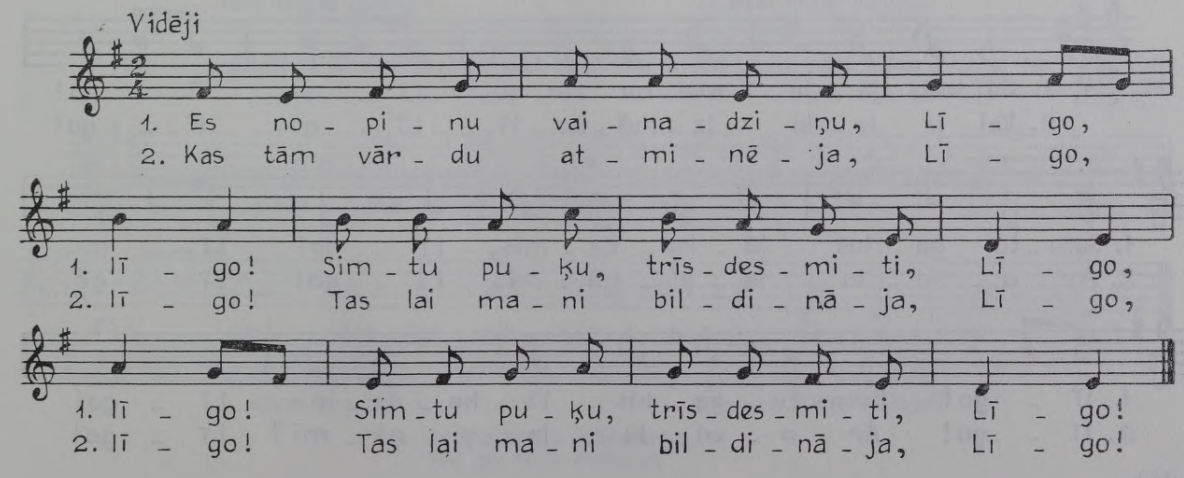

1163 *Anna Priede Gaujenas raj. Vecpiebalgas c., 76 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954, FS 1910, 121.*

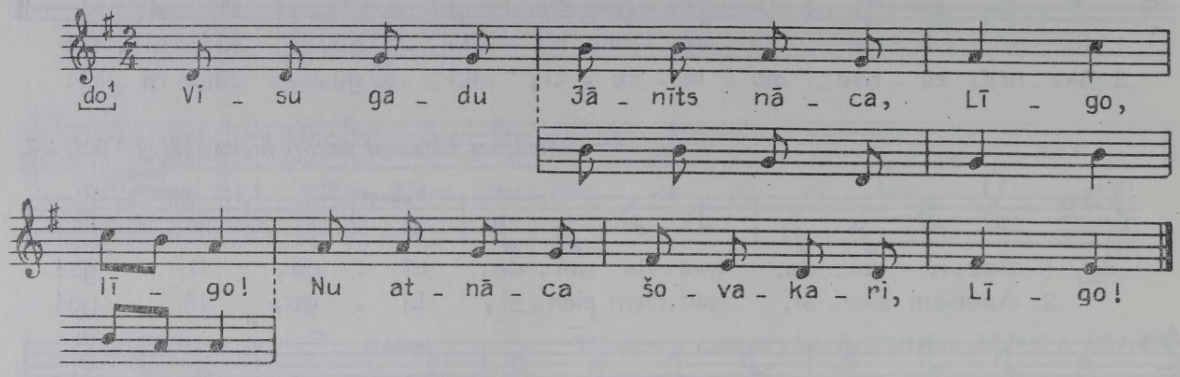

1164 *Anna Āgare Cēsu Drabešos, dzim. 1854; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4808.*

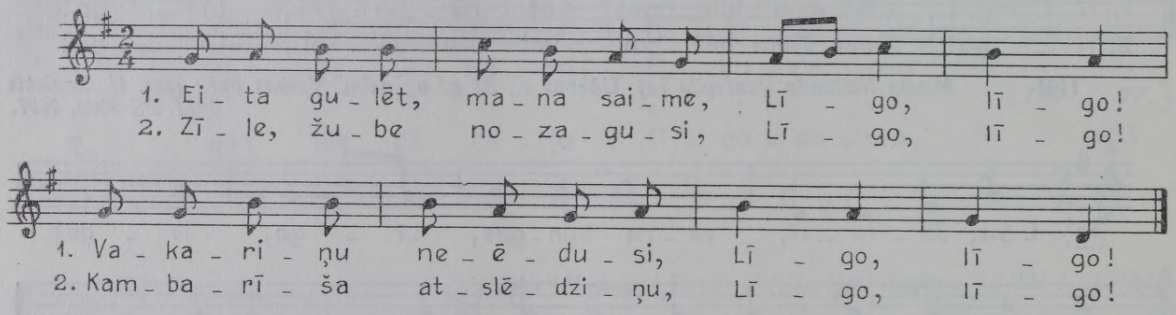

1165 *Krustpilī pier. J. Vītols 1891. LTMM I, 1894, 62a.*

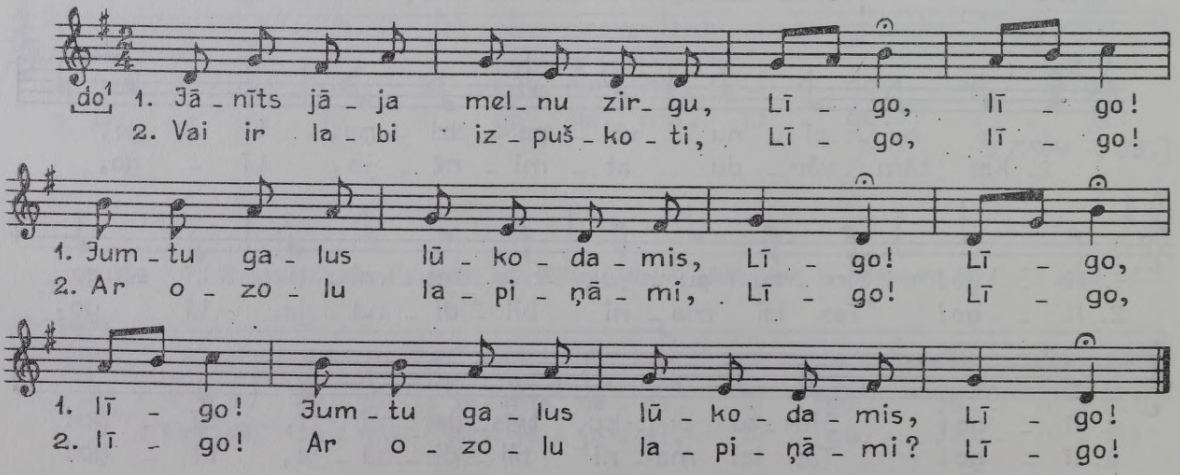

1166 *Cēsu Ērgļos pier. Jurjānu Andrejs, [Madonas] Odzienā J. Diriķis [1884]. LTMM I, 1894, 62b.*

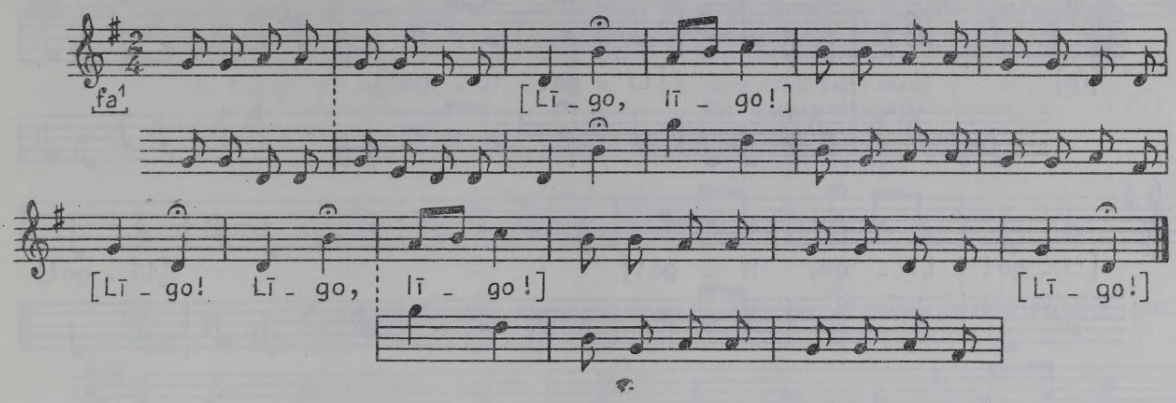

1167 *[Madonas] Odzienā pier. J. Diriķis 1884. Bb 43, 2032.*

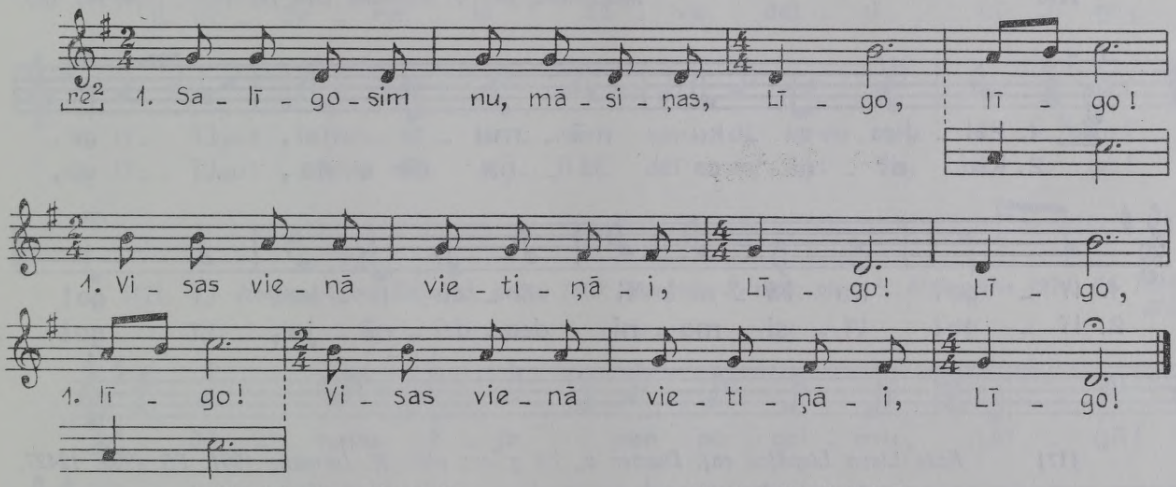

2. Dieviņš zina, citu gadu
Kur mēs kura līgosami.

3. Cita tautu rociņāi,
Cita smilšu kalniņāi.

4. Kura smilšu kalniņāi,
Tās mēs mūžam neredzēsim.

5. Kura tautu rociņāi,
Tā nāks bāliņ' vizuļosi.

1168 *Elizabete Ozola Gaujenas raj. Mēdzūlas c., 80 g. v., dzim. Cēsu Velķos; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 223.*

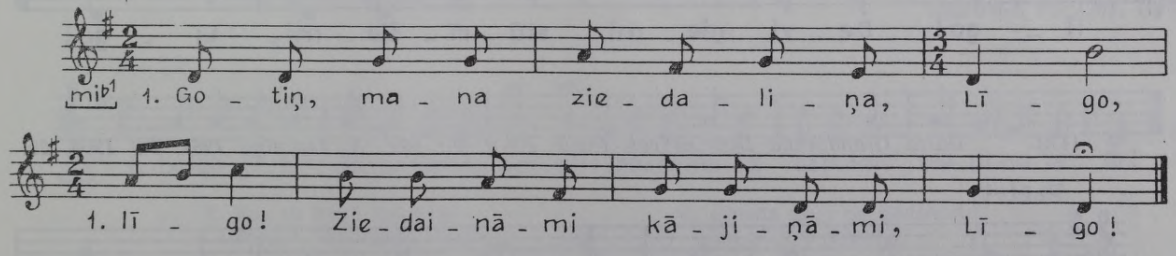

2. Pati kāpi kalniņāi,
Ziedi bira lejiņāi.

3. Gotiņ, mana ziedaliņa,
Nāc man līdzi tautiņāsi!

4. Ja būs barga sveša māte,
Tad pie tevis kavēšosi.

1169 *Lauterē [Madonas Viesienā] pier. Beiziķis. LTMM I, 1894, 62c.*

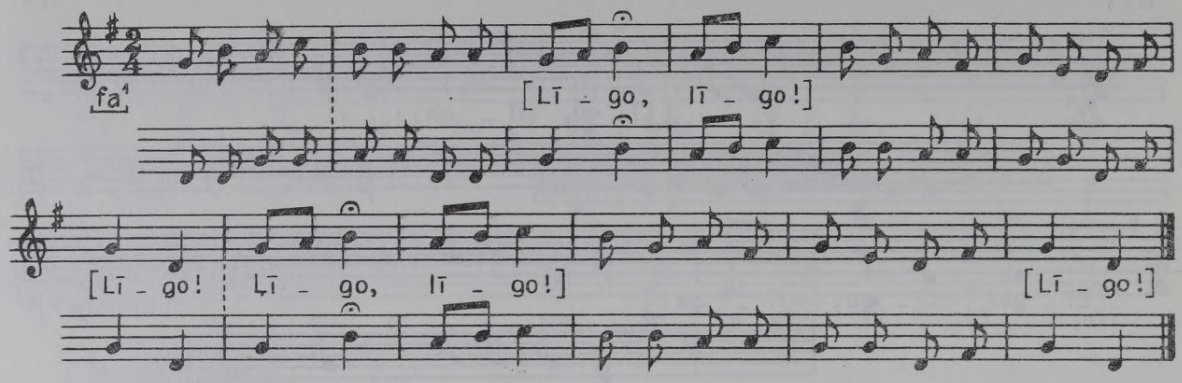

1170 *Madlēnieši; pier. J. Neilands. DzR III izdev., 1914, 132. lpp.*

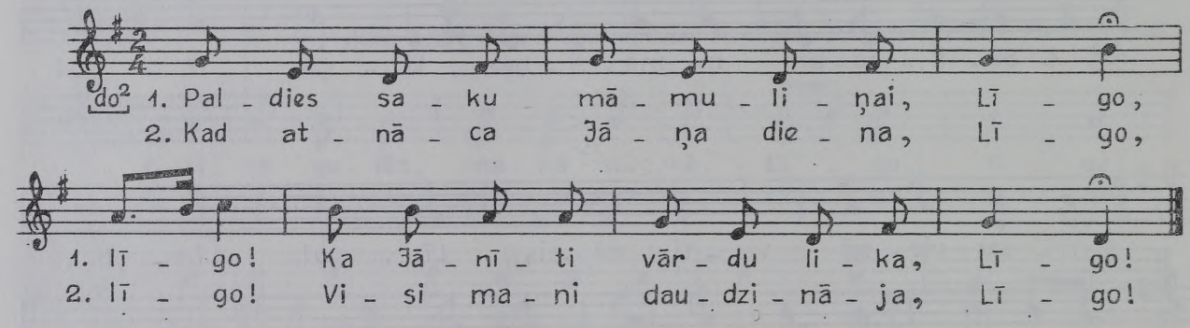

1171 *Kate Liepa Liepājas raj. Durbes c., 78 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12427.*

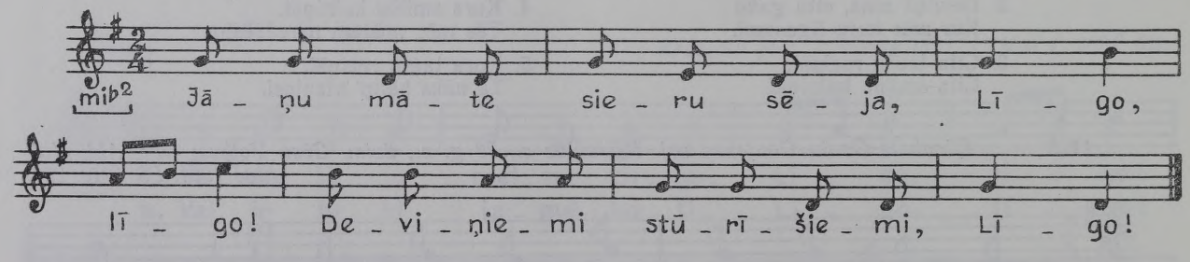

1172 *Dārta Grandovska Dobeles raj. Elejā, 70 g. v.; pier. Ā. Lukstiņa 1964. FS 1968, 25.*

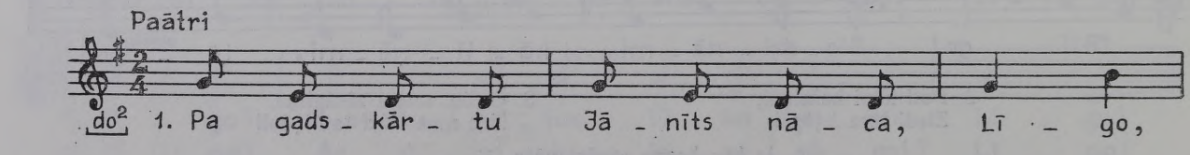

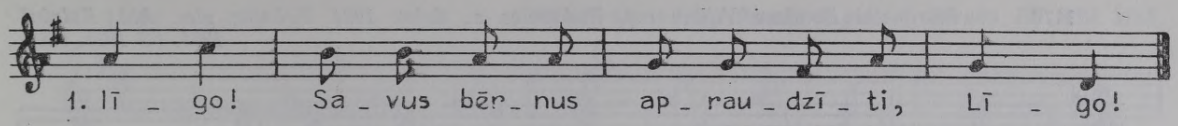

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja?

3. Kas grib baltas villainītes,
Lai dzen aitas pieguļāi:

4. Jāņu nakti zelta rasa,
Tad aitiņas mazgājāsi.

5. Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti neguļati!

6. Tad rītiņā redzēsieti,
Kā saulīte rotājāsi.

1173 *Anna Lobe Cēsu Vecpiebalgā, dzim. 1888; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4142.*

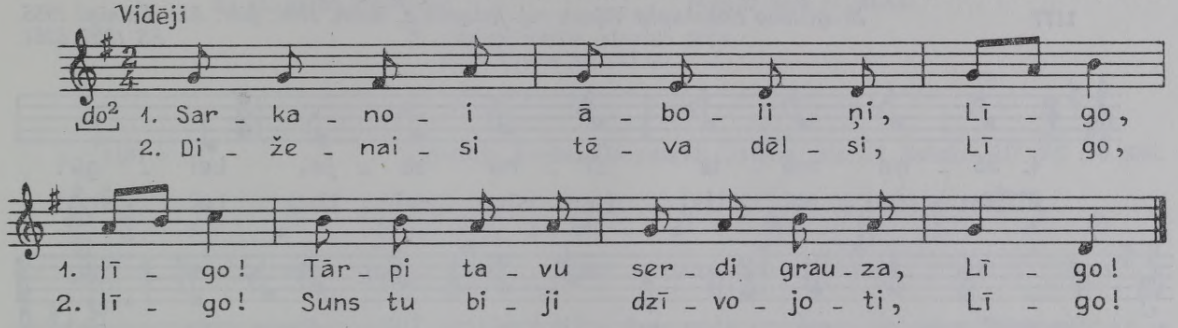

1174 *Helēna Apine Rēzeknē, dzim. 1909 Rēzeknes Ružinā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 270.*

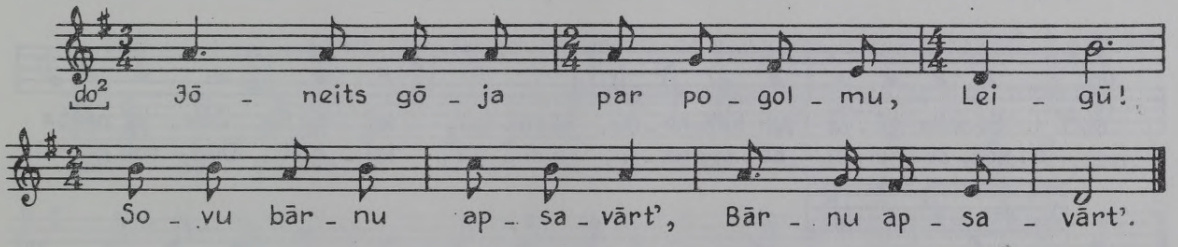

1175 *Olga Zeltiņa Siguldā, 43 g. v.; melodiju dzirdējusi Rēzeknes Makašēnos; pier. Ā. Āboliņa 1963. FS 1965, 4004.*

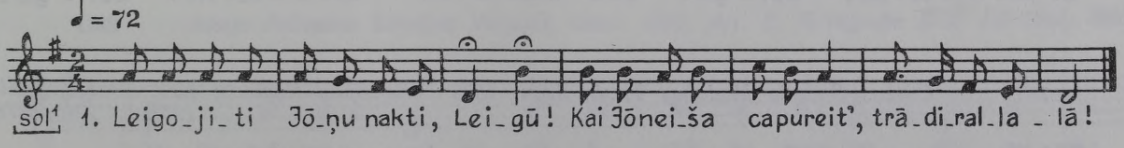

2. Kas tū leigū īleigōja?
Myusu pošu cīma ļaudis.

3. Pyrmī goni, pēc orōji,
Vysupēc i jaunas meitas.

4. Jōneits gōja pa gadskōrtu,
Nu atnōce šūvokor.

5. Jōņu dīna, Mōras dīna,
Obi sīna laiceņā.

6. Ni Jōņami sīna pļauti,
Ni ar Mōru pagūļōt.

1176 *Petronella Bondare Viļānu raj. Radopoles c., dzim. 1901 Viļānos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5207.*

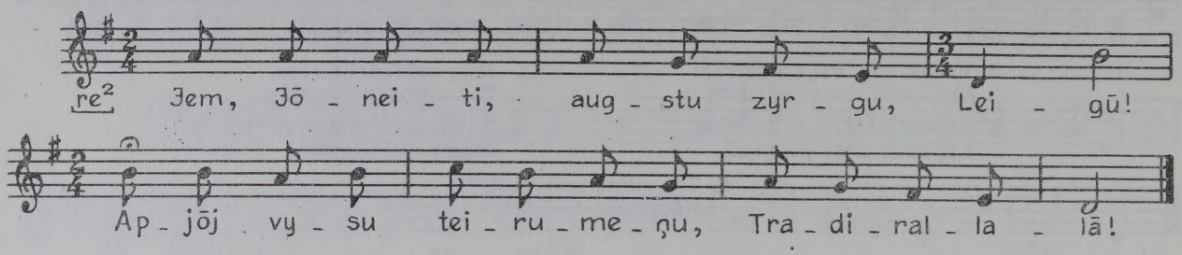

1177 *Broņislava Kozakupča Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1906; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5251.*

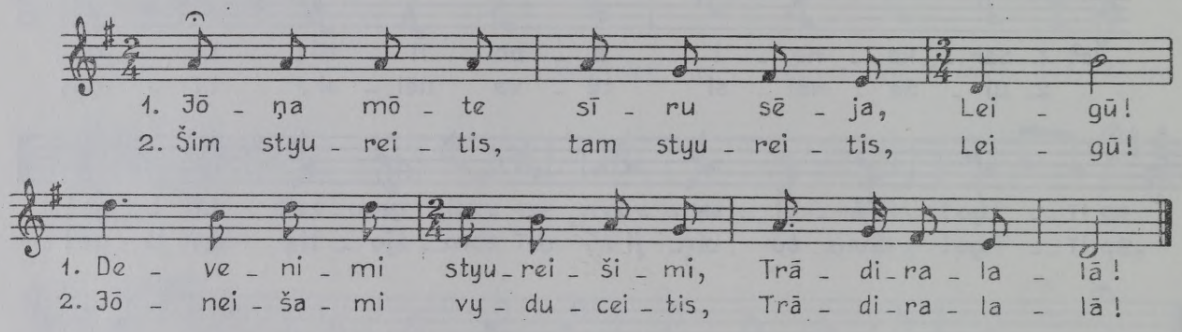

1178 *Helēna Apine Rēzeknē, dzim. 1909; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 269.*

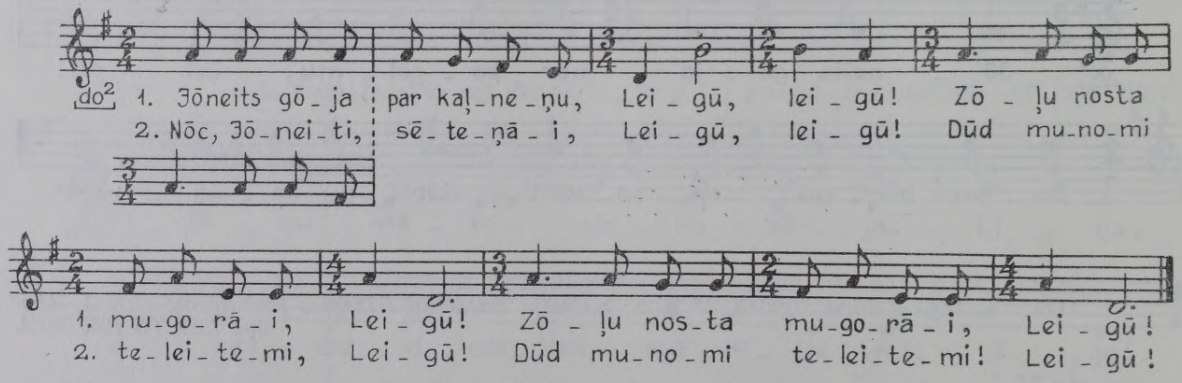

1179 *Ontōns Smanis Madonas Tirzā, dzim. 1888 Daugavpils Kapiņos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6878.*

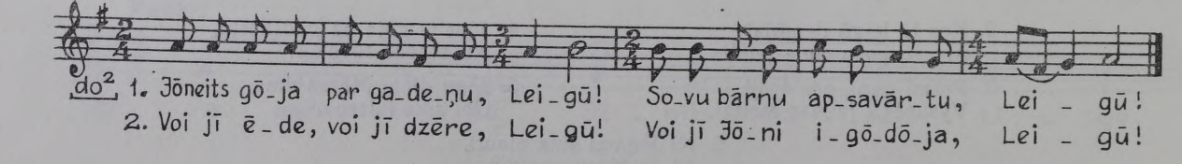

1180 *Jūle Straume Cēsu Druvienā; pier. A. Poruka. FS 1495, 3149.*

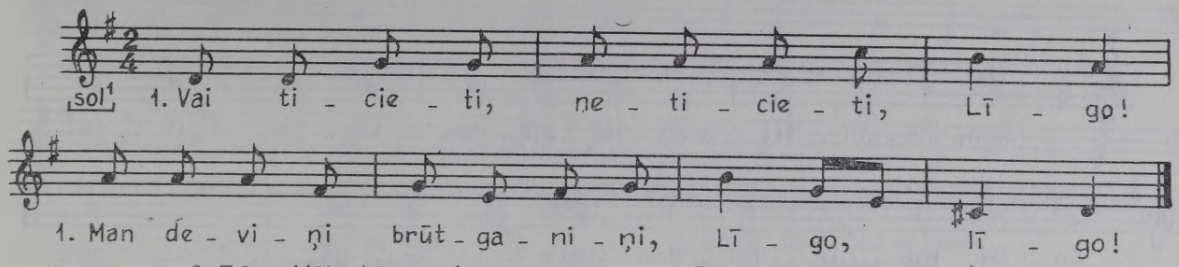

2. Trīs paklāju, trīs apsedzu,
Trīs paliku pagalvīi.

3. Ņemat mani, ciema puiši,
Es eš' darba cilvēciņši.

4. Par vasaru vienu zeķi
Kā līgoti nolīgoju.

5. Ņemat mani, ciema puiši,
Man ir liela bagātība:

6. Stopiņš cimdu, stopiņš zeķu,
Vara kanna audekliņu.

1181 *Emīlija Ancāne Daugavpils Līvānos; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 566.*

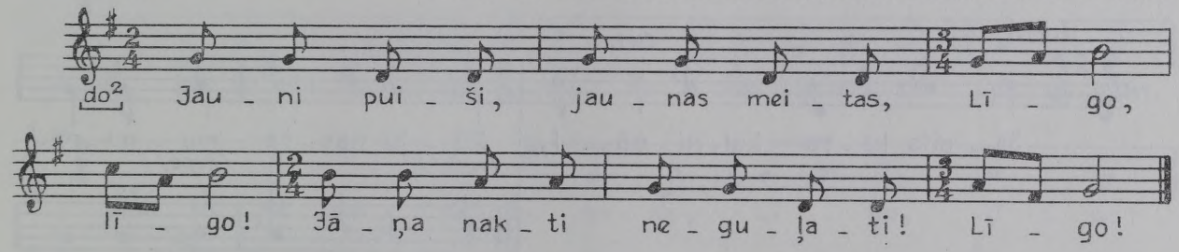

1182 *Anna Kūka Daugavpils Līvānos, 53 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 247.*

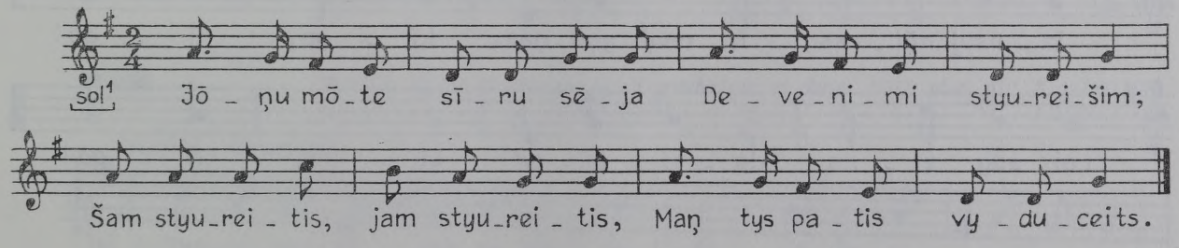

1183 *Maija Feltmane Liepājas Vaiņodē, dzim. 1853; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 3845.*

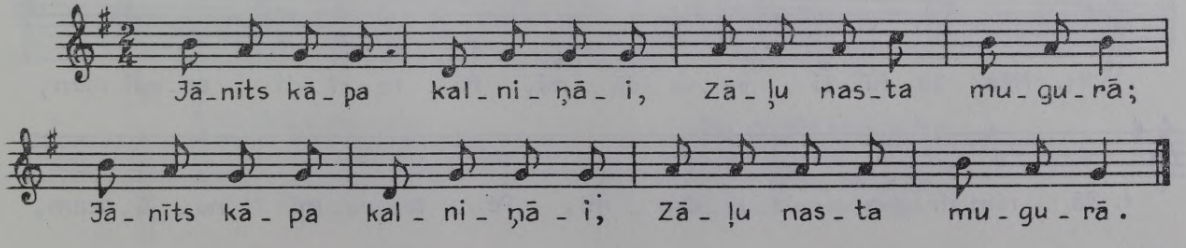

1184 *Anna Pakalne Bauskā, dzim. 1857 Bauskas Vecmuižā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3122.*

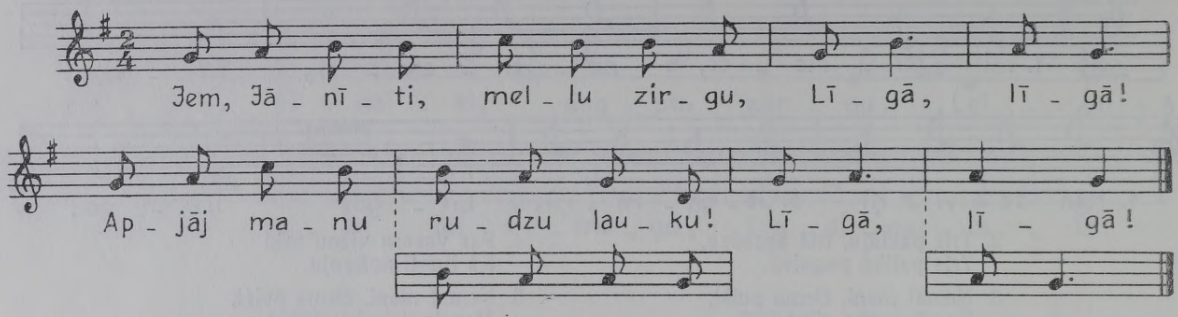

1185 *Made Lielvārde Bauskā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1901. LTMM I, 1894, 68.*

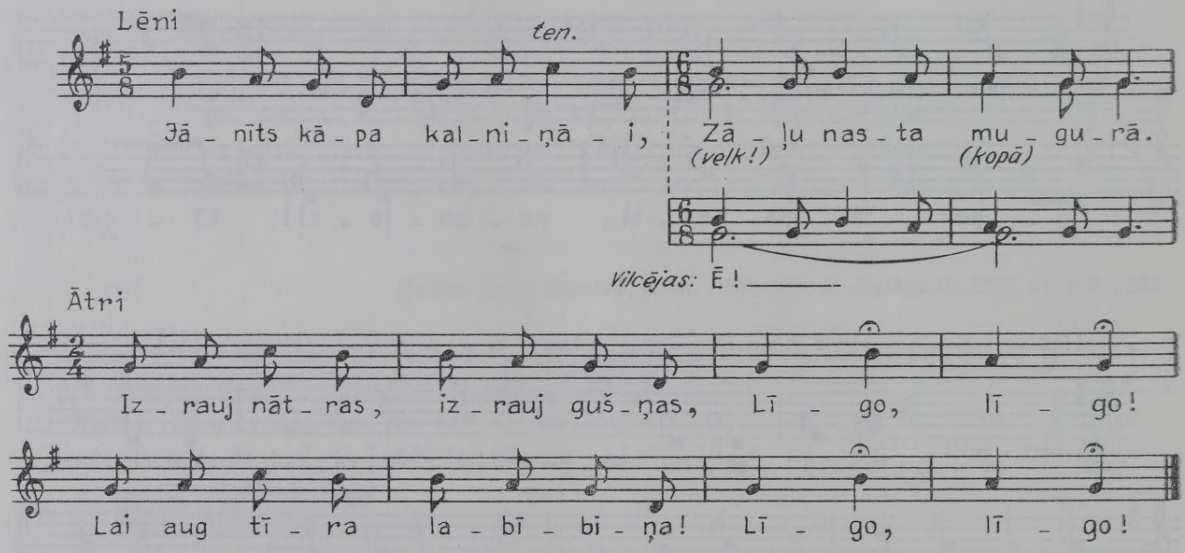

1186 *Bauskā. DzR III izdev., 1914, 143. lpp.*

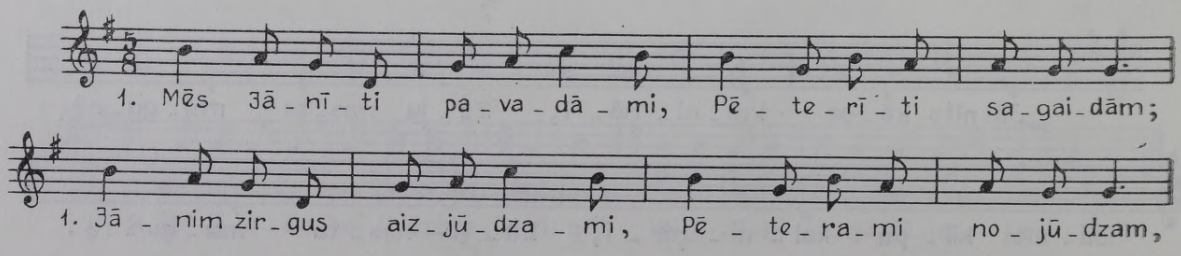

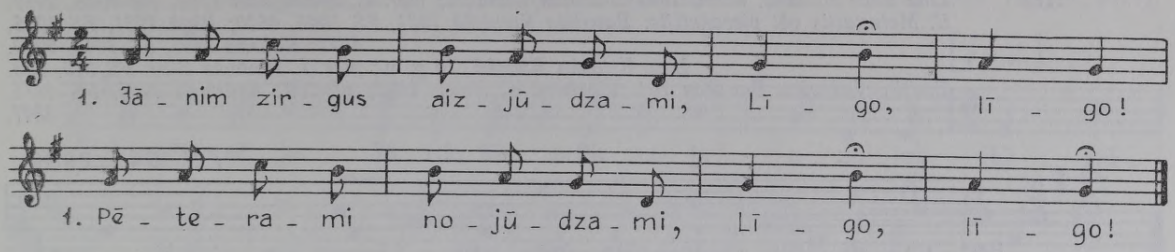

2. Pavadāmi Jāņa dienu
Līdz viņami kalniņam.
Lai pavada ciema meitas
Līdz pašai jūriņai.

3. Brauc, Jānīti, tad ar dievu
Ar to puķu vainadziņ'!
Nāc atkali citu gadu,
Tad mēs tevi gaidīsim!

4. Mīkstu sieru sasiesimi,
Saldu alu darīsim.

1187 *Marija Plekše Gaujenas raj. Zosēnu c., 60 g. v., dzim. Jaunpiebalgā; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 158.*

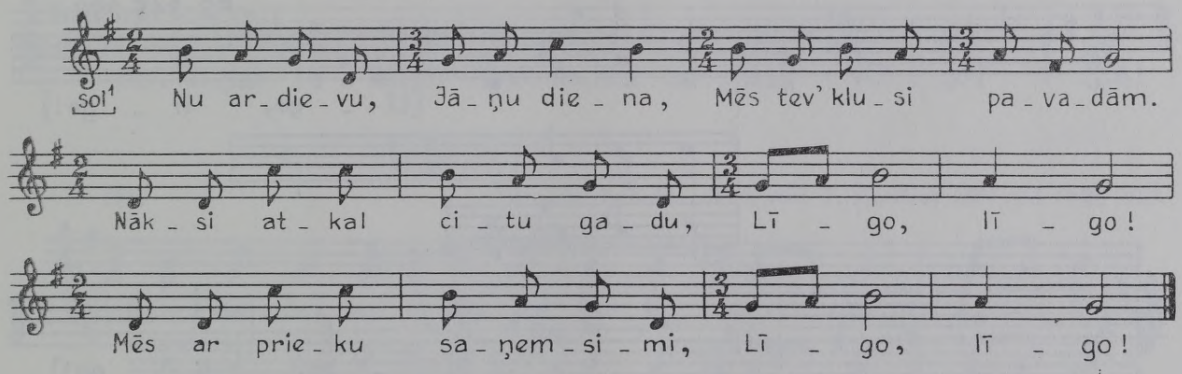

1188 *Karlīne Grase Gaujenas raj. Vecpiebalgas c., dzim. 1905; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 141.*

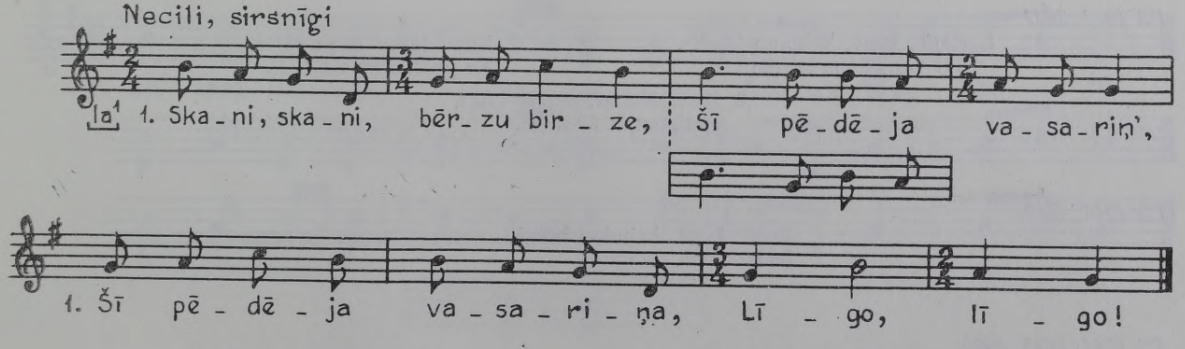

2. Šī pēdēja vasariņa,
Tev skanoti, man dziedot(i).

3. Tev skanoti kalniņāi,
Man dziedoti upmalā(i).

4. Tev' nolīdīs sveši ļaudis,
Man' segs zaļa velēniņ'(a).

5. Skani, skani, bērzu birze,
Šī pēdēja vasariņ'(a).

1189 *Lībe Lāce Bauskā, dzim. 1844 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2969. E. Melngailis vēl pierakstījis: Bauskas Rundālē 1931, FS 1045, 4610; Rigā 1931, FS 1045, 6572; Bauskā 1931, FS 1045, 3059.*
Liba Kriuska Bauskā, 70 g. v.; pier. J. Rinkuss 1930. FS 345, 398.
Emīlija Ješevica Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1895; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3847.

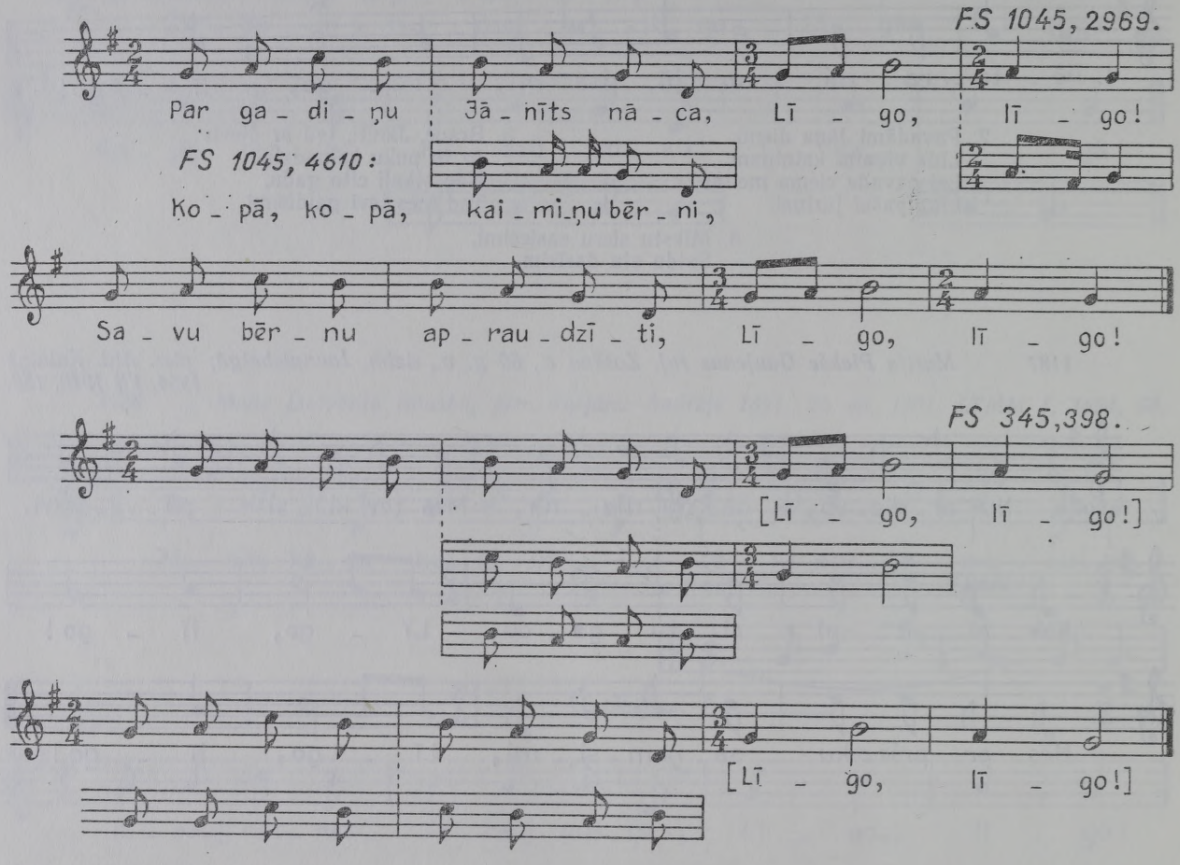

FS 1975, 3847.

1. Kopā, kopā, kaimiņu ļaudis,
Lai var Jāņus ielīgoti!

2. Visas labas Jāņu zāles,
Ko plūc Jāņu vakarāi.

3. Rumpātenes, pumpātenes,
Sarkanajis āboliņis.

FS 1045, 4610.

Kopā, kopā, kaimiņu bērni,
Iesim Jānīt' ielīgoti!

FS 1045; 6572, 3059.

1. Pērn bij Jāņi, šogad Jāņi, Līgā, līgā!
Citu gadu atkal Jāņi, Līgā, līgā!

2. Pūt, Jānīti, vara tauri
Vārtu stabu galiņāi!

1190 *Jānis Kalējs, 40 g. v., melodiju dzirdējis Bauskā; pier. A. Medne 1932. FS 527, 41711.*

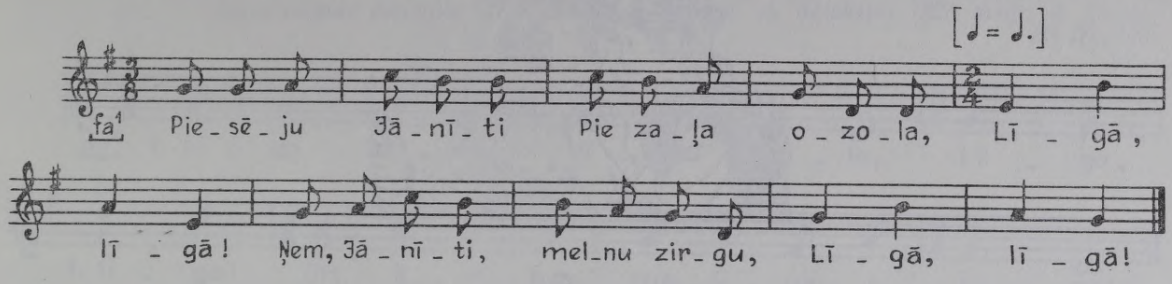

1191 *Līze Cepurniece Bauskas Rundālē, 79 g. v.; pier. K. Hammers 1959. FS 1946, 18.*

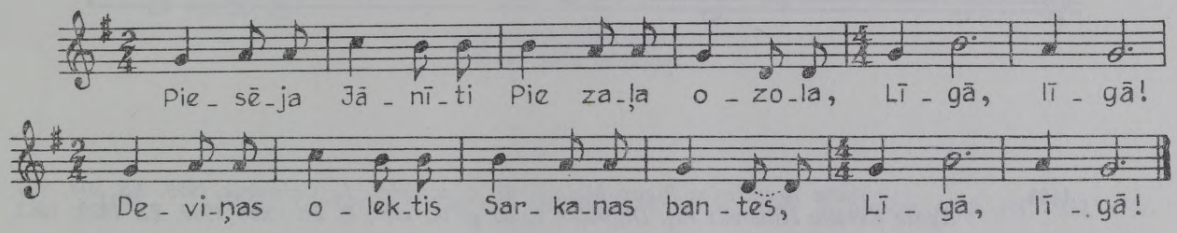

1192 *Rozālija Tribuka Ludzā; pier. T. Kuriševa 1958. FS 1940, 7501.*

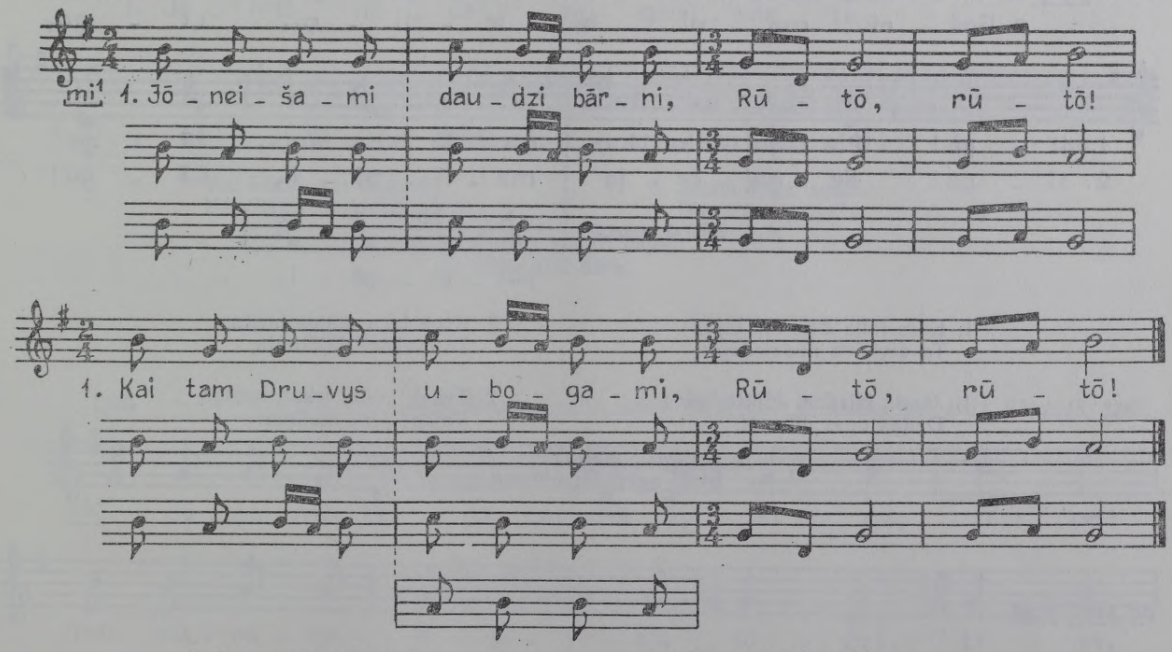

2. Cytu nese, cytu vede,
Cyts tecēja pakalī.

3. Par pļaveni porīdama,
Pļovys dzīsmis nūdzīdōju.

4. Maņ pībyra pylnys kurpis
Zylu zīdu, boltys rosys.

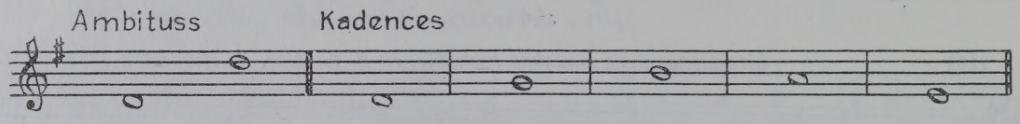

1193 *Anna Bremšmite Rīgas Mālpilī, 47 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 835.*
Agate Kursīte Jēkabpils raj. Dignājas c., 59 g. v.; pier. R. Zarembo 1949. FS 1829, 1662.

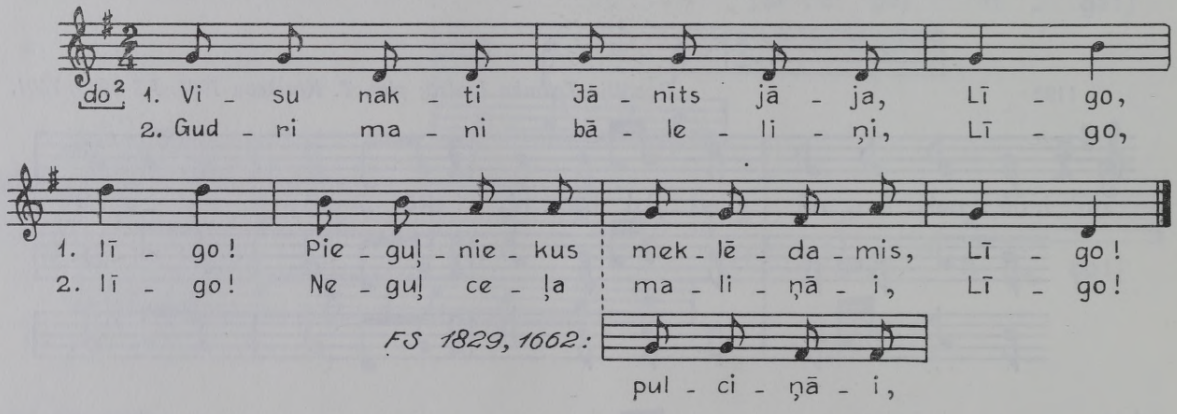

1. Kura laba dziesma bija,
To divkārti nodziedāju;

2. Kura laba mātes meita,
To divkārti bildināju.

1. Jānīts kliedza, Jānīts brēca
Dziļas upes dibenāi.

2. Tekat, puiši, tekat, meitas,
Velkat Jāni maliņāi!

3. Izvilkuši maliņāi,
Svētī savu Jāņu dienu.

FS 1829, 1662.

1. Salīgosim mēs, māsiņas,
Kalet visas pulciņāi.

2. Dievs to zina, citu gadu
Kuru malu līgosimi.

3. Balstiņ, manu skanīgoi,
Cik tu tālu noskanēji!

4. Dziedu tēva pagalmāi,
Noskan tautu tīrumāi.

1194 *Agate Kursīte Jēkabpils Dignājā; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 541. Anna Leigute Aizputes Kazdangā, 70 g. v.; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 723.*

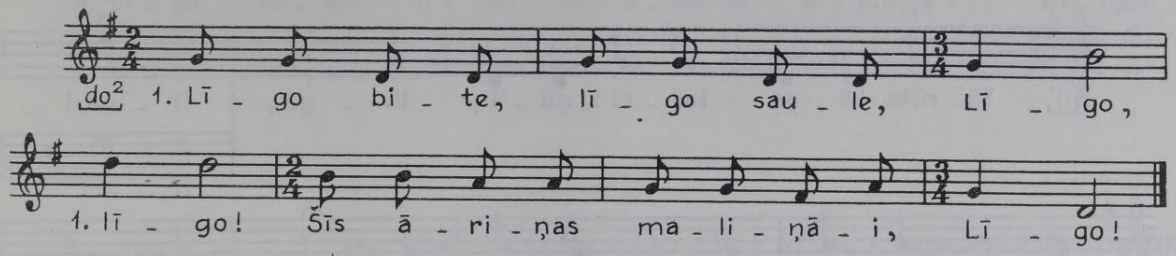

2. Saule — sienu kaltēdama,
Bite — ziedus lasīdama.

3. Saka saule laizdamāsi:
Jau, ļautiņi, svētdienīte.

FS 170, 723.

Labvakari, Jāņu māte,
Vai tev silta istabiņa?

1195 *Sibilla Darkevica Talsu raj. Dundagā, 60 g. v.; pier. Ā. Salava 1962. FS 1960, 4707.*

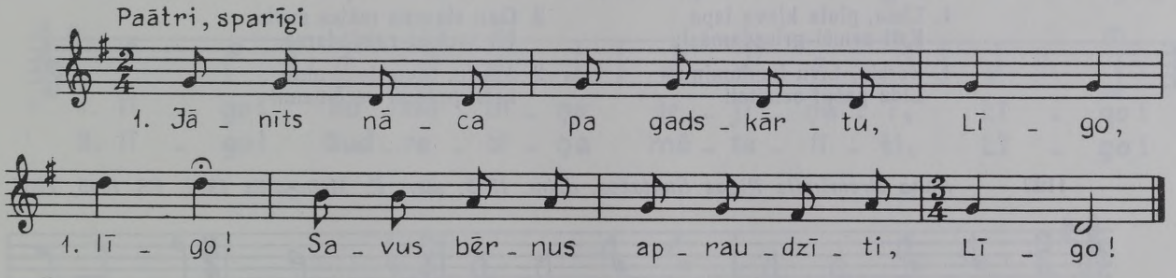

2. Vai ēduši, vai dzēruši,
Vai Jānīti daudzināja?

3. Jānīts kāpa ozolāi,
Bite dūra pakaļāi.

4. Jo Jānītis augsti kāpa,
Jo bitīte sīvi dūra.

1196 *Anna Stroža Raunā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3267.*

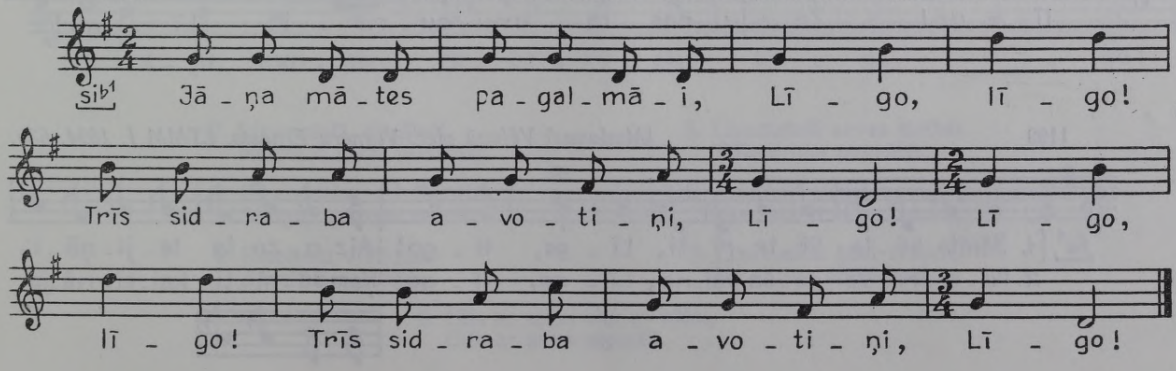

1197 *Margrieta Strelevica Tukuma Vānē, 75 g. v.; iesk. A. Bērzkalne 1928, atšifr. A. Salaks. FS 170, 1092.*
Jēkabs un Dārte Jakāni Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 286.

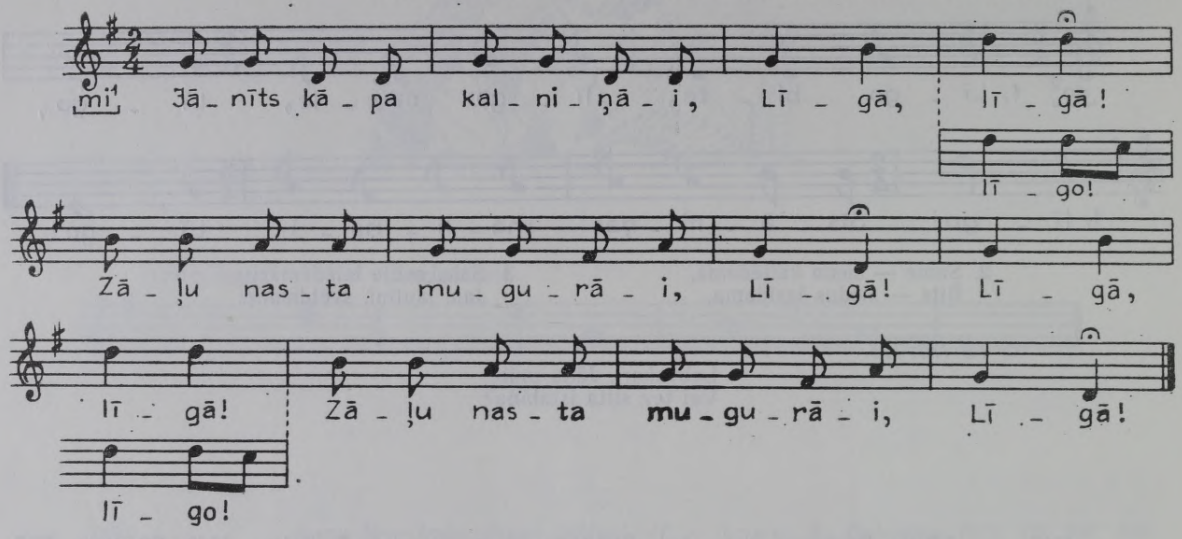

FS 832, 286.

1. Liela, plata kļava lapa
Krīt zemēi griezdamāsi;
1. Bērziņ, tavu kuplumiņu
Līdz pašai zemītei!

2. Gan slavena mātes meita,
Iet tautāsi raudādama.
2. Māsiņ, tavu daiļumiņu
Līdz pašami vecumamī!

1198 *Anna Bremšmite Rīgas Suntažos, dzim. 1849; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7235.*

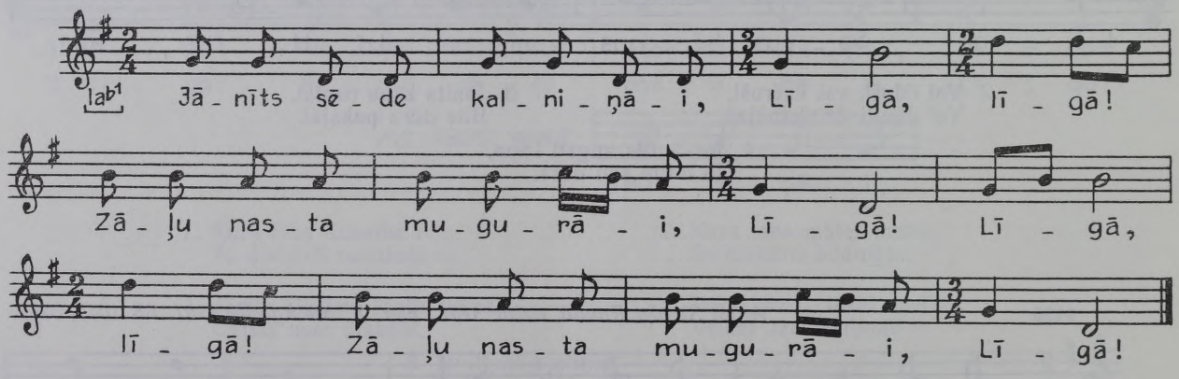

1199 *[Madonas] Vējavā pier. Vīgneru Ernests. LTMM I, 1894, 63b.*

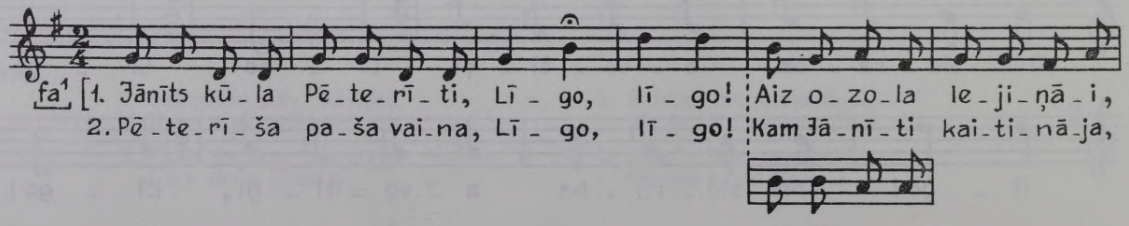

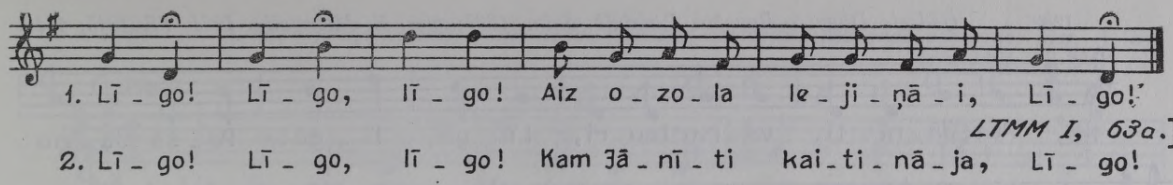

LTMM I, 63a.]

1200 *Anna Kumsāre Madonas Praulienā, 94 g. v.; pier. J. Brigzna 1950. FS 1836, 117.*

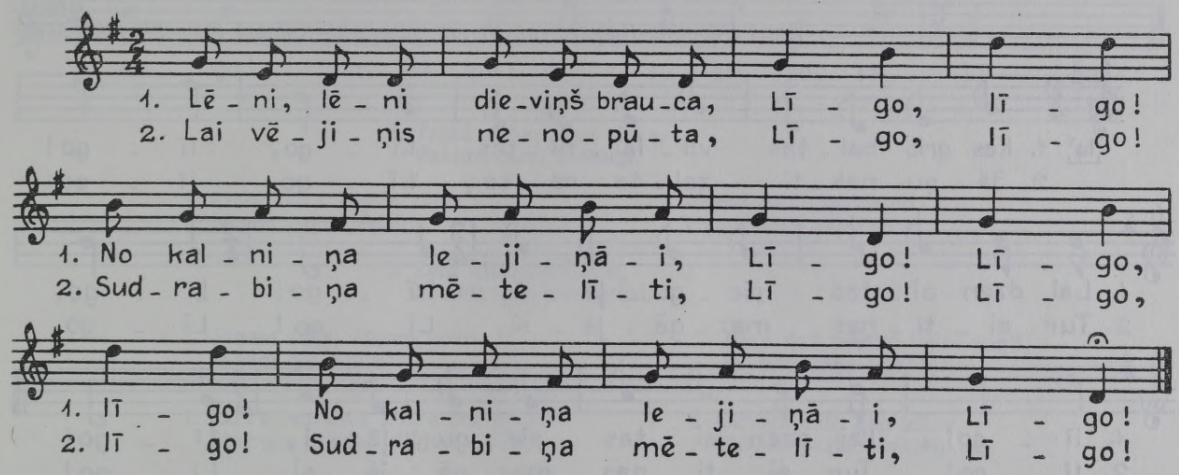

1201 *Lize Aizupe Valkas Sinolē, 65 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 958.*

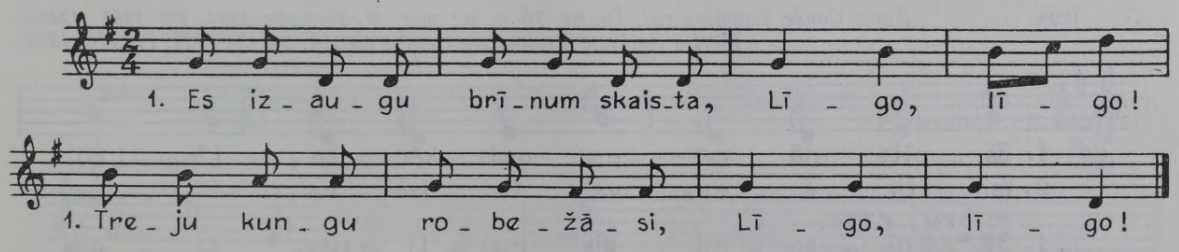

2. Lizumnieši, sinolieši
Nedrīkst mani bildināti.

3. Lizumniešu melni gaiļi
Staigā, spārnus nolaiduši.

4. Sinoliešu vistiņāmi
Apzeltīti cekuliņi.

5. Lizumnieši savas meitas
Tiltam lika pagrīdēi.

6. Sinolieši pāri brauca,
Domādami tilta kokus.

7. Lizumnieši ķēvi slauca,
Uz tiltiņa stāvēdami.

8. Cits ar cibu, cits ar vāku,
Cits ar savu cepurīti.

1202 *Ģederts Dilevičs Bauskas Rundālē, dzim. 1837; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4619.*

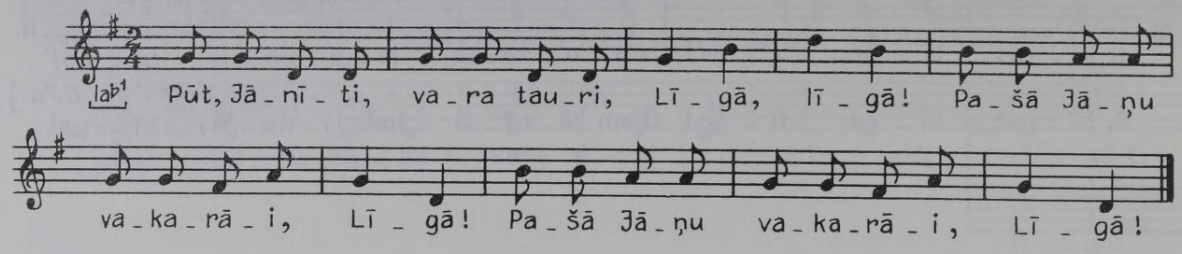

1203 *Anna Kazaine Rīgā, dzim. 1878 Madonas Stāmerienā; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9623.*
Anna Dāboliņa Ilūkstes raj. Neretā; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5524.

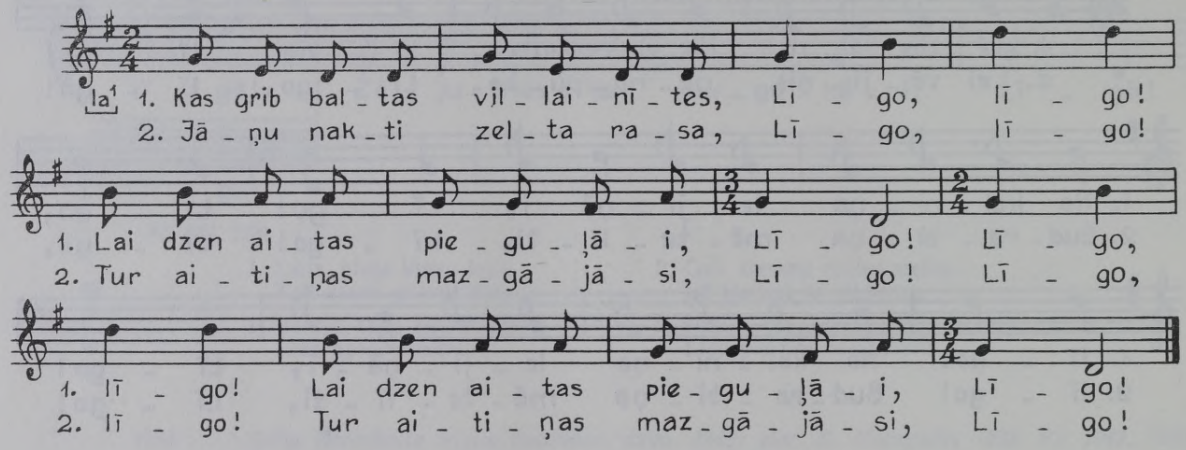

FS 1895, 5524.

Nāc, Jānīti, lejiņāi,
Dod manāmi telītēmi!

1204 *Anna Čakše Liepājas raj. Durbē, 75 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12410.*
Marija Sarkane Vecgulbenes pag.; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1376.

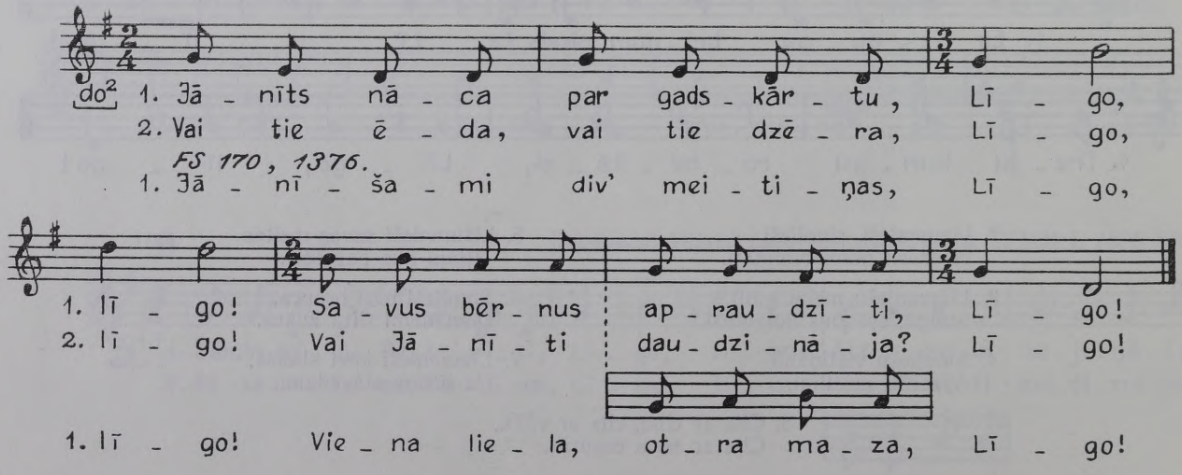

1205 *Alvīne Sproģe Dobelē, dzim. 1889, melodiju dzirdējusi Madonas apkārtnē; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 168.*

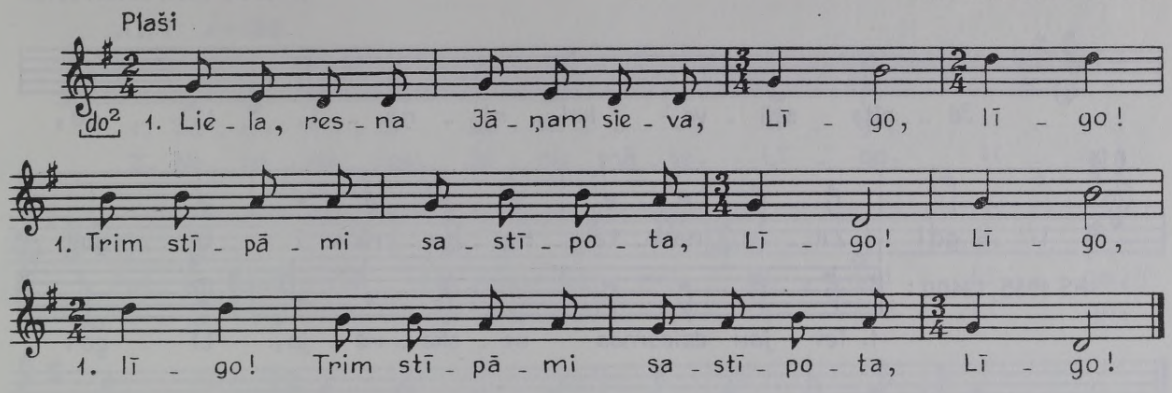

2. Trūka stīpa, plīsa sieva,
Pabirst mazi sivēniņi.

1. Liela, gara Jāņam sieva,
Nozūd zāļu vakarāi.

2. Norieť saule meklējoti,
Uzlec saule atrodoti.

3. Zem tiltiņa palīdusi,
Brandavīnu piedzērusi.

1. Jāņam zirgi, Jāņam govis,
Jāņam bēri kumeliņi.

2. Die's dod manim lielai augti,
Es būš' Jāņa līgaviņa.

1. Cirv's bez kāta, puis's bez prāta
Stāv pie priedes siliņāi;

2. Cirvam kātu gan ieliku,
Puišam prāta nevarēju.

1. Izlocīju bērzu birzi
Pa vienami žagarami;

2. Izmācīju tautu dēlu
Pa vienami vārdiņami.

1. Viens ar baltu zirgu brauca,
Aprūgušu cepurīti.

2. Ij es ar' pie tā ar ietu,
Kas ar savu raugu * brauca.

* raugs — domāta aprūgusī, netīrā cepure.

1206 *Alvīne Jurāne Madonas raj. Ērgļos, dzim. 1892 Cēsu Ogrē; iesk. A. Stelle 1970, atšifr. V. Bendorfs. FS 1995, 2817.*

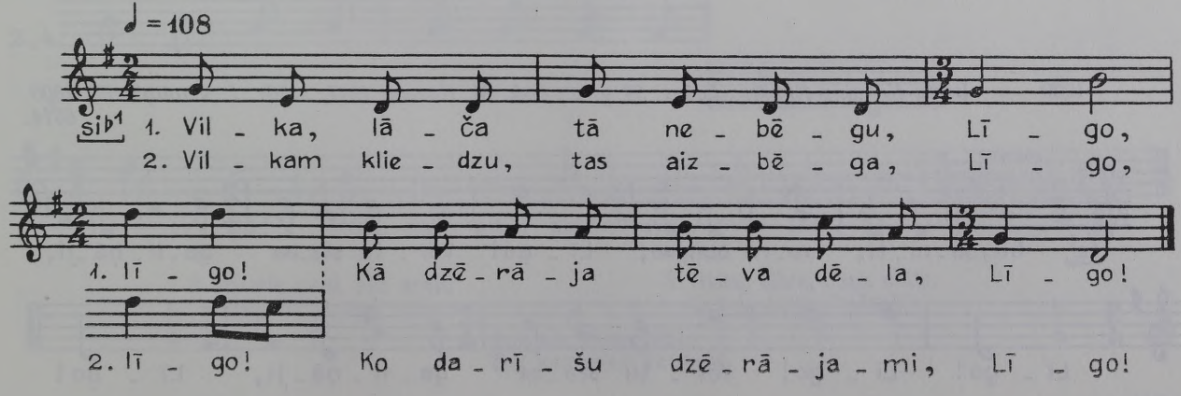

1207 *Līze Krūmiņa Liepājas raj. Durbē, dzim. 1885 Aizputes Kazdangā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955; 12406, 12400.*

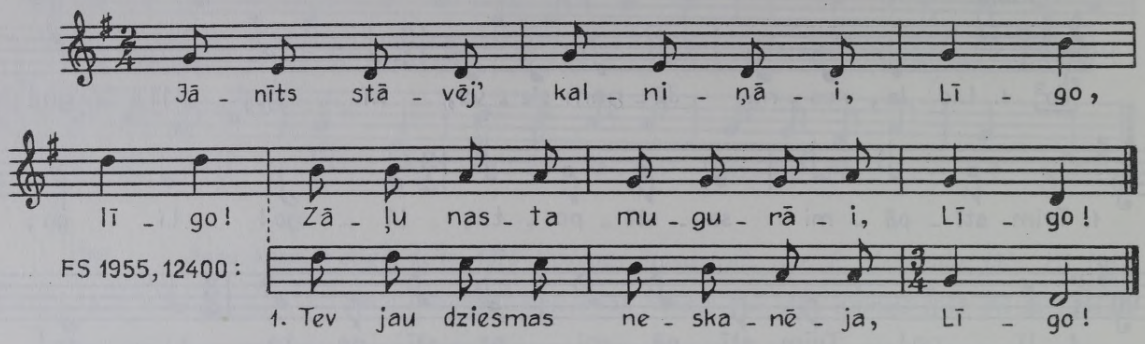

FS 1955, 12400.

1. Ko tu rūci, ratu rumba,
   Tev jau dziesmas neskanēja!
2. Es dziedāju, man skanēja,
   Ozolami lapas bira.
3. Jānīts stāvēj' kalniņāi,
   Zāļu nasta mugurāi.
4. Nāc, Jānīti, lejiņāi,
   Dod manāmi telītēmi!

1208 *Anna Liepkāja Alūksnes raj. Alsviķu c., dzim. 1908 Alūksnē; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1026.*

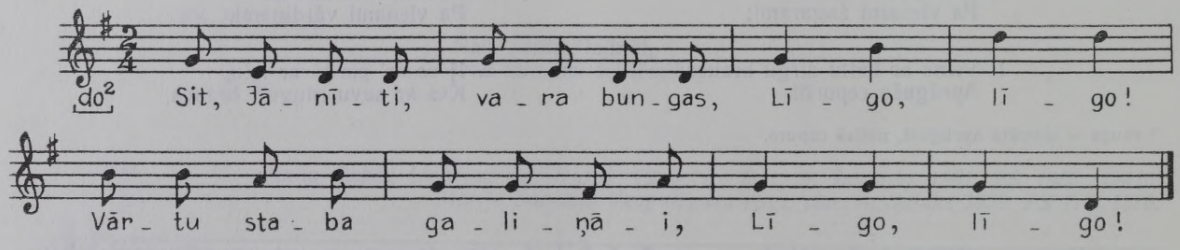

1209 *Berta Kokaine Ilūkstes Lašos, 58 g. v.; iesk. M. Kazeka 1947, atšifr. J. Vītoliņš. FS 1800, 6614.*

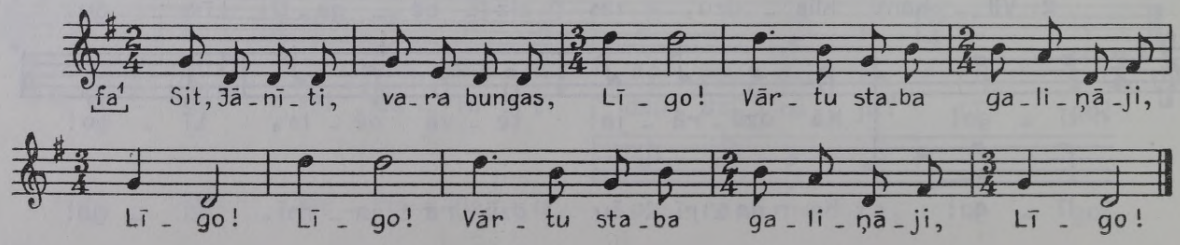

1210 *Andrejs Treilībs Aizputes raj. Dunalkas c., 76 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13181.*

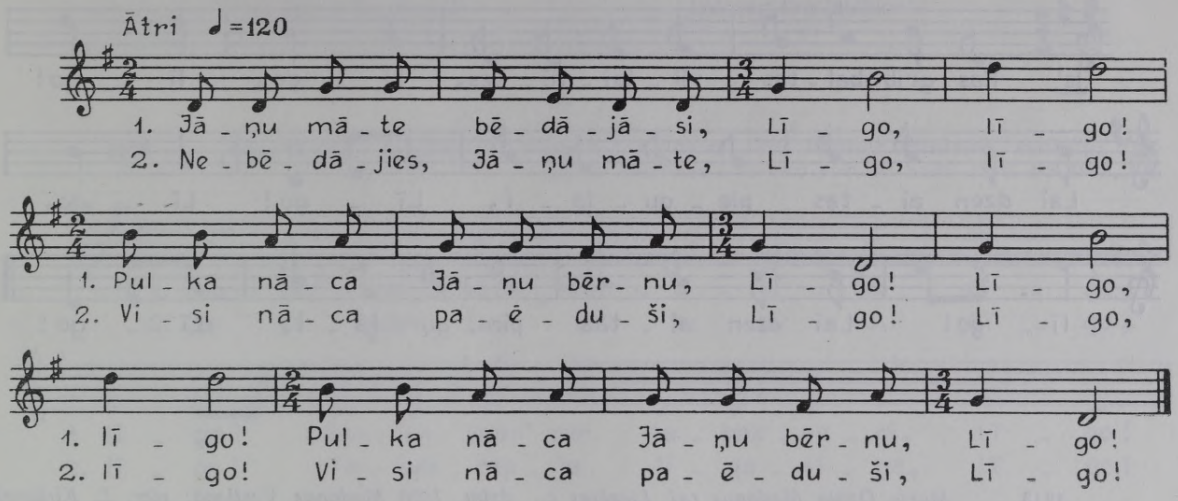

1211 *Zelma Gūtmane Dobeles raj. Elejā, 69 g. v., dzim. Bauskas Mežotnē; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 150.*

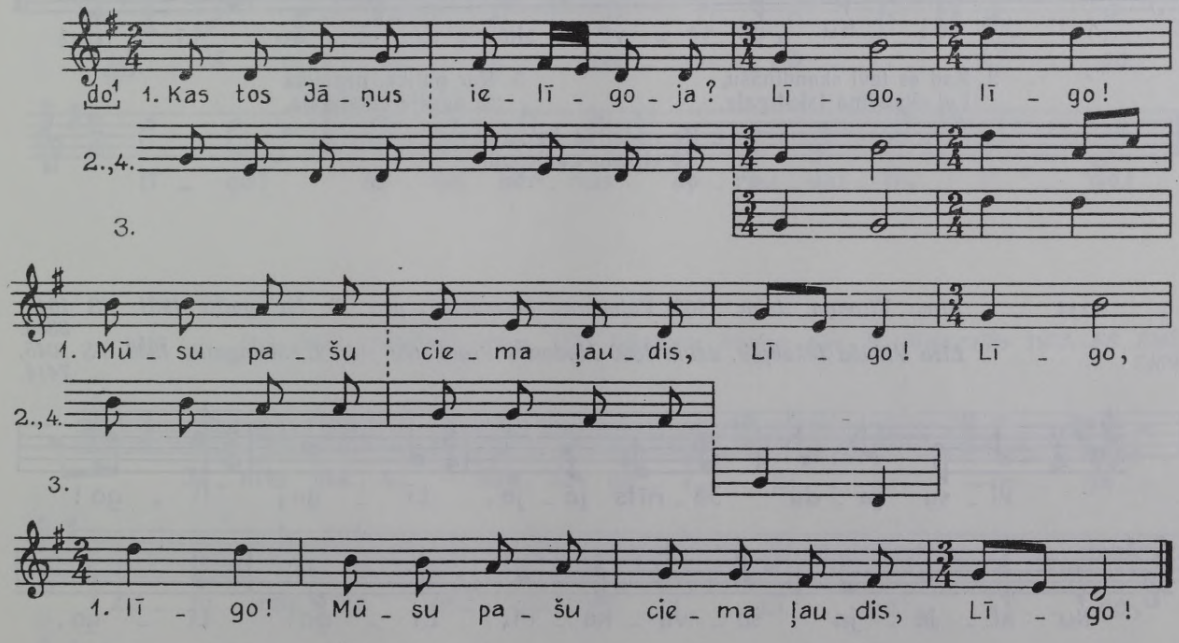

2. Pirmie gani, pēc arāji,
Visupēci jaunas meitas.

3. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev ir govis laidarāi!

4. Alu, alu, Jāņa tētīt,
Tev aug mieži tīrumāi!

1212 *Marta Jauja Daugavpils Līvānos, 23 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 265.*

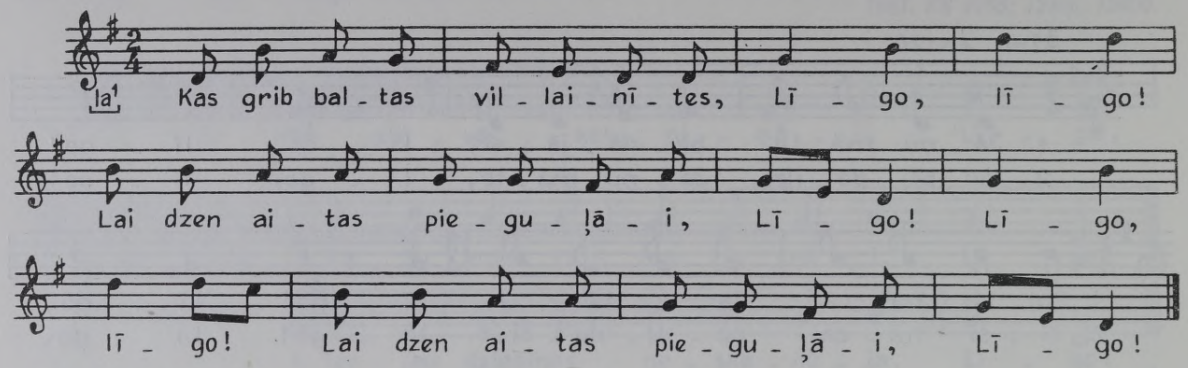

1213 *Marta Ozola Madonas raj. Liezēres c., dzim. 1890 Madonas Vestienā; pier. L. Kirlāne 1970. FS 1995, 219.*

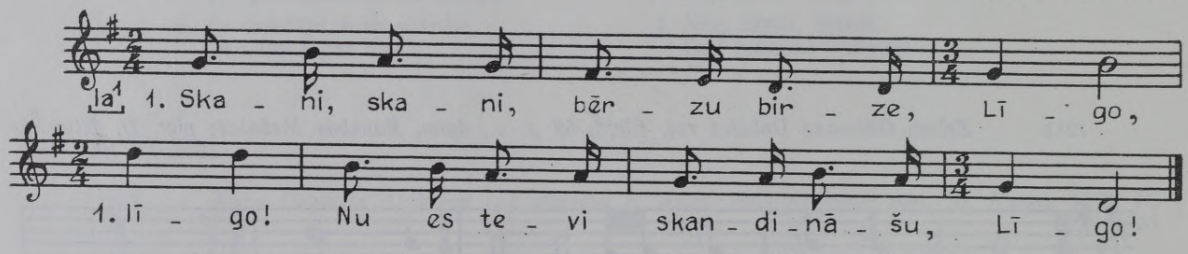

2. Kad es tevi skandināšu,
Lai skandina lakstīgala.

3. Kur palika, nepalika
Šī agrējā lakstīgala,

4. Ka nedzirda līgojami
Kā citiemi gadiņiemi?

1214 *Alma Vitoliņa, dzim. 1902 Valmieras Mazsalacā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3885.*
Līze Viduža Jēkabpilī, dzim. 1866 Madonas Praulienā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7414.

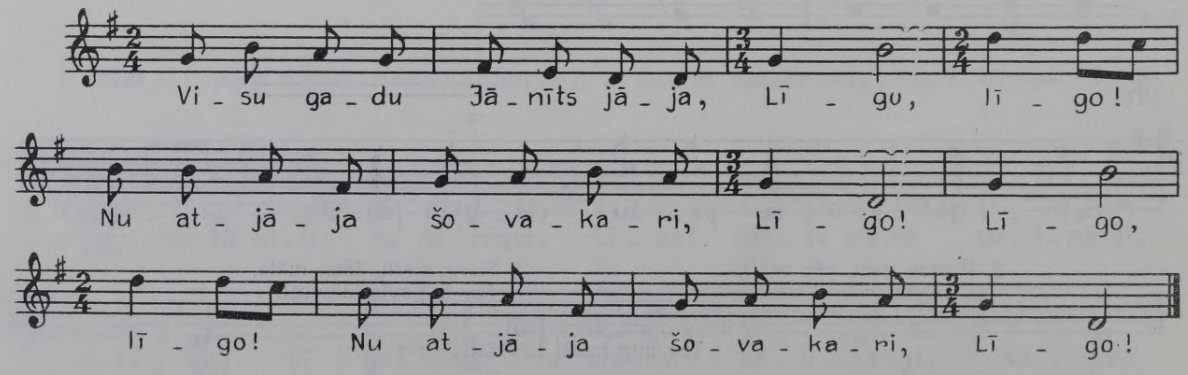

FS 1045, 7414.

1. Ņem, Jānīti, melnu zirgu,
Apjāj savus tīrumiņus!

2. Izmin ušņas, izmin nātres,
Lai aug tīra labībiņa!

1215 *Anna Krīgele Stučkas raj. Vietalvas c., dzim. 1895 Ilūkstes Pilskalnē, melodiju dzirdējusi Madonas Odzienā; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 134.*

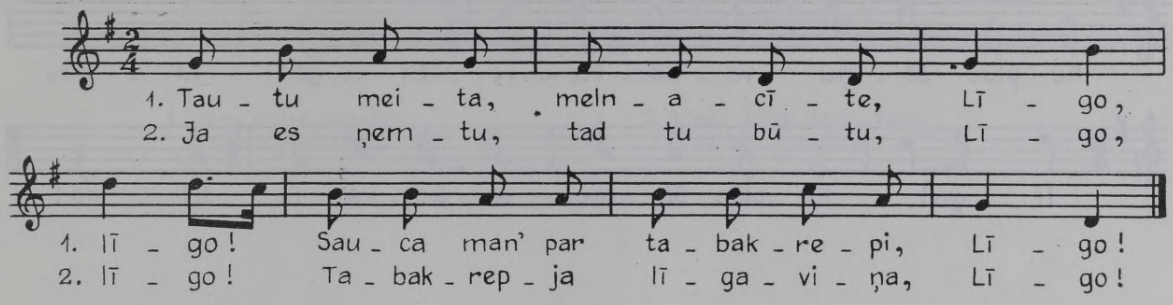

1216 *Imants Sudmalis Liepājas raj. Aizvīķu c., dzim. 1925; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12487.*

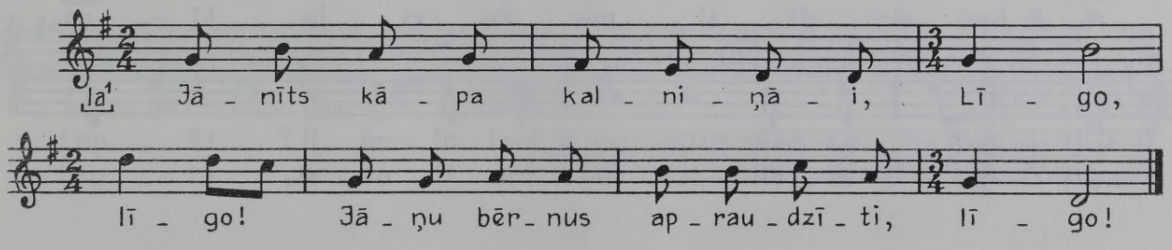

1217 *Ilze Zilāne Jēkabpilī, dzim. 1871 Jēkabpils Ābeļos; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7409.*

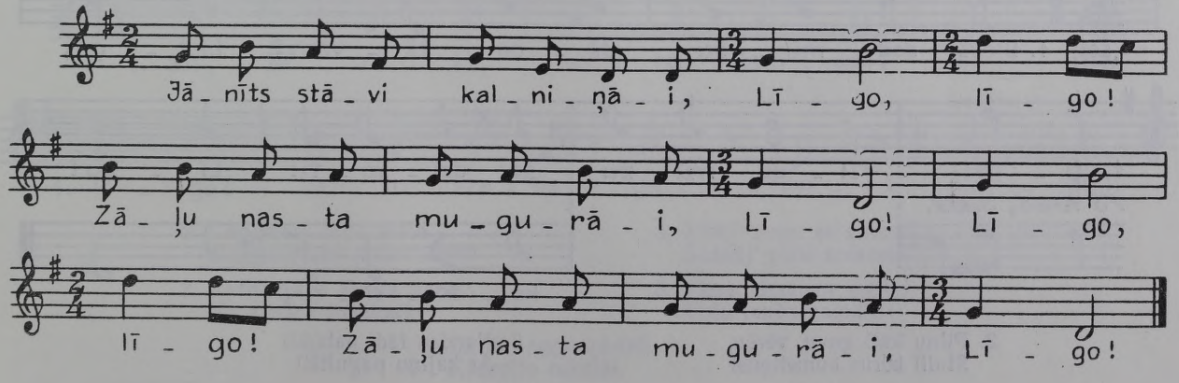

1218 *Nītaurieši, vagonā braucot; pier. E. Melngailis 1936. FS 1045, 9636.*

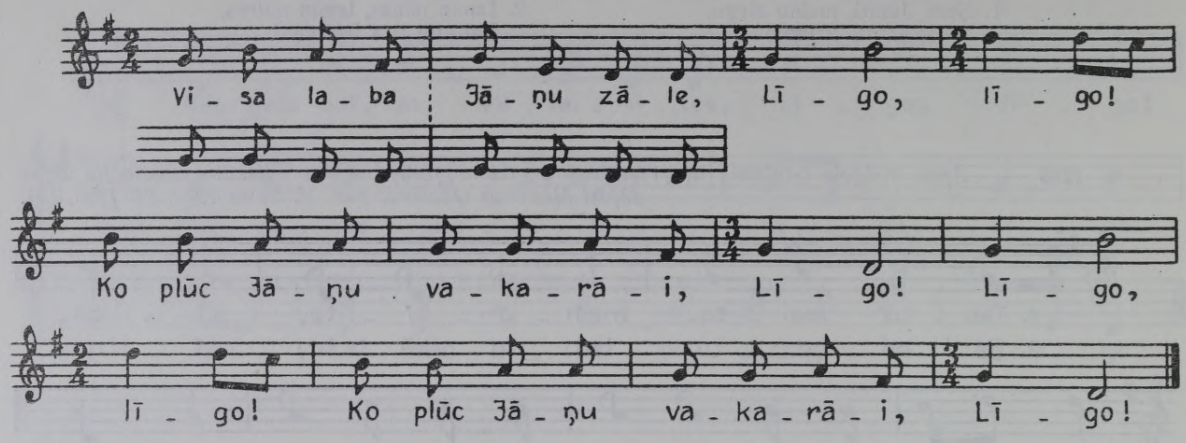

1219 *Liene Pimbere Cēsu Ērgļos, dzim. 1859; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3534.*

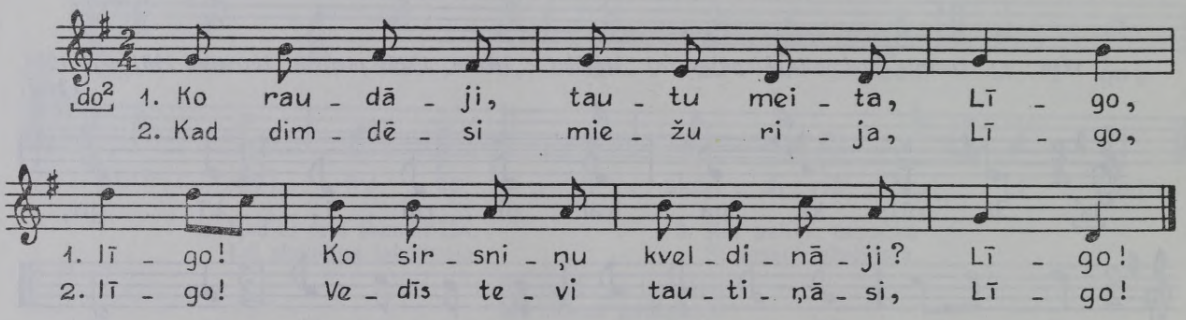

1220 *Liene Ozola Cēsu Taurenē, 76 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1066.*
Late Punka Cēsu Dzērbenē, dzim. 1847; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3289.

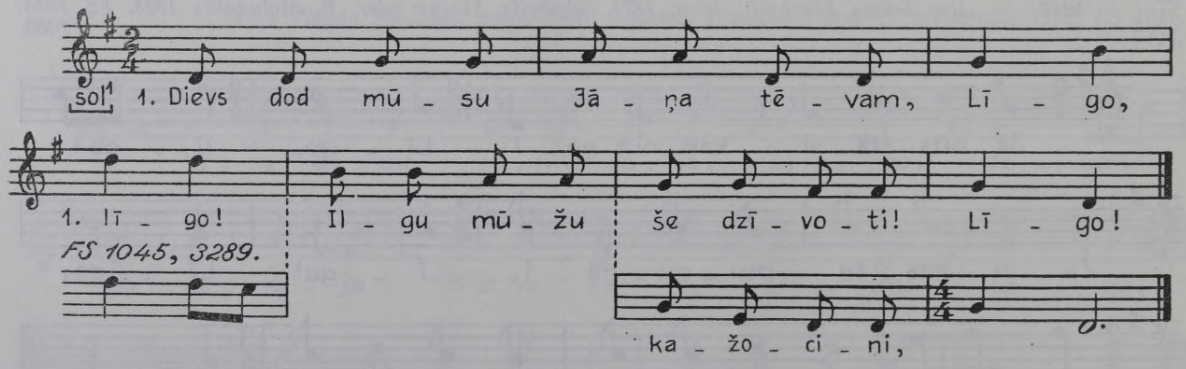

2. Pilnu kūti govu, vēršu,
Stallī bērus kumeliņus!

3. Naudas lādi pabīdīti
Ar kājiņu pagultēi!

FS 1045, 3289.

1. Pieci gadi ganos gāju,
Pelnīj' pieci kažocini.
2. Nu atnāca Jāņa diena,
Visi pieci mugurāi.
3. Par gadīnu Jānīts nāca
Savu bērnu aplūkoti:
4. Vai ēduši, vai dzēruši,
Vai Jānīti daudzināja.
5. Gan ēduši, gan dzēruši,
Gan Jānīti daudzināja.

1. Raibas nešu Jāņa zāles,
Lai aug raibi telēnīni.
2. Jānīts sēd(e) kalnīnāi,
Zāļu nasta mugurāi.
3. Nāc, Jānīti, sētīnāi,
Do' manāmi gotīnāmi!

1. Jāņa mātes pagalmāi
Trīs sidraba avotīni.
2. Vienā dzēra govis, vērši,
Otrā bēri kumelīni,
3. Trešā paši saimenieki
Ik rītiņu mazgājāsi.

1221 [*Madonas*] *Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 63g.*

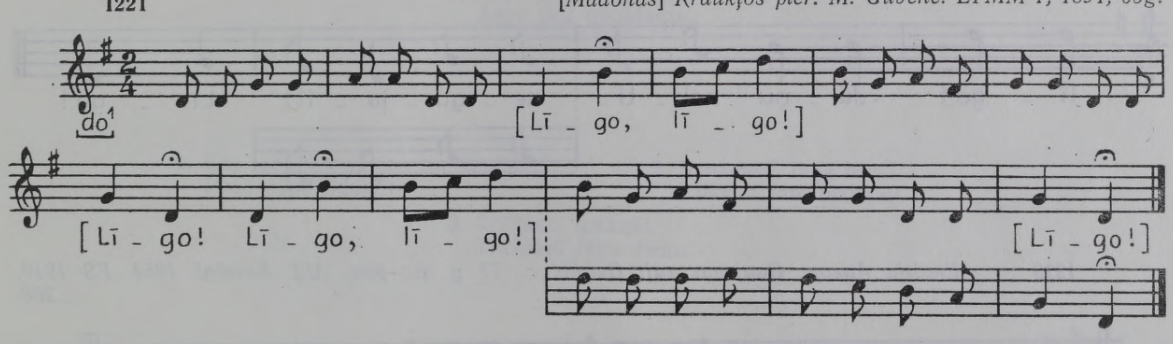

1222 *Straumes māte Gaujenas raj. Jaunpiebalgā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 68.*

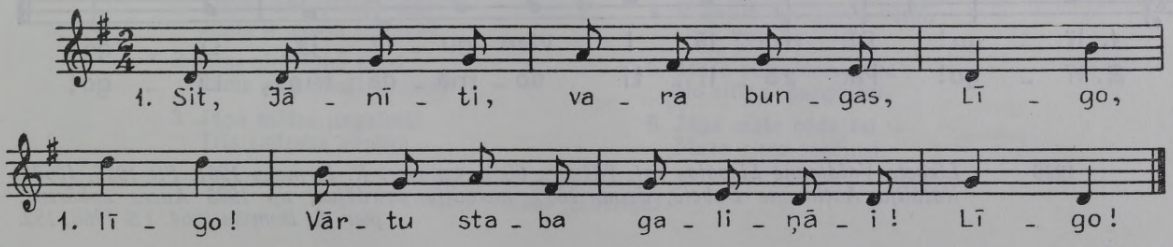

2. Lai ceļasi Jāņa māte
No mīkstiemi spilveniemi!
3. Katru gadu Jānīts nāca,
Nu atnāca šovakari.
4. Rībēj' zeme atbraucoti,
Skanēj' pieši nolecoti.
5. Tiesa, tiesa, ne meliņi
Vecu ļaužu valodiņa:
6. Zirnīts auga kāsītēi,
Kaņepīte cekulāi.

1223 *Gaujenas raj. Abrupes c. Berta Puķīte, dzim. 1884, un Milda Balode, 54 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 178.*

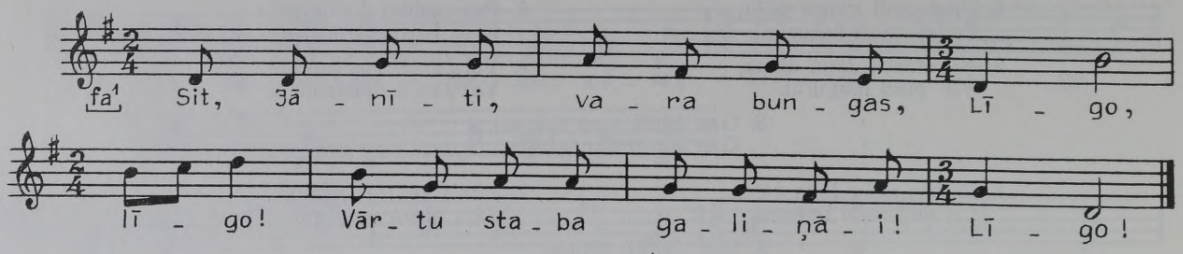

1224 *Elizabete Ozola Gaujenas raj. Mēdzūlas c., 80 g. v., dzim. Cēsu Veļķos; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 224.*

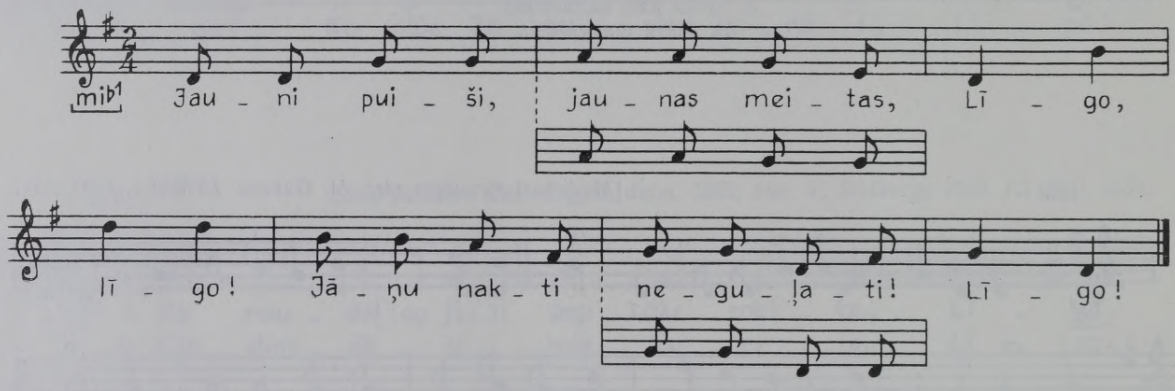

1225 *Emilija Auziņa Gaujenas raj. Gaujas c., 71 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 208.*

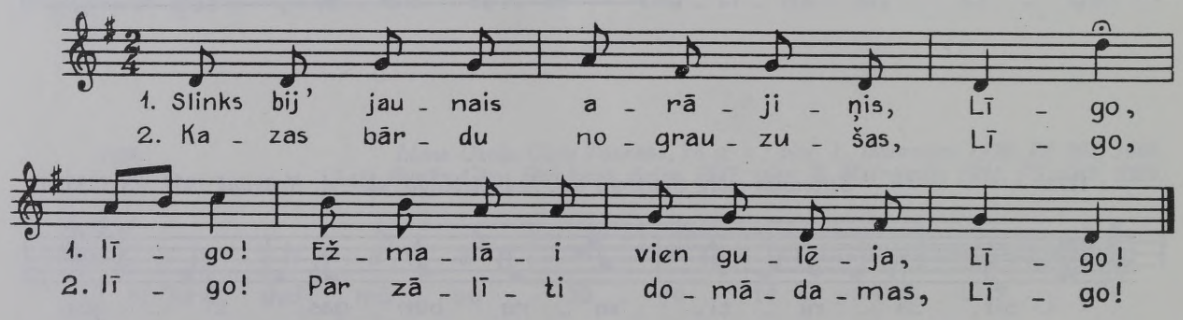

1226 *Lizbete Valdmane Liepājas raj. Tāšu c., 60 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12633. Natālija Antinsone Dobelē, dzim. 1886, melodiju dzirdējusi ap 1905 Auces apkārtnē; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 183.*

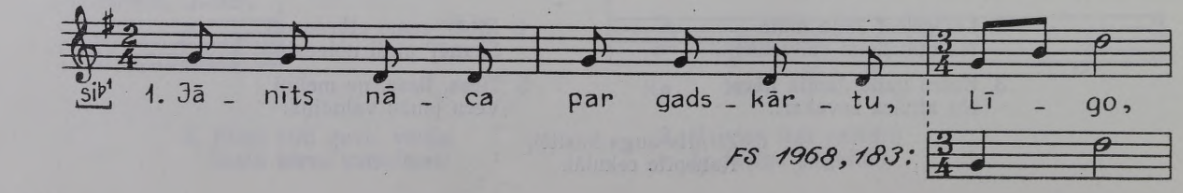

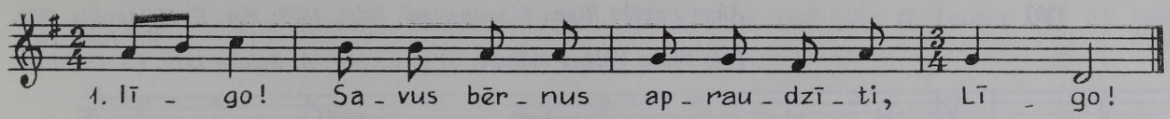

2. Sieru, sieru, Jāņu māte,
Tev ir govis laidarāi!

3. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Jānīšami viducītis.

4. Alu, alu, Jāņa tēvsi,
Tev aug mieži tīrumāi!

5. Šim glāzīte, tam glāzīte,
Jānīšami cugurīte *.

* cugurīte — alus kanna.

FS 1968, 183.

1. Kas tur spīde, kas tur mirdze
Jāņa mātes pagalmāi?

2. Zīda zeķes, zelta kurpes,
Tās tur spīde, tās tur vize.

3. Nāc ārāi, Jāņa māte,
Saņem savus Jāņa bērnus!

4. Jāņa bērni nomirkuši,
Jāņa zāles lasīdami.

5. Sviežat augsti Jāņa zāles,
Lai aug raibas man gotiņas!

6. Raibas vieni man gosniņas,
Kas tās raibas izraiboja?

7. Mīļa meita izraiboja,
Agru rītu ganīdama.

1. Kas tur kliedza, kas tur brēca
Pašā dīķa viduklii?

2. Sanācieti, Jāņa bērni,
Vilksim Jāni maliņāi!

3. Izvilkuši maliņāi,
Turēsimi Jāņa dienu.

1. Visu gadu naudu krāju,
Jāņu dienu gaidīdama.

2. Nu atnāca Jāņu diena,
Nu naudiņa jātērēi.

3. Nu naudiņa jātērēi,
Jāsagaida Jāņa bērni.

4. Sanākati, Jāņa bērni,
Nu turēsim Jāņu dienu!

1. Sienat sieru, Jāņa māte,
Jums ir govis laidarāi!

2. Alu, alu, Jāņa tēvsi,
Jums aug mieži tīrumāi!

3. Jāņa mātes pagalmāi
Trīs sudraba avotiņi.

4. Vienā dzēra govis, vērši,
Otrā bēri kumeliņi,

5. Trešā pati Jāņa māte
No rītiņa mazgājāsi.

6. Jāņa māte bēdājāsi, —
Maza siera sasējusi.

7. Nebēdājies, Jāņa māte,
Griezīs' mazus gabaliņus.

1. Kur tā mūsu Jāņa māte,
Ka neredzi staigājoti?

2. Vai sunīši norējuši,
Iebēgusi gubenīi?

3. Nāc ārāi, Jāņa māte,
Saņem savus Jāņa bērnus!

1227 *Anna Pakšķe Rīgas Bigauņciemā, dzim. 1862; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1901.*
Jūle Pleša Valkas Mālupē, 68 g. v.; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1346.

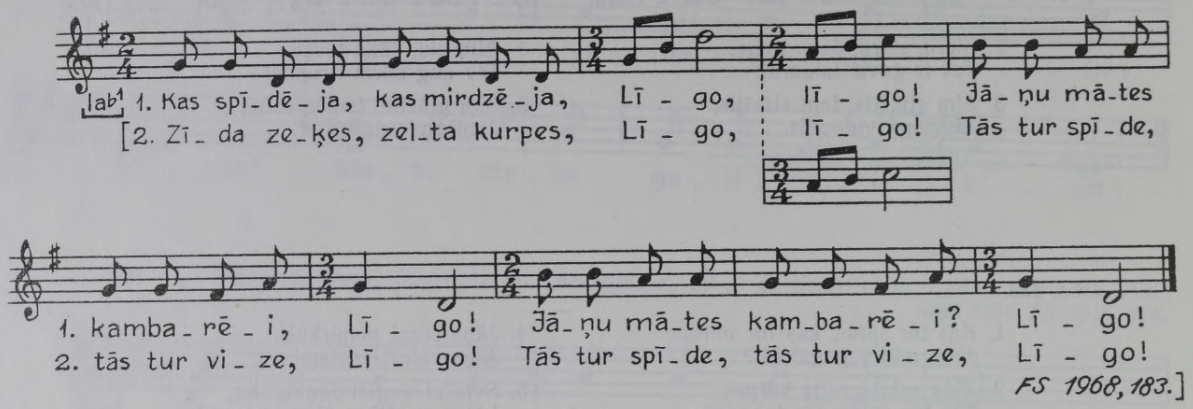

FS 1968, 183.]

1228 *Alvīne Ledaine Bauskā, 55 g. v.; pier. J. Vītoliņš 1951. FS 1790, 177.*
Cecilija Rudiša Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1877; pier. A. Grandaus 1958. FS 1940, 6831.

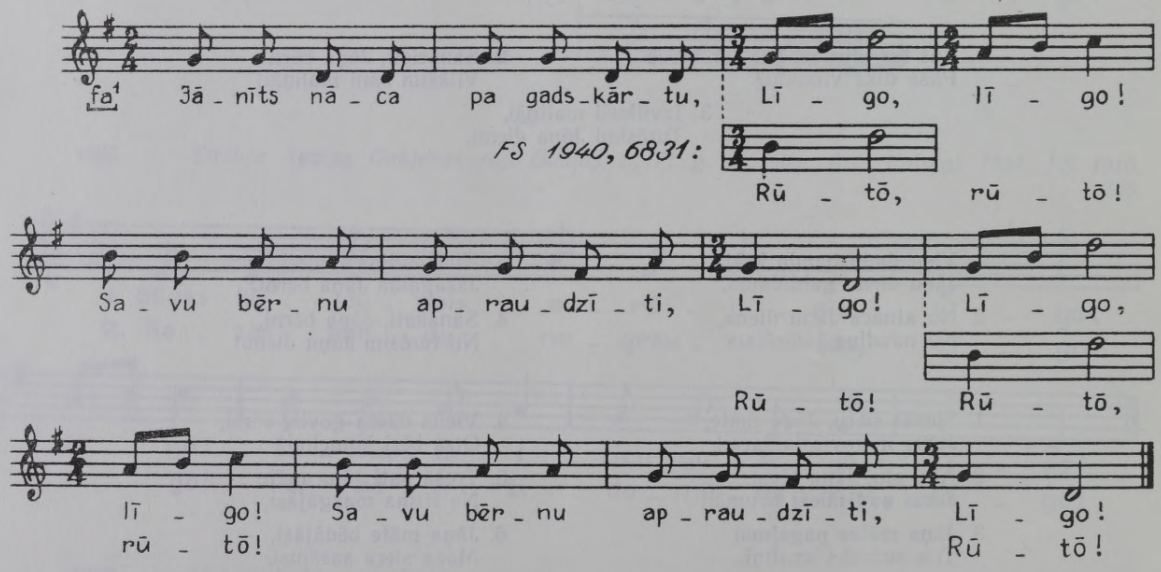

FS 1940, 6831.

1. Rūtō ļaužu ūzuleni
Ai vysymi zarenimi;

2. Dzeivōt vežu brōļu mōsu
Ai vysomi teleišomi.

3. As sovomi teleišomi
Adateņu dōrzu taisu,

4. Kab rogonas nastaigōtu,
Maņ teleišu namaitōtu.

1229 *Lize Grinberga Saldus raj. Jaunlutriņu c., dzim. 1895; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1356.*

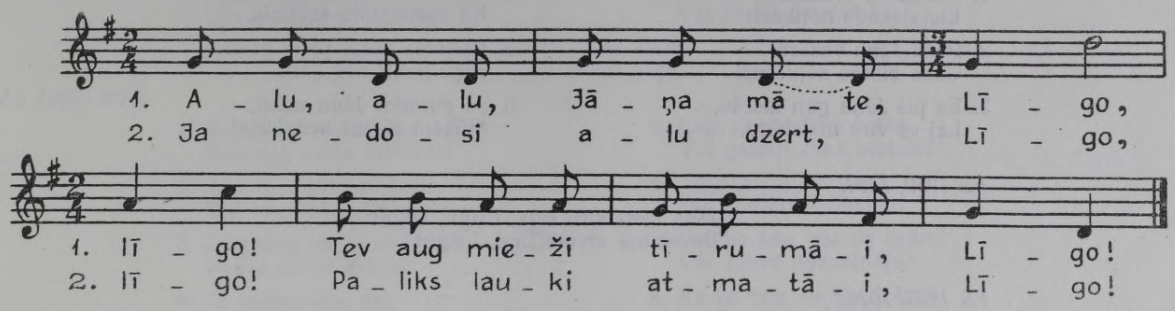

1230 *Lizete Ziediņa Bauskas raj. Rundāles c., 62 g. v.; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 3986.*

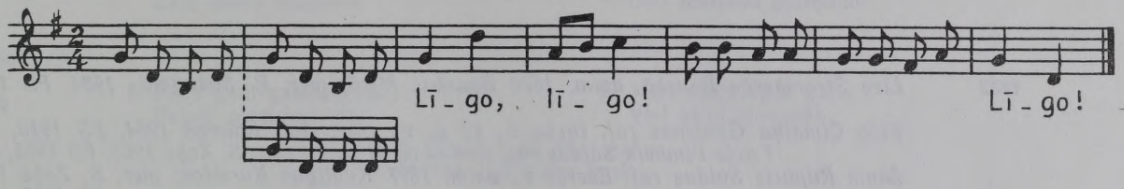

1231 *Marta Jauja Daugavpils Līvānos, 23 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 267.*
Berta Pētersone Jelgavas Vecaucē, 32 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 345.
Anna Bremšmite Rīgas Mālpilī, 47 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 839.
Staņislava Kučinska Dagdas raj. Ezernieku c., dzim. 1908 Rēzeknes Šķaunē; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7504.
Natālija Bērziņa Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1902; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 1024.

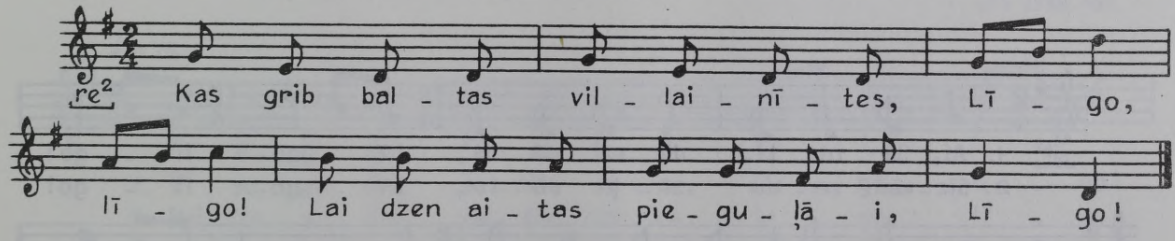

Bb 46, 345.

1. Vai tie puiši traki bija,
Ka tie mani neprecēja?
2. Man pūriņa vāks ielūza,
Kļētī grīda ielīkusi.
3. Tautiets, ar man' runādamsi,
Teica savu bagātību:
4. Kļētī pilni apcirkņiņi,
Stallī bēri kumeliņi,
5. Kalniņāi rozes zied(a),
Lejā vīna upe tek(a).
6. Kad nogāju, tad atradu,
Kāda viņa bagātība.
7. Kalnā auga dadži, ērkšķi,
Lejā rāva upe tek(a).
8. Kļētī viena veca tīne,
Trīs sēnalas dibenāi.
9. Stallī viena kliba ķēve,
Trim stutēmi atstutēta.

FS 804, 839.

1. Jānīšami, brālīšami,
Liela skāde notikusi:
2. Pašā Jāņu vakarāi
Cūka bikses saplēsusi.
3. Es pie Jāņa gan neiešu,
Lai es vīra nedabūtu.
4. Jānīšami līka ķēve,
Kā sprungulis arājiņis.
5. Es jums saku, jauni puiši,
Jāņu nakti negulati!
6. Ja gulēsiet Jāņu nakti,
Mūžam sievas nedabūsat.

FS 1950, 7504.

Jōņa mōte sīru sēja, Leigū, leigū!
Deveinimi styureišimi, Leigū!

FS 1965, 1024.

1. Pieci gadi ganos gāju,
Pelnīj' pieci kažociņi.
2. Jāņu nakti līgot gāju,
Visi pieci mugurāi.
3. Ciema suņi ņiku ņeku,
Kažociņi briku braku.

1232 *Līze Stromberģe Bauskā, dzim. 1876 Bauskas Misā; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9768.*
Elza Cimdiņa Gaujenas raj. Ineša c., 42 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 125.
Fricis Pimbers Saldus raj. Ezeres c., 41 g. v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 951.
Žanis Ķupucis Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1897 Kuldigas Kursišos; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 1014.
Natālija Antinsone Dobelē, dzim. 1886; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 184.
Ženija Ķoķe Dobelē, dzim. 1895; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 197.
Austra Puikāne Valmieras Lodē, 59 g. v.; pier. H. Tampere 1961. FS 1414 424a.
Jelgavas Zaļeniekos pier. E. Šmerlis 1936. FS 929, 52979.

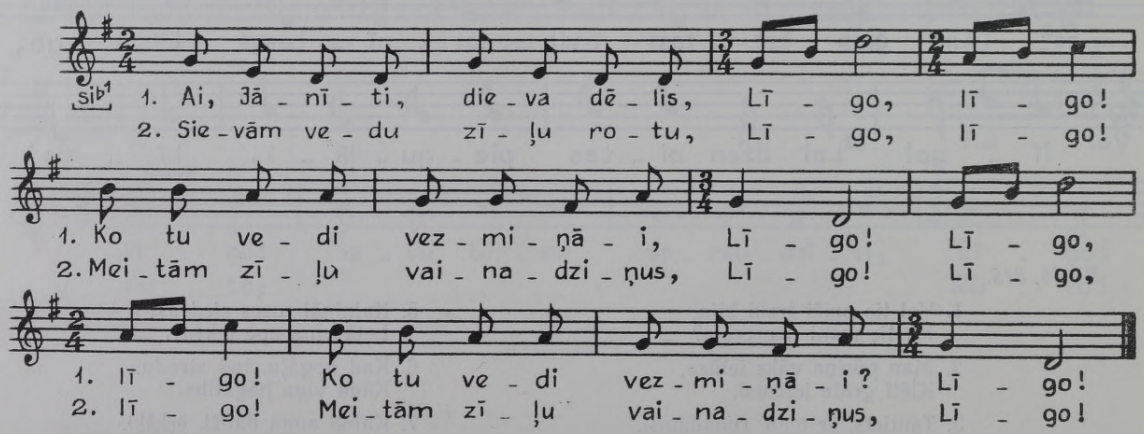

FS 1910, 125.

Katru gadu Jānīts nāca,
Nu atnāca šovakari.

FS 1965, 951.

1. Jānis nāca pagalmāi
Savus bērnus apraudzīti:

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja?

3. I tie ēda, i tie dzēra,
I Jānīti daudzināja.

FS 1965, 1014.

1. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev aug govis laidarāi!

2. Alu, alu, Jāņa tēvis,
Tev aug mieži tīrumāi!

3. Ja nedosi sieru, sieru,
Paliks govis ālavāi.

4. Ja nedosi alu, alu,
Ķrusa miežus nocirtīsi.

5. Labvakari, Jāņa māte,
Vai gaidīji Jāņa bērnus?

6. Jāņa bērni sanākuši
[No maliņu maliņāmi].

7. Vai tie ēda, vai tie dzēre,
Vai Jānīti daudzināja?

8. Ne tie ēda, ne tie dzēre,
Ne Jānīti daudzināja.

FS 1968, 184.

1. Jānīts stāva kalniņāi,
Zāļu nasta mugurāi.

2. Nāc, Jānīti, lejiņāi,
Dod manāmi gotiņāmi!

FS 1968, 197.

1. Pieci gadi ganos gāju,
Pelnīj' pieci kažociņi.

2. Jāņu nakti līgot gāju,
Visi pieci mugurāi.

3. Ciema suņi ņiku ņaku,
Kažociņi briku braku.

FS 1414, 424a.

Jāņu māte sieru sēja
Deviņiemi stūrīšiemi.

FS 929, 52979.

1. Visiem vārti appuškoti,
Ķaimiņ' puišiem nepuškoti.

2. Ķaimiņami laiski puiši,
Savus vārtus nepuškoja.

1233 *Liepājas raj. Otaņķu c. etnogrāfiskais ansamblis; iesk. un atšifr. V. Bendorfs 1971. FS 1988, 691.*

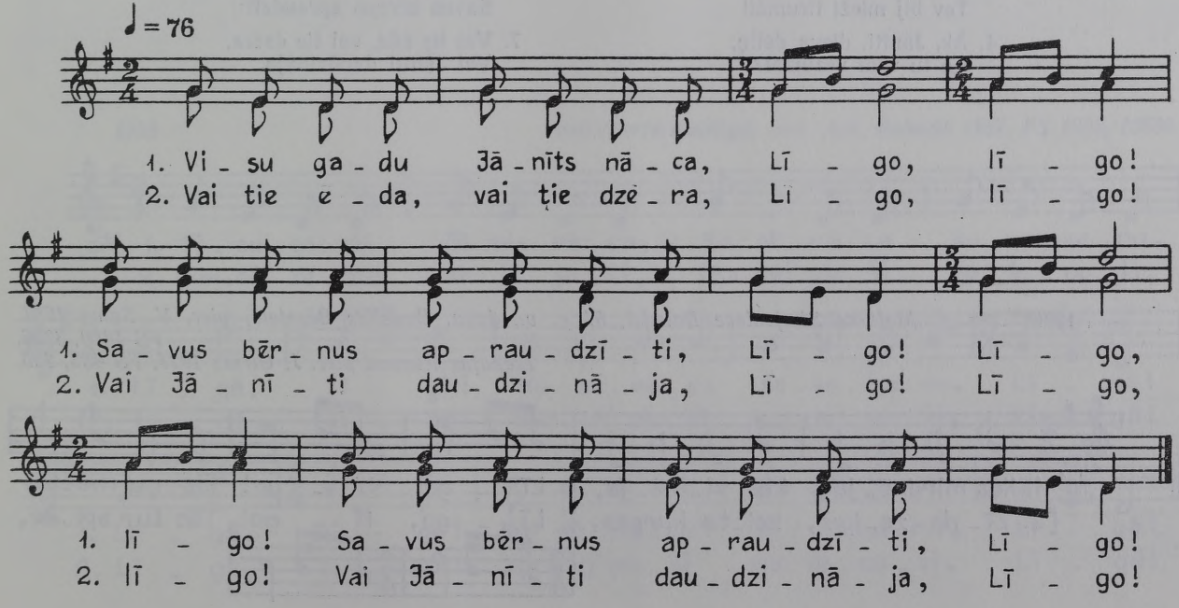

1234 *Jūlija Eidiņa Liepājas raj. Aizvīķu c., dzim. 1889; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12719.*

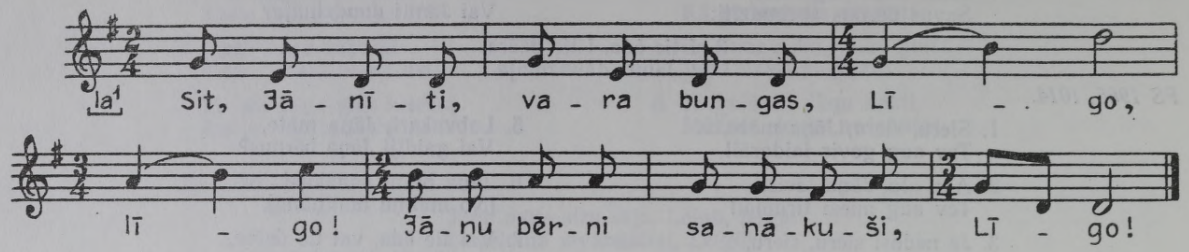

1235 *Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizvīķu c., dzim. 1902; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12739.*

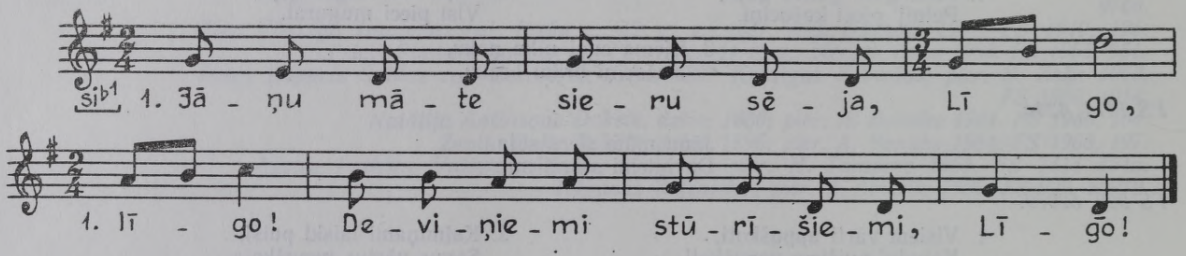

2. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev bij govis laidarāi!

3. Alu, alu, Jāņa tēvsi,
Tev bij mieži tīrumāi!

4. Ak, Jānīti, dieva dēliņ,
Ko tu vedi vezumāi?

5. Meitām vedu ziža rotu,
Puišiem caunu cepurīti.

6. Par gadskārtu Jānīts nāca
Savus bērnus apraudzīti:

7. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja.

1236 *Malvīne Skujeniece Bauskā, 67 g. v., dzim. Bauskas Bērstelē; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 3956.*
Liepājas Rucavā pier. J. Ģirnis 1927. FS 438, 285.

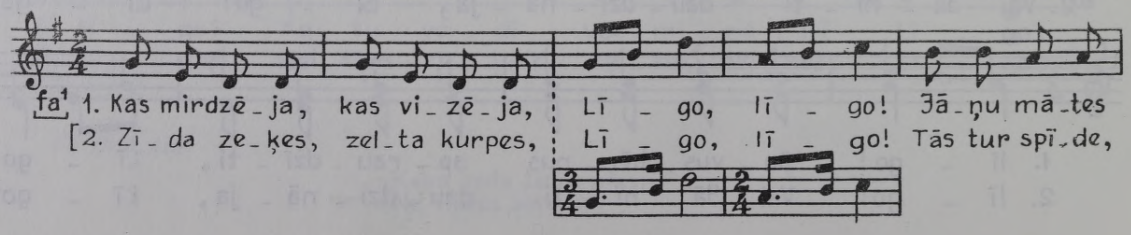

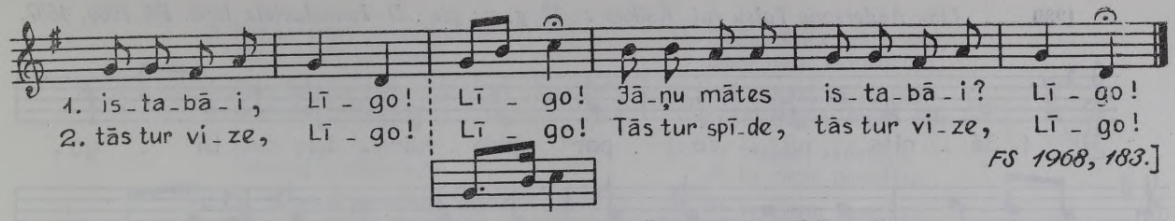

FS 1968, 183.]

1237 *Anna Knopkena Saldus raj. Lutriņu c., 85 g. v., dzim. Kuldīgas Skrundā; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1242.*

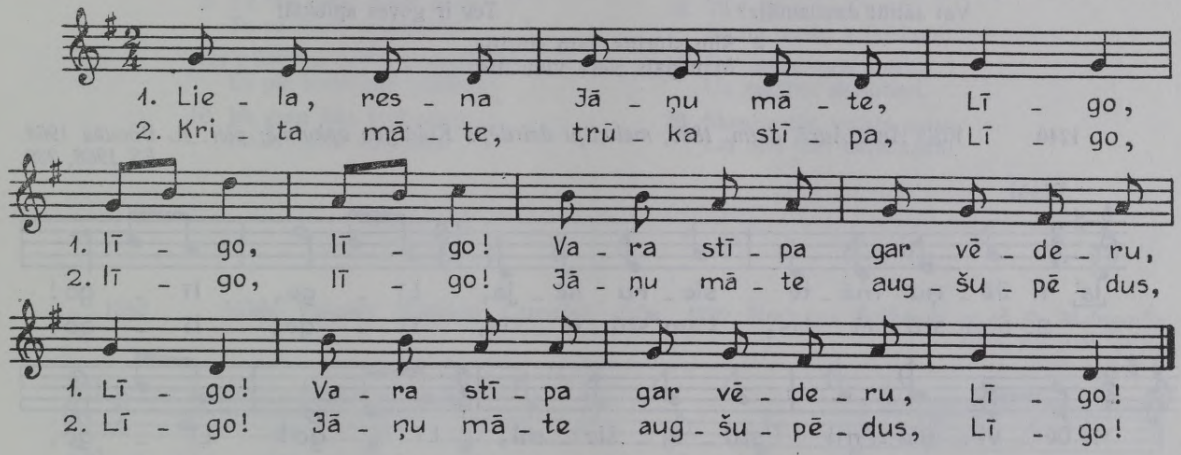

1238 *Ieva Elerte Kuldīgā; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10580.*

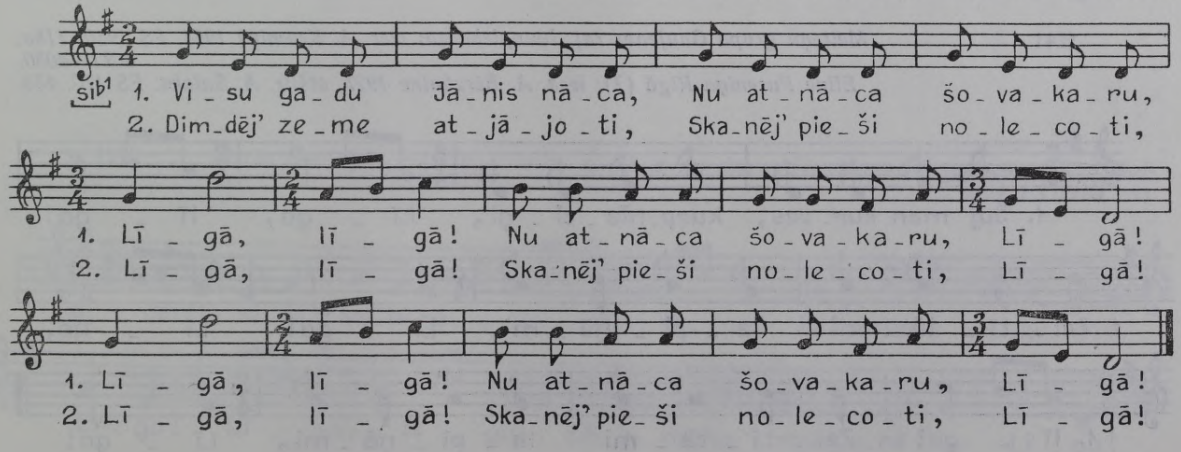

1239 *Līne Andersone Talsu raj. Kolkas c., 77 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1962. FS 1960, 4607.*

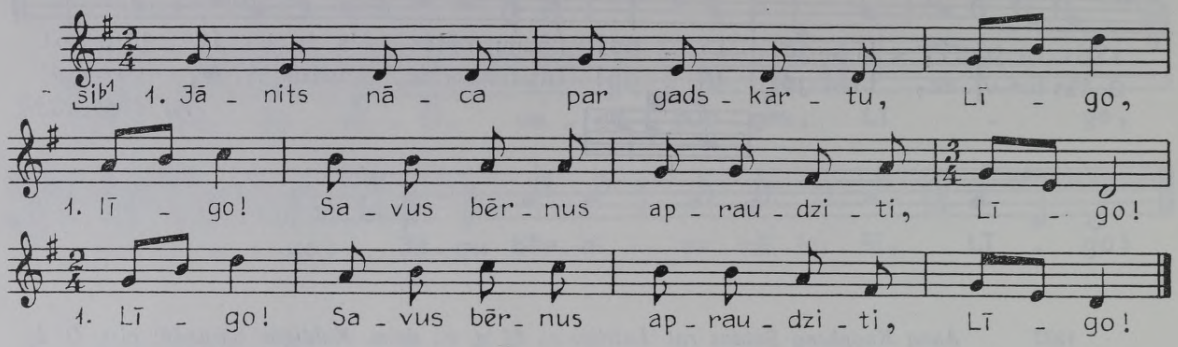

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jāņiti daudzināja?

3. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev ir goves aplokāi!

4. Šim stūritis, tam stūritis,
Man pats siera viducitis.

1240 *Vilis Ante Aucē, dzim. 1886, melodiju dzirdējis Kuldigas apkaimē; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 230.*

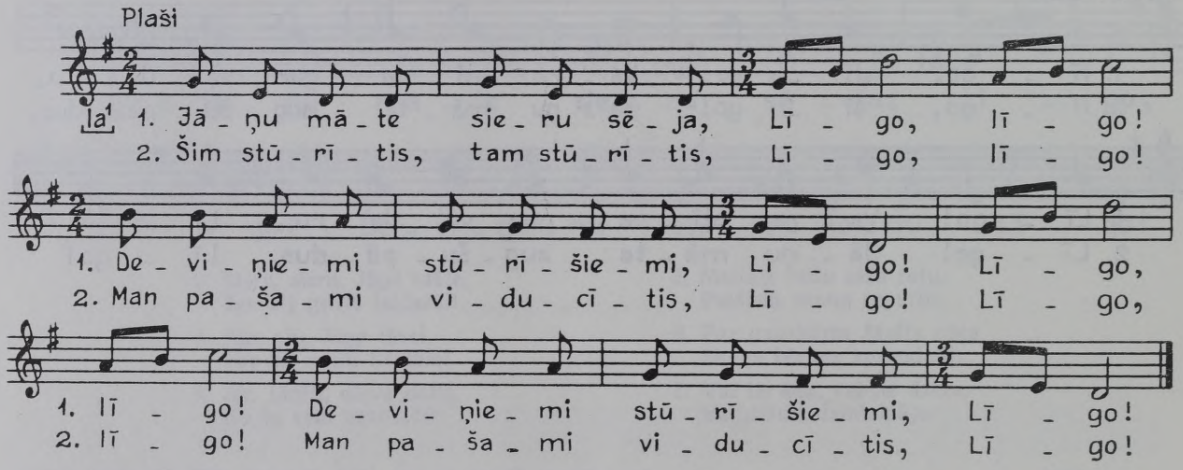

1241 *Meiteņu grupa Gaujenas raj. Jaunpiebalgā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910; 118a, 4071—4080.*
Eline Pureniņa Rīgā (?); iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 433.

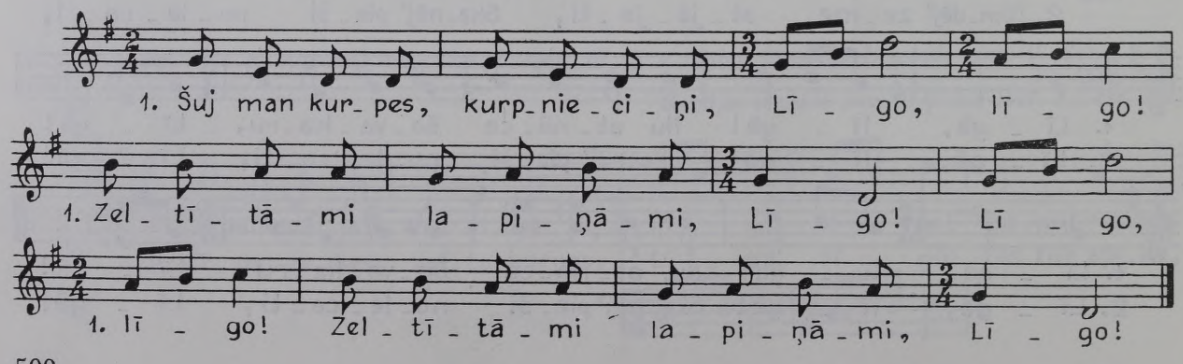

2. Lai es varu ciema puišus
Jāņu nakti kaitināti.

3. Man izkrita zelta sakta,
Jāņu nakti līgojoti.

4. Jauni puiši, pacelieti,
Pabučoj'ši atdodieti!

5. Ak tu meli, puiša šķelmi,
Kā es tevi piemānīju.

6. Nu tu vairsi neprasīsi,
Lai es teve mutes dodu.

7. Ai, āzīti, murmulīti,
Tu bij' koka grauzējiņis;

8. Ai, puisīti, palaidnīti,
Tu bij' meitu kārotājis.

9. Es tev saku, tautu dēlis,
Tu uz mani neskatiesi!

[var.: Skaties, puisi, neskatiesi,
Es pie tevis gan neiešu.]

10. Ne man tika tavi skati,
Ne ar' tava valodiņa.

11. Daiļa, daiļa brāļa sēta,
Daiļi nesu vainadziņu.

12. Pie nelieša es neiešu,
Daiļu ņemšu tautu dēlu.

13. Ar visiemi saderēju,
Ar to vienu nesaderu,

14. Ar to vienu nesaderu,
Tas nicina augumiņu.

15. Kupli dadži apauguši
Dārza vidū avenīti;

16. Veci puiši apsēduši
Mani, jaunu meitenīti.

17. Rubi, rubi, rubenīti,
Purva bērza galiņāi;

18. Tā rubina veci puiši,
Jaunu meitu gribēdami.

19. Odi koda vecu puisi,
Uz manīmi skatotiesi.

20. Skrej ratāi, vecais puisi,
Lai mēs tevi neredzami!

1242 *Milda Valante Madonas Cesvainē, dzim. 1890 Madonas Saikavā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3016.*

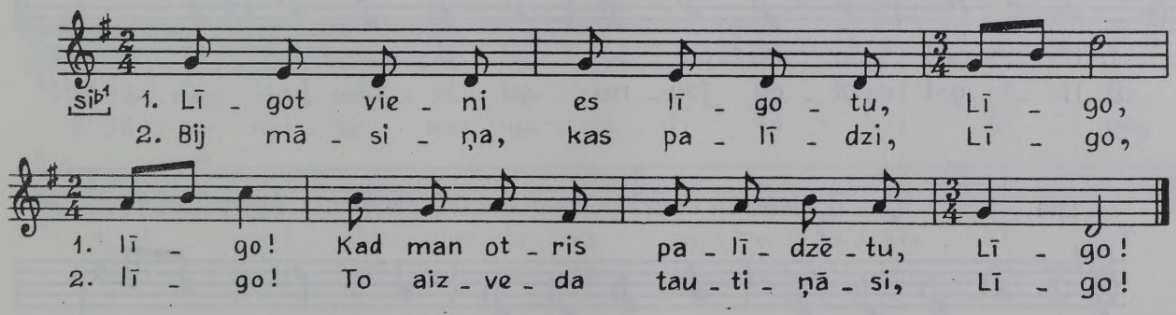

1243 *Marta Lāce Gaujenas raj. Gaujas c., 63 g. v., dzim. Cēsu Jaunpiebalgā; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 193.*

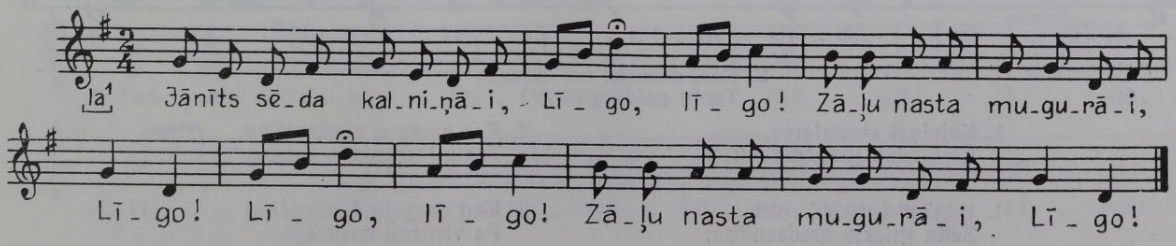

1244 *Grieta Penkule Liepājas raj. Tadaiķu c., dzim. 1910; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12315.*

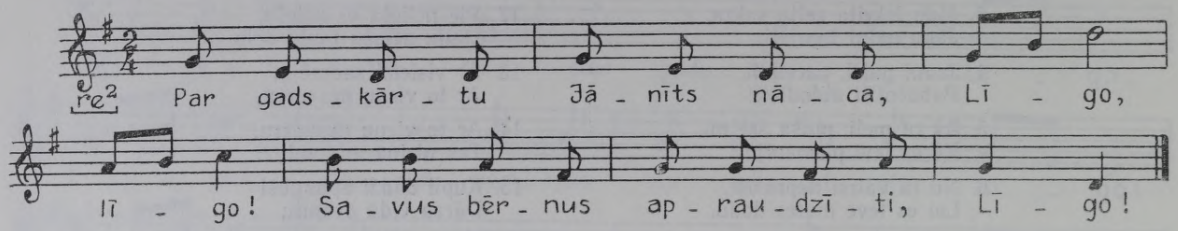

1245 *Hermīne Šneidere Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1900; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20339.*

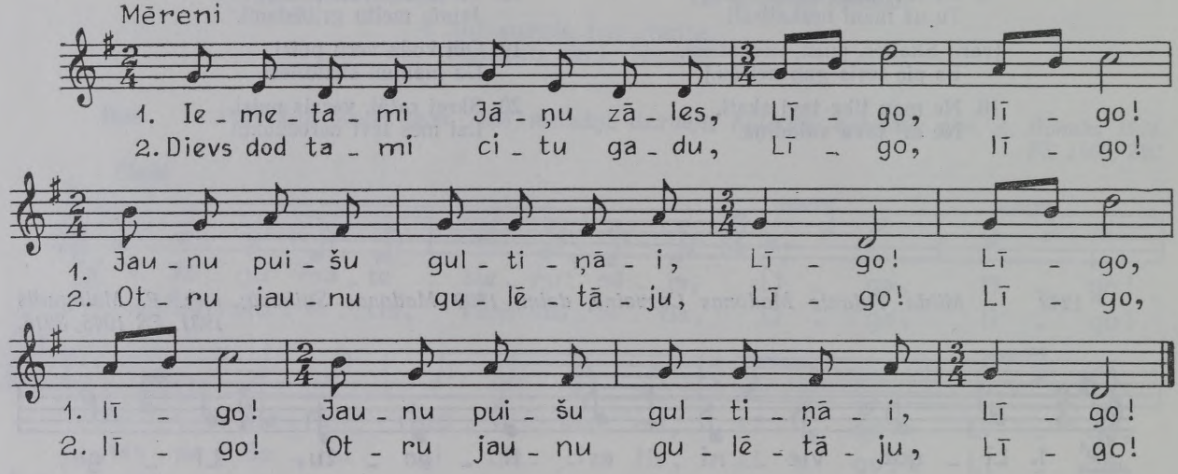

1246 *Jēkabs un Dārte Jakāni Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 289.*

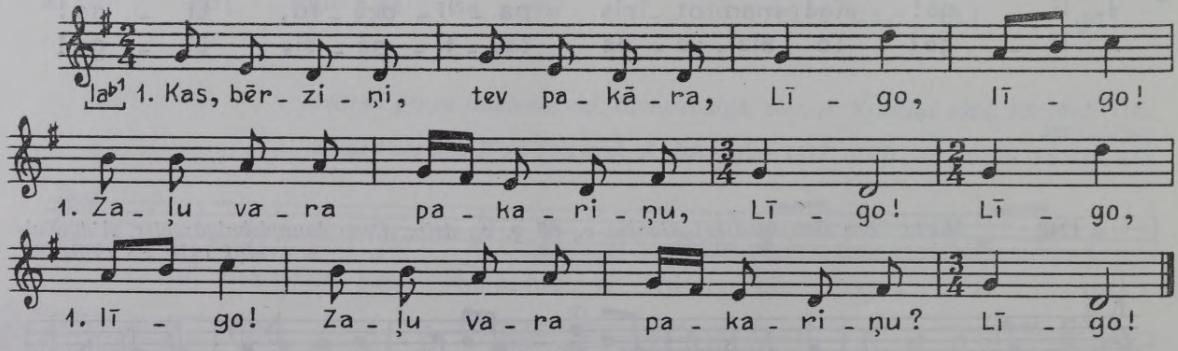

2. Kas, meitiņa, tev' noveda
Tautu galda galiņāi?

1. Kalniņāi stāvēdama,
Lejā laižu gredzentiņu:

2. Kas paņēma gredzentiņu,
Tas bij' manis arājiņis.

1. Pilni pirksti abi rokas
Zelta grieztu gredzentiņu;

2. Kad es gāju tautiņāsi,
Pa vienami noslīdēja.

1247 *Anna Vīķe Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 493.*
Eduards Strūga Valmieras Lodē, 71 g. v.; pier. H. Tampere 1961. FS 1414; 422, 272.

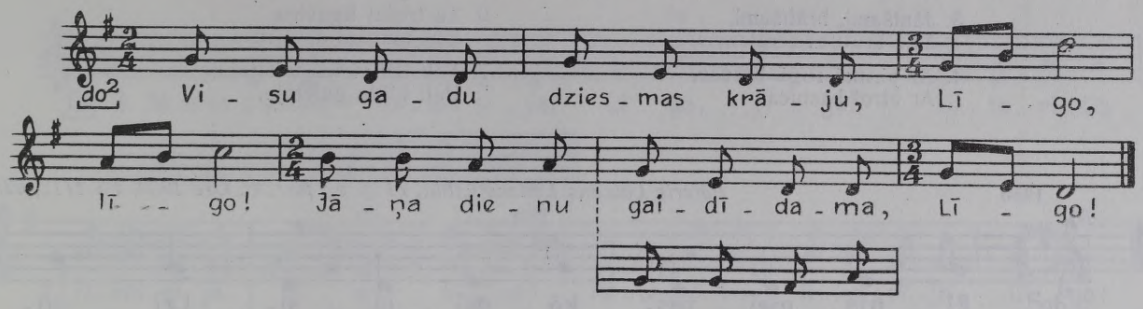

FS 1414, 422.

Alu, alu, Jāņu tēvsi,
Tev ir mieži tīrumāe!

1248 *Elza Freimane Aucē, dzim. 1887 Valmieras Bauņos; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 285.*

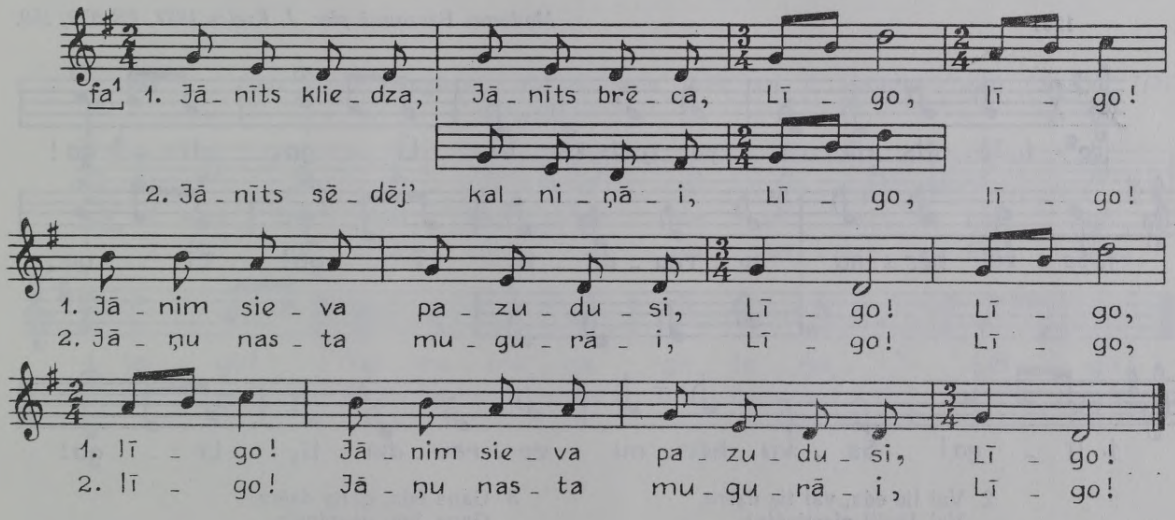

1249 *Minna Sirmace Madonas Beļavā, 68 g. v.; pier. G. Sirmacis 1931. FS 1060, 249.*

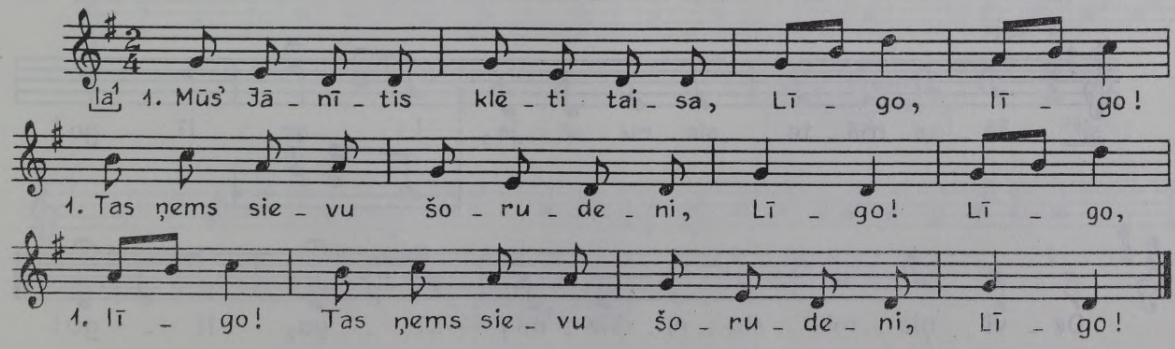

2. Ne jumtiņa, ne spārītes,
Jau gultiņa klētiņāi.

3. Jānīšami, brālīšami,
Trīs brūtītes cerējamas.

4. Ar pirmoi Rīgā brauca,
Ar otroi baznīcāi,

5. Ar trešoi līgaviņu
Sēklu veda tīrumāi.

6. Tā trešāi līgaviņa
Būs mutītes devējiņa,

7. Mīkstas vietas taisītāja,
Pati klātu gulētāja.

1250 *Pēteris Laizāns Ludzas Ciblā, 71 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 627.*

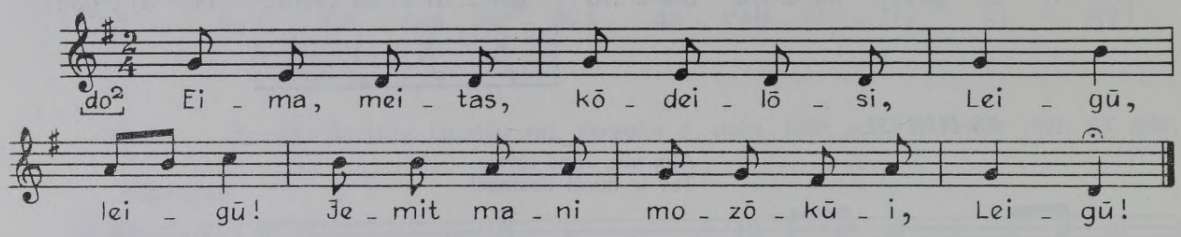

1251 *Madonas Bērzaunē pier. J. Kreics 1927. FS 529, 150.*

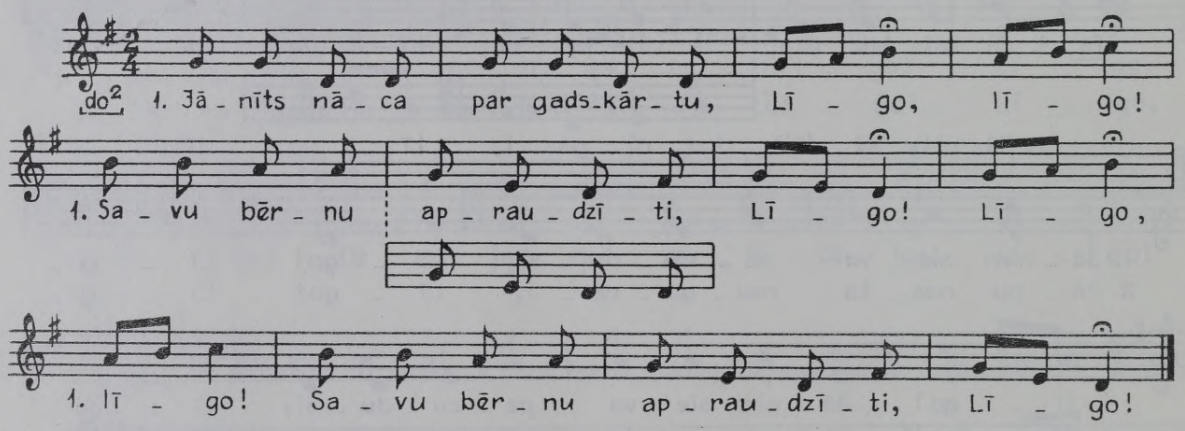

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti pieminēja?

3. Gana ēda, gana dzēra,
Gana Jāni pieminēja.

1252 *Līze Šteinberga Tukuma Dzirciemā, 84 g. v.; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7520.*

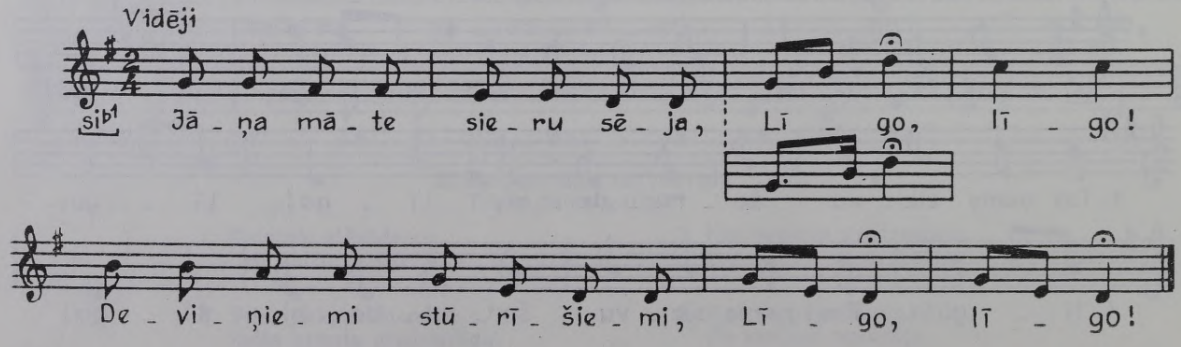

1253 *Mada Kāpostiņa Krustpilī, pier. J. Vītols 1891; Madonas Lazdonā pier. Jurjānu Andrejs 1891. LTMM I, 1894, 63c.*

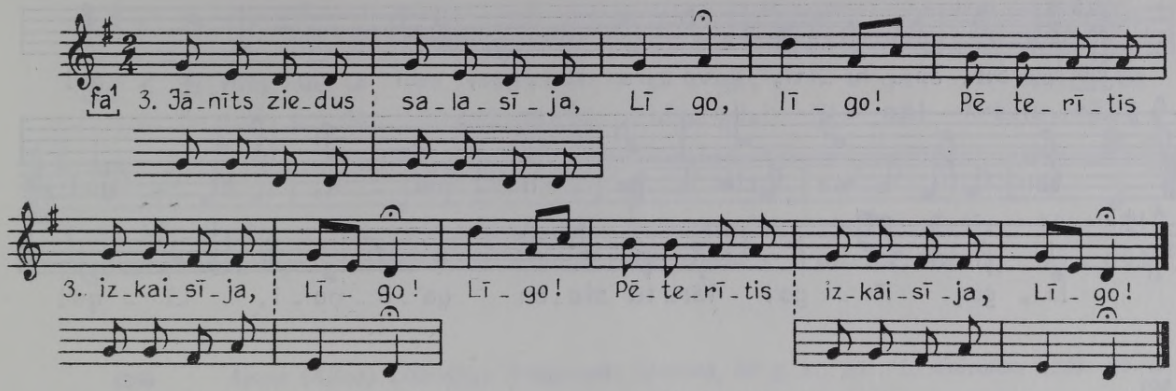

[1. Jānīts kūla Pēterīti
Aiz ozola lejiņāi.

2. Pēteriša paša vaina,
Kam Jānīti kaitināja.

LTMM I, 67a, b.]

1254 *Jānis Niedra Daugavpils Līvānos, dzim. 1909; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7131.*

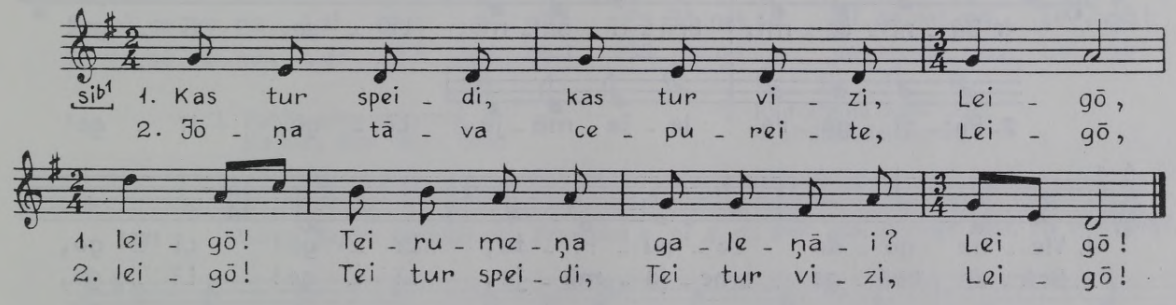

1255 *Sproģis Ogres Skrīveros; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10939.*

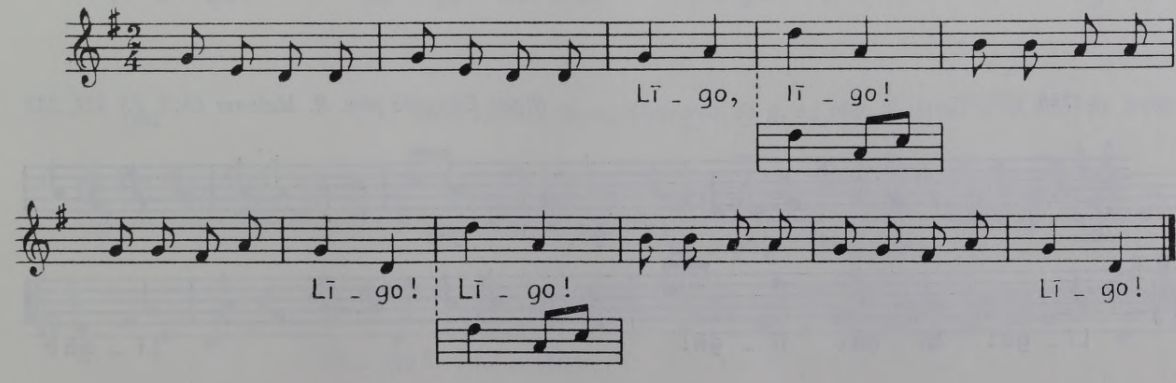

1256 *Mīla Eicēna Cēsu Priekuļos, dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2011.*

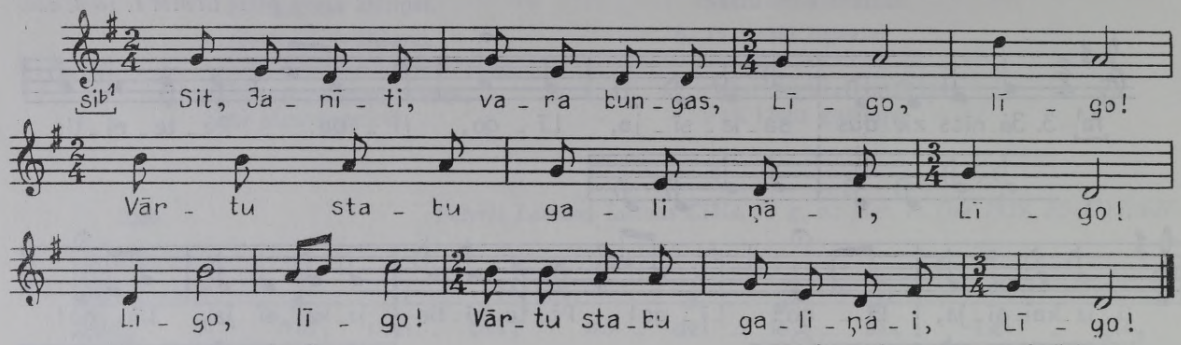

1257 *Auguste Skuja Talsu raj. Dundagā, 70 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4787.*

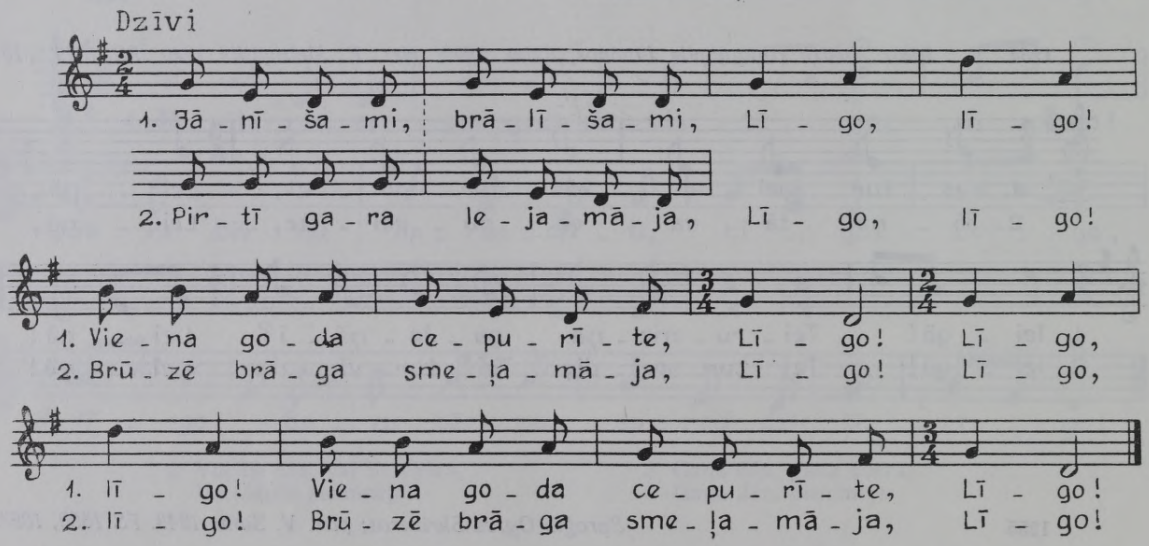

1258 *Rīgas Birzgalē pier. R. Malvess 1928. FS 627, 233.*

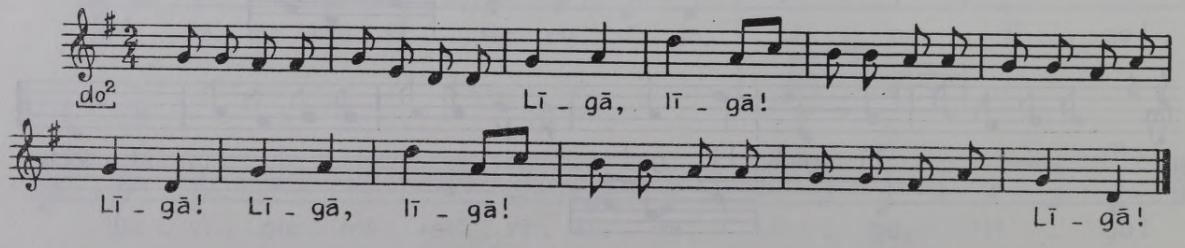

1259 *Anna Rudzīte Ogres Lielvārdē, 71 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 850, 10820.*

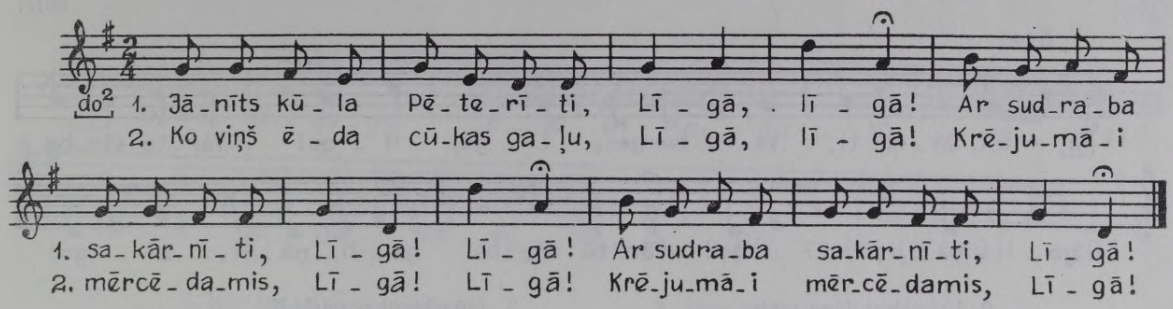

1260 *Aļona (Alīna) Litavniece Daugavpils Līvānos, 60 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 194.*

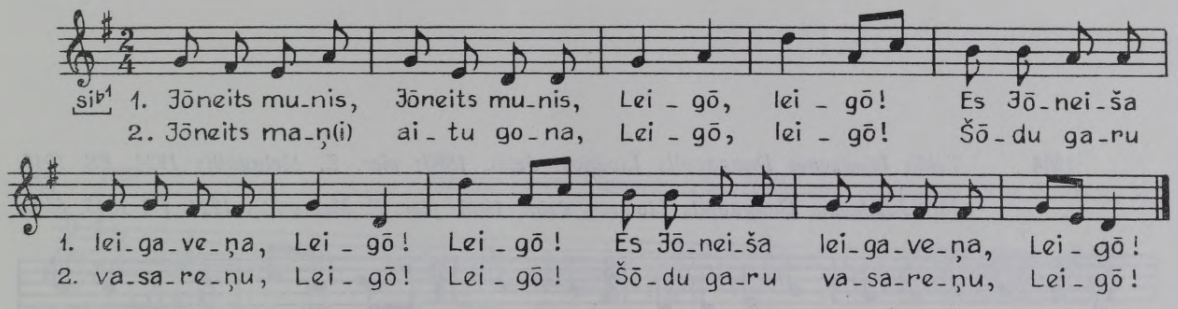

1. Paļdis soku mōmeņai,
Ka maņ Jōni vōrdu lyka:

2. Kad atgōja Jōņu dīna,
Vysi Jōni daudzynōja.

1261 *Marija Bajāre Bauskas raj. Vecsaules c., 67 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1951. FS 1880, 3901.*

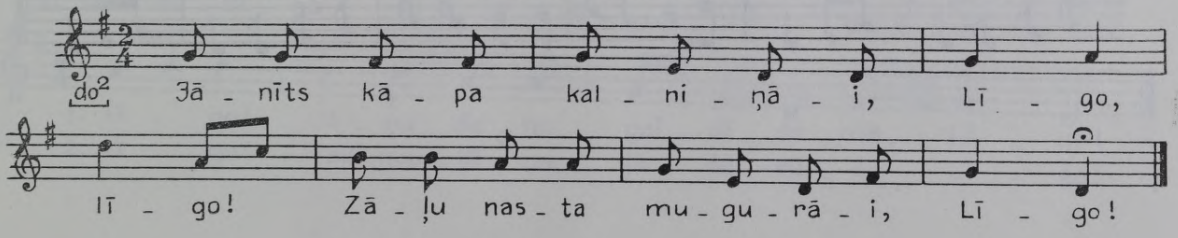

1262 *Mīla Vektere Ogres Skrīveros, 58 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 850, 10755.*

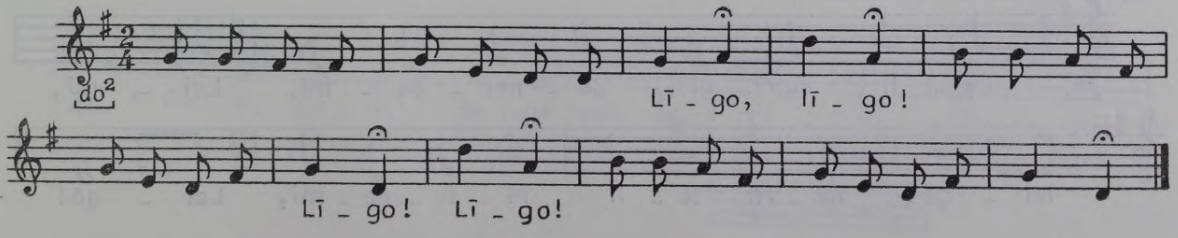

1263 *Olga Pupiķe Ilūkstes Lašos, 50 g. v.; iesk. M. Kazeka 1947, atšifr. A. Krūmiņš. FS 1800, 6617.*

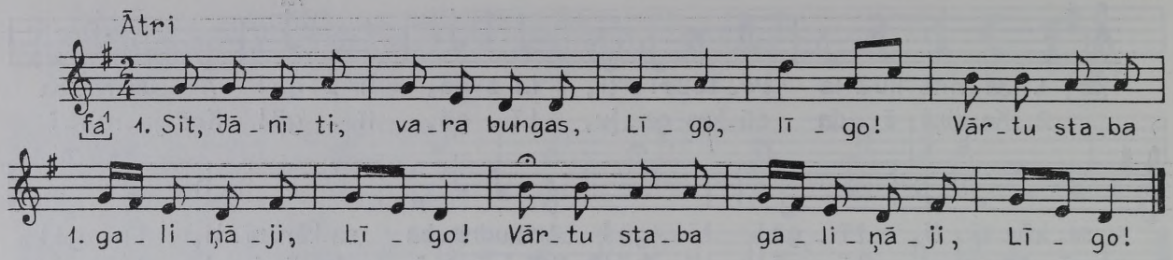

2. Lai ceļasi Jāņa māte,
Saņem savus Jāņa bērnus!

3. Jāņa bērni nomirkuši,
Jāņu zāles lasīdami.

1264 *Tekla Jaudzema Daugavpils Līvānos, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 650.*
Jūle Jaudzema Daugavpils Līvānos, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 650a.

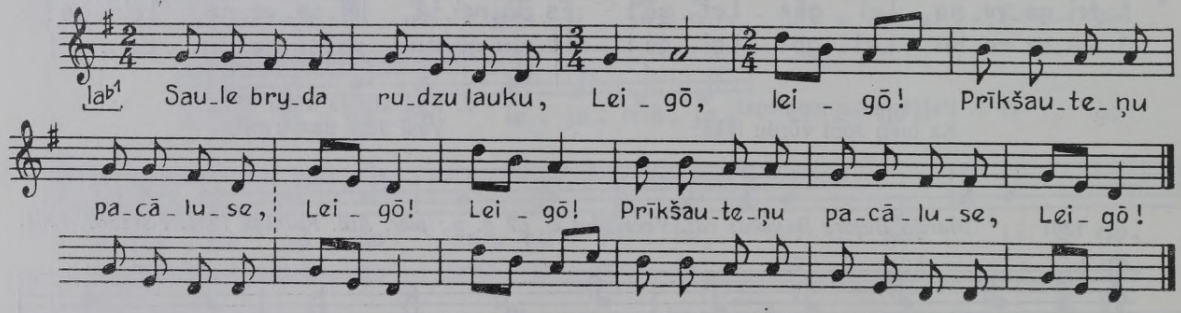

1265 *Tekla Čeirāne, dzim. 1867 Daugavpils Vārkavā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8467.*

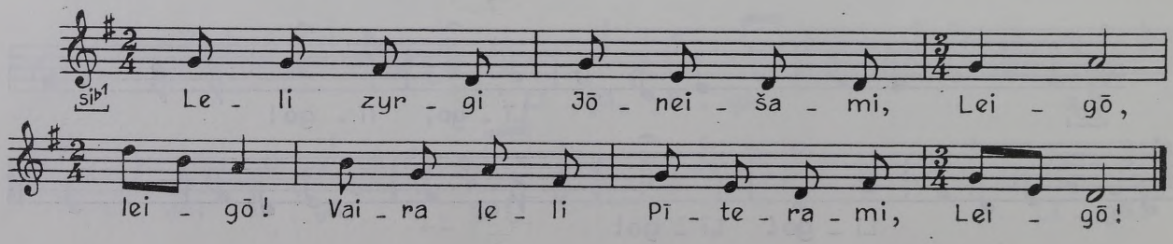

1266 *Anna Bogdanova Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1926; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7453.*

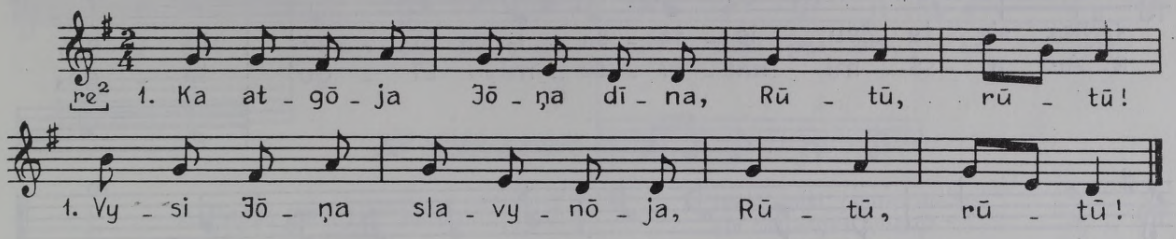

2. Kur tei sātas saimineica,
Ka naredzi Jōņa bārnu?

3. Jōņa bārni nūmērkuši,
Vysu nakti staigojūti.

4. Jōneits gōja gūvis slaukti,
Pīters nesa slauktiveiti.

1267 *Karlīne Tanne Siguldā, dzim. 1873; pier. J. Vitoliņš 1950. FS 1790, 91.*

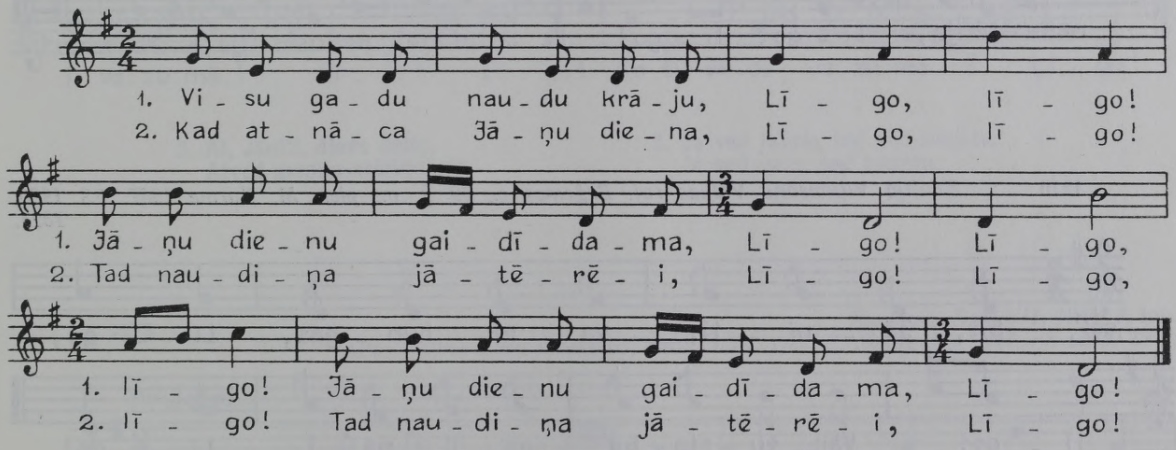

1268 *[Madonas] Ērgļos pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 65.*

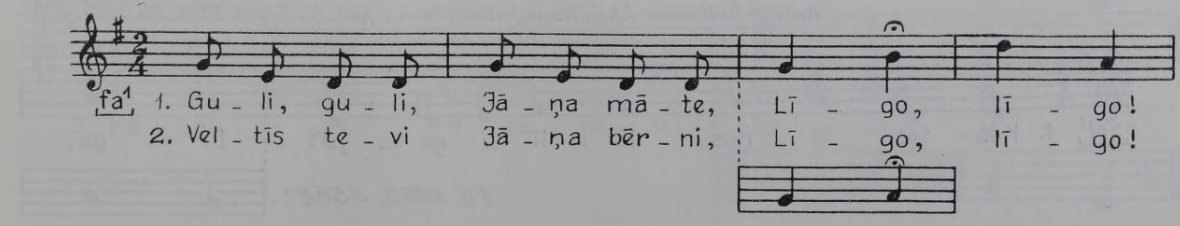

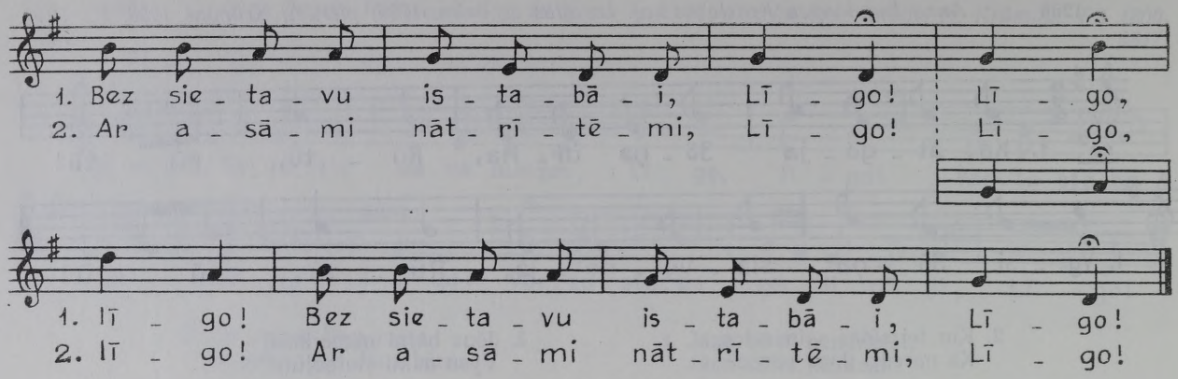

1269 *Mila Eicēna Cēsu Priekuļos, dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2013.*

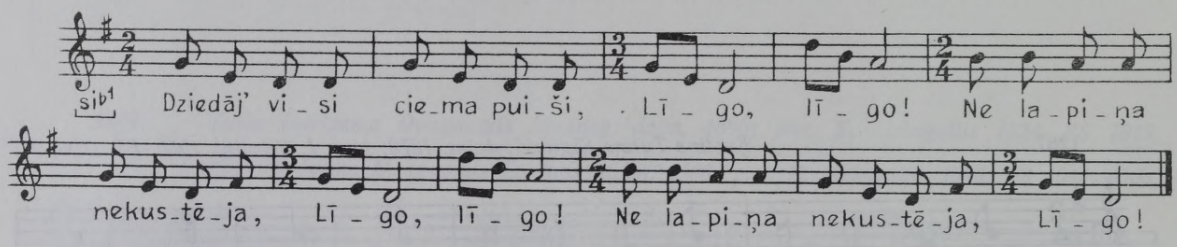

1270 *Emilija Viļumsone Valkas raj. Ērģemes c., 79 g. v.; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1324.*

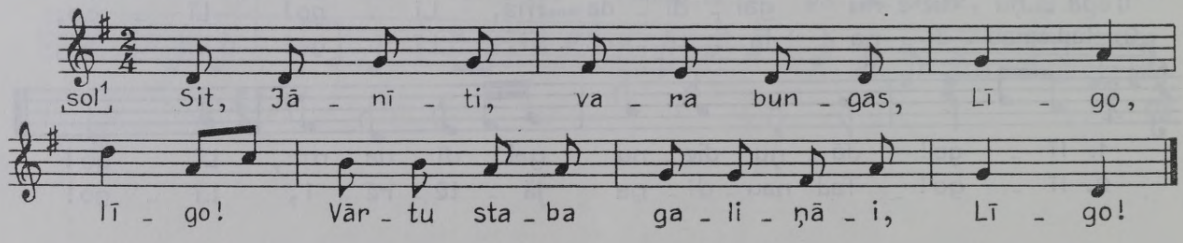

1271 *Stukmanieši [Rīgas Pļaviņās]; DzR III izdev., 1914, 127. lpp.*
Jete Cinovska Talsu raj. Abavas c., dzim. 1904 Talsu Valgalē; pier. R. Bāliņa 1962. FS 1960, 4568.
Anjūle Baltmane Aknīstes raj. Vecumu c.; pier. V. Sams 1952. FS 1895, 5268.

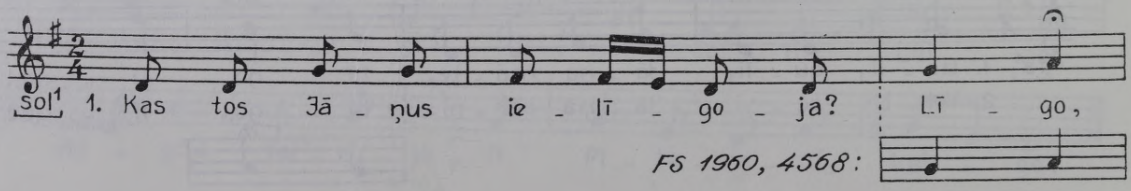

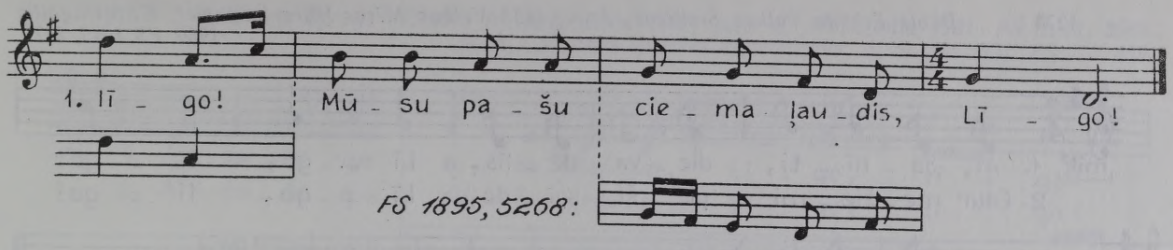

FS 1895, 5268:

2. Pirmie gani, pļāvējiņi,
Tad arāji, ecētāji.

3. Jauni puiši, jaunas meitas,
Tie tos Jāņus ielīgoja.

FS 1960, 4568.

1. Nāc nākdama, Jāņu diena,
Daudz bij' tevis gaidītāju!

2. Govis gaida zaļu sienu,
Meitas — skaistas līgošanas.

1272 *Pļaviņās. DzR VII, 1884. A. Kauliņš. Dziesmu krājums, I. Jelgavā, 1924, 26. lpp.*

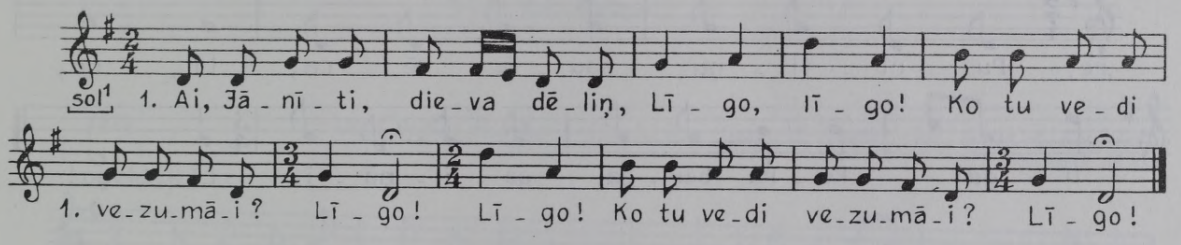

2. Ai, Jānīti, dieva dēliņ,
Atved manim arājiņu!

3. Ja ved jaunu, tad ved skaistu,
Ja ved vecu, tad bagātu.

1273 *Pļaviņās. DzR VII, 1884, 3. lpp.*
Mīla Eicēna Cēsu Priekuļos, dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2020.

Priecīgi

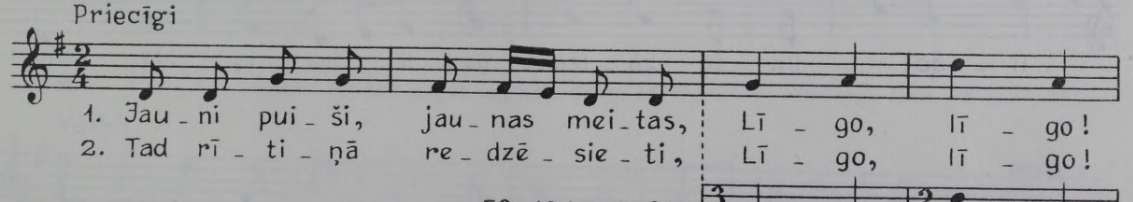

FS 1045, 2020:

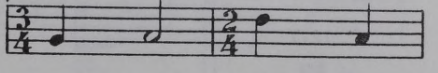

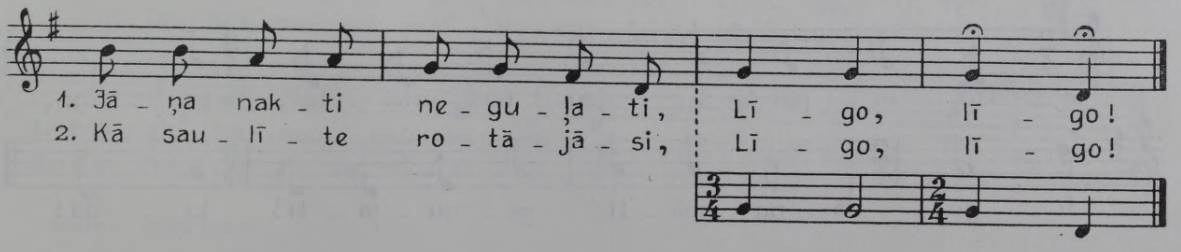

1274 *Dāvis Erksīts Valkas Smiltenē, dzim. 1853 Valkas Mēros [Birzuļos]; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2173.*

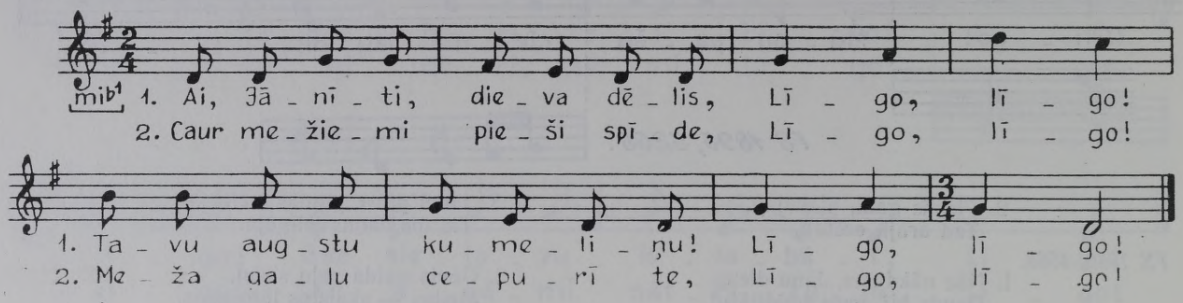

1275 *Viļums Dāls Rīgas Ropažos, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7223.*

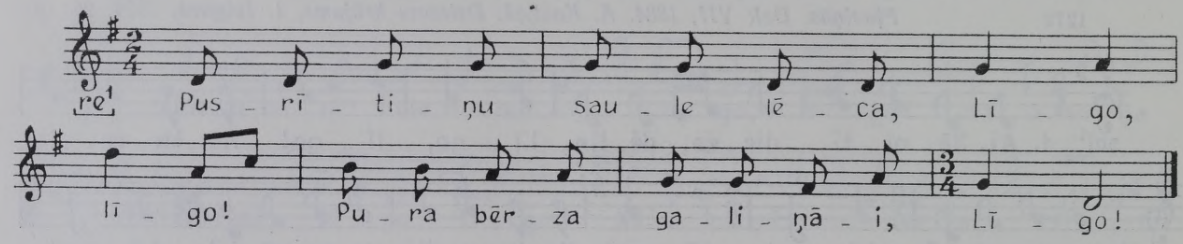

1276 *Minna Valaine Neretas raj. Saukas c., dzim. 1884; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5476.*

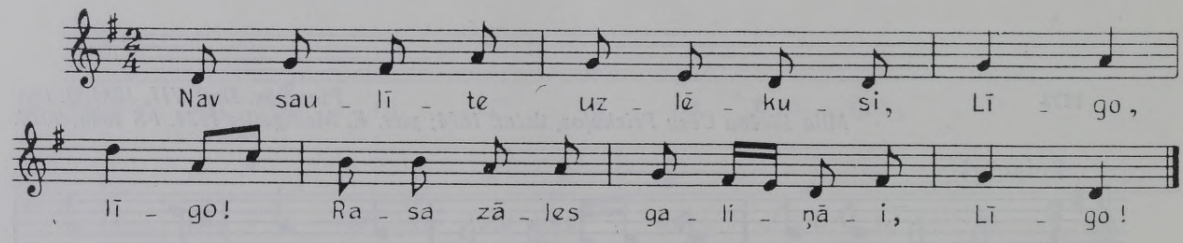

1277 *Marija Mikase Ilūkstes Prodē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 481.*

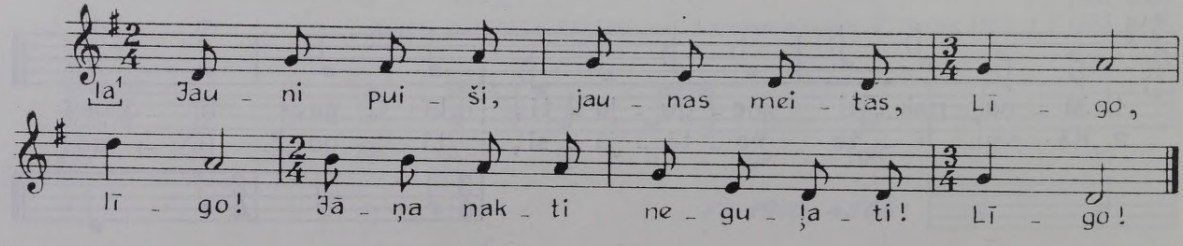

1278 *Madaļa Sproģe Ilūkstes Rubenē, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3680. Marija Miezāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 499.*

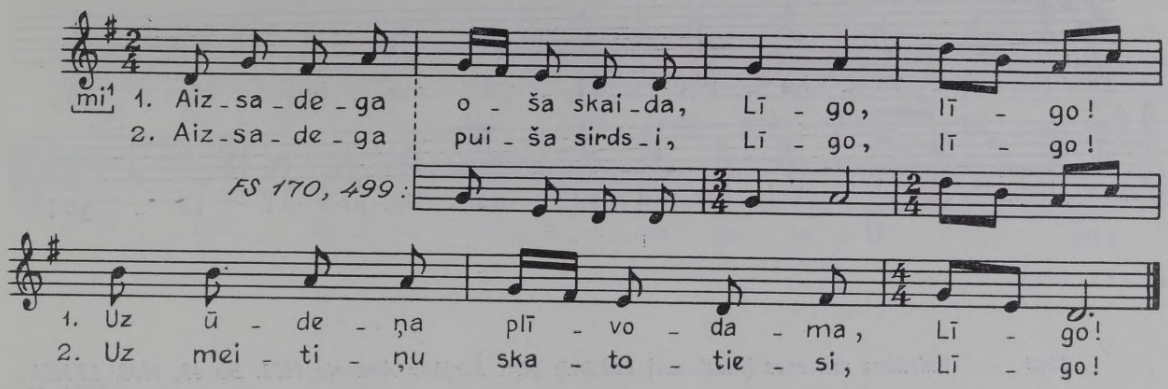

FS 170, 499.

Sit, Jānīti, vara bungas
Vārtu staba galiņāi!

1279 *Olga Pupiķe Ilūkstes Lašos, 50 g. v.; iesk. M. Kazeka 1947, atšifr. A. Krūmiņš. FS 1800, 6620.*

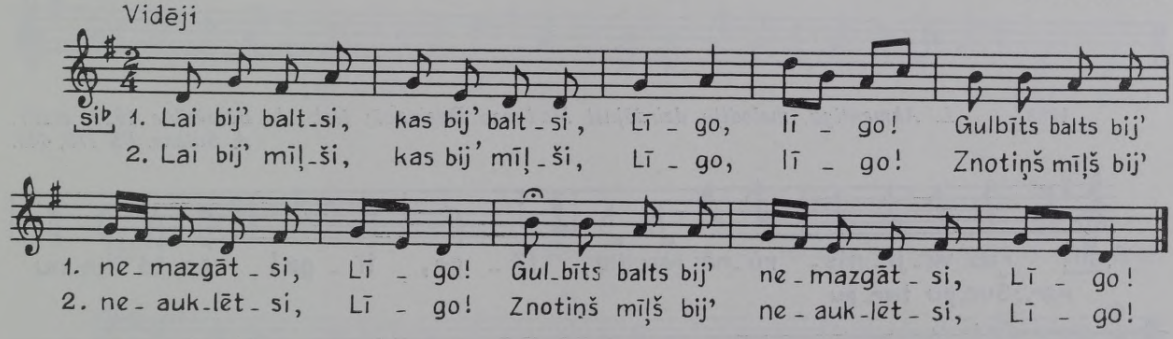

1280 *Minna Viņķele Rīgas Līgatnē, dzim. 1874; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4883.*

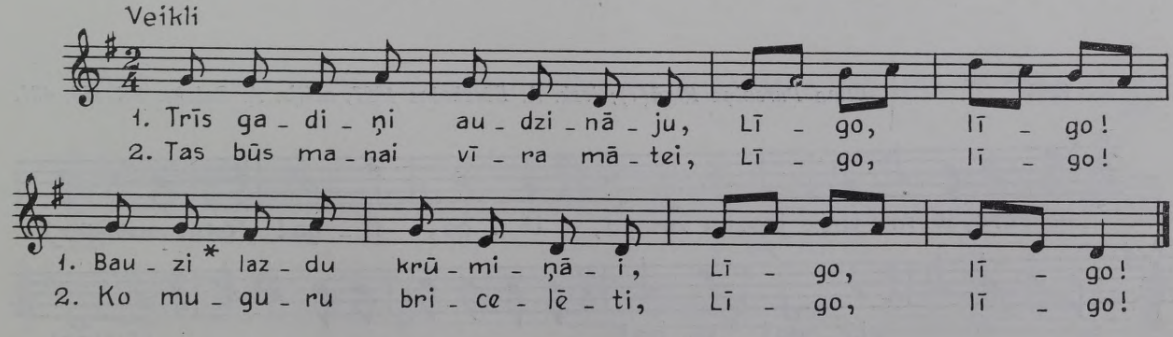

* bauze — neliela runga.

1281 *Jūle Krievāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 490.*

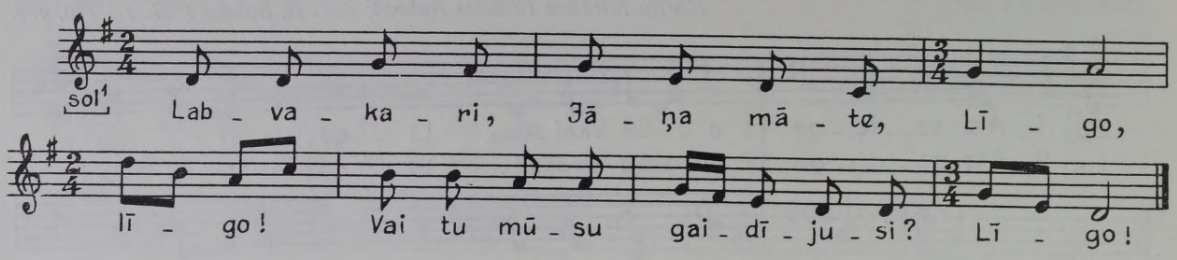

1282 *Vairākas meitenes [Madonas] Lubānā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1503. LTMM I, 1894, 63e.*

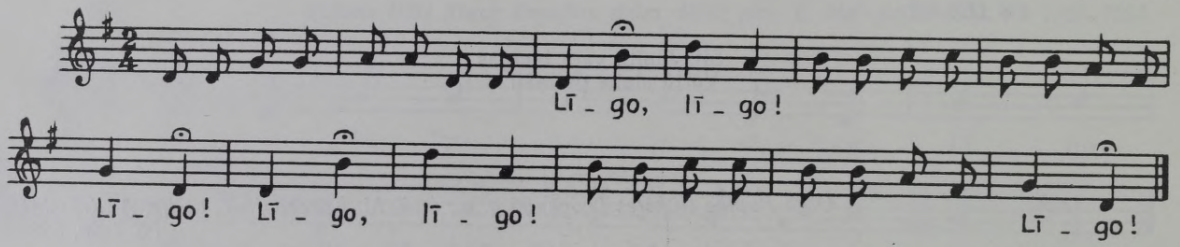

1283 *L. Akmentiņa, melodiju dzirdējusi Madonas Dzelzavā; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 440.*

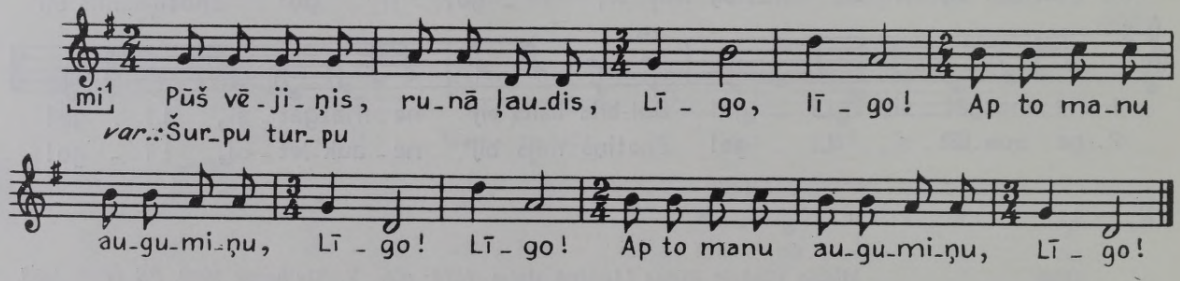

1284 *Elīna Pureniņa Rīgā(?); iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 431.*

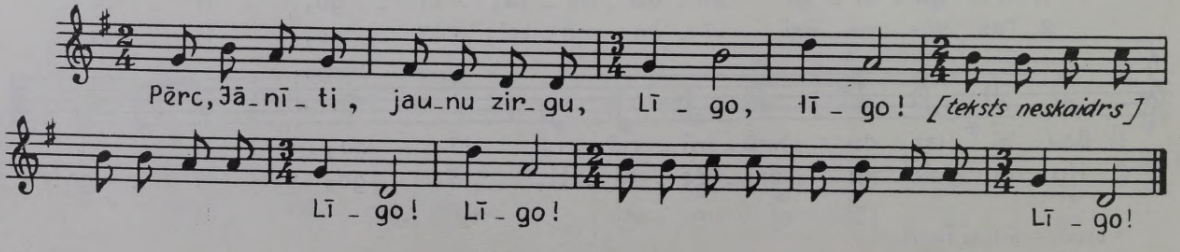

1285 *Anna Andersone Talsos, dzim. 1880 Talsu Stendē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2272.*

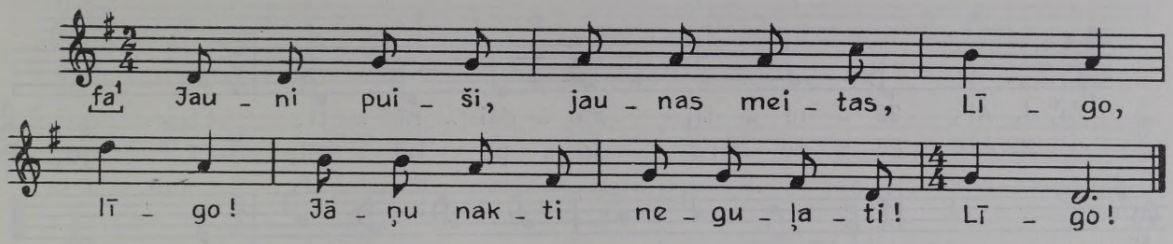

1286 *Lūsis [Madonas] Kraukļos, pier. Jurjānu Andrejs 1891; Lubānā pier. A. Karlsons. LTMM I, 1894, 63d.*

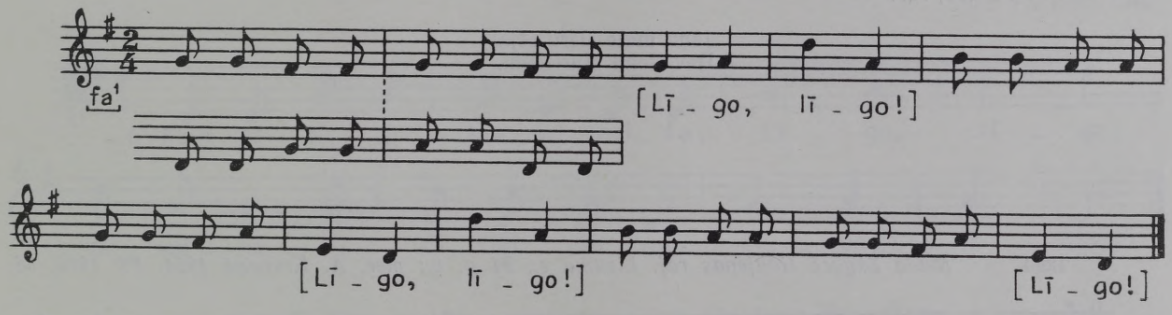

1287 *[Madonas] Lazdonā pier. Jurjānu Andrejs 1892. FS 1495, 3513.*

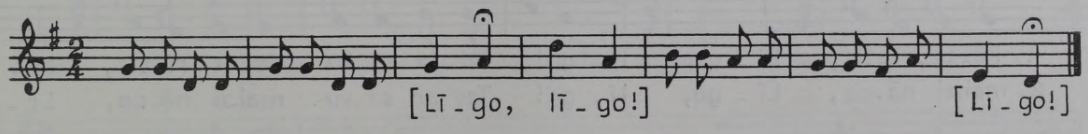

1288 *Jānis Placinskis Daugavpils Preiļos; iesk. A. Bērzkalne 1928, atšifr. A. Salaks. FS 170, 866.*

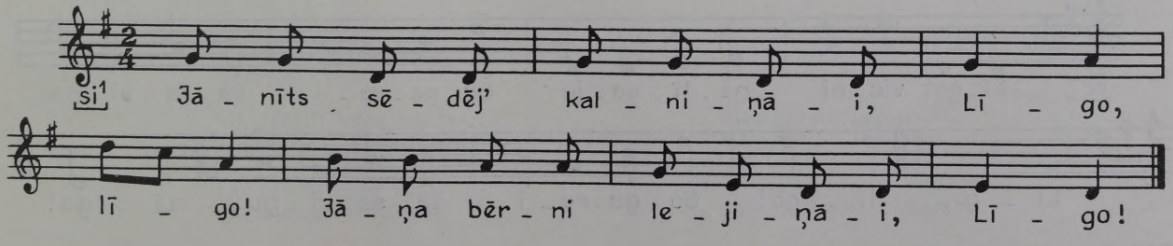

1289 *Irma Kurševica Rīgā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 281. Marija Brastiņa no Valmieras Dikļiem; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 727.*

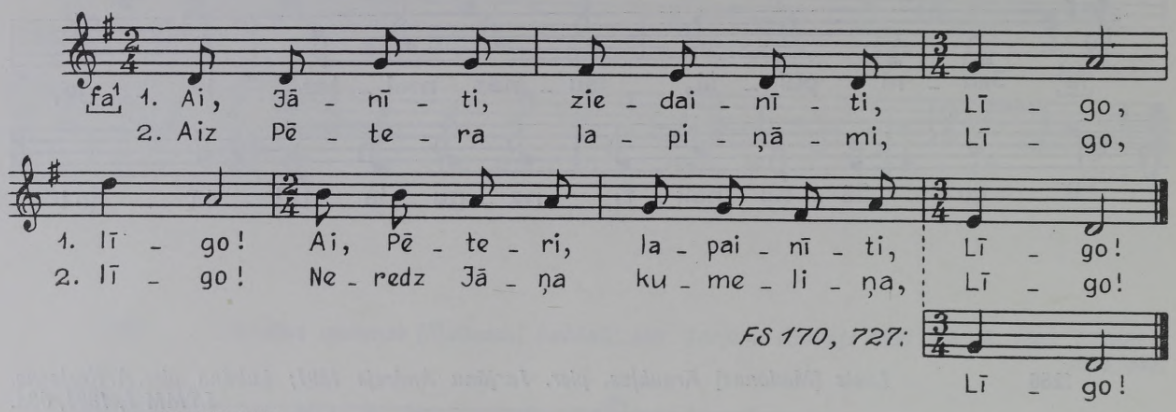

FS 170, 727.

Jāņu māte sieru sēja
Deviņiem stūrīšiem.

1290 *Made Žagare Gaujenas raj. Lizuma c., 94 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 56.*

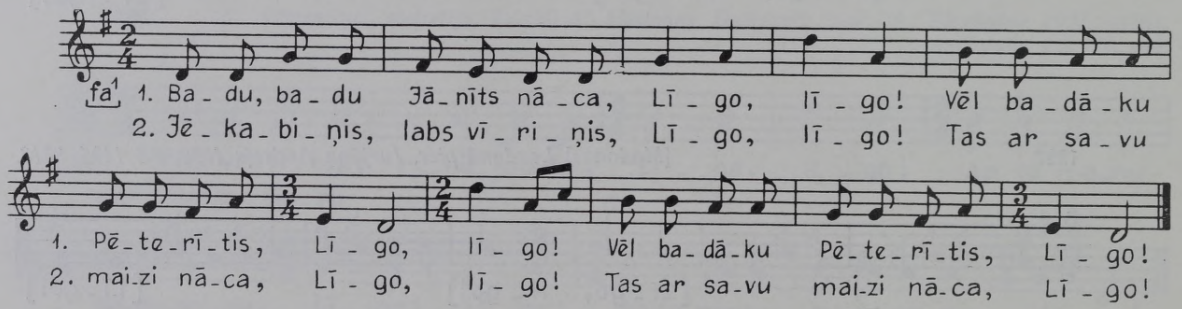

1291 *Alma Vītoliņa Daugavpils Ungurmuižā, dzim. 1902; pier. E. Melngailis. FS 1045, 3900.*

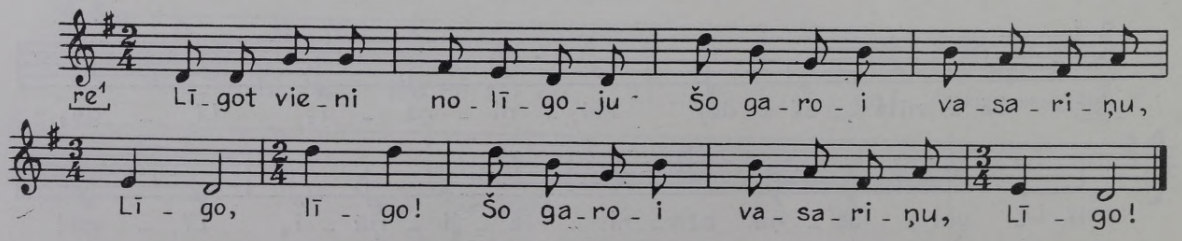

1292 *Zelma Siļķena Alūksnes raj. Gaujienas c., dzim. 1905; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1087.*

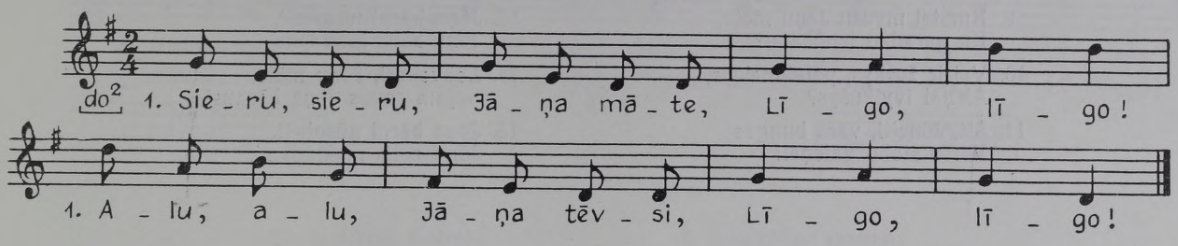

2. Ja nedosi alu dzerti, —
Pērkonēmi noziedēsi.

3. Ja nedosi sieru ēsti,
Paliks govis ālavīcas.

1293 *Alvīne Līce Alūksnes raj. Trapenes c., dzim. 1891 Valkas Gaujienā; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1046.*

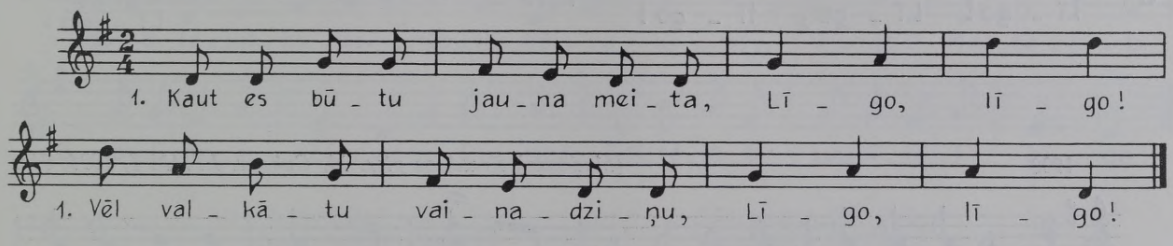

2. Es vēl dažu tautu dēlu
Ar asarām raudinātu.

3. Līgodama, dancodama
Es dabūju arājiņu.

4. Citas meitas nedabūja,
Ceļos metās, dievu lūdza.

1294 *Genovefa Peilāne Dagdas raj. Asūnes c., 39 g. v.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7197.*

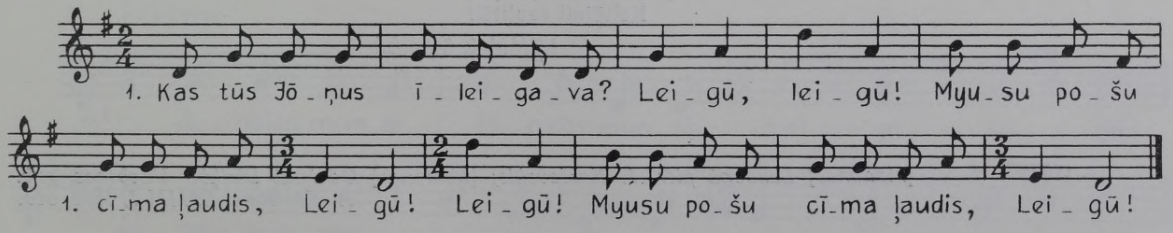

2. Pyrmi goni, pēc orōji,
Vysupēc i jaunys meitys.

3. Sit, Jōneiti, vara bungas,
Lai skaņ vysa pasauleite!

4. Lai sanōki Jōņu bārni
Nu maleņu maleņomi!

5. Jauni puiši, jaunys meitys,
Jōņu nakti naguliti!

6. Kas gulātu Jōņu nakti,
Gulēs vysu vasareņu.

7. Vysas pļovas izstaigavu,
Jōņu zōli maklādama;

8. Vysus cīmus izstaigavu,
Jōņu mōtis maklādama.

9. Kur tei myusu Jōņu mōte,
Ka naradzu iznōkami?

10. Vai ir žurkys, palaidneicys,
Aleņāi īvylkušys?

11. Sit, Jōneiti, vara bungas
Vōrtu stobu galeņāi!

12. Lai ceļasi Jōņu mōte,
Lai sajemi Jōņa bārnus!

13. Jōņa bārni nūsoluši,
Jōņu zōlis laseidami.

14. Lobvokori, Jōņu mōte,
Sajam savus Jōņa bārnus!

15. Jōņa bārni nūsoluši,
Jōņu zōlis maklādami.

1295 *Anna Studente Rīgā, dzim. 1876 Madonas Patkulē; pier. A. Medne 1927. FS 450, 823.*

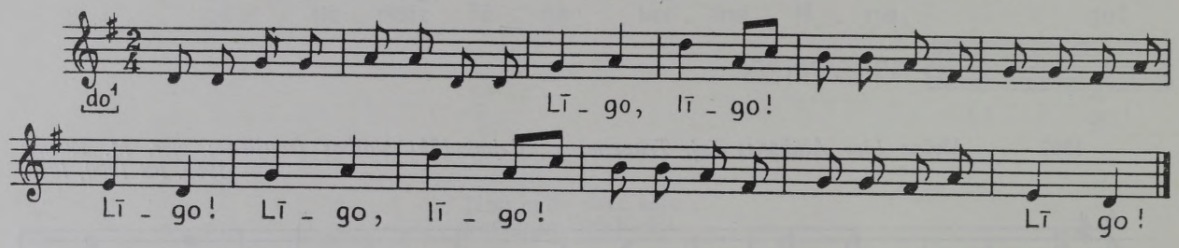

1296 *[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 64c.*

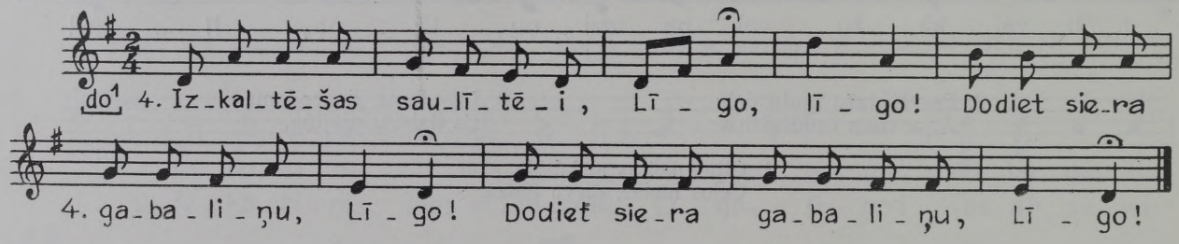

[1. Jānīts gulēj' upītēi,
Samta svārki mugurāi.

2. Eita, meitas, lūkojati,
Velciet Jāni maliņāi!

3. Izvilkuši maliņāi,
Kaltējati saulītēi!

LTMM I, 64 a, b.]

1297 *[Madonas] Lazdonā pier. J. Karčevskis; [Madonas] Odzienā Diriķis; Vitebskas gub. A. Karlsons. LTMM I, 1894, 64a.*

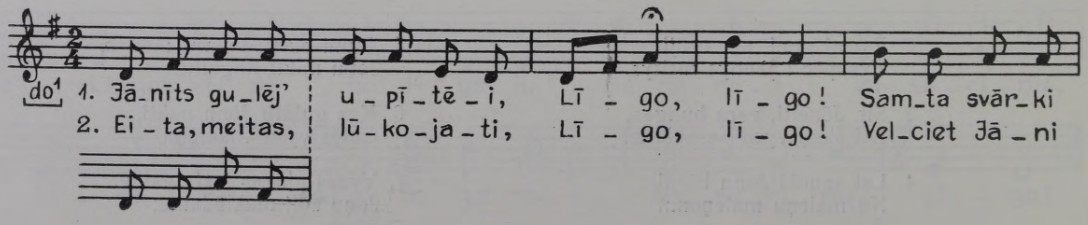

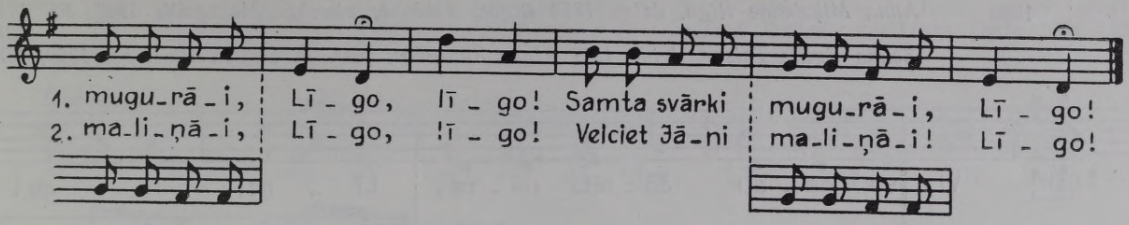

[3. Izvilkuši maliņāi,
Kaltējati saulītēi!

4. Izkaltēšas saulītēi,
Dodiet siera gabaliņu!

LTMM I, 64 b, c.]

1298 [*Madonas*] *Cesvainē pier. Lābanu Andrejs. LTMM I, 1894, 64b.*

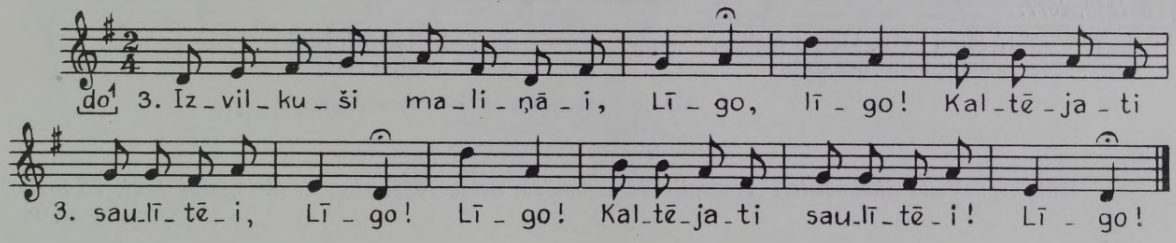

[1. Jānīts gulēj' upītēi,
Samta svārki mugurāi.

2. Eita, meitas, lūkojati,
Velciet Jāni maliņāi!

LTMM I, 64c.]

4. Izkaltēšas saulītēi,
Dodiet siera gabaliņu!

LTMM I, 64c.]

1299 *Feliciana Bidzāne Dagdas raj. Niperu c., 70 g. v., dzim. Rēzeknes Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7738.*

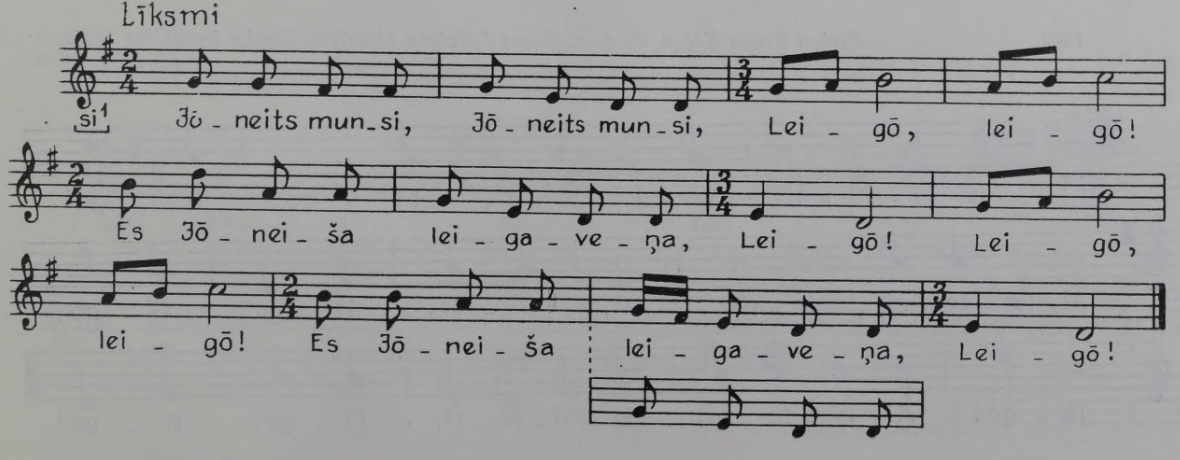

1300 *Anna Miķelsone Rīgā, dzim. 1853 Rīgas Baldonē; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3010.*
Zelma Eglīte Talsos, dzim. 1907 Rīgas Suntažos; pier. Ā. Salava 1961. FS 1960, 4677.

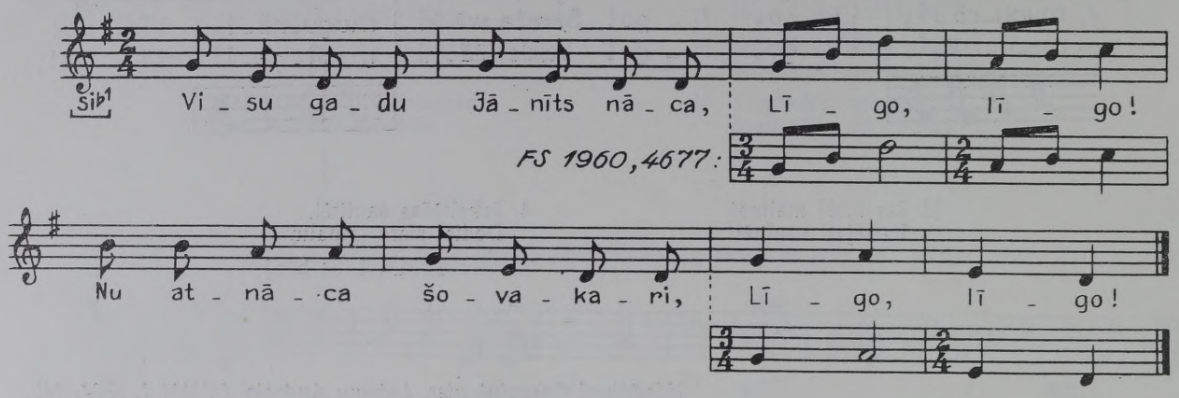

FS 1960, 4677.

1. Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti negulati!

2. Tad rītāi redzēsati,
Kā saulīte rotājāsi.

1301 *Valts Skolmeisters Ventspils Sarkanmuižā, dzim. 1859; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 816.*

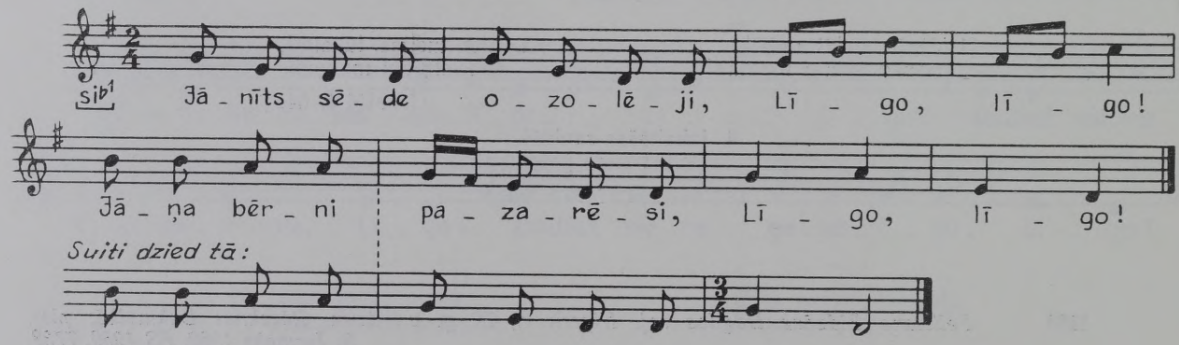

1302 *Zariņa Rīgas Ķēčos, 60 g. v. Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas krājums; FS 1730, 84395.*

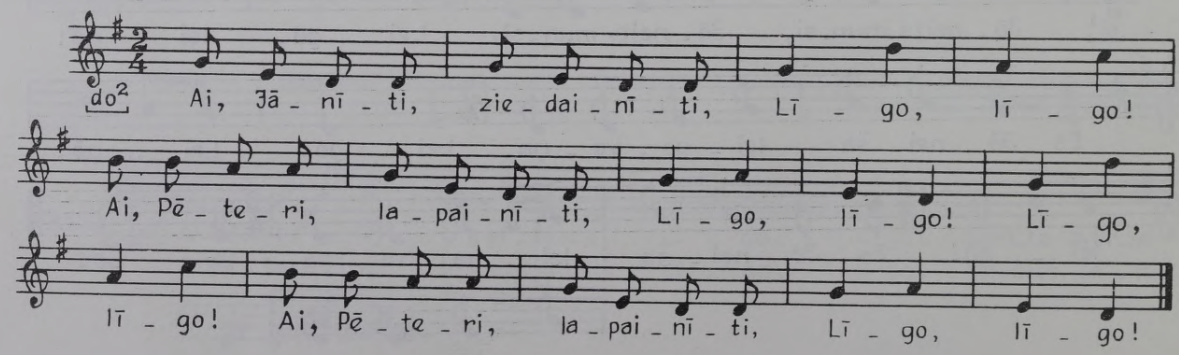

1303 *Lote Lindenberga Lūžā [Ventspils Ancē], dzim. 1866; iesk. O. Loritss 1925, atšifr. H. Tampere. O. Loorits. Volkslieder der Liven. Tartu, 1936, 250.*

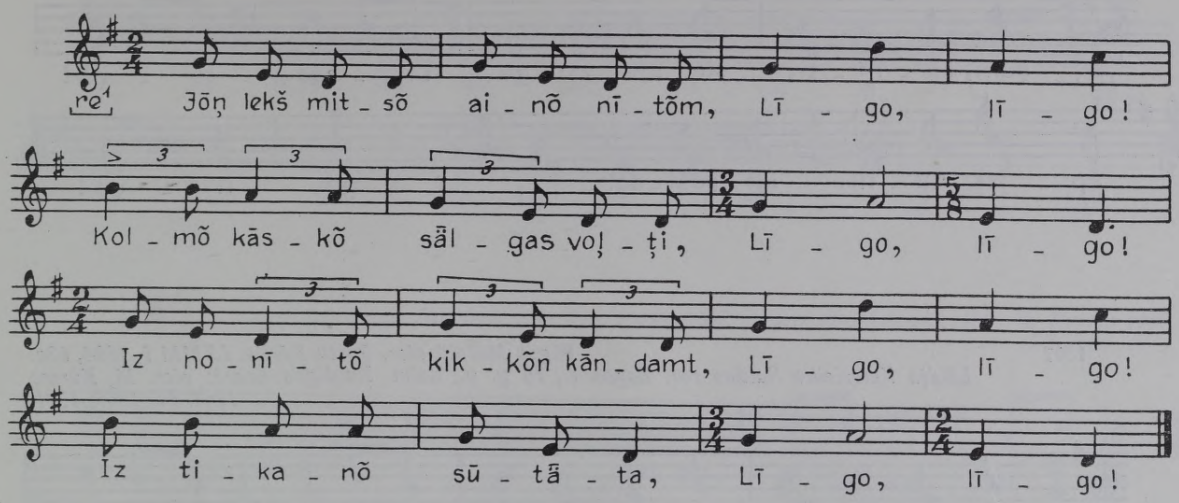

Tulkojums: Jānis gāja sienu pļauti,
Trīs kažoki mugurāi.
Nenopļāv(a) gaiļam nastu,
Ne kazāmi kumosiņ'.

1304 *Emilija Lase Rīgā, melodiju dzirdējusi Rīgas Sidgundā; iesk. A. Bērzkalne 1928, atšifr. A. Salaks. FS 170, 1177.*

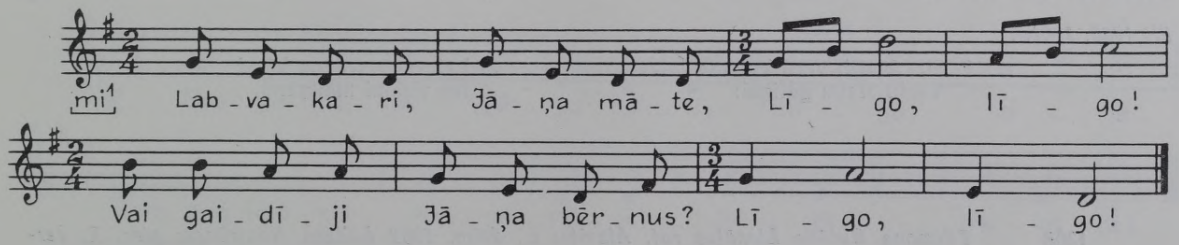

1305 *Zenta Kalniņa Ventspils raj. Užavas c., dzim. 1902; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5158.*

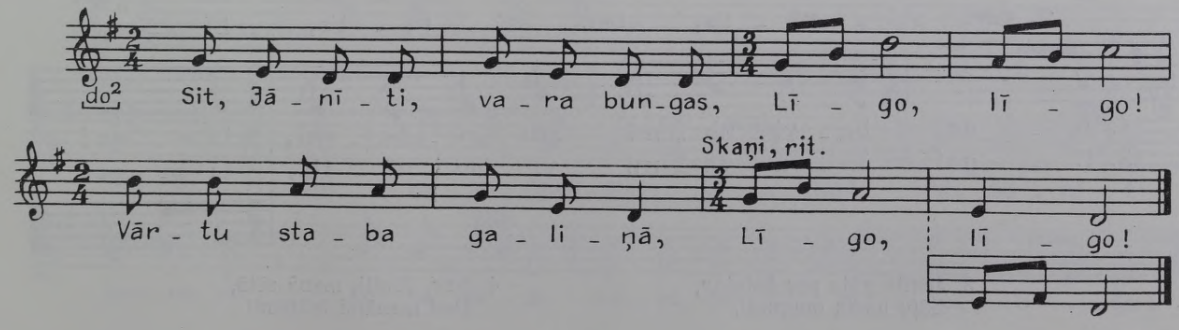

1306 *Viļums Dāls Rigas Ropažos, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7224.*

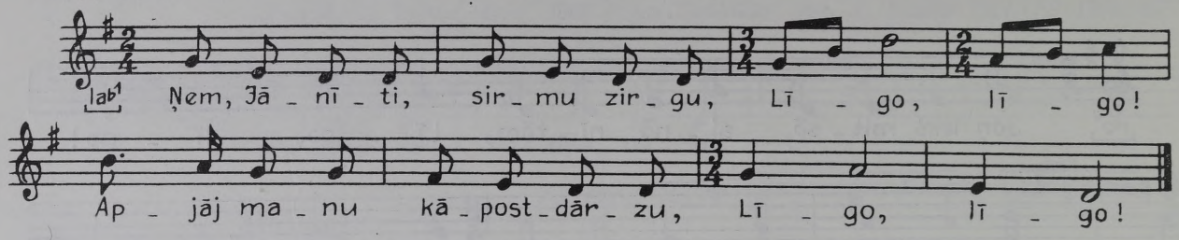

1307 *Rigas Mālpili pier. Portu Kārlis. LTMM I, 1894, 63a. Lūcija Keterleine Saldus raj. Zaņas c., 76 g. v., dzim. Kuldigas Ezerē; pier. M. Kurme 1963. FS 1965, 1201.*

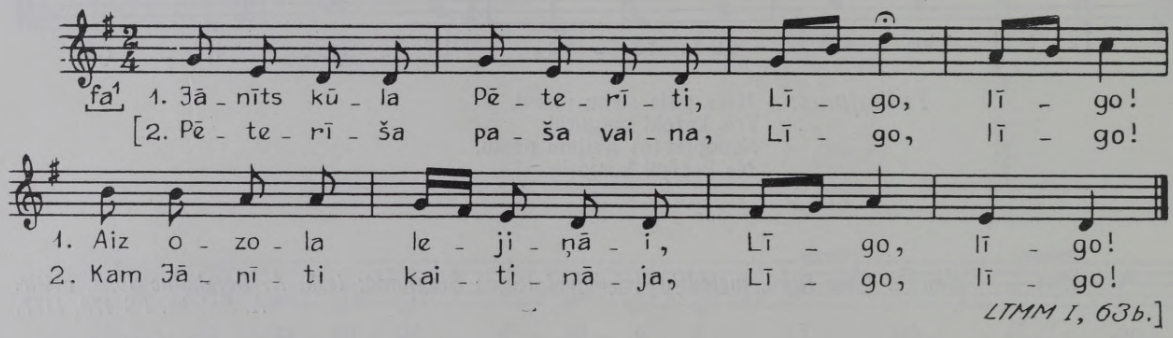

FS 1965, 1201.

1. Sit, Jānīti, vara bungas
Vārtu stabu galiņāi!

2. Lai sanāca Jāņa bērni
No visāmi maliņāmi.

1308 *Filimone Gutāne Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Ludzas Nautrēnos; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12595.*

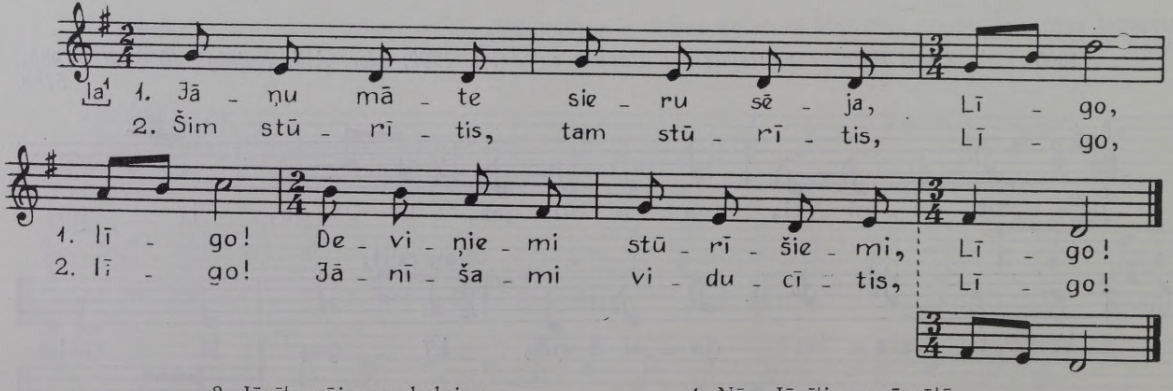

3. Jānīts gāja par kalniņu,
Zāļu nasta mugurāi.

4. Nāc, Jānīti, manā sētā,
Dod manāmi telītēmi!

1309 *Ķērsta Beķere Liepājas raj. Rucavas c., dzim. 1899; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20584.*

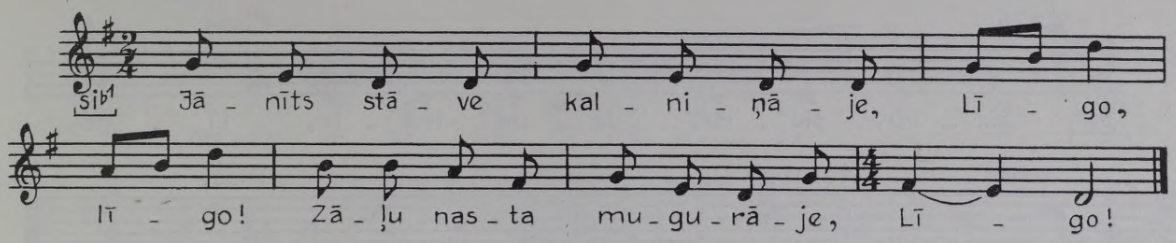

1310 *Ida Rozenberga Alūksnes raj. Apē, dzim. 1887 Valkas Jaunlaicenē; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1074.*

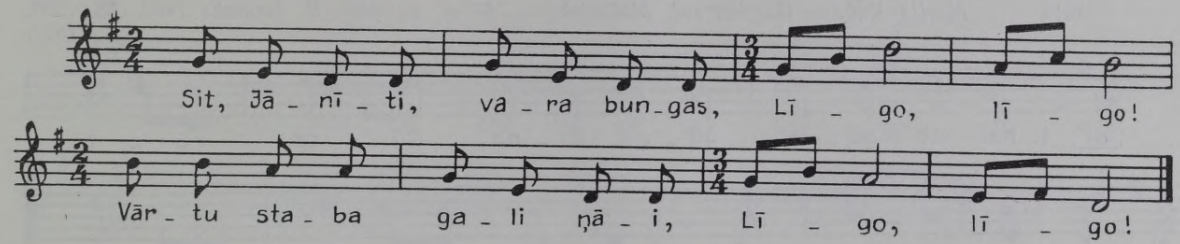

1311 *Filimone Gutāne Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Ludzas Nautrēnos; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12596.*

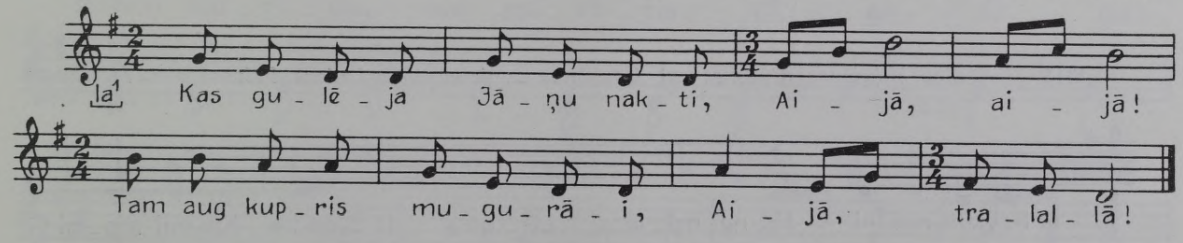

1312 *Pierakstījis R. Vizbulis. FS 1790, 251.*

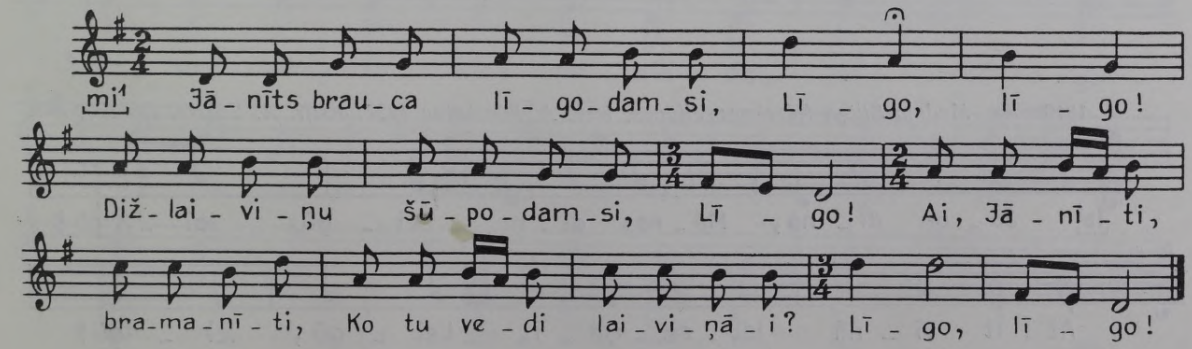

1313 *Emīlija Ješevica Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1895; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3848.*

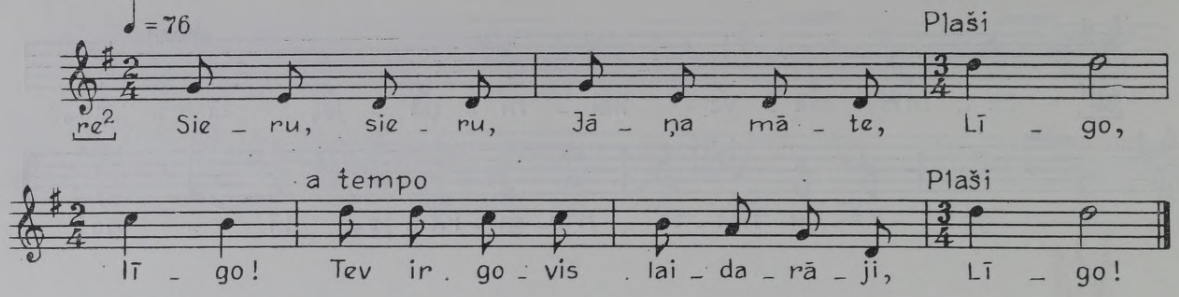

1314 *Marija Rubāne Dagdas raj. Muižnieku c., 67 g. v.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7621.*

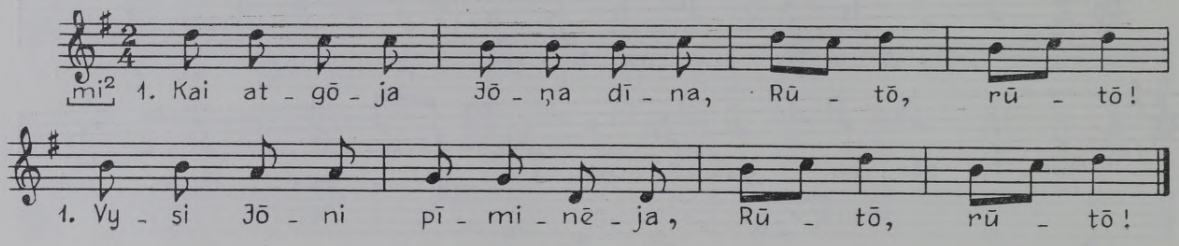

2. Jōneits kōpe kaļneņāi,
Jōņu bārni lejeņāi.

1315 *Elza Miķelsone Alūksnes raj. Gaujienas c., dzim. 1899 Ludzas Balvos; pier. M. Kurme 1969. FS 1990. 1090.*

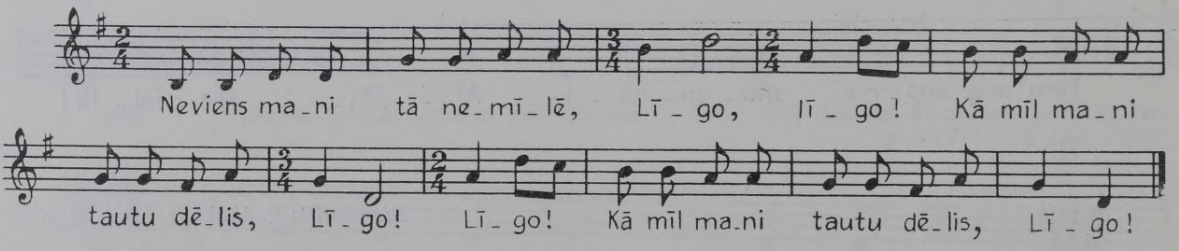

1316 *Madaļa Siliņa Rēzeknes Viļānos; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 395.*

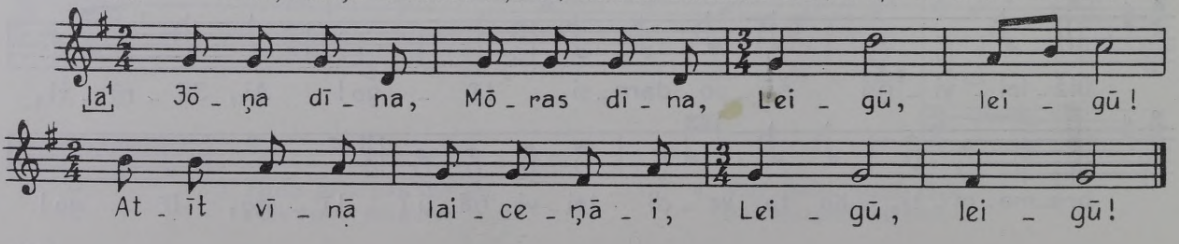

1317 *Anna Mertena Talsos, dzim. 1894 Talsu Nurmuižā; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8942*

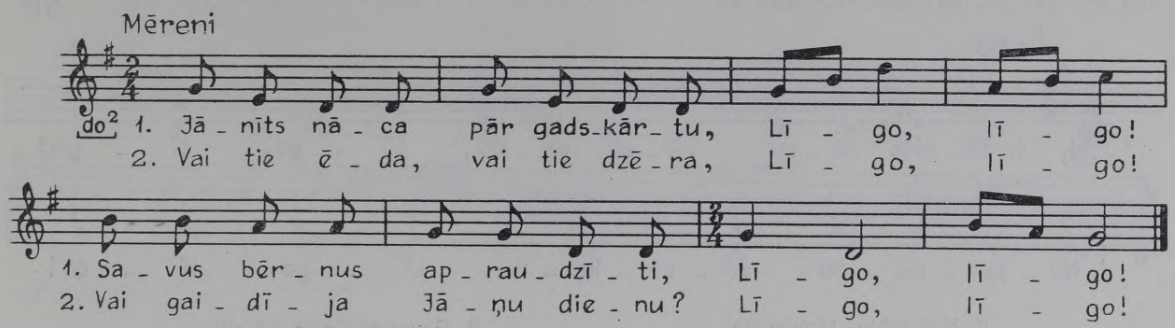

1318 *Anna Embūtniece un Anna Otaņķe Liepājas Nīcā, iedzied. fonogrāfā 1928; atšifr. P. Barisons, A. Krūmiņš. FS 378, 230.*

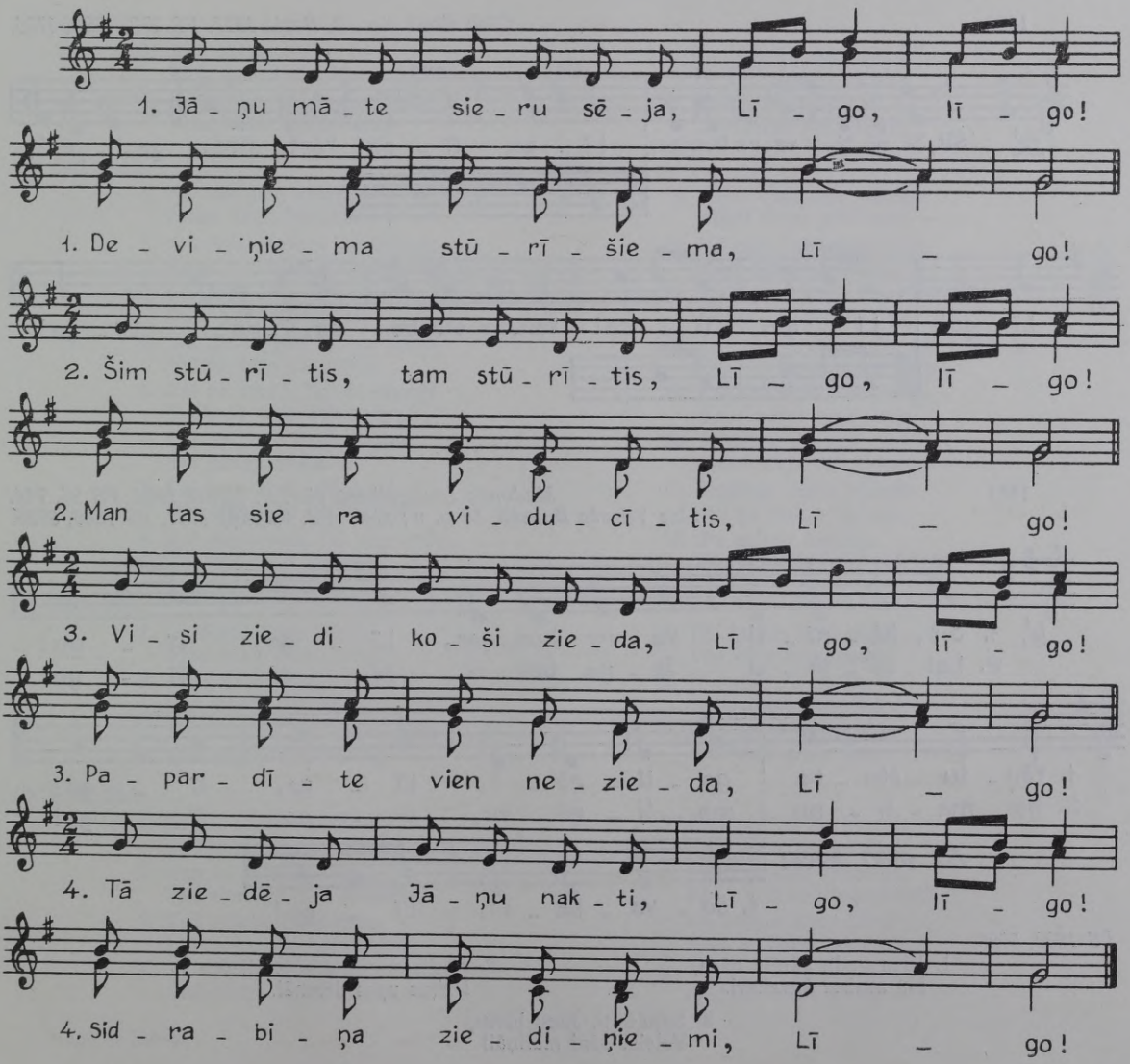

1319 *Jūla Bērziņa Ventspils raj. Ances c., dzim. 1888; pier. V. Šmīdbergs 1971. FS 2000, 5116.*

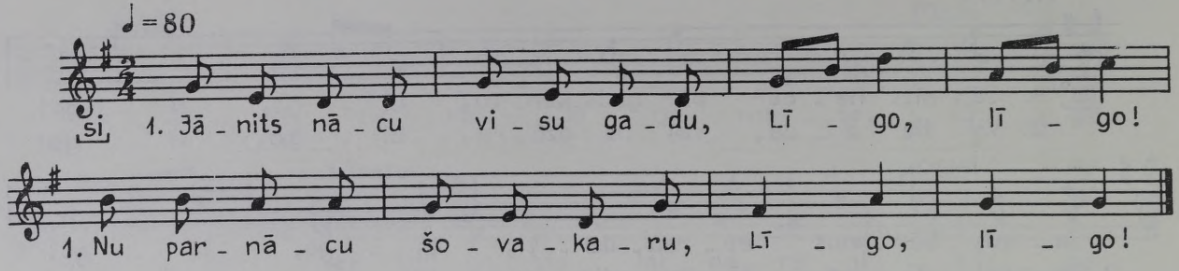

2. Nāč ārāju, Jāņu māte,
Es tev teikšu govi laime:

3. Goves stalle apakš sili,
Tur ir tava gova laime.

1320 *Cēsu Kosā pier. P. Bozis 1927. FS 279; 1793, 1795.*

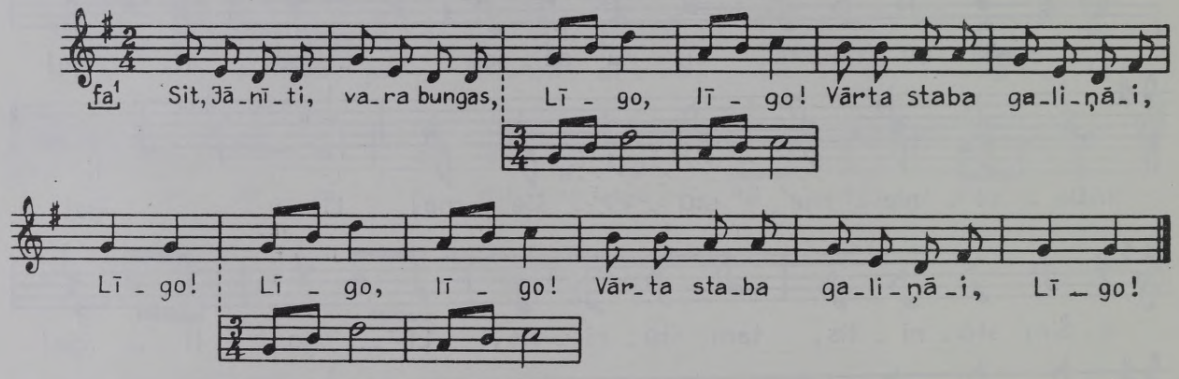

1321 *Madonas Jaungulbenē pier. E. Eglīte 1926. FS 26, 744.*
Līze Vilruša Bauskā, 88 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1951. FS 1880, 3926.

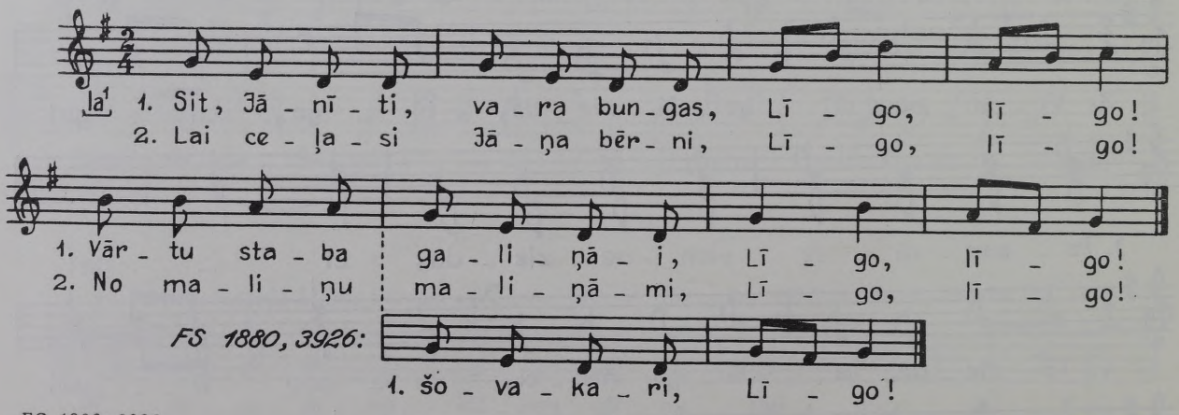

FS 1880, 3926.

1. Visu gadu Jānīts nāca,
Nu atnāca šovakari.

2. Jānīts sauca, Jānīts kliedza
Dziļas upes dibenāi.

3. Sanācieti, Jāņu bērni,
Velciet Jāni maliņāi!

1322 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969 un 1971. FS 1988, 111; 2000; 754, 772, 783, 789, 800.*

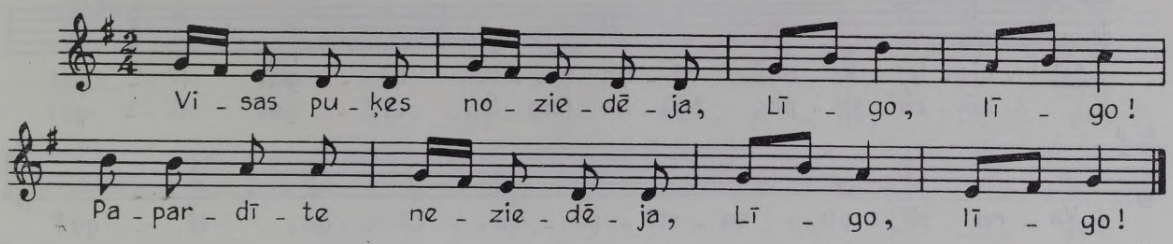

FS 2000, 754.

1. Līgojati, Jāņu bērni,
Lai skanēja diži tāli,
2. Lai sanāca līgotāji
Bagatēji vietiņēji.
3. Te dod ēsti, te dod dzērti,
Te lustīga Jāņu māte —
4. Kā cielava aptecēja,
Kas ienāca sētiņēji.

FS 2000, 772.

1. Aile manu skaņu balsu,
Kad dziedāju, kad līgoju!
2. Man dziesmiņu nepietrūka
Visu nakti līdz rītami.
3. Ko redzēju, ko dzierdēju,
To dziesmāsi izlīgoju:
4. Aplīgoju Jāņu tēvu,
Labo Jāņu māmuliņu.

FS 2000, 783.

1. Ko mēs labi vēlēsimi
Mūsu Jāņu tētiņami?
2. Smukus, staltus kumeliņus,
Kuplus miežus tīrumēji.
3. Lai tam Jāņu tētiņami
Ozoliņa stiprumiņis:
4. Lai ne sērgas, lai ne kaites
Netiek viņa tuvumēji.
5. Lai ne bori *, lai ne skauģi
Neskauž viņa labumiņu,
6. Lai tie savu kaklu lauza
Šai pašēji vakarēji.
7. Lai tam Jāņu tētiņami
Vienmēr pilli apcierknīši:
8. Lai aug mieži, lai aug rudzi,
Lai aug visa labībiņa.
9. Labu vien mēs vēlami
Mīļai Jāņu māmiņeji —
10. Tā mūs labi pamieloja,
Kad atnāca palīgoti.
11. Die's dod Jāņu māmiņeji
Govis pillu laidariņu,
12. Lai tās brangas, lai tās treknas,
Lai tās deva pulka pienu.
13. Lai māmiņa sierus sēja,
Ko slavēja tuvu, tālu.
14. Mīkstus, gārdus sasējuse,
Kaudzītēji sakrāvuse.
15. Dzelten' siera ritenīši
Rit no kalna lejiņēji;
16. Pa celiņu āzritēja
Gan uz Rīgu, uz Jelgavu.

FS 2000, 789.

1. Līgojati, Jāņu bērni,
Visu nakti līdz rītami!
2. Jāņu nakti miegs nenāca,
Tad gulēti nevarēja.
3. Viena nakte par gadskārtu,
Kad miedziņu negulēja:
4. Tā, Jānīti, tava nakte,
Tad bi visi nomodēji.
5. Ir puķīte, ir zālīte
Jāņu nakti negulēja,
6. Ir diženis ozoliņis
Jānīšami godu deva.

FS 2000, 800.

1. Brauc saulīte kalniņēji
Zeltītiemi kumeļiemi;
2. Kad bi kalna galiņēji,
Tad skanēja, tad dimdēja.
3. Tad atjāja Jāņu tēvis
Savus bērnus apraudzīti
4. Ar dūkanu kumeliņu,
Sudrabiņa iemauktiemi.
5. Kad nolēca no kumeļa,
Visa zeme noskanēja:
6. Skan piešoti zābaciņi,
Skan sudraba iemauktiņi.
7. Nu zinēja Jāņu bērni:
Klāt ir Jāņu vakariņis;
8. Nu līgoja dāras muca
Augstē kalna galiņēji.

* bori — burvji.

1323 *Tilika māte [Madonas] Vecgulbenē; pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 66b.*

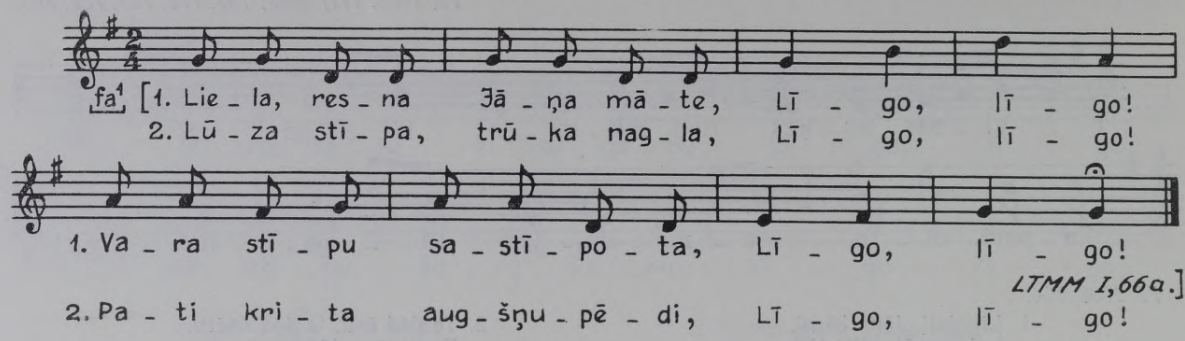

1324 *Marija Plekše Gaujenas raj. Zosēnu c., 60 g. v., dzim. Cēsu Jaunpiebalgā; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 160.*

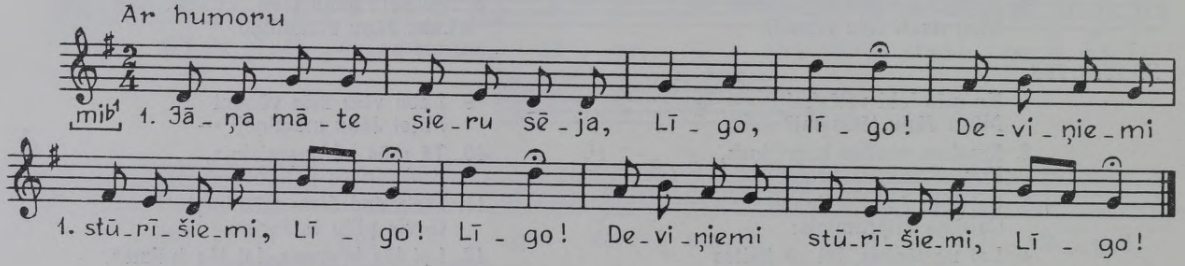

2. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Man pats siera viducītis.

3. Jāņa māte bēdājāsi, —
Mazu sieru sasējusi.

4. Nebēdājies, Jāņa māte,
Nav jau daudzi līgotāji:

5. Pieci puiši, piecas meitas,
Piecas mazas meitenītes.

1325 *Marta Ozola Madonas raj. Liezēres c., dzim. 1890 Madonas Vestienā; pier. L. Kirlāne 1970. FS 1995, 221.*

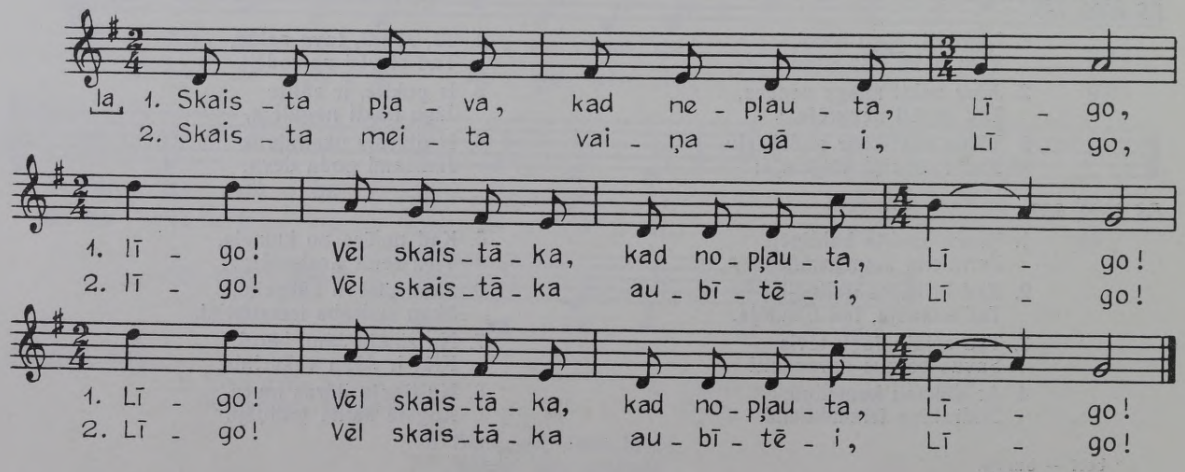

1326 *Irma Kurševica Rīgā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 282.*

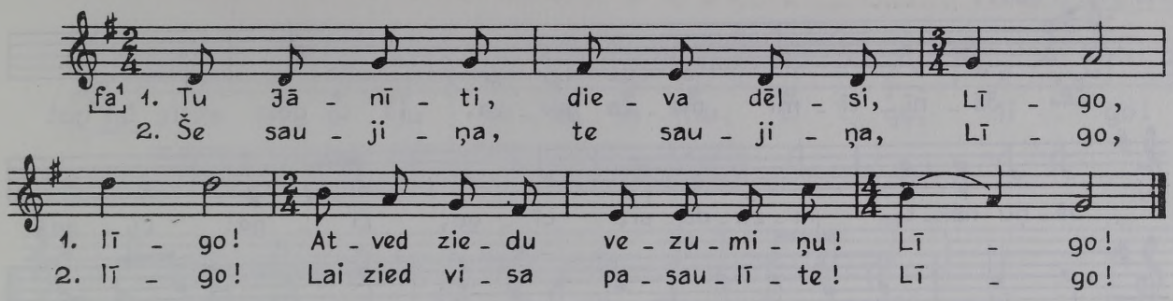

1327 *Marija Ieviņa Cēsu Jaunpiebalgā, dzim. 1886, un Marija Razuma, dzim. 1856; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4381.*

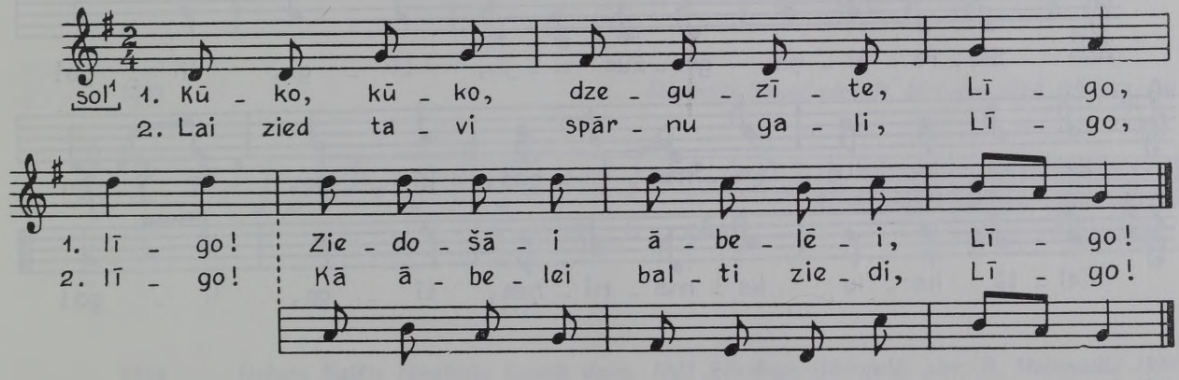

1328 *Cēsu raj. Jaunpiebalgā pier. A. Robežniece 1960. FS 1912, 303.*

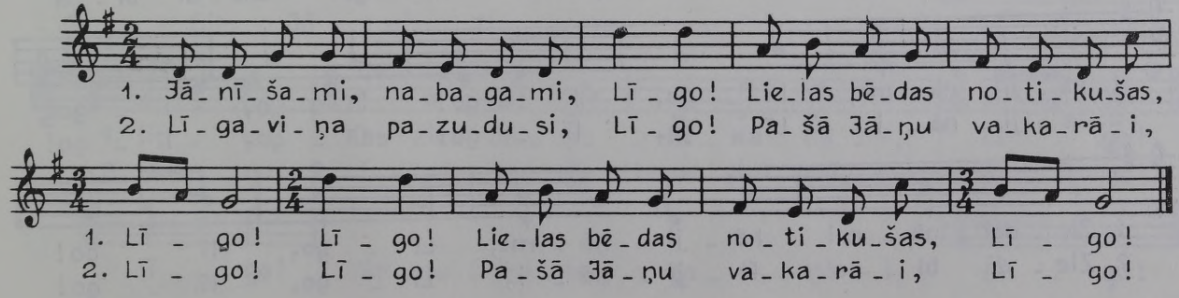

1329 *Anna Stroža Rīgā, dzim. 1873 Cēsu Raunā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3263.*

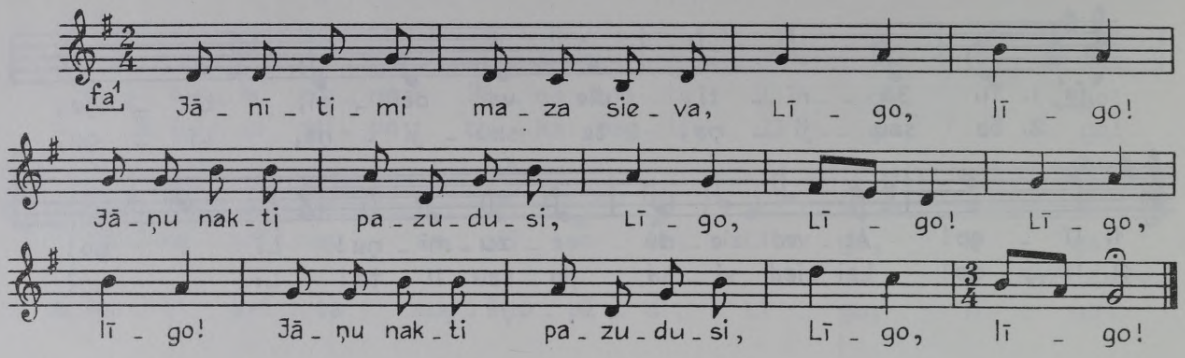

1330 *Juliana Liepiņa Cēsu Rāmuļos, dzim. 1885; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4726.*

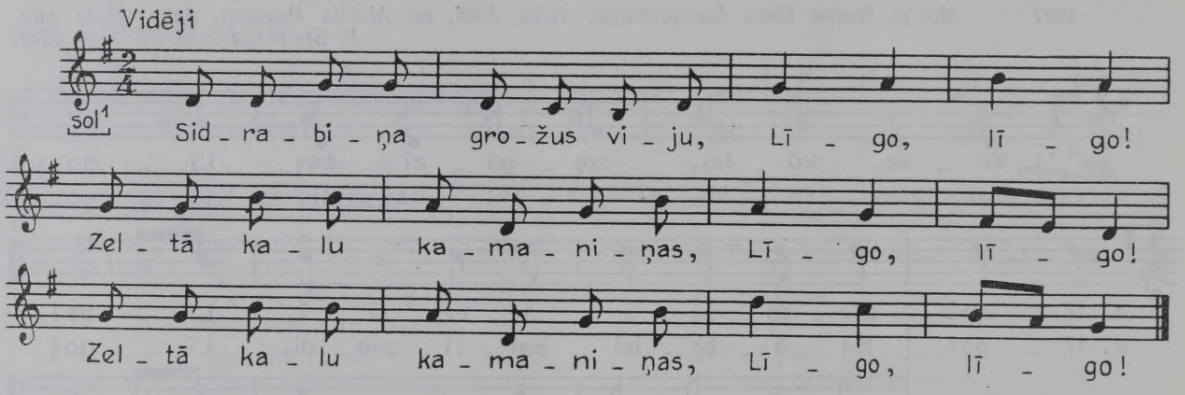

1331 *Lidija Reķe Cēsu Vaivē, dzim. 1918; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5432.*

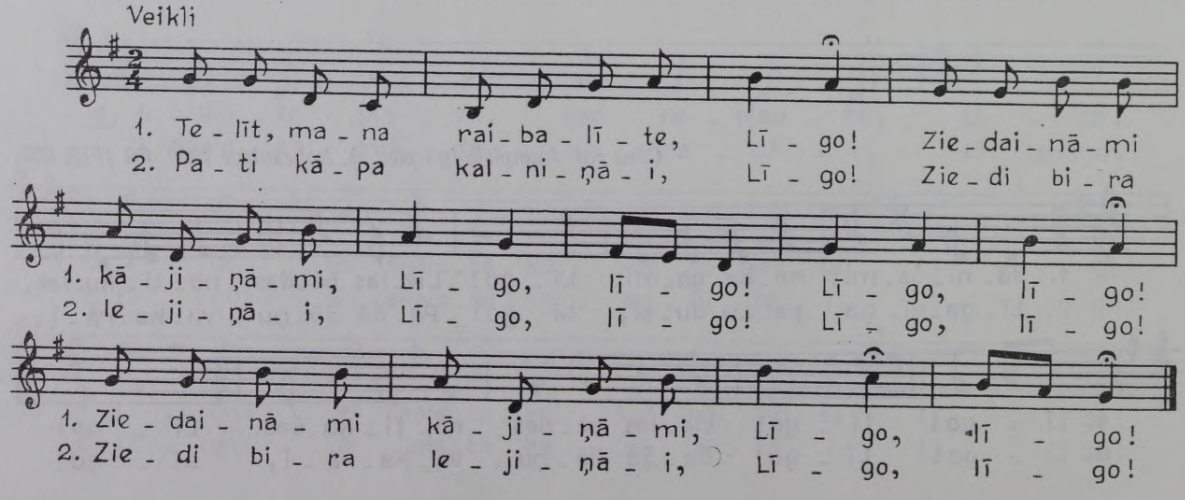

1332 [*Madonas*] *Cesvainē pier. Lābanu Andrejs; Lauterē* [*Madonas Viesienā*] *pier. Beiziķis. LTMM I, 1894, 67b.*

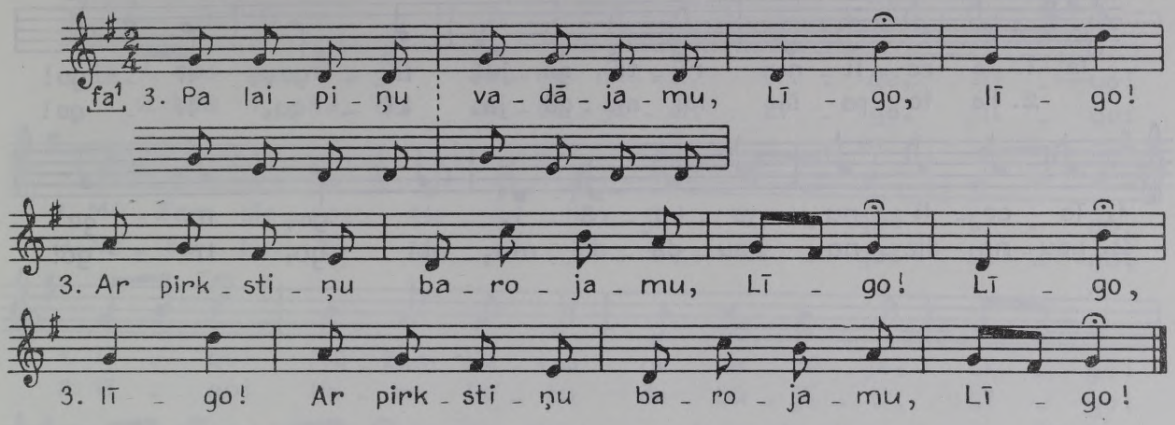

[1. Kas gulēja Jāņu nakti,
Mūžam sievas nedabūja.

2. Kad i kādu dabūjāsi,
Neba lietu dabūjāsi.

LTMM I, 67a.]

1333 *Jēkabpils Saukā pier. R. Malvess 1928. FS 627, 236.*

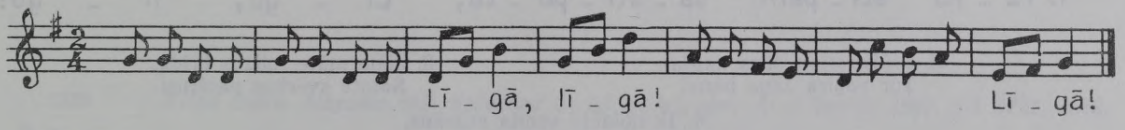

1334 *Oskars Kalējs Jēkabpils Saukā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2718.*
Marija Ābole Jēkabpils Saukā, 73 g. v.; pier. J. Rudzītis 1933. FS 1234, 635.

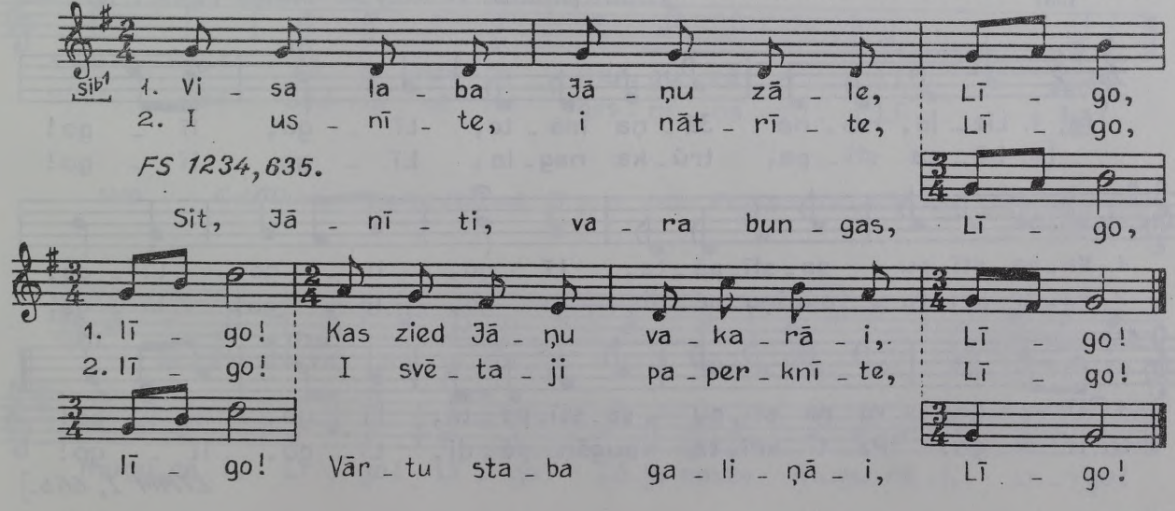

1335 *Voldemārs Ozoliņš Cēsu Jumurdā, dzim. 1882; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3868.*

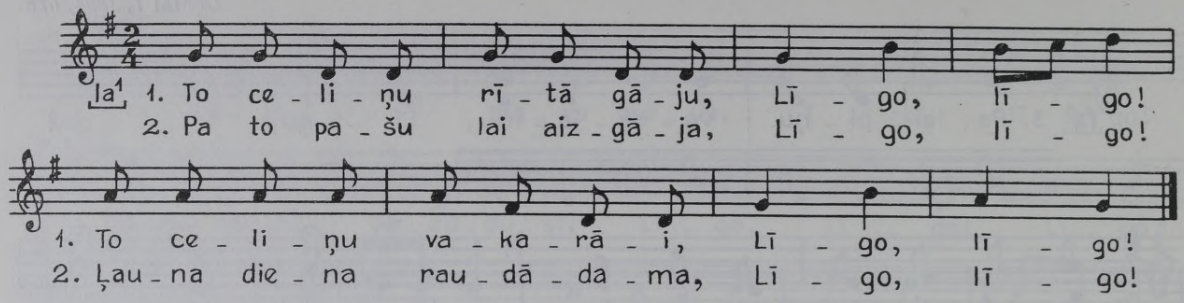

1336 *Ilze Baruša Madonas raj., dzim. 1880; pier. J. Brigzna 1950. FS 1836; 120, 138.*

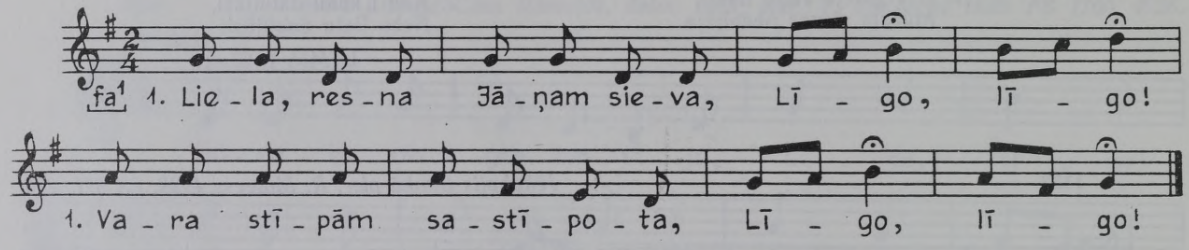

2. Trūka stīpa, lūza nagla,
Tur pabira Jāņa bērni.

3. Jāņa māte rudzos brida,
Samta svārkus pacēlusi.

4. Ik nolaida samta svārkus,
Tik nolika rudzu vārpas.

1337 *Lauterē [Madonas Viesienā] pier. Beiziķis. LTMM I, 1894, 66a.*

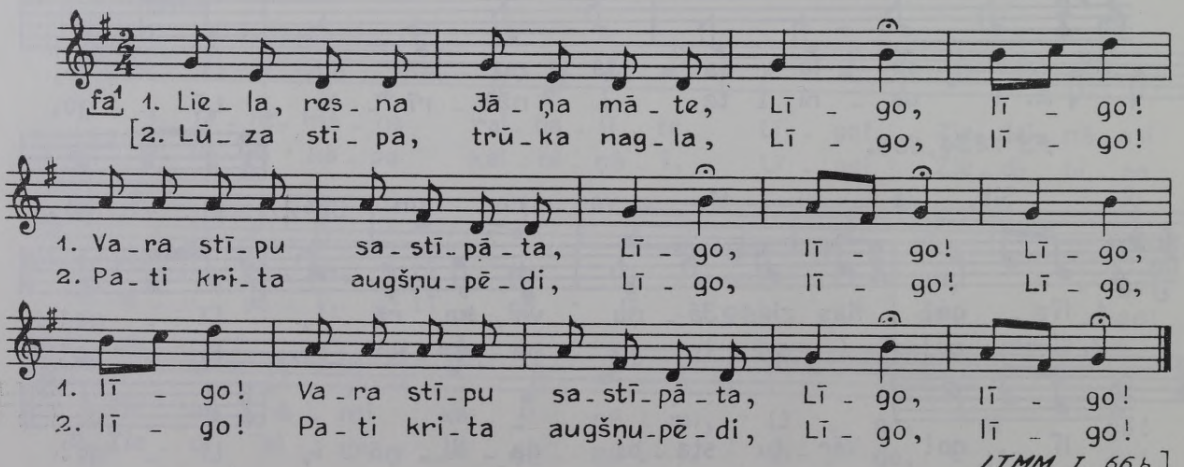

LTMM I, 66b.]

1338 [*Madonas*] *Kraukļos pier. M. Gubene. LTMM I, 1894, 67a.*

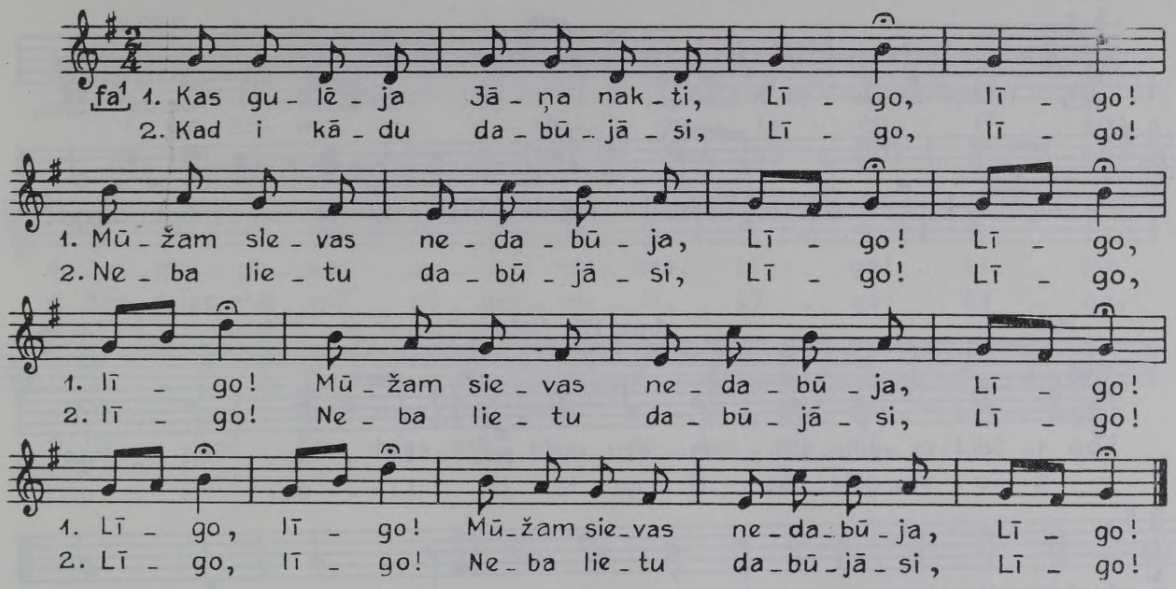

[3. Pa laipiņu vadājamu,
Ar pirkstiņu barojamu.
LTMM I, 67b.]

1339 *Trīne Šulca Aizputes raj. Kalvenes c., 60 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 1062.*

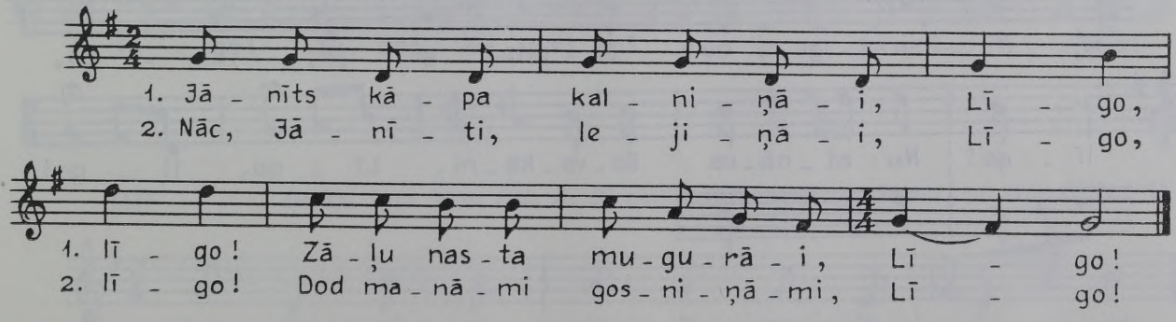

1340 *Kate Cīrule Aizputes Kalvenē, 65 g. v., dzim. Kuldīgas Skrundā; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8788.*

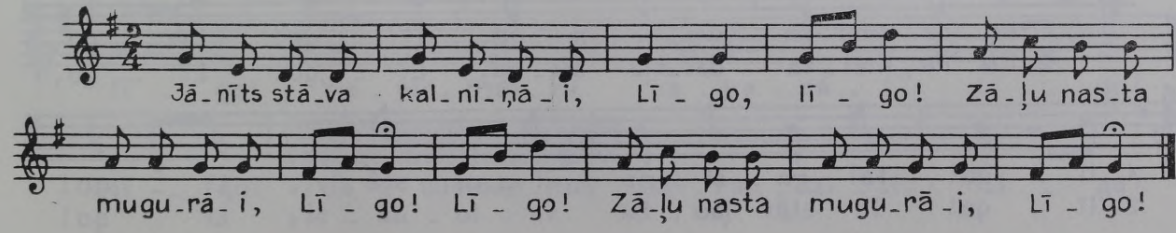

1341 *Anna Stroža Rīgā, dzim. 1873 Raunā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3266.*

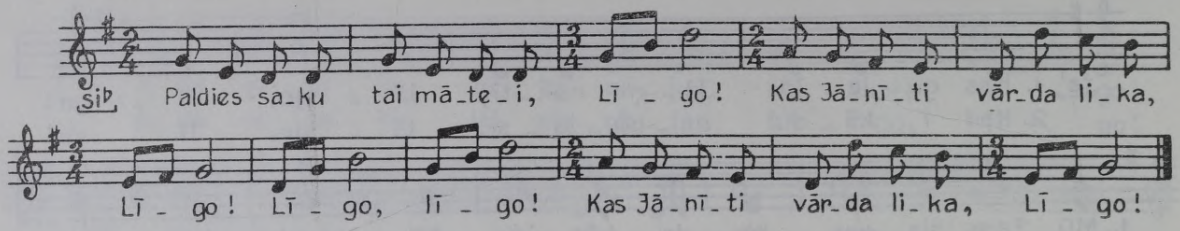

1342 *Anna Viķe Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 494.*

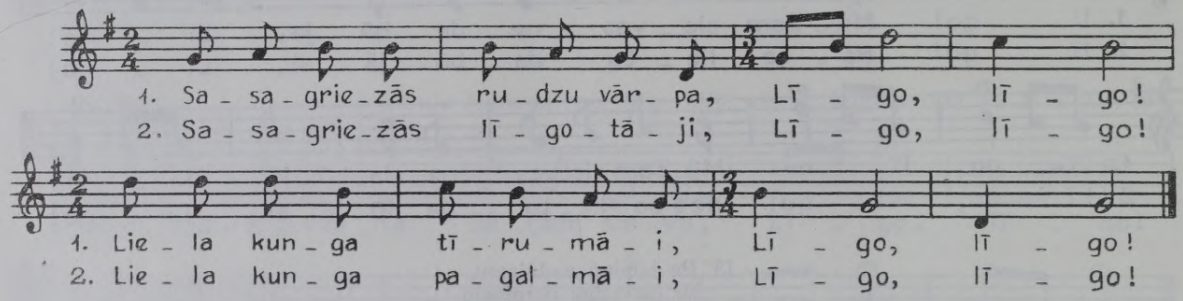

1343 *Sofija Kažoka Aknīstes raj. Gārsenes c., 88 g. v.; pier. V. Sams 1952. FS 1895, 5257.*

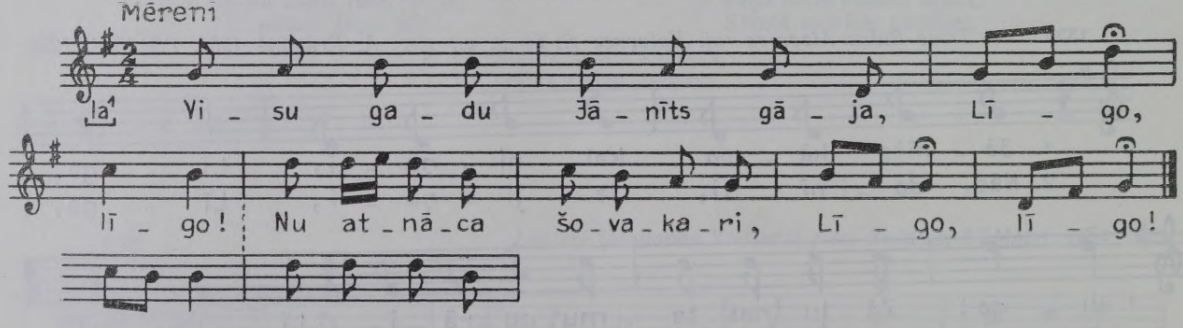

1344 *Alvīne Ritere Cēsu Ogrē, dzim. 1875; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3686.*

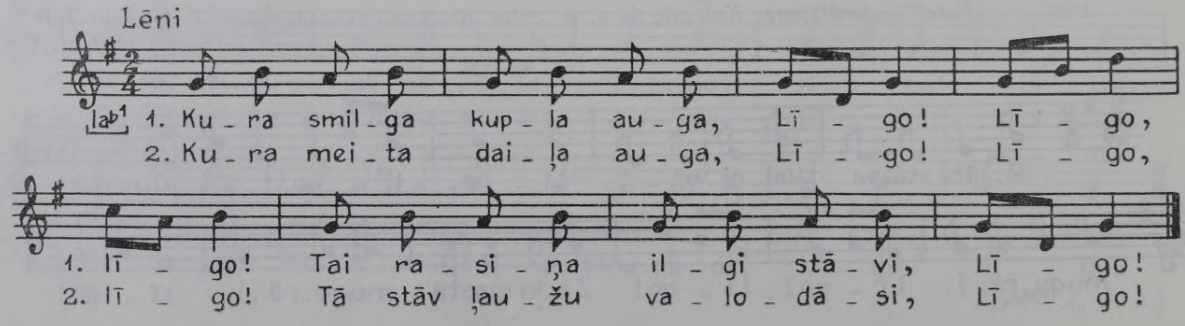

1345 *Ernests Kasparsons Cēsu Kosā, dzim. 1880; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3500.*

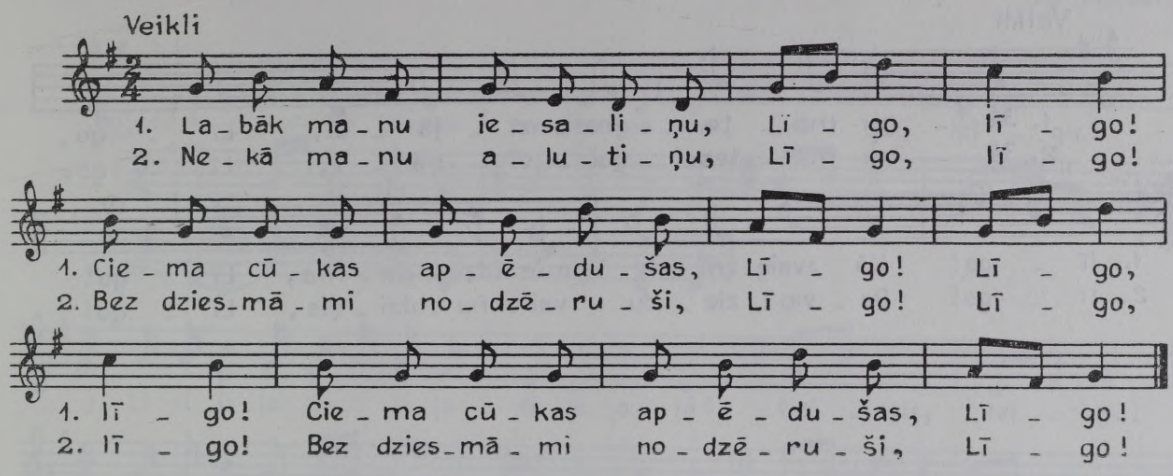

1346 *Anna Dambrova Gaujenes raj. Lizuma c., 64 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 239.*

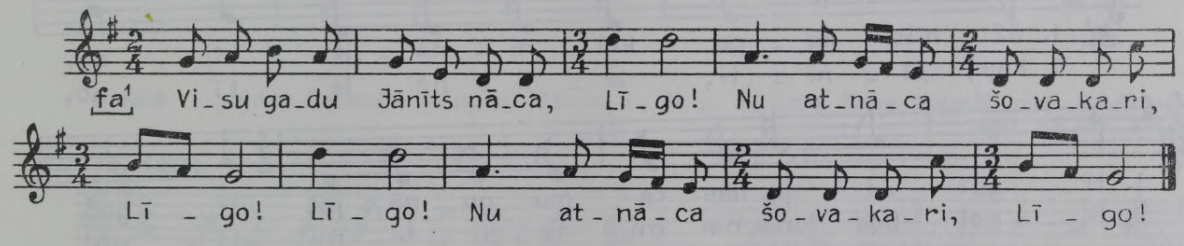

1347 *Emilija Lase Rigā; iesk. A. Bērzkalne 1928, atšifr. A. Salaks. FS 170; 1179, 1181.*

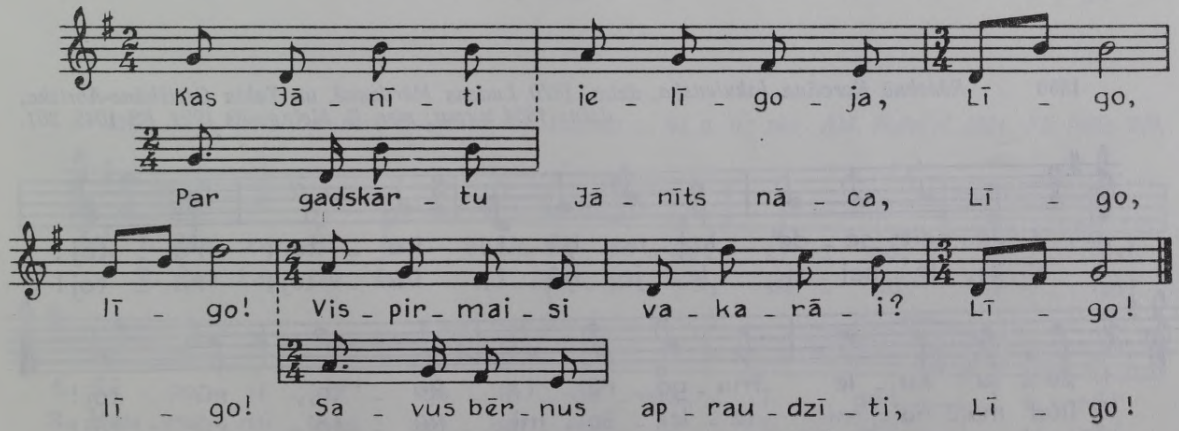

1348 *Austra Jansone Cēsu Kosā, dzim. 1914; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3518.*

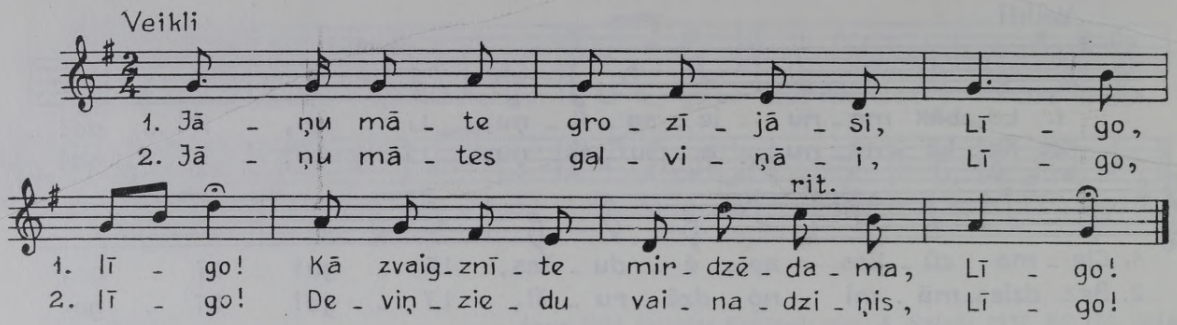

1349 *Trūte Miķelsone Valmieras Naukšēnos, dzim. 1863; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9735.*

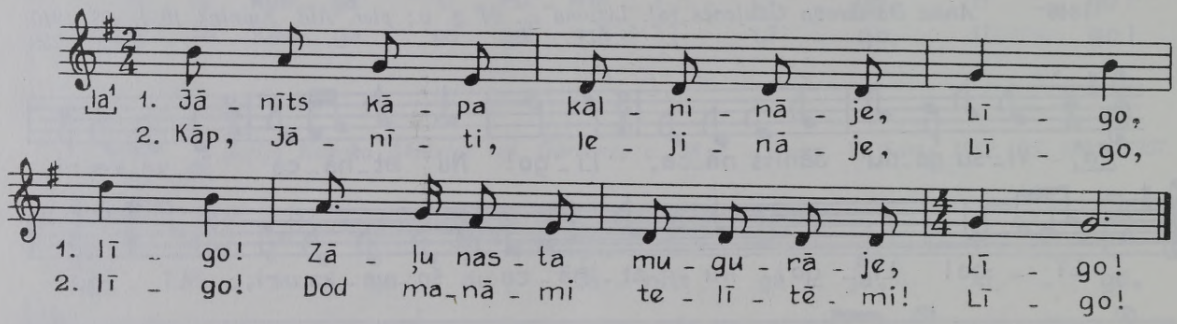

1350 *Rēzeknē Karolina Jakulenska, dzim. 1870 Ludzas Mērdzenē, un Tekla Greiškāne-Abricka, dzim. 1884 turpat; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 301.*

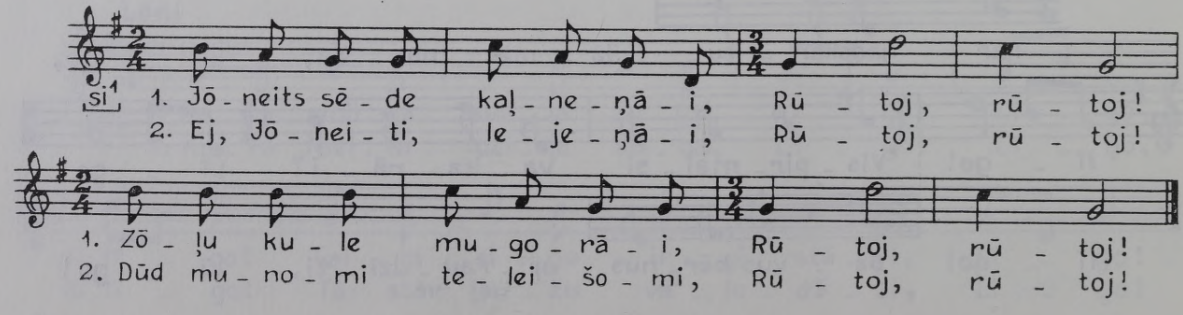

1351 *Tekla Adamāne Aizputes Sakā, dzim. 1900 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 8011.*

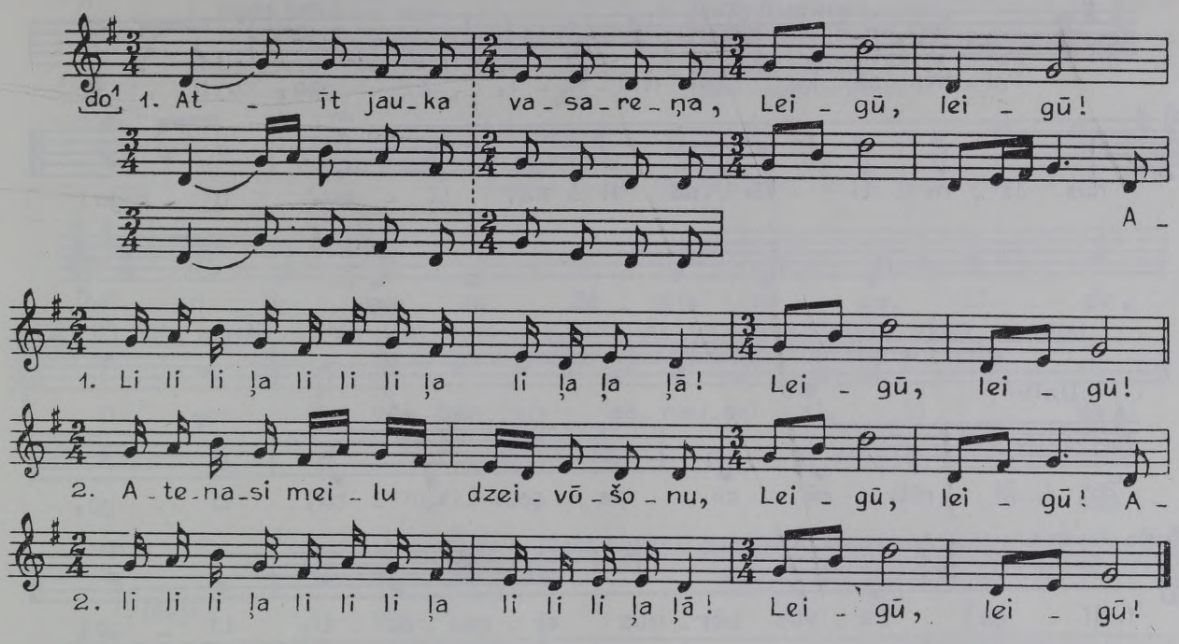

1352 *Anna Goltmane Talsu raj. Abavas c., 97 g. v., dzim. Talsu Valgalē; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8951.*

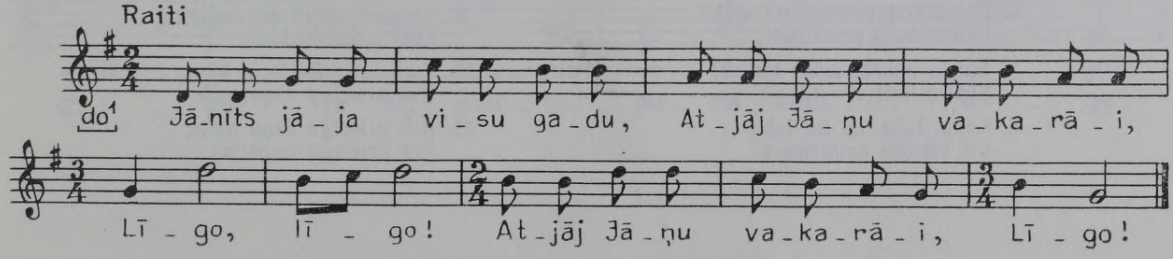

1353 *Marta Bumbure Gaujenas raj. Lizuma c., 61 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 249.*

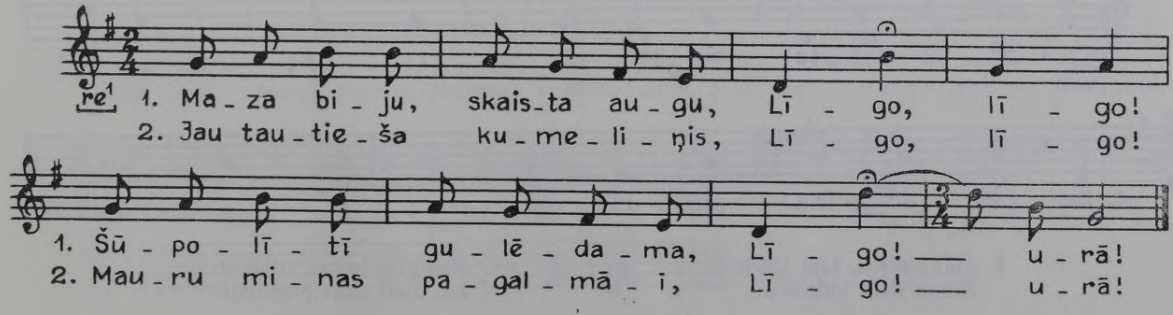

1354 *Lidija Reķe Cēsu Vaivē, dzim. 1918; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5246.*

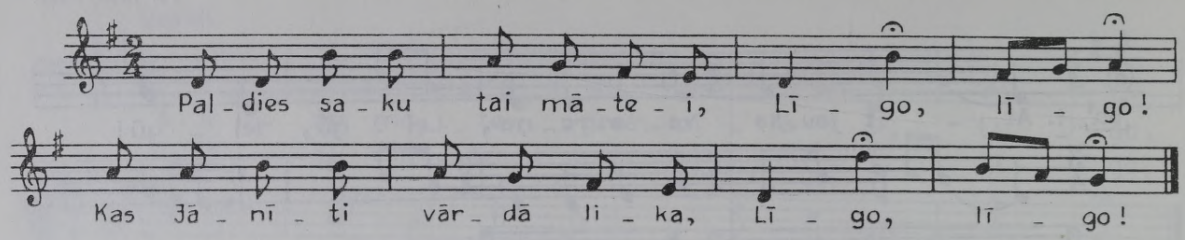

1355 *Lūcija Gudža Bauskas raj. Skaistkalnes c., dzim. 1904; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1253.*

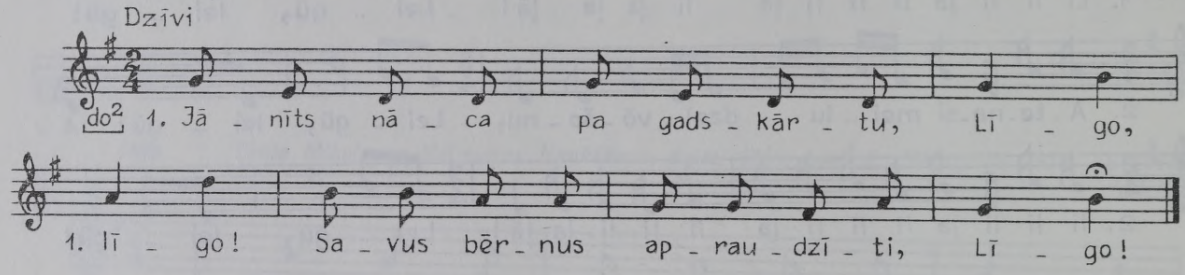

2. Laba, laba Jāņa māte,
Vēl labākis Jāņa tēvs.

3. Jāņa māte sieru deva,
Jāņa tēvs alutiņu.

4. Dievs dod mūsu Jāņa mātei
Labu vienu piedzīvoti:

5. Piecas cūkas, sešus kuiļus,
Septiņsimti sivēniņus!

6. Laba, laba, ne tik laba
Šīs sētiņas saimeniece:

7. Deva ēsti, deva dzerti,
Pavadīti vien nenāca.

8. Pavadāmi Jāņu dienu
Līdz viņami kalniņami,

9. Lai pavada ciema meitas
Līdz pašai jūriņai!

10. Tur man tika līgot ieti,
Kur priecīga Jāņa māte:

11. Kur priecīga Jāņa māte,
Tur priecīga līgošana.

1356 *Katrīne Čirkše Liepājas raj. Nicas c., dzim. 1895; iesk. un atšifr. V. Bendorfs 1971. FS 1988, 704.*

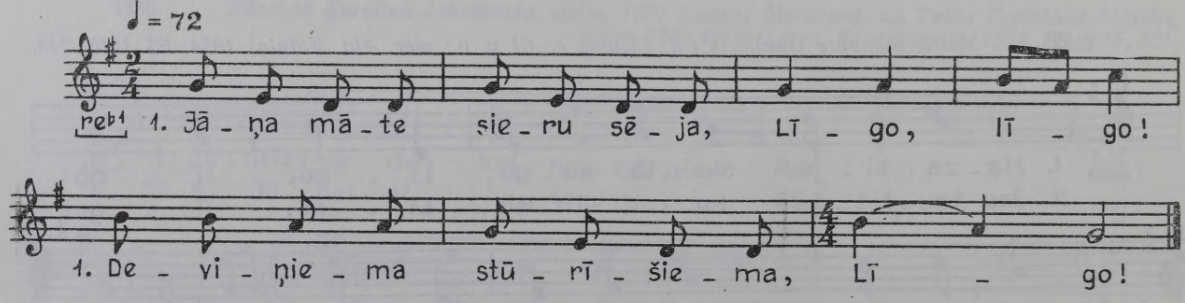

2. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Jānim siera viducītis.

3. Kas grib baltas villainītes,
Lai dzen aitas pieguļāji.

4. Jāņu nakti zelta rasa,
Tad aitīnas mazgājāsi.

5. Jānīts stāva kalnīnāja,
Zāļu nasta mugurāji.

6. Nāc, Jānīti, lejīnāji,
Dod manāmi telitēma!

7. Jānīts gāja ar Jēkaupu
Kalnīnāji lielītiesa.

8. Jānīts teica siena kaudzi,
Jēkaups savu rudzu kaudzi.

9. Miķelītis nosasauca
Auzu kaudzes galīnāji.

1357 *Katrīne Kadeķe Liepājas Nīcā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1771.*

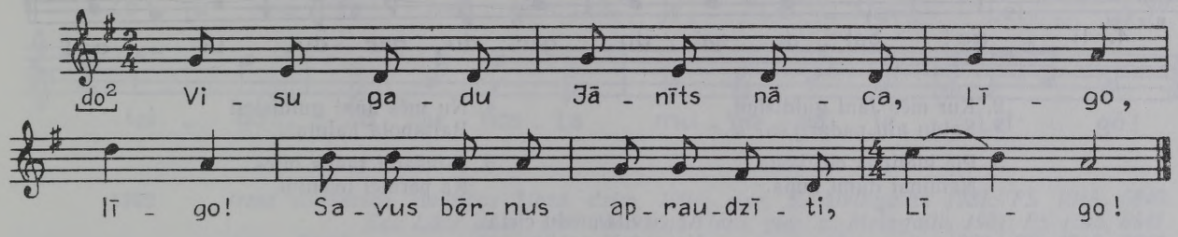

1358 *Natālija Leikarte Rīgas Līgatnē, dzim. 1866, melodiju dzirdējusi Alūksnē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4846.*

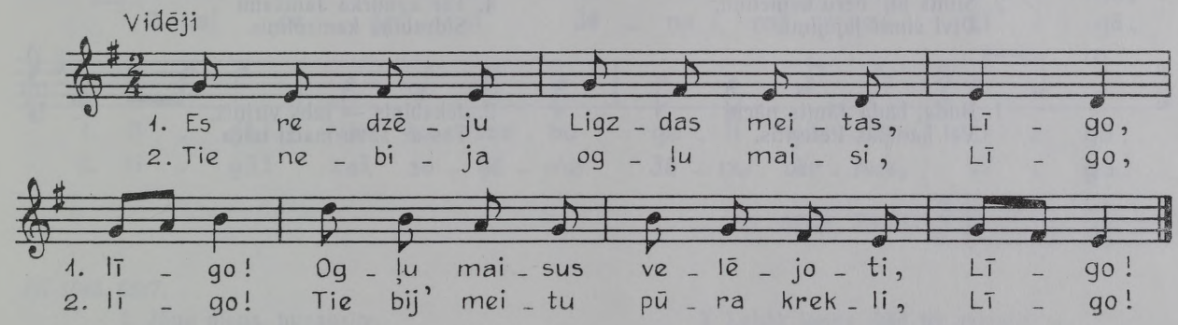

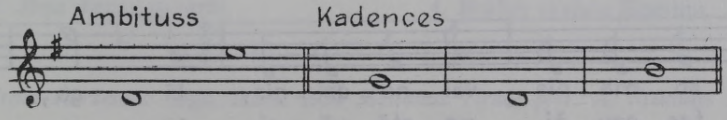

1359 *Marija Bērziņa Madonas Vestienā, dzim. 1855; pier. T. Ilstere 1939. FS 1700, 2865.*

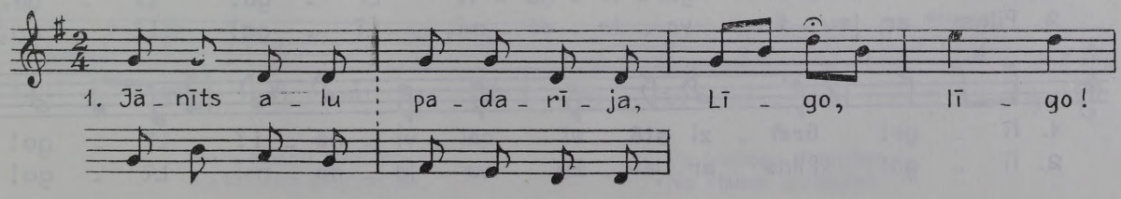

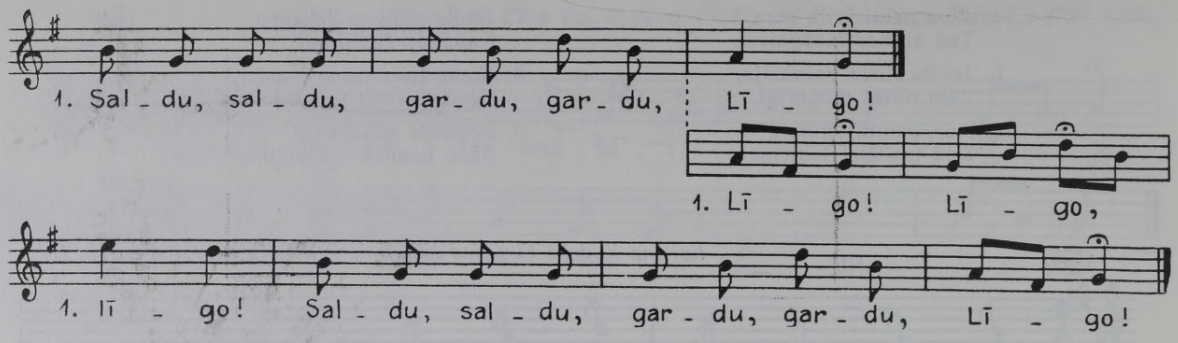

2. Kur mēs Jāni guldīsimi,
Saldu alu padarīj'šu?
3. Pie klētiņas odi koda,
Namiņāi dūmi kūpa.
4. Nu mēs Jāni guldīsimi
Baltābola kalniņāi.
5. Jānīšami tādas bites
Kā pērniei telēniņi.
6. Ar cirvīti medu cirta
No resnāi ozoliņa.

1. Labvakari, Jāņa bārni,
No Vāczemes izreizoja;
2. Simts bij' bēru kumeliņu,
Divi simti jājējiņu.
3. Uz tiltiņa sajājuši,
Tiltam grodus ielauzuši.
4. Tur apmirka Jānīšami
Sidrabiņa kamzoliņis.

1. Bada, bada Jānīts nāca,
Vēl badākis Pēterītis.
2. Jēkabiņis — labs vīriņis,
Tas ar savu maizi nāca.

1360 *Elza Miķelsone Alūksnes raj. Gaujienas c., dzim. 1899 Ludzas Balvos; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1091.*

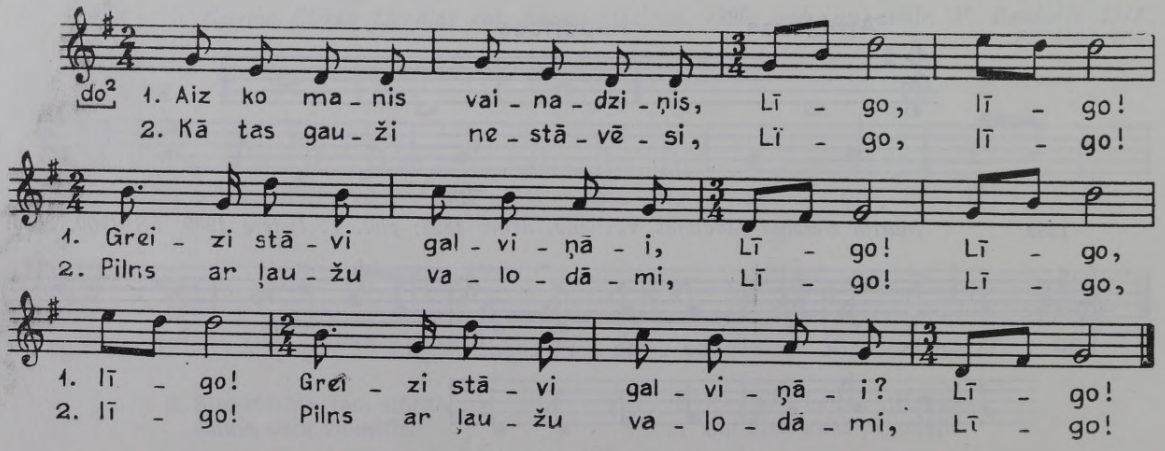

1361 *Broņislava Sidare Madonas Tirzā, dzim. 1869 Rēzeknes Makašēnos; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7316.*

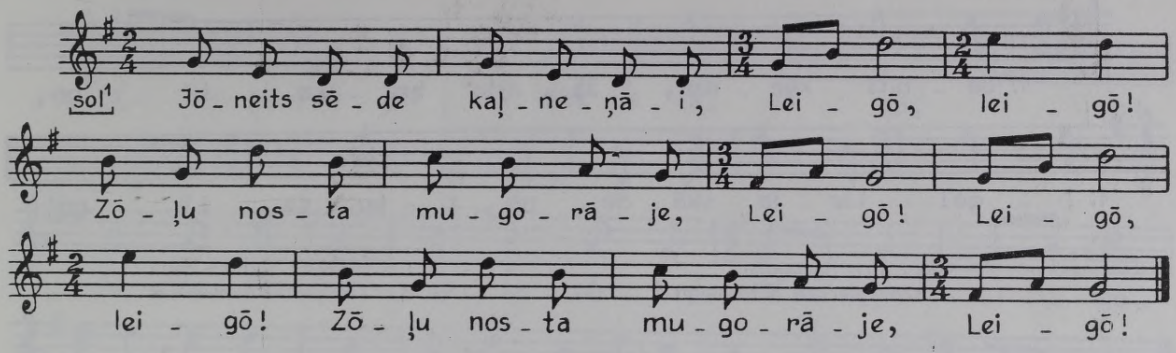

1362 *Irma Kurševica Madonas Tirzā, dzim. 1904; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6840.*
Eda Lāce, dzim. 1857 Madonas Tirzā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6847.
Anna Bērziņa, dzim. 1854 Madonas Lizumā; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7348.

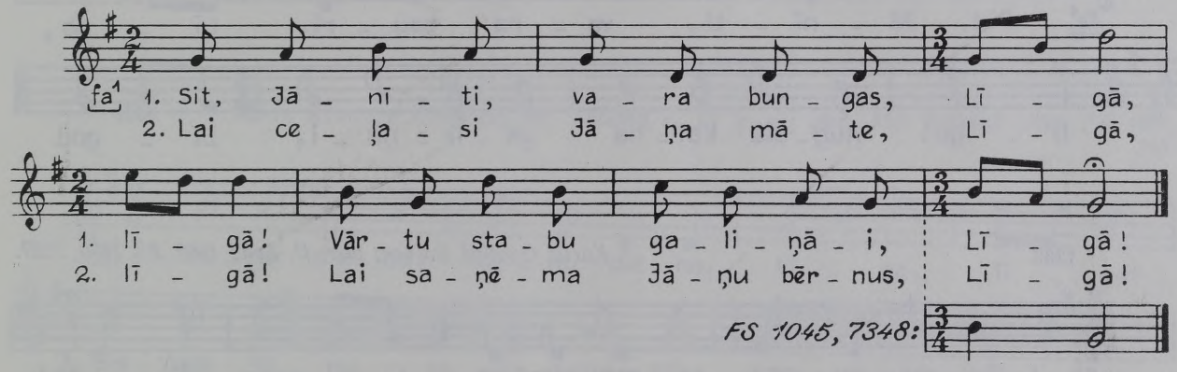

FS 1045, 6847.

1. Jāņu diena, pupausīte,
Atved mane arājiņu!
2. Ja ved jaunu, tad ved skaistu,
Ja ved vecu, tad bagātu!
3. Labāk jaunu, kad tik skaistu,
Nekā vecu, lai bagātu.
4. Bagātību Rīgā pirku,
Skaistumiņu nevarēju.

FS 1045, 7348.

1. Uz avotu līgot gāju
2. Jāņu dienas vakarāi.
3. Ielīgoju zelta kroni,
4. Brālim skaistu līgaviņu.

1363 *Irma Kurševica Rīgā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 276.*

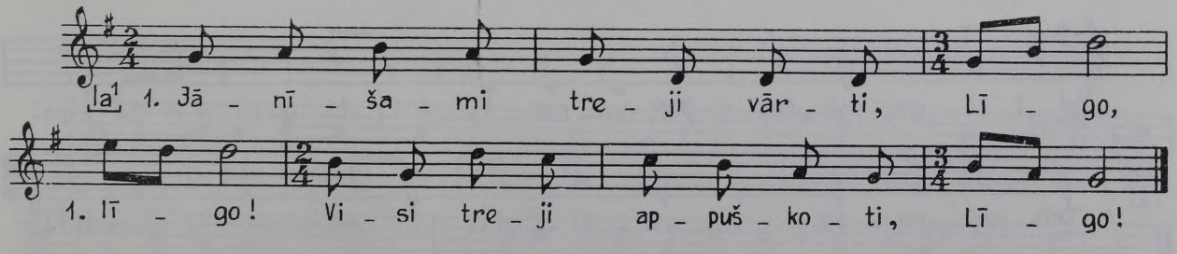

2. Pa vieniemi gani nāca,
Pa otriemi pieguļnieki,
3. Pa trešiemi Jāņu bērni
No visāmi maliņāmi.

1364 *Emīlija Diķe Rīgas Skrīveros; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1499.*

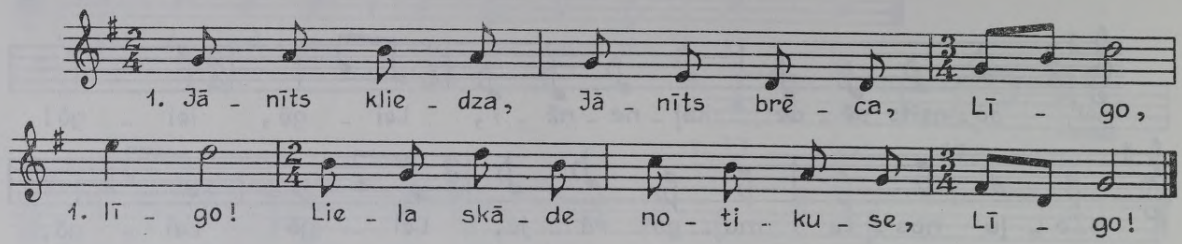

2. Sieva pirtī noslāpusi
Ar tiem pieciem bērniņiem.

3. Lai tā sieva, kur tā sieva,
Kur tās piecas dvēselītes!

1365 *Jānis Tūbels Neretas raj. Jaunsaukas c., 74 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5548.*

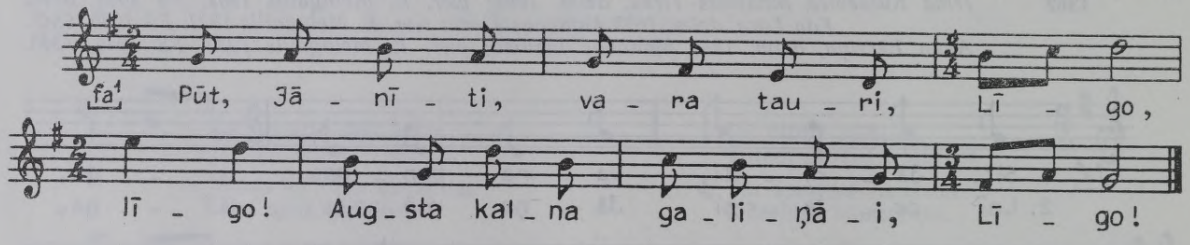

1366 *Kārlis Ozoliņš Balvos; pier. D. Zaķe 1960. FS 1950, 9227.*

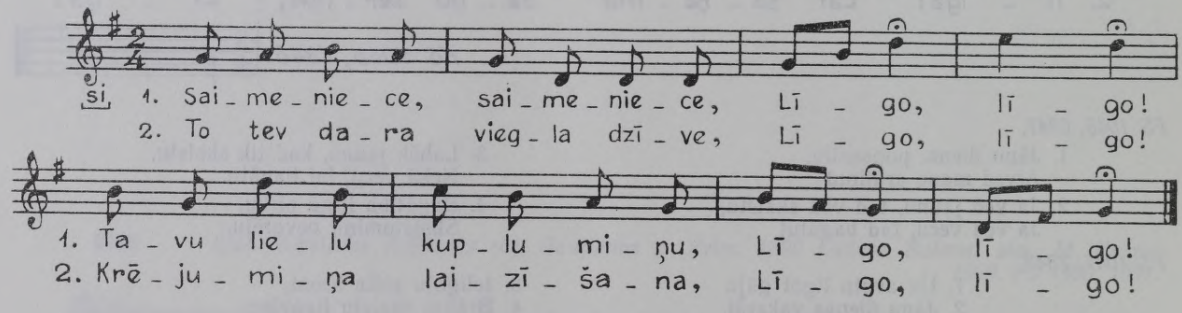

1367 *Madonas Jaungulbenē pier. E. Eglīte 1926. FS 26, 748.*

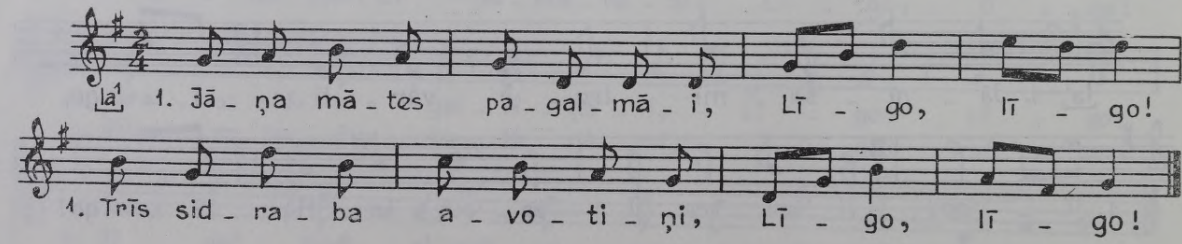

2. Vienā dzēra raibas govis,
Otrā bēri kumeliņi.

3. Trešajāi avotiņā
Jāņa māte mazgājāsi.

1368 *Dārta Čerbaka Abrenes Rugājos; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7156*
Irma Kurševica Madonas Tirzā, dzim. 1904; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6842.

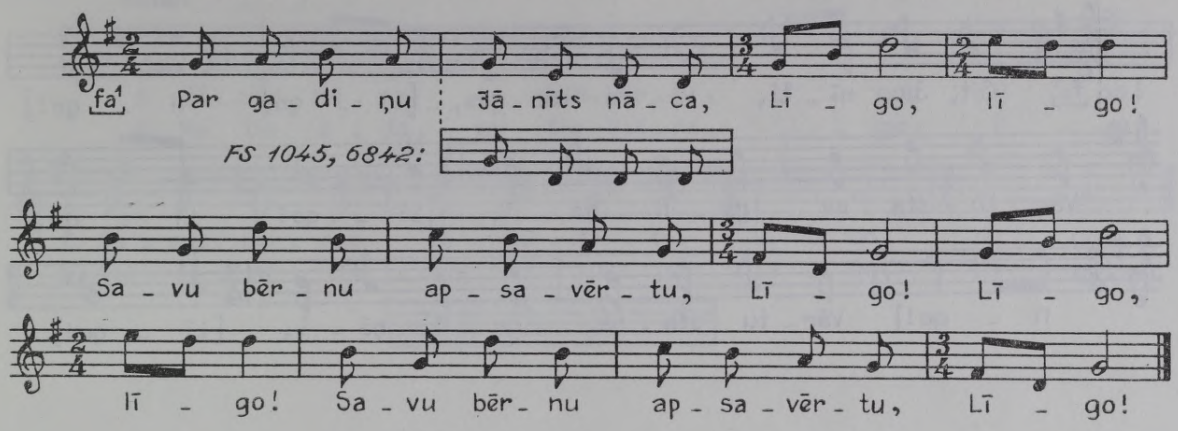

1369 *Marta Bumbure Gaujenas raj. Lizuma c., 61 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 248.*

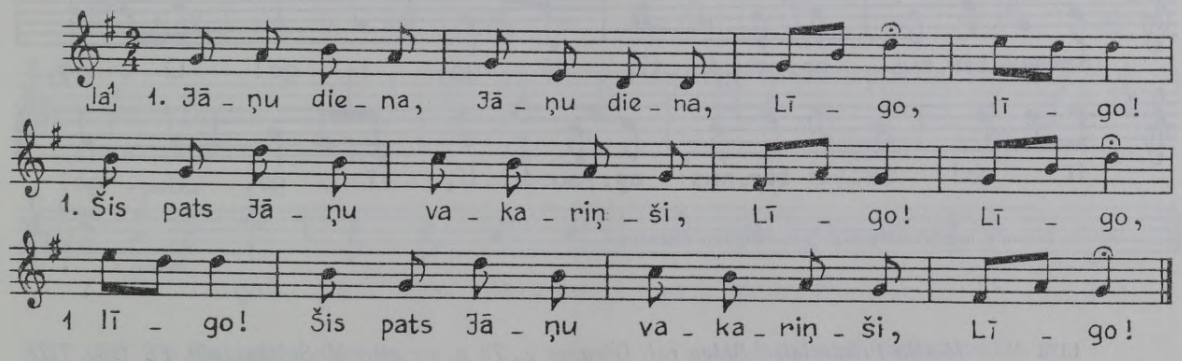

2. Pats Jānītis danci veda
Apkārt kuplu ozoliņu.

3. Sit, Jānīti, vara bungas,
Sakur Jāņu uguntiņu!

1370 *Cēsu Druvienā pier. A. Poruka. FS 1495, 3173.*

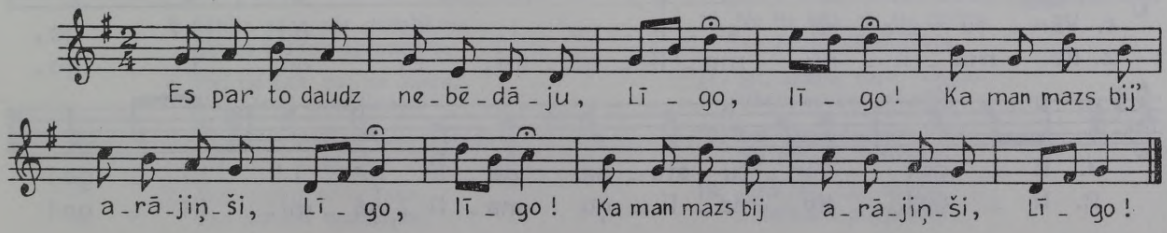

1371 *Madliena Atkalēja Madonas Adulienā, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 6957.*

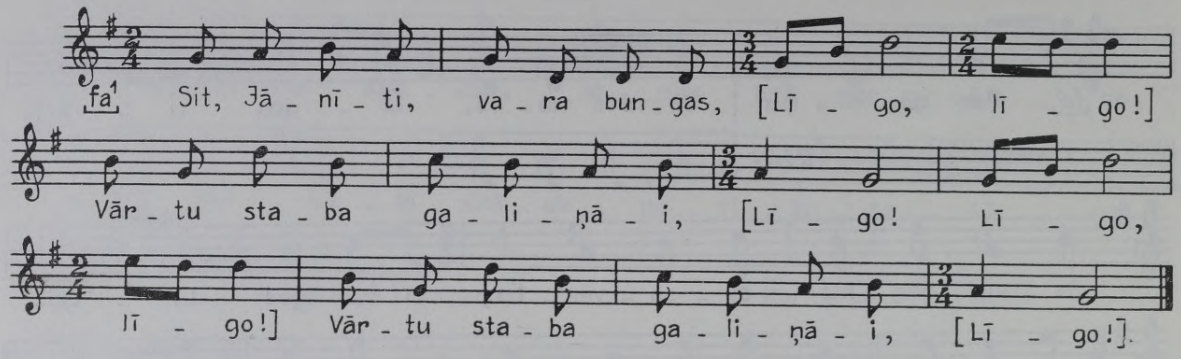

1372 *Biruta Vītola Valkas raj. Erģemes c., 62 g. v.; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1316.*

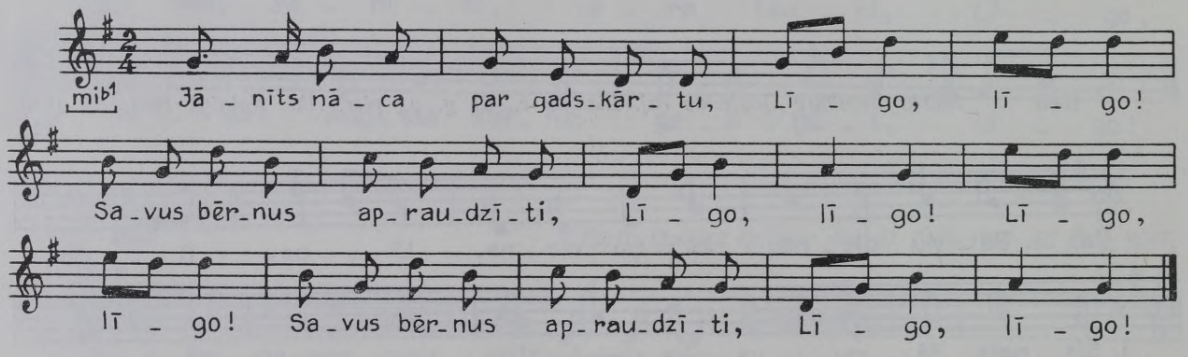

Teicēja dziesmu nosaukusi par gulbeniešu līgo dziesmu.

1373 *Marija Priedeslaipa Balvu raj. Dūrupes c., 73 g. v.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7278.*

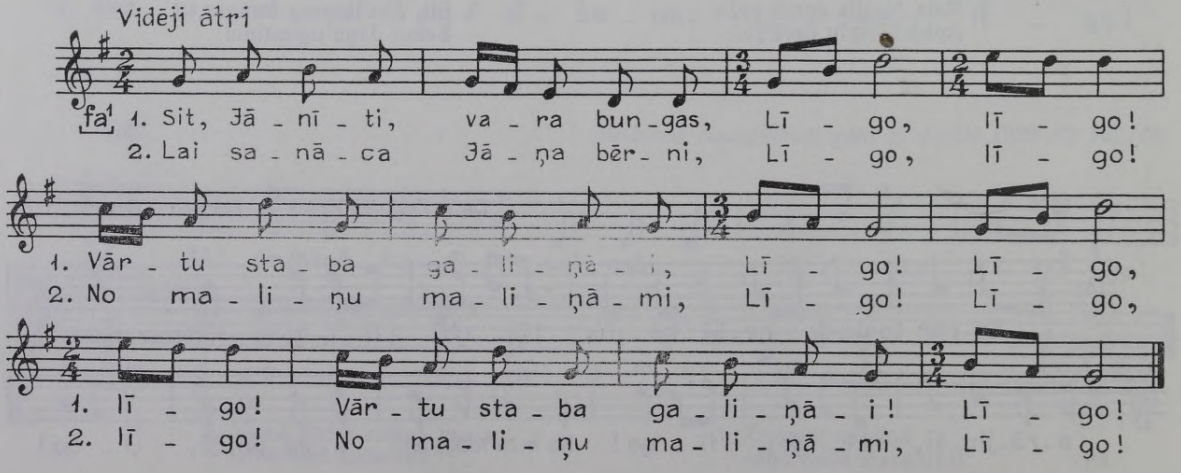

1374 *Lize Puisīte Kuldīgas raj. Rendas c., 83 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10643.*

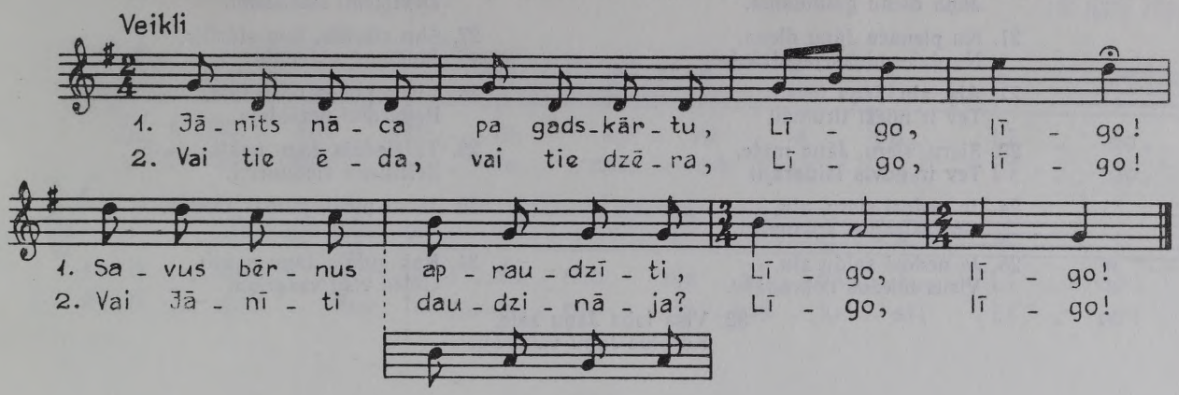

1375 *Melita Viškere un Nora Gruzniņa Bauskas raj. Viesturu c.; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3918.*

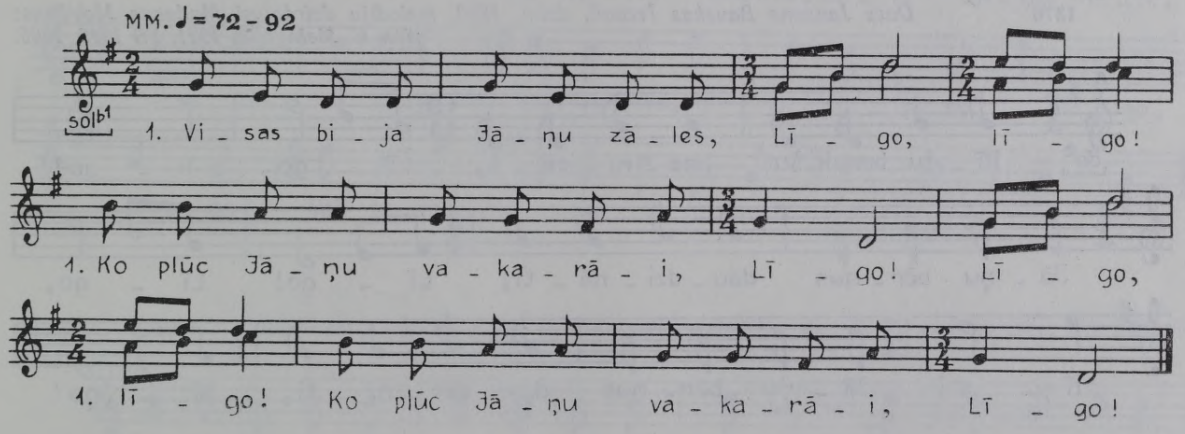

2. Papardīte, vībotnīte,
Sarkanajis āboliņis.

3. Labvakari, Jāņu māte,
Vai gaidīji Jāņu bērnus?

4. Jāņu bērni nosaluši,
Jāņu zāles lasīdami.

5. Sieru, sieru, Jāņu māte,
Tev ir govis laidarāji!

6. Alu, alu, Jāņu tēvsi,
Tev ir mieži tīrumāi!

7. Jānīts nāca par gadskārtu
Savus bērnus apraudzīti:

8. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja?

9. [Kas grib baltas villainītes,]
Lai dzen aitas pieguļāji.

10. Jāņu nakti zelta rasa,
Tad aitiņas mazgājāsi.

11. Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti neguļati!

12. Kas gulēja Jāņu nakti,
Tas guļ visu vasariņu.

13. Jānīšami, brālīšami,
Trejiem stūriem cepurīte.

14. Jānīts nāca par gadskārtu
Savus bērnus apraudzīti:

15. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja?

16. Ne tie ēda, ne tie dzēra,
Ne Jānīti daudzināja.

17. Sit, Jānīti, vara bungas
Vārtu staba galiņāji!

18. Lai sanāca Jāņa bērni
No maliņu maliņāmi.

19. Jānīšami zaļi svārki,
Pēterīšam puspelēki.

20. Visu gadu dziesmas krāju,
Jāņu dienu gaidīdama.

21. Nu pienāca Jāņu diena,
Nu dziesmiņas jāizdzieda.

22. Alu, alu, Jāņa tēvsi,
Tev ir mieži tīrumāi!

23. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev ir govis laidarāji!

24. Ja nedosi sieru, alu,
Govīm ragus aplauzīšu.

25. Ja nedosi saldu alu,
Visus miežus nobradāšu.

26. Jāņu māte sieru sēja
Deviņiemi stūrīšiemi.

27. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Jānīšami viducītis.

28. Visas puķes noziedēja,
Papardīte neziedēja.

29. Tā ziedēja Jāņu nakti
Zeltītiemi ziediņiemi.

30. Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti neguļati!

31. Kas gulēja Jāņu nakti,
Gulēs visu vasariņu.

32. Visa laba Jāņu zāle,
Ko plūc Jāņu vakarāji.

1376 *Dace Jansone Bauskas Iecavā, dzim. 1890, melodiju dzirdējusi Madonas Meirānos; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 1505.*

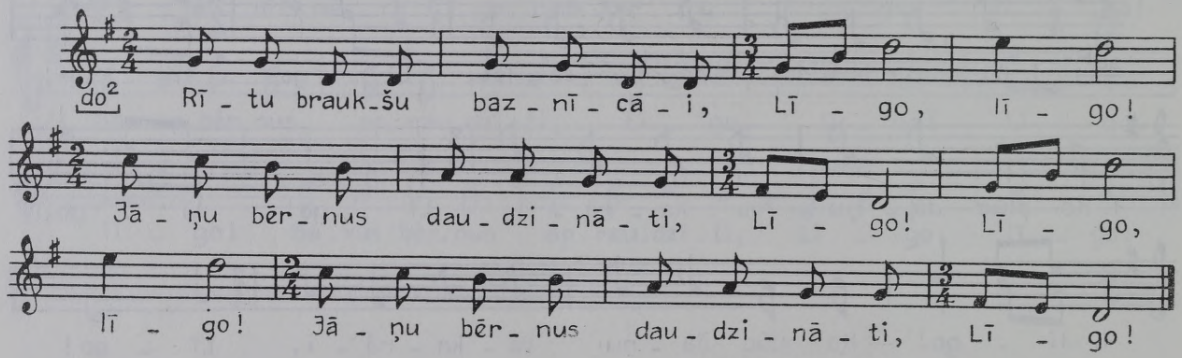

1377 *Rīgas Rembatē pier. J. Rinkuss 1929. FS 345, 443.*

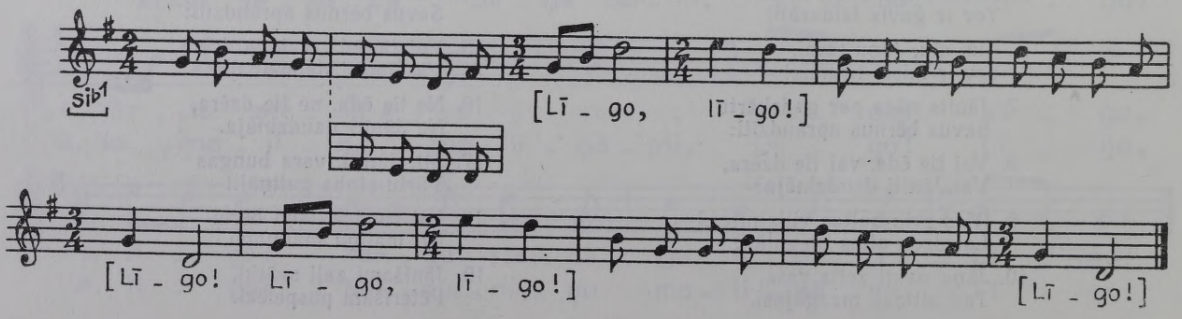

1378 *Olga Šnepe Valmieras raj. Braslavas c., 67 g. v., dzim. Alūksnē; pier. M. Kurme 1966. FS 1978, 1783.*

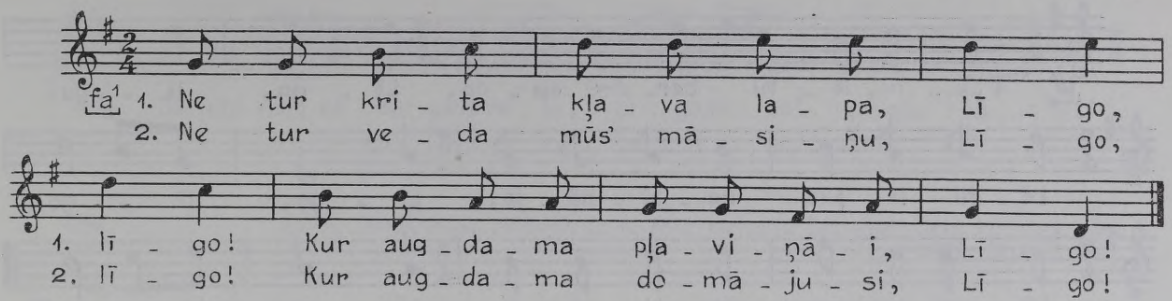

1379 *Jūlija Vintere Rigas Biriņos; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2018.*

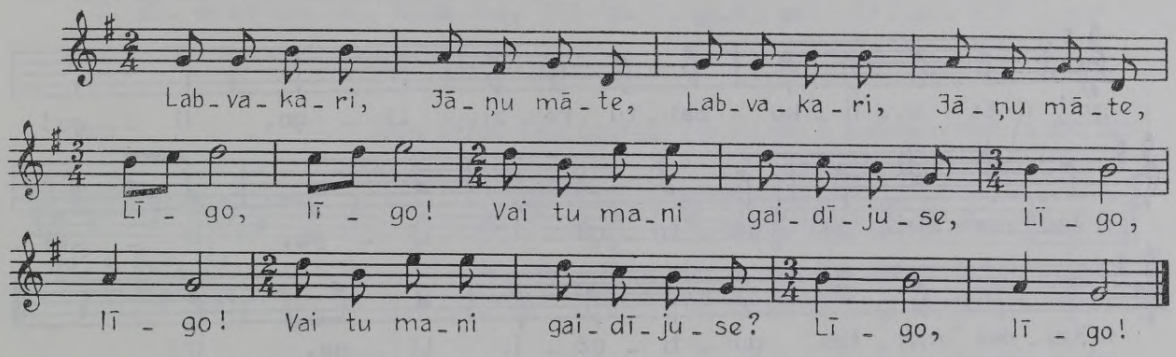

1380 *[Madonas] Bērzaunē 1912—1913 dzirdēta melodija; pier. K. Dievkociņš 1950. FS 1859, 26.*

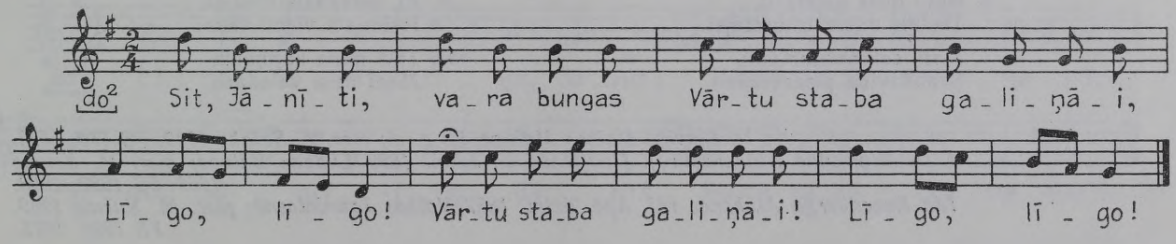

1381 *Lidija Reķe Cēsu Vaivē, dzim. 1918; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5248.*

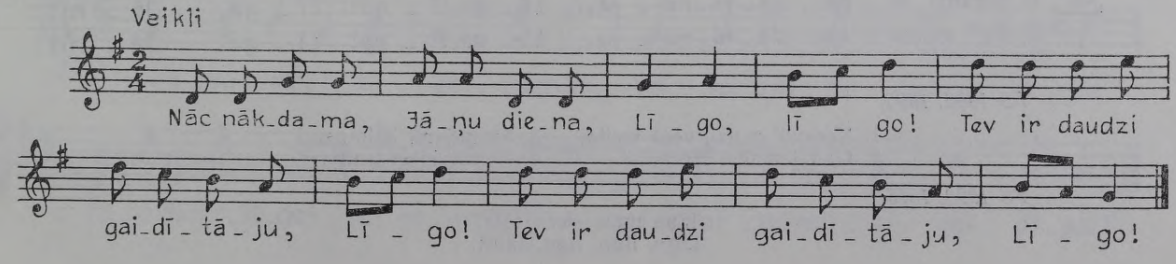

1382 *Emīlija Lase Rīgā; iesk. A. Bērzkalne 1928, atšifr. A. Salaks. FS 170, 1176.*

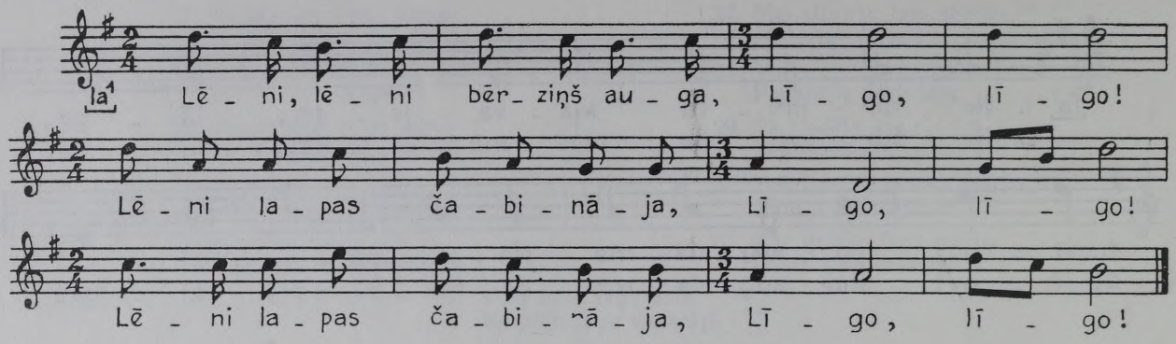

1383 *Emma Tikāne Tukuma Jaunpilī; pier. A. Poruka. FS 1495, 3138.*

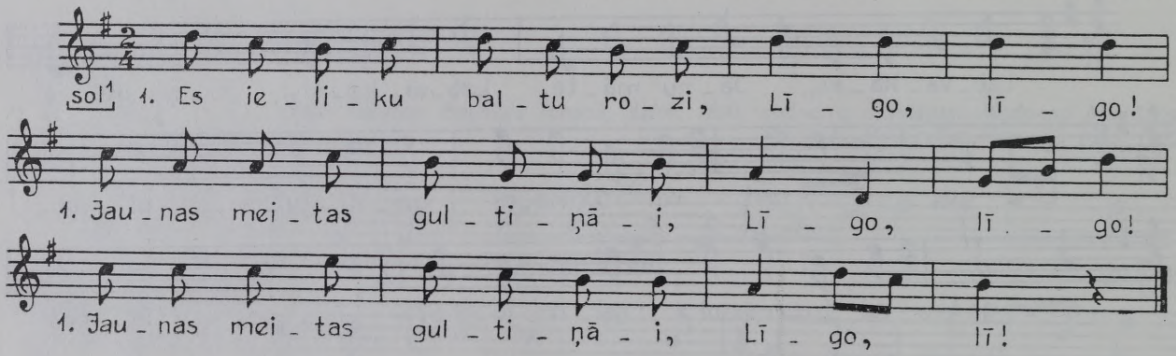

2. Lai dievs dod, ka rozes vietā
Būtu otris gulētājsi.
3. Būtu otris gulētājsi,
Trešais miera traucētājsi.
4. Mani saka nosarkušu,
Brandaviņa piedzērušu.
5. Es jau pati sārta biju,
Vaiņadziņa valkātāja.
6. Ai, sarkanais āboliņi,
Iesim abi vienu vietu!
7. Tevi mina kājiņāmi,
Mani nesa valodāsi.

1384 *D. Kļaviņš Valkas Mālupē, 90 g. v.; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1323.*
Elza Miķelsone Alūksnes raj. Gaujienas c., dzim. 1899 Ludzas Balvos; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1093.
Ida Rozenberga Alūksnes raj. Apē, dzim. 1887 Valkas Jaunlaicenē; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1075.

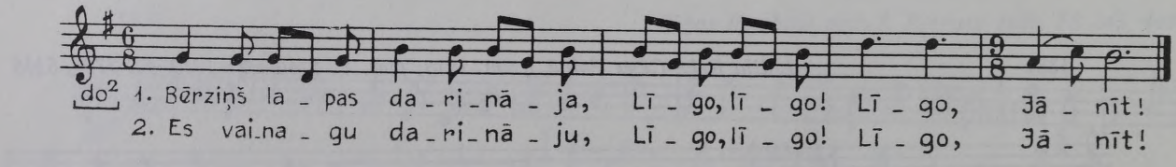

FS 1990, 1093.

1. Neraud' gauži, vecā meita,
2. Gan jau tevi izprecēsi.
3. Sirmajami kalpiņami
4. Nomirusi vecenīte.

FS 1990, 1075.

Jāņa māte sieru sēja,
Līgo, līgo, līgo, Jānīt!

1385 *Valkas Ziemerī pier. J. Šutka 1935. FS 17, 30058.*

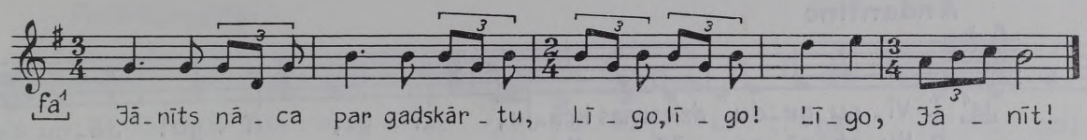

1386 *Minna Mikus Rīgas Nitaurē, dzim. 1875, melodiju dzirdējusi Cēsu Piebalgā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3401.*

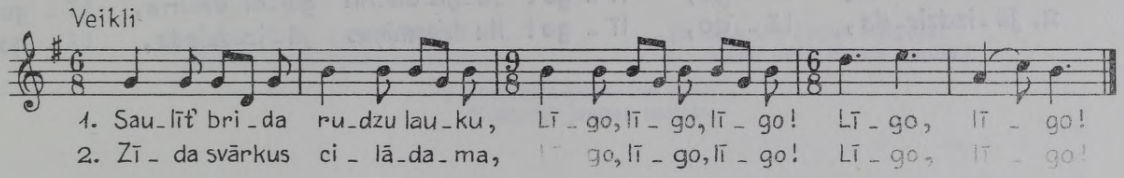

1387 *Made Liepiņa Cēsu Lizumā, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 903.*

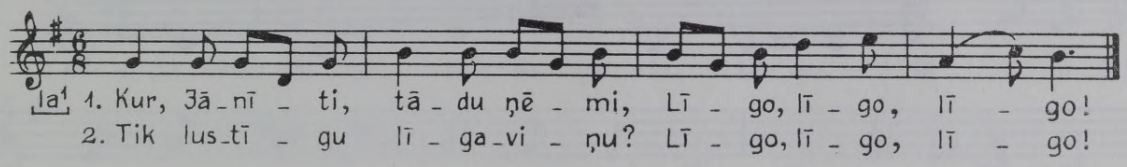

1388 *Paulina Setkavska Ilūkstes Rubenē, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3213.*

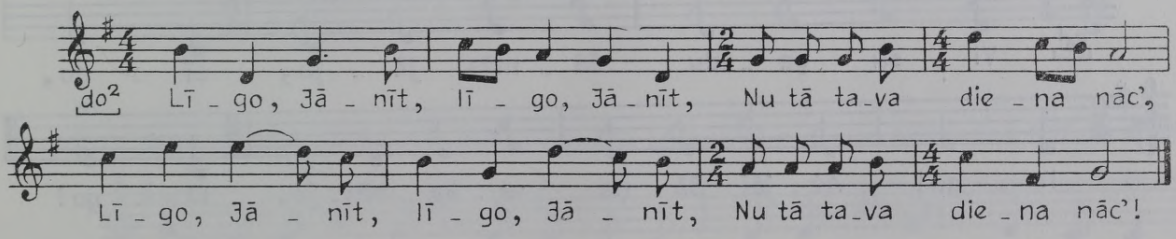

1389 *Anna Stroža Rīgā, dzim. 1873 Cēsu Raunā(?); pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3264.*

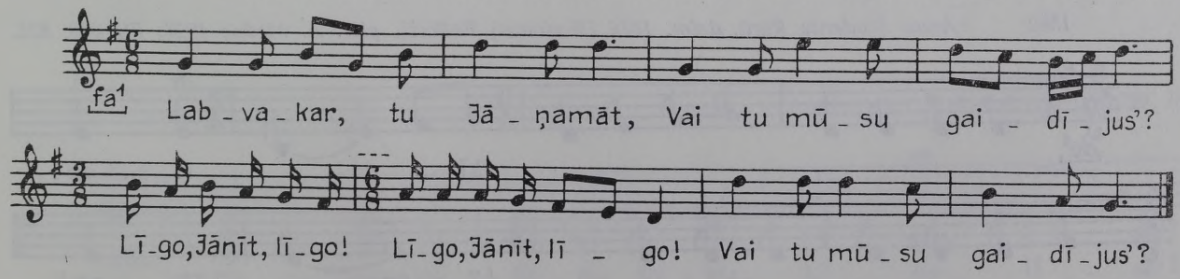

1390 *Alfrēds Kalniņš, opera «Baņuta», 3. cēliens.*

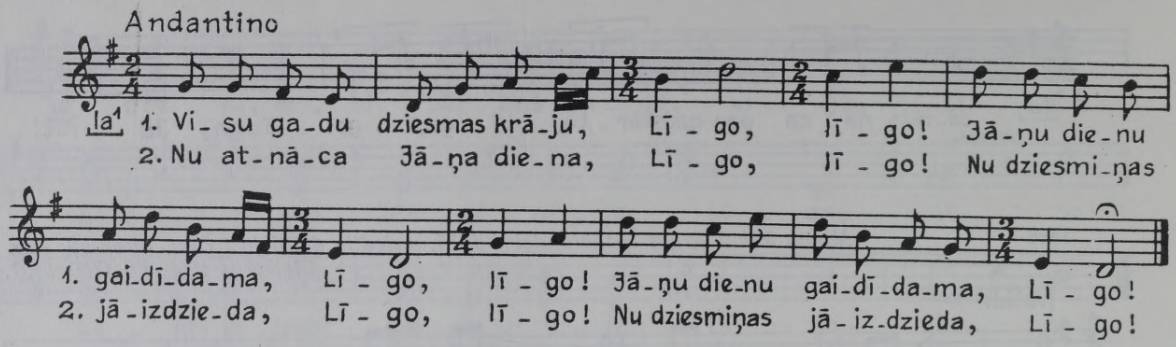

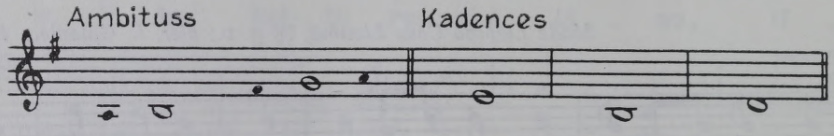

1391 *Trīne Gritbane Talsu Mērsragā, dzim. 1840; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2295.*

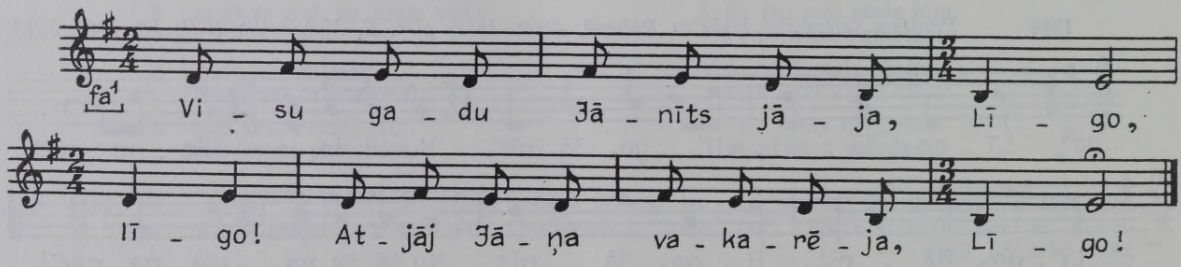

1392 *Anna Studente Rīgā, dzim. 1876 [Madonas] Patkulē; pier. A. Medne 1927. FS 450, 825.*

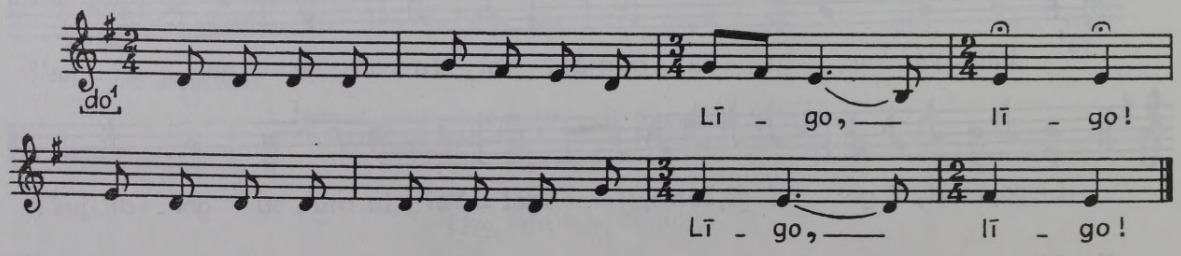

1393 *Zelma Eglīte Talsos, dzim. 1907 Rīgas Suntažos; pier. Ā. Salava 1961. FS 1960, 4676.*

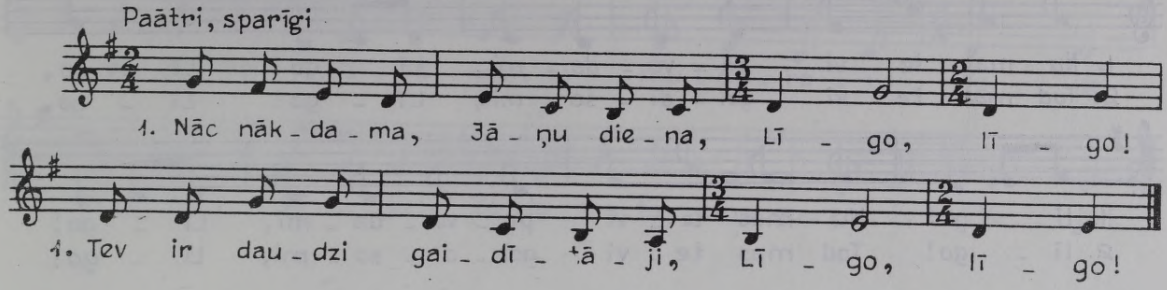

2. Govis gaida zaļu kroņu,
Meitas — skaistas līgošanas.

[3. Kas tos Jāņus ielīgoja?
Mūsu pašu ciema ļaudis.]

4. Papriekš gani, tad arāji,
Visupēci jaunas meitas.

1394 *Līze Lindenberga Aizputē; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10562.*

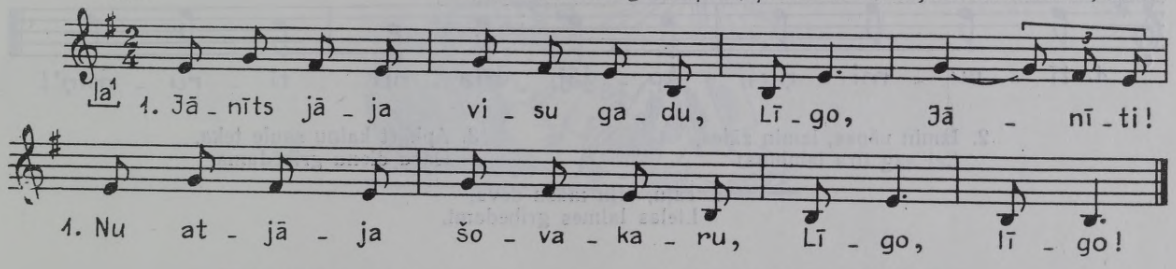

2. Jāņu māte sieru sēja
Deviņiem stūrīšiem.

3. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Viņai pašai viducītis.

1395 *Anna Kūka Daugavpils Līvānos, 53 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 245.*

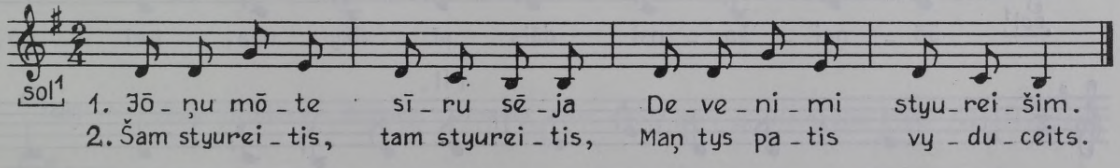

1396 *Madonas Bērzaunē pier. J. Kreics 1927. FS 529, 160.*

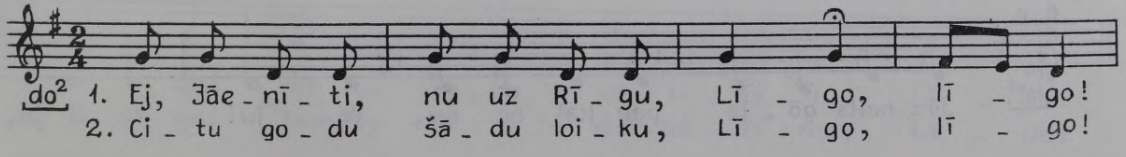

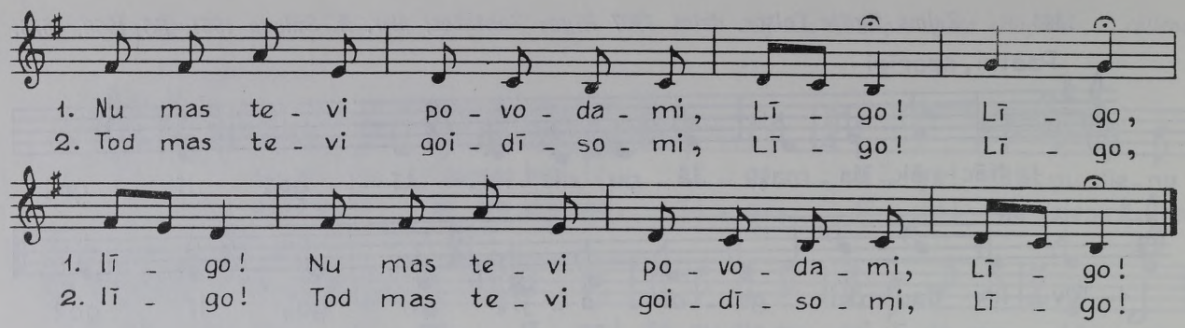

1397 *Rozālija Pauniņa Daugavpils Līvānos, 65 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 162.*

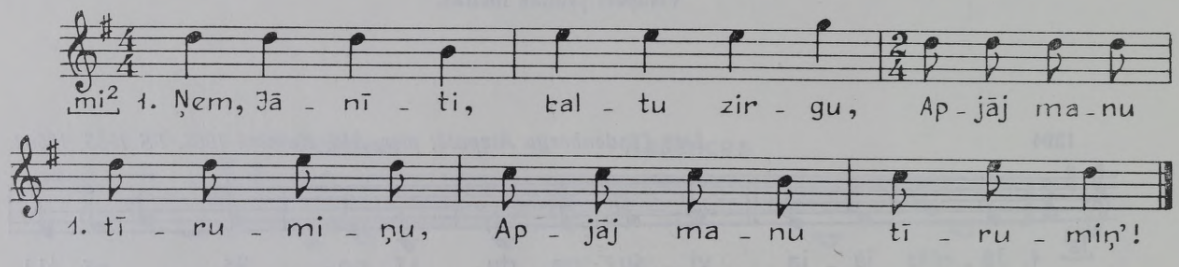

2. Izmin ušņas, izmin zāles,
Lai aug tīra labibiņa!

3. Apkārt kalnu saule teka,
Garu dienu gribēdama;

4. Tāļu, tāļu māsu deva,
Lielas laimes gribēdami.

1398 *Magdalena Poča Viļānu raj. Viļānu c., dzim. 1888; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5290.*

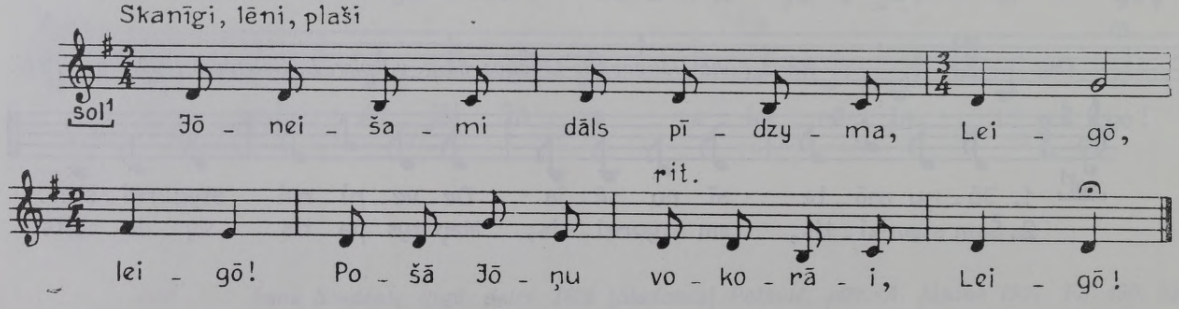

1399 *Anna Tropa Madonas Lubānā, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7292.*

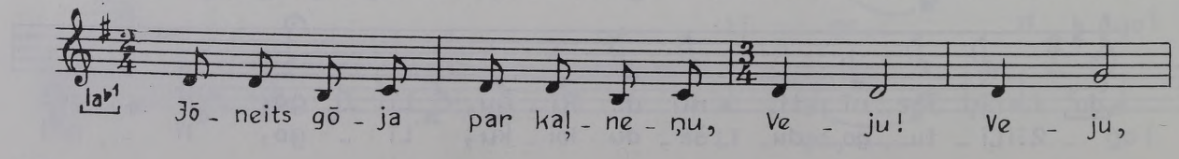

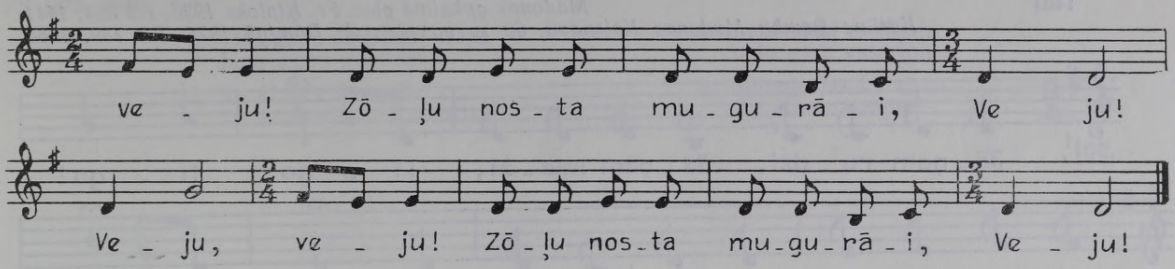

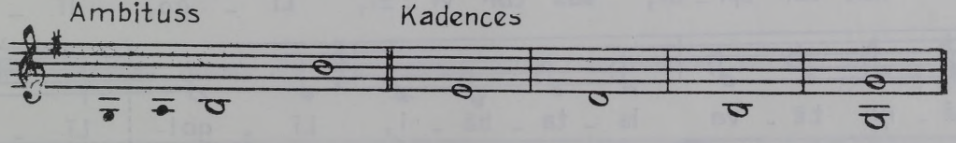

1400 *Anna Grīnberģe Madonas Cesvainē, dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2148.*

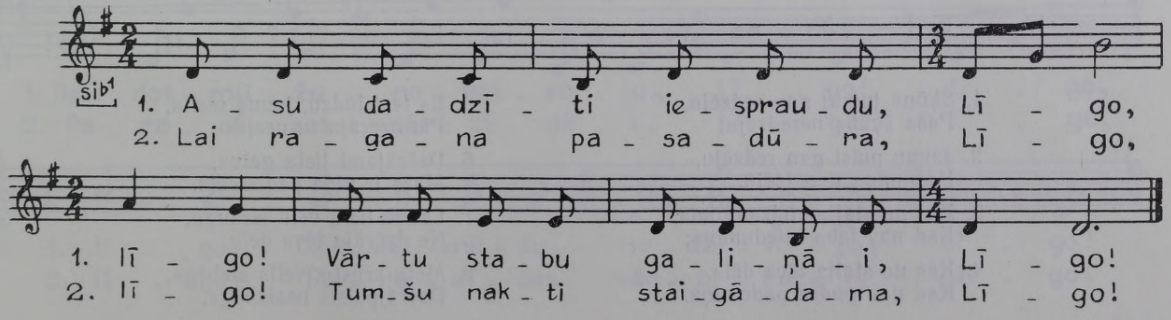

1401 *Madonas apkaimē pier. Fr. Ķiploks 1926. FS 334, 1441.*
Karlīne Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1488.

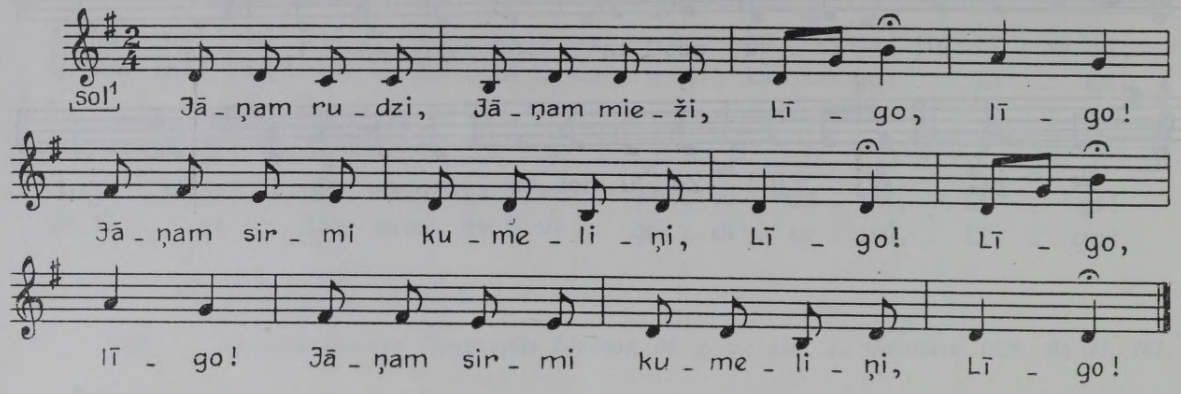

FS 139, 1488.

Padziedami nu, māsiņas,
Nu vienāi pulciņāi!

1402 *Anna Kazaine Rigā, dzim. 1878 Madonas Stāmerienē; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9620.*
Paulīna Dargevica Bauskā, 58 g. v.; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1245.

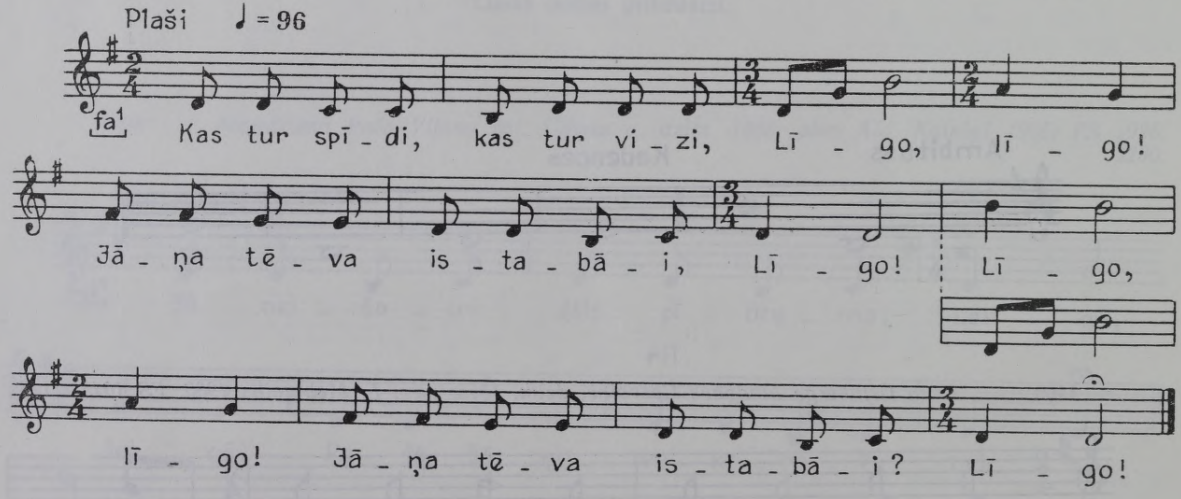

1. Šķūņa jumtu gan redzēju,
Paša šķūņa neredzēju;
2. Jaunu puisi gan redzēju,
Padomiņa neredzēju.
3. Kas no stalta rudzauguma,
Kad nav laba briedumiņa;
4. Kas no stalta tēva dēla,
Kad nav gudra padomiņa.
5. Es tev' lūdzu, jauna meita,
Pie dzērāja tu neeji!
6. Dzērājami lieła galva,
Mazs ir viņa padomiņis.
7. Labāk lielu vell' ieraugu,
Ne dzērāju tēva dēlu:
8. Metu krustu, vells aizbēga,
Dzērājpuisis neaizbēga.

FS 1975, 1245.

1. Visu gadu dziesmas krāju,
Jāņu dienu gaidīdama.

2. Nu atnāca Jāņu diena,
Nu dziesmiņas jāizdzieda.

3. Līgot vieni es līgoju
Šādu garu vasariņu.

4. Salīgoju brālim sievu,
Sev diženu arājiņu.

1403 *Marija Stepecka, dzim. 1899 Rēzeknes Kaunatā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9384.*

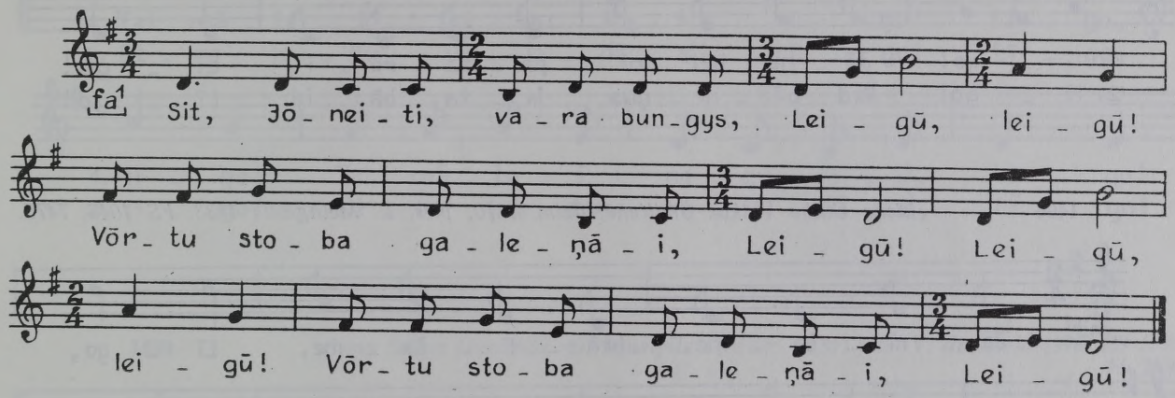

1404 *Milda Valante Madonas Cesvainē, dzim. 1890 Madonas Saikavā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3018.*

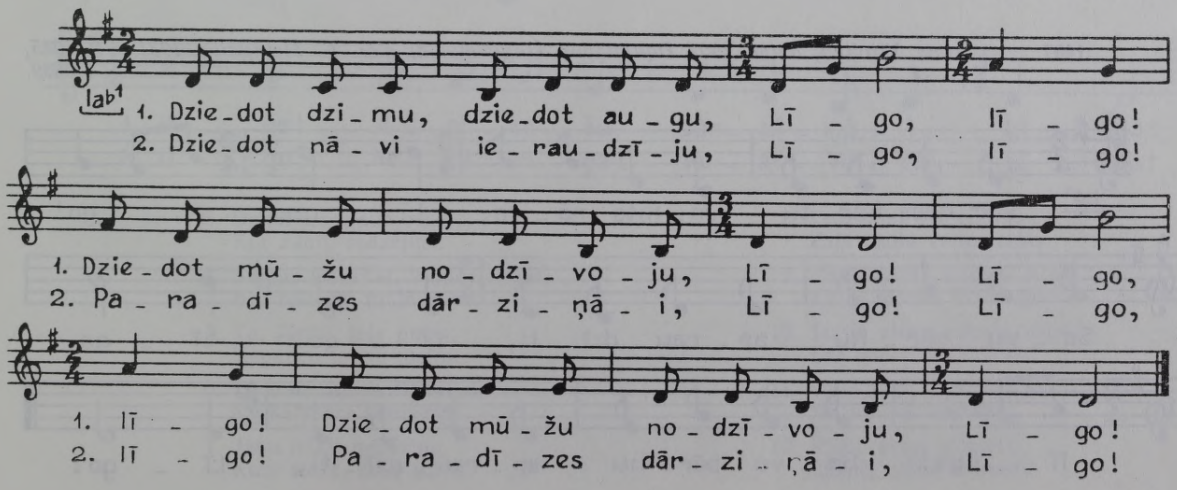

1405 *Made Liepiņa Cēsu Lizumā, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 900.*

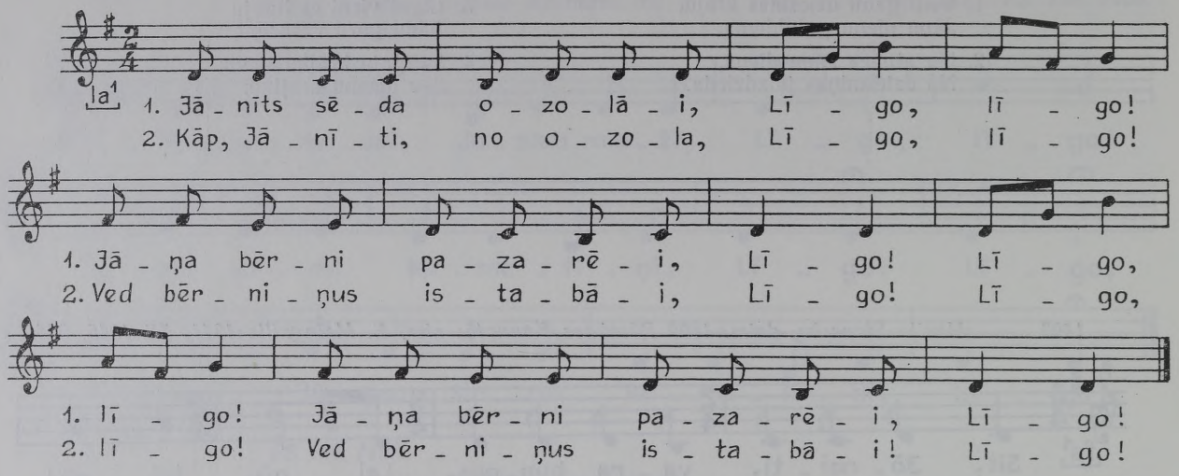

1406 *Liene Gulbe Valkas Smiltenē, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7475.*

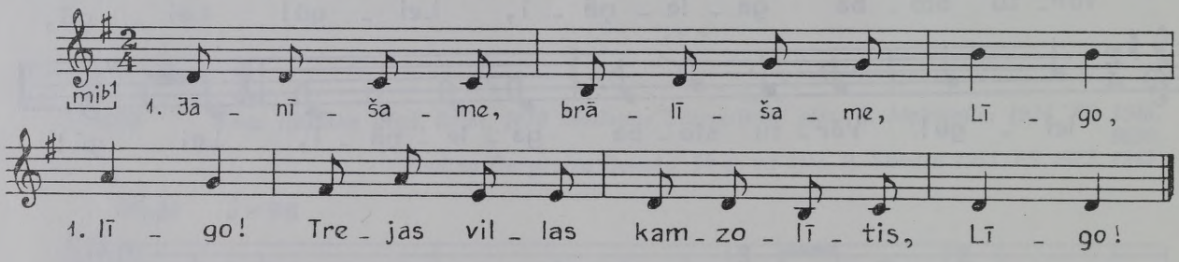

2. Suņa villa, kaķa villa,
Aizpērnaja kumeliņa.

3. Suņa villa rietin rēja,
Kaķa villa ņaudēt ņauda,

4. Aizpērnaja kumeliņa
Bubināti bubināja.

1407 *Alma Vītoliņa, dzim. 1902 Daugavpils Ungurmuižā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3889.*

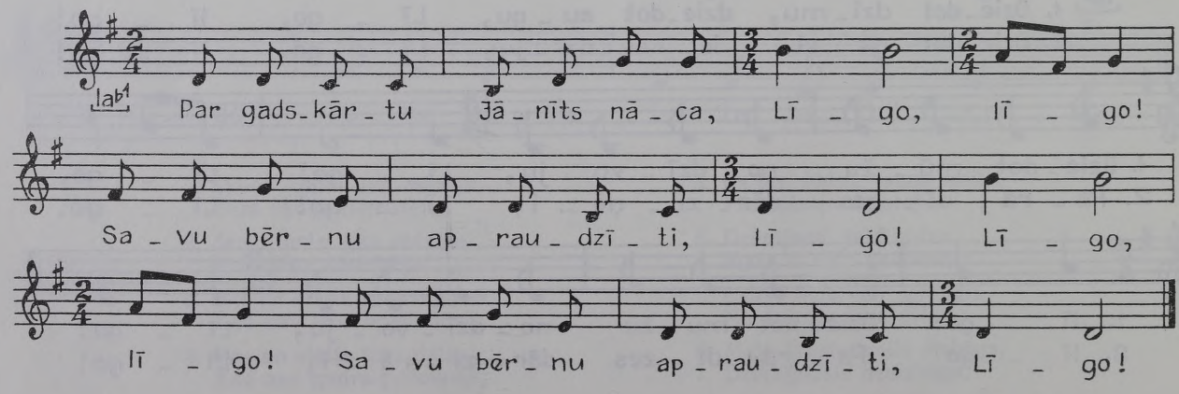

1408 *M. Miezone; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 315.*

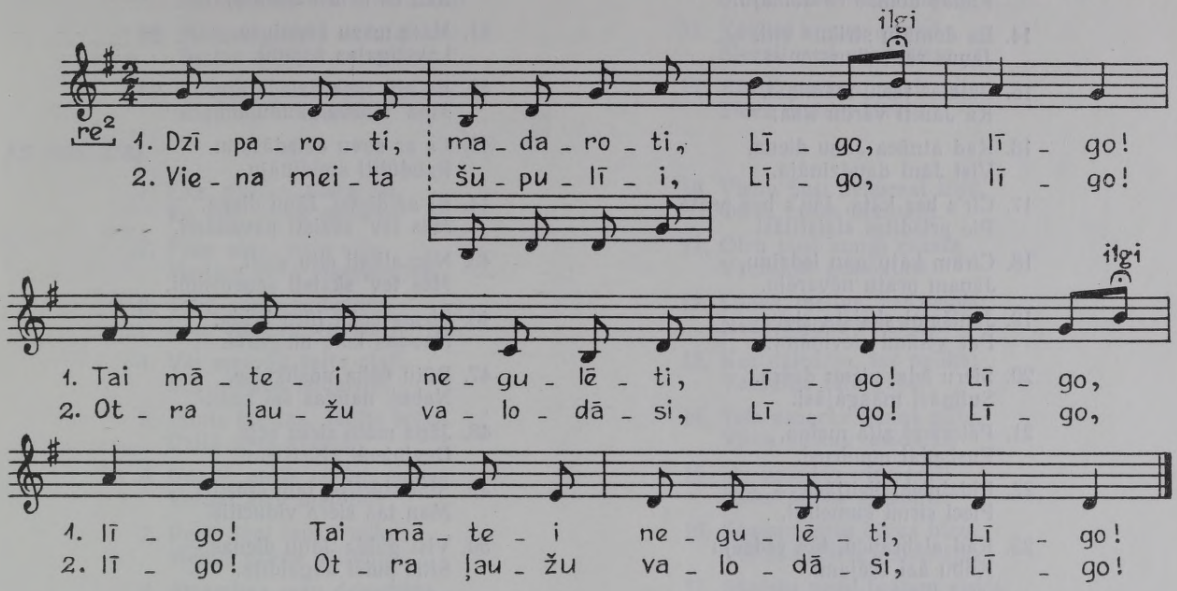

1409 *Anna Siliņa Jēkabpils raj. Krustpils c., dzim. 1885; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995; 14, 2783.*

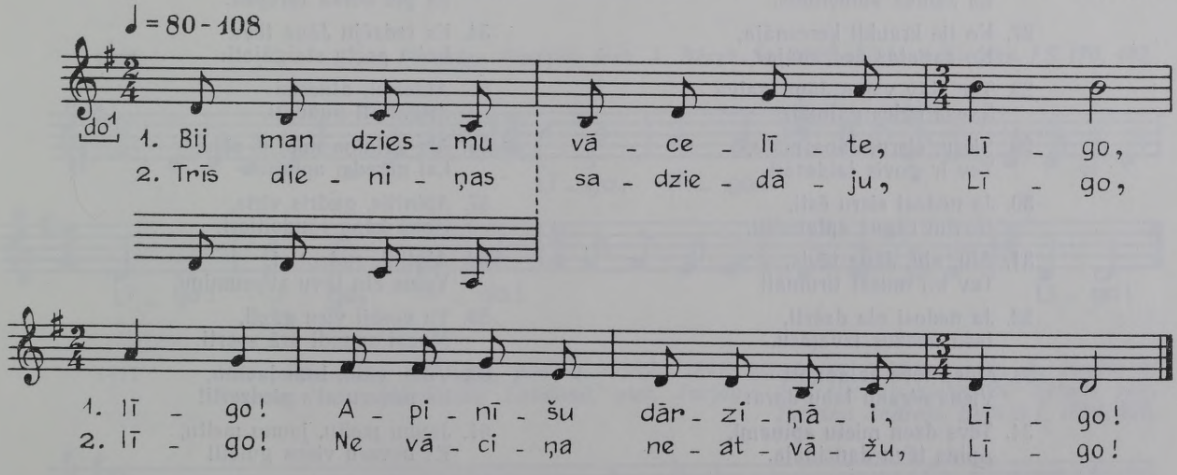

3. Domājosi, gādājosi,
Kur Jānīti redzējusi.

4. Šaipus Bauskas, viņpus Rīgas,
Bez biksēmi mālu mina.

5. Tu, Jānīti, teļa putra,
Nepazini jaunu meitu.

6. Tu trenc manu līgaviņu
No kambera kamberīi.

7. Jāņu nakti nepazinu,
Kura sieva, kura meita:

8. I sievāmi, i meitāmi
Zaļš ozola vainadziņis.

9. Ņem, Jānīti, augstu zirgu,
Apjāj manus tīrumiņus!

10. Izmin uisnes, izmin zāles,
Lai aug tīra labībiņa!

11. Visu gadu Jānīts nāca,
Nu atnāca šovakari.

12. Rībēj' zeme atjājoti,
Skanēj' pieši nolecoti.

13. Jūs, Jānīti, nezināti,
Kādas domas es domāju:

14. Es domāju striķus vīti,
Jāņus raut skursteniei.

15. Paldies teiču māmiņai,
Ka Jānīti vārdu lika:

16. Kad atnāca Jāņu diena,
Visi Jāni daudzināja.

17. Cir's bez kāta, Jān's bez prāta
Pie priedītes slaistījāsi.

18. Ciram kātu gan iedzinu,
Jāņam prātu nevarēju.

19. Jānīšami skaista sieva
Par visāmi sieviņāmi:

20. Sieru ēda, pienu dzēra,
Suliņāsi mazgājāsi.

21. Pēterami zila melna,
Pusbadāi nomirusi.

22. Rīdzinieki lielījāsi —
Pieci sirmi kumeliņi.

23. Kad aizbrauču, tad redzēju
Kļibu āzi ecējami.

24. Es padevu dievpalīgu,
Viņš man prasa: ko tu teici?

25. Jānīts manis, Jānīts manis,
Es Jānīša līgaviņa.

26. Jānīts manas govis gana,
Es Jānīša kumeliņus.

27. Ko tie kraukļi ķercenāja,
Ko žagatas žedzenāja?

28. Tur stāv viena Jāņa galva
Sausā egles galiņāi.

29. Sieru, sieru, Jāņa māte,
Tev ir govis laidarāi!

30. Ja nedosi sieru ēsti,
Govīm ragus aplauzīšu.

31. Alu, alu, Jāņa tēvis,
Tev bij' mieži tīrumāi!

32. Ja nedosi ala dzerti,
Iešu miežus izvaļāšu.

33. Mūsu tēvs ar apiņīti
Viens otrami labu dara:

34. Tēvs dzen mietu apiņami,
Apins tēvu dancināja.

35. Jānīts sādi kalniņāi,
Zāļu nasta mugurāi.

36. Nāc, Jānīti, lejiņāi,
Dod manāmi telītēmi!

37. Dosi ēsti, dosi dzerti,
Es doš' siera gabaliņas.

38. Smuks puisītis baltu muti
Gul celiņa maliņāi.

39. Dod, dieviņi, siltu sauli,
Būs mušāmi barībiņa!

40. Vai tā bija mana vaina,
Kad es liela dziedātāja?

41. Māte mazu šūpojuse
Lakstīgalas šūpulīi.

42. Es bij' liela dziedātāja,
Man' iedeva rauduļami.

43. Es ar savu dziedāšanu
Raudulīti smīdināju.

44. Ej ar dievu, Jāņu diena,
Mēs tev' skaisti pavadāmi.

45. Nāc atkali citu gadi,
Mēs tev' skaisti saņemsimi.

46. Sirma cūka jūru brida,
Naudas kule mugurāi.

47. Būtu cūka noslīkuise,
Nabūt' naudas šai zemēi.

48. Jāņa māte sieru sēja
Deviņiemi stūrīšiemi.

49. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Man tas siera viducītis.

50. Visi gaida Jāņu dienas —
Šitie puiši nagaidīja.

51. Skujām pēra, dūmos kāra,
Kad atnāca Jāņu diena.

52. Kur tu biji, brandavīni,
Tur es arī gadījosi.

53. Tu gulēji butelēi,
Es pie korka turējosi.

54. Es redzēju Jāņa tēvu
Lobu prātu staigājoti:

55. Atnesīsi, atnesīsi
Zilgalvīti pudelīti.

56. Aiz kalniņa miežus sēju,
Lai neredzi apinītis.

57. Apinītis, gudris vīris,
Kokā kāpa raudzītiesi.

58. Alotiņi, rudzotiņi,
Velns zin tavu stiprumiņu.

59. Tu varēji vīru gāzti,
Mucai spundi ārā sperti.

60. Vīnu, vīnu, brandavīnu,
Es nevaru al's piedzerti!

61. Jaunu meitu, jaunu meitu,
Es nevaru viens gulēti!

62. Pie brālīša dzīvodama,
Dziesmas tinu kamolāi.

63. Kad aiziešu tautiņāsi,
Pa vienai izdziedāšu.

64. Ja būs slikta dzīvošana,
Lai satrūdi kamolāi.

65. Ai, mazāsi meitenītes,
Mīlējieti puiškeniņus!

66. Aizvadušas piesienieti
Pie lielāi skudru pūļa!

67. Nāc pie mani, tautu meita,
Pie maniem būs laba dzīve!

68. Melnas maizes nedabūsi,
Baltas mūžam neredzēsi.

69. Ciemā ceplis, mežā malka,
Rīgā rudzi spīķeriei.

70. Man notika nelaimīte:
Sieva, ķēve reizē mira.

71. Ķēvītei krustu spraužu,
Sievai vecu pavārnīcu:

72. Ķēvīt' maizas pelnītāja,
Sieva maizas tārātāja.

FS 1995, 2783.

1. Eita, meitas, skatatāsi,
Ko dar' Jānis aplokāi!

2. Pītin pina, vītin vija
Meitām govu slauktevītes.

3. Telīt, manu raibaliņu,
Kam maurēji vakarāi?

4. Vai maurēji zelta stali,
Vai sidraba laidarīti?

5. Jānīts kliedza, Jānīts brēca
Dziļā upes atvarāi.

6. Nāciet, puiši, nāciet, meitas,
Velciet Jāni maliņāi!

7. Puiši Jāni laukā vilka,
Meitas grūda dziļumāi.

8. Aizamirsa man dziesmiņa,
Nosajūdza kumeliņis.

9. Kumeliņu gan sajūdžu,
Bet dziesmiņas nezināju.

10. Vienu pusi dziesmai zinu,
Otras puses nezināju.

11. Otru pusi kungi raksta
Vāczemēi grāmatāsi.

12. Labāk, meitas, padziedieti,
Nekā blēņas runājieti!

13. Kur dziedāja, tur palika;
Valodiņa tālu gāja.

14. Trīs vasaras ganos gāju,
Vilka pinkas lasīdama.

15. Nu apsedžu vīra māti
Vilka pinku villainīti.

16. Skaistu cirtu bērza birzi,
Vēl skaistāku audzināju;

17. Skaistu vedu brāļam sievu,
Vēl skaistāku sev atstāju.

18. Visi mani radi raudi,
Kad es kalpa līgaviņa.

19. Ko, radiņi, jūs raudieti —
Vai kalpiņam maizes trūka?

1410 *Elīne Pureniņa Rigā(?); iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 432.*

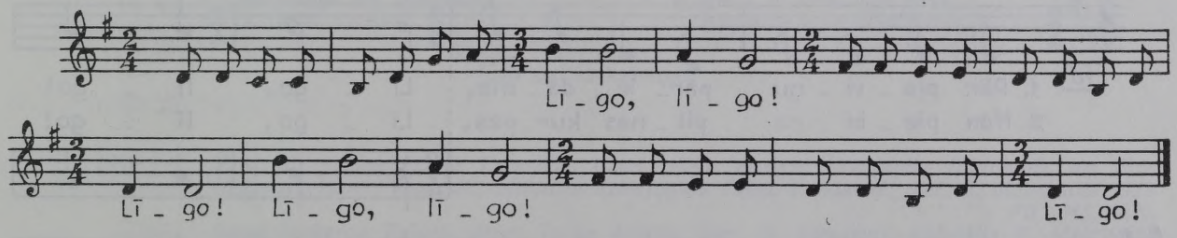

1411 *Made Kāpostiņa Krustpilī, pier. J. Vītols 1891; [Madonas] Lubānā pier. A. Karlsons; Rinkusa māte [Madonas] Lazdonā, pier. Jurjānu Andrejs; Jaunjelgavas Sēlpilī pier. Jurjānu Andrejs. LTMM I, 1894, 52b.*

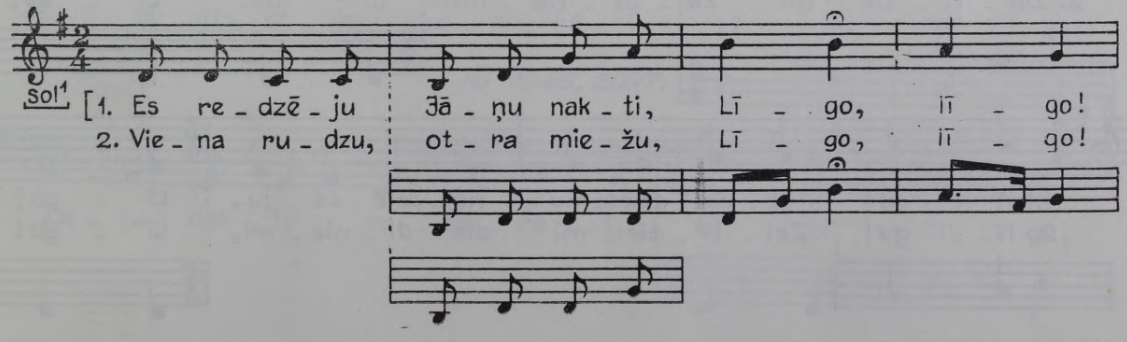

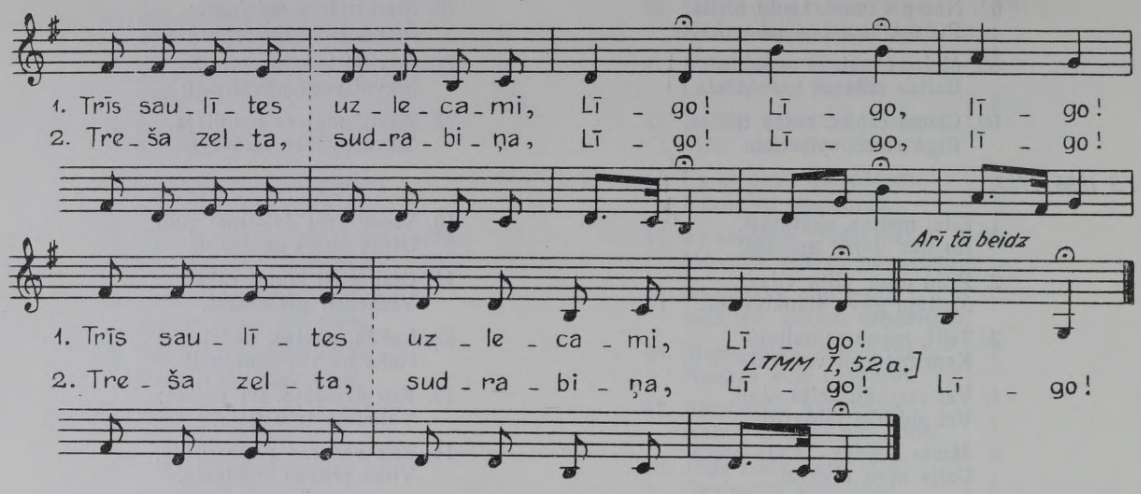

J. Vītola piezīme: «Krustpilī šo dziesmu dzied arī tercās.»

1412

Alvīne Ledaine Bauskā, 55 g. v.; pier. J. Vītoliņš 1951. FS 1790, 176.
Fricis Pimbers Saldus raj. Ezeres c., 41 g. v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 952.
Anna Brasla Dobeles raj. Tērvetē, dzim. 1895 Madonas Kraukļos; pier. I. Lesiņa 1964. FS 1968, 1122.
Rīgā pier. A. Medne 1927. FS 450, 822.
Madonas raj. Viesienas c. Anna Šūlmane, dzim. 1878 Madonas Saikavā, un Emma Zilūze, dzim. 1887 Valmieras Duntē; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 91.

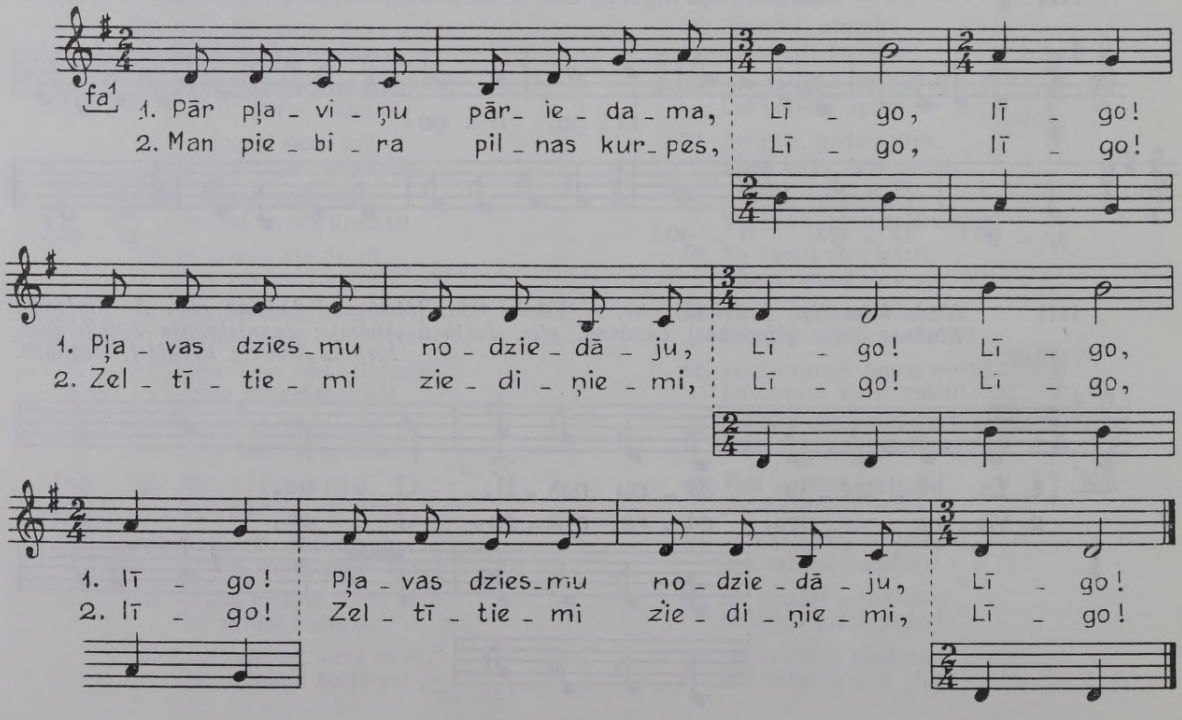

FS 1965, 952.

1. Mūsu meitas lielījāsi,
Ķa tās lielas dziedātājas.

2. Mums dziesmiņa izdziedāta,
Šīs vēl muti kustināja.

3. Mūs' puišiemi reti zobi,
Smalka maize cauri bira.

4. Saimeniece bēdājāsi,
Kur būs ņemti maizes lizi.

5. Mūs' meitāmi platas mēles,
Tā būs laba maizes lize.

FS 1968, 1122.

1. Abas rokas pilni pirksti
Zeltā grieztu gredzentiņu.

2. Pa vienami noritēja,
Pie nelieša dzīvojoti.

3. Maucu zemē, sviežu jūrā,
Lai spīd jūras dibināi.

4. Lai spīd jūras dibināi,
Ne manāi rociņāi.

5. Ja spīdētu rociņāi,
Birtu gaužas asariņas.

6. Dziediet, meitas, vakarāi,
Vakarāi tālu skana!

7. Uz to pusi balsu laidu,
Kur aug manis arājiņis.

8. Kad tas mani neredzēja,
Lai balsāi remdējāsi.

9. Dziediet, meitas, dziediet, meitas,
Nu līgoja meža gali!

10. Nu jāj puiši koklēdami
Pār ābeļu tīrumiņu.

11. Dod, māmiņa, tautiešami
Apiņotu alu dzerti!

12. Lai es varu nomanīti,
Kāds tautiešam padomiņis:

13. Vai tas dzēra, vai trakoja,
Vai tramdīja kumeliņu.

14. Es nelauztu alkšņa rīksti,
Kad es bērza nedabūtu;

15. Es neietu pie atraikņa,
Kad es puiša nedabūtu.

16. Atraikņami smaga roka, —
Div' laulāti gredzentiņi.

FS 450, 822.

Visi ziedi noziedēja,
Papardīte neziedēja.

FS 1995, 91.

1. Padziedami nu, māsiņas,
Nu vienāi vietiņāi!

2. Dievs to zina, citu gadu
Kur mēs kura dziedāsimi.

3. Cita tautu rociņāi,
Cita smilšu kalniņāi.

1413 *Ventspilī māsas Lizete Lapovica, dzim. 1883 Mazirbē [Ventspils Dundagā], un Elza Bažbaure, dzim. Ventspilī, melodiju dzirdējušas Talsu Vandzenē; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 3836.*
Anna Insberga Talsos, dzim. Talsu Ārlavā; pier. S. Kundziņš, rediģējis E. Melngailis 1925. FS 1045, 2097.

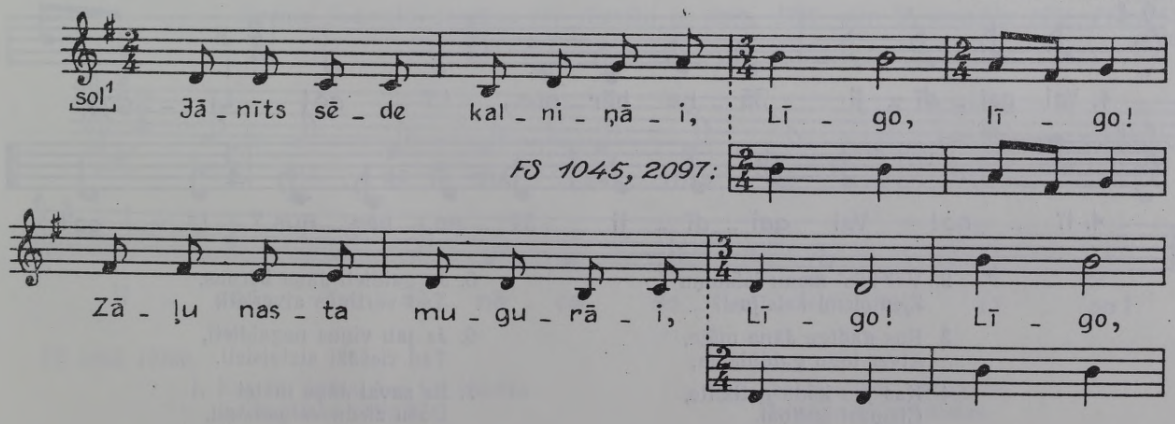

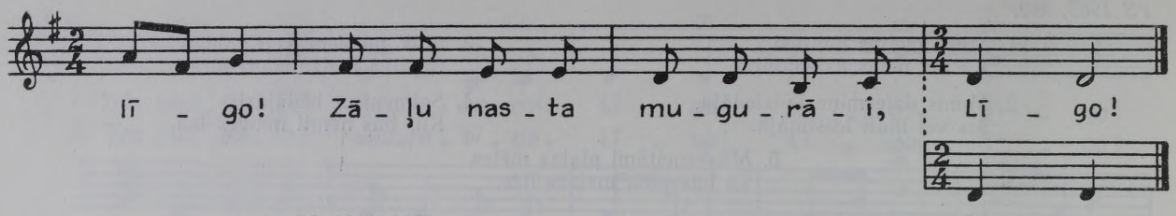

FS 1045, 2097.

Jauni puiši, jaunas meitas,
Jāņu nakti neguļati!

1414 *Frīda Johansone Alūksnes raj. Alsviķu c., dzim. 1913 Alūksnē; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1033.*

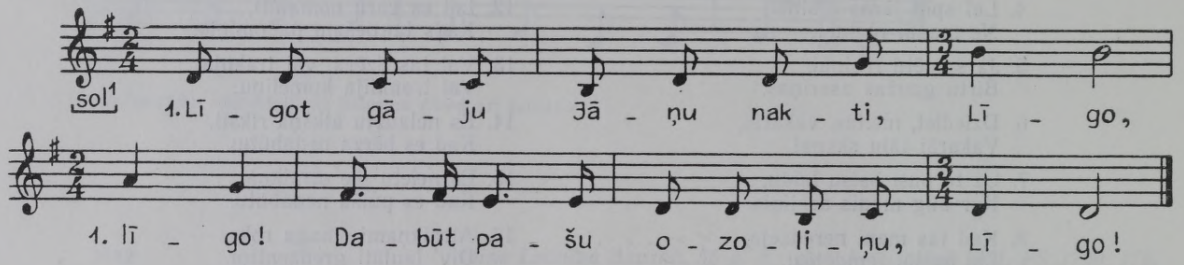

2. Ai, bagāta Jāņu diena,
Atved manim arājiņu!

3. Ja ved jaunu, tad ved skaistu,
Ja ved vecu — tad bagātu.

4. Lūdzu dievu, lūdzu Laimu,
Abus lūdzu raudādama,

5. No dieviņa — labu ražu,
No Laimiņas — arājiņu.

6. Es atradu Jāņu nakti
Baltu diegu kamoliņu.

1415 *Rēzeknes Atašienē pier. V. Bērzkalns 1931. FS 740, 12168.*

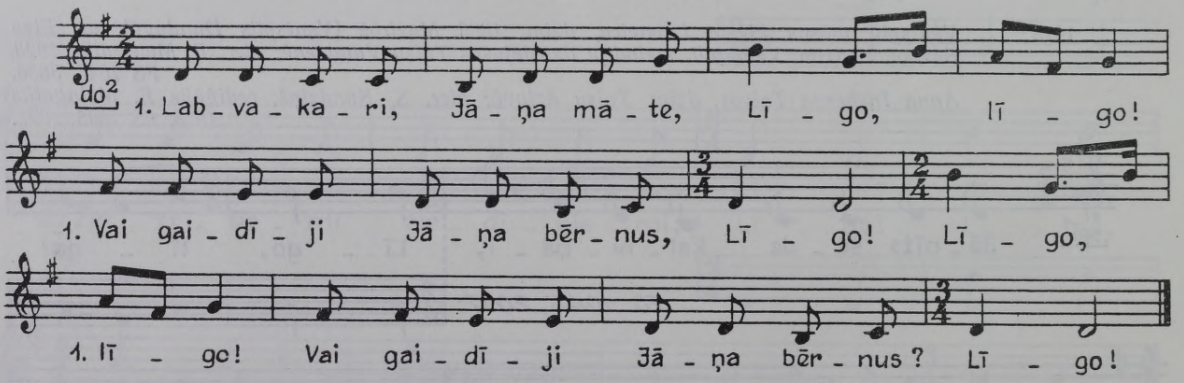

2. Vai būs' manu istabiņu
Ziediņiem kaisījusi?

3. Kas gādīga Jāņa māte,
Atver logu gaidīdama;

4. Kas jau kāda netiklīte,
Cisiņāsi čučiņāi.

5. Ja gaidieti Jāņa bērnus,
Tad vārtiņus atverieti;

6. Ja jau viņus negaidieti,
Tad ciešāki aiztaisieti.

7. Es savai Jāņa mātei
Došu ziedu vaiņadziņu,

8. Lai viņai labas govis,
Ziedainām kājiņām!

9. Es savami Jāņa tēvam
Likšu ozolvaiņadziņu,

10. Lai aug viņam kumeliņi
Zemi, resni, kā ozoli!

11. Sen mēs Jāņa gaidījāmi,
Šis pats Jāņa vakariņis.

12. Pats Jānītis zābakosi,
Jāņa sieva kurpītēsi.

1416 *Līze Reizniece Cēsu Ērgļos, dzim. 1862; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3737.*

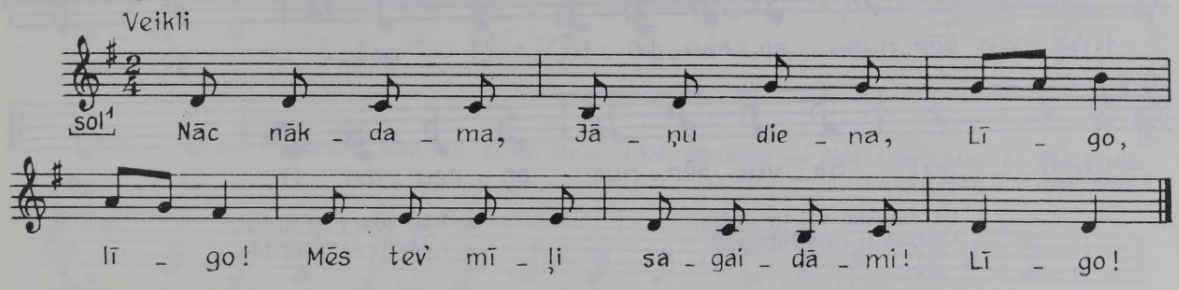

1417 *[Madonas] Odzienā pier. Diriķis. LTMM I, 1894, 52a.*

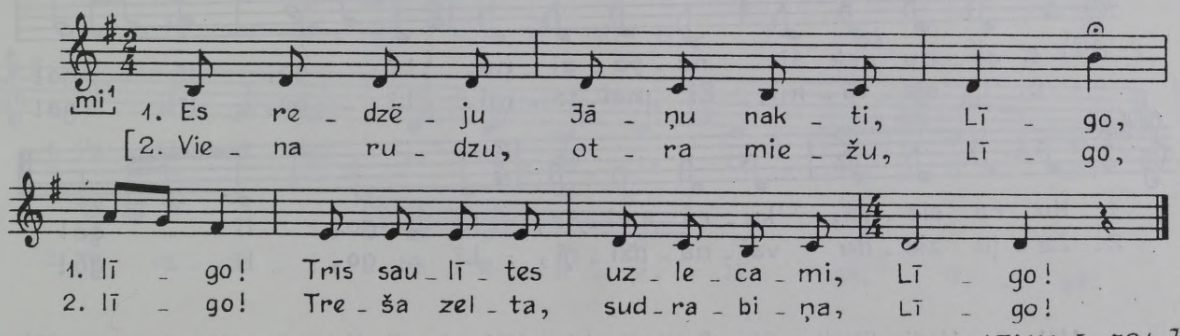

LTMM I, 526.]

1418 *Jūlija Baltcepure Liepājas raj. Durbes c., 54 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12456.*
Imants Sudmalis Liepājas raj. Aizvīķu c., dzim. 1925; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12486.

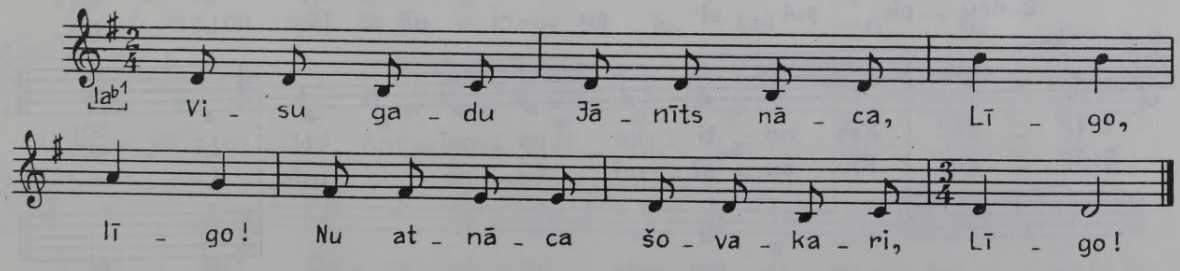

FS 1955, 12486.

1. Kas tur brēca, kas tur kliedza
Kolhoznieku sētiņāi?

2. Traktoristam, nabagami,
Debespuses sajukušas.

1419 *Marija Kumsāre Madonas raj. Lazdonas c., dzim. 1896; iesk. A. Stelle 1970, atšifr. V. Bendorfs. FS 1995, 2846.*

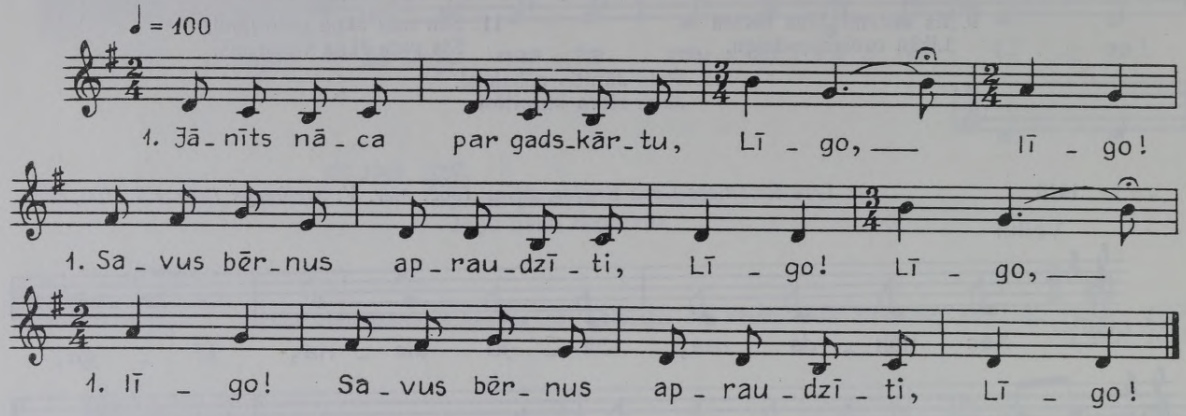

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja?

3. I tie ēda, i tie dzēra,
I Jānīti daudzināja.

1420 *Irma Kurševica Rīgā, dzim. 1904 [Madonas] Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944,* ***277.***

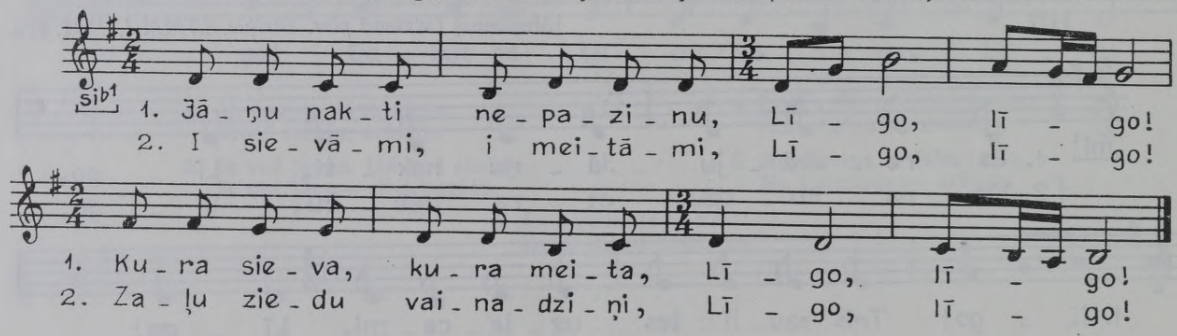

1421 *Marija Slaidiņa Cēsu Dzērbenē, dzim. 1889; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3273. Anna Rožkalna Talsu raj. Laucienes c., dzim. 1887 Igaunijā; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8945.*

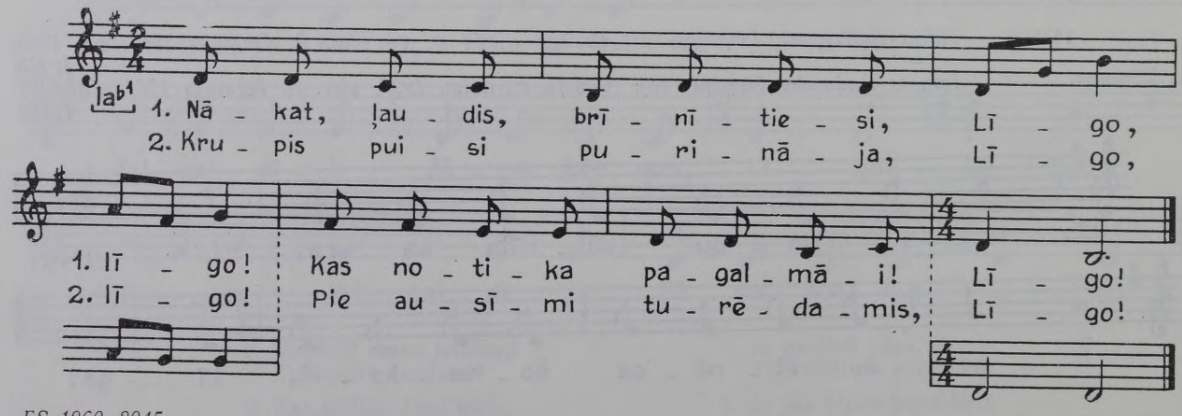

FS 1960, 8945.

1. Jāņu nakti zelta rasa,
Tad aitiņas mazgājāsi.

2. Jānīšami zīda bikses,
Man sudraba lindraciņi.

1422 *Madliena Atkalēja Madonas Adulienā, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 6955.*

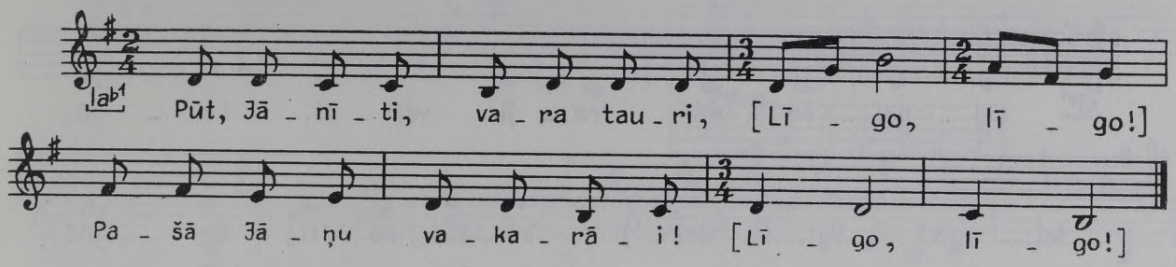

1423 *Irma Kurševica Madonas Tirzā, dzim. 1904, variantu — Eda Lāce; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6839.*

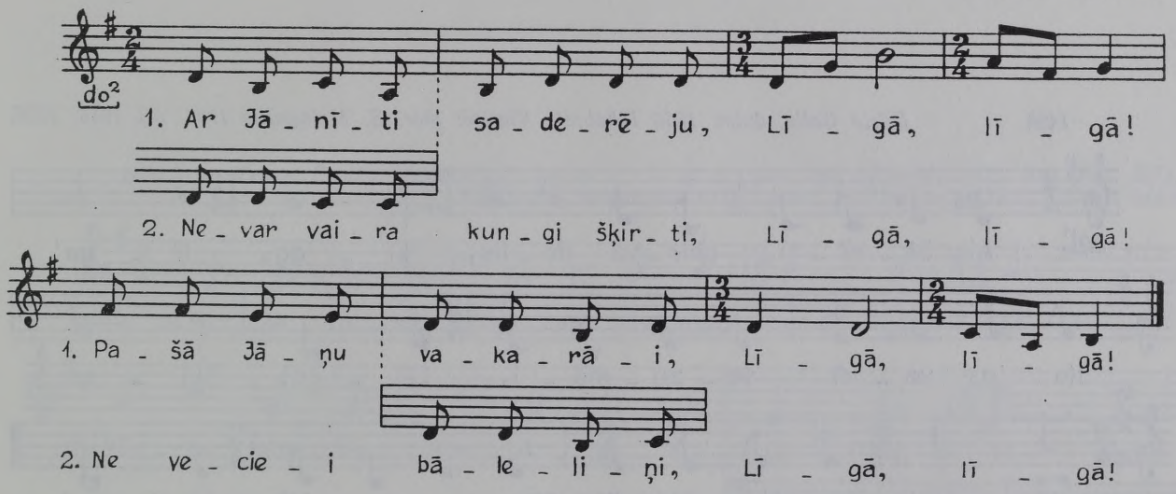

1424 *Helēna Prentnika no Abrenes Domopoles, Eleonora Citroniņa no Viļāniem, abas dzim. ap 1907; pier. E. Melngailis Rēzeknē 1930. FS 1045, 272.*

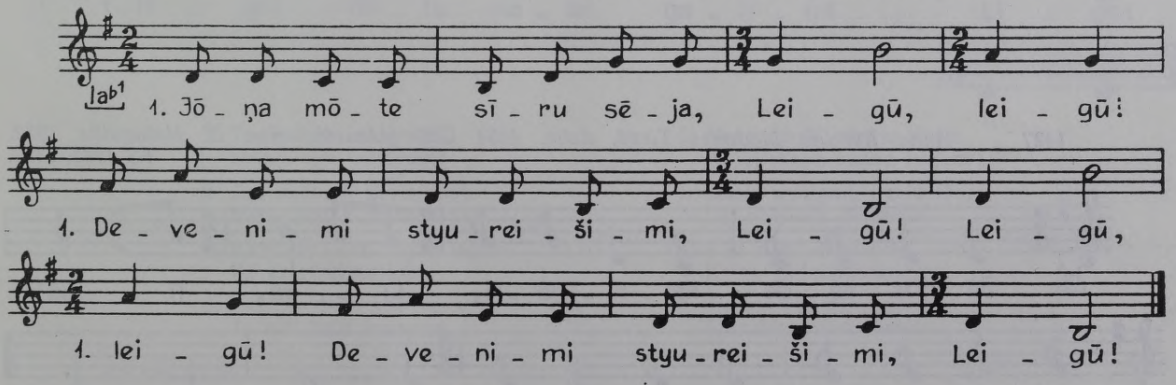

2. Šam styureitsi, tam styureitsi,
Jōņam patsi vydukleitsi.

3. Jōneits gōja par pogolmu
Sovu bārnu apsavārtu.

1425 *Jūle Jaudzeme, dzim. 1906, un Monika Jaudzeme, dzim. 1904, Daugavpils Līvānos; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 691.*

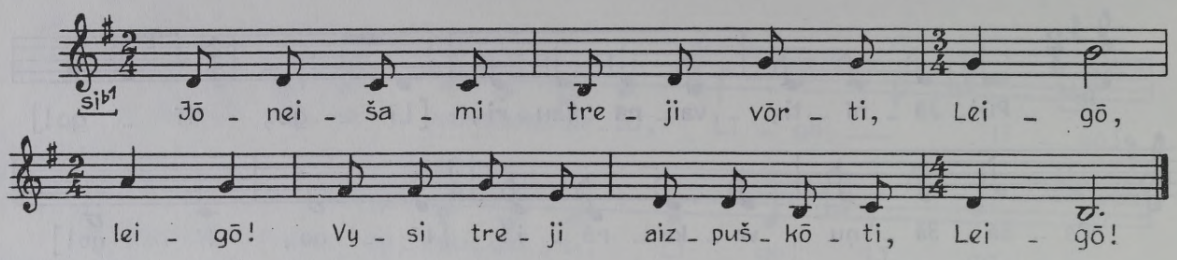

1426 *Dārte Gaile, dzim. 1866 Jēkabpils Viesītē; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1326.*

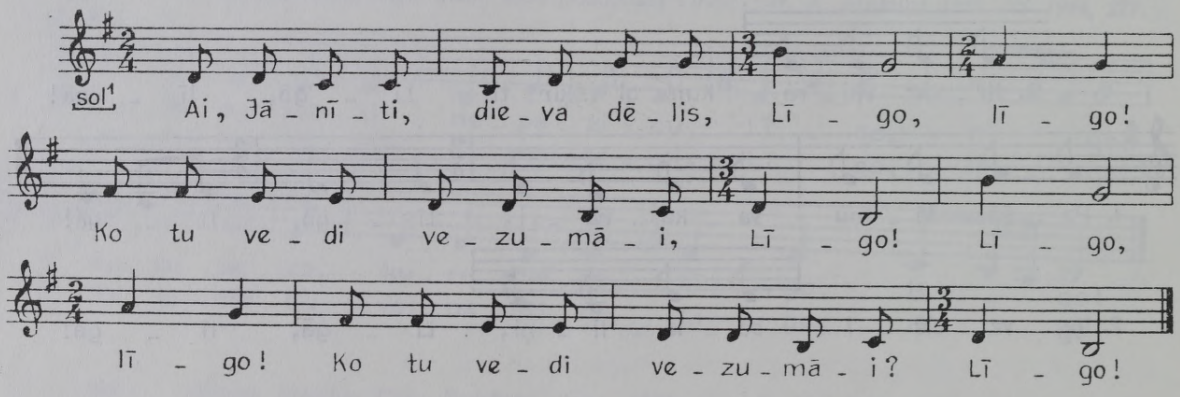

1427 *Anna Bērziņa Madonas Tirzā, dzim. 1854 Cēsu Lizumā; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7350.*

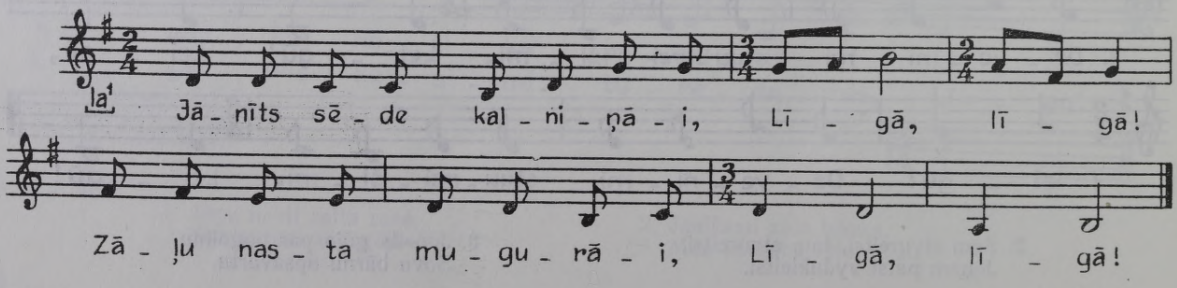

1428 *[Jēkabpils] Sēlpilī pier. Jurjānu Andrejs 1892. FS 1495, 3495.*

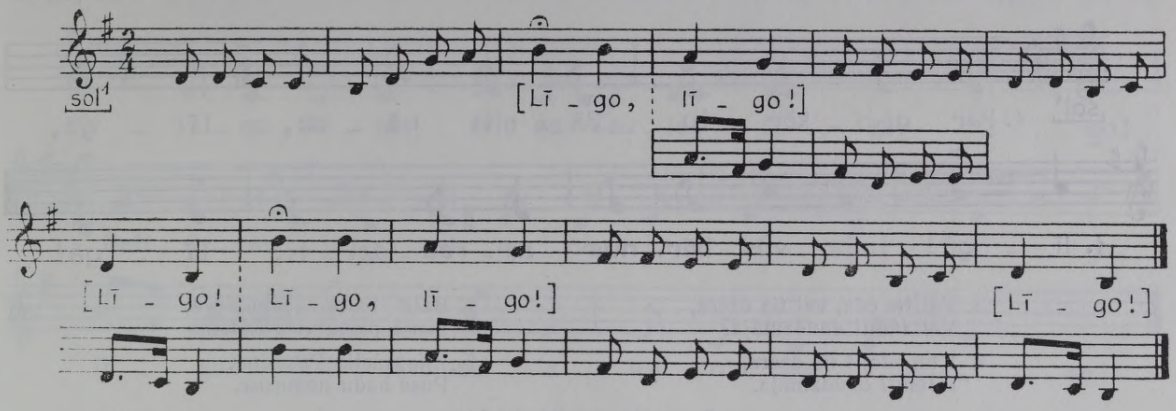

1429 *Zelma Evelīte Neretas raj. Lones c., 31 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5371.*
E. Kozlovska Daugavpils Višķos; pier. K. Straubergs 1933. FS 880, 2333.

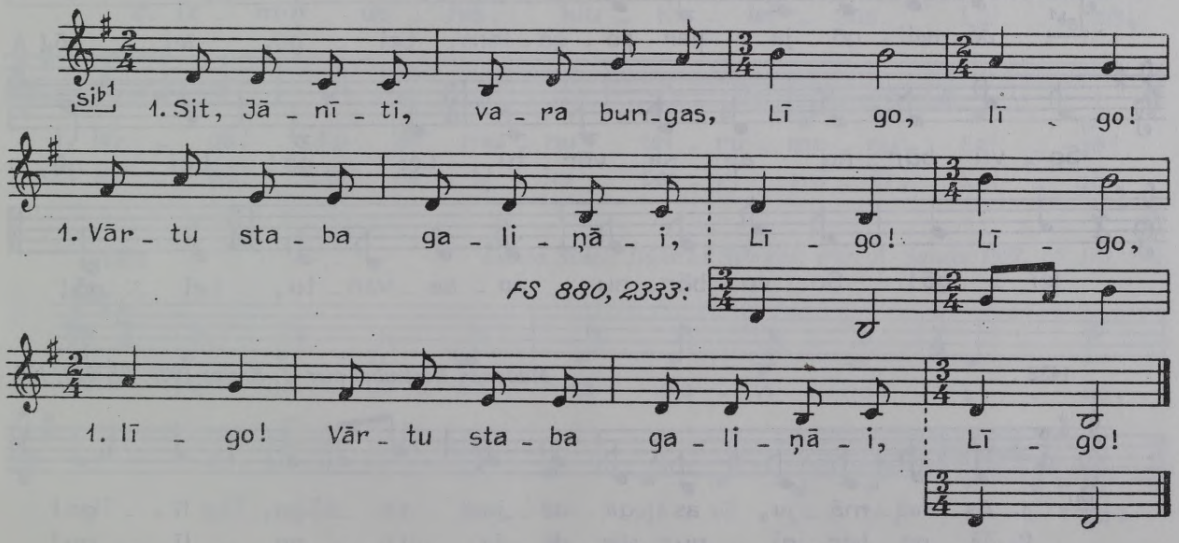

2. Tu, rudzīti, vārgulīti,
Celies agri pavasari!

3. Jau dažami, nevienami
Nerūc vaira dzirnaviņas.

4. Kam šie lielie rudzu lauki
Kā ezeri viļņojāsi,

5. Tam es došu sav' māsiņu,
Ja būt' liela izaugusi.

6. Ņem, Jānīti, sirmu zirgu,
Apjāj manu rudzu lauku!

7. Izmin smilgas, izmin lāčus,
Lai aug tīra labībiņa!

8. Visi rudzi noziedēja,
Kalpa rudzi neziedēja;

9. Tie ziedēja Jāņu nakti
Sidrabiņa ziediņiem.

FS 880, 2333.

Līgo laiva uz ūdeņa
Uz arāja meitiņāmi.

1430 *Rīgas Jumpravā Trīne Pleive un Ilze Lielā; pier. E. Paegle 1912. «Latvijas Saule», 1924, 13. (1.) nr.*

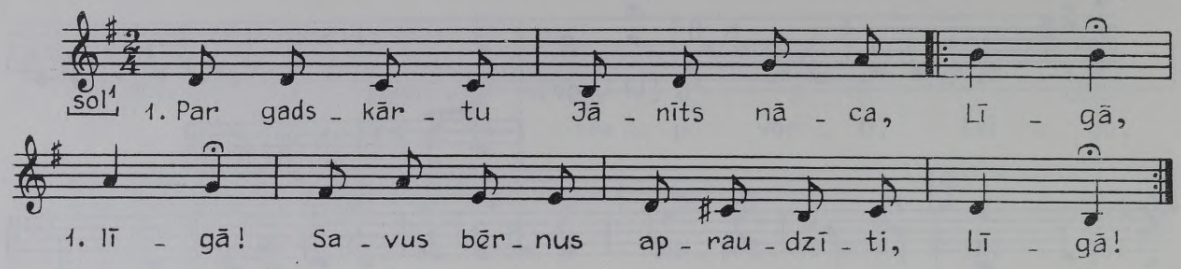

2. Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jāņiti daudzināja?

3. I tie ēda, i tie dzēra,
I Jāņiti daudzināja.

4. Balta, balta Jāņam sieva,
Sieru, pienu vien ēzdama.

5. Zila, mella Pēterami,
Pusē badu nomiruse.

6. Jānīšami raibi svārki,
Man bij raibi sivēniņi.

1431 *Pier. E. Melngailis 1934. FS 1400, 25950.*

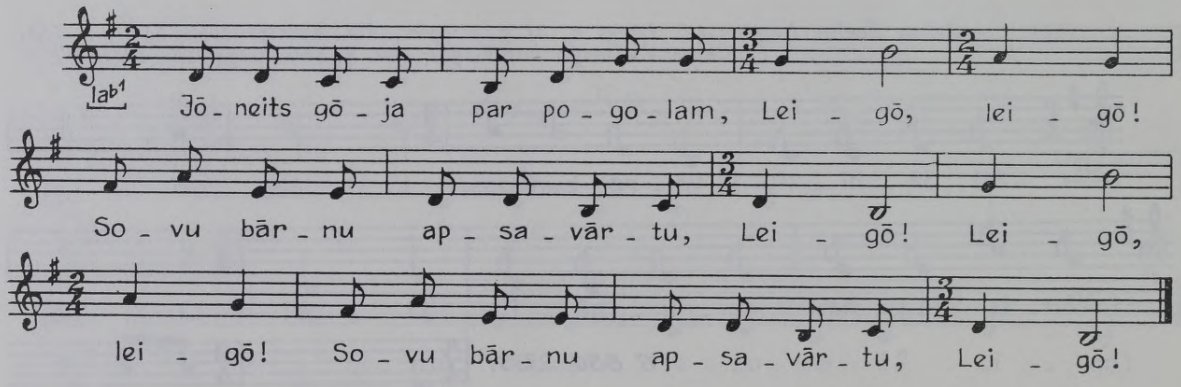

1432 *Madonas Bērzaunē pier. J. Kreics 1927. FS 529, 156.*

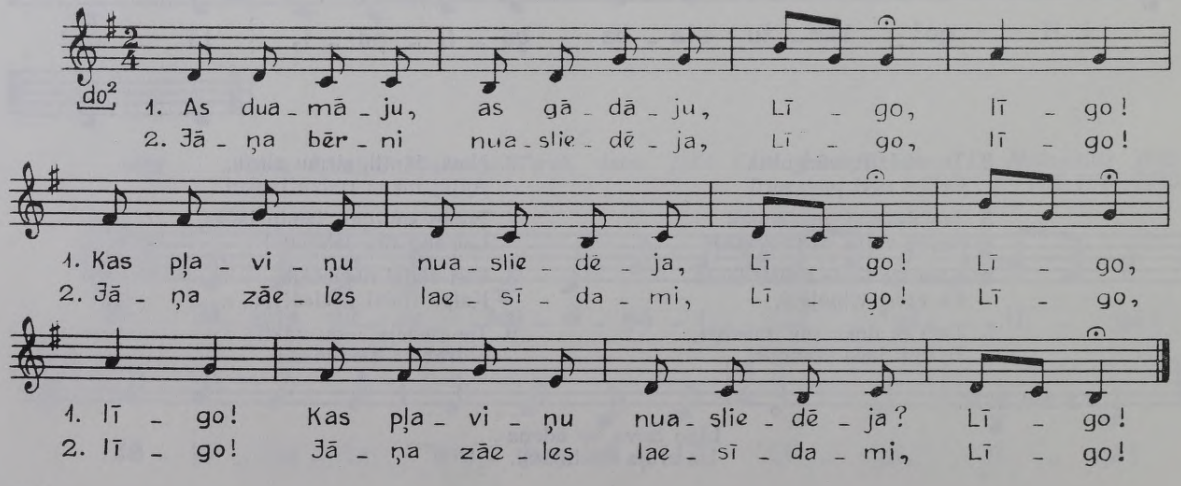

1433 *Marianna Romanovska Daugavpils Vārkavā; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 601.*

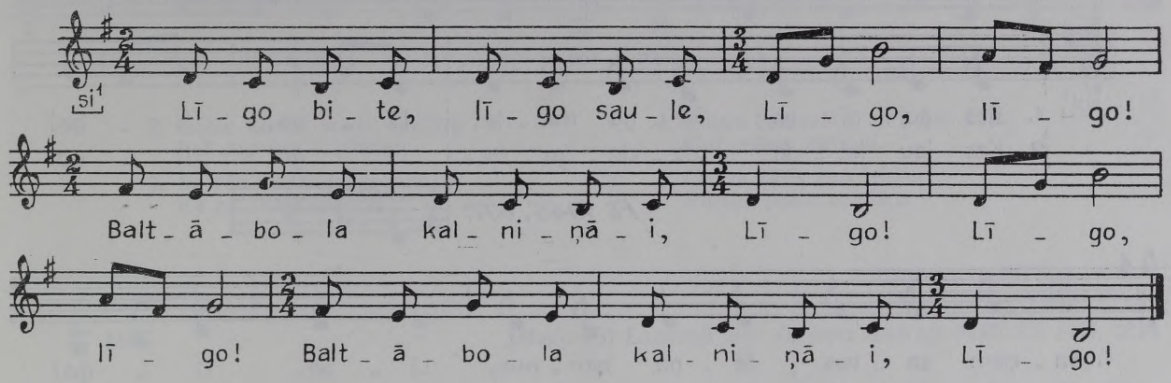

1434 *Anna Švarca Rēzeknē, dzim. 1900 Rēzeknes Varakļānos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3957.*

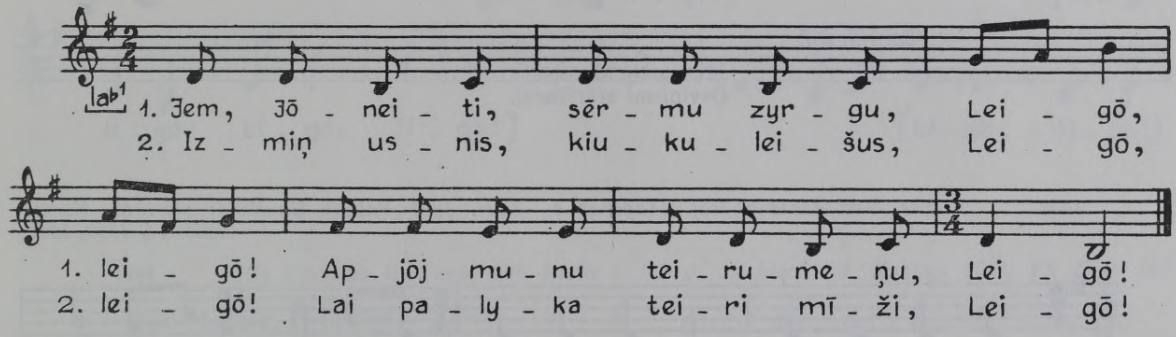

1435 *Grieta Sinele Ilūkstes Bebrenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 513.*

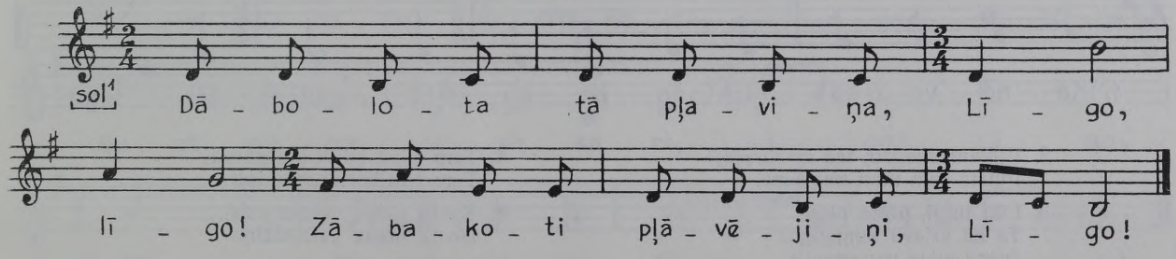

1436 *Ilūkstes Aknīstē pier. I. Indāns. FS 1495, 3175.*

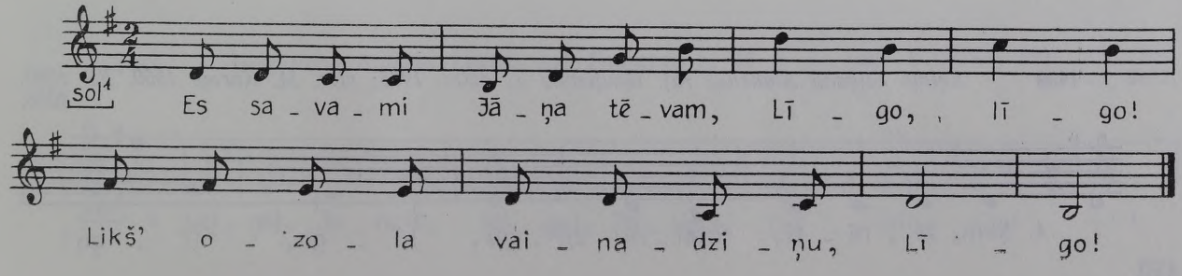

1437 *Madonas Jaungulbenē pier. E. Eglīte 1926. FS 26, 746.*
Līze Augule Cēsu Lizumā, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 637.

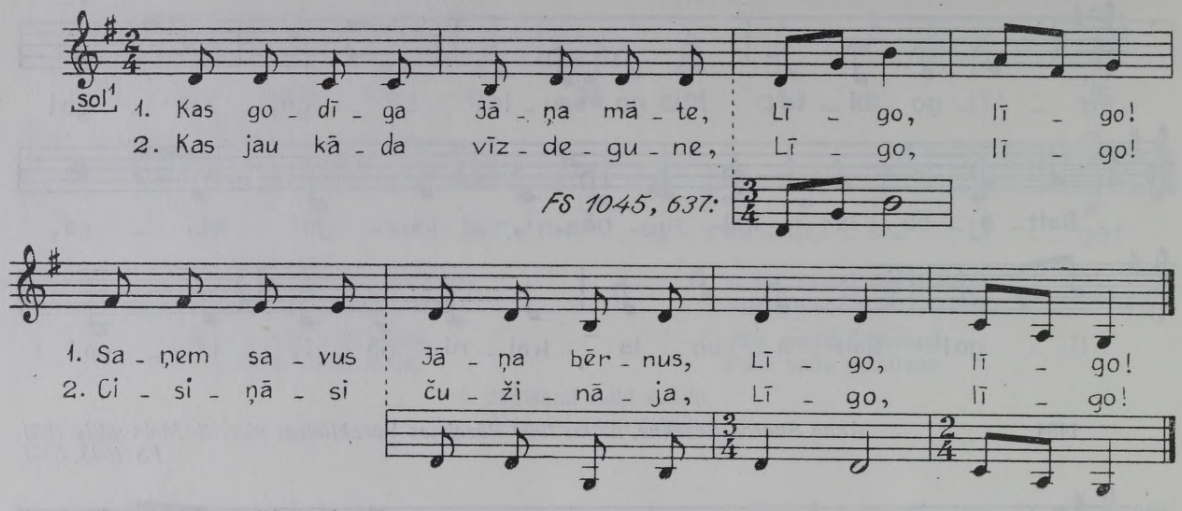

FS 1045, 637.

Jāņa māte sieru sēja
Deviņiem stūrīšiem.

1438 *Alvīne Līce Alūksnes raj. Trapenes c., dzim. 1891 Valkas Gaujienā; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1048.*

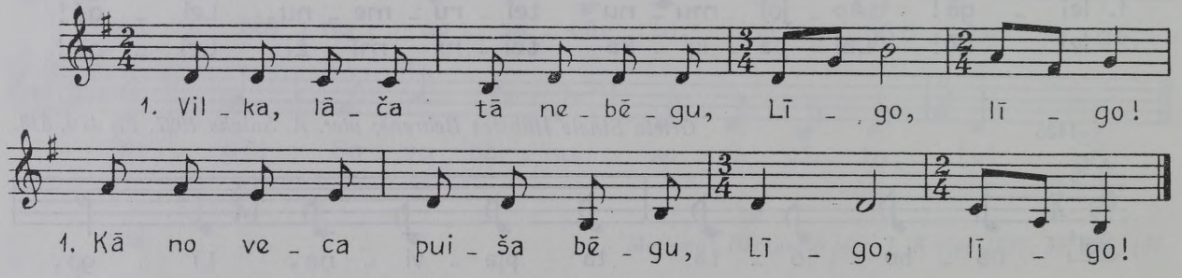

2. Vilkam kliedzu, tas aizskrēja,
Puisis ceļa man negrieza.
3. Līki nagi, plata piere
Tā kā krieva kumeļami.
(var.: elles vanagam).
4. Tam čīkst kauli staigājoti,
Tam trīs bārda runājoti.
5. Ko tu gribi, vecais puisi,
No tā mana vainadziņa?
6. Tavā bārdā utis, gnīdas,
Man spīd pērles vaiņagā.

1439 *Zelma Siļķena Alūksnes raj. Gaujienas c., dzim. 1905; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1086.*

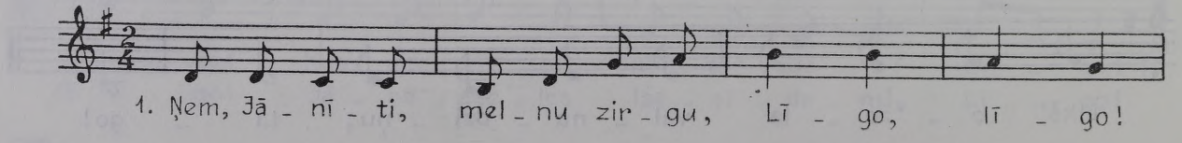

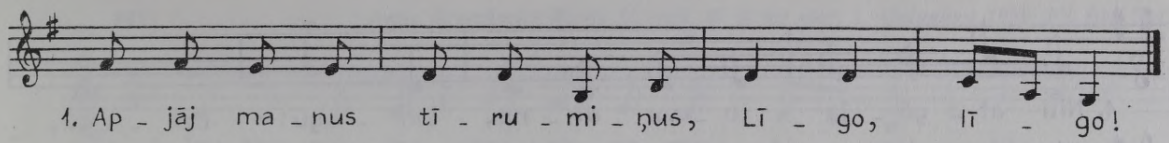

2. Izmin ušņas, izmin dadžus,
Lai aug tīra labībiņa!

3. Es pār puiša galvu lēcu
Kā pa sila cakārnīti.

4. Puis's bez prāta, cir's bez kāta
Guļ celiņa maliņāi.

5. Ciram kātu gan ieliku,
Puisim prātu neieliku.

1440 *[Madonas] Lazdonā pier. Jurjānu Andrejs 1892. FS 1495, 3514.*

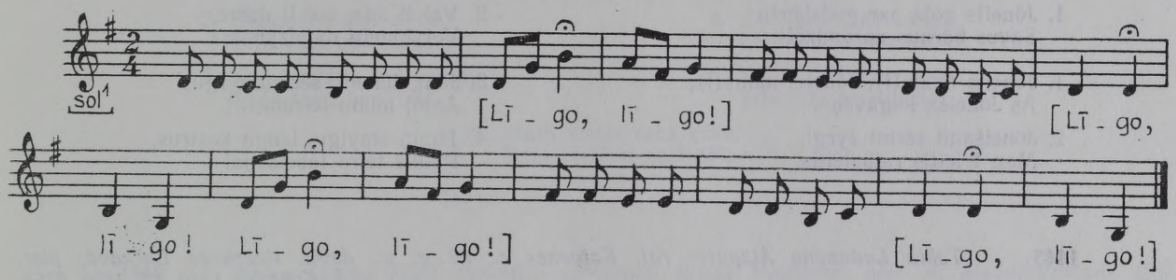

1441 *Ella Cimdiņa Gaujenas raj. Ineša c., 42 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 122.*

Plaši, spēcīgi (mierīgi)

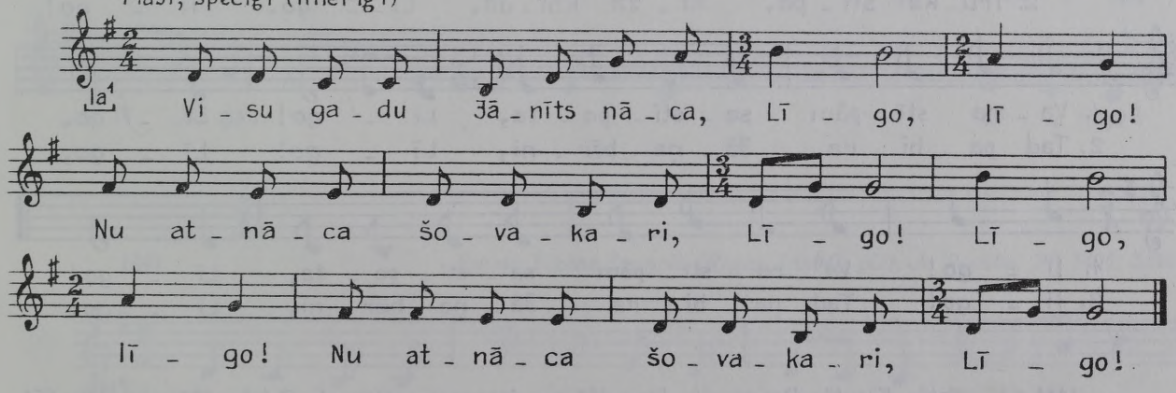

1442 *Broņislava Buļbika Ludzas raj. Salnavas c., 66 g. v.; pier. A. Mētra 1964. FS 1968, 5471.*

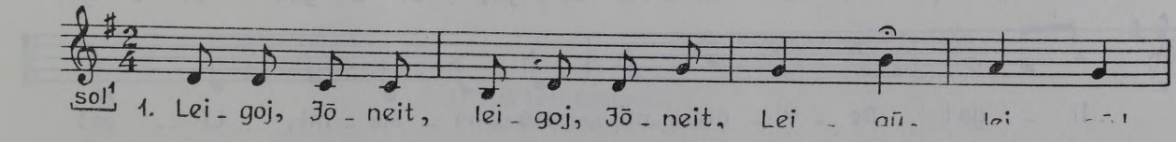

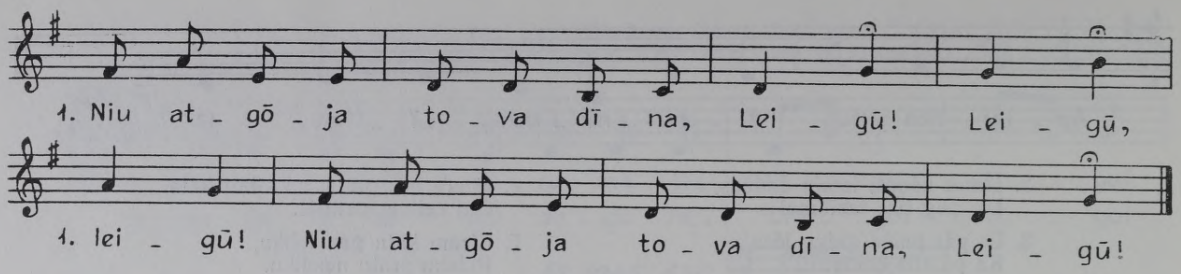

2. Kod atīsi Pīterdīna,
Tod leigōs i Pītereitis.

1. Jōneits gōja rudzu molu,
Zōļu nosta mugorāi.

1. Jōneits gōja par godskōrtu
Sovus bārnus apraudzēti:

1. Jōneits muns(i), Jōneits muns(i),
As Jōneiša leigaveņa.

2. Jōneišami sērmi zyrgi,
Maņ teleitis raibaleitis.

2. Nes, Jōneiti, munā dōrzā,
Dūd munomi teleitemi!

2. Voi tī āde, voi tī dzēre,
Voi Jōneiti daudzynōja?

3. Jam, Jōneiti, sērmu zyrgu,
Apjōj munu teirumeni!

4. Izmiņ smylgu, izmiņ kastrus,
Paliks teira labeibeņa!

1443 *Tekla Laduzāne Aizputes raj. Kalvenes c., 59 g. v., dzim. Rēzeknes Barkavā; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8768.*

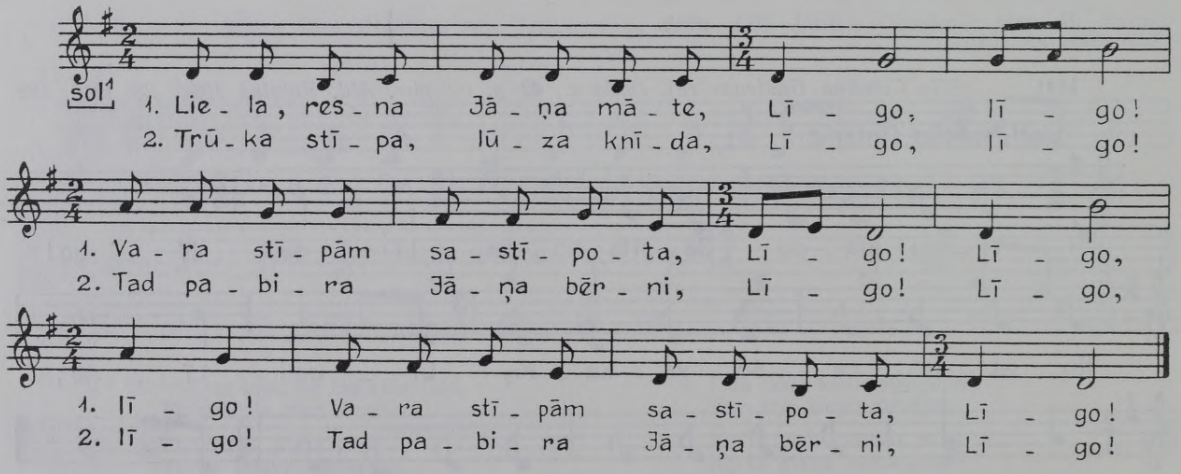

1444 *Tekla Kraukle Daugavpils Jasmuižā; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 851.*

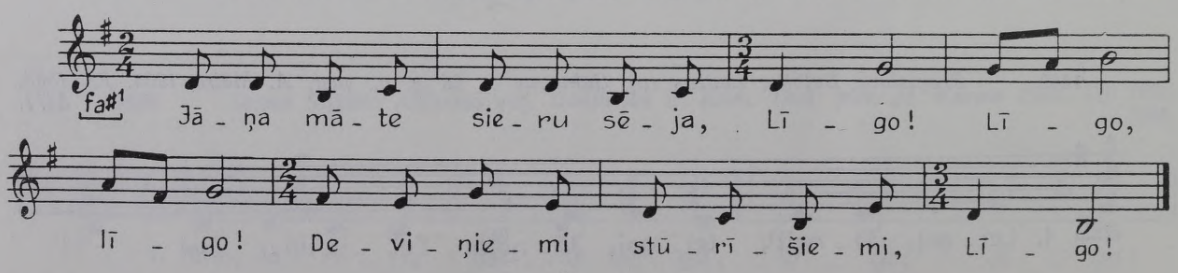

1445 *Anna Bremšmite Rīgas Mālpili, 47 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 734.*

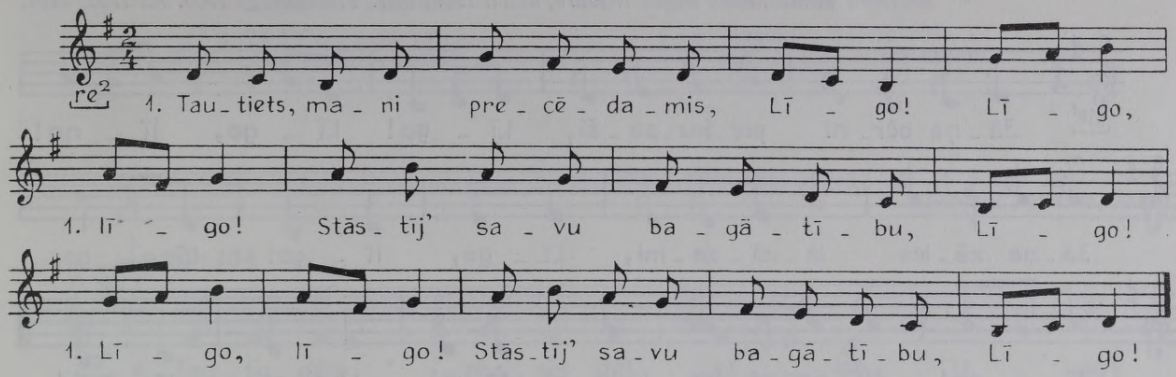

2. Kalniņāi rozes zieda,
Lejā vīna upe tek(a).

3. Kad aizgāju, tad atradu,
Kāda tava bagātība.

4. Kalniņāi dadži ziedi,
Lejā ūdens upe tek(i).

5. Klētī viena veca tīne,
Trīs sēnalas dibenāi.

6. Stallī viena veca ķēve,
Trim stutēmi sastutēta.

1446 *Klāra Līdeka Rīgā, melodiju dzirdējusi Rīgas Madlienā; pier. A. Medne-Romane 1937. FS 450, 2486.*

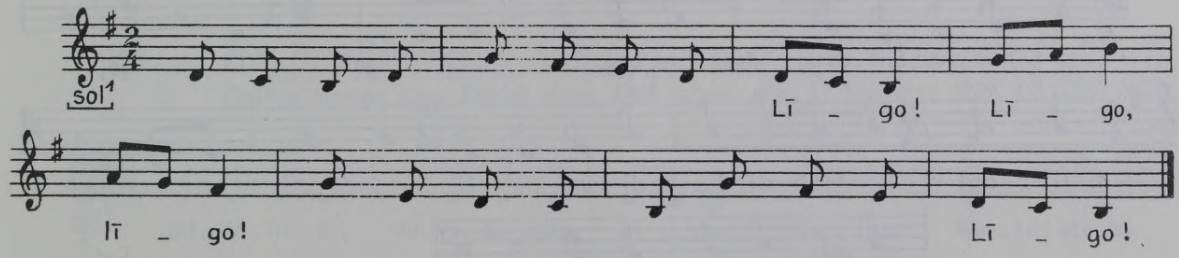

1447 *Emma Tikāne Jaunpilī [Rīgas Zaubē]; pier. A. Poruka. FS 1495, 3155*

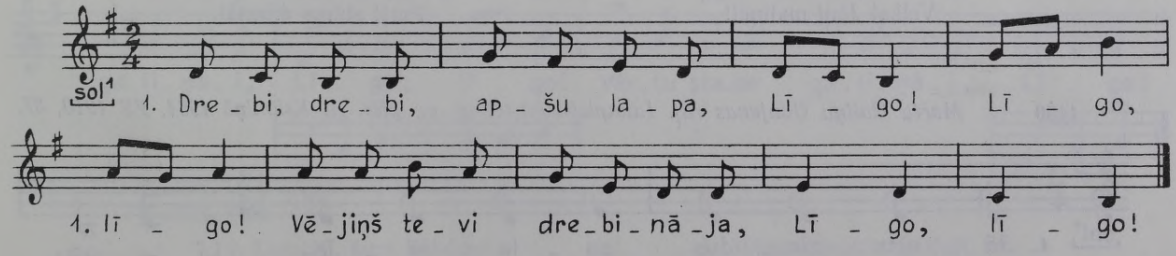

2. Tā drebēja veci puiši
Uz jaunāmi meitiņāmi.

3. Kur tu nāci, rumbas kaklis,
Jaunu meitu pulciņāi!

4. Visi tavi kankariši
Pēc meitāmi kratījāsi.

1448 *Landauska Bauskas Mežotnē; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1926. FS 170, 134. Vilma Mikus Rīgas Nitaurē, dzim. 1907; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3403.*

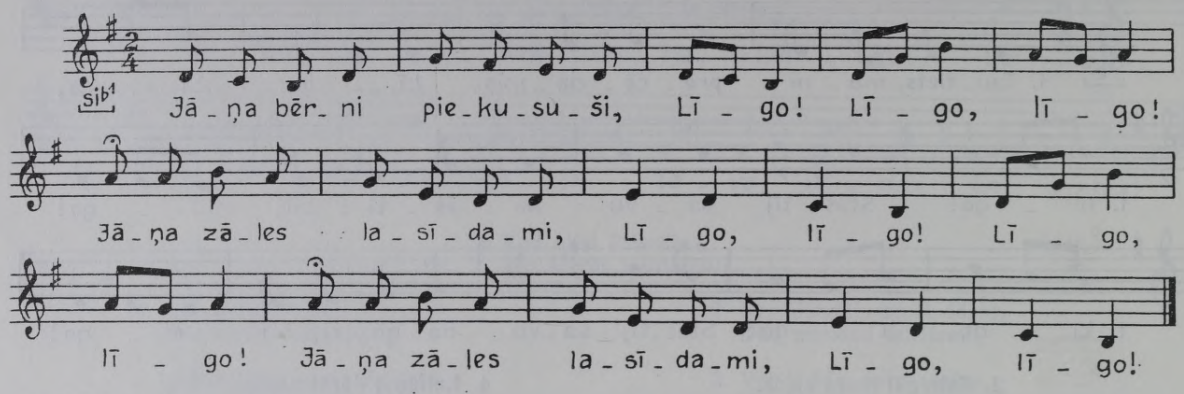

FS 1700, 3403.

1. Tīra lina grožus viju,
Sidrabāi mērcēdamis.

2. Lai brauc mana līgaviņa,
Kā zvaigznīte mirdzēdama.

1449 *Kārlis Atgāzis Alūksnes raj. Bejas c., dzim. 1906 Rīgas Zaubē; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 92.*

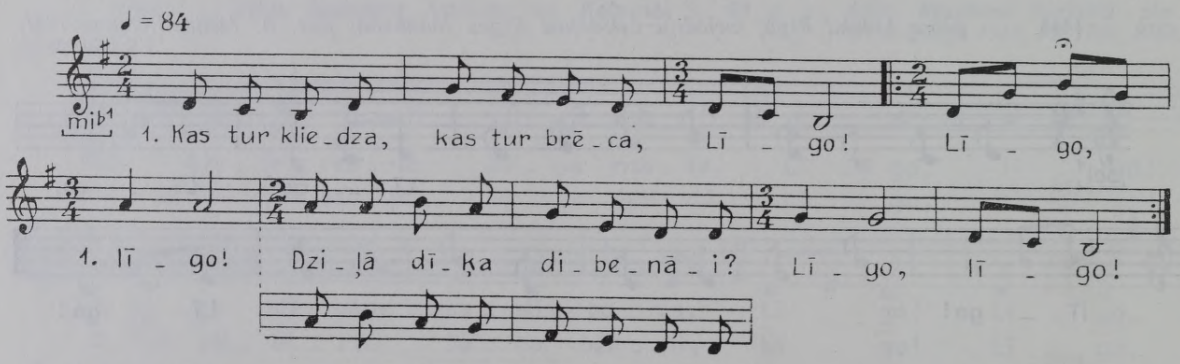

Dzied gan atkārtojot, gan bez atkārtojuma.

2. Jānīts kliedza, Jānīts brēca
Dziļā dīķa dibenāi.

3. Tekat lieli, tekat mazi,
Velkat Jāni maliņāi!

4. Izvilkuši maliņāi,
Svinēsimi Jāņu dienu!

5. Meitas vilka maliņāi,
Puiši stūma dibenāi.

1450 *Marta Galiņa Gaujenas raj. Jaunpiebalgā, 48 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 37.*

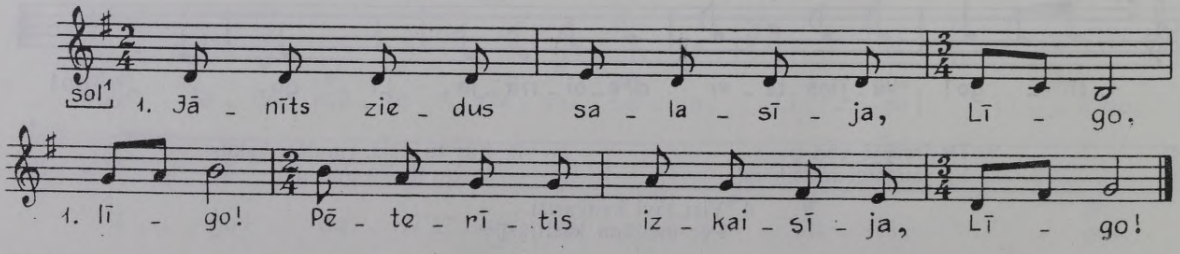

2. Jānīts kūla Pēterīti
Ar sidraba sakārniti.

3. Tā Pētera paša vaina,
Ķam ziediņus izkaisīja.

4. Badu, badu Jānīts nāca,
Vēl badāku Pēterītis.

5. Jēkabiņis, gudris vīris,
Nāk ar maizes riecientiņu.

1451 *Alvīne Jurāne Madonas raj. Ērgļos, dzim. 1892 Cēsu Ogrē; iesk. A. Stelle 1970, atšifr. V. Bendorfs. FS 1995, 2819.*

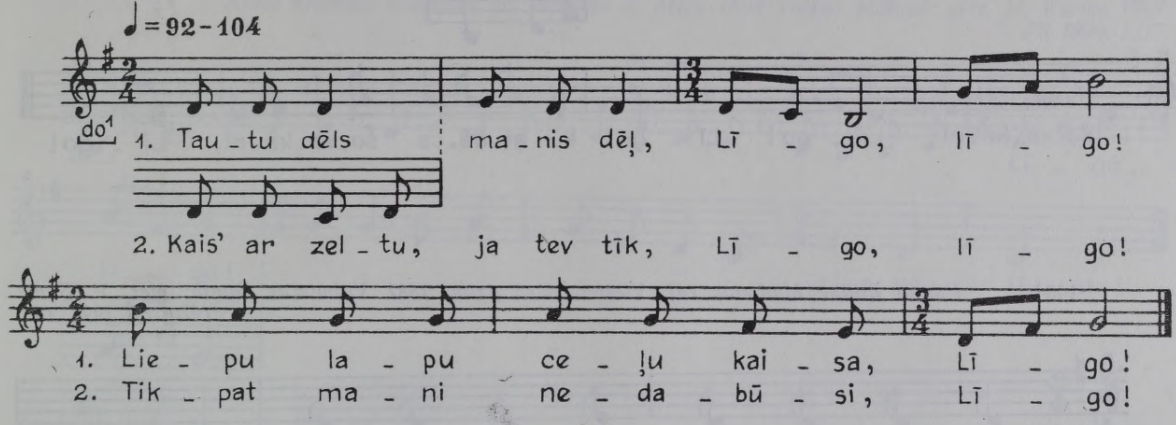

1452 *Aline Branka Madonas raj. Kusas c., 70 g. v.; pier. K. Dievkociņš 1950. FS 1859, 17.*
Karlīne Ilstere Madonas Vestienā, dzim. 1870; pier. T. Ilstere 1939. FS 1700, 2904.
Emīlija Avotiņa Cēsu Ērgļos, dzim. 1888 turpat; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3635.

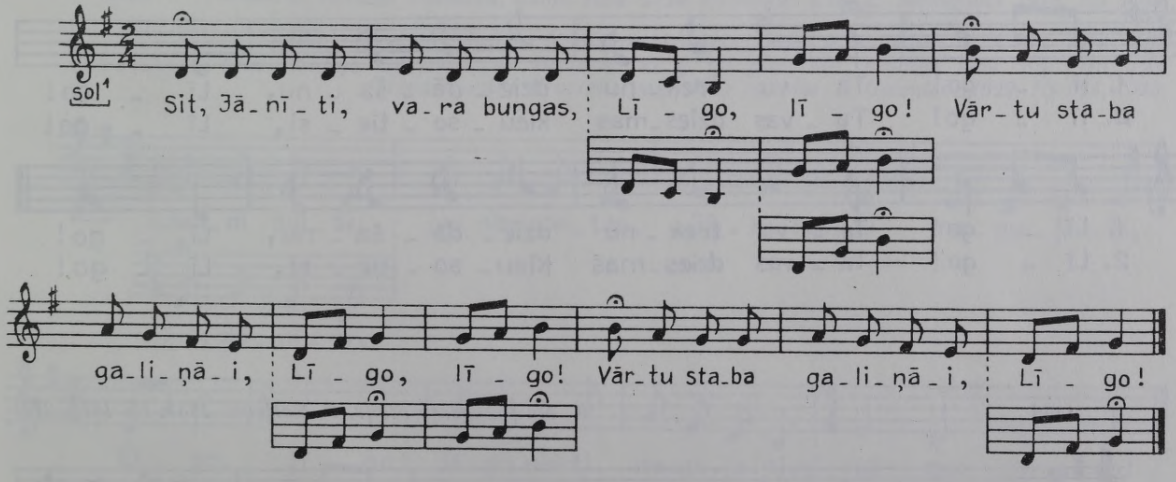

FS 1700, 2904.

1. Līgotāji, šurp nākdami,
Šķūņam jumtu noēduši,

2. Šķūņam jumtu noēduši,
Pieci kāli kaķēniņu.

FS 1700, 3635.

Nakts ir silta, galva karsta,
Novīst ziedu vainadziņis.

1453 *Ella Cimdiņa Gaujenas raj. Ineša c., 42 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 124. Vecpiebalgā pier. A. Poruka. FS 1495, 3142. Rīgas Katlakalnā 1926; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks. FS 170, 118.*

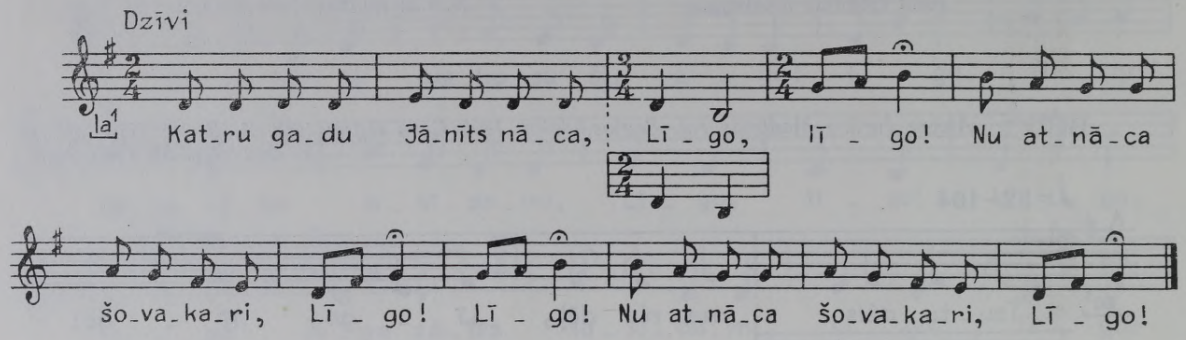

1454 *Emma Zilūze Madonas raj. Viesienas c., dzim. 1887 Valmieras Duntē; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 100.*

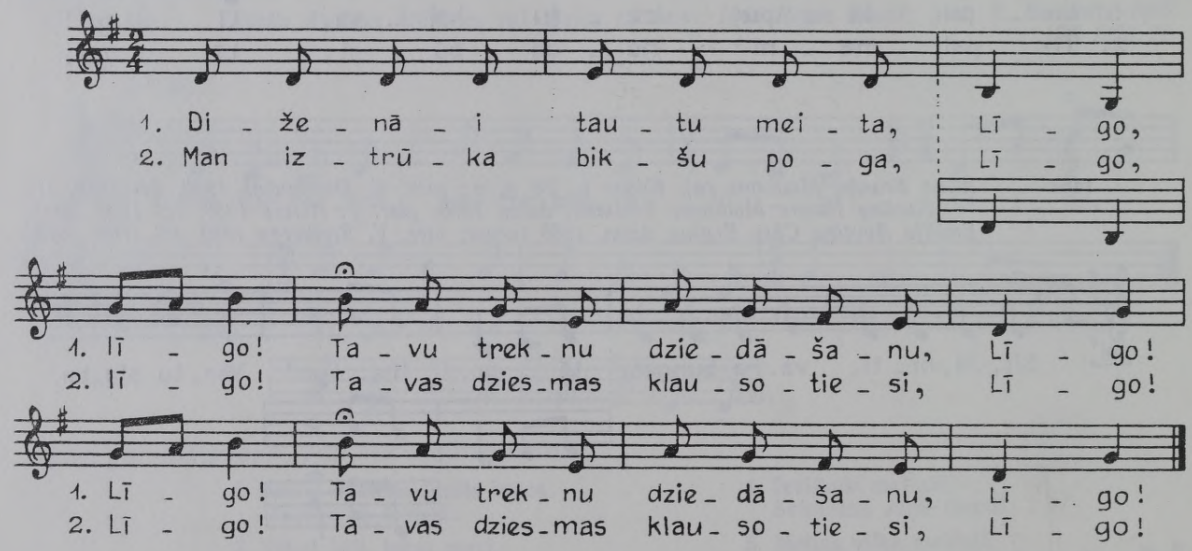

1455 *No fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 272.*

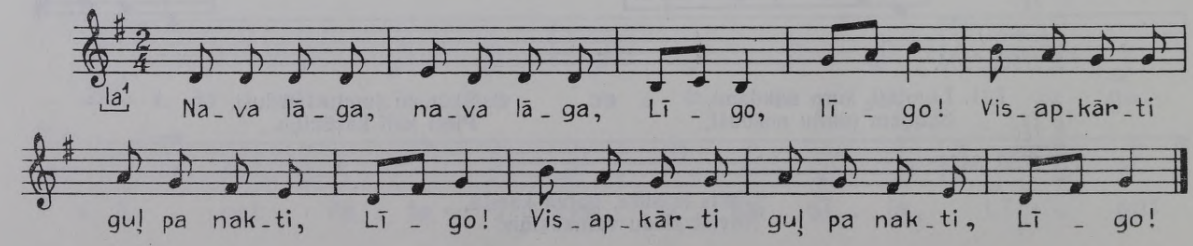

1456 *Kārlis Brucens Stučkas raj. Pļaviņās, dzim. 1916 Madonas Sausnējā, melodiju dzirdējis Pļaviņās; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 131.*

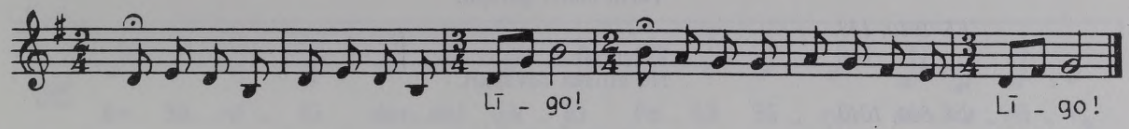

1457 *D. Kļaviņš Valkas Mālupē, 90 g. v.; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1324.*
Alma Kromule Alūksnes raj. Alsviķu c., dzim. 1893 Valkas Mālupē; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1017.

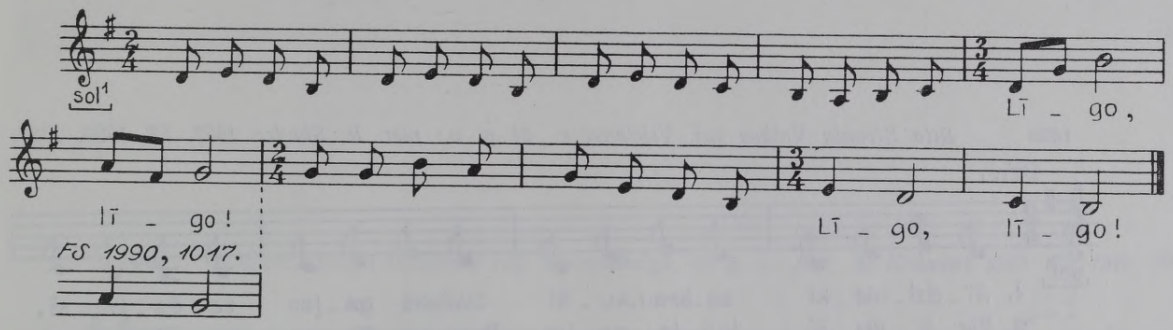

FS 1990, 1017.

1. Kur, Jānīti, tu dabūji
Sev tik skaistu līgaviņu?
2. Rožu lūpām, sārtiem vaigiem,
Šķiltin šķīla valodiņa.
3. Kupla liepa locījāsi
Jāņa tēva pagalmāi.
4. Tā nebija kupla liepa,
Tā bij' Jāņa līgaviņa.

1458 *Eduards Kļaviņš Taškentā, dzim. 1882 Cēsu Piebalgā; pier. E. Melngailis 1918. FS 1045, 7217.*
O. Līdaks, melodiju dzirdējis Madonas Meirānos; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 319.
Ella Cimdiņa Gaujenas raj. Ineša c., 42 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 123.
Ieva Kļaviņa Krustpils pag., 50 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1043.

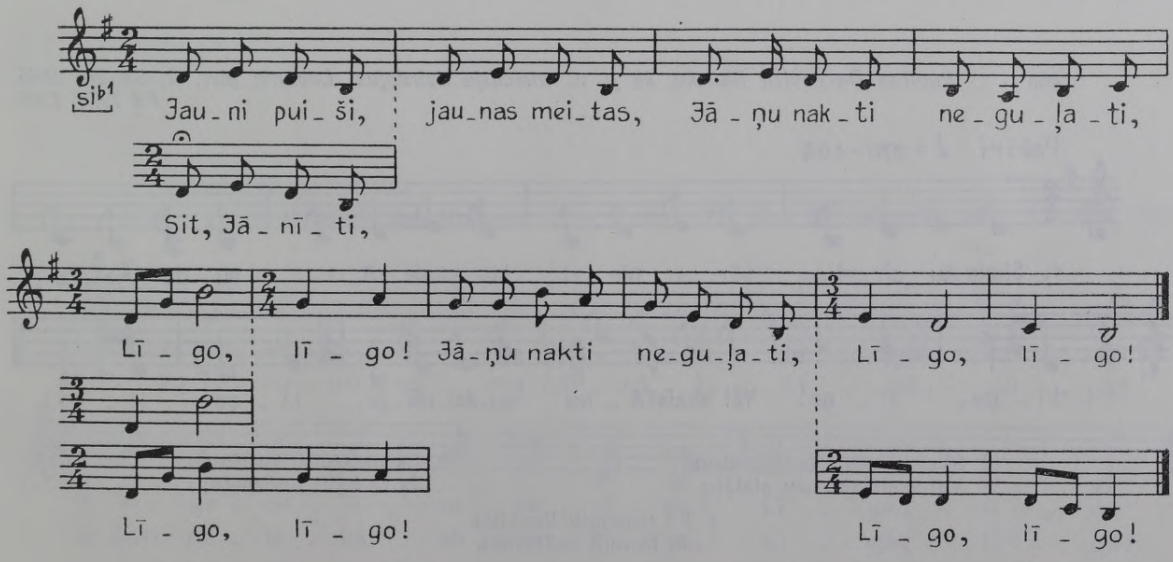

FS 1378, 319.

Sit, Jāniti, vara bungas
Vārtu staba galiņāi!

FS 1910, 123.

Katru gadu Jānīts nāca,
Nu atnāca šovakari.

FS 804, 1043.

Ai, baltaisi āboliņis,
Neaudz ceļa maliņāi!

1459 *Rita Strante Valkas raj. Vijciema c., 44 g. v.; pier. R. Skudra 1967. FS 1980, 1238.*

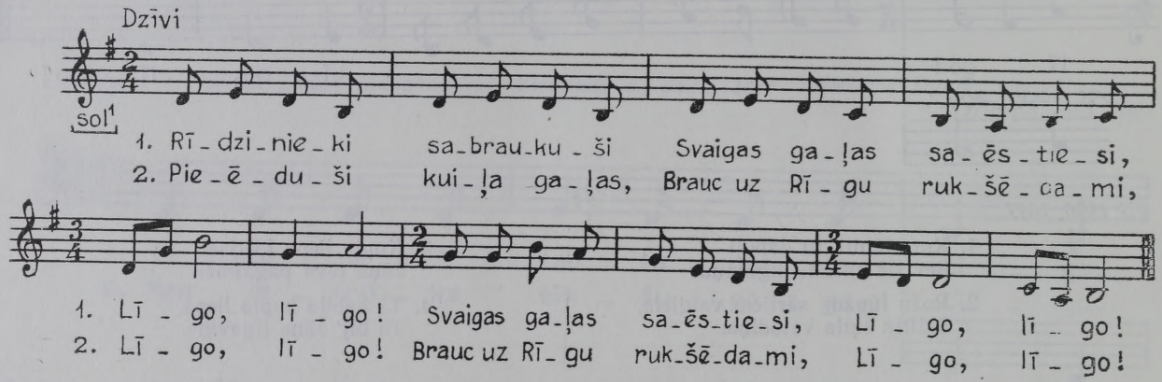

1460 *Paulīna Dargevica Bauskā, 58 g. v., melodiju dzirdējusi Lubānā; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1248.*

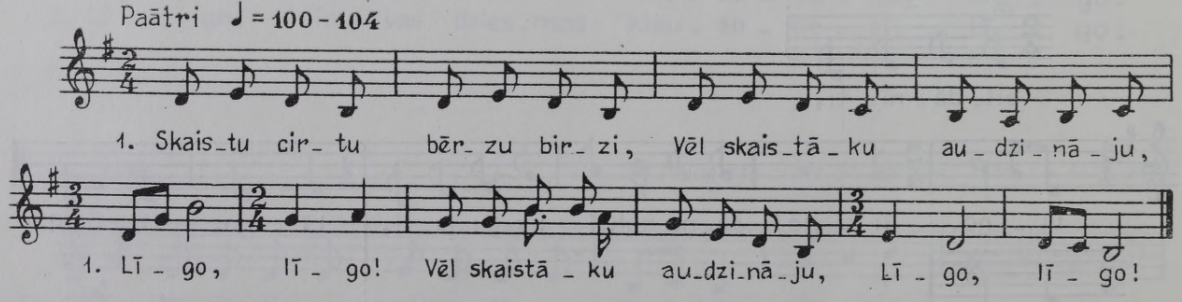

2. Skaistu ņēmu brālim sievu,
Vēl skaistāku sev atstāju.

3. Es nesētu driķu druvu,
Ja tā balti neziedētu;

4. Es neņemtu līgaviņu,
Ja tā mīļi nedzīvotu.

1461 *Madliena Atkalēja Madonas Adulienā, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 6965.*

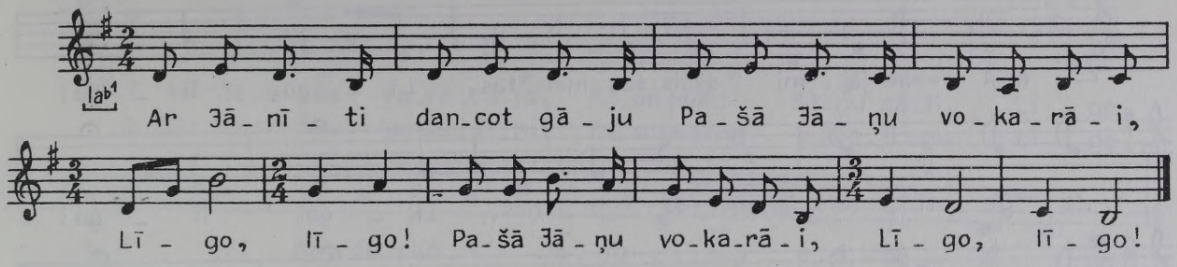

1462 *Marta Galiņa Gaujenas raj. Jaunpiebalgā, 48 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 39.*

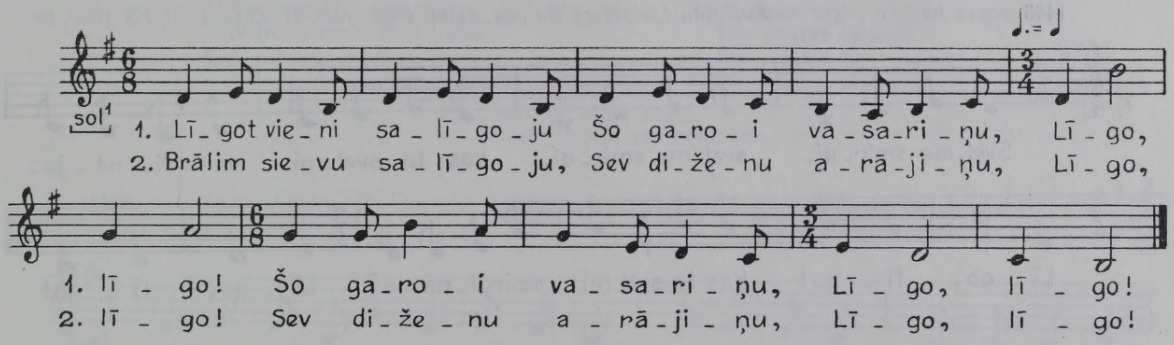

1463 *Kristīne Lāce Madonas Tirzā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6853.*

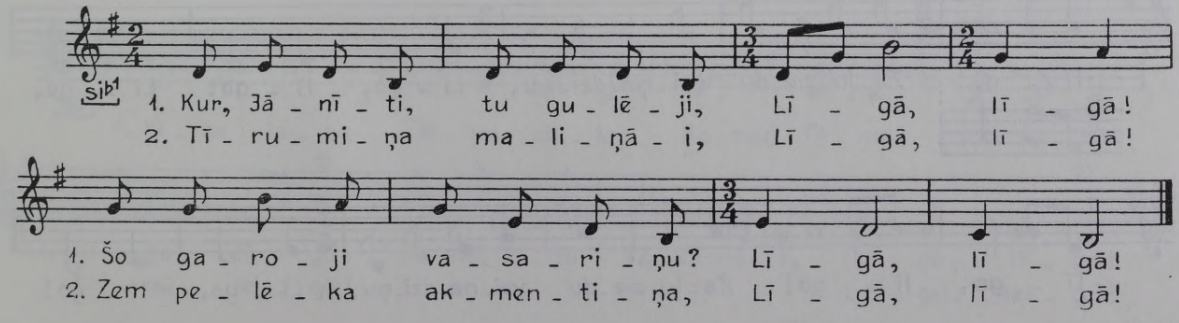

1464 *Kārlis Ozoliņš Balvos; pier. D. Zaķe 1960. FS 1950, 9226.*

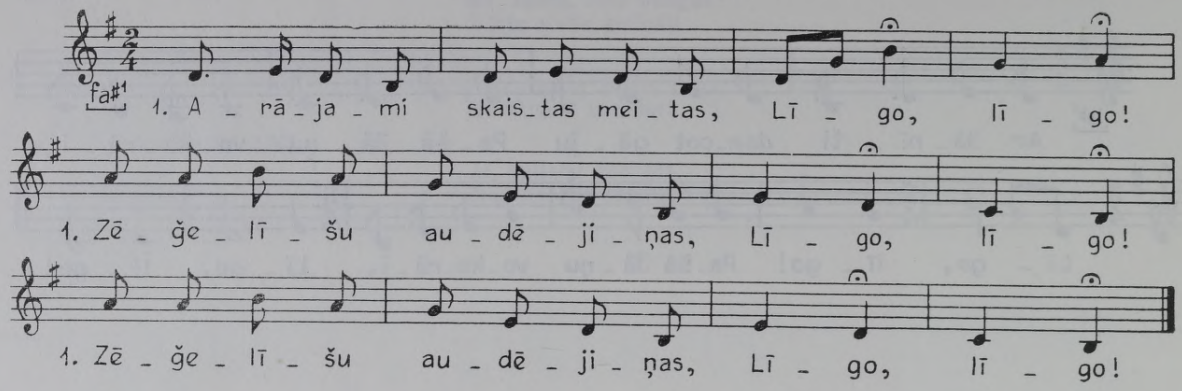

2. Jānīts nāca par gadskārtu
Savus bērnus apraudzīti:

3. Ko tie ēda, ko tie dzēra,
Vai Jānīti daudzināja?

1465 *Zuzanna Lielpētere Balvos, dzim. 1904; pier. D. Zaķe 1960. FS 1950, 9234.*

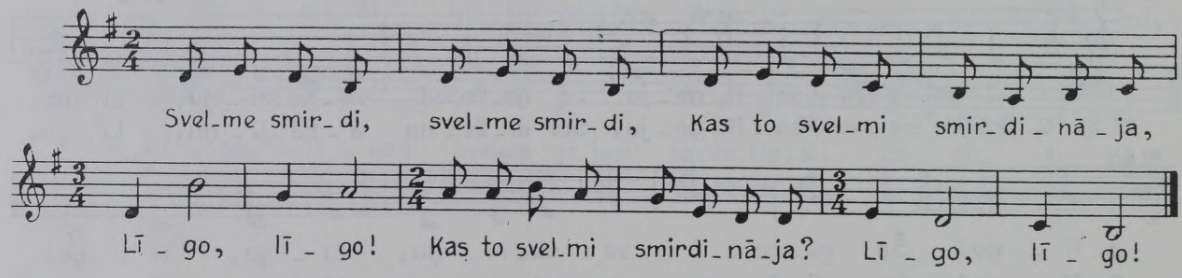

1466 *Mežsēts Madonas Vietalvā; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2080.*

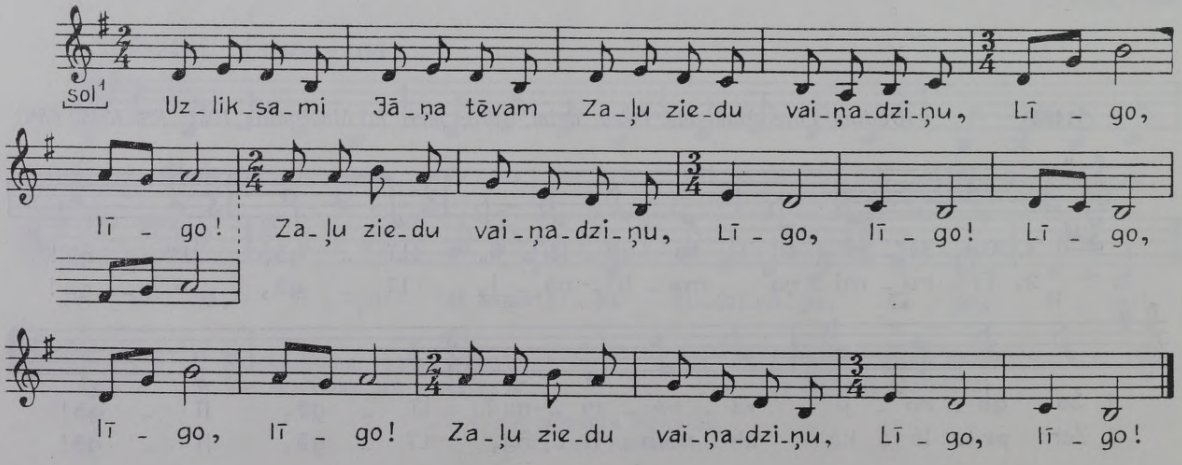

1467 *Anna Siliņa Jēkabpils raj. Krustpils c., dzim. 1885; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995, 48.*

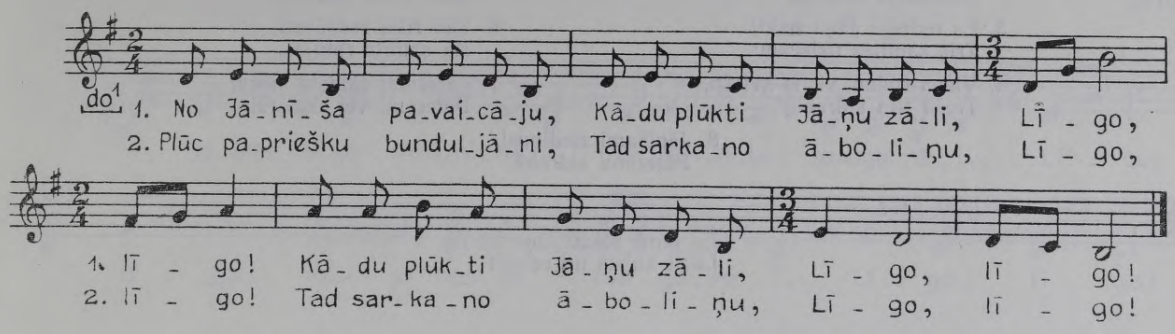

3. Jāņam sieva pazuduise
Smalkajāsi ņāetrītēsi.
4. Rītā bija liela rasa
No Jāniša asarāmi.
5. Piecas meitas Jāni vilka
Smalkajosi kārkliņosi.
6. Otras piecas brīnējāsi,
Ko tās piecas stīvējāsi.
7. Es dziedāju, delverēju,
Neņems mani šitie puiši.
8. Mani ņemsi rīdzenieki —
Tie cilvēki nezināja.
9. Rīdzenieki, šur nāekdemi,
Raibas šļipses sasējuši.
10. Būtu labāk aepsējuši
Raibā kaķa pavēderi.
11. Es neietu iz Kurzemi
Ne ar vindi vindējama:
12. Kurzemēi augsti kalni,
Kā sproudzeni arājiņi.
13. Aizdzan vagu, atdzan vagu,
Utu skatās cakulāi.
14. Pēter brāli, bundzenieki,
Tava sieva stabulnīca.
15. Izrāvuse āžam ragu,
Skrien pa silu strumpādama.

1468 *Jānis Niedra Daugavpils Kapiņos; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 301.*

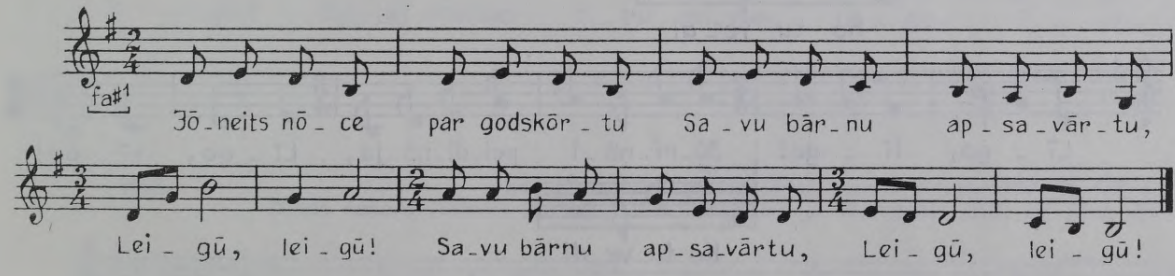

1469 *Rēzeknes Atašienē pier. V. Bērzkalns 1931. FS 740, 12152. Latgalē 1940; FS 1700, 5444.*

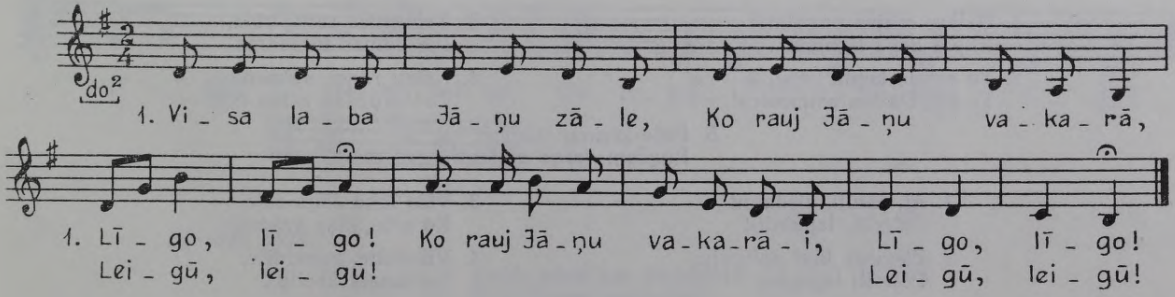

2. Vīboksnīte, papardīte,
Sarkanais āboliņš.

3. Es redzēju Jāņa nakti
Trīs saulītes uzlecam:

4. Viena rudzu, viena kviešu,
Trešā tīra sidrabiņ'.

5. Jauni, veci, ciema ļaudis,
Jāņu nakti neguļat!

6. Tad rītāi redzēsati,
Kā saulīte rotājas.

7. Jānīšami skaista sieva,
Pēterami vēl skaistāk':

8. Jānīšami ziediņosi,
Pēterami sidrabā.

FS 1700, 5444.

Es jums soku, Jōņa bārni,
Losit kūkus nu celeņ'!

1470

Ezeriņš Madonā; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2022.
Madonas apkaimē pier. A. Ķiploka. FS 334; 1440, 1164.

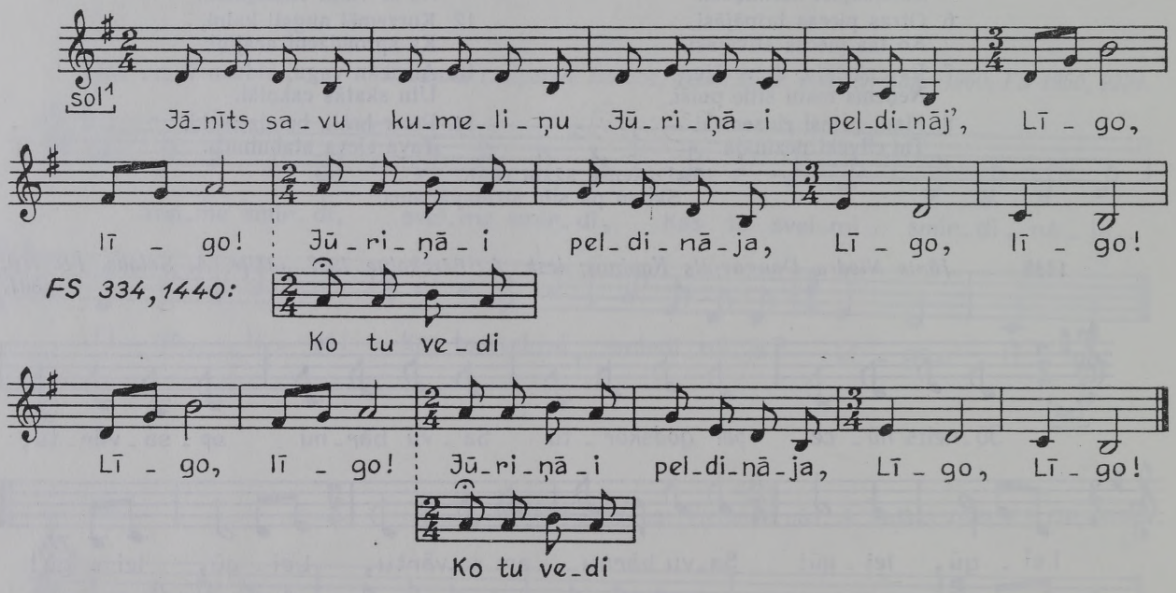

FS 334, 1440.

Ai, Jānīti, dieva dēliņ,
Ko tu vedi vezumā?

1. Daibes mājas pagalmāi
Kupla liepa līgojās;

2. Tā nebija kupla liepa,
Tā bij' Daibes saimenīca.

3. Saimenīca runci kūla,
Pie ļipīnas turēdama.

4. Nekul runci, saimenīca,
Tavas pašas vaina bija —

5. Pate kreimu izēdusi,
Ruņčam vainu uzlikusi.

1. Ai, Jānīti, ziedainīti,
Pēterīti, lapainīti!

2. Ziediem Jāni nolīgoju,
Pēterīti lapiņām.

3. Visa laba Jāņa zāle,
Ko plūc Jāņa vakarā:

4. Vībotnīte, papardīte,
Sarkanais āboliņš.

1471 *Lize Viduša Jēkabpilī, dzim. 1866 Madonas Praulienā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7410.*

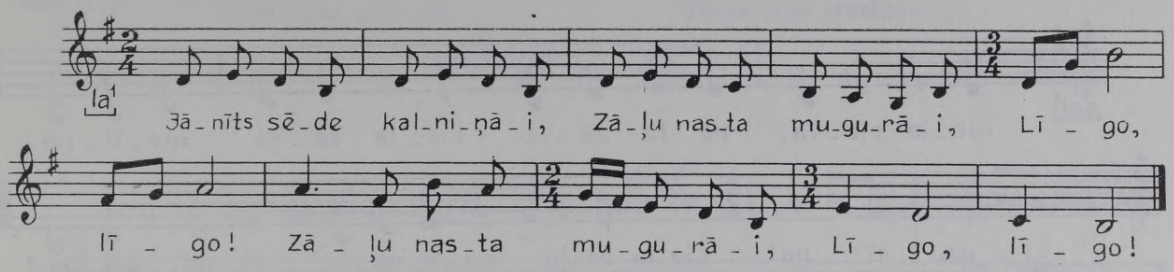

1472 *Karlīne Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1486.*

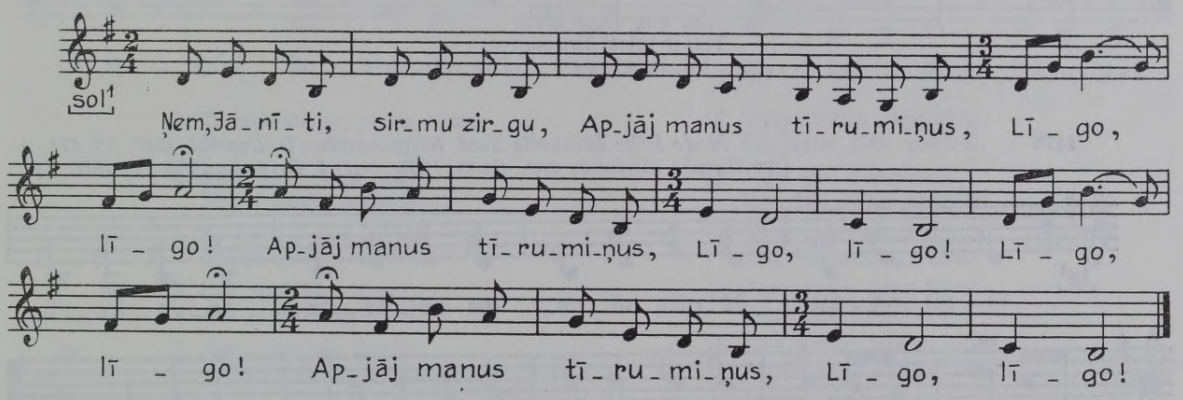

1473 *Anna Krievāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 521.*
Minna Junaka Ilūkstes Rubenē, dzim. 1893; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3698.

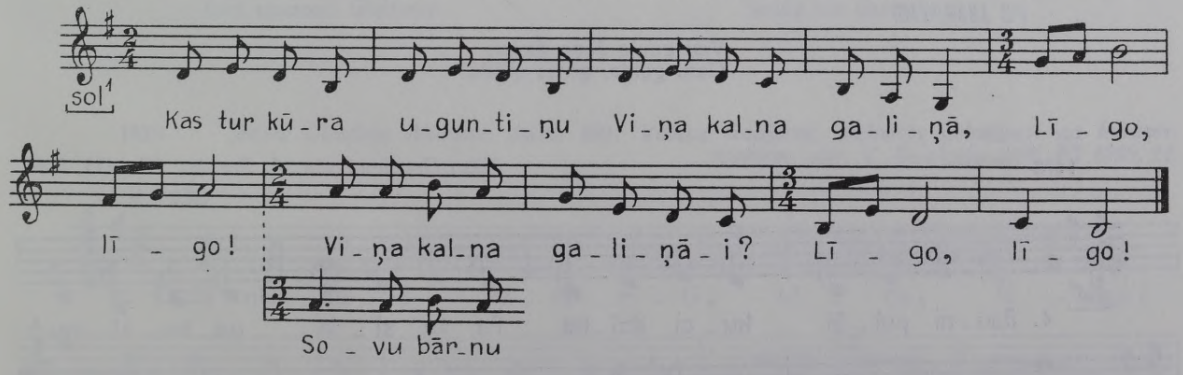

FS 1045, 3698.

Jōnīts nōca par godskōrtu
Sovu bārnu apraudzeit.

1474 *Jūle Krievāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 479. Alma Vitoliņa, dzim. 1902 Daugavpils Ungurmuižā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3887.*

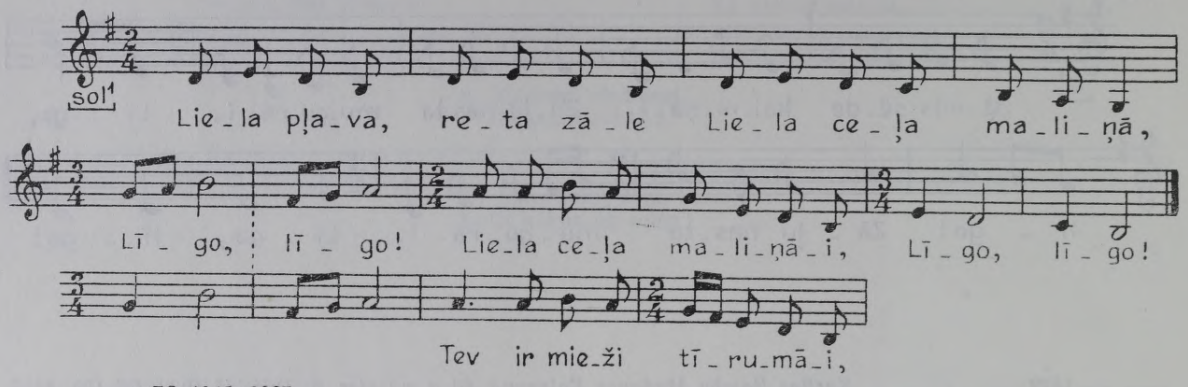

FS 1045, 3887.

Alu, alu, Jāņa tēvis,
Tev ir mieži tīrumāi!

1475 *Made Rēķe Jēkabpils Secē, 80 g. v.; pier. P. Lapsiņš 1927. FS 571, 2. Ilze Baruša Madonas apr., dzim. 1880; pier. J. Brigzna 1950. FS 1836, 116.*

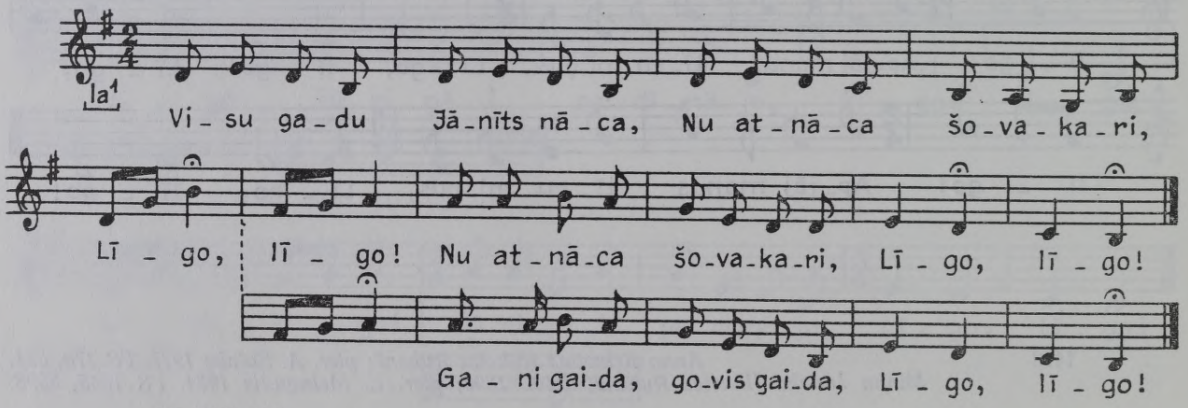

FS 1836, 116.

Visi gaida Jāņa dienu,
Gani gaida, govis gaida.

1476 *Cēsu Druvienā pier. A. Poruka. FS 1495, 3146.*

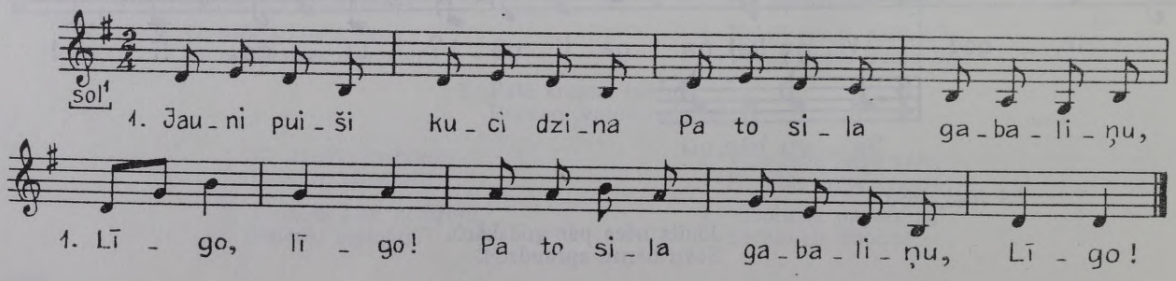

2. Domādami jaunu meitu
Ar pelēku villainīti.

3. Vai jūs akli, neredzējāt:
Četras kājas, gara aste.

4. Pērkat, meitas, šogad puišus,
Šogad puiši nopērkami!

5. Šogad puiši nemaksāja
Piecas driķu sēnaliņas.

6. Citu gadu, tad maksāsi
Pieci sieki zirgu mēslu.

1477 *Genovefa Peilāne Dagdas raj. Asūnes c., 39 g. v.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7198.*

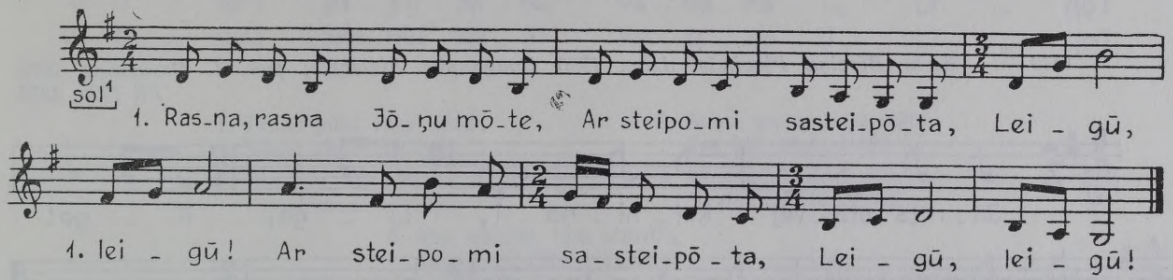

2. Tryuka steipa, pleisa muca,
Nu pabyra Jōņa bārni.

3. Sīru, sīru, Jōņa mōte,
Tev ir gūvis laidarāi!

4. Ja nadūsi sīra, svīsta,
Paliks gūvis ōlaveicys.

5. Olu, olu, Jōņa tāvsi,
Tev ir mīži dōrzeņāi!

6. Ja nadūsi olu dzartu,
Krissim, mīžus izviļōsim.

7. Paļdis, paļdis, Jōņu mōte,
Par tū tovu lobumeņu!

8. Nagōjom mes āstu, dzartu,
Jōņa mōtis apraudzeitu.

9. Jōneits kōpe kaļneņāi,
Zōļu nosta mugorāi.

10. Kōp, Jōneiti, lejeņāi,
Dūd munomi teleitemi!

11. Vysys lobys Jōņu zōlis,
Kū plyuc Jōņu vokorāi;

12. Vysi lobi Jōņu bārni,
Kas nōk Jōņūs prīcōtīsi.

13. Jōņu nakti muca dagi
Augsta kolna galeņāi.

14. Tur sanōce Jōņu bārni
Jōņu nakti prīcōtīsi.

15. Gon tī ēde, gon tī dzēre,
Gon Jōneiti daudzynava.

16. Pavodomi Jōņa dīnu
Da vinimi kaļnenimi.

17. Lai pavoda Jōņa mōte
Leidz pošai jyureņai.

18. Nōc otkoli cytu godu,
Tod mes tevi gaideisimi,

19. Meikstu sīru sasīsimi,
Soldu olu dareisimi.

1478 *Adele Cimdiņa Alūksnē, dzim. 1891 Valkas Gaujienā, melodiju dzirdējusi no kurzemniekiem; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 11.*

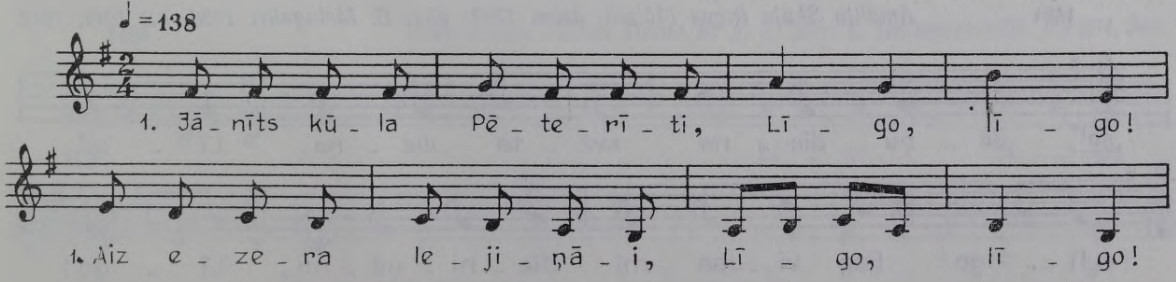

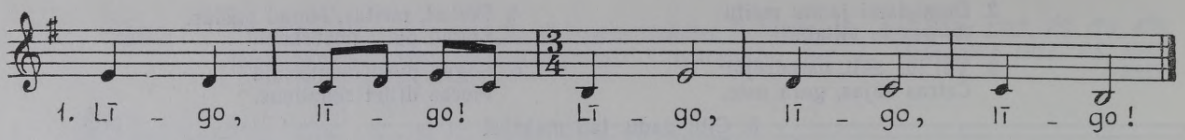

2. Pēteriša paša vaina,
Kam Jāniti kaitināja.

3. Jānīts ziedus salasīja,
Pēterītis izkaisīja.

4. Jāņa ziedu neredzēja
Aiz Pētera lapiņāmi.

1479 *Berta Bērziņa Pļaviņās, dzim. 1900 Daugavpils Aiviekstē; pier. I. Grauzdiņa 1970. FS 1995, 2255.*

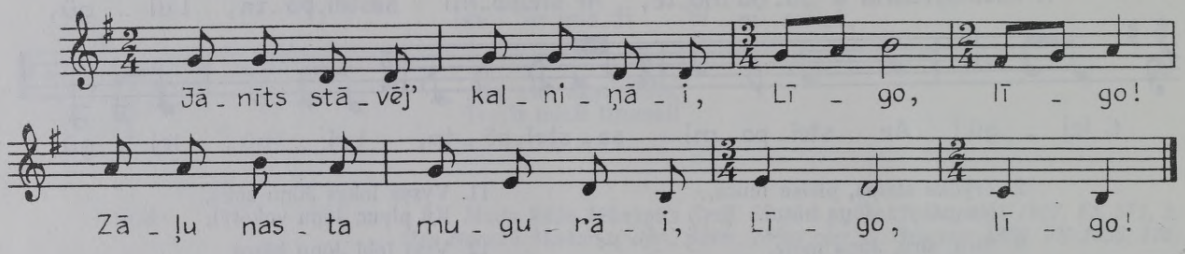

1480 *Anna Zālīte Cēsu Raunā, dzim. 1869; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5408.*

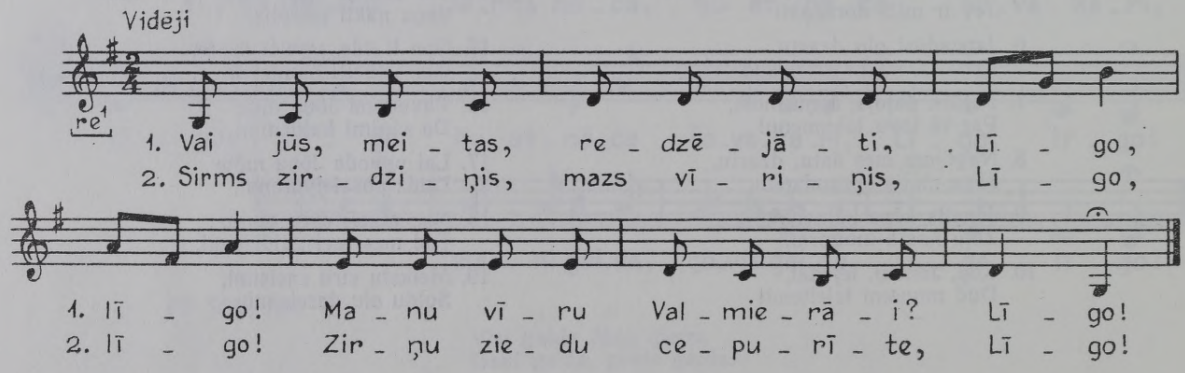

1481 *Amālija Skuja Rīgas Mālpilī, dzim. 1882; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 1970.*

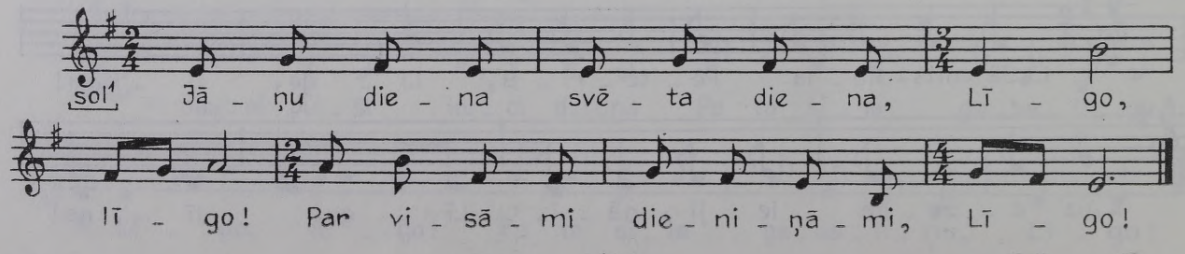

1482 *Ieva Jansone Kuldīgas raj. Rendas c., 80 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10657.*

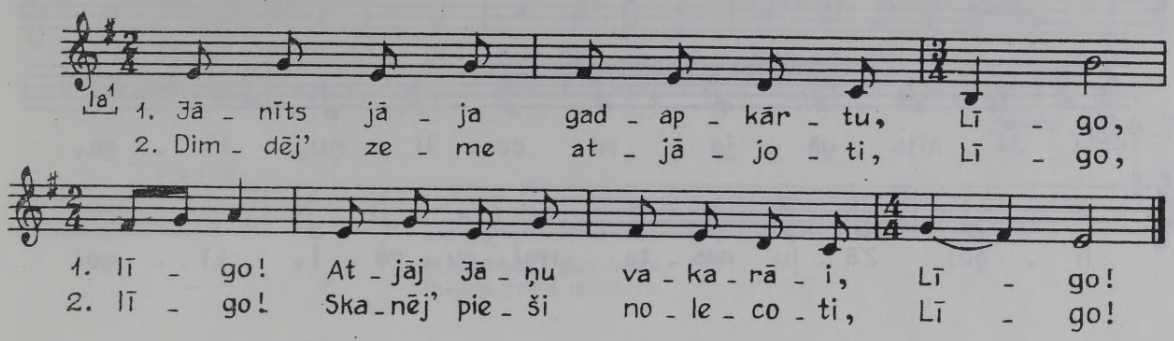

1. Jānīts pūta vara tauri
Vārtu staba galiņāi.

2. Alu, alu, Jāņu tētīt,
Tev ir mieži tīrumāi!

3. Sieru, sieru, Jāņu māte,
Tev bij' govis laidarāi!

4. Jāņu māte sieru sēja
Deviņiemi stūrīšiemi.

5. Šim stūrītis, tam stūrītis,
Man pats siera viducītis.

1. Ar puķīti laivu īru
Pretim savai līgaviņai.

1. Kas spīdēja, kas vizēja
Jāņu mātes pagultēi?

2. Jāņu mātes brūtes kurpes —
Tās spīdēja, tās vizēja.

1483 *Krišjānis Pļavinieks Neretas raj. Saukas c., 78 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5433.*

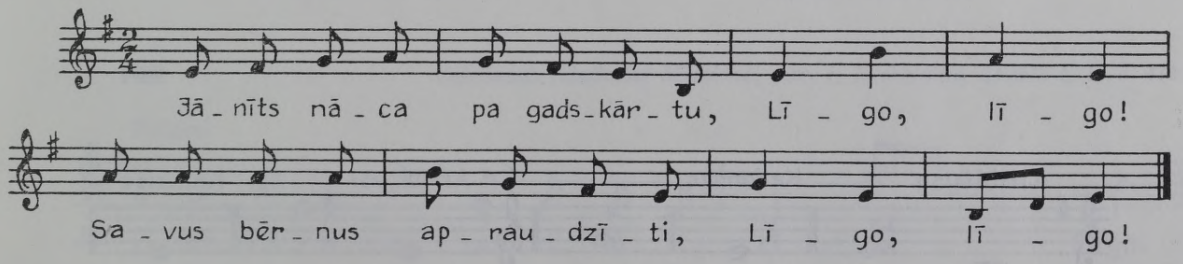

1484 *Līze Aizupe Valkas Sinolē, 65 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 963.*

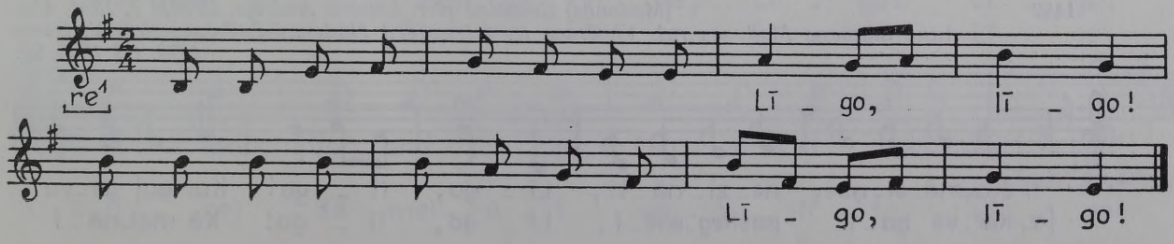

1485 *Trīne Zēberga no Ventspils Popes; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 691a.*

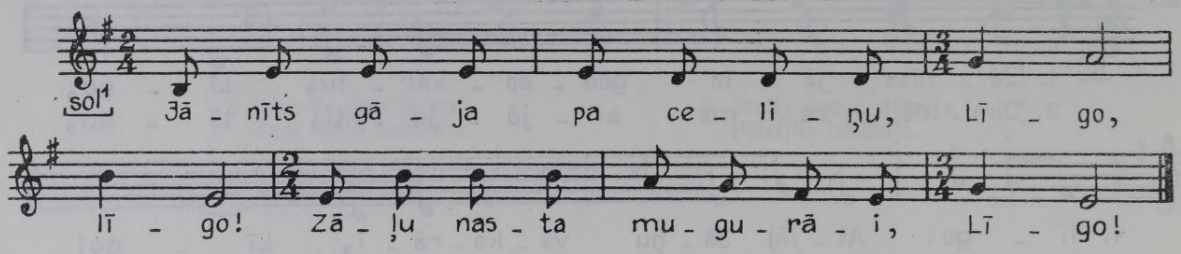

1486 *Trīne Gulbe Rīgas Mālpilī, 67 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 827.*

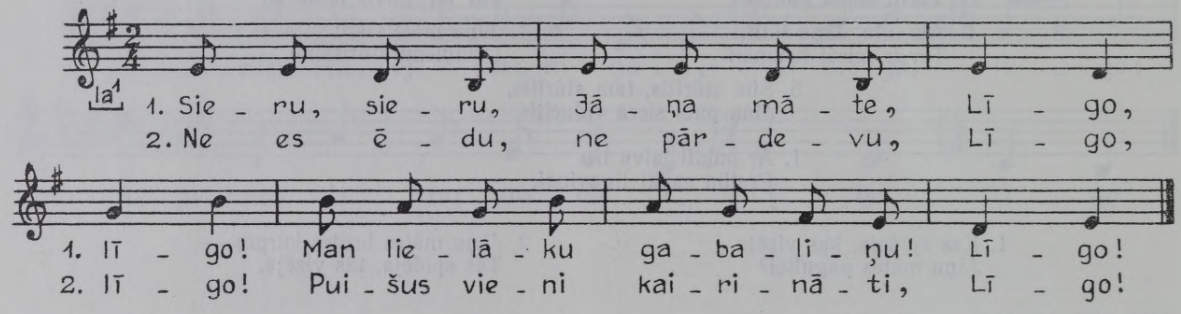

1. Silta, jauka istabiņa,
Bērzu malkas kurināta.

2. Būt' siltāka, būt' jaukāka,
Būt' iekšāi Jāņa māte.

1. Es tev lūdzu, Jāņa māte,
Vai ir silta istabiņa?

2. Jāņa bērni samirkuši,
Jāņu zāles lasīdami.

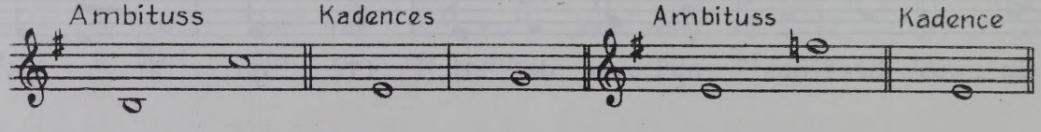

1487 [*Madonas*] *Cesvainē pier. Lābanu Andrejs. LTMM I, 1894, 41a. Anna Šūlmane Madonas raj. Viesienas c., dzim. 1878 Madonas Saikavā; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 90.*

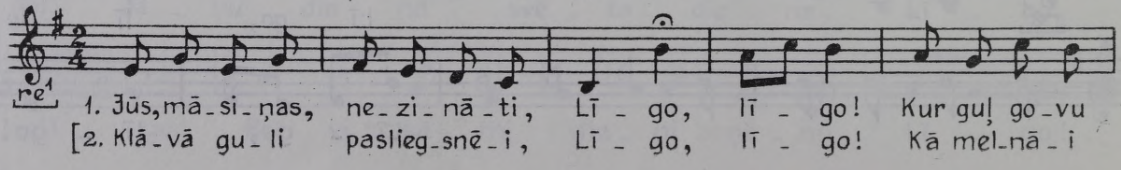

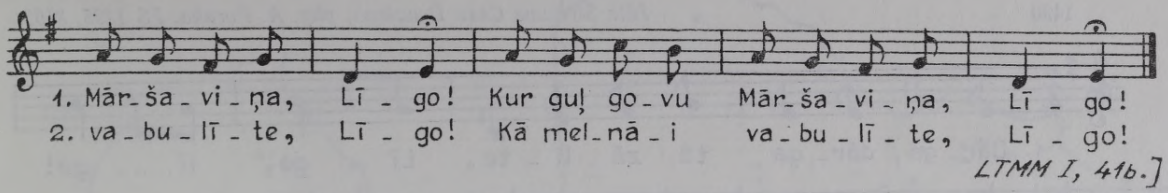

LTMM I, 41b.]

FS 1995, 90.

1. Cirv's bez kāta, puis's bez prāta
Stāv celiņa maliņāi.
2. Cirvim kātu gan ielika,
Puisim prātu neiedeva.

1488 *Anna Deruma Valmieras raj. Matīšu c., 62 g. v.; pier. M. Kurme 1966. FS 1978, 1845.*

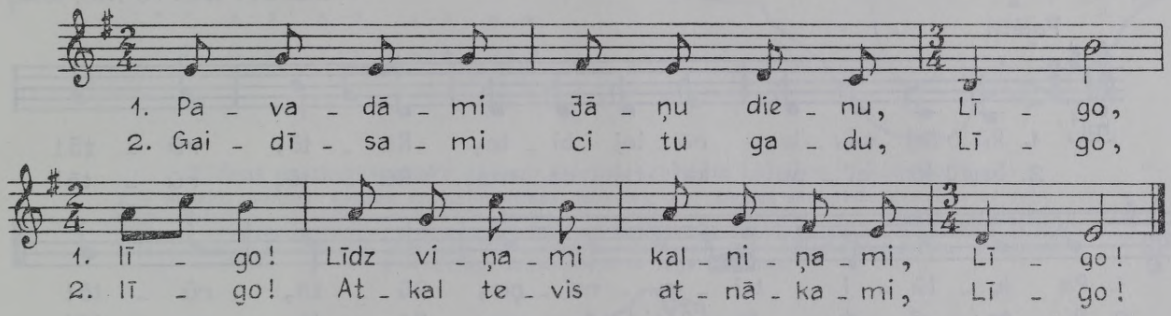

1489 *Zelgauskā [Madonas Mārcienā] pier. J. Karčevskis. LTMM I, 1894, 41b.*

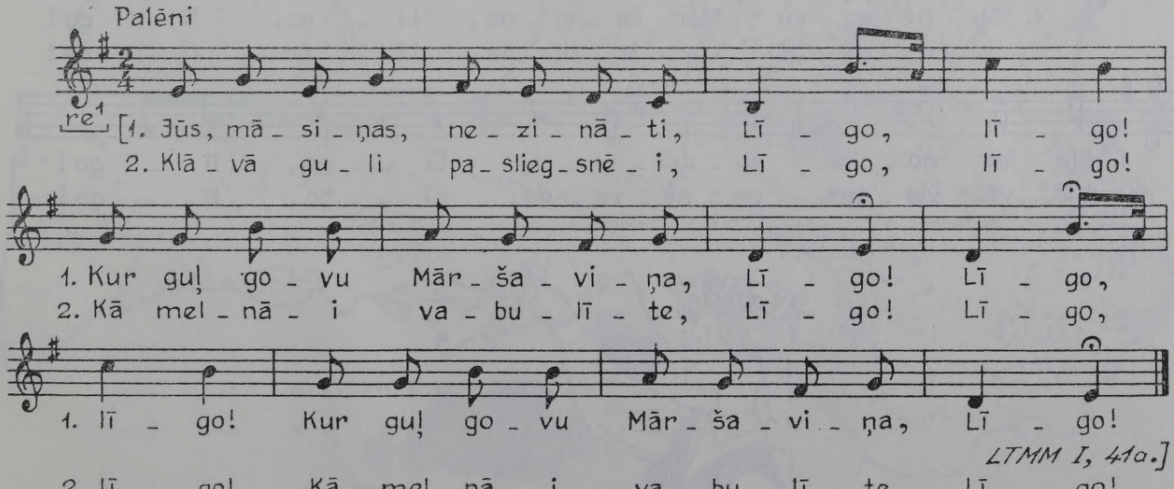

LTMM I, 41a.]

1490 *Jūle Straume Cēsu Druvienā; pier. A. Poruka. FS 1495, 3162.*

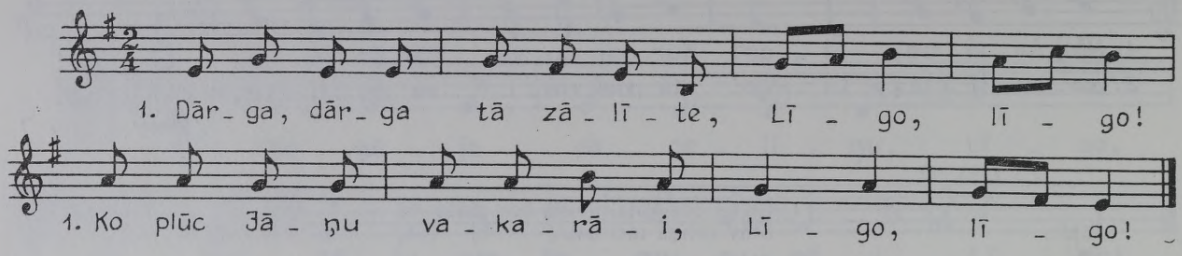

2. Lapu rāvu — ortu devu,
Zaru lauzu — pusdālderi.

3. Pār pļaviņu pāriedama,
Pļavas dziesmu nodziedāju.

4. Man piebira pilnas kurpes
Zilu ziedu, zelta rasas.

1491 *Vera Logina Cēsu Sērmūkšos, dzim. 1922, melodiju dzirdējusi Abrenes Baltinavā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4640.*

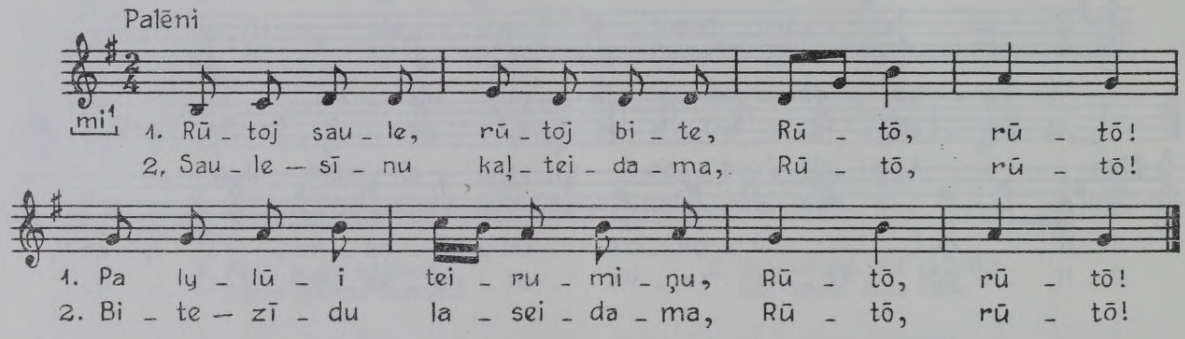

1492 *[Madonas] Vējavā pier. M. Maizīts. LTMM I, 1894, 42.*

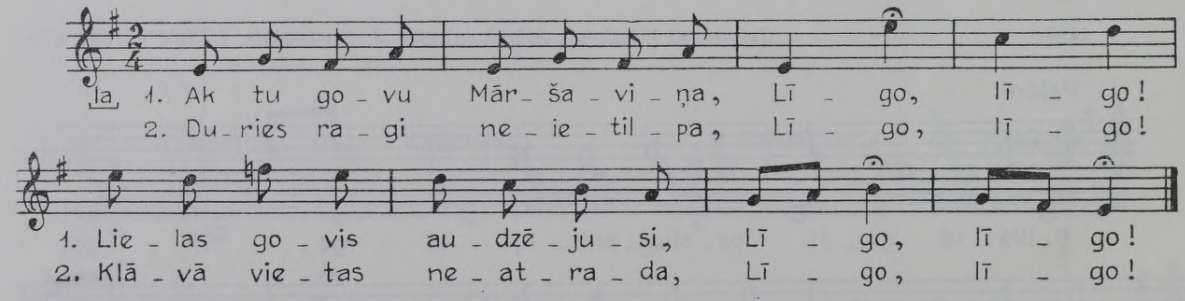

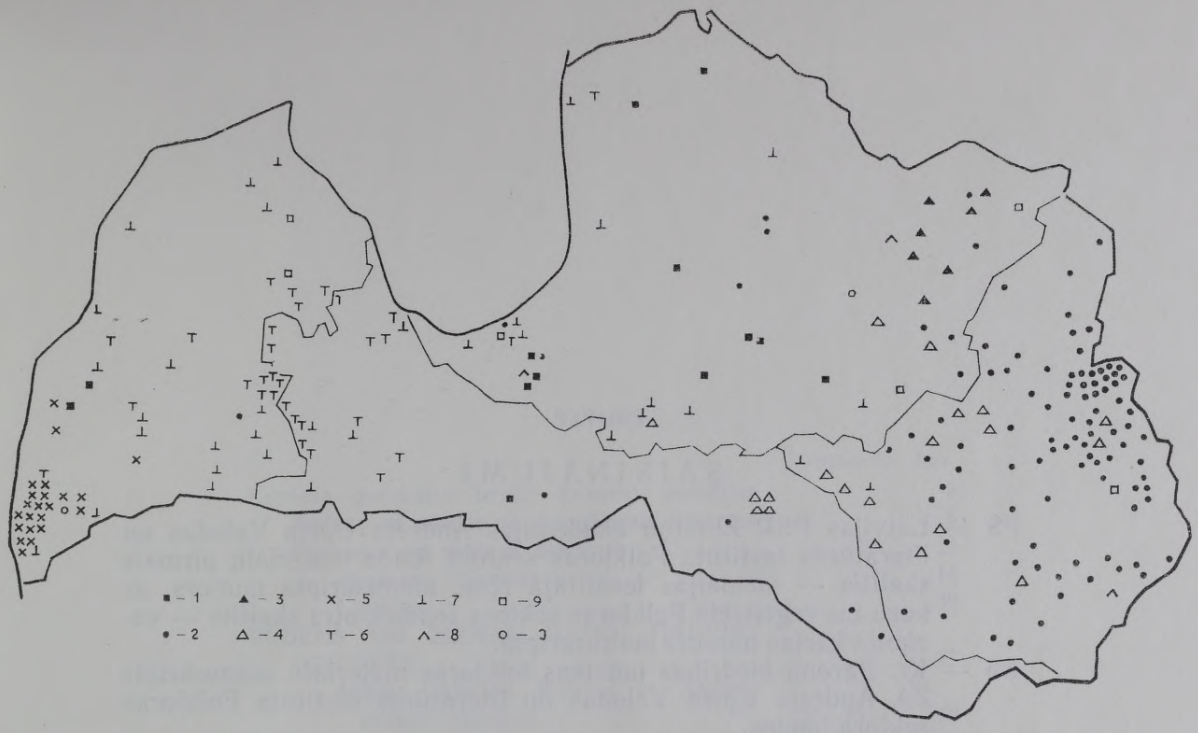

Rudens un ziemas masku gājienu dziesmu izplatība Latvijas PSR teritorijā:

1 — Miķeļu, Mārtiņu, Katrīnu un Andrejdienas dziesmas; *2* — ziemas saulgriežu dziesmas ar refrēniem «kalado!», «kaladū!», «kolando!», «kolada!», «koledō!», «kaledō!»; *3* — ziemas saulgriežu dziesmas ar refrēnu «totari!»; *4* — ziemas saulgriežu dziesmas ar dažādiem citiem refrēniem; *5* — ķekatu dziesmas; *6* — budēļu dziesmas; *7* — «čigānu» dziesmas; *8* — dažādas ziemsvētku dziesmas; *9* — meteņu dziesmas; *10* — Teņa dziesmas.

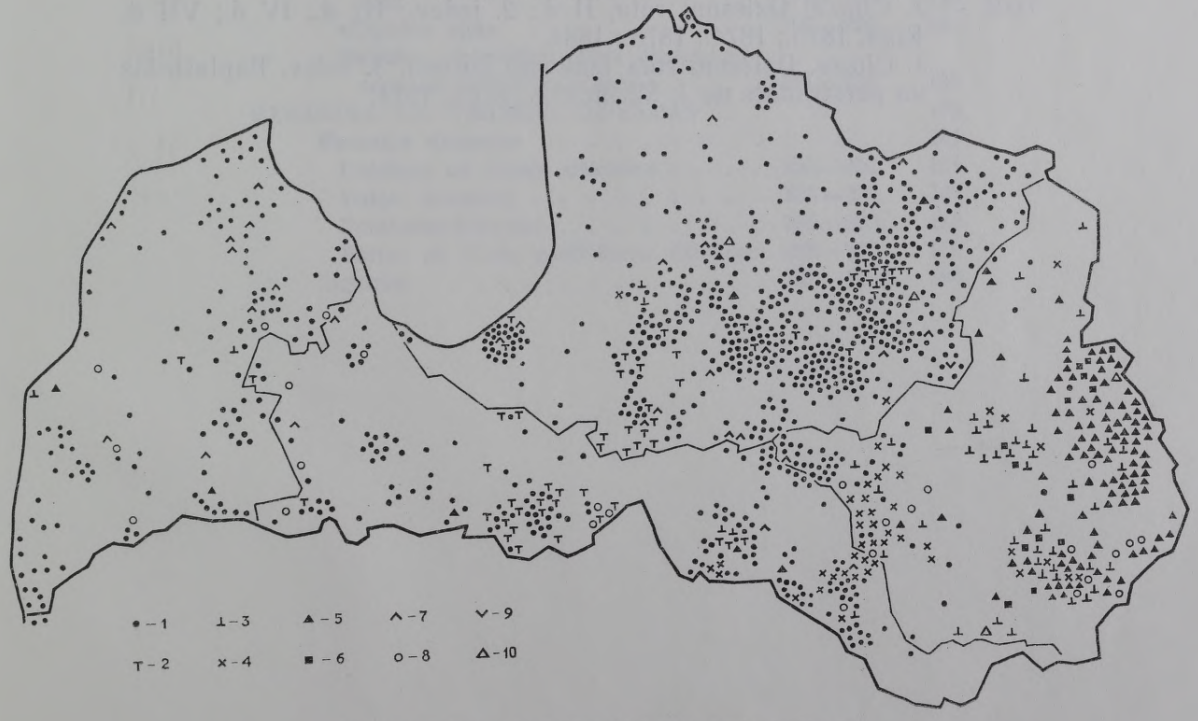

Līgotņu refrēnu izplatība Latvijas PSR teritorijā:

1 — «līgo!»; *2* — «līgā!»; *3* — «leigū!»; *4* — «leigō!»; *5* — «rūtō!»; *6* — «rūtoj!»; *7* — «līgo, Jānīti!», «līgo, Jān!», «līgojam!», «līgoja!», «līgojē!»; *8* — bez piedziedājuma; *9* — «veju!»; *10* — «rūtā!».

SAĪSINĀJUMI

FS — Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Andreja Upīša Valodas un literatūras institūta Folkloras sektora fonda materiāli; pirmais skaitlis — melodijas iesūtītāja resp. manuskripta numurs, ar kuru tas reģistrēts Folkloras sektora fondos; otrs skaitlis — varianta kārtas numurs manuskriptā.

Bb — Kr. Barona biedrības mūzikas folkloras materiālu manuskripts ZA Andreja Upīša Valodas un literatūras institūta Folkloras sektora fondos.

LTMM — Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli, I—VI. Rīgā, 1894.—1926.

LMFM — E. Melngailis. Latviešu mūzikas folkloras materiāli, I—III. Rīgā, 1951.—1953.

DzR — J. Cimze. Dziesmu rota, II d., 2. izdev.; III d.; IV d.; VII d. Rīgā, 1875.; 1874.; 1875.; 1884.
J. Cimze. Dziesmu rota jauktiem koriem. 3. izdev. Paplašināts un pārstrādāts no J. Sērmūkšļa. Rīgā, 1914.

SATURS

	Dziesmu nr.	Lpp.
Latviešu gadskārtu ieražu dziesmu melodijas		5
Rudens un ziemas masku gājienu dziesmas		5
Pavasara un vasaras dziesmas		14
Pavasara dziesmas		14
Līgotnes		22
RUDENS UN ZIEMAS MASKU GĀJIENU DZIESMAS		77
Miķeļu, Mārtiņu, Katrīnu un Andrejdienas dziesmas	1.—13.	79
Ziemas saulgriežu dziesmas		84
Latgales un Malienas kaladu dziesmas	14.—148.	84
Nīcas un Bārtas ķekatu dziesmas . .	149.—171.	125
Zemgales un Kurzemes budēļu dziesmas	172.—196.	136
«Čigānos ejot»	197.—220.	144
Dažādas ziemsvētku, Teņa dienas, meteņu un vastlāvju dziesmas	221.—235.	153
PAVASARA UN VASARAS DZIESMAS . .		159
Pavasara dziesmas		161
Lieldienu un šūpoļu dziesmas	236.—252.	161
Ūsiņa dziesmas	253.—255.	167
Ņotāšanas dziesmas	256.—282.	168
Bārtas un Nīcas gavilēšanas dziesmas	283.—337.	179
Līgotnes	338.—1492.	196

СОДЕРЖАНИЕ

	Номера песен	стр.
Мелодии латышских календарно-обрядовых песен		38
Осенние и зимние календарные песни ряженых		39
Весенние и летние песни		49
Весенние песни		58
Песни «Лиго»		49
ОСЕННИЕ И ЗИМНИЕ КАЛЕНДАРНЫЕ ПЕСНИ РЯЖЕНЫХ		77
Песни Микелева, Мартынова, Катринина и Андреева дней	1—13	79
Песни зимнего солнцестояния		84
Латгальские и малиенские колядовальные песни	14—148	84
Песни «кекат» из Ницы и Барты	149—171	125
Земгальские и курземские песни «буделей»	172—196	136
«Цыганские» песни	197—220	144
Разные рождественские песни, песни дня Тениса и масленицы	221—235	153
ВЕСЕННИЕ И ЛЕТНИЕ ПЕСНИ		159
Весенние песни		161
Пасхальные и качельные песни	236—252	161
Песни дня Усиня	253—255	167
Песни «роташанас»	256—282	168
Ликовальные песни из Барты и Ницы	283—337	179
Песни «Лиго»	338—1492	196

Izdots saskaņā ar Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Redakciju un izdevumu padomes 1972. gada 17. februāra lēmumu.

Jēkabs Vītoliņš
LATVIEŠU TAUTAS MŪZIKA
GADSKĀRTU IERAŽU DZIESMAS

Redaktore *M. Zumberga.* Māksl. redaktors *V. Zirdziņš.* Tehn. redaktore *V. Sporāne.* Korektore *A. Dombure.*

Nodota salikšanai 1972. g. 17. jūlijā. Parakstīta iespiešanai 1973. g. 27. novembrī. Papīra formāts 84×108$^{1}/_{16}$. 37,25 fiz. iespiedl.; 62,58 uzsk. iespiedl.; 50,63 izdevn. l. Metiens 4000 eks. JT 02303. Maksā 3 rbļ. 59 kap. Izdevniecība «Zinātne» Rīgā, Turgeņeva ielā 19. Iespiesta Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas Grāmatu tipogrāfijā Rīgā, Ļeņina ielā 137/139. Pasūt. Nr. 429.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Andreja Upīša Valodas un literatūras institūta folkloras publicējumu sērijā

LATVIEŠU TAUTAS MŪZIKA

iznākuši šādi J. Vītoliņa sakārtoti krājumi:

DARBA DZIESMAS. Izlase. Rīgā, Latvijas Valsts izdevniecība, 1958. (Krājumā sakopotas 757 melodijas.)

KĀZU DZIESMAS. Rīgā, «Zinātne», 1968. (Krājumā sakopotas 1475 melodijas.)

BĒRNU DZIESMU CIKLS. BĒRU DZIESMAS. Rīgā, «Zinātne», 1971. (Krājumā sakopota 901 melodija.)

Tiek gatavoti turpmākie krājumi:

PRECĪBU DZIESMAS

SADZĪVES DZIESMAS

DEJU UN ROTAĻU MELODIJAS

Pamanītās iespiedkļūdas

Замеченные опечатки

Lpp. Стр.	Rinda Строка	Iespiests Напечатано	**Jābūt** Должно быть
6.	22. no apakšas	ar	arī
34.	16. no apakšas	Zalgauskā,	Zelgauskā,
48.	22-я сверху	«циганских»	«цыганских»
54.	19-я сверху	самодеятельным	самостоятельным
61.	17-я сверху	дуах	дугах
110.	100. dziesma	*Zotysze*	*Łotysze*
187.	312. dziesma	*Šmerļa*	*Smerļa*
194.	336. dziesma	*Durbē.*	*Durbē; pier. Jurjānu Andrejs 1891.*
197.	342. dziesma	*1874,*	*1875,*
267.	564. dziesma	*19c.*	*19e.*
332.	754. dziesma	*pier. FS 1975, 1249. R. Skudra 1965.*	*pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1249.*
333.	757. dziesma	*Lubānu*	*Lābanu*
348.	796. dziesma	*Bērzaune*	*Bērzaunē*
357.	824. dziesma	*Lejasciemā:*	*Lejasciemā;*
399.	2. no apakšas	pipļaus(i)	pīpļaus(i)
488.	1214. dziesma	*Valmieras Mazsalacā*	*Daugavpils Ungurmuižā*
505.	1. no augšas	*Madonas*	[*Madonas*]
519.	1298. dziesma	Velciet Jāni maliņāi! LTMM I, 64c.]	Velciet Jāni maliņāi! LTMM I, 64a.

Tehnisku iemeslu dēļ vietumis nošu klišejās izzudušas vārdu dalījuma zīmes, burtu daļas un pieturas zīmes.

£8.00

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA
0308051171

350
8,-